ИНЧИЛ

ИСАНЫН ҚӘЗДИЈИ ТОРПАГЛАР
Сидон
АБИЛЕНИЈА
Дәмәшг
Хермон дағы
Ф И Н И К И Ј А
Сур
Филиппи Гејсәријјәси
Аралыг дәнизи (Бөјүк дәниз)
ИТУРЕЈА
Л О П А К
ТРАХОНИТ
ГАЛИЛЕЈА
Птолемаида
Хоразин
Капернаһум
Гамал
Бетсајда
Рафон
Кана
Магалан
Галилеја дәнизи
Тибериада
Ћиппос
Дион
Ганафа
Сепфорис
Назарет
Авел?
Гадара
Наин
Бетанија? (Иорданбоју)
Гејсәријјә
Скифопол
Салим
Пелла

Самарија
Ајнон
Евал дағы
Керизим дағы
Сихар
Јағубун
ғаздығы гүјү
САМАРИЈА
Антипадрида
Јаффа
Ариматеја
Лидда
Ефраим
Јерихо
Еммаус
Јерусәлим
Ветфакија
Бетанија
Бетлеһем
Һиродион
ЈӘҺУДЕЈА
Хеврон
Гәзза
Дуз
дәнизи
(Өлү
дәниз)
ЈӘҺУДЕЈА ҮӨЛҮҮ
Масада
Беер-Шева
ИДУМЕЈА
Иордан чајы
ПЕРЕЈА
Кераса
ДЕКАПОЛ
Филаделфија
Ш
0 мил
20
0 км
20
Декапол бөлкәсинин шәһәрләри
Баш јоллар
Галилеја илә Јерусәлим
арасындакы јол
Галилеја илә Јерусәлим
арасындакы дикәр јол,
Перејадан кечир
ӘРӘБИСТАН
b17-A

ИНЧИЛ

Јунан Мүгәддәс Јазыларынын Јени Дүнја тәрҹүмәси

«Биз исә Онун вәдинә көрә јени бир көј вә
јени јер көзләјирик;
орада салеҺлик ҺөкМ сүрәҹәк».
2 Петер 3:13

© 1950
WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY
OF PENNSYLVANIA
New World Translation of the Christian Greek Scriptures

Бүтүн һүгуглар горунур

© 2010
Wachtturm Bibel- und Traktat-Gesellschaft der
Zeugen Jehovas, e. V., Selters/Taunus
Инчил. Јени Дүнја тәрҹүмәси
Alle Rechte vorbehalten

2010-чи илдә чап едилиб

Бу нәшр сатыш үчүн нәзәрдә тутулмајыб.
Бу китаб Јеһованын Шаһидләринин Мүгәддәс Китаб үзрә үмумдүнја маарифләндирмә ишинин бир һиссәсидир.

«Јени Дүнја тәрҹүмәси»нин бүтөв тәрҹүмәси ашағыдакы дилләрдә мөвчуддур: албан, алман, африкаанс, болгар, гырғыз, Данимарка, ермәни, ефик, әрәб, зулу, ибо, илок, Индонезија, инкилис (һәмчинин Брајл шрифти илә), Исвеч, испан (һәмчинин Брајл шрифти илә), италјан, јапон, јоруба, јунан, кинјаруанда, кирунди, Кореја, коса, күрҹү, лингала, Македонија, малагаси, Малта, мачар, Нидерланд, Норвеч, осетин, полјак, португал (һәмчинин Брајл шрифти илә), румын, рус, Самоа, себуан, сепеди, серб, серб (роман), сесуто, сингал, словак, словен, сранан-тонго, суаһили, тви (аквапем), тви (асанте), тагал, тсонга, тсвана, түрк, чех, чибемба, Чин (әнәнәви), Чин (садәләшмиш), чичева, фин, франсыз, хорват, вә шона.

Һиссәләрлә нәшри: Азәрбајчан, Азәрбајчан (кирил), Америка жест дили (DVD), амһара, Бразилија жест дили (DVD), варај, венда, Вјетнам, газах, ган, гуарани, еве, естон, иврит, италјан Брајл, италјан жест дили (DVD), Камбоча каннада, каонде, килуба, кирибати, Колумбија жест дили (DVD), Конго, Кореја жест дили (ДВД), латыш, Литва, лози, лувале, луганда, малајалам, маја, Мексика жест дили (DVD), Мјанма, Непал, өзбәк, пангасинан, папјаменто (Күрасао), пәнчаб, рус жест дили (DVD), санго, Соломон адалары, суати, пичин, таи, тамил, татар, тетела, ток-писин, Тонга, Тувалу, тумбука, Украјна, һаити-креол, һилигајнон, һинд, һири-моту, чилуба, читонга, вә Фичи.

«Јени Дүнја тәрҹүмәси»нин нәшринин үмуми сајы:
201 324 734

New World Translation of the Christian Greek Scriptures
Azerbaijani (Cyrillic) (*bi7*-AJ)

Made in Germany Алманијада һазырланыб
Druck und Verlag: Wachtturm-Gesellschaft, Selters/Taunus

ӨН СӨЗ

МҮГӘДДӘС Јазылар Аллаһ тәрәфиндән илһамланараг ибрани, арами вә јунан дилләриндә гәләмә алынмышдыр. Бүтүн «милләтләр»дән олан адамларын Аллаһын Кәламындан бәһрәләнмәси үчүн, Мүгәддәс Јазылары мүхтәлиф дилләрә тәрчүмә етмәк лазымдыр (Матта 24:14). Маттадан Вәһјә гәдәрки ијирми једди китаб «Инчил» адланыр. Мүгәддәс Китабын бу һиссәси ерамызын биринчи әсриндә Аллаһдан илһам алмыш јазычылар тәрәфиндән јунан дилиндә јазылдығы үчүн Јунан Јазылары кими дә таныныр.

Јунан Јазыларынын «Јени Дүнја тәрчүмәси» илк дәфә инкилисчә 1950-чи илдә ишыг үзү көрмүшдүр. Бу тәрчүмә, әсасән, Весткоттун вә Һортун ән гәдим јунан әлјазмаларына ујғун кәлән мәшһур јунан мәтнинә әсасланыр. «Јени Дүнја тәрчүмәси» үзәриндә ишләјәнләр јунан мәтнинә мүмкүн гәдәр садиг галмаға чалышмышлар. Азәрбајчан дилиндә нәшр олунмуш бу тәрчүмә инкилис нәшринә әсасланараг тәрчүмә едилмишдир, фикирләрин орижиналдан дәгиг тәрчүмә олунмасына чидди диггәт јетирилмишдир.

Јунан Јазыларынын «Јени Дүнја тәрчүмәси»ндә Аллаһын мисилсиз «Јеһова» адына 237 дәфә раст кәлинир. Аллаһын адынын мүгәддәс тутулмасы чох вачибдир вә хилас олмаг үчүн кәрәк һәр кәс Аллаһы ады илә чағырсын. Бу тәрчүмә «Јеһова» адыны Мүгәддәс Јазылардакы гануни јеринә гајтарыр (Матта 6:9; Ромалылара 10:13).

«Јени Дүнја тәрчүмәси» ады Аллаһын бүтүн бәшәријјәтин рифаһындан өтрү салеһ јени дүнја јаратмаг вәдинә әсасланыр (2 Петер 3:13). Бу тәрчүмә үзәриндә чалышанлар Мүгәддәс Јазыларын Мүәллифи Аллаһы сидги-үрәкдән севир, Онун гаршысында хүсуси мәсулијјәт һисси дујараг Онун фикирләрини вә сөзләрини дәгигликлә тәрчүмә етмәк үчүн вар гүввәләри илә чалышмышлар. Биз үмид едирик ки, бу тәрчүмә «һәгигәт барәсиндә дәгиг билијә јијәләнмәк» истәјән сәмими охучулар үчүн гијмәтли вәсаит олачаг (1 Тимотејә 2:4).

КИРИШ

ИНЧИЛИН «Јени Дүнја тәрчүмәси» олан бу нәшр өз сәчијјәви хүсусијјәтләри илә охучунун Мүгәддәс Китаб һаггындакы дәгиг билијини зәнкинләшдирир.

СӘЧИЈЈӘВИ ХҮСУСИЈЈӘТЛӘР НӘДӘН ИБАРӘТДИР

СӘҺИФӘ БАШЛЫҒЫ. Бу тәрчүмәдә демәк олар ки, бүтүн сәһифәләрдә мәтнин јухарысында башлыглар јерләшдирилиб. Онларда верилмиш мәлумат Мүгәддәс Китабын лазым кәлән һиссәсини тез тапмаға көмәк едир.

ИНДЕКС. Бу нәшрин сонунда «Мүгәддәс Китабдакы сөзләрин индекси» адланан сијаһы јерләшир. Орада сечилмиш мүәјјән сөзләрин сијаһысы вар вә онларын мәтндә ишләнән јерләри көстәрилир.

ӘЛАВӘЛӘР. Әлавәләрдәки мәгаләләри Мүгәддәс Китабын әсас тәлимләрини (мәсәлән: «Мәсиһин иштиракы», «Һадес», «Кеһенна» вә с.) вә онларла әлагәдар јаранан суаллары изаһ етмәк үчүн истифадә етмәк олар. Даһа сонра «Әлавәләр»дә пул, маје вә узунлуг ваһидләринин сијаһысы, Исанын јердәки һәјатынын башлыча һадисәләри, Мүгәддәс Китабла бағлы јерләрин хәритәси верилмишдир. Бу «Әлавәләр»ин көмәјилә чохлары Мүгәддәс Јазылары һәртәрәфли тәдгиг едиб, Мүгәддәс Китаб һәгигәтләрини мүдафиә етмәјә даһа јахшы һазыр ола биләр (1 Петер 3:15).

ҺАШИЈӘЛӘР. Һашијәләр иманын тәмәл әсасы олан терминләрлә (мәсәлән: «Мәзар», «Һинном дәрәси» вә с.) әлагәлидир вә бу ифадәләрин Мүгәддәс Китабда нечә ишләндијини охучуја баша дүшмәјә көмәк едир. Бәзән һашијәләрдә һәр һансыса бир ифадәнин һәрфи

мәнасы, јахуд орижинал дилдә кениш мәнасы олан дикәр тәрчүмәләри верилир. Һашијәләрдә чәтин сөзләр вә ја мәтнин чәтин анлашылан һиссәләри изаһ едилир. Һәмчинин һашијәләр охучуну даһа әтрафлы мәлумат үчүн «Әлавәләр» һиссәсинә јөнәлдир.

Һашијә символ васитәсилә мәтндә көстәрилир вә аид едилдији сөзүн, јахуд ифадәнин сонунда гојулур. Һашијәнин өзү әсас мәтнин алтындан верилир. Онун габағында галын шрифтлә ајәнин нөмрәси јазылыр вә һәмин символ гојулур. Әкәр бир ајәјә бир нечә һашијә верилирсә, онлар мүхтәлиф символларла нишанланыр: *, #, △.

ЛҮҒӘТ. Лүғәт бу нәшрин ахырында јерләшир. Орада Мүгәддәс Китабда ишләнән бәзи сөз вә ја ифадәләрин (мәсәлән: «кәффарә», «баш каһин», «фидјә» вә с.) изаһы верилир.

ЈЕКУН

Биз үрәкдән арзулајырыг ки, Инчилин бу нәшрини охујан һәр бир охучу бу нәшрдәки бүтүн сәчијјәви хүсусијјәтләрдән фајдаланыб, Аллаһын һәгигәти барәдә дәгиг билик әлдә етсин вә “Аллаһын сөзүнүн чанлы вә гүдрәтли” олдуғуну там долғунлуғу илә дәрк едә билсин (Ибраниләрә 4:12).

ИНЧИЛИН ИЧИНДӘКИЛӘР

Китаб	Гысалтма	Сәһифә
Матта	Мт	9
Марк	Мр	50
Лука	Лк	76
Јәһја	Јәһ	121
Һәвариләрин ишләри	Һәв	154
Ромалылара	Ром	199
1 Коринфлиләрә	1Кр	216
2 Коринфлиләрә	2Кр	233
Галатијалылара	Гал	245
Ефеслиләрә	Еф	251
Филипилиләрә	Флп	257
Колослулара	Кол	261
1 Салоникилиләрә	1Слк	265
2 Салоникилиләрә	2Слк	269
1 Тимотејә	1Тм	271
2 Тимотејә	2Тм	276
Титуса	Тит	280
Филимона	Флм	282
Ибраниләрә	Ибр	283
Јагуб	Јаг	296
1 Петер	1Пт	300
2 Петер	2Пт	305
1 Јәһја	1Јәһ	309
2 Јәһја	2Јәһ	313
3 Јәһја	3Јәһ	314
Јәһуда	Јһд	315
Вәһј	Вәһј	316

МАТТАНЫН

ЈАЗДЫҒЫ ХОШ ХӘБӘР

1 Ибраһим оғлу, Давуд оғлу Иса
Мәсиһин нәсил шәҹәрәси:
2 Ибраһим Исһағын атасы иди,
Исһаг Јағубун атасы иди,
Јағуб Јәһуданын вә онун
гардашларынын атасы иди.
3 Јәһуда Тамардан доғулмуш
Перес вә Зераһын атасы иди.
Перес Һесронун атасы иди,
Һесрон Рамын атасы иди,
4 Рам Амминадабын атасы иди,
Амминадаб Нахшонун атасы
иди,
Нахшон Салмонун атасы иди.
5 Салмон Раһабдан доғулмуш
Боазын атасы иди.
Боаз Рутдан доғулмуш Оведин
атасы иди.
Овед Јешајын атасы иди.
6 Јешај Давуд падшаһын атасы
иди.
Давуд Уријанын арвадындан
доғулмуш Сүлејманын атасы
иди.
7 Сүлејман Реһобоамын атасы
иди,
Реһобоам Абијанын атасы иди,
Абија Асанын атасы иди,
8 Аса Јеһошафатын атасы иди,
Јеһошафат Јеһорамын атасы
иди,
Јеһорам Уззијанын атасы иди,
9 Уззија Јотамын атасы иди,
Јотам Аһазын атасы иди,
Аһаз Хизгијанын атасы иди,
10 Хизгија Менашенин атасы иди,
Менаше Амонун атасы иди,
Амон Јошијанын атасы иди,
11 Јошија Бабилә сүркүн дөв-
рүндә јашамыш Јехонијанын
вә онун гардашларынын ата-
сы иди.
12 Бабилә сүркүндән сонра
Јехонијанын Шеалтиел
адында оғлу олду.
Шеалтиел Зәруббабилин атасы
иди,
13 Зәруббабил Абиһудун атасы
иди,
Абиһуд Елиакимин атасы иди,
Елиаким Азорун атасы иди,
14 Азор Садокун атасы иди,
Садок Ахимин атасы иди,
Ахим Елиһудун атасы иди,
15 Елиһуд Елеазарын атасы иди,
Елеазар Маттанын атасы иди,
Маттан Јағубун атасы иди,
16 Јағуб Мәрјәмин әри Јусифин
атасы иди. Мәрјәмдән дә
Мәсиһ адланан Иса доғулду.
17 Беләликлә, Ибраһимдән Дау-
да гәдәр он дөрд нәсил, Давуддан
Бабилә сүркүнә гәдәр он дөрд нәсил
вә Бабилә сүркүндән Мәсиһә гәдәр
он дөрд нәсил олмушдур.
18 Иса Мәсиһ белә доғулуб: онун
анасы Мәрјәм Јусифә нишанлы
иди. Лакин онлар евләнмәмишдән
габаг мәлум олду ки, Мәрјәм мү-
гәддәс руһ васитәсилә һамиләдир.
19 Онун әри Јусиф салеһ бир адам
иди вә Мәрјәми чамаатын гаршы-
сында рүсвај етмәк истәмирди. Буна
көрә дә ону кизличә бошамаг гәра-
рына кәлди. **20** Јусиф бу һагда кө-
түр-гој едиб бир гәрара кәләндән
сонра Јеһованын* мәләји она јухуда
көрүндү вә деди: «Давуд оғлу Јусиф!
Арвадын Мәрјәми евинә кәтирмәјә

Мт 1:20* Јеһова. Аллаһын ады. Гәдим ибрани дилиндә *һавah* фелиндән дүзәләрәк «олмасына сәбәб олан» мәнасыны верир. «Јеһова» ады бүтүн вәдләрини јеринә јетирән, мәгсәдләринә наил олан Аллаһын шәхсијјәтини ачыглајыр. 1–чи Әлавәјә бах

горхма, чүнки о, бәтниндәки ушаға
мүгәддәс руһ васитәсилә һамилә га-
лыб. **21** Мәрјәм бир оғлан ушағы
доғачаг, ушағын адыны Иса* гојар-
сан, чүнки о, халғыны күнаһлардан
хилас едәчәк». **22** Бүтүн бунлар
Јеһованын Өз пејғәмбәри васитәси-
лә дедији сөз јеринә јетсин дејә баш
вермишдир: **23** «Бакирә гыз һа-
милә галыб бир оғул доғачаг вә онун
адыны Иммануел гојачаглар». Бу да
«Аллаһ бизимләдир» демәкдир.

24 Сонра Јусиф јухудан ојан-
ды. О, Јеһованын мәләјинин бујур-
дуғу кими етди вә арвадыны евинә
кәтирди. **25** Лакин ушаг доғулана
кими, Јусиф Мәрјәмлә јахынлыг ет-
мәди; ушаг дүнјаја кәләндә онун
адыны Иса гојду.

2 Иса падшаһ Һиродун* дөврүн-
дә Јәһудејадакы Бетлеһем шәһә-
риндә анадан олду. О, доғуландан
сонра шәргдән Јерусәлимә мүнәч-
чимләр кәлдиләр **2** вә сорушду-
лар: «Јәһудиләрин тәзәчә анадан ол-
муш падшаһы һарададыр? Биз
шәргдә оланда онун улдузуну көр-
дүк вә она тәзим етмәјә кәлмишик».
3 Буну ешидән падшаһ Һирод вә бү-
түн Јерусәлим әһли бәрк тәшвишә
дүшдү. **4** Падшаһ халғын бүтүн
бөјүк каһинләрини вә мирзәләрини
бир јерә јығды вә онлардан Мәсиһин
һарада доғулачағыны хәбәр алды.
5 Онлар дедиләр: «Јәһудејанын Бет-
леһем шәһәриндә, чүнки пејғәмбәр
белә јазыб: **6** “Ејі Јәһуда дијарын-
дакы Бетлеһем, сән Јәһуда һакимлә-
ринин көзүндә һеч дә балача шәһәр
дејилсән. Чүнки сәндән бир рәһбәр
чыхачаг. О, Мәним халғым Исраилә
рәһбәрлик* едәчәк”».

7 Онда Һирод мүнәччимләри хәл-
вәти јанына чағырды вә онлардан
улдузун нә вахт пејда олдуғуну дә-
гигликлә өјрәнди. **8** Сонра онла-
ры Бетлеһемә көндәриб тапшырды:
«Кедин, ушағы јахшы-јахшы ахта-
рын вә тапан кими мәнә хәбәр верин
ки, мән дә кәлиб она тәзим едим».
9 Падшаһ сөзүнү гуртарандан сон-
ра онлар јола дүшдүләр. Шәргдә көр-
дүкләри улдуз онларын габағынча
кетди вә кәлиб дүз ушаг олан јерин
үзәриндә дајанды. **10** Онлар улду-
зун дајандығыны көрәндә чох се-
виндиләр. **11** Мүнәччимләр евә
кириб ушағы вә анасы Мәрјәми көр-
дүләр вә ушағын габағында диз чө-
күб тәзим етдиләр, сонра кәтирдик-
ләри гијмәтли һәдијјәләри: гызыл,
ағ бухур вә мүрр* чыхарыб она тәг-
дим етдиләр. **12** Мүнәччимләр ју-
худа Аллаһдан хәбәрдарлыг алдылар
ки, Һиродун јанына гајытмасынлар.
Она көрә дә өз өлкәләринә башга
јолла кетдиләр.

13 Онлар кедәндән сонра Јеһова-
нын мәләји јухуда Јусифә көрүнүб
деди: «Дур, ушағы вә анасыны көтү-
рүб Мисирә гач. Мән сәнә демәјинчә
орадан чыхма. Чүнки Һирод ушағы
тапыб өлдүрмәк истәјир». **14** Ју-
сиф ушағы вә онун анасыны кө-
түрүб һәмин кечә Мисирә јола дүш-
дү **15** вә Јеһованын пејғәмбәр ва-
ситәсилә дедији: «Оғлуму Мисирдән
чағырдым», — сөзләри јеринә јетсин
дејә, Һиродун өлүмүнә гәдәр орада
галды.

16 Һирод мүнәччимләрин ону ал-
датдығыны баша дүшәндә бәрк гә-
зәбләнди вә адам көндәриб Бет-
леһемдә вә онун әтрафында ја-
шајан ики јаша гәдәрки оғлан
ушагларынын һамысыны өлдүрт-
дүрдү. Мүнәччимләрдән өјрәндији
вахта әсасән, ушаг тәхминән бу јаш-
да олмалы иди. **17** О заман Јерем-
ја пејғәмбәр васитәсилә дејилән сөз-

Мт 1:21* Ибраничә «Јешуа», мәнасы «Јеһова хиласдыр» **2:1*** Јәни Бөјүк Һирод **6*** Һәрфән «чобанлыг»

Мт 2:11* Јахуд мирра, әтирли гатран

ләр јеринә јетди: **18** «Рамада сәс
ешидилир, ағлашма вә бөјүк шивән
сәси. Рәһилә ушаглары үчүн аглај-
јыр, сакитләшмәк билмир, чүнки он-
лар артыг јохдурлар».

19 Һирод өләндән сонра Јеһова-
нын мәләји Мисирдә Јусифин јухусу-
на кирди **20** вә деди: «Дур, ушағы
вә анасыны көтүр вә Исраил торпа-
ғына кет, чүнки ушағын чанына гәсд
етмәк истәјәнләр өлдүләр». **21** Ју-
сиф дурду, ушағы вә онун анасы-
ны көтүрүб Исраил торпағына кәл-
ди. **22** Амма ешидәндә ки, Јәһуде-
јада инди Һиродун јеринә оглу Архе-
ла һакимлик едир, Јусиф ора кетмә-
јә үрәк еләмәди. Бундан әлавә, Аллаһ
да јухуда ону хәбәрдар етмишди, она
көрә дә о, Галилеја торпағына кетди.
23 Беләликлә, пејғәмбәрләр васитә-
силә сөјләнилмиш: «Она назаретли
дејәчәкләр», — сөзләри јеринә јет-
син дејә, Јусиф кәлиб Назарет шәһә-
риндә мәскән салды.

3 О күнләрдә Вәфтизчи Јәһја Јә-
һудеја чөллүјүндә тәблиғ етмәјә
башлады. **2** О, белә дејирди: «Төв-
бә един, чүнки сәмави падшаһлыг
јахынлашыр». **3** Јешаја пејғәм-
бәр онун һаггында демишди: «Дин-
ләјин! Сәһрада кимсә гышгырыр:
“Јеһова үчүн јол һазырлајын! Онун
јолларыны һамарлајын”». **4** Јәһја
дәвә јунундан палтар кејир, белинә
дәри гуршаг бағлајыр, чәјирткә вә
чөл балы илә гидаланырды. **5** О
вахт Јерусәлим, бүтүн Јәһудеја вә
Иордан әтрафы бөлкәләрин чамаа-
ты онун јанына ахышырды. **6** Ин-
санлар күнаһларыны ачыг-ашкар
бојнуна алыр вә Јәһја онлары Иор-
дан чајында вәфтиз* едирди.

7 Јәһја хејли фәрисеј вә садуке-
јин вәфтиз јеринә кәлдијини көрән-
дә онлара деди: «Ејә әфи илан балала-
ры, гаршыдан кәлән гәзәбдән гачмаг
фикрини аглыныза ким гојуб?
8 Төвбәјә* јарашан бәһрәләр кә-
тирин **9** вә “Атамыз Ибраһимдир”, — дејиб, өзүнүзү архајынлаш-
дырмајын. Буну билин ки, Аллаһ ис-
тәсә, Ибраһимә бу дашлардан да өв-
лад јарада биләр. **10** Артыг балта
ағачларын дибинә гојулуб; јарар-
сыз мејвә кәтирән ағач кәсилиб
ода атылачаг. **11** Төвбә етдијиниз
үчүн мән сизи су илә вәфтиз еди-
рәм, амма мәндән сонра кәлән мән-
дән гат-гат күчлүдүр. Мән онун
ајағындан сәндәлини чыхартмаға
белә лајиг дејиләм. О, сизи мүгәд-
дәс руһла вә аловла вәфтиз едәчәк.
12 О, әлиндә күрәк һазыр дајаныб.
Хырманы тәртәмиз тәмизләјиб буғ-
дасыны анбара јығачаг, саманы исә
сөнмәз ода атыб јандырачаг».

13 О заман Иса вәфтиз олун-
маг үчүн Галилејадан Иордан чајы-
нын кәнарына, Јәһјанын јанына кәл-
ди. **14** Јәһја: «Мәни сән вәфтиз
етмәлисән, сән исә мәним јаныма
кәлирсән?», — дејәрәк ону сахламаг
истәди. **15** Иса она чаваб верди:
«Мәни сахлама, чүнки беләчә биз
бүтүн салеһ ишләри јеринә јетир-
мәлијик». Онда Јәһја даһа ону сах-
ламады. **16** Иса вәфтиз олунуб дәр-
һал судан чыхды. Бирдән көјләр
ачылды вә Јәһја көрдү ки, Аллаһын
руһу көјәрчин кими Исанын үзәри-
нә енир. **17** Бу заман көјдән бир
сәс дә кәлди: «Бу, Мәним севимли
Оғлумдур, Мән ондан чох разыјам».

4 Бундан сонра Аллаһын руһу
Исаны чөллүјә апарды вә орада
Иблис ону имтаһана чәкди. **2** Иса
гырх күн, гырх кечә оруч тут-
ду, сонра ачды. **3** Онда Иблис кәл-
ди вә ону сынајараг деди: «Әкәр

Мт 3:6* Јәни суја батырыб чыхарырды

Мт 3:8* Һәрфән «дүшүнчә тәрзинин дәјишилмәси»

сән Аллаһын оғлусанса, әмр ет ки, бу дашлар чөрәјә дөнсүн». **4** Амма Иса чаваб верди: «Јазылыб: “Инсан јалныз чөрәклә јашамамалыдыр, Јеһованын ағындан чыхан һәр сөзлә јашамалыдыр”».

5 Сонра Иблис ону мүгәддәс шәһәрә кәтириб мәбәд һасарынын үстүнә гојду **6** вә деди: «Әкәр сән Аллаһын оғлусанса, өзүнү ашағы ат, ахы јазылыб: “Ајағын даша дәјмәсин дејә, О, мәләкләринә әмр едәчәк вә онлар сәни әлләри үстүндә апарачаглар”». **7** Иса она чаваб верди: «Һәмчинин јазылыб: “Аллаһын Јеһованы сынама”».

8 Иблис јенидән ону көтүрүб бир уча дағын башына кәтирди, дүнјанын бүтүн падшаһлыгларыны вә онларын чалалыны она көстәриб **9** деди: «Әкәр диз чөкүб мәнә сәчдә гылсан, бүтүн бунлары сәнә верәчәјәм». **10** Иса она деди: «Рәдд ол, Шејтан! Ахы јазылыб: “Аллаһын Јеһоваја сәчдә гыл вә јалныз Она ибадәт ет”». **11** Бундан сонра Иблис ондан әл чәкди вә мәләкләр кәлиб Исаја гуллуг етмәјә башладылар.

12 Иса Јәһјанын һәбс едилдијини ешидәндә Галилејаја кетди. **13** Сонра Назаретдән чыхыб Зебулун вә Нифталы торпагларына, көлүн кәнарында јерләшән Капернаһума кәлиб орада мәскән салды. **14** Беләликлә, Јешаја пејғәмбәр тәрәфиндән дејилмиш сөзләр јеринә јетди: **15** «Ејі башга милләтләрин Галилејасы! Иордан чајынын о тәрәфиндә, дәниз јолу бојунча узанан Зебулун вә Нифталы торпаглары! **16** Зүлмәтдә отуран халг парлаг ишыг көрдү вә өлүм көлкәсиндә отуранларын үзәринә нур әләнди». **17** О вахтдан етибарән Иса бу сөзләрлә тәблиғ етмәјә башлады: «Тәвбә един, чүнки сәмави падшаһлыг јахынлашыр».

18 Иса Галилеја көлүнүн саһили бојунча кедәркән ики гардаш көрдү. Петер ләғәбли Шимон вә онун гардашы Андреас суја тор атырдылар. Онлар балыгчы идиләр. **19** Иса онлара деди: «Ардымча кәлин. Бундан сонра балыг јох, инсан тутачагсыныз». **20** Онлар дәрһал торларыны атыб онун ардынча кетдиләр*. **21** Иса јолуна давам етди вә башга ики гардашы көрдү. Јагуб вә гардашы Јәһја аталары Зебедејлә гајыгда отуруб торларыны тәмир едирдиләр. Иса онлары чағырды. **22** Онлар дәрһал гајығы вә аталарыны гојуб Исанын далынча кетдиләр.

23 Сонра Иса бүтүн Галилејаны кәзиб онларын синагогларында Аллаһын сөзүнү өјрәдир, падшаһлыг һаггындакы хош хәбәри тәблиғ едир, һәр чүр хәстәни вә нахошу сағалдырды. **24** Онун сорағы бүтүн Суријаја јајылды. Мүхтәлиф хәстәликләрдән вә агрылардан әзаб чәкән бүтүн хәстәләри, чинә тутулмуш адамлары, епилептикләри, ифлич олмуш адамлары Исанын јанына кәтирдиләр вә о, бу адамлары сағалтды. **25** Буна көрә дә Галилеја, Декапол, Јерусәлим, Јәһудеја вә Иордан чајынын о тајындан сајсыз-һесабсыз адам онун ардынча кедирди.

5 Иса издиһамы көрәндә даға галхыб әјләшди, сонра шакирдләри јанына кәлдиләр. **2** Иса бу сөзләрлә тәлим вермәјә башлады:

3 «Руһани немәтләрә сусајанлар* нә хошбәхтдирләр, чүнки сәмави падшаһлыг онларындыр.

4 Дәрд чәкәнләр нә хошбәхтдирләр, чүнки онлар тәсәлли тапачаглар.

Мт 4:20* «Ардымча кәл/арды илә кетмәк» ифадәләри Исанын давамчысы олмаг мәнасында ишләдилир **5:3*** Јахуд «руһани еһтијачларыны дәрк едәнләр»

5 Һәлимләр нә хошбәхтдирләр,
чүнки Јер онларын олачаг.*
6 Салеһлик үчүн сусајыб она чан
атанлар нә хошбәхтдирләр, чүнки
онлар дојачаглар.
7 Рәһмдиллиләр нә хошбәхтдир-
ләр, чүнки онлара мәрһәмәт көстә-
рилә чәк.
8 Үрәји тәмизләр нә хошбәхтдир-
ләр, чүнки онлар Аллаһы көрәчәк-
ләр.
9 Сүлһпәрвәрләр нә хошбәхтдир-
ләр, чүнки онлара "Аллаһын оғулла-
ры" дејиләчәк.
10 Салеһлик јолунда тәгиб олу-
нанлар нә хошбәхтдирләр, чүнки сә-
мави падшаһлыг онларындыр.
11 Мәнә көрә инсанлар сизи тәһ-
гир вә тәгиб едәндә, сизин һаггы-
нызда һәр чүр јалан вә пис сөз да-
нышанда сиз нечә дә хошбәхтсиниз.
12 Севинин вә шадланын, чүнки
көјдә сизи бөјүк мүкафат көзләјир,
ахы сиздән әввәл пејғәмбәрләри дә
белә чә тәгиб етмишләр.
13 Сиз дүнјанын дузусунуз. Анчаг
дуз өз хассәсини итирсә, онун дады-
ны нечә гајтармаг олар? О артыг һеч
нәјә јарамыр. Ону чөлә, ајаг алтына
атырлар.
14 Сиз дүнјанын нурусунуз. Дағын
башында јерләшән шәһәр кизли
гала билмәз. **15** Чырағы јандыранда
ону сәбәт алтына гојмурлар, әксинә,
ачыг јерә гојурлар ки, евдәкиләрин
һамысына ишыг сачсын.
16 Ејнилә, гој сизин дә нурунуз ин-
санларын гаршысында ишыг сачсын
ки, онлар јахшы ишләринизи көрүб
көјдәки Атанызы мәдһ етсинләр.
17 Елә билмәјин ки, мән Ганун-
у вә ја Пејғәмбәрләрин китаб-
ларыны ләғв етмәјә кәлмишәм.
Хејр, мән онлары ләғв етмәјә
јох, јеринә јетирмәјә кәлмишәм.
18 Әмин ола биләрсиниз: көј вә јер
јох олса да, Ганундан кичичик бир
һәрф вә ја һәрфин бир нөгтәси белә,
јох олмајачаг, һамысы јеринә јетә-
чәк. **19** Буна көрә дә ким бу әмр-
ләрин ән кичијиндән бирини позса
вә инсанлара да буну өјрәтсә, сәмави
падшаһлыға јарамајачаг*. Амма он-
лара әмәл едән вә башгаларына да
буну өјрәдән сәмави падшаһлыға ја-
рајачаг#. **20** Билин вә акаһ олун:
әкәр сизин салеһлијиниз мирзәләр-
ин вә фәрисејләрин салеһлијиндән
үстүн олмаса, сиз сәмави падшаһлы-
ға әсла кирмәјәчәксиниз.
21 Гәдимдә инсанлара: "Гәтл
етмә; амма ким гатиллик едәрсә,
мәһкәмә гаршысында чаваб верә-
чәк", — дејилдијини ешитмисиниз.
22 Мән исә сизә дејирәм: ким гар-
дашына гаршы гәзәбләнирсә, мәһкә-
мә гаршысында чаваб верәчәк; ким
гардашыны сөјәрсә, Али Мәһкәмә
гаршысында чаваб верәчәк; амма
ким она: "Ахмаг инсан!", — дејәрсә,
одлу-аловлу Һинном дәрәсинә* дүшә
биләр.
23 Әкәр бәхшиш көтүрүб гур-
банкаһа кәлсән вә орада јадына дүш-
сә ки, гардашын сәндән инчијиб,
24 бәхшиши орада, гурбанкаһын
гаршысында гој. Әввәлчә кет гарда-
шынла барыш, сонра кәлиб бәхши-
шини тәгдим едәрсән.
25 Рәгибинлә мәһкәмәјә кедәр-
кән, һәлә јолда икән чалыш онун
көнлүнү ал. Јохса о сәни һакимә ве-
рәр, һаким дә сәни мәһкәмә ичрачы-
сына тәһким едәр вә һәбсханаја дү-
шәрсән. **26** Буну бил ки, борчуну

Мт 5:5* Һәрфән «јери мирас алачаглар»

Мт 5:19* Һәрфән «сәмави падшаһлыға мүнасибәтдә кичик адланачаг» **19#** Һәрфән «сәмави падшаһлыға мүнасибәтдә бөјүк адланачаг» **22*** Јахуд *кеһенна.* Тулланты јандырмаг үчүн Јерусәлимдән кәнарда јерләшән зибиллик. Һинном дәрәси әбәди мәһвин символудур. 8–чи Әлавәјә бах

сон гәпијинә* кими өдәмәмиш орадан чыхмајачагсан.
27 “Зина етмә”, — дејилдијини ешитмисиниз. **28** Мән исә сизә дејирәм: гадына бахыб она гаршы шәһвәтлә аловланан һәр бир адам артыг үрәјиндә онунла зина етмиш олур. **29** Она көрә дә саг көзүн сәни күнаһа сүрүкләјирсә*, ону чыхарыб ат. Чүнки бүтүн бәдәнинин Һинном дәрәсинә атылмагынданса, бәдәнин бир үзвүнү итирмәк даһа јахшыдыр. **30** Һәмчинин әкәр саг әлин сәни күнаһа сүрүкләјирсә, ону кәсиб ат. Чүнки бүтүн бәдәнинин Һинном дәрәсинә дүшмәјиндәнсә, бәдәнин бир үзвүндән мәһрум олмаг даһа јахшыдыр.
31 Һәмчинин белә дејилиб: “Арвадыны бошајан гој она бошанма кағызы версин”. **32** Мән исә сизә дејирәм: арвадыны чинси әхлагсызлыгдан башга дикәр сәбәбә көрә бошајан һәр кәс, һәмин гадыны зинаја мәруз гојур; бошанмыш гадынла евләнән киши дә зина едир.
33 Һәмчинин гәдимдә аталарымыза дејилмиш бу сөзү ешитмисиниз: “Ичдијин анды позма, Јеһоваја вердијин анды јеринә јетирмәлисән”. **34** Мән исә сизә дејирәм, үмумијјәтлә, анд ичмәјин. Нә көјә, чүнки көј Аллаһын тахтыдыр; **35** нә јерә, чүнки јер Онун ајағынын алтындакы кәтилдир; нә Јерусәлимә, чүнки Јерусәлим бөјүк Падшаһын шәһәридир; **36** нә дә өз башыныза анд ичин, чүнки башыныздакы бир түкү белә, нә ағ, нә дә гара едә билмәзсиниз. **37** Гој “бәли”низ бәли олсун, “хејр” сөзүнүз хејр олсун. Бундан артығы Шәирдәндир*.

38 “Көз әвәзинә көз вә диш әвәзинә диш”, — дејилдијини ешитмисиниз. **39** Мән исә дејирәм: пис адамдан әвәзини чыхма, амма ким сәнин саг јанағына силлә вурарса, о бири јанағыны да она чевир. **40** Кимсә сәни мәһкәмәјә вериб сәнин көјнәјини тәләб едәрсә, әбаны да она вер вә **41** әкәр бир һакимијјәт саһиби сәни бир километр* јол кетмәјә мәчбур едирсә, онунла ики километр кет. **42** Сәндән бир шеј истәјәнә вер вә сәндән сәләмсиз борч алмаг истәјәндән үз дөндәрмә.
43 “Јахыныны сев, дүшмәнинә исә нифрәт ет”, — дејилдијини ешитмисиниз. **44** Мән исә сизә дејирәм: дүшмәнләринизи һәмишә севин вә сизи тәгиб едәнләр үчүн һәмишә дуа един. **45** Беләчә, көјдәки Атанызын оғуллары олачагсыныз. О, күнәшә әмр едир ки, писләрин дә, јахшыларын да үзәринә доғсун; јағыша әмр едир ки, салеһләрин дә, гејри-салеһләрин дә үзәринә јағсын. **46** Әкәр тәкчә сизи севәнләри севирсинизсә, бундан нә газанырсыныз? Мәкәр веркијыганлар да белә етмирләр? **47** Әкәр тәкчә гардашларынызы саламлајырсынызса, мәкәр гејри-ади бир иш көрүрсүнүз? Мәкәр башга милләтләрдән оланлар да белә етмирләр? **48** Буна көрә дә сәмави Атаныз камил олдуғу кими, siz дә камил олмалысыныз.

6 Инсанлар көрсүн дејә, салеһлијинизи онларын габағында нүмајиш етдирмәкдән чәкинин. Әкс тәгдирдә, көјдәки Атаныздан мүкафат алмајачагсыныз. **2** Буна көрә дә сәдәгә верәндә, икиүзлүләр кими аләмә чар чәкмә. Инсанлардан тәриф алмаг үчүн, онлар синагоглар-

---

Мт 5:26* Һәрфән «сон кодрантына». Бир күнлүк әмәк һаггы олан динарын алтмыш дөрддә бир һиссәси **29*** Һәрфән «бүдрәдирсә» **37*** Јәни Шејтандан

Мт 5:41* Һәрфән «мил». 1479,5 метрә бәрабәр гәдим Рома узунлуг өлчүсү

да вә күчәләрдә белә едирләр. Буну билин ки, онлар артыг өз мүкафатыны бүтөвлүклә алыблар. **3** Амма сән сәдәгә верәндә гој сол әлин саг әлинин нә етдијини билмәсин, **4** гој сәдәгән кизли галсын. Онда кизли дәркаһындан һәр шеји көрән Атан сәнә әвәзини верәчәк.

5 Һәмчинин дуа едәндә икиүзлүләрә бәнзәмәјин. Онлар өзләрини инсанлара көстәрмәк үчүн синагогларда вә баш күчәләрин тининдә дуруб дуа етмәји севирләр. Буну билин ки, онлар артыг өз мүкафатыны бүтөвлүклә алыблар. **6** Сән исә дуа едәндә отағына кир вә гапыны бағлајыб көзәкөрүнмәз Атана дуа ет. Онда кизли дәркаһындан һәр шеји көрән Атан сәнә әвәзини верәчәк. **7** Дуа едәндә башга милләтләрдән оланлар кими ејни сөзләри тәкрар-тәкрар демәјин. Онлар дүшүнүрләр ки, чох сөз демәклә дуалары ешидиләчәк. **8** Онлара бәнзәмәјин, чүнки Атаныз Аллаһ, Ондан бир шеј истәмәздән әввәл, сизин нәјә еһтијач дујдуғунузу билир.

9 Буна көрә дә бу чүр дуа един:

“Сәмави Атамыз, гој адын мүгәддәс тутулсун. **10** Гој падшаһлығын кәлсин. Гој Сәнин ирадән көјдә олдуғу кими, јердә дә јеринә јетсин. **11** Бу күнлүк рузимизи* бизә бу күн вер **12** вә күнаһларымызы* бағышла, нечә ки, өзүмүз дә бизә гаршы күнаһ ишләјәнләри# бағышламышыг. **13** Гојма сынаглар гаршысында јыхылаг, амма бизи Шәрирдән хилас ет”.

14 Әкәр инсанларын тәгсирләрини бағышлајырсынызса, сәмави Атаныз да сизи бағышлајачаг. **15** Лакин онларын тәгсирләрини бағышламырсынызса, Атаныз да сизин тәгсирләринизи бағышламајачаг.

16 Оруч тутанда өзүнүзү икиүзлүләр кими пәришан көстәрмәјин. Инсанлар онларын оруч тутдуғуну көрсүн дејә, онлар үз-көзләриндән гәмкинлик јағдырырлар. Буну билин ки, онлар артыг өз мүкафатыны бүтөвлүклә алыблар. **17** Сән исә оруч тутанда башына јаг сүрт вә үзүнү ју ки, **18** сәнин оруч тутдуғуну инсанлар јох, көзәкөрүнмәз Атан көрсүн. Онда кизли дәркаһындан һәр шеји көрән Атан сәнә әвәзини верәчәк.

19 Өзүнүзә јердә хәзинә топламаға сон гојун. Бурада ону күвә јејир вә пас хараб едир, оғрулар да кириб оғурлајыр. **20** Әвәзиндә хәзинәнизи көјдә топлајын. Орада ону нә күвә јејир, нә пас хараб едир, нә дә оғрулар кириб оғурлајыр. **21** Чүнки хәзинән һарададырса, үрәјин дә орада олачаг.

22 Бәдәнин чырағы көздүр. Әкәр көзүн тохдурса, бүтүн бәдәнин дә нур ичиндә олачаг. **23** Јох әкәр көзүн ачдырса, бүтүн бәдәнин дә зүлмәт ичиндә олачаг. Сәндә олан ишыг зүлмәтдирсә, бу зүлмәт нечә дә бөјүкдүр!

24 Һеч ким ики ағаја гуллуг едә билмәз. Ја биринә нифрәт едиб дикәрини севәчәк, ја да биринә сәдагәт көстәриб, дикәрини сајмајачаг. Сиз һәм Аллаһын, һәм дә вар-дөвләтин гулу ола билмәзсиниз.

25 Буна көрә сизә дејирәм: “Нә јејәчәјик?”, “нә ичәчәјик?”, — дејә чаныныздан өтрү, “нә кејәчәјик?”, — дејә бәдәниниздән өтрү гајғы чәкмәјә сон гојун. Мәкәр чан гидадан вә бәдән кејимдән даһа гијмәтли дејил? **26** Көј гушларына фикир верин. Онлар нә әкир, нә бичир, нә дә анбара мәһсул топлајырлар. Бунунла белә, сизин сәмави Атаныз

Мт 6:11* Һәрфән «чөрәјимизи» **12*** Һәрфән «борчларымызы» **12#** Һәрфән «борчу оланлары»

онлары једиздирир. Мәкәр сиз онлардан гат-гат гијмәтли дејилсиниз? **27** Һансыныз гајғы чәкмәклә һәјатыны бир гарыш да олса узада биләр? **28** Һәмчинин кејимдән өтрү нијә нараһат олурсунуз? Занбагларын нечә бој атдығына бахыб ибрәт алын. Онлар нә зәһмәт чәкир, нә дә ип әјирир, **29** амма буну билин ки, һеч Сүлејман да бүтүн чаһчалалында бунлардан бири кими кејинмәмишдир. **30** Әкәр Аллаһ, бу күн вар олуб сабаһ очаға атылачаг чөл отуну белә кејиндирирсә, ај аз иманлылар, мәкәр сизи кејиндирмәјәчәк? **31** Буна көрә дә "нә јејәчәјик?", "нә ичәчәјик?" вә ја "нә кејәчәјик?", — дејә һеч вахт нараһат олмајын. **32** Чүнки бүтүн бунларын далынча башга милләтләр гачыр. Сизин сәмави Атаныз исә бүтүн бунлара еһтијач дујдуғунузу билир.

33 Беләликлә, падшаһлығы вә Аллаһын салеһлијини һәјатынызда һәмишә биринчи јерә гојун, онда бүтүн бунлар да сизә вериләчәк. **34** Буна көрә дә һеч вахт сабаһкы күн үчүн нараһат олмајын, чүнки сабаһкы күн өзү илә јени гајғылар кәтирәчәк. Һәр күнүн дәрди өзүнә бәсдир.

7 Бәсдирин инсанлары мүһакимә етдиниз, јохса өзүнүз дә мүһакимә олуначагсыныз. **2** Чүнки һансы һөкмлә мүһакимә едирсинизсә, о һөкмлә дә мүһакимә олуначагсыныз. Һансы өлчү илә өлчүрсүнүзсә, һәмин өлчү илә дә сизә өлчәчәкләр. **3** Нијә гардашынын көзүндәки чөпә бахырсан, амма өз көзүндәки тири көрмүрсән? **4** Өз көзүндә тир олаола сән гардашына нечә: "Кәл көзүндәки чөпү чыхарым", — дејирсән? **5** Ај икиүзлү инсан! Сән әввәл өз көзүндәки тири чыхарт, сонра гардашынын көзүндәки чөпү нечә чыхартмағы ајдын көрәрсән.

6 Мүгәддәс шејләри итләрә вермәјин вә мирвариләринизи донузларын габағына атмајын ки, онлар мирвариләри тапдаламасынлар, сонра да чөнүб сизи парчаламасынлар.

7 Дурмадан диләјин вә сизә вериләчәк; дурмадан ахтарын вә тапачагсыныз; дурмадан гапыны дөјүн вә сизә ачачаглар. **8** Чүнки диләјән истәдијини алыр, ахтаран тапыр вә гапыны дөјәнә ачачаглар. **9** Доғрудан да, мәкәр аранызда елә бир ата вар ки, оғлу чөрәк истәјәндә она даш версин? **10** Јахуд балыг истәјәндә, она илан версин? **11** Әкәр сиз пис олдуғунуз һалда ушагларыныза јахшы немәтләр верә билирсинизсә, мәкәр сәмави Атаныз Ондан истәјәнләрә јахшы немәтләр вермәјәчәк?

12 Буна көрә дә инсанларын сизинлә нечә рәфтар етмәсини истәјирсинизсә, сиз дә онларла еләчә рәфтар един. Әслиндә Ганун вә Пејгәмбәрләр дә мәһз буну дејирләр.

13 Дар гапыдан кирин, чүнки мәһвә апаран јол енли вә кенишдир вә чох адам бу јолла кедир. **14** Амма һәјата апаран гапы дар, јол исә енсиздир вә бу јолу аз адам тапыр.

15 Өзүнүзү сахта пејғәмбәрләрдән көзләјин. Онлар јаныныза гојун чилдиндә кәлирләр, һалбуки дахилдә јыртычы чанавардырлар. **16** Онлары бәһрәләриндән таныјачагсыныз. Һеч тикан колундан үзүм, гангал колундан әнчир јығылар? **17** Ејнилә дә, һәр јахшы ағач јахшы мејвә верир, чүрүк ағач исә јарарсыз мејвә верир. **18** Јахшы ағач јарарсыз мејвә кәтирә билмәз, чүрүк ағач да јахшы мејвә кәтирә билмәз. **19** Јахшы мејвә кәтирмәјән һәр ағачы кәсиб

ода атырлар. **20** Беләликлә, онлары бәһрәләриндән таныјачагсыныз.

21 Мәнә: “Ағам, Ағам”, — дејән һәр кәс сәмави падшаһлыға кирмәјәчәк, јалныз көјдәки Атамын ирадәсини јеринә јетирән ора кирәчәк. **22** О күн чохлары мәнә дејәчәк: “Аға, Аға, мәкәр биз сәнин адынла пејғәмбәрлик етмирдик? Мәкәр сәнин адынла чинләри говмурдуг? Мәкәр сәнин адынла чохлу мөчүзәләр көстәрмирдик?” **23** О заман онларын үзүнә дејәчәјәм: “Мән сизи танымырам! Рәдд олун, ганунсузлуғун гуллуғунда дуранлар”.

24 Беләликлә, мәним сөзләрими ешидиб онлара әмәл едән евини даш үзәриндә тикмиш ағыллы адама бәнзәјир. **25** Јағыш јағды, сел олду, шиддәтли күләк әсди вә евин үзәринә кәлди, лакин ев учмады, чүнки тәмәли даш үзәриндә гојулмушду. **26** Амма мәним сөзләрими ешидиб онлара әмәл етмәјән евини гум үзәриндә тикмиш ағылсыз адама бәнзәјир. **27** Јағыш јағды, сел олду, шиддәтли күләк әсди вә евин үзәринә кәлди. Ев учуб дармадағын олду».

28 Иса сөзүнү гуртаранда чамаат онун нечә тәлим вердијинә һејран галды. **29** Чүнки Иса Аллаһын сөзүнү онларын мирзәләри кими јох, һакимијјәт саһиби кими өјрәдирди.

8 Иса дағдан енәндән сонра далынча чохлу адам кетди. **2** Бир чүзамлы адам она јахынлашды вә тәзим едәрәк деди: «Аға, әкәр истәсән, мәни тәмизләјә биләрсән». **3** Иса әлини узадыб она тохунду вә деди: «Истәјирәм. Тәмизлән». О андача һәмин адам чүзамдан тәмизләнди. **4** Сонра Иса она белә деди: «Бах һа, буну һеч кәсә данышма. Анчаг кет, өзүнү каһинә көстәр вә онлара шәһадәт олсун дејә, Мусанын бујурдуғу бәхшиши кәтир».

5 Иса Капернаһума кәләндә бир јүзбашы она јахынлашыб јалварма-ға башлады: **6** «Аға, нөкәрим ифлич олуб, евдә јатыр. Јаман әзијјәт чәкир». **7** Иса јүзбашыја деди: «Кәлиб ону сағалдарам». **8** Онда јүзбашы Исаја деди: «Аға, мән лајиг дејиләм ки, сән мәним евимә кәләсән. Бирчә кәлмә сөз де, нөкәрим сағалачаг. **9** Елә мән өзүм дә гуллуг адамыјам, мәним дә табелијимдә әскәрләр вар. Биринә: “Кет”, — дејирәм, кедир, о бирисинә: “Кәл”, — дејирәм, кәлир, нөкәрә: “Филан шеји елә”, — дејирәм, еләјир». **10** Иса буну ешидәндә һејрәтә кәлди вә ардынча кедәнләрә деди: «Инанын, мән һәлә Исраилдә белә күчлү имана раст кәлмәмишәм. **11** Амма буну билин ки, инсанлар шәрг-дән вә гәрбдән кәлиб сәмави падшаһлыгда Ибраһимлә, Исһагла вә Јагубла бир сүфрәјә әјләшәчәкләр. **12** Падшаһлығын оғуллары исә бајыра, зүлмәтә атылачаглар. Онлар орада һөнкүр-һөнкүр аглајыб дишләрини гычајачаглар». **13** Сонра Иса јүзбашыја деди: «Кет. Гој инандығын кими олсун». Нөкәр һәмин андача сағалды.

14 Иса Петерин евинә кәлди вә көрдү ки, онун гајынанасы гыздырма ичиндә јатыр. **15** Иса гадынын әлинә тохунду вә онун гыздырмасы кечди. Гадын ајаға галхыб она гуллуг етмәјә башлады. **16** Ахшам дүшәндә чамаат онун јанына чинә тутулмуш чохлу адам кәтирди. Иса мурдар руһлара әмр едиб онлары говду, һәмчинин бүтүн хәстәләри сағалтды. **17** Беләчә, Јешаја пејғәмбәр васитәсилә дејилмиш сөзләр јеринә јетди: «О, бизим хәстәликләримизи үзәринә көтүрдү вә азар-безарымызы апарды».

18 Иса әтрафында бөјүк издиһамы көрәндә о бири тәрәфә үзмәји

бујурду. **19** Бир мирзә она јахынлашыб деди: «Мүәллим, сән һара кетсән, мән дә сәнин ардынча кедәчәјәм». **20** Амма Иса она деди: «Түлкүләрин дә, көј гушларынын да јувасы вар, амма инсан Оғлунун башыны гојмаға белә јери јохдур». **21** Онда шакирдләриндән бири она деди: «Аға, ичазә вер, әввәлчә кедим атамы дәфн едим». **22** Иса она деди: «Гој өлүләр өз өлүләрини дәфн етсинләр, сән исә мәним ардымча кәл».

23 Иса шакирдләри илә бирликдә гајыға минди. **24** Бирдән көлдә күчлү фыртына гопду вә гајыға су долмаға башлады. Амма Иса јатмышды. **25** Шакирдләр јахынлашыб ону ојатдылар: «Аға, батырыг, бизи хилас ет!» **26** Иса онлара деди: «Нијә горхдунуз, ај аз иманлылар?» Сонра дуруб күләји вә далғалары рам етди. Әтрафа дәрин сүкут чөкдү. **27** Шакирдләр чашғынлыг ичиндә дедиләр: «Бу нечә адамдыр ки, һәтта күләк дә, далғалар да она итаәт едир?»

28 Иса о бири саһилә, гадаралыларын торпағына чатанда онун гаршысына сәрдабәләрин арасындан чинә тутулмуш ики адам чыхды. Бу адамлар о гәдәр вәһши идиләр ки, һеч кәс о јолдан кечмәјә чүрәт етмирди. **29** Онлар бағырмаға башладылар: «Ај Аллаһын Оғлу, биздән нә истәјирсән? Вахтындан әввәл бизә әзаб вермәјә кәлмисән?» **30** Узагда донуз сүрүсү отлајырды. **31** Чинләр Исаја јалварма-ға башладылар: «Әкәр бизи говачағсанса, јалварырыг, бизи донуз сүрүсүнүн ичинә көндәр». **32** Иса онлара деди: «Кедин!» Чинләр о адамлардан чыхыб донузлара кирдиләр вә бүтүн сүрү учурумдан көлә атылды вә суда боғулду. **33** Чобанлар шәһәрә гачыб һәр шеји, о чүмләдән чинә тутулмуш адамларын әһвалатыны чамаата данышдылар. **34** Бүтүн шәһәр әһли Исанын гаршысына чыхды. Ону көрәндә јалвар-јахар етдиләр ки, онларын торпағындан чыхыб кетсин.

9 Онда Иса гајыға миниб о бири саһилә үздү вә өз шәһәринә кәлди. **2** Бир ифлич олмуш адамы јатағын ичиндә онун јанына кәтирдиләр. Иса о адамларын иманы-ны көрәндә хәстәјә деди: «Горхма, бала, күнаһларын бағышланды». **3** Онда мирзәләрдән бәзиләри үрәкләриндә дедиләр: «Бу лап күфр данышыр ки!» **4** Онларын фикирләрини билән Иса деди: «Нијә үрәјиниздә мәним барәмдә пис дүшүнүрсүнүз? **5** “Күнаһларын бағышланды”, — демәк асандыр, јохса: “Ајаға галх, јери?” **6** Анчаг сиз инсан Оғлунун јердә күнаһлары бағышламаға сәлаһијјәти олдуғуну биләсиниз дејә...» Сонра ифлич олмуш адама деди: «Дур, јатағыны да көтүр, евинә кет». **7** Һәмин адам дуруб евинә кетди. **8** Чамаат буну көрәндә горхуја дүшдү вә инсанлара бу чүр сәлаһијјәт верән Аллаһы мәдһ етмәјә башлады.

9 Сонра Иса јолуна давам едәркән верки идарәсиндә отурмуш Матта адында бир адамы көрдү вә она деди: «Ардымча кәл». О адам дуруб Исанын ардынча кетди. **10** Даһа сонра Иса шакирдләри илә бәрабәр онун евиндә сүфрәдә әјләшәркән бир чох веркијыған вә күнаһлы да кәлиб онларла сүфрә архасына әјләшди. **11** Буну көрән фәрисејләр онун шакирдләринә дедиләр: «Нијә сизин мүәллиминиз веркијығанлар вә күнаһлыларла чөрәк кәсир?» **12** Иса буну ешидиб деди: «Сағлам адамларын һәкимә еһтијачы олмур, һәкимә хәстәләр мөһтачдыр. **13** Кедин:

“Мән гурбан јох, мәрһәмәт истәјирәм”, — сөзләринин мәнасыны өјрәнин. Чүнки мән салеһләри јох, күнаһлы адамлары чаґырмаґа кәлмишәм».

14 Сонра Јәһјанын шакирдләри онун јанына кәлиб дедиләр: «Нә үчүн биз дә, фәрисејләр дә оруч тутуруг, амма сәнин шакирдләрин тутмур?» **15** Иса чаваб верди: «Һеч тәзәбәј достлары илә оланда достлар јас тутарлар? Лакин күн кәләчәк, бәји араларындан көтүрәчәкләр, бах онда онлар оруч тутачаглар. **16** Һеч кәс көһнә палтара тәзә парчадан јамаґ тикмәз, чүнки тәзә јамаґ јығыланда палтар чырылар вә јыртылмыш јер даһа да корланар. **17** Һәмчинин тәзә шәрабы көһнә тулуглара төкмәзләр, јохса тулуг јыртылар, шәраб да даґылар вә тулуг јарарсыз һала дүшәр. Тәзә шәрабы тәзә тулуглара төкәрләр, онда шәраб да, тулуг да саламат галар».

18 Иса бунлары данышаркән, бир синагог рәиси она јахынлашды вә тәзим едиб деди: «Гызым јәгин ки, артыг өлүб, амма сән кәлиб әлини онун үзәринә гојсан, о һәјата гајыдачаг».

19 Иса шакирдләри илә биркә дуруб онунла кетди. **20** Дүз он ики ил иди ки, ганахмадан әзијјәт чәкән бир гадын архадан јахынлашыб Исанын әбасынын сачаґына тохунду, **21** чүнки үрәјиндә дејирди: «Әкәр онун әбасына тохунсам, саґалачаґам». **22** Иса чөнүб гадыны көрдү вә деди: «Горхма, бачым*, иманын сәни саґалтды». Гадын о андача саґалды.

23 Иса синагог рәисинин евинә кәләндә неј чаланлары вә вурнухан чамааты көрүб **24** деди: «Чыхын бурадан, гыз өлмәјиб, јатыр». Онда чамаат Исаја күлдү. **25** Адамлары бајыра чыхартдылар вә Иса дәрһал ичәри кирди. О, гызын әлиндән тутду вә гыз галхды. **26** Әлбәттә ки, бу хәбәр аләмә јајылды.

27 Иса јолла кедәркән ики кор адам онун далынча дүшүб учадан дедиләр: «Давуд Оґлу, бизә рәһмин кәлсин!» **28** Иса евә кирди, корлар онун јанына кәлдиләр. Онда Иса сорушду: «Сизчә, мән буну едә биләрәм? Буна инанырсыныз?» Онлар чаваб вердиләр: «Бәли, Аґа, инанырыг». **29** Иса онларын көзләринә тохунду вә деди: «Гој инандыґыныз кими олсун». **30** Онларын көзләри ачылды. Сонра Иса онлара бәрк-бәрк тапшырды: «Бахын һа, буну һеч кәсә данышмајын!» **31** Онлар исә чыхыб о јерин бүтүн сакинләринә Иса һаґґында данышдылар.

32 Онлар чыханда Исанын јанына чинә тутулмуш бир лал адам кәтирдиләр. **33** Иса чини говандан сонра бу адамын дили ачылды. Чамаат һејрәт ичиндә деди: «Индијәчән Исраилдә белә шеј олмајыб». **34** Фәрисејләр исә дедиләр: «Бу адам чинләрин һөкмдарынын әли илә чин говур».

35 Сонра Иса шәһәрләри вә кәндләри бир-бир кәзмәјә башлады. О, синагогларда Аллаһын сөзүнү өјрәдир, падшаһлыґ һаґґында хош хәбәри тәблиґ едир, һәр чүр хәстәлији вә нахошлуґу саґалдырды. **36** Иса чамааты көрәндә онларын һалына ачыды, чүнки бу адамлар чобансыз гојунлар кими јазыґ вә пәракәндә һалда идиләр. **37** Онда Иса шакирдләринә деди: «Бәли, мәһсул бол, ишчи исә аздыр. **38** Буна көрә дә бичин Саһибинә јалварын ки, мәһсулу јығмаґ үчүн бичинчи көндәрсин».

Мт 9:22* Һәрфән «гызым»

10 Сонра Иса он ики шакирдини чағырыб онлара мурдар руһларын үзәриндә сәлаһијјәт верди. Бунун сајәсиндә шакирдләр чинләри гова биләрдиләр. Иса онлара һәмчинин һәр чүр хәстәлији вә нахошлуғу сағалтмаг сәлаһијјәти дә верди.

2 Он ики һәвари бунлардыр: биринчиси Петер*ләгәбли Шимон вә гардашы Андреас; Зебедејин оғуллары Јагуб вә Јәһја; **3** Филип вә Бартоломеј*; Томас вә веркијыған Маттa#; Алфеј оғлу Јагуб вә Тадај△; **4** Гејрәтлиләгәбли Шимон вә сонрадан Исаја хәјанәт едән Јәһуда Искариот.

5 Иса бу он ики шакирди јола салды вә онлара тапшырды: «Башга халгларын јанына апаран јола чыхмајын вә самаријалыларын шәһәрләринә кирмәјин. **6** Јалныз Исраил евинин итмиш гојунларынын јанына кедин. **7** Кетдијиниз јерләрдә: “Сәмави падшаһлыг јахынлашыб”, — дејәрәк тәблиг един. **8** Хәстәләри сағалдын, өлүләри дирилдин, чүзамлылары тәмизләјин, чинләри говун. Тәмәннасыз алмысыныз, тәмәннасыз да верин. **9** Кисәнизә гызыл, күмүш вә ја мис пул гојмајын. **10** Өзүнүзлә нә һејбә, нә дәјишәк көјнәк*, нә сәндәл, нә дә әса көтүрмәјин, чүнки зәһмәткеш рузијә лајигдир.

11 Һансы шәһәрә вә ја кәндә кирсәниз, лајигли адамлары ахтарын вә башга јерә кедәнә гәдәр орада галын. **12** Бир евә кирәндә ев сакинләрини саламлајын. **13** Әкәр о евдәкиләр лајиглидирләрсә, гој дилә дијиниз сүлһ онларын үзәринә кәлсин, јох әкәр лајигли дејилләрсә, гој сүлһүнүз өзүнүзә гајытсын. **14** Һансы јердә сизи гәбул етмәсәләр вә ја сөзүнүзү динләмәсәләр, о евдән, јахуд о шәһәрдән чыханда ајағынызын тозуну* да чырпын. **15** Әмин олун ки, Содом вә Һоморра торпағы үчүн Һөкм күнүндә таб кәтирмәк о шәһәрә нисбәтән даһа асан олачаг.

16 Мән сизи чанаварлар арасына гузу кими көндәрирәм, она көрә дә илан кими еһтијатлы, ејни заманда көјәрчин кими мәсум олун. **17** Инсанларла еһтијатлы олун, чүнки онлар сизи мәһкәмәләрә верәчәк вә өз синагогларында гамчылајачаглар. **18** Мәндән өтрү сизи һакимләрин вә падшаһларын өнүнә кәтирәчәкләр. Беләчә онлара вә дикәр халглара шәһадәт верәчәксиниз. **19** Сизи мәһкәмәјә верәндә нәдән вә ја нечә данышачағыныз барәсиндә нараһат олмајын, чүнки нә демәк лазым олдуғу сизә һәмин ан вериләчәк. **20** Данышанда тәк олмајачағсыныз, Атанызын мүгәддәс руһу сизин васитәнизлә данышачаг. **21** Гардаш гардашы, ата өвладыны өлүмә верәчәк. Ушаглар валидејнләринә гаршы галхачаг вә онлары өлүмә верәчәкләр. **22** Мәним адыма көрә һамы сизә нифрәт едәчәк. Анчаг ахыра кими дөзән хилас олачаг. **23** Сизи бир шәһәрдә тәгиб едәндә, о бири шәһәрә гачын. Буну билин ки, сиз Исраил шәһәрләринин һамысыны кәзиб гуртармамыш инсан Оғлу кәләчәк.

24 Шакирд мүәллиминдән вә нөкәр ағасындан үстүн дејил. **25** Шакирд мүәллими кими, нөкәр

Мт 10:2* Петер мүхтәлиф адларла таныныр: бу ајәдә «Петерләгәбли Шимон»; 16:16-да «Шимон Петер»; Һәв 15:14-дә «Симеон»; Јәһ 1:42-дә «Кифа» **3*** Јәһ 1:46 вә 21:2-дә «Натанаел» ады илә дә таныныр **3#** Һәмчинин «Леви» ады илә дә таныныр. Лука 5:27 бах **3△** Һәмчинин «Јагубун оғлу Јәһуда» ады илә дә таныныр **10*** Һәрфән «ики көјнәк»

Мт 10:14* «Ајагдан тозу чырпмаг» ифадәси өзүнү мәсулијјәтдән азад етмәк мәнасыны дашыјырды

исә аҝасы кими олса, бәсидир. Әкәр ев саһибини Беелзебуб адландырыбларса, көрүн ев әһлини нә адландырачаглар? **26** Буна көрә дә онлардан горхмајын. Чүнки елә бир кизли шеј јохдур ки, үстү ачылмасын вә елә бир сирр јохдур ки, ашкар олмасын. **27** Сизә гаранлыгда дедијими ишыгда данышын, пычылты илә дејилән сөзләри евләрин дамындан вәз един. **28** Бәдәни өлдүрүб, амма кәләчәк һәјатыныза* хәтәр јетирә билмәјәнләрдән горхмајын, әксинә, сизи# Һинном дәрәсиндә мәһв етмәјә гадир оландан горхун. **29** Мәкәр ики сәрчәни бир гара гәпијә* сатмырлар? Һәрчәнд онлардан һеч бири Атанызын хәбәри олмадан јерә дүшмүр. **30** Сизин исә сачынызын телләри белә бир-бир сајылыб. **31** Буна көрә дә горхмајын. Сиз сәрчәләрдән гат-гат гијмәтлисиниз.

32 Ким инсанларын гаршысында мәнимлә вәһдәтдә* олдуғуну ачыг-ашкар сөјләјирсә, мән дә онунла вәһдәтдә олдуғуму көјдәки Атамын гаршысында ачыг-ашкар сөјләјәчәјәм. **33** Амма ким инсанларын гаршысында мәни данырса, мән дә көјдәки Атамын гаршысында ону даначағам. **34** Елә билмәјин ки, мән јер үзүнә сүлһ кәтирмәјә кәлмишәм. Мән јер үзүнә сүлһ јох, гылынч кәтирмишәм. **35** Мән оғулу атадан, гызы анадан, кәлин гајынанадан ајырмаға кәлмишәм. **36** Бәли, инсанын дүшмәнләри өз евиндәкиләри олачаг. **37** Атасыны вә ја анасыны мәндән чох истәјән мәнә лајиг дејил, һәмчинин оғлуну вә ја гызыны мәндән чох истәјән мәнә лајиг дејил. **38** Ишкәнчә дирәјини* көтүрүб мәним ардымча кәлмәјән мәнә лајиг дејил. **39** Чаныны өлүмдән гуртаран ону итирәчәк, амма чаныны мәним уғрумда итирән ону хилас едәчәк.

40 Сизи гәбул едән мәни дә гәбул едир, мәни гәбул едән исә мәни көндәрәни гәбул едир. **41** Ким пејғәмбәри онун пејғәмбәр олдуғу үчүн гәбул едирсә, пејғәмбәрә лајиг мүкафат алачаг вә ким салеһ адамы онун салеһ олдуғу үчүн гәбул едирсә, салеһә лајиг мүкафат алачаг вә **42** ким бу кичикләрдән биринә онун шакирд олдуғу үчүн бир парч сәрин су верирсә, инанын ки, мүкафатсыз галмајачаг».

11 Иса он ики шакирдинә көстәриш вериб онлардан ајрылды, тәблиғ етмәк вә Аллаһын сөзүнү өјрәтмәк үчүн башга шәһәрләрә кетди.

2 Һәбсханада олан Јәһја Мәсиһин көрдүјү ишләр барәсиндә ешидәндә шакирдләрини онун јанына көндәриб **3** сорушду: «Кәлишини көзләдијимиз Мәсиһ сәнсән, јохса башгасыны көзләјәк?» **4** Иса онлара деди: «Кедин, ешитдикләринизи вә көрдүкләринизи Јәһјаја чатдырын. **5** Корларын көзләри ачылыр, ахсаглар дүз кәзир, чүзамлылар тәмизләнир, карлар ешидир, өлүләр дирилир, јохсуллара хош хәбәр бәјан едилир. **6** Мәнә көрә шүбһәләрә гапылмајан нечә дә хошбәхтдир».

7 Онлар чыхыб кедәндән сонра Иса чамаата Јәһја һаггында бунлары сөјләди: «Чөллүјә нә көрмәјә кетмишдиниз? Күләјин әсдирдији гамышы? **8** Онда ора нә көрмәјә кетмишдиниз? Зәриф либас кејмиш

Мт 10:28* Һәрфән «чаныныза», јәни дирилмә васитәсилә һәјата гајытмаг үмиди **28#** Һәрфән «һәм чаны, һәм бәдәни» **29*** «Гәпик», јунанча *ассарион*. Фәһләнин бир күнлүк әмәк һаггы олан динарын он алтыда бири дәјәриндә мис пул. 10–чу Әлавәјә бах **32*** Јәни «бирликдә». Әтрафлы мәлумат үчүн Лүғәтә бах

Мт 10:38* 5–чи Әлавәјә бах

адамы? Бәс билмирсиниз ки, зәриф
либас кејәнләр падшаһ сарајларын-
да олурлар? **9** Јахшы, бәс ора нијә
кетмишдиниз? Пејғәмбәрә бахмаға?
Бәли, буну билин ки, бу адам пеј-
ғәмбәрдән дә үстүндүр. **10** “Сәнин
габағынча Өз елчими көндәрирәм,
о, гаршында кедиб сәнин јолуну һа-
зырлајачаг”, — сөзләри онун һаг-
гында јазылмышдыр. **11** Инанын
ки, бәшәр өвладлары арасында Вәф-
тизчи Јәһјадан бөјүј олмајыб, амма
сәмави падшаһлыгда ән кичији он-
дан бөјүкдүр. **12** Вәфтизчи Јәһја-
нын күнләриндән бу јана инсанлар
сәмави падшаһлыға чан атырлар
вә бу мәгсәдә чан атанлар она
наил олурлар. **13** Чүнки һәм Га-
нун, һәм Пејғәмбәрләр Јәһјаја гәдәр
пејғәмбәрлик етмишләр **14** вә ис-
тәјирсиниз инанын, истәмирсиниз
инанмајын, о, кәлишини көзләди-
јиниз Илјасдыр. **15** Гулағы олан
ешитсин.

16 Бу нәсли кимә бәнзәдим? О,
базар меј данында отуруб бири ди-
кәринә: **17** “Биз сизин үчүн түтәк
чалдыг, амма сиз ојнамадыныз; биз
ағы дедик, амма сиз кәдәрдән ба-
шыныза дөјмәдиниз”, — дејән ушаг-
лара бәнзәјир. **18** Ејнилә дә, Јәһја
кәлиб нә јејир, нә ичир, амма чамаат
дејир: “Онда чин вар”. **19** Инсан
Оғлу кәлиб һәм јејир, һәм ичир, ин-
санлар јенә дејирләр: “Будур һа, га-
рынгулу вә шәраб дүшкүнү, верки-
јығанларын вә күнаһылларын дос-
ту”. Чамаат нә дејирсә десин, һикмә-
тин доғрулуғу әмәлләриндән бәлли
олур».

20 Сонра Иса гүдрәтли ишләри-
нин әксәријјәтини көстәрдији шә-
һәрләри, төвбә етмәдикләри үчүн,
иттиһам етмәјә башлады: **21** «Вај
һалына, Хоразин! Вај һалына, Бет-
сајда! Чүнки сиздә көрүлмүш гүдрәт-
ли ишләр Сур вә Сидон шәһәрлә-
риндә көрүлсәјди, онлар чохдан чула
бүрүнүб күл ичиндә отурмуш вә төв-
бә етмишдиләр. **22** Буна көрә дә
билин, Һөкм күнү Сур вә Сидон шә-
һәрләри үчүн таб кәтирмәк сизә нис-
бәтән даһа асан олачаг. **23** Ај Ка-
пернаһум, елә билирсән көјләрә гә-
дәр јүксәләчәксән? Хејр! Бирбаша
Мәзара* уғрајачагсан! Чүнки сәндә
баш вермиш мөчүзәләр Содомда
баш версәјди, о, бу күнә гәдәр дурар-
ды. **24** Буна көрә дә билин, Һөкм
күнү Содом торпағы үчүн таб кәтир-
мәк она нисбәтән даһа асан олачаг».

25 Сонра Иса деди: «Ата, ај кө-
јүн вә јерин Ағасы! Һамынын гар-
шысында Сәнә шүкүр едирәм, чүнки
бунлары һикмәтли вә ағыллы адам-
лардан кизләдиб көрпәләрә ачдын.
26 Бәли, Ата, чүнки Сән белә мү-
насиб билдин. **27** Атам һәр шеји
мәнә верди вә Оғулу Атадан сава-
јы һеч ким танымыр. Атаны да
Оғулдан савајы вә Оғулун таныт-
маг истәдији адамдан савајы һеч
кәс танымыр. **28** Ај бүтүн зәһмәт-
кешләр вә јүкү ағыр оланлар, ја-
ныма кәлин, мән сизә тәрәвәт верә-
чәјәм. **29** Бојундуруғуму үзәрини-
зә көтүрүн вә мәнә бахыб өјрәнин,
чүнки мән һәлим вә гәлбән тәвазө-
карам. Онда чаныныз тәрәвәтләнәр.
30 Чүнки бојундуруғум раһат, јүкүм
јүнкүлдүр».

12 Бир шәнбә күнү Иса зәми-
ләрин арасындан кечирди.
Онун шакирдләри ач идиләр вә сүн-
бүлләри дәриб јемәјә башладылар.
2 Буну көрән фәрисејләр она деди-
ләр: «Бах, сәнин шакирдләрин шән-
бә күнү гадаған олунмуш иши кө-
рүрләр». **3** Иса онлара деди: «Мә-
кәр Давуд өзү вә јолдашлары ачанда
онун нә етдији һагда һеч охумамы-
сыныз? **4** Аллаһын евинә кирди-

Мт 11:23* Һәрфән «һадесә». Јәни бәшәриј-
јәтин үмуми мәзарына. 7–чи Әлавәјә бах

јини вә јолдашлары илә бирликдә тәгдим чөрәкләрини једијини билмирсиниз? Һалбуки онлар гануна көрә бу чөрәкләри јеја билмәздиләр, о чөрәкләри јалныз каһинләр јеја биләрди. **5** Јахуд Ганунда охумамысыныз ки, шәнбә күнләри каһинләр мәбәддә шәнбә күнүнү позсалар да күнаһкар сајылмырлар? **6** Буну билин ки, бурада мәбәддән дә бөјүк бир адам дуруб. **7** Еһ, әкәр сиз: “Мән гурбан јох, мәрһәмәт истәјирәм”, — сөзләринин мәнасыны баша дүшсәјдиниз, күнаһсыз адамлары мәһкум етмәздиниз. **8** Чүнки инсан Оғлу шәнбә күнүнүн Ағасыдыр».

9 Иса орадан чыхыб онларын синагогуна кәлди. **10** Орада әли гурумуш бир адам варды. Исаны тәгсирләндирмәјә бир бәһанә тапмаг үчүн ондан сорушдулар: «Гануна көрә шәнбә күнү адам сағалтмаг олар?» **11** Иса онлара чаваб верди: «Аранызда елә адам вармы ки, бирчә гојуну олса вә һәмин гојун шәнбә күнү чалаја дүшсә, ону орадан чыхармасын? **12** Белә исә, көрүн инсан гојундан нә гәдәр гијмәтлидир! Бәли, ганунa көрә шәнбә күнү јахшы иш көрмәк олар». **13** Сонра о, шикәст адама деди: «Әлини узат». О адам әлини узатды вә гурумуш әли о бириси кими сапсағлам олду. **14** Фәрисејләр чыхыб Исаны өлдүрмәк үчүн суи-гәсд һазырладылар. **15** Иса бундан хәбәр тутанда орадан узаглашды. Онун далынча чохлу адам кетди вә Иса онларын һамысыны сағалтды. **16** Сонра онлара бәрк-бәрк тапшырды ки, онун ким олдуғуну һеч кәсә демәсинләр. **17** Беләчә, Јешаја пејғәмбәр васитәсилә дејилмиш бу сөзләр јеринә јетди:

18 «Будур, Мәним сечдијим, үрәјимчә олан әзиз гулум! Мән она мүгәддәс руһумдан верәчәјәм вә о, милләтләрә әдаләтин нә олдуғуну изаһ едәчәк. **19** О мүбаһисә етмәјәчәк, сәсини галдырмајачаг, күчәләрдә сәси чыхмајачаг. **20** Һаггәдаләти зәфәрә чатдырмајынча сынмыш гамышы әзмәјәчәк, көзәрән пилтәни сөндүрмәјәчәк. **21** Милләтләр онун адына үмид бағлајачаг».

22 Сонра Исанын јанына чинә тутулмуш, кор вә лал бир адам кәтирдиләр. Иса ону сағалтды, о адамын дили вә көзләри ачылды. **23** Чамаат бу ишә һејран галыб деди: «Бәлкә Давуд Оғлу елә будур?» **24** Фәрисејләр исә буну ешидәндә дедиләр: «О, чинләри елә чинләрин һөкмдары Беелзебубун әли илә говур!» **25** Онларын фикирләрини билән Иса деди: «Дахилдән парчаланмыш һәр бир падшаһлыг бәрбад олачаг вә дахилдән парчаланмыш шәһәр вә ја ев дурмајачаг. **26** Ејнилә дә, әкәр Шејтан Шејтаны говурса, демәли, о, дахилдән парчаланыб. Белә исә, онун падшаһлығы нечә дурачаг? **27** Әкәр мән чинләри Беелзебубун әли илә говурамса, көрәсән, сизин давамчыларыныз онлары кимин әли илә говурлар? Буна көрә дә онлар сизи мәһкум едәчәкләр. **28** Јох әкәр мән чинләри Аллаһын мүгәддәс руһу васитәсилә говурамса, демәли, Аллаһын падшаһлығы кәлиб, сизин исә хәбәриниз јохдур. **29** Кимсә күчлү бир адамын евинә нечә кириб вар-дөвләтини талаја биләр? Кәрәк әввәлчә онун әл-голуну бағласын, сонра евини гарәт етсин. **30** Мәним тәрәфимдә олмајан мәним әлејһимәдир вә мәнимлә бир јердә јығмајан дағыдыр.

31 Буна көрә сизә дејирәм: һәр чүр күнаһ вә күфр бағышланачаг, анчаг мүгәддәс руһа гаршы сөјләнилмиш күфр бағышланмајачаг. **32** Мисал үчүн, кимсә инсан Оғлуна гаршы пис бир сөз десә,

бағышланачаг, анчаг мүгәддәс рyһа
гаршы пис бир сөз дејән бағышлан-
мајачаг. О, нә бу дөврдә, нә дә кәлә-
чәк дөврдә әфв олунмајачаг.
33 Ағачыныз јахшыдырса, мејвә-
си дә јахшы олачаг, јох әкәр аға-
чыныз чүрүкдүрсә, мејвәси дә чүрүк
олачаг. Ағач мејвәсиндән танынар.
34 Әфи илан балалары, пис олдуғу-
нуз һалда, јахшы шејләри нечә дану-
ша биләрсиниз? Чүнки ағыз үрәкдә-
ки фикирләрин боллуғундан дану-
шыр. **35** Јахшы адам өзүнүн јах-
шылыг хәзинәсиндән јахшы шејләр
чыхарыр, пис адам исә пислик хәзи-
нәсиндән пис шејләр чыхарыр.
36 Ону билин ки, һәр бир инсан де-
дији һәр бош сөзә көрә Һөкм күн-
үндә чаваб верәчәк. **37** Бәли, сән
сөзләринә көрә ја бәраәт газа-
начагсан, ја да мәһкум олуначаг-
сан».
38 О заман мирзәләрдән вә фә-
рисејләрдән бәзиләри Исаја деди:
«Мүәллим, истәјирик ки, сән бизә
бир әламәт көстәрәсән». **39** Иса
онлара чаваб верди: «Пис вә зина-
кар нәсил һәмишә әламәт ахтарыр,
анчаг она Јунус пејғәмбәрин әламә-
тиндән башга әламәт верилмәјәчәк.
40 Јунус нәһәнк балығын гарнында
үч күн-үч кечә галдығы кими, инсан
Оғлу да јерин бағрында үч күн-үч
кечә галачаг. **41** Һөкм күнү нине-
валылар бу нәслин адамлары илә
бәрабәр дирилиб онлары мәһкум
едәчәкләр, чүнки ниневаллылар Јну-
сун сөзләрини ешидиб төвбә етди-
ләр, һалбуки бурада Јунусдан даһа
бөјүк пејғәмбәр дуруб. **42** Һөкм
күнү чәнуб мәликәси бу нәслин
адамлары илә бәрабәр дирилиб он-
лары мәһкум едәчәк. Чүнки мәликә
дүнјанын һикмәтини динләмәк үчүн
кәлмишди, һәрчәнд бурада Сүлеј-
мандан даһа һикмәтлиси дуруб.
43 Бир мурдар рyһ инсандан чы-
хандан сонра, рahат бир јер тап-
маг үчүн гураглыг јерләри кәзиб
долашыр, амма рahат јер тапмыр.
44 Сонра өз-өзүнә дејир: “Гој чых-
дығым евә гајыдым”. Кери гајы-
данда көрүр ки, ора бошдур,
сәлигә-саһман вә бәрбәзәк ичиндә-
дир. **45** Сонра кедир вә өзүндән
гат-гат пис једди мүхтәлиф рyһ кө-
түрүр. Онлар ичәри кириб орада ја-
шајырлар. О адамын сону әввәлкинә
нисбәтән даһа пис олур. Бу пис нәс-
лин дә сону белә олачаг».
46 Иса чамаатын гаршысында
данышаркән анасы вә гардашла-
ры кәлиб бајырда дурдулар. Онлар
Иса илә данышмаг истәјирдиләр.
47 Кимсә Исаја деди: «Анан вә гар-
дашларын бајырдадырлар, сәнинлә
данышмаг истәјирләр». **48** Иса
она деди: «Мәним анам вә гардаш-
ларым кимдир?» **49** Сонра әлини
шакирдләринә тәрәф узадыб деди:
«Будур мәним анам вә гардашла-
рым! **50** Көјдәки Атамын ирадә-
сини јеринә јетирән адам мәним
гардашым, бачым вә анамдыр».

13 О күн Иса евдән чыхыб кө-
лүн саһилиндә отурмушду.
2 Онун јанына чохлу адам кәлди.
Иса гајыға миниб әјләшди, ча-
маат исә саһилдә дајанды. **3** Иса
онлары мәсәлләрлә өјрәтмәјә башла-
ды: «Бир әкинчи тохум сәпмәјә
чыхды. **4** Тохум сәпәркән, тохум-
лардан бәзиләри јол кәнарына дүш-
дү вә гушлар кәлиб онлары дәнлә-
ди. **5** Дикәрләри торпағы аз олан
дашлыға дүшдү вә торпаг дә-
рин олмадығындан дәрһал чүчәр-
ди. **6** Амма күнәш чыханда онлар
солду вә көкү олмадығы үчүн гуруду.
7 Башгалары тиканлыға дүшдү. Ти-
кан коллары бөјүјүб онлары боғду.
8 Бәзиләри исә мүнбит торпаға
дүшдү вә бар кәтирди. Бири јүзгат,

дикәри алтмышгат, о бириси отузгат бар верди. **9** Гулағы олан гој
ешитсин!»

10 Шакирдләр Исаја јахынлашыб сорушдулар: «Нијә онлара
һәр шеји мәсәлләрлә данышырсан?»
11 Иса чаваб верди: «Сизә сәмави
падшаһлығын мүгәддәс сирләрини
баша дүшмәк габилијјәти верилиб,
онлара исә верилмәјиб. **12** Кимин
варыдырса, она даһа чох верилә-
чәк вә о шәхсдә боллуг олачаг;
амма кимин јохудурса, әлиндәки дә
алыначаг. **13** Буна көрә дә онлар-
ла данышанда мәсәл чәкирәм, чүн-
ки баханда һеч нә көрмүрләр,
ешитдикләри бир гулагдан кириб о
бирисиндән чыхыр вә мәнасыны ан-
ламырлар. **14** Јешаја пејғәмбәрин
бу сөзләри онларын үзәриндә је-
ринә јетир: “Ешитмәјинә ешидәчәк-
синиз, амма бир шеј баша дүшмәјә-
чәксиниз. Бахмағына бахачагсы-
ныз, амма бир шеј көрмәјәчәксиниз.
15 Чүнки бу халгын үрәји дашла-
шыб, гулаглары ешидир, амма һај
вермирләр; көзләрини јумублар ки,
көзләри илә көрмәсинләр, гулагла-
ры илә ешитмәсинләр, үрәкләри илә
дәрк етмәсинләр вә кери дөнмәсин-
ләр ки, Мән онлары сағалдым”.

16 Сизин исә көзләриниз хош-
бәхтдир, чүнки көрүр, гулагла-
рыныз бәхтәвәрдир, чүнки ешидир.
17 Буну билин ки, бир чох пејғәм-
бәрләр вә салеһ адамлар сизин көр-
дүјүнүзү көрмәји арзуламыш, амма
көрмәмишләр, сизин ешитдикләри-
низи ешитмәк истәмиш, амма ешит-
мәмишләр.

18 Инди исә әкинчи һаггында-
кы мәсәлин мәнасына гулаг асын.
19 Инсан падшаһлыг һаггындакы
сөзү ешидир, лакин мәнасыны анла-
мырса, Шәрир кәлиб о адамын үрә-
јиндә әкилмиш тохуму апарыр.
Бу, јол кәнарына сәпилмиш тохум-
дур. **20** Дашлыға дүшмүш тохум
о адама аиддир ки, сөзү ешидир
вә ону дәрһал севинчлә гәбул
едир. **21** Лакин көк салмадығы
үчүн чох галмыр вә сөзә көрә чәтин-
лик, тәгиб башлајанда дәрһал ина-
мы сарсылыр. **22** Тиканлыға дүш-
мүш тохум о адама аиддир ки, сөзү
ешидир, лакин бу дөврүн гајғылары
вә вар-дөвләтин алдадычы гүв-
вәси сөзү боғур вә о бар вермир.
23 Мүнбит торпагда әкилмиш то-
хум исә о адама аиддир ки, сөзү
ешидир, мәнасыны дәрк едир вә
бар верир: бири јүзгат, бири алт-
мышгат, о бириси дә отузгат».

24 Иса онлара башга бир мәсәл
чәкди: «Сәмави падшаһлыг өз тар-
ласында јахшы тохум әкмиш ада-
ма бәнзәјир. **25** Адамлар јатан-
да онун дүшмәни кәлди, буғда-
нын арасына алаг тохуму сәпиб
кетди. **26** Буғда үчәриб сүнбүл
кәтирәндә алаг отлары да чых-
ды. **27** Нөкәрләр кәлиб ев саһибі-
нә дедиләр: “Аға, мәкәр сән тар-
лада јахшы тохум әкмәмишдин? Нечә
олур ки, орада алаг отлары битиб?”
28 Ағалары онлара деди: “Буну дүш-
мән едиб”. Нөкәрләр дедиләр: “Ис-
тәјирсән, кедиб алаг отларыны јы-
ғаг?” **29** Ағалары деди: “Јох, го-
јун галсын. Алаг отларыны јығанда,
сәһвән буғданы да чыхара биләрси-
низ. **30** Гој икиси дә бичинә гәдәр
бир јердә бөјүсүнләр. Бичин вахты
мән бичинчиләрә дејәчәјәм: «Әввәл-
чә алаг отларыны јығыб дәрз бағла-
јын вә јандырын, сонра исә буғданы
мәним анбарыма топлајын»”».

31 Иса онлара даһа бир мәсәл
чәкди: «Сәмави падшаһлыг бир ада-
мын өз тарласында әкдији хардал то-
хумуна бәнзәјир. **32** Хардал тоху-
му бүтүн тохумларын ән хырдасы
олса да, бөјүјәндә бостан биткиләри
арасында ән јекәси олур, һәтта ағача

чеврилир вә көј гушлары кәлиб онун будагларында јува салырлар».

33 Онлара башга бир мәсәл чәкди: «Сәмави падшаһлыг мајаја бәнзәјир. Гадын ону үч бөјүк тәкнә уна гатыр* вә бүтүн хәмир ачыјыр».

34 Иса бүтүн бунлары чамаата мәсәлләрлә данышды. Бәли, Иса онларла данышанда һәмишә мәсәл чәкирди. **35** Беләчә, пејғәмбәр васитәсилә дејилмиш бу сөзләр јеринә јетди: «Ағзымы мәсәлләрлә ачачағам, бәшәрин тәмәли гојуландан бәри кизли сахланылмыш сирләри бәјан едәчәјәм».

36 Иса чамаатла худаһафизләшиб евә кәлди. Шакирдләри јанына кәлиб дедиләр: «Тарладакы алаг отлары мәсәлини бизә изаһ ет». **37** Иса сөзә башлады: «Јахшы тохуму әкән инсан Оғлудур. **38** Тарла дүнјадыр; јахшы тохум падшаһлығын оғуллары, алаг отлары исә Шәририн оғулларыдыр. **39** Алаг отуну әкән дүшмән Иблисдир. Бичин дөврүн јекуну, бичинчиләр исә мәләкләрдир. **40** Алаг отлары јығылыб одда јандырылдығы кими, бу дөврүн јекунунда да белә олачаг. **41** Инсан Оғлу өз мәләкләрини көндәрәчәк. Мәләкләр күнаһа сүрүкләјән һәр шеји вә ганунсуз ишләр көрән һәр кәси онун падшаһлығындан јығыб **42** одлу күрәјә атачаглар. Онлар орада аглашыб дишләрини гычајачаглар. **43** Салеһләр исә о вахт Аталарынын падшаһлығында күнәш кими парлајачаглар. Гулағы олан ешитсин.

44 Сәмави падшаһлыг чөлдә кизләдилмиш хәзинәјә бәнзәјир. Бир адам ону тапды вә кизләтди. Сонра севинчиндән кедиб һәр шејини сатды вә ораны алды.

45 Сәмави падшаһлыг һәмчинин әла мирвариләр ахтаран тачирә бәнзәјир. **46** О, чох гијмәтли бир мирвари тапанда кедиб дәрһал һәр шејини сатды вә о мирварини алды.

47 Сәмави падшаһлыг һәмчинин дәнизә атылан вә ичинә чүрбәчүр балыг дүшән тора бәнзәјир. **48** Тор балыгла доланда ону саһилә чыхартдылар вә отуруб јахшы балыглары габлара јығдылар, јарарсыз балыглары исә тулладылар. **49** Бу дөврүн јекунунда да белә олачаг. Мәләкләр кәлиб писләри салеһ адамлардан ајырачаг **50** вә онлары одлу күрәјә атачаглар. Онлар орада һөнкүр-һөнкүр аглајачаг вә дишләрини гычајачаглар.

51 Бүтүн бунларын мәнасыны баша дүшдүнүз?» Шакирдләр: «Бәли», — дејә чаваб вердиләр. **52** Сонра Иса онлара деди: «Белә исә, сәмави падшаһлыг наггында һәгигәти өјрәниб буну башгаларына өјрәдән һәр адам хәзинәсиндән тәзә вә көһнә шејләр чыхаран ев саһибинә бәнзәјир».

53 Иса мәсәлләри данышыб гуртарды вә јола дүшдү. **54** Өз доғма јурдуна гајыдандан сонра онларын синагогунда Аллаһын сөзүнү өјрәтмәјә башлады. Чамаат мәәттәл галыб дејирди: «Бу адамда бу гәдәр һикмәт вә мөчүзә һарадандыр? **55** Мәкәр бу, дүлкәрин оғлу дејил? Мәкәр анасынын ады Мәрјәм дејил? Мәкәр бу, Јагуб, Јусиф, Шимон вә Јәһуданын гардашы дејил? **56** Бүтүн бачылары да арамызда дејилләрми? Елә исә, бу адамда бүтүн бунлар һарадандыр?» **57** Буна көрә дә ону гәбул етмәдиләр. Иса гајыдыб онлара деди: «Пејғәмбәрин һөрмәт көрмәдији јер варса, о да өз јурду вә өз евидир». **58** Онларын инамсызлығына көрә Иса орада чох мөчүзә көстәрмәди.

Мт 13:33* Һәрфән «үч бөјүк тәкнә унда кизләдир»

14 О вахт вилајәт һакими Һирод* Иса һаггында кедән сөһбәтләри ешитди **2** вә нөкәрләринә деди: «Бу, Вәфтизчи Јәһјадыр. О дирилиб, буна көрә дә онун васитәсилә гүдрәтли ишләр көрүлүр». **3** Һирод бундан бир аз әввәл гардашы Филипин арвады Һиродиадаја көрә Јәһјаны тутуб һәбсханаја атмышды. **4** Чүнки Јәһја она дејирди: «Сәнин о гадынла јашамағын дүзкүн дејил». **5** Һирод ону өлдүрмәк истәјирди, амма халгдан горхурду, чүнки һамы ону бир пејғәмбәр билирди. **6** Һиродун ад күнү гејд едиләндә Һиродиаданын гызы мәчлисдә рәгс етди. Һирод гызын рәгсини елә бәјәнди ки, **7** она истәдији һәр шеји вермәјә анд ичди. **8** Онда анасы гыза тапшырды ки, белә десин: «Вәфтизчи Јәһјанын башыны бу синидә мәнә вер». **9** Падшаһ кәдәрләнди, амма һәм анд ичдијинә, һәм дә мәчлисдә әјләшмиш гонаглара көрә гызын сөзүнү јерә салмады. **10** О, һәбсханаја адам көндәриб Јәһјанын бојнуну вурдурду. **11** Онун башыны бир синидә кәтириб гыза вердиләр, гыз да апарыб анасына верди. **12** Сонра Јәһјанын шакирдләри онун чәсәдини апарыб басдырдылар вә кәлиб бу һадисәни Исаја данышдылар. **13** Иса буну ешидәндә тәкликдә галмаг үчүн гајыға миниб сакит бир јерә чәкилди. Амма чамаат бундан хәбәр тутанда шәһәрләрдән ахышыб гуру илә онун далынча кетди.

14 Иса гајыгдан чыханда бөјүк бир издиһам көрдү. Исанын онлара јазығы кәлди вә хәстәләрини сағалтды. **15** Ахшам дүшәндә шакирдләр она јахынлашыб дедиләр: «Бура чөллүкдүр, һава да артыг гаралыб. Чамааты бурах, кәндләрә кедиб өзләри үчүн јемәјә бир шеј алсынлар». **16** Иса онлара деди: «Кетмәләринә еһтијач јохдур. Сиз онлара јемәк верин». **17** Шакирдләр дедиләр: «Бурада чәми беш чөрәк вә ики балыг вар». **18** Иса деди: «Онлары мәнә кәтирин». **19** Сонра чамаата деди ки, отун үстүндә әјләшсинләр. О, беш чөрәји вә ики балығы көтүрдү, көјә бахыб бәрәкәт диләди. Сонра чөрәкләри бөлүб шакирдләринә верди, шакирдләр дә онлары чамаата пајладылар. **20** Белә ликлә, һамы јејиб дојду. Артыг галмыш тикәләрдән он ики долу зәнбил јығылды. **21** Гадынлары вә ушаглары һесабламасаг, чөрәк јејән кишиләрин сајы тәхминән беш мин нәфәр иди. **22** Бундан дәрһал сонра Иса шакирдләринә деди ки, гајыға миниб о бири саһилә үзсүнләр. Өзү исә чамааты јола салмаг үчүн орада галды.

23 Иса чамааты јола саландан сонра дуа етмәк үчүн даға галхды. О, кечәјә кими дағда тәк галды. **24** Гајыг саһилдән хејли* узаглашмышды. Күләк гаршыдан әсдији үчүн, далғалар гајығы атыб-тутурду. **25** Сәһәрә јахын* Иса көлүн үзәри илә јеријәрәк онларын јанына кәлди. **26** Онун сујун үзәри илә јеридијини көрән шакирдләр баһимәләндиләр вә горхудан: «Бу гарабасмадыр!», — дејиб гышгырдылар. **27** Лакин Иса дәрһал онлара деди: «Мәнәм, горхмајын, чәсарәтли олун!» **28** Петер деди: «Ағам, әкәр сәнсәнсә, мәнә әмр ет сујун үзәри илә јанына кәлим». **29** Иса она: «Кәл!», — деди. Петер гајыгдан чыхыб сујун үзәри илә Исаја тәрәф кетди. **30** Анчаг фыртынаја баханда горхуб батмаға башлады вә: «Ағам,

---

Мт 14:1* Јәни Бөјүк Һиродун оғлу Һирод Антипа

Мт 14:24* Јахуд «јүзләрлә метр» **25*** Һәрфән «дөрдүнчү нөвбәдә». Тәхминән сәһәр саат үчдән алтыја гәдәр

мәни хилас ет!», — дејә гышгырды. **31** Иса дәрhал әлини узадыб ону тутду вә деди: «Ej аз иманлы, нә үчүн шүбhә етдин?» **32** Онлар гајыға миндикдән сонра фыртына сакитләшди. **33** Бу заман гајыгдакылар Исанын гаршысында тәзим едиб дедиләр: «Сән, доғрудан да, Аллаhын Оғлусан». **34** Сонра о бири саhилә јан алыб Кеннесарет торпағына кәлдиләр.

35 О әразинин сакинләри Исаны таныјанда бүтүн әтраф кәндләрә хәбәр көндәрдиләр вә чамаат бүтүн хәстәләрини онун јанына кәтирди. **36** Онлар Исаја јалварырдылар ки, hеч олмаса әбасынын сачағына тохунсунлар вә онун палтарына тохунанларын hамысы тамамилә сағалырды.

15 Јерусәлимдән фәрисејләр вә мирзәләр Исанын јанына кәлиб дедиләр: **2** «Сәнин шакирдләрин дәдә-бабаларымызын гојдуғу адәт-әнәнәни нијә позурлар? Мисал үчүн, онлар јемәкдән габаг әлләрини јумурлар».

3 Иса онлара чаваб верди: «Бәс сиз нијә өз әнәнәләринизә көрә Аллаhын әмрини позурсунуз? **4** Мисал үчүн, Аллаh белә дејиб: “Атана вә анана hөрмәт ет” вә “Атасына вә ја анасына пис сөз дејән мүтләг өлдүрүлмәлидир”. **5** Сиз исә дејирсиниз: “Атасына вә ја анасына: «Сәни сахламаг үчүн нәјим варса, hамысы Аллаhа hәср едилмиш бәхшишдир», — дејән, **6** атасына hөрмәт етмәјә биләр”. Бунунла, сиз өз әнәнәниздән өтрү Аллаhын сөзүнү hечә ендирмисиниз. **7** Ej икиүзлүләр, Јешаја сизин hаггынызда јахшы пејғәмбәрлик етмишдир: **8** “Бу халг Мәнә дилдә hөрмәт едир, амма үрәкләри Мәндән чох узагдыр. **9** Онлар Мәнә әбәс јерә ибадәт едирләр, чүнки онларын өјрәтдикләри ади инсан әмрләридир”». **10** Бу сөзләрдән сонра Иса чамааты јанына чағырыб деди: «Гулаг асын вә сөзләрими дәрк един. **11** Ағыза кирән шеј адамы мурдар етмир, ағыздан чыхан шеј адамы мурдар едир».

12 Онда шакирдләр јахынлашыб она дедиләр: «Хәбәрин вар ки, фәрисејләр сәнин сөзләриндән инчијибләр?» **13** Иса онлара чаваб верди: «Сәмави Атамын әкмәдији hәр бир битки көкүндән гопарылачаг. **14** Гој инчисинләр. Онлар кор бәләдчиләрдир. Әкәр кор кора бәләдчилик едәрсә, икиси дә гујуја дүшәр». **15** Петер она деди: «О мәсәли бизә баша сал». **16** Иса деди: «Јәни сиз дә hәлә баша дүшмәмисиниз? **17** Мәкәр билмирсиниз ки, ағыза кирән hәр шеј бағырсаглардан кечиб бајыра чыхыр? **18** Анчаг ағыздан чыхан шејләр үрәкдән кәлир. Бах, бунлар адамы мурдар едир. **19** Мисал үчүн, пис фикирләр, гәтл, зина, чинси әхлагсызлыг, оғурлуг, јалан шаhидлик, күфр үрәкдән чыхыр. **20** Адамы белә шејләр мурдар едир. Анчаг јујулмамыш әллә чөрәк јемәк инсаны мурдар етмир».

21 Иса орадан чыхыб Сур вә Сидон әразисинә кетди. **22** Орада јашајан бир финикијалы гадын чыхыб учадан деди: «Ағa, Давуд Оғлу, мәнә рәhмин кәлсин. Чинләр гызыма зүлм едирләр». **23** Иса она бир кәлмә сөз демәди. Белә олдугда, шакирдләри јахынлашыб ондан хаhиш етдиләр: «Нә олар, она де чыхыб кетсин. Бајагдан далымызча дүшүб гышгырыр». **24** Иса деди: «Мән јалныз вә јалныз Исраил евинин итмиш гојунларынын јанына көндәрилмишәм». **25** Гадын јахынлашыб она тәзим едә-едә деди: «Ағa, мәндән көмәјини әсиркәмә!» **26** Иса гадына деди: «Чөрәји

ушагларын әлиндән алыб күчүкләрин габағына атмаг дүзкүн дејил». **27** Гадын деди: «Дүз дејирсән, Ага, амма күчүкләр дә ағаларынын сүфрәсиндән төкүлән гырынтылары јејирләр». **28** Онда Иса гадына деди: «Ејі гадын, сән бөјүк иман саһибисән. Гој истәдијин кими олсун». Онун гызы дәрһал сағалды.

29 Иса орадан чыхыб јолуна давам етди. О, Галилеја көлүнә кәлди вә даға галхыб отурду. **30** Бу заман Исанын јанына чохлу адам кәлди. Онларын арасында топал, шикәст, кор, лал вә башга хәстәләр варды. Чамаат хәстәләри аз гала онун ајағына атырды вә Иса хәстәләри сағалдырды. **31** Чамаат лалларын данышдығыны, корларын көрдүјүнү вә топалларын јеридијини көрәндә һејрәтә кәлди вә Исраилин Аллаһыны мәдһ етди.

32 Иса шакирдләрини јанына чағырыб деди: «Чамаата јазығым кәлир. Артыг үч күндүр ки, јанымдадырлар, јемәјә дә һеч нәләри јохдур. Онлары ач јола салмаг истәмирәм. Јолда тагәтдән дүшә биләрләр». **33** Шакирдләр исә она дедиләр: «Биз бу чөллүкдә бу гәдәр адам үчүн чөрәји һарадан тапаг?» **34** Иса онлара деди: «Нечә чөрәјиниз вар?» Онлар дедиләр: «Једди чөрәјимиз вар, бир нечә дәнә дә хырда балығымыз». **35** Иса чамаата деди ки, јерә отурсунлар, **36** сонра һәмин једди чөрәји вә балыглары көтүрдү, шүкүр едиб чөрәји бөлдү вә шакирдләринә вермәјә башлады, онлар да чамаата пајладылар. **37** Һамы једи вә дојду. Артыг галан тикәләрдән једди долу сәбәт јығылды. **38** Гадынлары вә ушаглары һесаба алмасаг, јејәнләрин сајы дөрд мин киши иди. **39** Иса чамааты јола саландан сонра гајыға миниб Магадан торпағына кәлди.

16 Орада фәрисејләр вә садукејләр Исанын јанына кәлиб, ону сынамаг мәгсәдилә көјдән бир әламәт көстәрмәсини истәдиләр. **2** Иса онлара чаваб верди: «[Ахшам дүшәндә сиз дејирсиниз: “Һава јахшы олачаг, чүнки көјүн үзү гыпгырмызыдыр”; **3** сүбһ чағы исә дејирсиниз: “Һәрчәнд көј гызарыб, лакин тутгун олдуғундан бу күн һава сојуг вә јағмурлу олачаг”. Көј үзүнүн көрүнүшүнү нечә јозмағы бачарырсыныз, амма дөврләрин әламәтләрини јоза билмирсиниз!]* **4** Пис вә зинакар нәсил даима әламәт ахтарыр, лакин она Јунусун әламәтиндән башга әламәт көстәрилмәјәчәк». Сонра онларын јанындан чыхыб кетди.

5 Бу вахт онун шакирдләри о бири саһилә кечдиләр, амма өзләри илә чөрәк көтүрмәји унутдулар. **6** Иса онлара деди: «Бахын һа, өзүнүзү фәрисејләрин вә садукејләрин мајасындан көзләјин». **7** Онлар бир-биринә: «Чөрәк көтүрмәмишик», — дедиләр. **8** Буну билән Иса деди: «Ејі аз иманлылар, нијә “чөрәјимиз јохдур” дејирсиниз? **9** Мәкәр һәлә дә баша дүшмәдиниз? Јохса беш мин адамын чәми беш чөрәклә нечә дојдуғу вә артыг галмыш тикәләрдән нечә зәнбил јығдығыныз јадыныздан чыхыб? **10** Јахуд дөрд мин адамын једди чөрәклә дојдуғуну вә нечә сәбәт јығдығынызы унутмусунуз? **11** Мәкәр баша дүшмүрсүнүз ки, мән сизинлә чөрәк барәсиндә данышмырам? Дедијим одур ки, өзүнүзү фәрисејләрин вә садукејләрин мајасындан көзләјин». **12** Онда шакирдләр анладылар ки, Иса чөрәк мајасындан јох, фәрисејләрин вә

Мт 16:3* Квадрат мөтәризәдәки мәтн бәзи гәдим әљазмаларда вар, бәзиләриндә исә јохдур

садукејләрин тәлимләриндән чәкинмәк барәсиндә данышыр.

13 Иса Филиппи Гејсәријјәси әтрафына кәлдикдә шакирдләриндән сорушду: «Чамаатын дедијинә көрә инсан Оғлу кимдир?» **14** Онлар дедиләр: «Кимиси дејир ки, Вәфтизчи Јәһјадыр, кимиси Илјасдыр, кимиси дә Јеремја вә ја пејгәмбәрләрдән бири олдуғуну дејир». **15** Иса онлардан сорушду: «Бәс сиз нә дејирсиниз? Мән кимәм?» **16** Шимон Петер чаваб верди: «Сән Мәсиһсән, вар олан Аллаһын Оғлусан». **17** Иса она деди: «Јунус оғлу Шимон, сән хошбәхт адамсан! Чүнки буну сәнә инсан* јох, сәмави Атам билдирди. **18** Буну да сәнә дејирәм: сән Петерсән. Мән јығынчағымы бу гајанын үзәриндә тикәчәјәм вә Мәзар* она галиб кәлә билмәјәчәк. **19** Мән сәнә сәмави падшаһлығын ачарларыны верәчәјәм. Јердә бағладығын һәр шеј көјдә бағланмыш олачаг вә јердә ачдығын һәр шеј көјдә ачылмыш олачаг». **20** Сонра Иса шакирдләрә бәрк-бәрк тапшырды ки, онун Мәсиһ олдуғуну һеч кәсә демәсинләр.

21 О вахтдан етибарән Иса Мәсиһ Јерусәлимә кедәчәјини, ағсаггаллар, бөјүк каһинләр вә мирзәләр тәрәфиндән әзаб чәкәчәјини, өлдүрүләчәјини вә үчүнчү күндә дириләчәјини шакирдләринә көстәрмәјә башлады. **22** Онда Петер Исаны гыраға чәкиб мәзәммәт едәрәк деди: «Аллаһ узаг еләсин, Аға! Бу иш һеч вахт сәнин башына кәлмәз!» **23** Иса чөнүб Петерә деди: «Чәкил мәндән, Шејтан! Сән мәнә мане олурсан. Чүнки сәнин ағлындакы Аллаһын јох, инсанын фикирләридир».

24 Сонра Иса шакирдләринә деди: «Ким ардымча кәлмәк истәјирсә, гој өзүнү инкар етсин, ишкәнчә дирәјини көтүрүб даима ардымча кәлсин. **25** Һәјатыны хилас етмәк истәјән ону итирәчәк, амма һәјатыны мәним уғрумда итирән ону хилас едәчәк. **26** Инсан дүнја малыны јығыб, һәјатыны итирәрсә, бунун она нә фајдасы? Јахуд инсан өз һәјатыны гуртармаг үчүн әвәзиндә нә верә биләр? **27** Инсан Оғлу мәләкләри илә биркә Атасынын әзәмәтиндә кәләчәк вә о заман һәр кәсә әмәлләринә көрә верәчәк. **28** Ешидин вә акаһ олун, бурада дуранлардан бәзиләри Инсан Оғлунун өз падшаһлығында кәлдијини көрмәјинчә әсла өлмәјәчәк».

17 Бу сөһбәтдән алты күн сонра Иса Петери, Јагубу вә онун гардашы Јәһјаны јанына алыб уча бир дағын башына галхды. Дағда онлардан башга һеч кәс јох иди. **2** Орада, шакирдләрин көзү гаршысында Исанын көркәми дәјишди: онун үзү күнәш кими шәфәг сачды вә палтары ағаппаг олуб пар-пар парылдады. **3** Бирдән онлар көрдүләр ки, Муса вә Илјас пејда олуб Иса илә сөһбәт едирләр. **4** Онда Петер Исаја деди: «Аға, бизим бура кәлмәјимиз нә јахшы олду! Истәјирсән, үч чадыр гурум: бирини сәнә, бирини Мусаја, бирини дә Илјаса». **5** Петер һәлә данышаркән онлары бир ағ булуд топасы бүрүдү вә булудун ичиндән бир сәс деди: «Бу, Мәним севимли Оғлумдур. Мән ондан чох разыјам. Она гулаг асын». **6** Шакирдләр буну ешидәндә үзүстә јерә јыхылдылар. Онлар бәрк горхмушдулар. **7** Онда Иса јахынлашыб онлара тохунду вә деди: «Дурун, горхмајын». **8** Шакирдләр башларыны галдыранда көрдүләр ки, Иса тәкдир. **9** Онлар дағдан енәндә Иса тапшырды: «Инсан Оғлу дирил-

---

Мт 16:17* Һәрфән «әт вә ган» **18*** Һәрфән «Һадесин гапылары»

мәјинчә көрдүјүнүзү һеч кимә данышмајын».

10 Онда шакирдләр Исадан сорушдулар: «Бәс нәјә көрә мирзәләр дејирләр ки, әввәлчә Илјас кәлмәлидир?» **11** Иса онлара чаваб верди: «Илјас, доғрудан да, кәлиб һәр шеји бәрпа едәчәк. **12** Амма буну билин ки, Илјас артыг кәлиб. Һејф ки, ону танымадылар, башына ојун ачдылар. Онлар инсан Оғлуна да зүлм едәчәкләр». **13** Онда шакирдләр баша дүшдүләр ки, Иса Вәфтизчи Јәһјадан данышыр.

14 Онлар чамаатын јанына чатанда бир киши Исаја јахынлашды, онун гаршысында диз чөкүб деди: **15** «Аға, оғлума рәһмин кәлсин. Балам хәстәдир, үрәккетмәси, тутмалары олур, каһ суја дүшүр, каһ да ода јыхылыр. **16** Ону сәнин шакирдләринин јанына кәтирдим, амма онлар ушағы сағалда билмәдиләр». **17** Иса чаваб верди: «Ејимансыз вә позғун нәсил! Нә вахта гәдәр аранызда олачағам? Нә вахта гәдәр сизә дөзәчәјәм? Оғлуну јаныма кәтир». **18** Иса чинә һөкм етди, чин оғландан чыхды вә о, дәрһал сағалды. **19** Сонра шакирдләр тәкликдә Исанын јанына кәлиб сорушдулар: «Биз чини нијә гова билмәдик?» **20** Иса онлара чаваб верди: «Иманынызын аз олдуғундан. Әмин олун ки, иманыныз хардал тохуму бојда олса, бу даға: “Бурадан о тәрәфә чәкил”, — дејәчәксиниз, о да чәкиләчәк. Сизин үчүн гејри-мүмкүн шеј олмајачаг». **21** * ——

22 Онлар Галилејада бир јердә оланда Иса шакирдләрә деди: «Инсан Оғлу әлә вериләчәк, **23** ону өлдүрәчәкләр вә Аллаһ ону үчүнчү күндә дирилдәчәк». Буну ешидән шакирдләр чох кәдәрләндиләр.

24 Онлар Капернаһума кәләндә ики драхма* веркисини јыған адам Петерә јахынлашыб деди: «Мүәллиминиз мәбәд веркисини өдәмир?» **25** Петер чаваб верди: «Өдәјир». Петер евә кирәндә Иса ону габаглајыб сорушду: «Шимон, нечә дүшүнүрсән, падшаһлар рүсуму вә чан веркисини кимдән јығырлар: өз оғулларындан, јохса башгаларындан?» **26** Петер чаваб верди: «Башгаларындан». Онда Иса деди: «Демәли, оғуллар веркидән азаддыр. **27** Амма галмагал јаратмамаг үчүн көлә кет, тилову суја ат вә тилова дүшән биринчи балығы тут, онун ағзыны ач, орада бир күмүш пул* тапачагсан. Пулу көтүр, һәм мәним, һәм дә өз әвәзинә онлара вер».

18 Бу вахт шакирдләр Исанын јанына кәлиб дедиләр: «Сәмави падшаһлыгда ән бөјүк ким олачаг?» **2** Иса јанына балача бир ушаг чағырды вә ону шакирдләрин арасына гојуб **3** деди: «Сизә дејирәм, дәјишиб ушаг кими олмасаныз, сәмави падшаһлыға әсла кирмәјәчәксиниз. **4** Өзүнү бу ушаг кими кичилдән сәмави падшаһлыгда ән бөјүк олачаг. **5** Бунун кими бир ушағы мәним хатиримә гәбул едән мәни дә гәбул едир. **6** Амма мәнә инанан бу кичикләрдән бирини күнаһа сүрүкләјәнин вај һалына! Онун үчүн јахшы оларды ки, бојнуна дәјирман дашы* асыб дәниздә батсын.

7 Иман јолунда гојулан манеәләрә көрә вај дүнјанын һалына!

Мт 17:21* Бу ајәјә Мүгәддәс Китабын бәзи тәрчүмәләриндә раст кәлинир, лакин ән гәдим јунан әлјазмаларына ујғун кәлән Уесткот вә Һортун јунанча мәтниндә раст кәлинмир

Мт 17:24* Јахуд дидрахма. Драхма јунан күмүш пулу олуб, тәхминән ики күнлүк әмәк һаггына бәрабәр иди **27*** Һәрфән «статир». Бир статир дөрд драхмаја бәрабәр иди **18:6*** Бурада сөһбәт ешшәк тәрәфиндән фырладылан дәјирман дашындан кедир

Бу јолда манеәләр мүтләг олачаг. Амма вај о адамын һалына ки, манеәләр онун васитәсилә јараначаг! **8** Әкәр әлин вә ја ајағын сәни күнаһа сүрүкләјирсә, ону кәс тулла. Ики әл вә ја ики ајагла сөнмәјән алова атылмагданса, шикәст вә ја топал олуб һәјата говушмаг даһа јахшыдыр. **9** Һәмчинин әкәр көзүн сәни күнаһа сүрүкләјирсә, ону чыхарыб ат. Ики көзлә одлу Һинном дәрәсинә атылмагданса, бир көзлә һәјата говушмаг даһа јахшыдыр. **10** Бахын һа, бу кичикләрдән биринә сајмазјана јанашмајын. Буну билин ки, онларын мәләкләри көјдә даима сәмави Атамын үзүнү көрүрләр. **11** *——

12 Нечә билирсиниз, әкәр кимин сә јүз гојуну олса вә онлардан бири азса, мәкәр о адам дохсан доггуз гојуну дағда гојуб һәмин о азмыш гојуну ахтармаға кетмәз? **13** Әкәр ону тапа билсә, инанын ки, дохсан доггуз азмамыш гојундан даһа чох о гојуна көрә шадланачаг. **14** Ејнилә дә, мәним сәмави Атам бу кичикләрдән бирчәсинин белә мәһв олмасыны истәмир.

15 Әкәр гардашын бир күнаһ иш тутса, кет онунла тәкликдә даныш, күнаһыны үзүнә де. Әкәр о, сәнә гулаг асса, бил ки, сән гардашыны газандын. **16** Ишдир, гулаг асмаса, өзүнлә бир вә ја ики нәфәр көтүр ки, мәсәлә ики вә ја үч шаһидин дили илә тәсдиг олунсун. **17** Әкәр онлара гулаг асмаса, мәсәләни јығынчаға даныш. Әкәр јығынчаға да гулаг асмаса, гој о адам сәнин үчүн бир бүтпәрәст вә ја веркијыған кими олсун.

18 Инанын, јердә бағладығыныз һәр шеј көјдә дә бағланмыш олачаг вә јердә ачдығыныз һәр шеј көјдә дә ачылмыш олачаг. **19** Әмин олун, әкәр јердә араныздан ики нәфәр вачиб бир мәсәлә барәсиндә сәмави Атамдан бир шеј диләмәк разылығына кәләрсә, Атам онларын истәјини јеринә јетирәчәк. **20** Ики вә ја үч адам мәним адым наминә бир јерә јығышанда, мән дә орада, онларын арасындајам».

21 Онда Петер кәлиб Исадан сорушду: «Ага, гардашым мәнә гаршы күнаһ иш көрәндә мән ону нечә дәфә бағышламалыјам? Једди дәфә?» **22** Иса она деди: «Једди дәфә јох, лазым кәлсә, јетмиш једди дәфәјә* гәдәр бағышламалысан.

23 Буна көрә дә сәмави падшаһлығы нөкәрләриндән борчларыны кери алмаг истәјән бир падшаһа бәнзәтмәк олар. **24** Падшаһ борчларыны јығанда јанына бир адам кәтирдиләр. Бу адам падшаһа он мин талант* пул борчлу иди, **25** лакин борчу өдәмәјә имканы јох иди. Падшаһ әмр етди ки, онун өзү, арвадушағы вә һәр нәји варса һамысы сатылсын, борч кери гајтарылсын. **26** Онда нөкәр падшаһын ајағына јыхылды вә јалвармаға башлады: “Ага, бир аз сәбир елә, һамысыны гајтарачағам”. **27** Падшаһын нөкәрә рәһми кәлди, ону азад едиб борчуну да ләғв етди. **28** Амма о нөкәр падшаһын јанындан чыхыб она чәми јүз динар* борчу олан бир нөкәр јолдашыны ахтарыб тапды, ону тутуб боғмаға башлады вә деди: “Борчуму сон гәпијинә кими гајтар”. **29** Нөкәр онун ајағына јыхы-

---

Мт 18:11* Матта 17:21 һашијәсинә бах

Мт 18:22* Һәрфән «јетмиш кәрә једди дәфә» **24*** Он мин талант алтмыш милјон динара бәрабәр иди. Талант јәһудиләрин ән бөјүк чәки вә пул баһиди иди. Ерамызын биринчи әсриндә бир талантын чәкиси тәхминән 20 кг иди. Талант гызылдан вә ја күмүшдән дүзәлдилирди **28*** Бир күнлүк әмәк һаггына бәрабәр 3,85 гр ағырлығында олан Рома күмүш пулу

лыб јалвармаға башлады: “Бир аз сәбир елә, һамысыны гајтарачағам”. **30** Амма о, гулаг асмаг истәмәди. О кедиб нөкәри һәбсханаја атды ки, борчуну сон гәпијинә кими гајтарсын. **31** Дикәр нөкәрләр онун бу һәрәкәтини көрәндә чох кәдәрләндиләр вә кәлиб һәр шеји падшаһа данышдылар. **32** Онда падшаһ һәмин нөкәри чағыртдырыб деди: “Ај јарамаз нөкәр! Сән мәнә јалварандa мән бүтүн борчуну бағышладым. **33** Мәкәр мән сәнә рәһм етдијим кими, сән дә нөкәр јолдашына рәһм етмәли дејилдин?” **34** Падшаһ бәрк гәзәбләнди. О, нөкәри һәбсхана рәисләринә верди ки, борчуну сон гәпијинә кими өдәјәнә гәдәр һәбсханада галсын. **35** Буну билин ки, әкәр һәр бириниз гардашынызы үрәкдән бағышламасаныз, сәмави Атам да сизинлә беләчә давраначаг».

19 Иса бу сөзләри дејәндән сонра Галилејадан чыхды вә Иордан чајынын о тајына, Јәһудеја сәрһәдләринә кәлди. **2** Онун далынча чохлу адам кедирди. Иса орада хәстәләри сағалтды.

3 Фәрисејләр Исанын јанына кәлдиләр вә ону сынамаг үчүн сорушдулар: «Киши истәнилән сәбәбә көрә арвадыны бошаја биләр?» **4** Иса онлара чаваб верди: «Мәкәр охумамысыныз ки, Јарадан башлангычдан онлары киши вә гадын олараг јарадыб **5** вә белә дејиб: “Буна көрә дә инсан өз ата-анасындан ајрылыб арвадына бағланачаг вә икиси бир бәдән олачаг”? **6** Беләликлә, онлар артыг ики јох, бир бәдәндир. Буна көрә дә Аллаһын бир бојундуруғда бирләшдирдијини гој һеч кәс ајырмасын». **7** Онлар Исаја дедиләр: «Онда Муса нәјә көрә бошанмаг үчүн арвада бошанма кағызы вермәји бујуруб?» **8** Иса чаваб верди: «Муса дашүрәкли олдуғунуза көрә арвадынызы бошамағы изин вермишди, һалбуки башлангычдан белә олмајыб. **9** Билин вә акаһ олун, ким арвадыны онун чинси әхлагсызлығына көрә дејил, башга сәбәбә көрә бошајыб өзкәсинә евләнирсә, зина едир».

10 Шакирдләр она дедиләр: «Әкәр иш беләдирсә, онда евләнмәмәк даһа јахшыдыр ки!» **11** Иса онлара деди: «Буну һәр кәс бачармаз, буну јалныз габилијјәти олан адам бачарар. **12** Бәзиләринин бәдәниндә анаданкәлмә гусур олдуғу үчүн онлар чинси јахынлыға гадир дејилләр, бәзиләрини инсанлар чинси јахынлыға јарарсыз етмишләр, амма еләләри дә вар ки, сәмави падшаһлыға көрә евләнмәкдән имтина едирләр.* Бу чүр јашамағы бачаран, гој бу чүр јашасын».

13 Сонра валидејнләр ушагларыны Исанын јанына кәтирдиләр. Онлар истәјирдиләр ки, Иса ушаглар үчүн Аллаһдан хејир-дуа* диләсин. Шакирдләр исә онлары данлајырдылар. **14** Лакин Иса деди: «Гојун ушаглар јаныма кәлсин, онлара мане олмајын, чүнки сәмави падшаһлыг беләләринә мәхсусдур». **15** Иса онлара хејир-дуа вериб гуртарандан сонра орадан кетди.

16 Бир дәфә бир адам она јахынлашыб деди: «Мүәллим, әбәди јашамаг үчүн мән һансы јахшы иши көрмәлијәм?» **17** Иса она деди: «Нәјин јахшы олдуғуну мәндән нијә сорушурсан? Јалныз бир јахшы Шәхс вар. Әкәр һәјата говушмаг истәјирсәнсә, әмрләрә даима риајәт ет».

Мт 19:12* Јахуд «бәзиләри анаданкәлмә хәдимдирләр, дикәрләрини инсанлар хәдим етмишләр, еләләри дә вар ки, өзләрини сәмави падшаһлыг уғрунда хәдим етмишләр»
13* Һәрфән «әлләрини онларын үстүнә гојуб дуа етсин»

18 О сорушду: «Һансы әмрләрә?»
Иса чаваб верди: «Гәтл етмә, зина
етмә, оғурлуг етмә, јалан шәһадәт
вермә, **19** атана вә анана һөрмәт
ет вә јахыныны өзүнү севдијин
кими сев». **20** Бу чаван деди: «Бү-
түн бунлара әмәл едирәм. Даһа нә
едим?» **21** Иса она деди: «Әкәр гү-
сурсуз олмаг истәјирсәнсә, кет, нә-
јин варса һамысыны сат вә касыб-
лара пајла. Онда көјдә хәзинән
олачаг. Сонра мәним ардымча
кәл». **22** Чаван буну ешидәндә кә-
дәрләнди, чүнки чох дөвләтли иди
вә чыхыб кетди. **23** Онда Иса ша-
кирдләринә деди: «Бәли, варлы
адам үчүн сәмави падшаһлыға кир-
мәк чох мүшкүл олачаг. **24** Буну
билин ки, дәвә үчүн ијнә дешијин-
дән кечмәк, варлы адам үчүн Алла-
һын падшаһлығына кирмәкдән даһа
асандыр».

25 Шакирдләр буну ешидәндә
бәрк тәәччүбләниб сорушдулар:
«Онда ким хилас ола биләр?»
26 Иса дүз онларын көзүнүн ичи-
нә бахыб деди: «Бу, инсан үчүн
мүмкүн дејил, амма Аллаһ үчүн
һәр шеј мүмкүндүр».

27 Петер она деди: «Бах, биз һәр
шеји гојуб сәнин ардынча кәл-
дик. Бунун әвәзиндә нә алачағыг?»
28 Иса онлара деди: «Әмин олун,
јени дөвр кәләндә вә инсан Оғлу
өз шанлы тахтына отуранда, мә-
ним ардымча кәлән сизләр дә он
ики тахтда отуруб Исраилин он ики
гәбиләси үзәриндә һакимлик едә-
чәксиниз. **29** Мәним адым уғрун-
да евләрини, бачы-гардашыны, ата-
сыны, анасыны, ушагларыны вә
торпагларыны гојан бундан гат-гат
артыгламасы илә алачаг вә әбәди
һәјата говушачаг.

30 Амма биринчиләрдән бир
чоху ахырынчы, ахырынчылар исә
биринчи олачаг.

20 Сәмави падшаһлыг, сәһәр
тездән дуруб үзүмлүјүндә иш-
ләмәк үчүн адам тутмаға чыхан
бир мүлкәдара бәнзәјир. **2** Мүл-
кәдар ишчиләрлә күнүнү бир дина-
ра данышыб онлары үзүмлүјү-
нә көндәрди. **3** О, сәһәр саат доғ-
гузда* јенидән чөлә чыхды вә базар
меј данында бикар дурмуш бир нечә
адам көрдү **4** вә онлара деди: “Сиз
дә үзүмлүјә кедин. Һаггынызы верә-
чәјәм”. **5** Онлар кетдиләр. Мүлкә-
дар һәм күнорта саат он икидә, һәм
үчдә чөлә чыхды вә ејни шеји етди.*
6 О, ахшамүстү саат бешдә* дә чөлә
чыхыб орада дуран адамлары көр-
дү вә онлара деди: “Нијә бүтүн күнү
бош-бикар дурмусунуз?” **7** Онлар
чаваб вердиләр: “Һеч кәс бизә иш
вермәјиб”. Мүлкәдар онлара деди:
“Сиз дә үзүмлүјүмә кедин”.

8 Ахшам дүшәндә үзүмлүјүн са-
һиби нөкәрбашыја деди: “Ишчиләр-
ри чағыр вә сонунчудан башлајыб
биринчијә гәдәр һамысынын зәһмәт
һаггыны вер”. **9** Саат бешдән иш-
ләјәнләр кәлдиләр вә һәрәси бир ди-
нар алды. **10** Ишә биринчи баш-
лајанлар исә елә дүшүнүрдүләр ки,
даһа чох алачаглар. Амма онла-
ра да бир динар верилди. **11** Он-
лар пулу аланда мүлкәдара нараз-
ылыг етдиләр: **12** “Бу ахырынчы-
лар чәми бир саат ишләјибләр. Биз
исә бүтүн күнү бу истидә әлләшиб-
вурушмушуг. Амма сән онлары бизә
тај елә дин”. **13** Мүлкәдар онлар-
дан биринә деди: “Тардаш, мән сәнә
һагсызлыг етмирәм. Сәнинлә бир
динара данышмамышыг? **14** Һаг-
гыны ал, чых кет. Мән ахырынчы-
лара да бу гәдәр вермәк истәјирәм.
15 Өзүм биләрәм, өз пулумла нә
едирәм. Јохса хејирхаһ олдуғуму

Мт 20:3* Һәрфән «үчүнчү саатда» **5*** Һәр-
фән «алтынчы саатда», «доғгузунчу саатда»
6* Һәрфән «он биринчи саатда»

көрүб пахыллыгын тутур?” **16** Беләчә, ахырынчылар биринчи, биринчиләр дә ахырынчы олачаг».

17 Иса Јерусәлимә галхаркән он ики шакирдини кәнара чәкиб деди: **18** «Инди Јерусәлимә кедирик. Инсан Оғлу бөјүк каһинләрин вә мирзәләрин әлинә вериләчәк вә онлар инсан Оғлуну өлүмә мәһкум едәчәкләр. **19** Ону башга милләтләрдән олан адамлара тәслим едәчәкләр, онлар да инсан Оғлуну лаға гојачаг, гамчылајыб дирәјә мыхлајачаглар. Амма о, үчүнчү күндә дириләчәк».

20 Зебедејин оғланларынын анасы оғланларыны јанына алыб Исаја јахынлашды вә тәзим едә-едә ондан нә исә каһиш етмәјә башлады. **21** Иса ондан сорушду: «Нә истәјирсән?» Гадын она деди: «Сөз вер ки, падшаһлығында бир оғлум сәнин сағында, о бириси солунда отурачаг». **22** Иса деди: «Сиз нә истәдијинизи билмирсиниз. Мәним ичәчәјим чамдан ичә биләрсинизми?» Онлар дедиләр: «Бәли, ичә биләрик». **23** Онда Иса деди: «Доғрудур, мәним ичдијим чамдан ичәчәксиниз, амма кимин сағымда, кимин солумда отурачағыны мән һәлл етмирәм. Атам бу јерләри кимин үчүн һазырлајыбса, онлар да орада отурачаглар».

24 Дикәр он һәвари бу сөһбәти ешидәндә ики гардаша бәрк һирсләнди. **25** Амма Иса онлары јанына чағырыб деди: «Сиз јахшы билирсиниз ки, халгларын һөкмдарлары онларын үзәриндә ағалыг едир вә рәһбәрләри* онлара башчылыг едирләр. **26** Амма сизин аранызда белә олмамалыдыр. Аранызда бөјүклүк етмәк истәјән гуллуғунузда дурмалыдыр, **27** биринчи олмаг истәјән сизә нөкәрчилик етмәлидир. **28** Ахы инсан Оғлу да она көрә кәлмәјиб ки, она гуллуг етсинләр, әксинә, о, хидмәт етмәк вә бир чохлары уғрунда чаныны фидјә кими вермәк үчүн кәлиб».

29 Онлар Јерихо шәһәриндән чыханда онун ардынча чохлу адам кетди. **30** Јол гырағында отурмуш ики кор адам Исанын о јолдан кечдијини ешидәндә учадан дедиләр: «Ага, Давуд Оғлу, бизә рәһм ет!» **31** Анчаг чамаат тәпинәрәк онлары сусдурмаға чалышырды. Онлар исә даһа бәркдән гышгырырдылар: «Ага, Давуд Оғлу, бизә рәһм ет!» **32** Иса ајаг сахлады, онлары јанына чағырыб сорушду: «Нә истәјирсиниз? Сизин үчүн нә едим?» **33** Онлар дедиләр: «Ага, көзләримизи ач». **34** Исанын бу адамлара јазығы кәлди вә онларын көзләринә тохунду. Һәмин корларын көзләри дәрһал ачылды вә онлар Исанын ардынча кетдиләр.

21 Онлар Јерусәлимә јахынлашырдылар. Зејтун дағында јерләшән Бетфакијаја чатанда Иса ики шакирдини габағынча көндәриб **2** онлара тапшырды: «Гаршыдакы кәндә кедин. Кәндә кирәндә пајаја бағланмыш бир ешшәк вә јанында бир годуг көрәчәксиниз. Онлары ачыб јаныма кәтирин. **3** Ишдир, кимсә сизә бир сөз десә, дејин ки, Ағаја лазымдыр. О да дәрһал һејванлары сизә верәчәк».

4 Беләчә, пејгәмбәр васитәсилә сөјләнилмиш бу сөзләр јеринә јетди: **5** «Сион гызына хәбәр верин: “Бах! Сәнин Падшаһын кәлир. О, һәлимдир, ешшәјә, бир јүк һејванынын баласы годуға миниб јанына кәлир”».

6 Шакирдләр кедиб һәр шеји Исанын тапшырдығы кими етдиләр. **7** Онлар ешшәји вә годуғу Исанын јанына кәтирдиләр. Сонра

Мт 20:25* Һәрфән «бөјүкләри»

әбаларыны чыхарыб һејванларын белинә гојдулар вә Иса палтарларын үстүндән отурду. **8** Бир чохлары өз әбаларыны јерә сәрир, дикәрләри ағач будагларыны кәсиб јола дүзүрдү. **9** Исанын габағынча вә архасынча кедән адамлар учадан дејирдиләр: «Јалварырыг, Давуд Оғлуну хилас ет! Јеһованын ады илә кәләнә ешг олсун! Ej көјләрдә јашајан Рәббимиз, јалварырыг, ону хилас ет!»

10 Иса Јерусәлимә кирәндә шәһәрдә чанланма јаранды. Шәһәр әһли бир-бириндән сорушурду: «Бу кимдир?» **11** Чамаат исә онлара дејирди: «Бу, Галилејанын Назарет шәһәриндән олан Иса пејгәмбәрдир!»

12 Иса мәбәдә кириб орадакы бүтүн алверчиләри вә мүштәриләри говду, пул дәјишәнләрин масаларыны вә көјәрчин сатанларын кәтилләрини чевириб деди: **13** «Јазылыб: “Мәним евим дуа еви адланачаг”. Сиз исә ону гулдур јувасына дөндәрирсиниз». **14** О, мәбәддә оларкән јанына кор вә ахсаг адамлар кәлди вә Иса онлары сағалтды.

15 Бөјүк каһинләр вә мирзәләр Исанын мөһтәшәм ишләрини көрәндә вә мәбәддәки оғланларын: «Јалварырыг, Давуд Оғлуну хилас ет», — сәдаларыны ешидәндә бәрк һирсләндиләр вә **16** Исаја дедиләр: «Бунларын нә дедијини ешидирсән?» Иса чаваб верди: «Бәли, ешидирәм. Мәкәр: “Сән көрпәләрин вә чағаларын дили илә һәмд сәсләндирдин”, — сөзләрини һеч вахт охумамысыныз?» **17** Иса онлары гојуб шәһәрдән чыхды, Бетанијаја кәлди вә кечәни орада галды.

18 Иса сәһәр тездән шәһәрә гајыданда ачдығыны һисс етди. **19** О, јол кәнарында бир әнчир ағачы көрдү вә она јахынлашды. Лакин ағачда јарпаглардан башга бир шеј тапмады. Онда Иса ағача деди: «Гој сәндә һеч вахт мејвә битмәсин». Әнчир ағачы дәрһал гуруду. **20** Шакирдләр буну көрәндә чох тәәччүбләндиләр вә дедиләр: «Әнчир ағачы бирдән-бирә нечә гуруду?» **21** Иса онлара чаваб верди: «Буну билин, әкәр иманыныз варса вә шүбһә етмирсинизсә, сиз нәинки әнчир ағачына етдијими едәчәксиниз, һәтта бу даға: “Галх, дәнизә атыл”, — дејәчәксиниз вә о атылачаг. **22** Иманла дуа етсәниз, диләдијиниз һәр шеји алачагсыныз».

23 Иса мәбәдә кәлиб чамаата Аллаһын сөзүнү өјрәдәндә бөјүк каһинләр вә халгын ағсаггаллары јахынлашыб дедиләр: «Де көрәк бунлары нә һагла едирсән? Сәнә ким ихтијар вериб?» **24** Иса онлара чаваб верди: «Мән дә сизә бир суал верәчәјәм. Әкәр мәнә чаваб версәниз, онда мән дә бу ишләри һансы ихтијарла көрдүјүмү сизә дејәчәјәм. **25** Дејин көрүм, Јәһјаја вәфтиз етмә ихтијарыны ким вермишди? Аллаһ, јохса инсанлар?» Онлар өз араларында көтүр-гој етмәјә башладылар: «Әкәр десәк ки, “Аллаһ вериб”, о гајыдыб дејәчәк: “Бәс нијә она инанмадыныз?” **26** “Инсанлар вериб”, — дә дејә билмәрик, чүнки чамаатдан горхуруг, ахы халг Јәһјаны бир пејгәмбәр билир». **27** Онлар Исаја чаваб вердиләр: «Билмирик». Иса да онлара деди: «Онда мән дә бунлары нә ихтијарла етдијими сизә демәјәчәјәм.

28 Буна нә дејәрсиниз? Бир адамын ики өвлады вар иди. Бир күн о, бөјүк оғлуна јахынлашыб дејир: “Бала, кет бу күн үзүмлүкдә ишлә”. **29** Оғлан чаваб верир: “Баш үстә, ага, кедәрәм”. Амма кетмир. **30** Ата кичик оғлуна да һәмин шеји дејир. Бу оғул исә белә чаваб верир: “Кетмирәм”. Амма сон-

радан дедијинә пешман олуб кедир. **31** Инди дејин көрүм, бу ики оғулдан һансы бири атасынын истәјини јеринә јетирди?» Онлар чаваб вердиләр: «Кичији». Иса онлара деди: «Буну билин ки, веркијыганлар вә фаһишәләр Аллаһын падшаһлығына сиздән габаг кирәчәкләр. **32** Јәһја кәлиб сизә салеһлик јолуну көстәрди, сиз исә она инанмадыныз. Анчаг веркијыганлар вә фаһишәләр она инанды. Сиз исә бунлары көрә-көрә јенә дә пешманчылыг чәкиб она инанмадыныз.

33 Башга бир мәсәлә гулаг асын: бир мүлкәдар вар иди. О, үзүм бағы салды, әтрафыны чәпәрләди, үзүм сыхмаг үчүн чала газды, бир гүллә тикди вә бағы бағбанлара ичарәјә вериб башга өлкәјә јолланды. **34** Мәһсул јығымы вахты кәләндә мүлкәдар өз пајыны алмаг үчүн нөкәрләрини бағбанларын јанына көндәрди. **35** Анчаг бағбанлар нөкәрләри тутуб бирини дөјдүләр, о бирисини өлдүрдүләр, дикәрини исә даша басдылар. **36** Мүлкәдар икинчи дәфә онларын јанына әввәлкиндән дә чох нөкәр көндәрди, амма бағбанлар бунларла да ејни чүр рәфтар етдиләр. **37** Ахырда мүлкәдар: “Јәгин оғлума һөрмәтлә јанашарлар”, — дејиб оғлуну көндәрди. **38** Бағбанлар саһибин оғлуну көрәндә бир-бириләринә дедиләр: “Бу варисдир. Кәлин ону өлдүрәк, мирасы бизә галсын!” **39** Бағбанлар ону тутуб бағдан бајыра атдылар вә өлдүрдүләр. **40** Сизчә, бағын саһиби кәләндә бағбанлара нә едәчәк?» **41** Онлар чаваб вердиләр: «Бүтүн бу пис әмәлләринә көрә онларын ахыры да пис олачаг. Мүлкәдар үзүм бағыны башга бағбанлара ичарәјә верәчәк. Онлар саһибин мејвә пајыны вахтлы-вахтында верәчәкләр».

42 Иса онлара деди: «Мәкәр Мүгәддәс Јазыларда: “Бәнналарын рәдд етдикләри даш әсас кушәдашы олду. Буну едән Јеһовадыр вә биз буна һејран галмышыг”, — сөзләрини һеч охумамысыныз? **43** Буна көрә дә ешидин вә акаһ олун, Аллаһын падшаһлығы сиздән алыначаг вә онун бәһрәсини кәтирән халга вериләчәк. **44** Һәмчинин буну да билин ки, бу дашын үстүнә јыхылан һәр бир кәс әзилиб өләчәк. Бу даш кимин үстүнә дүшсә, ону тәләф едәчәк».

45 Бөјүк каһинләр вә фәрисејләр бу мәсәли ешидәндә баша дүшдүләр ки, Иса онлар һаггында данышыр. **46** Онлар Исаны тутмаға фүрсәт ахтарырдылар, амма чамаатдан горхурдулар, чүнки чамаат Исаны пејгәмбәр һесаб едирди.

22 Иса сөзүнә мәсәлләрлә давам етди: **2** «Сәмави падшаһлыг оғлу үчүн тој едән бир падшаһа бәнзәјир. **3** Падшаһ тој зијафәтинә дәвәт етдији гонаглары чағырмаг үчүн нөкәрләрини көндәрди. Лакин гонаглар кәлмәк истәмәдиләр. **4** Падшаһ бу дәфә башга нөкәрләри көндәрди вә онлара деди: “Кедин гонаглара белә дејин: «Һаһары һазырламышам, чөнкәләр вә бәсләнмиш һејванлар артыг кәсилиб, һәр шеј һазырдыр. Зијафәтә тәшриф бујурун»”. **5** Лакин онлар дәвәти вечләринә алмадылар. Кимиси өз тарласына, кимиси дә алверинин далынча кетди. **6** Галанлары исә нөкәрләри тутуб тәһгир етдиләр вә өлдүрдүләр.

7 Падшаһ бәрк гәзәбләнди. Ордусуну көндәриб гатилләри мәһв етди, шәһәрләрини дә јандырды. **8** Сонра исә нөкәрләринә деди: “Тој зијафәти һазырдыр, лакин гонаглар мәчлисдә иштирак етмәјә лајиг олмадылар. **9** Буна көрә дә шәһәрдән чыхан јоллара кедин вә

тапдығыныз адамларын һамысы-
ны зијафәтә чағырын”. **10** Нөкәр-
ләр јоллара чыхдылар вә тапдыглар-
ы адамларын һамысыны: писләри
дә, јахшылары да јығыб мәчлисә кә-
тирдиләр. Тојхана гонагларла долду.
11 Падшаһ гонаглара бахмаг
үчүн ичәри кирди. Бирдән онун көз-
үнә тој либасы кејмәмиш адам
саташды. **12** Падшаһ она деди:
“Гардаш, сән нә үчүн бура тој ли-
басында кәлмәмисән?” О динмә-
ди. **13** Онда падшаһ нөкәрләринә
әмр етди: “Бунун әл-ајағыны баглај-
ыб чөлә, зүлмәтә атын. О, орада
һөнкүр-һөнкүр аглајыб дишләрини
гычајачаг”.
14 Чүнки дәвәт едиләнләр чох,
сечиләнләр исә аздыр».
15 Фәрисејләр орадан чыхыб ону
сөздә тутмаг үчүн араларында мәш-
вәрәт етдиләр. **16** Онлар өз ша-
кирдләрини вә Һиродун ардычылла-
рыны бу сөзләрлә Исанын јанына
көндәрдиләр: «Мүәллим, биз били-
рик ки, сән дүз адамсан, Аллаһын јо-
луну һәгигәтә мүвафиг өјрәдирсән,
һеч кәсин фикри сәнә тәсир көстәр-
мир, чүнки инсанын һансы вәзифә
саһиби олмасы сәни марагландыр-
мыр. **17** Нечә билирсән, падша-
һа* чан веркиси өдәмәк дүзкүндүр,
ја јох?» **18** Онларын пис нијјәтлә-
рини билән Иса деди: «Ејі икиүзлү-
ләр, мәни нијә сынајырсыныз?
19 Чан веркиси өдәнилән сиккәни
мәнә көстәрин». Она бир динар вер-
диләр. **20** Иса онлара деди: «Бура-
да кимин сурәти вә титулу һәкк олу-
нуб?» **21** Онлар чаваб вердиләр:
«Падшаһын». Онда Иса деди: «Елә
исә, падшаһа мәхсус шејләри падша-
һа, Аллаһа мәхсус шејләри Аллаһа
верин». **22** Онлар бу сөзләрә мәәт-
тәл галдылар вә чыхыб кетдиләр.
23 Һәмин күн, дирилмәјә инан-
мајан садукејләр Исанын јанына
кәлиб сорушдулар: **24** «Мүәллим,
Муса белә бујуруб: “Бир киши өв-
ладсыз өләрсә, гардашы онун дул
галмыш арвадына евләнмәлидир
ки, гардашынын нәсли кәсилмәсин”.
25 Арамызда једди гардаш вар иди.
Бөјүк гардаш евләнди, амма өвлад-
сыз өлдү. Арвадыны икинчи гарда-
шы алды. **26** О да, үчүнчүсү дә —
једдинчи гардаша гәдәр һамысы
о гадынла евләнди вә өлдү. **27** Һа-
мыдан ахырда гадын да өлдү.
28 Инди көрәсән, дирилмә вахты
һәмин гадын бу једди гардашдан
һансынын арвады олачаг? Ахы он-
ларын һамысы бу гадына евлән-
мишди».
29 Иса онлара чаваб верди: «Сиз
јаныльрсыныз, чүнки нә Мүгәддәс
Јазылардан, нә дә Аллаһын гүдрә-
тиндән хәбәриниз вар. **30** Дирил-
мә заманы кишиләр евләнмәјәчәк,
гадынлар да әрә кетмәјәчәкләр. Он-
лар көјдәки мәләкләр кими олачаг-
лар. **31** О ки галды өлүләрин дири-
лмәјинә, мәкәр Аллаһын сизә:
32 “Мән Ибраһимин Аллаһы, Исха-
ғын Аллаһы вә Јагубун Аллаһы-
јам”, — дедијини охумамысыныз?
Бәли, О, өлүләрин јох, дириләрин
Аллаһыдыр». **33** Буну ешидән ча-
маат онун нечә тәлим вердијинә
һејран галды.
34 Исанын садукејләри сусдурду-
ғуну ешидән фәрисејләр бир јерә
јығышдылар. **35** Онларын ара-
сындан бир гануншүнас галхыб Иса-
ны сынамаг мәгсәдилә сорушду:
36 «Мүәллим, Ганунда ән бөјүк әмр
һансыдыр?» **37** Иса чаваб верди:
«“Аллаһын Јеһованы бүтүн үрәјин-
лә, бүтүн чанынла вә бүтүн аглынла
сев”. **38** Бу, биринчи вә ән бөјүк
әмрдир. **39** Икинчиси дә она бән-
зәрдир: “Јахыныны өзүнү севдијин
кими сев”. **40** Бүтүн Ганун вә Пеј-

Мт 22:17* Һәрфән «Сезара»

гәмбәрләрин китаблары бу ики
әмрин үзәриндә дурур».
41 Бир дәфә фәрисејләр бир јерә
топлашмышдылар. Иса онлардан
сорушду: **42** «Мәсиһ һаггында нә
дүшүнүрсүнүз? О, кимин оғлудур?»
Онлар чаваб вердиләр: «Давудун».
43 Иса онлара деди: «Нечә олур ки,
Давуд бу ајәдә мүгәддәс руһун тәси-
ри илә ону “Аға” адландырыр:
44 “Јеһова Агама деди: «Дүшмән-
ләрини ајағынын алтына гојанадәк
сағымда отур»”? **45** Әкәр Давуд
ону “Аға” адландырырса, о, Давудун
оғлу нечә ола биләр?» **46** Һеч кәс
бунун гаршысында Исаја бир кәлмә
сөз дејә билмәди вә о күндән ети-
барән һеч ким чүрәт едиб она суал
вермәди.

23 Сонра Иса халга вә шакирд-
ләринә мүрачиәт едиб деди:
2 «Мирзәләр вә фәрисејләр Му-
санын јериндә отурублар. **3** Буна
көрә дә дедикләри һәр шејә әмәл
един, лакин көрдүкләри ишлә-
ри көрмәјин. Чүнки онлар дејирләр,
амма етмирләр. **4** Онлар ағыр јүк-
ләр баглајыб инсанларын чијни-
нә гојурлар, өзләри исә бу јүкләр-
ри бармаглары илә дә тәрпәтмәк ис-
тәмирләр. **5** Һәр бир иши өзләри-
ни чамаата көстәрмәк үчүн едирләр.
Онлар һәмаил кими тахдыглары
ајә гутучугларыны кенишләндирир,
әбаларынын сачагларыны узадыр-
лар. **6** Онлар мәчлисләрдә јухары
башда вә синагогларда габаг чәр-
кәләрдә отурмағы севирләр, **7** ба-
зар мејданларында чамаатдан салам
алмағы, инсанларын онлары “Мүәл-
лим” чағырмағыны хошлајырлар.
8 Амма сиз өзүнүзү “Мүәллим” ад-
ландырмаға гојмајын, чүнки бир
Мүәллиминиз вар, сиз исә бир-
биринизә гардашсыныз. **9** Һәмчи-
нин јер үзүндә һеч кәси “ата” чағыр-
мајын, чүнки бир Атаныз вар, О да
сәмави Атадыр. **10** Өзүнүзү “рәһ-
бәр” адландырмаға ичазә вермәјин,
чүнки бир Рәһбәриниз вар, о да
Мәсиһдир. **11** Анчаг сизләрдән ән
бөјүјү гој сизә нөкәрчилик етсин.
12 Өзүнү јüксәлдән алчалдылачаг,
өзүнү алчалдан исә јüксәлдиләчәк.

13 Вај сизин һалныныза, икиүзлү
мирзәләр вә фәрисејләр! Чүнки сиз
сәмави падшаһлығын гапыларыны
инсанларын үзүнә баглајырсыныз;
нә өзүнүз кирирсиниз, нә дә кирмәк
истәјәнләри гојурсунуз. **14** * ——

15 Вај сизин һалныныза, икиүзлү
мирзәләр вә фәрисејләр! Чүнки
сиз дәнизләр кечир, даглар ашыр-
сыныз ки, һеч олмаса бир адамы
дининизә дөндәрәсиниз. Лакин буна
мүвәффәг оланда о адамы өзүнүздән
дә бешбетәр едиб Һинном дәрәсинә
дүчар едирсиниз.

16 Вај сизин һалныныза, кор бә-
ләдчиләр! Сиз дејирсиниз: “Әкәр
кимсә мәбәдә анд ичирсә, ејби јох;
амма кимсә мәбәддәки гызыла анд
ичирсә, андыны мүтләг јеринә је-
тирмәлидир”. **17** Ај ағылсызлар вә
корлар! Һансы даһа бөјүкдүр: гы-
зыл, јохса гызылы мүгәддәс едән
мәбәд? **18** Һәмчинин белә дә де-
јирсиниз: “Әкәр кимсә гурбан-
каһа анд ичирсә, ејби јох; амма гур-
банкаһын үстүндәки бәхшишә анд
ичән, мүтләг андыны јеринә јетир-
мәлидир”. **19** Корлар! Һансы даһа
бөјүкдүр: бәхшиш, јохса бәхшиши
мүгәддәс едән гурбанкаһ? **20** Она
көрә дә гурбанкаһа анд ичән һәм
гурбанкаһа, һәм дә онун үстүндәки
һәр шејә анд ичир. **21** Мәбәдә анд
ичән һәм мәбәдә, һәм дә онун ичин-
дә јашајана анд ичир, **22** вә көјә
анд ичән Аллаһын тахтына вә онун
үстүндә отурана анд ичир.

23 Вај сизин һалныныза, икиүзлү

Мт 23:14* Матта 17:21 һашијәсинә бах

мирзәләр вә фәрисејләр! Чүнки сиз нанә, шүјүд вә чирәнин онда бирини верирсиниз, лакин Ганундакы даһа вачиб мәсәләләрә: һагг-әдаләтә, мәрһәмәтә вә сәдагәтә мәһәл гојмурсунуз. Ондабири вермәли идиниз, амма илк нөвбәдә бунлары јеринә јетирмәли идиниз. **24** Аг-чаганады сүзкәчдән кечирән, амма дәвәни дири-дири удан кор бәләдчиләр, вај һалыныза!

25 Вај сизин һалыныза, икиүзлү мирзәләр вә фәрисејләр! Чүнки сиз чамын вә бошгабын чөлүнү тәмизләјирсиниз, амма онларын ичи гарәт вә тамаһла долудур. **26** Ej кор фәрисеј, әввәлчә чамын вә бошгабын ичини тәмизлә, онда онлар чөлдән дә тәмиз олачаглар.

27 Вај сизин һалыныза, икиүзлү мирзәләр вә фәрисејләр! Чүнки сиз ағардылмыш гәбирләри хатырладырсыныз. Онлар заһирән јарашыглы көрүнүр, амма ичәридән өлүләрин сүмүкләри вә һәр чүр натәмизликлә долудурлар. **28** Ејнилә дә сиз, чамаат сизи салеһ һесаб едир, амма дахилдән ријакарлыг вә ганунсузлугла долусунуз.

29 Вај сизин һалыныза, икиүзлү мирзәләр вә фәрисејләр! Чүнки сиз пејгәмбәрләр үчүн түрбәләр учалдыр, салеһләрин мәгбәрәләрини бәзәјир **30** вә дејирсиниз: "Биз дәдә-бабаларымызын вахтында јашасајдыг, онларла әлбир олуб пејгәмбәрләрин ганыны төкмәздик". **31** Бунунла сиз бојнунуза алырсыныз ки, пејгәмбәрләри гәтлә јетирмиш адамларын өвладларысыныз. **32** Нејнәк, дәдә-бабаларынызын башладығы иши ахыра чатдырын!

33 Ej әфи иланлар, күрзә балалары! Һинном дәрәсинә мәһкумијәтдән чанынызы нечә гуртарачагсыныз? **34** Буна көрә дә јаныныза пејгәмбәрләри, арифләри вә мүәллимләри көндәрирәм. Онлардан бәзиләрини өлдүрәчәк вә дирәјә мыхлајачагсыныз, бәзиләрини исә синагогларынызда гамчылајачаг вә бир шәһәрдән о бири шәһәрә говачагсыныз. **35** Беләчә, салеһ Һабилин ганындан тутмуш мәбәдлә гурбанкаһын арасында өлдүрдүјүнүз Барахија оғлу Зәкәријјәнин ганына ким, јер үзүндә ахытдығыныз бүтүн салеһләрин ганы сизин бојнунуздадыр. **36** Билин вә акаһ олун, бүтүн бу күнаһлара көрә бу нәсил чаваб верәчәк.

37 Еһ, Јерусәлим, Јерусәлим! Пејгәмбәрләри гәтлә јетирән вә сәнә көндәриләнләри даша басан Јерусәлим! Тојуг чүчәләрини ганадынын алтына топладығы кими, мән дә нечә дәфә сәнин өвладларыны бир јерә јығмаг истәдим. Һејф, сиз истәмәдиниз! **38** Буна көрә дә бу Ев* тәрк едилиб сизә бош галачаг. **39** Буну билин, сиз: "Јеһованын ады илә кәләнә ешг олсун!", — дејәнә гәдәр бир даһа мәни көрмәјәчәксиниз».

24 Иса мәбәддән чыхыб кедәркән шакирдләри она јахынлашыб мәбәдин биналарына көстәрмәјә башладылар. **2** Иса онлара деди: «Бүтүн бунлары көрүрсүнүз? Буну билин ки, бурада даш даш үстә галмајачаг, һамысы дағылачаг».

3 Иса Зејтун дағында отураркән шакирдләри тәкликдә онун јанына кәлиб сорушдулар: «Бизә де, бунлар нә вахт баш верәчәк? Сәнин иштиракынын вә дөврүн* јекунунун әламәти нә олачаг?»

4 Иса онлара чаваб верди: «Диггәтли олун ки, һеч кәс сизи алдатма-

---

Мт 23:38* Һәрфән «сизин евиниз», јәни мәбәд **24:3*** Бурада ишләнән јунан сөзүнү һәмчинин «әср, заман, зәманә, дөвран, гурулуш» сөзләри илә дә тәрчүмә етмәк олар

сын. **5** Чүнки бир чохлары мәним адымла кәлиб, “Мәсиһ мәнәм” дејәчәк вә чохларыны алдадачаг. **6** Сиз јахын вә узаг јерләрдә кедән мүһарибәләр барәсиндә ешидәчәксиниз. Дәһшәтә кәлмәјин. Бунлар баш вермәлидир, амма бу һәлә сон дејил.

7 Милләт милләтә гаршы, дөвләт дөвләтә гаршы галхачаг. Бир чох јерләрдә гытлыг вә зәлзәләләр олачаг. **8** Бүтүн бунлар бәлаларын* башланғычыдыр.

9 Инсанлар сизә әзијјәт верәчәк вә өлдүрәчәкләр. Мәним адыма көрә бүтүн халглар сизә нифрәт едәчәкләр. **10** Бундан әлавә бир чохлары иман јолундан дөнәчәк, бир-бирини сатачаг вә бир-биринә нифрәт едәчәк. **11** Чохлу сахта пејғәмбәр пејда олуб бир чохларыны алдадачаг. **12** Һәрч-мәрчлик баш алыб кетдијиндән әксәр инсанларда мәһәббәт сојујачаг. **13** Лакин ахыра кими дөзән хилас олачаг. **14** Падшаһлыг һаггындакы бу хош хәбәр милләтләрин һамысына шәһадәт олсун дејә, бүтүн јер үзүндә тәблиғ едиләчәк вә сон о вахт кәләчәк.

15 Буна көрә дә Даниел пејғәмбәрин дедији виранәлик кәтирән ијрәнч шејин мүгәддәс јердә дурдуғуну көрәндә (охујан дәрк етсин) **16** гој Јәһудејада оланлар дағлара гачсын. **17** Евин дамында олан нә исә көтүрмәк үчүн евә дүшмәсин. **18** Тарлада олан әбасыны көтүрмәк үчүн евә гајытмасын. **19** О күнләрдә һамилә гадынларын вә сүдәмиздирән аналарын вај һалына! **20** Дуа един ки, гачмағыныз гыша вә ја шәнбә күнүнә тәсадүф етмәсин. **21** Чүнки о вахт елә бир бөјүк мүсибәт олачаг ки, беләси дүнја јаранандан бәри олмамышдыр вә бир даһа олмајачаг. **22** О күнләр гысалдылмасајды, һеч кәс хилас ола билмәзди. Анчаг сечилмишләрә көрә о күнләр гысалдылачаг.

23 О вахт сизә десәләр ки, “Мәсиһ бурададыр!”, јахуд “Орададыр!” инанмајын. **24** Чүнки сахта мәсиһләр вә сахта пејғәмбәрләр пејда олачаг. Онлар бөјүк әламәтләр вә мөчүзәләр көстәрәчәкләр ки, мүмкүнсә, сечилмишләри дә јолдан чыхартсынлар. **25** Мән сизи хәбәрдар етдим. **26** Буна көрә дә сизә десәләр ки: “Бахын, о, сәһрададыр”, — кетмәјин; “Бахын, о, ичәри отаглардадыр”, — инанмајын. **27** Нечә ки, шимшәк шәргдә чахыб көј үзүнү гәрбә кими ишыгландырыр, инсан Оғлунун иштиракы заманы да белә олачаг. **28** Чәсәд һарададырса, гарталлар да ора јығышачаг.

29 О күнләрдәки мүсибәтдән дәрһал сонра күнәш зүлмәтә гәрг олачаг, ај ишыг сачмајачаг, улдузлар көјдән дүшәчәк вә көјләрин күдрәти сарсылачаг. **30** Сонра көјдә инсан Оғлунун рәмзи пејда олачаг. Јер үзүнүн бүтүн гәбиләләри ағлашыб башларына дөјәчәк, инсан Оғлуну күдрәт вә чаһ-чалалла булудларын үзәриндә кәлдијини көрәчәк. **31** О, күчлү шејпур сәси илә өз мәләкләрини көндәрәчәк вә онлар дүнјанын дөрд тәрәфиндән, көјүн бир учундан о бири учунадәк инсан Оғлунун сечдикләрини јығачаглар.

32 Нүмунә үчүн әнчир ағачына көтүрәк. Онун будаглары тумурчуглајыб јарпаглары көрүнәндә билирсиниз ки, јај јахындыр. **33** Сиз дә бүтүн бунлары көрәндә билин ки, инсан Оғлу лап јахында, гапынын ағзындадыр. **34** Јадынызда сахлајын ки, бүтүн бунлар бу нәсил јох олмамыш баш верәчәк. **35** Көј вә јер јох олуб кедәчәк, мәним сөзләрим исә галачаг.

Мт 24:8* һәрфән «доғум санчыларынын»

36 О күнү вә сааты һеч кәс билмир: нә көјдәки мәләкләр, нә дә Оғул. Буну јалныз Ата билир. **37** Чүнки Нуһун күнләриндә нечә идисә, инсан Оғлунун иштиракы заманы да елә олачаг. **38** О вахт, дашғындан әввәл чамаат јејир, ичир, евләнир, әрә кедирди вә Нуһ кәмијә минмәјинчә, **39** дашғын кәлиб онларын һамысыны апармајынча һеч нәји фикирләшмирдиләр. Инсан Оғлунун иштиракы заманы да белә олачаг. **40** О вахт ики нәфәр тарлада олачаг; бири көтүрүләчәк, о бириси галачаг. **41** Ики гадын әл дәјирманында дән үјүдәчәк; бири көтүрүләчәк, о бириси галачаг. **42** Буна көрә дә ојаг галын, чүнки Ағанызын һансы күн кәләчәјини билмирсиниз.

43 Буну да билин ки, ев саһиби оғрунун нә вахт кәләчәјини билсәјди, ојаг галарды вә евинин јарылмасына јол вермәзди. **44** Бунун үчүн сиз дә һазыр олун, чүнки инсан Оғлу көзләмәдијиниз саатда кәләчәк.

45 Евиндәки гуллугчулара вахтлы-вахтында јемәк пајларыны вермәк үчүн ағанын онларын үзәриндә гојдуғу садиг вә ағыллы* нөкәр көрәсән, кимдир? **46** О нөкәр хошбәхтдир ки, ағасы кәләндә ону иш башында тапачаг. **47** Әмин олун, ағасы бүтүн әмлакынын идарәсини она тапшырачаг.

48 Јох әкәр јарамаз нөкәр үрәјиндә: “Ағам кеч кәләчәк”, — дејиб **49** галан нөкәрләри дөјәр вә әјјашларла јејиб-ичәрсә, **50** ағасы онун көзләмәдији бир күндә вә билмәдији саатда кәлиб **51** она ағыр чәза верәчәк вә ону икиүзлүләрлә ејни агибәтә дучар едәчәк. Јарамаз нөкәр орада һөнкүр-һөнкүр ағлајыб дишләрини гычајачаг.

25 Сәмави падшаһлыг чырагларыны көтүрүб бәји гаршыламаға чыхан он гыза бәнзәјир. **2** Онлардан беши ағылсыз, беши исә ағыллы иди. **3** Ағылсыз гызлар чырагларыны көтүрмүшдүләр, амма јаг көтүрмәмишдиләр. **4** Ағыллы гызлар исә чырагларла биркә јаг габларыны да долдуруб өзләри илә көтүрмүшдүләр. **5** Бәј јубандығы үчүн гызлар мүркүләјиб јухуја кетдиләр. **6** Бирдән кечә јарысы кимсә гышғырды: “Бәј кәлир! Бәјин габағына чыхын”. **7** Онда гызларын һамысы дуруб чырагларыны гајдаја салдылар. **8** Ағылсыз гызлар ағыллылара дедиләр: “Јағыныздан бир аз бизә дә верин, чүнки чырагларымыз сөнмәк үзрәдир”. **9** Ағыллы гызлар белә чаваб вердиләр: “Јаг һәм сизә, һәм бизә чатмаја биләр. Јахшысы будур кедин, јаг сатанлардан алын”. **10** Онлар јаг алмаға кетдикләри вахт бәј кәлиб чыхды. О гызлар ки һазыр иди, бәјлә тој мәчлисинә кирдиләр вә гапы бағланды. **11** Бир гәдәр сонра о бири гызлар да кәлиб: “Аға, аға, бизик, гапыны ач!”, — дејә чағырдылар. **12** Бәј онлара деди: “Мән сизи танымырам”.

13 Буна көрә дә ојаг галын, чүнки о күнү вә о сааты билмирсиниз.

14 Падшаһлыг һәмчинин башга өлкәјә кетмәјә һазырлашан бир адама бәнзәјир. О адам нөкәрләрини јанына чағырыб әмлакынын идарәсини онлара һәвалә етди. **15** О, нөкәрләрин бачарығыны нәзәрә алараг, биринә беш, о бирисинә ики, дикәринә исә бир талант вериб јола чыхды. **16** Беш талант алмыш нөкәр дәрһал кедиб пулу дөвриј̇јәјә бурахды вә беш талант газанч көтүрдү. **17** Ејнилә, ики талант алмыш нөкәр дә ики талант газанды. **18** Бир талант алмыш

Мт 24:45* Јахуд «мүдрик, узагкөрән, тәдбирли, еһтијатлы»

нөкәр исә кедиб ағасынын вердији
күмүш пулу торпаға басдырды.
19 Хејли вахт кечәндән сонра аға
кери гајытды вә нөкәрләрдән һесаб-
бат тәләб етди. **20** Беш талант ал-
мыш нөкәр газандығы беш таланты
да өзү илә кәтириб деди: “Аға, сән
мәнә беш талант әманәт етмишдин.
Бах, мән беш талант да газанмы-
шам”. **21** Ағасы она деди: “Афә-
рин, мәним гочаг, вәфалы нөкәрим!
Сән хырда ишдә сәдагәтини көс-
тәрдин, буна көрә сәнә чох шеј һәва-
лә едәчәјәм. Кәл, аганын севинчинә
шәрик ол”. **22** Сонра ики талант
алмыш нөкәр ирәли чыхыб деди:
“Аға, сән мәнә ики талант әманәт ет-
мишдин. Бах, мән ики талант да
газанмышам”. **23** Ағасы она деди:
“Афәрин, мәним гочаг, вәфалы нө-
кәрим! Сән хырда ишдә сәдагәтини
көстәрдин, буна көрә сәнә чох шеј
һәвалә едәчәјәм. Кәл, аганын севин-
чинә шәрик ол”.
24 Нәһајәт, бир талант алмыш
нөкәр ирәли чыхыб деди: “Аға, мән
билирдим ки, сән тәләбкар адамсан.
Әкмәдијини бичирсән, сәпмәдијини
јығырсан. **25** Буна көрә дә сәндән
горхдум вә кедиб вердијин таланты
торпагда кизләтдим. Ал, бу да сәнин
пулун”. **26** Ағасы она деди: “Ејј јара-
маз вә тәнбәл нөкәр! Ахы сән билир-
дин ки, мән әкмәдијини бичән, сәп-
мәдијини јыған адамам. **27** Онда
нәјә көрә күмүш пулуму дөвриј̇ј̇әјә
бурахмадын ки, мән кәләндә пулуму
фаизлә көтүрүм?”
28 Сонра аға нөкәрләринә деди:
“Пулу бундан алын вә он таланты
олана верин. **29** Чүнки кимдә вар-
са, она даһа чох вериләчәк вә
о адамда боллуг олачаг. Анчаг ким-
дә јохдурса, әлиндәки дә алыначаг.
30 Бу јарамаз нөкәри исә бајыра,
зүлмәтә атын. О, орада һөнкүр-һөн-
күр аглајыб дишләрини гычајачаг”.

31 Инсан Оғлу бүтүн мәләкләр-
лә биркә өз чалалында кәлиб шанлы
тахтына әјләшәчәк. **32** Бүтүн мил-
ләтләр онун өнүндә јығышачаг вә
о, чобан гојунлары кечиләрдән ајыр-
дығы кими, инсанлары саф-чүрүк
едәчәк. **33** О, гојунлары саг тәрә-
финә, кечиләри исә сол тәрәфинә го-
јачаг.
34 Онда падшаһ сағындакылара
дејәчәк: “Ејј Атамын хејир-дуасыны
алмыш бәндәләр! Кәлин, әзәлдән*
бәри сизин үчүн һазырланмыш пад-
шаһлығы мирас алын. **35** Чүнки
ачмышдым, мәнә јемәк вердиниз;
сусамышдым, мәнә су вердиниз; гә-
риб идим, мәнә гонагпәрвәрлик көс-
тәрдиниз; **36** чылпаг идим, мәни
кејиндирдиниз; нахошламышдым,
мәнә бахдыныз; дустаг идим, јаны-
ма кәлдиниз”. **37** Онда салеһләр
она дејәчәкләр: “Аға, биз сәни нә
вахт ач көрүб једиздирмишик вә ја
сусуз көрүб су вермишик? **38** Һа-
чан гәриб олдуғуну көрүб сәнә го-
нагпәрвәрлик көстәрмишик, ја да
сәни чылпаг көрүб кејиндирми-
шик? **39** Сәни нә вахт хәстә вә ја
дустаг көрүб јанына кәлмишик?”
40 Падшаһ онлара чаваб верәчәк:
“Буну гардашларымдан ән кичији
үчүн етдијинизә көрә, елә һесаб еди-
рәм ки, мәним үчүн етмисиниз”.
41 Сонра о, солундакылара дејә-
чәк: “Итилин көзүмдән,ләнәтә
кәлмишләр! Иблис вә онун мәләк-
ләри үчүн һазырланмыш әбәди
алова кедин! **42** Чүнки ачмыш-
дым, мәнә јемәк вермәдиниз; суса-
мышдым, мәнә су вермәдиниз;
43 гәриб идим, мәнә гонагпәрвәр-
лик көстәрмәдиниз; чылпаг идим,
мәни кејиндирмәдиниз; нахошла-
мышдым вә дустаг идим, амма мәнә

Мт 25:34* Һәрфән «тохум ахыдыландан бә-
ри». Адәмлә Һәвванын дүнјаја ушаг кәтирмә-
си нәзәрдә тутулур

бахмадыныз”. **44** Онлар сорушачаглар: “Аға, биз сәни нә вахт ач, сусуз, гәриб, чылпаг, хәстә вә ја дустаг көрүб сәнә гуллуг етмәдик?” **45** Онда падшаһ онлара дејәчәк: “Мадам ки, буну бу кичикләрдән биринә етмәдиниз, демәли, мәнә дә етмәмисиниз”. **46** Бунлар әбәдилик мәһв* едиләчәкләр, салеһләр исә әбәди һәјата говушачаглар».

26 Иса бунлары дејиб гуртарандан сонра шакирдләринә сејләди: **2** «Сиз билирсиниз ки, ики күндән сонра Пасха бајрамыдыр, инсан Оғлу әлә верилиб дирәјин үзәриндә едам едиләчәк».

3 Бөјүк каһинләр вә халгын ағсаггаллары Кајафа адлы баш каһинин һәјәтиндә јығышмышдылар. **4** Онлар Исаны тутуб өлдүрмәк үчүн һијлә гурурдулар. **5** Ахырда белә гәрарлашдырдылар: «Амма бајрамда олмасын, јохса халг ајаға галхар».

6 Иса Бетанијада, чүзамлы Шимонун евиндә **7** сүфрәдә әјләшәркән бир гадын әлиндә габ* она јахынлашды. Габын ичиндә баһалы әтирли јаг варды. Гадын јағы Исанын башына төкмәјә башлады. **8** Шакирдләр буну көрәндә һирсләниб дедиләр: «Бу бојда исрафчылыг олар? **9** Бу јағы баһа гијмәтә сатыб пулуну касыблара пајламаг оларды». **10** Онларын нә дедијини билән Иса деди: «Бу гыздан нә истәјирсиниз? О, мәнә јахшылыг етди. **11** Касыблар һәмишә јанынызда дыр, мән исә һәмишә јанынызда олмајачағам. **12** О, јағы үстүмә төкмәклә мәни дәфнә һазырлады. **13** Инанын, хош хәбәр дүнјанын һарасында тәблиг олунса, бу гадынын көрдүјү иш барәсиндә данышылачаг, өзү исә јад едиләчәк».

14 О заман он ики һәваридән бири, Јәһуда Искариот бөјүк каһинләрин јанына кедиб **15** деди: «Ону сизә сатсам, мәнә нә верәрсиниз?» Онлар Јәһудаја отуз күмүш пул бојун олдулар. **16** О, һәмин вахтдан етибарән, Исаны әлә вермәк үчүн фүрсәт ахтармаға башлады.

17 Мајасыз Чөрәк бајрамынын илк күнү шакирдләр Исаја јахынлашыб дедиләр: «Сәнин үчүн пасха јемәјини һарада һазырлајар?» **18** О деди: «Шәһәрә кедиб филанкәси тапын вә она чатдырын ки, Мүәллим белә дејир: “Мәним үчүн тәјин едилмиш вахт јахынлашды. Пасха бајрамыны шакирдләримлә биркә сәнин евиндә кечирәчәјәм”». **19** Шакирдләр һәр шеји Исанын дедији кими етдиләр вә Пасха үчүн һазырлыг көрдүләр.

20 Ахшам дүшәндә Иса он ики һәвари илә сүфрәјә әјләшди. **21** Шам јемәји заманы Иса деди: «Буну билин ки, сизләрдән бири мәни сатачаг». **22** Шакирдләр буну ешидәндә бәрк кәдәрләндиләр вә бир-бир ондан сорушмаға башладылар: «Аға, бу мән дејиләм ки?» **23** Иса чаваб верди: «Мәнимлә бир габдан јејән мәни сатачаг. **24** Дүздүр, инсан Оғлу онун һаггында јазылдығы кими, кедир, амма вај ону сатанын һалына! О адам дүнјаја һеч кәлмәсәјди, онун үчүн даһа јахшы оларды». **25** Ону сатмаға һазырлашан Јәһуда да сорушду: «Мүәллим, бу мән дејиләм ки?» Иса она чаваб верди: «Буну өзүн дедин».

26 Онлар һәлә јемәк јејәркән Иса чөрәк көтүрүб Аллаһа шүкүр етди вә чөрәји бөлүб шакирдләринә верди. Сонра деди: «Көтүрүн, јејин.

Мт 25:46* Һәрфән «кәсмә, будама»
26:7* Јунан мәтниндә: «алабастер габы». Мисирин Алабастрон шәһәри јахынлығында чыхарылан дашдан дүзәлдилән балача габ

Бу, мәним бәдәними тәмсил едир».
27 О, һәмчинин бир чам көтүрүб
Аллаһа шүкүр етди вә шакирдлә-
рә вериб деди: «Бундан һамыныз
ичин. **28** Бу, бир чохларынын күн-
аһыны әфв етмәк үчүн ахыды-
лачаг ганымы, “әһд ганыны” тәмсил
едир. **29** Буну билин ки, Атамын
падшаһлығында сизинлә бирликдә
тәзә шәраб ичәчәјим күнә гәдәр ди-
лимә әсла шәраб вурмајачағам».
30 Ахырда онлар мәдһијјәләр охујуб
Зејтун дағына јолландылар.
31 Иса онлара деди: «Бу кечә
башыма кәләчәк һадисәләрә көрә һа-
мыныз мәндән үз дөндәрәчәк-
синиз. Чүнки јазылыб: “Чобаны ву-
рачағам, гојунлар пәрән-пәрән ола-
чаг”. **32** Амма дириләндән сонра
мән сизин габағынызча Галилејаја
кедәчәјәм». **33** Петер деди: «Һамы
сәндән үз дөндәрсә дә, мән әсла сән-
дән үз дөндәрмәрәм!» **34** Иса она
деди: «Буну бил ки, бу кечә, хоруз
банламаздан әввәл сән үч дәфә мәни
даначағсан». **35** Петер јенә деди:
«Мәнә сәнинлә биркә өлмәк лазым
кәлсә белә, сәни әсла данмарам».
О бири шакирдләр дә ејни шеји де-
јирдиләр.
36 Сонра Иса шакирдләри илә
бирликдә Кетсемани адланан јерә
кәлди вә онлара деди: «Сиз бура-
да отурун, мән исә кедим дуа
едим». **37** Иса Петери вә Зебеде-
јин ики оғлуну өзү илә көтүрдү.
Бирдән о, бәрк һәјәчанланды вә сар-
сынты кечирди. **38** Сонра онлара
деди: «Үрәјимдән гара ганлар ахыр,
кәдәрим һәдсиздир. Сиз бурада ду-
рун вә мәнимлә биркә ојаг галын».
39 Өзү исә бир аз ирәли кедиб үзү
үстә јерә јыхылды вә дуа етмәјә баш-
лады: «Ата, әкәр мүмкүнсә, бу чамы*
мәндән кәнар ет. Лакин гој мән јох,
Сән истәјән кими олсун».
40 Иса шакирдләринин јанына
гајыданда көрдү ки, онлар јатыб-
лар. О, Петерә деди: «Мәкәр мә-
нимлә бирчә саат да ојаг гала бил-
мәздиниз? **41** Сајыг олун вә даи-
ма дуа един ки, сынаглара таб кә-
тирәсиниз. Рүһ күчлү, бәдән исә
зәифдир». **42** Иса тәзәдән онлар-
дан узаглашыб дуа етмәјә башлады:
«Ата, әкәр мүмкүн дејилсә ки, бу чам
мәндән кәнар олсун вә мән ондан
ичмәјим, гој Сәнин истәдијин кими
олсун». **43** Шакирдләрин исә көз-
ләри бағланырды; о, гајыданда көр-
дү ки, онлар јатырлар. **44** Иса јенә
онлары гојуб узаглашды вә дилә́јини
үчүнчү дәфә тәкрар етди. **45** Сон-
ра о, шакирдләринин јанына кәлиб
деди: «Белә бир вахтда сиз јатыб
динчәлирсиниз?! Инсан Оғлунун күн-
аһлыларын әлинә вериләчәји саат
јетишди. **46** Дурун кедәк. Хаин
јахынлашыр». **47** Иса сөзүнү гур-
тармамыш, он ики һәваридән бири
олан Јәһуда бөјүк каһинләрин вә
халғын аҒсаггалларынын көндәрди-
ји бир дәстә адамла ора кәлди. Он-
лар гылынч вә дәјәнәклә силаһлан-
мышдылар.
48 Хаин онлара демишди: «Ким-
өпсәм, Иса одур. Ону тутарсыныз».
49 О, дүз Исаја јахынлашыб: «Са-
лам, Мүәллим!», — деди вә ону
нәвазишлә өпдү. **50** Амма Иса она
деди: «Сән бурада нә кәзирсән?»
Бу заман дәстә Исаја јахынлашыб
ону һәбс етди. **51** Бу дәм Иса илә
оланлардан бири гылынчыны чәкди
вә вуруб баш каһинин нөкәри-
нин гулағыны кәсди. **52** Иса она
деди: «Гылынчыны гајтар гој
гынына. Чүнки гылынч көтүрән һәр
кәс гылынчдан өләчәк. **53** Јохса
елә билирсән, мән Атама јалвара
билмәрәм ки, елә бу дәгигә он ики

Мт 26:39* Чам Исаја бөһтан атыларағ күфр данышмагда иттиһам едилиб өлдүрүлмәсини вә Аллаһын буна јол вермәсини билдирир

лекиондан* да чох мәләји көмәјимә көндәрсин? **54** Бәс онда Мүгәддәс Јазылар нечә јеринә јетәр? Ахы орада јазылыб ки, һәр шеј мәһз бу чүр олмалыдыр». **55** Сонра Иса үзүнү дәстәјә тутуб деди: «Мәкәр мән гулдурам ки, мәни тутмаг үчүн үстүмә гылынч вә дәјәнәклә кәлмисиниз? Һәр күн мәбәддә отуруб Аллаһын сөзүнү өјрәдәндә мәни һәбс етмирдиниз. **56** Лакин бүтүн бунлар пејгәмбәрләрин сөзләри јеринә јетсин дејә баш верир». Онда шакирдләрин һамысы ону гојуб гачдылар.

57 Исаны һәбс едәнләр ону баш каһин Кајафанын јанына кәтирдиләр. Мирзәләр вә ағсаггаллар да бураја топлашмышдылар. **58** Петер бир гәдәр аралыдан Исанын далынча кәлирди. О, баш каһинин һәјәтинә чатды, ичәри кириб гуллугчуларла отурду вә бу ишин нә илә гуртарачағыны көзләмәјә башлады.

59 Бу вахт бөјүк каһинләр вә бүтүн Синедрион Исаны өлүмә мәһкум етмәк үчүн јаланчы шаһидләр ахтарырды, **60** лакин тапа билмирди, һалбуки чохлу јаланчы шаһид кәлирди. Нәһајәт, ики нәфәр кәлиб **61** деди: «Бу адам дејирди: “Мән Аллаһын мәбәдини јыхыб үч күнә тикәрәм”». **62** Онда баш каһин ајаға галхыб Исадан сорушду: «Нијә динмирсән? Ешидирсән, әлејһинә нәләр данышырлар?» **63** Иса сусурду. Баш каһин она деди: «Сәни вар олан Аллаһа анд верирәм, сәјлә, Аллаһын Оғлу Мәсиһ сәнсән?» **64** Иса чаваб верди: «Сән өзүн буну дедин. Ешидин вә акаһ олун, бундан сонра сиз инсан Оғлунун Гүдрәтлинин сағында отурдуғуну вә көјүн булудлары үзәриндә кәлдијини көрәчәксиниз». **65** Онда баш каһин јахасыны чырыб деди: «О күфр данышды! Даһа шаһидләр нәјимизә кәрәкдир? Индичә өз гулағынызла онун ағзындан күфр ешитдиниз. **66** Һә, нә дејирсиниз?» Онлар дедиләр: «О өлмәлидир». **67** Сонра Исанын үзүнә түпүрүб ону јумругламаға башладылар. Бәзиләри онун үзүнә силлә чәкиб **68** дејирди: «Ај, Мәсиһ! Пејгәмбәр дејилсән, де көрәк, сәни ким вурду?»

69 Бу заман Петер һәјәтдә отурмушду. Бир гарабаш она јахынлашыб деди: «Сән дә бу галилејалы Иса илә бир јердә идин!» **70** Петер исә һамынын гаршысында инкар етмәјә башлады: «Сән нә данышырсан?! Мәним һеч нәдән хәбәрим јохдур». **71** Петер кириш гапысына кәлдикдә башга бир гарабаш ону таныды вә орадакылара деди: «Бу адам да назаретли Иса илә бирликдә иди». **72** О, јенә дә анд ичиб данмаға башлады: «Мән о адамы танымырам!» **73** Бир аздан орадакылар Петерә јахынлашыб дедиләр: «Бәс нечә, сән дә онун адамларындансан. Бу, ләһчәндән дә билинир». **74** Петер өзүнә ләнәт јағдырыб анд-аман едирди: «Мән о адамы танымырам!» Һәмин андача хоруз банлады. **75** Петер Исанын: «Хоруз банламаздан әввәл сән мәни үч дәфә даначагсан», — сөзләрини јадына салды вә чөлә чыхыб ачы-ачы аглады.

27 Сәһәр ачыланда бүтүн бөјүк каһинләр вә халгын ағсаггаллары јығышыб Исаны өлдүрмәк үчүн мәшвәрәт етдиләр. **2** Сонра онун әлләрини бағладылар вә апарыб вали Пилата тәнвил вердиләр.

3 Исаны сатмыш Јәһуда онун өлүмә мәһкум едилдијини көрәндә вичдан әзабы чәкди. О кедиб отуз күмүшү бөјүк каһинләрлә ағсаггаллара гајтарды **4** вә деди:

Мт 26:53* Гәдим Рома гошун һиссәси

«Салеһ адамы* сатмагда күнаһ етмишәм». Онлар исә дедиләр: «Бизә нә? Өзүн биләрсән!» **5** Јәһуда күмүш пуллары мәбәддә атыб орадан чыхды вә кедиб өзүнү асды. **6** Бөјүк каһинләрсә бу пуллары јығыб дедиләр: «Буну мүгәддәс хәзинәјә атмаг дүзкүн дејил, чүнки бу пул ган пулудур». **7** Онлар мәсләһәтләшиб о пула јаделлиләри дәфн етмәк үчүн дулусчунун тарласыны алдылар. **8** Буна көрә дә о тарла бу күнәдәк «Ган тарласы» адланыр. **9** Онда Јеремја пејгәмбәр васитәсилә дејилмиш бу сөзләр јеринә јетди: «Онлар отуз күмүшү көтүрдүләр. О инсан үчүн гојулмуш мәбләғ бу иди; бәли, Исраил оғулларындан бәзиләри онун үчүн бу мәбләғи гојмушду. **10** Јеһова мәнә әмр етдији кими, онлар бу пула дулусчунун тарласыны алдылар».

11 Иса валинин габағында јаранмышды. Вали ондан сорушду: «Сән јәһудиләрин падшаһысан?» Иса чаваб верди: «Буну сән өзүн дејирсән». **12** Бөјүк каһинләр вә ағсаггаллар ону иттиһам едәндә Иса чаваб вермирди. **13** Онда Пилат деди: «Ешидирсән, сәнә гаршы нәләр дејирләр?» **14** Амма Иса сусур, бир кәлмә сөз белә демирди. Вали буна чох тәәччүбләнди.

15 Вали һәр Пасха бајрамында бир мәһбусу азадлыға бурахырды. Чамаат кими истәјирдисә, ону да азад едирди. **16** О күнләрдә Барабба адында гаты бир чинајәткар һәбсдә иди. **17** Чамаат топлашанда Пилат деди: «Сизин үчүн кими азад едим: Бараббаны, јохса Мәсиһ адланан Исаны?» **18** Пилат билирди ки, Исаны пахыллыгдан әлә верибләр, **19** һәм дә, о, һаким күрсүсүндә әјләшән заман арвады она хәбәр көндәриб демишди: «Бу салеһ адамла ишин олмасын, онун учбатындан бу кечә јухуда јаман әзијјәт чәкмишәм». **20** Лакин бөјүк каһинләр вә ағсаггаллар чамааты өјрәтдиләр ки, Бараббанын азад олмасыны, Исанын исә едам олунмасыны истәсинләр. **21** Вали онлардан сорушду: «Бу ики нәфәрдән һансыны азад едим?» Чамаат деди: «Бараббаны». **22** Пилат сорушду: «Бәс бу Мәсиһ адланан Иса илә нә едим?» Онларын һамысы бир ағыздан гышгырды: «Ону дирәјә мыхла!» **23** Пилат деди: «Ахы нијә? О нә пис иш көрүб ки?» Онлар даһа да бәркдән гышгырдылар: «Ону дирәјә мыхла!»

24 Пилат көрдү ки, бу ишин ахыры јахшы гуртармајачаг, чүнки чамаат кет-кедә гызышыр. Онда о, су көтүрүб һамынын көзү гаршысында әлләрини јуду вә деди: «Мән бу адамын ганындан тәмизәм. Өзүнүз биләрсиниз». **25** Чамаат бир ағыздан деди: «Гој онун ганы бизим вә өвладларымызын бојнунда галсын». **26** Вали Бараббаны азад етди, Исаны исә гамчы илә дөјдүрүб дирәјә мыхламаг үчүн әскәрләрә тәһвил верди.

27 Пилатын әскәрләри Исаны вали сарајына апардылар. Бүтүн алај онун башына топлашды. **28** Онлар Исаны сојундуруб әјнинә ал гырмызы хәләт кејиндирдиләр, **29** тикандан чәләнк һөрүб башына гојдулар, саг әлинә бир гамыш чубуг вердиләр. Сонра да гаршысында диз чөкүб ону әлә салмаға башладылар: «Салам, ејј јәһудиләрин Падшаһы!» **30** Онун үзүнә түпүрдүләр, чубуғу көтүрүб башына дејәчләдиләр. **31** Һәһајәт, ону лаға гојуб гуртарандан сонра әјниндәки хәләти чыхарыб әбасыны әјнинә кејиндирдиләр вә едама апардылар.

Мт 27:4* һәрфән «салеһ ганы»

32 Онлар бајыра чыханда Шимон
адында бир киренал илә растлашдылар. Ону тутуб Исанын ишкәнчә дирәјини дашымаға мәчбур етдиләр. **33** *Голгота*, јәни Кәллә дејилән јерә кәләндә **34** Исаја ичинә ачы бир шеј гатылмыш шәраб вердиләр, амма Иса онун дадына бахыб ичмәди. **35** Сонра ону дирәјә мыхладылар вә пүшк атыб әбасыны араларында бөлдүләр. **36** Бундан сонра отуруб онун кешијини чәкмәјә башладылар. **37** Исанын башы үзәриндә она гаршы сүрүлмүш иттиһам вурулмушду: «Бу, јәһудиләрин падшаһы Исадыр».

38 Иса илә бәрабәр ики гулдуру да дирәјә мыхламышдылар, бири онун сағында, о бириси дә солунда иди. **39** Орадан кечәнләр башларыны булаја-булаја ону сөјүр вә **40** дејирдиләр: «Мәбәди дағыдыб үч күнә тикәнә бах! Өзүнү нијә хилас етмирсән? Әкәр Аллаһын оғлусанса, ишкәнчә дирәјиндән дүш!» **41** Бөјүк каһинләр, мирзәләр вә аҝсаггаллар да ону әлә салырдылар: **42** «Башгаларыны хилас едирди, өзүнү исә хилас едә билмир! Әкәр о, Исраилин Падшаһыдырса, гој ишкәнчә дирәјиндән дүшсүн, онда биз она инанарыг! **43** Бәс нә олду, Аллаһа күвәнирди?! “Мән Аллаһын Оғлујам”, — дејирди. Әкәр о, Аллаһа лазымдырса, гој Аллаһ ону хилас етсин дә!» **44** Һәтта јанында дирәјә мыхланмыш гулдурлар да ону тәһгир едирдиләр.

45 Күнорта саат он икидә* бүтүн о әразијә гаранлыг чөкдү вә саат үчә# кими давам етди. **46** Тәхминән саат үчдә Иса учадан: «*Ели, Ели, лама сабахтани?*», — јәни «Аллаһым, Аллаһым, нијә мәни тәрк етдин?», — деди. **47** Орада дурандан бәзиләри бу сөзләри ешидәндә дедиләр: «Илјасы чағырыр». **48** Онлардан бири гачыб бир сүнкәр көтүрдү, ону сиркәјә батырыб бир гамышын учуна таҳды вә ичмәк үчүн она узатды. **49** Башгалары исә дејирдиләр: «Әл чәк ондан! Көрәк Илјас кәлиб ону хилас едир, ја јох». [Башга бириси бир низә көтүрүб онун бөјрүнү дешди вә бөјрүндән ган вә су ахды.]* **50** Иса учадан гышгырыб чанына тапшырды.

51 Бирдән мәбәдин пәрдәси јухарыдан ашағыја чырылыб ики јерә бөлүндү, зәлзәлә олду, гајалар јарылды. **52** Сәрдабәләр ачылды вә өлүм јухусу илә ујујан бир чох мүгәддәс адамын чәсәди үзә чыхды **53** вә бир чохлары онлары көрдү. (Исанын дирилмәсиндән сонра сәрдабәләрин јанында олан адамлар мүгәддәс шәһәрә кәлдиләр.) **54** Јүзбашы вә Исанын кешијини чәкән әскәрләр зәлзәләни вә бүтүн һадисәләри көрәндә бәрк горхдулар вә дедиләр: «Бу инсан, доғрудан да, Аллаһын Оғлу имиш».

55 Бир чох гадын да бүтүн бунлары узагдан мүшаһидә едирди. Онлар Исаја хидмәт етмәк үчүн онунла бирликдә Галилејадан кәлмишдиләр. **56** Мәчдәлли Мәрјәм, Јагуб илә Јосејин анасы Мәрјәм, һәмчинин Зебедејин оғулларынын анасы да орада онларла иди.

57 Ахшам дүшәндә ариматејалы Јусиф адында бир варлы адам ора кәлди. О да Исанын шакирди олмушду. **58** Бу адам Пилатын јанына кедиб ондан Исанын чәсәдини истәди. Пилат әмр етди ки, Исанын чәсәдини она версинләр. **59** Јусиф Исанын чәсәдини көтүрүб ону тәмиз, зәриф кәтана бүрүдү **60** вә гајада ојулмуш тәзә сәрдабәсинә гој-

---

Мт 27:45* Һәрфән «алтынчы саатда»
45# «доггузунчу саата»

Мт 27:49* Матта 16:3 һашијәсинә бах

ду. Јусиф сәрдабәнин ағзына јекә бир даш дијирләди вә чыхыб кетди. **61** Мәчдәлли Мәрјәм вә о бири Мәрјәм орада галдылар. Онлар сәрдабәнин гаршысында отурмушдулар.

62 Сәһәриси күн һазырлыг күнүндән сонракы күн иди. Бөјүк каһинләр вә фәрисејләр топлашыб Пилатын јанына кәлдиләр вә дедиләр: **63** «Аға, јадымыза бир шеј дүшүб. Бу фырылдагчы һәлә саг икән белә бир сөз дејирди: “Мән үч күндән сонра дириләчәјәм”. **64** Буна көрә әмр ет ки, сәрдабәни үч күн јахшыјахшы горусунлар, јохса шакирдләри кәлиб ону оғурлајачаг вә сонра һамыја дејәчәклләр ки, о дирилиб. Бу јалан әввәлкиндән дә бетәр олачаг». **65** Пилат онлара деди: «Алын, бу да сизә кешикчиләр! Кедин, ораны билдијиниз кими горујун». **66** Онлар кедиб сәрдабәнин ағзындакы дашы мөһүрләдиләр вә ораја кешикчи гојдулар.

28 Шәнбә күнүндән сонра, һәфтәнин илк күнү* дан јери сөкүләндә, Мәчдәлли Мәрјәмлә о бири Мәрјәм сәрдабәјә бахмаға кәлдиләр.

2 Онлар көрдүләр ки, орада күчлү зәлзәлә олуб, үчнки Јеһованын мәләји көјдән енмишди. О, дашы кәнара дијирләјиб үстүндә отурмушду. **3** Мәләк көркәмчә шимшәјә бәнзәјирди, палтары гар кими ағапаг иди. **4** Кешикчиләр ону көрәндә тир-тир әсдиләр, горхудан аз гала бағырлары чатлады.

5 Мәләк гадынлара деди: «Горхмајын! Мән билирәм ки, сиз едам едилмиш Исаны ахтарырсыныз. **6** Иса бурада јохдур. О өзүнүн дедији кими дирилиб. Кәлин, онун гојулдуғу јерә бахын. **7** Сонра исә тез кедин, шакирдләрә онун дирилдијини сөјләјин вә дејин: “Иса сизин габағынызча Галилејаја кедир, ону орада көрәчәксиниз”. Мән сизи хәбәрдар етдим».

8 Гадынлар тәләсик сәрдабәдән чыхдылар вә горху гарышыг бөјүк севинчлә гача-гача һәр шеји шакирдләрә хәбәр вермәјә кетдиләр. **9** Јолда Иса гаршыларына чыхыб онлары саламлады. Гадынлар јүјүрүб она тәзим етдиләр вә онун ајагларындан јапышдылар. **10** Иса онлара деди: «Горхмајын, кедин гардашларыма дејин ки, Галилејаја кетсинләр. Орада мәни көрәчәкләр».

11 Гадынлар јолларына давам етдиләр. Көзәтчиләрдән бир нечәси шәһәрә кедиб баш вермиш һадисәни бөјүк каһинләрә чатдырды. **12** Бөјүк каһинләр ағсаггалларла топлашыб мәсләһәтләшәндән сонра әскәрләрә бөјүк мәбләғдә күмүш пул вердиләр **13** вә тапшырдылар: «Белә дејәрсиниз: “Кечә биз јатанда онун шакирдләри кәлиб чәсәди оғурладылар”. **14** Архајын олун, әкәр бу, валинин гулағына чатса, биз ону јола верәрик, сизә һеч нә олмаз». **15** Әскәрләр пулу көтүрүб һәр шеји тапшырылдығы кими етдиләр. Бурахдыглары шајиә индијәдәк бүтүн јәһудиләр арасында кәзиб-долашыр.

16 Он бир шакирд Галилејаја, Исанын дедији даға кәлди вә **17** Исаны көрәндә она тәзим етди. Лакин бәзиләриндә шүбһә варды. **18** Иса јахынлашыб шакирдләрә деди: «Көјдәки вә јердәки бүтүн һакимијјәт мәнә верилиб. **19** Буна көрә дә кедин вә бүтүн милләтләрин ичиндә шакирд һазырлајын, онлары Ата, Оғул вә мүгәддәс руһ наминә вәфтиз един, **20** сизә әмр етдијим һәр шејә риајәт етмәји онлара өјрәдин. Мән бу дөврүн јекунуна кими һәмишә сизинләјәм».

Мт 28:1* Јахуд «базар күнү». Јәһудиләрдә һәфтәнин башланғычы базар күнүндән һесабланырды

МАРКЫН

ЈАЗДЫҒЫ ХОШ ХӘБӘР

1 Иса Мәсиһ һаггындакы хош хәбәрин башланғычы. **2** Јешаја пејғәмбәр белә јазмышдыр: «(Мән сәнин габағынча елчими көндәрирәм, о, сәнин јолуну һазырлајачаг.) **3** Динләјин! Сәһрада кимсә гышғырыр: “Јеһова үчүн јол һазырлајын! Онун јолларыны һамарлајын”». **4** Беләчә, вәфтизчи Јәһја чөллүкдә пејда олуб күнаһларын бағышланмасы үчүн төвбә рәмзи олан вәфтизи тәблиғ едирди. **5** Бунун мүгабилиндә бүтүн Јәһудеја вә Јерусәлим әһли Јәһјанын јанына кәлир, күнаһларыны ачыг-ашкар бојнуна алараг онун тәрәфиндән Иордан чајында вәфтиз олунурду. **6** Јәһја дәвә јуну-ндан палтар кејир, белинә дәри гуршаг бағлајыр, чәјирткә вә чөл балы илә гидаланырды. **7** О тәблиг едәрәк дејирди: «Мәним архамча мәндән даһа күчлүсү кәлир. Мән әјилиб онун сәндәлинин бағыны ачмаға белә лајиг дејиләм. **8** Мән сизи су илә вәфтиз едирдим, о исә сизи мүгәддәс руһла вәфтиз едәчәк».

9 О күнләрдә Иса Галилејанын Назарет шәһәриндән кәлиб Јәһја тәрәфиндән Иордан чајында вәфтиз олунду. **10** Иса судан чыхар-чыхмаз көјләрин ачылдығыны вә мүгәддәс руһун бир көјәрчин кими үзәринә ендијини көрдү. **11** Һәмчинин көјдән бир сәс кәлди: «Сән Мәним севимли Оғлумсан; сәндән чох разыјам».

12 Мүгәддәс руһ дәрһал Исаны чөллүјә апарды. **13** О, гырх күн орада чөл һејванларынын арасында галды. Шејтан ону имтаһана чәкир, мәләкләр исә она гуллуг едирди.

14 Јәһја һәбс едилдикдән сонра Иса Галилејаја кетди вә Аллаһын хош хәбәрини тәблиғ етмәјә башлады. **15** О дејирди: «Вахт јетишди, Аллаһын падшаһлығы јахындыр. Төвбә един вә хош хәбәрә инанын».

16 Иса Галилеја көлүнүн саһили бојунча кедәркән суја тор атан Шимону вә онун гардашы Андреасы көрдү. Онлар балыгчы идиләр. **17** Иса онлара деди: «Ардымча кәлин. Бундан сонра балыг јох, инсан тутачагсыныз». **18** Онлар дәрһал торларыны гојуб Исанын ардынча кетдиләр. **19** Бир гәдәр ирәли кетдикдән сонра о, Зебедејин оғлу Јагубу вә онун гардашы Јәһјаны көрдү. Онлар гајыгда идиләр вә торларыны тәмир едирдиләр. **20** Иса дәрһал онлары чағырды, онлар да аталары Зебедејин муздлу ишчиләрлә гајыгда гојуб онунла кетдиләр. **21** Һамысы бир јердә Капернаһума кәлдиләр.

Шәнбә күнү башлајан кими Иса синагога кирди вә тәлим вермәјә башлады. **22** Чамаат онун өјрәтмәк тәрзинә һејран галды, чүнки о, мирзәләр кими јох, һакимијәт саһиби кими өјрәдирди. **23** Бу заман онларын синагогунда мурдар руһа тутулмуш бир адам вар иди. Бирдән о гышғырды: **24** «Ај назаретли Иса! Биздән нә истәјирсән? Бизи мәһв етмәјә кәлмисән? Сәнин ким олдуғуну јахшы билирәм, сән Аллаһын Мүгәддәсисән». **25** Лакин Иса она зәһмлә: «Сәсини кәс вә ондан чых», — деди. **26** Мурдар руһ һәмин адамы гыч етди вә бағырыб ондан чыхды. **27** Һамыны һејрәт бүрүдү. Онлар өз араларында данышмаға башладылар: «Бу нәдир

белә? Јени бир тәлимдир? Бу адам һәтта мурдар руһлара һөкм едир, онлар да итаәт едирләр!» **28** Онун сорағы тез бир заманда Галилејанын һәр тәрәфинә јајылды.

29 Синагогдан чыхан кими о, Јагуб вә Јәһја илә бәрабәр Андреас вә Шимонкилә кетди. **30** Шимонун гајынанасы гыздырма ичиндә јатырды. Буну дәрһал Исаја чатдырдылар. **31** Иса гадына јахынлашды, әлиндән тутуб ону галдырды. Гадынын гыздырмасы кечди вә о дуруб онлара гуллуг етмәјә башлады.

32 Ахшам күнәш батандан сонра чамаат бүтүн хәстәләри вә чинә тутулмуш адамлары онун јанына кәтирди. **33** Бүтүн шәһәр гапынын ағзында топлашмышды. **34** О, мүхтәлиф азары олан хәстәләри сағалтды вә чохлу чин говду, лакин чинләри данышмаға гојмады, чүнки чинләр онун Мәсиһ олдуғуну билирдиләр.

35 Сәһәр ертәдән, һәлә алагаранлыг икән Иса дурду вә кимсәсиз бир јерә кедиб дуа етмәјә башлады. **36** Амма Шимон јанындакыларла бирликдә ону ахтармаға башлады. **37** Онлар Исаны тапанда дедиләр: «Һамы сәни ахтарыр». **38** Лакин Иса онлара деди: «Кәлин башга јерә, бу јахын кәндләрә кедәк ки, мән хош хәбәри ораларда да тәблиғ едим, ахы мән бунун үчүн кәлмишәм». **39** Белаликлә, Иса бүтүн Галилејаны кәзиб долашараг онларын синагогларында тәблиғ едир вә чинләри говурду.

40 Бир дәфә бир чүзамлы кәлиб онун гаршысында диз чөкдү вә јалварды: «Әкәр истәсән, мәни тәмизләјә биләрсән». **41** Исанын она јазығы кәлди, әлини узадыб она тохунду вә деди: «Истәјирәм. Тәмизлән». **42** О андача чүзам кечди, һәмин адам тәмизләнди. **43** Иса ону дәрһал јола салды вә бәрк-бәрк тапшырды: **44** «Мәбада буну кимәсә данышасан. Кет өзүнү каһинә көстәр вә онлара шәһадәт олсун дејә, тәмизләндијин үчүн Мусанын әмр етдији шејләри тәгдим ет». **45** О адам исә орадан кетди вә баш верәнләри данышыб аләмә јајды. Иса артыг һеч бир шәһәрә ачыг-ашкар кирә билмирди, шәһәрин әтрафында кимсәсиз јерләрдә галырды. Адамлар исә һәр јердән онун јанына кәлирди.

2 Бир нечә күндән сонра о, јенә дә Капернаһума кәлди. Чамаат онун евдә олдуғундан хәбәр тутду. **2** Бу сәбәбдән ораја о гәдәр адам топлашды ки, һәтта гапынын ағзында да јер галмады. Иса онлара Аллаһын сөзүнү данышмаға башлады. **3** Һәмин вахт дөрд киши ифлич олмуш бир адамы ораја кәтирди. **4** Лакин басабас олдуғундан ону Исанын јанына кечирә билмәдиләр. Буна көрә дә дүз Исанын олдуғу јерин үстүндән дамы сөкүб дешик ачдылар вә хәстәни хәрәкдәчә ашағы салладылар. **5** Онларын иманыны көрән Иса хәстәјә деди: «Бала, сәнин күнаһларын бағышланды». **6** Орада бир нечә мирзә отурмушду. Онлар үрәкләриндә дејирдиләр: **7** «Бу адам нә дејир? О, күфр данышыр. Мәкәр Аллаһдан савајы кимсә күнаһлары бағышлаја биләр?» **8** Иса онларын фикирләрини дәрһал анлајыб деди: «Нијә үрәјиниздә белә фикирләширсиниз? **9** Бу ифлич олмуш адама: “Күнаһларын бағышланды”, — демәк асандыр, јохса: “Галх, јатағыны да көтүр, кет?” **10** Анчаг сиз инсан Оғлунун јердә күнаһлары бағышламаға сәлаһијјәти олдуғуну биләсиниз дејә...» Ифлич олмуш адама деди: **11** «Дур, јатағыны да көтүр, евинә кет».

12 О адам галҳды, дәрһал јатағы-
ны көтүрдү вә һамынын көзү гаршы-
сында чыхыб кетди. Чамаат һејрәт
ичиндә Аллаһы мәдһ едәрәк деди:
«Биз һәлә белә шеј көрмәмишик».

13 Иса јенә дә көл гырағына кәл-
ди. Халг онун јанына ахышыр-
ды вә Иса онлары өјрәтмәјә баш-
лады. **14** Сонра о, верки идарәси-
нин јанындан кечәндә орада отур-
муш Алфеј оғлу Левини көрдү вә она
деди: «Ардымча кәл*». Леви дуруб
онун ардынча кетди. **15** Бир мүд-
дәт сонра Иса өз шакирдләри илә
бирликдә онун евиндә сүфрәдә әј-
ләшмишди. Бир чох веркијыған вә
күнаһлы да кәлиб онларла сүф-
рә архасына әјләшдиләр. Онлардан
бир чоху Исанын давамчысы олду.
16 Анчаг фәрисејләрдән олан мир-
зәләр онун күнаһлылар вә веркијы-
ғанларла бир јердә чөрәк једијини
көрәндә Исанын шакирдләринә де-
диләр: «Бу нәдир? О, веркијыған-
лар вә күнаһлыларла јемәк јејир?»
17 Иса буну ешидәндә онлара деди:
«Сағлам адамларын һәкимә еһтија-
ҹы олмур, һәкимә хәстәләр мөһтаҹ-
дыр. Мән салеһләри јох, күнаһлыла-
ры чағырмаға кәлмишәм».

18 Јәһјанын шакирдләри вә фә-
рисејләр оруч тутардылар. Онлар кә-
либ Исадан сорушдулар: «Нәјә көрә
Јәһјанын да, фәрисејләрин дә ша-
кирдләри оруч тутур, сәнин шакирд-
ләрин исә тутмур?» **19** Иса онлара
чаваб верди: «Тәзәбәј достлары илә
оланда һеч достлар оруч тутарлар?
Нә гәдәр ки, тәзәбәј достларынын ја-
нындадыр, достлар оруч тутмазлар.
20 Лакин күн кәләчәк, бәји арала-
рындан көтүрәчәкләр, бах онда он-
лар оруч тутачаглар. **21** Һеч кәс
көһнә палтара тәзә парчадан јамаг
тикмәз, белә етсә, тәзә јамаг јығы-
лыб палтары чырар вә јыртылмыш
јер даһа да корланар. **22** Һәмчи-
нин һеч кәс тәзә шәрабы көһнә ту-
луглара төкмәз. Јохса шәраб тулуг-
лары јыртар, онда шәраб да, тулуг-
лар да зај олар. Буна көрә дә тәзә шә-
рабы тәзә тулуглара төкүрләр».

23 Бир шәнбә күнү Иса зәмиләрин
арасы илә кедирди. Онун шакирдләри
кедә-кедә сүнбүл дәриридиләр.
24 Буна көрә дә фәрисејләр она дедиләр:
«Бунлара бах! Онлар нәјә көрә шәнбә
күнү гадаған олунмуш иши көрүрләр?»
25 Иса чаваб верди: «Мәкәр сиз һеч вахт
охумамысыныз ки, Давудун әрзағы
гуртаранда, өзү вә јолдашлары ачанда
о нә етмишди? **26** Бөјүк каһин Абијатар
һаггындакы әһвалатдан билмирсиниз ки,
Давуд Аллаһын евинә кириб тәгдим
чөрәкләрини једи, үстәлик јолдашлары-
на да верди? Һалбуки гануна көрә
бу чөрәкләри каһинләрдән башга
һеч кәс јеја билмәзди». **27** Иса
әлавә етди: «Инсан шәнбә үчүн ја-
ранмајыб, шәнбә инсан үчүн тәјин
едилиб. **28** Бәли, инсан Оғлу шәнбә-
нин дә Ағасыдыр».

3 Иса јенә дә синагога кәлди. Ора-
да әли гурумуш бир адам вар
иди. **2** Фәрисејләр Исаны иттиһам
етмәк истәјирдиләр. Буна көрә дә
онун шәнбә күнү о адамы сағалдыб-
сағалтмајачағыны диггәтлә изләјир-
диләр. **3** Иса әли гурумуш адама
деди: «Дур, ортаја кеч». **4** Сонра
онлардан сорушду: «Шәнбә күнү јах-
шылыг етмәк дүзкүндүр, јохса пис-
лик етмәк? Инсаны хилас етмәк дүз-
күндүр, јохса мәһв етмәк?» Онлар
сусуб динмәдиләр. **5** Иса онларын
нә гәдәр дашүрәкли олдуғуну көрүб
бәрк кәдәрләнди. Гәзәблә онлара
көз кәздирди, сонра о адама деди:

Мр 2:14* «Ардымча кәл/арды илә кетмәк» ифадәләри Исанын давамчысы олмаг мәнасында ишләдилир

«Әлини узат». О, әлини узатды вә
әли сағалды. **6** Онда фәрисејләр
чөлә чыхдылар вә Исаны өлдүрмәк
барәсиндә Һиродун ардычыллары
илә јубанмадан мәшвәрәт етдиләр.

7 Иса өз шакирдләри илә бәрабәр
орадан чыхыб көл гырағына кетди.
Галилеја вә Јәһудејадан чохлу адам
да онун далынча кедирди. **8** Һәт-
та Јерусәлимдән, Идумејадан, Иор-
данын о бири тајындан, Сур вә
Сидон бөлкәләриндән хејли адам
Исанын ишләри һагда ешидиб
онун јанына кәлди. **9** Чамаат ону
сыхышдырмасын дејә Иса шакирд-
ләринә балача бир гајығы һа-
зыр вәзијјәтдә сахламағы тапшыр-
ды. **10** Иса бир чох адамы сағалт-
мышды. Буна көрә дә ағыр хәс-
тәлији оланлар Исаја тохунмаг үчүн
она јахынлашмаға чан атырдылар.
11 Һәтта мурдар руһлар да Исаны
көрәндә онун гаршысында јерә
јыхылыр вә гышгырырдылар: «Сән
Аллаһын Оғлусан». **12** Анчаг Иса
чинләрә дәфәләрлә гадаған едирди
ки, онун ким олдуғуну демәсинләр.

13 Иса даға чыхды вә үрәји ис-
тәдији шакирдләри јанына чағыр-
ды. Онлар Исанын јанына кәлдиләр.
14 Иса ону мүшајиәт етмәк үчүн он
ики шакирд сечди вә онлары «һәва-
ри» адландырды. Иса бу шакирд-
ләрә мүхтәлиф јерләрә кедиб тәб-
лиғ етмәк тапшырығы **15** вә чин-
ләри говмаг сәлаһијјәти верди.

16 Һәмин он ики шакирд бунлар-
дыр: Шимон (Иса она һәмчинин Пе-
терләгәби вермишди), **17** Зебеде-
јин оғлу Јагуб вә Јагубун гардашы
Јәһја (Иса һәмчинин онлара Боанер-
кес, јәни «илдырым оғуллары» ләгә-
бини вермишди), **18** Андреас, Фи-
лип, Бартоломеј, Матта, Томас, Ал-
феј оғлу Јагуб, Тадај, Гејрәтли Ши-
мон **19** вә сонрадан Исаны сат-
мыш Јәһуда Искариот.

Иса бир евә кирди. **20** Бу дәфә
дә онун јанына чохлу адам кәл-
ди. О вә шакирдләри һәтта чөрәк
јемәјә имкан тапмадылар. **21** Иса-
нын гоһумлары онун ишләри ба-
рәсиндә ешидәндә: «О, ағлыны
итириб», — дејәрәк ону апармаг
үчүн кәлдиләр. **22** Јерусәлимдән
мирзәләр дә кәлиб дедиләр: «Онда
Беелзебуб вар. Бу адам чинлә-
ри елә чинләрин һөкмдарынын әли
илә говур». **23** Иса мирзәләри ја-
нына чағырды вә мәсәл чәкәрәк
сөзә башлады: «Шејтан Шејтаны
нечә гова биләр? **24** Әкәр падшаһ-
лыг дахилдән парчаланарса, о, дура
билмәз. **25** Дахилдән парчаланан
ев дә дура билмәз. **26** Әкәр Шеј-
тан өзүнә гаршы чыхыб дахилдән
парчаланыбса, о дура билмәз, демә-
ли, онун ахыры јахындыр. **27** Һеч
ким күчлү бир адамын евинә ки-
риб онун әл-голуну бағламамыш
вар-дөвләтини гарәт едә билмәз.
Јалныз әл-голуну бағлајандан сонра
еви гарәт едә биләр. **28** Буну би-
лин ки, инсан һансы күнаһы ишлә-
сә, нә чүр күфр данышса, һамысы
она бағышланачаг. **29** Лакин мү-
гәддәс руһа гаршы күфр данышан
һеч вахт бағышланмајачаг, бу кү-
наһ әбәдијјән онун бојнунда гала-
чаг». **30** Иса бу сөзләри мирзәләр-
рин: «Онда чин вар», — дедикләри
үчүн сөјләди.

31 Исанын анасы вә гардашла-
ры кәлиб бајырда дурдулар вә
адам көндәриб ону чағыртдыры-
лар. **32** Исанын әтрафында чох-
лу адам отурмушду. Она хәбәр
вердиләр: «Анан вә гардашла-
рын бајырдадырлар, сәни ахтарыр-
лар». **33** Иса онлара деди: «Мә-
ним анам вә гардашларым ким-
дир?» **34** Сонра әтрафында оту-
ранлара көз кәздириб деди: «Будур
мәним анам вә гардашларым!

35 Аллаһын ирадәсини јеринә јетирән мәним гардашым, бачым вә анамдыр».

4 Иса јенидән көл гырағында тәлим вермәјә башлады. Онун јанына чохлу адам јығышды, буна көрә дә о, гајыға миниб саһилдән бир аз араланды. Чамаат исә саһилдә јајанмышды. **2** Иса мәсәлләр чәкәрәк онлара чох шеј өјрәтмәјә башлады. О, бунлары дејирди: **3** «Гулаг асын. Бир әкинчи тохум сәпмәјә чыхды. **4** Тохум сәпәркән, тохумлардан бәзиси јол кәнарына дүшдү вә гушлар кәлиб онлары дәнләди. **5** Бәзиси торпағы аз олан дашлыға дүшдү вә торпаг дәрин олмадығындан дәрһал чүчәрди. **6** Амма күнәш чыханда, солду вә көкү олмадығындан гуруду. **7** Бәзи тохумлар тиканлыға дүшдү. Тикан коллары бөјүјүб онлары боғду вә онлар бар вермәдиләр. **8** Амма бәзиләри мүнбит торпаға дүшдү, чүчәриб бој атды вә бар кәтирди. Онлар отузгат, алтмышгат вә јүзгат бар вердиләр». **9** Иса әлавә етди: «Гулағы олан гој ешитсин!»

10 Иса тәк галанда он ики һәвариси вә әтрафында оланлар ону мәсәлләрлә бағлы сорғу-суала тутдулар. **11** Иса онлара деди: «Сизә Аллаһын падшаһлығынын мүгәддәс сиррини баша дүшмәк габилијәти верилиб, амма галанларына исә һәр шеј мәсәлләрлә сөјләнилир ки, **12** бахсалар да бир шеј көрмәсинләр, ешитсәләр дә бир шеј анламасынлар, һеч вахт кери дөнмәсинләр вә Аллаһ онлары бағышламасын». **13** Сонра әлавә етди: «Бу мәсәли баша дүшмүрсүнүзсә, о бириләрини нечә баша дүшәчәксиниз?

14 Әкинчи Аллаһын сөзүнү сәпир. **15** Бәзи адамларда сөз санки јол кәнарында әкилиб. Онлар сөзү ешидәр-ешитмәз Шејтан кәлиб үрәкләриндә әкилмиш тохуму апарыр. **16** Дикәр адамларда сөз санки дашлыгда әкилиб. Онлар сөзү ешидән кими, севинчлә гәбул едирләр. **17** Амма көк атмадығындан узун мүддәт дура билмирләр; Аллаһын сөзүнә көрә чәтинлик, тәгиб башлајан кими, онлар зәифләјирләр. **18** Бәзиләриндә исә тохум санки тиканлыға дүшүб. Онлар сөзү ешидир, **19** лакин бу дөврүн гајғылары, вар-дөвләтин алдадычы гүввәси вә дикәр арзулар үрәкләринә јол тапыр, сөзү боғур вә сөз бар кәтирмир. **20** Нәһајәт, мүнбит торпагда әкилмишләр Аллаһын сөзүнү динләјән, ону сидги-үрәкдән гәбул едән адамлардыр. Белә адамлар отузгат, алтмышгат вә јүзгат бәһрә верирләр».

21 Иса сөзүнә давам етди: «Һеч көрмүсүнүз ки, чырағы зәнбилин вә ја чарпајынын алтына гојсунлар? Ону масанын үстүнә гојурлар, елә дејил? **22** Бәли, елә бир сирр јохдур ки, әввәл-ахыр үстү ачылмасын; елә бир кизли шеј јохдур ки, ашкар олунмасын. **23** Гулағы олан гој ешитсин».

24 Сонра Иса деди: «Сөзләримә диггәтлә гулаг асын. Һансы өлчү илә өлчүрсүнүзсә, о өлчү илә дә сизә өлчәчәкләр, һәлә үстүнә әлавә дә едәчәкләр. **25** Кимдә варса, она даһа чох вериләчәк; кимдә јохдурса, ондан әлиндәки дә алыначаг».

26 Иса давам етди: «Аллаһын падшаһлығы бир адамын торпаға тохум атмасына бәнзәјир. **27** О, кечә јатыр, сәһәр дурур, тохум да чүчәрир, бөјүјүр, амма бу нечә олур, о адамын бундан хәбәри јохдур. **28** Торпаг өз-өзүнә тәдричән бар јетишдирир: әввәлчә көвдә чүчәрир, сонра сүнбүл әмәлә кәлир, нәһајәт, сүнбүлдә дән јетишир. **29** Мәһсул јетишән кими, адам ора-

ғы ишә салыр, чүнки бичин вахты јетишди».

30 Иса сөзүнә давам етди: «Аллаһын падшаһлығыны нәјә бәнзәдәк? Ону һансы мәсәллә тәсвир едәк? **31** Падшаһлыг хардал тохумуна бәнзәјир. Әкин тохумлары арасында ән хырдасы одур. **32** Амма јерә әкиләндән сонра о бејујуб бүтүн бостан биткиләринин ән ириси олур вә гол-будаг атыр, көј гушлары да кәлиб онун көлкәсиндә јува салырлар».

33 Иса буна бәнзәр чохлу мәсәл чәкир, Аллаһын сөзүнү онлара гавраја билдикләри гәдәр данышырды. **34** Бәли, Иса данышанда һәмишә мәсәл чәкәрди, лакин сонра һәр шеји тәкликдә шакирдләринә изаһ едәрди.

35 Һәмин күн ахшам дүшәндә Иса онлара деди: «Кәлин о бири саһилә үзәк». **36** Онлар чамааты јола саландан дәрһал сонра Исаны гајыға миндирдиләр. Орада башга гајыглар да вар иди. **37** Бирдән күчлү фыртына гопду. Амансыз далғалар гајыға чырпыныр ды; гајыг батмаг үзрә иди. **38** Иса бу заман гајығын дал тәрәфиндә башыны балыша гојуб јатмышды. Шакирдләр ону ојадыб дедиләр: «Мүәллим, мәкәр сәни нарахат етмир ки, биз батырыг?» **39** Иса дуруб күләји рам етди вә суја әмр етди: «Дајан! Сакит ол!» Күләк јатды, әтрафа дәрин сүкут чөкдү. **40** О, шакирдләрә деди: «Нијә горхдунуз? Һәлә дә иманыныз јохдур?» **41** Онлар, доғрудан да, бәрк горхмушдулар вә бир-бириләринә дејирдиләр: «Бу кимдир ки, һәтта күләк вә дәниз дә она итаәт едир?»

5 Онлар үзүб көлүн о бири саһилинә, керасалыларын торпағына кәлдиләр. **2** Иса гајыгдан дүшән кими, онун гаршысына гәбиристанлыгдан бир адам чыхды. Бу адамын ичиндә мурдар руһ варды вә **3** о, сәрдабәләрин арасында јашајырды. Бу вахтадәк һеч ким ону зәнчирләјиб сахлаја билмәмишди. **4** Ону бир нечә дәфә гандаллајыб зәнчирләмишдиләр, лакин о, зәнчири гырмыш, гандалы сындырмышды. Һеч ким онун өһдәсиндән кәлә билмирди. **5** Бу адам кечә-күндүз сәрдабәләрин арасында, дағларда дурмадан бағырыр, өзүнү даға-даша чырпыб јаралајырды. **6** О, узагдан Исаны көрәндә јујуруб она тәзим етди вә **7** бағырыб деди: «Ај Аллаһ-Тааланын Оғлу Иса! Мәндән нә истәјирсән? Сәни анд верирәм Аллаһа, мәни инчитмә!» **8** Чүнки Иса чинә дејирди: «Ај мурдар руһ, бу адамдан чых!» **9** Иса ондан сорушду: «Адын нәдир?» О чаваб верди: «Адым Лекиондур*, чүнки биз чохуг». **10** О, Исаја јалвар-јахар етди ки, чинләри о әразидән говмасын.

11 Бу вахт орада, дағын әтәјиндә бир донуз сүрүсү отлајырды. **12** Чинләр Исаја јалварыб дедиләр: «Бизи донузларын үстүнә көндәр, ичазә вер, онлара кирәк». **13** Иса ичазә верди. Онда мурдар руһлар һәмин адамдан чыхыб донузлара кирдиләр вә тәхминән ики мин донуздан ибарәт олан сүрү бүтүнлүклә учурумдан көлә атылыб боғулду. **14** Чобанлар исә гачыб һадисәни шәһәрдә вә кәндләрдә чамаата хәбәр вердиләр. Чамаат нә баш вердијини көрмәк үчүн ора кәлди. **15** Адамлар Исанын јанына кәлдиләр вә көрдүләр ки, ичиндә бир лекион чин олмуш адам әјниндә палтар, ағлы башында сакит отуруб. Чамаат

Мр 5:9* Гәдим Рома ордусунун баш һәрби һиссәси «лекион» адланырды. Бу сөз бурада чохлуг мәнасында ишләнир

бәрк горхду. **16** Һадисәни өз көзләри илә көрәнләр чинә тутулмуш адам вә донузларла бағлы әһвалаты чамаата данышдылар. **17** Чамаат Исаја јалварды ки, онларын елобасындан чыхыб кетсин.

18 Иса гајыға минәндә чинә тутулмуш адам јалвар-јахар етди ки, онунла кетсин. **19** Амма Иса она изин вермәди вә деди: «Евинә, гоһумларынын јанына кет вә Јеһованын сәнин үчүн етдији һәр шеји, сәнә нечә мәрһәмәт көстәрдијини онлара даныш». **20** О адам кетди вә Исанын онун үчүн етдији һәр шеји Декапол бөлкәсинин сакинләринә данышмаға башлады. Һамы бу ишә һејран галырды.

21 Иса гајыға миниб јенә дә о бири саһилә кечди. Онун јанына чохлу адам кәлди. Иса көлүн гырағында иди. **22** Бу вахт Јаир адында бир синагог рәиси ора кәлди, Исаны көрәндә онун ајағына јыхылды **23** вә дөнә-дөнә јалварды: «Гызымын вәзијјәти ағырдыр. Хаһиш едирәм, кәл, әлләрини онун үстүнә гој, баламы сағалт, гојма гызым өлсүн». **24** Иса онунла јола дүшдү. Исанын далынча чохлу адам кедирди вә ону сыхышдырырды.

25 Чамаатын арасында бир гадын вар иди. О, дүз он ики ил иди ки, ганахмадан әзијјәт чәкирди. **26** Гадын бир чох һәкимин јанында олмуш вә чох әзаб чәкмишди, бүтүн вар-јохуну мүаличәјә хәрчләмиш, амма дәрдинә әлач тапылмамышды, әксинә, вәзијјәти даһа да писләшмишди. **27** О, Иса һаггында ешидәндә архадан она јахынлашды вә онун әбасына тохунду. **28** Гадын үрәјиндә дејирди: «Тәкчә әбасына тохунсам, сағалачағам». **29** Елә о андача онун ганахмасы дајанды вә гадын бу әзабверичи хәстәликдән сағалдығыны дујду.

30 Иса да өзүндән гүввә чыхдығыны дәрһал һисс етди. О, чамаата тәрәф дөнүб деди: «Палтарыма ким тохунду?» **31** Шакирдләри она дедиләр: «Өзүн көрүрсән ки, чамаат сәни сыхышдырыр, сәнсә “Мәнә ким тохунду?” — дејирсән». **32** Анчаг Иса буну едән гадыны көзү илә ахтарырды. **33** Гадын онунла нә баш вердијини баша дүшүб бәрк горхмушду вә тир-тир әсирди. О кәлиб Исанын ајагларына јыхылды вә һәгигәти ачыб она данышды. **34** Онда Иса деди: «Бачым*, иманын сәни сағалтды. Саламат кет. Гој бу хәстәлик сәни бир дә нарahат етмәсин».

35 Иса һәлә данышаркән синагог рәисинин евиндән бир нечә адам кәлиб рәисә деди: «Гызын өлдү. Даһа мүәллимә әзијјәт вермә». **36** Иса бу сөзләри ешидәндә синагог рәисинә деди: «Горхма, сән бирчә инан». **37** Иса Петер, Јагуб вә Јагубун гардашы Јәһјадан башга һеч кәсә өзү илә кетмәјә изин вермәди.

38 Беләликлә, онлар синагог рәисинин евинә кәлдиләр. Иса көрдү ки, орада сәс-күј, чахнашма вар, чамаат аглашыб фәган елә-јир. **39** Иса ичәри кечиб онлара деди: «Бу нә һај-күјдүр? Нијә аглашма гурмусунуз? Ушаг өлмәјиб, јатыр». **40** Онда чамаат Исаја күлдү. Иса һамыны бајыра чыхартды, сонра гызын ата-анасыны вә өз јолдашларыны көтүрүб ушаг олан отаға кирди. **41** О, гызын әлиндән тутуб она: *«Талита куми»*, — деди. Бу сөзүн мәнасы «Гызчыгаз, сәнинләјәм, галх!», — демәкдир. **42** Гыз елә о андача ајаға дуруб кәзмәјә башлады. Буну көрән валидејнләрин севинчи јерә-көјә сығмырды. Гыз он ики јашында иди. **43** Иса онлара

Мр 5:34* Һәрфән «гызым»

дөнә-дөнә тапшырды ки, буну һеч
кәсә данышмасынлар. Һәмчинин
деди ки, гыза јеләјә бир шеј версин-
ләр.

6 Иса орадан јола дүшүб өз доғ-
ма јурдуна кәлди, шакирдләри
дә онунла иди. 2 Шәнбә күнү
кәләндә Иса синагогда тәлим вермә-
јә башлады. Ону динләјәнләрин әк-
сәријјәти мәәттәл галыб деди:
«Бу адамда бүтүн бунлар һарадан-
дыр? Бу һикмәти она ким ве-
риб ки, о, белә мөчүзәләр көстә-
рир? 3 Мәкәр бу һәмин о дүлкәр
дејил? Мәкәр о, Мәрјәмин оғлу вә
Јагуб, Јусиф, Јәһуда, Шимонун гар-
дашы дејил? Бачылары да арамыз-
да дејилләрми?» Буна көрә дә
ону гәбул етмәдиләр. 4 Иса онла-
ра деди: «Пејғәмбәр тәкчә өз јурдун-
да, өз евиндә вә гоһумларынын
арасында һөрмәт көрмүр». 5 Буна
көрә дә орада һеч бир мөчүзә көс-
тәрмәди, тәкчә бир нечә хәстәнин
үстүнә әлини гојуб онлары сағалт-
ды. 6 Иса онларын инамсызлығы-
на тәәччүбләнди. Сонра о, Аллаһын
сөзүнү өјрәдә-өјрәдә бүтүн әтраф
кәндләри кәзиб-долашды.

7 Даһа сонра Иса он ики һәва-
рисини јанына чағырды. О вахтдан
етибарән Иса шакирдләрини тәб-
лиғә ики-ики көндәрмәјә башла-
ды. Һәмчинин онлара мурдар руһ-
лар үзәриндә сәлаһијјәт дә верди.
8 Иса әмр етди ки, онлар өзләри илә
јола әсадан башга һеч нә көтүрмә-
синләр. Нә чөрәк, нә һејбә көтүрсүн-
ләр, нә дә пул кисәләринә мис пул
гојсунлар. 9 Тәкчә сәндәлләрини
кејсинләр. Өзләри илә дәјишәк кој-
нәк* дә көтүрмәсинләр. 10 Сонра
деди: «Һансы евә кирсәниз, о јер-
дән кедәнә кими һәмин евдә га-
лын. 11 Әкәр һәр һансы бир јердә
сизи гәбул етмәсәләр вә ја динләмә-
сәләр, орадан чыханда онлара шаһа-
дәт олсун дејә, ајагларынызын алты-
на јапышмыш тозу* да чырпын».
12 Онлар јола дүшдүләр вә инсанла-
рын төвбә етмәси үчүн тәблиғ етмәјә
башладылар. 13 Шакирдләр һәм-
чинин чохлу чин говур вә бир чох
хәстәјә јаг сүртүб шәфа веририди-
ләр.

14 Исанын сорағы аләмә јајылды
вә кәлиб падшаһ Һиродун гулағына
чатды. Бәзиләри дејирди: «Вәфтизчи
Јәһја дирилиб, буна көрә дә онун ва-
ситәсилә гүдрәтли ишләр көрүлүр».
15 Дикәрләри дејирдиләр: «Бу, Или-
јасдыр». Башгалары исә: «Бу, ди-
кәр пејғәмбәрләр кими бир пејғәм-
бәрдир», — дејирдиләр. 16 Һирод
буну ешидәндә деди: «Бу адам бојну-
ну вурдурдуғум Јәһјадыр, дирилиб».
17 Һирод гардашы Филипин ар-
вады Һиродиадаја евләнмишди вә
бу гадына көрә адамларыны көндә-
риб Јәһјаны тутдурмуш вә һәбсхана-
ја атмышды. 18 Чүнки Јәһја Һиро-
да дәфәләрлә дејирди: «Өз гардашы-
нын арвады илә јашамағын дүзкүн
дејил». 19 Һиродиада үрәјиндә
Јәһјаја кин бәсләјир вә ону өлдүрмәк
истәјирди, амма буну едә билмирди.
20 Чүнки Һирод Јәһјанын салеһ вә
мүгәддәс инсан олдуғуну билиб он-
дан чәкинир вә ону горујурду. Һирод
Јәһјаја гулаг асанда чаш-баш галыб
билмирди нә етсин, амма јенә дә ону
мәмнунијјәтлә динләјирди.

21 Һирод өз ад күнү мүнасибә-
ти илә әјанларына, сәркәрдәләринә
вә Галилејанын нүфузлу адамлары-
на зијафәт верәркән Һиродиаданын
әлинә фүрсәт дүшдү. 22 Һәмин зи-
јафәтдә Һиродиаданын гызы чы-
хыб рәгс етди. Бу, Һиродун вә онун-
ла сүфрәдә әјләшәнләрин чох хошу-
на кәлди. Һирод гыза деди: «Үрәјин

Мр 6:9* Һәрфән «ики көјнәк»

Мр 6:11* «Ајагдан тозу чырпмаг» өзүнү мә-
сулијјәтдән азад етмәк мәнасыны дашыјыр

нә истәјир сөјлә, сәнә верәчәјәм».
23 О анд ичиб гыза деди: «Мәндән һәр нә истәсән, һәтта падшаһлығымын јарысыны белә истәсән, сәнә верәчәјәм». **24** Гыз чыхыб анасындан сорушду: «Нә истәјим?» Анасы деди: «Вәфтизчи Јәһјанын башыны». **25** Гыз чәлд падшаһын јанына гајыдыб истәјини она билдирди: «Вәфтизчи Јәһјанын башыны бу саат синидә мәнә вер». **26** Падшаһ бәрк кәдәрләнди, амма анд ичдијинә вә онунла бир сүфрәдә әјләшәнләрә көрә гызын истәјини јерә салмады.
27 Она көрә дә падшаһ дәрһал мүһафизәчини көндәриб Јәһјанын башыны кәтирмәји әмр етди. Мүһафизәчи кедиб һәбсханада Јәһјанын бојнуну вурду вә **28** бир синидә гыза кәтирди, гыз да апарыб анасына верди. **29** Јәһјанын шакирдләри буну ешидәндә кәлдиләр вә онун чәсәдини апарыб сәрдабәјә гојдулар.

30 Һәвариләр Исанын јанына кәлиб көрдүкләри ишләри вә өјрәтдикләри һәр шејі она данышдылар. **31** Иса онлара деди: «Кәлин сакит бир јерә кедәк, бир аз динчинизи алын». Чүнки кәлиб-кедән чох олдуғундан онлар һәтта јемәк јемәјә дә мачал тапмырдылар. **32** Онлар тәкликдә галмаг үчүн гајыға миниб сакит бир јерә чәкилдиләр. **33** Чамаат онларын јола душдүјүнү көрдү. Бундан хејли адам хәбәр тутду вә онлар бүтүн шәһәрләрдән гачыб Исакили габагладылар. **34** Иса гајыгдан чыханда бөјүк бир издиһам көрдү. Онун бу адамлара јазығы кәлди, чүнки онлар чобансыз гојун кими идиләр. Иса онлара чох шеј өјрәтмәјә башлады.

35 Күн батана јахын шакирдләри Исаја јахынлашыб дедиләр: «Бура чөллүкдүр вә артыг кечдир.
36 Чамааты бурах, әтраф кәндләрә, обалара кедиб өзләри үчүн јемәјә бир шеј алсынлар». **37** Иса деди: «Сиз онлара јемәк верин». Шакирдләр дедиләр: «Инди дејирсән кедиб бу чамаат үчүн ики јүз динарлыг* чөрәк алаг?» **38** Иса онлара деди: «Кедин көрүн нечә чөрәјиниз вар». Онлар өјрәниб дедиләр: «Беш чөрәк, икичә дәнә дә балыг вар». **39** Иса адамлара деди ки, отлугда дәстә-дәстә әјләшсинләр. **40** Онлар дәстәләрә бөлүнүб јүз-јүз, әлли-әлли отурдулар. **41** Иса беш чөрәји вә ики балығы әлинә алды вә көјә бахыб бәрәкәт диләди. Чөрәкләри бөлдү вә чамаата пајламаг үчүн шакирдләрә верди. Сонра ики балығы да һамы үчүн бөлдү. **42** Чамаат јејиб дојду.
43 Балығы чыхмаг шәртилә, артыг галмыш чөрәк тикәләриндән он ики зәнбил јығылды. **44** Чөрәк јејән кишиләрин сајы исә беш мин нәфәр иди.

45 Бундан дәрһал сонра Иса шакирдләринә деди ки, гајыға миниб о таја, Бетсајда тәрәфә үзсүнләр, өзү исә чамааты јола салмаг үчүн орада галды. **46** О, чамаатла худаһафизләшәндән сонра дуа етмәк үчүн даға галхды. **47** Ахшам дүшмүшдү. Гајыг көлүн ортасында иди, о исә саһилдә тәк иди. **48** Иса көрдү ки, гаршыдан әсән күләк шакирдләри ирәли үзмәјә гојмур. Сәһәрә јахын* о, сујун үзәријлә јеријәрәк онлара тәрәф кәлди; Иса санки онларын јанындан кечиб кетмәк истәјирди.
49 Исанын сујун үзәри илә јеридијини көрәндә шакирдләр бунун гарабасма олдуғуну дүшүндүләр вә бәркдән гышгырдылар. **50** Чүнки онларын һамысы Исаны көрүб тәшвишә дүшмүшдү, лакин Иса о саат онлара деди: «Мәнәм, горхмајын,

---

Мр 6:37* Бир күнлүк әмәк һаггына бәрабәр 3,85 гр ағырлығында олан Рома күмүш пулу
48* Һәрфән «кечәнин дөрдүнчү нөвбәсиндә». Бах Лука 12:38 һашијәсинә

чәсарәтли олун!» **51** Иса гајыға минди вә күләк сакитләшди. Буну көрән шакирдләр һејрәтә кәлдиләр, **52** чүнки онлар чөрәклә бағлы мөчүзәдән нәтичә чыхартмамышдылар. Онларын үрәји дәрк етмәјә һәлә һазыр дејилди.

53 Онлар о бири саһилә јан алыб Кеннесаретә кәлдиләр вә гајығы јахынлыгда бағладылар. **54** Онлар гајыгдан чыхан кими чамаат Исаны таныды **55** вә гачыб әтраф јерләрә хәбәр верди. Исанын һарада олдуғуну ешидәнләр хәстәләри јатағын үстүндәчә ора кәтирирдиләр. **56** Иса бир кәндә, обаја вә ја шәһәрә кирәндә чамаат хәстәләри кәтириб базар мејданына гојурду вә јалварырды ки, о, хәстәләрә һеч олмаса әбасынын сачағына тохунмаға ичазә версин. Тохунанларын һамысы сағалырды.

7 Јерусәлимдән кәлмиш фәрисејләр вә бир нечә мирзә Исанын башына топлашдылар. **2** Онлар көрдүләр ки, онун бәзи шакирдләри пакланмадан, јәни әлләрини јумамыш чөрәк јејирләр. **3** (Фәрисејләр вә бүтүн јәһудиләр әчдадларын әнәнәсинә чидди риајәт едир, әлләрини дирсәјә кими јумамыш јемәјә әл вурмурлар, **4** базардан гајыданда үстләринә су чиләјиб тәмизләнмәмиш сүфрәјә әјләшмирләр. Онлар дикәр әнәнәләрә дә чидди риајәт едирләр. Мәсәлән, чамлары, долчалары вә мис габлары суја батырырлар.) **5** Бу фәрисејләр вә мирзәләр Исадан сорушдулар: «Нәјә көрә сәнин шакирдләрин дәдәбабаларымызын гојдуғу адәт-әнәнәјә риајәт етмир, мурдар әллә јемәк јејирләр?» **6** Иса чаваб верди: «Икиүзлүләр, Јешаја пејғәмбәр сизин һаггынызда јахшы јазмышды: “Бу халг Мәнә дилдә һөрмәт көстәрир, амма үрәкләри Мәндән чох узагдыр. **7** Онлар Мәнә әбәс јерә ибадәт едирләр, чүнки онларын өјрәтдији ади инсан әмрләридир”. **8** Сиз Аллаһын әмрини кәнара гојуб инсан әнәнәләринә риајәт едирсиниз».

9 Иса сөзүнә давам етди: «Өз әнәнәләринизи горумаг үчүн Аллаһын әмрләрини рәдд етмәји јахшы бачарырсыныз. **10** Мисал үчүн, Муса белә дејиб: “Атана вә анана һөрмәт ет” вә “Атасына вә ја анасына пис сөз дејән мүтләг өлдүрүлмәлидир”. **11** Сиз исә дејирсиниз: “Кимсә атасына вә ја анасына: «Сәни сахламаг үчүн нәјим варса, гурбанлыгдыр, (јәни Аллаһа һәср едилмиш бәхшишдир)», — дејәрсә”... **12** Сиз гојмурсунуз ки, о адам өз атасы вә ја анасы үчүн бир шеј етсин. **13** Беләликлә, сиз ујдурдуғунуз әнәнәләрлә Аллаһын сөзүнү һечә ендирирсиниз. Буна охшар чох ишләриниз вар». **14** Иса јенидән чамааты јанына чағырыб деди: «Һамыныз мәнә гулаг асын вә сөзләрими дәрк един. **15** Елә бир шеј јохдур ки, инсанын ағзындан кечиб ону мурдар етсин. Инсанын ағзындан кечән јох, дахилиндән чыхан ону мурдар едир». **16** * ——

17 Иса чамаатдан ајрылыб бир евә кирәндә шакирдләр һәмин мәсәллә бағлы ону сорғу-суала тутдулар. **18** Иса деди: «Јәни сиз дә онлар кими һеч нә баша дүшмүрсүнүз? Мәкәр билмирсиниз ки, инсанын ағзындан кечән һеч бир шеј ону мурдар едә билмәз? **19** Чүнки ағыздан кечән үрәјә јох, бағырсаглара кедир, сонра да чөлә чыхыр». Беләчә, о, бүтүн јемәкләрин тәмиз олдуғуну елан етди. **20** Сонра әлавә етди:

Мр 7:16* Бу ајәјә Мүгәддәс Китабын бәзи тәрчүмәләриндә раст кәлинир, лакин ән гәдим јунан әлјазмаларына ујғун кәлән Уесткот вә Һортун јунанча мәтниндә раст кәлинмир

«Инсанын ичиндән чыхан ону мурдар едир. **21** Чүнки инсанын дахилиндән, үрәјиндән пис фикирләр чыхыр. Бунлар: чинси әхлагсызлыг, оғурлуг, гәтл, **22** зинакарлыг, тамаһкарлыг, пис әмәлләр, јалан, позғун давраныш, пахыллыг, күфр, ловғалыг вә ағылсызлығдыр. **23** Бүтүн бу пислик инсанын ичиндән кәлир вә ону мурдар едир».

24 Иса орадан чыхыб Сур вә Сидон бөлкәләринә кетди вә бир евә кирди. О истәмирди ки, кимсә буну билсин. Лакин чамаат онун кәлишиндән хәбәр тутду. **25** Балача гызына мурдар руһ кирмиш бир гадын Иса һаггында ешидән кими кәлиб онун ајагларына јыхылды. **26** Бу гадын јунан иди вә сурија-финикијалыларынын арасында јашајырды. Гадын јалвар-јахар едирди ки, Иса гыздан чини говсун. **27** Амма Иса она деди: «Гој әввәлчә ушаглар дојсунлар. Чөрәји ушагларын әлиндән алыб күчүкләрин габағына атмаг дүзкүн дејил». **28** Гадын Исаја деди: «Дүз дејирсән, Аға, амма ахы масанын алтында отуран күчүкләр дә ушагларын төкдүкләри гырынтылары јејирләр». **29** Онда Иса гадына деди: «Сән ки белә дедин, кет. Чин гызындан чыхды». **30** Гадын евинә кәлиб көрдү ки, чин чыхыб, ушаг да чарпајыда узаныб.

31 Иса Сур бөлкәсиндән чыхды, Сидон вә Декапол бөлкәләриндән кечиб Галилеја көлүнә кәлди. **32** Онун јанына бир кар вә пәлтәк адам кәтирдиләр. Чамаат ханиш етди ки, Иса әлини онун үстүнә гојсун. **33** Иса ону чамаатын арасындан чыхарыб кәнара чәкди, бармагларыны онун гулагларына гојду вә түпүрүб онун дилинә тохунду. **34** Сонра көјә бахыб дәриндән аһ чәкди вә: «*Еффата*», јәни «Ачыл», — деди. **35** О адамын гулаглары вә дилинин дүјүнү ачылды вә о, сәлис данышмаға башлады. **36** Онда Иса орадакылара тапшырды ки, буну һеч кәсә данышмасынлар. Амма Иса гадаған етдикчә, инсанлар баш верәнләр һаггында даһа чох данышырдылар. **37** Онлар һејрәтләрини кизләдә билмир вә дејирдиләр: «Онун һәр бир иши мүкәммәлдир. О, һәтта карларын гулағыны, лалларын дилини ачыр».

8 О күнләрдә јенә дә хејли адам топлашмышды, амма јемәјә һеч нәләри јох иди. Иса шакирдләрини јанына чағырыб деди: **2** «Чамаата јазығым кәлир. Артыг үч күндүр ки, јанымдадырлар, јемәјә дә һеч нәләри јохдур. **3** Онлары евләринә ач јола салсам, јолда тагәтдән дүшә биләрләр. Ахы чохлары узаг јерләрдән кәлиб». **4** Шакирдләр она дедиләр: «Бу чөллүкдә бу гәдәр чамааты једиртмәк үчүн һарадан чөрәк тапмаг олар?» **5** Иса онлардан сорушду: «Нечә чөрәјиниз вар?» Онлар чаваб вердиләр: «Једди». **6** Иса бујурду ки, чамаат јерә отурсун, сонра једди чөрәји көтүрдү, шүкүр едиб чөрәкләри бөлдү вә пајламаг үчүн шакирдләринә верди. Онлар да чөрәкләри халга пајладылар. **7** Орада бир нечә хырда балыг да вар иди. Иса Аллаһдан бәрәкәт диләди вә шакирдләрә деди ки, балыглары да чамаата пајласынлар. **8** Чамаат јејиб дојду. Артыг галан тикәләрдән исә једди долу сәбәт јығылды. **9** Орада тәхминән дөрд мин киши вар иди. Сонра Иса онлары јола салды.

10 Бундан дәрһал сонра Иса шакирдләри илә бәрабәр гајыға минди вә Далманута* бөлкәсинә кәлди.

Мр 8:10* Күман ки, Магаданын вә ја гоншу бөлкәнин дикәр ады

11 Орада јанына фәрисејләр кәлиб онунла мүбаһисәјә башладылар. Онлар Исаны сынамаг мәгсәдилә көјдән бир әламәт көстәрмәсини истәдиләр. **12** Иса дәриндән аһ чәкиб деди: «Ахы бу нәсил нијә даима әламәт истәјир? Буну билин, бу нәсилә һеч бир әламәт көстәрилмәјәчәк». **13** Иса буну дејиб онлардан ајрылды вә гајыға миниб о бири саһилә үзду.

14 Шакирдләр јаддан чыхарыб өзләри илә чөрәк көтүрмәмишдиләр. Гајыгда чәми бир чөрәк варды. **15** Иса онлара хәбәрдарлыг етди: «Бахын һа, өзүнүзү фәрисејләрин вә Һиродун мајасындан көзләјин». **16** Шакирдләр чөрәк көтүрмәдикләри үчүн өз араларында мүбаһисә етмәјә башладылар. **17** Иса буну көрәндә деди: «Чөрәк көтүрмәдијиниз үчүн нијә мүбаһисә едирсиниз? Јәни үрәкләриниз о гәдәр күтләшиб ки, һәлә дә анламыр, дәрк етмирсиниз? **18** “Сиздә көз ола-ола көрмүрсүнүз; гулаг ола-ола ешитмирсиниз?” Мәкәр јадыныздан чыхыб ки, **19** мән беш мин адам үчүн беш чөрәји бөләндә нечә долу зәнбил јығдыныз?» Онлар чаваб вердиләр: «Он ики». **20** «Бәс дөрд мин адам үчүн једди чөрәји бөләндә нечә долу сәбәт јығмышдыныз?» Онлар дедиләр: «Једди». **21** Иса онлара деди: «Јәни һәлә дә сөзүмүн чанынысы анламырсыныз?»

22 Онлар Бетсајдаја јан алдылар. Орада Исанын јанына бир кор адам кәтирдиләр. Чамаат јалварырды ки, Иса она тохунсун. **23** Иса кор адамын әлиндән тутуб ону кәндән чыхартды, сонра онун көзләринә түпүрүб әлини онун үзәринә гојду вә сорушду: «Бир шеј көрүрсән?» **24** О, көзләрини ачыб бахды вә деди: «Адамлары көрүрәм; онлар ағача бәнзәјирләр, амма кәзирләр». **25** Иса јенидән әлләрини бу адамын көзләринин үстүнә гојду вә онун көзләри ачылды. О, артыг һәр шеји апајдын көрүрдү. **26** Иса ону евинә јола салыб тапшырды: «Кет, амма кәндә кирмә».

27 Иса шакирдләри илә бәрабәр Филиппи Гејсәријјәси кәндләринә јолланды. Јолда о, шакирдләрдән сорушду: «Чамаатын фикринчә, мән кимәм?» **28** Онлар чаваб вердиләр: «Кимиси дејир ки, сән Вәфтизчи Јәһјасан; кимиси дејир Илјассан; башгалары да пејғәмбәрләрдән бири олдуғуну сөјләјир». **29** Иса онларын өзүндән сорушду: «Бәс сиз нә дејирсиниз? Мән кимәм?» Петер чаваб верди: «Сән Мәсиһсән». **30** Онда Иса онлара бәрк-бәрк тапшырды ки, онун һаггында һеч кәсә бир сөз демәсинләр. **31** Иса шакирдләринә бунлары өјрәтмәјә башлады: инсан Оғлу чохлу әзијјәт чәкмәли, ағсаггаллар, бөјүк каһинләр вә мирзәләр ону рәдд етмәли, о өлмәли вә үч күндән сонра дирилмәлидир. **32** Иса бу һагда ачыг данышырды. Онда Петер Исаны гыраға чәкиб ону мәзәммәт етмәјә башлады. **33** Иса чөндү, шакирдләринә бахыб Петери тәнбеһ етди: «Чәкил мәндән, Шејтан, чүнки сәнин ағлындакы Аллаһын јох, инсанын фикирләридир».

34 Иса чамааты вә шакирдләрини јанына чағырыб онлара деди: «Ким ардымча кәлмәк истәјирсә, гој өзүнү инкар етсин, ишкәнчә дирәјини көтүрүб даима ардымча кәлсин. **35** Чүнки һәјатыны хилас етмәк истәјән ону итирәчәк, амма һәјатыны мәним уғрумда вә хош хәбәр уғрунда итирән ону хилас едәчәк. **36** Доғрудан да, инсан дүнја малыны јығыб һәјатындан мәһрум оларса, бунун нә мәнасы? **37** Инсан өз һәјатыны гуртармаг үчүн әвәзиндә

нә верә биләр? **38** Ким бу зинакар, күнаһкар нәсил гаршысында мәндән вә сөзләримдән утанарса, инсан Оғлу да мүгәддәс мәләкләрлә өз Атасынын әзәмәтиндә кәләндә о адама көрә хәчаләт чәкәчәк».

9 Иса сонра давам етди: «Ешидин вә акаһ олун, бурада дуранлардан бәзиләри Аллаһын падшаһлығынын бөјүк гүдрәтлә накимијјәт сүрдүјүнү көрмәјинчә әсла өлмәјәчәк». **2** Беләликлә, алты күн сонра Иса Петери, Јагубу вә Јәһјаны јанына алыб уча бир дағын башына галхды. Дағда онлардан башга һеч кәс јох иди. Орада, шакирдләрин көзү гаршысында Исанын көркәми дәјишди. **3** Онун палтары парылдајыб дүмаг олду. Палтар елә ағарды ки, дүнјада һеч бир палтарјујан ону белә ағарда билмәзди. **4** Шакирдләрин гаршысында Илјас вә Муса пејда олду. Онлар Иса илә сөһбәт едирдиләр. **5** Онда Петер Исаја деди: «Мүәллим, бизим бура кәлмәјимиз нә јахшы олду! Гој биз үч чадыр гураг: бирини сәнә, бирини Мусаја, бирини дә Илјаса». **6** Петер билмирди даһа нә десин, чүнки бәрк горхмушдулар. **7** Бу заман бир булуд топасы кәлиб онлары бүрүдү вә булудун ичиндән бир сәс кәлди: «Бу, Мәним севимли Оғлумдур. Она гулаг асын!» **8** Бирдән онлар әтрафа бахыб көрдүләр ки, Исадан башга јанларында һеч кәс јохдур.

9 Дағдан енәндә Иса онлара бәрк-бәрк тапшырды ки, инсан Оғлу дирилмәјинчә, көрдүкләрини һеч кәсә данышмасынлар. **10** Шакирдләр Исанын бу сөзләринә әмәл етдиләр. Амма өз араларында онун дирилмәсинин мәнасыны мүзакирә едирдиләр. **11** Онлар сонра Исадан сорушдулар: «Нәјә көрә мирзәләр дејирләр ки, әввәлчә Илјас кәлмәлидир?» **12** Иса чаваб верди: «Доғрудур, әввәлчә Илјас кәләчәк вә һәр шеји бәрпа едәчәк. Јахшы, бәс онда нијә Мүгәддәс Јазыларда инсан Оғлунун чохлу әзаб чәкәчәји вә тәһгир олуначағы барәсиндә јазылыб? **13** Амма буну билин ки, Илјас кәлди вә Мүгәддәс Јазыларда онун һаггында нечә јазылмышдыса, елә дә олду: онун башына мин чүр ојун ачдылар».

14 Исакил о бири шакирдләрин јанына кәләндә көрдүләр ки, онларын башына чохлу адам јығышыб вә мирзәләр шакирдләрлә мүбаһисә едирләр. **15** Чамаат Исаны көрәндә чашгынлыға дүшдү вә габағына гачыб ону саламлады. **16** Иса онлардан сорушду: «Онларла нә һагда мүбаһисә едирсиниз?» **17** Чамаатын арасындан кимсә чаваб верди: «Мүәллим, оғлуму сәнин јанына кәтирмишдим, чүнки о, чинә тутулуб. Чин ушағы лал едир. **18** Ону һарада тутурса, јерә сәрир; ушағын ағзы көпүкләнир, дишләрини гычардыр, сонра да лап әлдән дүшүр. Шакирдләриндән хаһиш етдим ки, чини говсунлар, амма бачармадылар». **19** Онда Иса деди: «Ејі имансыз нәсил! Нә вахта гәдәр аранызда олачағам? Нә вахта гәдәр сизә дөзәчәјәм? Оғлуну јаныма кәтир». **20** Оғланы Исанын јанына кәтирдиләр. Чин Исаны көрән кими ушағы гыч етди, оғланын ағзы көпүкләнди, о, јерә јыхылыб јуварланмаға башлады. **21** Иса оғланын атасындан сорушду: «Бу, оғлунда нә вахтдандыр?» Атасы чаваб верди: «Ушаглыгдан. **22** Чин баламы өлдүрмәк үчүн дәфәләрлә ону суја, ода атыб. Бачарарсанса, бизә көмәк ет, бизә јазығын кәлсин». **23** Иса она деди: «Нечә дедин? “Бачарарсанса”? Иманы олан үчүн һәр шеј мүмкүндүр». **24** Ушағын атасы дәрһал

гышгырды: «Иманым вар! Иманым чатышмајан саһәләрдә мәнә көмәк ет!»

25 Иса көрәндә ки, онларын јанына чохлу адам ахышыр, зәһмлә мурдар руһа һөкм етди: «Ејлал вә кар едән руһ! Әмр едирәм, бу адамдан чых вә бир даһа она кирмә!» **26** Чин бағырды, оғланы бәрк гыч едиб ондан чыхды. Ушаг узаныб өлү кими галды, чамаатын әксәријјәти елә билди ки, о өлүб. **27** Анчаг Иса ушағын әлиндән тутуб галдырды вә оғлан галхды. **28** Иса евә кирәндән сонра шакирдләри ондан тәкликдә сорушдулар: «Бәс биз ону нијә гова билмәдик?» **29** Иса чаваб верди: «Бу чүр чинләри јалныз дуа васитәсилә говмаг олар».

30 Иса шакирдләри илә орадан чыхыб кетди. Онлар Галилејанын ичиндән кечирдиләр. Иса истәмирди ки, кимсә онун бураларда олдуғундан хәбәр тутсун, **31** чүнки шакирдләринә бунлары өјрәдирди: «Инсан Оғлу әлә вериләчәк, ону өлдүрәчәкләр. Лакин о, үч күндән сонра дириләчәк». **32** Шакирдләр исә онун нә дедијини анламырдылар, сорушмаға да горхурдулар.

33 Онлар Капернаһума кәлдиләр. Иса евдә онлардан сорушду: «Јолда нә һагда мүбаһисә едирдиниз?» **34** Шакирдләр сусурдулар, чүнки јол илә кедәркән араларында кимин ән бөјүк олдуғу барәсиндә мүбаһисә едирдиләр. **35** Иса отуруб он ики һәварини јанына чағырды вә онлара деди: «Араныздa биринчи олмаг истәјән һамыдан ахырынчы олмалы вә һамыја хидмәт етмәлидир». **36** Сонра бир ушаг көтүрүб ону шакирдләрин арасына гојду вә ушағы гучаглајыб деди: **37** «Белә балача ушаглардан бирини мәним хатиримә гәбул едән мәни дә гәбул едир; мәни гәбул едән исә, нәинки мәни, мәни көндәрәни дә гәбул едир».

38 Јәһја она деди: «Мүәллим, биз бир адам көрдүк. О, сәнин адындан истифадә едиб чинләри говурду. Биз она мане олмаға чалышдыг, чүнки о бизимлә кәзмир». **39** Анчаг Иса деди: «Она мане олмајын, чүнки мәним адымла гүдрәтли ишләр көрән адам бундан дәрһал сонра гајыдыб мәни писләмәз. **40** Бизә гаршы чыхмајан, бизим тәрәфимиздәдир. **41** Мәсиһә мәхсус олдуғунуз үчүн сизә бир парч су верән, инанын ки, мүкафатсыз галмајачаг. **42** Анчаг иман едән бу кичикләрдән бирини күнаһа сүрүкләјән адам үчүн јахшы оларды ки, бојнуна дәјирман дашы* асыб ону дәнизә тулласынлар.

43 Әкәр әлин сәни күнаһа сүрүкләјирсә, ону кәс. Ики әллә Һинном дәрәсинә*, сөнмәз алова дүшмәкдәнсә, шикәст олуб һәјата говушмаг даһа јахшыдыр. **44** * —— **45** Әкәр ајағын сәни күнаһа сүрүкләјирсә, ону кәс. Ики ајагла Һинном дәрәсинә атылмагданса, топал олуб һәјата говушмаг даһа јахшыдыр. **46** * —— **47** Әкәр көзүн сәни күнаһа сүрүкләјирсә, ону тулла. Аллаһын падшаһлығына бир көзлә кирмәк, ики көзлә Һинном дәрәсинә атылмагдан даһа јахшыдыр. **48** Орада гурдлар өлмүр вә алов һеч вахт сөнмүр.

49 Белә адамлар аловла* дузланмалыдыр. **50** Дуз јахшы шејдир, анчаг дуз өз күчүнү итирсә, онун

Мр 9:42* Бурада сөһбәт ешшәк васитәсилә фырладылан дәјирман дашындан кедир **43*** Јахуд *кененнаја.* Тулланты јандырмаг үчүн Јерусәлимдән кәнарда јерләшән зибиллик. Һинном дәрәси әбәди мәһвин символудур. 8–чи Әлавәјә бах **44*** Марк 7:16 һашијәсинә бах **46*** Марк 7:16 һашијәсинә бах **49*** Бурада Һинном дәрәсинин алову, јәни әбәди өлүм нәзәрдә тутулур

дадыны нә илә гајтармаг олар? Гој
ичиниздә дуз олсун, бир-биринизлә
мәһрибан* олун».

10 Иса орадан чыхыб Иорда-
нын о бири тајына, Јәһудеја-
нын сәрһәдләринә кәлди. Бу дәфә
дә онун јанына чохлу адам ахыш-
ды вә о, һәмишәки кими, онлара
Аллаһын сөзүнү өјрәтмәјә баш-
лады. **2** Бу заман фәрисејләр Иса-
ја јахынлашдылар вә әрин арвадыны
бошамағынын дүзкүн олуб-олмады-
ғыны сорушдулар. Онлар Исаны сы-
наға чәкирдиләр. **3** Иса да онлар-
дан сорушду: «Бәс Муса сизә нә
бујуруб?» **4** Онлар дедиләр: «Муса
изин вериб ки, әр бошанма кағызы
јазараг арвадыны бошасын».
5 Лакин Иса онлара деди: «Муса
бу әмри сизин дашүрәкли олдуғуну-
за көрә јазмышды. **6** Анчаг Аллаһ
башлангычда онлары “киши вә га-
дын олараг јаратды. **7** Буна көрә
инсан ата-анасындан ајрылачаг
8 вә икиси бир бәдән олачаг”. Беләә-
ликлә, онлар артыг ики јох, бир бә-
дәндир. **9** Буна көрә дә Аллаһын
бир бојундуругда бирләшдирдијини
гој һеч кәс ајырмасын». **10** Онлар
јенә дә евдә оланда шакирдләр бу
һагда ондан сорушдулар. **11** Иса
онлара деди: «Арвадыны бошајыб
башгасы илә евләнән бошадығы ар-
вада гаршы зина едир. **12** Ејнилә
дә әриндән бошаныб башгасына әрә
кедән гадын зина етмиш олур».

13 Сонра чамаат ушагларыны
Исанын јанына кәтирмәјә башлады
ки, Иса онлара тохунсун. Ша-
кирдләр исә чамааты данлајыр-
ды. **14** Иса буну көрәндә гәзәбләә-
ниб онлара деди: «Гојун ушаглар ја-
ныма кәлсинләр, онлара мане ол-
мајын, чүнки Аллаһын падшаһлығы
беләләринә мәхсусдур. **15** Билин
вә акаһ олун: Аллаһын падшаһлы-
ғыны балача ушаг кими гәбул етмә-
јән әсла ора кирмәјәчәк». **16** Бун-
дан сонра Иса ушаглары гучаглаа-
ды, әлләрини онларын үзәринә гојуб
хејир-дуа верди.

17 Иса јола дүшмәјә һазырлашар-
кән бир адам гача-гача кәлиб онун
габағында диз чөкдү вә деди: «Јах-
шы Мүәллим, әбәди һәјаты алмаг
үчүн мән нә етмәлијәм?» **18** Иса
она деди: «Мәни нијә “Јахшы” адлан-
дырырсан? Аллаһдан башга Јахшы
шәхсијјәт јохдур. **19** Сән ки: “Гәтл
етмә, зина етмә, оғурлыг етмә, јалан
шәһадәт вермә, алдатма, атана вә
анана һөрмәт ет”, — әмрләрини би-
лирсән». **20** О адам деди: «Мүәл-
лим, бүтүн бунлара та ушаглыгдан
әмәл едирәм». **21** Оғлан Исанын
үрәјинә јатды* вә Иса она бахыб
деди: «Бирчә шејин чатмыр. Кет, нә-
јин варса сат вә касыблара пајла.
Онда көјдә хәзинән олачаг. Сонра
мәним ардымча кәл#». **22** О исә
бу сөзләри ешидәндә кәдәрләнди вә
гәм-гүссә ичиндә чыхыб кетди, чүн-
ки чох дөвләтли иди.

23 Иса әтрафына бахыб шакирд-
ләринә деди: «Пуллу адамлара Алла-
һын падшаһлығына кирмәк нечә дә
чәтин олачаг!» **24** Шакирдләр бу
сөзләрә тәәччүбләндиләр. Онда Иса
онлара јенә деди: «Өвладларым! Ал-
лаһын падшаһлығына кирмәк нечә
дә чәтиндир! **25** Дәвә үчүн ијнә
дешијиндән кечмәк, варлы адам
үчүн Аллаһын падшаһлығына кир-
мәкдән даһа асандыр». **26** Онлар
даһа да тәәччүбләниб: «Бәс онда ким
хилас ола биләр?», — дејә сорушду-
лар. **27** Иса дүз онларын көзүнүн
ичинә бахыб деди: «Бу, инсан үчүн
мүмкүн дејил, Аллаһ үчүнсә мүмкүн

Мр 9:50* һәрфән «арасында сүлһ олсун»

Мр 10:21* һәрфән «Иса ону севди»
21# Марк 2:14 һашијәсинә бах

олмајан шеј јохдур». **28** Онда Петер деди: «Бах, биз һәр шеји гојуб сәнин ардынча кәлмишик». **29** Иса деди: «Әмин олун, мәним јолумда вә хош хәбәр уғрунда евини, бачы-гардашыны, анасыны, атасыны, ушагларыны, јаҳуд тарлаларыны гојан адам **30** мүтләг бу дөврдә тәгибләрлә јанашы јүзгат артыг ев, гардаш, бачы, ана, ушаг вә тарла, кәләчәк дөврдә исә әбәди һәјат алачаг. **31** Амма биринчиләрдән бир чоху ахырынчы, ахырынчылар исә биринчи олачаг».

32 Онлар Јерусәлимә галхырдылар. Иса габагда кедирди. Шакирдләр тәәччүб ичиндә идиләр, архадан кәләнләри исә горху бүрүмүшдү. О, бир даһа он ики һәваринсини кәнара чәкиб башына кәләчәк шејләр һаггында онлара данышмаға башлады: **33** «Инди Јерусәлимә кедирик. Инсан Оғлу бөјүк каһинләрин вә мирзәләрин әлинә вериләчәк, онлар инсан Оғлуну өлүмә мәһкум едәчәк вә башга милләтләрдән олан адамлара тәслим едәчәкләр. **34** Онлар да инсан Оғлуну лаға гојачаг, үзүнә түпүрәчәк, гамчылајачаг вә өлдүрәчәкләр. Лакин о, үч күндән сонра дириләчәк».

35 Зебедејин ики оғлу Јагуб вә Јәһја Исаја јахынлашыб дедиләр: «Мүәллим, сәндән бир хаһишимиз вар, ону јеринә јетир». **36** О сорушду: «Нә истәјирсиниз? Сизин үчүн нә едим?» **37** Онлар чаваб вердиләр: «Сән чаһ-чалалына јетишәндә изин вер, биримиз сағында, биримиз дә солунда отураг». **38** Анчаг Иса онлара деди: «Сиз нә истәдијинизи билмирсиниз. Мәним ичдијим чамдан ичә биләрсинизми? Јаҳуд вәфтиз олунуғум вәфтизлә вәфтиз олуна биләрсинизми?» **39** Онлар дедиләр: «Бәли». Онда Иса деди: «Ичдијим чамдан ичәчәксиниз, вәфтиз олунуғум вәфтизлә дә вәфтиз олуначагсыныз. **40** Амма кимин сағында, кимин солунда отурачағыны мән һәлл етмирәм. Бу јерләр кимин үчүн һазырланыбса, онлар да орада отурачаглар».

41 Бу сөһбәти ешидән дикәр он һәвари Јагубла Јәһјаја бәрк гәзәбләнди. **42** Анчаг Иса онлары јанына чағырыб деди: «Сиз јахшы билирсиниз ки, халгларын һөкмдарлары сајыланлар онларын үзәриндә ағалыг едир вә халгларын рәһбәрләри* онлара башчылыг едирләр. **43** Амма сизин аранызда белә олмамалыдыр. Аранызда бөјүклүк етмәк истәјән гуллуғунузда дурмалыдыр, **44** биринчи олмаг истәјән һамыныза нөкәрчилик етмәлидир. **45** Ахы инсан Оғлу она көрә кәлмәјиб ки, она гуллуг етсинләр, әксинә, о, хидмәт етмәк вә бир чохлары уғрунда чаныны фидјә кими вермәк үчүн кәлиб».

46 Онлар Јерихоја кәлдиләр. Иса шакирдләри вә чохлу адамла бирликдә Јериходан чыхан заман Бартимеј (Тимеј оғлу) адында бир кор диләнчи јол кәнарында отурмушду. **47** О, назаретли Исанын һәмин јолдан кечдијини ешидәндә гышгырыб деди: «Ејј Давуд Оғлу Иса, мәнә рәһм ет!» **48** Бир чохлары тәпинәрәк ону сусдурмаға чалышдылар. О исә даһа бәркдән гышгырмаға башлады: «Давуд Оғлу, мәнә рәһм ет!» **49** Иса ајаг сахлајыб деди: «Ону бура чағырын». Чамаат: «Горхма, дур, сәни чағырыр», — дејә ону сәсләди. **50** Диләнчи әбасыны үстүндән атыб јеріндән сычрады вә Исанын јанына кәлди. **51** Иса ондан сорушду: «Нә истәјирсән? Сәнин үчүн нә едим?» Кор адам деди:

Мр 10:42* Һәрфән «бөјүк адамлар»

«Мүәллим*, башына дөнүм, көзләримә шәфа вер». **52** Иса она деди: «Кет, иманын сәни сағалтды». Кор адамын көзләри дәрһал ачылды вә о, Исанын далынча кетди.

11 Онлар Јерусәлимә, Зејтун дағында јерләшән Бетфакија вә Бетанијаја јахынлашанда Иса ики шакирдини габағынча көндәриб **2** деди: «Гаршыдакы кәндә кедин. Кәндә кирән кими пајаја бағланмыш, һеч кимин минмәдији бир годуг көрәчәксиниз. Ону ачыб мәнә кәтирин. **3** Әкәр сиздән сорушсалар ки, нә едирсиниз, белә дејин: “Агаја лазымдыр, сонра дәрһал кери гајтарачаг”». **4** Беләликлә, шакирдләр јола дүшдүләр вә кәлиб бир күчәдә чөл тәрәфдән гапыја бағланмыш бир годуг тапдылар вә ону ачдылар. **5** Орада дуранлардан бәзиләри онлара деди: «Һејваны нијә ачырсыныз?» **6** Шакирдләр Исанын өјрәтдији кими чаваб вердиләр. Онда адамлар онлара мане олмадылар.

7 Шакирдләр һејваны Исанын јанына кәтириб әбаларыны һејванын белинә гојдулар. Иса годуға минди. **8** Бир чохлары әбаларыны, дикәрләри исә чөлдән кәсдикләри јашыл будаглары јола сәриндиләр. **9** Исанын габағынча вә архасынча кедән адамлар учадан дејирдиләр: «Јалварырыг, хилас ет! Јеһованын ады илә кәләнә ешг олсун! **10** Атамыз Давудун гаршыдан кәлән падшаһлығына ешг олсун! Ејкөјләрдә јашајан Рәббимиз, јалварырыг, хилас ет!» **11** Иса Јерусәлимә дахил олуб мәбәдә кирди. О, әтрафа көз кәздирди вә артыг кеч олдуғундан он ики һәвариси илә Бетанијаја кетди.

Мр 10:51* Һәрфән «Раббуни». Јәһја 20:16 ајәсинә бах

12 Ертәси күн онлар Бетанијадан чыханда Иса ачды. **13** Узагдан онун көзүнә јамјашыл бир әнчир ағачы саташды. Иса ағача јахынлашды ки, көрсүн ағачда мејвә вар, ја јох. Лакин ағачда јарпагдан башга бир шеј тапмады, чүнки һәлә әнчирин вахты дејилди. **14** Иса ағача деди: «Гој бундан сонра һеч кәс сәндән мејвә јемәсин». Бу сөзү шакирдләр дә ешитдиләр.

15 Онлар Јерусәлимә кәлдиләр. Иса мәбәдә кирди, орадакы алверчиләри вә мүштәриләри говду, пул дәјишәнләрин масаларыны вә көјәрчин сатанларын кәтилләрини чевирди **16** вә бир кимсәни мәбәдин ичиндән бир шеј кечирмәјә гојмады. **17** О, һәмчинин халгы өјрәдәрәк дејирди: «Мәкәр јазылмајыб ки: “Мәним евим бүтүн милләтләр үчүн дуа еви адланачаг”? Сиз исә ону гулдур јувасына дөндәрмисиниз». **18** Бөјүк каһинләр вә мирзәләр дә буну ешитдиләр вә Исаны өлдүрмәк үчүн бир јол ахтармаға башладылар. Онлар Исадан горхурдулар, чүнки чамаат онун нечә өјрәтдијинә валеһ иди.

19 Ахшам Иса һәмишәки кими шакирдләри илә шәһәрдән чыхды. **20** Сәһәр тездән һәмин јердән кечәндә көрдүләр ки, әнчир ағачы гупгуру гурујуб. **21** Петер дүнәнки һадисәни јадына салыб Исаја деди: «Мүәллим, бир бах!Ләнәтләдијин әнчир ағачы гурујуб!» **22** Иса онлара деди: «Аллаһа иман един. **23** Буну билин ки, ким бу даға: “Галх, дәнизә атыл”, — дејиб үрәјиндә шүбһә етмәсә, әксинә, сөзүнүн мүтләг јеринә јетәчәјинә инанса, елә дә олачаг. **24** Буна көрә әмин олун. Дуа едиб хаһиш етдијиниз һәр шеји һөкмән алачағыныза инансаныз, алачагсыныз. **25** Дуруб дуа едән-

дә үрәјиниздә кимә гаршы кин варса, бағышлајын ки, көјдәки Атаныз да сизин тәгсирләринизи бағышласын». **26** * ——

27 Онлар јенидән Јерусәлимә кәлдиләр. Иса мәбәддә кәзәркән бөјүк каһинләр, мирзәләр вә ағсаггаллар она јахынлашыб **28** дедиләр: «Де көрәк бунлары нә һагла едирсән? Сәнә ким ихтијар вериб?» **29** Иса онлара деди: «Мән дә сизә бир суал верәчәјәм. Чаваб версәниз, онда бу ишләри һансы ихтијарла көрдүјүмү сизә дејәчәјәм. **30** Дејин көрүм, Јәһјаја вәфтиз етмә ихтијарыны Аллаһ вермишди, јохса инсанлар?» **31** Онлар өз араларында көтүр-гој етмәјә башладылар: «Әкәр десәк ки, “Аллаһ вериб”, о гајыдыб дејәчәк: “Бәс онда нијә она инанмадыныз?” **32** Бәлкә “инсанлар”, — дејәк?...» Онлар халгдан горхурдулар, чүнки һамы Јәһјаны әсил пејғәмбәр һесаб едирди. **33** Онлар Исаја чаваб вердиләр: «Билмирик». Иса да онлара деди: «Онда мән дә бунлары нә ихтијарла етдијими сизә демәјәчәјәм».

12 Иса сөзүнә мәсәлләрлә давам етди: «Бир адам үзүм бағы салды. О, бағы чәпәрләди, үзүм сыхмаг үчүн чала газды, бир гүллә тикди вә бағы бағбанлара ичарәјә вериб башга өлкәјә јолланды. **2** Мәһсул јығымы мөвсүмүндә о өз нөкәрини көндәрди ки, бағбанлар бағын мәһсулундан онун пајыны версинләр. **3** Бағбанлар исә нөкәри гамарлајыб дөјдүләр вә әлибош кери гајтардылар. **4** Бағын саһиби онларын јанына башга бир нөкәр көндәрди, лакин бағбанлар онун башыны јарыб тәһгир етдиләр. **5** О, бир нөкәрини дә көндәрди, бағбанлар ону өлдүрдүләр. Бағ саһиби ора чохлу нөкәр көндәрди, лакин бағбанлар бәзиләрини дөјдүләр, о бириләрини өлдүрдүләр. **6** Бағ саһибинин бир севимли оғлу да вар иди. О: “Һәр һалда оғлума һөрмәтлә јанашарлар”, — дејиб лап ахырда бағбанларын јанына оғлуну көндәрди. **7** Анчаг бағбанлар бир-бириләринә дедиләр: “Бу варисдир. Кәлин ону өлдүрәк, онда мирас бизим олар”. **8** Бағбанлар ону тутуб өлдүрдүләр вә бағдан чөлә атдылар. **9** Көрәсән, бағын саһиби нә едәчәк? О кәлиб бағбанлары өлдүрәчәк, үзүм бағыны исә башгаларына верәчәк. **10** Мәкәр Мүгәддәс Јазыларда: “Бәнналарын рәдд етдикләри даш әсас кушәдашы олду. **11** Буну едән Јеһовадыр вә биз буна һејран галмышыг”, — сөзләрини һеч охумамысыныз?»

12 Онлар Исанын бу мәсәли онлара аид етдијини баша дүшүб ону тутмаг үчүн фүрсәт ахтармаға башладылар. Анчаг халгдан горхдулар. Буна көрә дә Исадан ајрылыб кетдиләр.

13 Сонра онлар Исаны сөздә тутмаг үчүн јанына бир нечә фәрисеји вә Һиродун ардычылыны көндәрдиләр. **14** Онлар кәлиб дедиләр: «Мүәллим, биз билирик ки, сән дүз адамсан, Аллаһын јолуну һәгигәтә мүвафиг өјрәдирсән, һеч кәсин фикри сәнә тәсир көстәрмир, чүнки инсанын һансы вәзифә саһиби олмасы сәни марагландырмыр. Сәнчә, падшаһа* чан веркиси өдәмәк дүзкүндүр, ја јох? **15** Нә дејирсән, өдәјәк, өдәмәјәк?» Иса онларын ријакарлығыны көрүб деди: «Мәни нијә

Мр 11:26* Марк 7:16 һашијәсинә бах

Мр 12:14* Һәрфән «сезара»

сынајырсыныз? Бир динар кәтирин
көрүм». **16** Она бир динар вердиләр. Иса сорушду: «Бурада кимин
сүрәти вә титулу һәкк олунуб?» Онлар чаваб вердиләр: «Падшаһын».
17 Онда Иса деди: «Падшаһа мәхсус шејләри падшаһа, Аллаһа мәхсус шејләри Аллаһа верин». Онлар
Исанын сөзләринә мат галдылар.

18 Сонра онун јанына дирилмәјә инанмајан садукејләр кәлдиләр вә
дедиләр: **19** «Мүәллим, Муса бизә
јазыб ки, әкәр бир адам өзүндән сонра өвлад гојмајыб өләрсә, онун гардашы дул галмыш арвады алмалы вә
һәмин арвад васитәсилә гардашынын нәслини давам етдирмәлидир.
20 Једди гардаш вар иди: бөјүк гардаш евләнди, амма өвлад гојмајыб
өлдү. **21** Сонра о гадыны икинчи
гардаш алды. О да өвладсыз өлдү.
Үчүнчүсү дә еләчә. **22** Једди гардашын һеч бири өзүндән сонра ушаг
гојмады. Һамыдан ахырда гадын
өлдү. **23** Дирилмә вахты бу гадын
һансы гардашын арвады олачаг?
Ахы једдиси дә она евләнмишди».
24 Иса онлара чаваб верди: «Сиз нә
Мүгәддәс Јазылары билирсиниз, нә
дә Аллаһын гүдрәтиндән хәбәриниз
вар. Буна көрә дә јанылырсыныз, мәкәр елә дејил? **25** Ахы дирилмә заманы кишиләр евләнмәјәчәк, гадынлар да әрә кетмәјәчәкләр. Онлар
кәјдәки мәләкләр кими олачаглар.
26 О ки галды өлүләрин дирилмәјинә, мәкәр Мусанын китабында, көјәм колу һаггындакы әһвалатда Аллаһын Мусаја: “Мән Ибраһимин Аллаһы, Исһагын Аллаһы вә Јагубун Аллаһыјам”, — дедијини һеч охумамысыныз? **27** О, өлүләрин јох, дириләрин Аллаһыдыр. Сиз бәрк јанылырсыныз».

28 Орада бу мүбаһисәни ешидән бир мирзә вар иди. Мирзә Исанын онлара јахшы чаваб вердијини билдији үчүн ондан сорушду: «Бүтүн әмрләрин арасында ән биринчиси һансыдыр?» **29** Иса чаваб
верди: «Ән биринчиси будур: “Ешит,
ејИсраил! Аллаһымыз Јеһовадыр;
Јеһова јеканә Аллаһдыр. **30** Аллаһын Јеһованы бүтүн үрәјинлә, бүтүн
чанынла, бүтүн аглынла вә вар күчүнлә сев”. **31** Икинчи әмр исә будур: “Јахыныны өзүнү севдијин
кими сев”. Бунлардан бөјүк әмр јохдур». **32** Мирзә она деди: «Мүәллим, јахшы дедин. Доғру дејирсән
ки, “О, тәкдир, Ондан башгасы јохдур” **33** вә Ону бүтүн үрәклә, бүтүн дүшүнчә илә, вар гүввә илә севмәк вә инсанын јахыныны да өзү
кими севмәси, јандырылан вә кәсилән гурбанлардан гат-гат гијмәтлидир». **34** Иса онун ағыллы чаваб вердијини көрүб деди: «Сән Аллаһын падшаһлығындан узаг дејилсән». Артыг һеч кәс чүрәт едиб она
суал вермәди.

35 Сонра Иса мәбәддә өјрәдәрәк бунлары деди: «Нә үчүн мирзәләр дејирләр ки, Мәсиһ Давудун оғлудур? **36** Давуд өзү мүгәддәс руһун тәсири алтында демишди: “Јеһова Ағама деди: «Дүшмәнләрини
ајағынын алтына гојанадәк сағымда отур»”. **37** Әкәр Давуд ону “Аға”
адландырырса, о, Давудун оғлу нечә
ола биләр?»

Издиһам ону бөјүк мәмнунијјәтлә динләјирди. **38** Иса сөзүнә давам
етди: «Өзүнүзү мирзәләрдән көзләјин. Онлар узун хәләтләрдә кәзмәји,
базар мејданларында чамаатдан салам алмағы, **39** синагогларда габаг чәркәләрдә, зијафәтләрдә јухары
башда отурмағы севирләр. **40** Онлар дул гадынларын евләрини талајыр вә өзләрини мөмин көстәрмәк үчүн узун-узады дуа едирләр.
Онлара даһа ағыр һөкм кәсиләчәк».

41 Иса әјләшди. Һәмин јердән хәзинә габлары јахшы көрүнүрдү. О, чамаатын габлара нечә пул атмағына бахмаға башлады. Бир чох варлылар хәзинә габларына чохлу пул атырдылар. **42** Бир касыб дул гадын кәлиб габа ики хырда* пул салды. **43** Иса шакирдләрини јанына чағырыб деди: «Буну билин ки, бу касыб дул гадын хәзинә габларына пул атанларын һамысындан даһа чох атды. **44** Чүнки онларын һамысы вар-дөвләтләринин артығындан ианә вердиләр, бу гадын исә јохсул ола-ола, доланмаг үчүн нәји вардыса, һамысыны верди».

13 Иса мәбәддән чыханда шакирдләриндән бири деди: «Мүәллим, бир бу дашлара, бу биналара бах!» **2** Амма Иса она деди: «Көрдүјүн бу мөһтәшәм биналардан даш даш үстә галмајачаг, һамысы дағылачаг».

3 Иса Зејтун дағында отурмушду. Бурадан мәбәд јахшы көрүнүрдү. Бу вахт Петер, Јагуб, Јәһја вә Андреас тәкликдә ондан сорушдулар: **4** «Бизә де, бунлар нә вахт баш верәчәк? Бүтүн бунларын јекунунун әламәти нә олачаг?» **5** Иса онлара деди: «Диггәтли олун ки, һеч кәс сизи алдатмасын. **6** Бир чохлары мәним адымла кәлиб: “Мәсиһ мәнәм”, — дејәчәк вә чохларыны алдадачаг. **7** Һәмчинин јахын вә узаг јерләрдә кедән мүһарибәләр барәсиндә ешидәндә дәһшәтә кәлмәјин. Бунлар баш вермәлидир, амма бу, һәлә сон дејил.

8 Милләт милләтә гаршы, дөвләт дөвләтә гаршы галхачаг. Бир чох јерләрдә зәлзәләләр вә гытлыг олачаг. Бунлар бәлаларын* башланғычыдыр.

9 Сиз исә диггәтли олун; инсанлар сизи мәһкәмәләрә верәчәк, синагогларда дејәчәк, мәним адыма көрә сизи һакимләрин вә падшаһларын габағына кәтирәчәкләр. Бу, онлара шәһадәт вермәјиниз үчүн фүрсәт јарадачаг. **10** Һәмчинин әввәлчә бүтүн милләтләрин арасында хош хәбәр тәблиғ едилмәлидир. **11** Сизи мәһкәмәјә апаранда нә дејәчәјиниз барәсиндә габағчадан нараһат олмајын. Һәмин ан сизә нә вериләчәксә, онлары дејәрсиниз, чүнки данышан сиз јох, мүгәддәс руһ олачаг. **12** Бундан әлавә, гардаш гардашыны, ата өвладыны өлүмә верәчәк, өвладлар валидејнләрә гаршы чыхыб онлары өлдүртдүрәчәкләр. **13** Мәним адыма көрә һамы сизә нифрәт едәчәк. Лакин ахыра кими дөзән хилас олачаг.

14 Сиз виранәлик кәтирән ијрәнч шејин лајиг олмадығы јердә дурдуғуну көрәндә (охујан дәрк етсин) гој Јәһудејада оланлар дағлара гачсын. **15** Гој дамда олан евдән нә исә көтүрмәк үчүн дамдан дүшмәсин, евә кирмәсин. **16** Тарлада олан да әбасыны көтүрмәк үчүн гајытмасын. **17** О күнләрдә һамилә гадынларын вә сүдәмиздирән аналарын вај һалына! **18** Дуа един ки, гачмағыныз гыша тәсадүф етмәсин. **19** Чүнки о күнләрдә елә бир мүсибәт олачаг ки, беләси Аллаһ дүнјаны јарадандан һәмин вахтадәк* олмајыб вә бир даһа олмајачаг. **20** Әкәр Јеһова о күнләри гысалтмасајды, һеч кәс хилас ола билмәзди. Амма О, сечдији адамлара көрә һәмин күнләри гысалдачаг.

Мр 12:42* Һәрфән «ики лепта». Лептон мисдән вә ја тунчдан дүзәлдилән ән хырда јәһуди пулу иди вә бир күнлүк әмәк һаггынын алтмыш дөрддә биринә бәрабәр иди. 10–чу Әлавәјә бах

Мр 13:8* Һәрфән «доғум санчыларынын»
19* Ориҗиналда «индијәдәк»

21 Әкәр о заман да сизә: “Бахын, Мәсиһ бурададыр!”, јахуд “Орададыр!”, — дејән олса, инанмајын. **22** Чүнки сахта мәсиһләр вә сахта пејғәмбәрләр пејда олачаг, әламәт вә мөчүзәләр көстәрәчәкләр ки, мүмкүнсә, сечилмишләри дә јолдан чыхартсынлар. **23** Буна көрә дә диггәтли олун! Мән сизи хәбәрдар етдим.

24 Лакин о вахт, о мүсибәтдән сонра күнәш зүлмәтә гәрг олачаг, ај ишыг сачмајачаг, **25** улдузлар көјдән дүшәчәк вә көјләрин гүдрәти сарсылачаг. **26** О заман инсан Оғлунун гүдрәт вә чаһ-чалалла булудларын үзәриндә көлдијини көрәчәкләр. **27** О, мәләкләри көндәрәчәк вә дүнјанын дөрд тәрәфиндән, јерин бир учундан көјүн о бири учунадәк сечдикләрини јығачаг.

28 Нүмунә үчүн әнчир ағачыны көтүрәк. Онун будаглары тумурчуглајыб јарпаглары көрүнәндә билирсиниз ки, јај јахындыр. **29** Сиз дә бунларын баш вердијини көрәндә билин ки, инсан Оғлу јахында, гапынын ағзындадыр. **30** Јадынызда сахлајын ки, бүтүн бунлар бу нәсил јох олмамыш баш верәчәк. **31** Көј вә јер јох олуб кедәчәк, мәним сөзләрим исә галачаг.

32 О күнү вә ја сааты һеч кәс билмир: нә көјдәки мәләкләр, нә дә Оғул. Буну јалныз Ата билир. **33** Диггәтли олун, ојаг галын, чүнки тәјин едилмиш вахтын һачан кәләчәјини билмирсиниз. **34** Бу, башга өлкәјә јолланан бир адамын өз евинин нәзарәтини нөкәрләрә тапшырыб һәрәсинә бир иш вермәсинә, гапычыја да ојаг галмағы бујурмасына бәнзәјир. **35** Буна көрә дә ојаг галын, чүнки ев саһибинин нә вахт кәләчәјини: ахшам, кечә јарысында, хоруз банында, јахуд сәһәр тездән кәләчәјини билмирсиниз.* **36** Елә олмасын ки, о, гәфил кәләндә сизи јатмыш тапсын. **37** Сизә дедијими һамыја дејирәм: ојаг галын!»

14 Пасха вә Мајасыз Чөрәк бајрамына ики күн галырды. Бөјүк каһинләр вә мирзәләр Исаны һијлә илә тутуб өлдүрмәк үчүн јол ахтарырдылар. **2** Амма дејирдиләр: «Бирчә бајрамда олмасын, јохса халг ајаға галхар».

3 Иса Бетанијада, чүзамлы Шимонун евиндә сүфрәдә әјләшәркән бир гадын әлиндә бир габ* ичәри кирди. Габын ичиндә баһалы әтирли јаг, халис нард# вар иди. Гадын габын боғазыны гырыб јағы Исанын башына төкдү. **4** Буну көрәнләрдән бәзиләринин гадына ачығы тутду, онлар бир-бириләринә дедиләр: «Бу әтирли јаг нијә зај едилир? **5** Јағы үч јүз динардан баһа гијмәтә сатыб пулу касыблара пајламаг оларды!» Онлар гадынын бу һәрәкәтиндән чох наразы галдылар. **6** Амма Иса онлара деди: «Гадынла ишиниз олмасын. Ондан нә истәјирсиниз? О, мәнә јахшылыг етди. **7** Касыблар һәмишә јаныныздадыр, нә вахт истәсәниз онлара јахшылыг едә биләрсиниз. Амма мән һәмишә јаныныздa олмајачағам. **8** Бу гадын күчү чатаны етди. О, бәдәними әтирли јаг ла јаглајыб мәни габағчадан дәфнә

Мр 13:35* Јунаныстан вә Ромада кечә дөрд нөвбәјә бөлүнүрдү: «ахшам» — күн батандан ахшам саат доггуза кими биринчи нөвбә, «кечә јарысы» — ахшам саат доггуздан он икијә кими икинчи нөвбә, «хоруз баны» — кечәјарысындан сәһәр саат үчә гәдәр үчүнчү нөвбә, «сәһәр тездән» — сәһәр саат үчдән саат алтыја кими дөрдүнчү нөвбә һесаб едилирди **14:3*** Јунан мәтниндә: «алабастер габы». Мисирин Алабастрон шәһәри јахынлығында чыхарылан дашдан дүзәлдилән балача габ **3#** Һималај дағларында битән хош гохулу биткидән алынан әтирли јаг

һазырлады. **9** Инанын, хош хәбәр дүнјанын һарасында тәблиғ олунса, бу гадынын көрдүјү иш барәсиндә данышылачаг, өзү исә јад едиләчәк».

10 Он ики һәваридән бири олан Јәһуда Искариот Исаны әлә вермәк үчүн бөјүк каһинләрин јанына кетди. **11** Каһинләр буну ешидәндә севиндиләр вә она күмүш пул вермәји бојун олдулар. Бу вахтдан етибарән Јәһуда Исаны әлә вермәк үчүн фүрсәт ахтармаға башлады.

12 Мајасыз Чөрәк бајрамынын илк күнүндә (һәмин күн пасха гурбаныны кәсирдиләр) Исанын шакирдләри она дедиләр: «Сәнин үчүн пасха јемәјини кедиб һарада һазырлајаг?» **13** Онда Иса ики шакирдини көндәриб деди: «Шәһәрә кедин. Орада габағыныза сахсы сәһәнкдә су апаран бир адам чыхачаг. Онун далынча кедин. **14** О, һансы евә кирсә, сиз дә о евин саһибинә дејин: “Мүәллим сорушур: «Шакирдләримлә пасха јемәјини һансы гонаг отағында јеј ә чәјәм?»” **15** О адам сизә јухары мәртәбәдә бөјүк бир отаг көстәрәчәк. Отагда һәр нә лазымдырса олачаг. Шам јемәјимизи орада һазырлајын». **16** Шакирдләр јола дүшүб шәһәрә кәлдиләр. Һәр шеј Исанын дедији кими олду. Онлар Пасханы гејд етмәк үчүн һазырлыг көрдүләр.

17 Ахшам дүшәндә Иса он ики һәвариси илә ораја кәлди. **18** Онлар сүфрә архасында отуруб јејәркән Иса деди: «Буну билин: һал-һазырда мәнимлә сүфрәдә отуран сизләрдән бири мәни сатачаг». **19** Шакирдләри гәм-гүссә бүрүдү вә онлар бир-бир ондан сорушмаға башладылар: «Бу мән дејиләм ки?» **20** Иса онлара деди: «О адам мәнимлә бир габдан јејән он ики һәваридән биридир. **21** Дүздүр, инсан Оғлу онун һаггында јазылдығы кими, кедир, амма вај ону сатанын һалына! О адам дүнјаја һеч кәлмәсәјди, онун үчүн даһа јахшы оларды».

22 Онлар јемәк једикләри заман Иса чөрәк көтүрүб дуа етди, сонра чөрәји бөлүб шакирдләринә узатды вә деди: «Көтүрүн, бу, мәним бәдәними тәмсил едир». **23** Сонра Иса бир чам көтүрдү, Аллаһа шүкүр едиб чамы онлара верди. Һамы чамдан ичди. **24** Иса онлара деди: «Бу, бир чохлары уғрунда ахыдылачаг ганымы, “әһд ганыны” тәмсил едир. **25** Буну билин ки, Аллаһын падшаһлығында тәзә шәраб ичәчәјим күнә гәдәр дилимә әсла шәраб вурмајачағам». **26** Ахырда онлар мәдһијјәләр охујуб Зејтун дағына јолландылар.

27 Иса онлара деди: «Һамыныз мәндән үз дөндәрәчәксиниз, чүнки јазылыб: “Чобаны вурачағам, гојунлар пәрән-пәрән олачаг”. **28** Амма дириләндән сонра мән сизин габағынызча Галилејаја кедәчәјәм». **29** Онда Петер деди: «Һамы сәндән үз дөндәрсә дә, мән үз дөндәрмәрәм». **30** Иса чаваб верди: «Буну бил ки, бу күн, елә бу кечә хоруз ики дәфә банламамыш сән мәни дүз үч дәфә даначагсан». **31** Петер исә даһа чылғынлыгла деди: «Сәнинлә биркә өлмәк лазым кәлсә белә, сәни әсла данмарам». Дикәрләри дә ејни шеји дејирди.

32 Онлар Кетсемани дејилән јерә кәлдиләр. Орада Иса шакирдләринә деди: «Сиз бурада отурун, мән исә дуа едим». **33** Иса Петери, Јагубу вә Јәһјаны өзү илә көтүрдү. Сонра о, бәрк һәјәчанланды вә сарсынты кечирди. **34** О, шакирдләрә деди: «Үрәјимдән гара ганлар ахыр, кәдәрим һәдсиздир. Сиз бурада дурун вә ојаг галын».

35 Иса бир аз ирәли кедиб диз үстә јыхылды вә: «Әкәр мүмкүнсә, гој бу сынаг мәндән јан кечсин», — дејә дуа етмәјә башлады. **36** Сонра әлавә етди: «Атачан*, Ата, Сәнин үчүн һәр шеј мүмкүндүр. Бу чамы мәндән узаглашдыр. Амма гој мәним истәдијим кими јох, Сәнин истәдијин кими олсун». **37** Иса гајыданда көрдү ки, онлар јатырлар вә Петерә деди: «Шимон, сән јатырсан? Бирчә саат да ојаг галмаға күчүн чатмады? **38** Сајыг олун вә даима дуа един ки, сынаглара таб кәтирәсиниз. Руһ күчлү, бәдән исә зәифдир». **39** Бундан сонра Иса јенидән узаглашыб ејни сөзләрлә дуа етди. **40** Шакирдләрин исә јухудан көзләри бағланыр-ды. Иса тәкрарән гајыданда көрдү ки, онлар јенә јатыблар. Онлар билмәдиләр Исаја нә чаваб версинләр. **41** Иса үчүнчү дәфә гајыданда онлара деди: «Белә бир вахтда сиз јатыб динчәлирсиниз?! Јетәр! Вахт јетишди! Инсан Оғлу күнаһлыларын әлинә верилир. **42** Дурун кедәк. Хаин јахынлашыр».

43 Иса һәлә данышаркән он ики һәваридән бири олан Јәһуда хејли адамла ора кәлди. Бу адамлар гылынч вә дәјәнәклә силаһланмышдылар; онлары бөјүк каһинләр, мирзәләр вә ағсаггаллар көндәрмишди. **44** Хаин онлара ишарә вермишди: «Кими өпсәм, Иса одур. Ону тутун вә мүһафизә алтында апарын». **45** Јәһуда дүз Исанын габағына кәлиб: «Мүәллим!», — деди вә ону нәвазишлә өпдү. **46** Онда күтлә Исаны тутуб һәбс етди. **47** Бу вахт Исанын јанында дуранлардан бири гылынчыны чәкди вә вуруб баш каһинин нөкәринин гулағыны кәсди. **48** Иса о адамлара деди: «Мәкәр мән гулдурам ки, мәни тутмаг үчүн үстүмә гылынч вә дәјәнәклә кәлирсиниз? **49** Һәр күн мәбәддә Аллаһын сөзүнү өјрәдәндә сизин јанынызда идим, һеч онда мәни һәбс етмирдиниз?! Лакин Мүгәддәс Јазыларда јазыланлар јеринә јетсин дејә бунлар баш верир».

50 Шакирдләр ону гојуб гачдылар. **51** Әјнинә зәриф кәтандан палтар кејмиш бир чаван Исанын далынча кедирди. Ону да тутмаг истәдиләр, **52** амма о, кәтан палтарыны гојуб јарычылпаг гачды.

53 Исаны баш каһинин јанына кәтирдиләр. Бүтүн бөјүк каһинләр, ағсаггаллар вә мирзәләр ора топлашмышды. **54** Петер бир гәдәр аралыдан Исанын далынча кәлирди. О, баш каһинин һәјәтинә кириб гуллугчуларла отурду вә тонгалын гырағында исинмәјә башлады. **55** Бу вахт бөјүк каһинләр вә бүтүн Синедрион Исаны өлдүрмәк үчүн онун әлејһинә шәһадәт ахтарырдылар, амма тапа билмирдиләр. **56** Һалбуки бир чохлары Исанын әлејһинә јаландан шәһадәт верирдиләр, лакин сөзләри бир-бири илә дүз кәлмирди. **57** Бәзиләри дуруб она гаршы јаландан шаһидлик едир вә дејирди: **58** «Биз бу адамын сөзләрини өз гулағымызла ешитмишик. О белә дејиб: “Мән инсан әли илә тикилмиш бу мәбәди дағыдыб үч күнә башгасыны, әллә тикилмәмиш мәбәд учалдачағам”». **59** Анчаг бу мәсәләдә дә онларын ифадәләри бир-биринәујғун кәлмирди.

60 Нәһајәт, баш каһин ајаға галхды вә Исадан сорушду: «Нијә чаваб вермирсән? Ешидирсән, әлејһинә нәләр данышырлар?» **61** Иса сусуб чаваб вермәди. Баш каһин јенидән сорушду: «Мүбарәк

Мр 14:36* Һәрфән *«Абба»*. Арами дилиндә атаја гаршы ишләдилән нәвазишли, ејни заманда һөрмәтчил мүрачиәт формасы

Аллаһын Оғлу Мәсиһ сәнсән?»
62 Онда Иса деди: «Бәли, мә-
нәм. Сиз инсан Оғлунун Үдрәтли-
нин сағында отурдуғуну вә көјүн бу-
лудлары үзәриндә кәлдијини кө-
рәчәксиниз». 63 Баш каһин буну
ешидәндә көјнәјини чырыб деди:
«Даһа шаһидләр нәјимизә кәрәк-
дир? 64 Сиз өз гулағынызла онун
ағзындан күфр ешитдиниз. Инди
нә дејирсиниз?» Онлар јеқдилли-
клә Исаја өлүм һөкмү чыхартдылар.
65 Сонра бәзиләри Исаја түпүрдү-
ләр, онун үзүнү өртүб јумругламаға
башладылар. Онлар дејирдиләр:
«Пејғәмбәрсәнсә, сүбут ет! Де кө-
рәк сәни ким вурду?» Мәһкәмә ич-
рачылары Исаны силләләјиб апар-
дылар.

66 Бу вахт Петер һәјәтдә, тон-
галын гырағында исинирди. Баш
каһинин гарабашы кәлиб 67 ону
көрдү вә дүз көзләринин ичинә ба-
хыб деди: «Сән дә бу назаретли Ис-
анын адамларындансан». 68 Пе-
тер инкар етди: «Мән бу ада-
мы танымырам, сәнин дә нә де-
дијини баша дүшмүрәм». Сонра
дарвазаја тәрәф кетди. 69 Гара-
баш ону орада көрүб јан-јөрәсиндә-
киләрә деди: «Бу да онлардандыр».
70 Петер јенә дә инкар етди. Бир
гәдәр сонра орада дуранлар Пете-
рә дедиләр: «Һә, доғрудан да, сән
онлардансан, өзүн дә галилејалы-
сан». 71 Петер өзүнәләнәт јағды-
рыб анд-аман етди: «Дедијиниз ада-
мы танымырам!» 72 Елә бу вахт
хоруз икинчи дәфә банлады вә Ис-
анын дедији: «Хоруз ики дәфә бан-
ламамыш сән мәни үч дәфә даначаг-
сан», — сөзләри Петерин јадына
дүшдү. Онда Петер өзүнү сахлаја
билмәјиб һөнкүр-һөнкүр аглады.

15 Сәһәр тездән бүтүн Синед-
рион: бөјүк каһинләр, ағсаг-
галлар вә мирзәләр мәшвәрәт кечир-
ди. Онлар Исанын әл-голуну бағла-
дылар вә апарыб Пилата тәһвил
вердиләр. 2 Пилат ондан сорушу-
ду: «Сән јәһудиләрин падшаһысан?»
Иса она чаваб верди: «Буну сән өзүн
дејирсән». 3 Бөјүк каһинләр Ис-
аны чохлу шејдә иттиһам едирдиләр.
4 Пилат јенидән сорушду: «Нијә ча-
ваб вермирсән? Көр сәнә гаршы нә
гәдәр иттиһам ирәли сүрүлүр!»
5 Амма Иса даһа чаваб вермәди.
Пилат буна бәрк тәәччүбләнди.

6 Пилат адәтән һәр Пасха бајра-
мында халгын истәдији бир мәһбусу
азадлыға бурахырды. 7 О күнләр-
дә һәбсдә үсјан заманы гәтл төрәт-
миш үсјанкарлар сахланылырды.
Барабба адында бир адам да онла-
рын арасында иди. 8 Чамаат топ-
лашыб Пилатдан һәмишәки кими
бир мәһбусу азадлыға бурахмағы ха-
һиш етмәјә башлады. 9 Пилат он-
лара деди: «Истәјирсиниз, сизин
үчүн јәһудиләрин падшаһыны азад
едим?» 10 О билирди ки, бөјүк ка-
һинләр Исаны пахыллығдан әлә ве-
ривләр. 11 Амма бөјүк каһинләр
чамааты гызышдырдылар ки, Ис-
анын јеринә Бараббанын азад олма-
сыны истәсинләр. 12 Пилат он-
лара бир дә деди: «Бәс јәһудиләр-
ин падшаһы дедијиниз бу адамла
нә едим?» 13 Чамаат тәкрарән
гышгырды: «Ону дирәјә мыхла!»
14 Пилат онлардан сорушду: «Ахы
нијә? О нә пис иш көрүб ки?» Онлар
даһа да бәркдән гышгырдылар: «Ону
дирәјә мыхла!» 15 Онда Пилат ча-
мааты разы салмаг үчүн Бараббаны
азад етди, Исаны исә гамчы илә дөј-
дүрүб дирәјә мыхламаг үчүн әскәр-
ләрә тәһвил верди.

16 Әскәрләр Исаны вали сарајы-
нын һәјәтинә апардылар. Бүтүн алај
ораја кәлди. 17 Онлар Исанын әј-
нинә бәнөвшәји либас кејиндирди-
ләр, тикандан чәләнк һөрүб башына

гојдулар. **18** Сонра ону саламламаға башладылар: «Салам, ej јәһудиләрин Падшаһы!» **19** Гамыш чубугла онун башына дөјәчләјир, үзүнә түпүрүр, гаршысында диз чөкүб тәзим едирдиләр. **20** Нәһајәт, ону лаға гојуб гуртарандан сонра әјниндәки бәнөвшәји либасы чыхардыб әбасыны кејиндирдиләр вә едама апардылар. **21** Әскәрләр кәнддән гајыдан бир јолчуну, Александр илә Руфун атасы киренали Шимону тутуб, Исанын ишкәнчә дирәјини дашымаға мәчбур етдиләр.

22 Исаны *Голгота* (мәнасы «Кәллә» демәкдир) дејилән јерә кәтирдиләр. **23** Бурада она ичинә биһуш едичи мүрр* гатылмыш шәраб вермәк истәдиләр, амма о ичмәди. **24** Исаны дирәјә мыхладылар, сонра пушк атыб әбасыны өз араларында бөлүшдүрдүләр. **25** Ону сәһәр саат доггузда* дирәјә мыхладылар. **26** Исанын башы үстүндә она гаршы ирәли сүрүлмүш иттиһам јазылмышды: «Јәһудиләрин падшаһы». **27** Онун јанында дирәјә ики гулдур мыхладылар, бирини сағында, бирини дә солунда. **28** * —— **29** Орадан кечәнләр Исаны тәһгир едир, башларыны булајыб дејирдиләр: «Мәбәди дағыдыб үч күнә тикәнә бах! **30** Ај-һај! Сән һәлә өзүнү хилас ет, бир ишкәнчә дирәјиндән дүш». **31** Бәјүк каһинләрлә мирзәләр дә өз араларында ону лаға гојур вә дејирдиләр: «Башгаларыны хилас едирди, өзүнү исә хилас едә билмир! **32** Гој Исраилин падшаһы Мәсиһ көзүмүзүн габағында ишкәнчә дирәјиндән дүшсүн, онда биз она инанарыг». Һәтта онун јанында дирәјә мыхланмыш адамлар да ону тәһгир едирдиләр.

33 Күнорта саат он ики радәләриндә бүтүн о әразијә гаранлыг чөкдү вә саат үчә кими давам етди.* **34** Саат үчдә Иса учадан: «*Ели, Ели, лама сабахтани?*», — јәни «Аллаһым, Аллаһым, нијә мәни тәрк етдин?», — деди. **35** Орада дурандардан бәзиләри бу сөзләри ешидәндә дедиләр: «Бахын, Илјасы чағырыр». **36** Амма бир нәфәр гачыб сүнкәри сиркәјә батырды, сонра ону бир гамышын учуна тахыб ичмәк үчүн она узатды вә деди: «Әл чәкин ондан. Көрәк Илјас кәлиб ону дирәкдән дүшүрәәк». **37** Анчаг Иса бәркдән гышгырды вә өлдү. **38** Бу заман мәбәдин пәрдәси јухарыдан ашағыја чырылыб ики јерә бөлүнду. **39** Јахынлыгда дуран бир јүзбашы баш верәнләри вә онун өлдүјүнү көрәндә деди: «Бу адам, доғрудан да, Аллаһын Оғлу имиш».

40 Орада гадынлар да вар иди, онлар баш верәнләри узагдан мүшаһидә едирдиләр. Мәчдәлли Мәрјәм, кичик Јагубла Јосејин анасы Мәрјәм вә Саломе дә онларын арасында иди. **41** Иса Галилејада оларкән бу гадынлар она хидмәт етмиш вә јол боју ону мүшајиәт етмишдиләр. Иса илә бирликдә Јерусәлимә кәлмиш бир чох башга гадын да орада иди.

42 Артыг ахшам дүшүрдү. Һәмин күн Һазырлыг күнү, јәни шәнбә әрәфәси олдуғу үчүн, **43** Шураныи һөрмәтли үзвү вә Аллаһын падшаһлығыны көзләјән ариматејалы Јусиф ораја кәлди. О, чәсарәтини топлајыб Пилатын јанына кетди вә ондан Исанын чәсәдини истәди. **44** Пилат Исанын өлдүјүнү ешидәндә тәәччүбләнди вә јанына бир јүзбашы чағырыб Исанын һәгигәтән дә өлдүјүнү дәгигләшдирди.

Мр 15:23* Јахуд мирра, әтирли гатран
25* Һәрфән «күнүн үчүнчү саатында»
28* Марк 7:16 һашијәсинә бах

Мр 15:33* Һәрфән «алтынчы саатдан доггузунчу саата кими»

45 Јүзбашы Исанын өлдүјүнү тәсдигләјәндә Пилат чәсәди Јусифә верди. **46** Јусиф чәсәди көтүрүб алдығы зәриф кәтана бүрүдү вә гајада ојулмуш сәрдабәјә гојду. Сонра сәрдабәнин ағзына бир даш дијирләди. **47** Мәчдәлли Мәрјәм вә Јосејин анасы Мәрјәм чәсәдин гојулдуғу јерә бахырдылар.

16 Шәнбә кечәндән сонра Мәчдәлли Мәрјәм, Јагубун анасы Мәрјәм вә Саломе әтирли от алыб онун бәдәнини јағламаға кәлдиләр. **2** Һәфтәнин илк күнү* сәһәр тездән күн чыхан кими, онлар сәрдабәјә кәлдиләр. **3** Гадынлар бир-бириндә дејирдиләр: «Сәрдабәнин ағзындакы дашы бизим үчүн гыраға ким чәкәчәк?» **4** Онлар бахыб көрдүләр ки, дашы гыраға дијирләјибләр, һалбуки даш чох јекә иди. **5** Онлар сәрдабәјә кирәндә көрдүләр ки, саг тәрәфдә аг хәләт кејмиш бир кәнч отуруб. Гадынлар донуб галдылар. **6** Кәнч онлара деди: «Тәәчүбләнмәјин. Билирәм, сиз едам едилмиш назаретли Исаны ахтарырсыныз. О, бурада јохдур. О дирилиб. Бујурун, онун гојулдуғу јерә бахын. **7** Сонра кедин, онун шакирдләринә вә Петерә белә дејин: “О, сизин габағынызча Галилејаја кедир. Өзүнүн сизә дедији кими, ону орада көрәчәксиниз”». **8** Гадынлар сәрдабәдән чыхыб гача-гача кетдиләр. Онлар чох һәјәчанлы идиләр вә горхудан тир-тир әсирдиләр. Онлар һеч кәсә һеч нә демәдиләр, чүнки бәрк горхмушдулар.*

Мр 16:2* Матта 28:1 һашијәсинә бах **8*** Ерамызын дөрдүнчү әсриндә јашамыш алимләр Јероним вә Евсеби һәгиги мәтнин «чүнки бәрк горхмушдулар» сөзләри илә битдијини иддиа едирләр. Бәзи әлјазмалара бу ајәдән сонра ики јекун — узун вә гыса јекун әлавә едилмишдир. Анчаг бу әлавәләр Аллаһдан илһам алмыш Мүгәддәс Јазыларын бир гисми дејилләр

УЗУН ЈЕКУН

9 Иса һәфтәнин илк күнү сәһәр тездән дирилиб әввәлчә ичиндән једди чин говдуғу Мәчдәлли Мәрјәмә көрүндү. **10** Гадын кедиб буну шакирдләрә данышды. Онлар јас тутуб ағлашырдылар. **11** Шакирдләр Исанын дирилдијини вә Мәрјәмин ону көрдүјүнү ешидәндә она инанмадылар. **12** Бундан сонра Иса ики шакирдинә башга чилддә көрүндү. Шакирдләр јолда идиләр вә кәндә кедирдиләр. **13** Онлар гајыдыб дикәр шакирдләрә һәр шеји данышдылар. Амма онлара да инанмадылар. **14** Сонра он бир һәвари сүфрә архасында отураркән Иса онлара көрүндү вә онлары инанмадыгларына вә даш үрәкли олдугларына көрә тәнбеһ етди. Чүнки онлар Иса дириләндән сонра ону көрән шакирдләрә инанмамышдылар. **15** Иса онлара деди: «Бүтүн дүнјаны кәзин вә хош хәбәри аләмә тәблиғ един. **16** Инаныб вәфтиз едилән хилас олачаг, инанмајан исә мәһкум едиләчәк. **17** Бундан әлавә, инананлары бу әламәтләр мүшаһидә едәчәк: онлар мәним адымла чинләри говачаг, әчнәби дилләрдә данышачаг, **18** иланлары әлләринә көтүрәчәк, һәтта зәһәр ичсәләр белә, онлара бир шеј олмајачаг. Онлар әлләрини хәстәләрин үзәринә гојачаг вә хәстәләр сағалачаг».

19 Ағамыз Иса бунлары дејәндән сонра көјә апарылды вә Аллаһын сағына әјләшди. **20** Шакирдләр исә кедиб һәр јердә тәблиғ етдиләр. Аға бу ишдә онлара көмәк едир, бәјан етдикләри хәбәри мүхтәлиф әламәтләрлә дәстәкләјирди.

ГЫСА ЈЕКУН

Онлар алдыглары әмрләри Петерин јанындакылара гысача нәгл етдиләр. Бундан сонра Исанын өзү әбәди хилас һаггында мүгәддәс вә өлмәз хәбәри онларын васитәсилә шәргдән гәрбәдәк көндәрди.

ЛУКАНЫН

ЈАЗДЫҒЫ ХОШ ХӘБӘР

1 Мөһтәрәм Теофил! Сәнә бир чохларынын тәсвир етмәјә чалышдығы вә һамымызын доғрулуғуна там әмин олдуғумуз һадисәләрдән јазырам. **2** Бу һадисәләри башлангычдан онларын шаһиди олмуш вә хош хәбәри бәјан едән хидмәтчиләр бизә сөјләмишләр. **3** Мән дә һәр шеји лап башдан дәгигликлә арашдырыб онлары сәнә ардычыллыгла јазмаг гәрарына кәлдим. **4** Беләликлә, сән өјрәндијин шејләрин доғрулуғуна там әмин ола биләрсән.

5 Јәһудеја падшаһы Һиродун* күнләриндә Абија дәстәсинә мәнсуб олан Зәкәријјә адлы бир каһин варды. Онун арвады Елизабет Һарун нәслиндән иди. **6** Онларын икиси дә Аллаһын гаршысында салеһ иди, чүнки Јеһованын бүтүн әмр вә ганунларына риајәт едиб тәмиз һәјат сүрүрдүләр. **7** Амма ушаглары јох иди; Елизабет сонсуз иди вә һәр икиси артыг гочалмышды.

8 Бир күн Зәкәријјә өз дәстәсинин нөвбәтчилији заманы Аллаһ гаршысында каһинлик хидмәтини ичра едирди **9** вә каһинлик гајдасы үзрә Јеһованын мәбәдинә кириб бухур јандырмаг шәрәфи она дүшдү; **10** бухур јандырылан вахт бүтүн чамаат бајырда дуа едирди. **11** Бирдән Јеһованын мәләји Зәкәријјәјә көрүндү вә бухур гурбанкаһынын саг тәрәфиндә дурду. **12** О, мәләји көрәндә тәшвишә дүшүб бәрк горхду. **13** Лакин мәләк она деди: «Зәкәријјә, горхма, чүнки Аллаһ сәнин јалварышыны ешитди. Арвадын Елизабет сәнә бир оғул доғачаг вә онун адыны Јәһја* гојачагсан. **14** Сән севиниб шадланачагсан; онун доғулмасына чохлары севинәчәк, **15** чүнки о, Јеһованын көзүндә бөјүк олачаг. Амма онун дилинә шәраб вә ја дикәр кефләндиричи ички дәјмәмәлидир. О, һәлә анасынын бәтниндә икән мүгәддәс руһла долачаг. **16** Исраил оғулларынын бир чохуну онларын Аллаһы Јеһоваја тәрәф дөндәрәчәк. **17** Һәмчинин аталарын үрәјини ушаглара, итаәтсизләри салеһләрин һикмәтинә јөнәлтмәк вә халғы Јеһоваја һазырламаг үчүн Онун гаршысында Илјасын руһу вә күчү илә јеријәчәк».

18 Зәкәријјә мәләјә деди: «Бу нечә ола биләр? Ахы мән дә, арвадым да чох гочајыг». **19** Мәләк чавабында она деди: «Мән Аллаһын һүзурунда дуран Чәбрајылам вә бу хош хәбәри сәнә сөјләмәк үчүн көндәрилмишәм. **20** Амма бунлар баш верәнә гәдәр дилин тутулачаг вә даныша билмәјәчәксән, она көрә ки тәјин олунмуш вахтда јеринә јетәчәк сөзләримә инанмадын». **21** Бу арада чамаат Зәкәријјәни көзләјир вә онун мәбәддә ләнкидијинә тәәччүбләнирди. **22** О, чөлә чыханда чамаатла даныша билмәди вә адамлар онун мәбәддә гејриади бир шеј көрдүјүнү баша дүшдүләр; Зәкәријјәнин дили ачылмырды, о, чамаатла ишарәләрлә данышырды. **23** Мәбәддә хидмәти гуртарандан сонра о, евинә гајытды.

Лк 1:5* Јәни Бөјүк Һиродун

Лк 1:13* Ибраничә «Јеһоһанан». Мәнасы «Јеһова хејирхаһлыг көстәрди; Јеһова лүтф-кардыр»

24 Бундан сонра онун арвады
Елизабет һамилә галды вә беш ај
евдән бајыра чыхмады. О белә
дејирди: **25** «Көрүн Јеһова мәнә
нечә јахшылыг етди! О, үзүмә бах-
ды вә мәни ел ичиндә рүсвајчылыг-
дан гуртарды».

26 Елизабетин һамиләлијинин
алтынчы ајында, Аллаһ Чәбра-
јыл мәләји Галилејанын Назарет
шәһәринә, **27** Давудун нәслин-
дән олан Јусиф адлы адамын ни-
шанлысынын јанына көндәрди. Гы-
зын ады Мәрјәм иди. **28** Мәләк
гызын јанына кәлиб деди: «Салам,
ејАллаһын мүбарәк бәндәси! Јеһо-
ва сәнинләдир!» **29** Бу сөзләрдән
бәрк һәјәчанланан Мәрјәм бу сала-
мын нә демәк олдуғуну фикир-
ләшмәјә башлады. **30** Онда мә-
ләк деди: «Мәрјәм, горхма, сән Ал-
лаһын көзүндә лүтф тапмысан.
31 Сән һамилә галыб оғул до-
ғачагсан вә адыны Иса гојачагсан.
32 О, бөјүк олачаг вә Аллаһ-Тааланын Оғлу адланачаг; Јеһова Ал-
лаһ она атасы Давудун тахтыны ве-
рәчәк. **33** О, Јагубун еви үзәрин-
дә әбәдијјән һөкмранлыг едәчәк,
онун падшаһлығынын сону олмаја-
чаг».

34 Мәрјәм исә мәләјә деди: «Бу
нечә ола биләр? Ахы мәним
киши хејлағы илә јахынлығым ол-
мајыб?» **35** Мәләк чавабында она
деди: «Мүгәддәс руһ үзәринә кә-
ләчәк, Аллаһ-Тааланын күчү сәнин
үстүндә көлкә кими олачаг. Буна
көрә дә доғачағын ушаға мүгәд-
дәс дејиләчәк, о, Аллаһын Оғлу ад-
ланачаг. **36** Бах, сонсуз адланды-
рылан гоһумун Елизабет дә гоча ја-
шында бир оғлан ушағына һамилә
галыб вә артыг алтынчы ајында-
дыр. **37** Чүнки Аллаһын дедији
һәр бир сөз мүтләг јеринә јетир».
38 Онда Мәрјәм деди: «Мән Јеһова-
нын кәнизијәм! Гој сән дејән кими
олсун» вә мәләк гыздан ајрылды.

39 Бундан сонра Мәрјәм дәр-
һал јығышыб Јәһуданын дағлыг
бөлкәсиндәки бир шәһәрә кет-
ди, **40** Зәкәријјәнин евинә кириб
Елизабети саламлады. **41** Елизаб-
ет Мәрјәмин саламыны ешидән-
дә бәтниндәки ушаг бәрк тәрпән-
ди, Елизабет мүгәддәс руһла дол-
ду вә **42** учадан деди: «Гадынлар
арасында нә бәхтијарсан, бәтнин-
дәки ушаг да нә бәхтијардыр!
43 Көр мәнә нечә бөјүк шәрәф нә-
сиб олуб! Ағамын анасы јаныма
кәлиб! **44** Бах, саламыны ешидән
кими, гарнымдакы ушаг севинчин-
дән тәрпәнди. **45** Иман кәтирди-
јин үчүн хошбәхтсән, чүнки Јеһова-
нын сәнә сөјләдији һәр шеј јеринә
јетәчәк».

46 Мәрјәм деди: «Гәлбим Јеһо-
ваны учалдыр, **47** руһум Аллаһы-
ма, Хиласкарыма көрә чуша кәлир,
48 чүнки О, кәнизинин фағырлы-
ғына фикир верди. Бундан сонра
бүтүн нәсилләр мәнә бәхтијар дејә-
чәкләр. **49** Гүдрәтли Аллаһым
мәним үчүн бөјүк ишләр етди,
Онун ады мүгәддәсдир, **50** Ондан
горханлара нәсилдән-нәслә мәрһә-
мәт көстәрир. **51** Голунун гүввә-
ти илә бөјүк ишләр көрдү, үрәјиндә
тәкәббүрлү нијјәт тутанлары пәрән-
пәрән етди. **52** О, һакимләри
тахтдан салды, фағырлары јүк-
сәлтди; **53** ачлары бол немәтләр-
лә дојдурду, варлылары әлибош гај-
тарды. **54** О, гулу Исраилин им-
дадына чатды, **55** чүнки Ибраһи-
мә вә онун нәслинә әбәдијјән
мәрһәмәт көстәрәчәјини аталары-
мыза вәд етмишди». **56** Мәрјәм
Елизабетин јанында тәгрибән үч ај
галды вә сонра евинә гајытды.

57 Елизабетин доғмаг вахты
кәлди вә о, бир оғлан ушағы доғду.

58 Гоһум-гоншу Јеһованын она бөјүк мәрһәмәт көстәрдијини ешидиб онунла биркә севинди. **59** Сәккизинчи күн онлар ушағы сүннәт етмәјә кәлдиләр вә она атасы Зәкәријјәнин адыны гојмаг истәдиләр. **60** Лакин ушағын анасы: «Јох! Онун ады Јәһја олачаг», — деди. **61** Она дедиләр: «Ахы гоһумларыныз арасында бу адда адам јохдур». **62** Сонра кедиб ушаға һансы ад гојмаг истәдијини ишарә илә атасындан сорушдулар. **63** О, бир лөвһәчик истәди вә орада: «Ушағын ады Јәһјадыр», — јазды. Һамыны һејрәт бүрүдү. **64** О анда Зәкәријјәнин дили ачылды, данышыг габилијјәти өзүнә гајытды вә о, Аллаһа шүкүр етмәјә башлады. **65** Онларла гоншулугда јашајанларын һамысы горхуја дүшдү. Бу һадисәләрин сорағы Јәһудејанын бүтүн дағлыг бөлкәсинә јајылды. **66** Бүтүн бунлары ешидәнләр: «Көрәсән, бу ушаг нәчи олачаг?», — дејә дүшүнүрдүләр, чүнки Јеһова онунла иди.

67 Ушағын атасы Зәкәријјә мүгәддәс руһла долуб пејғәмбәрлик етмәјә башлады: **68** «Исраилин Аллаһы Јеһоваја шүкүрләр олсун! Чүнки Онун Өз халгына рәһми кәлди, она ничат јолуну ачды. **69** Гулу Давудун евиндән бизә күчлү бир хиласкар* верди, **70** она көрә ки гәдим дөврләрдә јашамыш мүгәддәс пејғәмбәрләри васитәсилә **71** бизи дүшмәнләримизин вә бизә нифрәт едәнләрин әлиндән гуртарачағы һаггында данышмышды. **72** Белә ликлә, О, аталарымыза мәрһәмәт көстәрәчәк вә мүгәддәс әһдини, **73** атамыз Ибраһимә вердији анды јадына салачаг ки, **74** бизи дүшмәнләрин әлиндән гуртардыгдан сонра Она өмүр боју чәсарәтлә, **75** сәдагәт вә салеһлик ичиндә ибадәт етмәк* шәрәфини бизә нәсиб етсин. **76** Ејби көрпә, сән исә Аллаһ-Тааланын пејғәмбәри адланачагсан, она көрә ки Јеһованын гаршысында кедиб Онун јолларыны һазырлајачагсан, **77** Аллаһымызын рәһми сајәсиндә, күнаһларын бағышланмасы васитәсилә Онун халгына хилас һаггында билик верәчәксән. **78** Бу рәһмин сајәсиндә көјдән кәлән шәфәг үзәримизә нур сачачаг, **79** зүлмәтдә вә өлүм көлкәсиндә отуранлара ишыг верәчәк, аддымларымызы сүлһ јолуна истигамәтләндирәчәк вә бизә бу јолда хејир-дуа верәчәк».

80 Ушаг бөјүјүр, руһән мөһкәмләнир вә Исраил халгынын гаршысына чыхмаг вахты кәләнә гәдәр чөллүкдә јашајырды.

2 О күнләрдә сезар Август бүтүн империјада* әһалинин сијаһыја алынмасы үчүн фәрман верди. **2** (Бу илк сијаһыјаалма иди вә Кирини Суријанын валиси оланда кечирилмишди.) **3** Һәр кәс гејдијјатдан кечмәк үчүн өз шәһәринә кетди. **4** Јусиф дә Давуд евиндән вә нәслиндән олдуғуна көрә арвады Мәрјәми көтүрүб гејдијјатдан кечмәк үчүн Галилејанын Назарет шәһәриндән чыхды вә Јәһудејаја, Давудун Бетлеһем адланан шәһәринә јола дүшдү. **5** Мәрјәм бир аздан доғмалы иди. **6** Онлар Бетлеһемдә оларкән Мәрјәмин доғмаг вахты кәлди. **7** Мәрјәм бир оғлан ушағы доғду. Бу онун илки иди. О, ушағы бәләјиб төвләдәки ахура гојду,

---

Лк 1:69* Һәрфән «хилас бујнузу». Мүгәддәс Китабда бујнуз күч вә һакимијјәт рәмзи мәнасында ишләдилир

Лк 1:75* Һәрфән «мүгәддәс хидмәти ичра етмәк» **2:1*** Јаxуд «бүтүн јер үзүндә»

чүнки галмаға бир јер тапа билмәмишдиләр.

8 О јерләрдә чобанлар варды, онлар чөлдә јашајыб кечәләр сүрүләринин кешијини чәкирдиләр. **9** Бирдән Јehованын мәләји онларын гаршысында пејда олду вә Јehованын чалалы онларын әтрафына нур әләди. Чобанлары горху бүрүдү. **10** Мәләк онлара деди: «Горхмајын! Мән сизә бүтүн инсанлары шад едәчәк хош хәбәри чатдырмаға кәлмишәм. **11** Бу күн Давудун шәһәриндә сизин Хиласкарыныз, Агамыз Мәсиһ доғулуб. **12** Сизә нишан верирәм: ахурда, гундаға бүрүнмүш бир көрпә тапачагсыныз». **13** Гәфләтән бу мәләјин јанында сајсыз-һесабсыз мәләкләр* көрүндү. Онлар Аллаһы мәдһ едәрәк дејирдиләр: **14** «Көјләрдәки Аллаһымыза ешг олсун! Јердә Онун бәјәндији инсанлара сүлһ нәсиб олсун!»

15 Мәләкләр көјә галхандан сонра чобанлар бир-биринә дедиләр: «Кәлин елә бу саат дуруб Бетлehемә кедәк вә Јehованын бизә билдирдији бу һадисәни көзүмүзлә көрәк». **16** Онлар дәрһал јола дүшдүләр, кәлиб Мәрјәми, Јусифи вә ахурда јатан көрпәни тапдылар. **17** Көрпәни көрәндә мәләјин бу ушаг һаггында сөјләдикләрини онлара данышдылар. **18** Чобанлары динләјәнләр онларын сөзләринә мат-мәәттәл галдылар, **19** Мәрјәм исә ешитдикләрини үрәјиндә сахлајыр, онларын мәнасы үзәриндә дүшүнүрдү. **20** Сонра чобанлар көрүб-ешитдикләри һәр шеј үчүн Аллаһа шүкүр едә-едә кери гајытдылар, она көрә ки, һәр шеј, доғрудан да, мәләкләрин дедији кими иди.

21 Сәккизинчи күн көрпәни сүннәт етмәк вахты кәлди. Онун адыны Иса гојдулар. Бу ады Мәрјәм һамилә олмаздан әввәл мәләк сөјләмишди.

22 Онларын Мусанын ганунуна әсасән пак олмаг вахтлары јетишәндә ушагы Јehоваја тәгдим* етмәк үчүн Јерусәлимә кәтирдиләр. **23** Чүнки Јehованын ганунунда: «Илк доғулан оғлан ушагы Јehоваја мәхсусдур»,* — дејилмишдир. **24** Онлар һәмчинин Јehованын ганунунда дејилдији кими, «бир чүт гумру гушу, ја да ики көјәрчин баласы»ны гурбан кәтирмәли идиләр.

25 Јерусәлимдә Шимеон адлы салеһ вә мөмин бир киши варды. О, Исраилин тәсәлли тапачағы күнләри көзләјирди вә мүгәддәс руһ онун үзәриндә иди. **26** Аллаһ мүгәддәс руһ васитәсилә она билдирмишди ки, о, Јehованын Мәсиһини көрмәјинчә өлмәјәчәк. **27** Шимеон мүгәддәс руһун көстәриши илә мәбәдә кәлди. Елә бу вахт Јусиф вә Мәрјәм дә ганунун тәләбләрини ичра етмәк үчүн көрпә Исаны мәбәдә кәтирмишдиләр. **28** Шимеон көрпәни гучағына алыб Аллаһа шүкүр етди вә деди: **29** «Пәрвәрдикара! Дедијин кими, инди гулун мәзара архајынлыгла кедәчәк, **30** чүнки бүтүн милләтләрин өнүндә һазырладығын **31** хилас јолуну өз көзләримлә көрдүм. **32** О, милләтләрин көзүндәки дуағы галдыран ишыгдыр, халгын Исраилин шәрәфидир». **33** Ушағын атасы илә анасы онун һаггында дејиләнләрә тәәччүбләнирдиләр. **34** Шимеон онлара хејир-дуа вериб ушағын анасы Мәрјәмә деди: «Бах, о,

---

Лк 2:13* Һәрфән «бөјүк көјләр ордусу»

Лк 2:22* Јахуд «Јehоваја ушағын әвәзини өдәмәк үчүн», «ушағы Јehоваја көстәрмәк үчүн». Сајлар 18:15, 16 бах **23*** Һәрфән «Јehова үчүн мүгәддәсдир»

Исраилдә бир чохларынын јыхылмасы вә јенидән галхмасы үчүндүр. О, бир нишанәдир, она һәгарәтлә јанашачаглар. **35** (Бу, сәнин гәлбини бир гылынч кими јарыб кечәчәк.) Бунунла бир чохларынын үрәјинин дүшүнчәләри үзә чыхачаг».

36 Ашер гәбиләсиндән олан Фануелин гызы пејгәмбәр Анна да орада иди. (Артыг аһыл јашына чатмыш бу гадын гыз икән әрә кетмиш вә әри илә чәми једди ил јашамыш, **37** вә дул галмышды. Инди онун сәксән дөрд јашы варды.) О, һеч вахт мәбәддән ајрылмыр, оруч тутуб дуа етмәклә кечә-күндүз ибадәт едирди. **38** Бу вахт бу гадын онлара јахынлашыб Аллаһа шүкүр етмәјә вә Јерусәлимин гуртулушуну көзләјәнләрә ушаг һаггында данышмаға башлады.

39 Јусиф вә Мәрјәм Јеһованын ганунунун тәләб етдији һәр шеји ичра етдикдән сонра Галилејаја, өз шәһәрләри Назаретә гајытдылар. **40** Ушаг исә јаваш-јаваш бөјүјүр, күчләнир вә һикмәтлә долурду. Аллаһын лүтфү дә онунла иди.

41 Онун валидејнләри һәр ил Јерусәлимә Пасха бајрамына кедирдиләр. **42** Исанын он ики јашы оланда валидејнләри, һәмишәки кими, ора кетдиләр **43** вә бајрамы орада кечиртдиләр. Амма гајыдан баш Иса Јерусәлимдә галды, валидејнләринин исә бундан хәбәри јох иди. **44** Валидејнләри онун јол јолдашларынын арасында олдуғуну дүшүнүб бир күн јол кетдиләр, сонра ону гоһумларын вә танышбилишин арасында ахтармаға башладылар. **45** Ушағы тапмајанда Јерусәлимә гајыдыб ону орада ахтардылар. **46** Нәһајәт, үч күндән сонра ону мәбәддә тапдылар. О, мүәллимләрин арасында отуруб онлара гулаг асыр вә суал верирди. **47** Исаны динләјәнләрин һамысы онун зәкасына вә чавабларына валеһ олурду. **48** Валидејнләри ону көрәндә мат-мәәттәл галдылар. Анасы она деди: «Оғлум, сән нијә белә еләдин? Атанла мән сәни чох ахтардыг, сәни тапана гәдәр үрәјимизи једик». **49** Амма Иса онлара деди: «Мәни нијә ахтарырдыныз? Мәкәр билмирдиниз ки, мән Атамын евиндә олмалыјам?» **50** Онларса Исанын нәдән данышдығыны баша дүшмәдиләр.

51 Иса валидејнләри илә бирликдә Назаретә кәлди; о, һеч вахт валидејнләринин сөзүндән чыхмырды. Анасы онун һаггындакы бүтүн сөзләри үрәјиндә горујуб сахлајырды. **52** Иса бөјүјүр, һикмәтлә долур, Аллаһын вә инсанларын һүсн-рәғбәтини газанырды.

3 Сезар Тиберинин һакимијјәтинин он бешинчи илиндә, Понти Пилат Јәһудеја валиси, Һирод* Галилеја вилајәтинин, гардашы Филип Итуреја вә Трахонит вилајәтләринин, Лисани исә Абиленија вилајәтинин һакими оларкән, **2** баш каһин Кајафанын вә бөјүк каһин Һаннанын күнләриндә чөллүкдә Зәкәријјәнин оғлу Јәһјаја Аллаһдан бир бујруг кәлди.

3 Јәһја Иорданын әтрафындакы бөлкәләри кәзиб долашыр, күнаһларын бағышланмасы үчүн төвбә рәмзи олан вәфтизи тәблиғ едирди, **4** нечә ки, Јешаја пејғәмбәрин китабында јазылмышдыр: «Динләјин! Сәһрада кимсә гышғырыр: “Јеһова үчүн јол һазырлајын! Онун јолларыны һамарлајын. **5** Бүтүн дәрәләр долдурулмалы, дағлар вә тәпәләр алчалдылмалы, әјри-үјрү јоллар дүзәлдилмәли, кәлә-көтүр јерләр

Лк 3:1* Јәни Бөјүк Һиродун оғлу Һирод Антипа

hамар олмалыдыр. **6** Онда бүтүн
инсанлар Аллаhын хилас јолуну көр-
рәчәк”».
7 Јәhја вәфтиз олунмаг үчүн
онун јанына кәләнләрә белә дејир-
ди: «Ej әфи илан балалары, гар-
шыдан кәлән гәзәбдән гачмаг
фикрини ағлыныза ким гојуб?
8 Төвбәјә јарашан иш көрүн. “Ата-
мыз Ибраhимдир”, — дејиб, өзүнү-
зү архајынлашдырмајын. Буну би-
лин ки, Аллаh истәсә, Ибраhи-
мә бу дашлардан да өвлад јарадар.
9 Балта артыг ағачларын дибиндә-
дир; јарарсыз мејвә кәтирән ағач
кәсилиб ода атылачаг».
10 Чамаат ондан сорушурду:
«Бәс инди биз нә едәк?» **11** Јәh-
ја чавабында онлара дејирди: «Ики
дәст көјнәји олан адам бирини көј-
нәји олмајана версин, јемәји олан
да бу чүр етсин». **12** Һәтта вер-
кијығанлар да вәфтиз олунмаға кә-
лир вә ондан сорушурду: «Мүәл-
лим, биз нә едәк?» **13** Јәhја онла-
ра белә дејирди: «Чамаатдан тәјин
олунмуш веркидән артығыны тәләб
етмәјин». **14** Әскәрләр дә ондан
сорушурду: «Бәс биз нә едәк?» Јәh-
ја онлара дејирди: «Һеч кәси инчит-
мәјин, һеч кәсә шәр атмајын, ал-
дығыныз әрзаг пајы илә кифајәтлә-
нин».
15 Халг Мәсиһин интизарында
иди вә һәр кәс үрәјиндә Јәhја hаг-
гында белә дүшүнүрдү: «Бәлкә Мә-
сиһ будур?» **16** Јәhја hамыја белә
чаваб верирди: «Мән сизи су илә
вәфтиз едирәм; амма мәндән даhа
күчлүсү кәлир. Мән онун ајағын-
дакы сәндәлин бағыны белә ачма-
ға лајиг дејиләм. О, сизи мүгәд-
дәс руhла вә аловла вәфтиз едәчәк.
17 О, әлиндә күрәк hазыр дајаныб.
Хырманы тәртәмиз тәмизләјиб буғ-
даны анбара јығачаг, саманы исә
сөнмәз ода атыб јандырачаг».
18 Јәhја дикәр нәсиhәтләр дә ве-
риб инсанлара хош хәбәри чатды-
рырды. **19** Амма вилајәт hакими
Һирод, гардашы арвады Һиродиа-
даја вә дикәр пис ишләринә көрә
ону ифша едән **20** Јәhјаны зинда-
на салды вә бунунла пис әмәлләри-
нин сајыны даhа да артырды.
21 Бүтүн чамаат вәфтиз олунар-
кән Иса да кәлиб вәфтиз олунду.
О, дуа едәркән көј ачылды **22** вә
мүгәддәс руh чисмани шәкилдә,
бир көјәрчин кими онун үзәринә
енди вә көјдән бир сәс кәлди: «Сән
Мәним севимли Оғлумсан; сәндән
чох разыјам».
23 Иса хидмәтә башлајанда тәг-
рибән отуз јашында иди.
Белә hесаб едирдиләр ки, о,
Јусифин оғлу иди.
Јусиф Һелинин оғлу,
24 Һели Маттатын,
Маттат Левинин,
Леви Мелхинин,
Мелхи Јаннајын,
Јаннај Јусифин,
25 Јусиф Маттатијанын,
Маттатија Амосун,
Амос Наhумун,
Наhум Еслинин,
Если Наггајын,
26 Наггај Маhатын,
Маhат Маттатијанын,
Маттатија Семеинин,
Семеин Јосеhин,
Јосеh Јоданын,
27 Јода Јоананын,
Јоанан Рисанын,
Риса Зәруббабилин,
Зәруббабил Шеалтиелин,
Шеалтиел Неринин,
28 Нери Мелхинин,
Мелхи Аддинин,
Адди Косамын,
Косам Елмадамын,
Елмадам Ерин,

29 Ер Јешуанын,
Јешуа Елиезерин,
Елиезер Јоримин,
Јорим Маттатын,
Маттат Левинин,
30 Леви Симеонун,
Симеон Јәһуданын,
Јәһуда Јусифин,
Јусиф Јонамын,
Јонам Елиакимин,
31 Елиаким Мелеанын,
Мелеа Меннанын,
Менна Маттатанын,
Маттата Натанын,
Натан Давудун,
32 Давуд Јешајын,
Јешај Обедин,
Обед Боазын,
Боаз Салмонун,
Салмон Нахшонун,
33 Нахшон Амминадабын,
Амминадаб Арнинин,
Арни Хесронун,
Хесрон Пересин,
Перес Јәһуданын,
34 Јәһуда Јагубун,
Јагуб Ичағын,
Ичаг Ибраһимин,
Ибраһим Тераһын,
Тераһ Нахорун,
35 Нахор Сәручун,
Сәруч Реунун,
Реу Пелегин,
Пелег Еберин,
Ебер Шеланын,
36 Шела Каинанын,
Каинан Арпакшадын,
Арпакшад Самын,
Сам Нуһун,
Нуһ Ламехин,
37 Ламех Метушелаһын,
Метушелаһ Ханокун,
Ханок Јаредин,
Јаред Маһалалеелин,
Маһалалеел Каинанын,
38 Каинан Еношун,
Енош Шетин,
Шет Адәмин,
Адәм Аллаһын оғлу иди.

4 Иса мүгәддәс руһла доларағ Иордан чајыны тәрк етди вә Аллаһын руһу ону чөллүјә апарды. **2** Иса чөллүкдә гырх күн галды. Орада Иблис ону имтаһана чәкирди. Бу мүддәт әрзиндә Иса һеч бир шеј јемәди вә гырх күн баша чатанда ачды. **3** Онда Иблис белә деди: «Әкәр сән Аллаһын оғлусанса, бу даша де, чөрәјә дөнсүн». **4** Лакин Иса она деди: «Јазылыб: “Инсан јалныз чөрәклә јашамамалыдыр”».

5 Сонра Иблис Исаны јүксәк бир јерә галдырды вә бир көз гырпымында дүнјанын бүтүн падшаһлыгларыны она көстәрди **6** вә деди: «Бунларын үзәриндә һакимијјәти вә онларын шөһрәтини сәнә верәчәјәм, чүнки бу һакимијјәт мәнә верилиб вә мән ону кимә истәсәм, она да верирәм. **7** Әкәр сән мәнә сәчдә гылсан, бүтүн бунлар сәнин олачаг». **8** Иса она чаваб верди: «Јазылыб: “Аллаһын Јеһоваја сәчдә гыл вә јалныз Она ибадәт ет”».

9 Сонра Иблис ону Јерусәлимә кәтириб мәбәд һасарынын үстүнә гојду вә деди: «Әкәр сән Аллаһын оғлусанса, өзүнү бурадан ашағы ат, **10** ахы јазылыб: “О, мәләкләринә сәни горумағы әмр едәчәк” **11** вә “Ајағын даша дәјмәсин дејә онлар сәни әлләри үстүндә апарачаглар”». **12** Чавабында Иса деди: «Јазылыб: “Аллаһын Јеһованы сынама”». **13** Беләликлә, Иблис имтаһаны гуртарыб башга бир фүрсәт тапана гәдәр ондан ајрылды.

14 Руһун гүдрәти илә долмуш Иса Галилејаја гајытды. Онун хош сорағы бүтүн әтрафа јајылды. **15** Иса орадакы синагогларда тә-

лим вермәјә башлады вә һамынын
һөрмәтини газанды.
16 О, боја-баша чатдығы Наза-
рет шәһәринә кәлди вә шән-
бә күнү адәти үзрә синагога кир-
ди. Сонра охумаг үчүн ајаға галхды.
17 Она Јешаја пејғәмбәрин тума-
рыны вердиләр. Иса тумары ачыб
бу јери тапды: **18** «Јеһованын
руһу үзәримдәдир, чүнки О, мәни
јохсуллара хош хәбәри бәјан етмәк
үчүн мәсһ етди. О, мәни әсирлә-
рә азадлығы вә корлара ишығы тәб-
лиғ етмәк, мәзлумлара гуртулуш
вермәк, **19** Јеһованын илтифат
илини тәблиғ етмәк үчүн көндәр-
ди». **20** Бундан сонра о, тумары
бүрмәләјиб хидмәтчијә верди вә
отурду. Синагогда оланларын көзү
она зилләнмишди. **21** Иса онла-
ра деди: «Ешитдијиниз бу ајәләр бу
күн јеринә јетди».
22 Һамы ону тәрифләмәјә баш-
лады вә ағзындан чыхан хош сөзлә-
рә һејран галды. Онлар бир-бирин-
дән сорушурдулар: «Мәкәр бу, Ју-
сифин оғлу дејил?» **23** Иса онла-
ра деди: «Јәгин сиз “Тәбиб, әввәлчә
өзүнү сағалт” мәсәлини мәнә аид
едәчәксиниз. “Капернаһумда көр-
дүјүн ишләрин сорағы гулағымыза
чатыб, онлардан өз вәтәниндә дә
елә”, — дејәчәксиниз». **24** Сонра
әлавә етди: «Әслиндә һеч бир пеј-
ғәмбәри өз вәтәниндә гәбул етмир-
ләр. **25** Мисал үчүн, Илјасын күн-
ләриндә Исраилдә чохлу дул гадын
варды. О заман үч ил алты ај
јағыш јағмадығындан бөјүк гыт-
лыг олду, **26** амма Илјас бу га-
дынлардан һеч биринин јанына
көндәрилмәди. О, јалныз Сидон
торпағындакы Сарепат шәһәриндә
јашајан дул гадынын јанына көндә-
рилди. **27** Һәмчинин Елиша пеј-
ғәмбәрин күнләриндә Исраилдә
чохлу чүзамлы варды, амма онлар-
дан һеч бири тәмизләнмәди. Јал-
ныз суријалы Нааман тәмизлән-
ди». **28** Синагогдакылар бу сөз-
ләри ешидәндә бәрк гәзәбләндиләр
29 вә ајаға галхыб тез ону шәһәр-
дән кәнара чыхартдылар. Ону шә-
һәрин тикилдији дағын сылдыры-
мына кәтириб ашағы атмаг истәди-
ләр. **30** Иса онларын арасындан
чыхыб јолуна давам етди.
31 Сонра о, Галилејанын Капер-
наһум шәһәринә кетди вә орада
шәнбә күнләри тәлим вермәјә баш-
лады. **32** Адамлар онун өјрәтмәк
тәрзинә һејран галырдылар, чүн-
ки онун сөзләриндә һөкм варды.
33 Синагогда мурдар руһун тәси-
ри алтында олан, чинә тутулмуш
бир адам вар иди. Бу адам уча-
дан гышгырараг деди: **34** «Еј на-
заретли Иса! Биздән нә истәјир-
сән? Бизи мәһв етмәјә кәлмисән?
Сәнин ким олдуғуну јахшы били-
рәм, сән Аллаһын Мүгәддәсисән».
35 Лакин Иса она зәһмлә: «Сәсини
кәс вә ондан чых», — деди. Чин һа-
мынын габағында о адамы јерә сәр-
ди вә һеч бир хәтәр јетирмәдән он-
дан чыхды. **36** Буну көрәнләрин
маты-гуту гуруду. Онлар бир-бири-
нә дејирдиләр: «Онун сөзләриндәки
һөкмә, гүдрәтә бир бах! Һәтта мур-
дар руһлар онун әмринә табе олуб
адамлардан чыхырлар!» **37** Белә-
чә, Исанын сорағы бүтүн о әтрафа
јајылырды.
38 Иса синагогдан чыхыб Ши-
монун евинә кәлди. Шимонун га-
јынанасы гыздырма ичиндә јатыр-
ды. Исадан хаһиш етдиләр ки, ону
сағалтсын. **39** О, хәстәјә јахынла-
шыб гыздырманы рам етди вә гыз-
дырма кечди. Гадын дәрһал ајаға
галхыб онлара гуллуг етмәјә баш-
лады.
40 Күнәш батанда чамаат мүхтә-
лиф азары олан хәстәләрини онун

јанына кәтирди. Иса әлләрини һәр биринин үзәринә гојараг онлары сағалдыры. **41** Бир чох адамдан чинләр чыхыр вә гышгырырды: «Сән Аллаһын Оғлусан!» Лакин Иса онлара һөкм едәрәк данышмағы гадаған едирди, чүнки чинләр онун Мәсиһ олдуғуну билирдиләр.

42 Сәһәр ачыланда Иса чөлә чыхды вә тәнһа бир јерә кетди. Чамаат исә ону ахтармаға башлады вә тапанда јалвар-јахар едиб ону сахламаг истәди. **43** Лакин Иса онлара деди: «Мән Аллаһын падшаһлығы һаггында хош хәбәри башга шәһәрләрә дә бәјан етмәлијәм, ахы Аллаһ мәни бу иш үчүн көндәриб». **44** Беләликлә, о, Јәһудејадакы синагогларда тәблиғ едирди.

5 Бир дәфә Иса Кеннесарет көлүнүн саһилиндә дуруб Аллаһын сөзүнү халга өјрәдирди. Чамаат гулаг асыр вә кет-кедә ону сыхышдырырды. **2** Иса көлүн гырағында ики гајыг көрдү. Балыгчылар гајыглардан дүшүб торларыны јујурдулар. **3** О, гајыглардан биринә минди. Бу гајығын саһиби Шимон иди. Иса ондан хаһиш етди ки, гајығы саһилдән бир аз араласын. Сонра гајыгда әјләшиб чамааты өјрәтмәјә башлады. **4** Иса сөзүнү битириб Шимона деди: «Гајығы бир дәрин јерә сүрүб торлары суја атын». **5** Шимон исә деди: «Мүәллим, бүтүн кечәни әлләшмишик, амма бир шеј тутмамышыг. Инди ки сән дејирсән, баш үстә, торлары атарам». **6** Доғрудан да, онлар белә етдикдә о гәдәр балыг тутдулар ки, торлары јыртылмаға башлады. **7** Онлар о бири гајыгдакы јолдашларына ишарә илә көмәјә чағырдылар. Јолдашлары јахынлашыб һәр ики гајығы балыгла долдурдулар. Гајыглар о гәдәр долду ки, ағырлыгдан батмаға башладылар. **8** Буну көрән Шимон Петер Исанын ајагларына јыхылыб деди: «Ағa, мән күнаһлы адамам, мәни бурах». **9** Чүнки бир белә балыг тутдугларына көрә ону вә јанындакылары һејрәт бүрүмүшдү. **10** Шимонун шәрики олан Зебедејин оғланлары Јагуб вә Јәһја да һејрәт ичиндә идиләр. Амма Иса Шимона деди: «Горхма! Индән белә дири адам овлајачагсан». **11** Онлар гајыглары саһилә чыхартдылар вә һәр шеји гојуб Исанын ардынча кетдиләр.

12 Бир дәфә дә Иса бир шәһәрдә оланда башдан-ајағадәк чүзам ичиндә олан бир адамла растлашды. Һәмин адам Исаны көрәндә онун гаршысында үзүгојлу јыхылыб јалвармаға башлады: «Ағa, әкәр истәсән, мәни тәмизләјә биләрсән». **13** Иса әлини узадыб она тохунду вә деди: «Истәјирәм. Тәмизлән». Һәмин андача о адамын чүзамы кечди. **14** Иса она тапшырды ки, буну һеч кимә данышмасын вә деди: «Анчаг кет, өзүнү каһинә көстәр вә онлара шәһадәт олсун дејә, Мусанын әмр етдији кими, тәмизләндијин үчүн гурбан кәтир». **15** Лакин Исанын сорағы даһа чох јајылырды, ону динләмәк вә азар-безардан шәфа тапмаг үчүн онун јанына издиһамлар кәлирди. **16** О исә чөллүкдә галыр вә дуа едирди.

17 Күнләрин бир күнү Иса халгы өјрәдирди. Јерусәлимдән, Галилејанын вә Јәһудејанын бүтүн кәндләриндән кәлмиш фәрисејләр вә ганун мүәллимләри дә орада әјләшмишдиләр. Јеһованын күчү онун үзәриндә иди вә о, адамлара шәфа верирди. **18** Һәмин вахт бир нечә адам ифлич олмуш бир хәстәни јатагда ора кәтирдиләр вә ону ичәри салыб Исанын гаршысына гој-

маг истәдиләр. **19** Лакин басабас
олдуғундан ичәри кирә билмәди-
ләр, она көрә дә дама чыхыб
кирәмитләри галдырдылар вә хәстәни
јатағындача тавандан ашағы салла-
дыб Исанын гаршысындакы адам-
ларын арасына гојдулар. **20** Он-
ларын иманыны көрән Иса хәстәјә
деди: «Гардаш, күнаһларын бағыш-
ланды». **21** Мирзәләр вә фәри-
сејләр исә өз араларында дү-
шүнмәјә башладылар: «Бу кимдир
ки, белә күфр данышыр? Алла-
дан башға ким күнаһ бағышлаја би-
ләр?» **22** Иса онларын фикирлә-
рини баша дүшүб деди: «Үрәјиниз-
дә нә фикирләширсиниз? **23** “Күнаһларын бағышланды”, — демәк асандыр, јохса: “Ајаға галх, јери?” **24** Анчаг сиз инсан Оғлунун јердә күнаһлары бағышламаға сәлаһијјәти олдуғуну биләсиниз дејә...» Ифлич адама деди: «Дур, јатағыны да көтүр, евинә кет». **25** Һәмин адам дәрһал ајаға галхды вә јатағы-ны көтүрүб Аллаһа шүкүр едә-едә евинә јолланды. **26** Һамыны һејрәт бүрүдү вә онлар Аллаһы мәдһ етмәјә башладылар. Онлар горху ичиндә: «Биз һәлә бу чүр шеј көрмә-мишик!», — дејирдиләр.

27 Бундан сонра Иса чөлә чыхыб Леви адлы бир веркијығаны көр-дү. О, верки идарәсиндә отурмуш-ду. Иса она деди: «Ардымча кәл*». **28** О, һәр шеји гојуб ајаға галх-ды вә Исанын ардынча кетди. **29** Леви өз евиндә Иса үчүн бө-јүк зијафәт гурду. Сүфрә арха-сында онларла бирликдә чохлу верки-јыған вә башга адамлар да вар иди. **30** Фәрисејләр вә онла-рын мирзәләри Исанын шакирдлә-ринә дејинмәјә башладылар: «Нијә сиз веркијығанлар вә күнаһлыларла јејиб-ичирсиниз?» **31** Иса онлара чаваб верди: «Саглам адамларын һәкимә еһтијачы олмур, һәкимә хәстәләр мөһтачдыр. **32** Мән салеһләри јох, күнаһлылары төвбә-јә чағырмаға кәлмишәм».

33 Онлар Исаја дедиләр: «Јәһјанын вә фәрисејләрин шакирдләри тез-тез оруч тутур вә дуа едирләр, сәнинкиләр исә јејиб-ичирләр». **34** Иса онлара деди: «Тәзәбәј јанларында оларкән мәкәр онун достларыны оруч тутмаға мәчбур етмәк олар? **35** Амма күн кәләчәк, бәји араларындан көтүрәчәкләр, бах о күнләрдә онлар оруч тутачаглар».

36 Сонра Иса онлара бир мисал чәкди: «Һеч ким тәзә палтардан кәсиб көһнә палтара јамаг тикмир, она көрә ки белә етсә, тәзә јамаг гопар. Тәзә палтардан кәсилмиш јамаг көһнә палтара јарамыр. **37** Һәмчинин һеч ким тәзә шәрабы көһнә тулуглара төкмүр. Она көрә ки белә етсә, тәзә шәраб көһнә тулуглары јыртыб јерә төкүләчәк, тулуглар да јарарсыз олачаг. **38** Тәзә шәраб тәзә тулуглара төкүлмәлидир. **39** Көһнә шәрабы ичән тәзә шәраб истәмәз; “Көһнә шәраб әладыр”, — дејәр».

6 Бир шәнбә күнү Иса зәмиләрин арасындан кечирди вә шакирдләри сүнбүлләри дәрир, овучларында овуб јејирдиләр. **2** Онда бир нечә фәрисеј деди: «Сиз нијә шәнбә күнү гадаған олунмуш иши көрүрсүнүз?» **3** Иса чавабында онлара деди: «Мәкәр Давуд өзү вә јолдашлары ачанда онун нә етдији һагда һеч охумамысыныз? **4** Онун Аллаһын евинә кириб тәгдим чөрәкләрини алыб једијини вә јолдашларына да вердијини билмирсиниз? Һалбуки бу чөрәкләри каһинләрдән

Лк 5:27* «Ардымча кәл/арды илә кетмәк» ифадәләри Исанын давамчысы олмаг мәнасында ишләдилир

башга һеч ким јеја билмәзди».
5 Иса әлавә етди: «Инсан Оғлу
шәнбә күнүнүн Ағасыдыр».
6 Башга бир шәнбә күнү Иса си-
нагога кириб тәлим вермәјә баш-
лады. Орада саг әли гурумуш бир
адам варды. **7** Мирзәләр вә фә-
рисејләр Исаны иттиһам етмәјә
бир бәһанә тапмаг үчүн, онун
шәнбә күнү адам сағалдыб-сағалт-
мајачағыны диггәтлә изләјирдиләр.
8 Иса онларын фикирләрини би-
лирди, бунунла белә әли гурумуш
адама деди: «Дур, кәл ортаја». Адам
ајаға галхыб ортада дурду. **9** Сон-
ра Иса онлара деди: «Сиздән сору-
шурам: гануна көрә шәнбә күнү јах-
шылыг етмәк дүзкүндүр, јохса пис-
лик етмәк? Инсаны хилас етмәк
дүзкүндүр, јохса мәһв етмәк?»
10 Иса һамыја көз кәздирәндән
сонра һәмин адама деди: «Әлини
узат». О, белә дә етди вә әли са-
галды. **11** Онлар бәрк гәзәблән-
диләр вә өз араларында көтүр-гој
етмәјә башладылар ки, Исаја нә ет-
синләр.
12 О күнләрдә Иса дуа етмәк
үчүн даға чыхды вә бүтүн кечәни
Аллаһа дуа етди. **13** Сәһәр ачы-
ланда о, шакирдләрини чағырыб
араларындан он ики нәфәри сечди
вә онлары «һәвари» адландырды.
14 Онлар: Петер адландырдығы
Шимон вә онун гардашы Андреас,
Јагуб вә Јәһја, Филип вә Бартоло-
меј, **15** Матта вә Томас, Алфејин
оғлу Јагуб, «Гејрәтли» ләгәби ве-
рилмиш Шимон, **16** Јагубун оғлу
Јәһуда вә сонрадан сатгын чыхан
Јәһуда Искариот иди.
17 Иса онларла бирликдә аша-
ғы ениб бир јамачда дајанды. Ора-
да онун чохлу шакирди вә бүтүн Јә-
һудеја, Јерусәлим, Сур вә Сидо-
нун саһилбоју бөлкәләриндән кәл-
миш хејли адам варды. Онлар
Исаны динләмәк вә хәстәликләрин-
дән шәфа тапмаг үчүн јығышмыш-
дылар. **18** Һәтта мурдар руһла-
рын инчитдији адамлар да сағалыр-
дылар. **19** Чамаат она тохунмаға
чалышырды, чүнки ондан күч чы-
хыр вә онлары сағалдырды.
20 Иса шакирдләринә бахыб
деди:
«Ејј јохсуллар, сиз нечә дә хош-
бәхтсиниз, чүнки Аллаһын падшаһ-
лығы сизиндир.
21 Ејј инди ачлыг чәкәнләр, сиз
нечә дә хошбәхтсиниз, чүнки доја-
чагсыныз.
Ејј инди аглајанлар, сиз нечә
дә хошбәхтсиниз, чүнки күләчәкси-
низ.
22 Инсан Оғлундан өтрү адам-
лар сизә нифрәт едәндә, сизи го-
ванда, тәһгир едәндә вә адынызы
бәднам едәндә сиз нечә дә хошбәхт-
синиз. **23** О күн севинин вә шад-
ланын, чүнки көјдә сизи бөјүк мү-
кафат көзләјир, ахы онларын ата-
ları да пејғәмбәрләрлә бу чүр рәфтар
етмишдиләр.
24 Анчаг ејј варлылар, вај һалы-
ныза! Чүнки сиз тәсәллинизи ар-
тыгламасы илә алмысыныз.
25 Ејј гарны тохлар, вај һалыны-
за! Чүнки сиз ачлыг чәкәчәксиниз.
Инди күләнләр, вај һалыныза!
Чүнки сиз јас тутуб аглајачагсыныз.
26 Һамы сизи тәрифләјәндә вај
һалыныза! Чүнки онларын аталары
ејни шеји сахта пејғәмбәрләрлә дә
едирдиләр.
27 Мәни динләјәнләрә исә дејир-
рәм: дүшмәнләринизи һәмишә се-
вин, сизә нифрәт едәнләрә һәми-
шә јахшылыг един, **28** сизә ләнәт
јағдыранлара һәмишә хејир-дуа ве-
рин, сизи тәһгир едәнләр үчүн һә-
мишә дуа един. **29** Бир јанағына
вурана, о бири јанағыны да че-

вир вә әбаны көтүрәндән көјнәјини дә әсиркәмә. **30** Кимсә сәндән бир шеј истәјәндә вер; көтүрүлмүш шеји кери истәмә.

31 Инсанларын сизинлә нечә рәфтар етмәсини истәјирсинизсә, сиз дә онларла елә рәфтар един.

32 Тәкчә сизи севәнләри севирсинизсә, мәкәр бөјүк иш көрүрсүнүз? Күнаһлылар да онлары севәнләри севирләр. **33** Әкәр сизә јахшылыг едәнләрә јахшылыг едирсинизсә, мәкәр бөјүк иш көрүрсүнүз? Күнаһлылар да ејни шеји едирләр. **34** Һәмчинин әкәр борчунузу кери алмаға архајын олдуғунуз адамлара сәләмсиз борч верирсинизсә, нә бөјүк иш көрүрсүнүз? Күнаһлылар да күнаһлылара сәләмсиз борч верирләр ки, сонра ејни мәбләғи кери алсынлар. **35** Амма сиз һәмишә дүшмәнләринизи севин, јахшылыг един, сәләмсиз борч верин вә вердијиниз борчу кери көзләмәјин. Онда мүкафатыныз бөјүк олачаг вә сиз Аллаһ-Тааланын оғуллары олачагсыныз, чүнки О, нашүкүрләрә вә писләрә гаршы хејирхаһдыр. **36** Атаныз мәрһәмәтли олдуғу кими, сиз дә һәмишә мәрһәмәтли олун.

37 Бәсдирин инсанлары мүһакимә етдиниз, онда инсанлар да сизи мүһакимә етмәјәчәкләр. Бәсдирин инсанлары мәһкум етдиниз, онда инсанлар да сизи мәһкум етмәјәчәкләр. Инсанлары бағышлајын, онда сизи дә бағышлајачаглар. **38** Һәмишә верин, онда сизә дә верәчәкләр. Гојнунуза силкәләниббасылмыш, агзынаچан долдурулмуш, допдолу бир өлчү төкәчәкләр. Чүнки һансы өлчү илә өлчүрсүнүзсә, һәмин өлчү илә дә сизә өлчәчәкләр».

39 Сонра Иса онлара бир мисал чәкди: «Һеч кор кора бәләдчилик едә биләр? Мәкәр икиси дә чухура дүшмәзләр? **40** Шакирд мүәллиминдән үстүн дејил, амма мүкәммәл тәлим алмыш адам өз мүәллими кими олачаг. **41** Нијә гардашынын көзүндәки чөпә бахырсан, амма өз көзүндәки тири көрмүрсән? **42** Өз көзүндәки тирә бахмајыб, гардашына нечә: "Гардаш, кәл көзүндәки чөпү чыхарым", — дејирсән? Ej икиүзлү инсан! Сән әввәл өз көзүндәки тири чыхарт, сонра гардашынын көзүндәки чөпү нечә чыхартмағы ајдын көрәрсән.

43 Јахшы ағач чүрүк мејвә вермәз, чүрүк ағач да јахшы мејвә вермәз. **44** Һәр ағач кәтирдији мејвәсиндән танынар. Мисал үчүн, тиканлы коллардан әнчир, көјәм колундан үзүм јығылмаз. **45** Јахшы адам үрәјиндәки јахшылыг хәзинәсиндән јахшы шејләр чыхарыр, пис адам исә пислик хәзинәсиндән пис шејләр чыхарыр. Чүнки ағыз үрәкдәки фикирләрин боллуғундан данышар.

46 Мәнә: "Ага, Ага", — дејирсиниз, бәс нијә дедијими етмирсиниз? **47** Јаныма кәлиб сөзләримі ешидән вә онлара әмәл едән билирсиниз кимә бәнзәјир? **48** О, ев тикәркән дәрин газыб евин тәмәлини даш үзәриндә гојан адама бәнзәјир. Дашгын заманы сел евин үзәринә кәлди, амма еви тәрпәдә билмәди, чүнки о, јахшы тикилмишди. **49** Сөзләрими ешидиб онлара әмәл етмәјәнсә, евини торпағын үстүндә тәмәлсиз тикмиш адама бәнзәјир. Сел евин үстүнә кәләндә о ев дәрһал учду вә тамамилә дағылды».

7 Иса ону динләјәнләрә сөзүнү дејиб гуртарды вә Капернаһума кәлди. **2** Бир јүзбашынын севимли нөкәри хәстәләнмишди вә артыг өлүм ајағында иди. **3** Јүзбашы Иса һаггында ешидәндә јәһуди

ағсаггалларыны онун јанына көндәрди вә хаһиш етди ки, кәлиб онун нөкәрини сағалтсын. **4** Онлар Исанын јанына кәлиб јалвар-јахар етмәјә башладылар: «О, белә јахшылыға лајиг адамдыр, **5** чүнки халғымызы севир вә синагогу да бизим үчүн о тикиб». **6** Иса бу адамларла кетди. Амма евә јахынлашанда јүзбашы достларыны онун габағына көндәриб белә деди: «Аға, зәһмәт чәкмә. Мән лајиг дејиләм ки, сән мәним евимә кирәсән. **7** Буна көрә дә сәнин јанына кәлмәјә өзүмү лајиг билмәдим. Сән бирчә кәлмә сөз де, нөкәрим сағалачаг. **8** Елә мән өзүм дә гуллуг адамыјам, мәним дә табелијимдә әскәрләр вар. Биринә: “Кет”, — дејирәм, кедир, о бирисинә: “Кәл”, — дејирәм, кәлир, нөкәрә: “Филан шеји елә”, — дејирәм, еләјир». **9** Иса бу сөзләри ешидәндә о адама валеһ олду. О чөнүб ардынча кәлән чамаата деди: «Инанын, мән һәлә Исраилдә белә күчлү имана раст кәлмәмишәм». **10** Јүзбашынын көндәрдији адамлар евә гајытдыгда көрдүләр ки, нөкәр сапсағламдыр.

11 Бу һадисәдән сонра Иса Наин шәһәринә кетди. Ону шакирдләри вә хејли адам мүшајиәт едирди. **12** Иса шәһәрин дарвазасына јахынлашанда көрдү ки, орадан бир чәназә чыхарырлар. Мәрһум, анасынын јеканә оғлу иди. Үстәлик, гадын дул иди. Гадынын јанында шәһәр чамаатындан чохлу адам вар иди. **13** Ағамыз ананы көрәндә она јазығы кәлди вә деди: «Ағлама». **14** О јахынлашыб мафәјә тохунду. Мафәни апаранлар ајаг сахладылар вә Иса деди: «Ејі чаван, сәнинләјәм, ајаға галх!» **15** Өлән оғлан галхыб отурду вә данышмаға башлады. Иса ону анасына верди. **16** Һамынын чанына ваһимә дүшдү. Онлар Аллаһы мәдһ етмәјә вә: «Арамызда бөјүк бир пејғәмбәр зүһур едиб», «Аллаһын өз халғына рәһми кәлиб», — демәјә башладылар. **17** Исанын сорағы бүтүн Јәһудејаја вә әтраф бөлкәләрә јајылды.

18 Јәһјанын шакирдләри бүтүн бу һадисәләри она данышдылар. **19** Онда Јәһја ики шакирдини чағырыб: «Кәлишини көзләдијимиз Мәсиһ сәнсән, јохса башгасыны көзләјәк?», — суалы илә Ағамызын јанына көндәрди. **20** Шакирдләр Исанын јанына кәлиб дедиләр: «Вәфтизчи Јәһја бизи сәнин јанына көндәрди ки, сорушаг: “Кәлишини көзләдијимиз Мәсиһ сәнсән, јохса башга бирисини көзләјәк?”» **21** Һәмин вахт Иса бир чох адамы нахошлугдан, ағыр хәстәликләрдән вә чинләрдән сағалтды, корларын көзләрини ачды. **22** Сонра бу ики шакирдә деди: «Кедин, көрүбешитдикләринизи Јәһјаја чатдырын: корларын көзләри ачылыр, ахсаглар дүз кәзир, чүзамлылар тәмизләнир, карлар ешидир, өлүләр дирилир вә јохсуллара хош хәбәр билдирилир. **23** Мәнә көрә шүбһәләрә гапылмајан нечә дә хошбәхтдир».

24 Јәһјанын шакирдләри чыхыб кетдикдән сонра Иса чамаата Јәһја һаггында бунлары сөјләди: «Чөллүјә нә көрмәјә кетмишдиниз? Күләјин әсдирдији гамышы? **25** Онда ора нә көрмәјә кетмишдиниз? Зәриф либас кејмиш адамы? Бәс билмирсиниз ки, јарашыглы либас кејәнләр, дәбдәбәли һәјат сүрәнләр падшаһ сарајларында олурлар? **26** Јахшы, бәс ора нә көрмәјә кетмишдиниз? Пејғәмбәр? Бәли, буну билин ки, бу адам пејғәмбәрдән дә үстүндүр. **27** “Сәнин

габағынча Өз елчими көндәрирәм, о, гаршында кедиб сәнин јолуну
назырлајачаг”, — сөзләри онун һаггында јазылмышдыр. **28** Сизә де-
јирәм: бәшәр өвладлары арасында Јәһјадан бөјүј јохдур, амма Алла-
һын падшаһлығында ән кичији ондан бөјүкдүр». **29** (Јәһјанын вәф-
тиз етдији бүтүн чамаат вә вер-
кијыганлар буну ешидәндә Алла-
һын салеһ олдуғуну тәсдиг етдиләр.
30 Анчаг Јәһја тәрәфиндән вәфтиз
едилмәмиш фәрисејләр вә гануну-
шүнаслар Аллаһын онларла бағлы
ирадәсини рәдд етдиләр.)

31 «Бу нәслин адамларыны ким-
лә мүгајисә едим? Онлар кимә бән-
зәјир? **32** Бу адамлар базар меј-
данында отуруб бир-бириләринә:
“Биз сизин үчүн түтәк чалдыг,
амма сиз ојнамадыныз; биз ағы де-
дик, амма сиз ағламадыныз”, —
дејә гышгыран ушаглара бәнзәјир-
ләр. **33** Сиз дә онлар кими; Вәф-
тизчи Јәһја кәлиб чөрәк јемир, шә-
раб ичмир, дејирсиниз ки: “Онда
чин вар”. **34** Инсан Оғлу кәлиб
јејир дә, ичир дә, сиз исә дејирси-
низ: “Будур һа, гарынгулу вә шәраб
дүшкүнү, веркијыганларын вә күн-
аһлыларын досту!” **35** Сиз нә
дејирсиниз дејин, һикмәтин доғру-
луғу әмәлләриндән* бәлли олур».

36 Нечә вахт иди ки, бир фәри-
сеј Исаны наһара дәвәт едирди. Иса
онун евинә кәлиб сүфрәјә әјләшди.
37 Шәһәрдә күнаһкар кими таны-
нан бир гадын биләндә ки, Иса фә-
рисејин евиндә наһар едир, бир
габ* әтирли јаг көтүрүб ора кәл-
ди. **38** Гадын Исанын ајаглары
јанында дуруб аглајыр вә көз јаш-
лары илә онун ајагларыны исла-
дыб сачы илә силирди. О, Иса-
нын ајагларына нәвазишлә өпүр вә
онларын үстүнә әтирли јаг тө-
күрдү. **39** Исаны евинә дәвәт ет-
миш фәрисеј буну көрәндә үрәјин-
дә деди: «Бу адам пејғәмбәр олсај-
ды, она тохунан гадынын нә јолун
јолчусу, күнаһкар олдуғуну биләр-
ди». **40** Иса она деди: «Шимон,
сәнә сөзүм вар». О деди: «Бујур,
Мүәллим!»

41 «Бир сәләмчијә ики нәфәр
адам борчлу иди. Биринин борчу
беш јүз динар*, о бирисининки исә
әлли динар иди. **42** Борчу гајтар-
маға һеч бир шејләри олмадығын-
дан, сәләмчи аличәнаблыгла онла-
ры бағышлады. Инди нечә билир-
сән, онлардан ким о кишини даһа
чох севәчәк?» **43** Шимон чаваб
верди: «Белә дүшүнүрәм ки, борчу
даһа бөјүк олан». Иса тәсдиг етди:
«Дүз дедин». **44** Сонра үзүнү га-
дына тәрәф чевириб Шимона деди:
«Бу гадыны көрүрсән? Сәнин еви-
нә кәлдим, ајагларымы јумаға мәнә
су вермәдин. Амма бу гадын ајаг-
ларымы көз јашлары илә јујуб, сачы
илә силди. **45** Сән мәни өпмә-
дин, амма бу гадын, мән кәлән-
дән бәри ајагларымы нәвазишлә
өпүр. **46** Сән башыма јаг сүртмә-
дин, бу гадын исә ајагларыма әтир-
ли јаг сүртдү. **47** Буна көрә, онун
күнаһлары чох олса да, бағышлан-
ды, чүнки о, чох севди. Аз бағышла-
нан исә аз севир». **48** Сонра Иса
гадына деди: «Күнаһларын бағыш-
ланды». **49** Буну ешидәндә онун-
ла сүфрә архасында оланлар деди-
ләр: «Бу кимдир ки, күнаһлары да
бағышлајыр?!» **50** Амма Иса га-
дына деди: «Иманын сәни хилас
етди. Саламат кет».

8 Бундан бир гәдәр сонра Иса шә-
һәрбәшәһәр, кәндбәкәнд кәзиб

Лк 7:35* Һәрфән «өвладларындан»
37* Матта 26:7 һашијәсинә бах

Лк 7:41* Бир күнлүк әмәк һаггына бәрабәр 3,85 гр ағырлығында олан Рома күмүш пулу

Аллаһын падшаһлығы һаггында
хош хәбәри тәблиғ едирди. Он ики
шакирди, **2** һәмчинин чинләр-
дән гуртулмуш вә хәстәликләрдән
шәфа тапмыш бәзи гадынлар: једди
чиндән азад едилмиш Мәчдәлли ад-
ланан Мәрјәм, **3** Һиродун евиндә
нөкәрбашы олан Хузанын арвады
Јоһанна, Сузанна вә бир чох баш-
га гадынлар онунла иди. Гадын-
лар онларын гуллуғунда дуруб, нә-
ләри вардыса, онларла бөлүшүрдү-
ләр.

4 Исанын әтрафына чохлу адам,
о чүмләдән башга шәһәрләрдән кә-
ләнләр дә јығышанда, о данышма-
ға башлады вә бир мәсәл чәк-
ди: **5** «Бир әкинчи тохум сәпмә-
јә чыхды. Тохум сәпәркән, бәзи
тохумлар јол кәнарына дүшдү,
ајаг алтында галыб тапдаланды
вә көјүн гушлары онлары дән-
ләди. **6** Башгалары дашлыға дү-
шүб битди, амма рүтубәт олмады-
ғындан гуруду. **7** Дикәрләри ти-
канлыға дүшдү. Тикан коллары он-
ларла биркә бој атыб онлары боғду.
8 Бәзи тохумлар исә мүнбит торпа-
ға дүшдү вә бәјүјүб јүзгат бар вер-
ди». Мәсәли гуртарандан сонра Иса
учадан деди: «Гулағы олан ешит-
син!»

9 Онда шакирдләри Исадан бу
мәсәлин мәнасыны сорушдулар.
10 О деди: «Сизә Аллаһын пад-
шаһлығынын мүгәддәс сирләрини
баша дүшмәк габилијјәти верилиб,
башгаларына исә бунлар мәсәлләр-
лә сөјләнилир ки, баханда һеч
нә көрмәсинләр, ешидәндә мәнасы-
ны дәрк етмәсинләр. **11** Мәсәлин
мәнасы исә будур: тохум Аллаһын
сөзүдүр. **12** Јолун кәнарына дү-
шәнләр Аллаһын сөзүнү ешидән
адамлардыр. Сонра Иблис кәлир
вә сөзү онларын үрәјиндән көтү-
рүб апарыр ки, онлар инаныб хи-
лас олмасынлар. **13** Дашлыға дү-
шәнләр Аллаһын сөзүнү ешидиб се-
винчлә гәбул едән адамлардыр,
амма онларын көкү јохдур. Онлар
бир мүддәт инаныр, сынаға дүшән
кими имандан дөнүрләр. **14** Ти-
канлыға дүшәнләр Аллаһын сөзү-
нү ешидир, амма һәјатын гајғылы-
ры, вар-дөвләт вә ејш-ишрәт онла-
рын башыны гатыб тамамилә бо-
ғур вә онларын бәһрәси јетишмир.
15 Мүнбит торпаға дүшәнләр исә
јахшы вә көзәл үрәкли инсанлар-
дыр. Онлар Аллаһын сөзүнү еши-
диб ону үрәјиндә горујур вә дөзүмлә
бәһрә кәтирирләр.

16 Һеч кәс чырағы јандырыб үс-
түнү габла өртмүр вә ја ону чарпа-
јынын алтына гојмур. Әксинә, ону
ачыг бир јерә гојур ки, ичәри ки-
рәнләр ишығы көрсүн. **17** Чүнки
елә бир сирр јохдур ки, бир күн аш-
кар олунмасын; елә бир кизли шеј
јохдур ки, бир күн үстү ачылма-
сын, ашкар едилмәсин. **18** Буна
көрә дә нечә гулаг асдығыныза фи-
кир верин, чүнки кимин варыдыр-
са, она даһа чох вериләчәк; кимин
јохудурса, ондан варыдыр дејә зәнн
етдији шеј белә, алыначаг».

19 Бу вахт Исанын анасы вә гар-
дашлары онун јанына кәлдиләр,
лакин басабас олдуғундан онун ја-
нына кечә билмәдиләр. **20** Онда
Исаја дедиләр: «Анан вә гардаш-
ларын бајырдадырлар, сәни көрмәк
истәјирләр». **21** Иса онлара деди:
«Мәним анам вә гардашларым Ал-
лаһын сөзүнү динләјиб она әмәл
едәнләрдир».

22 Бир күн Иса шакирдләри илә
гајыға миниб деди: «Кәлин көлүн о
бири тәрәфинә үзәк». Онлар саһил-
дән араландылар. **23** Онлар үзәр-
кән Иса јухуја кетди. Бирдән көлдә
күчлү бир фыртына гопду вә гајыға
су долмаға башлады. Онлар бөјүк

тәһлүкәдә идиләр. **24** Шакирд-
ләр Исаја јахынлашыб ону ојада-
рағ: «Устад, устад, батырыг!», — де-
диләр. Иса дуруб күләји вә чошмуш
далғалары рам етди. Күләк јаранды,
су сакитләшди. Әтрафа сүкут чөк-
дү. **25** Иса онлара деди: «Һаны
сизин иманыныз?» Амма шакирд-
ләри горху бүрүмүшдү вә онлар
чашғынлыг ичиндә бир-биринә де-
јирдиләр: «Бу кимдир ки, һәтта күләјә вә сујa әмр едир, онлар да итаәт
едирләр?!»

26 Онлар Галилеја илә үзбәүз
олан керасалыларын торпағына јан
алдылар. **27** Иса саһилә чыханда
о шәһәрин бир сакини илә раст-
лашды. Бу адам чинләрә тутул-
мушду вә узун мүддәт иди ки, чыл-
пағ кәзир вә евдә јох, сәрдабәләрин
арасында јашајырды. **28** О, Иса-
ны көрән кими бағырды вә гаршы-
сында јерә сәрилиб: «Ејј Аллаһ-Таа-
ланын Оғлу Иса! Мәндән нә истә-
јирсән? Јалварырам сәнә, мәнә әзаб
вермә», — дејә бәркдән гышғырды.
29 (Чүнки Иса мурдар руһа ондан
чыхмағы әмр едирди. Бу адам ар-
тыг хејли вахтдыр ки, мурдар руһун
әсарәтиндә иди. Ону дәфәләрлә зән-
чирләјиб гандалламыш вә кешији-
ни чәкмишдиләр. О исә буховла-
ры гырырды вә чин ону чөл-бијаба-
на говурду.) **30** Иса ондан соруш-
ду: «Адын нәдир?» О чаваб верди:
«Лекион»*. Чүнки онун ичинә чохлу
чин кирмишди. **31** Чинләр Иса-
ја јалварырдылар ки, онлары диб-
сиз үммана көндәрмәсин. **32** Бу
вахт дағда бөјүк донуз сүрүсү от-
лајырды. Чинләр Исаја јалвардылар
ки, онлара донузлара кирмәјә ичазә
версин. Иса ичазә верди. **33** Чин-
ләр о адамдан чыхыб донузлара
кирдиләр вә бүтүн сүрү учурумдан
көлә атылыб боғулду. **34** Буну
көрән чобанлар гачыб баш верән-
ләри шәһәрдә вә кәндләрдә даныш-
дылар.

35 Чамаат нә баш вердијини
көрмәк үчүн ораја ахышды. Исанын
јанына кәләндә көрдүләр ки, ичин-
дән чин чыхмыш адам әјниндә пал-
тар, ағлы башында Исанын ајагла-
рынын јанында отуруб. Онлар бәрк
горхдулар. **36** Һадисәни өз көзлә-
ри илә көрәнләр бу адамын чин-
ләрдән нечә азад олуб сағалдығы-
ны онлара данышдылар. **37** Ке-
раса торпағынын чамааты Исадан
хаһиш етди ки, чыхыб кетсин, чүн-
ки онлары дәһшәт бүрүмүшдү. Иса
гајыға минди вә саһилдән аралан-
маг истәјәндә **38** чинләрдән азад
едилмиш адам ону өзү илә көтүр-
мәји хаһиш етди. Амма Иса ети-
раз едиб деди: **39** «Евинә гајыт вә
Аллаһ сәнин үчүн нә едибсә, һамы-
сыны чамаата даныш». Онда һәмин
адам кедиб Исанын онун үчүн нә-
ләр етдијини бүтүн шәһәр әһлинә
данышды.

40 Иса кери гајыданда чамаат
ону севинчлә гаршылады, чүн-
ки һамы онун јолуну көзләјир-
ди. **41** Бу заман синагогун рәиси,
Јаир адында бир адам кәлиб Иса-
нын ајагларына дүшдү вә јалвар-ја-
хар едиб ондан евинә кәлмәјини ха-
һиш етди. **42** Онун он ики ја-
шында олан јеканә гызы өлүм ајa-
ғында иди.

Иса јолла кедәркән чамаат ону
сыхышдырырды. **43** Дүз он ики
ил иди ки, ганахмадан әзијјәт чә-
кән вә һеч кимин сағалда билмәди-
ји бир гадын **44** архадан јахын-
лашыб Исанын әбасынын сачағына
тохунду вә о андача ганахмасы да-
јанды. **45** Иса сорушду: «Мәнә
ким тохунду?» Һеч ким бојнуна

Лк 8:30* Гәдим Рома ордусунун баш һәрби
һиссәси «лекион» адланырды. Бу сөз бурада
чохлуг мәнасында ишләнир

алмајанда Петер деди: «Устад, чамаат сәни дөврәјә алыб сыхышдырыр». **46** Амма Иса деди: «Мәнә кимсә тохунду, чүнки дахилимдән гүввә чыхдығыны һисс етдим». **47** Кизлин гала билмәдијини баша дүшән гадын титрәјә-титрәјә кәлиб Исанын ајагларына јыхылды вә она нә үчүн тохундуғуну вә дәрһал сағалдығыны һамынын гаршысында данышды. **48** Иса она деди: «Бачым*, иманын сәни сағалтды. Саламат кет».

49 Иса һәлә данышаркән синагог рәисинин јахын адамларындан бири кәлиб деди: «Гызын өлдү. Даһа мүәллимә әзијјәт вермә». **50** Иса буну ешидән кими, Јаирә деди: «Горхма, сән бирчә инан. Гызын хилас олачаг». **51** Онлар евә чатанда Иса Петер, Јәһја, Јагуб вә гызын ата-анасындан башга һеч кимә өзү илә ичәри кирмәјә ичазә вермәди. **52** Һамы кәдәр ичиндә иди; гыз үчүн аглајыр, башына вурурду. Иса онлара деди: «Бәсдир ағладыныз, гыз өлмәјиб, јатыр». **53** Онда чамаат она күлмәјә башлады, чүнки гызын өлдүјүнү билирдиләр. **54** Иса гызын әлиндән тутуб чағырды: «Гызым, дур!» **55** О дирилди* вә дәрһал ајаға галхды. Иса көстәриш верди ки, гыза јемәк версинләр. **56** Ата илә ананын севинчинин һәдди-һүдуду јох иди, лакин Иса онлара тапшырды ки, бу һадисәни һеч кимә данышмасынлар.

9 Иса он ики шакирдини јанына чағырыб бүтүн чинләри говмаг вә хәстәликләри сағалтмаг үчүн онлара күч вә сәлаһијјәт верди. **2** Сонра онлары Аллаһын падшаһлығыны тәблиғ етмәјә вә хәстәләри сағалтмаға көндәрди. **3** Иса тапшырды: «Өзүнүзлә јола һеч нә көтүрмәјин; нә әса, нә һејбә, нә чөрәк, нә күмүш пул, нә дә дәјишәк* көјнәк көтүрүн. **4** Һансы евә кирсәниз орада галын вә орадан да јола дүшүн. **5** Һарада сизи гәбул етмәсәләр, һәмин шәһәрдән чыханда онлара шәһадәт олсун дејә, ајағынызын тозуну* чырпын». **6** Шакирдләр јола чыхдылар. Онлар кәндбәкәнд кәзиб һәр јердә хош хәбәри тәблиғ едир вә хәстәләрә шәфа верирдиләр.

7 Вилајәт һакими Һирод* бу һадисәләрдән хәбәр тутанда чаш-баш галды, чүнки бәзиләри дејирдиләр ки, Јәһја дирилиб. **8** Дикәрләри Илјасын зүһур етдијини, башгалары исә һансыса бир гәдим пејгәмбәрин дирилдијини сөјләјирдиләр. **9** Һирод деди: «Јәһјанын бојнуну вурдурмушам, бәс көрәсән, барәсиндә бу гәдәр сөһбәт кедән бу адам кимдир?» Буна көрә дә Исаны көрмәк истәјирди.

10 Һәвариләр гајыдыб көрдүкләри ишләри Исаја данышдылар. Онда Иса онларла тәкликдә галмаг үчүн онлары көтүрүб Бетсајда адланан шәһәрә кетди. **11** Чамаат бундан хәбәр тутуб онун далынча јолланды. Иса онлары меһрибанлыгла гәбул етди, онлара Аллаһын падшаһлығы һаггында данышмаға башлады вә шәфаја еһтијачы олан-лары сағалтды. **12** Јаваш-јаваш гаш гаралырды. Бу вахт он ики шакирди онун јанына кәлиб дедиләр: «Бура чөллүкдүр, чамааты бурах әтрафдакы кәндләрә, обалара кедиб јемәјә бир шеј тапсынлар вә кечәләсинләр». **13** Лакин Иса онла-

---

Лк 8:48* Һәрфән «гызым» **55*** Јаһуд «руһу (һәјат гүввәси) өзүнә гајытды»

Лк 9:3* Һәрфән «ики көјнәк» **5*** «Ајагдан тозу чырпмаг» ифадәси өзүнү мәсулијјәтдән азад етмәк мәнасыны дашыјыр **7*** Јәни Бөјүк Һиродун оғлу Һирод Антипа

ра деди: «Сиз онлара јемәк верин». Шакирдләр дедиләр: «Беш чөрәкдән вә ики балыгдан савајы һеч нәјимиз јохдур, јохса кедиб бу гәдәр чамаата јемәк алаг?» **14** Орада тәхминән беш мин нәфәр киши варды. Онда Иса деди: «Онлары дәстәләрә бөлүб тәхминән әллиәлли отурдун». **15** Шакирдләр чамааты әјләшдирдиләр. **16** Иса беш чөрәји вә ики балығы әлинә көтүрдү; көјә бахды вә бәрәкәт диләди. Сонра чөрәји бөлдү, чамаата пајламаг үчүн чөрәји вә балығы шакирдләринә верди. **17** Һамы јејиб дојду вә артыг галмыш тикәләрдән он ики зәнбил јығылды.

18 Даһа сонра Иса тәкликдә дуа едәндә шакирдләри јанына кәлдиләр. Иса онлардан сорушду: «Чамаатын дедијинә көрә мән кимәм?» **19** Онлар чаваб вердиләр: «Кимиси дејир сән Вәфтизчи Јәһјасан, кимиси дејир Илјассан. Башгалары исә дејир ки, гәдимдә јашамыш һансыса пејгәмбәрләрдән бири дирилиб». **20** Иса онлардан сорушду: «Бәс сиз нә дејирсиниз? Мән кимәм?» Петер чаваб верди: «Аллаһын Мәсиһи». **21** Иса онларла чидди данышыб, бәрк-бәрк тапшырды ки, буну һеч кәсә демәсинләр **22** вә әлавә етди: «Инсан Оғлу чохлу әзијјәт чәкмәли, агсаггаллар, бөјүк каһинләр вә мирзәләр ону рәдд етмәли, о өлмәли вә үчүнчү күндә дирилмәлидир».

23 Сонра о һамыја деди: «Ким ардымча кәлмәк истәјирсә, гој өзүнү инкар етсин, ишкәнчә дирәјини көтүрүб күнбәкүн дашысын вә даима ардымча кәлсин. **24** Һәјатыны хилас етмәк истәјән ону итирәчәк, амма һәјатыны мәним уғрумда итирән ону хилас едәчәк. **25** Доғрудан да, әкәр инсан дүнја малыны јығыб, һәјатыны итирәр вә ја зәрәр чәкәрсә, бунун она нә фајдасы? **26** Ким мәндән вә сөзләримдән утанарса, инсан Оғлу да өзүнүн, Атасынын вә мүгәддәс мәләкләрин әзәмәтилә кәләндә һәмин адама көрә утаначаг. **27** Ешидин вә акаһ олун, бурада дуранлардан бәзиләри Аллаһын падшаһлығыны көрмәмиш өлмәјәчәк».

28 Бу сөһбәтдән тәхминән сәккиз күн сонра Иса Петери, Јәһјаны вә Јагубу көтүрүб дуа етмәк үчүн даға чыхды. **29** Дуа етдији заман онун сифәти дәјишди вә либасы дүмаг ағарды. **30** Бирдән онунла ики адам данышмаға башлады; бунлар Муса вә Илјас иди. **31** Онлар әзәмәтлә пејда олдулар вә Јерусәлимдә баш верәчәк һадисәләрдән, Исанын дүнјадан ајрылмасындан сөһбәт етмәјә башладылар. **32** Бу заман Петер вә онун јолдашлары мүркүләјирдиләр. Онлар там ојананда Исанын чалалыны вә јанында дуран ики адамы көрдүләр. **33** Бу ики нәфәр Исадан ајрыланда Петер она деди: «Устад, бизим бура кәлмәјимиз нә јахшы олду! Гој биз үч чадыр гураг: бирини сәнә, бирини Мусаја, бирини дә Илјаса». О, нә дедијини өзү дә билмирди. **34** Петер һәлә данышаркән, бир булуд топасы кәлди вә онлары бүрүдү. Онлар булудун ичиндә галдыгда бәрк горхдулар. **35** Булуддан: «Бу, Мәним Оғлумдур, ону сечмишәм. Она гулаг асын», — дејән бир сәс кәлди. **36** Бу сәс кәләндә онлар көрдүләр ки, Иса тәкдир. Онлар көрдүкләрини бир мүддәт кизли сахладылар вә һеч кәсә данышмадылар.

37 Ертәси күн дағдан дүшәндә ону бөјүк бир издиһам гаршылады. **38** Чамаатын ичиндән бир киши гышгырды: «Мүәллим, сәнә

јалварырам, нә олар, бир оғлума бах, о, мәним јеканә өвладымдыр. **39** Бир чин* она һүчум едир, оғлум гәфләтән гышғырыр, гыч олур, ағзы көпүкләнир вә чин ону там үзәндән сонра һандан-һана ондан әл чәкир. **40** Шакирдләринә јалвардым ки, чини говсунлар, амма бачармадылар». **41** Иса деди: «Ејмансыз вә позғун нәсил! Нә вахта гәдәр аранызда олачағам? Нә вахта гәдәр сизә дөзәчәјәм? Оғлуну бура кәтир». **42** Оғлан Исаја јахынлашанда чин ону јерә сәрди вә о, шиддәтлә чырпынмаға башлады. Иса мурдар руһа һөкм етди, оғланы сағалдыб атасына верди. **43** Һамы Аллаһын мөһтәшәм күчүнә һејран галды.

Чамаат онун етдикләринә һејран галаркән о, шакирдләринә деди: **44** «Сөзләрими јадынызда јахшы сахлајын: инсан Оғлу әлә верилмәлидир». **45** Лакин шакирдләр онун нә демәк истәдијини баша дүшмәдиләр. Бу онлардан кизләдилмишди ки, дејиләнләрин мәнасыны анламасынлар. Амма дејиләнләр һаггында сорушмаға да горхурдулар.

46 Бундан сонра онлар кимин ән бөјүк олачағы барәдә мүбаһисә етмәјә башладылар. **47** Иса онларын үрәјиндәкиләри билдијиндән балача бир ушағы көтүрүб јанына гојду **48** вә белә деди: «Бу балача ушағы мәним хатиримә гәбул едән мәни дә гәбул едир; мәни гәбул едән исә мәни көндәрәни дә гәбул едир. Аранызда ән тәвазөкар кимдирсә*, бөјүк одур».

49 Онда Јәһја деди: «Устад, биз бир адам көрдүк. О, сәнин адындан истифадә едиб чинләри говурду. Биз она мане олмаға чалышдыг, чүнки о, бизимлә кәзмир». **50** Лакин Иса деди: «Она мане олмајын, чүнки сизә гаршы чыхмајан сизин тәрәфиниздәдир».

51 Исанын көјә көтүрүлмәси вахты јахынлашырды; о, Јерусәлимә кетмәк гәтијјәтиндә иди **52** вә габағынча адамларына көндәрди. Онлар Иса үчүн һазырлыг көрмәкдән өтрү јола дүшдүләр вә кәлиб самаријалыларын бир кәндинә чыхдылар. **53** Амма оранын чамааты ону гәбул етмәди, чүнки о, Јерусәлимә кетмәји гәрарлашдырмышды. **54** Шакирдләрдән Јагуб вә Јәһја буну көрәндә дедиләр: «Аға, истәјирсән дејәк көјдән алов кәлиб бунлары мәһв етсин?» **55** Иса дөнүб онлары данлады. **56** Сонра башга кәндә кетдиләр.

57 Онлар јолла кедәркән бир нәфәр Исаја деди: «Сән һара кетсән, мән дә сәнин ардынча кедәчәјәм». **58** Лакин Иса она деди: «Түлкүләрин дә, көј гушларынын да јувасы вар, амма инсан Оғлунун башыны гојмаға белә јери јохдур». **59** Башга адама исә: «Ардымча кәл», — деди. О адам чаваб верди: «Ичазә вер, әввәлчә кедим атамы дәфн едим». **60** Лакин Иса деди: «Гој өлүләр өз өлүләрини дәфн етсинләр, сән исә кет һәр јердә Аллаһын падшаһлығыны тәблиғ ет». **61** Башга бириси деди: «Аға, сәнин ардынча кедәчәјәм, амма ичазә вер кедим әввәл евдәкиләрлә сағоллашым». **62** Иса она деди: «Әлини хышын үстүнә гојуб архадакы шејләрә бахан адам Аллаһын падшаһлығына лајиг дејил».

10 Бүтүн бунлардан сонра Ағамыз даһа јетмиш шакирд тәјин едиб онлары өзүнүн кетмәк истәдији һәр шәһәрә, һәр јерә ики-ики көндәрди. **2** О, шакирдләрә

Лк 9:39* Һәрфән «руһ» **48*** Јахуд «аранызда ким кичик кими давранырса»

деди: «Доғрудан да, мәһсул болдур,
амма бичинчиләр аздыр. Буна көрә
дә бичинин Саһибиндән диләјин
ки, мәһсулу јығмаға бичинчи көндәрсин. **3** Кедин. Мән сизи чанаварлар арасына гузу кими көндәрирәм. **4** Өзүнүзлә кисә, һејбә, сәндәл көтүрмәјин вә јолда һеч кәслә
гучаглашмајын, өпүшүб-көрүшмәјин. **5** Һансы евә кирсәниз, әввәлчә: “Бу евә салам олсун!”, — дејин.
6 О евдә сүлһсевәр бир адам јохдурса, диләдијиниз сүлһ сизә гајыдачаг; әкәр варса, онун үзәриндә галачаг; **7** О евдә галыб габағыныза гојулан немәтләри јејин вә ичин,
чүнки зәһмәткеш әмәк һаггына лајигдир. Бир еви гојуб башга евә кечмәјин.

8 Һәр һансы бир шәһәрә кирәндә сизи орада гәбул етсәләр, габағыныза гојулан шејләри јејин,
9 о шәһәрдәки хәстәләри сағалдын
вә онлара: “Аллаһын падшаһлығы јахындыр”, — дејин. **10** Һансы шәһәрдә ки сизи гәбул етмәдиләр, онун баш күчәләринә чыхыб дејин:
11 “Һәтта шәһәриниздән ајағымыза јапышан тозу да, сизә шәһадәт олсун дејә, гаршыныздa чырпырыг. Анчаг јадынызда галсын, Аллаһын падшаһлығы јахындыр”. **12** Билин вә акаһ олун, Һөкм күнү Содом шәһәри үчүн таб кәтирмәк һәмин шәһәрә нисбәтән даһа асан олачаг.

13 Вај һалына, Хоразин! Вај һалына, Бетсајда! Чүнки сиздә едилмиш гүдрәтли ишләр Сур вә Сидон шәһәрләриндә едилсәјди, онлар чула бүрүнүб күл ичиндә отурараг чохдан төвбә етмишдиләр.
14 Буна көрә дә Һөкм күнү Сурла Сидон шәһәрләри үчүн таб кәтирмәк сизә нисбәтән даһа асан олачаг. **15** Ејі Капернаһум, елә билирсән көјләрә гәдәр јүксәләчәксән? Хејр! Бирбаша Мәзара* уграјачагсан!

16 Сизә гулаг асан мәнә дә гулаг асыр. Сизи рәдд едән мәни дә рәдд едир. Мәни рәдд едән исә мәни көндәрәни дә рәдд едир».

17 Бундан бир гәдәр сонра јетмиш шакирд севинч ичиндә гајыдыб дедиләр: «Ағa! Чинләр дә сәнин адыны ешидәндә бизә бојун әјирләр!» **18** Иса деди: «Шејтанын көјдән илдырым кими дүшдүјүнү көрдүм. **19** Мән сизә иланлары вә әгрәбләри тапдаламаг һөкмү, һәмчинин дүшмәнин бүтүн күчү үзәриндә сәлаһијјәт вермишәм. Сизә һеч бир шеј зәрәр вура билмәз. **20** Анчаг руһларын сизә бојун әјдијинә көрә јох, адыныызын көјләрдә јазылдығына көрә севинин». **21** О ан Иса мүгәддәс руһла долду вә севинчдән чуша кәлиб деди: «Ата, ејі көјүн вә јерин Ағасы! Һамынын гаршысында Сәнә шүкүр едирәм, чүнки бунлары һикмәтли вә ағыллы адамлардан бәрк-бәрк кизләдиб көрпәләрә ачдын. Бәли, Ата, Сән буну мүнасиб билдин. **22** Һәр шеји Атам мәнә верди вә Оғулу Атадан савајы һеч ким танымыр. Атаны да Оғулдан савајы вә Оғулун танытмаг истәдији адамдан савајы һеч кәс танымыр».

23 Иса буну дејиб шакирдләринә тәрәф дөндү вә деди: «Сизин көрдүјүнүзү көрән көзләр нечә дә хошбәхтдир. **24** Инанын, бир чох пејғәмбәр вә падшаһ сизин көрдүкләринизи көрмәк арзусунда иди, амма көрмәди; ешитдикләринизи ешитмәк арзусунда иди, амма ешитмәди».

25 Бир гануншунас Исаны сынамаг үчүн ајаға галхыб сорушду:

Лк 10:15* Һәрфән «һадесә». Јәни бәшәријјәтин үмуми мәзарына. 7–чи Әлавәјә бах

«Мүәллим, әбәди һәјаты алмаг үчүн нә етмәлијәм?» **26** Иса чаваб верди: «Ганунда нә јазылыб? Нечә баша дүшүрсән?» **27** О, чавабында деди: «“Аллаһын Јеһованы бүтүн үрәјинлә, бүтүн чанынла, бүтүн ағлынла вә вар күчүнлә сев” вә: “Јахыныны өзүнү севдијин кими сев”». **28** Иса она деди: «Дүз дедин: “Һәмишә белә ет вә јашајачагсан”».

29 Лакин бу адам өзүнә бәраәт газандырмаг үчүн Исадан сорушду: «Бәс мәним јахыным кимдир?» **30** Иса чаваб верди: «Бир адам Јерусәлимдән Јерихоја дүшүрдү вә јолда гулдурларын әлинә кечди. Гулдурлар ону сојундуруб дөјдүләр вә өлүмчүл һалда гојуб кетдиләр. **31** Бу вахт орадан бир каһин кечирди, лакин ону көрдүкдә јолун о бири тајына кечиб кетди. **32** Һабелә бир Левили дә һәмин јерә чатыб ону көрәндә јолун о бири тәрәфинә кечиб кетди. **33** Анчаг о јол илә кедән бир самаријалы һәмин јерә чатыб бу адамы көрәндә јазығы кәлди. **34** Она јахынлашды, јараларына јаг вә шәраб төкүб сарыды. Сонра ону өз ешшәјинә миндириб бир карвансараја кәтирди вә орада онун гајғысына галды. **35** Ертәси күн самаријалы ики динар чыхарыб карвансара саһибинә верди вә деди: “Бу адама јахшы бах, әкәр артыг хәрчин чыхарса, гајыданда өдәјәрәм”. **36** Сәнчә, бу үч нәфәрдән ким гулдурларын әлинә дүшмүш адамын јахыны кими давранды?» **37** О чаваб верди: «Онунла шәфгәтлә давранан». Иса она деди: «Кет, сән дә белә ет».

38 Онлар јолларына давам едәркән Иса бир кәндә кирди. Бурада Марта адлы бир гадын ону евинә дәвәт етди. **39** Бу гадынын бачысы Мәрјәм, Ағамызын ајагларынын јанында отуруб она гулаг асырды. **40** Мартанын исә башы биш-дүшә бәрк гарышмышды. О јахынлашыб деди: «Аға, бачым мәни тәк гојуб көмәк еләмир, нијә она бир сөз демирсән? Она де ки, дуруб мәнә көмәк етсин». **41** Аға она деди: «Марта, Марта, сән чох шеј үчүн нараһат олуб өзүнү јорурсан. **42** Әслиндә инсана аз шеј лазымдыр, һәтта бир шеј дә кифајәт едәр. Мәрјәм өзүнә јахшы пај сечиб вә бу, ондан алынмајачаг».

11 Күнләрин бир күнү Иса дуа едирди. Дуасыны гуртаранда бир шакирди ондан каһиш етди: «Аға, Јәһја шакирдләринә өјрәтдији кими, сән дә бизә дуа етмәји өјрәт».

2 Иса онлара деди: «Дуа едәндә дејин: “Ата, гој адын мүгәддәс тутулсун; гој падшаһлығын кәлсин. **3** Бизә бу күнә лазым олан рузини* вер **4** вә күнаһларымызы бағышла, чүнки өзүмүз дә бизә гаршы күнаһ иш тутмуш* һәр кәси бағышлајырыг. Гојма биз сынаглар гаршысында јыхылаг”».

5 Сонра Иса онлара белә деди: «Тутаг ки, бир адамын досту вар вә о, кечә јарысы достунун јанына кәлиб дејир: “Достум, мәнә үч чөрәк вер, **6** индичә јолдан бир достум кәлиб, онун габағына гојмаға һеч нәјим јохдур”. **7** Ев саһиби ичәридән дејир: “Мәни нараһат еләмә. Гапы бағлыдыр, ушагларым да јанымда јатырлар. Мән дуруб сәнә һеч нә верә билмәрәм”. **8** Сизә ону дејим ки, бу адам достлуг хатиринә дуруб она һеч нә вермәсә дә, досту исрар етдији үчүн дурачаг вә лазым олан шејләри она верәчәк. **9** Беләликлә, дурмадан диләјин, сизә вериләчәк; дур-

---

Лк 11:3* Һәрфән «чөрәји» **4*** Һәрфән «бизә борчу олан»

мадан ахтарын, тапачагсыныз; дурмадан гапыны дөјүн вә сизә ачачаглар. **10** Чүнки диләјән истәдијини алыр, ахтаран тапыр вә гапыны дөјәнә ачырлар. **11** Доғрудан да, мәкәр аранызда елә бир ата вар ки, оғлу балыг истәјәндә балыг әвәзинә она илан версин? **12** Јахуд јумурта истәјәндә она әгрәб версин? **13** Беләликлә, әкәр сиз пис олдуғунуз һалда ушагларыныза јахшы немәтләр верә билирсинизсә, мәкәр көјдәки Ата ондан истәјәнләрә мүгәддәс руһундан вермәјәчәк?»

14 Даһа сонра Иса бир нәфәрдән инсаны лал едән чини говду. Чин чыхандан сонра һәмин адам данышмаға башлады. Чамааты һејрәт бүрүдү. **15** Амма бәзиләри дедиләр: «Бу адам чинләрин һөкмдары Беелзебубун әли илә чинләри говур». **16** Башгалары исә ону сынамаг үчүн көјдән бир әламәт көстәрмәсини истәдиләр. **17** Онларын үрәјиндәкиләри билән Иса деди: «Дахилдән парчаланмыш һәр бир падшаһлыг виран галачаг вә дахилдән парчаланмыш ев учачаг. **18** Әкәр Шејтан да ичәридән парчаланыбса, онун падшаһлығы нечә давам кәтирәчәк? Ахы дејирсиниз ки, мән чинләри Беелзебубун әли илә говурам. **19** Әкәр мән чинләри Беелзебубун әли илә говурамса, онда сизин давамчыларыныз онлары кимин әли илә говур? Буна көрә дә сизи онлар мәһкум едәчәкләр. **20** Јох әкәр мән чинләри Аллаһын күчү* илә говурамса, демәли, Аллаһын падшаһлығы кәлиб, сизин исә хәбәриниз јохдур. **21** Күчлү, јараг-јасаглы бир адам имарәтинин кешијини чәкирсә, онун әмлакы үчүн горху јохдур. **22** Амма ондан даһа күчлүсү евинә басгын едиб ону үстәләјәрсә, онун күвәндији јараг-јасағы көтүрүр вә гарәт етдији шејләри башгалары илә бөлүшүр. **23** Ким мәним тәрәфимдә дејил, мәним әлејһимәдир; мәнимлә топламајан дағыдыр.

24 Бир мурдар руһ адамдан чыханда өзүнә раһат јер тапмаг үчүн гураглыг јерләрдә кәзиб-долашыр. Лакин бир јер тапмајанда: “Чыхдығым евә гајыдым”, — дејир. **25** Кери гајыданда һәмин еви сәлигә-саһман вә бәрбәзәк ичиндә тапыр. **26** Онда о кедир вә өзүндән дә пис једди башга руһ көтүрүб кәлир. Онлар о евә кириб орада мәскунлашырлар. О адамын ахыры әввәлиндән дә пис олур».

27 Иса данышаркән чамаатын арасындан бир гадын учадан деди: «Сәни бәтниндә дашыјан вә дөшләри илә әмиздирән гадын нә хошбәхтдир!» **28** Анчаг Иса деди: «Әксинә, Аллаһын сөзүнү ешидиб она әмәл едәнләр хошбәхтдирләр!»

29 Исанын әтрафына даһа чох адам јығышанда о деди: «Бу нәсил пис нәсилдир. О, әламәт ахтарыр, амма она Јунусун әламәтиндән савајы башга бир әламәт верилмәјәчәк. **30** Јунус ниневалылар үчүн бир әламәт олдуғу кими, инсан Оғлу да бу нәсил үчүн бир әламәт олачаг. **31** Һөкм күнү чәнуб мәликәси бу нәслин адамлары илә бирликдә дирилдиләчәк вә онлары мәһкум едәчәк. Чүнки о, дүнјанын о бири учундан Сүлејманын һикмәтини динләмәк үчүн кәлмишди, һәрчәнд Сүлејмандан даһа һикмәтлиси бурада дуруб. **32** Һөкм күнү ниневалылар бу нәслин адамлары илә бирликдә дирилдиләчәк вә онлары мәһкум едәчәкләр. Чүнки ниневалылар Јунусун тәблиғ етдији һөкмү ешидәндә төвбә етдиләр, һәрчәнд бурада Јунусдан даһа

Лк 11:20* Һәрфән «бармағы»

бөјүк пејгәмбәр дуруб. **33** Чырағы јандырыб зирзәмијә вә ја сәбәт алтына гојмурлар. Әксинә, ону ачыг јерә гојурлар ки, отаға кирән ишығы көрсүн. **34** Бәдәнин чырағы көздүр. Инсанын көзү тохдурса, демәли, бүтүн бәдәни нур ичиндәдир. Јох әкәр көзү ачдырса, демәли, бүтүн бәдәни зүлмәт ичиндәдир. **35** Буна көрә дә ајыг ол. Ола билсин, ичиндәки ишыг зүлмәтдир. **36** Әкәр бәдәнин бүсбүтүн нур ичиндәдирсә вә онун һеч бир һиссәсиндә зүлмәтдән әсәр-әламәт јохдурса, чыраг сәни ишыгландырдығы кими, бәдәнин дә тамамилә нура гәрг олачаг».

37 Иса сөзүнү гуртаранда, бир фәрисеј ону наһара дәвәт етди. Иса онун евинә кириб сүфрә архасында әјләшди. **38** Фәрисеј Исанын наһардан әввәл јујунмадығыны* көрәндә тәәччүбләнди. **39** Ағамыз она деди: «Сиз фәрисејләр, чамы вә нимчәни үздән тәмизләјирсиниз, амма дахилиниз сојғунчулуг вә писликлә долудур. **40** Ағылсызлар! Мәкәр үз тәрәфи јарадан, дахили дә јаратмајыб? **41** Сиз дахилдән кәлән сәдәгәләр верин, онда сизин үчүн һәр шеј тәмиз олачаг. **42** Вај һалыныза, фәрисејләр! Чүнки сиз нанә, сәдәфоту вә дикәр көјәртиләрин онда бирини верирсиниз, амма әдаләтә вә Аллаһа гаршы мәһәббәтә бармагарасы бахырсыныз. Ондабири вермәк борчунуздур, амма кәрәк галан шејләрә дә етинасыз јанашмајајдыныз. **43** Вај һалыныза, фәрисејләр! Чүнки сиз синагогларда јухары башда отурмағы вә базар мејданларында чамаатдан салам алмағы севирсиниз. **44** Вај һалыныза, чүнки сиз адамларын билмәдән үстүндә кәздикләри көзә чарпмајан гәбирләр кимисиниз».

45 Онда бир гануншүнас Исаја деди: «Мүәллим, бу сөзләрлә сән бизи дә тәһгир едирсән». **46** Иса она чаваб верди: «Ејј гануншүнаслар, вај сизин дә һалыныза! Чүнки сиз чамаатын бојнуна ағыр јүк гојурсунуз, өзүнүз исә бармағынызы да о јүкә вурмаг истәмирсиниз.

47 Вај һалыныза, чүнки сиз пејгәмбәрләр үчүн мәгбәрәләр учалдырсыныз, һалбуки онлары өлдүрән елә сизин аталарыныз олуб. **48** Демәли, сиз аталарынызын әмәлләриндән хәбәрдар олдуғунузу көстәрирсиниз, бунунла белә онларын етдикләрини дәстәкләјирсиниз; онлар пејгәмбәрләри өлдүрүбләр, сиз исә һәмин пејгәмбәрләр үчүн мәгбәрәләр учалдырсыныз. **49** Буна көрә дә Аллаһын һикмәти демишдир: “Мән онлара пејгәмбәр вә һәвари көндәрәчәјәм. Онлардан бәзисини өлдүрәчәк, бәзиләринә зүлм едәчәкләр. **50** Беләчә, бәшәр нәсли дүнјаја кәләндән* бәри бүтүн пејгәмбәрләрин ахыдылмыш ганы бу нәсилдән тәләб едиләчәк; **51** Һабилдән тутмуш, гурбанкаһла Аллаһын еви арасында өлдүрүлмүш Зәкәријјәнин ганына көрә” бах бу нәсил чавабдеһдир.

52 Вај һалыныза, ејј гануншүнаслар! Чүнки сиз билик гапысыны ачан ачары көтүрмүсүнүз. Нә өзүнүз ичәри кирдиниз, нә дә кирмәк истәјәнләри гојдунуз».

53 Иса орадан чыханда мирзәләр вә фәрисејләр ону дөврәјә алдылар вә сыхышдырараг суал јағдырмаға башладылар; **54** ону сөздә тутмаг үчүн фүрсәт ахтарырдылар.

Лк 11:38* Бурада мәрасим гајдаларына үјғун јујунма нәзәрдә тутулур. Марк 7:3 бах

Лк 11:50* Һәрфән «тохум ахыдыландан бәри». Адәмлә Һәвванын дүнјаја ушаг кәтирмәси нәзәрдә тутулур

12 Бир күн Исанын башына минләрлә адам топлашмышды, инсан әлиндән тәрпәнмәк олмурду. Иса әввәлчә өз шакирдләринә мүрачиәт едәрәк сөзә башлады: «Өзүнүзү фәрисејләрин мајасындан, јәни икиүзлүлүкдән көзләјин. **2** Елә кизли шеј јохдур ки, бир күн үзә чыхмасын; елә бир сирр јохдур ки, сонрадан үстү ачылмасын. **3** Буна көрә дә гаранлыгда дедијиниз ишыгда ешидиләчәк, дөрд дивар арасында пычылдадығыныз евләрин дамындан вәз едиләчәк. **4** Достлар, бәдәни өлдүрүб ондан сонра һеч нә бачармајанлардан горхмајын. **5** Сизә дејим кимдән горхмаг лазымдыр: бәдәни өлдүрәндән сонра ону Һинном дәрәсинә* атмаға гадир оландан горхун. Бәли, сизә дејирәм, Ондан горхун. **6** Мәкәр беш сәрчәни икичә гара гәпијә* сатмырлар? Амма онлардан һеч бири Аллаһын јадындан чыхмыр. **7** Сизин исә башынызын сачы белә, бир-бир сајылыб. Одур ки, горхмајын, сиз сәрчәләрдән гат-гат гијмәтлисиниз.

8 Буну билин ки, ким инсанларын гаршысында мәнимлә вәһдәтдә олдуғуну ачыг-ашкар сөјләјирсә, инсан Оғлу да Аллаһын мәләкләринин гаршысында онунла вәһдәтдә олдуғуну ачыг-ашкар сөјләјәчәк. **9** Ким инсанларын гаршысында мәни данарса, мән дә Аллаһын мәләкләри гаршысында ону даначағам. **10** Инсан Оғлуна гаршы бир сөз дејән адам бағышланачаг, лакин мүгәддәс руһа гаршы күфр данышан адам бағышланмајачаг. **11** Сизи һалг мәчлисләринә, һакимләрин вә дөвләт адамларынын гаршысына чәкиб кәтирәндә өзүнүзү мүдафиә етмәк үчүн нә вә нечә дејәчәјиниз, нә данышачағыныз һаггында нарахат олмајын. **12** Чүнки мүгәддәс руһ сизә нә демәк лазым олдуғуну һәмин ан өјрәдәчәк».

13 Бундан сонра чамаат арасындан бир адам она деди: «Мүәллим, гардашыма де ки, мирасы мәнимлә бөлсүн». **14** Иса она чаваб верди: «Ај киши, мәни аранызда һакимлик етмәјә вә ја малынызы бөлмәјә ким тәјин едиб?» **15** Сонра әлавә етди: «Көзләринизи дөрд ачын вә өзүнүзү һәр чүр тамаһкарлыгдан горујун, чүнки инсанын вар-дөвләти башындан ашыб-дашса да, һәјаты бундан асылы дејил». **16** Сонра онлара бир мәсәл чәкди: «Бир варлынын торпағы бол мәһсул верди. **17** Бу адам үрәјиндә дүшүнмәјә башлады: “Мән инди нечә едим? Мәһсулу јығмаға јерим јохдур”. **18** Сонра деди: “Билирәм нә едәчәјәм! Анбарларымы сөкүб, јеринә даһа бөјүкләрини тикәчәјәм. Бүтүн тахылымы, сәрвәтими ора јығачағам. **19** Сонра өзүмә дејәчәјәм: «Чаным, динчәл, јe, ич, кеф елә, чүнки топладығын бу вар-дөвләт сәнә өмрүнүн ахырына кими бәсдир»”. **20** Анчаг Аллаһ она деди: “Ај ағылсыз, елә бу кечә сәнин чаныны алачаглар. Бәс бу топладығын сәрвәт кимә галачаг?” **21** Аллаһын көзүндә варланмаг әвәзинә, өзүнә вар-дөвләт топлајанларын агибәти белә олур».

22 Сонра о, шакирдләринә деди: «Буна көрә дә сизә дејирәм: “Нә јејәчәјик?”, — дејә чаныныздан өтрү вә: “Нә кејәчәјик?”, — дејә бәдәнініздән өтрү гајғы чәкмәји

Лк 12:5* Јахуд *кеһенна*. Тулланты јандырмаг үчүн Јерусәлимдән кәнарда јерләшән зибиллик. Һинном дәрәси әбәди мәһвин символудур. 8–чи Әлавәјә бах **6*** «Гәпик», јунанча *ассарион*. Фәһләнин бир күнлүк әмәк һаггы олан динарын он алтыда бири дәјәриндә мис пул. 10–чу Әлавәјә бах

гуртарын. **23** Чүнки чан гидадан,
бәдән исә кејимдән даһа гијмәтли-
дир. **24** Гузғунлара бахын: онлар
нә әкир, нә бичир, нә зирзәмилә-
ри вар, нә анбарлары. Буна бах-
мајараг, Аллаһ онлары једиздирир.
Сиз исә гушлардан гат-гат гијмәт-
лисиниз! **25** Һансыныз гајғы чәк-
мәклә һәјатыны бир гарыш да олса
узада биләр? **26** Әкәр сизин белә
кичичик бир ишә күчүнүз чатмыр-
са, нәјә көрә галан шејләрдән
өтрү гајғы чәкәсиниз? **27** Занбаг-
ларын нечә бој атдығына бахын:
онлар нә зәһмәт чәкир, нә ип әји-
рир, амма инанын ки, һәтта Сү-
лејман, бүтүн чаһ-чалалында бун-
лардан бири кими кејинмәмишдир.
28 Әкәр Аллаһ, бу күн вар олуб са-
баһ очаға атылачаг чөл отуну белә
кејиндирирсә, ај иманы аз оланлар,
мәкәр сизи кејиндирмәјәчәк?!
29 Буна көрә дә јемәк-ичмәк дәр-
ди чәкмәји вә һәддиндән артыг на-
раһат олмағы гуртарын, **30** чүн-
ки бүтүн бу шејләрин далынча дүн-
ја милләтләри дүшүр. Амма сизин
Атаныз бунлара еһтијач дујдуғуну-
зу билир. **31** Онун падшаһлығы-
ны һәјатынызда һәмишә биринчи
јерә гојун, онда бунлар да сизә ве-
риләчәк.

32 Горхма кичик сүрү, чүнки
Атаныз падшаһлығы сизә вермәји
мүнасиб билди. **33** Һәр нәјиниз
варса, сатын вә сәдәгә верин. Өзү-
нүзә јыртылмајан пул кисәләри дү-
зәлдин, көјдә һеч вахт түкәнмәјән
хәзинә јығын. Орада хәзинәнизә ог-
рунун әли чатмаз вә ону күвә јемәз.
34 Чүнки хәзинәниз һарададырса,
үрәјиниз дә орада олачагдыр.

35 Гој белиниз гуршаглы олсун
вә чырағыныз һәмишә јансын.
36 Сиз ағасынын тој зијафәтин-
дән гајытмасыны көзләјән, аға
кәлиб гапыны дөјәндә гапыны
дәрһал ачан адамлар кими олун.
37 Ағa кәләндә ојаг тапдығы нө-
көрләр нечә дә хошбәхтдирләр!
Инанын ки, аға гуршагланыб, он-
лары сүфрә архасында әјләшдирә-
чәк вә өзү дуруб онлара гуллуг едә-
чәк. **38** Әкәр аға чох кеч*, һәт-
та кечә јарысындан# сонра да кәлиб
онлары ојаг тапарса, о нөкәрләр
нечә дә хошбәхтдирләр! **39** Буну
билин, ев јијәси оғрунун нә вахт кә-
ләчәјини билсәјди, онда ојаг галыб
оғрунун евә кирмәсинә јол вермәз-
ди. **40** Сиз дә һазыр олун, чүнки
инсан Оғлу көзләмәдијиниз саатда
кәләчәк».

41 Петер сорушду: «Ағa, сән бу
мәсәли тәкчә бизим үчүн чәкирсән,
јохса һамы үчүн?» **42** Ағамыз
чаваб верди: «Өз гуллугчуларын-
на вахтлы-вахтында јемәк пајлары-
ны вермәк үчүн онларын үзәрин-
дә ағанын гојачағы садиг вә ағыл-
лы* нөкәрбашы кимдир? **43** Ағa-
сы кәләндә иш башында олан нөкәр
нечә дә хошбәхтдир! **44** Инанын,
ағасы бүтүн әмлакынын идарәсини
она тапшырачаг. **45** Ишдир, әкәр
о нөкәр үрәјиндә: “Ағамын кәлмәји-
нә һәлә вар”, — дејиб нөкәрләри вә
гуллугчу гызлары дөјүр, јејиб-ичиб
сәрхош олурса, **46** ағасы онун
көзләмәдији күн вә билмәдији саат-
да кәлиб она ағыр чәза верәчәк вә
онун агибәти сәдагәтсиз адамларла
ејни олачаг. **47** Ағасынын истәји-
ни баша дүшүб, амма јеринә јетир-

Лк 12:38* Чох кеч: Һәрфән «икинчи нөвбә»
38# Кечә јарысындан сонра: Һәрфән «үчүнчү
нөвбә». Гәдимдә кечә дөрд һиссәјә вә ја нөв-
бәјә бөлүнүрдү. Биринчи нөвбә ахшам саат
алтындан доггуза кими давам едир, икин-
чи нөвбә ахшам доггуздан кечә саат он ики-
јә кими, үчүнчү нөвбә кечә он икидән сә-
һәр саат үчә кими, дөрдүнчү нөвбә исә
сәһәр саат үчдән алтыја кими давам едирди
42* Јахуд мүдрик, узагкөрән, тәдбирли, еһ-
тијатлы

мәјән вә ја онун кәлишинә һазыр
олмајан нөкәр чохлу көтәк јејәҹәк.
48 Амма ағасынын истәјини баша
дүшмәјән вә буна көрә дә көтәклән-
мәјә лајиг иш көрән нөкәр аз көтәк
јејәҹәк. Кимә чох верилибсә, ондан
чох тәләб олунаҹаг. Кимә чох шеј
етибар едилибсә, ондан даһа чох
шеј тәләб олунаҹаг.

49 Мән јер үзүндә алов јандыр-
маға кәлмишәм вә алов артыг ја-
нырса, мәнә бундан башга нә ла-
зымдыр ки? **50** Мән башга бир
вәфтизлә дә вәфтиз олунмалы-
јам вә онун тамам олмасыны
көзләјәркән үрәјим бәрк сыхылыр!
51 Сиз елә билирсиниз ки, мән
јерә сүлһ кәтирмәјә кәлмишәм?
Хејр! Мән сүлһ јох, ихтилаф кәтир-
мишәм. **52** Бундан сонра евләрдә
зиддијјәт олаҹаг: беш адамын јаша-
дығы бир евдә үч адам ики нәфәрә
гаршы, ики адам үч нәфәрә гаршы
чыхаҹаг. **53** Ата оғула, оғул атаја
гаршы, ана гыза, гыз анаја гаршы,
гајынана кәлинә, кәлин исә гајына-
наја гаршы чыхаҹаг».

54 Сонра Иса ҹамаата мүра-
ҹиәт етди: «Гәрбдән галхан бир
булуд көрәндә дејирсиниз: “Ту-
фан олаҹаг”. Белә дә олур. **55** Ҹә-
нуб күләјинин әсдијини көрәндә де-
јирсиниз: “Бәрк исти олаҹаг”. Белә
дә олур. **56** Икиүзлүләр! Јерин вә
көјүн көрүнүшүндән һаванын неҹә
олаҹағыны мүәјјән едә билирсиниз.
Бәс неҹә олур ки, инди баш ве-
рәнләрин мәнасыны билмирси-
низ? **57** Нәјин салеһ олуб-олма-
дығына нијә өзүнүз гәрар вермир-
синиз? **58** Мисал үчүн, рәгибин-
лә һакимин јанына кедәндә, һәлә
јолда икән чалыш онунла мүбаһи-
сәни һәлл ет ки, о сәни һакимин
гаршысына апармасын. Јохса һа-
ким сәни мәһкәмә иҹрачысына тәһ-
ким едәҹәк, о да сәни зиндана
атаҹаг. **59** Сәнә дејирәм, борҹуну
ахырынҹы гәпијинә* гәдәр өдәмә-
јинҹә, орадан чыхмајаҹагсан».

13 Һәмән вахт орадакылардан
бәзиләри галилејалыларын
башына кәлмиш мүсибәти Иса-
ја данышдылар: Пилат онларын га-
ныны кәтирдикләри гурбанларын
ганына гатмышды. **2** Иса онлара
деди: «Елә билирсиниз ки, бу гали-
лејалылар дикәр галилејалылардан
даһа күнаһлы олдуглары үчүн онла-
рын башына белә мүсибәт кәлиб?
3 Хејр! Билин вә акаһ олун, әкәр
төвбә етмәсәниз, һамыныз онлар
кими мәһв олаҹагсыныз. **4** Јахуд
Силоам гүлләсинин алтында га-
лыб өлмүш он сәккиз нәфәр Јерусә-
лимин бүтүн дикәр сакинләриндән
даһа күнаһлы* иди? **5** Хејр! Би-
лин вә акаһ олун, әкәр төвбә ет-
мәсәниз, һамыныз беләҹә мәһв ола-
ҹагсыныз».

6 Сонра онлара бир мәсәл чәк-
ди: «Бир адамын үзүмлүјүндә әнҹир
ағаҹы вар иди. Бир күн о, ағаҹдан
әнҹир дәрмәјә кәлди, амма һеч нә
тапмады. **7** Онда бағбана деди:
“Дүз үч илдир кәлирәм, лакин бу
ағаҹда бир дәнә дә олсун әнҹир тап-
мамышам. Кәс ону кетсин! Нә үчүн
торпағы бош јерә тутсун?” **8** Бағ-
бан ҹаваб верди: “Аға, гој бир ил дә
галсын. Онун дибини белләјәрәм,
пејинләјәрәм. **9** Кәлән ил бар ве-
рәр, лап јахшы; вермәзсә, онда кә-
сәрсән”».

10 Иса бир шәнбә күнү сина-
гогларын бириндә тәлим верир-
ди. **11** Орада бир гадын вар иди.
О, дүз он сәккиз ил иди ки, на-
хошлуг ҹининә тутулмушду. Бу га-
дынын бели там бүкүлмүшдү вә ди-
кәлмирди. **12** Иса она бахыб

Лк 12:59* Һәрфән «ахырынҹы лептонуна кими» **13:4*** Һәрфән «борҹлу»

деди: «Бачым, хәстәлијиндән гуртулдун». **13** Иса әлләрини онун үзәринә гојду. Гадын һәмин андача дикәлди вә Аллаһа шүкүр етмәјә башлады. **14** Лакин синагог рәиси Исанын шәнбә күнүндә адам сағалтдығына һирсләниб халга деди: «Ишләмәк үчүн алты күн вар, һәмин күнләрдә кәлиб сағалын, даһа шәнбә күнү јох». **15** Ағамыз она чаваб верди: «Икиүзлүләр! Мәкәр шәнбә күнү сиз өз өкүзүнүзү вә ја ешшәјинизи ахурдан ачыб сувармаға апармырсыныз? **16** Бәс дүз он сәккиз илдир ки, Шејтанын бағлы сахладығы бу гадыны, Ибраһимин гызыны шәнбә күнү азад етмәк лазым дејилди?» **17** Иса бу сөзләри дејәндән сонра онун әлејһдарлары утандылар, бүтүн чамаат исә онун мөһтәшәм ишләринә шадланды.

18 Иса сөзүнә давам етди: «Аллаһын падшаһлығыны нәјә бәнзәтмәк олар? Ону нә илә мүгајисә едим? **19** О, хардал тохумуна бәнзәјир. Бир адам бу тохуму көтүрүб өз бағында әкди. О бөјүјүб ағач олду вә көј гушлары онун будагларында јува салдылар».

20 О, тәкрарән деди: «Аллаһын падшаһлығыны нә илә мүгајисә едим? **21** О, мајаја бәнзәјир. Бир гадын мајаны көтүрүб үч тәкнә уна гатды* вә бүтүн хәмир ачыды».

22 Иса Јерусәлимә кедәркән шәһәрләрдән, кәндләрдән кечир вә Аллаһын сөзүнү халга өјрәдирди. **23** Бир нәфәр ондан сорушду: «Ағa, доғрудан да, аз адам хилас олачаг?» Иса белә чаваб верди: **24** «Дар гапыдан кирмәк үчүн вар күчүнүзлә чалышын, чүнки чохлары кирмәјә чалышачаг, лакин бачармаја-

Лк 13:21* Һәрфән «үч тәкнә унда кизләтди»

чаглар. **25** Ев јијәси дуруб гапыны бағлајанда сиз бајырда галачагсыныз вә гапыны дөјүб: “Ағa, бизә гапыны ач”, — дејәчәксиниз. О исә чаваб верәчәк: “Мән сизи танымырам”. **26** Онда сиз дејәчәксиниз: “Биз сәнинлә бир јердә чөрәк кәсмишик, сән шәһәримизин баш күчәләриндә чамааты өјрәдирдин”. **27** Амма ев јијәси сизә дејәчәк: “Мән сизи танымырам. Мәндән әл чәкин, бәдәмәлләр!” **28** Сиз Ибраһими, Исһағы, Јагубу вә бүтүн пејғәмбәрләри Аллаһын падшаһлығында, өзүнүзүн исә бајырда галдығыны көрәндә дишләринизи гычајачаг вә һөнкүр-һөнкүр аглајачагсыныз. **29** Инсанлар шәргдән вә гәрбдән, шималдан вә чәнубдан кәлиб Аллаһын падшаһлығында сүфрәјә әјләшәчәкләр. **30** Ахырынчылардан кимиси биринчи, биринчиләрдән кимиси ахырынчы олачаг».

31 Бу дәм бир нечә фәрисеј Исанын јанына кәлиб дедиләр: «Бурадан чых кет, Һирод* сәни өлдүрмәк истәјир». **32** О деди: «Кедин, о түлкүјә дејин ки, бу күн вә сабаһ чинләри говуб инсанлара шәфа верәчәјәм вә үчүнчү күн ишими битирәчәјәм. **33** Амма мән бу күн, сабаһ вә бирикүн јолума давам етмәлијәм. Ола билмәз ки, пејғәмбәр Јерусәлимдән кәнарда гәтлә јетирилсин. **34** Еһ, Јерусәлим, Јерусәлим! Пејғәмбәрләри гәтлә јетирән вә сәнә көндәриләнләри даша басан Јерусәлим! Тојуг чүчәләрини ганадынын алтына топладығы кими, мән дә сәнин өвладларыны нечә дәфә бу чүр јығмаг истәдим. Һеј, истәмәдиниз! **35** Бу Ев* тәрк едилиб сизә бош галачаг.

Лк 13:31* Јәни Бөјүк Һиродун оғлу Һирод Антипа **35*** Һәрфән «сизин евиниз», јәни мәбәд

Бахын, сизә дејирәм, сиз: “Јеһованын ады илә кәләнә ешг олсун!”, — дејәнә гәдәр мәни көрмәјәчәксиниз».

14 Бир шәнбә күнү Иса фәрисејләрин рәһбәрләриндән бириниН евинә наһара кетди. Орадакылар Исаја көз гојурдулар. **2** Исанын гаршысында бәдәнинә су јығылан хәстә бир адам варды. **3** Иса бу адамы көрәндә гануншүнаслардан вә фәрисејләрдән сорушду: «Нечә билирсиниз, гануна көрә шәнбә күнү адам сағалтмаг олар, ја јох?» **4** Амма онлар динмәдиләр. Онда Иса хәстәјә тохунуб ону сағалтды вә јола салды. **5** Сонра онлара деди: «Һансынызын оғлу вә ја өкүзү шәнбә күнү гујуја дүшсә, дәрһал ону орадан дартыб чыхармаз?» **6** Онлар чаваб верә билмәдиләр.

7 Иса гонагларын јухары баша кечмәјә чалышдығыны көрәндә онлара бир мәсәл чәкди: **8** «Кимсә сәни тој мәчлисинә дәвәт едәндә јухары баша кечмә. Ола билсин, мәчлисә сәндән даһа адлы-санлы бир адам чағырылыб. **9** Белә олдугда тој јијәси кәлиб сәнә дејәчәк: “Јерини бу адама вер”. Онда сән хәчаләтлә ашағы баша кечмәли олачагсан. **10** Амма сәни бир јерә чағырында, ашағы башда отур. Мәчлис јијәси кәлиб сәнә дејәчәк: “Гардаш, кеч јухары баша”. Онда бүтүн гонагларын гаршысында һөрмәтин бирәбеш артачаг. **11** Чүнки өзүнү јүксәлдән алчалдылачаг, өзүнү алчалдан исә јүксәлдиләчәк».

12 Сонра Иса ону дәвәт етмиш адама деди: «Гонаглыг верәндә евинә достларыны, гоһум-гардашыны вә ја варлы-һаллы гоншуларыны чағырма. Күн кәләр, онлар да сәни өз евләринә дәвәт едәрләр, онда әвәз-әвәз оларсыныз. **13** Гонаглыг верәндә евинә касыблары, шикәстләри, чолаглары, корлары чағыр. **14** Бах, онда үрәјин шад олачаг, чүнки бу адамларын сәнә вермәјә һеч нәләри јохдур. Салеһләр дириләндә әвәзини алачагсан».

15 Буну ешидәндә гонаглардан бири деди: «Аллаһын падшаһлығында чөрәк јејән нә хошбәхтдир!»

16 Иса она деди: «Бир адам бөјүк бир зијафәт дүзәлдирди вә евинә чохлу гонаг дәвәт етмишди. **17** Зијафәт вахты кәләндә бу адам нөкәрини көндәрди ки, онлара десин: “Һәр шеј һазырдыр, кәлин”. **18** Амма онларын һамысы бир нәфәр кими бәһанә кәтирмәјә башлады. Бири белә деди: “Мән бир тарла алмышам, кәрәк кедиб она бахым. Хаһиш едирәм, мәни үзүрлү һесаб ет”. **19** Башгасы белә деди: “Беш чүт кәл алмышам, онлары јохламаға кедирәм. Аллаһ хатиринә, мәни үзүрлү сај”. **20** Башга бириси деди: “Тәзәчә евләнмишәм, буна көрә дә кәлә билмәрәм”. **21** Нөкәр гајыдыб онларын сөзләрини ағасына чатдырды. Онда ев јијәси гәзәбләниб нөкәринә деди: “Дурма, тез шәһәрин баш күчәләринә вә даланларына чых, касыблары, шикәстләри, корлары вә ахсаглары јығ бура кәтир”. **22** Бир аздан нөкәр кәлиб деди: “Аға, әмрини јеринә јетирдим, амма һәлә бир аз да јер галыб”. **23** Аға нөкәрә деди: “Јолларда, чығырларда кими тапсан һамыны мәчбур едиб бура кәтир ки, евим долсун. **24** Буну билин ки, әввәлдән дәвәт етдијим гонаглардан һеч бири мәним ахшам јемәјимин дадына бахмајачаг”».

25 Иса илә чохлу адам кедирди. О чөнүб онлара деди: **26** «Јаныма кәлиб, амма ата-анасыны, арвадыны, ушагларыны, бачы-гардашыны, бәли, һәтта һәјатыны

мәндән чох севән* мәним шакирдим ола билмәз. **27** Ишкәнчә дирәјини көтүрүб мәним архамча кәлмәјән мәним шакирдим ола билмәз. **28** Мисал үчүн, сиздән кимсә бир гүллә тикмәк фикринә дүшсә, мәкәр тикинтини гуртармаға күчүнүн чатыб-чатмајачағыны билмәк үчүн әввәлчә отуруб вәсаитини һесабламаз? **29** Әкс тәгдирдә, бүнөврәни гојачаг, амма гуртармаға вәсаити чатмајачаг, онда: **30** “Бу адам тикмәјә башлады, амма гуртара билмәди”, — дејә чамааты өзүнә күлдүрәчәк. **31** Јаһуд һансы падшаһ дикәр падшаһа гаршы мүһарибәјә чыханда әввәлчә отуруб мәсләһәтчиләри илә мәшвәрәт етмәз ки, көрсүн он мин әскәрилә дүшмәнин ијирми мин әскәринә галиб кәлә биләчәк, ја јох? **32** Әкәр күчү чатмырса, дүшмән падшаһ һәлә узагда икән, елчиләрини көндәриб онунла сүлһ бағламаға чалышачаг. **33** Әмин ола биләрсиниз, әмлакындан әл чәкмәјән адам мәним шакирдим ола билмәз.

34 Дуз, әлбәттә ки, јахшы шејдир. Амма о өз хассәсини итирсә, она нә илә дад вермәк олар? **35** О, артыг нә торпаға, нә дә күбрәјә јарајыр. Ону туллајырлар. Гулағы олан, гој ешитсин».

15 Веркијығанларын вә күнаһлыларын һамысы она гулаг асмаға кәлирди. **2** Фәрисејләр вә мирзәләр исә дејинирдиләр: «Бу адам күнаһлыларла отуруб-дурур вә онларла бир јердә чөрәк јејир» **3** Онда Иса онлара бу мәсәли чәкди: **4** «Сиздән кимисә јүз гојуну олсајды вә онлардан бирини итирсәјди, мәкәр дохсан доггузуну чөлдә гојуб, итмиш гојуну тапана кими кедиб ону ахтармазды? **5** Ону тапанда чијнинә гојуб севинә-севинә **6** евинә гајыдар, гонум-гоншуну чағырыб дејәрди: “Мәнимлә биркә севинин, чүнки итмиш гојуну тапмышам”. **7** Буну билин ки, көјдә төвбә едән бир күнаһкардан өтрү төвбәјә еһтијачы олмајан дохсан доггуз салеһдән даһа чох севинәчәкләр.

8 Јаһуд он күмүш пулу* олан һансы гадын пулун бирини итирәрсә, чырағы јандырыб ону тапана гәдәр евини сүпүрүб диггәтлә ахтармаз? **9** Пулу тапанда рәфигәләрини вә гоншуларыны чағырыб дејәчәк: “Мәнимлә биркә севинин, чүнки итирдијим күмүш пулу тапмышам”. **10** Буну билин ки, Аллаһын мәләкләри дә төвбә етмиш бир күнаһкардан өтрү белә севинирләр».

11 Сонра о, сөзүнә давам етди: «Бир адамын ики оғлу варды. **12** Кичик оғул атасына деди: “Ата, әмлакындан мәнә дүшән пајы вер”. Онда ата өз малыны ики оғулун арасында бөлдү. **13** Чох кечмәди ки, кичик оғул һәр шејини јығыб узаг өлкәјә јолланды. Орада ејш-ишрәтә гуршаныб бүтүн малыны пуч етди. **14** Һәр шејини хәрчләјиб гуртармышды ки, о өлкәдә мөһкәм ачлыг башлады вә оғлан бәрк јохсуллуға дүшдү. **15** О, һәмин өлкәнин сакинләриндән биринин јанына кедиб әтәјиндән јапышды. О да оғланы отлагларына донуз отармаға көндәрди. **16** Оғлан донузларын једији кечибјунузу ағачынын мејвәси илә гарны-ны дојдурмаға шад оларды, чүнки јемәјә она һеч нә вермирдиләр.

Лк 14:26* Һәрфән «нифрәт етмәјән»

Лк 15:8* Һәрфән «драхма». Бир күнлүк әмәк һаггынын дөрддә үч һиссәсинә бәрабәр иди

17 Аглы башына кәләндә өзү-өзүнә деди: “Атамын евиндә муздла ишләјән нечә-нечә адамын додјунча јемәјә чөрәји вар, мән исә бурада ачындан өлүрәм! **18** Атамын јанына гајыдыб дејәчәјәм: «Ата, мән Аллаһа* вә сәнә гаршы күнаһ еләмишәм. **19** Артыг сәнин оғлун адланмаға лајиг дејиләм. Ичазә вер, муздла ишләјән адамларына гошулум»”. **20** О дуруб атасынын јанына кетди. Һәлә узагда икән атасы оғлуну көрүб она үрәји јанды, габағына гачыб онун бојнуна сарылды вә нәвазишлә өпдү. **21** Оғлан атасына деди: “Ата, мән Аллаһа вә сәнә гаршы күнаһ еләмишәм. Артыг сәнин оғлун адланмаға лајиг дејиләм. Ичазә вер, муздла ишләјән адамларына гошулум”. **22** Атасы исә нөкәрләринә әмр етди: “Тез олун! Ән көзәл хәләти кәтириб оғлума кејиндирин. Бармағына үзүк тахын, ајагларына сәндәл кејиндирин. **23** Бәсләнмиш чөнкәни кәтириб кәсин, јејәк-ичәк шадланаг. **24** Үчнки мәним бу оғлум өлмүшдү дирилди, итмишди тапылды”. Онлар шәнлијә башладылар.

25 Бу заман бөјүк оғул тарлада иди. Кери гајыдаркән евә јахынлашанда о, мусиги вә рәгс сәдалары ешитди, **26** нөкәрләрдән бирини јанына чағырыб ондан нә баш вердијини сорушду. **27** Нөкәр деди: “Гардашын гајыдыб вә атан онун саг-саламат гајытмасы шәрәфинә бәсләнмиш чөнкәни кәсиб”. **28** Бөјүк оғул елә гәзәбләнди ки, евә кирмәк истәмәди. Онда атасы чыхыб она јалварма́ға башлады. **29** О, чавабында атасына деди: “Нечә илдир сәнә нөкәрчилик едирәм, һеч вахт сәнин сөзүндән чыхмамышам. Сән исә мәнә достларымла шәнлик етмәк үчүн бир чәпиш дә вермәмисән. **30** Амма сәнин малыны фаһишәләрә хәрчләјиб пуч едән бу оғлун кәлән кими, онун үчүн бәсләнмиш чөнкә кәсдин”. **31** Онда атасы деди: “Оғлум, сән һәмишә јанымдасан вә һәр нәјим варса, сәнинкидир. **32** Амма биз она көрә севиниб шәнләнирик ки, гардашын өлмүшдү дирилди, итмишди тапылды”».

16 Сонра Иса өз шакирдләринә мүрачиәт едәрәк деди: «Бир дөвләтли адамын евиндә нөкәрбашы варды. Бир күн она хәбәр чатды ки, нөкәрбашы онун малыны исраф едир. **2** Онда о, нөкәрбашыны јанына чағырыб деди: “Бу нәдир сәнин һаггында ешидирәм? Ишин барәдә һесабат вер, чүнки сән артыг бу еви идарә етмәјәчәксән”. **3** Нөкәрбашы өз-өзүнә деди: “Ағам вәзифәми әлимдән алыр, бәс мән нә едәчәјәм? Торпаг газмаға гүввәм јох, диләнмәјә дә утанырам. **4** Аһа! Билирәм нә етмәк лазымдыр ки, ишдән говуландан сонра адамлар мәни өз евләриндә гәбул етсинләр”. **5** О, ағасына борчу оланлары бир-бир јанына чағырды. Биринчисиндән сорушду: “Ағама нә гәдәр борчлусан?” **6** О чаваб верди: “Јүз бат* зејтун јағы”. Нөкәрбашы она деди: “Гәбзини ал вә отур, чәлд әлли бат јаз”. **7** Сонра дикәриндән сорушду: “Бәс сәнин борчун нә гәдәрдир?” О чаваб верди: “Јүз кор* буғда”. Нөкәрбашы она: “Гәбзини көтүр вә сәксән кор јаз”, — деди. **8** Надүрүст нөкәрбашынын ағылла тәрпәндијини көрән ағасы ону тәрифләди. Доғрудан да, бу зәманәнин оғуллары нурун оғулларына

Лк 15:18* Һәрфән «көјә»

Лк 16:6* Мүасир өлчү илә 2 200 литр. Бир бат 22 литрә бәрабәрдир **7*** Мүасир өлчү илә 17 тон буғда. Бир кор 170 кг бәрабәрдир

нисбәтән өз дөврүнүн адамлары илә даһа ағылла давранырлар.

9 Бахын сизә дејирәм: өзүнүзә дүнја малы* илә дост газанын ки, бу мал гуртаранда онлар сизи әбәди мәскәнләрә гәбул етсинләр. **10** Хырда бир ишдә садиг олан бөјүк ишдә дә садигдир, хырда ишдә дүрүст олмајан бөјүк ишдә дә дүрүст олмур. **11** Беләликлә, әкәр сиз дүнја малы илә рәфтарда садиг олмасаныз, ким сизә һәгиги сәрвәти етибар едәр? **12** Өзкәсинин малына гаршы садиг олмасаныз, ким сизә сизин үчүн һазырланмыш мүкафаты верәр? **13** Һеч бир нөкәр ики ағаја гуллуг едә билмәз, чүнки ја биринә нифрәт едиб, о бирини севәчәк, ја да биринә садиг галыб дикәрини сајмајачаг. Сиз һәм Аллаһын, һәм дә вар-дөвләтин нөкәри ола билмәзсиниз».

14 Бу сөзләри ешидән пулкир фәрисејләр она истеһза етмәјә башладылар. **15** Буна көрә дә Иса онлара деди: «Сиз инсанларын гаршысында өзүнүзү салеһ көстәрирсиниз, лакин Аллаһ үрәјинизи билир. Инсанларын көзүндә уча сајылан шеј Аллаһын көзүндә ијрәнчдир.

16 Ганун вә Пејғәмбәрләр Јәһјаја гәдәр иди. Ондан башлајараг Аллаһын падшаһлығы һаггында хош хәбәр тәблиғ едилир вә һәр чүр адам вар күчү илә ора кирмәјә чан атыр. **17** Јерлә көј јох олса белә, Ганундан бир һәрфин нөгтәси дә боша чыхмаз.

18 Арвадыны бошајыб башгасына евләнән зина едир, бошанмыш гадына евләнән дә зина едир.

19 Бир варлы адам вар иди. О, кәтан вә бәнөвшәји либас кејинир, күнләрини дәбдәбә ичиндә вә кефлә кечирирди. **20** Бир дә Лазар адлы бир диләнчи варды. Онун бәдәни бүсбүтүн јара ичиндә иди. Адәтән ону варлынын гапысына гојардылар. **21** О, варлынын сүфрәсиндән дүшән гырынтыларла гарныны дојдурмаг истәрди. Итләр дә кәлиб онун јараларыны јалајырдылар. **22** Бир күн диләнчи өлдү вә мәләкләр ону Ибраһимин јанына* апардылар.

Варлы адам да өлдү вә дәфн едилди. **23** О, Мәзарда әзаб чәкән вахт башыны галдырыб узагда Ибраһими вә јанындакы Лазары көрдү. **24** Варлы чағырыб деди: “Ибраһим ата! Мәнә рәһм ет. Лазары көндәр, бармағынын учуну суја батырыб дилими сәринләтсин, чүнки аловун ичиндә әзаб чәкирәм”. **25** Лакин Ибраһим она деди: “Бала, унутма ки, сән бүтүн өмрүн боју фираван јашамысан, Лазар исә бир хош күн көрмәјиб. Инди о, бурада тәсәлли тапыр, сән исә әзаб чәкирсән. **26** Үстәлик, арамызда дәрин учурум гојулуб ки, нә биздән сизә, нә дә сиздән бизә кечмәк истәјәнләр кечә билмәсин”. **27** Бунун мүгабилиндә варлы адам деди: “Ата, онда сәндән саһиш едирәм, Лазары атамын евинә көндәр, **28** чүнки мәним беш гардашым вар. Гој онлара әтрафлы шәһадәт версин ки, онлар да бу әзаб мәканына дүшмәсинләр”. **29** Лакин Ибраһим деди: “Онларда Муса вә Пејғәмбәрләр вар, гој онлары динләсинләр”. **30** Варлы исә деди: “Хејр, динләмирләр, ај Ибраһим ата! Амма өлүләрдән кимсә кәлсә, төвбә едәрләр”. **31** Онда Ибраһим деди: “Әкәр Мусаја вә Пејғәмбәрләрә гулаг ас-

---

Лк 16:9* Һәрфән «гејри-салеһ мал»

Лк 16:22* Һәрфән «гојнуна». Хүсуси рәғбәт мөвгејини билдирир

мырларса, өлүләрдән киминсә дирилмәси дә онлары инандырмаз”».

17 Сонра Иса шакирдләринә деди: «Иман јолунда мүтләг манеәләр олачаг. Амма вај сәбәбкарын һалына! **2** Бу кичикләрдән бирини бүдрәтмәкдәнсә, онун үчүн даһа јахшы оларды ки, бојнуна дәјирман дашы асыб ону дәнизә атсынлар. **3** Еһтијатлы олун. Гардашын күнаһ ишләсә, ону мәзәммәт ет, төвбә етсә, бағышла. **4** Һәтта бир күндә сәнә гаршы једди дәфә күнаһ ишләсә вә һәр дәфә јанына кәлиб: “Төвбә едирәм”, — десә, ону бағышламалысан».

5 Сонра һәвариләр Ағамыза дедиләр: «Иманымызы артыр». **6** Ағамыз исә деди: «Әкәр сиздә бир хардал тохуму бојда иман олсајды, бу тут ағачына: “Көкүндән гоп вә дәниздә бит”, — дејәрдиниз вә ағач сизә итаәт едәрди.

7 Туталым нөкәриниз вар. О, јер шумламагдан вә ја сүрүнү отармагдан гајыданда һансыныз она: “Тез сүфрәјә кеч, әјләш”, — дејәр? **8** Мәкәр: “Шам јемәјими һазырла, өнлүјүнү тах вә мән јејиб гуртаранадәк мәнә гуллуг ет, сонра өзүн дә јејәрсән”, — демәз? **9** Тапшырығыны јеринә јетирдијинә көрә мәкәр ағасы нөкәрә миннәтдар олачаг? **10** Сизә тапшырылмыш ишләри көрүб гуртаранда дејин: “Биз һеч һәјә јарамајан нөкәрләрик. Биз садәчә ишимизи көрдүк”».

11 Јерусәлимә кедәркән Иса Самаријадан вә Галилејадан кечирди. **12** Бир кәндә кирәндә ону он нәфәр чүзамлы киши көрдү. Онлар узагда дуруб **13** гышгырдылар: «Иса, Устад, бизә рәһм ет!» **14** Иса онлары көрәндә: «Кедин өзүнүзү каһинләрә көстәрин», — деди. Бу адамлар јолда икән чүзамдан тәмизләндиләр. **15** Онлардан бири сағалдығыны көрүб Аллаһа учадан шүкүр едә-едә кери гајытды. **16** О, үзүгојлу Исанын ајагларына јыхылыб она тәшәккүр етди. Бу адам самаријалы иди. **17** О заман Иса деди: «Мәкәр он нәфәр тәмизләнмәди? Бәс галан доггуз нәфәр һаны? **18** Аллаһа һәмд етмәк үчүн бу јаделлидән савајы һеч ким гајыдыб кәлмәди?» **19** Сонра һәмин адама деди: «Дур кет, иманын сәни сағалтды».

20 Фәрисејләр ондан Аллаһын падшаһлығынын нә вахт кәләчәјини сорушанда Иса белә чаваб верди: «Аллаһын падшаһлығы ачыгашкар тәрздә кәлмәјәчәк. **21** Онун барәсиндә: “Бахын, бурададыр” вә ја: “Орададыр”, — демәјәчәкләр. Чүнки Аллаһын падшаһлығы араныздадыр».

22 Сонра шакирдләринә деди: «Елә бир вахт кәләчәк ки, инсан Оғлунун күнләриндән бирини көрмәји мөһкәм арзулајачагсыныз, амма көрмәјәчәксиниз. **23** Сизә: “Орададыр!”, јахуд: “Бурададыр!”, — дејәчәкләр. Онларын далынча дүшүб кетмәјин. **24** Чүнки шимшәк чаханда көјүн бир учундан о бири учуна гәдәр нечә парлајырса, инсан Оғлунун зүһур күнүндә дә белә олачаг. **25** Анчаг әввәлчә о, чохлу әзаблара гатлашмалы, бу нәсил тәрәфиндән рәдд олунмалыдыр. **26** Нүһүн күнләриндә олдуғу кими, инсан Оғлунун күнләриндә дә елә олачаг: **27** Нүһ кәмијә кирән күнә гәдәр инсанлар јејир-ичир, евләнир, әрә кедирдиләр. Сонра дашгын кәлиб онларын һамысыны тәләф етди. **28** Лутун күнләриндә дә белә иди: инсанлар јејир-ичир, алыр-сатыр, әкир, ев тикирдиләр. **29** Амма Лут Содомдан чыхдығы күн көјдән атәш вә күкүрд јағыб һамыны мәһв етди.

30 Инсан Оғлунун зүһур күнүндә
дә белә олачаг.
31 О күн ким дамда оларса, әш-
јаларынын далынча евә дүшмәсин;
тарлада олан да кери гајытмасын.
32 Лутун арвадыны һеч вахт јады-
ныздан чыхармајын. **33** Ким һә-
јатыны горумаға чалышырса, ону
итирәчәк; амма һәјатыны итирән,
ону горујачаг. **34** Буну билин:
һәмин кечә ики нәфәр бир ја-
тагда олачаг. Бири көтүрүләчәк,
о бириси галачаг. **35** Бир дәјир-
манда ики гадын дән үјүдәчәк.
Бири көтүрүләчәк, о бириси гала-
чаг». **36** * —— **37** Шакирдләри
ондан сорушду: «Аға, һара?» О ча-
ваб верди: «Чәсәд һарададырса,
гарталлар да ора јығышачаг».

18 Сонра Иса һәмишә дуа етмә-
јин вә тәслим олмамағын ва-
чиблији барәсиндә онлара бир мә-
сәл чәкди: **2** «Бир шәһәрдә Ал-
лаһдан горхмајан вә инсанлары сај-
мајан бир һаким варды. **3** Орада
һәмчинин бир дул гадын да јаша-
јырды. Бу гадын даима һакимин ја-
нына кедиб: “Мәнимлә рәгибим
арасында әдаләтли һөкм чыхар”, —
дејирди. **4** Һаким бир мүддәт она
көмәк етмирди, амма сонрадан
өз-өзүнә деди: “Дүздүр, Аллаһдан
горхмурам, инсанлары да сајмы-
рам, **5** амма бу дул гадынын
кәлиб-кетмәји мәни лап боғаза јығ-
ды. Кәрәк онун иши илә әлагәдар
әдаләтли һөкм чыхарым ки, даһа
кәлиб баш-бејними апармасын”».
6 Ағамыз деди: «Көрүрсүнүз, һагг-
наһаг танымајан һаким нә деди?!
7 Әкәр о белә етдисә, мәкәр сәбир-
ли Аллаһ Ондан кечә-күндүз имдад
диләјән сечилмишләри үчүн әдаләти бәрпа етмәјәчәк? **8** Буну би-
лин ки, Аллаһ онлар үчүн әдаләти
тезликлә бәрпа едәчәк. Бәс көрәсән,
инсан Оғлу кәләндә јер үзүндә белә
иман тапачагмы?»
9 Өз көзүндә салеһ олан вә
һеч кәси сајмајан адамлар үчүн
Иса бу мәсәли чәкди: **10** «Ики
адам дуа етмәк үчүн мәбәдә кир-
ди. Онлардан бири фәрисеј, ди-
кәри веркијыған иди. **11** Фәрисеј
дуруб үрәјиндә белә дуа етди: “Шү-
күр Сәнә, Илаһи! Мән галан адам-
лар кими — сојғунчу, һагсыз, зина-
кар вә ја бу веркијыған кими деји-
ләм. **12** Һәфтәдә ики дәфә оручу-
му тутурам, алдығым һәр шејин
онда бирини верирәм”. **13** Вер-
кијыған исә узагда дуруб көзләри-
ни дә көјә галдырмаға чүрәт етмир-
ди, амма пешманчылыгдан синә-
синә вуруб дејирди: “Ја Аллаһ,
мән күнаһкара рәһмин кәлсин”.
14 Буну билин ки, бу адам Алла-
һын көзүндә о бирисиндән даһа са-
леһ чыхды. Чүнки өзүнү јүксәлдән
алчалдылачаг, өзүнү алчалдан исә
јүксәлдиләчәк».
15 Чамаат өз көрпәләрини Иса-
нын јанына кәтирирди ки, Иса он-
лара тохунсун. Шакирдләр исә он-
лары данлајырды. **16** Амма Иса
ушаглары јанына чағырды вә деди:
«Гојун ушаглар јаныма кәлсинләр,
онлара мане олмајын. Чүнки Алла-
һын падшаһлығы беләләринә мәх-
сусдур. **17** Билин вә акаһ олун:
Аллаһын падшаһлығыны балача
ушаг кими гәбул етмәјән әсла ора
кирмәјәчәк».
18 Рәһбәрләрдән бири ондан со-
рушду: «Јахшы Мүәллим, әбәди һә-
јаты алмаг үчүн мән нә едим?»
19 Иса она деди: «Мәни нијә
“Јахшы” адландырырсан? Аллаһ-
дан башга Јахшы шәхсијјәт јохдур.

Лк 17:36* Бу ајәјә Мүгәддәс Китабын бәзи тәрчүмәләриндә раст кәлинир, лакин ән гәдим јунан әлјазмаларына ујғун кәлән Уесткот вә Һортун јунанча мәтниндә раст кәлинмир

20 Сән ки: “Зина етмә, гәтл етмә, оғурлуг етмә, јалан шәһадәт вермә, атана вә анана һөрмәт ет”, — әмрләрини билирсән». **21** О адам чаваб верди: «Бүтүн бунлара та ушаглыгдан әмәл едирәм». **22** Иса ону динләјиб деди: «Амма бир шеј дә етмәлисән. Һәјин варса, һамысыны сат вә касыблара пајла. Онда көјдә хәзинән олачаг. Сонра мәним ардымча кәл». **23** О, буну ешидәндә бәрк кәдәрләнди, чүнки чох варлы иди.

24 Иса она бахыб деди: «Пуллу адамлара Аллаһын падшаһлығына кирмәк нечә дә чәтин олачаг! **25** Дәвәнин ијнә дешијиндән кечмәси, варлы адамын Аллаһын падшаһлығына кирмәјиндән даһа асандыр». **26** Бу сөзләри ешидәнләр: «Бәс онда ким хилас ола биләр?», — дејә сорушдулар. **27** Иса чаваб верди: «Инсан үчүн мүмкүн олмајан шеј Аллаһ үчүн мүмкүндүр». **28** Онда Петер деди: «Бах, нәјимиз вардыса, гојуб сәнин ардынча кәлдик». **29** Иса онлара деди: «Әмин олун, ким Аллаһын падшаһлығы уғрунда евини, арвадыны, гардашларыны, валидејнләрини вә ја ушагларыны гојубса, **30** бу дөврдә онлары артыгламасы илә вә кәләчәк дөврдә әбәди һәјаты алачаг».

31 Сонра Иса он ики шакирдини кәнара чәкиб онлара деди: «Инди Јерусәлимә кедирик вә пејғәмбәрләрин инсан Оғлуна аид бүтүн јаздыглары јеринә јетәчәк. **32** Мәсәлән, о, башга милләтләрдән олан адамларын әлинә вериләчәк; ону лаға гојачаг, тәһгир едәчәк вә үзүнә түпүрәчәкләр. **33** Ону гамчы илә дөјәчәк, сонра өлдүрәчәкләр, амма о, үчүнчү күн дириләчәк». **34** Анчаг шакирдләр бу сөзләрдән бир шеј баша дүшмәдиләр, чүнки бунларын мәнасы онлардан кизләдилмишди, буна көрә дә онун дедикләрини дәрк етмирдиләр.

35 Иса Јерихоја јахынлашанда јолун гырағында бир кор диләнчи отурмушду. **36** Јолдан чохлу адамын кечдијини ешидәндә, о, нә баш вердијини сорушду. **37** Она дедиләр: «Назаретли Исадыр, кечир!» **38** Кор буну ешидәндә гышгырды: «Ејј Давуд Оғлу Иса, мәнә рәһм ет!» **39** Габагда кедәнләр она сусмағы әмр етдиләр, амма о, даһа да бәркдән гышгырмаға башлады: «Давуд Оғлу, мәнә рәһм ет!» **40** Иса ајаг сахлады вә әмр етди ки, о адамы јанына кәтирсинләр. О јахынлашанда Иса сорушду: **41** «Нә истәјирсән? Сәнин үчүн нә едим?» О чаваб верди: «Аға, көзләримә шәфа вер». **42** Иса она деди: «Гој көзләрин көрсүн, иманын сәни сағалтды». **43** Һәмин андача о адамын көзләри ачылды вә о, Аллаһа шүкүр едәедә Исанын ардынча кетди. Буну көрән чамаат да Аллаһа һәмд етди.

19 Иса Јерихо шәһәриндән кечирди. **2** Орада Заккај адында варлы бир адам варды. Бу адам веркијығанларын рәиси иди. **3** О, Исаны көрмәк истәјирди, лакин көрә билмирди, чүнки адам чох, өзү исә балачабој иди. **4** Буна көрә дә Заккај габаға гачыб Исаны көрмәк үчүн бир әнчир ағачына дырмашды, чүнки Иса һәмин јолдан кечмәли иди. **5** Иса о јерә чатанда башыны галдырыб она деди: «Заккај, тез ашағы дүш. Мән бу күн сәнин евиндә галмалыјам». **6** Заккај тез ашағы дүшдү вә ону севинчлә гәбул етди. **7** Адамлар буну көрәндә: «Сиз бир буна бахын, күнаһкарын евинә гонаг кедир», — дејә дејинмәјә башладылар. **8** Заккај исә ајаға галхыб Ағамыза деди: «Аға, малымын

јарысыны јохсуллара верәчәјәм,
кимдән һагсызлыгла нә исә алмы-
шамса, дөрдгат гајтарачағам».
9 Иса буну ешидәндә деди: «Бу күн
бу евә хилас кәлди, чүнки бу адам
да Ибраһимин оглудур. **10** Ин-
сан Оғлу јолундан азанлары тапыб
хилас етмәјә кәлиб».

11 Бу сөзләрдән сонра Иса ша-
кирдләринә бир мәсәл чәкди, чүнки
онлар елә дүшүнүрдүләр ки, Јерусә-
лимә кәлән кими Аллаһын падшаһ-
лығыны көрәчәкләр. **12** О деди:
«Күбар аиләдән олан бир адам пад-
шаһлыг һакимијјәтини алыб кери
гајытмаг үчүн узаг бир өлкәјә јол-
ланырды. **13** О, јанына он нө-
кәр чағырыб онлара он мина* вер-
ди вә тапшырды: “Мән кәләнә
кими бу пулу дөвријјәјә бурахын”.
14 Лакин өлкәсинин вәтәндашлա-
ры она нифрәт едирдиләр вә ар-
дынча бир нечә елчи көндәриб де-
диләр: “Биз бу адамын үзәри-
миздә һөкмранлыг етмәсини истә-
мирик”.

15 Падшаһлыг һакимијјәтини
алыб кери гајыдандан сонра о, һә-
мин нөкәрләри јанына чағыртдыр-
ды ки, көрсүн онлара вердији күн-
мүш пулун дөвријјәсиндән нә гәдәр
кәлир әлдә едибләр. **16** Биринчи
нөкәр кәлиб деди: “Ағам, вердијин
мина он мина кәтирди”. **17** Аға-
сы она деди: “Афәрин, гочаг нө-
кәр! Хырда бир ишдә садиг ол-
дуғун үчүн сәнә он шәһәр үзәрин-
дә һакимијјәт верирәм”. **18** Сон-
ра икинчи нөкәр кәлиб деди: “Ағам,
вердијин мина беш мина кәтир-
ди”. **19** Ағасы бу нөкәрә дә деди:
“Сәнә дә беш шәһәр үзәриндә һаки-
мијјәт верирәм”. **20** Лакин башга
бириси кәлиб белә деди: “Ағам, ал,
бу да сәнин пулун. Ону јајлы-
ға бүкүб сахламышам. **21** Сәндән
горхдум, чүнки сән инсафсыз
адамсан; гојмадығыны көтүрүрсән,
әкмәдијини бичирсән”. **22** Ағасы
она деди: “Јарамаз нөкәр! Сән өз
дилинлә өзүнү мәһкум етдин. Ахы
сән мәним гојмадығыны көтүрән,
әкмәдијини бичән инсафсыз адам
олдуғуму билирдин! **23** Белә исә,
нә үчүн күмүш пулу дөвријјәјә бу-
рахмадын ки, гајыданда ону фаизлә
кери алым?”

24 Онда ағa јанындакылара
деди: “Пулу бундан алыб он ми-
насы олана верин”. **25** Она деди-
ләр: “Аға, ахы онун артыг он ми-
насы вар!” **26** “Буну билин ки, ким-
дә варса, она даһа чох вериләчәк,
кимдә јохдурса, әлиндәки дә алы-
начаг. **27** Үзәрләриндә падшаһ-
лыг етмәјими истәмәјән дүшмәнлә-
рими исә бура кәтириб көзүмүн га-
бағында өлдүрүн”».

28 Иса бунлары дејәндән сонра
јолуна давам едиб Јерусәлимә галх-
ды. **29** О, Зејтун дағында јерлә-
шән Бетфакија вә Бетанијаја јахын-
лашанда габағынча ики шакирди-
ни көндәриб **30** деди: «Гаршыда-
кы кәндә кедин, орада пајаја
бағланмыш вә һеч кимин мин-
мәдији бир годуг көрәчәксиниз.
Ону ачыб мәнә кәтирин. **31** Әкәр
кимсә сиздән ону нијә ачдығы-
нызы сорушса, дејин ки, Ағаја
лазымдыр». **32** Онлар кедиб һәр
шеји онун дедији кими тапдылар.
33 Һејваны ачаркән онун јијәлә-
ри дедиләр: «Ону нијә ачырсыныз?»
34 Шакирдләр чаваб вердиләр:
«Ағамыза лазымдыр». **35** Онлар
һејваны Исанын јанына кәтирди-
ләр, өзләринин әбаларыны чыха-
рыб белинә сәрдиләр вә Исаны она
миндирдиләр.

Лк 19:13* Јунан минасы: һәм чәки баһиди, һәм дә пул баһиди иди. Бу күмүш пул 100 драхма дәјәриндә олуб үч ајлыг әмәк һаггына бәрабәр иди

36 Иса јолла кедәркән адамлар әбаларыны јерә сәрирдиләр. **37** О, Зејтун дағындан енән јола јахынлашан заман чохсајлы шакирдләринин һамысы севинмәјә башлады вә көзләри илә көрдүкләри әзәмәтли ишләрә көрә учадан Аллаһа шүкүр едәрәк **38** дедиләр: «Јеһованын ады илә Падшаһ кими кәләнә ешг олсун! Көјдә сүлһ вә јуксәкләрдә Јашајана ешг олсун!» **39** Лакин бәзи фәрисејләр чамаатын арасындан гышгырыб дедиләр: «Мүәллим, шакирдләрини сусдур». **40** Иса онлара деди: «Буну билин ки, онлар сусса, дашлар дилә кәлиб гышгырачаг».

41 Иса шәһәрә јахынлашанда она бахыб аглады **42** вә деди: «Каш сән сүлһә апаран јолу бу күн дәрк едәјдин... Амма көзләрин бағланыб. **43** Чүнки елә бир вахт кәлир ки, дүшмәнләрин әтрафында учу шиш пајаларла истеһкам гурачаг, сәни мүһасирәјә алыб һәр тәрәфдән сыхышдырачаг. **44** Онлар сәни вә ушагларыны јерә чырпачаг, сәндә дашы даш үстә гојмајачаг, чүнки сән јохланма вахтыны сезмәдин».

45 Сонра о, мәбәдә кириб орадакы алверчиләри говмаға башлады. **46** Иса дејирди: «Јазылыб: “Мәним евим дуа еви олачаг”. Сиз исә ону гулдур јувасына дөндәрмисиниз».

47 Иса һәр күн мәбәддә Аллаһын сөзүнү өјрәдирди. Бөјүк каһинләр, мирзәләр вә халгын ичиндән нүфузлу адамлар ону өлдүрмәк истәјирдиләр, **48** амма билмирдиләр буну нечә етсинләр, чүнки бүтүн халг ону диггәтлә динләјиб ондан ајрылмырды.

20 Бир күн Иса мәбәддә инсанлара Аллаһын сөзүнү өјрәдир вә хош хәбәри тәблиғ едирди. Бөјүк каһинләр вә мирзәләр ағсаггалларла бирликдә онун јанына кәлиб **2** сорушдулар: «Де көрәк бунлары нә һагла едирсән? Сәнә ким ихтијар вериб?» **3** Иса деди: «Мән дә сизә бир суал верәчәјәм: дејин көрүм **4** Јәһјаја вәфтиз етмә ихтијарыны Аллаһ вермишди, јохса инсанлар?» **5** Онлар өз араларында көтүр-гој едиб белә гәнаәтә кәлдиләр: «Әкәр десәк ки, “Аллаһ вериб”, о гајдыдыр дејәчәк: “Бәс нијә она инанмадыныз?” **6** Әкәр десәк ки, “инсанлар вериблər”, онда чамаат бизи даша басар, чүнки һамы Јәһјанын пејғәмбәр олдуғуна инаныр». **7** Онлар белә дедиләр: «Билмирик ким вериб». **8** Иса онлара деди: «Онда мән дә бунлары нә ихтијарла етдијими сизә демәјәчәјәм».

9 Сонра Иса чамаата белә бир мәсәл чәкди: «Бир адам үзүм бағы салды вә бағы бағбанлара ичарәјә вериб узун мүддәтә башга бир өлкәјә јолланды. **10** Мәһсул јығымы мөвсүмүндә өз нөкәрини бағбанларын јанына көндәрди ки, бағын мәһсулундан она бир пај версинләр. Бағбанлар исә нөкәри дөјүб әлибош кери гајтардылар. **11** Бағын саһиби јенидән бир нөкәр көндәрди. Бағбанлар ону да дөјүб тәһгир етдиләр вә әлибош гајтардылар. **12** О, үчүнчү дәфә нөкәр көндәрди. Бағбанлар ону да шилкүт едиб чөлә атдылар. **13** Онда бағын саһиби белә деди: “Мән нә едим? Кәл, севимли оғлуму көндәрим, јәгин она һөрмәтлә јанашарлар”. **14** Лакин бағбанлар оғулу көрәндә бир-биринә: “Бу варисдир. Кәлин ону өлдүрәк ки, мирас бизим олсун”, — дедиләр. **15** Бағбанлар оғулу бағдан чөлә атыб өлдүрдүләр. Көрәсән, бағын саһиби онлара нә едәчәк? **16** О кәлиб бу

бағбанлары өлдүрәчәк, үзүм бағыны исә башгаларына верәчәк».

Буну ешидәндә онлар дедиләр: «Аллаһ көстәрмәсин!» **17** Иса онлара бахыб деди: «Бәс онда: “Бәнналарын рәдд етдикләри даш әсас кушәдашы олду”, — ајәси нә демәкдир? **18** Онун үстүнә јыхылан һәр бир кәс әзилиб өләчәк. Бу даш кимин үстүнә дүшсә, ону тәләф едәчәк».

19 Мирзәләр вә бөјүк каһинләр Исанын бу мәсәли онлара аид етдијини баша дүшүб ону дәрһал тутмаг истәдиләр, амма чамаатдан горхдулар. **20** Ону јахшыча мүшаһидә етдикдән сонра бир нечә адам өјрәдиб јанына көндәрдиләр. Бу адамлар өзләрини салеһ көстәрмәклә ону сөздә тутмалы идиләр. Мирзәләр вә бөјүк каһинләр Исаны һөкумәтә вә валинин әлинә вермәк истәјирдиләр. **21** Һәмин адамлар кәлиб Исаја дедиләр: «Мүәллим, биз билирик ки, сән дүз данышыр вә доғру тәлим верирсән, сәндә тәрәфкешлик јохдур, Аллаһын јолуну һәгигәтә мүвафиг өјрәдирсән. **22** Нечә билирсән, падшаһа* верки вермәк дүзкүндүр, ја јох?» **23** Иса онларын кәләјини дәрһал анлајыб деди: **24** «Мәнә бир динар көстәрин. Бу динарын үзәриндә кимин сурәти вә титулу һәкк олунуб?» Онлар чаваб вердиләр: «Падшаһын». **25** Иса онлара деди: «Белә исә, падшаһа мәхсус шејләри падшаһа, Аллаһа мәхсус шејләри Аллаһа верин». **26** Онлар халгын гаршысында Исаны сөздә тута билмәдиләр вә онун чавабына мат галыб сусдулар.

27 Дирилмәјә инанмајан садукејләрдән бир нечәси онун јанына кәлиб **28** сорушдулар: «Мүәллим, Муса бизә белә јазыб: “Бир киши өвладсыз өләрсә, онун гардашы дул галмыш арвада евләниб гардашынын нәслини давам етдирмәлидир”. **29** Једди гардаш вар иди: бөјүк гардаш евләнди, амма өвладсыз өлдү. **30** Икинчиси дә о гадынла евләнди вә сонра өлдү, **31** үчүнчүсү дә ела; белә́ликлә, гардашларын једдиси дә онунла евләндиләр, амма өзләриндән сонра өвлад гојмајыб өлдүләр. **32** Ахырда о гадын да өлдү. **33** Көрәсән, дирилмә вахты һәмин гадын бу гардашлардан һансынын арвады олачаг? Ахы једдиси дә она евләнмишди».

34 Иса онлара деди: «Бу зәманәнин өвладлары евләнир вә әрә кедирләр, **35** лакин өлүләрдән дирилмәјә вә кәләчәк дөврдә јашамаға лајиг көрүләнләр нә евләнәчәк, нә дә әрә кедәчәкләр. **36** Онлар артыг өлмәјәчәкләр, чүнки мәләк кими олачаг вә дирилдикләри үчүн Аллаһын өвладлары олачаглар. **37** О ки галды өлүләрин дирилмәјинә, буну һәтта Муса көјәм колу һагтындакы әһвалаты данышаркән Јеһованы “Ибраһимин Аллаһы, Исһагын Аллаһы вә Јагубун Аллаһы” адландырмагла көстәриб. **38** О, өлүләрин јох, дириләрин Аллаһыдыр, чүнки Онун үчүн онларын һамысы сағдыр». **39** Мирзәләрдән бир нечәси деди: «Мүәллим, јахшы дедин». **40** Онлар артыг бир сөз белә сорушмаға чүрәт етмирдиләр.

41 Иса онлара деди: «Нечә олур ки, Мәсиһи Давудун оғлу адландырырлар? **42** Ахы Давуд өзү Мәзмурлар китабында белә дејир: “Јеһова Ағама деди: **43** «Дүшмәнләрини кәтил кими ајагларынын алтына гојанадәк сағымда отур»”. **44** Давуд ону “Аға” адлан-

---

Лк 20:22* Һәрфән «сезара»

дырырса, о, Давудун оғлу нечә ола биләр?»

45 Бүтүн чамаат она гулаг асаркән о, шакирдләринә деди: **46** «Өзүнүзү мирзәләрдән көзләјин. Онлар узун хәләтләрдә кәзмәји, базар мејданларында чамаатдан салам алмағы, синагоглларда габаг чәркәләрдә вә зијафәтләрдә јухары башда отурмағы севирләр. **47** Онлар дул гадынларын евләрини талајыр вә өзләрини мөмин көстәрмәк үчүн узун-узады дуа едирләр. Онлара даһа ағыр һөкм кәсиләчәк».

21 Иса әтрафа көз кәздирәндә варлыларын хәзинә габларына ианә* салдыгларыны көрдү. **2** Сонра касыб бир дул гадын да габа ики хырда* пул салды. **3** Иса деди: «Инанын ки, бу дул гадын касыб олса да, онларын һамысындан даһа чох пул салды. **4** Чүнки онлар вар-дөвләтләринин артығындан ианә вердиләр, бу гадын исә јохсул ола-ола, доланмаг үчүн нәји вардыса, һамысыны верди».

5 Даһа сонра бәзиләри мәбәдин көзәл дашларла вә һәср едилмиш әшјаларла бәзәдилдији һаггында данышанда **6** о деди: «Елә вахт кәләчәк ки, бурада көрдүкләриниздән даш даш үстә галмајачаг, һамысы дағылачаг». **7** Онда Исадан сорушдулар: «Мүәллим, бунлар нә вахт олачаг? Бунларын баш верәчәји вахты һансы әламәтдән билмәк олар?» **8** Иса чаваб верди: «Диггәтли олун ки, сизи алдатмасынлар. Чүнки бир чохлары мәним адымла кәлиб: “Мәсиһ мәнәм” вә “Вахт-дыр”, — дејәчәкләр. Онларын ардынча кетмәјин. **9** Бундан әлавә, мүһарибәләр вә чахнашмалар барәсиндә ешидәндә дәһшәтә кәлмәјин. Чүнки әввәлчә бунлар баш вермәлидир, анчаг сон дәрһал кәлмәјәчәк».

10 Сонра әлавә етди: «Милләт милләтә гаршы, дөвләт дөвләтә гаршы галхачаг. **11** Күчлү зәлзәләләр, бир чох јерләрдә епидемијалар вә гытлыглар олачаг. Инсанлар дәһшәтли мәнзәрәләр вә көјдә бөјүк әламәтләр көрәчәкләр.

12 Лакин бүтүн бунлардан әввәл сизи тутачаг вә тәгиб едәчәкләр, синагоглара верәчәк вә һәбсханалара атачаглар, мәним адыма көрә сүрүјүб падшаһларын вә валиләрин өнүнә кәтирәчәкләр. **13** Бу, шәһадәт вермәк үчүн бир фүрсәт олачаг. **14** Буна көрә дә өзүнүзү мүдафиә етмәк үчүн нә дејәчәјинизи габагчадан дүшүнмәјин, **15** чүнки мән сизә елә бир һикмәтли дил верәчәјәм ки, дүшмәнләриниздән һеч биринин гаршынызда дајанмаға вә сизә етираз етмәјә чүрәти чатмајачаг. **16** Бундан башга валидејнләриниз, гоһум-гардашыныз, достларыныз сизи әлә верәчәк, һәтта бәзиләринизи өлдүрәчәкләр. **17** Мәним адыма көрә һамы сизә нифрәт едәчәк. **18** Бунлара бахмајараг, башыныздан бир түк белә әскик олмајачаг. **19** Дөзүмлә һәјатынызы хилас едәчәксиниз.

20 Јерусәлими һәрби дүшәркәләрин мүһасирәсиндә көрәндә билин ки, о, тезликлә виран олачаг. **21** Онда гој Јәһудејада оланлар дағлара гачсын, шәһәрдәкиләр орадан чыхсын вә әтраф кәндләрдә оланлар шәһәрә кирмәсин. **22** Чүнки о күнләр гисас күнләри* олачаг вә

Лк 21:1* Һәрфән «бәхшиш» **2*** Һәрфән «ики лепта». Лептон мисдән вә ја тунчдан дүзәлдилән ән хырда јәһуди пулу иди вә бир күнлүк әмәк һаггынын алтмыш дөрддә биринә бәрабәр иди. 10–чу Әлавәјә бах

Лк 21:22* Јахуд «о күнләрдә ədаләт јерини тутачаг»

беләликлә, бүтүн јазыланлар јеринә јетәчәк. **23** О күнләрдә һамилә гадынларын вә сүдәмиздирән аналарын вај һалына! Чүнки бу торпағын башына бөјүк мүсибәт кәләчәк. Бу халг Аллаһын гәзәбинә туш олачаг, **24** гылынчдан кечириләчәк, бүтүн өлкәләрә әсир апарылачаг. Милләтләр үчүн тәјин олунмуш вахт гуртарана гәдәр Јерусәлим милләтләрин тапдағы алтында галачаг.

25 Һәмчинин күнәшдә, ајда, улдузларда әламәтләр олачаг. Јердә дәнизин нәрилтисиндән вә чалхаланмасындан чыхыш јолу тапмајан милләтләр әзаб чәкәчәк. **26** Инсанлар горхудан вә јерин үзәринә кәләчәк һадисәләри көзләмәкдән һушуну итирәчәкләр, чүнки көјләрин күдрәти сарсылачаг. **27** О заман инсан Оғлунун күдрәт вә чаһчалалла булудда кәлдијини көрәчәкләр. **28** Бунлар јеринә јетмәјә башлајанда гамәтинизи дүзәлдиб башынызы дикәлдин, чүнки гуртулушунуз јахындыр».

29 Сонра Иса онлара бу мәсәли чәкди: «Әнчир ағачына вә башга ағачлара фикир верин. **30** Онларын тумурчугландығыны көрәндә билирсиниз ки, тезликлә јај кәләчәк. **31** Еләчә дә бүтүн бунларын баш вердијини көрәндә билин ки, Аллаһын падшаһлығы јахындадыр. **32** Јадынызда сахлајын ки, бүтүн бунлар бу нәсил јох олмамыш баш верәчәк. **33** Көј вә јер јох олуб кедәчәк, мәним сөзләрим исә галачаг.

34 Өзүнүзә фикир верин, үрәјинизи гарынгулулуг, сәрхошлуг вә һәјатын гајғылары илә јүкләмәјин ки, о күн **35** үстүнүзә тор кими гәфләтән, бир ан ичиндә кәлмәсин. Чүнки о күн јер үзүндә јашајан һәр кәс үчүн кәләчәк. **36** Буна көрә дә ојаг дурун вә һәр вахт Аллаһа јалварын ки, мүтләг баш верәчәк һадисәләрдән гуртуласыныз вә инсан Оғлунун гаршысында дура биләсиниз».

37 О, күндүзләр мәбәддә Аллаһын сөзүнү халга өјрәдир, кечәләр исә кедиб Зејтун дағында галырды. **38** Бүтүн халг ону динләмәк үчүн сүбһ тездән мәбәдә кәлирди.

22 Пасха адланан Мајасыз Чөрәк бајрамы јахынлашырды. **2** Бөјүк каһинләр вә мирзәләр Исаны арадан көтүрмәк үчүн әлверишли үсул ахтарырдылар, чүнки халгдан горхурдулар. **3** Онда Шејтан, он ики шакирддән бири олан Јәһуда Искариотун үрәјинә кирди. **4** Јәһуда бөјүк каһинләрин вә мәбәд рәисләринин јанына кедиб Исаны әлә вермәк барәсиндә онларла сөзләшди. **5** Онлар чох севиндиләр вә она күмүш пул вермәји вәд етдиләр. **6** Јәһуда разылашды вә Исаны халгдан хәлвәт әлә вермәк үчүн фүрсәт ахтармаға башлады.

7 Мајасыз Чөрәк бајрамынын илк күнү кәлди. Һәмин күн пасха гурбаны кәсилирди. **8** Иса Петерлә Јәһјаны көндәриб деди: «Кедин вә бизә пасха јемәји һазырлајын. **9** Онлар сорушдулар: «Һарада һазырлајаг?» **10** Иса чаваб верди: «Шәһәрә кирәндә сахсы сәһәнкдә су апаран бир адам көрәчәксиниз. Онун кирдији евә кедин **11** вә ев саһибинә белә дејин: “Бизи Мүәллим көндәриб. О билмәк истәјир ки, шакирдләри илә пасха јемәјини һансы гонаг отағында јејәчәк”. **12** О адам сизә јухары мәртәбәдә һазырланмыш бөјүк бир отаг көстәрәчәк. Јемәји орада һазырлајын». **13** Шакирдләр кетдиләр вә доғрудан да, һәр шеј Исанын дедији кими олду. Онлар пасха јемәјини һазырладылар.

14 Нəһајət, вахт јетишəндə Иса һəвариləри илə сүфрəјə əјləшиб **15** онлара деди: «Əзаб чəкмəздən əввəл бу пасха јеməјини сизинлə јеməји чох арзулајырдым. **16** Чүнки пасханын дашыдыгы мəна Аллаһын падшаһлыгында керчəкləшмəјинчə бир даһа ону јеməјəчəјəм». **17** Сонра бир чам көтүрдү вə Аллаһа шүкүр едиб деди: «Бу чамы алыб бир-биринизə өтүрүн. **18** Чүнки Аллаһын падшаһлыгы кəлмəјинчə мən бир даһа үзүм мејнəсинин мəһсулундан ичмəјəчəјəм».

19 Сонра чөрək көтүрдү, Аллаһа шүкүр едиб чөрəји бөлдү вə шакирдləринə вериб деди: «Бу чөрək сизин угрунузда фəда едиləчək бəдəними тəмсил едир. Хатирəми јад етмək үчүн буну һəмишə един». **20** Шам јеməјини јејəндən сонра ејнилə дə чамы көтүрүб деди: «Бу чам сизин угрунузда ахыдылачаг ганым əсасында бағланан јени əһди тəмсил едир.

21 Лакин хаин мənимлə бирликдə əлини сүфрəјə узадыр. **22** Инсан Оғлу онун үчүн тəјин едилмиш јолла кедир. Буна бахмајараг, вај ону сатанын һалына!» **23** Онлар араларында данышмаға башладылар ки, көрəсən, бу иши ким едəчək.

24 Сонра онларын арасында гызғын мүбаһисə дүшдү: онлардан ким ən бөјүк сајылмалыдыр. **25** Иса онлара деди: «Халгларын һөкмдарлары онлара ағалыг едир, онларын үзəриндə һакимијјət сүрənləри Һами* кими көјləрə учалдырлар. **26** Сиз исə белə олмамалысыныз. Гој аранызда бөјүк сајылан кичик кими олсун, башчылыг едən сизə хидмət етсин. **27** Ким даһа бөјүкдүр: сүфрədə отуран, јохса гуллуг едən? Мəкəр бөјүк, сүфрədə отуран дејил? Мən исə аранызда гуллуг едирəм.

28 Амма сиз бүтүн сынагларым бојуја мənимлə олмусунуз. **29** Буна көрə Атам мənимлə падшаһлыға аид əһд бағладығы кими, мən дə сизинлə падшаһлыға аид əһд бағлајырам ки, **30** мənим падшаһлығымда сүфрəмдə јејəсиниз, ичəсиниз вə тахтда отуруб Исраилин он ики гəбиləсини мүһакимə едəсиниз.

31 Шимон, Шимон! Шејтан сизи буғда кими хəлбирдə ələмəји тələб едирди. **32** Амма мən сənин үчүн Аллаһа јалвармышам ки, иманын түкənмəсин. Сən дə гајыданда гардашларына үрək-дирək вер». **33** Петер исə деди: «Аға, мən сənинлə зиндана да, өлүмə дə кетмəјə һазырам». **34** Анчаг о деди: «Петер, буну бил ки, бу күн хоруз банламамыш сən мəни үч дəфə даначагсан».

35 Сонра Иса шакирдləринə деди: «Мən сизи хидмətə көндərəндə өзүнүзлə пул кисəси, һејбə вə сəндəл көтүрмəмишдиниз. Бир шејдə корлуг чəкдиниз?» Онлар дедиləр: «Хејр!» **36** Онда Иса деди: «Инди исə пул кисəси олан кисəсини, һəмчинин һејбəсини дə көтүрсүн. Гылынчы олмајан əбасыны сатыб гылынч алсын. **37** Буну билин ки, мənим һаггымда јазылмыш: “Чинајəткарлара тај тутулду”, — сөзləри јеринə јетмəлидир. Чүнки һаггымда јазыланлар артыг һəјата кечир». **38** Онлар дедиләр: «Аға, бурада ики гылынч вар». Иса деди: «Кифајəтдир».

39 Иса орадан чыхыб һəмишəки кими Зејтун дағына кетди. Шакирдləри дə далынча кетдиләр. **40** Ора чатанда Иса онлара деди:

Лк 22:25* «Һами» фəхри титул иди

«Сынаглара таб кәтирмәк үчүн дуа един». **41** Өзү исә онлардан бир гәдәр* араланды, диз чөкүб дуа етмәјә башлады: **42** «Ата, әкәр истәјирсәнсә, бу чамы мәндән узаглашдыр. Амма јенә дә, гој мәним јох, Сәнин истәјинчә олсун». **43** Бу заман көјдән бир мәләк пејда олуб ону үрәкләндирди. **44** Иса шиддәтли изтираб чәкәрәк даһа да һәрарәтлә дуа едирди вә тәри ган дамлалары кими јерә дүшүрдү. **45** Иса дуасыны гуртарыб ајаға галхды, шакирдләринин јанына гајытды вә көрдү ки, онлар кәдәрдән үзүлүб јухуја кедибләр. **46** Иса онлара деди: «Нијә јатырсыныз? Галхын вә дурмадан дуа един ки, сынаглара таб кәтирәсиниз».

47 О һәлә данышаркән ораја бир издиһам кәлди. Он ики һәваридән бири олан Јәһуда бу издиһамын өнүндә иди. Јәһуда Исаны өпмәк үчүн она јахынлашды. **48** Иса она деди: «Јәһуда, инсан Оғлуну өпүшлә сатырсан?» **49** Исанын јанындакылар вәзијјәти баша дүшүб она дедиләр: «Аға, гылынчлары ишә салаг?» **50** Һәтта онлардан бири гылынчла баш каһинин нөкәрини вуруб онун саг гулағыны кәсди. **51** Анчаг Иса деди: «Јетәр, гуртарын!» Сонра нөкәрин гулағына тохунуб ону сағалтды. **52** Иса ону тутмаға кәлән бөјүк каһинләрә, мәбәд рәисләринә вә ағсаггаллара деди: «Мәкәр мән гулдурам ки, үстүмә гылынч вә дәјәнәклә кәлирсиниз? **53** Һәр күн мәбәддә сизин јанынызда оланда һеч мәнә әл галдырмырдыныз?! Амма инди сизин саатыныздыр, инди зүлмәтин һакимијјәтидир».

54 Онлар Исаны тутуб баш каһинин евинә апардылар. Петер исә бир гәдәр аралыдан онларын далынча кедирди. **55** Адамлар һәјәтин ортасында тонгал галајыб дөврәсиндә отурдулар. Петер дә онларын арасында отурду. **56** Бу заман гарабашлардан бири тонгалын јанында отуран Петери көрүб ону башдан-ајаға сүздү вә деди: «Бу да онларла иди». **57** Лакин Петер данмаға башлады: «Ај бачы, мән ону танымырам». **58** Бир аз сонра башга бир адам ону көрүб деди: «Сән дә онлардансан». Лакин Петер деди: «Хејр!» **59** Тәгрибән бир саатдан сонра башга бир адам исрарла деди: «Бу адам онунла иди! Бу да галилејалыдыр». **60** Петер гајыдыб деди: «Ај гардаш, мән сәнин нә дедијини баша дүшмүрәм». Елә һәмин андача, сөз һәлә онун ағзында икән хоруз банлады. **61** Ағамыз дөнүб Петерә бахды. Петер дә Аганын дедији: «Бу күн хоруз банламамыш сән мәни үч дәфә даначагсан», — сөзләрини хатырлады. **62** О, чөлә чыхыб ачы-ачы аглады.

63 Исанын кешијини чәкәнләр исә ону лаға гојуб дөјмәјә башладылар. **64** Онлар Исанын үзүнү өртүб ондан сорушурдулар: «Һә, пејғәмбәр, тап көрәк сәни ким вурду?» **65** Она чохлу башга тәһгирамиз сөзләр дә дејирдиләр.

66 Нәһајәт, сәһәр ачыланда халгын ағсаггаллары, бөјүк каһинләр вә мирзәләр јығышдылар вә Иса Синедрион залына кәтирилди. Онлар дедиләр: **67** «Әкәр Мәсиһсәнсә, де, биз дә биләк». Анчаг Иса деди: «Десәм дә инанмајачагсыныз. **68** Сиздән сорушсам, чаваб вермәјәчәксиниз. **69** Лакин индән белә, Инсан Оғлу гүдрәтли Аллаһын сағында отурачаг».

Лк 22:41* Јахуд «бир даш атымы мәсафәсинә»

70 Буну ешидәндә онларын һамысы деди: «Демәли, сән Аллаһын Оғлусан?» О чаваб верди: «Өзүнүз дејирсиниз ки, мән Аллаһын Оғлујам». **71** Онлар дедиләр: «Даһа башга шәһадәт нәјимизә лазымдыр? Буну онун өз дилиндән ешитдик».

23 Сонра һамысы галхыб Исаны Пилатын јанына кәтирдиләр. **2** Онлар Исаны тәгсирләндирәрәк дејирдиләр: «Бу адам халгымызы јолдан чыхарыр, сезара верки өдәмәји гадаған едир, үстәлик өзүнү Мәсиһ, падшаһ адландырыр». **3** Пилат ондан сорушду: «Сән јәһудиләрин падшаһысан?» Иса чаваб верди: «Буну сән өзүн дејирсән». **4** Онда Пилат бөјүк каһинләрә вә чамаата деди: «Мән бу адамда бир күнаһ көрмүрәм». **5** Амма онлар тәкидлә дедиләр: «Бу адам бүтүн Јәһудејада, Галилејадан тутмуш та бураја кими тәлимләри илә халгы гызышдырыр». **6** Пилат буну ешидәндә онун Галилејадан олуб-олмадығыны сорушду. **7** Биләндә ки, Иса Һиродун* табечилијиндәки бөлкәдәндир, ону Һиродун јанына көндәрди. Һирод һәмин күнләрдә Јерусәлимдә иди.

8 Һирод Исаны көрәндә чох севинди, үнки нечә вахт иди ону көрмәк истәјирди. Исанын сорағы онун гулағына чатмышды вә үмид едирди ки, Иса она бир мөчүзә көстәрәчәк. **9** Һирод ону сорғу-суала тутду, амма Иса чаваб вермәди. **10** Бөјүк каһинләр вә мирзәләр ајаға галхыр, Исаны һиддәтлә иттиһам едирдиләр. **11** Һирод да мүһафизәчиләри илә бирликдә ону лаға гојурду. Она көзәл бир либас кејдириб әлә салырды. Сонра ону Пилатын јанына көндәрди. **12** Һәмин күн Һиродла Пилат дост олдулар, һәрчәнд о вахта кими бирбирини көрмәјә көзләри јох иди.

13 Пилат бөјүк каһинләри, рәһбәрләри вә халгы јығыб **14** деди: «Сиз бу адамы јаныма кәтириб дединиз ки, о, чамааты үсјана галдырыр. Мән ону сизин гаршынызда диндирдим, анчаг онда бир күнаһ тапмадым. Сизин иттиһамларыныз әсассыздыр. **15** Һирод да онда бир тәгсир тапмадығындан ону кери гајтарды. Бу адам өлүмә лајиг бир иш көрмәјиб. **16** Буна көрә дә ону чәзаландырыб бурахачағам». **17** *—— **18** Онлар исә бир ағыздан гышгырдылар: «Она өлүм! Бараббаны бурах!» **19** (Бу адам шәһәрдә гијам галдырдығына вә гәтл төрәтдијинә көрә һәбс едилмишди.) **20** Пилат јенә дә онлара мүрачиәт етди, чүнки Исаны бурахмаг истәјирди. **21** Онларса: «Ону дирәјә мыхла! Дирәјә мыхла!», — дејәрәк гышгырырдылар. **22** Пилат үчүнчү дәфә онлара деди: «Ахы нијә? Бу адам нә пис иш көрүб ки? Мән онда өлүмә лајиг бир шеј тапмадым. Чәзасыны вериб бурахачағам». **23** Чамаат исә даһа бәркдән бағырараг ону дирәјә мыхламағы тәләб едирди. Онлар елә бағырырдылар ки, **24** Пилат тәслим олуб тәләб етдикләри һөкмү чыхарды. **25** Онларын истәдији кими, гијам вә гәтлә көрә һәбс едилмиш адамы бурахды, Исаны исә онларын ихтијарына верди.

26 Ону едама апараркән кәнддән гајдан киреналы Шимону тутдулар, ишкәнчә дирәјини Исанын архасынча апармаг үчүн онун белинә јүкләдиләр. **27** Чамаат да Исанын ардынча кедирди. Гадынлар кәдәрдән синәләринә вурур, онун

Лк 23:7* Лука 3:1 һашијәсинә бах

Лк 23:17* Лука 17:36 һашијәсинә бах

үчүн аглашырдылар. **28** Иса чөнүб онлара деди: «Еj Jерусәлим гызлары, мәним үчүн агламаjын. Өзүнүзүн вә ушагларынызын күнүнә аглаjын. **29** Чүнки елә бир вахт кәлир ки, онда инсанлар деjәчәкләр: “Сонсуз, ушаг доғмамыш вә дөш әмиздирмәмиш гадынлар нә хошбәхтдир!” **30** О заман инсанлар даглара: “Үстүмүзә jыхылын!”, тәпәләрә: “Бизи өртүн!”, — деjәчәкләр. **31** Әкәр ағачын чанында су вар икән белә едирләрсә, көрүн о гуруjанда нә олачаг!»

32 Онунла бирликдә ики нәфәр чинаjәткары да едама апарырдылар. **33** Онлар Кәллә адланан jерә кәлиб чатдылар. Орада Исаны вә чинаjәткарлары дирәjә мыхладылар. Бирини Исанын сағында, о бирини солунда асдылар. **34** [Лакин Иса деjирди: «Ата, онлары бағышла, чүнки нә етдикләрини билмирләр».]* Сонра Исанын палтарларына бөлүшдүрмәк үчүн пүшк атдылар. **35** Чамаат дуруб бахырды, рәhбәрләр исә ришхәндлә деjирдиләр: «Бәс башгаларыны хилас едирди? Әкәр о, Аллаhын сечилмиш Мәсиhидирсә, гоj өзүнү хилас етсин». **36** Һәтта әскәрләр дә ону әлә салырдылар. Онлар јахынлашыб Исаја турш шәраб тәклиф едир **37** вә деjирдиләр: «Әкәр сән jәhудиләрин падшаhысанса, өзүнү хилас ет!» **38** Исанын башынын үстүндә белә јазы вар иди: «Бу, jәhудиләрин падшаhыдыр».

39 Дирәкдән асылмыш чинаjәткарлардан бири ону тәhгир едәрәк деди: «Мәкәр сән Мәсиh деjилсән? Өзүнү дә хилас ет, бизи дә». **40** Амма о бириси она ачыгланыб деди: «Сән hеч Аллаhдан горхмурсан? Ахы өзүн дә еjни чәзаны чәкирсән. **41** Бизә әмәлләримизә көрә чәза верибләр, дүз дә едибләр, бу адам исә hеч бир пис иш көрмәjиб». **42** Сонра үзүнү Исаја тутуб деди: «Иса, падшаhлығына кәләндә мәни јадына сал». **43** Иса она чаваб верди: «Буну бил*: сән мәнимлә Чәннәтдә олачагсан!»

44 Күнорта саат он ики* оларды. Бүтүн jер үзүнә гаранлыг чөкдү вә саат үчәдәк# давам етди. **45** Күнәш ишығы јох иди. О заман мәбәдин* пәрдәси тән ортадан чырылды **46** вә Иса учадан гышгырыб деди: «Ата, руhуму сәнә тапшырырам». Буну деjиб өлдү. **47** Јүзбашы баш верәнләри көрәндә Аллаhы мәдh едиб деди: «Бу адам, доғрудан да, салеh имиш». **48** Тамашаја дурмуш адамлар да баш верәнләри көрәндә синәләринә вура-вура дағылышыб кетдиләр. **49** Исаны таныјанлар исә кәнарда дурмушдулар. Онларын арасында Галилеjадан оespecially ардынча кәлмиш гадынлар вар иди, онлар да дуруб баш верәнләрә бахырдылар.

50 Орада Јусиф адлы салеh вә хеjирхаh бир адам варды. О, Шуранын* үзвү иди. **51** Бу адам онларын фикир вә әмәлләрини дәстәкләмирди. О, jәhудиләрин шәhәри Ариматеjадан иди вә Аллаhын падшаhлығына көзләjирди. **52** Јусиф Пилатын јанына кедиб ондан Исанын чәсәдини хаhиш етди. **53** О, чәсәди дирәкдән дүшүрүб зәриф кәтан парчаја сарыды вә гајада ојулмуш, тәзә бир сәрдабәјә гојду. **54** Һәмин күн Һазырлыг

Лк 23:34* Квадрат мөтәризәдәки мәтн бәзи гәдим әлјазмаларда вар, бәзиләриндә исә јохдур

Лк 23:43* Орижинал мәтндә деjилир: «Бу күн сәнә деjирәм» **44*** Һәрфән «алтынчы саат» **44#** Һәрфән «доггузунчу саатадәк» **45*** Бу пәрдә Мүгәддәс Jери Ән Мүгәддәс Jердән аjырырды **50*** Јахуд «Синедрионун»

күнү иди вә артыг шәнбә габағы
гаш гаралырды. **55** Иса илә Га-
лилејадан кәлмиш гадынлар да ке-
диб сәрдабәјә вә чәсәдин нечә го-
јулдуғуна бахдылар. **56** Онлар га-
јыдыб хош ијли от вә әтирли јаглар
һазырладылар. Ертәси күн шәнбә
олдуғундан Гануна әсасән онлар ис-
тираһәт едирдиләр.

24 Һәфтәнин илк күнү* сәһәр
тездән онлар һазырладыгла-
ры әтирли отлары да көтүрүб сәрда-
бәјә кәлдиләр. **2** Јахынлашанда
көрдүләр ки, сәрдабәнин ағзында-
кы даш кәнара јуварландырылыб.
3 Гадынлар сәрдабәјә кирәндә Аға-
мыз Исанын чәсәдини тапмады-
лар. **4** Онлар чаш-баш галдылар.
Бирдән јанларында парлаг либасда
ики нәфәр пејда олду. **5** Гадын-
лар горхудан үзүстә јерә сәрилди-
ләр, амма о ики нәфәр онлара деди:
«Сиз нә үчүн дирини өлүләр ара-
сында ахтарырсыныз? **6** [О, бу-
рада јохдур, о дирилиб.]* Һәлә Га-
лилејада оларкән онун сизә **7** ин-
сан Оғлунун күнаһлыларын әлинә
вериләчәји, дирәјә мыхланачағы,
анчаг үчүнчү күн дириләчәји барә-
синдә дедикләрини јадныза са-
лын». **8** Гадынлар Исанын сөзлә-
рини хатырладылар **9** вә сәрда-
бәдән кери дөнүб һәр шеји он бир
һәваријә вә дикәр шакирдләрә да-
нышдылар. **10** Бу гадынлар Мәч-
дәлли Мәрјәм, Јоһанна вә Јагубун
анасы Мәрјәм иди. Онларла олан
дикәр гадынлар да бу һагда һә-
вариләрә данышдылар. **11** Анчаг
һәвариләр гадынларын дедикләри-
ни бош шеј сајыб онлара инанма-
дылар.

12 [Петер исә ајаға галхыб сәр-
дабәјә гачды вә ичәријә бојланан-
да орада кәфәндән башга бир шеј
көрмәди. Петер мат-мәәттәл чыхыб
кәлди.]*

13 Елә һәмин күн ики шакирд
Јерусәлимдән тәгрибән он бир ки-
лометр* аралыда јерләшән Еммаус
кәндинә кедирди. **14** Онлар баш
вермиш һадисәләр барәсиндә бир-
бирилә сөһбәт едирдиләр.

15 Шакирдләр араларында да-
нышаркән Исанын өзү јахынла-
шыб онларла јанашы кетди.
16 Амма онлар Исаны таныма-
дылар. **17** Иса онлардан соруш-
ду: «Нә барәдә данышырсыныз?»
Шакирдләр дајандылар. Онлар чох
гәмкин идиләр. **18** Клеопа адлы
шакирд она деди: «Сән, дејәсән, гә-
рибсән вә Јерусәлимдә тәк-тәнһа
галырсан. Мәкәр бу күнләрдә шә-
һәрдә баш вермиш һадисәләрдән
хәбәрин јохдур?» **19** Иса онлар-
дан сорушду: «Һансы һадисәләр-
дән?» Онлар чаваб вердиләр: «Наза-
ретли Иса илә бағлы һадисәләри де-
јирик. О, Аллаһын вә бүтүн халгын
гаршысында сөздә вә әмәлдә гүд-
рәтли бир пејғәмбәр иди. **20** Би-
зим бөјүк каһинләр вә рәһбәрләр
исә она өлүм һөкмү кәсиб дирәјә
мыхладылар. **21** Еһ, биз исә үмид
едирдик ки, о, Исраили азад едәчәк.
Артыг бу һадисәләрдән үч күн ке-
чир. **22** Үстәлик, арамыздан бәзи
гадынлар да бизи лап чаш-баш го-
јублар. Онлар сәһәр тездән сәрда-
бәдә олублар, **23** амма онун чәсә-
дини орада тапмајыблар. Гајыдыб
орада гејри-ади бир шеј көрдүклә-
рини данышыблар. Куја мәләкләр
пејда олуб онун саг олдуғуну сөјлә-
јибләр. **24** Онда бизимкиләрдән
бәзиләри сәрдабәјә кетдиләр вә

Лк 24:1* Матта 28:1 һашијәсинә бах
6* Лука 23:34 һашијәсинә бах

Лк 24:12* Лука 23:34 һашијәсинә бах
13* Һәрфән «јетмиш стади». 10–чу Әлавә-
јә бах

көрдүләр ки, һәр шеј гадынларын дедији кимидир. Амма онун өзүнү көрмәдиләр».

25 Иса онлара деди: «Ејі ағылсызлар вә пејгәмбәрләрин дедикләринә инанмајан үрәји һиссијјатсызлар! **26** Мәкәр Мәсиһ бу әзабларa гатлашмалы вә сонра шөһрәтә јетишмәли дејилди?» **27** Сонра Мусадан вә бүтүн Пејгәмбәрләрдән башлајыб Мүгәддәс Јазыларда өзүнә аид олан шејләри бир-бир онлара изаһ етди.

28 Нәһајәт, онлар кәндә чатдылар. Амма Иса өзүнү елә апарды ки, куја јолуна давам едир. **29** Онда шакирдләр тәкид етдиләр: «Артыг ахшам дүшүр, гаш гаралыр. Бизимлә гал». Иса разылашыб ичәри кирди. **30** Сүфрәдә отуран заман, Иса чөрәји көтүрүб шүкүр етди, сонра бөлүб онлара верди. **31** Онда шакирдләрин көзү там ачылды вә ону таныдылар. Лакин Иса гејб олду. **32** Онлар бирбиринә дедиләр: «Мәкәр о, јолда бизимлә данышанда, Мүгәддәс Јазылары бизә изаһ едәндә үрәјимиз алышыб јанмырды?» **33** Онлар јубанмадан Јерусәлимә гајытдылар вә көрдүләр ки, он бир һәвари вә дикәр шакирдләр бир јерә јығышыблар. **34** Орадакылар дедиләр: «Ага, доғрудан да, дирилиб вә Шимона көрүнүб!» **35** Онда ики шакирд дә јолда баш вермиш һадисәни вә Иса чөрәји бөләркән ону нечә таныдыгларыны һамыја данышдылар.

36 Онлар бүтүн бунлардан данышаркән Иса өзү орада пејда олуб: [«Саламәлејкүм*», — деди.]# **37** Амма шакирдләр бәрк горхдулар, онлары дәһшәт бүрүдү; елә зәнн етдиләр ки, габагларындакы руһдур. **38** Иса онлара деди: «Нијә горхурсунуз вә нә үчүн үрәјиниздә шүбһә ојаныр? **39** Әлләримә вә ајагларыма бахын, бу мәнәм. Мәнә тохунун вә бахын, ахы руһун әти вә сүмүјү олмур, мәндә исә вар». **40** [Бунлары дејиб Иса әлләрини вә ајагларыны онлара көстәрди.]* **41** Онлар севинч вә һејрәт ичиндә идиләр, көзләринә инана билмирдиләр. Онда Иса сорушду: «Јемәјә бир шејиниз вар?» **42** Она бир тикә гызардылмыш балыг вердиләр; **43** о, балығы алыб онларын көзү габағында једи.

44 Сонра Иса белә деди: «Һәлә сизинлә оланда сизә мәһз бу һагда данышмышдым ки, Мусанын ганунунда, Пејгәмбәрләрин китабларында вә Мәзмурларда мәним һагтымда јазыланлар јеринә јетмәлидир». **45** Сонра Иса Мүгәддәс Јазыларын мәнасыны анламаг үчүн онларын зеһнини там ачды **46** вә деди: «Мүгәддәс Јазылар дејир ки, Мәсиһ әзаб чәкәчәк, өлүб үчүнчү күн дириләчәк, **47** Јерусәлимдән башлајараг бүтүн милләтләрә онун ады илә күнаһларын бағышланмасы үчүн төвбә хәбәри тәблиғ олуначаг. **48** Сиз бунларын шаһиди олачагсыныз. **49** Мән Атамын вәд етдији әнамы сизә көндәрирәм. Она көрә дә көјдән кәлән күчү алмајынча шәһәрдән чыхмајын».

50 Иса онлары Бетанијаја кими кәтирди, сонра әлләрини галдырыб онлара хејир-дуа верди. **51** Иса онлара хејир-дуа верәркән онлардан ајрылды вә көјә галхмаға башлады. **52** Шакирдләр она тәзим едиб бөјүк севинчлә Јерусәлимә гајытдылар. **53** Онлар даима мәбәддә идиләр вә Аллаһа һәмд едирдиләр.

Лк 24:36* Јаҳд «сизә салам (сүлһ) олсун»
36# Лука 23:34 һашијәсинә бах

Лк 24:40* Лука 23:34 һашијәсинә бах

ЈӘҺЈАНЫН

ЈАЗДЫҒЫ ХОШ ХӘБӘР

1 Башланғычда Сөз вар иди,
Сөз Аллаһла иди вә Сөз бир
аллаһ иди. **2** О, башланғычда
Аллаһла иди. **3** Һәр шеј онун ва-
ситәсилә мөвҹуд олду вә онсуз һеч
бир шеј мөвҹуд олмады.

4 Онун васитәсилә һәјат мөвҹуд
олду вә һәјат инсанлар үчүн нур
олду. **5** Бу нур гаранлыгда пар-
лајыр, анчаг гаранлыг ону үстәләјә
билмәди.

6 Аллаһ тәрәфиндән көндәрил-
миш бир адам пејда олду. Онун
ады Јәһја иди. **7** О, шәһадәт вер-
мәк үчүн кәлмишди. О, нур һаггын-
да шәһадәт верәчәкди ки, һәр чүр
инсан онун васитәсилә иман кәтир-
син. **8** О өзү һәмин нур дејилди,
амма нур һаггында шәһадәт вермә-
ли иди.

9 Һәр чүр инсаны нурландыран
һәгиги нур дүнјаја кәлмәк үзрә иди.
10 О, дүнјада иди вә дүнја онун
васитәсилә мөвҹуд олду, лакин
дүнја ону танымады. **11** О, доғ-
ма јурдуна кәлди, анчаг онлар ону
гәбул етмәдиләр. **12** Ону гәбул
едән, онун адына иман кәтирән һәр
кәсә о, Аллаһын өвлады олмаг һү-
гугу верди. **13** Онлар нә әтдән вә
гандан доғулублар, нә дә инсан
истәји илә дүнјаја кәлибләр, онлар
Аллаһын өвладларыдырлар.

14 Сөз инсан олуб арамызда ја-
шады вә биз онун шөһрәтини көр-
дүк. Бу, атанын јеканә оғлуна вер-
дији шөһрәтә бәнзәјирди. О, лүтф
вә һәгигәтлә долу иди. **15** Јәһја
онун барәсиндә шәһадәт верир,
нида едирди. Бу сөзләр дә онун сөз-
ләридир: «Мәндән сонра кәлән мән-
дән габаға кечди, чүнки о, мәндән
әввәл вар иди». **16** Биз һамымыз
онун долғунлуғундан бәһрәләндик,
лүтф үстүндән лүтф алдыг. **17** Га-
нун Муса васитәсилә верилди, лүтф
вә һәгигәт исә Иса Мәсиһ васи-
тәсилә ачылды. **18** Бәшәр өвлад-
ларындан һеч ким һеч вахт Аллаһы
көрмәмишдир, јалныз Атанын гој-
нунда олан о илкин илаһи варлыг
Ону бизә танытды.

19 Јәһудиләр Јәһјанын кимлији-
ни өјрәнмәк үчүн Јерусәлимдән
онун јанына каһинләрлә Левилилә-
ри көндәрәндә о, белә шәһадәт вер-
ди **20** вә һеч нәји кизләтмәди:
«Мән Мәсиһ дејиләм». О, буну ачыг-
ашкар деди. **21** Белә олдугда он-
лар сорушдулар: «Бәс онда кимсән?
Олмаја Илјассан?» О: «Хејр», —
деди. «Бәлкә көзләдијимиз Пејгәм-
бәрсән?» О, јенә инкар етди.
22 Онда онлар дедиләр: «Ахы сән
кимсән? Өзүн һаггында бир шеј де
ки, бизи көндәрәнләрә чаваб верә
биләк». **23** О чаваб верди: «Мән
Јешаја пејғәмбәрин дедији кими
сәһрада: “Јеһованын јолуну һамар-
лајын!”, — гышгыран чарчыјам».
24 Кәләнләр исә фәрисејләрдән
идиләр. **25** Ону јенә сорғу-суала
чәкдиләр: «Әкәр сән нә Мәсиһ, нә
Илјас, нә дә көзләдијимиз Пејгәм-
бәр дејилсәнсә, бәс онда нәјә көрә
вәфтиз едирсән?» **26** Јәһја онла-
ра чаваб вериб деди: «Мән суда
вәфтиз едирәм. Лакин аранызда
бир нәфәр вар, сиз ону танымыр-
сыныз. **27** О, мәндән сонра кә-
лир, амма мән онун сәндәли-
нин бағыны белә ачмаға лајиг дејил-
дәм». **28** Бүтүн бунлар Бетанија-
да, Иордан чајынын о бири тајында
баш верирди. Јәһја орада вәфтиз
едирди.

29 Ертәси күн Јәһја она тәрәф
кәлән Исаны көрәндә деди: «Бәшә-
ријјәтин күнаһыны јујан Аллаһын
Гузусу будур! **30** “Мәндән сонра
кәлән мәни өтүб габағымда дурду,
чүнки о, мәндән әввәл вар иди”, —
дејә һаггында данышдығым адам
будур. **31** Мән өзүм дә ону таны-
мырдым, лакин мән суда вәф-
тиз едирәм ки, Исраил ону та-
нысын». **32** Јәһја буну да тәсдиг-
ләди: «Мүгәддәс руһун көјдән көјәр-
чин кими ениб онун үзәриндә
галдығыны көрдүм. **33** Мән өзүм
дә ону танымырдым. Анчаг мәни
суда вәфтиз етмәјә көндәрән Аллаһ
деди: “Мүгәддәс руһун кимин үзә-
ринә ениб галдығыны көрсән, бил
ки, мүгәддәс руһла вәфтиз едән
одур”. **34** Мән дә буну көрдүм вә
тәсдиг етдим ки, о, Аллаһын Оғлу-
дур*».

35 Ертәси күн Јәһја ики шакир-
ди илә бир јердә оланда **36** јол
илә кедән Исаны көрүб деди: «Алла-
һын Гузусу будур!» **37** Бу сөзлә-
ри ешидән һәмин ики шакирд Ис-
анын ардынча кетди. **38** Иса кери-
јә бахды вә онларын өз архасын-
ча кәлдијини көрәндә сорушду: «Нә
истәјирсиниз?» Онлар чаваб верди-
ләр: «Рабби, сән һарада галыр-
сан?» («Рабби» мүәллим демәкдир.)
39 Иса деди: «Кәлин өзүнүз көрә-
чәксиниз». Онлар кедиб онун һара-
да галдығыны көрдүләр. Тәхминән
күнорта саат дөрд* оларды. Онлар
һәмин күн Иса илә галдылар.
40 Јәһјанын сөзүнү ешидиб Ис-
анын ардынча кедән ики шакирд-
дән бири Шимон Петерин гардашы
Андреас иди. **41** О, илк нөвбәдә
гардашы Шимону тапды вә деди:
«Биз Мәсиһи тапмышыг». («Мә-
сиһ»* мәсх едилмиш демәкдир.)
42 О, гардашыны Исанын јанына
кәтирди. Иса она бахыб деди: «Јәһ-
ја оғлу Шимон, индән белә сәни
Кифа чағырачаглар». (Јунанча Пе-
тер.)

43 Сабаһысы күн Иса Галилејаја
јолланмаг истәди. О, Филипи тапыб
деди: «Ардымча кәл*». **44** Филип
дә Андреасла Петерин доғма шәһә-
ри олан Бетсајдадан иди. **45** Фи-
лип Натанаели тапыб она деди:
«Биз Ганунда Мусанын јаздығы вә
Пејғәмбәрләрин бәһс етдији ада-
мы, назаретли Јусифин оғлу Ис-
аны тапмышыг». **46** Амма Ната-
наел она деди: «Һеч Назарет-
дән дә фәрли бир шеј чыхар?»
Филип она чаваб верди: «Кәл,
өзүн бах». **47** Иса онун јанына
кәлән Натанаели көрәндә онун
һаггында белә деди: «Будур, гәл-
биндә зәррә гәдәр дә бичлик олма-
јан әсил исраилли!» **48** Натанаел
сорушду: «Сән мәни һарадан та-
ныјырсан?» Иса чаваб верди: «Фи-
лип сәни чағырмаздан әввәл мән
сәни көрмүшдүм. Сән әнчир ағачы-
нын алтында идин». **49** Натанаел
деди: «Мүәллим, сән Аллаһын Оғ-
лусан, сән Исраилин Падшаһысан».
50 Иса деди: «Сәни әнчир ағачы-
нын алтында көрмүшдүм дедији-
мә көрә мәнә инандын? Сән бун-
лардан да бөјүк ишләр көрәчәксән».
51 Сонра әлавә етди: «Сизи әмин
едирәм ки, сиз сәманын ачылдығы-
ны вә Аллаһын мәләкләринин ин-
сан Оғлунун јанына ениб-галхдыг-
ларыны көрәчәксиниз».

2 Бундан ики күн сонра Галиле-
јанын Кана шәһәриндә тој вар-

Јәһ 1:34* 3–чү Әлавәјә бах **39*** Һәрфән «онунчу саат»

Јәһ 1:41* Јунанча «Христос» **43*** «Ардымча кәл/арды илә кетмәк» ифадәләри Исанын давамчысы олмаг мәнасында ишләдилир

ды. Исанын анасы орада иди.
2 Иса да шакирдләри илә бирликдә
бу тој мәчлисинә дәвәт олунмушду.
3 Шәраб азаланда Исанын ана-
сы она деди: «Шәраблары јохдур».
4 Анчаг Иса анасына деди: «Ана*,
бу бизим ишимиз дејил. Мәним
вахтым һәлә кәлмәјиб». **5** Анасы
мәчлисдә хидмәт едәнләрә деди:
«Сизә нә десә, ону да един». **6** Јә-
һудиләрин пакланма гајдаларына
көрә орада су үчүн алты әдәд даш
күп варды вә һәрәси гырх дөрд, ја-
худ алтмыш алты литр* маје тутур-
ду. **7** Иса онлара деди: «Күпләри
су илә долдурун». Хидмәт едәнләр
күпләри ағзына гәдәр долдурду-
лар. **8** Сонра Иса онлара деди:
«Инди бир аз көтүрүб сәрпајы үчүн
апарын». Онлар елә дә етдиләр.
9 Сәрпајы шәрабын һарадан кәл-
дијини билмирди, буну јалныз хид-
мәт едәнләр билирди. О, шәраба
чеврилмиш сујун дадына бахдыгда
бәји чағырыб **10** деди: «Башгала-
ры әввәлчә сүфрәјә әла шәраб гојур,
гонаглар бир балача кефләнәндән
сонра исә ади шәрабы верир. Анчаг
сән бу чүр әла шәрабы ахыра сах-
ламысан». **11** Бу, Исанын көстәр-
дији илк мөчүзә иди. О, буну Гали-
лејанын Кана шәһәриндә етмишди.
Иса орада өз үгдрәтини көстәрди вә
шакирдләри она иман етдиләр.

12 Бундан сонра Иса, анасы, гар-
дашлары вә шакирдләри Каперна-
һума кетдиләр, лакин орада чох
галмадылар.

13 Јәһудиләрин Пасха бајра-
мы јахынлашырды. Иса Јерусәлимә
кәлди. **14** О, мәбәддә мал-гара,
гојун вә көјәрчин сатанлары, һәм-
чинин отуруб сәррафлыг едәнләри
көрдү. **15** Иса кәндирдән бир
гамчы дүзәлдиб онларын һамысы-
ны — гојун, мал-гара гарышыг мә-
бәддән говду. Сәррафларын маса-
ларыны чевириб пулларыны јерә
дағытды. **16** Көјәрчин сатанлара
исә деди: «Бунлары јығышдырын
бурадан! Бәсдир! Атамын евини ба-
зара чевирмисиниз!» **17** Бу за-
ман онун шакирдләри Мүгәддәс Ја-
зыларда дејилән: «Сәнин евин үчүн
чәкдијим гејрәт мәни јандырыб-ја-
хачаг», — сөзләрини хатырлады-
лар.

18 Буну көрән јәһудиләр она де-
диләр: «Һансы әламәтлә бизә сүбут
едә биләрсән ки, бунлары етмәјә
ихтијарын вар?» **19** Иса онлара
чаваб верди: «Бу мәбәди дағыдын,
мән ону үч күнә бәрпа едәрәм».
20 Онда јәһудиләр дедиләр: «Бу мә-
бәд гырх алты илә тикилиб, сән
ону үч күнә нечә бәрпа едәчәк-
сән?» **21** Анчаг Иса мәбәд дејәр-
кән өз бәдәнини нәзәрдә тутурду.
22 Иса дириләндән сонра шакирд-
ләри онун бу сөзләрини хатырлады-
лар. Беләчә, онлар һәм Мүгәддәс Ја-
зылара, һәм Исанын дедији сөзләрә
инандылар.

23 Иса Јерусәлимдә, Пасха бај-
рамында оларкән бир чох адам
онун көстәрдији мөчүзәләри көрүб
онун адына иман етди. **24** Амма
Иса онлара чох да етибар етмирди,
чүнки һамысыны јахшы таныјыр-
ды. **25** Еһтијач јох иди ки, кимсә
она башгасы һаггында бир шеј да-
нышсын, чүнки о, адамларын үрә-
јинә бәләд иди.

3 Фәрисејләрин арасында Ни-
кодим адлы бир адам варды.
О, јәһудиләрин рәһбәрләриндән
бири иди. **2** О, кечә вахты Иса-
нын јанына кәлиб деди: «Мүәллим,
биз билирик ки, сән Аллаһын
бизә јолладығы мүәллимсән, чүнки

Јәһ 2:4* Һәрфән «гадын» **6*** Һәрфән «ики вә ја үч маје өлчүсү». Көрүнүр, бурада 22 литрә бәрабәр олан маје өлчүсү «бат» нәзәрдә тутулур

Аллаһ сәнинлә олмасајды, сән бу
мөчүзәләри көстәрә билмәздин».
3 Иса она чаваб верди: «Буну бил
ки, инсан јенидән доғулмаса, Алла-
һын падшаһлығыны көрә билмәз».
4 Никодим ондан сорушду: «Адам
артыг бөјүјүбсә, јенидән нечә
доғула биләр? Мәкәр о, анасы-
нын бәтнинә кириб икинчи дәфә
доғула биләр?» **5** Иса чаваб вер-
ди: «Ешит вә акаһ ол, судан вә руһ-
дан доғулмајан Аллаһын падшаһ-
лығына кирә билмәз. **6** Инсан-
дан инсан, руһдан исә руһанн
варлыг доғулур. **7** “Јенидән до-
ғулмалысыныз” дедијимә тәәччүб-
ләнмә. **8** Күләк истәдији сәмтә
әсир. Сән онун сәсини ешидирсән,
амма һарадан башлајыб һара әсди-
јини билмирсән. Руһдан доғулмуш
һәр адам да беләдир».

9 Никодим Исадан сорушду: «Бу
нечә ола биләр?» **10** Чавабында
Иса деди: «Сән Исраилин мүәллими
ола-ола белә шејләри билмирсән?
11 Әмин ола биләрсән ки, биз
билдијимизи данышырыг вә көрдү-
јүмүзә шәһадәт едирик. Сиз исә
шәһадәтимизи гәбул етмирсиниз.
12 Јерә аид шејләр һаггында да-
нышанда инанмырсынызса, сәмави
шејләр һаггында данышсам, нечә
инаначагсыныз? **13** Һеч бир ин-
сан көјә чыхмајыб, амма инсан
Оғлу көјдән кәлиб. **14** Муса сәһ-
рада иланы јухары галдырдығы ки-
ми, инсан Оғлу да јухары галды-
рылмалыдыр ки, **15** она иман
едән һәр адамын әбәди һәјаты ол-
сун.

16 Аллаһ дүнјаны о гәдәр севир
ки, јеканә Оғлуну онун уғрунда
гурбан верди; буну она көрә етди
ки, она иман едәнләрин һеч бири
мәһв олмасын, һамысы әбәди ја-
шасын. **17** Чүнки Аллаһ Өз Оғлу-
ну бәшәријјәтә һөкм етмәк үчүн
јох, бәшәријјәти онун васитәси-
лә хилас етмәк үчүн дүнјаја көндәр-
мишдир. **18** Она иман едән мәһ-
кум едилмәјәчәк, иман етмәјән исә
артыг мәһкум олунуб, чүнки Алла-
һын јеканә Оғлунун адына иман ет-
мәјиб. **19** Һөкм үчүн әсас будур:
нур дүнјаја кәлди, инсанлар исә
нуру јох, гаранлығы севдиләр, чүн-
ки әмәлләри пис иди. **20** Пис иш
көрән нура нифрәт едир вә әмәлләр-
ри ифша олунмасын дејә нура доғру
кетмир. **21** Салеһ адам исә нура
тәрәф кедир ки, әмәлләринин Алла-
һын ирадәсинә мүвафиг олдуғу кө-
рүнсүн».

22 Бундан сонра Иса шакирдлә-
ри илә бирликдә Јәһудеја бөлкә-
синә кетди. О, бир мүддәт онлар-
ла орада галыб адамлары вәфтиз
едирди. **23** Јәһја да Салимин ја-
хынлығында, Ајнонда вәфтиз едир-
ди, чүнки орада чохлу су вар иди.
Чамаат ора кәлиб вәфтиз олунурду.
24 О заман Јәһја һәлә һәбс едил-
мәмишди.

25 Јәһјанын шакирдләри бир јә-
һуди илә пакланма барәсиндә мү-
баһисә етдиләр. **26** Онлар Јәһја-
нын јанына кәлиб дедиләр: «Мүәл-
лим, сәнинлә Иордан чајынын
о тајында олан адам, онун һаг-
гында ки сән шәһадәт вермиш-
дин, бах, о вәфтиз едир вә һамы
онун јанына кедир». **27** Јәһја ча-
ваб верди: «Аллаһ хејир-дуа вер-
мәсә, инсан өзү һеч нә едә бил-
мәз. **28** “Мән Мәсиһ дејиләм, са-
дәчә онун габағынча көндәрил-
мишәм”, — дедијимә сиз өзүнүз
шаһидсиниз. **29** Кәлин кимә мәх-
сусдурса, бәј дә одур. Амма бәјин
досту бәјин јанында дуранда вә
онун сәсини ешидәндә үрәкдән се-
винир. Мән дә беләчә үрәкдолусу
севинирәм. **30** О бөјүмәли, мән
исә кичилмәлијәм».

31 Јухарыдан кәлән һамыдан бөјүкдүр. Јердән олан исә елә јердәндир вә јерә аид шејләрдән данышыр. Көјдән кәлән һамыдан бөјүкдүр. **32** О көрдүјү вә ешитдији шејләрдән данышыр, лакин онун шәһадәтини һеч кәс гәбул етмир. **33** Онун шәһадәтини гәбул едән Аллаһын һагг олдуғуну тәсдигләјир*. **34** Аллаһын көндәрдији шәхс Онун сөзләрини данышыр. Аллаһ да руһуну сәхавәтлә верир. **35** Ата Оғулу севир вә һәр шеји она әманәт едиб. **36** Оғула иман едән әбәди һәјата говушачаг. Оғула итаәт етмәјәнсә һәјата говушмајачаг, о, Аллаһын гәзәбинә дүчар олачаг.

4 Ағамыз ешидәндә ки, фәрисејләр онун Јәһјадан даһа чох шакирд назырладығыны вә даһа чох адам вәфтиз етдијини билирләр, **2** (әслиндә, Иса өзү јох, шакирдләр вәфтиз едирдиләр) **3** Јәһудејадан чыхыб јенидән Галилејаја јолланды. **4** Исанын јолу Самаријадан кечирди. **5** О, Самаријанын Сихар шәһәринә кәлди. Бу шәһәр Јагубун өз оғлу Јусифә вердији тарланын јахынлығында јерләширди. **6** Орада Јагубун газдығы бир гују варды. Узун јолдан јорулмуш Иса гујунун јанында отурду. Күнорта саат он ики* оларды.

7 Бу заман ораја су үчүн бир самаријалы гадын кәлди. Иса она деди: «Мәнә ичмәјә су верәрсән?» **8** (Шакирдләри шәһәрә јемәк алмаға кетмишдиләр.) **9** Самаријалы гадын Исаја деди: «Нечә олур ки, сән јәһуди ола-ола мәндән — самаријалы бир гадындан су истәјирсән?» (Иш орасындадыр ки, јәһудиләрлә самаријалылар арасында һеч бир мүнасибәт јохдур.) **10** Иса гадына чаваб верди: «Әкәр сән Аллаһын әнамындан хәбәрдар олсајдын вә сәндән су истәјән адамын ким олдуғуну билсәјдин, өзүн ондан су истәјәрдин, о да сәнә һәјат сују верәрди». **11** Гадын деди: «Ағa, гују дәриндир, сәнин исә су чәкмәјә һеч ведрән дә јохдур. Сәндә һәјат сују һарадандыр? **12** Мәкәр сән бу гујуну бизә вермиш, бүтүн оғуллары вә мал-гарасы илә бирликдә бу гујунун сујундан ичмиш атамыз Јагубдан да бөјүксән?» **13** Иса гадына чаваб верди: «Бу сују ичән һәр бир адам јенә дә сусајачаг. **14** Анчаг мәним верәчәјим судан ичән адам әсла сусамајачаг. Бу су онун ичиндә гајнајан вә әбәди һәјат верән бир чешмә олачаг». **15** Гадын она деди: «Ағa, мәнә дә бу судан вер ки, бир дә сусамајым вә бура су далынча кәлмәјим».

16 Иса она деди: «Кет, әрини дә чағыр, бура кәл». **17** Гадын чаваб верди: «Мәним әрим јохдур». Иса деди: «Дүз дедин, әрин јохдур. **18** Сәнин беш әрин олуб, анчаг инди јашадығын киши әрин дејил. Бурасыны дүз дедин». **19** Гадын деди: «Ағa, көрүрәм сән пејгәмбәрсән. **20** Бизим әчдадларымыз Аллаһа бу дағда ибадәт едибләр, сиз исә дејирсиниз ки, Аллаһа Јерусәлимдә ибадәт етмәк лазымдыр». **21** Иса деди: «Инан мәнә, елә бир вахт кәлир ки, сиз Атаја нә бу дағда, нә дә Јерусәлимдә ибадәт едәчәксиниз. **22** Сиз кор-коранә ибадәт едирсиниз, биз исә билијә әсасланараг ибадәт едирик, чүнки хилас јәһудиләрдәндир. **23** Амма елә бир вахт кәлир ки вә артыг кәлиб дә, һәгиги ибадәтчиләр Атаја руһла вә һәгигәтлә ибадәт едәчәкләр. Чүнки Ата Она бу чүр ибадәт етмәк истәјәнләри ахтарыр.

Јәһ 3:33* Һәрфән «мөһүрүнү басмышдыр»
4:6* Һәрфән «алтынчы саат»

24 Аллаһ Руһдур* вә Она ибадәт
едәнләр руһла вә һәгигәтлә ибадәт
етмәлидирләр». **25** Гадын она
деди: «Мән билирәм ки, Мәсиһ де-
јилән бир адам кәләҹәк. О кәлән-
дә һәр шеји бизә ачачаг». **26** Иса
она деди: «Һәмин адам мәнәм».

27 Бу вахт онун шакирдләри кә-
либ чыхдылар. Онлар Исанын га-
дынла сөһбәт етдијини көрәндә
тәәҹҹүбләндиләр. Амма һеч кәс:
«Ондан нә истәјирсән?» вә ја
«Нијә онунла данышырсан?», — со-
рушмады. **28** Гадын исә сәһәнки-
ни орада гојуб шәһәрә кетди вә
чамаата деди: **29** «Ај чамаат, ке-
дин, көрдүјүм бүтүн ишләри мәнә
данышан адама бахын. Бәлкә, Мә-
сиһ елә одур?» **30** Онлар шәһәр-
дән чыхыб Исанын јанына јолланд-
дылар.

31 Бу вахт шакирдләр ону дилә
тутурдулар: «Мүәллим, бир аз је-
мәк је». **32** Анчаг Иса онлара
деди: «Мәним өз јемәјим вар. Сизин
ондан хәбәриниз јохдур». **33** Ша-
кирдләр бир-бириндән сорушду-
лар: «Мәкәр она кимсә јемәк кәти-
риб?» **34** Иса онлара деди: «Мә-
ним јемәјим мәни көндәрәнин ира-
дәсини јеринә јетирмәк вә Онун
ишини тамамламагдыр. **35** Мә-
кәр өзүнүз демирсиниз ки, би-
чинә һәлә дөрд ај вар? Мән исә
сизә дејирәм: башынызы галдырын
вә тарлалара бахын, мәһсул јети-
шиб вә бичинә һазырдыр. **36** Би-
чинчи артыг әмәк һаггыны алыр вә
әбәди һәјат үчүн мәһсул јығыр ки,
әкән дә, бичән дә гоша севинсин-
ләр. **37** Доғрудан да, “бири әкир,
о бириси дә бичир” сөзләри јеринд
дејилиб. **38** Мән сизи, үзәриндә
зәһмәт чәкмәдијиниз мәһсулу бич-
мәјә көндәрдим. Зәһмәти башгала-
ры чәкиб, сиз исә онларын зәһмә-
тинин бәһрәсинә шәрик олдунуз».

39 О шәһәрдән олан хејли сама-
ријалы, гадынын: «О, көрдүјүм бү-
түн ишләри мәнә данышды», — сөз-
ләрини ешидиб Исаја инанды-
лар. **40** Буна көрә дә онлар Иса-
нын јанына кәлиб саһиш етдиләр
ки, о, јанларында галсын. Иса ора-
да ики күн галды. **41** Исаны дин-
ләјән бир чох адам да она иман
етди. **42** Онлар гадына дејирди-
ләр: «Биз инди јалныз сәнин дедик-
ләринә көрә она инанмырыг. Чүн-
ки онун сөзләрини өз гулаглары-
мызла ешитдик вә билирик ки, о,
доғрудан да, дүнјанын хиласкары-
дыр».

43 Ики күндән сонра Иса Гали-
лејаја јолланды. **44** Иса өзү дејир-
ди ки, пејғәмбәрин һөрмәт көрмә-
дији јер варса, о да өз ел-обасыдыр.
45 О, Галилејаја кәләндә галилеја-
лылар ону гәбул етдиләр, чүнки
онлар Исанын бајрам вахты Јеру-
сәлимдә етдији ишләри көрмүшдү-
ләр, белә ки, өзләри дә бајрама кет-
мишдиләр.

46 Иса јенидән Галилејанын Ка-
на шәһәринә, сују шәраба чевир-
дији јерә кәлди. Капернаһумда
падшаһын бир наиби вар иди.
Онун оғлу хәстә јатырды. **47** Бу
адам Исанын Јәһудејадан Галиле-
јаја кәлдијини ешидәндә онун јаны-
на кетди вә Исадан саһиш етди
ки, кәлиб онун оғлуну сағалтсын,
чүнки оғлан өлүм ајағында иди.
48 Амма Иса она деди: «Сиз әламәт
вә мөҹүзә көрмәсәниз, өмрүнүздә
инанмазсыныз». **49** Падшаһын
наиби деди: «Ага, нә олар, кәл ке-
дәк, гојма оғлум өлсүн». **50** Иса
деди: «Кет, оғлун сағалды». О, Иса-
нын сөзүнә инаныб кетди вә
51 һәлә јолда икән нөкәрләри гар-
шысына чыхыб хәбәр вердиләр

Јәһ 4:24* Јәни Руһани Шәхсијәтдир

ки, оғлу сағалыб. **52** О, нөкәрләрдән ушағын нә вахт сағалдығыны хәбәр алды. Онлар чаваб вердиләр: «Дүнән күнорта саат бир* оларды, ушағын гыздырмасы кечди». **53** Наиб билди ки, ушаг Исанын: «Оғлун сағалды», — дедији вахт сағалыб. Беләчә, өзү вә бүтүн ев әһли Исаја иман етди. **54** Бу, Исанын Јәһудејадан Галилејаја кәләркән көстәрдији икинчи мөчүзә иди.

5 Бундан сонра јәһудиләрин бир бајрамы олачагды вә Иса Јерусәлимә кетди. **2** Јерусәлимдә, Гојун Гапысы јахынлығында ибраничә Бетзата адланан вә беш сыра сütуну олан бир һовуз вар иди. **3** Орада чохлу хәстә, кор, шикәст, әл-ајағы гурумуш адам узанарды. **4** * —— **5** Онларын арасында отуз сәккиз ил иди ки, хәстә олан бир адам да вар иди. **6** Бу адамын узун мүддәт хәстә олдуғуну билән Иса онун орада узандығыны көрәндә она деди: «Сағалмаг истәјирсән?» **7** Хәстә чаваб верди: «Аға, бир адамым јоҳдур ки, су чалхаланда мәни һовуза салсын. Мән чатаначан башгасы мәндән әввәл суја кирир». **8** Иса она деди: «Дур, дөшәјини дә көтүр, кет». **9** О, дәрһал сағалды, дөшәјини көтүрдү вә кәзмәјә башлады.

О күн шәнбә күнү иди. **10** Јәһудиләр сағалмыш кишијә дедиләр: «Бу күн шәнбә күнүдүр, ганына көрә дөшәк апармаг олмаз». **11** О чаваб верди: «Мәни сағалдан белә деди: “Дөшәјини көтүр, кет”». **12** Онлар сорушдулар: «Бу сөзү сәнә ким деди?» **13** Сағалмыш адам билмирди ону ким сағалдыб, чүнки Иса чамаатын арасында көздән итмишди.

14 Сонра Иса мәбәддә оларкән о адамы тапыб деди: «Сән инди сапсағламсан. Бах, индән белә күнаһ ишләмә, јохса даһа пис бәлаја дучар оларсан». **15** О адам кедиб јәһудиләрә сөјләди ки, она Иса шәфа вериб. **16** Иса бу ишләри шәнбә күнү көрдүјү үчүн јәһудиләр ону тәгиб етмәјә башладылар. **17** Анчаг Иса онлара деди: «Мәним Атам индијәдәк ишләјир, мән дә ишләјирәм». **18** Буну ешидән јәһудиләр даһа да гызышдылар вә ону өлдүрмәк үчүн фүрсәт ахтармаға башладылар, чүнки онларын фикринчә, Иса нәинки шәнбә ганунуну позур, һәтта Аллаһы өз Атасы адландырыр вә өзүнү Аллаһа тај тутурду.

19 Иса онлара чаваб верди: «Билин вә акаһ олун, Оғул өзүндән бир шеј едә билмәз; о, јалныз Атасындан көрдүјү шејләри едә биләр. Ата нә едирсә, Оғул да о чүр едир. **20** Ата Оғулу севир вә етдији һәр шеји она көстәрир. Она бунлардан да бөјүк ишләр көстәрәчәк ки, сиз мәәттәл галасыныз. **21** Ата өлүләри дирилдиб онлара һәјат вердији кими, Оғул да үрәји истәдији адамлара һәјат верир. **22** Ата һеч кәси мүһакимә етмир, О, бу сәлаһијјәти Оғула вериб ки, **23** һамы Атаја еһтирам бәсләдији кими, Оғула да еһтирам бәсләсин. Оғула һөрмәт етмәјән ону көндәрмиш Атаја да һөрмәт етмир. **24** Буну билин, мәним сөзләримі ешидиб мәни көндәрәнә иман едән әбәди һәјата говушачаг. О мәһкум едилмир, өлүмдән һәјата кечир.

25 Буну билин, елә бир саат кәлир ки вә артыг кәлиб, өлүләр Аллаһын Оғлунун сәсини ешидәчәк вә итаәт едәнләр јашајачаглар.

Јәһ 4:52* Һәрфән «једдинчи саат»
5:4* Бу ајәјә Мүгәддәс Китабын бәзи тәрчүмәләриндә раст кәлинир, лакин ән гәдим јунан әлјазмаларына јүгүн кәлән Уесткот вә Һортун јунанча мәтниндә раст кәлинмир

26 Чүнки Ата һәјат мәнбәјидир,
О, инсанлара һәјат вермәк ихтија-
рыны Оғула да вериб. **27** Ата
Оғула һөкм кәсмәк сәлаһијјәти-
ни дә вермишдир, чүнки о, инсан
Оғлудур. **28** Буна һејрәт етмәјин,
чүнки елә бир саат кәлир ки, гәбир-
ләрдә* оланларын һамысы онун сә-
сини ешидәчәк, **29** јахшы иш кө-
рәнләр һәјата говушмаг үчүн, пис
иш көрәнләрсә һөкмә дүчар олмаг
үчүн дириләчәкләр. **30** Мән өзбә-
шына һеч бир шеј едә билмәрәм.
Атам нечә дејирсә, еләчә дә һөкм
едирәм. Чыхардығым һөкм әдаләт-
лидир, чүнки мән өз истәјими јох,
мәни көндәрәнин ирадәсини һәјата
кечирмәјә чалышырам.

31 Әкәр јалныз өзүм-өзүмә ша-
һидлик етсәјдим, мәним шәһадә-
тим дүз олмазды. **32** Мәним һаг-
гымда башгасы шәһадәт едир вә
мән билирәм ки, онун мәним һаг-
гымда вердији шәһадәт доғрудур.
33 Сиз Јәһјанын јанына адам кө-
дәрмишдиниз, о, һәгигәт барәсин-
дә шәһадәт етди. **34** Мән инсан-
ларын шәһадәтинә еһтијач дујму-
рам, бунлары хилас олмағыныз
үчүн дејирәм. **35** О адам ишыг
сачан, јанар бир чыраг иди, амма
сиз онун ишығында гыса мүддәт
шадланмаг истәдиниз. **36** Анчаг
мәним һаггымда Јәһјанын верди-
ји шәһадәтдән даһа бөјүк шәһадәт
вар, чүнки Атамын мәнә вердији
тапшырыг, көрдүјүм ишләр мәним
һаггымда шәһадәт едир; онлар мә-
ним Ата тәрәфиндән көндәрилдији-
ми тәсдигләјир. **37** Мәни көндә-
рән Ата мәним һаггымда Өзү ша-
һидлик едиб. Сиз нә Онун сәсини
ешитмисиниз, нә дә үзүнү көрмү-
сүнүз. **38** Онун сөзү сизин гәлби-
низдә галмыр, чүнки Онун көндәр-
дији адама инанмырсыныз.

39 Сиз Мүгәддәс Јазылары араш-
дырырсыныз, чүнки елә билирси-
низ ки, бунун сајәсиндә әбәди һә-
јата говушачагсыныз. Һәрчәнд Мү-
гәддәс Јазылар мәним һаггымда
шәһадәт едир. **40** Анчаг сиз јаны-
ма кәлиб һәјата говушмаг ис-
тәмирсиниз. **41** Мән инсанлар-
дан тәриф көзләмирәм, **42** чүнки
гәлбиниздә Аллаһа мәһәббәт олма-
дығыны јахшы билирәм. **43** Мән
Атамын адындан кәлмишәм, сиз
исә мәни гәбул етмирсиниз; әкәр
башгасы өз адындан кәлсәјди, ону
гәбул едәрдиниз. **44** Сиз бир-би-
ринизи тәрифләјирсиниз, лакин ва-
һид Аллаһын тәрифини газанмаға
чалышмырсыныз. Белә һалда мәнә
нечә инана биләрсиниз? **45** Елә
билмәјин ки, мән сизи Атамын гар-
шысында тәгсирләндирәчәјәм. Он-
суз да сизи тәгсирләндирән шәхс
вар, о да үмид етдијиниз Муса-
дыр. **46** Әкәр сиз Мусаја инансај-
дыныз, мәнә дә инанардыныз, чүн-
ки о, мәним һаггымда јазмышды.
47 Амма онун јаздыгларына инан-
мырсынызса, мәним сөзләримә
нечә инаначагсыныз?»

6 Бундан сонра Иса Галилеја,
јәни Тибериада көлүнүн о бири
тајына јолланды. **2** Исанын хәс-
тәләри мөчүзә илә сағалтдығыны
көрән чохлу сајда адам онун далын-
ча кедирди. **3** Иса бир даға гал-
хыб шакирдләри илә бирликдә
орада отурду. **4** Бу һадисә јәһу-
диләрин Пасха бајрамы јахынла-
шан вахт олмушду. **5** Иса башы-
ны галдырыб көрдү ки, јанына чох-
лу адам кәлир вә Филипә деди:
«Бу адамлар үчүн һарадан чөрәк
алаг?» **6** Иса буну Филипи сына-
маг үчүн деди, чүнки өзүнүн нә едә-
чәјини билирди. **7** Филип чаваб

Јәһ 5:28* һәрфән «хатирә сәрдабәләр-
индә»

верди: «Бу гәдәр адама һеч ики јүз динарлыг* чөрәк дә бәс еләмәз ки, һеч олмаса һәрәси бир тикә јесин». **8** Шакирдләрдән бири, Шимон Петерин гардашы Андреас деди: **9** «Бурада бир оглан ушағында беш арпа чөрәји вә ики балача балыг вар. Амма бу гәдәр адам үчүн бунлар нәдир ки?»

10 Иса деди: «Чамааты јерә әјләшдирин». Ора отлуг иди. Адамлар отурдулар; кишиләрин сајы тәхминән беш мин нәфәр оларды. **11** Иса чөрәкләри көтүрүб Аллаһа шүкүр етди вә сонра отуранлара пајлады. Еләчә дә балыглары һәр кәсин истәдији гәдәр пајлады. **12** Чамаат јејиб дојандан сонра Иса шакирдләринә деди: «Артыг галан тикәләри јығын ки, һеч нә зај олмасын». **13** Шакирдләр наһардан артыг галан тикәләри јығдылар; беш арпа чөрәјиндән он ики долу зәнбил јығылды.

14 Чамаат Исанын мөчүзәләрини көрәндә деди: «Бу адам, доғрудан да, дүнјанын көзләдији пејғәмбәрдир». **15** Иса билирди ки, онлар ону падшаһ етмәк мәгсәдилә кәлиб тутмаг истәјирләр. Буна көрә дә тәк-тәнһа даға галхды.

16 Ахшамүстү шакирдләр көлә тәрәф дүшдүләр **17** вә гајыға миниб көлүн о бири тајына, Капернаһума үздүләр. Артыг һава гаралмышды, амма Иса һәлә онларын јанына кәлмәмишди. **18** Күчлү күләк әсдијиндән көл далгаланырды. **19** Шакирдләр авар чәкә-чәкә тәхминән беш-алты километр* үзмүшдүләр ки, көлүн үзәри илә јеријиб гајыға јахынлашан Исаны көрдүләр. Онлары баһимә бүрүдү. **20** Анчаг Иса онлара деди: «Мәнәм, горхмајын!» **21** Шакирдләр севинчәк Исаны гајыға көтүрдүләр. Гајыг тезликлә мәнзилбашына чатды.

22 Ертәси күн көлүн о бири саһилиндә дурмуш чамаат көрдү ки, саһилдә јалныз бир балача гајыг вар. Онлар өјрәндиләр ки, Иса шакирдләри илә гајыға минмәјиб, шакирдләр көлә тәк чыхыблар. **23** Ағамызын Аллаһдан бәрәкәт диләдији вә чамаатын чөрәк једији јерин јахынлығына Тибериададан бир нечә гајыг кәлди. **24** Адамлар Иса илә шакирдләрини орада көрмәјәндә өз кичик гајыгларына миниб Исаны ахтармаг үчүн Капернаһума кәлдиләр.

25 Онлар Исаны көлүн о бири саһилиндә тапанда дедиләр: «Мүәллим, сән бура нә вахт кәлдин?» **26** Иса онлара чаваб верди: «Сиз мөчүзә көрдүјүнүз үчүн јох, о чөрәкләрдән јејиб дојдуғунуз үчүн мәни ахтарырсыныз. **27** Фани гида үчүн әлләшмәјин, әбәди һәјат кәтирән даими гидадан өтрү чалышын. Бу гиданы сизә инсан Оғлу верәчәк, чүнки Атамыз Аллаһ Оғулу бәјәниб вә онун үзәринә мөһүрүнү гојуб».

28 Онда адамлар Исаја дедиләр: «Аллаһа хош кедән ишләри көрмәк үчүн биз нә етмәлијик?» **29** Иса онлара чаваб верди: «Аллаһын көндәрдији инсана иман етсәниз, Она хош кедәр». **30** Онлар дедиләр: «Бир мөчүзә көстәр, биз дә көрүб сәнә инанаг. Нә көстәрә биләрсән? **31** Бизим әчдадларымыз сәһрада манна јејибләр, нечә ки, јазылыб: “Аллаһ онлара көјдән чөрәк верди”». **32** Иса онлара деди: «Буну билин ки, көјдән кәлән чөрәји сизә Муса вермәмишди, амма мәним Атам сизә көјдән кәлән

Јәһ 6:7* Бир күнлүк әмәк һаггына бәрабәр 3,85 гр ағырлығында олан Рома күмүш пулу
19* Һәрфән «ијирми беш, отуз стади». 10–чу Әлавәјә бах

һәгиги чөрәк верир. **33** Аллаһын
вердији чөрәк көјдән кәлмиш вә бә-
шәриј ј әтә* һәјат верән инсандыр».
34 Онлар дедиләр: «Аға, бизә һә-
мишә бу чөрәји вер».

35 Иса онлара деди: «Һәјат чөрә-
ји мәнәм. Ардымча кәлән һеч вахт
ачмајачаг вә мәнә иман едән әс-
ла сусамајачаг. **36** Амма дедијим
кими, сиз мәни көрсәниз дә инан-
мырсыныз. **37** Атамын мәнә вер-
дији һәр кәс ардымча кәләчәк. Ар-
дымча кәләни исә мән һеч вахт гов-
марам. **38** Чүнки мән өзүмүн јох,
мәни көндәрәнин ирадәсини јери-
нә јетирмәк үчүн көјдән кәлмишәм.
39 Мәни көндәрәнин ирадәси исә
будур ки, Онун мәнә вердији адам-
лардан һеч бирини итирмәјим, он-
лары ахырынчы күндә дирилдим.
40 Бәли, Атамын ирадәси будур ки,
Оғулу көрүб она иман едән һәр
кәс әбәди һәјата говушсун. Мән ону
ахырынчы күндә дирилдәчәјәм».

41 Онда јәһудиләр Исанын:
«Мән көјдән кәлмиш чөрәјәм», —
сөзләринә көрә дејинмәјә башлады-
лар. **42** Онлар дејирдиләр: «Мә-
кәр бу, Јусифин оғлу Иса дејил?
Биз онун атасыны да, анасыны да
јахшы таныјырыг. Бәс нечә олур ки
о дејир: “Мән көјдән кәлмишәм”?»
43 Иса онлара деди: «Бәсдирин де-
јиндиниз. **44** Әкәр мәни көндәр-
миш Атам чәлб етмәсә, һеч ким мә-
ним ардымча кәлә билмәз. Мән
о адамы ахырынчы күндә дирил-
дәчәјәм. **45** Пејғәмбәрләрин ки-
табында да јазылыб: “Јеһова онла-
рын һамысыны өјрәдәчәк”. Атамы
динләјиб Ондан билик алмыш һәр
бир адам ардымча кәлир. **46** Бу
о демәк дејил ки, бәшәр өвладла-
рындан кимсә Атаны көрүб. Ону
јалныз Өзүнүн көндәрдији шәхс
көрүб. **47** Ешидин вә акаһ олун,
иман едән әбәди һәјата говушачаг.

48 Мән һәјат чөрәјијәм. **49** Си-
зин әчдадларыныз сәһрада манна
једиләр, амма ахырда өлдү-
ләр. **50** Көјдән кәлмиш чөрәји је-
јән адам исә өлмәјәчәк. **51** Мән
көјдән кәлмиш дири чөрәјәм. Бу
чөрәкдән јејән әбәди јашајачаг. Һә-
мин чөрәк бәшәриј ј әтин һәјаты уғ-
рунда фәда едәчәјим бәдәнимдир».

52 Онда јәһудиләр өз арала-
рында мүбаһисәјә башладылар:
«Нә? Бу адам бизә өз бәдәни-
ни верәчәк, биз дә ону јејәчә-
јик?!» **53** Иса онлара деди: «Ешы-
дин вә акаһ олун, әкәр инсан Оғлу-
нун бәдәнини јемәсәниз вә ганыны
ичмәсәниз, һәјата говушмајачагсы-
ныз. **54** Мәним бәдәнимдән јејиб
ганымдан ичәнин әбәди һәјаты вар
вә мән ону ахырынчы күндә дирил-
дәчәјәм. **55** Ахы мәним бәдәним
һәгиги гидадыр вә ганым һәгиги
ичкидир. **56** Бәдәнимдән јејән вә
ганымдан ичән мәнимлә вәһдәтдә-
дир вә мән дә онунла вәһдәтдәјәм.
57 Нечә ки, вар олан Атам мәни
көндәриб вә мән Онун сајәсиндә ја-
шајырам, мәндән гидаланан да мә-
ним сајәмдә јашајачаг. **58** Көјдән
кәлмиш чөрәк будур. О, әчдадлары-
нызын једији чөрәк кими дејил; он-
лар ахырда өлдүләр. Бу чөрәји јејән
әбәди јашајачаг». **59** О, бунлары
Капернаһумда топлашмыш халга
тәлим верәркән сөјләди.

60 Бунлары ешидән шакирдлә-
рдән бир чоху деди: «Бу нә даны-
шыр?! Бу сөзләрә гулаг асмаг мүм-
күн дејил!» **61** Иса шакирдләрин
буна көрә дејиндијини билдијин-
дән онлара деди: «Бу сөзләрим си-
зи тәһгир едир*? **62** Бәс инсан
Оғлунун әввәлләр олдуғу јерә гајыт-

Јәһ 6:33* Һәрфән «дүнјаја»

Јәһ 6:61* Һәрфән «бүдрәдир»

дығыны көрсәниз, онда нечә?
63 Мүгәддәс рүһ һәјат верир, бә-
дәндән исә һеч бир фајда јох-
дур. Сизә дедијим сөзләр мүгәд-
дәс рүһдандыр, онлар һәјат верир.
64 Амма аранызда еләләри вар ки,
инанмыр». Иса кимләрин инанма-
дығыны вә кимин ону сатачағыны
габагчадан билирди. **65** О, сөзү-
нә давам едиб деди: «Буна көрә си-
зә: “Атам рүсхәт вермәсә, кимсә ја-
ныма кәлә билмәз”, — дедим».

66 Бундан сонра онун шакирдлә-
риндән бир чоху өз көһнә мәшгу-
лијјәтләринә гајытды вә даһа онун
ардынча кетмәди. **67** Онда Иса
он ики һәваридән сорушду: «Бәлкә,
сиз дә кетмәк истәјирсиниз?»
68 Шимон Петер чаваб верди:
«Ага, кимин јанына кедәк? Әбә-
ди һәјатын сөзләри сәндәдир.
69 Биз инандыг вә билирик ки, Ал-
лаһын мүгәддәс гулу сәнсән».
70 Иса онлара деди: «Сиз он
ики нәфәри мән сечмәмишәм?
Анчаг сиздән бири бөһтанчыдыр».
71 О, буну Шимон Искариотун
оғлу Јәһуда һаггында дејирди. Јәһу-
да он ики һәваридән бири иди,
амма сонрадан ону сатды.

7 Иса хидмәтини Галилејада да-
вам етдирди. О, Јәһудејаја кет-
мәк истәмәди, чүнки јәһудиләр ону
өлдүрмәјә фүрсәт ахтарырдылар.
2 Јәһудиләрин Чардаглар бајрамы
јахынлашырды. **3** Исанын гар-
дашлары она дедиләр: «Бурада гал-
ма, Јәһудејаја кет, гој шакирдлә-
рин дә етдијин ишләри көрсүнләр.
4 Мәшһурлашмаг истәјән адам
кизлиндә иш көрмәз. Сән ки белә
ишләр көрүрсән, өзүнү нијә дүнјаја
танытмырсан?» **5** Әслиндә Иса-
нын гардашлары она инанмырды-
лар. **6** Буна көрә дә Иса онлара
деди: «Мәним вахтым һәлә кәлмә-
јиб, сизин үчүнсә һәмишә фүрсәт-
дир. **7** Дүнја мәнә нифрәт едир,
чүнки мән онун ишләринин шәр
олдуғуна шаһадәт едирәм. Анчаг
сизә нифрәт етмәсинә сәбәб јохдур.
8 Сиз бајрама кедин. Мән исә кет-
мирәм, чүнки мәним вахтым һәлә
кәлмәјиб». **9** Иса онлара бу сөз-
ләри дејиб Галилејада галды.

10 Анчаг гардашлары кедәндән
сонра Иса да бајрама јолланды.
О елә кетди ки, һеч кимин хәбәри
олмасын. **11** Бајрам вахты јәһу-
диләр ону ахтармаға башладылар.
Онлар: «О һарададыр?», — дејә со-
рушурдулар. **12** Чамаат арасын-
да онун һаггында чохлу сөз-сөһбәт
кәзирди. Бәзиләри дејирди: «О, јах-
шы адамдыр». Башгалары: «Јох,
о, чамааты јолдан чыхарыр», —
дејирди. **13** Анчаг јәһудиләрин
горхусундан һеч кәс онун һаггында
ачыг данышмырды.

14 Бајрам јарыдан кечмишди.
Иса мәбәдә кәлиб тәлим вермә-
јә башлады. **15** Јәһудиләри һеј-
рәт бүрүмүшдү. Онлар дејирдиләр:
«Бу адам бүтүн бунлары һарадан
билир, ахы о, дини мәктәбләрдә
тәһсил алмајыб?» **16** Иса онла-
ра чаваб верди: «Вердијим тәлим
мәним дејил, мәни көндәрәнин-
дир. **17** Аллаһын ирадәсини јери-
нә јетирмәк истәјән адам бу тәли-
мин Аллаһдан олдуғуну, јахуд мә-
ним өзүмдән данышдығымы ајырд
едәчәк. **18** Өзүндән данышан өзү-
нә шөһрәт ахтарыр. Анчаг ону көн-
дәрәнин шөһрәтини газанмаға чан
атан шәхс дүз адамдыр вә онда
һагсызлыг јохдур. **19** Мәкәр Га-
нуну сизә Муса вермәјиб? Һалбу-
ки аранызда һеч кәс Гануна
әмәл етмир. Мәни нәјә көрә өлдүр-
мәк истәјирсиниз?» **20** Онлар ча-
ваб вердиләр: «Сәндә чин вар. Ким
сәни өлдүрмәк истәјир?» **21** Иса
онлара деди: «Мән чәми бир иш

көрдүм, сиз чаш-баш галмысыныз.
22 Өзүнүз фикирләшин: Муса сизә
сүннәт һаггында ганун вериб (һәр-
чәнд сүннәт Мусадан әввәл јашам-
мыш әчдадларымыздан галыб) вә
сиз шәнбә күнүндә дә сүннәт едир-
синиз. **23** Әкәр Мусанын верди-
ји гануну позмамаг үчүн шәнбә
күнү сүннәт етмәк оларса, бәс онда
нә үчүн шәнбә күнү инсаны сап-
саглам етдијимә һирсләнмисиниз?
24 Бәсдирин заһири шејләрә көрә
мүһакимә етдиниз, әдаләтлә мүһа-
кимә един».

25 Јерусәлим сакинләриндән бә-
зиләри дедиләр: «Бу, онларын өл-
дүрмәк истәдикләри һәмин адам
дејил? **26** Бир бахын, о, ачыг-ашк-
кар данышыр вә она бир сөз дејән
јохдур. Јохса бизим рәһбәрләр онун
Мәсиһ олдуғуна әмин олублар?
27 Биз бу адамын һаралы олдуғуну
билирик, анчаг Мәсиһ зүһур едән-
дә һеч кәс онун һарадан кәлди-
јини билмәјәчәк». **28** Иса мәбәд-
дә тәлим верәркән үчадан деди:
«Сиз мәни таныјырсыныз вә мә-
ним һарадан кәлдијими билирси-
низ. Анчаг мән өзбашына кәлмә-
мишәм. Мәни көндәрән вар, лакин
сиз Ону танымырсыныз. **29** Ону
мән таныјырам, чүнки мән Онун
нүмајәндәсијәм, мәни О көндә-
риб». **30** Онда јәһудиләрин рәһ-
бәрләри Исаны тутмаг үчүн бир јол
ахтармаға башладылар. Лакин бир
нәфәр дә олсун буна чүрәт етмә-
ди, чүнки онун вахты һәлә јетишмә-
мишди. **31** Бунунла белә, чамаа-
тын ичиндән бир чоху она иман
етди. Онлар дејирдиләр: «Мәкәр
Мәсиһ кәлиб бу адамын көстәрди-
ји мөчүзәләрдән артығыны көстә-
рәчәк?»

32 Фәрисејләр Иса һаггындакы
сөз-сөһбәти ешидәндә бөјүк каһин-
ләрлә әлбир олуб Исаны тут-
маг үчүн кешикчиләри көндәрди-
ләр. **33** Онда Иса деди: «Мәни
көндәрәнин јанына гајытмаздан
әввәл бир аз да сизинлә гала-
чағам. **34** Сиз мәни ахтарачагсы-
ныз, амма тапмајачагсыныз вә кет-
дијим јерә кәлә билмәјәчәксиниз».
35 Јәһудиләр бир-биринә деди-
ләр: «Бу адам һара кедир ки, биз
ону тапмајачағыг? Бәлкә, о, јунан-
ларын арасында јашајан јәһудиләр-
ин јанына кедиб јунанлары да
өјрәтмәк фикриндәдир? **36** Көрә-
сән о: “Мәни ахтарачагсыныз, амма
тапмајачагсыныз вә кетдијим јерә
кәлә билмәјәчәксиниз”, — сөзләри
илә нә демәк истәјир?»

37 Бајрамын ән бөјүк күнү олан
ахырынчы күнүндә Иса галхыб уча-
дан деди: «Сусајан јаныма кәлиб
ичсин. **38** Ким мәнә иман едәрсә,
Мүгәддәс Јазыларда дејилдији ки-
ми, онун “ичиндән һәјат сулары
ахачаг”». **39** Иса буну мүгәддәс
руһ барәсиндә дејирди. Она иман
едәнләр бу руһу тезликлә ала-
чагдылар. Иса һәлә шанлы мөвгә-
јинә галхмадығы үчүн онлар мүгәд-
дәс руһу алмамышдылар. **40** Бу
сөзләрин мүгабилиндә чамаатын
арасындан бәзиләри дедиләр: «Бу
адам, доғрудан да, Пејғәмбәрдир!»
41 Башгалары дејирди: «Бу Мәсиһ-
дир». Анчаг белә дејәнләр дә вар-
ды: «Мәкәр Мәсиһ Галилејадан кә-
ләчәк? **42** Ахы Мүгәддәс Јазылар-
да јазылыб ки, Мәсиһ Давудун
нәслиндән олачаг вә Давудун ја-
шадығы Бетлеһем кәндиндән кәлә-
чәк». **43** Чамаат арасында Исаја
көрә фикир ајрылығы јаранды.
44 Һәтта бәзиләри Исаны јахала-
маг фикринә дүшдү, лакин һеч кәс
буна чүрәт етмәди.

45 Кешикчиләр бөјүк каһинлә-
рин вә фәрисејләрин јанына гајы-
данда фәрисејләр сорушдулар:

«Ону нијә кәтирмәдиниз?» **46** Кешикчиләр чаваб вердиләр: «Биз һәлә өмрүмүздә көрмәмишик ки, кимсә белә данышсын». **47** Фәрисејләр онлара дедиләр: «Дејәсән, о, сизи дә јолдан чыхарыб! **48** Көрүн, һеч рәһбәрләрдән вә ја фәрисејләрдән кимсә она инаныр? **49** Буләнәтә кәлмиш чамаатын исә Ганундан хәбәри јохдур». **50** Әввәлләр Исанын јанына кәлмиш Никодим адында бир фәрисеј онлара деди: **51** «Мәкәр бизим ганун, инсаны динләмәдән вә онун ишини арашдырмадан она һөкм кәсмәјә јол верир?» **52** Онлар Никодимә дедиләр: «Олмаја, сән дә галилејалысан? Ахтарсан көрәрсән ки, Галилејадан һеч вахт пејғәмбәр чыхмаз».*

8 **12** Иса јенидән онлара деди: «Мән дүнјанын нурујам. Мәним ардымча кәлән әсла гаранлыгда јеримәјәчәк. О, һәјат нуруна саһиб олачаг». **13** Фәрисејләр она дедиләр: «Сән өзүн-өзүнә шәһадәт едирсән, сәнин шәһадәтин доғру дејил». **14** Иса онлара чаваб верди: «Мән өзүм-өзүмә шәһадәт етсәм дә, мәним шәһадәтим доғрудур. Чүнки мән һарадан кәлдијими вә һара кетдијими билирәм. Сиз исә мәним һарадан кәлдијими вә һара кетдијими билмирсиниз. **15** Сиз заһири шејләрә көрә мүһакимә едирсиниз, мән исә һеч кәси мүһакимә етмирәм. **16** Мүһакимә етсәм дә, мәним кәсдијим һөкм доғрудур, чүнки мән тәк дејиләм, мәни көндәрән Атам мәнимләдир. **17** Бундан әлавә сизин Ганунда да јазылыб: “Ики нәфәрин шәһадәти доғрудур”. **18** Мән өзүм-өзүмә шәһадәт едирәм. Мәни көндәрмиш Ата да мәним һаггымда шәһадәт едир». **19** Онлар Исаја дедиләр: «Сәнин Атан һарададыр?» Иса чаваб верди: «Сиз нә мәни, нә дә Атамы таныјырсыныз. Мәни таныса јдыныз, Атамы да таныјардыныз». **20** Иса бу сөзләри мәбәддә, хәзинә габларынын јанында тәлим верәркән сөјләмишди. Анчаг һеч кәс ону тутмады, чүнки онун вахты һәлә кәлмәмишди.

21 Иса сөзүнә давам етди: «Мән чыхыб кедирәм. Сиз мәни ахтарачагсыныз, бунунла белә өз күнаһларыныз ичиндә өләчәксиниз. Сиз кетдијим јерә кәлә билмәзсиниз». **22** Онда јәһудиләр дедиләр: «Бәлкә, бу өзүнү өлдүрмәк истәјир? Бир көрүн нә дејир: “Сиз кетдијим јерә кәлә билмәзсиниз”». **23** Иса

---

* Бәзи әлјазмалара 53-чү ајәдән 8-чи фәслин 11-чи ајәсинәдәк олан һиссә әлавә едилиб: **53** Беләликлә, һамы чыхыб өз евинә кетди.

8 Иса Зејтун дағына кетди. **2** Дан јери сөкүләндә о, јенидән мәбәдә кәлди вә бүтүн халг онун башына јығышды. Иса отуруб чамаата тәлим вермәјә башлады. **3** Мирзәләрлә фәрисејләр зина үстүндә тутдуглары бир гадыны кәтириб чамаатын ортасына гојдулар **4** вә Исаја дедиләр: «Мүәллим, биз бу гадыны зина едәркән тутмушуг. **5** Ганунда Муса бизә бу чүр гадынлары дашгалаг етмәји бујуруб. Бәс сән нә дејирсән?» **6** Әлбәттә, онлар бу сөзләрлә Исаны сынајырдылар ки, ону иттиһам етмәјә бәһанә тапсынлар. Анчаг Иса әјилиб бармағы илә јердә нә исә јазмаға башлады. **7** Онлар әл чәкмәјәндә Иса дикәлиб: «Араныздa ким күнаһсыздырса, гој гадына дашы биринчи о атсын», — деди **8** вә јенидән әјилиб јердә јазмаға давам етди. **9** Исанын бу сөзүндән сонра чамаат, ағсаггаллар башда олмагла, бир-бир дағылышмаға башлады. Орада јалныз Иса вә һәмин гадын галды. **10** Иса дикәлиб гадындан сорушду: «Ејгадын, чамаат һаны? Сәни һеч кәс мәһкум етмәди?» **11** Гадын чаваб верди: «Хејр, аға». Иса деди: «Мән дә сәни мәһкум етмирәм. Кет, бир дә күнаһ ишләмә».

онлара деди: «Сиз ашағыдакы
аләмдәнсиниз, мән исә јухарыда-
кы аләмдәнәм. Сиз бу дүнјадансы-
ныз, мән исә бу дүнјадан дејиләм.
24 Буна көрә дә сизә: “Күнаһ-
ларыныз ичиндә өләҹәксиниз”, —
дедим. Чүнки әкәр сиз инанмаса-
ныз ки, мән кәлишини көзләдији-
низ шәхсәм, күнаһларыныз ичин-
дә өләҹәксиниз». **25** Онлар Иса-
дан сорушдулар: «Сән кимсән?» Иса
ҹаваб верди: «Јәни бүтүн дедикләр-
им һәдәр кетди? **26** Сизә деји-
ләси чох сөзүм вар вә бир чох мә-
сәлә илә бағлы һөкм кәсәҹәјәм.
Мәни көндәрән доғруҹулдур. Мән
Ондан ешитдикләрими дүнјаја да-
нышырам». **27** Онлар Исанын сә-
мави Ата һаггында данышдығыны
баша дүшмәдиләр. **28** Сонра Иса
деди: «Сиз инсан Оғлуну јухары
галдыранда мәним о шәхс олдуғу-
му вә өзүмдән һеч бир шеј етмәди-
јими биләҹәксиниз. Ата мәни неҹә
өјрәдибсә, мән дә елә данышырам.
29 Мәни көндәрән мәнимләдир. О,
мәни тәк гојмајыб, чүнки мән һә-
мишә Онун бәјәндији ишләри кө-
рүрәм». **30** Иса бунлары дејәркән
бир чох адам она иман етди.

31 Иса она иман кәтирмиш јәһу-
диләрә деди: «Әкәр мәним сөзләри-
ми гәлбиниздә сахласаныз, демәли,
сиз, һәгигәтән, мәним шакирдлә-
римсиниз. **32** Сиз һәгигәти дәрк
едәҹәксиниз вә һәгигәт сизи азад
едәҹәк». **33** Онлар дедиләр: «Биз
Ибраһимин өвладларыјыг вә һеч
вахт һеч кәсин көләси олмамышыг.
Неҹә јәни “сиз азад олаҹагсыныз”?»
34 Иса ҹаваб верди: «Ешидин вә
акаһ олун, күнаһ ишләјән һәр бир
адам күнаһын көләсидир. **35** Нө-
кәр евдә һәмишәлик галмыр. Оғул
һәмишәлик галыр. **36** Әкәр Оғул
сизи азад едирсә, сиз, һәгигәтән
дә, азад олаҹагсыныз. **37** Мән би-
лирәм ки, сиз Ибраһимин өвладла-
рысыныз. Анҹаг сиз мәни өлдүрмәк
истәјирсиниз, чүнки мәним сөзлә-
рим сизә кар етмир. **38** Мән Ата-
мын јанында оларкән көрдүкләри-
ми сизә данышырам, сиз исә өз ата-
ныздан ешитдикләринизи едирси-
низ». **39** Онлар ҹаваб вердиләр:
«Бизим атамыз Ибраһимдир». Иса
деди: «Әкәр сиз Ибраһимин өвлад-
ларысынызса, Ибраһимин көрдүјү
ишләри көрүн. **40** Сиз исә инди
мәни, Аллаһдан ешитдији һәгигәти
сизә сөјләјән адамы өлдүрмәк истә-
јирсиниз. Ибраһим белә иш көрмә-
мишди. **41** Сиз атанызын төкдү-
јүнү јығырсыныз». Онлар дедиләр:
«Биз биҹ доғулмамышыг. Бизим
бир Атамыз вар, о да Аллаһдыр».

42 Иса онлара деди: «Сизин Ата-
ныз Аллаһ олсајды, сиз мәни се-
вәрдиниз, чүнки мән Аллаһдан кәл-
мишәм вә инди бурадајам. Мән
өзүмдән кәлмәмишәм, мәни О көн-
дәриб. **43** Нә үчүн мәним дедик-
ләрими баша дүшмүрсүнүз? Чүн-
ки сөзләрими динләјә билмирси-
низ. **44** Сизин атаныз Иблисдир
вә сиз атанызын арзуларыны һәјата
кечирмәк истәјирсиниз. О, әзәлдән
гатилдир. О, һәгигәтә бағлы гал-
мады, чүнки онун үрәјиндә һәги-
гәт јохдур. О өз тәбиәтинә хас ола-
раг јалан данышыр, чүнки о, ја-
ланчыдыр вә јаланын атасыдыр.
45 Мән исә һәгигәти данышды-
ғым үчүн сиз мәнә инанмырсы-
ныз. **46** Һансы бириниз мәни кү-
наһ иш көрмәкдә тәгсирләндирә
биләр? Бәс мән һәгигәти данышы-
рамса, нијә мәнә инанмырсыныз?
47 Аллаһын бәндәси Аллаһын сө-
зүнә гулаг асыр. Сиз исә Аллаһ бән-
дәси олмадығыныз үчүн мәнә гулаг
асмырсыныз».

48 Онда јәһудиләр дедиләр: «Дүз
дејирик дә! Сән самаријалысан, өзү

дә ичиндә чин отуруб». **49** Иса чаваб верди: «Мәндә чин јохдур. Мән Атама һөтирам бәсләјирәм. Сиз исә мәнә һөрмәт гојмурсунуз. **50** Мән өзүмә шан-шөһрәт ахтармырам. Мәнә шөһрәт ахтаран вар, О, һәм дә һакимдир. **51** Билин вә акаһ олун, мәним сөзүмә әмәл едән адам үчүн өлүм јохдур». **52** Јәһудиләр дедиләр: «Доғрудан да, сәһв етмәмишик. Сәндә чин вар. Ибраһим дә, пејғәмбәрләр дә өлүбләр, сән исә дејирсән ки: “Мәним сөзүмә әмәл едән адам һеч вахт өлмәјәчәк”. **53** Мәкәр сән вәфат етмиш атамыз Ибраһимдән бөјүксән? Пејғәмбәрләр дә өлүбләр. Сән өзүнү ким һесаб едирсән?» **54** Иса чаваб верди: «Әкәр мән өзүмә шан-шөһрәт ахтарырамса, мәним шөһрәтим һеч нәдир. Мәни шөһрәтләндирән Атамдыр. Сиз Ону өз Аллаһыныз санырсыныз, **55** амма Ону гәтијјән танымырсыныз. Мән исә Ону танујырам. Әкәр мән десәјдим ки, Ону танымырам, сизин кими јаланчы олардым. Анчаг мән Ону танујырам вә Онун сөзүнә әмәл едирәм. **56** Атаныз Ибраһим мәним күнүмү көрмәк үмиди илә јашајараг севинирди. О, мәним күнүмү көрдү вә шадланды». **57** Онда јәһудиләр дедиләр: «Сәнин һеч әлли јашын да јохдур, сән Ибраһими көрмүсән?!» **58** Иса деди: «Билин вә акаһ олун, Ибраһим доғулмаздан әввәл мән вар идим». **59** Онлар даш көтүрүб ону дашламаг истәдиләр. Анчаг Иса кизләнди вә мәбәддән чыхды.

9 Иса јолла кедәркән анаданкәлмә бир кор адам көрдү. **2** Шакирдләр ондан сорушдулар: «Мүәллим, бу адам нијә кор доғулуб? Бу, онун өз күнаһыдыр, јохса валидејнләринин?» **3** Иса чаваб верди: «Нә өз күнаһыдыр, нә дә валидејнләринин. Бу ондан өтрүдүр ки, бу адамын үзәриндә Аллаһын ишләри бәлли олсун. **4** Һәлә ки, күндүздүр, мәни көндәрәнин ишләрини көрмәлијик. Кечә јахынлашыр. Кечә һеч кәс иш көрә билмәз. **5** Нә гәдәр ки, дүнјадајам, мән дүнја үчүн нурам». **6** Сонра о, јерә түпүрдү, түпүрчәји илә торпағы гарыштдырыб палчыг дүзәлтди вә кор адамын көзләринә јахды. **7** Сонра она деди: «Кет Силоам һовузунда үзүнү ју». («Силоам» сөзү ахар су демәкдир.) О кедиб үз-көзүнү јујан кими көзләри ачылды вә кери гајытды.

8 Онда гоншулар вә онун бу вахта гәдәр диланчи олдуғуну көрәнләр дедиләр: «Бу, әввәлләр отуруб диланчилик едән адам дејил?» **9** Бәзиләри дејирди: «Һә, бу һәмин диланчидир». Дикәрләри: «Јох, бу о дејил, садәчә она охшајыр», — дејирдиләр. О исә дејирди: «Бу мәнәм». **10** Ондан сорушдулар: «Бәс көзләрин нечә ачылды?» **11** О чаваб верди: «Иса адында бир адам палчыг дүзәлдиб көзләримә јахды, сонра да деди ки, кедиб Силоамда үз-көзүмү јујум. Мән кедиб орада үзүмү јудум вә көзләрим ачылды». **12** Онлар сорушдулар: «О дедијин адам һарададыр?» О чаваб верди: «Нә билим».

13 Онлар әввәлләр кор олмуш адамы фәрисејләрин јанына кәтирдиләр. **14** Исанын палчыг дүзәлдиб бу адамын көзләрини ачдығы күн шәнбә күнү иди. **15** Инди дә фәрисејләр ондан көзләринин нечә ачылдығыны сорушмаға башладылар. О чаваб верди: «О адам көзләримә палчыг јахды, мән көзләрими јудум вә көрмәјә башладым». **16** Фәрисејләрдән бәзиләри дедиләр: «О адам кафирдир, чүнки

о, шәнбә ганунуну позур». Дикәрләри исә дедиләр: «Күнаһлы адам бу чүр мөчүзәләри нечә көстәрә биләр?» Бу сәбәбдән онларын арасында фикир ајрылығы јаранды. **17** Онлар јенә дә кор адамдан сорушдулар: «Инди ки, о сәнин көзләрини ачыб, онун барәсиндә нә дејә биләрсән?» О чаваб верди: «О адам пејғәмбәрдир».

18 Јәһудиләр бу адамын валидејнләрини чағыртдырмајынча онун әввәлләр кор олдуғуна вә сонрадан сағалдығына инанмадылар. **19** Онлар онун ата-анасындан сорушдулар: «Бу, сизин оғлунуздур? О, кор доғулуб? Бәс инди нечә көрүр?» **20** Онун валидејнләри дедиләр: «Бәли, бу бизим оғлумуздур вә о, кор доғулуб. **21** Амма көзләри нечә ачылыб, буну ким едиб — хәбәримиз јохдур. Өзүндән сорушун. О, јекә кишидир. Гој өзү десин». **22** Онун ата-анасы јәһудиләрдән горхдуглары үчүн белә дедиләр. Чүнки јәһудиләр сөз гојмушдулар ки, Исаны Мәсиһ кими гәбул едәнләри синагогдан говсунлар. **23** Валидејнләри буна көрә дедиләр: «Јекә кишидир, өзүндән сорушун».

24 Белә олдугда онлар әввәлләр кор олмуш адамы тәкрарән чағырыб дедиләр: «Аллаһ ешгинә, бизә дүзүнү сөјлә. Биз билирик ки, о адам күнаһ саһибидир». **25** О чаваб верди: «О адамын күнаһ саһиби олуб-олмадығы барәсиндә һеч нә дејә билмәрәм. Бир шеји билирәм ки, мән кор идим, инди исә көрүрәм». **26** Онлар сорушдулар: «О, сәнә нә етди? Көзләрини нечә ачды?» **27** О адам чаваб верди: «Мән сизә дедим, анчаг сиз һеч гулаг асмадыныз. Нијә јенидән сорушурсунуз? Бәлкә, сиз дә онун шакирди олмаг истәјирсиниз?» **28** Онлар ону сөјүб дедиләр: «Өзүнсән онун шакирди! Биз Мусанын шакирдләријик. **29** Биз билирик ки, Муса илә Аллаһ данышыб, бу адамы исә ким көндәриб, билмирик». **30** О деди: «Елә тәәччүблүсү дә одур ки, сиз онун ким тәрәфиндән көндәрилдијини билмирсиниз, анчаг о, мәним көзләримі ачыб. **31** Биз билирик ки, Аллаһ күнаһлы адамлары динләмир, лакин Онун ирадәсини јеринә јетирән мөминләри динләјир. **32** Та гәдимдән индијәдәк ешидилмәјиб ки, кимсә анаданкәлмә корун көзләрини ачсын. **33** Әкәр бу адамы Аллаһ көндәрмәсәјди, о, һеч нә едә билмәзди». **34** Онлар: «Сән күнаһ ичиндә доғулмусан, инди бизә ағыл өјрәдәчәксән?», — дејиб ону говдулар.

35 Иса онун синагогдан говулдуғуну ешидәндә ону тапыб деди: «Инсан Оғлуна иман едирсән?» **36** О чаваб верди: «О кимдир, аға? Сөјлә, она иман едим». **37** Иса деди: «Сән ону көрмүсән вә о, инди сәнинлә данышыр». **38** Онда һәмин адам: «Аға, инанырам», — дејиб она тәзим етди. **39** Иса деди: «Мән дүнјаја бу һөкм үчүн кәлмишәм: корлар көрсүнләр, көрәнләр исә кор олсунлар». **40** Онун јанында дуран фәриселәр буну ешидәндә дедиләр: «Јәни биз коруг?» **41** Иса онлара деди: «Сиз кор олсајдыныз, күнаһыныз олмазды. Инди ки: “Биз көрүрүк”, — дејирсиниз, күнаһыныз бојнунузда галыр».

10 Иса сөзүнә давам етди: «Билин вә акаһ олун, гојун ағылына гапыдан јох, башга јердән кирән оғру вә гулдурдур. **2** Гапыдан кирән исә гојунларын чобаныдыр. **3** Гапычы онун үчүн гапыны ачыр вә гојунлар онун сәсинә гулаг асырлар. Чобан гојунларыны адбаад ча-

ғырыб чөлә чыхарыр. **4** О, гојунларынын һамысыны чыхардандан сонра онларын габағынча кедир вә гојунлар онун далынча дүшүр, чүнки онлар чобанын сәсини таныјырлар. **5** Онлар һеч вахт јад адамын далынча кетмәзләр, әксинә, ондан гачарлар, чүнки јадларын сәсини танымырлар». **6** Иса бу мәсәли онлар үчүн чәкди. Анчаг онлар бу сөзләрин мәнасыны баша дүшмәдиләр.

7 Иса сөзүнә давам етди: «Буну билин, мән гојунлар үчүн гапыјам. **8** Мәним адымдан истифадә едиб кәләнләр оғру вә гулдур олублар. Гојунлар онлара гулаг асмадылар. **9** Мән гапыјам. Мәндән кечән хилас олачаг, о, ичәри кирәчәк, чөлә чыхачаг вә отлаг тапачаг. **10** Оғру анчаг чапыб-таламаг, мәһв етмәк вә дағытмаг мәгсәдилә кәлир. Мән исә кәлдим ки, гојунлар һәјата, әбәди һәјата говушсунлар. **11** Мән хејирхаһ чобанам. Хејирхаһ чобан гојунлары уғрунда чаныны белә әсиркәмир. **12** Гојунларын јијәси олмајан муздур, әслиндә, чобан дејил. О, көрәндә ки, чанавар кәлир, гојунлары гојуб гачыр. Чанавар да онларын үстүнә атылыб пәрән-пәрән едир. **13** О, муздла ишләдији үчүн гојунларын гејдинә галмыр. **14** Мән исә хејирхаһ чобанам вә өз гојунларымы таныјырам, гојунларым да мәни таныјыр. **15** Нечә ки, Атам мәни таныјыр, мән дә Атамы таныјырам. Мән гојунларым уғрунда чанымы фәда едирәм.

16 Бу ағылдан олмајан башга гојунларым да вар. Мән онлары да кәтирмәлијәм. Онлар сәсимә гулаг асачаг, бир сүрүдә бирләшәчәкләр вә онларын бир чобаны олачаг. **17** Атам мәни севир, чүнки мән чанымы гурбан верирәм; сонра ону кери алачағам. **18** Һеч кәс чанымы зорла алмыр, ону өз хошумла верирәм. Ону вермәјә вә сонра кери алмаға һаггым вар. Атам мәнә белә бујуруб».

19 Бу сөзләрә көрә јәһудиләрин арасында јенә фикир ајрылығы јаранды. **20** Онлардан бир чоху дејирди: «Онда чин вар, онун башына һава кәлиб! Нә үчүн она гулаг асырсыныз?» **21** Дикәрләри исә дејирди: «Чинә тутулмуш адам бу чүр даныша билмәз. Һеч чин дә корун көзүнү ача биләр?»

22 О вахт гыш иди вә Јерусәлимдә Һәср етмә бајрамы* кечирилирди. **23** Иса мәбәддә, Сүлејман ејваны адланан јердә кәзиширди. **24** Бу заман јәһудиләр ону дөврәјә алыб дедиләр: «Сән нә вахта гәдәр бизи интизарда гојачагсан? Әкәр Мәсиһсәнсә, ачыг де». **25** Иса чаваб верди: «Мән сизә демишәм, сиз исә инанмырсыныз. Атамын ады илә көрдүјүм ишләр мәним һаггымда шәһадәт едир. **26** Сиз исә инанмырсыныз, чүнки мәним гојунларымдан дејилсиниз. **27** Мәним гојунларым сәсимә гулаг асырлар, мән онлары таныјырам вә онлар мәним ардымча кәлирләр. **28** Мән онлара әбәди һәјат верәчәјәм. Онлар һеч вахт мәһв олмајачаглар вә һеч кәс онлары әлимдән дартыб ала билмәз. **29** Атамын мәнә вердикләри һәр шејдән гијмәтлидир вә һеч ким онлары Атамын әлиндән ала билмәз. **30** Атамла мән вәһдәтдәјик»*.

31 Јәһудиләр јенә дә јердән даш көтүрүб ону дашламаг истәдиләр.

Јәһ 10:22* Ибраничә «Һанукка». Јәһудиләрин Суријa-јунан һөкмранлығындан азад олмаларыны вә Јерусәлимдәки мәбәдин јенидән Јеһоваја һәср едилмәсини јад едән бајрам **30*** Јәни «бирик». Әтрафлы мәлумат үчүн Лүғәтә бах

32 Иса онлара деди: «Мән сизә
Атамын бујурдуғу чохлу јахшы
иш көстәрдим. Бу ишләрин һансы-
на көрә мәни дашламаг истәјирси-
низ?» **33** Јәһудиләр чаваб вердi-
ләр: «Биз сәни јахшы ишләрә көрә
јох, күфр данышдығын үчүн даш-
лајачағыг. Чүнки сән инсан олду-
ғун һалда, өзүнү аллаһ јеринә гојур-
сан». **34** Иса онлара деди: «Мә-
кәр сизин Ганунда: “Демишәм:
«Сиз аллаһларсыныз»”, — јазылма-
јыб? **35** Әкәр Аллаһ, мәһкум ет-
дији адамлары Өз кәламында “ал-
лаһ” адландырырса, һәрчәнд Мү-
гәддәс Јазылар позула билмәз,
36 нәјә көрә сиз “Мән Аллаһын Ог-
лујам” дедијим үчүн мәнә, Атанын
пак едиб дүнјаја көндәрдији ада-
ма: “Сән күфр данышырсан”, —
дејирсиниз? **37** Әкәр мән Ата-
мын бујурдуғу ишләри көрмүрәм-
сә, мәнә инанмајын. **38** Јох әкәр
бу ишләри көрүрәмсә, мәнә инан-
масаныз да, көрдүјүм ишләрә ина-
нын ки, Атанын мәнимлә, мә-
ним дә Ата илә вәһдәтдә олдуғуму
билиб анлајасыныз». **39** Онлар
јенә дә Исаны тутмаг истәдиләр, ан-
чаг Иса јахасыны онлардан гур-
тарды.

40 Иса Иордан чајынын о тајы-
на, Јәһјанын вәфтиз етмәјә башла-
дығы јерә кетди вә орада галды.
41 Онун јанына чохлу адам кәлди.
Онлар дејирдиләр: «Һәрчәнд Јәһја
һеч бир мөчүзә көстәрмәди, лакин
онун бу адам һаггында дедији һәр
сөз доғру чыхды». **42** Орада бир
чохлары Исаја иман кәтирди.

11 О заман Мәрјәм илә бачы-
сы Мартанын јашадығы Бе-
танија кәндиндә Лазар адында бир
адам хәстә јатырды. **2** Бу, Ағамы-
зы әтирли јағла јағлајыб өз сачы
илә онун ајағларыны силән һәмән
Мәрјәм иди. Хәстә јатан Лазар онун
гардашы иди. **3** Бачылар Исаја
хәбәр көндәрдиләр: «Аға, әзиз дос-
тун хәстәдир». **4** Иса буну еши-
дәндә деди: «Бу хәстәлик өлүмә
апармыр. О, Аллаһа шөһрәт кәти-
рәчәк, Аллаһын Оғлу да бу хәстәлик
васитәсилә шөһрәтләнәчәк».

5 Иса Марта илә бачысыны вә
Лазары чох истәјирди. **6** Анчаг
Лазарын хәстәләндијини ешидәндә
ики күн дә олдуғу јердә галды.
7 Сонра шакирдләринә деди: «Кә-
лин јенә Јәһудејаја кедәк». **8** Ша-
кирдләри дедиләр: «Мүәллим, јәһу-
дејалылар тәзәликчә сәни дашла-
маг истәјирдиләр, сән исә јенә
ора кедирсән?» **9** Иса чаваб вер-
ди: «Мәкәр күнүн узунлуғу он ики
саат дејил? Күндүз кәзәнин ајағы
һеч нәјә илишмир, чүнки о, бу дүн-
јанын ишығыны көрүр. **10** Ла-
кин кечә кәзәнин ајағы мүтләг нәјә-
сә илишәчәк, чүнки о, зүлмәтдә-
дир».

11 Иса бунлары дејиб әлавә
етди: «Достумуз Лазар јухуја ке-
диб, мән исә ону ојатмаға кеди-
рәм». **12** Шакирдләр дедиләр:
«Аға, јатырса, демәли, сағалачаг».
13 Иса онун өлдүјүнү дејирди,
онларса елә билдиләр ки, Иса ади
јухудан данышыр. **14** Онда Иса
ачыг деди: «Лазар өлүб **15** вә мән
чох шадам ки, орада олмамышам,
чүнки инди сизин иманыныз даһа
да мөһкәмләнәчәк. Дурун, онун
јанына кедәк». **16** Бу вахт Әкиз
ләгәбли Томас о бири шакирдләрә
деди: «Кедәк, биз дә онунла өләк».

17 Иса ораја кәлдикдә өјрәнди
ки, Лазар артыг дөрд күндүр сәр-
дабәјә гојулуб. **18** Бетанија Јеру-
сәлимин јахынлығында, тәхми-
нән үч километрлик* мәсафәдә јер-

Јәһ 11:18* Һәрфән «тәхминән он беш ста-
ди». 10–чу Әлавәјә бах

ләширди. **19** Буна көрә дә Мар-
та илә Мәрјәмә гардашларына көрә
башсағлығы вермәјә хејли јәһу-
ди кәлмишди. **20** Марта Исанын
кәндә јахынлашдығыны ешидәндә
онун габағына чыхды, Мәрјәм исә
евдә галды. **21** Марта Исаја деди:
«Аға, сән бурада олсајдын, гарда-
шым өлмәзди. **22** Анҹаг инди дә
әминәм ки, Аллаһдан нә истәсән,
сәнә верәҹәк». **23** Иса она деди:
«Гардашын дириләҹәк». **24** Мар-
та деди: «Билирәм, о, ахырынҹы
күндә, дирилмә заманы дирилә-
ҹәк». **25** Иса она деди: «Дирилмә
вә һәјат мәнәм. Мәнә иман едән
өлсә дә, һәјата гајыдаҹаг **26** вә
мәнә инамла јашајан адам һеч
вахт өлмәјәҹәк. Буна инанырсан?»
27 О ҹаваб верди: «Бәли, Аға, мән
инанырам ки, сән Аллаһын Оғлу-
сан, дүнјанын көзләдији Мәсиһ-
сән». **28** Марта буну дејиб кетди
вә баҹысы Мәрјәмә хәлвәтҹә деди:
«Мүәллим кәлиб, сәни көрмәк ис-
тәјир». **29** Мәрјәм буну ешидәндә
дәрһал галхыб Исанын јанына
кетди.

30 Иса һәлә кәндә кирмәмишди,
Мартанын ону гаршыладығы јер-
дә дурмушду. **31** Баҹылара баш-
сағлығы вермәјә кәлмиш јәһудиләр
Мәрјәмин ҹәлд дуруб евдән чыхды-
ғыны көрәндә галхыб онун далын-
ҹа кетдиләр. Онлар елә дүшүндүләр
ки, о, сәрдабәнин јанына ағлама-
ға кедир. **32** Мәрјәм Исанын дур-
дуғу јерә кәлди вә ону көрәндә ајаг-
ларына јыхылыб деди: «Аға, сән
бурада олсајдын, гардашым өлмәз-
ди». **33** Иса Мәрјәмин вә онунла
кәлмиш јәһудиләрин ағлашдығыны
көрәндә бәрк гәһәрләнди вә дәрин-
дән аһ чәкиб **34** сорушду: «Ону
һара гојмусунуз?» Она дедиләр:
«Аға, кедәк бах». **35** Исанын көз-
ләриндән јаш ахды. **36** Онда јәһу-
диләр дедиләр: «Көрүн ону неҹә се-
вирди!» **37** Бәзиләри исә белә де-
јирди: «Корун көзүнү ачан адам бир
шеј едә билмәзди ки, бу јазыг өлмә-
син?»

38 Иса јенә дә дәриндән аһ чә-
киб сәрдабәјә јахынлашды. Бу, әс-
линдә, бир мағара иди вә ағзы-
на даш гојулмушду. **39** Иса деди:
«Дашы кәнара чәкин». Мәрһумун
баҹысы Марта она деди: «Аға,
о, дөрд күндүр ки, бурададыр, ин-
дијә јәгин ијләнәр». **40** Иса она
деди: «Мәкәр сәнә демәдим ки,
инансан, Аллаһын әзәмәтини кө-
рәҹәксән?» **41** Дашы көтүрдүләр.
Иса көјә бахыб деди: «Ата, чох
сағ ол ки, мәни ешитдин. **42** Би-
лирәм, Сән мәни һәмишә еши-
дирсән; анҹаг буну бурада дурмуш
ҹамаатдан өтрү дедим ки, мәни Сә-
нин көндәрдијинә инансынлар».
43 Иса буну дејиб уҹадан сәслә-
ди: «Лазар, чөлә чых!» **44** Өлмүш
адам сәрдабәдән чыхды. О, сарғы-
ларла кәфәнләнмишди, үзүнү исә
дәсмалла өртмүшдүләр. Иса деди:
«Кәфәнини ачын, азад олсун».

45 Мәрјәмин јанына кәлмиш јә-
һудиләрин бир чоху буну көрәндә
Исаја иман етдиләр. **46** Бәзиләри
исә кедиб Исанын нә етдијини фә-
рисејләрә данышдылар. **47** Онда
бөјүк каһинләр вә фәрисејләр Си-
недриону топлајыб тәдбир көрмәјә
башладылар: «Биз нә едәк? Бу адам
чохлу мөҹүзә көстәрир. **48** Ону
өзбашына гојсаг, һамы она инана-
ҹаг, онда ромалылар кәлиб һәм мә-
бәдимизин*, һәм дә халгымызын
ахырына чыхаҹаглар». **49** Онлар-
дан бири, һәмин ил баш каһин
олан Кајафа Синедриона деди:
«Сиз һеч нә билмирсиниз **50** вә
бир шеји баша дүшмүрсүнүз ки,

Јәһ 11:48* Һәрфән «јеримизин»

бүтүн халғын мəһвиндəнсə, бир адамын өлмəси мəһз сизин үчүн јахшыдыр». **51** О, бу сөзləри өзүндən демəди, һəмин ил баш каһин олдуғундан Исанын халғ үчүн өлəчəјини пејғəмбərлик етди. **52** (Ахы Иса јалныз халғ үчүн јох, һəм дə Аллаһын пəрən-пəрən олмуш өвладларыны бир јерə јығмаг үчүн өлдү.) **53** Онлар о күн Исаны өлдүрмəјə гəрар вердиləр.

54 Буна көрə дə Иса артыг јəһудиləрин арасында ачыг-ашкар кəзмирди. О, сəһраја јахын бир бөлкəјə, Ефраим адланан шəһərə кетди вə шакирдləри илə орада галды. **55** Јəһудиləрин Пасха бајрамы јахынлашырды. Əтраф јерləрдən хејли адам бајрам габағы пакланмаг үчүн Јерусəлимə кəлмишди. **56** Онлар Исаны ахтарырдылар вə мəбəддə дуруб бир-биринə дејирдиləр: «Көрəсən, о бајрама кəлмəјəчəк?» **57** Бəјүк каһинləр вə фəрисејləр əмр етмишдиləр ки, онун јерини билən адам кəлиб онлара хəбər версин. Онлар Исаны тутмаг истəјирдиləр.

12 Пасха бајрамына алты күн галмыш Иса Лазары дирилтдији кəндə, Бетанијаја кəлди. **2** Ахшам онун үчүн сүфрə ачдылар. Марта онларын гуллуғунда дурмушду, Лазар да Иса илə бир сүфрədə əјləшənləрин арасында иди. **3** Мəрјəм чəкиси үч јүз грама* јахын баһалы,ətирли јаг, халис нард# көтүрүб Исанын ајагларына сүртдү вə сачы илə онун ајагларыны гурулады. Јағын ətри бүтүн еви бүрүдү. **4** Шакирдlərдən бири, Исаны сатмаг истəјən Јəһуда Искариот деди: **5** «Нə үчүн бу ətирли јағы үч јүз динара сатыб, пулуну касыблара пајламадыг?!» **6** Јəһуда буну касыбларын гејдинə галдығы үчүн јох, оғру олдуғу үчүн деди. Пул гутусу онда олурду вə о, гутуја атылан пуллардан оғурлајырды. **7** Онда Иса деди: «Гызла ишиниз олмасын. Гојун о, бу адəти ичра едиб мəни дəфнə һазырласын. **8** Касыблар һəмишə јаныныздадыр, мəн исə һəмишə сизинлə олмајачағам».

9 Бу вахт хејли јəһуди Исанын орада олдуғундан хəбəр тутуб ора кəлди. Онлар тəкчə Исаны јох, онун дирилтдији Лазары да көрмəк истəјирдиləр. **10** Онда бəјүк каһинləр Лазары да өлдүрмəк гəрарына кəлдиləр, **11** чүнки Лазара көрə чохлу јəһуди ора кəлир вə Исаја иман кətирирди.

12 Ертəси күн бајрама кəлмиш хејли адам Исанын Јерусəлимə јахынлашдығыны ешидəндə **13** əлləриндə палма будаглары ону гаршыламаға чыхдылар. Онлар учадан дејирдиləр: «Јалварырыг, хилас ет! Јеһованын ады илə кəлən Исраилин падшаһына ешг олсун!» **14** Иса бир годуг тапыб она минди. Бу һагда белə јазылыб: **15** «Ејај Сион гызы, горхма! Бах! Сəнин падшаһын годуғун белинə миниб кəлир». **16** Шакирдlər əввəлчə буна əһəмијјət вермəдиləр, амма Иса шəһрətлəнəндə онларын јадына дүшдү ки, бунлар онун һаггында јазылыб вə јазылдығы кими дə ичра едилиб.

17 Лазарын дирилмəсини вə сəрдабəдən чыхмасыны көрмүш адамлар дурмадан Иса һаггында шəһадət едирдиləр. **18** Чамаат бу мөчүзə барəсиндə ешитдијиндən онун габағына чыхмышды. **19** Фəрисејləр бир-бириləринə дедиləр:

Јəһ 12:3* Һərфən «бир литра». Тəхминən 327 гр ағырлығы олан чəки ваһиди. 10–чу Əлавəјə бах **3#** Һималај дағларында битən хош гохулу биткидən алынан ətирли јаг

«Көрүрсүз, һеч нә алынмыр. Бүтүн дүнја онун ардынча кедир!»

20 Ибадәт үчүн бајрама кәлән-ләр арасында јунанлар да варды. **21** Онлар Галилејанын Бетсајда шәһәриндән олан Филипә јахынлашыб хаһиш етдиләр: «Аға, биз Исаны көрмәк истәјирик». **22** Филип кедиб буну Андреаса деди. Андреас вә Филип бирликдә кәлиб мәсәләни Исаја данышдылар.

23 Иса онлара чаваб верди: «Инсан оғлунун шөһрәтләнмәк вахты кәлди. **24** Ешидин вә акаһ олун, буғда дәни торпаға дүшүб өлмүрсә, еләчә галыр. Өләндә исә чохлу бар верир. **25** Өз чаныны севән ону мәһв едәчәк, бу дүнјада чаныны нифрәт едән исә ону әбәди һәјат үчүн горујачаг. **26** Ким мәнә хидмәт етмәк истәјирсә, ардымча кәлсин. Мән һарада олсам, хидмәтчим дә орада олачаг. Мәнә хидмәт едән адамы Аллаһ шөһрәтә миндирәчәк. **27** Үрәјим сыхылыр. Нә дејим? Ата, мәни гаршыдакы һадисәләрдән гуртар. Һәрчәнд мән елә бу күн үчүн кәлмишәм. **28** Ата, Өз адыны шөһрәтләндир». Бу вахт көјдән бир сәс кәлди: «Шөһрәтләндирмишәм вә јенә дә шөһрәтләндирәчәјәм».

29 Орада дуруб бунлары ешидәнләрә елә кәлди ки, илдырым чахды. Бәзиләри исә белә дедиләр: «Онунла мәләк данышырды». **30** Иса деди: «Бу сәс мәним үчүн јох, сизин үчүн иди. **31** Бу дүнјаја һөкм кәсмәк вахты јетишди. Инди бу дүнјанын һөкмдары девриләчәк. **32** Мән исә јухары галдырыланда һәр чүр инсаны өзүмә чәлб едәчәјәм». **33** Иса бу сөзләрлә нечә өләчәјинә ишарә едирди. **34** Чамаат она деди: «Биз Ганундан ешитмишик ки, Мәсиһ әбәди галмалыдыр. Нечә олур, сән дејирсән ки, инсан Оғлу јухары галдырылмалыдыр? Ахы бу инсан Оғлу кимдир?» **35** Иса онлара деди: «Нур бир аз да јанынызда олачаг. Нә гәдәр ки, нур сизинләдир, јеријин, јохса зүлмәт сизи удар. Зүлмәтдә јеријән һара кетдијини билмир. **36** Нә гәдәр ки, нур сизинләдир, нурун өвладлары олмаг үчүн бу нура иман кәтирин».

Иса бунлары дејәндән сонра чыхыб кетди вә онлардан кизләнди. **37** Иса онларын көзү габағында чохлу мөчүзә көстәрсә дә, онлар Исаја инанмырдылар. **38** Белә ликлә, Јешаја пејғәмбәрин бу сөзләри јеринә јетди: «Јеһова, ким ешитдијимизә инанды? Јеһова голунун күчүнү кимә көстәрди?» **39** Онларын инамсызлығынын сәбәбини исә Јешаја белә көстәрмишди: **40** «О, онларын көзүнү кор етди, үрәјини даша дөндәрди ки, көзләри илә көрмәсинләр, үрәкләри илә дәрк етмәсинләр вә кери дөнмәсинләр ки, онлара шәфа верим». **41** Јешаја онун чалалыны көрдүјү үчүн Мәсиһ һаггында бунлары демишди. **42** Јенә дә, рәһбәрләрин ичиндән чохлары она иман етди, амма фәрисејләрин горхусундан буну бүрүзә вермәдиләр, чүнки синагогдан говулмаг истәмирдиләр. **43** Онлар инсанларын јанында газандыглары шөһрәти, Аллаһын вердији шөһрәтдән даһа чох севирдиләр.

44 Иса учадан деди: «Мәнә иман едән јалныз мәнә јох, мәни көндәрәнә дә иман етмиш олур. **45** Мәни көрән мәни көндәрәни дә көрмүш олур. **46** Мән бир нурам, бу дүнјаја кәлмишәм. Мәнә инанан адам зүлмәтдә галмајачаг. **47** Мән сөзләримі ешидиб онлара әмәл етмәјәни мүһакимә етмирәм. Мән дүнјаны мүһакимә

етмәјә јох, хилас етмәјә кәлмишәм.
48 Мәни вечинә алмајан вә сөзләрими гәбул етмәјән үчүн бир һаким вар. Ағзымдан чыхан сөз ахырынчы күндә ону мүһакимә едәчәк.
49 Чүнки мән өзүмдән данышмамышам, мәни көндәрән Ата мәнә нә һагда данышмағы әмр едиб.
50 Мән билирәм ки, Онун әмри әбәди һәјата апарыр. Атам мәнә нечә дејибсә, мән дә елә данышырам».

13 Иса һәлә Пасха бајрамындан әввәл билирди ки, бу дүнјадан Атасынын јанына көчмәк вахты јахынлашыр. О, дүнјада олан давамчыларыны севирди вә ахырадәк севди.
2 Ахшам јемәји башланмышды. Иблис Исаны сатмаг фикрини артыг Шимон оғлу Јәһуда Искариотун үрәјинә гојмушду.
3 Иса Атасынын һәр шеји она вердијини, Аллаһдан кәлдијини вә Аллаһын јанына гајыдачағыны билдији үчүн
4 сүфрәдән галхды, әбасыны сојунуб кәнара гојду вә бир дәсмал көтүрүб белинә бағлады.
5 Сонра бир ләјәнә су төкдү вә шакирдләринин ајагларыны јујуб белиндәки дәсмалла гуруламаға башлады.
6 Нөвбә Шимон Петерә чатанда Петер деди: «Аға, сән мәним ајагларымы јујачагсан?»
7 Иса чаваб верди: «Мәним нә етдијими инди баша дүшмәзсән, сонра баша дүшәчәксән».
8 Петер деди: «Өмрүмдә гојмарам ки, сән мәним ајагларымы јујасан». Иса она деди: «Јумасам, јанымда сәнә јер јохдур».
9 Белә олдугда Шимон Петер деди: «Аға, онда тәкчә ајагларымы јох, әлләримі дә, башымы да ју».
10 Иса она деди: «Чиммиш адам тәртәмиздир, тәкчә ајагларыны јуса бәсидир. Сиз дә тәмизсиниз, амма һамыныз јох».
11 Иса билирди ким ону сатачаг, она көрә дә: «Аранызда һамы тәмиз дејил», — деди.
12 Иса онларын ајагларыны јујуб гуртарандан сонра әбасыны кејинди, сүфрәјә әјләшиб деди: «Сизин үчүн нә етдијими баша дүшүрсүнүз?
13 Сиз мәнә “Мүәллим”, “Аға” дејирсиниз вә дүз едирсиниз, бу, еләдир ки вар.
14 Әкәр мән, Аға вә Мүәллим ола-ола, сизин ајагларынызы јудумса, сиз дә бир-бириниз ајагларыны јумалысыныз.
15 Мән сизин үчүн нүмунә гојдум. Сизинлә нечә даврандымса, сиз дә бир-бириниз лә елә давранын.
16 Буну билин, нөкәр ағасындан артыг дејил вә көндәрилән дә ону көндәрәндән артыг дејил.
17 Мадам ки, бунлары билирсиниз, әмәл един, онда хошбәхт олачагсыныз.
18 Һамынызы нәзәрдә тутмурам, мән сечдијим адамлары таныјырам. Лакин Мүгәддәс Јазыларын: “Мәнимлә чөрәк кәсән мәнә хәјанәт етди*”, — сөзләри беләчә јеринә јетмәлидир.
19 Мән бунлары сизә габагчадан дејирәм ки, бунлар баш верәндә мәним о шәхс олдуғума инанасыныз.
20 Буну билин, көндәрдијим адамы гәбул едән мәни гәбул едир. Мәни гәбул едәнсә, мәни көндәрәни гәбул етмиш олур».
21 Иса бу сөзләрдән сонра бәрк һәјәчанланды вә бәјан етди: «Билин вә акаһ олун, сизләрдән бири мәни сатачаг».
22 Шакирдләр Исанын кими нәзәрдә тутдуғуну анламајыб мат-мат бир-биринин үзүнә бахырдылар.
23 Исанын јанында* онун севимли шакирди әјләшмишди.
24 Шимон Петер һәмин шакирдә һим-чим

Јәһ 13:18* Һәрфән «мәнә дабаныны галдырды»
23* Һәрфән «гојнунда». Һүсн-рәғбәт мөвгејини билдирир

етди: «Соруш көр кими дејир».
25 О да Исаја тәрәф әјилиб со-
рушду: «Аға, сән кими дејирсән?»
26 Иса чаваб верди: «Чөрәји каса-
нын ичинә батырыб кимә версәм,
одур». Сонра чөрәји касаја баты-
рыб Шимон Искариотун оғлу Јәһу-
даја верди. **27** Јәһуда чөрәји алан
кими Шејтан онун гәлбинә кирди.
Иса Јәһудаја деди: «Нә едәчәксән-
сә, тез елә». **28** Анчаг сүфрәдә әј-
ләшәнләрдән һеч кәс Исанын буну
һансы мәгсәдлә дедијини баша
дүшмәди. **29** Пул гутусу Јәһудада
олдуғу үчүн бәзиләри елә билди ки,
Иса она: «Бајрам үчүн лазым олан
шејләри ал», — деди, јаһуд касыб-
лара бир шеј пајламағы тапшырды.
30 Јәһуда чөрәји көтүрүб дәрһал
чыхды. Артыг кечә иди.

31 О чыхыб кедәндән сонра Иса
деди: «Инди инсан Оғлу шөһрә-
тә минир, Аллаһ да онун васитә-
силә шөһрәтләнир. **32** Аллаһ Өзү
ону шөһрәтә миндирәчәк вә дәр-
һал шөһрәтләндирәчәк. **33** Бала-
ларым, артыг јанынызда чох галма-
јачағам, сиз мәни ахтарачагсыныз.
Јәһудиләрә дедијим сөзү инди сизә
дејирәм: сиз кетдијим јерә кәлә
билмәзсиниз. **34** Сизә јени бир
әмр верирәм: бир-биринизи севин.
Мән сизи севдијим кими, сиз дә
бир-биринизи севин. **35** Араныз-
да мәһәббәт олса, һамы биләчәк ки,
сиз мәним шакирдимсиниз».

36 Шимон Петер сорушду: «Аға,
сән һара кедирсән?» Иса деди:
«Кетдијим јерә сән инди кәлә бил-
мәзсән, амма сонра кәләчәксән».
37 Петер она деди: «Аға, мән нијә
инди сәнин ардынча кәлә билмә-
рәм? Сәнин јолунда чанымы да ве-
рәрәм». **38** Иса деди: «Мәним јо-
лумда чаныны верәрсән? Буну бил,
хоруз банламамыш сән дүз үч дәфә
мәни даначагсан.

14 Гој үрәјиниз нарahат олма-
сын. Аллаһа да иман един,
мәнә дә. **2** Атамын евиндә галма-
ға јер чохдур. Белә олмасајды, мән
сизә дејәрдим. Ахы мән сизин үчүн
јер һазырламаға кедирәм. **3** Әкәр
мән кедиб сизин үчүн јер һазыр-
ласам, гајыдыб сизи евә, өз јаныма
апарачағам вә сиз мәним јанымда
олачагсыныз. **4** Сиз кетдијим је-
рин јолуну билирсиниз».

5 Томас деди: «Аға, биз сәнин
һара кетдијини билмирик, бәс јолу
һарадан биләк?»

6 Иса чаваб верди: «Јол, һәгигәт
вә һәјат мәнәм. Мәнсиз һеч кәс Ата-
нын јанына кәлә билмәз. **7** Мәни
таныјырсынызса, Атамы да таны-
јырсыныз. Бу андан етибарән сиз
Ону таныдыныз вә көрдүнүз».

8 Филип деди: «Аға, бизә Атаны
көстәрсән, бәсимиздир».

9 Иса она деди: «Мән нечә вахт-
дыр ки, сизинләјәм, сән исә, Фи-
лип, бу вахта гәдәр мәни танама-
мысан? Мәни көрән Атаны да кө-
рүб. Нечә олур ки, сән: “Бизә Атаны
көстәр”, — дејирсән? **10** Мәкәр
мәним Ата илә, Атанын да мә-
нимлә вәһдәтдә олдуғуна инанмыр-
сан? Сизә дедијим сөзләри өзүмдән
демирәм, мәнимлә даима вәһдәтдә
олан Атам Өз ишини белә көрүр.
11 Инанын, мән Атамла, Атам да
мәнимлә вәһдәтдәдир. Мәнә инан-
мырсынызса, етдијим ишләрә ина-
нын. **12** Буну билин, мәнә иман
едән адам мәним етдијим ишләри
едәчәк вә бунлардан да бөјүк иш-
ләр едәчәк, чүнки мән Атамын ја-
нына кедирәм. **13** Бундан әлавә,
мәним адым наминә нә истәсә-
низ, диләјинизи јеринә јетирәчәјәм
ки, Ата Оғул васитәсилә шөһрәт-
ләнсин. **14** Мәним адым нами-
нә нә диләсәниз, јеринә јетирәчә-
јәм.

15 Мәни севирсинизсә, әмрләримә дә әмәл едәчәксиниз. **16** Мән Атамдан хаһиш едәчәјәм вә О, сизә башга бир көмәкчи* верәчәк; о, әбәдијјән сизинлә олачаг. **17** Бу көмәкчи һәгигәт руһудур. Дүнја бу руһу ала билмәз, чүнки ону көрмүр вә танымыр. Сиз исә ону танијырсыныз, чүнки о, сизинләдир вә сиздәдир. **18** Сизи јетим гојмајачағам, мүтләг јаныныза кәләчәјәм. **19** Бир аздан дүнја артыг мәни көрмәјәчәк, сиз исә көрәчәксиниз, мән јашадығым үчүн сиз дә јашајачагсыныз. **20** О күн сиз мәним Ата илә, сизин мәнимлә, мәним дә сизинлә вәһдәтдә олдуғуму биләчәксиниз. **21** Мәни севән адам мәним әмрләримә гәбул едиб онлара әмәл едир. Мәни севән адамы Атам да севәчәк, мән дә ону севәчәјәм вә өзүмү она ачыг-ашкар көстәрәчәјәм».

22 Јәһуда (Искариот јох, о бириси) деди: «Ага, сән өзүнү нә үчүн дүнјаја јох, мәһз бизә ачыг-ашкар көстәрмәк истәјирсән?»

23 Иса она чаваб верди: «Мәни севән мәним сөзүмә әмәл едәчәк вә Атам ону севәчәк. Онда биз онун јанына кәлиб онунла јашајачағыг. **24** Мәни севмәјән исә сөзүмә әмәл етмир. Ешитдијиниз сөзләр мәним дејил, мәни көндәрмиш Атанындыр.

25 Һәлә ки сизинләјәм бунлары сизә дејирәм. **26** Көмәкчи, јәни Атанын мәним адым наминә көндәрәчәји мүгәддәс руһ һәр шеји сизә өјрәдәчәк вә сизә дедијим бүтүн сөзләри јадыныза салачаг. **27** Сизә гәлб рahатлығы верирәм, өз гәлбимдәки рahатлығы сизә бағышлајырам. Мәним вердијим гәлб рahатлығы дүнјанын вердији рahатлыға бәнзәмир. Гој үрәјиниз нарahат олмасын, горхмајын. **28** Сизә: "Кедирәм вә јаныныза гајыдачағам", — дедијими ешитдиниз. Мәни севсәјдиниз, Атамын јанына кетдијимә севинәрдиниз, ахы Ата мәндән бөјүкдүр. **29** Сизә габағчадан сөјләдим ки, бу һадисәләр баш верәндә инанасыныз. **30** Артыг сизинлә чох данышмајачағам, чүнки бу дүнјанын һөкмдары кәлир. Онун мәним үзәримдә һакимијјәти јохдур. **31** Лакин Атамы севдијими дүнја билсин дејә, һәр шеји Атамын мәнә бујурдуғу кими едирәм. Дурун кедәк.

15 Мән һәгиги үзүм мејнәсијәм, Атам исә бағбандыр. **2** О, мәндәки бар кәтирмәјән будаглары кәсиб атыр, бар верән будаглары исә будајыр ки, онлар даһа чох бар кәтирсин. **3** Сизә данышдығым сөзләрин сајәсиндә сиз артыг тәмизсиниз. **4** Мәнимлә вәһдәтдә галын, мән дә сизинлә вәһдәтдә олачағам. Нечә ки, будаг мејнәнин үстүндә олмаса, өз-өзүндән мејвә верә билмәз, сиз дә мәнимлә вәһдәтдә олмасаныз, бар кәтирә билмәјәчәксиниз. **5** Мән мејнәјәм, сиз исә бу мејнәнин будагларысыныз. Ким мәнимлә вәһдәтдәдир, мән дә онунла вәһдәтдәјәм вә о адам чохлу бар кәтирир. Сиз мәндән ајры һеч нә едә билмәзсиниз. **6** Мәнимлә вәһдәтдә галмајан, будаг кими кәсилиб атылыр вә гурујур. Белә будаглары јығыб ода атыр вә јандырырлар. **7** Сиз мәнимлә вәһдәтдә галырсынызса вә сөзләрим гәлбиниздә галырса, нә истәјирсиниз диләјин, сизә вериләчәк. **8** Сиз чохлу бар верәндә вә мәним шакирдим олдуғунузу сүбут едәндә Атам шөһрәтләнир. **9** Атам мәни севир, мән сизи севирәм, буна көрә

Јәһ 14:16* Орижиналда *параклетос*, јәни «тәсәлливеричи»

дә мәним мәһәббәтимдә галын. **10** Мән Атамын әмрләрини јеринә јетирәрәк Онун мәһәббәтиндә галдығым кими, сиз дә әмрләрими јеринә јетирсәниз, мәним мәһәббәтимдә галачагсыныз.

11 Бунлары сизә она көрә дејирәм ки, гәлбимдәки севинчи сиз дә там дујасыныз. **12** Сизә әмрим будур: бир-биринизи мән сизи севдијим кими севин. **13** Достлары угрунда чаныны фәда едән инсанын мәһәббәтиндән бөјүк мәһәббәт јохдур. **14** Әмрләримә әмәл едирсинизсә, мәним достларымсыныз. **15** Мән артыг сизә гул демирәм, чүнки гул ағасынын ишләриндән бихәбәрдир. Лакин мән сизә дост дејирәм, чүнки Атамдан ешитдијим һәр шеји сизә билдирдим. **16** Сиз мәни сечмәдиниз, мән сизи сечдим ки, даима бар кәтирәсиниз вә кәтирдијиниз бар хараб олмасын; Атам мәним адым наминә диләдијиниз һәр шеји сизә версин.

17 Бунлары сизә она көрә бујурурам ки, бир-биринизи севәсиниз. **18** Әкәр дүнја сизә нифрәт едирсә, билин ки, сиздән габаг мәнә нифрәт едиб. **19** Сиз бу дүнјаја мәхсус олсајдыныз, дүнја сизи севәрди. Мән сизи сечдијим үчүн сиз дүнјаја мәхсус дејилсиниз. Буна көрә дә дүнја сизә нифрәт едир. **20** Сизә дедијим сөзү јаддан чыхармајын. Нөкәр ағасындан артыг дејил. Мәни тәгиб едибләрсә, сизи дә тәгиб едәчәкләр. Мәним сөзүмә әмәл едибләрсә, сизин дә сөзүнүзә әмәл едәчәкләр. **21** Бүтүн бунлары мәним адыма көрә башыныза кәтирәчәкләр, чүнки онлар мәни көндәрәни танымырлар. **22** Мән кәлиб онлара данышмасајдым, күнаһсыз олардылар. Анчаг инди күнаһларына бәраәт газандыра билмәзләр. **23** Мәнә нифрәт едән Атама да нифрәт едир. **24** Онларын арасында мисли көрүлмәмиш ишләри көрмәсәјдим, күнаһсыз олардылар. Анчаг мәним ишләримі көзләри илә көрә-көрә мәнә дә, Атама да нифрәт етдиләр. **25** Лакин беләчә, онларын Ганунунда јазылмыш: “Мәнә наһагдан нифрәт етдиләр”, — сөзләри јеринә јетди. **26** Атамдан сизә көндәрәчәјим көмәкчи, јәни Атадан чыхан һәгигәт руһу кәләндә мәним һаггымда шәһадәт верәчәк. **27** Сиз дә мәним һаггымда шәһадәт вермәлисиниз, чүнки әввәлдән мәнимлә олмусунуз.

16 Бунлары сизә она көрә сөјләдим ки, иманыныз зәифләмәсин. **2** Сизи синагоглардан говачаглар. Елә бир вахт кәлир ки, сизи өлдүрән һәр кәс бу јолла Аллаһа хидмәт етдијини дүшүнәчәк. **3** Онлар бу ишләри она көрә едәчәкләр ки, нә Атаны таныјырлар, нә дә мәни. **4** Бунлары демәкдә мәгсәдим одур ки, һәмин вахт кәләндә сизи хәбәрдар етдијими хатырлајасыныз.

Бунлары сизә әввәлчәдән демәмишдим, чүнки сизинлә идим. **5** Инди мәни көндәрәнин јанына кедирәм, амма бириниз дә сорушмурсунуз ки, һара кедирсән? **6** Бунлары дедијимә көрә гәм дәрјасына батмысыныз. **7** Мән сизә һәгигәти сөјләјирәм, кетмәјим сизин хејринизәдир. Чүнки мән чыхыб кетмәсәм, көмәкчи јаныныза кәлмәјәчәк. Анчаг кетсәм, ону јаныныза көндәрәчәјәм. **8** О кәләндә дүнјаја күнаһ, салеһлик вә һөкм һаггында инандырычы дәлилләр кәтирәчәк. **9** Илк нөвбәдә күнаһ һаггында, чүнки онлар мәнә иман етмирләр; **10** сонра салеһлик һаггында, чүнки мән Атанын јанына кедирәм вә сиз артыг мәни

көрмәјәчәксиниз; **11** вә нәһајәт,
һөкм һаггында, чүнки бу дүнјанын
һөкмдары артыг мәһкум едилиб.
12 Сизә һәлә дејиләси чох сөзүм
вар, анчаг инди онлары баша дүш-
мәзсиниз. **13** Һәгигәт руһу кә-
ләндә сизә јол көстәрәчәк, һәгигә-
ти там дәрк етмәјинизә көмәк едә-
чәк. О өзүндән данышмајачаг,
ешитдијини данышачаг вә сизә гар-
шыдакы һадисәләрдән хәбәр верә-
чәк. **14** О, мәни шөһрәтләндирә-
чәк, чүнки мәндән алдығы хәбәри
сизә чатдырачаг. **15** Атанын нәји
варса, һамысы мәнимдир. Буна
көрә сизә дедим ки, мәндән алдығы
хәбәри сизә бәјан едәчәк. **16** Бир
аздан артыг мәни көрмәјәчәксиниз,
амма бир гәдәр сонра көрәчәкси-
низ».
17 Онда бәзи шакирдләр бир-би-
риндән сорушдулар: «Көрәсән, о:
“Бир аздан мәни көрмәјәчәксиниз,
амма бир гәдәр сонра көрәчәк-
синиз, чүнки Атамын јанына кедi-
рәм”, — сөзләри илә нә демәк ис-
тәјир?» **18** Онлар дејирдиләр: «О,
“бир аздан” демәклә нәјә ишарә
едир? Биз бу сөзләрин мәнасыны
баша дүшмүрүк». **19** Иса көрдү
ки, онлар нә исә сорушмаг истәјир-
ләр вә деди: «Сиз бир-бириниздән:
“Бир аздан мәни көрмәјәчәксиниз,
амма бир гәдәр сонра көрәчәкси-
низ”, — сөзләримин мәнасыны со-
рушурсунуз? **20** Буну билин, сиз
аглајыб фәрјад едәчәксиниз, дүнја
исә шадјаналыг едәчәк; кәдәр-
ләнәчәксиниз, анчаг кәдәриниз се-
винчә дөнәчәк. **21** Гадын доғуш
заманы әзијјәт чәкир, чүнки вах-
ты јетишиб. Анчаг ушағы доған-
дан сонра чәкдији әзијјәт артыг ја-
дына дүшмүр, чүнки дүнјаја ин-
сан кәтирдијинә севинир. **22** Сиз
дә инди кәдәрләнирсиниз, анчаг
сизинлә јенидән көрүшәндә үрәји-
низ севинәчәк вә һеч кәс севинчи-
низи әлиниздән алмајачаг. **23** О
күн сиз мәндән һеч нә сорушмаја-
чагсыныз. Јадынызда галсын, Ата-
дан мәним адым наминә нә ис-
тәсәниз, сизә верәчәк. **24** Бу вах-
тадәк мәним адым наминә һеч бир
шеј истәмәмисиниз. Диләјин, ала-
чагсыныз вә үрәјиниз севинчлә до-
лачаг.
25 Бунлары сизә мәсәлләрлә де-
дим. Елә бир вахт кәлир ки, даһа
сизә мәсәл чәкмәјәчәјәм. Ата
һаггында ачыг-ашкар данышача-
ғам. **26** Мән демирәм ки, сиздән
өтрү Атамдан бир шеј хаһиш едә-
чәјәм. О күн өзүнүз мәним адым на-
минә Атаја мүрачиәт едәчәксиниз.
27 Атанын Өзү сизи севир, чүнки
сиз мәни севмисиниз вә мәни
Атанын көндәрдијинә вә Онун нү-
мајәндәси олдуғума инанмысыныз.
28 Мән Атанын јанындан чыхыб
дүнјаја кәлдим. Инди исә дүнјаны
тәрк едиб Атамын јанына кеди-
рәм».
29 Шакирдләр дедиләр: «Бах,
инди сән ачыг данышырсан, даһа
мәсәл чәкмирсән. **30** Инди баша
дүшдүк ки, сән һәр шеји билир-
сән вә сәни сорғу-суала тутмаға еһ-
тијач јохдур. Буна көрә дә биз ина-
нырыг ки, сәни Аллаһ көндәриб».
31 Иса деди: «Һәлә инди инанды-
ныз? **32** Елә бир вахт кәлир ки,
артыг кәлиб дә, һамыныз мәни тәк
гојуб евинизә дағылышачагсыныз.
Анчаг мән тәк галмајачағам, чүнки
Атам мәнимләдир. **33** Буну сизә
она көрә дедим ки, мәним сајәмдә
гәлб раһатлығы тапасыныз. Дүнја-
да чох әзијјәтлә үзләшәчәксиниз,
анчаг чәсарәтли олун! Мән дүнјаја
галиб кәлдим».

17 Бу сөзләрдән сонра Иса көз-
ләрини көјә галдырыб деди:
«Ата, вахт јетишди. Оғлуну шөһ-

рәтләндир ки, оғлун да Сәни шөһрәтләндирсин. **2** Ахы Сән она бүтүн бәшәријјәт үзәриндә һакимијјәт вердин ки, о, Сәнин она вердијин адамларын һамысыны әбәди һәјата говушдурсун. **3** Әбәди һәјата говушмаг үчүн Сән — јеканә һәгиги Аллаһ вә Сәнин көндәрдијин Иса Мәсиһ һаггында даима өјрәнмәк лазымдыр. **4** Мән Сәни јердә шөһрәтләндирдим вә мәнә тапшырдығын иши баша чатдырдым. **5** Инди исә Ата, дүнја јаранмаздан әввәл Сәнин јанында оларкән саһиб олдуғум шөһрәтлә мәни шөһрәтләндир, мәни јанына көтүр.

6 Дүнјадан мәнә вердијин адамлара Сәнин адыны ачдым. Онлар Сәнинки идиләр, Сән онлары мәнә вердин вә онлар Сәнин сөзүнә әмәл едирләр. **7** Онлар билдиләр ки, мәнә вердијин һәр шејин саһиби Сәнсән, **8** чүнки мәнә вердијин сөзләри онлара чатдырдым. Онлар бу сөзләри гәбул етдиләр вә мәним Сәнин јанындан кәлдијими* ајдын дәрк етдиләр, инандылар ки, мәни Сән көндәрмисән. **9** Онлардан өтрү Сәндән хаһиш едирәм, дүнја үчүн јох, мәнә вердијин адамлар үчүн Сәнә јалварырам, чүнки онлар Сәниндирләр. **10** Нәјим варса Сәнинкидир, Сәнин дә нәјин варса мәнимкидир. Мән онларын арасында шөһрәтләндим.

11 Мән артыг дүнјада олмајачағам, Сәнин јанына кәлирәм, онлар исә дүнјададырлар. Мүгәддәс Атам, мәнә вердијин адынын хатиринә көзүн онларын үстүндә олсун ки, биз бир олдуғумуз кими, онлар да бир олсунлар. **12** Мән онларла оланда, мәнә вердијин адынын хатиринә көзүм онларын үстүндә иди. Мән онлары горудум, һеч бири итмәди. Јалныз һәлака мәһкум едилмиш* адам мәһв олду вә беләчә, Мүгәддәс Јазылар јеринә јетди. **13** Инди исә Сәнин јанына кәлирәм вә һәлә дүнјада олдуғум үчүн бу шејләри дејирәм ки, онларын үрәји дујдуғум севинчлә ашыб-дашсын. **14** Мән онлара Сәнин сөзүнү вердим, лакин дүнја онлара нифрәт едир, чүнки мән дүнјаја мәхсус олмадығым кими, онлар да дүнјаја мәхсус дејилләр.

15 Мән онлары дүнјадан көтүрмәји хаһиш етмирәм. Хаһиш едирәм ки, онлары Шәрирдән горујасан. **16** Онлар да мәним кими дүнјаја мәхсус дејилләр. **17** Онлары һәгигәт васитәсилә мүгәддәс ет; Сәнин сөзүн һәгигәтдир. **18** Сән мәни дүнјаја көндәрдијин кими, мән дә онлары дүнјаја көндәрдим. **19** Мән онлар үчүн мүгәддәслијими горујурам ки, онлар да һәгигәт сајәсиндә мүгәддәс олсунлар.

20 Мән јалныз онлар үчүн јох, онлары ешидиб мәнә иман едәчәк адамлар үчүн дә јалварырам ки, **21** араларында бирлик олсун. Ата, Сән мәнимлә, мән дә Сәнинлә вәһдәтдә олдуғум кими, гој онлар да бизимлә вәһдәтдә олсунлар вә беләчә, бүтүн дүнја инансын ки, мәни Сән көндәрмисән. **22** Биз бир олдуғумуз кими, онлар да бир олсунлар дејә, Сәнин мәнә вердијин шөһрәтдән онлара да вердим. **23** Мән онларла вәһдәтдәјәм вә Сән дә мәнимлә вәһдәтдәсән. Бу онун үчүндүр ки, онлар камил бирлијә јетишсинләр. Беләчә, гој дүнја билсин ки, мәни Сән көндәрмисән вә мәни севдијин кими, онлары да севирсән. **24** Ата, арзу едирәм ки, мәнә вердијин адамлар мәним јанымда олсунлар вә мәнә вердијин шөһрәти

Јәһ 17:8* Јахуд «нүмајәндән олдуғуму»

Јәһ 17:12* Һәрфән «һәлак оғлу»

көрсүнләр, чүнки Сән мәни бәшәр нәсли дүнјаја кәлмәздән* әввәл севмисән. **25** Ејі салеһ Ата, дүнја Сәни танымады. Мән исә Сәни таныјырам вә бунлар да билирләр ки, мәни Сән көндәрмисән. **26** Мән Сәнин адыны онлара ачдым вә јенә ачачағам ки, мәнә дујдуғун мәһәббәт онларда да олсун вә мән онларла вәһдәтдә олум».

18 Иса дуа едиб гуртарандан сонра шакирдләри илә бирликдә Кидрон вадисинин о бири тајына кечди. Орада бир бағ вар иди вә Иса шакирдләри илә һәмин баға кирди. **2** Хаин Јәһуда да о јери јахшы таныјырды, чүнки Иса дәфәләрлә шакирдләри илә ораја кәлмишди. **3** Бу вахт Јәһуда бир дәстә әскәр, һәмчинин бөјүк каһинләрин вә фәрисејләрин мүһафизәчиләри илә ораја кәлди. Онларын әлләриндә мәшәл, чыраг вә силаһ варды. **4** Иса башына нә кәләчәјини билдији үчүн габаға чыхыб сорушду: «Кими ахтарырсыныз?» **5** Онлар чаваб вердиләр: «Назаретли Исаны». Иса деди: «Бәли, мәнәм». Хаин Јәһуда да онларын јанында дурмушду.

6 Иса: «Мәнәм», — дејәндә онлар кери чәкилиб јерә јыхылдылар. **7** Иса јенә дә сорушду: «Кими ахтарырсыныз?» Онлар дедиләр: «Назаретли Исаны». **8** Иса деди: «Ахы сизә дедим ки, мәнәм. Әкәр мәни ахтарырсынызса, бунлары бурахын». **9** Беләчә: «Мәнә вердијин адамлардан бирини дә итирмәдим», — сөзләри јеринә јетди.

10 Онда Шимон Петер гылынчыны чәкди вә вуруб баш каһинин нөкәринин саг гулағыны кәсди. Нөкәрин ады Малх иди. **11** Иса Петерә деди: «Гылынчыны гынына гој. Дејирсән, Атамын мәнә вердији чамы ичмәјим?»

12 Онда әскәри дәстә, сәркәрдә* вә јәһудиләрин мүһафизәчиләри Исаны тутуб әл-голуну бағладылар **13** вә әввәлчә Һаннанын јанына апардылар. О, һәмин ил баш каһин олан Кајафанын гајынатасы иди. **14** Бу, һәмән о Кајафадыр ки, бүтүн халгын јеринә бир адамын өлмәсинин онлар үчүн јахшы олдуғуну јәһудиләрә мәсләһәт көрмүшдү.

15 Шимон Петер вә башга бир шакирд Исанын далынча кедирдиләр. О шакирд баш каһинин танышы иди. Һәмин шакирд Иса илә бир јердә баш каһинин һәјәтинә кирди, **16** Петер исә чөлдә, гапынын агзында дајанды. Баш каһинин танышы олан о бири шакирд чыхыб гапычы гызла данышды вә Петери ичәри салды. **17** Бу гуллугчу гыз Петерә деди: «Сән дә о адамын шакирдләриндәнсән, һә?» Петер деди: «Јох». **18** Һава сојуг олдуғундан нөкәрләрлә мүһафизәчиләр тонгал галајыб әтрафында исинирдиләр. Петер дә онларын јанында дуруб исинирди.

19 Бу вахт бөјүк каһин Исадан шакирдләри вә тәлимләри һаггында сорушурду. **20** Иса она чаваб верди: «Мән һәр шеји дүнјаја ачыгашкар сөјләмишәм. Мән һәмишә јәһудиләрин топлашдығы синагогларда вә мәбәддә тәлим вермишәм. Һеч бир сөзү хәлвәтдә демәмишәм. **21** Нијә мәни сорғу-суала чәкирсән? Данышдыгларымы ешидәнләрдән соруш. Онлар мәним нәдән данышдығымы билирләр». **22** Иса буну дејәндә јанында дурмуш бир мүһафизәчи онун

Јәһ 17:24* Һәрфән «тохум ахыдыландан бәри». Адәмлә Һәвванын дүнјаја ушаг кәтирмәси нәзәрдә тутулур

Јәһ 18:12* Јахуд «минбашы»

үзүнә силлә чәкиб деди: «Бөјүк каһинә чаваб гајтарырсан?» **23** Иса деди: «Әкәр дүз демирәмсә, сәһвими көстәр. Јох әкәр дүз данышырамса, мәни нијә вурурсан?» **24** Һанна Исаны әл-голу бағлы һалда баш каһин Кајафанын јанына көндәрди.

25 Шимон Петер дуруб исинирди. Бирдән ондан сорушдулар: «Сән дә онун шакирдләриндәнсән?» Петер инкар етди: «Јох». **26** Баш каһинин бир нөкәри, Петерин гылынчла вуруб гулағыны кәсдији адамын гоһуму деди: «Мән сәни бағда көрмүшдүм. Сән дә о адамын јанындајдын, јохса елә дејил?» **27** Петер јенидән буну инкар етди вә о андача хоруз банлады.

28 Сәһәр тәзәчә ачылырды. Исаны Кајафанын јанындан вали сарајына апардылар, лакин ону кәтирәнләр мурдарланмамаг үчүн валинин сарајына кирмәдиләр, јохса пасха јемәјини јеј̌ә билмәздиләр. **29** Пилат онларын габағына чыхыб деди: «Бу адамы нәдә иттиһам едирсиниз?» **30** Онлар чаваб вердиләр: «Әкәр бу адам чинајәткар олмасајды, ону сәнин јанына кәтирмәздик». **31** Пилат деди: «Апарын ону өз ганунуза көрә мүһакимә един». Онда јәһудиләр дедиләр: «Бизим адам өлдүрмәјә ихтијарымыз јохдур». **32** Беләчә, Исанын нә чүр өлүмлә өләчәјинә ишарә едәрәк сөјләдији сөзләр јеринә јетди.

33 Онда Пилат јенидән вали сарајына кирди вә Исаны јанына чағырыб деди: «Сән јәһудиләрин падшаһысан?» **34** Иса чаваб верди: «Сән буну өзүндән дејирсән, јохса мәним һаггымда кимдәнсә ешитмисән?» **35** Пилат деди: «Мәкәр мән јәһудијәм? Өз халгын вә бөјүк каһинләрин сәни мәнә тәслим едиб. Де көрүм, нә иш тутмусан?» **36** Иса чаваб верди: «Мәним падшаһлығым бу дүнјадан дејил. Падшаһлығым бу дүнјадан олсајды, тәбәәләрим мүбаризә апарыб гојмаздылар ки, мән јәһудиләрин әлинә верилим. Хејр, мәним падшаһлығым бурадан дејил». **37** Пилат деди: «Демәли, сән падшаһсан?» Иса чаваб верди: «Буну сән өзүн дејирсән. Мән һәгигәтә шаһадәт етмәк үчүн доғулуб дүнјаја кәлмишәм. Һәгигәт тәрәфиндә олан һәр бир адам сәсимә гулаг асыр». **38** Пилат она деди: «Һәгигәт нәдир?!»

Пилат буну дејиб јенидән јәһудиләрин јанына чыхды вә онлара деди: «Мән бу адамда бир тәгсир көрмүрәм. **39** Һәм дә адәтиниз үзрә мән Пасха бајрамында сизин үчүн бир адам азад едирәм. Истәјирсиниз сизин үчүн јәһудиләрин падшаһыны азад едим?» **40** Онлар јенә гышгырдылар: «Ону јох, Бараббаны бурах!» Барабба исә гулдур иди.

19 Онда Пилат Исаны гамчыламағы әмр етди. **2** Әскәрләр тикандан чәләнк һөрүб Исанын башына гојдулар вә әјнинә бәнөвшәји хәләт кејиндирдиләр. **3** Онлар јахынлашыб: «Салам, ејј̌ јәһудиләрин Падшаһы!», — дејир вә үзүнә силлә вурурдулар. **4** Пилат јенә дә бајыра чыхыб деди: «Бура бахын! Бу адамы јаныныза кәтирирәм. Билин, мән онда тәгсир көрмүрәм». **5** Иса башында тикандан чәләнк вә әјниндә бәнөвшәји хәләт бајыра чыхды. Пилат онлара деди: «Будур о адам!» **6** Лакин бөјүк каһинләр вә мүһафизәчиләр Исаны көрәндә гышгырдылар: «Ону дирәјә мыхла! Дирәјә мыхла!» Пилат исә деди: «Апарын өзүнүз дирәјә мыхлајын, мән онда һеч бир күнаһ көрмүрәм».

7 Јәһудиләр дедиләр: «Бизим бир ганунумуз вар вә һәмин гануна көрә о өлмәлидир, чүнки о, иддиа едир ки, Аллаһын оғлудур».

8 Пилат буну ешидәндә даһа да горхду. **9** О, сараја кириб Исадан сорушду: «Сән һарадансан?» Лакин Иса чаваб вермәди. **10** Онда Пилат деди: «Сән мәнә чаваб вермирсән? Мәкәр билмирсән ки, сәни азад етмәјин дә, дирәјә мыхламағын да ихтијары мәним әлимдәдир?» **11** Иса она чаваб верди: «Сәнә көјдән верилмәсәјди, мәним үзәримдә һеч бир ихтијарын олмазды. Буна көрә дә мәни сәнә тәслим етмиш адамын күнаһы даһа ағырдыр».

12 Онда Пилат Исаны азад етмәк үчүн јол ахтармаға башлады. Анчаг јәһудиләр дедиләр: «Сән бу адамы азад етсән, сезара дост дејилсән. Өзүнү падшаһ елан едән һәр бир адам сезара гаршы чыхыр». **13** Пилат бу сөзләри ешидәндә Исаны бајыра чыхартды, өзү исә кәлиб Даш дөшәмә, ибраничә *Габбата* адланан јердә гојулмуш һаким күрсүсүнә отурду. **14** Һәмин күн Пасха бајрамына һазырлыг көрүлүрдү. Күнорта саат он ики* оларды. Пилат јәһудиләрә деди: «Бу да сизин падшаһыныз!» **15** Онлар исә: «Она өлүм! Она өлүм! Ону дирәјә мыхла!», — гышгырырдылар. Пилат онлардан сорушду: «Дејирсиниз, падшаһынызы дирәјә мыхлајым?» Бөјүк каһинләр чаваб вердиләр: «Бизим сезардан башга падшаһымыз јохдур». **16** Онда Пилат Исанын едамына әмр верди.

Әскәрләр Исаны апардылар. **17** Иса ишкәнчә дирәјини дашыјараг Кәллә, ибраничә *Голгота* адланан јерә галхды. **18** Ону орада дирәјә мыхладылар. Онунла бәрабәр ики адамы да едам етдиләр: бирини сағында, бирини дә солунда дирәкдән асдылар. Иса ортада иди. **19** Пилат бир лөвһәчијин үзәринә «Јәһудиләрин падшаһы назаретли Иса» сөзләрини јазыб ишкәнчә дирәјинә вурдурду. **20** Исанын едам едилдији јер шәһәрә јахын олдуғу үчүн бу јазыны бир чох јәһуди көрүб охуду. Бу сөзләр ибраничә, латынча вә јунанча јазылмышды. **21** Јәһудиләрин бөјүк каһинләри Пилата дедиләр: «“Јәһудиләрин падшаһы” јох, өзүнүн дедији кими: “Мән јәһудиләрин падшаһыјам” јаз». **22** Пилат чаваб верди: «Нә јазмышам, одур!»

23 Әскәрләр Исаны дирәјә мыхлајандан сонра онун әбасыны чырыб дөрд јерә бөлдүләр, һәр әскәрә бир һиссә дүшдү. Анчаг көјнәјини чырмадылар, чүнки көјнәји тикишсиз, јухарыдан-ашағыја бүтөв тохума иди. **24** Она көрә дә бир-бириләринә дедиләр: «Кәлин буну чырмајаг, пүшк атаг көрәк кимә дүшәчәк». Беләчә, Мүгәддәс Јазыларын: «Палтарымы араларында бөлүшдүрдүләр, кејимим үчүн пүшк атдылар», — сөзләри јеринә јетди. Бәли, әскәрләр мәһз белә дә етдиләр.

25 Исанын асылдығы ишкәнчә дирәјинин јанында анасы, халасы, Клопанын арвады Мәрјәм вә Мәчдәлли Мәрјәм дурмушдулар. **26** Иса, анасыны вә онун јанында дуран севимли шакирдини көрәндә анасына деди: «Ана, индән белә бу, сәнин оғлундур!» **27** Сонра шакирдинә деди: «Индән белә бу, сәнин анандыр!» О күндән етибарән һәмин шакирд Исанын анасыны өз евинә апарды.

28 Бундан сонра, артыг һәр шејин тамамландығыны билән Иса

Јәһ 19:14* Һәрфән «алтынчы саат»

Мүгəддəс Јазыларда дејиләнлə-
рин јеринə јетмəси үчүн: «Су истə-
јирəм», — деди. **29** Орада сир-
кə илə долу бир габ вар иди.
Онлар һиссоп* чубуғуна бир сүн-
кəр тахыб сиркəјə батырдылар вə
онун додагларына јахынлашдырды-
лар. **30** Иса сиркəдəн дадыб: «Та-
мам олду!», — деди вə башыны əјиб
чаныны тапшырды.

31 Һазырлыг күнү иди. Чəсəд-
ләр шənбə күнү дирəкләрдə галма-
сын дејə (о шənбə бөјүк шənбə
иди) јəһудиләр Пилатдан хаһиш ет-
диләр ки, едам олунмушларын ајаг-
ларыны сындырыб чəсəдләрини ди-
рəкләрдəн дүшүрсүнләр. **32** Əс-
кəрләр кəлиб əввəл Исанын бир
тəрəфиндə, сонра исə о бири тə-
рəфиндə олан адамларын ајагла-
рыны сындырдылар. **33** Исаја ја-
хынлашанда көрдүләр ки, о, артыг
өлүб. Буна көрə дə онун ајаглары-
ны сындырмадылар. **34** Анчаг əс-
кəрләрдəн бири низə илə онун бөј-
рүнү дешди вə бөјрүндəн ган илə су
ахды. **35** Бунлары өз көзү илə кө-
рəн шəһадət едир вə онун шəһадəти
доғрудур. О, һəгигəти данышдығы-
ны билир вə истəјир ки, сиз дə ина-
насыныз. **36** Бунлар Мүгəддəс Ја-
зылардакы: «Онун бир сүмүјү белə
сынмајачаг», — сөзləри јеринə јет-
син дејə баш верди. **37** Мүгəддəс
Јазыларын башга јериндə исə јазы-
лыб: «Онлар бəдəнини дешдикləри
адама бахачаглар».

38 Сонра јəһудиләрин горхусун-
дан Исанын шакирди олдуғуну
кизли сахлајан ариматејалы Јусиф
Пилатдан Исанын чəсəдини истə-
ди. Пилат разылыг верди. О да
кəлиб Исанын чəсəдини көтүрдү.
39 Исанын јанына биринчи дəфə
кечə икən кəлмиш Никодим дə бир
бағламада отуз килограма* јахын
мүрр# вə əзвај△ кətирди. **40** Он-
лар Исанын чəсəдини көтүрүб јəһу-
диләрин дəфн адəти үзрəətирли от-
ларла бирликдə кəфənləдиләр.
41 Исанын едам олундуғу јердə
бир бағ варды. О бағда һəлə һеч кə-
син гојулмадығы тəзə бир сəрдабə
вар иди. **42** О сəрдабə јахынлыг-
да јерləшдији үчүн Исаны ора гој-
дулар. Һəмин вахт јəһудиләр бајра-
ма һазырлашырдылар.

20 Һəфтənин илк күнү* сəһəр
тездən, һəлə ала-торанлыг
икən Мəчдəлли Мəрјəм сəрдабəјə
кəлди вə көрдү ки, сəрдабənин ағ-
зындакы даш гырағa чəкилиб.
2 О гачыб Шимон Петерин вə Ис-
анын севдији о бири шакирдин ја-
нына кəлди вə деди: «Ағаны сəрда-
бəдən көтүрүбləр вə билмирик апа-
рыб һара гојублар».

3 Онда Петер вə о бири шакирд
сəрдабəјə јолландылар. **4** Онла-
рын икиси дə гачырдылар, амма
о бири шакирд Петердən бəрк га-
чырды вə сəрдабəјə биринчи чатды.
5 О, ичəри бојланыб јердəки кə-
фəни көрдү, лакин ичəри кирмəди.
6 Сонра Шимон Петер кəлиб чат-
ды вə сəрдабəјə кирди. О да јердə-
ки кəфəни **7** вə Исанын башыны
өртən јајлығы көрдү. Јајлыг кəфən-
дən ајры бир јердə бүрмələниб гал-
мышды. **8** Онда сəрдабəјə биринчи
чатмыш о бири шакирд дə ичəри
кирди. О, бунлары көрдү вə инан-
ды. **9** Онлар Мүгəддəс Јазыларда
онун дириləчəји һагда дејиләнləри
һəлə дəрк етмəмишдиләр. **10** Бе-
ләчə, шакирдləр евləринə гајытды-
лар.

Јəһ 19:29* Бу биткинин дəгиг ады мəлум дејил. Еһтимал ки, калыш

Јəһ 19:39* Һəрфən «јүз литра», 327 гр ағырлығы олан рома чəки ваһиди. 10–чу Əлавəјə бах **39#** Јахуд мирра,ətирли гатран **39△** Јахуд «алоје» **20:1*** Матта 28:1 һашијəсинə бах

11 Мərjəм исə сəрдабəнин jанында дуруб аглајырды. О аглајаглаја ичəријə бојланды **12** вə аг либаслы ики мəләк көрдү. Мəләкләрдən бири Исанын чəсəди гојулдугу јерин баш тəрəфиндə, о бириси ајаг тəрəфиндə отурмушду. **13** Онлар Мərјəмə дедиләр: «Нијə аглајырсан?» О чаваб верди: «Агамы апарыблар вə билмирəм hара гојублар». **14** О, буну дејəндən сонра чөнүб көрдү ки, Иса архада дуруб. Лакин Мərјəм ону танымады. **15** Иса она деди: «Бачым, нијə аглајырсан? Кими ахтарырсан?» Мərјəм елə билирди ки, бу, багбандыр вə деди: «Ага, əкəр ону сən апармысанса, де hара гојмусан, мən кедим ону көтүрүм». **16** Иса она деди: «Мərјəм!» О чөнүб ибраничə: *«Раббуни»*, — деди. («Раббуни» мүəллим демəкдир.) **17** Иса она деди: «Тутма мəни. Мən ки həлə Атамын јанына галхмырам. Гардашларымын јанына кет вə онлара де: “Мən өз Атамын вə сизин Атанызын, өз Аллаhымын вə сизин Аллаhынызын јанына кедирəм”». **18** Мəчдəлли Мərјəм кəлиб шакирдләрə деди: «Мən Аганы көрдүм!» вə Исанын дедикләрини онлара чатдырды.

19 Həмин күн həфтənин илк күнү иди. Ахшамүстү шакирдләр бир јердə отурмушдулар вə јəhудиләрин горхусундан гапылары килитləмишдиләр. Гəфилдən Иса кəлиб ортада дурду вə онлары саламлады: «Саламəлејкүм!*» **20** Сонра Иса əлләрини вə бөјрүнү онлара көстərди. Шакирдләр Аганы көрəндə чох севиндиләр. **21** Иса јенидən онлары саламлады вə белə деди: «Атам мəни дүнјаја көндərдији кими, мən дə сизи дүнјаја көндərирəм». **22** Сонра Иса онларын үзərинə үфүрүб деди: «Мүгəддəс руhу алын. **23** Кимин күнаhларыны бағышласаныз, онлар бағышланачаг; кимин күнаhыны бағышламасаныз, онлар бағышланмајачаг».

24 Иса кəлəндə он ики həваридən бири олан Əкиз лəгəбли Томас онларла дејилди. **25** О бири шакирдләр она: «Биз Аганы көрдүк!», — дејəндə Томас чаваб верди: «Əкəр онун əлləриндə мых изləрини көрмəсəм, бу јаралара бармағымла тохунмасам, əлими онун бөјрүнə гојмасам, өмрүмдə инанмарам».

26 Бу hадисəдən сəккиз күн сонра шакирдләр јенə бир јердə јығышмышдылар, Томас да онларла иди. Гапылар бағлы олса да, Иса кəлди, отағын ортасында дуруб деди: «Саламəлејкүм!» **27** Сонра үзүнү Томаса тутуб деди: «Бармағыны бура гој вə əлləримə бах. Əлини узат, бөјрүмə гој вə даhа шүбhə етмə, инамлы ол!» **28** Томас она чаваб верди: «Агам, аллаhым*!» **29** Иса она деди: «Мəни көрдүјүн үчүн инандын? Көрмəјиб иман едəнləр нə хошбəхтдирləр!»

30 Əлбəттə, Иса шакирдләринин көзү габағында бир чох башга мөчүзəләр дə көстərди. Лакин онлар hагтында бу тумарда јазылмајыб. **31** Бунлар исə она көрə јазылыб ки, сиз Исанын Аллаhын Оғлу Мəсиh олдуғуна инанасыныз вə иман сајəсиндə, онун ады васитəсилə həјата говушасыныз.

21 Бундан сонра Иса Тибериада көлүнүн кənарында шакирдләринə көрүндү. Əhвалат белə олмушду. **2** Шимон Петер, Əкиз

Jəh 20:19* Јахуд «сизə салам (сүлh) олсун»

Jəh 20:28* hərфən «Аллаhым». Јəни Аллаhын Нүмајəндəси

ләгәбли Томас, Галилејанын Кана шәһәриндән олан Натанаел, Зебедејин оғуллары вә башга ики шакирд бир јердә идиләр. **3** Шимон Петер онлара деди: «Кедирәм балыг тутмаға». Онлар: «Биз дә сәнинлә кедирик», — дедиләр вә бајыра чыхыб гајыға миндиләр. Анчаг о кечә һеч нә тутмадылар.

4 Дан јери сөкүлүрдү. Иса саһилдә дурмушду, шакирдләр исә ону танымадылар. **5** Иса онлардан сорушду: «Балалар, јемәјә бир шејиниз вар?» Онлар: «Јохдур», — дедиләр. **6** О деди: «Тору гајығын саг тәрәфиндән атын, тутачагсыныз». Онлар тору атдылар вә тора чохлу балыг дүшдү. Балыг о гәдәр чох иди ки, тору дартыб чыхара билмирдиләр. **7** Онда Исанын севимли шакирди Петерә деди: «Бу Ағадыр!» Шимон Петер буну ешидәндә јарычылпаг олдуғундан әбасыны әјнинә кечириб суја тулланды. **8** О бири шакирдләр исә тору чәкә-чәкә балача гајыгда кәлирдиләр. Онлар саһилдән чох да узагда дејилдиләр, тәхминән јүз метр* аралыда идиләр.

9 Шакирдләр саһилә чыханда бир тонгал көрдүләр. Тонгалын үстүндә балыг, јанында да чөрәк вар иди. **10** Иса онлара деди: «Тутдуғунуз балыгдан бир нечәсини кәтирин». **11** Онда Шимон Петер гајыға кириб балыгла долу тору саһилә чыхартды. Торда јүз әлли үч дәнә бөјүк балыг вар иди, лакин тор бу гәдәр балыгын алтында јыртылмады. **12** Иса онлары чағырды: «Кәлин сәһәр јемәјинизи јејин». Шакирдләрдән һеч бири чәсарәт едиб: «Сән кимсән?», — дејә сорушмады, чүнки һамысы Ағаларыны танымышды. **13** Иса јахынлашыб чөрәји дә, балығы да онлара пајлады. **14** О, дириләндән сонра артыг үчүнчү дәфә иди ки, шакирдләринә көрүнүрдү.

15 Онлар јејиб гуртарандан сонра Иса Шимон Петердән сорушду: «Јәһја оғлу Шимон, мәни чох истәјирсән*, бунлары?» Петер чаваб верди: «Аға, јахшы билирсән ки, сәни чох истәјирәм#». Иса деди: «Гузуларымы бәслә». **16** Иса икинчи дәфә ондан сорушду: «Јәһја оғлу Шимон, мәни чох истәјирсән?» О чаваб верди: «Бәли, Аға, сән билирсән ки, сәни чох истәјирәм». Иса деди: «Гузуларымы отар». **17** Иса үчүнчү дәфә сорушду: «Јәһја оғлу Шимон, мәни чох истәјирсән?» Петер Исанын ондан үч дәфә ону севдијини сорушдуғуна көрә гүссәләнди вә она деди: «Аға, сән һәр шеји билирсән. Сән јахшы билирсән ки, сәни нечә чох истәјирәм». Иса деди: «Гузуларымы бәслә. **18** Ешит вә акаһ ол, чаванлығында өзүн гуршаныб истәдијин јерә кедирдин, амма гочаланда әлләрини узадачагсан, башгасы сәни гуршајыб истәмәдијин јерә апарачаг». **19** Буну демәклә Иса, Петерин Аллаһы һансы өлүмлә шөһрәтләндирәчәјинә ишарә едирди. Сонра она деди: «Бундан сонра да ардымча кәл».

20 Петер чөнүб архадан Исанын севимли шакирдинин кәлдијини көрдү. Бу һәмин о шакирддир ки, шам јемәји вахты Исаја тәрәф әјилиб сорушмушду: «Аға, сәни ким сатачаг?» **21** Петер ону көрәндә Исадан сорушду: «Аға, бәс бу нечә олачаг?» **22** Иса она чаваб верди:

Јәһ 21:8* Һәрфән «ики јүз пихис (гулач)». 10–чу Әлавәјә бах

Јәһ 21:15* Јунанча «агапе»дән. Принсипләрә әсасланан мәһәббәт **15#** Јунанча «филео»дан. Достлар арасындакы мәһәббәт

«Әкәр мән кәләнәчән онун галмасыны истәјирәмсә, бундан сәнә нә? Сән ардымча кәл». **23** Нәтичәдә гардашлар арасында белә бир сөз јајылды ки, куја һәмин шакирд өлмәјәчәк. Амма Иса онун өлмәјәчәјини демәмишди, о демишди: «Әкәр мән кәләнәчән онун галмасыны истәјирәмсә, бундан сәнә нә?»

24 Бу һагда шәһадәт едән вә бунлары јазан һәмин о шакирддир. Биз билирик ки, онун шәһадәти доғрудур.

25 Сөзсүз, Иса чох иш көрүб, лакин онларын һамысы бир-бир јазылсајды, елә дүшүнүрәм ки, јазылан тумарлар дүнјаја белә сығмазды.

ҺӘВАРИЛӘРИН ИШЛӘРИ

1 Ај Теофил! Биринчи һекајәтдә Исанын, башланғычдан та көјә алындығы күнәдәк, көрдүјү бүтүн ишләри вә тәлимләри, **2** һәмчинин сечдији һәвариләринә мүгәддәс руһ васитәсилә вердији әмрләр һаггында јазмышам. **3** О, чәкдији әзаблардан сонра саг олдуғуну бир чох данылмаз сүбутларла онлара көстәрди. Һәвариләр ону гырх күн әрзиндә көрүрдүләр вә Иса онлара Аллаһын падшаһлығы һаггында данышырды. **4** Иса көрүшләрин бириндә онлара бу әмри верди: «Јерусәлимдән узаглашмајын, Атамын вердији вә мәндән ешитдијиниз вәдин һәјата кечмәсини көзләјин. **5** Чүнки Јәһја су илә вәфтиз едиб, сиз исә бир нечә күндән сонра мүгәддәс руһла вәфтиз едиләчәксиниз».

6 Онлар бир јердә топлашдыглары заман Исадан сорушдулар: «Аға, Исраилдә падшаһлығы инди бәрпа едәчәксән?» **7** Иса онлара чаваб верди: «Заман вә ја мүддәтләри билмәк сизин ишиниз дејил, бу ихтијар Атама мәхсусдур. **8** Амма мүгәддәс руһ үзәринизә кәләндә сиз гүввәт алачагсыныз вә Јерусәлимдә, бүтүн Јәһудеја вә Самаријада, һәтта јерин учгарларынадәк мәним шаһидим олачагсыныз». **9** Бунлары дејәндән сонра Иса онларын көзү өнүндә јухары галдырылды вә булуд ону өртүб көрүнмәз етди. **10** Иса көјә галхарканон онлар дуруб бахырдылар. Бу заман ағ либаслы ики киши пејда олуб онлара **11** деди: «Ај галилејалылар! Нијә дуруб көјә бахырсыныз? Сиздән көјә көтүрүлән бу Иса, көјә кетдијини көрдүјүнүз кими, ејни тәрздә кери кәләчәк».

12 Бундан сонра онлар Зејтун дағындан Јерусәлимә гајытдылар. Бу даг Јерусәлимдән шәнбә јолу мәсафәсиндә* јерләшир. **13** Шәһәрә кәлиб үст мәртәбәјә, галдыглары отаға чыхдылар. Бунлар Петер, Јәһја, Јагуб, Андреас, Филип, Томас, Бартоломеј, Матта, Алфејин оғлу Јагуб, «Гејрәтли» ләгәби верилмиш Шимон вә Јагубун оғлу Јәһуда иди. **14** Бәзи гадынлар, һабелә Исанын анасы Мәрјәм вә гардашлары да онларла бирликдә иди. Онларын һамысы јекдилликлә вә арамсыз дуа едирдиләр.

Һәв 1:12* Тәхминән 2000 гулач (890 метр) Јешуа 3:4-лә мүгајисә ет

15 О күнләрдә тәхминән јүз ијирми адам бир јерә топлашмышды. Петер гардашларын арасында дуруб деди: **16** «Гардашлар! Јазыларда мүгәддәс руһ Давудун дили илә Исаны тутанлары кәтирән Јәһуда һаггында әввәлчәдән сөјләмишди. Бу, мүтләг јеринә јетмәли иди, **17** чүнки о, бизләрдән бири иди вә бу хидмәтдә пајы варды. **18** (Бу адам пис әмәллә газандығы пула тарла алды. Башы ашағы јыхыланда гарны јыртылды вә бағырсаглары чөлә төкүлдү. **19** Јерусәлимин бүтүн сакинләри бу һадисәдән хәбәр тутду. Буна көрә дә бу тарлаја онларын дилиндә *Һакелдама*, јәни Ган Тарласы дејилир.) **20** Чүнки Мәзмурлар китабында јазылыб: “Јурду бош галсын, евиндә јашајан олмасын” вә “Нәзарәтчи вәзифәсини башгасы тутсун”. **21** Буна көрә дә Ағамыз Иса арамызда фәалијјәт көстәрдији мүддәт әрзиндә һәмишә бизимлә јығышанлардан бири **22** бизимлә биркә онун дирилмәсинә шаһидлик етмәлидир. Бу адам Исанын Јәһја тәрәфиндән вәфтиз олундуғу күндән та биздән алындығы күнә кими, арамызда олан адамлардан бири олмалыдыр».

23 Онда ики нәфәр тәклиф едилди. Бунлардан бири Барсаба вә Јуст адлары илә танынан Јусиф, о бириси Маттија иди. **24** Һәвариләр дуа ediб дедиләр: «Еј Јеһова! Сән һәр кәсин үрәјини билирсән. Бу ики нәфәрдән кими сечдијини бизә көстәр ки, **25** һәмин адам, Јәһуданын өз јолу илә кедиб имтина етдији бу хидмәти вә һәварилик вәзифәсини јеринә јетирсин». **26** Онлар пүшк атдылар вә пүшк Маттијаја дүшдү. Ону он бир һәваринин сырасына дахил етдиләр.

2 Әллинчи күн* бајрамында онларын һамысы бир јерә топлашмышды. **2** Гәфләтән көјдән шиддәтли күләјин сәсинә охшар бир сәс кәлди вә отурдуглары еви долдурду. **3** Онлар аловун дилләринә бәнзәр бир шеј көрдүләр вә бу дилләр бөлүнүб һәр биринин үзәринә гонду. **4** Онларын һамысы мүгәддәс руһла долду вә мүхтәлиф дилләрдә данышмаға башлады, чүнки бу габилијјәти онлара руһ верирди.

5 О вахт Јерусәлимдә дүнјанын һәр өлкәсиндән кәлмиш диндар јәһудиләр вар иди. **6** Бу сәсә чохлу адам топлашды. Онлар бу ишә мәәттәл галмышдылар, чүнки шакирдләр онларын доғма дилләриндә данышырды. **7** Онлар бөјүк тәәччүб ичиндә бир-биринә дејирдиләр: «Бура бахын, мәкәр бу данышанлар галилејалы дејилләр? **8** Бәс нечә олур ки, һәр биримиз дүнјаја көз ачдығымыз күндән бәри ешитдијимиз дили, ана дилимизи ешидирик? **9** Парфијалылар, мидијалылар вә еламлылар, Месопотамија, Јәһудеја, Каппадокија, Понт вә Асија* вилајәтинин, **10** Фрикија, Памфилија, Мисир вә Ливијанын Киренаја јахын олан бөлкәләринин сакинләри, һәмчинин Ромадан кәлмиш јәһудиләр вә прозелитләр*, **11** критлиләр вә әрәбләр — һамымыз өз доғма дилимиздә Аллаһын әзәмәтли ишләри һаггында ешидирик». **12** Бәли, онларын һамысы

Һәв 2:1* Јунанча «Пентекост», јәни әллинчи күн. Бу бајрам Нисанын 16-дан сонракы әллинчи күндә гејд едилирди **9*** Јунан Мүгәддәс Јазыларында «Асија вилајәти» ифадәси алтында Асија гитәси јох, Рома империјасынын бир әјаләти нәзәрдә тутулур. Һәмин әразі һал–һазырда Түркијәдә јерләшир **10*** Јахуд «Јәһуди динини гәбул етмиш адамлар»

hejрәт вә чашгынлыг ичиндә бир-бириндән сорушурдулар: «Бу нәдир белә?» **13** Дикәрләри исә истehза илә дејирдиләр: «Әши, бунлар ширин чахыр ичибләр».

14 Петер исә он бир hәвари илә биркә ајаға галхыб учадан деди: «Ej јәhудиләр вә Јерусәлим сакинләри! Сөзүмү динләјин. Билин вә акаh олун, **15** бу адамлар, сизин дүшүндүјүнүз кими, heч дә сәрхош дејилләр, чүнки инди сәhәр саат доггуздур*. **16** Әксинә, Јоел пејгәмбәрин дедикләри јеринә јетир: **17** “Аллаh дејир: «Сон күнләрдә hәр чүр инсанын үзәринә руhумдан төкәчәјәм вә сизин оғулларыныз да, гызларыныз да пејгәмбәрлик едәчәк, кәнчләриниз хәјаллар, гочаларыныз рәјалар көрәчәкләр; **18** hәтта нөкәрләримин вә гуллугчуларымын да үзәринә hәмин күнләрдә руhумдан төкәчәјәм вә онлар пејгәмбәрлик едәчәкләр. **19** Мән јухарыда, көјдә вә ашағыда, јердә әламәтләр көстәрәчәјәм: ган, од вә түстү бурумлары олачаг. **20** Jehованын бөјүк вә шанлы күнү кәлмәздән әввәл күнәш зүлмәтә гәрг олачаг, ај гана булашачаг. **21** Jehованын адыны чағыран hәр кәс хилас олачаг»”.

22 Ej Исраил оғуллары! Мәни динләјин. Билдијиниз кими, Аллаh назаретли Исанын әли илә гаршыныызда көрдүјү гүдрәтли ишләр, әламәтләр вә мөчүзәләр васитәсилә она ачыг-ашкар ишарә етди. **23** Аллаh онун hәбс едиләчәјини габагчадан билиб гәрарлашдырмышды. Сиз hәмин адамы гануну тапдалајанларын әли илә дирәјә мыхлајыб өлдүрдүнүз. **24** Лакин Аллаh ону өлүмүн дәмир пәнчәсиндән хилас едиб дирилтди, чүнки мүмкүн дејилди ки, о, өлүмүн дустағы олараг галсын. **25** Давуд онун hаггында белә дејир: “Jehова hәмишә көзләримин өнүндәдир, О, сағымда олдуғу үчүн мән heч вахт сарсылмарам. **26** Буна көрә үрәјим севинди вә дилим шадланды. Мән үмидлә јашајачағам, **27** чүнки Сән мәни Мәзарда* гојмајачагсан вә Өз вәфалы гулунун чүрүмәсинә јол вермәјәчәксән. **28** Сән мәнә hәјат јолларыны өјрәтдин, үзүмә баханда үрәјим фәрәhлә долачаг”.

29 Гардашлар! Гәбилә башчысы Давуд hаггында гәтијјәтлә дејә биләрик ки, о өлүб вә дәфн едилиб, гәбири дә бу күнәдәк бурададыр. **30** О, бир пејгәмбәр иди вә Аллаhын вәдини билирди. О билирди ки, Аллаh онун нәслиндән бир нәфәри онун тахтына отурдачағына анд ичиб. **31** О, Мәсиhин дириләчәјини, Мәзарда галмајачағыны вә бәдәнинин чүрүмәјәчәјини габагчадан билиб хәбәр вермишди. **32** Бу Исаны Аллаh дирилтди вә бизим hамымыз бунун шаhидијик. **33** Белә́ликлә, о, Аллаhын сағына учалдылды, Атасынын вәд етдији мүгәддәс руhу алды, көрдүјүнүз вә ешитдијиниз кими, бу руhу үзәримизә төкдү. **34** Давуд исә көјә галхмајыб, о, белә дејир: “Jehова Ағама деди: **35** «Дүшмәнләрини кәтил кими ајагларынын алтына гојанадәк сағымда отур»”. **36** Буна көрә дә, гој бүтүн Исраил еви буну јахшы билсин ки, дирәјә чәкдијиниз Исаны Аллаh hәм Ағa, hәм дә Мәсиh етмишдир».

37 Бу сөзләри ешидәнләрин үрәјини санки хәнчәр јарды. Онлар Петердән вә дикәр hәвариләрдән сорушдулар: «Гардашлар, биз нә

Һәв 2:15* Һәрфән «күнүн үчүнчү сааты»

Һәв 2:27* Һәрфән «hадесдә». Јәни бәшәријјәтин үмуми мәзарында. 7–чи Әлавәјә бах

едәк?» **38** Петер онлара деди:
«Төвбә един вә күнаһларынызын
бағышланмасы үчүн гој һәр кәс Иса
Мәсиһин ады наминә вәфтиз олун-
сун, онда мүгәддәс руһ әнамыны
алачагсыныз. **39** Чүнки бу вәд
һәм сизә, һәм өвладларыныза, һәм
дә бүтүн узагда оланлара, јәни Ал-
лаһымыз Јеһованын сечәчәји һәр
кәсә аиддир». **40** Петер бир чох
башга сөзләрлә дә әтрафлы шәһа-
дәт вериб онлары тәшвиг етди:
«Өзүнүзү бу позғун нәсилдән хилас
един». **41** Бу сөзләри үрәкдән гә-
бул едәнләр вәфтиз олундулар вә о
күн үч минә јахын адам онлара го-
шулду. **42** Онлар һәвариләрдән
һәвәслә тәлим алыр, һәр шеји бир-
бири илә бөлүшүр, бирликдә јемәк
јејир вә дуа едирдиләр.

43 Һәвариләрин әли илә чох-
лу мөчүзәләр вә әламәтләр көстәри-
лирди вә бу, һәр кәси горхуја сал-
мышды. **44** Имана кәләнләрин
һамысы бир јердә олурду вә һәр
шејләри үмуми иди. **45** Онлар
әмлакларыны сатыб пулу арала-
рында, һәр кәсин еһтијачына көрә
бөлүшдүрүрдүләр **46** вә һәр күн
бирликдә мәбәддә јығышыр, бөјүк
севинчлә вә тәмиз үрәклә бир-би-
ринин евиндә јемәк јејирдиләр;
47 Аллаһы мәдһ едир вә бүтүн хал-
гын рәғбәтини газанырдылар. Је-
һова да һәр күн хилас оланлары он-
лара гошурду.

3 Петер вә Јәһја күнорта саат үч*
үчүн, дуа вахты јахынлашан-
да мәбәдә галхырдылар. **2** Һәмин
вахт анаданкәлмә ахсаг бир адамы
да ора кәтирирдиләр. Ону һәр күн
кәтириб мәбәдә кирәнләрдән сә-
дәгә диләмәк үчүн мәбәдин Көз-
әл Гапы адланан дарвазасынын
јанында гојурдулар. **3** О, Петер-
лә Јәһјанын мәбәдә кирмәк ис-
тәдијини көрәндә диләнмәјә баш-
лады. **4** Петер вә Јәһја диггәтлә
она бахыб дедиләр: «Бир бизә бах».
5 Хәстә бир шеј алмаг үмидилә
көзләрини онлара дикди. **6** Пе-
тер она деди: «Мәндә нә күмүш вар,
нә дә гызыл, амма нәјим варса, ону
сәнә верирәм: назаретли Иса Мә-
сиһин ады наминә јери!» **7** Сон-
ра хәстәнин саг әлиндән тутуб ајаға
галдырды. Елә һәмин андача о ада-
мын ајагларынын алты вә топуг-
лары бәркиди. **8** О сычрајыб аја-
ға галхды вә јеримәјә башлады. О
адам атылыб дүшә-дүшә вә Алла-
һа шүкүр едәрәк онларла бирликдә
мәбәдә кирди. **9** Орадакы чамаат
онун јеридијини вә Аллаһа шүкүр
етдијини көрәндә **10** мәбәдин
Көзәл Гапысынын јанында отуруб
сәдәгә диләјән бу адамы таныды.
Онунла баш верәнләрә көрә һејрәт-
дән һамынын ағзы ачыла галды.

11 О адам Петерлә Јәһјадан ај-
рылмырды. Буна көрә дә бүтүн ча-
маат һејрәт ичиндә онларын башы-
на, Сүлејман ејваны адланан јерә
топлашды. **12** Буну көрән Петер
онлара деди: «Ејі Исраил оғуллары!
Бу ишә нијә тәәччүб едирсиниз?
Јохса биз өз гүввәмиз ја да мөмин-
лијимиз* сајәсиндә онун ајаглары-
ны сағалтмышыг ки, бизә белә
бахырсыныз? **13** Аталарымызын
Аллаһы, Ибраһимин, Исһағын вә
Јагубун Аллаһы, Гулу Исаны учалт-
ды. Сиз исә ону әлә вердиниз вә ону
азад етмәк истәјән Пилатын гаршы-
сында ону рәдд етдиниз. **14** Бәли,
сиз о мүгәддәс вә сәлеһ адамы
рәдд етдиниз. Әвәзиндә бир гатили
азад етдирдиниз, **15** һәјатын Өн-
дәрини исә өлдүрдүнүз. Лакин Ал-
лаһ ону дирилтди, биз дә бунун

Һәв 3:1* Һәрфән «доггузунчу саатда»

Һәв 3:12* Јахуд «Аллаһа сәдәгәт»

шаһидијик. **16** Буна көрә дә көрдүјүнүз вә таныдығыныз бу адам Исанын ады вә онун адына көстәрдијимиз иман сајәсиндә гүввәтләнди. Онун сајәсиндә биздә олан иман һамынызын көзү габағында бу адамы тамамилә сағалтды. **17** Гардашлар, билирәм ки, сиз дә, рәһбәрләриниз дә, наданлыгдан белә етдиниз. **18** Лакин Аллаһ бүтүн пејғәмбәрләри васитәсилә габағчадан сөјләдикләрини, јәни Мәсиһинин әзаб чәкәчәји һаггында дедикләрини бу јолла јеринә јетирди.

19 Буна көрә дә күнаһларыныз јујулмасы үчүн төвбә един вә пис јолунуздан дөнүн ки, Јеһовадан тәравәт мөвсүмү кәлсин **20** вә О, сизин үчүн тәјин едилмиш Мәсиһи, јәни Исаны көндәрсин. **21** О, һәр шејин бәрпа едиләчәји вахта гәдәр көјдә көзләмәлидир. Һәмин вахт һаггында Аллаһ гәдимдә јашамыш мүгәддәс пејғәмбәрләри васитәсилә сөјләмишдир. **22** Муса демишдир: “Јеһова Аллаһ гардашларыныз арасындан сизә мәним кими бир пејғәмбәр верәчәк. Сиз онун бүтүн дедикләринә гулаг асмалысыныз. **23** Бәли, о Пејғәмбәрә гулаг асмајан адам халгын арасындан мәһв едиләчәк”. **24** Шамуел вә ондан сонракы пејғәмбәрләр дә дахил олмагла бүтүн пејғәмбәрләр бу күнләр һаггында ачыгча хәбәр вермишдиләр. **25** Сиз пејғәмбәрләрин оғулларысыныз, Аллаһын аталарынызла бағладығы әһдин өвладларысыныз. Аллаһ Ибраһимә демишди: “Јер үзүнүн бүтүн аиләләри сәнин өвладын* васитәсилә хејир-дуа алачаг”. **26** Аллаһ һәр биринизи пис әмәлләриндән дөндәриб сизә хејир-дуа вермәк үчүн Өз Гулуну тәјин етди вә илк нөвбәдә мәһз сизин јаныныза көндәрди».

4 Онлар икиси халга үз тутуб данышаркән бөјүк каһинләр, мәбәдин рәиси вә садукејләр кәлдиләр. **2** Бу адамлар һәвариләрә һирсләнмишдиләр, чүнки һәвариләр халга Аллаһын сөзүнү өјрәдир вә Исаны нүмунә кәтирәрәк өлүләрин дирилмәси һаггында ачыг-ашкар данышырдылар. **3** Онлар һәвариләри тутдулар вә артыг ахшам олдуғу үчүн ертәси күнәдәк һәбсдә сахладылар. **4** Анчаг һәвариләри динләјәнләрдән чоху иман кәтирди. Бу адамларын сајы тәхминән беш мин нәфәрә чатды.

5 Ертәси күн јәһудиләрин рәһбәрләри, ағсаггаллары вә мирзәләри Јерусәлимдә јығышды. **6** Бөјүк каһин Һанна, һәмчинин Кајафа, Јоһанна, Александр вә бөјүк каһинин бүтүн гоһум-әгрәбасы орада иди. **7** Онлар һәвариләри ортаја кәтириб сорғу-суала башладылар: «Бу иши һансы гүввә илә вә кимин ады илә етдиниз?» **8** Бу заман Петер мүгәддәс руһла долуб онлара деди:

«Еј халгын рәһбәрләри вә ағсаггаллар! **9** Әкәр бу күн бизи бир хәстә адама етдијимиз јахшылыға вә онун кимин ады илә сағалдығына көрә сорғу-суала тутурларса, **10** онда гој һамыја, бүтүн Исраил халгына мәлум олсун ки, бу адам дирәкдә өлдүрдүјүнүз, лакин Аллаһын дирилтдији назаретли Иса Мәсиһин ады сајәсиндә гаршынызда сапсағлам дајаныб. **11** Иса “сиз бәнналарын ишә јарамајан һесаб етдији дашдыр. Анчаг бу даш күнчүн әсас дашы олду”. **12** Буну да билин ки, ондан башга хиласкар јохдур, чүнки көј алтында, Аллаһын инсанлара вердији башга бир ад

Һәв 3:25* Јунан сөзү чәм һалда, јәни нәсил, көк мәнасында да ишләнә биләр

јохдур ки, онун сајәсиндә хилас ола биләк».

13 Онлар Петер вә Јәһјанын чәсарәтлә данышдығыны, лакин савадсыз, садә адам олдугларыны көрәндә әввәл чашыб галдылар, амма сонрадан баша дүшдүләр ки, онлар Иса илә бир јердә олан адамлардандырлар. **14** Үстәлик, онларын јанында дуран сағалмыш адама баханда демәјә бир сөз тапмадылар. **15** Онда һәвариләрә Синедрион залындан чыхмағы әмр едиб өз араларында мәшвәрәтә башладылар: **16** «Бунларла нә едәк? Ахы онлар, доғрудан да, гејри-ади бир иш көрүбләр, бүтүн Јерусәлим чамааты да буну билир. Биз буну инкар едә билмәрик. **17** Амма бу әһвалат чамаат арасында даһа чох јајылмасын дејә, кәлин онлара һәдә-горху кәләк вә тапшыраг ки, мәбада бу адла кимәсә нә исә данышсынлар».

18 Һәвариләри чағырыб онлара әмр етдиләр ки, бир дә Исанын ады илә һеч јердә данышмасынлар вә һеч нә өјрәтмәсинләр. **19** Амма Петер вә Јәһја онлара дедиләр: «Өзүнүз фикирләшин: Аллаһын гаршысында Аллаһы гојуб сизә гулаг асмаг нә дәрәчәдә дүзкүндүр? **20** Биз исә көрдүјүмүз вә ешитдијимиз шејләр барәсиндә данышмаја билмәрик». **21** Онлар һәвариләрә јенидән һәдә-горху кәлиб бурахдылар, чүнки онлары чәзаландырмаға бир бәһанә тапмадылар. Бир јандан да бүтүн халг бу һадисәјә көрә Аллаһа һәмд едирди, **22** чүнки мөчүзәви сурәтдә сағалмыш о адамын јашы гырхы өтмүшдү.

23 Һәвариләр азадлыға бурахыландан сонра гардашларын јанына кедиб бөјүк каһинләрин вә ағсаггалларын сөзләрини онлара данышдылар. **24** Бу сөзләри ешидәндә һамысы бирликдә учадан Аллаһа дуа етдиләр:

«Пәрвәрдикара!* Көјү, јери, дәнизи вә онларын ичиндәки һәр шеји Сән јаратмысан. **25** Сән мүгәддәс руһ васитәсилә, улу атамыз олан гулун Давудун дили илә белә демисән: “Нә үчүн милләтләр вурнухду, халглар бош шејләр дүшүндү? **26** Јер үзүнүн падшаһлары галхды, һөкмдарлар бир нәфәр кими Јеһоваја вә Онун Мәсиһинә гаршы бирләшди”. **27** Бәли, Һирод вә Понти Пилат бу шәһәрдә башга халглардан олан адамларла вә Исраил халгы илә бирләшиб мәсх етдијин мүгәддәс гулун Исаја гаршы чыхдылар ки, **28** Сән Өз күчүн вә нијјәтинә әсасән габагчадан мүәјјән етдијин шејләри ичра етсинләр. **29** Она көрә дә инди Јеһова, онларын һәдә-горхуларыны ешит вә бизә, Өз гулларына гүввәт вер ки, Сән шәфа вермәк үчүн әлини узадаркән, **30** мүгәддәс гулун Исанын ады илә әламәтләр көстәриләркән вә гүдрәтли ишләр көрүләркән Сәнин сөзүнү бундан сонра да чәсарәтлә данышаг».

31 Онларын һәрарәтли дуасындан сонра јығышдыглары јер силкәләнди вә һәр бири мүгәддәс руһла долду. Онлар Аллаһын сөзүнү чәсарәтлә данышмаға башладылар.

32 Имана гошулан чамаат чанбир гәлбдә јашајырды, һәр шејләри үмуми олдуғундан һеч кәс: «Бу мәнимкидир», — демирди. **33** Һәвариләр Ағамыз Исанын дирилмәси һаггында гүдрәтлә шәһадәт веридиләр, Аллаһ да Өз лүтфүнү онларын үзәринә бол-бол төкүрдү. **34** Араларында һеч ким корлуг чәкмирди, чүнки кимин торласы вә јахуд еви вардыса, ону сатыр,

---

Һәв 4:24* Јахуд «Һөкмдар Рәбб»

пулуну исә **35** кәтириб һәвариләрин габағына гојурду вә бу пул һәр кәсә еһтијачына көрә пајланырды. **36** Мисал үчүн, әслән кипрли вә Леви нәслиндән олан Јусиф дә (һәвариләр ону Барнаба адландырмышдылар, мәнасы «тәсәлли оғлу» демәкдир) **37** шәхси торпаг саһәсини сатды вә пулуну кәтириб һәвариләрин габағына гојду.

5 Лакин Һананја адында бир адам, арвады Сапфира илә биркә мүлкүнү сатыб **2** пулун бир гисмини кизләтди; бундан арвадынын да хәбәри вар иди. Пулун галан һиссәсини кәтириб һәвариләрин габағына гојду. **3** Амма Петер она деди: «Һананја! Нечә олду ки, сән Шејтана ујуб мүгәддәс руһа јалан данышдын вә тарланын пулунун бир һиссәсини кизләтдин? **4** Мәкәр сатдығын торпаг әввәл сәнинки дејилди? Јахуд сатышдан алдығын пул сәнин ихтијарында дејилди? Бәс нә үчүн үрәјиндә белә нијјәт тутдун? Сән инсанлара јох, Аллаһа јалан сөјләдин». **5** Һананја бу сөзләри ешидән кими јыхылыб өлдү. Бундан хәбәр тутан һәр кәс бәрк горхуја дүшдү. **6** Чаванлар галхыб ону кәфәнләдиләр вә апарыб басдырдылар.

7 Тәхминән үч саатдан сонра Һананјанын арвады кәлди. Онун бу һадисәдән хәбәри јох иди. **8** Петер ондан сорушду: «Де көрүм, тарланы бу гијмәтә сатмысыныз?» О чаваб верди: «Бәли». **9** Онда Петер она деди: «Сиз нијә Јеһованын руһуну сынамаг үчүн сөзләшмисиниз? Бах, әрини дәфн едәнләр гапыда дурублар, инди сәни дә апарыб басдырачаглар». **10** Гадын һәмин андача Петерин ајаглары өнүндә јыхылыб өлдү. Чаванлар ичәри кирәндә көрдүләр ки, гадын өлүб вә ону апарыб әринин јанында дәфн етдиләр. **11** Бүтүн јығынчаг әһли вә бу һагда ешидәнләр бәрк горхуја дүшдү.

12 Бундан әлавә, халг арасында һәвариләрин әли илә чохлу әламәт вә мөчүзә көстәрилирди. Онлар бирликдә Сүлејман ејваны адланан јерә јығышырдылар. **13** Халг онлары тәрифләјирди, амма бәзиләринин онлара гошулмаға чәсарәти чатмырды. **14** Бунунла белә, чохлу сајда киши вә гадын Ағамыза иман кәтириб онлара гошулурду. **15** Чамаат хәстәләрини јорған-дөшәкдәчә чыхардыб баш күчәләрдә гојурду ки, Петер кечәндә һеч олмаса көлкәси онлардан биринин үзәринә дүшсүн. **16** Һәтта әтраф шәһәрләрдән дә адамлар Јерусәлимә ахышыр, хәстәләрини вә мүрдар чинләрин инчитдији адамлары кәтирирдиләр. Онларын һамысы сағалырды.

17 Лакин баш каһин, әтрафындакылар (о вахт мөвчуд олан садукеј тәригәтинин үзвләри) пахыллыгдан јана-јана ајаға галхдылар вә **18** һәвариләри тутуб зиндана атдылар. **19** Лакин кечә Јеһованын мәләји зинданын гапыларыны ачды вә онлары чөлә чыхарыб деди: **20** «Кедин, мәбәддә дуруб бу һәјатла бағлы һәр шеји халга данышын». **21** Бу сөзләрдән сонра һәвариләр сүбһ тездән мәбәдә кәлиб Аллаһын кәламыны өјрәтмәјә башладылар.

Баш каһин вә онун әтрафындакылар кәләндә Синедрион үзвләрини вә бүтүн Исраилин агсаггаллар мәчлисини јығдылар, сонра һәвариләри кәтиртмәк үчүн зиндана адам јолладылар. **22** Лакин кешикчиләр зиндана кәләндә һәвариләри орада тапмадылар вә кери дөнүб бу һагда белә мәлумат вердиләр: **23** «Биз кәләндә зинда-

нын гапылары бәрк-бәрк баглы иди, көзәтчиләр дә јерләриндә дурмушдулар, лакин гапылары ачдыгда ичәридә һеч кими тапмадыг». **24** Мәбәдин рәиси вә бөјүк каһинләр бу сөзләри ешидәндә чашбаш галдылар. Онлар бу ишин нә илә гуртарачағыны билмирдиләр. **25** Бир нәфәр кәлиб онлара хәбәр верди: «Одур һа, зиндана салдығыныз адамлар мәбәддә дуруб чамааты өјрәдирләр». **26** Онда мәбәдин рәиси вә кешикчиләр кедиб һәвариләри кәтирдиләр, амма онлара гаршы зор ишләтмәдиләр; онлар горхурдулар ки, халг онлары даша басар.

27 Һәвариләри кәтириб Синедрион залына салдылар. Баш каһин онлары сорғу-суала тутуб **28** деди: «Мәкәр бу адамын ады илә тәлим вермәји сизә гәти гадаған етмәмишдик? Сиз исә өз тәлиминизи бүтүн Јерусәлимә јајмысыныз вә бу адамын ганыны бизим бојнумуза јыхмаг истәјирсиниз». **29** Петер вә о бири һәвариләр чаваб вериб дедиләр: «Биз илк нөвбәдә һөкмдарымыз Аллаһа итаәт етмәлијик, инсанлара јох. **30** Дирәкдән* асыб өлдүрдүјүнүз Исаны дәдә-бабаларымызын Аллаһы дирилтди. **31** Аллаһ ону Өндәр вә Хиласкар кими јүксәлдиб Өз сағында отуртду ки, Исраил төвбә етсин вә күнаһлары бағышлансын. **32** Буна биз вә Һөкмдарымыз Аллаһын Она итаәт едәнләрә вердији мүгәддәс руһ шаһиддир».

33 Бу сөзләри ешидәндә онлар бәрк гәзәбләниб өзләриндән чыхдылар вә һәвариләри өлдүрмәк истәдиләр. **34** Лакин бүтүн халгын һөрмәтини газанмыш, Ганун мүәллими Гамалиел адлы бир фәрисеј Синедрионун өнүндә ајаға галхыб һәвариләри мүвәггәти бајыра чыхартдырды. **35** Орадакылара исә белә деди: «Еј Исраил оғуллары! Бу адамлара нә етмәк истәдијинизи јахшы-јахшы дүшүнүн. **36** Мисал үчүн бу јахынларда Тевда адлы бириси иддиа едирди ки, куја бөјүк бир адамдыр вә тәгрибән дөрд јүз нәфәр дә она гошулмушду. Ону өлдүрдүләр, адамлары да пәрән-пәрән олду. **37** Ондан сонра сијаһија алынма күнләриндә галилејалы Јәһуда ортаја чыхыб ардынча хејли адам апарды. Анчаг о да өлдү вә ардычыллары дағылышыб һәрәси бир јана кетди. **38** Одур ки, сизә дејирәм: бу адамлара дәјмәјин, онлардан әл чәкин, чүнки бу ишин вә ја нијјәтин архасында инсан дурубса, о баш тутмајачаг; **39** јох әкәр Аллаһ дурубса, сиз ону дағыда билмәјәчәксиниз. Елә олмасын ки, Аллаһла савашанларын һалына дүшәсиниз». **40** Онлар Гамалиелин сөзүнә гулаг асдылар. Һәвариләри чағырыб гамчыладылар вә бир дә Исанын ады илә данышмамағы әмр едиб бурахдылар.

41 Һәвариләр исә Исанын ады наминә тәһгирә лајиг көрүлдүкләринә көрә Синедриондан севинә-севинә чыхдылар. **42** Онлар һәр күн мәбәддә вә евдән-евә Мәсиһ Иса һаггында хош хәбәри дурмадан бәјан едир, инсанлара өјрәдириләр.

6 Шакирдләрин сајы кет-кедә артан күнләрдә јунандилли јәһудиләр арасында ибранидилли јәһудиләрә гаршы күчлү наразылыг баш галдырды, чүнки күндәлик јемәк пајлананда онларын дул гадынларына етинасыз јанашырдылар. **2** Онда он ики һәвари бүтүн шакирдләри топлајыб онлара дедиләр: «Аллаһын сөзүнү өјрәтмәји

Һәв 5:30* Јахуд «ағачдан»

кәнара гојуб, сүфрәләрә јемәк пајламагла мәшгул олмаг бизим тәрәфимиздән дүзкүн олмазды. **3** Буна көрә дә гардашлар, арамыздан јахшы ад газанмыш, руһ вә һикмәтлә долу једди киши сечин ки, онлары бу зәрури ишә нәзарәт етмәк үчүн тәјин едәк. **4** Биз исә өзүмүзү дуаја вә Аллаһын сөзүнү өјрәтмәк ишинә һәср едәк». **5** Бу тәклифи һамы бәјәнди; онлар иманла вә мүгәддәс руһла долу олан Стефаны, Филипи, Прохору, Никанору, Тимону, Парменасы вә антакијалы прозелит Николаны сечдиләр. **6** Гардашлар онлары һәвариләрин јанына кәтирдиләр. Һәвариләр дуа едәндән сонра әлләрини онларын үзәринә гојдулар.

7 Беләликлә, Аллаһын сөзү вүсәт алыр, Јерусәлимдәки шакирдләрин сајы кет-кедә артырды. Һәтта хејли каһин дә иман јолуна гошулурду.

8 Аллаһын лүтфү вә гүдрәти илә долан Стефан халгын арасында мөчүзә вә әламәтләр көстәрирди. **9** Лакин «Азадлыға Бурахылмышлар» ады илә танынан синагогун бәзи үзвләри, һабелә киренилилардан, искәндәријјәлиләрдән, киликијалылардан вә асијалылардан бәзиләри дуруб Стефанла мүбаһисә етмәјә башладылар. **10** Амма онун сөзләриндәки һикмәтин вә гүввәнин гаршысында дура билмәдиләр. **11** Онлар хәлвәтчә бир нечә адам тутуб онлары өјрәтдиләр ки, белә десинләр: «Биз бу адамын Мусаја вә Аллаһа гаршы күфр сөјләдијини өз гулағымызла ешитмишик». **12** Онлар халгы, ағсаггаллары вә мирзәләри гызышдырдылар, сонра Стефанын үстүнә чумдулар, ону гамарлајыб Синедриона кәтирдиләр. **13** Кәтирдикләри јаланчы шаһидләр белә дедиләр: «Бу адам елә һеј бу мүгәддәс јерин вә Ганунун әлејһинә данышыр. **14** Мисал үчүн о дејиб ки, куја назаретли Иса бу мүгәддәс јери дағыдыб Мусанын бизә вердији адәт-әнәнәләри дәјишәчәк. Биз бунлары өз гулағымызла ешитмишик».

15 Синедрионда отуранларын һамысы она баханда көрдүләр ки, онун үзү мәләк үзүнә бәнзәјир.

7 Онда баш каһин сорушду: «Бу сөзләр доғрудур?» **2** Стефан чаваб верди: «Аталар, гардашлар, мәнә бир гулаг асын! Улу атамыз Ибраһим һәлә Һарана көчмәмишдән әввәл Месопотамијада јашајаркән шөһрәтли Аллаһ она көрүнүб **3** демишди: “Доғма торпағындан чых, гоһум-әгрәбандан ајрыл вә сәнә көстәрәчәјим торпаға кет”. **4** Онда Ибраһим халдејлиләрин торпағындан чыхыб Һаранда мәскунлашды. Атасы өләндән сонра Аллаһ ону орадан һал-һазырда сизин јашадығыныз бу дијара көчүртдү. **5** Бурада она һеч бир мүлк, һәтта бир гарыш торпаг белә мирас вермәди. Ибраһимин һәлә ушағы јох иди, амма Аллаһ вәд етди ки, бу торпағы она вә ондан сонра кәләчәк нәсилләрә мирас верәчәк. **6** Бундан әлавә, Аллаһ деди ки, онун өвладлары гүрбәтдә гәриб олачаг вә оранын халгы онлары көләјә чевириб дөрд јүз ил әрзиндә онлара зүлм едәчәк. **7** Аллаһ белә демишди: “Мән онлары көлә етмиш халга гаршы һөкм чыхарачағам вә сонра онлар о торпагдан чыхыб бурада Мәнә ибадәт едәчәкләр”.

8 Аллаһ Ибраһимлә һәмчинин сүннәт әһди бағлады. Бундан сонра онун Исһаг адында оғлу олду вә о, сәккизинчи күндә ушағы сүннәт етди. Исһагын Јагуб адында оғлу

олду, Јагубдан да он ики улу әҹдадымыз доғулду. **9** Улу әҹдадларымыз пахыллыгдан Јусифи Мисирә сатдылар. Лакин Аллаһ онунла иди
вә **10** ону дүшдүјү бүтүн бәлалардан хилас етди, она һикмәт верди. Јусиф Мисирин падшаһы фиронун рәғбәтини газанды вә фирон Мисирин вә өз евинин идарәсини она
һәвалә етди. **11** Сонра бүтүн Мисир вә Кәнан торпағына бөјүк бир бәла, ачлыг үз верди. Бизим улу аталарымыз јемәк тапмырдылар.
12 Бу вахт Јагуб ешитди ки, Мисирдә әрзаг вар вә әҹдадларымызы илк дәфә ора көндәрди. **13** Онлар икинчи дәфә кәләндә Јусиф өзүнү гардашларына танытды. Онда фирон да Јусифин аиләси һаггында
ешитди. **14** Јусиф хәбәр көндәриб атасы Јагубу вә бүтүн гоһум-әгрәбасыны Кәнандан чағыртдырды. Онларын сајы јетмиш беш нәфәр иди. **15** Јагуб Мисирә кәлди. О да, әҹдадларымыз да орада өлдүләр. **16** Сонра онларын сүмүкләрини Шехемә апарыб, орада Ибраһимин Һамор оғулларындан күмүш
пулла алдығы сәрдабәјә гојдулар.

17 Аллаһын Ибраһимә вердији вәдин јеринә јетмәси вахты артыг јахынлашырды. Јагубун нәсли Мисирдә төрәјир вә сајча чохалырды.
18 О заман Мисир тахтына Јусифи танымајан бир падшаһ отурду. **19** О, бизим милләтә гаршы һијлә гурду вә аталарымызы мәчбур етди ки, өз көрпәләрини атараг өлүмә тәслим етсинләр.
20 Елә һәмин вахт Муса доғулду. О, мисилсиз дәрәчәдә* көзәл ушаг иди вә үч ај атасынын евиндә бәсләнди. **21** Амма валидејнләри ушағы атанда фиронун гызы ону
көтүрдү вә өз оғлу кими бөјүтдү.
22 Беләликлә, Муса мисирлиләрин бүтүн һикмәтинә јијәләнди. О, сөздә вә әмәлдә күчлү адам иди.

23 Мусанын гырх јашы тамам оланда үрәјиндә гардашларынын, јәни Исраил оғулларынын күзәранынын көрмәк истәји ојанды.
24 Онларын јанына кәләндә көрдү ки, бир мисирли исраиллини бәрк инчидир. Муса ону мүдафиә етди, мисирлини исә өлдүрүб гардашынын гисасыны алды. **25** О елә билирди ки, гардашлары Аллаһын онун әли илә Исраилә хилас вердијини баша дүшәчәкләр, амма онлар буну баша дүшмәдиләр. **26** Ертәси күн Муса јенә ора кәләндә көрдү ки, ики исраилли далашыр. Муса: “Ахы сиз гардашсыныз. Нијә бирбиринизлә јола кетмирсиниз?”, — дејәрәк онлары барышдырмаға чалышды. **27** Анчаг гардашыны инчидән исраилли Мусаны рәдд едиб деди: “Сәни үзәримизә ким башчы вә һаким гојуб? **28** Бәлкә, дүнән мисирлини өлдүрдүјүн кими, мәни дә өлдүрмәк истәјирсән?”
29 Муса буну ешидәндә баш көтүрүб орадан гачды вә гүрбәт елдә, Мидиан торпағында јашамаға башлады. Орада онун ики оғлу доғулду.

30 Гырх ил кечәндән сонра Сина дағынын әтәјиндәки чөллүкдә, јанан көјәм колунун аловунда она бир мәләк көрүндү.
31 Муса буну көрәндә мат-мәәттәл галды. О, јахшы-јахшы бахмаг үчүн кола јахынлашанда Јеһованын сәси кәлди: **32** “Мән сәнин улу аталарынын Аллаһыјам, Ибраһимин Аллаһы, Исһағын вә Јагубун Аллаһыјам”. Муса тир-тир әсди вә бир даһа кола бахмаға чүрәт етмәди. **33** Јеһова она деди: “Ајағындакы сәндәлләри чыхар, чүнки дурдуғун јер мүгәддәсдир.

Һәв 7:20* Јахуд «илаһи көзәллијә малик иди»

34 Мән халгымын Мисирдә чәкдији әзаб-әзијјәти көрдүм, аһ-наләсини ешитдим вә онлары хилас етмәк үчүн бураја ендим. Одур ки кет, сәни Мисирә көндәрирәм”. **35** “Сәни үзәримизә ким башчы вә һаким гојуб?”, — сөзләрилә рәдд етдикләри бу Мусаны Аллаһ, көјәм колунда она көрүнән мәләјин әли илә һәм башчы, һәм дә хиласкар кими Мисирә көндәрди. **36** О, мөчүзә вә әламәтләр көстәриб халгы Мисирдән чыхартды, сонра Гырмызы дәниздә вә гырх ил сәһрада мөчүзә вә әламәтләр көстәрди.

37 Бу һәмин о Мусадыр ки, Исраил оғулларына: “Аллаһ сизә гардашларыныз арасындан мәним кими бир пејғәмбәр верәчәк”, — демишди. **38** Бу Муса Сина дағында онунла данышмыш мәләклә вә аталарымызла биркә сәһрада, јығынчағын арасында олурду. О, чанлы вә мүгәддәс сөзләри гәбул едиб сизә верди. **39** Улу аталарымыз она гулаг асмадылар, ону рәдд етдиләр, чүнки үрәкләри Мисирдә галмышды. **40** Онлар Һаруна дедиләр: “Габағымызча кетмәк үчүн бизә аллаһлар дүзәлт. Чүнки билмирик бизи Мисирдән чыхартмыш бу Муса нечә олду”. **41** Беләликлә, о күнләрдә бир бузов дүзәлдиб, бу бүт гаршысында гурбан кәтирдиләр вә әлләринин ишиндән өтрү севиниб шадланмаға башладылар. **42** Буна көрә дә Аллаһ онлардан үз дөндәрди вә сәма чисимләринә сәчдә гылан бу халгы тәрк етди. Пејғәмбәрләрин китабында да јазылыб: “Ејј Исраил еви, мәкәр сәһрада, гырх ил әрзиндә һејванлары кәсиб Мәним үчүн гурбан кәтирирдиниз? **43** Сиз Молохун чадырыны вә Рефан аллаһын улдузуну, ибадәт үчүн дүзәлтдијиниз бу тәсвирләри дашыјырдыныз. Буна көрә Мән сизи Бабилдән дә о тәрәфә сүркүн едәчәјәм”.

44 Улу аталарымызын сәһрада шәһадәт чадыры варды. Аллаһ Муса илә данышаркән әмр етмишди ки, она көстәрдији нүмунәјә мүвафиг чадыр дүзәлтсин. **45** Мусадан сонра бу чадыры мирас алмыш улу аталарымыз Јешуа илә бирликдә ону дикәр милләтләрин јашадығы торпаға кәтирдиләр. Аллаһ бу милләтләри онларын көзү өнүндә говду. Һәмин чадыр Давудун күнләринәдәк бурада галды. **46** Давуд Аллаһын һүсн-рәғбәтини газанды вә Јагубун Аллаһы үчүн мәскән дүзәлтмәк шәрәфини она нәсиб етмәји хаһиш етди. **47** Лакин Онун үчүн еви Сүлејман тикди. **48** Һәрчәнд Аллаһ-Таала инсан әли илә тикилмиш евләрдә јашамыр, нечә ки, пејғәмбәр демишди: **49** “Јеһова белә дејир: «Көјләр мәним тахтымдыр вә јер ајағым алтындакы кәтилдир. Мәним үчүн нә чүр ев тикәчәксиниз? Јаҳуд јашамағым үчүн дүзәлтдијиниз јер һарада олачаг? **50** Мәкәр һәр шеји Мән Өз әлимлә јаратмамышам?»”.

51 Ејј үрәји вә гулаглары сүннәт едилмәмиш тәрс адамлар! Сиз дә аталарыныз кими, һәмишә мүгәддәс руһа мүгавимәт көстәрирсиниз. **52** Елә пејғәмбәр олмајыб ки, аталарыныз она зүлм етмәсин. Бәли, онлар Салеһин кәлишини габагчадан хәбәр верәнләри өлдүрдүләр, сиз дә ону әлә вериб онун гатили олдунуз. **53** Сиз мәләкләр васитәсилә верилмиш Гануну алдыныз, амма бу Гануна риајәт етмәдиниз».

54 Бу сөзләр онлары јандырыбјахды вә онлар гәзәбдән дишләрини гычадылар. **55** Мүгәддәс руһла долмуш Стефан исә көјә бахды вә орада Аллаһын шан-шөһрәтини

вә Онун сағында дуран Исаны
көрүб **56** деди: «Будур, мән көр-
јүн ачылдығыны вә инсан Оғлу-
нун Аллаһын сағында дурдуғуну көр-
рүрәм». **57** Онлар буну ешидәндә
гулагларыны тыхајыб бағырдылар
вә онун үстүнә чумдулар. **58** Сон-
ра ону шәһәрдән кәнара чыхартды-
лар вә дашламаға башладылар.
Һәмин о јаланчы шаһидләр әбала-
рыны Шаул адлы бир чаванын ја-
нында гојдулар. **59** Онлар Стефа-
ны дашлајаркән Стефан: «Ағам
Иса, руһуму гәбул ет», — дејә јал-
варырды. **60** Сонра диз үстә чө-
күб учадан гышгырды: «Јеһова, бу
күнаһа көрә онлары мәһкум етмә».
Стефан буну дејиб өлүм јухусуна
кетди.

8 Стефанын гәтли Шаулун үрә-
јиндән иди.

О күн Јерусәлимдә јығынча-
ға гаршы күчлү тәгиб башланды.
Һәвариләрдән башга шакирдләрин
һамысы Јәһудеја вә Самарија бөл-
кәләринә дағылышды. **2** Амма
мөмин адамлар Стефаны дәфн ет-
диләр вә онун үчүн јас тутдулар.
3 Шаул исә јығынчаға зүлм едир-
ди. О, евләрә сохулур, кишиләри вә
гадынлары сүрүјүб чыхарыр вә зин-
дана атырды.

4 Дағылышыб сәпәләнән ша-
кирдләр кетдикләри јерләрдә Алла-
һын сөзүнү, хош хәбәри бәјан
едирдиләр. **5** Мисал үчүн, Филип
Самарија шәһәринә кетди вә орада
Мәсиһ наггында тәблиғ етмәјә баш-
лады. **6** Чамаат Филипин тәбли-
ғинә чидди јанашыр, ону динләјир
вә көстәрдији мөчүзәләрә диггәтлә
бахырды. **7** Орада мурдар руһлա-
ра тутулмуш чохлу адам вар иди. Бу
руһлар бәркдән гышгырыб адам-
лардан чыхырды. Һәмчинин бир
чох ифлич олмуш хәстәләр вә то-
паллар да сағалырды. **8** Бу сәбәб-
дән шәһәрдә бөјүк шадлыг һөкм сү-
рүрдү.

9 О шәһәрдә Шимон адында бир
киши вар иди. О, вахтилә сеһр-
базлыгла мәшгул олуб Самарија әһ-
лини һејрәтә кәтирирди вә өзү-
нүн бөјүк бир адам олдуғуну иддиа
едирди. **10** Бөјүкдән кичијә кими
һамы она гулаг асыр вә дејирди:
«Бу адам бөјүк гүдрәт саһибидир,
о, Аллаһын гүввәсидир». **11** Ши-
мон сеһрбазлығы илә чамааты һеј-
рәтә кәтирдији үчүн онун сөзүнә гу-
лаг асырдылар. **12** Амма Филип
кәлиб онлара Аллаһын падшаһлы-
ғы вә Иса Мәсиһин ады барә-
синдә хош хәбәри тәблиғ едәндә
чамаат она инанды; һәм киши-
ләр, һәм гадынлар вәфтиз олунду-
лар. **13** Шимон да инанды вә
вәфтиз олунду. О, Филипин јанын-
дан чәкилмирди, көстәрилән әла-
мәтләри вә гүдрәтли ишләри көрүб
һејрәтә кәлирди.

14 Јерусәлимдәки һәвариләр Са-
марија әһлинин Аллаһын сөзүнү гә-
бул етдијини ешидәндә Петерлә
Јәһјаны ора көндәрдиләр. **15** Он-
лар кәлдиләр вә Самаријадакы
иманлыларын мүгәддәс руһ алмасы
үчүн дуа етдиләр, **16** чүнки онла-
ра һәлә мүгәддәс руһ верилмәмиш-
ди. Онлар тәкчә Ағамыз Исанын
ады наминә вәфтиз едилмишдиләр.
17 Һәвариләр әлләрини онларын
үзәринә гојдулар вә онлар мүгәддәс
руһ алдылар.

18 Шимон көрдү ки, һәвариләр
әлләрини кимин үзәринә гојурлар-
са, о адам мүгәддәс руһ алыр.
Онда һәвариләрә пул тәклиф едиб
19 деди: «Мәнә дә белә гүдрәт ве-
рин ки, кимин үзәринә әлими гој-
сам, о адам мүгәддәс руһ алсын».
20 Петер исә она деди: «Күмүшүн
дә сәнинлә бир јердә батсын, чүн-
ки көнлүнә Аллаһын әнамыны

пулла алмаг фикри дүшдү. **21** Сәнин бу ишдә зәррә гәдәр дә пајын јохдур, чүнки үрәјин Аллаһын гаршысында тәмиз дејил. **22** Буна көрә дә бәд әмәлиндән төвбә ет вә Јеһоваја јалварыб-јахар, бәлкә, үрәјиндә тутдуғун нијјәт бағышланды. **23** Чүнки көрүрәм, үрәјин зәһәр тулуғудур вә һагсызлыгла долудур». **24** Онда Шимон деди: «Нә олар, сиз мәним үчүн Јеһоваја дуа един ки, дедикләриниздән һеч бири башыма кәлмәсин».

25 Һәвариләр Самаријада Јеһованын сөзүнү бәјан едиб әтрафлы шәһадәт вердикдән сонра орадакы кәндләрдә хош хәбәри тәблиғ едә-едә Јерусәлимә гајытдылар.

26 Јеһованын мәләји Филипә деди: «Дур чәнуба, Јерусәлимдән Гәззаја енән јола чых». (Бу јол чөллүкдән кечир.) **27** Филип галхыб кетди. Һәмин јол илә Һәбәшистан һөкмдары кандакинин* сарај мәмуру вә хәзинәдары олан бир һәбәшистанлы# кедирди. О, Јерусәлимә ибадәтә кәлмишди **28** вә инди кери гајыдырды. О, арабасында отуруб учадан Јешаја пејғәмбәрин китабыны охујурду. **29** Руһ Филипә деди: «Бу арабаја чат вә онунла јанашы кет». **30** Филип гачды. Арабаја чатанда ешитди ки, мәмур учадан Јешаја пејғәмбәрин китабыны охујур вә ондан сорушду: «Охудуғуну баша дүшүрсән?» **31** О чаваб верди: «Изаһ едән олмаса, нечә баша дүшә биләрәм?» Сонра Филипдән хаһиш етди ки, арабаја галхыб јанында отурсун. **32** О, Мүгәддәс Јазылардан бу јери охујурду: «О, гојун кими, кәсилмәјә апарылды вә гојун гырханларын гаршысында сәси чыхмајан гузу кими, ағзыны ачмыр. **33** Ону алчалтдылар, әдаләти она чох көрдүләр. Мәншәјини ким изаһ едәр? Јер үзүндә онун һәјатына сон гојулур».

34 Мәмур Филипә деди: «Хаһиш едирәм, мәнә изаһ ет, пејғәмбәрин дедији бу сөзләр кимә аиддир? Өзүнә, јохса башгасына?» **35** Филип Мүгәддәс Јазыларын бу јериндән башлајараг, Иса һаггындакы хош хәбәри она данышды. **36** Јолларына давам едәркән онлар бир су һөвзәсинә чатдылар. Мәмур деди: «Бу да су! Вәфтиз олунмағыма нә мане олур?» **37** * —— **38** О, арабаны сахлатдырды. Һәр икиси — Филип вә мәмур суја кирдиләр вә Филип ону вәфтиз етди. **39** Онлар судан чыхдылар. Јеһованын руһу Филипи дәрһал орадан апарды. Мәмур севинч ичиндә јолуна давам етди вә бир даһа Филипи көрмәди. **40** Филип исә Ашдода кәлди вә о јерләрдән кечәрәк та Гејсәриијјәјә кими, бүтүн шәһәрләрдә хош хәбәри тәблиғ етди.

9 Шаул һәлә дә Ағамызын шакирдләрини тәгиб едир вә онлары өлдүрмәк мәгсәди күдүрдү. О, баш каһинин јанына кедиб **2** хаһиш етди ки, Дәмәшг шәһәриндәки синагоглара мәктуб јазсын. Шаул бу Јола* мәнсуб олан һәр кәси — кишиләри, гадынлары һәбс едиб Јерусәлимә кәтирмәк нијјәтиндә иди.

3 Јол илә кедәркән, Дәмәшгә чатачатда гәфләтән көјдән бир ишыг онун әтрафына нур сачды. **4** Шаул јерә јыхылды вә бир сәс ешитди. О сәс дејирди: «Шаул, Шаул, мәни нијә тәгиб едирсән?» **5** О деди: «Аға, сән кимсән?» Сәс чаваб верди: «Мән сәнин тәгиб ет-

---

Һәв 8:27* Һәбәшистанда гадын һөкмдарлара верилән титул **27#** Һәрфән «һәбәшистанлы бир хәдим»

Һәв 8:37* Матта 17:21 һашијәсинә бах **9:2*** «Јол» дејиләндә мәсиһчи һәјат тәрзи вә ја тәлимләри нәзәрдә тутулур

дијин Исајам. **6** Дур, шәһәрә кет,
нә етмәк лазым олдуғу орада сәнә
дејиләчәк». **7** Шаулла олан адам-
лар донуб галмышдылар, онлар
бир сәс ешидир, амма һеч кәси
көрмүрдүләр. **8** Шаул ајаға галх-
ды, көзләри ачыг олса да, һеч нә
көрмүрдү. Буна көрә дә онун
әлиндән тутуб Дәмәшгә кәтирди-
ләр. **9** Дүз үч күн онун көзләри
кор галды. О, нә једи, нә ичди.

10 Дәмәшгдә Һананја адында
бир шакирд јашајырды. Ағa она хә-
јалда көрүнүб чағырды: «Һананја!»
О һај верди: «Бәли, Ағa». **11** Ағa
она деди: «Дур, Дүз адланан күч-
әјә кет, Јәһуданын евиндә тарс-
лы Шаул адында адамы тап.
О, инди дуа едир **12** вә хәјалда
көрүб ки, Һананја адында бир
адам јанына кәлди вә көзләрини
ачмаг үчүн әлләрини онун үзәри-
нә гојду». **13** Һананја чаваб вер-
ди: «Ағa, мән чохларындан ешит-
мишәм ки, о, сәнин Јерусәлимдәки
мүгәддәс хидмәтчиләринә зүлмләр
едиб. **14** Бурада да сәнин адыны
чағыран һәр кәси һәбс етмәк үчүн
бөјүк каһинләрдән ихтијар алыб».
15 Анчаг Ағa она деди: «Кет, чүнки
бу адам адымы милләтләрә, о чүм-
ләдән һөкмдарлара вә Исраил оғул-
ларына билдирмәк үчүн сечдијим
аләтдир. **16** Адым угрунда нәләр
чәкәчәјини она көстәрәчәјәм».

17 Һананја кетди. О, һәмин
евә кириб әлләрини Шаулун үзәри-
нә гојду вә деди: «Шаул, гар-
даш, бура кәләркән јолда сәнә
көрүнән Ағамыз Иса мәни сә-
нин јанына көндәрди ки, көзләрин
ачылсын вә мүгәддәс руһла дола-
сан». **18** О андача Шаулун көзлә-
риндән пулчуглара охшајан бир
шеј төкүлдү вә көзләри ачылды.
О дуруб вәфтиз олунду, **19** јемәк
јејиб гүввәтләнди.

Шаул бир нечә күн Дәмәшгдә,
шакирдләрин јанында галды
20 вә вахт итирмәдән синагогларда Иса һаггында шәһадәт верәрәк, онун Аллаһын Оғлу олдуғуну тәблиғ етмәјә башлады. **21** Ону ешидәнләрин һамысы чаш-баш галыб дејирди: «Мәкәр бу адам Јерусәлимдә Исанын адыны чағыранлара көз вериб, ишыг вермәјән адам дејил? Бураја да онлары тутуб бөјүк каһинләрин јанына апармаг үчүн кәлмәјиб?» **22** Шаул исә кет-кедә даһа да күчләнир, Исанын Мәсиһ олдуғуну мәнтигли сүрәтдә сүбут етмәклә Дәмәшг јәһудиләрини мәәттәл гојурду.

23 Арадан хејли күн кечди. Јәһудиләр ону өлдүрмәк үчүн суигәсд һазырладылар. **24** Лакин бу хәбәр Шаулун гулағына чатды. Онлар Шаулу өлдүрмәк үчүн кечә-күндүз шәһәр гапыларыны пусурдулар. **25** Онда Шаулун шакирдләри ону кечә икән сәбәтин ичиндә шәһәр диварындакы пәнчәрәдән ашағы ендирдиләр.

26 Јерусәлимә кәләндә Шаул шакирдләрә гошулмаға чалышды, амма һамы ондан горхурду, чүнки онун шакирд олдуғуна инанa билмирдиләр. **27** Барнаба онун көмәјинә кәлди. О, Шаулу һәвариләрин јанына кәтириб онун јолда Ағамызы нечә көрдүјүнү, Ағанын онунла данышдығыны, сонра Дәмәшгдә Исанын ады һаггында чәсарәтлә тәблиғ етдијини онлара әтрафлы данышды. **28** Беләликлә, Шаул шакирдләрлә галды. О, Јерусәлимдә күндәлик ишләри илә мәшғул олур, Ағанын ады һаггында чәсарәтлә данышыр, **29** јунандилли јәһудиләрлә сөһбәт вә мүбаһисә едирди. Онлар исә Шаулу өлдүрмәјә чалышырдылар. **30** Гардашлар бундан хәбәр

тутанда, ону Гејсәријјәјә кәтириб орадан Тарса јола салдылар.

31 Бундан сонра бүтүн Јәһудеја, Галилеја вә Самаријадакы јығынчаг үчүн әмин-аманлыг дөврү башланды. Јығынчаг мәһкәмләнир, Јеһова Аллаһын горхусу вә мүгәддәс руһун тәсәллиси илә јашајараг бөјүјүрдү.

32 Петер әтраф јерләри кәзә-кәзә Лидда шәһәриндә јашајан мүгәддәсләрин јанына кәлди. **33** Орада сәккиз ил иди ки, ифлич олуб јатагдан галхмајан Енеја адлы бир хәстә көрдү. **34** Петер она деди: «Енеја, Иса Мәсиһ сәнә шәфа верир. Дур, јорган-дөшәјини дә јығ». О, дәрһал ајаға дурду. **35** Лидда шәһәринин вә Шарон дүзүнүн бүтүн сакинләри ону көрәндә Ағамыза иман кәтирди.

36 Јаффа шәһәриндә Табита* адында бир шакирд вар иди. (Табита «чејран» демәкдир.) Бу гадын чох хејирхаһ иди вә касыблара һәмишә әл тутурду. **37** О күнләрдә Чејран хәстәләнди вә өлдү. Ону јујуб үст мәртәбәдә бир отаға гојдулар. **38** Лидда Јаффа шәһәринә јахын иди. Шакирдләр Петерин орада олдуғуну ешидәндә ики адам көндәриб дедиләр: «Хаһиш едирик, тез јанымыза кәл». **39** Петер дуруб онларла кетди. Ораја кәләндә ону үст мәртәбәдәки отаға апардылар. Бүтүн дул гадынлар аглаша-аглаша Петерин јанына кәлдиләр, Чејранын саг икән тикдији палтарлары она көстәрдиләр. **40** Петер һамыны отагдан чыхартды, диз үстә чөкүб дуа етди, сонра өлүјә үз тутуб деди: «Табита, галх!» Гадын көзләрини ачды вә Петери көрәндә дуруб отурду. **41** Петер онун әлиндән тутуб ајаға галдырды, сонра гардашлары вә дул гадынлары чағырды вә дирилмиш Чејраны онларын габағына чыхартды. **42** Бу хәбәр бүтүн Јаффаја јајылды вә бир чохлары Ағамыза иман кәтирди. **43** Петер бир мүддәт Јаффада даббаг Шимонун евиндә галды.

10 Гејсәријјәдә Корнили адында бир адам јашајырды. О, италјан һәрби дәстәсинин јүзбашысы иди. **2** Корнили мөмин бир адам иди, ев әһли дә өзү кими Аллаһдан горхан адамлар иди. О, халг үчүн хејирхаһ ишләр көрүр, даима Аллаһа дуа едирди. **3** Бир күн тәхминән күнорта саат үч* оларды. Она бир хәјал көрүндү. Корнили хәјалда ајдынча көрдү ки, Аллаһын бир мәләји ичәри кириб ону сәсләди: «Корнили!» **4** О, мәләјә баханда горхуб деди: «Бәли, Аға!» Мәләк она деди: «Сәнин дуаларын, хејирхаһ ишләрин Аллаһын дәркаһына јетишиб вә Аллаһ онлары јад етди. **5** Дур, Јаффаја адам көндәр вә Петерләгәбли Шимону чағыр. **6** Бу адам Шимон адлы бир даббағын гонағыдыр. Онун еви дәниз кәнарындадыр». **7** Мәләк чыхыб кедән кими, Корнили ики нөкәрини вә табечилијиндә олан әскәрләрин арасындан мөмин бир әскәри чағырды, **8** һәр шеји онлара данышыб Јаффаја көндәрди.

9 Ертәси күн, күнорта саат он ики* радәләриндә онлар шәһәрә јахынлашырдылар. Петер дә бу вахт дуа етмәк үчүн евин дамына чыхмышды. **10** Бирдән о ачды вә јемәк истәди. Һаһар һазырланан заман она бир хәјал кәлди. **11** Петер көрдү ки, көј ачылды вә бөјүк кәтан сүфрәјә охшар бир шеј дөрд учундан асылыб јерә енди-

---

Һәв 9:36* Бу гадынын арами ады Табита, јунан ады исә Дорка иди

Һәв 10:3* Һәрфән «күнүн доггузунчу сааты» **9*** Һәрфән «күнүн алтынчы сааты»

рилди. **12** Онун ичиндə чүрбəчүр һејван: дөрдајаглылар, сүрүнənлəр вə көј гушлары вар иди. **13** Бир сəс она деди: «Петер, дур, кəс вə је!» **14** Петер исə деди: «Хејр, Аға, мəним дилимə һеч вахт мурдар вə натəмиз шеј дəјмəјиб». **15** Сəс јенидən, икинчи дəфə онунла данышды вə деди: «Бир дə Аллаһын тəмизлəдији шеј лəрə мурдар демə». **16** Үчүнчү дəфə дə ејни шеј тəкрар олунду вə сүфрə о андача көјə апарылды.

17 Петер чаш-баш галыб бу хəјалын мəнасы үзəриндə баш сындырырды. Елə бу вахт Корнилинин көндəрдији адамлар Шимонун евини ахтара-ахтара кəлиб дарвазанын гаршысында дајандылар. **18** Онлар учадан сəсləјиб Петер лəгəбли Шимонун бурада гонаг олуб-олмадығыны хəбəр алдылар. **19** Петер хəјалла бағлы дəрин дүшүнчəлəрə даларкən руһ она деди: «Сəни үч нəфəр ахтарыр. **20** Дур, ашағы дүш вə онларла кет, тəрəддүд етмə, чүнки онлары мəн көндəрмишəм». **21** Петер ашағы дүшүб о адамлара деди: «Ахтардығыныз адам мəнəм. Бура нə үчүн кəлмисиниз?» **22** Онлар чаваб вердиləр: «Бизи бүтүн Јəһуди халғынын рəғбətини газанмыш салеһ адам, үрəјиндə Аллаһ горхусу олан јүзбашы Корнили көндəриб. Аллаһ она мүгəддəс мəлək васитəсилə көстəриш вериб ки, сəни евинə дəвət етсин вə динləсин». **23** Петер бу адамлары ичəри дəвət едиб онлара гонагпəрвəрлик көстərди.

Ертəси күн о дуруб онларла јола дүшдү, Јаффадан бир нечə гардаш да онунла кетди. **24** Нəвбəти күн о, Гејсəријјəјə кəлиб чатды. Корнили бүтүн гоһум-əгрəбасыны вə јахын достларыны евинə јығыб онларын јолуну көзləјирди. **25** О, Петери гаршылады, габағында тəзим едиб ајагларына дүшдү. **26** Петер исə ону галдыраб деди: «Ајаға галх, мəн дə сəнин кими бир инсанам». **27** Онлар даныша-даныша ичəри кечдиləр. Петер көрдү ки, бурада чохлу адам јығышыб вə **28** онлара деди: «Сиз јахшы билирсиниз ки, јəһудинин башга милləтдən олан адамла үнсијјət гурмасына вə ја онун јанына кетмəсинə Ганун јол вермир. Лакин Аллаһ мəнə көстərди ки, мəн һеч кəси мурдар вə ја натəмиз сајмамалыјам. **29** Буна көрə дə мəни чағыранда етираз етмəјиб кəлдим. Инди, дејин көрүм мəни нə үчүн чағырмысыныз?»

30 Корнили сөзə башлады: «Бу вахтдан кери һесабласаг, дөрд күн əввəл күнорта саат үч оларды, мəн евимдə дуа едирдим. Бирдən габағымда парлаг либаслы бир адам пејда олду **31** вə деди: “Корнили, сəнин дуан ешидилди вə Аллаһ хејирхаһ ишлəрини јад етди. **32** Буна көрə дə Јаффаја Петер лəгəбли Шимонун далынча адам көндəр. О, дəниз кənарында јашајан даббаг Шимонун евиндə гонагдыр”. **33** Мəн дə о саат сəнин далынча адам көндəрдим. Инди, сəн бизə хош кəлмисən. Көрдүјүн кими, һамымыз Аллаһын гаршысында јығышмышыг. Бујур даныш, Јеһованын сəнə əмр етдији шеј лəри динləмəјə һазырыг».

34 Петер сөзə башлады: «Доғрудан да, көрүрəм ки, Аллаһымыз ајры-сечкилик етмəјən Аллаһдыр, **35** һəр халғын ичиндə Ондан горхан вə салеһ һəјат сүрən адамы хошлајыр. **36** О, Исраил оғулларына Өз сөзүнү көндəрди вə һəр кəсин Ағасы олан Иса Мəсиһ васитəсилə кəлən сүлһ һаггында хош хəбəри онлара чатдырды.

37 Јәһјанын тәблиғ етдији вәфтиздән сонра Галилејадан тутмуш бүтүн Јәһудејада һамы бир мөвзудан данышырды. **38** Јәгин ки, сиз дә Аллаһын назаретли Исаны мүгәддәс руһла вә гүввә илә мәсһ етдијини, онун торпағымызы кәзиб долашараг инсанлара јахшылыг етдијини, Иблисин әзијјәт вердији адамлары сағалтдығыны ешитмисиниз. Аллаһ бу адамла иди. **39** Биз онун һәм јәһудиләрин өлкәсиндә, һәм Јерусәлимдә көрдүјү ишләрин шаһидијик. Онлар исә Исаны дирәкдән асыб өлдүрдүләр. **40** Аллаһ ону үчүнчү күндә дирилтди вә инсанлара көрүнмәсинә ичазә верди, **41** амма һәр кәсә јох, Өзүнүн габағчадан тәјин етдији шаһидләрә, дириләндән сонра онунла чөрәк кәсән бизләрә көрүнмәсинә изин верди. **42** Иса әмр етди ки, биз халга тәблиғ едиб Аллаһын ону дириләрин вә өлүләрин һакими тәјин етдијинә әтрафлы шәһадәт верәк. **43** Бүтүн пејғәмбәрләр онун һаггында шәһадәт верир, она иман кәтирән һәр кәсин күнаһларынын онун ады илә бағышланачағыны билдирирләр».

44 Петер һәлә сөзүнү гуртармамыш Аллаһын сөзүнү динләјәнләрә мүгәддәс руһ верилди. **45** Петерлә кәлмиш садиг гардашлар сүннәт едилмишләрдән идиләр. Онлары һејрәт бүрүдү, чүнки мүгәддәс руһ әнамы дикәр милләтләрин адамларынын да үзәринә төкүлүрдү. **46** Бу гардашлар онларын башга дилләрдә данышдығыны вә Аллаһа һәмд етдијини ешидирдиләр. Онда Петер деди: **47** «Мәкәр кимсә бу адамларын суда вәфтиз олунмасына мане ола биләр? Ахы онлар да, бизим кими, мүгәддәс руһ алыблар». **48** Сонра онлара Исанын ады наминә вәфтиз олунмағы тапшырды. Онлар Петердән саһиш етдиләр ки, о, бир нечә күн јанларында галсын.

11 Јәһудејада олан һәвариләр вә гардашлар башга халглардан оланларын да Аллаһын сөзүнү гәбул етдикләрини ешитдиләр. **2** Петер Јерусәлимә кәләндә сүннәт тәрәфдарлары онунла мүбаһисәјә киришиб **3** онун сүннәт едилмәмишләрин евинә кирдијини вә онларла чөрәк кәсдијини дедиләр. **4** Онда Петер һәр шејн тәфәррүаты илә онлара изаһ етмәјә башлады:

5 «Мән Јаффа шәһәриндә идим вә дуа едирдим. Бу заман мәнә бир хәјал кәлди. Хәјалда бөјүк кәтан сүфрәјә бәнзәр бир шеј дөрд учундан асылыб көјдән јерә ендирилирди. О, дүз мәним габағыма кәлди. **6** Бу сүфрәнин ичинә баханда орада јерин дөрдајаглы чанлыларыны, вәһши һејванлары, сүрүнәнләри вә көј гушларыны көрдүм. **7** Һәмчинин бир сәс ешитдим. Бу сәс мәнә деди: “Петер, дур, кәс вә јe!” **8** Анчаг мән дедим: “Хејр, Ага, мәним дилимә һеч вахт мурдар вә ја натәмиз шеј дәјмәјиб”. **9** Көјдән кәлән сәс икинчи дәфә деди: “Бир дә Аллаһын тәмизләдији шејләрә мурдар демә”. **10** Бу сәс үчүнчү дәфә тәкрарланды вә һәр шеј көјә галхды. **11** Бу дәм Гејсәријјәдән мәним далымча көндәрилмиш үч адам галдығымыз евә јахынлашды. **12** Руһ мәнә деди ки, тәрәддүд етмәдән онларла кедим. Бу алты гардаш да мәнимлә кетди вә биз о адамын евинә кирдик.

13 Һәмин адам евинә мәләк кәлдијини бизә данышды. Мәләк она демишди: “Јаффаја адам көндәр вә Петер ләгәбли Шимону чағыртдыр. **14** Онун данышачағы сөзләрин сајәсиндә сән вә

евиндәкиләр хилас олачагсыныз”.
15 Мән сөзә башладым. Бирдән онлара, лап башлангычда бизә верилдији кими, мүгәддәс руһ верилди.
16 Онда Аганын сөзләри јадыма дүшдү: “Јәһја су илә вәфтиз едирди, сиз исә мүгәддәс руһла вәфтиз едиләчәксиниз”. **17** Әкәр Аллаһ Ағамыз Иса Мәсиһә иман кәтирән бизләрә бағышладығы әнамы онлара да бағышлајыбса, мән кимәм ки, Аллаһа мане олум?»

18 Онлар бу сөзләри ешидәндә сакитләшдиләр вә Аллаһа һәмд едиб дедиләр: «Демәли, Аллаһ башга милләтләрдән оланлара да төвбә едиб јашамаг имканы верди».

19 Стефанын гәтлиндән сонра башлајан тәгибә көрә дағылышанлар Финикија, Кипр вә Антакијаја кедиб чыхдылар. Амма онлар Аллаһын сөзүнү јалныз јәһудиләрә данышырдылар. **20** Араларында кипрли вә киренали шакирдләр варды. Бу шакирдләр Антакијаја кәлдиләр. Онлар јунандилли әһали илә сөһбәт едир вә Ағамыз Иса һаггында хош хәбәри онлара билдирирдиләр. **21** Јеһова онларла иди вә хејли адам Ағамыза иман кәтириб онун јолуна гошулду.

22 Онларын сорағы Јерусәлимдәки јығынчаға чатды вә јығынчаг Барнабаны Антакијаја көндәрди. **23** Барнаба ора кәләндә Аллаһын лүтфүнү көрүб севинди вә һамыны Ағаја үрәкдән, мәтанәтлә садиг галмаға чағырды. **24** О, мүгәддәс руһла долу, иманлы вә јахшы бир адам иди. Беләликлә, Ағамызын јолу илә кедәнләрә хејли адам гошулду. **25** Сонра Барнаба Шаулу ахтармаг үчүн Тарса јолланды. **26** Ону тапыб Антакијаја кәтирди. Онлар бир ил әрзиндә орадакы јығынчагла әмәкдашлыг едир, Аллаһын сөзүнү чамаата өјрәдирдиләр. Шакирдләр Аллаһын рәһбәрлији илә илк дәфә Антакијада мәсиһчи адланмаға башладылар.

27 О күнләрдә Јерусәлимдән Антакијаја пејғәмбәрләр кәлдиләр. **28** Агаб адлы пејғәмбәр дуруб бүтүн јер үзүндә бәрк гытлыг олачағыны руһ васитәсилә хәбәр верди. Доғрудан да, Клавдинин дөврүндә гытлыг олду. **29** Онда шакирдләр гәрарлашдырдылар ки, һәр кәс Јәһудејада јашајан гардашлара күчү чатан гәдәр јардым көстәрсин; **30** онлар белә дә етдиләр. Јардымы топлајыб Барнаба вә Шаул илә ағсаггаллара көндәрдиләр.

12 Тәхминән һәмин вахт падшаһ Һирод* јығынчагдакылардан бәзиләринә зүлм етмәјә башлады. **2** О, Јәһјанын гардашы Јагубу гылынчла өлдүрдү. **3** Көрәндә ки, бу иш јәһудиләрин үрәјинчәдир, Петери дә тутдурду. (Бу һадисә Мајасыз Чөрәк бајрамы күнләриндә баш вермишди.) **4** Петери тутуб зиндана салды вә онун кешијини чәкмәк үчүн һәр бири дөрд әскәрдән ибарәт дөрд гаровул дәстәси тәјин етди. Һирод ону Пасхадан сонра халгын габағына чыхартмаг нијјәтиндә иди. **5** Беләликлә, Петер зинданда иди, јығынчаг исә онун үчүн кечә-күндүз дуа едирди.

6 Һирод Петери халгын өнүнә чыхартмаг истәдији күнүн кечәси Петер ики әскәрин арасында јатмышды. О, ики зәнчирлә гандалланмышды, көзәтчиләр исә гапынын ағзында дуруб һәбсхананын кешијини чәкирдиләр. **7** Бирдән Јеһованын мәләји пејда олду вә зиндан ишыгланды. Мәләк Петерин бөјрүнә тохунуб ону ојатды вә деди: «Тез ол, дур!» Петерин

Һәв 12:1* І Һирод Агриппа

әлләриндәки зәнчирләр ачылыб јерә дүшдү. **8** Мәләк деди: «Гуршағыны бағла вә сәндәлләрини кеј». Петер онун дедијини етди. Сонра мәләк деди: «Әбаны кејин вә далымча кәл». **9** Петер бајыра чыхыб мәләјин далынча кетди. О, бүтүн бунларын керчәк олдуғуну билмирди. Она елә кәлирди ки, көрдүкләри бир хәјалдыр. **10** Онлар биринчи вә икинчи гаровул дәстәсинин јанындан кечәндән сонра шәһәрә ачылан дәмир дарвазанын габағына кәлдиләр. Дарваза өз-өзүнә ачылды. Онлар чыхыб бир күчә илә кетдиләр, гәфләтән мәләк Петердән ајрылды. **11** Петер өзүнә кәлиб деди: «Инди баша дүшүрәм ки, Јеһова Өз мәләјини көндәриб мәни Һиродун әлиндән гуртарды вә јәһуди халгынын үмидләрини боша чыхартды».

12 Петер бу һадисәнин үзәриндә дүшүндүкдән сонра Маркләгәбли Јәһјанын анасы Мәрјәмин евинә кетди. Орада чохлу шакирд јығышыб дуа едирди. **13** Петер гапыны дөјдү, Рода адлы гуллугчу гыз гапыја чыхды. **14** О, Петерин сәсини таныјанда севинчиндән гапыны ачмајыб ичәри гачды вә Петерин гапынын ағзында дурдуғуну орадакылара хәбәр верди. **15** Онлар гыза дедиләр: «Башына һава кәлиб?» Лакин гыз Петерин кәлдијини исрар едирди. Онда шакирдләр дедиләр: «Бу, онун мәләјидир». **16** Петер исә гапыны дөјүрдү. Гапыны ачанда Петери көрүб тәәччүбләндиләр. **17** О, әли илә ишарә едиб онлары сакитләшдирди. Сонра Јеһованын ону зиндандан нечә чыхартдығыны әтрафлы нәгл едиб тапшырды: «Бунлары Јагуба вә дикәр гардашлара чатдырын». Буну дејиб евдән чыхды вә башга јерә кетди.

18 Сәһәр ачыланда әскәрләрин арасына чахнашма дүшдү, үнки һеч ким Петерин һара јоха чыхдығыны билмирди. **19** Һирод һәр јери әләк-вәләк еләди, ону тапмајанда көзәтчиләри сорғу-суала чәкди, сонра әмр едиб онлары чәзаландырды. Һирод Јәһудејадан Гејсәријјәјә кетди вә бир мүддәт орада галды.

20 О, Сур вә Сидон әһалисинә гаршы бәрк гәзәбләнмишди. Онлар бирләшиб Һиродун јанына кәлдиләр вә падшаһ евинә нәзарәт едән Бласты өз тәрәфләринә чәкиб онун васитәсилә падшаһла барышыг диләдиләр, чүнки онларын өлкәси падшаһын вилајәтиндән әрзаг алырды. **21** Бир күн Һирод шаһлыг либасыны кејиб һаким күрсүсүнә отурду вә халга хитаб етди. **22** Ора топлашмыш чамаат исә: «Бу, инсан сәси дејил, бу, аллаһ сәсидир!», — дејәрәк гышғырмаға башлады. **23** Јеһованын мәләји һәмин андача Һироду вурду, үнки о, Аллаһы шәрәфләндирмәди. Һирод хәстәләнди, гурдлар ону једи вә о өлдү.

24 Јеһованын сөзү исә вүсәт алыр вә аләмә јајылырды.

25 Барнаба илә Шаул Јерусәлимдә јардымла бағлы ишләрини баша чатдырдылар вә Маркләгәбли Јәһјаны да өзләри илә көтүрүб кери гајытдылар.

13 Антакијадакы јығынчагда бу адамлар пејғәмбәрлик вә мүәллимлик едирдиләр: Барнаба, Гара*ләгәбли Симеон, кираналы Луки, вилајәт һакими Һиродла бир јердә тәһсил алмыш Манаен вә Шаул. **2** Онлар оруч тутуб Јеһоваја хидмәт едән заман мүгәддәс руһ деди: «Барнаба вә Шау-

---

Һәв 13:1* Һәрфән «Никер»

лу мәним үчүн ајырын. Мән онлары
сечмишәм, онлара иш тапшырачағам». **3** Онлар оруҹ тутдулар, дуа
етдиләр вә сонра әлләрини Барнаба
илә Шаулун үзәринә гојуб јола сал-
дылар.

4 Мүгәддәс руһ тәрәфиндән көн-
дәрилән бу адамлар Селевкијаја
кетдиләр, орадан да Кипрә үздүләр.
5 Саламисә чатанда јәһуди сина-
гогларында Аллаһын сөзүнү тәблиғ
етмәјә башладылар. Јәһја онларын
гуллуғунда дурурду.

6 Онлар бүтүн аданы долаша-до-
лаша кәлиб Пафоса чыхдылар. Ора-
да Барјешу адында бир јәһуди
варды; о, сахта пејғәмбәр иди вә ҹа-
дукәрлик едирди. **7** О, вали Сер-
ки Павелин гуллуғунда иди. Сер-
ки Павел чох ағыллы адам иди
вә Аллаһын сөзүнү динләмәји үрәк-
дән арзулајырды, буна көрә дә Бар-
наба илә Шаулу јанына чағырды.
8 Анҹаг ҹадукәр Елима (бу адын
мәнасы «ҹадукәр» демәкдир) онла-
ра мүгавимәт көстәрмәјә башлады.
О, валини имандан дөндәрмәк ниј-
јәтиндә иди. **9** Онда һәмчинин
Павел адланан Шаул мүгәддәс руһ-
ла долду вә көзләрини она зилләјиб **10** деди: «Еј Иблисин баласы,
салеһлијин дүшмәни! Сәнин ичин
һәр ҹүр јалан вә писликлә долудур!
Нә вахта гәдәр Јеһованын дүз јол-
ларыны әјәҹәксән? **11** Бах, Јеһо-
ванын әли сәнә гаршы галхыб. Сән
кор олаҹагсан, бир мүддәт күнәш
ишығына һәсрәт галаҹагсан». О ан-
даҹа Елиманын көзүнә гаты ду-
ман вә гаранлыг чөкдү. О, ора-бура
вурнухараг өзүнә бәләдчи ахтар-
маға башлады. **12** Вали буну кө-
рәндә иман кәтирди, чүнки Јеһова
һаггында өјрәндикләри ону валеһ
етмишди.

13 Павел јолдашлары илә бир-
ликдә Пафосдан дәнизә чыхды вә
Памфилијада јерләшән Перкијаја
кәлди. Јәһја исә онлардан ајрылыб
Јерусәлимә гајытды. **14** Павел вә
Барнаба Перкијадан чыхыб Писи-
дија бөлкәсиндәки Антакијаја кәл-
диләр вә шәнбә күнү синагога ки-
риб әјләшдиләр. **15** Ганун вә
Пејғәмбәрләрин китаблары охун-
дугдан сонра синагогун рәисләри
онларын јанына адам көндәриб со-
рушдулар: «Гардашлар, халгы руһ-
ландырмаға сөзүнүз варса, бујурун,
сөјләјин». **16** Павел ајаға галхды,
әли илә ишарә едиб сөзә башлады:

«Еј исраиллиләр вә үрәјиндә Ал-
лаһ горхусу оланлар, мәни динлә-
јин. **17** Исраил халгынын Алла-
һы улу аталарымызы сечди. О,
Мисир торпағында гәриб кими ја-
шајан бу халгы уҹалтды, күҹлү голу
илә ону орадан чыхартды. **18** Ал-
лаһ тәхминән гырх ил әрзиндә
сәһрада онларын һәр бир һәрәкә-
тинә дөздү. **19** Кәнан торпағын-
да једди халгы мәһв едәндән сонра
торпағы пүшклә араларында бө-
лүшдүрдү. **20** Бүтүн бунлар тәх-
минән дөрд јүз әлли ил әрзиндә
баш вермишдир.

Сонра Аллаһ онлара һакимләри
верди. Һакимләр Шамуел пејғәмбә-
рин дөврүнә кими онлара башчы-
лыг едирди. **21** Амма сонра он-
лар падшаһ тәләб етдиләр вә Аллаһ
онларын үзәриндә Бинјамин гәби-
ләсиндән Киш оғлу Шаулу падшаһ
гојду. Шаул гырх ил һакимијјәт сүр-
дү. **22** Аллаһ ону тахтдан салыб
Давуду онлар үчүн падшаһ гојду.
О, Давуд һаггында шәһадәт верә-
рәк демишди: “Мән Јешај оғлу Да-
вуду тапдым, о, Мәним үрәјимҹә-
дир. О, истәдијим һәр шеји едәҹәк”.
23 Аллаһ вәдинә садиг галыб бу
адамын нәслиндән Исраилә хилас-
кар верди. Бу хиласкар Исадыр.
24 Онун кәлишиндән әввәл Јәһја

бүтүн Исраил халгына төвбә рәмзи олан вәфтизи тәблиғ етмишди. **25** Јәһја өз хидмәтини баша чатдырмаг үзрә оланда белә демишди: “Мәни ким һесаб едирсиниз? Мән дүшүндүјүнүз шәхс дејиләм. Амма мәндән сонра кәлән вар, мән һәтта онун ајағындакы сәндәлин бағыны ачмаға лајиг дејиләм”.

26 Ej гардашлар, Ибраһимин оғуллары вә үрәјиндә Аллаһ горхусу оланлар, хилас барәдә бу хәбәр бизә көндәрилиб. **27** Јерусәлим әһли вә онларын рәһбәрләри ону гәбул етмәдиләр, чыхардыглары һөкмлә Пејғәмбәрләрин дедикләрини, һәр шәнбә күнү учадан охунан сөзләри јеринә јетирдиләр. **28** О адамда өлүмә лајиг бир шеј тапмадылар, амма Пилатдан ону едам етдирмәји тәләб етдиләр. **29** Онун һаггында јазылмыш һәр шеји јеринә јетирдикдән сонра ону дирәкдән ендириб сәрдабәјә гојдулар. **30** Лакин Аллаһ ону дирилтди **31** вә о, Галилејадан онунла бирликдә Јерусәлимә кәлмиш адамлара хејли вахт әрзиндә көрүндү. Бу адамлар инди халга онун һаггында шаһидлик едирләр.

32 Беләликлә, биз сизә улу аталарымыза верилмиш вәд һаггында хош хәбәри чатдырырыг. **33** Аллаһ Исаны дирилтмәклә бу вәди онларын өвладлары, јәни бизим үчүн јеринә јетирди, нечә ки, икинчи мәзмурда дејилир: “Сән Мәним оғлумсан, бу күн Мән сәнә Ата олдум”. **34** Аллаһ ону дирилтди, онун бәдәни һеч вахт чүрүмәјәчәк. Аллаһ бу фикри белә ифадә едиб: “Мән сизә Давуда вәд етдијим садиг мәһәббәти көстәрәчәјәм”. **35** Башга мәзмурда да белә дејилир: “Сән гојмазсан ки, вәфалы гулун чүрүсүн”. **36** Давуд өз күнләриндә Аллаһын нијјәтинә хидмәт етмиш вә сонра өлүм јухусуна кетмишдир. О, дәдә-бабаларынын јанында дәфн едилди вә чүрүдү. **37** Аллаһын дирилтдији о инсан исә чүрүмәди.

38 Гардашлар, буну билин ки, биз сизә бу адам васитәсилә күнаһларын бағышландығыны билдиририк. **39** Бәли, Мусанын гануну илә бағышланмасы мүмкүн олмајан бүтүн күнаһларыныз онун васитәсилә бағышланыр, иман кәтирән һәр кәс онун васитәсилә бағышланыр. **40** Буна көрә дә өзүнүзү көзләјин ки, Пејғәмбәрләрин китабларында дејиләнләр сизин башыныза кәлмәсин: **41** “Ej һәгарәтли адамлар, бахын вә мат галын, көзүмүн габағындан итилин, чүнки Мән сизин күнләрдә елә бир иш көрәчәјәм ки, онун һаггында сизә әтрафлы данышсалар да, әсла инанмајачагсыныз”».

42 Павел вә Барнаба чөлә чыханда чамаат јалвар-јахар едиб онлардан саһиш етди ки, кәлән шәнбә дә бу һагда данышсынлар. **43** Синагогдакылар дағылышандан сонра јәһудиләрин вә прозелитләрин арасындан хејли диндар адам Павеллә Барнабанын далынча кетди. Онлар бу адамлары Аллаһын лүтфүнә лајиг јашамаға тәшвиг едирдиләр.

44 Кәлән шәнбә күнү демәк олар ки, бүтүн шәһәр Јеһованын сөзүнү динләмәјә јығышды. **45** Јәһудиләр бир белә чамааты көрәндә пахыллыгдан алышыб јандылар вә күфр даныша-даныша Павелин дедикләринә гаршы чыхмаға башладылар. **46** Павел вә Барнаба чәсарәтлә дедиләр: «Аллаһын сөзү илк нөвбәдә сизә чатдырылмалы иди. Мадам ки, сиз бу сөзү рәдд етдиниз вә өзүнүзү әбәди һәјата лајиг

hесаб етмирсиниз, биз дикәр милләтләрә мүрачиәт едирик. **47** Jehова бизә белә әмр едиб: “Мән сәни милләтләр үчүн нур тәјин етдим ки, јерин учгарларына гәдәр хилас кәтирәсән”».

48 Башга милләтләрдән оланлар бу сөзләри ешидәндә чох севиндиләр вә Jehованын сөзүнү тәрәннүм етмәјә башладылар. Үрәјиндә әбәди һәјата дүзкүн мејли оланларын һамысы иман кәтирди. **49** Jehованын сөзү бүтүн о әразијә јајылырды. **50** Лакин јәһудиләр шәһәрин диндар вә мөтәбәр гадынларыны, һәмчинин нүфузлу адамларыны гызышдырыб Павел илә Барнабаја гаршы галдырдылар вә онлар һәвариләри өз торпагларындан говдулар. **51** Павел вә Барнаба онларын гаршысында ајагларынын тозуну чырпыб* Конјаја кетдиләр. **52** Шакирдләрин севинчи ашыбдашыр, онлар мүгәддәс руһла долурдулар.

14 Павел вә Барнаба Конјада јәһуди синагогуна кирдиләр. Онлар елә данышдылар ки, һәм јәһудиләрин, һәм дә јунанларын ичиндән хејли адам иман кәтирди. **2** Амма иман кәтирмәјән јәһудиләр дикәр милләтләрдән оланлары гызышдырыб гардашлара гаршы галдырдылар. **3** Буна бахмајараг, һәвариләр хејли вахт орада галдылар. Онлар Jehовадан сәлаһијјәт алараг чәсарәтлә данышырдылар. Аллаһ онларын әли илә әламәт вә мөчүзәләр көстәрирди, беләчә, һәвариләрин Онун лүтфү һаггында дедикләрини тәсдиг едирди. **4** Шәһәр әһли ики јерә бөлүнмүшдү, бир тәрәф јәһудиләри, дикәр тәрәф исә һәвариләри дәстәкләјирди. **5** Дикәр милләтләрдән оланлар вә јәһудиләр өз рәһбәрләри илә бирләшиб һәвариләри тәһгир етмәјә вә дашламаға һазырлашырдылар. **6** Һәвариләр бундан хәбәр тутуб орадан гачдылар вә Ликаонија, Листра, Дербија шәһәрләринә вә бу шәһәрләрин әтраф кәндләринә кәлиб **7** бу јерләрдә хош хәбәри тәблиг етдиләр.

8 Листрада ајагларындан шикәст бир адам вар иди. О, өмрүндә һеч вахт јеримәмишди. **9** Бу адам Павели динләјирди. Павел она диггәтлә бахды вә көрдү ки, онун иманы вар вә о саґала биләр. **10** Онда Павел учадан деди: «Ајаґа галх!» О, јеріндән сычрајыб кәзмәјә башлады. **11** Чамаат Павелин бу ишини көрәндә Ликаонија дилиндә учадан деди: «Аллаһлар инсан чилдиндә јанымыза енибләр!» **12** Онлар Барнабаны Зевс, Павели исә Һермес адландырдылар, чүнки әсас етибарилә о данышырды. **13** Шәһәрин габаґында јерләшән Зевс мәбәдинин каһини чамаатла бирликдә гурбан кәсмәк үчүн шәһәрин дарвазаларына өкүзләр вә чәләнкләр кәтирди.

14 Һәвариләр Барнаба вә Павел исә буну ешидәндә әбаларыны чырдылар, өзләрини чамаатын арасына атыб **15** гышгырдылар: «Гардашлар, сиз нә едирсиниз? Биз дә сизин кими ади инсаныг вә хош хәбәри сизә чатдырмагда мәгсәдимиз одур ки, бу бош шејләрдән әл чәкиб көјү, јери, дәнизи вә онларын ичиндәки һәр шеји јарадан дири Аллаһа тәрәф дөнәсиниз. **16** О, кечмишдә һәр бир милләтә өз јолу илә кетмәјә изин вермишди. **17** Һәрчәнд Өзү һаггында даима шәһадәт верирди: сизә јахшылыг едәрәк көјдән јаґыш јаґдырыр, бәрәкәтли мөвсүмләр вә бол-бол гида верир,

---

Һәв 13:51* Матта 10:14 һашијәсинә бах

үрәјинизи шадлыгла дојдурурду».
18 Һәвариләр бу сөзләри сөјләјәрәк чамааты гурбан кәсмәкдән күчлә сахлајырдылар.

19 Лакин Антакија вә Конјадан кәлмиш јәһудиләр чамааты гызышдырыб Павели даша басдылар вә сонра ону өлмүш саныб шәһәрдән кәнара атдылар. **20** Шакирдләр онун башына јығышанда Павел ајаға галхыб шәһәрә кирди. Ертәси күн о, Барнаба илә Дербија шәһәринә јола дүшдү. **21** Һәмин шәһәрдә хош хәбәри тәблиғ едиб хејли шакирд һазырлајандан сонра онлар Листраја, Конјаја вә Антакијаја гајытдылар. **22** Орадакы шакирдләри үрәкләндириб иманда галмаға тәшвиг едәрәк дејирдиләр: «Биз чохлу әзаб-әзијјәтдән кечиб Аллаһын падшаһлығына кирмәлијик». **23** Һәвариләр һәмчинин һәр јығынчагда ағсаггаллар тәјин етдиләр, оруч тутуб дуа етдикдән сонра шакирдләри иман кәтирдикләри Аллаһа, Јеһоваја әманәт етдиләр.

24 Павел илә Барнаба Писидијадан кечиб Памфилијаја кәлдиләр, **25** Перкијада Аллаһын сөзүнү тәблиғ етдиләр вә сонра Атталијаја кетдиләр. **26** Һәвариләр орадан Антакијаја үздүләр. Онлар алдыглары тапшырығы јеринә јетирмәк үчүн мәһз бу шәһәрдә Аллаһын лүтфүнә әманәт едилмишдиләр вә инди һәмин иши баша чатдырмышдылар.

27 Һәвариләр Антакијаја кәлдиләр вә јығынчагла көрүшүб, Аллаһын онларын васитәсилә көрдүјү ишләри, һәмчинин дикәр милләтләрә иман гапысыны ачдығыны гардашлара данышдылар. **28** Беләликлә, онлар бир мүддәт шакирдләрин јанында галдылар.

15 Јәһудејадан бәзи адамлар кәлиб гардашлары: «Әкәр Мусанын гојдуғу адәт үзрә сүннәт едилмәсәниз, хилас олмајачагсыныз», — дејә өјрәтмәјә башладылар. **2** Лакин бу адамларла Павел вә Барнаба арасында чидди фикир ајрылығы јаранды вә онлар мүбаһисәјә башладылар. Буна көрә дә белә гәрара алынды ки, Павел, Барнаба вә бир нечә нәфәр башга гардаш бу мәсәлә илә әлагәдар Јерусәлимә, һәвариләрин вә ағсаггалларын јанына кетсинләр.

3 Јығынчаг онлары бир гәдәр өтүрдү. Сонра онлар Финикија вә Самаријадан кечәркән дикәр милләтләрдән олан адамларын имана нечә кәлдикләрини тәфәррүаты илә данышыр вә бүтүн гардашларын үрәјини шад едирдиләр. **4** Онлар Јерусәлимә чатанда јығынчаг, һәвариләр вә ағсаггаллар тәрәфиндән меһрибанлыгла гаршыландылар вә Аллаһын онларын васитәсилә көрдүјү чохсајлы ишләриндән данышдылар. **5** Лакин фәрисеј тәригәтиндән иман кәтирмиш бәзиләри ајаға галхыб дедиләр: «Онлар сүннәт едилмәлидирләр. Онлардан тәләб олунмалыдыр ки, Мусанын ганунуна риајәт етсинләр».

6 Онда һәвариләр вә ағсаггаллар бу ишә бахмаг үчүн топлашдылар. **7** Узун мүбаһисәләрдән сонра Петер ајаға галхыб сөзә башлады: «Гардашлар, сизә јахшы мәлумдур ки, Аллаһ дикәр милләтләрдән олан адамларын хош хәбәри ешидиб иман кәтирмәләри үчүн илк күнләрдән сизин арамыздан мәни сечиб. **8** Үрәкләри илән Аллаһ, бизә вердији кими, бу адамлара да мүгәддәс руһундан вермәклә онлары гәбул етдијини көстәрди. **9** О, бизимлә онларын

арасында һеч бир фәрг гојмады вә
иман васитәсилә онларын үрәјини
тәмизләди. **10** Белә исә нәјә көрә
нә әҹдадларымызын, нә дә бизим
дашыја билмәдијимиз бојундуруғу
шакирдләрин бојнуна гојуб Аллаһы
сынајырсыныз? **11** Ахы биз өзү-
мүз дә о инсанлар кими, Ағамыз
Исанын лүтфү сајәсиндә хилас ола-
чағымыза инанырыг».

12 О заман бүтүн топлашан-
лар сусуб Барнаба илә Павели дин-
ләмәјә башладылар. Бу ики гар-
даш Аллаһын дикәр милләтләр
арасында онларын әли илә көс-
тәрдији чохлу мөҹүзә вә әламәт-
ләрдән данышдылар. **13** Онлар
данышыб гуртаранда Јагуб сөз
алыб деди: «Гардашлар, мәни дин-
ләјин. **14** Аллаһын дикәр милләт-
ләрдән Өз адына бир халг тәшкил
етмәк үчүн онлара илк дәфә нечә
нәзәр салдығыны Симеон* әтраф-
лы нәгл етди. **15** Пејгәмбәрләрин
китабында јазыланлар да бунунла
үст-үстә дүшүр: **16** “Бундан сон-
ра гајыдыб Давудун јыхылмыш чар-
дағыны јенидән гурачағам, харабa-
лыгларыны бәрпа едиб, ону тәзәдән
гурачағам ки, **17** бу халгдан гал-
мыш адамлар, дикәр милләтләр-
дән олуб Мәним адымла адланан
инсанларла биркә Јеһованы үрәк-
дән ахтарсынлар. **18** Та гәдим-
дән бәлли олан бу шејләри едән Је-
һова белә дејир”. **19** Буна көрә дә
белә һесаб едирәм ки, дикәр мил-
ләтләрдән Аллаһа тәрәф дөнән ин-
санлар үчүн чәтинлик јаратмама-
лыјыг. **20** Кәлин онлара јазаг
ки, бүтпәрәстликлә мурдарлан-
мыш шејләрдән, чинси әхлагсыз-
лыгдан, боғулмуш һејван әтиндән
вә гандан чәкинсинләр. **21** Чүн-
ки та гәдимдән һәр шәһәрдә Муса-
нын јаздыгларыны изаһ едән адам-
лар вар. Онлар һәр шәнбә күнү
онун китабларыны синагогларда
учадан охујурлар».

22 Бундан сонра һәвариләр, ағ-
саггаллар вә бүтүн јығынчаг өз ара-
ларындан Барсаба адланан Јәһуда-
ны вә Силаны сечиб Павел вә
Барнаба илә Антакијаја көндәрмәк
гәрарына кәлдиләр. Сечиләнләр јы-
ғынчагда мәсул гардашлар идиләр.
23 Онларла бу мәктубу көндәрди-
ләр:

«Гардашларыныз һәвариләр вә
ағсаггаллардан Антакија, Сурија вә
Киликијадакы дикәр милләтләрдән
олан гардашлара салам! **24** Ара-
мыздан бәзиләринин өз сөзләри
илә сизи тәлаша салдығыны, има-
нынызы сарсытмаға чалышды-
ғыны ешитмишик, һалбуки биз
онлара һеч бир көстәриш вермәми-
шик. **25** Биз јекдилликлә гәрара
алдыг ки, сечдијимиз гардашлары,
26 Ағамыз Иса Мәсиһин ады уғ-
рунда чанларыны тәһлүкәјә атмыш
әзизләримиз Барнаба вә Павеллә
јанынызa көндәрәк. **27** Белә лик-
лә, Јәһуда вә Силаны јанынызa
көндәририк, онлар бу мәктубда
јаздыгларымызы сизә шифаһи чат-
дырачаглар. **28** Биз мүгәддәс ру-
һун көмәји илә гәрара кәлдик ки,
үзәринизә бу зәрури шејләрдән әла-
вә јүк гојмајаг: **29** бүтләрә гур-
бан кәтирилмиш шејләрдән, ган-
дан, боғулмуш һејван әтиндән вә
чинси әхлагсызлыгдан чәкинин.
Әкәр бунлардан гәтијјәтлә чәкинсә-
низ, һәр ишдә уғурлу олачагсыныз.
Сағлыгла галын!»

30 Сонра гардашлары јола
салдылар. Бу гардашлар Анта-
кијаја кәлиб шакирдләри топ-
ладылар вә мәктубу онлара вер-
диләр. **31** Онлар мәктубу охујуб

Һәв 15:14* Шимон (Петер) адынын дикәр формасы

бу руһландырычы сөзләрә севиндиләр. **32** Јәһуда вә Сила, һәм дә пејғәмбәр олдугларындан, гардашлары бир чох сөзләрлә дөнә-дөнә руһландырыб мөһкәмләндирдиләр. **33** Бир мүддәт орада галандан сонра гардашлар онлары керијә, онлары көндәрмиш гардашларын јанына саг-саламат јола салдылар. **34** * —— **35** Амма Павеллә Барнаба Антакијада галыб бир чох шакирдлә бәрабәр Јеһованын сөзү һаггындакы хош хәбәри тәблиг едир вә өјрәдирдиләр.

36 Бир нечә күндән сонра Павел Барнабаја деди: «Кәл, Јеһованын сөзүнү тәблиг етдијимиз бүтүн шәһәрләрә гајыдаг вә орадакы гардашлара баш чәкәк, көрәк нечәдирләр». **37** Барнаба Маркләгәбли Јәһјаны да көтүрмәк истәди. **38** Амма Павел ону бу сәјаһәтә көтүрмәји мүнасиб билмәди, чүнки о, Памфилијада һәвариләрдән ајрылмыш вә онларла бу иши давам етдирмәмишди. **39** Бу мәсәлә онларын арасында гызғын чәкишмәјә сәбәб олду вә онлар бирбириндән ајрылдылар. Барнаба Маркы өзү илә көтүрүб Кипрә јолланды. **40** Павел исә Силаны сечди. Гардашлар Павели Јеһованын лүтфүнә әманәт етдикдән сонра о, јола чыхды. **41** О, Сурија вә Киликијадан кечәрәк јығынчаглары мөһкәмләндирирди.

16 Павел Дербија шәһәринә, орадан да Листраја кәлди. Бу шәһәрдә Тимотеј адында бир шакирд вар иди. Онун анасы диндар јәһуди, атасы исә јунан иди. **2** Листра вә Конја шәһәрләриндәки гардашлар Тимотеј һаггында ағыздолусу данышырдылар. **3** Павел бу кәнчи өзү илә көтүрмәк истәди, амма әввәлчә о јерләрдә јашајан јәһудиләрә көрә ону сүннәт етди, чүнки һамы онун атасынын јунан олдуғуну билирди. **4** Онлар шәһәрбәшәһәр кәзәрәк шакирдләрә Јерусәлимдәки һәвариләрин вә ағсаггалларын гәрарларыны чатдырыр, бу гәрарлара әмәл етмәји тапшырырдылар. **5** Беләликлә, шакирдләрин иманы мөһкәмләнир вә јығынчаглар күнү-күндән бөјүјүрдү.

6 Мүгәддәс руһ онлара Асија вилајәтиндә Аллаһын сөзүнү тәблиг етмәји гадаған етдијиндән онлар Фрикија вә Галатија торпағындан кечиб, **7** Мисијаја кәлдиләр. Орадан Битинијаја кетмәјә чәһд көстәрдиләр, амма Иса руһ васитәсилә онлара изин вермәди. **8** Буна көрә дә онлар Мисијадан кечиб Троаса кәлдиләр. **9** Кечә Павелә бир хәјал кәлди. Павел көрдү ки, бир македонијалы дуруб она јалварыр: «Нә олар, Македонијаја кәл, бизә көмәк ет». **10** Павел бу хәјалы көрән кими, биз Македонијаја јола дүшдүк; белә гәнаәтә кәлмишдик ки, Аллаһ онлара хош хәбәри чатдырмаг үчүн бизи ора чағырыр.

11 Беләликлә, биз Троасдан дәнизә чыхдыг вә дүз Самотракијаја үздүк. Ертәси күн кәлиб Неапола чатдыг, **12** орадан исә Македонија вилајәтинин баш шәһәри вә Романын мүстәмләкәси олан Филипијә кәлдик. Биз бу шәһәрдә бир нечә күн галдыг. **13** Шәнбә күнү шәһәр гапысындан чыхыб чај гырағына ендик, чүнки дуа јеринин бурада олдуғуну фикирләширдик. Биз әјләшиб ораја јығышмыш гадынларла сөһбәт етмәјә башладыг. **14** Тиатира шәһәриндән олан вә бәнөвшәји гумаш парча сатан Лидија адында мөмин бир гадын

Һәв 15:34* Матта 17:21 һашијәсинә бах

бизи динләјирди. Јеһова онун үрәјини ачды ки, о, Павелин дедикләрини гәбул етсин. **15** Лидија вә онун евиндәкиләр вәфтиз олунандан сонра о, бизә јалвармаға башлады: «Әкәр мәни Јеһоваја сәдагәтли бир инсан һесаб едирсинизсә, хаһиш едирәм, евимә кәлин, гонағым олун». О, бизи дилә тутуб евинә апарды.

16 Бир күн биз дуа јеринә кедәндә габағымыза дахилиндә мурдар руһ, фалчы чин олан бир гуллугчу гыз чыхды. О, кәләчәкдән хәбәр вермәклә ағаларына бөјүк кәлир кәтирирди. **17** Бу гыз Павелин вә бизим далымызча дүшүб гышгырырды: «Бунлар Аллаһ-Тааланын гулларыдыр вә сизә хилас јолуну билдирирләр». **18** Беләчә бир мүддәт давам етди. Ахырда Павел боғаза јығылыб мурдар руһа деди: «Иса Мәсиһин ады илә сәнә әмр едирәм, гыздан чых!» Мурдар руһ елә о андача гыздан чыхды.

19 Гызын ағалары кәлир мәнбәјинин әлдән чыхдығыны көрәндә Павел илә Силаны тутдулар, онлары сүрүјүб базар мејданына, рәһбәрләрин јанына апардылар, **20** орадан да мүлки мәмурларын јанына кәтириб дедиләр: «Бу јәһудиләр шәһәримизин асајишини позур, **21** өз адәтләрини тәблиғ едирләр. Биз ромалылар үчүн бу адәтләри гәбул етмәк, јаһуд онлара әмәл етмәк јолверилмәздир». **22** Онда бүтүн чамаат бу гардашлара гаршы галхды. Мүлки мәмурлар Павеллә Силанын әбаларыны әјинләриндән дартыб чыхартдылар вә онлары чубугла дөјмәји әмр етдиләр. **23** Гардашлары хејли дөјдүкдән сонра һәбсханаја атдылар вә һәбсхана рәисинә әмр етдиләр ки, онлары бәрк-бәрк горусун. **24** Һәбсхана рәиси белә әмр алдығындан онлары һәбсхананын дахили бөлмәсинә атыб ајагларына күндә* вурду.

25 Кечә јарысы оларды. Павел вә Сила дуа едиб маһны охујур, Аллаһа һәмд едирдиләр. Дустаглар да онлары ешидирдиләр. **26** Бирдән күчлү зәлзәлә олду вә һәбсхананын бүнөврәси титрәди. О андача бүтүн гапылар тајбатај ачылды вә бүтүн дустагларын гандаллары ачылыб дүшдү. **27** Һәбсхана рәиси јухудан ајылыб һәбсхана гапыларыны ачыг олдуғуну көрәндә гылынчыны чыхарыб өзүнү өлдүрмәк истәди, чүнки елә билди ки, дустаглар гачыблар. **28** Бу заман Павел гышгырды: «Чанына гәсд етмә, һамымыз бурадајыг!» **29** Һәбсхана рәиси бир чыраг көтүрүб ичәри кирди. О, әсә-әсә Павеллә Силанын гаршысында јерә дүшдү. **30** Һәбсхана рәиси онлары бајыра чыхарыб деди: «Ағалар, мән нә едим ки, хилас олум?» **31** Онлар чаваб вердиләр: «Ағамыз Исаја иман ет, онда сән дә, евиндәкиләр дә хилас олачагсыныз». **32** Павеллә Сила Јеһованын сөзүнү она вә онун ев әһлинә данышдылар. **33** Һәбсхана рәиси кечә икән онлары апарыб јараларыны јуду; өзү вә онун евиндәкиләрин һамысы дәрһал вәфтиз олундулар. **34** Һәбсхана рәиси гардашлары евинә кәтирди вә онлар үчүн сүфрә ачды. Аллаһа инандығы үчүн о вә евиндәкиләр чох севинирдиләр.

35 Сәһәр ачыланда мүлки мәмурлар кешикчиләри көндәриб дедиләр: «Бу адамлары бурахын». **36** Һәбсхана рәиси онларын сөзләрини Павелә чатдырды: «Мүлки мәмурлар сизин икинизи азад

Һәв 16:24* Дустагларын ајагларына, бојунларына вә ја әлләринә вурулан тахтадан дүзәлмә аләт

етмәк үчүн адам көндәрибләр. Она көрә дә бујурун, чыхын, саг-саламат кедин». **37** Павел исә онлара деди: «Сән бир бунлара бах! Бизи, Рома вәтәндашларыны мәһкәмәсиз-филансыз чамаатын габағында дөјүб зиндана атыблар, инди дә хәлвәти говмаг истәјирләр? Јох! Гој өзләри кәлиб бизи бурадан чыхартсынлар!» **38** Кешикчиләр бу сөзләри мүлки мәмурлара чатдырдылар. Онлар Павеллә Силанын Рома вәтәндашы олдугларыны ешидәндә бәрк горхдулар, **39** кәлиб гардашлары јалвар-јахарла һәбсханадан чыхартдылар вә хаһиш етдиләр ки, шәһәрдән чыхыб кетсинләр. **40** Онлар һәбсханадан чыхыб Лидијанын евинә кәлдиләр вә гардашлары көрүб онлара үрәк-дирәк верәндән сонра јола дүшдүләр.

17 Онлар Амфипол вә Аполлонијадан кечиб Салоникијә кәлдиләр. Орада бир јәһуди синагогу вар иди. **2** Павел адәти үзрә синагога кирди вә үч шәнбә далбадал ора кәләнләрлә Мүгәддәс Јазылара әсасланараг сөһбәт апарды. **3** О, Мүгәддәс Јазылардан сүбутлар кәтирәрәк Мәсиһин әзијјәт чәкмәсинин, өлүб дирилмәсинин лазым олдуғуну онлара изаһ едирди вә дејирди: «Мәсиһ, һаггында тәблиғ етдијим Исадыр». **4** Нәтичәдә онлардан бир нечәси вә мөмин јунанлардан хејли адам имана кәлиб Павеллә Силаја гошулду. Араларында нүфузлу гадынлар да аз дејилди.

5 Лакин јәһудиләр пахыллыгдан базар мејданындакы авараларын арасындан бир нечә јарамаз адамлары јығыб шәһәрдә һај-күј галдырдылар; Павеллә Силаны тутмаг вә чамаатын габағына чыхартмаг үчүн Јасонун евинә сохулдулар. **6** Онлары тапмајанда Јасону вә бир нечә гардашы шәһәр рәһбәрләринин јанына сүрүјүб кәтирдиләр вә чыгыр-бағыр салдылар: «Бүтүн аләми бир-биринә вурмуш бу адамлар инди дә бура кәлибләр. **7** Јасон да онлары евиндә гонаг едиб. Бу адамларын һамысы Иса адында башга бир падшаһ олдуғуну дејиб сезарын фәрманларына гаршы чыхырлар». **8** Бу сөзләрлә јәһудиләр чамааты вә шәһәр рәһбәрләрини гызышдырдылар. **9** Шәһәр рәисләри Јасондан вә о бири гардашлардан киров алыб онлары бурахдылар.

10 Гардашлар һәмин кечә ләнкимәдән Павели вә Силаны Верија шәһәринә јола салдылар. Онлар шәһәрә чатан кими јәһуди синагогуна кетдиләр. **11** Бурадакылар Салоники јәһудиләринә нисбәтән даһа аличәнаб идиләр вә Аллаһын сөзүнү бөјүк һәвәслә гәбул етдиләр. Онлар ешитдикләринин доғру олуб-олмадығыны јохламаг үчүн Мүгәддәс Јазылары һәр күн диггәтлә арашдырырдылар. **12** Буна көрә дә онлардан бир чоху иман кәтирди. Араларында јунанлардан бир чох мөтәбәр гадын вә киши дә вар иди. **13** Салоники јәһудиләри Павелин Аллаһын сөзүнү Верија́да тәблиғ етдијини ешидәндә чамааты гызышдырыб гармагарышыглыг јаратмаг үчүн ораја кәлдиләр. **14** Онда гардашлар Павели дәрһал дәниз саһилинә апардылар, Сила илә Тимотеј исә шәһәрдә галдылар. **15** Павели өтүрәнләр ону Афинаја кәтирдиләр, сонра Сила вә Тимотејин тезликлә онун јанына кәлмәси үчүн көстәриш алыб кери гајытдылар.

16 Павел Афинада онларын јолуну көзләдији мүддәтдә көрдү ки, шәһәр бүтләрлә долудур вә бәрк

әсәбиләшди. **17** О, синагогда јәһудиләрлә вә Аллаһа ибадәт едән дикәр адамларла, о чүмләдән һәр күн базар мејданында гаршысына чыханларла сөһбәт едирди. **18** Амма епикүрчү вә стоик философларындан бәзиләри онунла мүбаһисәјә киришдиләр. Онлар дејинирдиләр: «Бу бошбоғаз нә данышыр?» Дикәрләри белә дејирдиләр: «Дејәсән, јад аллаһлары тәблиғ едир». Чүнки о, Иса һаггында хош хәбәри вә дирилмәни тәблиғ едирди. **19** Онлар Павели тутуб Ареопага* кәтирдиләр вә сорушдулар: «Јаҹдығын бу јени тәлим нә олан шејдир? Бизә дә даныш. **20** Чүнки сөзләрин бизә гәрибә кәлир. Бунларын нә демәк олдуғуну билмәк истәјирик». **21** Бүтүн афиналылар вә бу шәһәрдә јашајан әчнәбиләр бош вахтларыны јени бир шеј данышмаға вә ја динләмәјә һәср едирдиләр. **22** Павел Ареопагын ортасында дуруб деди:

«Ејафиналылар! Көрүрәм ки, сиз һәр чәһәтдән башгаларына нисбәтән аллаһлара даһа садигсиниз. **23** Мисал үчүн, шәһәрдә кәзәркән вә зијарәтгаһларынызы сејр едәркән бир гурбанкаһа раст кәлдим. Онун үзәриндә “Намәлум Аллаһа” сөзләри јазылмышдыр. Бәли, мән дә сизин билмәдән сәдагәтлә еһтирам бәсләдијиниз бу Аллаһ һаггында сизә тәблиғ едирәм. **24** Дүнјаны вә онун ичиндәки һәр шеји јарадан Аллаһ көјүн вә јерин Ағасыдыр. О, инсан әли илә тикилмиш мәбәдләрдә јашамыр. **25** Мадам ки, Өзү һамыја һәјат, нәфәс вә һәр шеји верир, О, инсан әлләринин хидмәтинә еһтијач дујмур. **26** О, бүтүн јер үзүндә мәскунлашмасы үчүн бир инсандан һәр милләти јаратды вә онлар үчүн мүәјјән дөврләр вә јашајыш сәрһәдләри гојду ки, **27** Аллаһы ахтарсынлар, Ону дујсунлар, тапа билсинләр. Һәрчәнд О, һеч биримиздән узаг дејил. **28** Биз Онун сајәсиндә јашајырыг, һәрәкәт едирик вә мөвчудуг, нечә ки, бәзи шаирләриниз дејиб: “Биз Онун өвладларыјыг”.

29 Белә‌ликлә, биз Аллаһын өвлады олдуғумуза көрә, Илаһи Варлығын инсан зәкасы вә усталығы илә гызылдан, күмүшдән дүзәлдилмиш вә ја дашдан јонулмуш бир шејә бәнзәдијини дүшүнмәмәлијик. **30** Дүздүр, Аллаһ әввәлләр белә чаһиллијә көз јумурду, амма инди бујурур ки, инсанларын һамысы, һарада јашамаларындан асылы олмајараг, төвбә етсинләр. **31** Чүнки О, бир күн тәјин едиб вә һәмин күндә сечдији адам васитәсилә бүтүн јер үзүнү әдаләтлә мүһакимә едәчәк. Аллаһ бу адамы дирилтмәклә һамыја зәманәт вериб».

32 Дирилмә һаггында ешидәндә бәзиләрини күлмәк тутду, дикәрләри исә дедиләр: «Бу һагда сәнә башга вахт гулаг асарыг». **33** Сонра Павел онлардан ајрылды. **34** Амма бәзиләри она гошулуб иман кәтирдиләр. Онларын арасында Ареопаг мәһкәмәсинин һакими Диониси, Тамар адында бир гадын вә башгалары вар иди.

18 Бундан сонра Павел Афинадан чыхыб Коринфә кәлди. **2** О, бурада Акила адында бир јәһудини тапды. Әслән Понт шәһәриндән олан Акила арвады Прискилла илә биркә тәзәликчә Италијадан кәлмишди, чүнки Клавди бүтүн јәһудиләрә Ромадан чыхмағы әмр етмишди. Павел онларын јанына кетди. **3** Пешәләри ејни олдуғундан онларын евиндә галды вә бир јердә ишләдиләр. Пешәләри

Һәв 17:19* Гәдим Афинада али мәһкәмәнин топлашдығы тәпә

чадыр тикмәк иди. **4** Бунунла јанашы, Павел һәр шәнбә синагогда чыхыш едир, инандырычы дәлилләр кәтирәрәк јәһудиләр вә јунанларла сөһбәт едирди.

5 Сила вә Тимотеј Македонијадан кәләндән сонра Павел бүтүн вахтыны Аллаһын сөзүнү јајмаға һәср етди. О, јәһудиләрә Иса һаггында шәһадәт верир, онун Мәсиһ олдуғуну сүбут едирди. **6** Лакин онлар һеч чүрә разылашмыр вә ону тәһгир едирдиләр. Онда Павел палтарыны силкәләјиб деди: «Гој ганыныз өз бојнунузда галсын. Мән тәмизәм. Бундан белә, башга милләтләрдән оланларын јанына кедәчәјәм». **7** Сонра орадан чыхыб Тит Јуст адлы мөмин бир адамын евинә кетди. Онун еви синагога битишик иди. **8** Амма синагог рәиси Крисп вә онун ев әһли Ағамыза иман кәтирди. Аллаһын сөзүнү ешидән бир чох коринфлиләр дә инаныб вәфтиз олундулар. **9** Кечә вахты Ағамыз хәјалда Павелә деди: «Горхма, даныш, сусма, **10** чүнки мән сәнинләјәм. Һеч кәс сәнә һүчум едиб хәләл јетирмәјәчәк. Бу шәһәрдә һәлә чох адам мәнә инаначаг». **11** Павел орада ил јарым галыб инсанлара Аллаһын сөзүнү өјрәдирди.

12 О вахт Галлио Ахајјада вали иди. Јәһудиләр јекдилликлә Павелин әлејһинә галхдылар вә ону һаким күрсүсү гаршысына кәтириб **13** дедиләр: «Бу адам гануна зидд давраныр, инсанлары башга ибадәт јолуна јөнәлдир». **14** Павел ағзыны ачмаға мачал тапмамыш Галлио деди: «Ејј јәһудиләр! Әкәр шикајәтиниз һәр һансы бир ганун позунтусу вә ја ағыр чинајәт барәсиндә олсајды, сизи динләјәрдим. **15** Лакин мүбаһисәниз сөз, ад вә ја өз ганунунуз үстүндәдирсә, өзүнүз һәлл един. Мән белә ишләрә һакимлик етмәк истәмирәм». **16** Сонра онлары һаким күрсүсү гаршысындан говду. **17** Белә олдугда онлар синагог рәиси Состени тутуб һаким күрсүсү гаршысында дөјдүләр. Галлио исә буна һеч мәһәл гојмады.

18 Павел орада бир мүддәт дә галдыгдан сонра гардашларла видалашды. Кенхрејада сачыны вурдурду, чүнки әһд етмишди, сонра Прискилла вә Акила илә бирликдә кәмијә миниб Суријаја јола дүшдү. **19** Онлар Ефесә кәлдиләр. Павел јолдашларыны орада гојуб синагога кирди вә јәһудиләрлә сөһбәт етди. **20** Һәрчәнд орада бир аз да галмағыны хаһиш етдиләр, о разы олмады. **21** Онларла сағоллашыб деди: «Јеһова мәсләһәт билсә, јанныныза гајыдарам». Ефесдән дәнизә чыхыб **22** Гејсәријјәјә кәлди. Сонра јығынчағы көрмәјә кетди* вә орадан да Антакијаја енди.

23 Павел орада бир мүддәт галандан сонра јола чыхды. О, Галатија вә Фрикија торпагларыны шәһәрбәшәһәр кәзиб бүтүн шакирдләри мөһкәмләндирирди.

24 Бу заман Аполлос адлы искәндәријјәли бир јәһуди Ефесә кәлди. О, чох көзәл натиг иди вә Мүгәддәс Јазылары јахшы билирди. **25** Бу адам Јеһованын јолу барәдә шифаһи тәлим алмышды. О, Иса һаггында шөвглә* вә дәгигликлә данышыб өјрәдирди, һалбуки јалныз Јәһјанын вәфтизи илә таныш иди. **26** О, синагогда чәсарәтлә данышмаға башлады. Прискилла илә Акила Аполлосу ешидәндә ону јанларына алдылар вә Аллаһын јолуну даһа дәгигликлә она изаһ ет-

---

Һәв 18:22* Көрүнүр, Јерусәлимә
25* Һәрфән «руһдан чошараг»

диләр. **27** О, Ахајјаја кетмәк истәдији үчүн гардашлар шакирдләрә мәктуб јазыб хаһиш етдиләр ки, ону меһрибанлыгла гаршыласынлар. Аполлос ораја кәлиб, Аллаһын лүтфү илә иман кәтирмиш адамлара чох көмәк етди. **28** О, јәһудиләрин јаныдыгларыны һамынын көзү гаршысында әзмлә вә дәлилләрә әсасланараг сүбут едир, Мүгәддәс Јазылара истинад едәрәк Исанын Мәсиһ олдуғуну көстәрирди.

19 Аполлос Коринфдә икән Павел дахили бөлкәләрдән кечәрәк Ефесә кәлди. Орада бир нечә шакирд тапыб **2** онлара деди: «Иман едәндә мүгәддәс руһ алмышдыныз?» Онлар чаваб вердиләр: «Биз мүгәддәс руһу алмаг һаггында һеч ешитмәмишик». **3** Павел сорушду: «Јахшы, онда һансы вәфтизлә вәфтиз олунмусунуз?» Онлар дедиләр: «Јәһјанын етдији вәфтизлә». **4** Павел деди: «Јәһја инсанлары төвбә рәмзи олан вәфтизлә вәфтиз едирди. Онлара дејирди ки, өзүндән сонра кәлән, јәни Исаја иман етсинләр». **5** Шакирдләр буну ешидәндә Ағамыз Исанын ады наминә вәфтиз олундулар. **6** Павел әлләрини онларын үзәринә гојанда, үзәриләринә мүгәддәс руһ енди. Онлар башга дилләрдә данышмаға вә пејғәмбәрлик етмәјә башладылар. **7** Орада тәхминән он ики нәфәр киши вар иди.

8 Павел үч ај әрзиндә синагогда чәсарәтлә данышырды. О, Аллаһын падшаһлығы һаггында инандырычы дәлилләр кәтирир, мәрузәләр сөјләјирди. **9** Амма бәзиләри инадкарлыг көстәриб иман етмәјәндә вә һамынын габағында Јолу тәһгир едәндә Павел онлары тәрк етди. О, шакирдләри дә онлардан ајырды вә һәр күн Тираннын мәктәбиндә мәрузәләрлә чыхыш етмәјә башлады. **10** Бу, ики ил давам етди. Бунун сајәсиндә Асија вилајәтинин бүтүн сакинләри — һәм јәһудиләр, һәм дә јунанлар Рәббин сөзүнү ешитди.

11 Аллаһ Павелин әли илә чохлу мөһтәшәм, гејри-ади ишләр көрүрдү. **12** Һәтта онун јајлыгларыны вә өнлүкләрини хәстәләрә кәтирирдиләр, онлар шәфа тапыр вә чинләрдән гуртулурдулар. **13** Чин говаи сәркәрдан јәһудиләрдән бәзиләри Ағамыз Исанын ады илә чинләри говмаға чәһд көстәрирдиләр. Онлар дејирдиләр: «Павелин тәблиғ етдији Исанын адыјла сизә әмр едирәм». **14** Бөјүк каһин олан Скева адлы бир јәһудинин једди оғулу да бу ишлә мәшғул олурду. **15** Бир дәфә чин онлара белә деди: «Исаны таныјырам, Павеллә дә танышам, бәс сиз кимсиниз?» **16** Онда чинә тутулмуш адам онларын үстүнә атылды вә һамысына үстүн кәлди. Онлар баш көтүрүб о евдән чылпаг вә јаралы һалда гачдылар. **17** Ефесдә јашајан бүтүн јәһудиләр вә јунанлар бу һадисәдән хәбәр тутду. Онлары горху бүрүдү. Ағамыз Исанын ады исә кет-кедә учалырды. **18** Иман едәнләрдән бир чоху кәлиб күнаһларыны бојнуна алыр вә тутдуглары әмәлләр барәсиндә ачыг-ашкар данышырдылар. **19** Һәтта сеһрбазлыгла мәшғул оланлардан хејли адам китабларыны јығыб һамынын көзү гаршысында јандырды. Бу китабларын дәјәрини һесаба вурдулар. Онларын гијмәти әлли мин күмүш пул иди. **20** Беләчә, Јеһованын сөзү өзәмәтлә јајылыр вә зәфәр чалырды.

21 Бу һадисәләрдән сонра Павел Македонија вә Ахајјадан кечиб Јерусәлимә кетмәк гәрарына кәлди. О дејирди: «Орадан сонра мүтләг

Ромаја да кетмәлијәм». **22** Беләликлә, о, көмәкчиләриндән икисини: Тимотејлә Ерасты Македонијаја көндәрди. Өзү исә бир мүддәт Асија вилајәтиндә галды.

23 Елә бу вахт Јола көрә бөјүк чахнашма дүшдү. **24** Деметри адында бир күмүш устасы күмүшдән Артемида мәбәдинин һејкәлчикләрини дүзәлдирди. Бу иш сәнәткарлара јахшы газанч кәтирирди. **25** Деметри бу сәнәткарлары вә бу ишлә мәшғул олан башга адамлары бир јерә јығыб деди: «Сиз јахшы билирсиниз ки, кәлиримиз бу ишдән чыхыр. **26** Көрдүјүнүз кими, бу Павел нәинки Ефесдә, үмумијјәтлә бүтүн Асија вилајәтиндә хејли адамын бејнини долдуруб ки, куја әллә дүзәлдилмиш аллаһлар әслиндә аллаһ дејилләр. **27** Тәһлүкә јалныз ишимизин пис ад чыхарачағында дејил. Ән дәһшәтлиси одур ки, чамаат бөјүк илаһә Артемиданын мәбәдини сајмајачаг, гаршысында бүтүн Асија вилајәтинин, һәтта бүтүн дүнјанын сәчдә гылдығы илаһәмизин әзәмәтинә сон гојулачаг». **28** Онлар буну ешидәндә бәрк гәзәбләндиләр вә чығырмаға башладылар: «Ефеслиләрин бөјүк Артемидасына ешг олсун!»

29 Шәһәрдә бөјүк һәнкамә гопду. Чамаат театра чумду, Павелин јол јолдашлары олан македонијалы Гај илә Аристархы да өзләри илә ора сүрүдүләр. **30** Павел ичәријә, чамаатын арасына кечмәк истәјирди, анчаг шакирдләр гојмадылар. **31** Ојун вә бајрам тәшкилатчыларындан бәзиләри она јахшы мүнасибәт бәсләдикләриндән јанына адам көндәриб јалвардылар ки, өзүнү театрда тәһлүкәјә атмасын. **32** Театрда һәрә бир шеј гышгырырды, чүнки чамаат бир-биринә гарышмышды, әксәријјәт һеч билмирди нә үчүн јығышыб. **33** Александры чамаатын арасындан чәкиб чыхартдылар, јәһудиләр ону габаға итәләдиләр. О, әли илә ишарә етди вә өз мүдафиәсинә башламаг истәди. **34** Лакин чамаат онун јәһуди олдуғуну баша дүшәндә бир ағыздан бағырмаға башлады вә тәхминән ики саат: «Ефеслиләрин бөјүк Артемидасына ешг олсун!», — дејә гышгырды.

35 Нәһајәт, шәһәр катиби күтләни сакитләшдириб деди: «Еј ефеслиләр! Мәкәр дүнјада елә бир адам вар ки, шәһәримизин бөјүк Артемиданын мәбәдинин вә көјдән дүшмүш тәсвирин һимајәдары олдуғуну билмәсин? **36** Мадам ки, бунлары сүбут етмәјә еһтијач јохдур, чығыр-бағыр салыб дүшүнмәдән һәрәкәт етмәк сизә јарашмаз. **37** Кәтирдијиниз бу адамлар нә мәбәдимизи талајыблар, нә дә илаһәмиз һаггында күлдән ағыр сөз дејибләр. **38** Она көрә дә әкәр Деметринин вә онун сәнәткар јолдашларынын кимдәнсә шикајәти варса, бујурсунлар, бунун үчүн мәһкәмә күнләри, валиләр вар. Гој орада бир-бириләрини иттиһам етсинләр. **39** Јох әкәр башга бир шикајәтиниз дә варса, буна рәсми ичласда бахылмалыдыр. **40** Буну билин ки, әсил тәһлүкә илә үз-үзә дурмушуг. Букүнкү һадисәјә көрә бизи иғтишаш галдырмагда тәгсирләндирә биләрләр. Бу низамсыз күтләјә көрә чаваб вермәјә дә бир бәһанәмиз јохдур». **41** О, буну дејиб чамааты бурахды.

20 Һај-күј јатандан сонра Павел шакирдләри јанына чағырыб руһландырды. Сонра онларла видалашыб Македонијаја јолланды. **2** Оралары кәзиб гар-

дашларла данышараг онлары да руһландырды, сонра Јунаныстана кәлди. **3** Орада үч ај галды, лакин кәми илә Суријаја кетмәјә һазырлашаркән јәһудиләрин она суигәсд гурдуғундан хәбәр тутду. Буна көрә дә Македонијадан кечиб кери гајытмаг гәрарына кәлди. **4** Верија лы Пиррин оглу Сопатер, салоникилиләр Аристарх вә Секунд, дербијалы Гај, Асија вилајәтиндән олан Тихик вә Трофим, һәмчинин Тимотеј дә онунла идиләр. **5** Онлар габаға кедәрәк бизи Троасда көзләдиләр. **6** Биз исә Мајасыз Чөрәк бајрамындан сонра Филипидән дәнизә чыхдыг вә беш күнә Троаса, онларын јанына чатдыг. Орада бир һәфтә галдыг.

7 Һәфтәнин илк күнү* чөрәк јемәк үчүн бир јердә јығышмышдыг. Павел ертәси күн јола чыхачагды. Буна көрә дә топлашанларын гаршысында мәрузә илә чыхыш етди вә кечә јарысына кими данышды. **8** Биз үст мәртәбәдәки отагда јығышмышдыг, орада чохлу чыраг јанырды. **9** Ефтик адлы бир кәнч пәнчәрәдә отурмушду. Павел данышдыгча ону јуху басырды. О, дәрин јухуја кетди вә бирдән үчүнчү мәртәбәдән ашағы јыхылды. Ону јердән галдыранда, о, артыг өлмүшдү. **10** Павел ашағы дүшдү, оғланын үстүнә јыхылды, ону гучаглајыб деди: «Сәс-күј галдырмајын, о һәјата гајытды». **11** Сонра јухары галхды, сүфрәјә әјләшиб јемәк једи. О, дан јери сөкүләнәдәк хејли сөһбәт етди вә сонра јола чыхды. **12** Оғланы исә апардылар вә саг олдуғу үчүн бөјүк тәсәлли тапдылар.

13 Биз ирәли кетдик вә кәмијлә Асса үздүк. Павелин көстәришинә көрә биз ону орада кәмијә көтүрмәли идик. Өзү исә ораја пијада кәләчәкди. **14** О, Ассда бизә чатды, биз ону кәмијә көтүрдүк вә Митиленә үздүк. **15** Сәһәриси күн орадан јола чыхыб Хиос адасына јетишдик, ертәси күн Самоса јан алдыг, нөвбәти күн исә Милетә кәлдик. **16** Павел Асија вилајәтиндә вахт итирмәмәк үчүн Ефесә кирмәди. О, Јерусәлимә тәләсирди, чох истәјирди ки, Әллинчи күн бајрамында орада олсун.

17 Буна бахмајараг, о, Милетдән Ефесә адам көндәриб јығынчағын ағсаггалларыны јанына чағыртдырды. **18** Ағсаггаллар кәләндә Павел онлара деди: «Асија вилајәтинә ајаг басдығым күндән бәри јанынызда нечә јашадығымы јахшы билирсиниз. **19** Рәббә* бөјүк тәвазөкарлыгла, көз јашлары илә хидмәт етдим. Јәһудиләрин гурдуғу фәндләрә көрә нечә-нечә сынагла үзләшдим. **20** Јенә дә, бүтүн фајдалы шејләр һаггында сизә данышмагдан, сизи инсанлар гаршысында, евдән-евә өјрәтмәкдән бојун гачырмадым. **21** Һәм јәһудиләрә, һәм јунанлара төвбә едиб Аллаһа дөнмәк вә Ағамыз Исаја иман етмәк һаггында әтрафлы шәһадәт вердим. **22** Инди, руһун көстәриши илә Јерусәлимә кедирәм, һалбуки орада башыма нәләр кәләчәк, билмирәм. **23** Амма һәр шәһәрдә мүгәддәс руһ дөнә-дөнә тәкрар едир ки, мәни гандаллар вә тәгибләр көзләјир. **24** Лакин мән гәтијјән өзүмү дүшүнмүрәм, тәки Ағамыз Исанын мәнә һәвалә етдији хидмәти јеринә јетирим, јәни Аллаһын лүтфү барәсиндәки хош хәбәр һаггында әтрафлы шәһадәт вериб јолуму баша чатдырым.

Һәв 20:7* Матта 28:1 һашијәсинә бах

Һәв 20:19* Јахуд «Ағаја»

25 Бир шеји билирәм, араныз-
да падшаһлыг һаггында тәблиғ ет-
дијим сизләр, бир даһа үзүмү көр-
мәјәҹәксиниз. **26** Она көрә дә
истәјирәм ки, һәр кәсин ганын-
дан тәмиз олдуғума сиз бу күн шә-
һадәт верәсиниз. **27** Чүнки Алла-
һын нијјәтини сизә бүтөвлүклә
чатдырмагдан бојун гачырмамы-
шам. **28** Өзүнүзә вә бүтүн сүрү-
јә фикир верин. Аллаһ сизи мүгәд-
дәс руһ васитәсилә бу сүрүјә
нәзарәт етмәк үчүн тәјин едиб ки,
Аллаһын Өз Оғлунун ганы баһа-
сына алдығы јығынҹағыны отара-
сыныз. **29** Билирәм ки, мән ке-
дәндән сонра араныза амансыз
ҹанаварлар кирәҹәк, онлар сүрү-
јә рәһм етмәјәҹәкләр. **30** Һәмчи-
нин сизин араныздан адамлар пеј-
да олаҹаг вә шакирдләри ардынҹа
апармаг үчүн һәгигәти тәһриф едә-
ҹәкләр.

31 Буна көрә дә ојаг галын вә ја-
дыныздан чыхартмајын ки, мән дүз
үч ил көз јашлары ичиндә кеҹә-күн-
дүз һәр биринизә өјүд-нәсиһәт вер-
мишәм. **32** Инди сизи Аллаһа вә
Онун лүтфү барәсиндәки сөзә тап-
шырырам. Бу сөз сизи күҹләндир-
мәјә вә сизә бүтүн мүгәддәс адамла-
рын сырасында мирас вермәјә
гадирдир. **33** Мән һеч кимин нә
күмүшүнә, нә гызылына, нә дә пал-
тарына көз дикмишәм. **34** Сиз
өзүнүз дә билирсиниз ки, бу әлләр
һәм мәним, һәм дә мәнимлә олан-
ларын еһтијаҹларыны тәмин едиб.
35 Мән сизә һәр шејдә көстәрми-
шәм ки, сиз дә беләҹә зәһмәт чә-
кәрәк зәифләрә көмәк етмәлисиниз
вә Ағамыз Исанын дедији: “Вермәк
алмагдан даһа чох хошбәхтлик кә-
тирир”, — сөзләрини унутмамалы-
сыныз».

36 Павел бунлары дејиб гурта-
рандан сонра гардашларла бирлик-
дә диз чөкүб дуа етди. **37** Һамы
һөнкүр-һөнкүр ағлајырды вә Паве-
лин бојнуна сарылыб ону нәвазиш-
лә өпүрдү. **38** Чүнки Павелин:
«Бир даһа үзүмү көрмәјәҹәкси-
низ», — сөзләри онлары чох кә-
дәрләндирмишди. Сонра ону кәми-
јә өтүрдүләр.

21 Онлардан күҹлә ајрылдыг
вә сонра дәнизә чыхдыг.
Кәми Кос адасына истигамәт алды.
Биз кәлиб ораја чатдыг, ертәси күн
Родоса, орадан да Патараја кәлдик.
2 Орада Финикијаја јолланан бир
кәми тапдыг. Бу кәмијә миниб дә-
низә чыхдыг. **3** Үфүгдә Кипр ада-
сы көрүндү, биз ону сол тәрәфдән
өтүб Суријаја үздүк. Сурда лөвбәр
салдыг, чүнки кәми орада јүкүнү
бошалтмалы иди. **4** Шакирдләри
ахтарыб тапдыг вә бурада бир һәф-
тә галдыг. Онлар руһ васитәсилә
дөнә-дөнә Павелә дедиләр ки, Јеру-
сәлимә ајаг басмасын. **5** Кетмәк
вахты чатанда биз јола дүшдүк. Ша-
кирдләрин һамысы — гадын, ушаг
гарышыг бизи лимана гәдәр өтүр-
дүләр. Дәниз саһилиндә диз чөкүб
дуа етдик. **6** Биз видалашыб кә-
мијә миндик, онлар исә евләринә
гајытдылар.

7 Сурдан чыхыб Птолемаидаја
кәлдик. Гардашларла көрүшүб он-
ларла бир күн галдыг. **8** Ертәси
күн јола дүшдүк. Гејсәријјәјә чатан-
да једдиләрдән бири олан мүждә-
чи Филипин евинә кетдик вә онун-
ла галдыг. **9** Онун пејғәмбәрлик
едән дөрд субај гызы вар иди.
10 Бир мүддәт орада галдыг. Бу за-
ман Јәһудејадан Агаб адлы бир пеј-
ғәмбәр кәлди. **11** О, галдығымыз
евә кирди, Павелин гуршағыны кө-
түрүб әл-ајағыны сарыды вә деди:
«Мүгәддәс руһ белә дејир: “Јәһуди-
ләр Јерусәлимдә бу гуршағын јијә-
сини бах беләҹә сарыјыб башга

милләтләрдән оланларын әлинә верәчәкләр”». **12** Биз буну ешидәндә јерли гардашларла бирликдә јалвар-јахар едиб Павели Јерусәлимә кетмәк фикриндән дашындырмаға чалышдыг. **13** Онда Павел деди: «Сиз нә едирсиниз? Нә үчүн аглајыб үрәјими парча-парча едирсиниз? Архајын олун, мән Агамыз Исанын ады наминә Јерусәлимдә нәинки буховланмаға, һәтта өлмәјә дә һазырам». **14** Ону гәрарындан дашындыра билмәдијимизи көрәндә чар-начар разылашыб дедик: «Јеһова билән мәсләһәтдир».

15 Бундан сонра тәдарүк көрүб Јерусәлимә јола дүшдүк. **16** Гејсәријјәдән бәзи шакирдләр дә бизимлә кетдиләр, онлар бизи еркән шакирдләрдән бири олан кипрли Минасонун јанына кәтирмәли идиләр. Биз онун евиндә галачагдыг. **17** Јерусәлимә чатанда гардашлар бизи севинчлә гаршыладылар. **18** Ертәси күн Павеллә бирликдә Јагубун јанына кетдик. Бүтүн агсаггаллар орада идиләр. **19** Павел гардашлары саламлады вә Аллаһын башга милләтләр арасында онун хидмәти васитәсилә көрдүју ишләри онлара һәртәрәфли данышды.

20 Гардашлар бунлары ешидәндә Аллаһа һәмд етмәјә башладылар. Онлар Павелә дедиләр: «Гардаш, көрүрсән, јәһудиләрдән нечә минләрлә адам имана кәлиб? Онларын һамысы Ганунун гызғын тәрәфдарларыдыр. **21** Сәнин һаггында кәзән шајиәләр онларын гулағына чатыб, куја сән башга милләтләр арасында јашајан јәһудиләри өјрәдирсән ки, Мусанын ганунундан дөнсүнләр, ушагларыны сүннәт етмәсинләр, адәт-әнәнәләримиздән үз дөндәрсинләр. **22** Инди нечә едәк? Онсуз да сәнин кәлишиндән хәбәр тутачаглар. **23** Сән кәл биз дејәнә гулаг ас. Арамызда әһди олан дөрд адам вар. **24** Онлары өзүнлә көтүр вә кедин пакланын, гој башларыны гырхдырсынлар. Онларын хәрчләрини дә үзәринә көтүр. Онда һамы биләчәк ки, сәнин һаггындакы шајиәләр јаландыр, сән дүзкүн јашајыр вә Ганун риајәт едирсән. **25** Башга милләтләрдән олан гардашларымыза кәлдикдә исә, биз гәрарымызы онлара көндәрмишик ки, бүтләрә гурбан кәтирилмиш әтдән, һәмчинин гандан, боғулмуш һејван әтиндән вә чинси әхлагсызлыгдан чәкинсинләр».

26 Ертәси күн Павел һәмин кишиләри јанына алыб онларла бирликдә пакланды. Сонра мәбәдә кирди вә пакланма күнләринин һачан баша чатачағыны вә һәр бириси үчүн нә вахт гурбан кәтириләчәјини билдирди.

27 Једди күн баша чатмаг үзрә иди. Асија вилајәтиндән кәлмиш јәһудиләр Павели мәбәддә көрәндә чамааты гызышдырдылар, ону тутуб **28** гышгырмаға башладылар: «Ај исраиллиләр, көмәјә кәлин! Бу адам һәр јердә һамыны халгымызын, Ганунун вә бу јерин әлејһинә өјрәдир. Бу азмыш кими, јунанлары да мәбәдә кәтириб вә бу мүгәддәс јери мурдарлајыб». **29** Онлар ефесли Трофими шәһәрдә онунла бир јердә көрмүшдүләр вә елә билирдиләр ки, Павел ону мәбәдә кәтириб. **30** Бүтүн шәһәрә гарышыглыг дүшдү. Чамаат төкүлүшүб мәбәдә кәлди. Онлар Павели тутдулар, сүрүјүб мәбәддән чөлә чыхартдылар. Мәбәдин гапылары дәрһал бағланды. **31** Чамаат Павели өлдүрмәк истәдији заман минбашыја хәбәр чатды ки, Јерусәлимә бөјүк чахнашма дүшүб.

32 Минбашы әскәрләри вә јүзбашылары јанына алыб ашағы дүшдү. Чамаат сәркәрдәни вә әскәрләри көрәндә әл сахлајыб Павели даһа вурмады.

33 Сәркәрдә јахынлашыб Павели көтүрдү вә ону ики зәнчирлә гандалламағы әмр етди. О, Павелин ким олдуғуну вә нә етдијини сорушмаға башлады. **34** Һәрә бир шеј гышгырырды. Сәркәрдә һај-күјүн әлиндән һеч нә өјрәнә билмәдији үчүн әмр етди ки, ону казармаја апарсынлар. **35** Анчаг Павел пилләкәнә ајаг басанда чамаат онун үстүнә шығыды вә әскәрләр ону галдырыб апармалы олдулар. **36** Чамаат онларын далынча кедәрәк гышгырырды: «Өлдүрүн ону!»

37 Павел казарманын кирәчәјиндә сәркәрдәјә деди: «Олар, сәнә бир сөз дејим?» Сәркәрдә чаваб верди: «Сән јунанча да данышырсан? **38** Мәкәр сән бир аз әввәл гијам галдырыб дөрд мин нәфәр әли хәнчәрлини ардынча чөллүјә апаран мисирли дејилсән?» **39** Павел деди: «Мән Киликијанын Тарс шәһәриндән олан бир јәһудијәм. Мәшһур шәһәрин вәтәндашыјам. Ичазә вер, чамаата мүрачиәт едим». **40** Сәркәрдә она изин верди. Павел пилләкәндә дуруб әли илә халга ишарә етди, араја сүкут чөкәндә онлара ибраничә мүрачиәт едиб деди:

22 «Аталар вә гардашлар! Мәнә гулаг асын. Өз мүдафиәм үчүн бир нечә кәлмә сөз демәк истәјирәм». **2** Чамаат Павелин онлара ибраничә мүрачиәт етдијини ешидәндә, даһа да сакитләшди. Павел давам етди: **3** «Мән Киликијанын Тарс шәһәриндә дүнјаја кәлмиш бир јәһудијәм. Бу шәһәрдә Гамалиелин јанында тәһсил алмыш, дәдә-бабаларымызын Ганунуна дәгигликлә әмәл етмәји өјрәнмишәм. Нечә ки, сиз бу күн Аллаһын гејрәтини чәкирсиниз, мән дә әввәлләр белә идим. **4** Мән бу Јолун јолчуларыны тәгиб едир, онларын өлүмүнә баис олур, кишијә, гадына фәрг гојмадан, онлары буховлајыб һәбсханаја атырдым. **5** Баш каһин дә, бүтүн ағсаггаллар мәчлиси дә буна шаһиддирләр. Мән онлардан Дәмәшгдә јашајан јәһуди сојдашларымыза үнванланмыш мәктублар алмышдым вә о шәһәрә кедирдим ки, орадакы шакирдләри һәбс едиб чәзаландырмаг үчүн Јерусәлимә кәтирим.

6 Анчаг Дәмәшгә чатачатда, күнортаја јахын, гәфләтән көјдән үзәримә парлаг ишыг сачды. **7** Мән јерә јыхылдым вә бир сәс ешитдим. Сәс дејирди: “Шаул, Шаул, нијә мәни тәгиб едирсән?” **8** Мән чаваб вердим: “Аға, сән кимсән?” О, мәнә деди: “Мән сәнин тәгиб етдијин назаретли Исајам”. **9** Јанымдакы адамлар ишығы көрүр, амма мәнимлә данышанын сәсини ешитмирдиләр. **10** Онда мән дедим: “Аға, мән нә едим?” Ағамыз мәнә чаваб верди: “Галх, Дәмәшгә кет, сәнин үчүн тәјин едилмиш тапшырыг орада сәнә дејиләчәк”. **11** Мән о көзгамашдырычы ишығын учбатындан һеч нә көрмүрдүм, она көрә дә јанымдакы адамлар әлимдән тутуб мәни Дәмәшгә кәтирдиләр.

12 Орадакы бүтүн јәһудиләрин рәғбәтини газанмыш, Ганува садиг Һананја адлы бир адам **13** кәлиб јанымда дурду вә мәнә деди: “Шаул, гардаш, гој көзләрин ачылсын!” Мән һәмин дәгигә ону көрдүм. **14** О деди: “Әчдадларымызын Аллаһы сәни сечиб ки, сән Онун нијјәтиндән аگаһ оласан, Салеһи көрүб

сәсини ешидәсән. **15** Чүнки көрдүјүн вә ешитдијин шејләри бүтүн инсанлара билдирәрәк онун шаһиди олачагсан. **16** Нә көзләјирсән? Дур, вәфтиз ол вә күнаһларынын јујулмасы үчүн онун адыны чағыр”.

17 Јерусәлимә гајыдандан сонра мәбәддә дуа едән заман мәнә бир хәјал кәлди. **18** Хәјалда Ағамыз мәнә дејирди: “Тез ол, Јерусәлимдән чых, чүнки бурада мәним һаггымда вердијин шәһадәти гәбул етмәјәчәкләр”. **19** Онда мән дедим: “Аға, онлар јахшы билирләр ки, мән синагоглары бир-бир кәзәрәк сәнә инананлары һәбс едиб дөјүрдүм вә **20** сәнин шаһидин Стефанын ганы ахыдыланда мән орада дурмушдум, бу һадисәни мәмнунијјәтлә мүшаһидә едир вә ону өлдүрәнләрин палтарыны горујурдум”. **21** О исә мәнә деди: “Кет, мән сәни узаглара, башга милләтләрин јанына көндәрирәм”».

22 Чамаат бураја гәдәр Павелә гулаг асды, сонра бир ағыздан гышгырмаға башлады: «Бу адамы јер үзүндән јох един, беләси јашамалы дејил!» **23** Онлар бағыра-бағыра әбаларыны көјә туллајыр, һаваја тоз-торпаг атырдылар. **24** Сәркәрдә буну көрәндә әмр етди ки, Павели казармаја апарыб гамчыласынлар вә сорғу-суала тутуб чамаатын нә үчүн онун әлејһинә чығыр-бағыр салдығына дәгигликлә өјрәнсинләр. **25** Ону гамчыламаг үчүн голларыны дирәјә бағлајанда Павел орада дурмуш јүзбашыја деди: «Рома вәтәндашыны, өзү дә мәһкум едилмәмиш бир вәтәндашыны гамчыламаг нә дәрәчәдә ганунидир?» **26** Јүзбашы буну ешидәндә сәркәрдәнин јанына кедиб она деди: «Сән нә едирсән? Хәбәрин вар ки, бу адам Рома вәтәндашыдыр?» **27** Онда сәркәрдә Павелә јахынлашыб сорушду: «Де көрүм, сән Рома вәтәндашысан?» О чаваб верди: «Бәли». **28** Сәркәрдә деди: «Мән бу вәтәндашлығы бир әтәк пула алмышам». Павел деди: «Мән исә елә доғуландан бәри Рома вәтәндашыјам».

29 Ону ишкәнчә илә сорғу-суала тутмаг истәјән адамлар дәрһал ондан әл чәкдиләр. Сәркәрдә Павелин Рома вәтәндашы олдуғуну өјрәнәндә ону буховладығы үчүн бәрк горхуја дүшдү.

30 Сәркәрдә јәһудиләрин ону нәјә көрә иттиһам етдијини өјрәнмәк истәдији үчүн, ертәси күн ону азад етди вә әмр етди ки, бөјүк каһинләр вә Синедрионун бүтүн үзвләри јығышсынлар. О, Павели кәтиртдириб онларын габағына чыхартды.

23 Павел Синедрион үзвләринә диггәтлә бахыб деди: «Гардашлар, мән бүтүн өмрүм боју Аллаһын гаршысында тәртәмиз вичданла јашамышам». **2** Онда баш каһин Һананја Павелин јанында дуранлара әмр етди ки, онун ағзындан вурсунлар. **3** Павел она деди: «Ејј икиүзлү,* Аллаһ да сәни вурачаг. Нечә олур ки, сән отуруб Ганунун әсасында мәни мүһакимә едирсән, ејни заманда да Гануну позуб мәни вурмағы әмр едирсән?» **4** Павелин јанында дуранлар дедиләр: «Сән Аллаһын баш каһинини тәһгир едирсән?» **5** Онда Павел деди: «Гардашлар, мән онун баш каһин олдуғуну билмирдим. Ахы Мүгәддәс Јазыларда јазылыб: “Халгынын башчысы һаггында пис данышма”».

6 Павел Синедрионун бир һиссәсинин садукејләрдән, о бири

Һәв 23:3* Һәрфән «ағардылмыш дивар»

һиссәсинин фәрисејләрдән ибарәт олдуғуну баша дүшәндә учадан деди: «Гардашлар, мән фәрисејәм вә фәрисеј оғлујам! Мәни өлүләрин дирилмәсинә инандығым үчүн мүһакимә едирләр». **7** Павел буну дејәндә фәрисејләрлә садукејләр арасында гызғын мүбаһисә башланды вә мәчлис ики јерә бөлүндү. **8** Садукејләр дејирләр ки, дирилмә вә мәләкләр* јохдур. Фәрисејләр исә әксинә, бүтүн бунлара инанырлар. **9** Орада һај-күј галхды. Фәрисејләрин сырасындан олан мирзәләрдән бәзиләри галхдылар вә һөчәтлә дедиләр: «Бизим фикримизчә, бу адам күнаһсыздыр, јох әкәр онунла мәләк данышыбса...» **10** Чәкишмә лап күчләнәндә сәркәрдә онларын Павели парчалајачагларындан горхуб әскәрләрә әмр етди ки, ашағы дүшсүнләр вә Павели јәһудиләрин әлиндән алыб казармаја кәтирсинләр.

11 Кечә Ағамыз Павелин јанында дуруб деди: «Чәсарәтли ол! Нечә ки, мәним һаггымда Јерусәлимдә әтрафлы шәһадәт верирсән, Ромада да еләчә шәһадәт вермәлисән».

12 Сәһәр ачыланда јәһудиләр суи-гәсд һазырладылар вә анд ичдиләр ки, Павели өлдүрмәјинчә нә су ичәчәк, нә дә чөрәк јејәчәкләр. **13** Анд ичиб суи-гәсд һазырлајанларын сајы гырхдан артыг иди. **14** Онлар бөјүк каһинләрин вә ағсаггалларын јанына кедиб дедиләр: «Биз анд ичмишик ки, Павели өлдүрмәјинчә дилимизә бир тикә чөрәк вурмајачағыг. **15** Она көрә дә сиз Синедрион үзвләри илә бир јердә сәркәрдәјә дејин ки, Павели јанынызa кәтирсин, куја онун ишини диггәтлә арашдырмаг истәјирсиниз. Павел јанынызa чатмамыш биз ону өлдүрәчәјик».

16 Павелин бачысы оғлу онларын суи-гәсд һазырладығларыны ешидиб казармаја кәлди вә мәсәләни Павелә данышды. **17** Онда Павел јүзбашылардан бирини чағырыб деди: «Бу чаван оғланы сәркәрдәнин јанына апар, она сөзү вар». **18** Јүзбашы кәнчи көтүрүб сәркәрдәнин јанына апарды вә деди: «Мәһбус Павел мәни чағырыб хаһиш етди ки, бу оғланы јанына кәтирим. Онун сәнә сөзү вар». **19** Сәркәрдә кәнчин әлиндән тутуб ону кәнара чәкди вә сорушду: «Мәнә нә сөзүн вар?» **20** Оғлан чаваб верди: «Јәһудиләр сөзләшибләр ки, сәндән Павели сабаһ Синедриона кәтирмәји хаһиш етсинләр, куја онун иши һаггында нәјисә дәгигләшдирмәк истәјирләр. **21** Амма сән онлара гулаг асма, үнки онларын гырхдан чох адамы Павелә суи-гәсд һазырлајыб. Онлар анд ичибләр ки, ону өлдүрмәјинчә ағызларына нә чөрәк, нә дә су алачаглар. Онлар инди һазырдырлар, бирчә сәнин ичазәни көзләјирләр». **22** Сәркәрдә кәнчә деди: «Бунлары мәнә данышдығыны дилиндән гачыртма һа». Сонра оғланы бурахды.

23 Сәркәрдә ики јүзбашыны јанына чағырыб деди: «Ики јүз әскәр, јетмиш атлы вә ики јүз низәли әскәр һазырлајын. Онлар ахшам саат доггузда* Гејсәријјәјә јолланмалыдырлар. **24** Павели апармаг үчүн атлары һазырлајын вә ону вали Феликсин јанына саг-саламат чатдырын». **25** Сонра о, белә бир мәктуб јазды:

26 «Зати-алиләри вали Феликсә Клавди Лисидән салам! **27** Јәһу-

---

Һәв 23:8* Һәрфән «мәләк вә руһ (руһани варлыг мәнасында)»

Һәв 23:23* Һәрфән «кечәнин үчүнчү саатында»

диләр бу адамы тутуб өлдүрмәк истәјирдиләр. Бу заман мән әскәрләримлә кәлдим вә бу адамын Рома вәтәндашы олдуғуну биләндә ону хилас етдим. **28** Тәгсирини өјрәнмәк үчүн ону јәһудиләрин Синедрионуна апардым. **29** Өјрәндим ки, ону өз Ганунлары илә бағлы мәсәләләрә көрә иттиһам едирләр, һәрчәнд о, гандала вә ја өлүмә лајиг бир иш тутмајыб. **30** Мәнә хәбәр чатыб ки, бу адамы өлдүрмәк үчүн суи-гәсд һазырлајырлар. Буна көрә дә ону сәнин јанына көндәрирәм вә онун шикајәтчиләринә әмр едирәм ки, иттиһамларыны сәнин һүзурунда сөјләсинләр».

31 Әскәрләр әмр олундуғу кими, Павели көтүрүб кечә икән Антипатридаја кәтирдиләр. **32** Ертәси күн ону атылара тәһвил вериб казармаја гајытдылар. **33** Атлылар Гејсәријјәјә кәлдиләр, мәктубу валијә вериб Павели она тәгдим етдиләр. **34** Вали мәктубу охуду вә Павелин һансы әјаләтдән олдуғуну сорушду. Онун Киликијадан олдуғуну биләндә белә деди: **35** «Гој шикајәтчиләрин кәлсин, онда ишинә бахарам». Вали әмр етди ки, Павели Һиродун сарајына апарыб мүһафизә алтында сахласынлар.

24 Беш күндән сонра баш каһин Һананја бир нечә ағсаггалы вә Тертулл адында бир натиги* јанына алыб ораја кәлди. Онлар Павеллә бағлы шикајәтләрини валијә билдирдиләр. **2** Тертулла сөз вериләндә о, Павели иттиһам етмәјә башлады:

«Зати-алиләри чәнаб Феликс! Сизин сајәниздә өлкәмиздә бөјүк әмин-аманлыг һөкм сүрүр, узагкөрәнлијиниз сајәсиндә халгымыз арасында ислаһатлар апарылыр. **3** Биз һәмишә вә һәр јердә бүтүн бунлары бөјүк миннәтдарлыгла гәбул едирик. **4** Амма сизи јормамаг үчүн гыса данышачағам. Рича едирәм, лутфән бизи динләјин. **5** Бу адам чәмијјәт үчүн бир бәладыр. О, јер үзүндә јашајан бүтүн јәһудиләри гијама галдырыр, өзү дә Назаретдә јаранмыш тәригәтин башчысыдыр. **6** Биз ону мәбәди мурдарламаг истәјәндә тутдуг. **7** * —— **8** Ону сорғу-суала чәкин, өзүнүз дә көрәчәксиниз ки, бизим иттиһамларымыз доғрудур».

9 Јәһудиләр дә бу иттиһамларын доғру олдуғуну иддиа едәрәк она гошулдулар. **10** Вали башыјла ишарә едиб Павелә сөз верди. Павел деди:

«Узун илләрдир ки, сиз бу халга һакимлик едирсиниз. Буну билдијим үчүн, гаршынызда өзүмү мүдафиә етмәјә һазырам. **11** Сиз өзүнүз дә өјрәнә биләрсиниз ки, ибадәт үчүн Јерусәлимә кетмәјимдән һеч он ики күн кечмәмишди. **12** Һеч кәс мәним нә мәбәддә киминләсә мүбаһисә етдијими, нә дә синагогда вә ја шәһәрдә чамааты башыма јығдығымы көрмәјиб. **13** Онлар индичә мәнә гаршы сүрдүкләри иттиһамлары да сизин гаршынызда сүбут едә билмәзләр. **14** Амма буну бојнума алырам ки, мән онларын “тәригәт” адландырдыглары јола әсасән дәдә-бабаларымын Аллаһына ибадәт едир, Ганунда ифадә едилмиш вә Пејғәмбәрләрин китабларында јазылмыш һәр шејә инанырам, **15** Аллаһын һәм салеһләри, һәм дә гејри-салеһләри дирилдәчәјинә үмид едирәм. Онларын өзләри дә буна үмид едирләр. **16** Бу сәбәбдән мән

Һәв 24:1* Јахуд «вәкили»

Һәв 24:7* Матта 17:21 һашијәсинә бах

даима чалышырам ки, вичданымы
тәмиз сахлајым, нә Аллаһа, нә дә
бир инсана гаршы күнаһ иш
тутум. **17** Мән узун илләрдән сонра
Јерусәлимә кәлдим ки, топлан-
мыш ианәләри халгыма чатды-
рым вә Аллаһа гурбан тәгдим едим.
18 Мән мәбәддә идим вә артыг
пакланмышдым, садаладығым иш-
ләрлә мәшғул олдуғум заман он-
лар кәлдиләр. Мән нә башыма адам
топламышдым, нә дә һај-күј гал-
дырмышдым. Орада Асија вилајә-
тиндән олан бәзи јәһудиләр вар
иди, **19** әкәр онларын мәнә гар-
шы шикајәти варса, өзләри кәлиб
мәни сизин гаршынызда иттиһам
етмәлидирләр. **20** Ја да Синед-
рион гаршысында дурдуғум заман
мәндә һансы күнаһы тапдыглары-
ны гој бу адамлар бурада десинләр.
21 Онларын гаршысында дурар-
кән: “Мәни бу күн өлүләрин
дирилмәсинә инандығым үчүн гар-
шынызда иттиһам едирләр”, — сөз-
ләриндән савајы башга һеч нә де-
мәмишәм».

22 Феликс Јол һаггында һәр
шејн јахшы билсә дә, мәсәләни тә-
хирә салыб деди: «Сәркәрдә Лиси
кәләндә мәсәләнизи һәлл едәрәм».
23 О, јүзбашыја әмр етди ки, Па-
велин кешијини чәксин, она бир аз
сәрбәстлик версин вә достларынын
јанына кәлиб она гуллуг етмәсинә
мане олмасын.

24 Бир нечә күндән сонра Фе-
ликс арвады Друсилла илә кәлди.
Бу гадын јәһуди иди. Феликс Пә-
вели јанына чағыртдырды вә Мә-
сиһ Исаја олан иман һаггында
дедикләринә гулаг асды. **25** Па-
вел салеһлик, тәмкинлик вә гаршы-
дакы һөкм һаггында данышдығын-
дан Феликс бәрк горхду вә деди:
«Сән һәләлик кет, башга вахт сәни
јанына чағыртдырарам». **26** О,
бир јандан да Павелдән пул умурду.
Буна көрә дә ону јанына тез-тез ча-
ғыртдырыб онунла сөһбәт едирди.
27 Ики илдән сонра Феликсин јe-
ринә Порси Фест кәлди. Феликс јә-
һудиләрин көзүндән дүшмәмәк
үчүн Павели дустаг сахламышды.

25 Фест әјаләт* валиси олан-
дан үч күн сонра Гејсә-
ријјәдән Јерусәлимә кетди. **2** Бө-
јүк каһинләр вә нүфузлу јәһудиләр
она Павел һаггындакы шикајәтлә-
рини билдириб јалвар-јахар етди-
ләр ки, **3** вали онлара јахшы-
лыг етсин вә Павели Јерусәлимә
көндәрсин. Онлар Павели өлдүр-
мәк үчүн јолда пусгу гурмушду-
лар. **4** Лакин Фест билдирди ки,
Павел Гејсәријјәдә галмалыдыр вә о
өзү дә бир аздан ораја јолланачаг.
5 Фест онлара деди: «Гој рәһбәрлә-
риниз мәнимлә кетсинләр вә әкәр
бу адамын бир күнаһы варса, ону
орада иттиһам етсинләр».

6 Фест Јерусәлимдә тәхминән
сәккиз вә ја он күн галды. О, сонра
Гејсәријјәјә кетди вә ертәси күн ha-
ким күрсүсүнә әјләшиб Павели ча-
ғыртдырды. **7** Павел кәләндә Је-
русәлимдән кәлмиш јәһудиләр ону
дөврәјә алыб она гаршы чохлу чид-
ди иттиһам ирәли сүрдүләр. Лакин
бу иттиһамлары сүбут едә билмә-
диләр.

8 Павел өзүнү мүдафиә етмә-
јә башлады: «Мән нә јәһудиләр-
ин Ганунуна, нә мәбәдә, нә дә
сезара гаршы күнаһ иш тутму-
шам». **9** Јәһудиләрин рәғбәтини
газанмаг истәјән Фест белә деди:
«Истәјирсән, Јерусәлимә кедәк, бу
иттиһамлара көрә сәнә орада һөкм
чыхарым?» **10** Павел чаваб вер-
ди: «Мән сезарын мәһкәмә күрсү-

Һәв 25:1* Јәни Јәһудејанын. Валинин ига-
мәткаһы Гејсәријјәдә јерләшири

сү гаршысында дајанмышам вә елә бурадача мүһакимә едилмәлијәм. Мәним јәһудиләрә бир пислијим дәјмәјиб. Сиз өзүнүз дә буну јахшы билирсиниз. **11** Әкәр мән, доғрудан да, чинајәткарамса вә өлүмә лајиг бир иш тутмушамса, әфв олунмағымы хаһиш етмирәм. Јох әкәр бу иттиһамларын һеч бири доғру дејилсә, бу адамлары разы салмаг үчүн мәни онларын әлинә вермәјә һеч кәсин ихтијары јохдур. Мән сезарын мәһкәмәсини тәләб едирәм!» **12** Белә олдугда Фест мәсләһәтчиләрлә данышыб, сонра Павелә деди: «Сезарын мәһкәмәсини тәләб едирсән, сезарын јанына да кедәчәксән».

13 Бир нечә күн кечәндән сонра падшаһ Агриппа* Берники# илә һөрмәт әламәти олараг Гејсәријјәјә, Фестлә рәсми көрүшә кәлди. **14** Онлар бир нечә күн орада галдылар. Фест Павеллә бағлы мәсәләни падшаһа данышды:

«Бурада Феликсин дустаг етдији бир адам вар. **15** Мән Јерусәлимдә оланда јәһудиләрин бөјүк каһинләри вә ағсаггаллары јаныма шикајәтә кәлиб онун мәһкум едилмәсини хаһиш етдиләр. **16** Амма мән чаваб вердим ки, Рома ганунуна көрә һеч кәси иттиһамчылары илә үз-үзә көрүшдүрмәдән вә она бу иттиһамларын гаршысында мүдафиә һүгугу вермәдән, кимләрисә разы салмаг хатиринә иттиһамчыларынын әлинә вермәк олмаз. **17** Буна көрә дә онлар јығышыб бура кәләндә, мән вахт итирмәдән, елә сәһәриси күн һаким күрсүсүнә әјләшдим вә о адамы кәтиртдим. **18** Иттиһамчыларын ифадәләриндә мәним дүшүндүјүм чинајәтләрдән һеч биринин ады чәкилмәди. **19** Араларындакы мүбаһисә өз аллаһларына ибадәтлә вә һансыса Иса илә әлагәдар иди. Онлар дејирдиләр ки, бу Иса өлүб, Павел исә иддиа едирди ки, о сағдыр. **20** Бу мүбаһисәләрин әлиндән лап башымы итирмишдим, она көрә дә Павелә Јерусәлимә кедиб орада мүһакимә олунмағы тәклиф етдим. **21** Амма о, әлаһәзрәтин* гәрарынадәк һәбсдә галмаг истәдијини билдирди. Мән дә әмр етдим ки, о, сезарын јанына көндәриләнәдәк бурада галсын».

22 Агриппа Фестә деди: «Елә мән өзүм дә бу адамы динләмәк истәјәрдим». Фест чаваб верди: «Сабаһ она гулаг асарсан». **23** Белә-ликлә, ертәси күн Агриппа вә Берники бөјүк тәмтәрагла диванханаја кәлдиләр. Онлары сәркәрдәләр, шәһәрин адлы-санлы адамлары мүшајиәт едирди. Фестин әмри илә Павели ораја кәтирдиләр. **24** Фест деди: «Падшаһ Агриппа вә чәнаблар! Бүтүн јәһуди халғы ајаға галхыб көрдүјүнүз бу адамын өлүмүнү тәләб едир. Онлар бу мәсәлә илә бағлы мәнә һәм Јерусәлимдә, һәм дә бурада мүрачиәт едибләр. **25** Анчаг мән онун өлүмә лајиг бир иш тутдуғуну көрмүрәм. Бу адам әлаһәзрәтин мәһкәмәсини тәләб едәндә, мән ону ораја көндәрмәк гәрарына кәлдим. **26** Иш орасындадыр ки, бу адамла бағлы императора нә јазачағымы билмирәм. Буна көрә дә ону сизин гаршыныза, падшаһ Агриппа, әләләхүсус сәнин гаршына кәтирдим ки, бу ишә мәһкәмәдә бахыландан сонра ағама бир шеј јаза билим. **27** Чүнки мәһбусу Ромаја

Һәв 25:13* Јәни II Һирод Агриппа
13# II Һирод Агриппанын бачысы

Һәв 25:21* Һәрфән «Августун». Октавиандан сонракы дөрдүнчү император сезар Нерон нәзәрдә тутулур. Бу титулу өзүнә илк дәфә император Октавиан көтүрмүшдү

иттиһамсыз-филансыз көндәрмәк,
мәнчә, мәнтигсиздир».

26 Агриппа Павелә деди: «Бу-
јур, өзүнү мүдафиә едә би-
ләрсән». Павел әлини узадыб сөзә
башлады:
2 «Падшаһ Агриппа! Өзүмү хош-
бәхт санырам ки, јәһудиләрин мәнә
гаршы сүрдүкләри бүтүн иттиһам-
лара чаваб олараг, бу күн өзү-
мү мәһз сәнин гаршында мүдафиә
едирәм. **3** Әләлхүсус она көрә ки,
сән јәһудиләрин бүтүн адәтләринә
вә мүбаһисәләринә јахшы бәләд-
сән. Буна көрә дә мәни сәбирлә
динләмәјини ричә едирәм.
4 Чаванлығымдан бәри халғы-
мын арасында вә Јерусәлимдә
нечә јашадығым һамыја бәллидир.
5 Мәни чохдан таныјан бүтүн јәһу-
диләр билирләр вә истәсәләр, лап
тәсдиг дә едә биләрләр ки, мән
динимизин ән тәләбкар мәзһәбинә
мүвафиг олараг фәрисеј һәјаты сүр-
мүшәм. **6** Инди исә, Аллаһын би-
зим дәдә-бабаларымыза вердији
вәдә үмид етдијим үчүн мәһкәмә
гаршысында дурмушам. **7** Бизим
он ики гәбиләмиз бу вәдин јеринә
јетмәсини көзләјәрәк кечә-күндүз
чидд-чәһдлә ибадәт едир. Мәни
исә, ејә падшаһ, јәһудиләр бу үмидә
көрә иттиһам едирләр.
8 Ахы нә үчүн Аллаһын өлүләр-
ди дирилтмәси бәзиләринизә ина-
нылмаз көрүнүр? **9** Доғрусу, мән
өзүм дә елә дүшүнүрдүм ки, наза-
ретли Исанын адына гаршы мүба-
ризә апармалыјам **10** вә Јерусә-
лимдә мәһз бунунла мәшғул идим.
Бөјүк каһинләрин мәнә вердији сә-
лаһијјәт сајәсиндә Исанын давам-
чыларындан* бир чохларыны һәбс-
ханалара атыр, онларын едамыны
дәстәкләјирдим. **11** Мән дөнә-
дөнә синагоглары кәзир, онлары
чәзаландырыр вә әгидәләриндән
дөндәрмәјә чалышырдым. Бу адам-
лары һәтта башга шәһәрләрдә дә
тәгиб едир, онлара олмазын зүлм
көстәрирдим.
12 Хүласә, башым бу ишләрә
бәрк гарышмышды. Бир күн бөј-
үк каһинләрдән алдығым сәлаһиј-
јәт вә ихтијарла Дәмәшгә кедир-
дим. **13** Ејә падшаһ! Јолда икән,
күнорта вахты көјдән күнәш нурун-
дан да парлаг бир ишыг кәлди, мә-
ним вә јол јолдашларымын әтра-
фыны ишыгландырды. **14** Биз
һамымыз јерә јыхылдыг вә бу за-
ман мән ибраничә данышан бир
сәс ешитдим. Сәс мәнә дејирди:
“Шаул, Шаул, нијә мәни тәгиб
едирсән? Чомаға гаршы тәпик ат-
магла өзүнә пислик едирсән”.
15 Онда мән сорушдум: “Аға, сән
кимсән?” О, мәнә чаваб верди:
“Мән сәнин тәгиб етдијин Исајам.
16 Ајаға галх. Мән сәнә она көрә
көрүндүм ки, сәни өзүмә хидмәтчи
сечим. Сән мәнимлә әлагәдар көз-
үнлә көрдүјүн вә сәнә көстәрәчә-
јим шејләр барәсиндә шаһидлик
едәчәксән. **17** Мән сәни һәм бу
халгдан, һәм јанына көндәрәчәјим
халглардан горујачағам. **18** Сәни
көндәрирәм, кет, онларын көзүнү
ач, онлары зүлмәтдән ишыға, Шеј-
танын һакимијјәтиндән Аллаһа
дөндәр. Гој мәнә олан инамлары
сајәсиндә күнаһлары бағышлансын
вә онлар мүгәддәсләрин сырасында
мирас алсынлар”.
19 Падшаһ Агриппа! Мән көјдән
кәлән бу хәјала итаәт етмәјә бил-
мәздим. **20** Буна көрә дә әв-
вәлчә Дәмәшг, Јерусәлим, бүтүн
Јәһудеја әһалисинә, сонра дикәр
милләтләрә төвбә* вә төвбәни көс-

Һәв 26:10* Һәрфән «мүгәддәсләрдән»

Һәв 26:20* Һәрфән «дүшүнчәнин дәјишил-мәси»

тәрән ишләр көрмәклә Аллаһа дөнмәк хәбәрини чатдырмаға башладым. **21** Бунун үстүндә јәһудиләр мәни мәбәддә тутдулар вә өлдүрмәјә чәһд көстәрдиләр. **22** Бунунла белә, мән Аллаһдан алдығым көмәк сајәсиндә бу күнәдәк бөјүкдән тутмуш кичијәдәк һамыја шәһадәт верирәм. Өзү дә Пејгәмбәрләрин вә Мусанын китабларында јазылмыш шејләрдән савајы башга бир шеј данышмырам. **23** Орада Мәсиһин әзијјәт чәкәчәји, өләчәји вә дирилән илк адам олараг һәм бу халга, һәм дикәр милләтләрә нур тәблиг едәчәји јазылыб».

24 Павел бу јерә чатанда Фест учадан деди: «Павел, дејәсән ағлыны итирмисән! Чох охумагдан башын хараб олуб!» **25** Анчаг Павел деди: «Мөһтәрәм Фест! Мәним башым хараб олмајыб. Дедијим сөзләрдә һәгигәт вә мәнтиг вар. **26** Падшаһ бу шејләри јахшы билир, буна көрә дә мән онун гаршысында сәрбәст данышырам. Мән әминәм ки, бунлардан һеч бири онун нәзәриндән јајынмыр, чүнки бунлар хәлвәти олмајыб. **27** Падшаһ Агриппа, Пејгәмбәрләрин китабларында јазыланлара инанырсан? Билирәм ки, инанырсан». **28** Агриппа Павелә деди: «Белә кетсә, мәни дә мәсиһчи едәчәксән». **29** Павел чаваб верди: «Аллаһдан арзум будур ки, әввәл-ахыр тәкчә сән јох, бу күн мәни ешидәнләрин һамысы мәним кими олсун, амма гандалсыз».

30 Бу сөзләрдән сонра падшаһ, вали, Берники вә онларла бир јердә отуранлар ајаға галхдылар. **31** Онлар кедә-кедә бир-биринә дејирдиләр: «Бу адам өлүмә вә ја гандаллара лајиг бир иш көрмүр». **32** Агриппа Фестә белә деди: «Бу адам сезарын мәһкәмәсини тәләб етмәсәјди, ону азад етмәк оларды».

27 Фест бизи кәми илә Италијаја јола салмаг гәрарына кәлди. Павели вә бир нечә башга дустағы императорун һәрби дәстәсиндән олан Јули адында бир јүзбашыја тәһким етдиләр. **2** Биз Адрамитдә Асија вилајәтинин лиманларына үзән бир кәмијә миниб јола дүшдүк. Салоникидән кәлмиш македонијалы Аристарх да бизимлә иди. **3** Ертәси күн Сидона чатдыг. Јүзбашы Јули Павелә хејирхаһлыг көстәрди, она изин верди ки, достларынын јанына кедиб бир аз динчәлсин.

4 Биз орадан дәнизә чыхдыг вә күләк гаршыдан әсдији үчүн Киприн далдасы илә үздүк. **5** Биз ачыг дәнизә чыхыб үзә-үзә Киликија илә Памфилијаны өтүб кечдик, кәлиб Ликијанын Мира шәһәриндәки лимана кирдик. **6** Јүзбашы орада Искәндәријјәдән Италијаја үзән бир кәми тапыб бизи она миндирди. **7** Јаваш-јаваш үзәрәк хејли вахтдан сонра биртәһәр кәлиб Книдә чатдыг. Гаршыдан әсән күләк имкан вермәдији үчүн, биз Салмонидән ашағы дүшүб Крит адасынын далдасы илә үздүк. **8** Сahил боју күч-бәла илә үзәрәк Ласеја шәһәринин јахынлығындакы Јахшы Лиманлар адланан јерә кәлиб чыхдыг.

9 Хејли вахт кечди, дәнизә чыхмаг тәһлүкәли иди, чүнки артыг пајыз оручу* да өтүб кечмишди. Онда Павел онлары хәбәрдар етди: **10** «Белә көрүрәм ки, бу сәјаһәт тәкчә кәми илә јүк үчүн дејил, өзүмүз үчүн дә бөјүк фәлакәтлә нәтичәләнәчәк». **11** Анчаг јүзбашы Павелә јох, кәминин саһибинә

Һәв 27:9* Јаһуд «кәффарә күнү оручу»

вә капитана гулаг асды. **12** О лиман гышламаг үчүн әлверишли олмадығындан, әксәријјәт орадан чыхыб, биртәһәр Крит адасынын Феникс лиманына үзмәји вә гышы орада кечирмәји мәсләһәт билди. Феникс лиманы шимал-шәргә вә чәнуб-шәргә ачылыр.

13 Хәфиф чәнуб күләји әсәндә онлара елә кәлди ки, нијјәтләри баш тутмаг үзрәдир. Онларләвбәри галдырыб Крит саһили бојунча үзмәјә башладылар. **14** Лакин чох кечмәдән Евракилон адланан шиддәтли күләк галхды. **15** Күләк елә күчлү иди ки, кәми ирәли үзә билмәди. Биз мүгавимәт көстәрмәјин әбәс олдуғуну көрүб тәслим олдуг. Күләк кәмини ојанабујана апарырды. **16** Биз Кавда адланан кичик бир аданын далдасы илә үзәндә кәминин архасындакы гајығы күч-бәла илә тутдуг. **17** Ону көјәртәјә галдырандан сонра кәмини бәркитмәк үчүн алт һиссәсини кәндирлә сарыдылар. Сирт көрфәзинин гумлуг јерләриндә саја отурмаг тәһлүкәси олдуғундан кәми ләвазиматыны ашағы ендирдиләр. Күләк бизи беләчә апарырды. **18** Фыртына кәмини атыб-тутурду, она көрә дә сәһәриси күн кәмини јүнкүлләшдирмәјә башладылар, **19** үчүнчү күн исә кәминин галан ләвазиматыны өз әлләри илә суја атдылар.

20 Артыг нечә күн иди ки, көјдә нә күнәш, нә улдуз көрүнүр, фыртына дајанмаг билмирди. Буна көрә дә хилас олунмаға һеч бир үмид галмамышды. **21** Кәмидәкиләр нечә вахт иди ки, һеч нә јемәмишдиләр. Онда Павел ајага галхыб деди: «Мәнә гулаг асыб Критдән дәнизә чыхмасајдыныз, бу бојда зијан вә итки олмазды. **22** Даһа кечиб, инди горхмајын, кәми мәһв олса да, һеч бир инсан тәләфаты олмајачаг. **23** Чүнки гулу олдуғум вә ибадәт етдијим Аллаһымын мәләји бу кечә гаршымда дуруб мәнә **24** деди: “Павел, горхма. Сән сезарын һүзурунда дурмалысан. Аллаһ јол јолдашларыны да сәнә бағышлады”. **25** Буна көрә дә руһдан дүшмәјин. Мән Аллаһыма етибар едирәм, билирәм ки, һәр шеј белә дә олачаг. **26** Анчаг кәми бир аданын јанында гәзаја уграмалыдыр».

27 Он дөрдүнчү кечә иди. Күләк бизи Адрија* дәнизиндә ора-бура апарырды. Кечә јарысы дәнизчиләр гуруја јахынлашдығымызы һисс етдиләр. **28** Онлар сујун дәринлијини өлчдүләр вә көрдүләр ки, ијирми сажындыр*. Бир аз ирәли кедәндән сонра тәзәдән өлчдүләр, бу дәфә он беш сажын олду. **29** Дәнизчиләр кәминин суалты гајалара дәјәчәјиндән горхуб кәминин арха тәрәфиндән дөрд ләвбәр атдылар вә сәбирсизликлә сәһәрин ачылмасыны көзләмәјә башладылар. **30** Онлар кәминин бурнундан ләвбәр атмаг бәһанәси илә, гачмаг үчүн гајығы суја ендирмәк истәјәндә **31** Павел јүзбашыја вә әскәрләрә деди: «Бу адамлар кәмидә галмасалар, сиз хилас ола билмәјәчәксиниз». **32** Әскәрләр кәндирләри кәсиб гајығы суја бурахдылар.

33 Сәһәр ертәдән Павел һамыны чөрәк јемәк үчүн дилә тутуб деди: «Бу күн он дөрдүнчү күндүр ки, интизардасыныз вә ағзыныза һеч нә вурмурсунуз, ачындан лап үзүлмү-

---

Һәв 27:27* Гәдимдә Адрија дәнизи дејилдикдә индики Адриатик вә Иони дәнизләри, һәмчинин Аралыг дәнизинин Сичилија илә Крит арасында галан һиссәси нәзәрдә тутулурду **28*** Бир сажын тәхминән 1,8 м бәрабәр иди

сүнүз. **34** Хаһиш едирәм, бир шеј јејин, бу сизин хиласыныз үчүн вачибдир. Архајын олун, башыныздан бир түк белә әскик олмајачаг». **35** Бу сөзләрдән сонра о, бир чөрәк көтүрүб һамынын гаршысында Аллаһа шүкүр етди, чөрәји бөлүб јемәјә башлады. **36** Онларын һамысы тохтајыб јемәјә башладылар. **37** Кәмидә ики јүз јетмиш алты адам* вар иди. **38** Јејиб-дојандан сонра онлар кәмини јүнкүлләшдирмәк үчүн буғданы дәнизә атмаға башладылар.

39 Нәһајәт, һава ишыгланында онлар гумлу саһили олан бир бухта көрдүләр, лакин ону танымадылар. Онлар имкан дахилиндә саһилә јан алмаг истәдиләр. **40** Лөвбәрләри кәсиб дәнизә атдылар. Ејни заманда, сүкан аварларынын ипләрини ачдылар, сонра габаг јелкәни галдырыб күләјин сәмти илә саһилә үз тутдулар. **41** Кәми далғаларын һәр ики тәрәфдән чырпындығы дајазлыгда саја отурду. Кәминин бурун һиссәси гума батдығындан тәрпәнмәз галды, арха һиссәси исә далғаларын зәрбәсиндән дағылмаға башлады. **42** Онда әскәрләр дустаглары өлдүрмәк гәрарына кәлдиләр ки, һеч ким үзүб гачмасын. **43** Амма јүзбашы Павели хилас етмәк истәдији үчүн буна јол вермәди. О әмр етди ки, әввәлчә үзмәји бачаранлар суја атылсынлар, **44** сонра да галанлары атылсын, тахта вә јахуд кәмидә олан шејләрин үстүндә үзүб гуруја чыхсын. Беләликлә, һамы сағ-саламат саһилә чатды.

28 Биз сағ-саламат саһилә чыханда бу аданын Малта адландығыны өјрәндик. **2** Әчнәби дилдә данышан ада сакинләри бизә мисилсиз инсанпәрвәрлик көстәрдиләр. Һава чох сојуг иди, јағыш јағырды. Онлар тонгал галајыб меһрибанлыгла бизи исинмәјә дәвәт етдиләр. **3** Павел бир дәстә чырпы јығыб тонгала атды. Бу вахт истидән гачан бир күрзә Павелин әлиндән јапышды. **4** Аданын сакинләри онун әлиндән салланмыш зәһәрли иланы көрәндә бир-биринә дедиләр: «Шүбһәсиз, бу адам гатилдир. Дәниздән сағ-саламат чыхса да, әдаләтдән гача билмәди». **5** Лакин Павел әлини чырпыб иланы ода атды, онун өзүнә исә зәрәр дәјмәди. **6** Ада сакинләри елә дүшүнүрдүләр ки, Павел илтиһабдан шишәчәк вә ја гәфләтән јыхылыб өләчәк. Онлар хејли көзләдиләр. Көрәндә ки, она һеч нә олмур, фикирләрини дәјишиб онун һансыса бир аллаһ олдуғуну демәјә башладылар.

7 Јахынлыгда Публи адында бир кишинин торпаглары вар иди. О, аданын рәиси иди. Публи бизә гонагпәрвәрлик көстәрди вә үч күн әрзиндә сәхавәтлә гејдимизә галды. **8** Бир күн Публинин атасы хәстәләнди. О, ганлы исһал хәстәлијинә тутулмушду вә бәрк гыздырмасы варды. Павел онун јанына кәлди, дуа едиб әлләрини үзәринә гојду. Киши сағалды. **9** Бу һадисәдән сонра адада олан башга хәстәләр дә Павелин јанына кәлир вә шәфа тапырдылар. **10** Онлар бизә еһтирамларыны нүмајиш етдирмәк үчүн чохлу һәдијјәләр кәтирирдиләр. Биз ададан кедәндә онлар һәтта јолумуза тәдарүк дә көрмүшдүләр.

11 Орада үч ај галдыгдан сонра биз Искәндәријјәдән кәлмиш вә бүтүн гышы ада дурмуш кәмијә миниб јола дүшдүк. Кәминин бурнунда «Зевсин оғуллары» бәзәји варды.

Һәв 27:37* Һәрфән «чан»

12 Сиракуз лиманына кириб үч
күн орада галдыг. **13** Сонра ора-
дан јола чыхдыг, истигамәти дә-
јишиб Рекиума кәлдик. Ертәси күн
чәнуб күләји әсди вә биз нөвбәти
күн Путеолијә чатдыг. **14** Орада
гардашлары тапдыг. Онлар хаһиш
етдиләр ки, бир һәфтә јанларында
галаг. Беләчә Ромаја јахынлаш-
дыг. **15** Орадакы гардашлар би-
зим кәлишимиздән хәбәр тутанда
бизи гаршыламаг үчүн Аппи база-
рына вә Үч Меһманханаја гәдәр
кәлдиләр. Павел онлары көрәндә
Аллаһа шүкүр етди вә үрәкләнди.
16 Нәһајәт ки, Ромаја кәлдик. Па-
велә ајры јашамаға ичазә вердi-
ләр. Бир әскәр онун кешијини чә-
кирди.

17 Үч күндән сонра о, нүфузлу
јәһудиләри јанына дәвәт етди. Он-
лар јығышанда Павел сөзә башла-
ды: «Гардашлар, һәрчәнд мән нә
халгымыза, нә дә әҹдадларымызын
адәтләринә гаршы пис бир иш көр-
мәмишәм, мәни Јерусәлимдә дус-
таг едиб, ромалыларын әлинә вер-
диләр. **18** Амма ромалылар мәни
истинтаг етдикдән сонра, өлүм чә-
засына лајиг бир иш тутмады-
ғымы көрүб азад етмәк истәдиләр.
19 Јәһудиләр бунун әлејһинә чых-
дылар вә мән мәчбур олуб сеза-
рын мәһкәмәсини тәләб етдим.
Мәни дүз баша дүшүн, мән халғы-
мы иттиһам етмәк фикриндә деји-
ләм. **20** Мәһз елә буна көрә мән
сиздән хаһиш етдим ки, көрүшүб
сөһбәт едәк. Көрдүјүнүз бу гандал-
лар Исраилин үмидинә көрәдир».
21 Јәһудиләр она дедиләр: «Биз
Јәһудејадан сәнинлә бағлы мәктуб
алмамышыг вә орадан кәлән гар-
дашларымыз да бизә сәнин һаггын-
да нә бир хәбәр кәтириб, нә дә
бир кәлмә пис сөз дејиб. **22** Јах-
шы оларды ки, сәнин бахышларын
барәдә елә өзүндән сорушаг, чүнки
билдијимизә көрә һәр јердә бу тә-
ригәтин әлејһинә данышырлар».

23 Беләчә онлар бир күн тәјин
етдиләр. Һәмин күн кәлиб чатанда
онлар әввәлкиндән даһа чох сајда
Павелин галдығы евә кәлдиләр. Па-
вел Аллаһын падшаһлығы һаггын-
да әтрафлы шәһадәт верди, һәм
Мусанын ганунундан, һәм Пејгәм-
бәрләрин китабларындан Иса
һаггында данылмаз сүбутлар кәти-
риб сәһәрдән ахшамадәк һәр шеји
онлара изаһ етди. **24** Онлардан
бәзиләри дејиләнләрә инанды, бә-
зиләри исә инанмады. **25** Арала-
рында мүбаһисә галхды вә онлар
дағылышмаға башладылар. Онда
Павел деди:

«Мүгәддәс руһ Јешаја пејгәмбәр
васитәсилә аталарыныза јахшы де-
мишдир: **26** “Кет, бу халга белә
де: «Ешитмәјинә ешидәчәксиниз,
амма бир шеј баша дүшмәјәчәк-
синиз. Бахмағына бахачағсыныз,
амма бир шеј көрмәјәчәксиниз.
27 Чүнки бу халгын үрәји дашла-
шыб, гулаглары ешидир, амма һај
вермирләр; көзләрини јумублар ки,
көзләри илә көрмәсинләр, гулаг-
лары илә ешитмәсинләр, үрәкләри
илә дәрк етмәсинләр вә кери дөн-
мәсинләр ки, Мән онлары сағалд-
ым»”. **28** Билин вә акаһ олун!
Аллаһ хилас јолу һаггындакы хәбә-
рини дикәр милләтләрә дә көндә-
риб вә онлар мүтләг гулаг асачаг-
лар». **29** * ——

30 Беләликлә, Павел кирајә тут-
дуғу евдә дүз ики ил галды. О, ја-
нына кәләнләри сәмими гәлбдән
гәбул едир, **31** онлара Аллаһын
падшаһлығы һаггында данышыр,
Ағамыз Иса Мәсиһ һаггында бө-
јүк чәсарәтлә, манеәсиз тәлим ве-
рирди.

Һәв 28:29* Матта 17:21 һашијәсинә бах

РОМАЛЫЛАРА

МӘКТУБ

1 Иса Мәсиһин гулу, һәвари олмаға чағырылмыш вә Аллаһын хош хәбәрини тәблиғ етмәјә тәјин олунмуш* Павелдән мәктуб. **2** Аллаһын габағчадан пејғәмбәрләриваситәсилә Мүгәддәс Јазыларда вәд етдији бу хош хәбәр **3** Өз Оғлу һаггындадыр. Оғул Давудун нәслиндән дүнјаја кәлсә дә, **4** өләндән сонра Аллаһ ону Өз гүдрәтилә дирилдиб, мүгәддәс руһ васитәсилә Өз Оғлу елан етмишдир. (Бәли, бизә Ағамыз Иса Мәсиһ васитәсилә **5** лүтф көстәрилди вә һәварилик хидмәти верилди ки, онун адына шәрәф кәтирмәк үчүн бүтүн милләтләр иман кәтириб она итаәт етсинләр. **6** Сиз дә Иса Мәсиһә мәхсус олмаг үчүн һәмин милләтләр арасындан чағырылмысыныз.) **7** Аллаһын мүгәддәс олмаг үчүн чағырылмыш Ромадакы бүтүн севимли бәндәләринә:

Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун.

8 Әввәла, һамыныздан өтрү Аллаһыма Иса Мәсиһ васитәсилә шүкүр едирәм, чүнки бүтүн дүнја сизин иманыныз барәдә данышыр. **9** Оғул һаггындакы хош хәбәр уғрунда чанла-башла чалышараг ибадәт етдијим Аллаһ билир ки, дуаларымда даима сизи јад едирәм **10** вә диләјирәм ки, имкан тапыб Аллаһын изнијлә нәһајәт јаныныза кәлә билим. **11** Сизинлә көрүшмәји үрәкдән арзулајырам вә әзмли олмағыныз үчүн сизә бир руһани әнам бәхш етмәк истәјирәм ки, **12** һамымыз: мән дә, сиз дә бир-биримизин иманы васитәсилә бир-биримизи руһландыраг.

13 Гардашлар, истәјирәм биләсиниз: мән бир нечә дәфә јаныныза кәлмәјә чәһд етмишәм ки, дикәр милләтләрин арасында хидмәтимин бәһрәсини көрдүјүмү кими, сизин аранызда да бу бәһрәдән дадым, анчаг һәләлик манеәләрлә растлашмышам. **14** Мәним һәм јунанларын, һәм барбарларын, һәм мүдрикләрин, һәм авамларын гаршысында борчум вар. **15** Бу сәбәбдән Ромада олан сизләрә дә хош хәбәри бәјан етмәји үрәкдән арзулајырам. **16** Мән хош хәбәри бәјан етмәкдән утанмырам. Чүнки о, иманы олан һәр кәсин, әввәлчә јәһудинин, сонра јунанын хиласа јетишә билмәси үчүн Аллаһын әлиндә күчлү бир васитәдир. **17** Иманы оланлар хош хәбәр васитәсилә Аллаһын Өз салеһлијини нечә ачдығыны көрүрләр вә белә чә, онларын иманы күчләнир, нечә ки, јазылыб: «Салеһ иманы сајәсиндә јашајачаг».

18 Һәгигәтин ашкар олмасына һагсыз јолларла манеә төрәдән инсанларын бүтүн бәд әмәлләринә вә Аллаһа гаршы һөрмәтсизликләринә көрә көјдән Аллаһын гәзәби кәлир. **19** Аллаһ һаггында нәји билмәк оларса, һамысы онларын көзү өнүндәдир, чүнки Аллаһ Өзү буну онлара ачыб. **20** Онун көзәкөрүнмәз кејфијјәтләри: әбәди гүдрәти вә илаһилији дүнја јаранандан бәри ајдын көрүнүр вә јарадылмыш шејләр васитәсилә дәрк едилир. Буна көрә дә онлара һагг газандырмаг олмур. **21** Чүнки Аллаһы таныја-таныја Ону лајигинчә шәрәфләндирмәдиләр вә Она шүкүр етмәдиләр, әксинә, онлар бош дүшүнчәләрә гапылдылар вә надан үрәкләри зүлмәтә гәрг олду.

Ром 1:1* һәрфән «хош хәбәри үчүн ајрылмыш»

22 Мүдрик олдугларыны иддиа етсәләр дә, ағылларыны итирдиләр **23** вә өлмәз Аллаһын әзәмәтини фани инсанын, гушларын, дөрдајаглы вә сүрүнән һејванларын сурәтинә дәјишдиләр.

24 Аллаһ да онларын үрәјиндәки шәһвәти көрүб, бәдәнләрини рүсвај етсинләр дејә, онлары натәмизлијә тәслим етди. **25** Онлар Аллаһын һәгигәтини јалана дәјишдиләр, Јараданы гојуб јаратдығы шејләрә сәҹдә гылдылар вә ибадәт етдиләр. Јарадана әбәдилик ешг олсун! Амин. **26** Елә буна көрә дә Аллаһ онлары ијрәнч шәһвәтә тәслим етди, онларын гадынлары тәбии јахынлығы гејри-тәбии әлагә илә әвәз етдиләр; **27** кишиләр дә гадынларла тәбии јахынлығы гојуб бир-биринә гаршы шәһвәтлә гызышдылар; кишиләр кишиләрлә әхлагсызлыг етдиләр вә бәдәнләриндә күнаһларына көрә тамамилә лајигли чәза алдылар.

28 Аллаһ һаггындакы дәгиг билијә мүвафиг јашамаг истәмәдикләриндән, әдәбсиз иш көрсүнләр дејә, Аллаһ онлары позғун әглә тәслим етди. **29** Онларын ичи һәр чүр әјриликлә, күнаһла, тамаһкарлыгла, писликлә долудур; онлар пахыллыг, гатиллик, чәкишмә, һијлә, кинкүдурәт, деди-году илә долуб-дашырлар; **30** онлар бөһтанчы, Аллаһа нифрәт едән, һәјасыз, дикбаш, ловға адамлардыр, пислијә фәрасәтлидирләр, валидејнләринин сөзүндән чыхан, **31** дүшүнчәсиз, сөзүнүн ағасы олмајан, доғмаларыны севмәјән, рәһмсиз адамлардырлар. **32** Онлар јахшы билирләр ки, Аллаһын салеһ ганунуна көрә, белә ишләрлә мәшғул оланлар өлүмә лајигдирләр, амма буна бахмајараг, нәинки өзләри бу ишләрдән әл чәкир, үстәлик бу ишләрлә мәшғул оланлары алғышлајырлар.

2 Ејј башгаларыны мүһакимә едән инсан, ким олурсан ол, сән үзрсүзсән. Башгасыны мүһакимә етмәклә сән өзүнү мәһкум едирсән, чүнки бир тәрәфдән мүһакимә едирсән, дикәр тәрәфдән дә өзүн ејни ишләри көрүрсән. **2** Биз исә јахшы билирик ки, Аллаһ белә ишләрлә мәшғул оланлара һөкм кәсәчәк вә Онун һөкмү һәгигәтә әсасланыр.

3 Ејј инсан, елә билирсән ки, белә ишләрлә мәшғул оланлары мүһакимә едиб, амма өзүн бу ишләри көрүрсәнсә, Аллаһын һөкмүндән гача биләчәксән? **4** Јохса Онун хејирхаһлығынын, тәмкининин вә сәбринин боллуғуна һәгарәтлә бахырсан? Мәкәр билмирсән ки, Аллаһын хејирхаһлығы сәни төвбәјә апарыр? **5** Анчаг сән тәрслијинлә вә төвбә етмәјән үрәјинлә Аллаһын әдаләтли һөкмүнүн ичра олуначағы гәзәб күнү үчүн башына гәзәб үстүндән гәзәб јығырсан. **6** О, һәр кәсә әмәлләринә көрә верәчәк. **7** Мәтанәтлә јахшы иш көрүб шөһрәт, һөрмәт вә чүрүмәзлијә чан атанлара әбәди һәјат, **8** һөчәткарлара, һәгигәтә итаәт етмәјиб нагсызлыға бојун әјәнләрә исә һиддәт вә гәзәб нәсиб олачаг. **9** Пислик едән һәр кәсин: әввәлчә јәһудинин, сонра јунанын пајына әзијјәт, ағрыачы дүшәчәк. **10** Анчаг јахшы ишләр көрән һәр кәсә: әввәлчә јәһудијә, сонра јунана шөһрәт, һөрмәт вә сүлһ бәхш едиләчәк. **11** Чүнки Аллаһ ајры-сечкилији севмир.

12 Мисал үчүн, күнаһ ишләјәнләр Ганунун табелијиндә дејилләрсә, Ганундан кәнарда өләчәкләр. Анчаг Ганунун табелијиндә олуб күнаһ ишләјәнләрин һамысы Ганун васитәсилә мәһкум едиләчәкләр. **13** Чүнки Аллаһын көзүндә Гануну динләјәнләр јох, она әмәл едәнләр салеһ елан едиләчәкләр. **14** Чүнки Ганундан кәнарда олан дикәр мил-

ләтләрә аид инсанлар Ганунун тә-
ләбләринә сөвги-тәбии әмәл едәндә
санки Ганунун үрәкләриндә олдуғу-
ну көстәрирләр, һалбуки Гаундан
кәнардадырлар. **15** Бу адамларын
вичданы онларла бәрабәр шаһидлик
едир, онлар дүшүнчәләриндә өзлә-
рини ја иттиһам едир, ја да өзләри-
нә һагг газандырырлар. Беләчә он-
лар көстәрирләр ки, Ганунун маһиј-
јәти үрәкләриндә јазылыб. **16** Тәб-
лиг етдијим хош хәбәрә әсасән, бү-
түн бунлар Аллаһын Һөкм күнүндә
баш верәчәк. О күн Аллаһ инсанла-
рын кизли ишләрини Мәсиһ Иса ва-
ситәсилә мүһакимә едәчәк.

17 Мадам ки, сән өзүнү јәһуди
адландырыр, Гануна архаланыр, Ал-
лаһла өјүнүр, **18** Онун ирадәсини
билир вә Гаундан тәлим алдығын
үчүн нәјин үстүн олдуғуну ајырд ет-
мәји бачарырсан; **19** сән корларын
бәләдчиси, зүлмәтдә оланлар үчүн
чыраг олдуғуна әминсән, **20** ағыл-
сызлара тәрбијәчи вә көрпәләрә
мүәллим олдуғуна, Гаунда ифадә
олунан билијин вә һәгигәтин әсас-
ларына јијәләндијинә инанырсан,
21 елә исә башгаларыны өјрәдә-өј-
рәдә нә үчүн өзүнү өјрәтмирсән?
«Оғурлама» дејә тәблиг едиб нијә
өзүн оғурлуг едирсән? **22** «Зина
етмә» дејә-дејә нијә зина едирсән?
Бүтләрә нифрәт етдијини дејиб
нијә мәбәдләри чапыб-талајырсан?
23 Гаунла өјүнә-өјүнә нијә Гануну
позуб Аллаһы һөрмәтдән салырсан?
24 Ахы белә јазылыб: «Сизә көрә
башга милләтләр арасында Аллаһын
адына күфр едилир».

25 Сүннәтин анчаг о вахт фајда-
сы олур ки, сән Гануна әмәл едәсән.
Јох әкәр Гануну позурсанса, сәнин
сүннәтин мәнасыны итирир. **26** Бәс
онда сүннәтсиз адам Ганунун салеһ
тәләбләринә риајәт едирсә, мә-
кәр онун сүннәтсиз олмасы сүннә-
тә бәрабәр олмур? **27** Сән, сүннәт-
ли адам, јазылы Ганун топлусу-
на саһиб ола-ола Гануну позурсан-
са, доғуландан сүннәтсиз олан адам
Гануна риајәт етмәклә сәни мәһ-
кум едир. **28** Чүнки заһирән јәһуди
олан әсил јәһуди дејил, ејнилә дә бә-
дәндә едилмиш заһири сүннәт әсил
сүннәт дејилдир. **29** Дахилән јәһуди
олан әсил јәһудидир вә онун сүннәти
јазылы Ганун топлусу әсасында јох,
мүгәддәс руһла гәлбдә едилмиш сүн-
нәтдир. Белә адам инсанлардан јох,
Аллаһдан тәриф алачаг.

3 Белә исә јәһуди олмағын һансы
үстүнлүјү, јахуд сүннәтин һансы
фајдасы вар? **2** Һәр чәһәтдән бө-
јүк үстүнлүјү вә фајдасы вар. Әввә-
ла она көрә ки, јәһудиләрә Аллаһын
мүгәддәс сөзләри әманәт едилмиш-
ди. **3** Бәзиләри иман етмәдиләр-
сә, онда нечә? Мәкәр онларын иман-
сызлығы Аллаһын сәдагәтини боша
чыхара биләр? **4** Әсла! Мәлумму-
нуз олсун ки, һәр һансы бир ин-
сан јаланчы чыхса да, Аллаһ доғру-
чулдур, нечә ки, јазылыб: «Одур
ки, Сәнин сөзләрин доғру чыхачаг
вә мәһкәмәдә гәләбә газаначаг-
сан». **5** Бәс бизим һагсызлығымыз
Аллаһын салеһлијини үзә чыхарыр-
са, онда нечә? Мәкәр Аллаһ гәзә-
бини јағдыранда әдаләтсизлик едир?
(Буну бир инсан кими дејирәм һа!)
6 Әсла! Аллаһ әдаләтсиздирсә, дүн-
јаны нечә мүһакимә едәчәк?

7 Бир дә ки, әкәр мәним ја-
ланым Аллаһын һәгигәтини даһа ај-
дын бүрүзә вериб Она шөһрәт
кәтирирсә, онда мән нијә күнаһ-
кар кими мүһакимә олунмалы-
јам? **8** Нә үчүн белә демәјәк: «Кә-
лин пислик едәк ки, ахыры јахшы
олсун»? Бәзиләри бизә шәр атыр ки,
куја биз белә дејирик. Белә адамлара
кәсилән һөкм әдаләтлидир.

9 Белә исә нә дејәк? Бизим
нәдә исә үстүнлүјүмүз вармы? Хејр!
Јухарыда дедијимиз кими, һамы:

јәһудиләр дә, јунанлар да күнаһын әсарәти алтындадыр. **10** Белә јазылыб: «Бир нәфәр дә олсун салеһ адам јохдур. **11** Дәрракәси олан, Аллаһы ахтаран бир кимсә јохдур. **12** Һамы јолуну азыб, һеч бири ишә јарамыр. Бир нәфәр дә олсун јахшылыг едән јохдур». **13** «Онларын боғазы ачыг гәбирдир, дилләриндә доғру сөз јохдур». «Ағызларында күрзә зәһәри вар». **14** «Онлар ачыдилдирләр, ағызларындан ләнәт јағыр». **15** «Ајаглары ган төкмәјә тәләсир». **16** «Јоллары виранәлијә вә бәдбәхтлијә апарыр, **17** онлар сүлһ јолуну танымадылар». **18** «Онларын үрәјиндә Аллаһ горхусу јохдур».

19 Билдијимиз кими, Ганунда дејилән һәр шеј Ганунун табелијиндә оланлара үнванланыр. Белә чә, һәр дил сусдурулур вә бүтүн дүнја Аллаһын гаршысында тәгсиркар чыхыр. **20** Буна көрә дә Ганунун тәләбләрини ичра едән һеч бир адам Онун гаршысында салеһ елан едилмәјәчәк, чүнки Ганун күнаһ һаггында дәгиг билик верир.

21 Лакин инди, Ганундан асылы олмајараг, Аллаһын салеһлији бәлли олду; Ганун вә Пејғәмбәрләр бу һагда шәһадәт едибләр. **22** Бәли, Аллаһын салеһлији иман едән һәр кәсә Иса Мәсиһә кәтирилән иман васитәсилә бәлли олур, чүнки Аллаһ ајры-сечкилик етмир. **23** Ахы һамы күнаһ ишләди вә Аллаһын шөһрәтини әкс етдирә билмәди. **24** Лакин онлар Аллаһын әнамы, јәни Онун лүтфү сајәсиндә Мәсиһ Исанын өдәдији фидјә васитәсилә гуртулуб салеһ елан едилирләр. **25** Аллаһ ону гурбан верди ки, онун ахыдылмыш ганына кәтирилән иман сајәсиндә бизи Өзү илә барышдырсын. Аллаһ буну Өз салеһлијини нүмајиш етдирмәк үчүн етди, чүнки тәмкин көстәриб кечмишдә ишләнмиш күнаһлары бағышлајырды. **26** О, һәмчинин Исаја иман кәтирән адамы салеһ елан едәркән бу дөврдә дә Өзүнүн салеһ олдуғуну нүмајиш етдирир.

27 Беләликлә, һаны өјүндүјүмүз әсас? Јохдур! Һансы гануна әсасән јохдур? Әмәлләрин ичрасыны тәләб едән Гануна көрә? Хејр, иман тәләб едән гануна көрә. **28** Биз белә гәнаәтә кәлдик ки, инсан әмәлләрин ичрасыны тәләб едән Ганундан асылы олмајараг, имана әсасән салеһ елан едилир. **29** Мәкәр Аллаһ јалныз јәһудиләрин Аллаһыдыр? Мәкәр О, дикәр милләтләрин дә Аллаһы дејил? Бәли, дикәр милләтләрин дә Аллаһыдыр. **30** Әлбәттә, Аллаһ тәкдир вә О, сүннәтлиләри имана әсасән, сүннәтсизләри дә иманлары сајәсиндә салеһ елан едәчәк. **31** Онда елә чыхыр ки, биз иманымызла Гануну ләғв едирик? Әсла! Әксинә, биз Гануну тәсдиг едирик.

4 Елә исә, улу атамыз Ибраһим һаггында нә дејәк? **2** Әкәр Ибраһим әмәлләринә көрә салеһ елан едилсәјди, онун өјүнмәјә әсасы оларды, анчаг Аллаһын гаршысында јох. **3** Бәс Мүгәддәс Јазылар нә дејир? «Ибраһим Јеһоваја иман кәтирди вә буна көрә салеһ сајылды». **4** Ишчијә верилән мааш лүтф јох, зәһмәт һаггыдыр. **5** Анчаг инсан әмәлләрә күвәнмәјиб, күнаһкары салеһ елан едәнә иман кәтирирсә, иманына көрә салеһ сајылыр. **6** Давуд да әмәлләрдән асылы олмајараг, Аллаһ тәрәфиндән салеһ сајылан адамы хошбәхт адландырыр: **7** «Тәгсирләри бағышланмыш вә күнаһлары әфв едилмиш адамлар нә хошбәхтдирләр! **8** Күнаһы Јеһова тәрәфиндән һесаба алынмајан инсан нә хошбәхтдир!»

9 Бәс бу хошбәхтлик јалныз сүннәтлиләр үчүндүр, јохса сүннәтсиз-

ләрә дә аиддир? Ахы биз дејирик ки, «Ибраһим иманына көрә салеһ сајылды». **10** О, нә вахт салеһ сајылды? Сүннәт олунандан сонра, јохса әввәл? Сүннәт олунандан сонра јох, әввәл салеһ сајылды. **11** Ибраһим һәлә сүннәт едилмәмишдән әввәл иманы илә газандығы салеһлијин мөһүрү олан рәмзи, јәни сүннәти алды. Беләчә о, сүннәтсиз һалда иман кәтирәнләрин атасы олду ки, онлар да салеһ сајылсынлар. **12** О, һәмчинин сүннәт едилмиш нәслин: һәм сүннәтә садиг галмыш, һәм дә өзүнүн һәлә сүннәт едилмәмишдән әввәл саһиб олдуғу иманын јолунда јеријәнләрин атасы олду.

13 Чүнки дүнјанын вариси олмаг вәди Ибраһимә вә онун нәслинә ганун васитәсилә јох, имандан доған салеһлик васитәсилә вәд едилмишди. **14** Әкәр ганына риајәт едәнләр варис олсајдылар, онда иман мәнасыны итирәр, вәд дәләғв олунарды. **15** Әслиндә, Ганун инсаны Аллаһын гәзәбинә дүчар едир, ганун олмајан јердә чинајәт дә јохдур.

16 Буна көрә дә вәд имана көрә лүтф илә верилмишди ки, Ибраһимин бүтүн нәсли: һәм Гануна риајәт едәнләр үчүн, һәм дә Ибраһимин иманына бәнзәр иман кәтирәнләр үчүн дәјишмәз олсун. (О, һамымызын атасыдыр, **17** нечә ки, јазылыб: «Мән сәни бир чох милләтләрин атасы олмағын үчүн сечдим».) Бүтүн бунлар онун инандығы Шәхсин, өлүләри дирилдән, мөвчуд олмајаны мөвчуд олан адландыран Аллаһын гаршысында баш верди. **18** Вәзијјәтинин үмидсизлијинә бахмајараг, о, јенә дә үмидини Аллаһа бағлајыб иман етди; «Сәнин нәслин дә бу гәдәр олачаг» дејилдији үчүн бир чох милләтләрин атасы олачағына инанды. **19** О, бәдәнинин артыг тагәтдән дүшдүјүнү (ахы онун тәхминән јүз јашы вар иди) вә Саранын сонсуз* олдуғуну һесаб етсә дә, иманы зәифләмәди. **20** О, Аллаһдан вәд алдығына көрә тәрәддүд етмәди вә имансызлыға гапылмады, әксинә, иманы она күч верди вә о, Аллаһа һәмд етди. **21** Ибраһим там әмин иди ки, Аллаһ вердији вәди јеринә јетирмәјә гадирдир. **22** Буна көрә дә «о салеһ сајылды».

23 «Салеһ сајылды» сөзләри јалныз Ибраһимә аид дејилди, **24** бу сөзләр һәм дә салеһ сајылачаг бизләрдән өтрү јазылыб, чүнки биз Ағамыз Исаны дирилдән Аллаһа инанырыг. **25** Аллаһ ону бизим күнаһларымыздан өтрү өлүмә тәслим етди вә бизим салеһ елан олунмағымыз үчүн дирилтди.

5 Белә исә, имана көрә салеһ елан олундуғумуз үчүн, кәлин Ағамыз Иса Мәсиһ васитәсилә Аллаһла арамыздакы сүлһү горујаг. **2** Алдығымыз бу лүтфә дә онун васитәсилә вә иманымыз сајәсиндә јол ачылды. Үмид едирик ки, Аллаһ бизи шөһрәтә јетирәчәк. Буна көрә дә кәлин севинәк! **3** Һәмчинин әзијјәтләрлә үзләшәндә дә севинмәлијик, ахы биз билирик ки, әзијјәтләр дөзүмлү олмағы өјрәдир, **4** дөзүм рәғбәт газандырыр, рәғбәтдән үмид доғур. **5** Үмид исә пешманчылыг кәтирмәз, чүнки бизә верилмиш мүгәддәс руһ васитәсилә үрәјимизә Аллаһын мәһәббәти долмушдур.

6 Биз һәлә зәиф оларкән, Мәсиһ тәјин олунмуш вахтда күнаһлы адамлар уғрунда өлдү. **7** Салеһ инсан уғрунда чәтин ки, кимсә өлә, амма хејирхаһ инсан уғрунда, ола билсин, кимсә чанындан кечәр. **8** Аллаһ исә Өз мәһәббәтини бизә онунла көстәрир ки, биз һәлә күнаһлы икән Мәсиһ уғрумузда өлдү. **9** Беләчә, онун ганы илә салеһ елан олундуғумуз үчүн, онун васитәсилә

Ром 4:19* Һәрфән «бәтни өлү иди»

Аллаһын гәзәбиндән гуртулачағымыз даһа јәгиндир. **10** Әкәр һәлә дүшмән икән бизә Оғулун өлүмү васитәсилә Аллаһла барышмышыг-са, инди барышандан сонра онун һәјаты васитәсилә хилас олачағымыз даһа јәгиндир. **11** Үстәлик, бизи барышдыран Агамыз Иса Мәсиһ сајәсиндә Аллаһла вәһдәтдә олдуғумуза севинирик.

12 Она көрә дә күнаһ бир адам васитәсилә, өлүм дә күнаһ васитәсилә дүнјаја кирдији кими, өлүм бүтүн адамлара кечди, чүнки һамы күнаһ ишләјиб. **13** Ахы күнаһ Ганун верилмәздән әввәл артыг дүнјада иди. Амма ганун олмајан јердә һеч кәс күнаһына көрә иттиһам олунмур. **14** Буна бахмајараг, өлүм Адәмдән та Мусаја гәдәр, Адәмин күнаһына бәнзәр бир күнаһ ишләмәмиш адамларын үзәриндә белә агалыг едирди. Адәм дүнјаја кәләчәк шәхсә мүәјјән мәнада бәнзәјирди.

15 Анчаг әнамын нәтичәси күнаһын нәтичәсиндән там фәрглидир. Әкәр бир нәфәрин күнаһы учбатындан чохлу адам өлдүсә, Аллаһын лүтфү вә әнамы сајәсиндә (бу әнам лүтфлә бирликдә тәк бир инсан — Иса Мәсиһ васитәсилә верилди) бир чохлары мисилсиз фајда газанды. **16** Әнамын хејри һәмин о бир нәфәрин төрәтдији күнаһын нәтичәсиндән фәргләнир. Чүнки күнаһа көрә чыхарылан һөкм нәтичәсиндә инсанлар мәһкум едилди. Чохлу күнаһдан сонра верилән әнамын нәтичәсиндә исә инсанлар салеһ елан едилдиләр. **17** Нечә ки, бир нәфәрин күнаһы учбатындан өлүм онун васитәсилә һамы үзәриндә агалыг едир, бол лүтф вә салеһлик әнамы аланлар да тәк бир шәхс — Иса Мәсиһ васитәсилә јашајыб падшаһлыг едәчәкләр.

18 Беләликлә, нечә ки, бир күнаһын учбатындан һәр чүр инсан мәһкум олунур, еләчә дә бир салеһ әмәлин нәтичәсиндә һәр чүр инсан јашамаг үчүн салеһ елан едилир. **19** Нечә ки, бир нәфәрин итаәтсизлији чохлу инсаны күнаһлы етди, еләчә дә бир шәхсин итаәти чохлу инсаны салеһ едәчәк. **20** Ганун исә күнаһларын чохлуғуну көстәрмәк үчүн кәлмишди. Лакин күнаһ чохалдыгча Аллаһын лүтфү дә ашыбдашырды. **21** Нә үчүн? Онун үчүн ки, күнаһла өлүм бәшәријјәт үзәриндә агалыг етдији кими, лүтф дә Агамыз Иса Мәсиһ сајәсиндә салеһлик васитәсилә әбәди һәјат үчүн һөкм сүрсүн.

6 Онда нечә олсун? Лүтф чохалсын дејә күнаһ ишләмәјә давам едәк? **2** Әсла! Биз күнаһ үчүн өлмүшүксә, артыг күнаһ ичиндә нечә јашаја биләрик? **3** Мәкәр билмирсиниз ки, Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә вәфтиз едилән бизләр, онун өлүмүнә шәрик олмаг үчүн дә вәфтиз едилмишик? **4** Демәли, биз онун өлүмүнә шәрик едән вәфтиз васитәсилә онунла бирликдә дәфн едилдик ки, Атанын әзәмәти илә дирилән Мәсиһ кими, биз дә јени һәјата башлајаг. **5** Әкәр онун өлүмүнә бәнзәр бир өлүмдә онунла бирләшмишиксә, мүтләг онун дирилмәсинә бәнзәр бир дирилмәдә дә онунла бирләшәчәјик. **6** Бир шеји јахшы билирик: көһнә шәхсијјәтимиз онунла бирликдә дирәјә мыхланыб ки, күнаһлы бәдәнимиз үзәримиздә агалыг етмәсин вә артыг күнаһын гулу олмајаг. **7** Чүнки өлмүш адам күнаһдан азаддыр.

8 Әкәр Мәсиһлә өлмүшүксә, инанырыг ки, онунла бирликдә јашајачағыг. **9** Ахы билирик ки, Мәсиһ дирилмишдир вә бир даһа өлмәјәчәк; өлүм артыг онун үзәриндә агалыг етмир. **10** О, өз өлүмү илә күнаһы бирдәфәлик арадан көтүрдү, инди һәјатыны Аллаһ үчүн јашајыр.

11 Сиз дә өзүнүзү күнаһ үчүн өлмүш сајын вә Мәсиһ Иса васитәсилә Аллаһ үчүн јашајын.

12 Буна көрә дә јол вермәјин ки, күнаһ фани бәдәниниздә һөкмранлыг етсин вә сиз бәдәнинизин истәкләринә табе оласыныз. **13** Һәмчинин бәдәнинизин үзвләрини һагсызлыг силаһы кими күнаһа тәгдим етмәјин, әксинә, өзүнүзү өлүмдән һәјата гајытмыш инсанлар кими, бәдәнинизин үзвләрини дә салеһлик силаһы кими Аллаһа тәгдим един. **14** Күнаһ сизин үзәриниздә ағалыг етмәмәлидир, ахы сиз Ганунун табелијиндә јох, лүтфүн табелијиндәсиниз.

15 Бундан һансы нәтичә һасил олур? Ганунун табелијиндә јох, лүтфүн табелијиндә олдуғумуз үчүн күнаһ ишләмәлијик? Әсла! **16** Мәкәр билмирсиниз ки, өзүнүзү кимә табе едирсинизсә, онун гулу олурсунуз? Кимин әмри илә отуруб-дурурсунузса, демәли, онун гулусунуз: ја өлүмә апаран күнаһын, ја да салеһлик кәтирән итаәткарлығын гулу олурсунуз. **17** Аллаһа шүкүрләр олсун ки, вахтилә күнаһын гулу олан сизләр, алдығыныз тәлимә үрәкдән итаәт етдиниз. **18** Бәли, сиз күнаһын әсарәтиндән гуртулуб салеһлијин гулу олдунуз. **19** Күнаһлы бәдәнинизин зәифлијинә көрә сизинлә садә дилдә данышырам: нечә ки, сиз вахтилә ганунсуз ишләр көрмәк үчүн үзвләринизи ганунсузлуғун вә натәмизлијин гулу едирдиниз, инди дә мүгәддәс олмаг үчүн бәдәнинизин үзвләрини салеһлијин гулу един. **20** Чүнки сиз күнаһын гулу оланда салеһлијә табе дејилдиниз.

21 О заман бәһрәниз нә иди? Инди сизә хәчаләт кәтирән шејләр. О ишләрин ахыры өлүмдүр. **22** Анчаг инди сиз күнаһын әсарәтиндән гуртулуб Аллаһын гуллары олдуғунуз үчүн мүгәддәслик бәһрәси кәтирирсиниз вә нәтичәдә әбәди һәјата говушачагсыныз. **23** Чүнки күнаһын өдәдији һагг өлүмдүр, амма Аллаһ бизә Ағамыз Мәсиһ Иса васитәсилә әнам — әбәди һәјат бәхш едир.

7 Гардашлар, (Гануну биләнләрә мүрачиәт едирәм) мәкәр билмирсиниз ки, инсан саг икән Ганун онун үзәриндә ағалыг едир? **2** Мисал үчүн, әр саг икән әрли гадын ганунла она бағлыдыр. Ишдир әкәр әри өлсә, о, әринин ганунундан азад едилир. **3** Буна көрә дә о, әри саг икән башга кишинин арвады олсајды, зинакар һесаб едиләрди. Анчаг әри өлсә, гадын онун ганунундан азаддыр вә башга кишијә әрә кедәндә артыг зинакар олмур.

4 Гардашларым, сиз дә Мәсиһин бәдәни васитәсилә Ганун үчүн өлдүнүз ки, башгасына — өлүб дирилән шәхсә мәхсус оласыныз вә биз бирликдә Аллаһа бар кәтирәк. **5** Биз бәдәнимизин истәкләри илә јашајанда Ганунун ојатдығы күнаһлы еһтираслар үзвләримиздә фәалијјәт көстәрирди вә биз өлүмә апаран бар кәтирирдик. **6** Инди исә биз Гануна табеликдән азад едилмишик вә бизи бәрк-бәрк тутуб-сахлајан Ганун үчүн өлмүшүк. Беләчә, әввәлләр олдуғу кими, јазылы ганунлар топлусу илә јох, руһ васитәсилә јени мәнада Аллаһын гулу олмушуг.

7 Бәс онда нә дејәк? Јохса Ганун гүсурлудур? Јох, јенә дә јох! Ганун олмасајды, мән күнаһын нә олдуғуну билмәздим. Мисал үчүн, Ганун: «Башгасынын малына тамаһ салма», — демәсәјди, мән тамаһкарлығын нә олдуғуну билмәздим. **8** Анчаг күнаһ әмрдән күч алыб мәндә һәр чүр тамаһкарлыг ојатды, чүнки ганун олмајанда күнаһ да өлү иди. **9** Әслинә галса, мән бир вахтлар, ганун олмајанда, саг идим, анчаг әмр ортаја чыханда күнаһ дирилди, мән

исә өлдүм **10** вә дәрк етдим ки, һәјата апармаг үчүн верилмиш әмр өлүмә апарыр. **11** Чүнки күнаһ әмрдән күч алыб мәни товлады вә әмр васитәсилә өлдүрдү. **12** Беләликлә, Ганун мүгәддәсдир, әмр дә мүгәддәс, салеһ вә фајдалыдыр.

13 Онда елә чыхыр ки, әслиндә фајдалы олан бир шеј мәнә өлүм кәтирди? Гәтијјән јох! Өлүмү күнаһ кәтирди вә беләчә, әслиндә фајдалы олан бир шеј васитәсилә күнаһын мәнә өлүм кәтирдији көрүндү вә күнаһ әмр васитәсилә даһа да ағырлашды. **14** Биз билирик ки, Ганону Аллаһ* вериб, мән исә күнаһа сатылмыш ади инсанам. **15** Нә етдијими өзүм дә анламырам. Үрәјим истәјән шеји етмирәм, амма нифрәт етдијим шејләри едирәм. **16** Әкәр истәмәдијим шеји едирәмсә, бојнума алырам ки, Ганун үстүндүр. **17** Демәли, буну артыг мән јох, дахилимдә јашајан күнаһ едир. **18** Билирәм ки, дахилимдә, јәни бәдәнимдә јахшы бир шеј јохдур. Јахшы иши көрмәк һәвәсим вар, анчаг бу јахшы иши көрә билмирәм. **19** Үрәјим истәјән јахшы шеји етмирәм, лакин истәмәдијим пис шеји дөнә-дөнә едирәм. **20** Әкәр истәмәдијим шеји едирәмсә, буну мән јох, дахилимдә јашајан күнаһ едир.

21 Беләликлә, өзүмлә бағлы белә бир ганунаујғунлуғу мүшаһидә едирәм: дүзкүн иш көрмәк истәјәндә пислик башымын үстүнү кәсдирир. **22** Дахили варлығымла Аллаһын Ганунундан һәзз алырам. **23** Амма үзвләримдә ағлымын ганону илә дөјүшән башга бир ганун көрүрәм. О, мәни үзвләримдә јашајан күнаһ ганунунун әсири едир. **24** Нечә дә јазыг адамам! Өлүмә мүбтәла олан бу бәдәндән мәни ким хилас едәчәк? **25** Аллаһымыз! Она Ағамыз Иса Мәсиһ васитәсилә шүкүрләр олсун! Беләликлә, ағлымла Аллаһын Ганунунун, бәдәнимлә исә күнаһ ганунунун гулујам.

8 Буна көрә дә Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә оланлар мәһкум едилмирләр. **2** Чүнки Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә јашамаг үчүн һәјат верән руһун гануну сәни күнаһ вә өлүм ганунундан азад едиб. **3** Инсан күнаһлы олдуғу үчүн Ганун ачиз иди. Буна көрә дә Аллаһ күнаһы јох етмәк үчүн Өз Оғлуну күнаһлы инсанын бәдәнинә бәнзәр бир бәдәндә көндәриб бәдәндәки күнаһы мәһкум етди ки, **4** бәдәнин истәкләри илә јох, руһла јашајан бизләр Ганундакы әдаләтли тәләбләри ичра едә биләк. **5** Чүнки бәдәнин истәкләринин далынча дүшәнләрин фикри-зикри чисмани шејләрдәдир, анчаг руһла јашајанлар даима руһани шејләр барәсиндә дүшүнүрләр. **6** Даима бәдәнин истәкләри һагтында дүшүнмәк өлүм, руһани шејләр барәсиндә дүшүнмәк исә һәјат вә сүлһ кәтирир. **7** Чүнки чисмани дүшүнчә тәрзи Аллаһла дүшмәнчилијә кәтирир, белә ки, бәдән өз истәкләри илә Аллаһын ганунуна табе олмур вә буну һеч бачармыр да. **8** Демәли, бәдәнин истәкләринин далынча дүшәнләр Аллаһы разы сала билмәзләр.

9 Дикәр тәрәфдән, Аллаһын руһу, доғрудан да, дахилиниздәдирсә, сиз бәдәнин истәкләринә табе олмур, руһун рәһбәрлијинә әсасән јашајырсыныз. Лакин кимдә Мәсиһин дүшүнчә тәрзи* јохдурса, о, Мәсиһә мәхсус дејил. **10** Јох әкәр Мәсиһ сизинлә вәһдәтдәдирсә, бәдән күнаһ учбатындан өлү олса да, мүгәддәс руһ салеһликдән өтрү сизә һәјат верир. **11** Әкәр Исаны дирилтмиш Шәхсин руһу дахилиниздә јашајырса, демәли, Мәсиһ Исаны дирилдән

Ром 7:14* Һәрфән «Ганун руһанидир»

Ром 8:9* Һәрфән «руһу». 6–чы Әлавәјә бах

Аллаһ фани бәдәнинизи дә дахилиниздә јашајан руһу васитәсилә һәјата гајтарачаг.

12 Беләликлә, гардашлар, биз бәдәнин истәкләринә бојун әјмәјә борчлу дејилик. **13** Чүнки бәдәнин истәкләри илә отуруб-дурсаныз, мүтләг өләчәксиниз, анчаг бәдәнин әмәлләрини мүгәддәс руһун көмәјилә өлдүрсәниз, јашајачагсыныз. **14** Аллаһын руһунун көстәрдији истигамәтдә кедәнләрин һамысы Аллаһын оғулларыдыр. **15** Чүнки сиз инсаны көлә едиб јенидән горхуја салан руһ јох, оғуллуға көтүрән руһ алмысыныз вә бу руһла биз «Атачан*, Ата!» — дејә чағырырыг. **16** Бу руһ, бизим әһвали-руһијјәмизлә бирликдә Аллаһын өвладлары олдуғумуза шаһидлик едир. **17** Әкәр биз өвладыгса, демәли, варисик, өзү дә Аллаһын варисләријик вә Мәсиһә һәмварисик. Мәсиһлә бирликдә шөһрәтә јетмәк үчүн онун кими, биз дә әзаб чәкмәлијик.

18 Белә дүшүнүрәм ки, инди чәкдијимиз әзијјәтләр бизә нәсиб олачаг шөһрәтлә мүгајисәдә һеч нәдир. **19** Бүтүн хилгәт дә бөјүк сәбирсизликлә Аллаһын оғулларынын мејдана чыхачағы вахты көзләјир. **20** Ахы хилгәт пучлуға өз хошу илә табе олмамышдыр, ону табе едән буну үмидлә етмишдир. **21** Беләликлә, хилгәт чүрүклүк әсарәтиндән гуртулуб Аллаһын өвладларынын шанлы азадлығына говушачагдыр. **22** Биз билирик ки, бүтүн хилгәт индијә кими инилдәјиб әзаб чәкир. **23** Бундан әлавә, мирасымызын нүбарына, јәни руһа саһиб олан бизләр дә фидјә васитәсилә бәдәнимиздән азад едилиб оғуллуға көтүрүлмәји сәбирсизликлә көзләјәркән ичин-ичин инилдәјирик. **24** Биз бу үмидлә хилас олдуг. Лакин үмид саныла бир шеј көзлә көрүнүрсә, о әртыг үмид дејил. Мәкәр инсан көзлә көрдүјү шејә үмид едир? **25** Анчаг көзлә көрмәдијимиз шејә үмид едириксә, дөзүм көстәриб ону көзләјирик.

26 Ејнилә дә руһ зәифликләримиздә бизә көмәкчи олур, чүнки дуанын вачиблијини дәрк едирик, анчаг нә һагда дуа етмәји билмәјәндә руһ ифадә едә билмәдијимиз аһларла бизим әвәзимизә Аллаһа јалварыр. **27** Ахы үрәкләри тәдгиг едән Аллаһ руһун нәји нәзәрдә тутдуғуну билир, чүнки руһ Аллаһын ирадәсинә әсасән мүгәддәсләрдән өтрү Она јалварыр.

28 Биз бир шеји јахшы билирик: Аллаһ бүтүн ишләрини елә көрүр ки, бу ишләр Ону севәнләрә, Онун нијјәтинә әсасән чағырылмышлара фајда кәтирсин. **29** Чүнки Оғулун бир чох гардашлары арасында илкин өвлад олмасы үчүн, Аллаһ әзәлдән нәзәрдә тутдуғу адамларын Оғлунун шәхсијјәтини әкс етдирмәсини дә әввәлчәдән мүәјјәнләшдирди. **30** О, кими әввәлчәдән мүәјјән етмишдисә, онлары да чағырды вә кими чағырдыса, онлары да саләһ елан етди. Нәһајәт, кими саләһ елан етдисә, онлары да шөһрәтә миндирди.

31 Елә исә, бунлара нә дејәк? Әкәр Аллаһ бизимләдирсә, ким бизә гаршы чыха биләр? **32** Оғлуну әсиркәмәјиб һамымызын уғрунда гурбан верән Аллаһ, мәкәр онунла бирликдә галан һәр шеји дә бизә бәхш етмәјәчәк? **33** Аллаһын сечдији адамлары ким иттиһам едә биләр? Ахы Аллаһ Өзү онлары саләһ елан едир. **34** Ким онлары мәһкум едә биләр? Өлмүш, даһа доғрусу, дирилмиш вә инди Аллаһын сағында отуран Мәсиһ Иса биздән өтрү һавадарлыг едир.

Ром 8:15* Һәрфән *«Абба»*. Арами дилиндә атаја гаршы ишләдилән нәвазишли, ејни заманда һөрмәтчил мүрачиәт формасы

35 Мәсиһин мәһәббәтиндән бизи нә ајыра биләр? Зүлм, агры-ачы, тәгибләр, ачлыг, чылпаглыг, тәһлүкә, јохса гылынч? **36** Белә јазылыб: «Сәнә көрә бүтүн күнү өлүмлә үзүзә кәлирик, бизи кәсилмәјә апарылан гојун һесаб едирләр». **37** Анчаг бизи севәнин сајәсиндә биз һәр шејә галиб кәлирик. **38** Мән әминәм ки, нә өлүм, нә һәјат, нә мәләкләр, нә һакимијјәтләр, нә индики заман, нә кәләчәк, нә һеч бир гүввә, **39** нә һүндүрлүк, нә дәринлик, нә дә башга бир шеј бизи Агамыз Мәсиһ Иса васитәсилә ифадә олунан Аллаһын мәһәббәтиндән ајыра билмәз.

9 Мәсиһин давамчысы кими дүзүнү дејирәм, јалан данышмырам, чүнки вичданым мәнимлә бәрабәр мүгәддәс руһ васитәсилә шаһиддир ки, **2** үрәјимдә дәрин кәдәр вә кәсилмәјән бир агры дујурам. **3** Мән гардашларымдан, чисмән мәнә гоһум олан исраиллиләрдән өтрү Мәсиһдән ајрылмаға вә ләнәтләнмәјә һазырам. **4** Ахы оғуллуға көтүрүлмәк һаггы, шәрәф вә әһдләр онлара мәхсусдур. Ганун, мүгәддәс хидмәт вә вәдләр дә онлара верилиб. **5** Онлар әчдадларымыздан төрәјибләр, Мәсиһ дә онларын нәслиндәндир. Һәр шејин үзәриндә исә Аллаһдыр. Она әбәдијјәт боју ешг олсун! Амин.

6 Анчаг биз елә дүшүнмәмәлијик ки, Аллаһын сөзү јеринә јетмәди. Чүнки Исраилдән төрәјәнләрин һамысы әсил «Исраилә» мәнсуб дејил. **7** Ибраһимин нәслиндән олсалар да, бу демәк дејил ки, онларын һамысы өвладдыр, анчаг: «Сәнә вәд едилмиш “өвлад” Ичағдан доғулачаг», — дејә јазылыб. **8** Јәни ондан төрәјәнләрин һамысы әслиндә Аллаһын өвлады дејилләр, вәдә көрә доғуланлар өвлад сајылырлар. **9** Вәд бу сөзләрлә верилмишди: «Кәлән ил бу вахт кәләчәјәм вә Саранын бир оғлу олачаг». **10** Јалныз о һалда дејил, һәмчинин Ребека улу атамыз Ичағдан әкизләрә һамилә галанда да ејни шеј баш верди. **11** Әкизләр доғулмаздан әввәл, һәлә нә јахшы, нә дә пис иш көрмәздән габаг (Аллаһын сечимлә бағлы нијјәти ишләрдән јох, Чағырандан асылы олсун дејә), **12** Ребекаја белә дејилмишди: «Бөјүк кичијин гулу олачаг». **13** Һәмчинин белә јазылыб: «Мән Јагубу севдим, Есава исә нифрәт етдим».

14 Белә исә нә дејәк? Мәкәр Аллаһ әдаләтсизлик едәр? Әсла јох! **15** О, Мусаја белә дејиб: «Кимә мәсләһәт билсәм, она рәһм едәрәм, кимә мәсләһәт билсәм, она шәфгәт бәсләрәм». **16** Демәли, Аллаһын сечими инсанларын арзусундан, јахуд чидд-чәһдиндән јох, рәһмдил Аллаһдан асылыдыр. **17** Мүгәддәс Јазылара көрә Аллаһ фирона белә дејир: «Сәнин галмағына она көрә изин вердим ки, сәнин үзәриндә күчүмү нүмајиш етдирим вә адым бүтүн дүнјада бәјан едилсин». **18** Беләликлә, Аллаһ кимә истәјир рәһм көстәрир, кимә истәјир инадында галмаға изин верир.

19 Онда сән мәндән сорушачагсан ки, «Аллаһ нәјә көрә нөгсан ахтарыр? Ахы ким Онун ајдын ифадә едилмиш ирадәсинин әксинә кедә биләр?» **20** Ај инсан, сән кимсән ки, Аллаһла дејиширсән? Мәкәр мәмулат ону дүзәлдәнә: «Мәни нијә белә дүзәлтмисән?», — дејәр? **21** Мәкәр дулусчунун кил үзәриндә ихтијары јохдур ки, ејни кил парчасындан һәм шәрәфли, һәм дә шәрәфсиз истифадә үчүн мүхтәлиф габлар дүзәлтсин? **22** Аллаһ гәзәбини нүмајиш етдирмәк вә гүдрәтини бәлли етмәк истәсә дә, **23** габағчадан шәрәф үчүн һазырладығы мәрһәмәт габлары үзәриндә әзәмәтинин боллуғуну көстәрмәк

үчүн, мәһв олунасы гәзәб габлары-на бөјүк сәбирлә дөзүсә, буна нә дејәк? **24** Шәрәф үчүн һазырлан-мыш бу габлар јалныз јәһудиләрин арасындан дејил, башга милләтләрдән дә чағырдығы бизләрик. **25** О, Һошеа васитәсилә белә дејир: «Халгым олмајана “халгым” дејәчәјәм, севилмәјән гадына “севкилим” дејәчәјәм, **26** орада ки онлара: “Сиз Мәним халгым дејилсиниз”, — дејилмишди, онлара “вар олан Аллаһын оғуллары” дејәчәкләр».

27 Јешаја да Исраил һаггында дејир: «Исраил оғулларынын сајы дәниз гуму гәдәр чох олса белә, хилас оланларын сајы аз олачаг. **28** Чүнки Јеһова бүтүн јер үзүнү чавабдеһлијә чағырачаг; О, буну гәти сурәтдә вә тезликлә едәчәк». **29** Јешаја башга јердә белә дејиб: «Көјдәки ордуларын Башчысы Јеһова нәслимизи давам етдирән адам сахламасајды, биз Содом кими олардыг, Һоморраја бәнзәјәрдик».

30 Онда нә дејәк? Салеһлијә чан атмајан башга милләтләрдән оланлар имандан доған салеһлијә јетишдиләр, **31** салеһлик ганунуна чан атан Исраил исә бу гануна там риајәт етмәди. **32** Нијә? Чүнки Исраил салеһлијә иманла јох, әмәлләрлә чан атырды. Онларын ајағы «даша» илишиб бүдрәди, **33** нечә ки, јазылыб: «Будур, Мән Сионда бүдрәдән даш вә јыхылма гајасы гојурам, анчаг иманыны онун үзәриндә гуран һеч вахт пешман олмајачаг».

10 Гардашлар, онларын хиласы-ны сидги-үрәкдән арзу едирәм, бундан өтрү кечә-күндүз Аллаһа јалварырам. **2** Аллаһын гејрәтини чәкдикләринә өзүм шаһидәм, анчаг буну дәгиг билијә әсасланараг етмирләр. **3** Онлар Аллаһын салеһлик јолларына табе олмадылар, чүнки Онун салеһлик јолларыны дәрк етмәдиләр, әвәзиндә өз салеһлик нормаларыны тәсис етмәк истәдиләр. **4** Мәсиһ өлүмү илә Гануну баша чатдырды, белә́ликлә, иман едән һәр кәс салеһлијә јетишә биләр.

5 Муса јазыр ки, инсан Гануна там риајәт етмәклә јетишдији салеһлик сајәсиндә јашајачаг. **6** Имандан доған салеһлик исә белә дејир: «Үрәјиндә: “Ким көјә галхыб Мәсиһи дүшүрәчәк?” **7** Јахуд “Ким дибсиз үммана дүшүб Мәсиһи өлүләрин арасындан чыхарачаг?”, — демә». **8** Бәс Мүгәддәс Јазыларда нә дејилир? «О сөз сәнә јахындыр, дилиндә, үрәјиндәдир». Тәблиг етдијимиз иман «сөзү» дә елә будур. **9** Әкәр сән «дилиндәки о сөзү», јәни Исанын Аға олдуғуну һамыја бәјан едирсәнсә вә Аллаһын ону дирилтдијинә үрәкдән иман едирсәнсә, хилас олачагсан. **10** Үчүнки инсан үрәкдән иман едәндә салеһлијә, иманыны дили илә бәјан едәндә исә хиласа јетишир.

11 Мүгәддәс Јазылар дејир: «Иманыны онун үзәриндә гуран һеч вахт пешман олмајачаг». **12** Јәһуди илә јунан арасында ајры-сечкилик едилмир, чүнки һамынын Рәбби* бирдир вә О, Ону чағыранлара бол-бол хејир-дуа верир. **13** Ахы «Јеһованын адыны чағыран һәр кәс хилас олачаг». **14** Бәс иман етмәдикләри Шәхсин адыны нечә чағырсынлар? Барәсиндә һеч вахт ешитмәдикләри Шәхсә нечә иман етсинләр? Тәблиг едән олмаса онлар һарадан ешитсинләр? **15** Әкәр көндәрән олмаса ким тәблиг едәр? Ахы јазылыб: «Јахшы шејләр һаггында хош хәбәри бәјан едәнләрин ајаглары нә көзәлдир!»

16 Анчаг хош хәбәрә һамы бојун әјмәди. Чүнки Јешаја белә дејир:

Ром 10:12* Јахуд «Ағасы». Јунанча *Кириос*

«Јеһова, ким биздән ешитдијинә инанды?» **17** Демәли, иман инсанда сөзү ешидәндән сонра јараныр. Сөз исә Мәсиһ һаггында данышыланда ешидилир. **18** Амма мән сорушурам: мәкәр онлар ешитмәмишдиләр? Ахы «авазлары бүтүн дүнјаја јајылды, сөзләри јерин учгарларына чатды». **19** Бир дә сорушурам: мәкәр Исраил билмирди? Муса әввәлчә белә дејир: «Мән сизин гејрәтинизи башга халг васитәсилә ојадачағам; сизи дүшүнчәсиз халг васитәсилә бәрк гәзәбләндирәчәјәм». **20** Јешаја исә чәсарәтлә Аллаһын сөзләрини бәјан едир: «Мәни ахтармајанлар Мәни тапдылар. Мәним һаггымда сорушмајанлара Өзүмү танытдым». **21** Исраил һаггында исә бунлары дејир: «Бүтүн күнү әлләрими үзүмә гајыдан итаәтсиз халга узатдым».

11 Буна көрә сорушмаг истәјирәм: мәкәр Аллаһ Өз халгындан имтина едиб? Әсла! Мән дә исраилијәм, Ибраһимин нәслиндән, Бинјамин гәбиләсиндәнәм. **2** Аллаһ әзәлдән нәзәр салдығы халгындан имтина етмәјиб. Мәкәр Мүгәддәс Јазыларда Илјас һаггында дејиләнләри билмирсиниз? Хәбәриниз јохдур ки, о, Аллаһа Исраилдән нечә шикајәт едирди? **3** «Ејј Јehова! Онлар Сәнин пејгәмбәрләрини өлдүрдүләр, гурбанкаһларыны дағыдыб јерлә јексан етдиләр. Тәкчә мән галмышам, мәним дә чанымы алмаг истәјирләр». **4** Бәс Аллаһ она нә чаваб верди? «Мән Өзүм үчүн Баалын гаршысында диз чөкмәмиш једди мин адам сахламышам». **5** Ләәчә дә инди Аллаһын лүтфү сајәсиндә сечилмиш бир гисим исраилли ортаја чыхыб. **6** Әкәр сечим лүтф сајәсиндәдирсә, артыг әмәлләрә көрә дејил. Әкс тәгдирдә, лүтф даһа лүтф олмазды.

7 Бәс онда нечә олсун? Исраил чан атдығы шејә наил олмады, лакин сечилмишләр наил олдулар. Галанларынын исә үрәји күтләшди, **8** нечә ки, јазылыб: «Аллаһ онлара дәрин јуху, көрмәјә јарамајан көзләр вә ешитмәјә јарамајан гулаглар верди. Онлар та индијәдәк бу вәзијјәтдәдирләр». **9** Давид да демишди: «Гој онларын сүфрәләри онлар үчүн тәлә, тор, әнкәл вә чәза олсун, **10** гој көзләри тор салсын вә көрмәсинләр, белләри һәмишәлик бүкүлсүн».

11 Белә исә сорушурам: јәни онлар бүдрәјиб тамам јыхылдылар? Әсла! Лакин онларын јанлыш аддымы сајәсиндә дикәр халглардан олан инсанлар үчүн хилас јолу ачылды ки, онларын гејрәти ојансын. **12** Әкәр онларын јанлыш аддымы дүнја үчүн вә сајларынын азалмасы дикәр халглардан олан инсанлар үчүн руһани зәнкинлик демәкдирсә, көр онларын бүтөв сајы нә демәк олачаг!

13 Инди исә дикәр халглардан олан сизләрә мүрачиәт едирәм. Мән дикәр халглара көндәрилмиш бир һәвари кими хидмәтими учалдырам. **14** Бәлкә бунунла сојдашларымда гејрәт ојадыб онлардан бәзиләрини хилас етдим. **15** Әкәр онларын рәдд олунмасы дүнја үчүн барышыг демәкдирсә, онда онларын гәбул олунмасы өлүләр үчүн һәјат демәк дејилсә, бәс нәдир? **16** Бундан башга, әкәр хәмирдән нүбар кими көтүрүлмүш бир тикә мүгәддәсдирсә, демәли, бүтүн хәмир дә мүгәддәсдир. Әкәр көк мүгәддәсдирсә, демәли, будаглар да мүгәддәсдир.

17 Лакин будагларын бәзиси гопарылыбса вә сән чыр зејтун будағы ола-ола онларын арасында чалаг едилиб онларла бирликдә зејтунун күчлү көкүндән гидаланырсанса, **18** будагларын гаршысында өјүнмә. Јох әкәр өјүнүрсәнсә, јадында сахла ки, сән көкү јох, көк

сәни сахлајыр. **19** Сән дејәҹәксән:
«Будаглар гопарылыб ки, мән ҹалаг
олунум». **20** Олсун! Онлар иманла-
ры олмадығына көрә гопарылды,
сән исә иманын сајәсиндә дурур-
сан. Ловға фикирләри кәнара гој
вә өзүнү көзлә. **21** Чүнки әкәр Ал-
лаһ ағаҹын доғма будагларына гыј-
дыса, сәнә дә гыјаҹаг. **22** Аллаһын
хејирхаһлығына вә зәһминә бир фи-
кир вер. Аллаһ јыхыланлара гаршы
зәһмли, сәнә гаршы исә хејирхаһ-
дыр, бу шәртлә ки, Онун хејирхаһ-
лығына лајиг јашајасан. Әкс тәгдир-
дә, сән дә кәсилиб атылаҹагсан.
23 Онлар да имансызлыгдан әл чәк-
сәләр, ҹалаг едиләҹәкләр, чүнки Ал-
лаһ онлары јенидән ҹалаг етмәјә га-
дирдир. **24** Әкәр сән ҹыр зејтун
ағаҹындан кәсилиб, тәбиәтә зидд
олараг, бағ зејтунуна ҹалаг олунму-
санса, көр о ағаҹын доғма будаглары
неҹә асанлыгла ҹалаг олунаҹаглар!

25 Гардашлар! Өз көзүнүздә
ағыллы олмајасыныз дејә, бу мүгәд-
дәс сирри сизә ачмаг истәјирәм: ди-
кәр милләтләрдән кәлән адамларын
сајы тамамланана гәдәр Исраилин
бир һиссәси үрәји күт вәзијјәтдә га-
лаҹаг вә **26** бүтүн Исраил бу ҹүр
хилас едиләҹәк, неҹә ки, јазылмыш-
дыр: «Хиласкар Сиондан кәләҹәк
вә Јагубу пис әмәлләрдән узаглаш-
дыраҹаг. **27** Онларын күнаһлары-
ны арадан көтүрдүјүм заман онлар-
ла әһд бағлајаҹағам». **28** Доғру-
дан да, онларын хош хәбәрдән имти-
на едиб Аллаһла дүшмән олмалары
сизин хејриниз үчүндүр. Лакин Ал-
лаһ онларын улу аталарына вердији
вәдин хатиринә онлардан бәзиләри-
ни сечмиш вә севмишдир. **29** Чүн-
ки Аллаһ вердији әнамлара вә етдији
дәвәтләрә көрә пешманчылыг чәк-
мәјәҹәк. **30** Бир вахтлар сиз Алла-
һа итаәт етмирдиниз, амма инди
онларын итаәтсизлији уҹбатындан
сизә мәрһәмәт көстәрилиб. **31** Ej-
нилә онларын индики итаәтсизли-
ји сајәсиндә сизә мәрһәмәт көстә-
рилди ки, онлара да инди мәрһәмәт
көстәрилсин. **32** Ахы Аллаһ онла-
рын һамысыны итаәтсизлијә дүчар
етди ки, һамысына мәрһәмәт көстә-
рә билсин.

33 Аллаһын хејир-дуасы неҹә дә
болдур, һикмәти вә билији дәрин
бир үммандыр! Онун һөкмләри ағла-
сығмаз, јоллары тәдгиголунмаздыр!
34 Ахы «ким Јеһованын әглини
дәрк едиб, јахуд ким Она мәсләһәт-
чи олуб?» **35** Ја да «ким Она би-
ринҹи верди ки, инди О кери гајтар-
малыдыр?» **36** Чүнки һәр шеј Он-
дандыр, Онун сајәсиндәдир вә Онун
үчүндүр. Она әбәдијјән ешг олсун!
Амин.

12 Буна көрә дә гардашлар, Ал-
лаһын шәфгәти хатиринә сизә
јалварырам: бәдәнинизи дири, мү-
гәддәс вә мәгбул гурбан кими Ал-
лаһа тәгдим един; зеһнинизи мүгәд-
дәс хидмәтин иҹрасына сәрф един.
2 Индән белә бу зәманәјә ујғунлаш-
мајын. Әксинә, ағлынызы јениләш-
дирәрәк бүсбүтүн дәјишин ки, Алла-
һын ирадәсинин фајдалы, хош вә ка-
мил олдуғуна әмин ола биләсиниз.

3 Мәнә бағышланмыш лүтф сајә-
синдә һәр биринизә дејирәм: өзү-
нүз һаггында һәддиндән артыг јүк-
сәк фикирдә олмајын. Һәр кәс өзү
һаггында Аллаһын она верди-
ји иман чәрчивәси дахилиндә дү-
шүнсүн вә сағлам дүшүнҹәни гору-
јуб сахласын. **4** Неҹә ки, бәдәни-
миздә чох үзв вар, амма бүтүн
үзвләр ејни иши иҹра етмирләр,
5 еләҹә дә биз, чох олсаг да, Мәсиһ-
лә вәһдәтдә бир бәдән тәшкил еди-
рик, ајры-ајрылыгда исә бир-бири-
мизә бағлы үзвләрик. **6** Алдығы-
мыз лүтфдән доған әнамлар мүхтә-
лифдир. Әкәр бу, пејғәмбәрлик әна-
мыдырса, кәлин бизә верилмиш

иман чәрчивәсиндә пејгәмбәрлик едәк; **7** хидмәт әнамыдырса, хидмәтлә мәшгул олаг. Гој тәлим верән тәлим вермәклә, **8** нәсиһәт верән нәсиһәт вермәклә мәшгул олсун, бөлүшән сәхавәтлә бөлүшсүн, рәһбәрлик едән чанла-башла рәһбәрлик етсин, мәрһәмәт көстәрән исә гој севинчлә мәрһәмәт көстәрсин.

9 Гој мәһәббәтиниз ријасыз олсун. Писликдән икраһ един, јахшылыгдан бәрк јапышын. **10** Бир-биринизә нәвазишлә гардашлыг мәһәббәти бәсләјин. Бир-биринизә һөрмәтдә һәмишә тәшәббүс көстәрин. **11** Ишиниздәләнк олмајын. Аллаһын руһу илә чошун. Јеһоваја чанла-башла хидмәт един. **12** Үмидинизә севинин. Чәтинликләрә синә кәрин. Даима дуа един. **13** Мүгәддәсләр корлуг чәкәндә онлара әл тутун. Гонагпәрвәр олун*. **14** Сизи тәгиб едәнләр үчүн јахшылыг диләјин; ләнәт јох, јахшылыг диләјин. **15** Севинәнләрлә севинин, аглајанларла аглајын. **16** Башгалары һаггында өзүнүз барәдә дүшүндүјүнүз кими дүшүнүн, ловға хүљалара дүшмәјин, тәвазәкарлығы әлдә рәһбәр тутун. Өз көзүнүздә ағыллы олмајын.

17 Һеч кимә пислик әвәзинә пислик етмәјин. Һамынын көзүндә јахшы сајылан ишләри көрүн. **18** Имкан дахилиндә, әлиниздән кәлән гәдәр һамы илә сүлһдә олмаға чалышын. **19** Әзизләрим, өз гисасынызы алмајын, лакин Аллаһын гәзәби үчүн јер гојун. Чүнки јазылыб: «Јеһова белә дејир: “Гисас Мәнимдир, әвәзини Өзүм верәчәјәм”». **20** Амма «дүшмәнин ачдырса, ону једиздир, сусуздурса, она су вер, беләчә, онун башына көз јығачагсан». **21** Пислијә мәглуб олма, пислијә јахшылыгла галиб кәл.

13 Гој һәр кәс һөкумәтә табе олсун, чүнки Аллаһын изни олмадан һеч бир һөкумәт мөвчуд ола билмәз. Бу һөкумәтләр Аллаһын онлара ајырдығы јери тутурлар. **2** Бу сәбәбдән, һөкумәтә гаршы чыхан Аллаһын тәјин етдији гајда-гануна гаршы чыхыр, буна гаршы чыханлар исә мәһкум едиләчәкләр. **3** Гој һакимләрдән јахшы иш көрәнләр јох, пис иш көрәнләр горхсун. Һөкумәтдән горхмамаг истәјирсән? Һәмишә јахшы иш көр вә ондан тәриф алачагсан. **4** Чүнки о, Аллаһын хидмәтчиси кими сәнин хејрин үчүн чалышыр. Лакин пис ишләр көрүрсәнсә, өзүнү көзлә, чүнки о, гылынчы әбәс јерә кәздирмир. О, Аллаһын хидмәтчиси кими, Онун гәзәбини пис иш көрәнләрин башына јағдыран гисасчыдыр.

5 Беләликлә, сиз јалныз бу гәзәбин горхусундан јох, һәмчинин вичданыныза көрә табе олмалысыныз. **6** Веркиләри дә бу сәбәбдән өдәјирсиниз. Ахы онлар инсанларын рифаһы үчүн чалышан Аллаһын хидмәтчиләридир вә даима бу мәгсәдә хидмәт едирләр. **7** Беләчә, һәр кәсә өз һаггыны верин: веркидирсә — веркини, бачдырса — бачы, горхудурса — горхуну, һөрмәтдирсә — һөрмәти.

8 Гаршылыглы мәһәббәтдән башга һеч кәсә һеч бир борчунуз олмасын, чүнки башгасыны севән ганону ичра етмиш олур. **9** Ахы «зина етмә, гәтл етмә, оғурлуг етмә, башгасынын малына тамаһ салма» вә бу кими дикәр әмрләрин мәгзи будур: «Јахыныны өзүнү севдијин кими сев». **10** Севән адам јахынына пислик етмәз. Буна көрә дә мәһәббәт ганунун ичрасы демәкдир.

11 Беләликлә, бу чүр давранын, чүнки һансы зәманәдә јашадығымызы вә артыг јухудан ојанмағын вахты

Ром 12:13* Һәрфән «гәрибләри севин»

кәлдијини билирсиниз. Һал-һазырда хиласымыз, имана кәлдијимиз вахтда олдуғундан даһа јахынлыр. **12** Кечә кечир, күн јахынлашыр. Кәлин зүлмәтин әмәлләрини әјнимиздән чыхараг вә нурун јарагларыны кејинәк. **13** Күн ишығында олдуғу кими, әдәб-әрканла давранаг. Кеф мәчлисләриндән әл чәкәк, сәрхошлуға, гејри-гануни чинси әлагә вә позғун давраныша, ихтилаф вә пахыллыға гапылмајаг. **14** Беләликлә, Агамыз Иса Мәсиһин шәхсијјәтинә бүрүнүн вә бәдәнин истәкләрини нечә дојуздурмағы дүшүнмәјин.

14 Иманы зәиф олан адама меһрибанлыг көстәрин, дахили шүбһәләриндән өтрү ону мүһакимә етмәјин. **2** Кимнсә иманы һәр шеј јемәјә јол верир, иманы зәиф олан исә анчаг тәрәвәз јејир. **3** Гој һәр шеј јејән адам јемәјәнә јухарыдан ашағы бахмасын вә јемәјән дә јејән адамы мүһакимә етмәсин, чүнки Аллаһ ону гәбул едиб. **4** Сән кимсән ки, башгасынын нөкәрини мүһакимә едирсән? Агасы өзү биләр, нөкәри өнүндә дурсун вә ја јыхылсын. О, ајаг үстә галачаг, чүнки Јеһова ону ајаг үстә сахламаға гадирдир.

5 Кимсә бир күнү о бирисиндән вачиб сајыр, дикәри үчүн исә бүтүн күнләр еј̇нидир. Гој һәр кәс нәјә инандығынын доғру олуб-олмадығына әмин олсун. **6** Һәр һансы бир күнә үстүнлүк верән буну Јеһовадан өтрү едир. Һәмчинин јејән Јеһовадан өтрү јејир, чүнки Она шүкүр едир. Јемәјән дә Јеһовадан өтрү јемир, амма јенә дә Она шүкүр едир. **7** Әслиндә, һеч биримиз јалныз өзүмүз үчүн јашамырыг вә јалныз өзүмүз үчүн өлмүрүк. **8** Ахы јашајырыгса, Јеһова үчүн јашајырыг, өлсәк, Јеһова үчүн өлүрүк. Бәли, јашасаг да, өлсәк дә Јеһоваја мәхсусуг. **9** Мәсиһ дә һәм өлүләрин, һәм дә дириләрин Агасы олмаг үчүн өлдү вә сонра һәјата гајытды.

10 Бәс сән нијә гардашыны мүһакимә едирсән? Нәјә көрә гардашына јухарыдан ашағы бахырсан? Ахы биз һамымыз Аллаһын мәһкәмә күрсүсү гаршысында јајаначағыг, **11** нечә ки, јазылыб: «Јеһова белә дејир: “Варлығыма анд ичирәм ки, һәр кәс гаршымда диз чөкәчәк, һәр дил Аллаһ олдуғуму ачыг-ашкар сөјләјәчәк”». **12** Беләликлә, һәр кәс өзүнә көрә Аллаһын гаршысында чаваб верәчәк.

13 Буна көрә дә кәлин индән белә бир-биримизи мүһакимә етмәјәк. Әвәзиндә, гаршыныза мәгсәд гојун ки, һеч бир гардашы иман јолунда бүдрәдиб јыхмајасыныз. **14** Агамыз Исанын хидмәтчиси кими, билирәм, һәм дә әминәм ки, өз-өзлүјүндә мурдар һеч нә јохдур, әкәр адам нәји исә мурдар һесаб едирсә, һәмин шеј онун үчүн мурдардыр. **15** Буна көрә дә әкәр јемәјә көрә гардашынын әһвалы позулурса, сән артыг мәһәббәтлә һәрәкәт етмирсән. Бир гарын јемәјә көрә гардашынын иманыны сарсытма, ахы бу гардашына көрә Мәсиһ чаныны гурбан вериб. **16** Гојмајын ки, инсанлар јахшы ишләринизи писләсинләр. **17** Чүнки Аллаһын падшаһлығы јемәк-ичмәк јох, мүгәддәс руһдан һасил олан салеһлик, сүлһ вә севинч демәкдир. **18** Ким Мәсиһә бу чүр хидмәт едирсә, Аллаһын да, инсанларын да рәғбәтини газаныр.

19 Буна көрә дә кәлин сүлһә апаран вә руһландыран шејләрә чан атаг. **20** Јемәкдән өтрү Аллаһын ишини дағытма! Дүздүр, һәр шеј тәмиздир, анчаг јемәк бүдрәмәјә сәбәб олурса, бу, јејән үчүн писдир. **21** Гардашыны бүдрәтмәкдәнсә, јахшысы одур, нә әт јe, нә шәраб ич, нә дә бүдрәмәјә сәбәб олан башга бир

иш көр. **22** Белә мәсәләләрлә бағлы иманын гој Аллаһла сәнин арада галсын. Көрдүјү ишә көрә өзүнү гынамајан инсан нечә дә хошбәхтдир. **23** Анчаг јејәркән онун үрәјиндә шүбһә варса, о өзүнү мәһкум едир, чүнки иманла јемир. Иманла көрүлмәјән һәр бир иш исә күнаһдыр.

15 Биз күчлүләр, күчсүзләрин зәифликләрини дашымалыјыг вә өз хејримизи дүшүнмәмәлијик. **2** Кәлин һәр биримиз јахынымызын хејри вә гүввәтләнмәси үчүн чалышаг. **3** Ахы Мәсиһ дә өз хејрини дүшүнмүрдү, чүнки јазылыб: «Сәнә гаршы сөјләнилән тәһгирләрә мән туш кәлдим». **4** Әввәлчәдән јазыланларын һамысы исә бизә нәсиһәт олараг јазылыб ки, дөзүм вә Мүгәддәс Јазылардан алдығымыз тәсәлли сајәсиндә үмидимиз олсун. **5** Гој хидмәтчиләринә дөзүм вә тәсәлли верән Аллаһ сизә Мәсиһ Исанын дүшүнчә тәрзини бәхш етсин. **6** Бунун сајәсиндә сиз Агамыз Иса Мәсиһин Аллаһыны вә Атасыны бир ағыздан, јекдилликлә мәдһ едә биләчәксиниз.

7 Буна көрә дә Мәсиһ бизи гәбул етдији кими, сиз дә бир-биринизә мәһрибанлыг көстәрин ки, нәтичәдә Аллаһ шөһрәтләнсин. **8** Мәсиһ сүннәтлиләр үчүн хидмәтчи олду ки, Аллаһын доғручул олдуғуну вә онларын әчдадларына вердији вәдләрини тәсдиг етсин **9** вә беләчә, милләтләр Аллаһы мәрһәмәтинә көрә мәдһ етсинләр. Нечә ки, јазылыб: «Буна көрә дә мән милләтләр арасында сәни учалдачағам, адыны нәғмәләрдә тәрәннүм едәчәјәм». **10** Һәмчинин јазылыб: «Ејмилләтләр, Онун халгы илә биркә севинин!» **11** Башга бир јердә дејилир: «Ејмилләтләр, һамыныз Јеһованы мәдһ един, гој бүтүн халглар Ону мәдһ етсин!» **12** Јешаја белә дејир: «Јешајын көкү мејдана чыхачаг, милләтләр үзәриндә рәһбәрлик едән кәләчәк вә милләтләр үмидини она баглајачаг». **13** Гој үмид мәнбәји олан Аллаһ иманыныз сајәсиндә үрәјинизи севинч вә сүлһлә бол-бол долдурсун вә үмидиниз мүгәддәс руһун гүввәти илә долуб-дашсын.

14 Гардашлар, сизә кәлинчә әминәм ки, сиз хејирхаһлыгла долусунуз, ахы сиз там билијә јијәләнмисиниз вә бир-биринизә нәсиһәт верә биләрсиниз. **15** Анчаг бәзи мәсәләләри бир нөв јадыныза салмаг үчүн ачыг јазырам. Буну Аллаһын мәнә көстәрдији лүтфә әсасән едирәм. **16** Мәнә лүтф көстәрилиб ки, башга милләтләр үчүн Мәсиһ Исанын хидмәтчиси олараг Аллаһын хош хәбәри илә баглы мүгәддәс иши ичра едим вә бу милләтләри мүгәддәс руһла пакланмыш хош бир бәхшиш кими Аллаһа тәгдим едим.

17 Аллаһа етдијим хидмәтә кәлинчә Мәсиһ Исанын бир давамчысы кими, севинмәјә әсасым вар. **18** Милләтләрин итаәт етмәси үчүн Мәсиһин мәним васитәмлә көрдүјү ишләрдән әлавә, башга бир шеј һаггында данышмаға чүрәт етмәрәм. О, буну сөзләрим вә әмәлләримлә, **19** һәмчинин гүдрәтли ишләр вә мөчүзәләрлә, мүгәддәс руһун гүввәси илә етди. Нәтичәдә мән Мәсиһ һаггындакы хош хәбәри Јерусәлимдән та Иллирикә гәдәр олан бүтүн әразидә тәблиг етдим. **20** Һәм дә гаршыма мәгсәд гојмушдум ки, башгасынын гојдуғу бүнөврәнин үзәриндә тикмәмәк үчүн хош хәбәри Мәсиһ танынан јерләрдә бәјан етмәјим. **21** Нечә ки, јазылыб: «Ондан хәбәри олмајанларын көзләри көрәчәк, онун һаггында ешитмәјәнләр баша дүшәчәкләр».

22 Бу вахта кими јаныныза кәлмәмәјимин сәбәби дә елә бу олуб.

23 Анчаг инди бу тәрәфләрдә тәблиғ едилмәмиш јер галмајыб, һәм дә нечә илләрдир ки, сизин һәсрәтинизи чәкирәм. **24** Буна көрә дә Испанијаја кедәркән јолүстү сизинлә көрүшәчәјимә чох үмид едирәм. Бир мүддәт бирликдә хош үнсијјәт етдикдән сонра мәни ора өтүрәрсиниз. **25** Инди исә мүгәддәсләрә хидмәт етмәк үчүн Јерусәлимә јола дүшүрәм. **26** Македонија вә Ахајјадан олан гардашлар Јерусәлимдәки мүгәддәсләрин арасындакы касыблара әл тутмаг үчүн мәмнунијјәтлә бәхшиш һазырлајыблар. **27** Бәли, онлар буну мәмнунијјәтлә етдиләр, һәм дә она көрә ки, Јерусәлимдәки мүгәддәсләрә борчлудурлар. Чүнки башга милләтләр онларын руһани немәтләриндән бәһрәләнибләрсә, инди зәрури мадди немәтләрлә онлара хидмәт етмәјә борчлудурлар. **28** Беләликлә, бу иши тамамлајыб, топланмыш бәхшиши саг-саламат онлара чатдырандан сонра сизин тәрәфләрдән кечиб Испанијаја кедәчәјәм. **29** Ону да билирәм ки, јаныныза Мәсиһдән алдығым бол хејирдуа илә кәләчәјәм.

30 Гардашлар, Ағамыз Иса Мәсиһ наминә вә руһдан доған мәһәббәт хатиринә сиздән рича едирәм: мәндән өтрү мәнимлә бирликдә Аллаһа һәрарәтлә дуа един ки, **31** Јәһудејада имансызларын әлиндән гуртула билим вә Јерусәлимдәки мүгәддәсләрдән өтрү етдијим хидмәт бу гардашлара хош кетсин **32** вә нәһајәт, Аллаһын изнијлә јаныныза севинчлә кәлиб сизинлә үнсијјәтдән тәравәтләним. **33** Гој сүлһ мәнбәји олан Аллаһ сизләрлә олсун. Амин.

16 Кенхрејадакы јығынчагда хидмәт едән бачымыз Фибини сизә тәгдим едирәм. **2** Ону Ағамыз наминә мүгәддәсләрә јарашан тәрздә гәбул един, еһтијач дујдуғу һәр бир ишдә ондан көмәјинизи әсиркәмәјин, чүнки о өзү бир чохларына, о үчүнмәдән мәнә дә арха олмушдур.

3 Мәсиһ Иса јолунда мәнә әмәкдаш олан Приска вә Акилаја саламларымы чатдырын. **4** Онлар мәндән өтрү чанларыны тәһлүкә гаршысына гојмушлар. Онлара тәкчә мән јох, башга милләтләрин адамларындан ибарәт бүтүн јығынчаглар тәшәккүр едирләр. **5** Онларын евиндә топлашан јығынчағы да саламлајын. Һәмчинин Мәсиһ үчүн Асијадан* нүбар олан әзизим Епенетә салам дејин. **6** Сизин үчүн чохлу зәһмәт чәкмиш Мәрјәмә салам сөјләјин. **7** Гоһумларым вә һәбсхана јолдашларым олан Андроник вә Јуниаса саламларымы чатдырын. Онлар мәндән дә габаг Мәсиһин јолундадырлар вә һәвариләрин јанында бөјүк һөрмәтләри вар.

8 Ағамызын јолунда чох севдијим Амплиата мәндән салам дејин. **9** Мәсиһ јолунда әмәкдашымыз Урбана вә әзизим Стаһисә дә салам сөјләјин. **10** Мәсиһ јолунда јахшы ад газанмыш Апеллеси саламлајырам. Аристобулун ев әһлинә саламларымы чатдырын. **11** Гоһумум Һиродиона мәндән салам дејин. Наркисин ев әһлиндән Ағамызын јолунда оланлары саламлајырам. **12** Ағамызын јолунда чанла-башла чалышан Трифенаны вә Трифосаны саламлајын. Ағамызын јолунда чох зәһмәт чәкмиш әзиз бачымыз Персиси дә саламлајын. **13** Ағамызын гијмәтли хидмәтчиси олан Руфу, һәмчинин мәнә дә ана олан анасыны саламлајын.

Ром 16:5* Јунан Мүгәддәс Јазыларында «Асија вилајәти» ифадәси алтында Асија гитәси јох, Рома империјасынын бир әјаләти нәзәрдә тутулур. Һәмин әразидә һал–һазырда Түркијә јерләшир

14 Асинкритә, Флегона, Һермесә, Патробаса, Һермаса вә онларла олан гардашлара саламларымы чатдырын. **15** Филологосла Јулиаја, Нерејлә бачысына, Олимпаса вә онларла олан бүтүн муғәддәсләрә салам сөјләјин. **16** Бир-биринизи саф өпүшлә саламлајын. Мәсиһин бүтүн јығынчаглары сизә салам көндәрирләр.

17 Гардашлар, сиздән рича едирәм: алдығыныз тәлимә зидд кедәрәк араныза нифаг саланлардан, һәмчинин иман јолунда башгаларыны бүдрәдәнләрдән көз-гулаг олун вә онлардан узаг кәзин. **18** Беләләри Ағамыз Мәсиһин јох, өз нәфсләринин гулудурлар. Онлар садәлөвһ адамлары ширин диллә вә јалтаглыгла јолдан чыхарырлар. **19** Сизин итаәтиниз исә һамија бәллидир. Буна көрә дә сиздән өтрү севинирәм. Анчаг истәјирәм ки, јахшы ишләрлә әлагәдар һикмәтли, пислијә гаршы мәсум оласыныз. **20** Сүлһ мәнбәји олан Аллаһ тезликлә Шејтаны ајагларынызын алтында әзәчәк. Ағамыз Исанын лүтфү сизә јар олсун.

21 Әмәкдашым Тимотеј, һәмчинин гоһумларым Луки, Јасон вә Сосипатер сизә салам көндәрирләр.

22 Бу мәктубу гәләмә алмыш мән, Терти дә Ағамызын јолунда олан сизләри саламлајырам.

23 Мәнә вә бүтүн јығынчаға гонагпәрвәрлик көстәрмиш Гај сизә салам дејир. Шәһәрин хәзинәдары Ераст вә онун гардашы Кварт да сизә салам көндәрирләр. **24** *——

25 Бәјан етдијим хош хәбәрә вә Иса Мәсиһ һаггындакы тәблигә әсасән, һәмчинин узун мүддәт кизли галмыш, **26** анчаг инди имандан доған итаәт вүсәт алсын дејә, әбәди Аллаһын әмри илә ачылмыш вә бүтүн милләтләр арасында пејгәмбәрлик јазылары илә бәлли едилмиш мүгәддәс сиррин вәһјинә әсасән сизи мәтанәтли етмәјә гадир олан **27** јеканә һикмәтли Аллаһа Иса Мәсиһ васитәсилә әбәдијјән ешг олсун! Амин.

Ром 16:24* Ән гәдим јунан әлјазмаларында 20-чи ајәнин сонуна үјғун кәлән «Ағамыз Исанын лүтфү сизә јар олсун. Амин» сөзләринә раст кәлинмир

КОРИНФЛИЛӘРӘ

БИРИНЧИ МӘКТУБ

1 Аллаһын ирадәсилә Иса Мәсиһин һәвариси олмаға чағырылмыш Павелдән вә гардашымыз Состендән **2** Аллаһын Коринфдәки јығынчағына, Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә пак едилмиш, мүгәддәс олмаг үчүн чағырылмыш сизләрә вә һәр јердә бизим дә, онларын да Ағасы Иса Мәсиһин адыны чағыранлара мәктуб.

3 Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун.

4 Мәсиһ Иса васитәсилә сизә бағышланмыш лүтфү јадда сахлајарағ, сизә көрә һәмишә Аллаһа шүкүр едирәм. **5** Чүнки сиз һәртәрәфли билијә вә Аллаһын сөзүнү бәјан етмәк габилијјәтинә јијәләнмәклә һәр чәһәтдән Мәсиһдә зәнкинләшмисиниз **6** вә Мәсиһ һаггындакы шәһадәт сиздә дәрин көк салыб. **7** Белә ки, Ағамыз Иса Мәсиһин зүһуруну сәбирсизликлә көзләјәркән һеч бир әнамдан кәнарда галмамысыныз.

8 Аллаһ сизи сонадәк мөһкәмләндирәчәк ки, сиз Ағамыз Иса Мәсиһин күнүнә үзү аг чыхасыныз. **9** Сизи Өз Оғлу вә бизим Ағамыз Иса Мәсиһлә вәһдәтдә олмаға чағыран Аллаһ сәдагәтлидир.

10 Гардашлар, сиздән Ағамыз Иса Мәсиһин ады илә ричә едирәм ки, ниттиниз араныздакы фикир бирлијини әкс етдирсин, аранызда ихтилафлар олмасын, әксинә, һамыныз јекдил вә һәмфикир оласыныз. **11** Чүнки гардашлар, Клоинин аиләсиндән мәнә хәбәр чатыб ки, аранызда фикир ајрылыглары вар. **12** Сиздән бәзиләри: «Мән Павелин», дикәрләри: «Мән Аполлосун», о бириләри: «Мән Кифанын», башгалары да: «Мән Мәсиһин шакирдијәм», — дејирләр. **13** Мәсиһин јығынчағы бөлүнүб! Мәкәр сизин јолунузда Павел дирәјә мыхланмышды? Јохса сиз Павелин ады наминә вәфтиз едилмисиниз? **14** Нә јахшы ки, мән Крисп вә Гајдан башга һеч кәси вәфтиз етмәмишәм, **15** беләчә, һеч бириниз мәним адым наминә вәфтиз олундуғуну дејә билмәз. **16** Һә, бир дә ки Стефанасын аиләсини вәфтиз етмишәм. Башгаларына кәлинчә, даһа кимисә вәфтиз етдијим јадыма кәлмир. **17** Мәсиһ мәни вәфтиз етмәк үчүн јох, хош хәбәри тәблиг етмәк үчүн көндәриб. Өзү дә мән бу хәбәри алиманә сөзләрлә тәблиг етмирәм, јохса Мәсиһин ишкәнчә дирәјинә еһтијач галмазды.

18 Ишкәнчә дирәји барәсиндәки хәбәр мәһб оланлар үчүн чәфәнкијатдыр, хилас олан бизләр үчүнсә Аллаһын гүдрәтидир. **19** Чүнки јазылыб: «Мүдрикләрин һикмәтини мәһв едәчәјәм, арифләрин зәкасыны рәдд едәчәјәм». **20** Һаны мүдрикләр? Һаны мирзәләр? Һаны бу дөврүн мүбаһисә севәнләри? Мәкәр Аллаһ дүнјанын һикмәтинин ахмаглыг олдуғуну көстәрмәди? **21** Дүнја өз мүдриклији илә Аллаһы танымады, Аллаһ исә Өз һикмәтиндә мүнасиб билди ки, тәблиг едилән хәбәрин ағылсызлығы васитәсилә иман кәтирәнләри хилас етсин.

22 Јәһудиләр әламәт истәјир, јунанлар һикмәт ахтарырлар, **23** биз исә дирәјә мыхланмыш Мәсиһи тәблиг едирик. О, јәһудиләр үчүн бир манеә, дикәр милләтләр үчүн сәфеһликдир. **24** Дәвәт едилмиш јәһудиләр вә јунанлар үчүнсә Мәсиһ Аллаһын гүдрәти вә һикмәтидир. **25** Чүнки Аллаһдан кәлән бир шеј ағылсыз көрүнсә дә, инсанларын мүдриклијиндән гат-гат мүдрикдир вә Аллаһдан кәлән бир шеј зәиф көрүнсә дә, инсанларын күчлү сајдыглары шејләрдән гат-гат күчлүдүр.

26 Ахы гардашлар, сиз өз тәчрүбәниздән дә көрүрсүнүз ки, дәвәт олунанлар арасында инсан көзү илә бахсаг мүдрик, күчлү, әсил-нәчабәтли адам чох дејил. **27** Аллаһ мүдрикләри утандырмаг үчүн дүнјанын ағылсыз сајдығы адамлары, күчлүләри утандырмаг үчүн дүнјанын зәиф сајдығы адамлары сечди. **28** Аллаһ дүнјанын адсыз-сансызларыны вә һеч сајыланларыны — дүнјанын көзүндә мөвчуд олмајанлары сечди ки, нүфуз саһибләрини мәһв етсин **29** вә һеч бир инсан Аллаһын гаршысында өјүнмәсин. **30** Сиз Онун сајәсиндә Мәсиһ Иса илә вәһдәтдәсиниз. Биз Аллаһын һикмәтини, һәмчинин салеһлији, паклығы вә фидјә васитәсилә гуртулушу Мәсиһдә тапдыг. **31** Мүгәддәс Јазылар белә дејир: «Өјүнән гој Јеһова илә өјүнсүн».

2 Гардашлар, мән јаныныза кәлиб Аллаһын мүгәддәс сиррини тәблиг едәндә сизи өз мүдриклијим вә алиманә сөзләримлә валеһ етмәк мәгсәди күдмүрдүм. **2** Белә гәрара алмышдым ки, јаныныза өзүмү дирәјә мыхланмыш Иса Мәсиһдән

башга һеч нә билмәјән адам кими апарым. **3** Мән јаныныза кәләндә күчсүз идим, үрәјими горху вә бөјүк һәјәчан бүрүмүшдү. **4** Сизә һикмәтли, инандырычы сөзләрлә јох, Аллаһын руһунун вә күчүнүн тәзаһүрү илә тәблиг етдим ки, **5** сизин иманыныз инсан мүдриклији јох, Аллаһын күчү әсасында гурулсун.

6 Биз һикмәт барәсиндә јеткин адамларын арасында данышырыг, өзү дә бу дөврүн вә онун рәһбәрләринин һикмәтиндән данышмырыг, чүнки онларын сону јахындыр. **7** Биз Аллаһын Өз мүгәддәс сирриндә кизли сахладығы, лап әзәлдән бизим шөһрәтимиз үчүн мүәјјән етдији һикмәтдән бәһс едирик. **8** Бу дөврүн рәһбәрләриндән һеч кәс бу һикмәти анламады, чүнки анласајдылар, шанлы Агамызы дирәјә мыхламаздылар. **9** Мүгәддәс Јазылар дејир: «Аллаһын Ону севән бәндәләри үчүн һазырладығыны нә көз көрүб, нә гулаг ешидиб, нә дә кимсәнин хәјалына кәлиб». **10** Аллаһ бунлары бизә Өз руһу илә ачыб, чүнки Онун руһу һәр шеји, Аллаһын һикмәтинин дәринликләрини белә тәдгиг едир.

11 Инсанын фикирләринә онун үрәјиндән* башга ким бәләддир? Аллаһын фикирләринә дә Онун мүгәддәс руһундан башга һеч ким бәләд дејил. **12** Биз дүнјанын руһуну јох, Аллаһдан кәлән руһу алдыг ки, Аллаһын бизә бәхш етдији шејләри анлаја биләк. **13** Биз дә бунлар барәсиндә инсан мүдриклијинин дејил, мүгәддәс руһун өјрәтдији сөзләрлә данышырыг, руһани мәсәләләри руһани сөзләрлә изаһ едирик.

14 Чисмани дүшүнчәли инсан Аллаһын руһуна аид шејләри гәбул етмир, чүнки онун үчүн бунлар ағылсызлыгдыр. О, бунлары баша дүшмүр, чүнки бунлары руһун көмәји илә тәдгиг етмәк кәрәкдир. **15** Амма руһаниј дүшүнчәли инсан һәр шеји тәдгиг едир, онун өзүнү исә һеч кәс баша дүшмүр. **16** «Ким Јеһованын әглини дәрк едиб ки, Она јол көстәрсин?» Биз исә Мәсиһ кими дүшүнүрүк.

3 Гардашлар, сизинлә данышанда руһани дүшүнчәси олан адамларла јох, санки Мәсиһин јолунда имәкләјән көрпәләрлә вә чисмани дүшүнчәси оланларла данышырдым. **2** Һәлә көрпә олдуғунуз үчүн мән сизи хөрәклә јох, сүдлә бәсләјирдим. Һеч инди дә бөјүмәмисиниз, **3** чүнки һәлә чисмани сурәтдә дүшүнүрсүнүз. Ахы әкәр аранызда пахыллыг вә чәкишмәләр варса, мәкәр бу, сизин чисмани дүшүнчәли олдуғунузу вә дүнјадакы адамлар кими давранданыгынызы көстәрмир? **4** Әкәр бириниз: «Мән Павелин шакирдијәм», дикәриниз: «Мән Аполлосун шакирдијәм», — дејирсә, онда башгаларындан фәргиниз нәдәдир?

5 Аполлос кимдир? Јаһуд Павел нәчидир? Бунлар Аллаһын һәвалә етдији иши јеринә јетирән хидмәтчиләрдир. Сиз онларын васитәсилә имана кәлмисиниз. **6** Мән әкдим, Аполлос сулады, Аллаһ исә бечәрди. **7** Буна көрә әкән дә, сулајан да һеч нәдир, чүнки бечәрән Аллаһдыр. **8** Әкән вә сулајан бирка чалышыр, һәрәси зәһмәтинә көрә мүкафатыны алачаг. **9** Биз Аллаһын әмәкдашларыјыг. Сиз исә Аллаһын зәмиси, Аллаһын инша етдији бинасыныз.

10 Аллаһын мәнә көстәрдији лүтф сајәсиндә мән маһир бир уста кими бүнөврә гојдум, дикәри исә онун үзәриндә тикир. Анчаг гој һәр кәс нечә тикдијинә фикир версин. **11** Чүнки һеч кәс гојулмуш бүнөврәдән савајы бир бүнөврә гоја билмәз. Бу бүнөврә дә ки Иса Мәсиһдир. **12** Бу бүнөврәнин үстүндә гызылдан, күмүшдән, даш-гаш-

---

1Кр 2:11* Һәрфән «руһундан»

дан, агачдан, самандан, јахуд күләшдән **13** тикән һәр кәсин иши бәлли олачаг; имтаһан күнү һәр кәсин иши сынаначаг вә алов ишин кејфијјәтини ашкар едәчәк. **14** Бу бүнөврәнин үзәриндә тикәнин иши сынагдан саламат чыхса, о, мүкафат алачаг. **15** Јох әкәр кимин иши јанса, о, зәрәр чәкәчәк, һәрчәнд өзү хилас олачаг, анчаг санки аловун ичиндән кечәчәк.

16 Мәкәр билмирсиниз ки, сиз Аллаһын мәбәдисиниз вә Аллаһын мүгәддәс руһу сиздә јашајыр? **17** Ким Аллаһын мәбәдини мәһв едирсә, Аллаһ ону мәһв едәчәк, чүнки Аллаһын мәбәди мүгәддәсдир. Бу мәбәд сизсиниз.

18 Гој һеч кәс өзүнү алдатмасын: бу дөврдә өзүнү ағыллы һесаб едән адам һәгигәтән дә ағыллы олмаг үчүн кәрәк ағылсыз олсун. **19** Чүнки бу дүнјанын мүдриклији Аллаһын көзүндә ағылсызлыгдыр, ахы белә јазылыб: «О, ағыллылары елә өз тәләләри илә тутур». **20** Јахуд: «Јehова билир ки, ағыллыларын дүшүнчәләри пучдур». **21** Бу сәбәбдән дә гој һеч кәс инсанла өјүнмәсин, ахы онсуз да һәр шеј сизиндир: **22** Павел, Аполлос, Кифа, дүнја, һәјат, өлүм, индики заман вә кәләчәк — һәр шеј сизиндир. **23** Сиз Мәсиһинсиниз, Мәсиһ дә Аллаһындыр.

4 Гој бизи Мәсиһин хидмәтчиләри вә Аллаһын мүгәддәс сирринин нөкәрбашылары кими танысынлар. **2** Нөкәрбашыдан исә сәдагәт тәләб олунур. **3** Истәр мәни сиз мүһакимә един, истәр һәр һансы бир мәһкәмә — бунун мәним үчүн һеч бир әһәмијјәти јохдур. Һеч мән дә өзүмү мүһакимә етмирәм. **4** Вичданым һәр чәһәтдән рahатдыр. Амма бу мәни салеһ етмир. Јehова мәни мүһакимә едир. **5** Буна көрә дә Агамыз кәләнәдәк, вахтындан әввәл һеч нәји мүһакимә етмәјин. Агамыз гаранлыгда кизләдилмиш шејләрин үстүнү ачачаг, үрәкләрдәки нијјәтләри ашкар едәчәк, онда һәр кәс Аллаһдан лајиг олдуғу тәрифи алачаг.

6 Гардашлар, мән бунлары сиздән өтрү өзүмә вә Аполлоса тәтбиг етдим ки, сиз биздән нүмунә көтүрүб «јазыдан кәнара чыхма» гајдасына әмәл едәсиниз. Онда һеч кәс ловғаланыб бирини башгасындан үстүн тутмаз. **7** Ахы сәни башгаларындан фәргләндирән нәдир? Мәкәр Аллаһ сәндән нә исә әсиркәјиб? Әкәр әсиркәмәјибсә, онда нијә бунлары Аллаһдан алдығыны унудуб ловғаланырсан?

8 Јохса артыг дојмусунуз? Бәлкә, варланмысыныз? Дејәсән, бизсиз һакимијјәт сүрмәјә башламысыныз. Каш ки сиз, доғрудан да, һөкмранлыға башлајајдыныз, онда бәлкә, биз дә сизинлә бәрабәр һакимијјәт сүрәрдик. **9** Мәнә елә кәлир ки, Аллаһ биз һәвариләри өлүмә мәһкум едилмишләр кими, сәһнәјә ахырынчы олараг чыхарыб, чүнки биз дүнја үчүн, мәләкләр вә инсанлар үчүн бир тамашаја чеврилмишик. **10** Мәсиһ јолунда бизи ағылсыз сајырлар, сиз исә Мәсиһә хидмәт етдијиниз үчүн өзүнүзү ағыллы һесаб едирсиниз; биз зәифик, сиз исә күчлүсүнүз; сиз јахшы ад газанмысыныз, бизи исә һеч кәс сајмыр. **11** Индијәдәк ач-сусузуг, әјин-башымыз нимдашдыр, дөјүлүрүк, евсизешиксизик, **12** өз әлимизлә ишләјиб зәһмәт чәкирик. Бизи писләјирләр, әвәзиндә хош сөз дејирик; бизи тәгиб едирләр, дөзүрүк. **13** Үстүмүзә шәр јаханларла меһрибанлыгла данышырыг. Индијәдәк дүнјанын көзүндә зир-зибил вә тулланты кимијик.

14 Елә билмәјин ки, бунлары, сизи хәчаләтли етмәк үчүн јазырам, хејр, мән сизи өз севимли балаларым билиб сизә өјүд-нәсиһәт верирәм.

15 Мәсиһин хидмәтиндә минләрлә мүрәббиниз олса да, аталарыныз чох дејил. Чүнки мән Мәсиһ Иса сајәсиндә вә хош хәбәр васитәсилә сизин атаныз олдум. **16** Буна көрә дә јалварырам, мәндән нүмунә көтүрүн. **17** Агамыза сәдагәтлә хидмәт едән әзиз балам Тимотеји дә бундан өтрү јаныныза көндәрирәм. О, Мәсиһ Исаја хидмәт үчүн һәр јердә, бүтүн јығынчагларда ишләтдијим тәлим үсулларыны јадыныза салачаг.

18 Араныздан бәзиләри елә ловғаланырлар ки, елә бил мән бир дә оралара кәлмәјәчәјәм. **19** Анчаг Јеһова мәсләһәт билсә, мән бу јахынларда јаныныза кәләчәјәм вә бу ловғаловға данышанларын һүнәрини көрәчәјәм, онларын сөзләри исә мәни гәтијјән марагландырмыр. **20** Ахы Аллаһын падшаһлығынын өзүлүндә сөз јох, гүввә дурур. **21** Инди нә дејирсиниз? Јаныныза дәјәнәклә, јохса мәһәббәт вә һәлимликлә кәлим?

5 Мәнә хәбәр чатыб ки, сиздә чинси әхлагсызлыға јол верилир, өзү дә елә бир әхлагсызлыға ки, белә́си һеч бүтпәрәстләрин* арасында да јохдур. Араныздан бир нәфәр атасынын арвады илә јахынлыг едир. **2** Сиз исә хәчаләт чәкмәк* вә белә иш көрәни сыраныздан кәнар етмәк әвәзинә һәлә бир дуруб өјүнүрсүнүз? **3** Мән исә јаныныза олмасам да, үрәјим сизинләдир вә бу иши көрән адама артыг һөкм кәсмишәм, санки өзүм орадајам. **4** Сиз бир јерә јығышанда, мәним әһвали-руһијјәмин Агамыз Исанын күчү илә араныза олдуғуну биләрәк Агамыз Иса наминә **5** һәмин адамы Шејтана тәслим един ки, чисмани тәсир мәһв едилсин вә Агамызын күнүндә јығынчағын руһани овгаты горунуб сахланылсын.

6 Һәл-назырда өјүнмәк сизә јарашмаз. Мәкәр билмирсиниз ки, азачыг маја бүтүн хәмири ачыдыр? **7** Јени хәмир олмаг үчүн көһнә мајаны атын, чүнки сиз мајасыз олмалысыныз. Унутмајын ки, бизим Пасха гузумуз Мәсиһ артыг гурбан кәсилиб. **8** Буна көрә дә кәлин көһнә маја, јахуд пислик вә мурдарлыг мајасы илә јох, мајасыз сәмимијјәт вә һәгигәт чөрәкләри илә бајрам едәк.

9 Мән мәктубда сизә јазмышдым ки, әхлагсызларла отуруб-дурмајасыныз. **10** Орада мән дүнјадакы бүтүн әхлагсызлары, јахуд ачкөзләри, сојғунчулары вә ја бүтпәрәстләри нәзәрдә тутмурдум, јохса сиз дүнја илә әлагәни бүсбүтүн кәсмәли олардыныз. **11** Демәк истәдијим одур ки, өзүнү гардаш адландырыб әхлагсызлыг едән, ачкөз, бүтпәрәст, налајиг сөз данышан*, ички дүшкүнү вә ја сојғунчулуг едәнлә отуруб-дурмајасыныз, белә́си илә һәтта бир сүфрәјә дә әјләшмәјәсиниз. **12** Кәнар адамлары* мүһакимә етмәк мәним ишим дејил. Сиз јығынчағдакылары мүһакимә един, **13** кәнар адамлары исә Аллаһ мүһакимә едир. Белә́ликлә, «пис адамы араныздан кәнар един».

6 Аранызда биринин дикәри илә чәкишмәси оланда о, мүгәддәсләрин јанына кетмәк әвәзинә, нечә чүрәт едиб мәһкәмәјә — имансызларын јанына кедир? **2** Мәкәр билмирсиниз ки, дүнјаны мүгәддәсләр мүһакимә едәчәкләр? Сиз дүнјаны мүһакимә едәчәксиниз, анчаг хырда ишләрин габағында ачизсиниз? **3** Мәкәр билмирсиниз ки, биз мәләкләри мүһакимә едәчәјик? Елә исә, онда нәјә көрә ади ишләри өзүмүз һәлл етмәјәк? **4** Анчаг әкәр һәлл едиләси ишләриниз варса, нәјә

1Кр 5:1* Јахуд «башга милләтләрин»
2* Һәрфән «кәдәрләнмәк», «јас тутмаг»
1Кр 5:11* Налајиг данышыға һәмчинин бөһтан да дахилдир **12*** Јәни Мәсиһчи јығынчағына аид олмајанлары

көрә јығынчағын бәјәнмәдији адамлары һаким сечирсиниз? **5** Бунлары сизи утандырмаг үчүн дејирәм. Мәкәр гардашлар арасындакы мәсәләни һәлл етмәк үчүн сиздә бирчә нәфәр дә һикмәтли адам јохдур? **6** Анчаг иш көр нә јерә чатыб ки, гардаш гардашы имансызларын габағына кәтириб мәһкәмәјә верир!

7 Әслиндә бир-биринизлә чәкишмәјиниз сизин үчүн там мәглубијјәт демәкдир. Чәкишмәкдәнсә, нијә дә сизә гаршы едилмиш әдаләтсизлијә гатлашмајасыныз? Сизи алдатсалар да, нәјә көрә буна дөзмәјәсиниз? **8** Сиз исә әксинә, гардашларыныза гаршы әдаләтсиз давраныр, онлары алдадырсыныз.

9 Јохса билмирсиниз ки, Аллаһын нормаларына мүвафиг јашамајанлар Онун падшаһлығына кирмәјәчәкләр? Өзүнүзү алдатмајын. Нә әхлагсызлар*, нә бүтпәрәстләр, нә зинакарлар, нә гејри-тәбии чинси әлагә үчүн истифадә едилән кишиләр, нә кишибазлар, **10** нә оғрулар, нә тамаһкарлар, нә ички дүшкүнләри, нә налајиг сөз данышанлар, нә дә сојғунчулар Аллаһын падшаһлығына кирмәјәчәкләр. **11** Сизләрдән дә бәзиләри белә иди. Анчаг сиз Аллаһымызын мүгәддәс руһу илә вә Ағамыз Иса Мәсиһ наминә јујулуб тәмизләндиниз, пак едилдиниз, саләһ елан едилдиниз.

12 Истәнилән шеји етмәјә изним вар, анчаг һәр истәнилән шеј фајдалы дејил. Истәнилән шеји етмәјә изним вар, анчаг нәјинсә үзәримдә һөкмранлыг етмәсинә изин вермәрәм. **13** Гида гарын үчүн, гарын исә гида үчүндүр, лакин Аллаһ онларын һәр икисини јох едәчәк. Еләчә дә бәдән чинси әхлагсызлыг үчүн јох, Ағамыз үчүндүр, Ағамыз да бәдән үчүндүр. **14** Аллаһ Өз күчү илә Ағамызы дирилтдији кими, бизи дә дирилдәчәк.

15 Мәкәр билмирсиниз ки, һәр биринизин бәдәни Мәсиһин бәдәнинин үзвүдүр? Белә исә Мәсиһин бәдәнинин үзвүнү көтүрүб фаһишәнин бәдән үзвү етмәк һеч мәнә јарашар? Ираг олсун! **16** Јохса билмирсиниз ки, фаһишә илә јахынлыг едән онунла бир бәдән олур? Ахы Аллаһ белә дејир: «Икиси бир бәдән олачаг». **17** Ағамызла бирләшән исә онунла бир вәһдәт* тәшкил едир. **18** Чинси әхлагсызлыгдан гачын. Ишләнән дикәр күнаһлар бәдәндән кәнарда галыр, лакин чинси әхлагсызлыгла мәшғул олан өз бәдәнинә гаршы күнаһ ишләјир. **19** Мәкәр билмирсиниз ки, сизин бәдәниниз Аллаһдан кәлән вә сиздә олан мүгәддәс руһ үчүн бир мәбәддир? Сиз өзүнүзә мәхсус дејилсиниз, **20** чүнки баһа гијмәтә алынмысыныз. Буна көрә дә бәдәнинизлә Аллаһы шәрәфләндирин.

7 Сизин јаздығыныза кәлдикдә исә јахшысы будур ки, киши гадына тохунмасын. **2** Анчаг чинси әхлагсызлыг баш алыб кетдији үчүн гој һәр кишинин өз арвады, һәр гадынын да өз әри олсун. **3** Гој әр арвадынын, арвад да әринин еһтијачыны* өдәсин. **4** Арвадын бәдәни өзүнүн јох, әринин ихтијарындадыр; еләчә дә әрин бәдәни өзүнүн јох, арвадынын ихтијарындадыр. **5** Бир-биринизи әр-арвадлыг борчундан мәһрум етмәјин. Бу мүнасибәтләри јалныз икинизин дә разылығы илә, дуаја вахт ајырмаг мәгсәдилә мүәјјән мүддәтә сахлаја биләрсиниз. Сонра јенидән бир јердә олун ки, нәфсинизә һаким ола билмәдијиниздән

1Кр 6:9* 3–чү Әлавәјә бах

1Кр 6:17* Һәрфән «бир руһ олур». Руһ бурада Ағамыз илә һәмфикир олмаг мәнасында ишләдилиб **7:3*** Һәрфән «борчуну». Бурада чинси јахынлыг еһтијачынын тәмин едилмәси нәзәрдә тутулур

Шејтан сизи имтаһана чәкмәсин.
6 Јенә дә, мән буну әмр етмирәм,
бир изин кими јазырам. **7** Истәр-
дим ки, һамы мәним кими олсун.
Һәрчәнд Аллаһ һәр кәсә бир чүр әнам
вериб: биринә елә, о бирисинә белә.
8 Субај кишиләрә вә дул гадынла-
ра исә мәсләһәтим будур ки, мәним
кими галсынлар. Бу, онлар үчүн јах-
шы олар. **9** Амма истәкләрини
боға билмирләрсә, гој евләнсинләр,
чүнки еһтирас ичиндә говрулмагдан-
са, евләнмәк јахшыдыр.
10 Евлиләрә исә мән јох, Ағамыз
бу көстәриши верир: арвад әриндән
ајрылмасын. **11** Ишдир әкәр ај-
рылса, онда әрә кетмәсин, ја да әри
илә барышсын. Әр дә арвадыны ат-
масын.
12 Дикәрләринә исә Ағамыз јох,
мән дејирәм: әкәр һәр һансы бир гар-
дашын арвады иманда дејилсә, лакин
онунла јашамаға разыдырса, гој гар-
даш ону атмасын. **13** Һәр һансы
бир гадынын әри иманда дејилсә, ла-
кин онунла јашамаға разыдырса, гој
гадын ондан ајрылмасын. **14** Чүн-
ки иманда олмајан әр арвады ва-
ситәсилә пак олур, ејнилә дә ими-
анда олмајан арвад гардашымыз васи-
тәсилә пак олур. Әкс тәгдирдә, си-
зин ушагларыныз пак олмазды,
анчаг бу һалда онлар мүгәддәсдир-
ләр. **15** Анчаг иманда олмајан тә-
рәф һәјат јолдашындан ајрылырса,
гој ајрылсын. Бу һалда гардашымыз,
јахуд бачымыз никаһ вәзифәсини је-
ринә јетирмәјә борчлу дејил. Аллаһ
сизи меһрибанчылыг ичиндә јаша-
маға чағырыб. **16** Ејдадын, нә би-
лирсән, бәлкә, әрини хилас етдин?
Јахуд да сән ејәр, нә билирсән, бәлкә,
арвадыны хилас етдин?
17 Јеһова һәр кәсә бир чүр пај
мүәјјән едиб, буна көрә дә һәр кәс ча-
ғырыланда нечә идисә, еләчә дә ја-
шасын. Бу көстәришә бүтүн јығын-
чагларда әмәл едилсин. **18** Кимсә
артыг сүннәт едилмиш чағырылыб-
са, гој өзүнү сүннәтсиз етмәсин. Ким-
сә сүннәт едилмәмиш чағырылыбса,
гој сүннәт едилмәсин. **19** Нә сүн-
нәт, нә дә сүннәтсиз олмаг бир мәна
кәсб етмир. Ән әсасы одур ки, инсан
Аллаһын әмрләринә риајәт етсин.
20 Чағырыланда ким нечә иди-
сә, гој елә дә галсын. **21** Чағыры-
ланда гул идин? Фикир чәкмә. Әкәр
азад ола биләрсәнсә, белә фүрсәти
әлдән бурахма. **22** Чүнки гул икән
Ағамыза хидмәтә чағырылмыш адам
онун тәрәфиндән азад едилир; еләчә
дә азад икән чағырылмыш адам Мә-
сиһин гулудур. **23** Сиз баһа гијмә-
тә алынмысыныз, даһа инсанларын
гулу олмајын. **24** Гардашлар, ча-
ғырыланда ким нечә идисә, гој елә дә
галсын ки, Аллаһла мүнасибәти кор-
ланмасын.
25 Субајларла* әлагәдар Ағамыз-
дан һеч бир көстәриш алмамышам,
анчаг Ағамызын мәрһәмәти сајәсин-
дә сәдагәтли бир адам кими өз фик-
рими сөјләјирәм. **26** Мәнчә, мөв-
чуд олан шәраити нәзәрә алараг, јах-
шы оларды ки, һәр кәс олдуғу
кими галсын. **27** Евлисән? Ајрыл-
маг үчүн бәһанә ахтарма. Арвадын
јохдурса, арвад ахтарма. **28** Амма
евләнсән дә, күнаһ иш тутмазсан. Су-
бај адам да аилә гурса, күнаһ иш тут-
маз. Анчаг белләри һәјатда јени чә-
тинликләрлә үзләшәчәкләр. Мән исә
сизи горумаг истәјирәм.
29 Гардашлар, буну да билин ки,
артыг вахт азалыб. Буна көрә дә гој
евли адам арвадсыз кими, **30** агла-
јан агламајан кими, севинән севин-
мәјән кими, мал алан малы ол-
мајан кими, **31** бу дүнјадан бәһрә-
ләнән, ондан там шәкилдә бәһрәлән-

1Кр 7:25* Орижиналда ишләдилмиш сөз чинси јахынлыг етмәмиш бакир оғланлары вә бакирә гызлары нәзәрдә тутур

мәјән кими олсун, чүнки бу дүнјанын сәһнәси дәјишир. **32** Мән истәмирәм ки, сизин дәрди-сәриниз олсун. Субај оғлан Ағаја мәхсус шејләрин гејдинә галыр, Аганын һүсн-рәғбәтини газанмаға чалышыр. **33** Евли адам исә арвадыны мәмнун етмәк үчүн дүнјаја мәхсус шејләр барәдә дүшүнүр. **34** О, ики јерә бөлүнүр. Әрсиз гадын вә субај гыз да Ағаја мәхсус шејләрин гејдинә галыр ки, һәм чисмән, һәм руһән пак олсун. Әрли гадын исә әрини мәмнун етмәк үчүн дүнјаја мәхсус шејләр барәдә дүшүнүр. **35** Буну сизин хејриниз үчүн дејирәм. Елә дүшүнмәјин ки, әл-голунузу бағламаг истәјирәм. Хејр, сизи әдәблә давранмаға вә Ағамыза даима јајынмадан хидмәт етмәјә тәшвиг етмәк истәјирәм.

36 Кимсә чинси истәкләрини чиловлаја билмирсә* вә кәнчлијинин баһар чағы артыг өтүбсә, гој белә етсин: евләнмәк истәјирсә, гој евләнсин. О, күнаһ иш тутмур. Беләләри евләнә биләрләр. **37** Лакин кимсә буна еһтијач дујмур, гәрарында әзмли вә ирадәси мөһкәмдирсә, һәмчинин үрәјиндә бакирлијини горумағы гәт едибсә, о, јахшы иш көрүр. **38** Буна көрә дә бакир галмаг истәмәјиб евләнән јахшы иш көрүр, бакир галыб евләнмәјәнсә, даһа јахшы едир.

39 Әр саг икән арвад она бағлыдыр. Әкәр әри өлүм јухусуна кетсә, гадын азаддыр вә истәдији адама әрә кедә биләр, бу шәртлә ки, о адам Ағамызын хидмәтчиси олсун. **40** Анчаг зәннимчә, гадын олдуғу кими галса, даһа хошбәхт олар. Елә дүшүнүрәм ки, мәндә дә Аллаһын мүгәддәс руһу вар.

8 Бүтләрә тәгдим едилмиш јемәкләрә кәлдикдә, бу барәдә һамымызын билији вар. Билик инсаны гүррәләндирир, мәһәббәт исә руһән мөһкәмләндирир. **2** Ким дүшүнүр ки, нә исә билир, әслиндә онун һәлә лазымынча билији јохдур. **3** Амма ким Аллаһы севирсә, Аллаһ ону таныјыр.

4 О ки галды бүтләрә тәгдим едилмиш гиданын јејилмәсинә, биз билирик ки, бүт һеч нәдир, Аллаһ исә тәкдир вә Ондан башгасы јохдур. **5** Һәрчәнд көјдә вә ја јердә «аллаһ» дејиләнләр вар вә доғрудан да, чохсајлы «аллаһлар» вә «ағалар» мөвчуддур, **6** амма бизим үчүн тәк бир Аллаһ вар. О, Атамыздыр, һәр шејин јараданыдыр вә бизи дә Өзү үчүн јарадыб. Һәмчинин бир Ағамыз вар, Иса Мәсиһ. Һәр шеј, о чүмләдән биз дә онун васитәсилә јарадылмышыг.

7 Лакин буну һамы дәрк етмир, чүнки бәзиләринин шүуру бүтпәрәстлијә елә өјрәшиб ки, онлар һәлә дә једикләри јемәји бүтә тәгдим едилмиш гурбан сајырлар. Белә адамларын вичданы зәиф олдуғу үчүн ләкәләнир. **8** Амма биз гида васитәсилә Аллаһын рәғбәтини газана билмәрик. Јемириксә, һеч нә итирмирик, јејириксә дә һеч нә газанмырыг. **9** Анчаг диггәтли олун ки, сизин һүгугунуз зәифләрин инкишафына мане олмасын. **10** Әкәр кимсә сәни, билик саһибини, бүтләрин мәбәдиндә сүфрә архасында әјләшән көрәрсә, мәкәр онун зәиф вичданы ону бүтләрә тәгдим едилмиш гиданы јемәјә сөвг етмәз? **11** Сән өз билијинлә зәиф адамы, гардашыны мәһв едирсән. Һәрчәнд Мәсиһ онун уғрунда өз һәјатыны фәда едиб. **12** Сиз гардашларыныза гаршы күнаһ ишләјиб онларын зәиф вичданыны јаралајанда Мәсиһә гаршы күнаһ ишләјирсиниз. **13** Буна көрә дә јемәк гардашым үчүн манеәдирсә, мән иман јолунда гардашымы бүдрәтмәмәк үчүн әсла әт јемәрәм.

1Кр 7:36* Һәрфән «бакирлијинә гаршы дүзкүн давранмырса»

9 Мәкәр истәдијими етмәјә һаг-
гым јохдур? Јохса мән һәва-
ри дејиләм? Мәкәр мән Ағамыз Ис-
аны көрмәмишәм? Ағамызын јолун-
да чәкдијим зәһмәтин нәтичәси сиз
дејилсинизми? **2** Әкәр башгалары
үчүн һәвари дејиләмсә, сизин үчүн
сәссүз ки, һәвариј әм, чүнки сиз Ағ-
амыза хидмәтдә мәним һәварилијими
тәсдиг едән мөһүрсүнүз.

3 Мәни мүһакимә едәнләрә исә өз
мүдафиәм үчүн дејирәм: **4** мәкәр
бизим јејиб-ичмәјә һаггымыз јохдур?
5 О бири һәвариләр кими, Ағамы-
зын гардашлары вә Кифа кими, биз
дә иманда олан арвадымызы өзүмүз-
лә көтүрә билмәрик? **6** Јохса јал-
ныз Барнаба илә мән ишләјиб долан-
мальыјыг? **7** Һеч өз һесабына хид-
мәт едән әскәр олур? Мәкәр үзүмлүк
әкән онун мејвәсиндән јемир? Һансы
чобан сүрүнүн сүдүндән ичмир?

8 Елә билмәјин ки, дедикләрим
инсан дүшүнчәсинә әсасланыр. Мә-
кәр Ганун да бунлары демир? **9** Му-
санын ганунунда јазылыб: «Хырман-
да дән дөјән өкүзүн ағзыны бағла-
ма». Сизчә, Аллаһ өкүзләрин гејд-
инә галыр? **10** Јохса бунлары би-
зим үчүн дејир? Бәли, бунлар биздән
өтрү јазылыб, чүнки јери шумлајан
үмидлә шумламалыдыр. Дән дөјән
дә үмид етмәлидир ки, өз пајыны
алачаг.

11 Аранызда руһани тохумлар әк-
мишиксә, мадди еһтијачларымыз
үчүн сиздән мәһсул бичсәк, нә бө-
јүк шејдир? **12** Әкәр башгалары-
нын буна һаггы чатырса, онда бизим
һаггымыз даһа чох дејилми? Анчаг
биз бу һаггымыздан истифадә етмә-
дик; һәр шејә гатлашырыг ки, Мәсиһ
барәсиндәки хош хәбәрин јајылма-
сына һеч нә мане олмасын. **13** Мә-
кәр билмирсиниз ки, мәбәддә мүгәд-
дәс вәзифәләри ичра едәнләр мәбәдә
мәхсус шејләрдән јејирләр вә гурбан-
каһын јанында хидмәт едәнләрә гур-
банкаһдан пај чатыр? **14** Беләчә
дә Ағамыз көстәриш вериб ки, хош
хәбәри јајанлар хош хәбәрин сајәсин-
дә долансынлар.

15 Мән исә бу имтијазларын һеч
бириндән истифадә етмәмишәм.
Бунлары да өзүмдән өтрү јазмырам,
чүнки өләрәм, амма гојмарам ки,
кимсә мәним ифтихарымы пуч ет-
син! **16** Хош хәбәри тәблиғ еди-
рәмсә, өјүнмәјә һеч бир әсасым јох-
дур, чүнки бу, мәним борчумдур.
Әкәр хош хәбәри тәблиғ етмирәм-
сә, вај һалыма! **17** Мән буну өз хо-
шумла едирәмсә, мүкафат алачағам,
көнүлсүз едирәмсә, јенә дә, мәнә һә-
валә едилмиш нөкәрбашы вәзифә-
сини јеринә јетирирәм. **18** Бәс мә-
ним мүкафатым нәдир? Хош хәбәри
тәмәннасыз тәблиғ едирәм ки, хош
хәбәрин мәнә вердији һагдан суи-ис-
тифадә етмәјим.

19 Һәрчәнд һеч кәсдән асылылы-
ғым јохдур, амма Мәсиһин јолуна
даһа чох адам кәтирмәк үчүн һамы
үчүн гул олдум. **20** Јәһудиләри бу
јола кәтирмәк үчүн јәһудиләрлә јә-
һуди олдум. Ганунун һөкмү алтын-
да оланлары кәтирмәк үчүн онлар-
ла Ганунун һөкмү алтында олан
адам кими даврандым, һалбуки
өзүм Ганунун һөкмү алтында деји-
ләм. **21** Өзүм Аллаһын ганунуна
саһиб олуб Мәсиһин ганунунун һөк-
мү алтында олдуғум һалда, ганунсуз-
лары бу јола кәтирмәкдән өтрү он-
лар үчүн ганунсуз адам кими олдум.
22 Зәифләри кәтирмәк үчүн онлар-
ла зәиф кими даврандым. Һәр чүр
адам үчүн һәр шеј олдум вә һәр фүр-
сәтдән истифадә етдим ки, һеч олма-
са кимисә хилас едә билим. **23** Бү-
түн бунлары хош хәбәр уғрунда еди-
рәм ки, ону башгаларына чатдыра
билим.

24 Мәкәр билмирсиниз ки, ја-
рышда иштирак едән гачышчыла-
рын һамысы гачыр, анчаг јалныз

бири мүкафата лајиг көрүлүр? Сиз дә елә гачын ки, мүкафаты аласыныз. **25** Јарыш иштиракчысы һәр шејдә нәфсинә һаким олур. О, бүтүн бунлары солуб кедән чәләнкдән өтрү, биз исә солмаз чәләнкдән өтрү едирик. **26** Буна көрә дә мән мәгсәдсиз гачмырам, јумруғу елә атырам ки, зәрбәм боша чыхмасын. **27** Бәдәнимә чәфа вериб ону көлә кими һөкмүм алтына салырам ки, башгаларына тәблиғ едә-едә, өзүм Аллаһын көзүндән дүшмәјим.

10 Гардашлар, истәјирәм ки, акаһ оласыныз. Әчдадларымызын һамысы булудун алтында идиләр вә һамысы дәниздән кечди. **2** Онлар булудун алтында дәниздән кечәрәк Мусанын давамчылары кими вәфтиз олундулар. **3** Һамысы ејни руһани гидадан једи **4** вә ејни руһани судан ичди. Чүнки әчдадларымыз онлары мүшајиәт едән руһани гајадан ичирдиләр. Бу гаја Мәсиһи тәмсил едирди. **5** Бунунла белә онларын әксәријјәти Аллаһын наразылығына туш кәлди вә сәһрада өлдүләр.

6 Бүтүн бунлар бизә ибрәт олмалыдыр ки, биз дә онлар кими, зәрәрли шејләри арзуламајаг. **7** Онлардан бәзиләри кими, бүтпәрәст олмајаг, нечә ки, јазылыб: «Чамаат отуруб једи-ичди, сонра да дуруб әјләнмәјә башлады». **8** Һәмчинин онлардан бәзиләри кими, чинси әхлагсызлыгла мәшгул олмајаг. Онлар чинси әхлагсызлыг етдиләр вә бир күн ичиндә ијирми үч мин адам өлдү. **9** Јеһованы сынамајаг. Онлардан бәзиләри Ону сынаға чәкди вә иланлар онлары чалыб өлдүрдү. **10** Һәм дә дејинкән олмајаг, ахы онлар да дејинирдиләр вә ахырда мәләк онлары мәһв етди. **11** Бүтүн бунлар ибрәт кими онларын башына кәлди вә дөврләрин сонунда јашајан бизләри горумаг мәгсәдилә јазылыб.

12 Буна көрә дә мөһкәм дајандығыны дүшүнән адам еһтијатлы олсун ки, јыхылмасын. **13** Үзләшдијиниз сынагларда гејри-ади бир шеј јохдур, һамы белә сынагларла үзләшир. Анчаг Аллаһ вәфалы Аллаһдыр, О гојмаз ки, сиз күчүнүз чатмајан сынаглара мәруз галасыныз вә сынаг вахты дөзә биләсиниз дејә, сизә чыхыш јолу да көстәрәчәк.

14 Әзизләрим, буна көрә дә бүтпәрәстликдән гачын. **15** Мән сизинлә бәсирәтли адамлар кими данышырам. Инди өзүнүз гәрар верин. **16** Мәкәр шүкүр едәрәк ичдијимиз шүкран чамы Мәсиһин ганына шәрик олдуғумузу билдирмир? Јахуд бөлүб једијимиз чөрәк Мәсиһин бәдәнинә шәрик олдуғумузу билдирмир? **17** Мадам ки, чөрәк бирдир, биз дә чох олсаг да, бир бәдәник, чүнки һамымыз бир чөрәкдән јејирик.

18 Исраил халғыны көтүрәк. Мәкәр гурбандан јејән гурбанкаһла ортаг олмур? **19** Буна нә дејим? Ахы бүт өзү дә, бүтә тәгдим едилмиш гурбан да һеч нәдир. **20** Башга милләтләр гурбанлары Аллаһа јох, чинләрә кәтирирләр. Мән исә истәмирәм ки, сиз чинләрлә ортаг оласыныз. **21** Сиз һәм Јеһованын чамындан, һәм дә чинләрин чамындан ичә билмәзсиниз. Сиз һәм «Јеһованын сүфрәсиндән», һәм дә чинләрин сүфрәсиндән јејә билмәзсиниз. **22** Јохса «Јеһованы гәзәбләндирмәк» истәјирик? Мәкәр биз Ондан күчлүјүк?

23 Һәр шејә изин вар, анчаг һәр шеј инсана фајда кәтирмир. Һәр шејә изин вар, анчаг һәр шеј инсаны руһән мөһкәмләндирмир. **24** Гој һәр кәс өз хејрини јох, башгасынын хејрини фикирләшсин.

25 Әт базарында сатылан һәр шеји сорғу-суалсыз, тәмиз вичданла јејин, **26** чүнки «јер вә јерин үстүндәкиләр Јеһоваја мәхсусдур».

27 Әкәр иманда олмајан адам сизи
евинә дәвәт етсә вә сиз кетмәк ис-
тәсәниз, габағыныза гојулан һәр не-
мәти сорғу-суалсыз, тәмиз вичдан-
ла јејин. **28** Ишдир, кимсә «бу гур-
банлыгдыр», — десә, онда буну сизә
дејәнин хатиринә вә вичдана көрә је-
мәјин. **29** «Вичдан» дејәркән си-
зинкини јох, һәмин адамын вичда-
ныны нәзәрдә тутурам. Ахы нәјә көрә
башгасынын вичданы мәним азад-
лығымы мүһакимә етсин? **30** Әкәр
шүкүр едиб јејирәмсә, нијә шүкүр ет-
дијим шејдән өтрү кимсә мәним һаг-
гымда пис данышсын?

31 Буна көрә дә истәр јејәндә,
ичәндә, истәрсә дә башга бир иш кө-
рәндә һәр шеји елә един ки, нәтичә-
дә Аллаһ шәрәфләнсин. **32** Иман
јолунда нә јәһудиләр, нә јунанлар, нә
дә Аллаһын јығынчағы үчүн манеә
олмајын. **33** Нечә ки, мән дә чох
адамын хилас олмасы үчүн өзүмүн
јох, башгаларынын јахшылығыны дү-
шүнүрәм, һамыны һәр шејдә разы
салмаға чалышырам.

11 Мән Мәсиһдән нүмунә көтүр-
дүјүм кими, сиз дә мәндән нү-
мунә көтүрүн.

2 Мәни һәр заман јадда сахлады-
ғыныз вә өјрәтдијим тәлимләрә са-
диг галдығыныз үчүн сизи тәрифлә-
јирәм. **3** Амма буну да билмәјини-
зи истәјирәм ки, һәр кишинин башы
Мәсиһ, гадынын башы киши, Мәси-
һин башы исә Аллаһдыр. **4** Ба-
шыөртүү дуа вә ја пејғәмбәрлик
едән киши башыны рүсвај едир.
5 Гадын да дуа вә ја пејғәмбәрлик
едәркән башыны өртмәјәндә башы-
ны рүсвај едир, үчүн бу даз олмаг*
кими бир шејдир. **6** Әкәр гадын
башыны өртмүрсә, гој сачыны гыса
гырхсын, лакин онун үчүн сачыны
гыса гырхмаг, јахуд даз олмаг рүсвај-
чылыгдырса, онда башыны өртсүн.

7 Киши башыны өртмәмәлидир,
үчүнки киши Аллаһын иникасы вә
шәрәфидир, гадын исә кишинин шә-
рәфидир. **8** Киши гадындан јох, га-
дын кишидән јарадылыб. **9** Үстә-
лик, киши гадын үчүн јох, гадын
киши үчүн јарадылыб. **10** Буна
көрә дә мәләкләрдән өтрү гадынын
башында табелик рәмзи олмалыдыр.

11 Дикәр тәрәфдән Ағамызын
јолунда гадын кишисиз, киши дә
гадынсыз мөвчуд ола билмәз.
12 Үчүнки гадын кишидән олдуғу
кими, киши дә гадын васитәсилә
дүнјаја кәлир. Лакин һәр шеј Аллаһ-
дандыр. **13** Бир дүшүнүн: һеч Ал-
лаһа башыачыг дуа етмәк гадына
јарашар? **14** Мәкәр тәбиәт өзү өј-
рәтмир ки, киши үчүн узун сач
сахламаг шәрәфсизликдир? **15** Га-
дын үчүнсә узун сач шәрәфдир, үчү-
нки сач она баш өртүјү кими верилиб.
16 Ким башга бир адәтә риајәт ет-
мәк фикриндәдирсә, гој билсин ки,
нә биздә, нә дә Аллаһын јығынчагла-
рында ајры адәт јохдур.

17 Бу нәсиһәтләри верәркән сизи
тәрифләмирәм, үчүнки сизин јығын-
чаг көрүшләриндә хејирдән чох зә-
рәр олур. **18** Әввәла, ешитдији-
мә көрә, сиз јығынчаг көрүшүнә кә-
ләндә араныздa ихтилафлар јараныр.
Елә дүшүнүрәм ки, бу хәбәрдә мүәј-
јән гәдәр һәгигәт вар. **19** Әслинә
галса, араныздa группашмалар* ол-
малыдыр ки, Аллаһын бәјәндији
адамлар бәлли олсун.

20 Сиз бир јерә топлашанда Аға-
мызын шам јемәјини лајигинчә је-
мәк мүмкүн олмур. **21** Үчүнки бу
мәрасим башланмаздан әввәл һәр
кәс өз шам јемәјини јејир, нәтичә-
дә кимиси ач галыр, кимиси сәрхош
олур. **22** Мәкәр јејиб-ичмәк үчүн
евиниз јохдур? Јохса сиз Аллаһын јы-
ғынчағына нифрәт едирсиниз? Ка-

1Кр 11:5* Кечмишдә әхлагсыз гадына верилән чәза

1Кр 11:19* Һәрфән «тәригәтләр»

сыблары утандырмаг мәгсәди күдүрсүнүз? Сизә нә дејим? Тәрифләјим? Јох, бу ишә көрә тәрифләмәјәчәјәм.

23 Агамыздан алдығымы сизә чатдырмышам. Агамыз Иса әлә вериләчәји кечә бир чөрәк көтүрдү, **24** шүкүр едиб ону бөлдү вә деди: «Бу чөрәк сизин угрунузда верилән бәдәними тәмсил едир. Хатирәми јад етмәк үчүн буну һәмишә един». **25** Шам јемәјини јејәндән сонра о, чамы көтүрдү вә деди: «Бу чам ганым әсасында багланан јени әһди тәмсил едир. Хатирәми јад етмәк үчүн һәр дәфә бундан ичин». **26** Чүнки Агамыз кәләнәдәк һәр дәфә бу чөрәкдән јејәндә вә чамдан ичәндә онун өлүмүнү бәјан етмиш олурсунуз.

27 Ким чөрәкдән вә Агамызын чамындан налајиг тәрздә јејиб-ичирсә, Агамызын бәдәнинә вә ганына көрә күнаһ һәмин адамын бојнуна дүшүр. **28** Гој әввәлчә һәр кәс өзүнү тәдгиг етсин вә лајиг олуб-олмадығына әмин олсун, сонра чөрәкдән јејиб, чамдан ичә биләр. **29** Ким јејиб-ичдији шејләрин Агамызын бәдәнини тәмсил етдијини дәрк етмирсә, өзүнү мәһкум едир. **30** Елә буна көрәдир ки, аранызда бир чохлары зәиф вә хәстәдирләр, хејлиси дә өлүм јухусуна кедиб. **31** Әкәр руһани вәзијјәтимизин нә јердә олдуғуну ајырд етсәк, мүһакимә олунмајачағыг. **32** Мүһакимә олунанда исә Јеһова бизи чәзаландырыр ки, бу дүнја илә бир јердә мәһкум едилмәјәк. **33** Гардашлар, буна көрә дә сиз бу шам јемәјини јемәк үчүн јығышанда бир-биринизи көзләјин. **34** Ким ачдырса, гој евиндә јесин ки, һамыныз мәһкум едилмәјәсиниз. Галан мәсәләләри исә өзүм кәләндә јолуна гојачағам.

12 Руһани әнамлара кәлдикдә исә гардашлар, истәмирәм ки, бихәбәр оласыныз. **2** Билдијиниз кими, сиз башга милләтләрә мәнсуб оланда сизи чүрбәчүр јолларла дилсиз-агызсыз бүтләрә пәрәстишә сөвг едирдиләр. **3** Она көрә дә сизә демәлијәм ки, Аллаһын мүгәддәс руһунун рәһбәрлији илә данышан адам һеч вахт Исаја ләнәт охумаз; «Иса Агамыздыр!» сөзләрини дә мүгәддәс руһун рәһбәрлији олмадан демәк мүмкүн дејил.

4 Әнамлар мүхтәлифдир, анчаг мүгәддәс руһ һәмин мүгәддәс руһдур. **5** Хидмәт нөвләри дә мүхтәлифдир, амма Агамыз бирдир. **6** Фәалијјәтләр дә мүхтәлифдир, лакин бүтүн инсанларда бу фәалијјәтләри көстәрән Аллаһ бирдир. **7** Мүгәддәс руһ өзүнү һәр кәсдә хејирли бир мәгсәд үчүн бүрүзә верир. **8** Мисал үчүн, биринә мүгәддәс руһ васитәсилә һикмәтлә данышмаг, о бирисинә ејни руһла биликлә данышмаг габилијјәти верилир. **9** Кимисинә һәмин руһла инам, кимисинә шәфа вермәк әнамы, **10** кимисинә үдрәтли ишләр көрмәк, кимисинә пејгәмбәрлик етмәк, кимисинә илһам алмыш сөзләри дәрк етмәк, кимисинә әчнәби дилләрдә данышмаг, кимисинә дә бу дилләрдән тәрчүмә етмәк әнамы верилир. **11** Бүтүн бу ишләри һәјата кечирән ејни мүгәддәс руһдур; о, һәр кәсә истәдији кими, бир чүр әнам верир.

12 Бәдән бир олдуғу һалда, бир чох үзвдән ибарәтдир, бәдәнин чохлу үзвү олса да, онларын һамысы бир бәдәни тәшкил едир; Мәсиһин бәдәни дә белә дир. **13** Догрудан да, истәр јәһуди олаг, истәр јунан, истәр гул олаг, истәр азад адам — биз һамымыз бир бәдән олмаг үчүн бир руһда вәфтиз едилиб бир руһу гәбул етмишик.

14 Бәдән бир үзв дејил, бир чох үзвдән ибарәтдир. **15** Әкәр ајаг: «Мән әл олмадығым үчүн бәдәнин үзвү дејиләм», — десә, мәкәр о артыг

бәдән үзвү дејил? **16** Гулаг: «Мән көз олмадығым үчүн бәдәнин үзвү дејиләм», — десә, мәкәр о артыг бәдән үзвү дејил? **17** Бәдән бүтөвлүкдә бир көз олсајды, ешитмәк мүмкүн олмазды. Бәдән бүтөвлүкдә гулаг олсајды, ај дујмаг мүмкүн олмазды. **18** Анчаг Аллаһ бәдән үзвләрини истәдији кими јерләшдириб, һәрәсинә өз мүвафиг јерини вериб.

19 Һамысы ејни үзв олсајды, бу, һеч бәдән оларды? **20** Анчаг үзвләр чох олсалар да, бир бәдәни тәшкил едирләр. **21** Көз әлә: «Сән мәнә лазым дејилсән», — дејә билмәз. Јаһуд баш ајаглара: «Сиз мәнә лазым дејилсиниз», — дејә билмәз. **22** Там әксинә, мәһз бәдәнин даһа зәиф һесаб едилән үзвләри зәруридирләр. **23** Һәмчинин нисбәтән шәрәфсиз сандығымыз һиссәләрә бөјүк һөрмәт көстәририк, онда бәдәнимизин јарашыгсыз һиссәләри даһа јарашыглы олур, **24** чүнки бәдәнимизин јарашыглы һиссәләри онсуз да јарашыглыдыр, онларын һеч нәјә еһтијачы јохдур. Аллаһ бәдәни һәмаһәнк шәкилдә јарадараг шәрәфә еһтијач дујулан һиссәни даһа да шәрәфләндириб. **25** Беләликлә, бәдән үзвләри арасында ихтилаф олмамалыдыр, һамысы бир-биринин гејдинә галмалыдырлар. **26** Бәдәнин бир үзвү әзијјәт чәкирсә, онунла бирликдә бүтүн үзвләр дә әзијјәт чәкирләр; әкәр бир үзв шөһрәтә јетиширсә, онунла бирликдә бүтүн үзвләр дә севинирләр.

27 Сиз Мәсиһин бәдәнисиниз вә ајрылыгда һәр бириниз бәдән үзвүсүнүз. **28** Аллаһ һәр үзвү јығынчагда бу ардычыллыгла тәјин едиб: әввәлчә һәвариләр, сонра пејғәмбәрләр, бундан сонра мүәллимләр, даһа сонра гүдрәтли ишләр, һәмчинин шәфа вермә, көмәк етмә, рәһбәрлик етмә вә мүхтәлиф дилләрдә данышма әнамы. **29** Мәкәр һамы һәваридир? Мәкәр һамы пејғәмбәрдир? Һамы мүәллимдир? Јохса һамы гүдрәтли ишләр көрүр? **30** Мәкәр һамы шәфа верир? Һамы әчнәби дилләрдә данышыр? Һамы тәрчүмә едир? **31** Даһа бөјүк әнамлара чан атын. Будур, мән сизә ән мүкәммәл јолу көстәрирәм.

13 Әкәр мән инсанларын вә мәләкләрин дилиндә данышырамса, амма мәһәббәтим јохдурса, онда чинкилдәјән мисдән вә синчдән һеч нә илә фәргләнмирәм. **2** Әкәр пејғәмбәрлик әнамым варса, бүтүн мүгәддәс сирләрә вә биликләрә јијәләнмишәмсә, дағлары јеріндән тәрпәдәчәк дәрәчәдә күчлү иман саһибијәмсә, лакин мәһәббәтим јохдурса, мән һеч нәјәм. **3** Әкәр инсанлары дојдурмаг үчүн бүтүн вар-јохуму пајласам, өјүнмәк үчүн һәјатымы фәда етсәм, амма мәһәббәтим олмаса, бундан мәнә нә фајда?

4 Мәһәббәт сәбирли вә хејирхаһдыр. Мәһәббәт пахыл* дејил, ловғаланмыр, јекәханалыг етмир, **5** налајиг давранмыр, өз хејрини күдмүр, әсәбиләшмир, она едилән пислијин һесабыны тутмур. **6** Һагсызлыға севинмир, әксинә, һәгигәтә шадланыр. **7** Һәр шејә гатлашыр, һәр шејә инаныр, һәр шејә үмид едир, һәр шејә дөзүр.

8 Мәһәббәт һеч вахт түкәнмир*. Һәрчәнд пејғәмбәрлик әнамы сона јетәчәк, әчнәби дилләрдә данышмаг әнамы гуртарачаг, билик дә арадан галдырылачаг. **9** Инди билијимиз мәһдуд вә етдијимиз пејғәмбәрлик натамамдыр. **10** Анчаг бүтөвлүк кәләндә натамамлыг арадан галхачаг. **11** Мән ушаг оланда ушаг кими данышыр, һәр шеји ушаг кими баша дүшүр, ушаг кими дүшүнүрдүм. Һәдди-бүлуға чатандан сонра

1Кр 13:4* Һәрфән «гысганч» **8*** Јаһуд «мүвәффәгијјәтсизлијә уграмыр»

исә ушаглара хас чәһәтләри гырага гојдум. **12** Чүнки һал-һазырда биз санки метал күзкүјә бахыб орада сурәтләри буланыг көрүрүк, амма о вахт һәр шеји ајдын* көрәчәјик. Инди мән гисмән билирәм, анчаг онда, Аллаһ мәни там таныдығы кими, мән дә һәр шеји дәгигликлә биләчәјәм. **13** Бу үч шеј исә галачаг: иман, үмид вә мәһәббәт. Анчаг мәһәббәт бунларын һамысындан үстүндүр.

14 Бир-биринизи чан-дилдән севин, ејни заманда руһани әнамлара да чан атын. Һәрчәнд пејгәмбәрлик етсәниз, даһа јахшы олар. **2** Әчнәби дилдә данышмаг әнамы олан адам инсанларла јох, Аллаһла данышыр, чүнки о, мүгәддәс руһ васитәсилә мүгәддәс сирләри бәјан едир, амма дедијини һеч кәс баша дүшмүр. **3** Пејгәмбәрлик едән исә өз сөзләри илә башгаларыны руһән мөһкәмләндирир, үрәкләндирир вә онлара тәсәлли кәтирир. **4** Әчнәби дилдә данышан тәкчә өзүнү, пејгәмбәрлик едән исә јығынчағы мөһкәмләндирир. **5** Чох истәрдим ки, сиз һамыныз әчнәби дилләрдә данышасыныз, анчаг пејгәмбәрлик етсәниз, даһа јахшы олар. Бәли, әчнәби дилдә данышан јығынчағын руһән мөһкәмләнмәси үчүн дедикләрини тәрчүмә етмирсә, пејгәмбәрлик едән ондан үстүндүр. **6** Гардашлар, мән кәлиб сизинлә әчнәби дилдә данышсам, амма вәһј, билик, пејгәмбәрликлә данышмасам, јахуд сизә бир шеј өјрәтмәсәм, бунун сизә бир фајдасы дәјәр?

7 Ахы чансыз әшјалар да, мисал үчүн, неј, јахуд лира сәс чыхарырлар. Анчаг онлар мүхтәлиф мусиги тонларыны ајдын чалмаса, онда нејин, јахуд лиранын нә чалдығыны ким баша дүшәчәк? **8** Доғрудан да, шејпур ајдын сәс чыхармаса, ким дөјүшә һазырлашачаг? **9** Ејнилә дә, сизин сөзләриниз анлашыглы дејилсә, дедикләринизи ким баша дүшәчәк? Онда бош-бошуна данышачагсыныз. **10** Дүнјада мүхтәлиф дилләрә хас чохлу данышыг сәсләри вар вә һәрәсинин дә өз мәнасы вар. **11** Әкәр мән дејилән сөзүн мәнасыны баша дүшмүрәмсә, онда мән дә, данышан да бир-биримиз үчүн әчнәби олуруг. **12** Еләчә дә сиз. Мадам ки, сиз руһун әнамларыны алмаға чан атырсыныз, онда чалышын бу әнамлар сиздә бол олсун ки, јығынчағы руһән мөһкәмләндирә биләсиниз.

13 Буна көрә дә әчнәби дилдә данышан адам гој дуа етсин ки, өз дедикләрини тәрчүмә едә билсин. **14** Әкәр мән әчнәби дилдә дуа едирәмсә, әслиндә буну мүгәддәс руһун вердији әнам васитәсилә едирәм, аглым исә бикар галыр. **15** Бәс онда нә едим? Һәм мүгәддәс руһун әнамы илә, һәм дә өз аглымла дуа едәчәјәм. Һәм руһун әнамы илә, һәм дә өз аглымла мәдһијјә охујачағам. **16** Анчаг сән Аллаһы руһун әнамы илә тәриф едирсәнсә, набәләд адам сәнин етдијин шүкрә нечә «амин» десин, ахы о, сәнин дедијини баша дүшмүр? **17** Дүздүр, Аллаһа јахшы шүкүр етдин, ди кәл бунун о адама руһани хејри дәјмәди. **18** Аллаһа шүкүр олсун, мән сизин һамыныздан даһа чох әчнәби дилләрдә данышырам. **19** Анчаг јығынчаг арасында әчнәби дилдә мин сөз демәкдәнсә, өз аглымла ики кәлмә дејәрәм ки, инсанлар бир шеј өјрәнсин.

20 Гардашлар, әглән ушаг олмајын, јеткин олун. Пислијә гаршы исә көрпә олун. **21** Ганунда јазылыб: «Јеһова белә дејир: “Мән бу халгла јаделлиләрин дили илә вә јадларын агзы илә данышачағам, анчаг онда да бу халг Мәнә гулаг асмајачаг”». **22** Буна көрә дә әчнәби дилләрдә данышмаг әнамы иманлылар

1Кр 13:12* Һәрфән «үз-үзә»

үчүн јох, имансызлар үчүн бир рәмз мәгсәдилә верилиб, пејгәмбәрликләр исә имансызлар үчүн јох, иманлылар үчүн верилиб. **23** Беләликлә, бүтүн јығынчаг бир јерә јығышан вахт һамы әчнәби дилләрдә данышса вә бу заман набәләд, јахуд имансыз адамлар кәлсә, онлар нә фикирләшәр? Демәзләр ки, башыныза һава кәлиб? **24** Анчаг һамыныз пејгәмбәрлик етсәниз вә бу заман имансыз, јахуд набәләд адам кәлсә, сизин дедикләриниз сајәсиндә о өз сәһвини көрәчәк вә үрәјини јохламаға тәшвиг олунаҹаг; **25** үрәјиндәки бүтүн сирләр өзүнә бәлли олачаг вә о, үзүстә дүшүб Аллаһа сәҹдә гыларак: «Һәгигәтән дә, Аллаһ сизинләдир», — дејәчәк.

26 Гардашлар, бәс онда нә едәк? Сиз бир јерә јығышанда бириниз мәзмур дејир, дикәриниз өјрәдир, о бириниз алдығы вәһји сөјләјир, даһа бириниз әчнәби дилдә данышыр, бириниз дә тәрҹүмә едирсиниз. Елә един ки, һәр шеј јығынчағын руһән мөһкәмләнмәсинә хидмәт етсин. **27** Әчнәби дилдә данышанларын сајы икидән, үчдән артыг олмасын. Гој онлар нөвбә илә данышсынлар вә кимсә дејиләнләри тәрҹүмә етсин. **28** Әкәр тәрҹүмәчи јохдурса, гој әчнәби дилдә данышан адам јығынчагда суссун, үрәјиндә Аллаһла данышсын. **29** Һәмчинин гој пејгәмбәрләрдән икиси вә ја үчү данышсын, галанлары исә дејиләнләри баша дүшмәјә чалышсын. **30** Отуранлардан биринә вәһј кәлсә, гој һәмин вахт данышан суссун. **31** Сиз һамыныз пејгәмбәрлик едә биләрсиниз, амма бир-бир данышын ки, һамы руһлансын вә нә исә өјрәнә билсин. **32** Пејгәмбәрләр руһун әнамларындан нечә истифадә етдикләринә нәзарәт етсинләр. **33** Чүнки Аллаһ сүлһ Аллаһыдыр. О, низамсызлығы севмир.

Мүгәддәсләрин бүтүн јығынчагларында олдуғу кими, **34** гој гадынлар јығынчагда дејиләнләри сакитчә динләсинләр, чүнки онлара данышмаға ичазә верилмир. Ганунда дејилдији кими, гој гадынлар кишиләрин итаәти алтында олсунлар. **35** Бир шеј өјрәнмәк истәсәләр, гој евдә әрләриндән сорушсунлар, чүнки гадына јығынчагда данышмаг ајыбдыр.

36 Мәкәр Аллаһын сөзү сиздән чыхыб аләмә јајылыб, јохса јалныз сизә чатыб?

37 Әкәр кимсә өзүнү пејгәмбәр, јахуд мүгәддәс руһун әнамына саһиб олмуш адам санырса, онда гој сизә јаздыгларымын һагг олдуғу илә разылашсын, чүнки бунлар Ағамызын әмрләридир. **38** Бунлары баша дүшмәк истәмәјән, баша дүшмәсин. **39** Беләликлә, гардашлар, пејгәмбәрлик етмәјә чан атын, ејни заманда әчнәби дилләрдә данышмағы гадаған етмәјин. **40** Анчаг гој һәр шеј әдәб-әрканла вә низамла олсун.

15 Гардашлар, сизә тәблиғ етдијим хош хәбәри јенидән јадыныза салырам. Сиз бу хәбәри гәбул етдиниз вә о, үрәјиниздә көк салды. **2** Бу хош хәбәрдән мөһкәм тутсаныз, сизә бәјан етдијим сөзләр васитәсилә хилас олачағсыныз. Әкс тәгдирдә, әбәс јерә иман едирсиниз.

3 Мәнә верилмиш вә сизә чатдырдығым ән вачиб шејләрдән бири будур: Мүгәддәс Јазыларда дејилдији кими, Мәсиһ бизим күнаһларымыздан өтрү өлдү, **4** дәфн едилди вә Мүгәддәс Јазыларда дејилдији кими, үчүнчү күндә дирилди, **5** Кифаја, сонра исә он ики һәваријә көрүндү. **6** Бундан сонра Мәсиһ ејни вахтда беш јүздән чох гардаша көрүндү. Онлардан чоху инди дә сагдыр, бәзиләри исә өлүм јухусуна кедибләр. **7** Даһа сонра о, Јагуба, сонра исә һәвариләрин һамысына көрүндү. **8** Лап ахырда исә вах-

тындан тез доғулмуш ушаға бәнзәјән мәнә көрүндү.

9 Мән һәвариләрин ән кичијјәм
вә һәвари адланмаға лајиг дејиләм,
чүнки Аллаһын јығынчағына зүлм
етмишәм. **10** Лакин инди бу мөв-
гени Аллаһын лүтфү сајәсиндә тутурам. Онун мәнә көстәрдији лүтф әбәс дејилдир, чүнки онларын һамысындан даһа чох зәһмәт чәкмишәм, даһа доғрусу, мән јох, Аллаһын мәнимлә олан лүтфү. **11** Беләликлә, истәр онлар олсун, истәр мән — биз хош хәбәри белә тәблиғ едирик, сиз дә белә иман етмисиниз.

12 Әкәр Мәсиһин дирилдији тәблиғ едилирсә, нечә олур ки, сизләрдән бәзиләри дирилмәни инкар едир? **13** Дирилмә јохдурса, белә чыхыр ки, Мәсиһ дә дирилмәјиб. **14** Мәсиһ дирилмәјибсә, онда тәблиғимиз дә, иманымыз да пучдур. **15** Үстәлик, Аллаһын Мәсиһи дирилтдијини бәјан етмәклә, биз Аллаһ һаггында јаландан шаһидлик етмиш олуруг, чүнки дирилмә, доғрудан да, јохдурса, демәк Аллаһ Мәсиһи дирилтмәјиб. **16** Чүнки әкәр өлүләр дирилмирсә, демәли, Мәсиһ дә дирилмәјиб. **17** Әкәр Мәсиһ дирилмәјибсә, демәли, иманыныз мәнасыздыр вә сиз һәлә дә күнаһ ичиндәсиниз. **18** Онда белә чыхыр ки, Мәсиһин јолунда өләнләр дә өлүб кетдиләр. **19** Әкәр биз Мәсиһә јалныз бу һәјатда үмид едирдиксә, онда биз бәдбәхтләрин бәдбәхтијик.

20 Лакин Мәсиһ өлүм јухусундан дириләнләрдән илк нүбардыр. **21** Чүнки өлүм инсан васитәсилә кәлдији кими, өлүләрин дирилмәси дә инсан васитәсиләдир. **22** Нечә ки, Адәмә көрә һамы өлүр, Мәсиһин сајәсиндә дә һамы һәјата говушачаг. **23** Анчаг һәр кәс өз нөвбәсиндә дириләчәк: илк нүбар Мәсиһ, сонра Мәсиһин иштиракы заманы она мәхсус оланлар. **24** Һәһајәт, сон олачаг. О заман Мәсиһ бүтүн һөкүмәтләри, һакимијјәтләри вә игтидары јох едәчәк вә падшаһлығы өз Атасы Аллаһа тәһвил верәчәк. **25** Аллаһ бүтүн дүшмәнләри онун ајаглары алтына атанадәк о, падшаһлыг етмәлидир. **26** Сонунчу дүшмән исә өлүмдүр вә о, мәһв едиләчәк. **27** Аллаһ «һәр шеји онун ајаглары алтына атыб она табе етди». Лакин «һәр шеј она табе едилиб» дедикдә, ајдын олур ки, бу, һәр шеји она табе едәнә аид дејил. **28** Һәр шеј она табе едиләндән сонра Оғул өзү дә она һәр шеји табе едәнә табе олачаг ки, Аллаһ һәр кәс үчүн һәр шеј олсун.

29 Белә олдугда, өлмәк үчүн вәфтиз олунанлар нә етсин? Өлүләр дирилмәјәчәксә, онда онлар нәјә көрә бу мәгсәдлә вәфтиз олунурлар? **30** Нәјә көрә биз дә анбаан тәһлүкәләрлә үзләширик? **31** Инанын гардашлар, нечә ки, Ағамыз Мәсиһ Иса јолунда олан сизләрлә фәхр едирәм, еләчә дә һәр күн өлүмлә үз-үзә дурурам. **32** Әкәр Ефесдә вәһши һејванларла гарпышаркән башгалары кими гарпышдымса, бунун мәнә нә хејри вар? Әкәр өлүләр дирилмирсә, «кәлин јејиб-ичәк, чүнки сабаһ өләчәјик». **33** Алданмајын! Пис достлар јахшы вәрдишләри корлајыр. **34** Ајылын, һагг иш көрүн вә күнаһ ишләмәјин, чүнки бәзиләри Аллаһы танымыр. Бунлары сизи утандырмаг мәгсәдилә дејирәм.

35 Лакин кимсә соруша биләр: «Өлүләр нечә дириләчәк? Онлара нә чүр бәдән вериләчәк?» **36** Ај ағылсыз адам! Әкдијин тохум чүрүмәсә битмәз*. **37** Туталым буғда, ја да башга бир битки тохуму әкирсән. Бу тохум сонрадан чүчәрәчәк биткинин* өзү дејил, лүт-үрјан бир тохумдур. **38** Лакин Аллаһ бу тохума

1Кр 15:36* Һәрфән «өлмәсә дирилмәз»
37* Һәрфән «бәдәнин»

мүнасиб билдији бәдән — һәр бир тохума она мәхсус бәдән верир. **39** Бүтүн чанлыларын бәдәни ејни дејил. Инсанларын бәдәни бир чүрдүр, мал-гаранынкы башга чүр, гушларынкы башга, балыгларынкы исә башгадыр. **40** Сәмави варлыглар вә јердәки варлыглар вардыр, амма сәмави варлыгларын чалалы бир чүр, јердәки варлыгларын чалалы исә башга чүрдүр. **41** Күнәшин чалалы бир чүрдүр, ајын чалалы башга чүрдүр, улдузларынкы да ајры чүрдүр. Улдуз да улдуздан чалалы илә фәргләнир.

42 Еләчә дә дирилмә. Бәдән бир тохум кими әкилиб чүрүјүр, анчаг дирилдиләндән сонра чүрүмәјә мәруз галмыр. **43** О, шәрәфсиз һалда әкилир, чалал ичиндә дирилдилир. Зәиф һалда әкилир, гүдрәтлә дирилдилир. **44** Чисмани варлыг кими әкилир, руһани варлыг кими дирилдилир. Чисмани варлыглар олдуғу кими, руһани варлыглар да вар. **45** Һәтта көрүн нә јазылыб: «Илк инсан Адәм чанлы варлыг* олду». Сонунчу Адәм исә һәјат верән руһани варлыг олду. **46** Әввәлчә руһани јох, чисмани варлыг јарадылыб, сонра исә руһани варлыг кәлиб. **47** Илк инсан јердәндир вә торпагдан јарадылыб, икинчи инсан исә көјдәндир. **48** Торпагдан јарадылан һәмин инсан нечәдирсә, торпагдан јарадылан дикәрләри дә еләдир; көјдән олан шәхс нечәдирсә, көјдән олан башгалары да еләдирләр. **49** Биз торпагдан јарадылмышын симасында олдуғумуз кими, көјдә јарадылмышын да симасында олачағыг.

50 Гардашлар, буну да дејим ки, чисмани бәдән* Аллаһын падшаһлығына кирә билмәз, чүрүјән чүрүмәзлији мирас ала билмәз. **51** Сизә бир мүгәддәс сирр ачым: биз һамымыз өлүм јухусуна кетмәјәчәјик, анчаг һамымыз дәјишәчәјик; **52** бир ан ичиндә, бир көз гырпымында, ахырынчы шејпур чалынанда дәјишәчәјик. Шејпур чалыначаг, өлүләр чүрүмәз һалда дирилдиләчәкләр вә биз дәјишәчәјик. **53** Чүрүмәјә мәруз бәдән чүрүмәзлијә, өлүмә мәруз бәдән өлмәзлијә бүрүнмәлидир. **54** Чүрүмәјә мәруз бәдән чүрүмәзлијә, өлүмә мәруз бәдән исә өлмәзлијә бүрүнәндә «өлүм әбәдилик мәһв едилди» сөзләри јеринә јетәчәк. **55** «Ејі өлүм, һаны гәләбән? Ејі өлүм, һаны нештәрин?» **56** Өлүм доғуран нештәр күнаһдыр, күнаһ исә күчүнү Ганундан алыр. **57** Аллаһа шүкүрләр олсун! О, Ағамыз Иса Мәсиһ васитәсилә бизә гәләбә газандырыр.

58 Беләликлә, әзиз гардашларым, мәтин галын, сарсылмаз олун, Рәббин ишиндә даима чох чалышын вә билин ки, Онун јолунда чәкдијиниз зәһмәт һәдәр кетмир.

16 Мүгәддәсләр үчүн топланылан мадди јардым мәсәләсинә кәлдикдә сиз дә Галатија јығынчагларына вердијим көстәришә әмәл един. **2** Һәр һәфтәнин биринчи күнү* һәр кәс евиндә имканына көрә мүәјјән мигдарда пул ајырыб сахласын ки, мән кәләндә пул јығмаға башламајасыныз. **3** Мән кәләндә мәктубларда мәсәләһәт көрдүјүнүз адамларын васитәсилә бәхшишинизи Јерусәлимә көндәрәчәјәм. **4** Әкәр мәним дә ораја кетмәјим лазым олса, онлар мәнимлә кедәрләр.

5 Македонијадан сонра јаныныза кәләчәјәм, чүнки ораја да кетмәлијәм. **6** Күман едирәм ки, бир аз јанынызда галачағам, бәлкә, лап елә сиздә гышладым. Сонра кетдијим јерә мәни бир гәдәр өтүрәрсиниз. **7** Инди сизинлә ајағүстү көрүшмәк

1Кр 15:45* Јахуд «јашајан чан» **50*** Һәрфән «әт вә ган»

1Кр 16:2* Матта 28:1 һашијәсинә бах

истәмирәм, Јеһова мәсләһәт билсә, үмидварам ки, кәлиб бир аз јаныныздa галачағам. **8** Һәләлик Әллинчи күн* бајрамына гәдәр Ефесдә галачағам, **9** чүнки гаршымда бөјүк фәалијјәт гапысы ачылыб, амма әлејһдарлар да чохдур.

10 Тимотеј кәлсә, елә един ки, о, һеч кәсдән чәкинмәсин, чүнки о да мәним кими, Јеһованын ишини көрүр. **11** Гој һеч кәс она сајмазјана јанашмасын. Ону саг-саламат јола салыб јаныма көндәрин. Мән вә гардашлар онун јолуну көзләјирик.

12 Гардашымыз Аполлоса кәлдикдә исә мән ондан чох хаһиш етдим ки, гардашларла бирликдә јаныныза кәлсин, анчаг о, инди кәлмәк истәмәди. Әлинә фүрсәт дүшән кими, јаныныза кәләчәк.

13 Ојаг галын, иман јолунда мәтанәтлә јеријин, мәрд олун, мөһкәмләнин. **14** Гој һәр бир ишиниз мәһәббәтлә олсун.

15 Гардашлар, сиздән бир ричам вар: сиз билирсиниз ки, Стефанасын аиләси Ахајјада* илк имана кәләнләрдир вә онлар өзләрини мүгәддәсләрә хидмәтә һәср едибләр. **16** Сиз белә адамлара, бу ишә гошуланлара вә зәһмәткешләрә һәмишә табе олун. **17** Мән чох шадам ки, Стефанас, Фортунат вә Ахаик јанымдадырлар, чүнки онларын сајәсиндә сизин јохлуғунузу һисс етмирәм. **18** Онлар мәним дә, сизин дә руһунузу тәзәләдиләр. Буна көрә дә белә адамларын гәдрини билин.

19 Асија* јығынчаглары сизә салам көндәрир. Акила илә Приска вә онларын евиндә топлашан јығынчаг сизи сәмими үрәкдән, гардашлыг севкиси илә саламлајыр. **20** Бүтүн гардашлар сизи саламлајырлар. Бирбиринизи саф өпүшлә саламлајын.

21 Мән Павел дә өз әлимлә сизә салам јазырам.

22 Ағамызы севмәјәнләрәләнәт олсун! Кәл, ејАғамыз! **23** Ағамыз Исанын лутфү сизә јар олсун. **24** Мән сизи — Мәсиһ Иса јолунда оланлары севирәм.

15* Чәнуби Јунаныстанда јерләшән Рома әјаләти. Пајтахты Коринф шәһәри иди

1Кр 16:8* Һәвариләрин ишләри 2:1 һашијәсинә бах

1Кр 16:19* Јунан Мүгәддәс Јазыларында «Асија вилајәти» ифадәси алтында Асија гитәси јох, Рома империјасынын бир әјаләти нәзәрдә тутулур. Һәмин әразидә һал–һазырда Түркијә јерләшир

КОРИНФЛИЛӘРӘ

ИКИНЧИ МӘКТУБ

1 Аллаһын ирадәсилә Мәсиһ Исанын һәвариси олан Павелдән вә гардашымыз Тимотејдән Аллаһын Коринфдәки јығынчағына, һабелә Ахајја әјаләтинин һәр јериндә јашајан бүтүн мүгәддәсләрә мәктуб.

2 Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән лутф вә сүлһ сизә јар олсун.

3 Ағамыз Иса Мәсиһин Атасы Аллаһа шүкүрләр олсун. О, мәрһәмәтли Ата вә һәр чүр тәсәлли Аллаһы олуб **4** һәр дәрдимиздә бизә тәсәлли верир. Биз дә Ондан алдығымыз тәсәлли васитәсилә мүхтәлиф чүр дәрди оланлара тәскинлик кәтирә билирик. **5** Мәсиһ јолунда әзијјәтләримиз чох олса да, онун васитәсилә бол

тәсәлли тапырыг. **6** Чәтинликләрлә гаршылашсаг да бу, сизин тәсәлли тапмағыныз вә хиласыныз үчүндүр. Бизә тәсәлли верирләрсә, јенә дә бу, сизин тәсәлли тапмағыныз үчүндүр. Сиз бу тәсәлли сајәсиндә бизим чәкдијимиз әзијјәтләрә бәнзәр әзијјәтләрә дөзә биләчәксиниз. **7** Беләликлә, бизимлә әзијјәтләрә шәрик олдуғунуз кими, тәсәллијә дә шәрик олачағынызы биләрәк әминик ки, сизинлә бағлы үмидимиз боша чыхмајачаг.

8 Гардашлар, сизи Асија* вилајәтиндә башымыза кәлән бәладан бихәбәр гојмаг истәмирик. Биз сон дәрәчә тәһлүкәли вәзијјәтдә идик. Бу чәтинлијә өз күчүмүзлә таб кәтирә билмирдик вә һәтта саг галачағымыза да үмид етмирдик. **9** Елә һисс јаранмышды ки, санки бизә өлүм һөкмү кәсилиб. Анчаг бу она көрә баш верди ки, биз өзүмүзә јох, өлүләри дирилдән Аллаһа бел бағлајаг. **10** О, бизи нә аз, нә чох, өлүмдән гуртарды вә бундан сонра да гуртарачаг. Бәли, биз үмид едирик ки, Аллаһымыз бизи бундан сонра да тәһлүкәләрдән гуртарачаг. **11** Сиз дә һәрарәтли дуаларынызла бизә көмәк едә биләрсиниз ки, бир чохларынын дуасы сајәсиндә бизә көстәрилән лүтфдән өтрү јенә дә бир чохлары бизә көрә Аллаһа шүкүр етсинләр.

12 Тәмиз вичданла дејә биләрик ки, биз бу дүнјада, әләлхүсус да сизә гаршы инсан мүдриклији илә дејил, Аллаһын лүтфү илә, паклыгла вә Аллаһдан өјрәндијимиз сәмимиликлә давранмышыг вә бунунла фәхр едирик. **13** Әслиндә биз сизә јени бир шеј јазмырыг. Јаздыгларымызы јахшы билир вә гәбул едирсиниз, үмидварам, ахыра гәдәр дә гәбул едәчәксиниз. **14** Нечә ки, биз Ағамыз Исанын күнүндә сизинлә фәхр едәчәјик, сизләрдән дә бәзиләри дәрк едир ки, бизимлә фәхр едә биләр.

15 Мән бу етимадла сизә икинчи дәфә севинч бәхш етмәк үчүн јаныныза кәлмәк нијјәтиндә идим. **16** Сәфәримә гыса фасилә вериб јаныныздa галмаг, сонра Македонијаја јола дүшмәк, орадан јенә јаныныза гајытмаг фикриндәјдим, истәјирдим мәни Јәһудејаја өтүрәсиниз. **17** Сизчә, бу нијјәтләримдә гејричидди бир шеј вар иди? Мәкәр мән нијјәтләрини кефи истәјән вахт һәјата кечирән адама охшајырам? «Бәли, бәли» дејиб, дәрһал сонра «јох, јох» дејирәм? **18** Нечә ки, Аллаһа күвәнирсиниз, еләчә дә әмин ола биләрсиниз ки, биз сизә нә исә сөјләјәндә ејни вахтда һәм «бәли», һәм «јох» демирик. **19** Чünки Силуан, Тимотеј вә мәним васитәмлә сизә тәблиғ едилән Аллаһын Оғлу Мәсиһ Иса каһ «бәли», каһ «јох» олмады. Онун «бәли»си, доғрудан да, «бәли» олду. **20** Аллаһ нә вәд едибсә, бу вәдләрин һамысы онун сајәсиндә «бәли» олду. Мәһз онун васитәсилә биз дә Аллаһы мәдһ едиб «Амин» дејирик. **21** Сизин дә, бизим дә Мәсиһә мәхсус олдуғумуза зәманәт верән вә бизи мәсһ етмиш Шәхс Аллаһдыр. **22** О, бизи мөһүрләди вә бизә* кәләчәкдә алачағымыз мүкафатын зәманәтини, јәни мүгәддәс руһу верди.

23 Аллаһ шаһиддир ки, сизә јазығым кәлдији үчүн индијәдәк Коринфә кәлмирдим. **24** Бу о демәк дејил ки, биз сизин иманыныз үзәриндә ағалыг едирик, хејр, сиз өз иманыныз сајәсиндә мәтин дајанмысыныз, биз исә севинчиниз үчүн сизинлә әмәкдашлыг едирик.

2Кр 1:8* Јунан Мүгәддәс Јазыларында «Асија вилајәти» ифадәси алтында Асија гитәси јох, Рома империјасынын бир әјаләти нәзәрдә тутулур. Һәмин әразидә һал–һазырда Түркијә јерләшир

2Кр 1:22* Һәрфән «үрәјимизә»

2 Белә гәрара кәлмишәм ки, бир дә
јанныныза гәмкин һалда кәлмә-
јим. **2** Әкәр мән сизи кәдәрләндир-
сәм, онда кәдәрә гәрг етдијим сиз-
ләрдән башга ким мәни севиндирәр?
3 Сизә елә онун үчүн јаздым ки, ја-
нныныза кәләндә мәни севиндирәси
инсанлара көрә кәдәрләнмәјим, чүн-
ки әминәм, мәним севинчим сизин
һамынызын севинчинә сәбәбдир.
4 Мән сизә чохлу әзаб, үрәк агры-
сы вә көз јашлары илә јаздым. Анчаг
сизи кәдәрләндирмәк үчүн јазмыр-
дым, әксинә, истәјирдим ки, сизи нә
гәдәр севдијими биләсиниз.

5 Әкәр кимсә кәдәрә сәбәб олуб-
са, о, мәни јох, мүәјјән дәрәчәдә си-
зин һамынызы кәдәрләндириб. Амма
бу барәдә чох данышыб сизи үзмәк
истәмирәм. **6** Әксәријјәтин мәзәм-
мәти белә адама кифајәт едәр.
7 Буна көрә дә инди сиз ону үрәкдән
бағышлајын вә она тәсәлли верин
ки, о, һаддән зијадә кәдәрләниб үзүл-
мәсин. **8** Сиздән рича едирәм, ону
севдијинизә инандырын. **9** Мән
һәм дә она көрә јазырам ки, һәр
мәсәләдә итаәткар олуб-олмадығы-
нызы дәгигләшдирә билим. **10** Ки-
минсә сәһвини үрәкдән бағышлајыр-
сынызса, әмин олун ки, мән дә ону
үрәкдән бағышлајырам. Мән дә өз
нөвбәмдә һәр нечә сәһв олурса ол-
сун, үрәкдән бағышламышамса, буну
Мәсиһин өнүндә сиздән өтрү етми-
шәм ки, **11** Шејтанын торуна дүш-
мәјәк, ахы бизә онун фәндләриндән
бихәбәр дејилик.

12 Мән Мәсиһ һаггындакы хош
хәбәри бәјан етмәкдән өтрү Троаса
кәләндә гаршымда Агамыза хидмәт
үчүн гапы ачылды. **13** Гардашым
Титусу тапмадығым үчүн үрәјим
нарahат иди. Шакирдләрлә видалашыб
Македонијаја јола дүшдүм.

14 Бизи һәмишә Мәсиһлә бирлик-
дә тәнтәнәли јүрүшдә апаран вә Өзү
һаггындакы әтир сачан билији би-
зим васитәмизлә һәр јердә јајан
Аллаһа шүкүрләр олсун! **15** Чүнки
биз истәр хилас, истәр мәһв јолун-
да оланлар арасында Аллаһ үчүн Мә-
сиһин хош әтријик. **16** Бу әтир со-
нунчулар үчүн өлүмә апаран, би-
ринчиләр үчүнсә һәјат кәтирән әтир-
дир. Бу хидмәтә ким јарарлыдыр?
17 Биз! Чүнки биз бир чохлары ки-
ми, Аллаһын сөзүнүн алверчиләри
дејилик. Бизи Аллаһ көндәриб вә биз
Аллаһын көзү гаршысында Мәсиһлә
вәһдәтдә тәмиз нијјәтлә данышырыг.

3 Өзүмүзү јенидән тәгдим етмәјә
лүзум вармы? Јохса бәзиләри ки-
ми, сизә биздән, јахуд бизә сиз-
дән зәманәт мәктублары лазымдыр?
2 Сиз өзүнүз үрәјимиздә һәкк едил-
миш, һамынын таныдығы вә оху-
дуғу мәктубумузсунуз. **3** Сизин
биз хидмәтчиләр тәрәфиндән јазыл-
мыш Мәсиһин мәктубу олдуғунуз көз
габағындадыр. Сиз мүрәккәблә де-
јил, вар олан Аллаһын руһу илә, даш
китабәләрә јох, әтдән олан китабәлә-
рә, јәни үрәкләрә јазылмыш мәктуб-
сунуз.

4 Бәли, биз Мәсиһ васитәсилә Ал-
лаһын гаршысында буну гәтијјәтлә
дејә биләрик. **5** Бу о демәк дејил
ки, биз бу ишә өз-өзүмүздән јарар-
лыјыг, хејр, јарарлығымыз Аллаһдан-
дыр. **6** О, бизи јени әһдин хидмәт-
чиләри олмаға јарарлы етди. Биз ја-
зылы ганунун јох, руһун хидмәтиндә-
јик. Чүнки јазылы ганунлар топлусу
өлүмә мәһкум едир, руһ исә һәјат ве-
рир.

7 Өлүм һөкмү кәтирән, даш үзә-
риндә һәрфләрлә һәкк едилмиш
ганунлар топлусу чалалла кәлди, елә
бир чалалла ки, Исраил оғуллар-
ы Мусанын чөһрәсиндән јаған нура
көрә онун үзүнә баха билмирди-
ләр. Бир аздан арадан галдыры-
лачаг бу чалал белә мөһтәшәм идисә,

8 мәкәр руһун хидмәтиндәки чалал даһа мөһтәшәм олмамалыдыр? **9** Әкәр мәһкумијјәтә гуллуг едән ганунлар топлусу бу гәдәр шанлы идисә, көрүн салеһлик хидмәтиндә нә гәдәр шан-шөһрәт вар! **10** Вахтилә шан-шөһрәт саһиби олан ганунлар топлусу, ондан гат-гат үстүн шөһрәтә көрә шан-шөһрәтини итириб. **11** Чүнки сонралар арадан галдырылачаг ганунлар топлусу бу чүр чалалла кәлдисә, көрүн даима галан әһддә нә гәдәр чалал олачаг!

12 Инди ки, белә үмидимиз вар, биз бөјүк чәсарәтлә данышырыг. **13** Биз Муса кими етмирик; Исраил оғуллары арадан галдырылачаг ганунлар топлусунун ахырына бахмасынлар дејә о, үзүнү өртүрдү. **14** Лакин онларын зеһни күтләшмишди. Чүнки көһнә әһд охунанда о өртүк бу күнә кими онларын зеһнини өртүр, чүнки ону анчаг Мәсиһ васитәсилә галдырмаг мүмкүндүр. **15** Бәли, бу күн дә Мусанын јазылары охунанда онларын үрәји өртүлүдүр. **16** Анчаг үрәк Јеһоваја сары дөнәндә өртүк галдырылыр. **17** Јеһова Руһдур*. Јеһованын руһу һарададырса, орада азадлыг вар. **18** Биз һамымыз ачыг үзлә Јеһованын чалалыны күзкү кими әкс етдирмәклә Онун бәнзәри сәвијјәсинә чатанадәк чалал үстүндән чалал газанараг дәјиширик. Буну, руһани Шәхсијјәт олан Јеһова мүкәммәл шәкилдә едир.

4 Бизә көстәрилән мәрһәмәт сајәсиндә көрүн нечә хидмәтимиз вар, буна көрә дә биз руһдан дүшмүрүк. **2** Биз кизлиндә көрүлән абырсыз ишләри рәдд едир, һијләкәрликлә һәрәкәт етмир, Аллаһын сөзүнә неч нә гатмырыг, әксинә, инсанлара һәгигәти ачыб Аллаһын гаршысында һәр инсанын вичданы үчүн јахшы өрнәк олуруг. **3** Әкәр тәблиғ етдијимиз хош хәбәр өртүлүдүрсә, мәһв јолунда оланлар үчүн өртүлүдүр. **4** Бу дөврүн аллаһы бу имансызларын зеһнини кор едиб ки, онлар Аллаһын иникасы олан Мәсиһ һаггындакы шанлы хош хәбәрин нуруну көрмәсинләр. **5** Биз тәблиғ едәндә өзүмүз һаггында јох, Мәсиһ Исанын Аға олмасы, бизим дә онун хатиринә сизин гулунуз олдуғумуз барәсиндә тәблиғ едирик. **6** Чүнки Аллаһ белә бујуруб: «Гој зүлмәтдә ишыг парласын». Аллаһ үрәјимизә ишыг сачды вә үрәјимизи Өзү һагтындакы шанлы биликлә вә Мәсиһин үзү илә нурландырды.

7 Анчаг бу хәзинәмиз она көрә сахсы габларда сахланылыр ки, инсан күчүндән үстүн олан гүдрәтин өзүмүздән јох, Аллаһдан кәлдији бәлли олсун. **8** Бизи һәр тәрәфдән сыхышдырырлар, амма дивара дирәмәјибләр; чашгынлыг ичиндәјик, амма вәзијјәтимиз чыхылмаз дејил; **9** бизи тәгиб едирләр, амма дарда галмамышыг; бизи јыхырлар, амма мәһв едилмәмишик. **10** Биз һәмишә, һара кетсәк бәдәнимиздә Исанын өлүмүнә баис олмуш рәфтара мәруз галырыг ки, онун һәјаты да бәдәнимиздә бәлли олсун. **11** Бәли, Исанын һәјаты бизим фани бәдәнимиздә бәлли олсун дејә, саг олан бизләр Исаја көрә даима өлүмлә үз-үзә дуруруг. **12** Буна көрә дә өлүм биздә, һәјат исә сиздә фәалијјәт көстәрир.

13 Белә јазылыб: «Мән иман етдим, буна көрә дә данышдым»; биз дә ејни иман руһуна саһиб олдуғумуз үчүн иман едиб данышырыг **14** вә билирик ки, Исаны дирилдән Аллаһ ону дирилтдији кими, бизи дә дирилдиб сизинлә бәрабәр Өз һүзуруна кәтирәчәк. **15** Һәр шеј сизин үчүндүр. Тәки Аллаһын зәнкин лутфу

2Кр 3:17* Јәни Руһани Шәхсијјәтдир

даһа чох адамын шүкүр етмәси сајәсиндә даһа да бол олсун вә беләчә, Аллаһ шәрәфләнсин.

16 Буна көрә дә биз руһдан дүшмүрүк, заһирән солсаг да, дахилән күнбәкүн јенилә̇ширик. **17** Чүнки чәкдијимиз гысамүддәтли вә јүнкүл әзијјәтләр бизә даһа бөјүк вә әбәди шөһрәт кәтирәчәк. **18** Биз көрүнән јох, көзлә көрүнмәјән шејләрә бахырыг, чүнки көрүнән шејләр мүвәггәти, көзлә көрүнмәјән шејләр исә әбәдидир.

5 Биз буну билирик ки, јердәки мәскәнимиз, бу чадыр дағыланда Аллаһ бизә көјләрдә бир бина, әллә тикилмәмиш әбәди бир ев верәчәк. **2** Чүнки биз бу мәскәндә инилдәјирик вә көјдә бизим үчүн һазырланмыш мәскәнә бүрүнмәји һәсрәтлә көзләјирик ки, **3** она бүрүнүб чылпаг галмајаг. **4** Бу чадырда олан бизләр бу јүкүн ағырлығы алтында инилдәјирик; биз ону әјнимиздән чыхармаг јох, башгасына бүрүнмәк истәјирик ки, һәјат бу фанилији јох етсин. **5** Бизи бунун үчүн һазырлајан вә кәләчәјә зәманәт кими бизә Өз руһуну верән исә Аллаһдыр.

6 Буна көрә дә биз һәмишә чәсарәтлијик вә бир шеји јахшы билирик: нә гәдәр ки, мәскәнимиз бу бәдәндәдир, биз Ағамыздан ајры галачағыг. **7** Чүнки биз көрүнән шејләрә јох, имана әсасланараг јашајырыг. **8** Бәли, биз чәсарәтлијик вә артыг чисмани бәдәндә јох, Ағамызын јанында јашамағы арзулајырыг. **9** Буна көрә дә истәр Ағамызын јанында јашајаг, истәр ондан узагда, әсас одур ки, Ағамыза мәгбул һәјат сүрәк. **10** Чүнки биз һамымыз Мәсиһин һөкм күрсүсү өнүндә дурачағыг. Онда һәр кәс бәдәндә јашајаркән көрдүјү пис, јахуд јахшы әмәлләринин һаггыны алачаг.

11 Ағамызын гаршысында мәсулијјәтимизи* дәрк едиб инсанлары инандырычы дәлилләр васитәсилә өјрәдирик; Аллаһ бизи чох көзәл таныјыр. Үмидварам, сиз дә тәмиз вичданла дејә биләрсиниз ки, бизи јахшы таныјырсыныз. **12** Биз өзүмүзү јенидән тәгдим етмирик, амма сизә бизимлә фәхр етмәк имканы веририк ки, үрәкдәки шејләрлә јох, заһири көрүнүшлә өјүнәнләрә чаваб верә биләсиниз. **13** Әкәр елә дүшүнүрсүнүз ки, ағлымызы итирмишик, бу, Аллаһ үчүндүр. Јох әкәр ағлымыз башымыздадырса, бу, сиздән өтрүдүр. **14** Бизә тәкан верән гүввә Мәсиһин мәһәббәтидир. Биз белә бир гәнаәтә кәлдик: һамы өлү вәзијјәтдә олдуғу үчүн бир нәфәр һамы үчүн өлдү. **15** О, һамыдан өтрү өлдү ки, јашајанлар артыг өзләри үчүн дејил, онларын угрунда өлүб дирилмиш шәхс үчүн јашасынлар.

16 Индән белә биз һеч кәси чисмани бахымдан танымајачағыг. Һәтта әввәлләр Мәсиһи чисмани бахымдан танымышыгса, инди бу чүр танымырыг. **17** Беләликлә, әкәр кимсә Мәсиһлә вәһдәтдәдирсә, о, јени мәхлугдур, көһнә шејләр кечиб кетди, јени шејләр пејда олду. **18** Анчаг һәр шеј Аллаһдандыр. Аллаһ Мәсиһ васитәсилә бизи Өзү илә барышдырды вә бизә барышыг хидмәтини һәвалә етди, **19** јәни Аллаһ бәшәријјәтин күнаһларыны үзә вурмадан Мәсиһ васитәсилә дүнјаны Өзү илә барышдырды. Бу барышыг сөзүнү дә бизә һәвалә етди.

20 Беләликлә, биз Мәсиһин адындан хидмәт едән сәфирләрик вә санки Аллаһ бизим васитәмизлә инсанлардан рича едир. Биз Мәсиһин адындан јалварырыг: «Аллаһла барышын». **21** О, күнаһсызы биздән өтрү күнаһ гурбаны етди ки, биз

2Кр 5:11* Һәрфән «горхуну»

онун сајәсиндә Аллаһын көзүндә салеһ олаг.

6 Биз Онунла бирликдә чалышараг һәм дә сизә јалварырыг: Аллаһын лүтфүнү аландан сонра елә јашајын ки, бу лүтф һәдәр кетмәсин. 2 Чүнки О, белә дејир: «Илтифат вахты сәни ешитдим вә хилас күнү сәнә көмәк етдим». Мәһз инди илтифат вахтыдыр! Инди хилас күнүдүр!

3 Хидмәтимиздә гүсур тапылмасын дејә, биз иман јолунда кимисә бүдрәдән бир иш көрмүрүк, 4 өзүмүзү һәр чәһәтдән Аллаһын хидмәтчиләри кими көстәририк: һәдсиз дөзүмдә, әзаб-әзијјәтдә, еһтијач ичиндә оланда, чәтинликләрлә үзләшәндә, 5 дөјүләндә, һәбсханаларда, игтишашларда, зәһмәтә гатлашанда, јухусуз кечәләрдә, ач галанда, 6 паклыгла, биликлә, сәбирлә, хејирхаһлыгла, мүгәддәс руһла, ријасыз мәһәббәтлә, 7 доғру сөзләрлә, Аллаһын күчү илә, саг вә сол әлдә салеһлик силаһларыны тутмагла, 8 шәрәфдә вә һөрмәтсизликдә, тәнгиддә вә тәрифдә. Бизи фырылдагчы сајырлар, амма биз дүрүст адамларыг, 9 санки намәлумуг, амма танынырыг; санки өлүрүк, амма бахын, саг-саламатыг; санки чәза чәкирик, амма өлүмә мәһкум едилмәмишик; 10 санки кәдәрлијик, амма һәмишә севинирик; санки јохсулуг, амма чохларыны варландырырыг; санки һеч нәјимиз јохдур, амма һәр шејә саһибик.

11 Ејі коринфлиләр! Биз сизинлә ачыг данышырыг, үрәјимиз кенишдир. 12 Гәлбимиздә сизин үчүн чох јер вар, амма сизин гәлбиниздә јеримиз дарысгалдыр. 13 Бунун мүгабилиндә (сизә бир өвладым кими мүрачиәт едирәм) сиз дә үрәјинизи кенишләндирин.

14 Имансызларла ејни бојундуруға кирмәјин. Ахы салеһликлә ганунсузлуг арасында нә әлагә ола биләр? Јахуд нурла зүлмәт арасында нә әлагә ола биләр? 15 Мәсиһлә Белиал арасында нә үјғунлуг ола биләр? Јахуд иманлы илә имансызын шәрикли нәји ола биләр? 16 Аллаһын мәбәдинин бүтләрлә ортаг нәји ола биләр? Биз вар олан Аллаһын мәбәдијик. Аллаһ Өзү белә дејиб: «Мән онларын арасында јашајачағам вә араларында кәзәчәјәм. Мән онларын Аллаһы олачағам, онлар да Мәним халғым олачаглар». 17 «Јеһова белә дејир: “Буна көрә дә онларын арасындан чыхын, ајрылын вә бир дә мурдар шејләрә тохунмајын”»; «вә Мән сизи гәбул едәчәјәм». 18 «Гадир Аллаһ Јеһова белә дејир: “Мән сизә Ата олачағам, сиз исә Мәним оғулларым вә гызларым олачагсыныз”».

7 Беләликлә, әзизләрим, бизә верилмиш вәдләрин мүгабилиндә кәлин бәдәни вә руһу мурдарлајан һәр шејдән өзүмүзү тәмизләјәк вә Аллаһ горхусу илә там мүгәддәслијә јетишәк.

2 Үрәјиниздә бизә јер верин. Бизим һеч кәсә пислијимиз дәјмәјиб, һеч кәси јолдан чыхармамышыг, һеч кәсдән өз мәнфәәтимиз үчүн истифадә етмәмишик. 3 Бу сөзләр сизи мүһакимә етмәк үчүн дејил. Дедијим кими, јашасаг да, өлсәк дә сиз һәмишә гәлбимиздә галачагсыныз. 4 Мән һәмишә сизинлә ачыг данышмышам. Сизинлә бөјүк фәхр дујурам. Үрәјим раһатдыр. Чәкдијимиз әзијјәтләрә бахмајараг, севинчим ашыб-дашыр.

5 Доғрусу, биз Македонијаја кәләндә раһатлыг тапмадыг, һәр тәрәфдән чәтинлик чәкдик: чөлдә мүбаризә, дахилдә горху. 6 Лакин мәзлумлара тәскинлик верән Аллаһ бизә Титусун кәлиши илә тәсәлли верди. 7 Тәкчә онун кәлиши јох, сиздән өтрү хатирчәм олмасы да бизә

тәскинлик кәтирди. О, бизә һәсрәтими чәкдијинизи, кәдәр ичиндә олдуғунузу вә мәнимлә үрәкдән марагландығынызы данышды. Бу мәни лап севиндирди.

8 Әкәр мәктубум сизи кәдәрләндирдисә, буна һеч пешман дејиләм. Әввәлчә пешман олдум (көрүрәм, мәктубумдан кәдәрләндиниз, һәрчәнд бу кәдәр чох сүрмәди), **9** анчаг инди севинирәм, она көрә јох ки, сиз кәдәрләндиниз, хејр, бу кәдәрин сизи төвбәјә апардығы үчүн севинирәм. Чүнки кәдәриниз Аллаһа мәгбулдур вә беләчә, сиз биздән һеч бир зәрәр көрмәјәчәксиниз. **10** Аллаһа мәгбул кәдәр әввәлчә төвбәјә, сонра исә хиласа апарыр вә буна көрә пешман олмаға дәјмәз. Дүнјаја хас кәдәр исә өлүм төрәдир. **11** Инди көрүн Аллаһа мәгбул кәдәр сиздә нечә гәтијјәт јаратды! Бу сиздә тәмизлик, һиддәт, Аллаһ горхусу, истәк, гејрәт вә ислаһ доғурду. Сиз бу мәсәләдә һәр чәһәтдән исмәтли олдуғунузу көстәрдиниз. **12** Мән о мәктубу сизә күнаһ ишләјәндән өтрү, ја да һагсызлыға мәруз галан адамдан өтрү јазмамышдым. Мәгсәдим о иди ки, бизә итаәт етмәк гәтијјәтинизи Аллаһын гаршысында нүмајиш етдирәсиниз. **13** Бах бүтүн бунлар бизә тәсәлли кәтирди.

Алдығымыз тәсәлли илә јанашы, бизи Титусун дујдуғу севинч дә шадландырды, чүнки сизин сајәниздә онун руһу тәзәләнди. **14** Онун јанында сизинлә фәхр етмишәм, сиз дә мәним үзүмү аг етдиниз. Сизә данышдығымыз шејләр һәгигәт олдуғу кими, Титусун јанында сизинлә фәхр етмәјимиз дә әбәс дејилмиш. **15** Титус сизин итаәтинизи, ону нечә бөјүк еһтирамла гәбул етдијинизи хатырлајанда сизә дујдуғу мәһәббәти бирә-бәш артыр. **16** Мән дә сизә көрә һәр чәһәтдән руһландығыма чох севинирәм.

8 Гардашлар, истәјирик ки, Аллаһын Македонијадакы јығынчаглара көстәрдији лүтф һаггында хәбәриниз олсун. **2** Онлар әзијјәтләрлә долу ағыр сынагла үзләшәркән, јохсул олмаларына бахмајараг, һәдсиз севинч вә бөјүк сәхавәт нүмајиш етдирдиләр. **3** Мән шаһидәм ки, онлар күчләри чатаны етдиләр, һәтта артыгламасы илә сәхавәт көстәрдиләр. **4** Онлар биздән бәхшишләрини гәбул етмәји вә мүгәддәсләрә хидмәт етмәк ишинә лајиг көрүлмәләрини дөнә-дөнә хаһиш едирдиләр. **5** Онлар бизим көзләдијимиздән артыг етдиләр — өзләрини әввәлчә Ағамыза вә сонра Аллаһын ирадәсилә бизә һәср етдиләр. **6** Биз буну көрәндә сиздә бәхшиш топлама ишинин тәмәлини гојмуш Титусу тәшвиг етдик ки, һәмин иши баша чатдырсын. **7** Сиз исә һәр шејдә: иманда, сөздә, биликдә, шөвгдә вә сизә гаршы олан мәһәббәтимиздә зәнкин олдуғунуз кими, бу бәхшиш ишиндә дә сәхавәтли олун.

8 Буну сизә әмр кими демирәм. Башгаларынын шөвгүнү көрүб сизин мәһәббәтинизин сәмимилијини сынамаг истәјирәм. **9** Ағамыз Иса Мәсиһин көстәрдији лүтфү билирсиниз. О, варлы олдуғу һалда сизин уғрунузда јохсул олду ки, сиз онун јохсуллуғу сајәсиндә варланасыныз.

10 Бу барәдә өз фикрими сөјләмәк истәрдим: бу ишин сизә хејри дәјәчәк, хүсусән дә она көрә ки, сиз артыг бир ил әввәл бу ишә бөјүк һәвәслә башламышдыныз. **11** Инди исә башладығыныз иши имканыныз дахилиндә тамамлајын ки, ишиниздә һәвәслә јанашы нәтичә дә көрүнсүн. **12** Үрәкдән верилән бәхшиш Аллаһа хүсусилә хошдур, чүнки О, инсандан күчү чатаны көзләјир, күчү чатмајаны јох. **13** Бу о демәк дејил ки, башгаларына асан, сизә исә чәтин олмалыдыр. **14** Гој инди сиздәки

боллуг онлардакы әскиклији долдурсун, лазым кәләндә, онлардакы боллуг да сиздәки әскиклији долдурачаг вә беләчә, бәрабәрлик олачаг. **15** Мәһз белә дә јазылыб: «Чох јығанын артығы, аз јығанын әскији јох иди».

16 Аллаһа шүкүр олсун ки, О, сиздән өтрү Титусун үрәјинә белә бир һәвәс гојду. **17** О, доғрудан да, тәшвигимизә һај верди; ишә чан јандыран адам олдуғу үчүн өз истәји илә јаныныза кәлир. **18** Хош хәбәрлә бағлы көрдүјү ишләринә көрә бүтүн јығынчагларда јахшы ад газанмыш бир гардашы да онунла бирликдә көндәририк. **19** Һәмчинин о, јығынчаглар тәрәфиндән сечилиб ки, Рәбби шөһрәтләндирмәјә вә көмәјә һазыр олдуғумузу көстәрмәк үчүн бу бәхшиш хидмәти ишиндә бизә јолдаш олсун. **20** Буна көрә дә әлиачыглыгла верилмиш бу бәхшишләри топлајыб лазыми јерә чатдырмаг ишиндә елә һәрәкәт едирик ки, биздә нөгсан тапылмасын. **21** Үнки биз «тәкчә Јеһованын көзүндә јох, инсанларын көзүндә дә һәр чәһәтдән дүрүст олмаға чалышырыг».

22 Онларла бир јердә јаныныза даһа бир гардашымызы да көндәририк. Биз онун бир чох шејдә чалышганлығынын дәфәләрлә шаһиди олмушуг. О, сиздән там архајын олдуғу үчүн инди даһа чох чан јандырыр. **23** О ки галды Титуса, о, сизин хејриниз үчүн зәһмәт чәкән јолдашым вә әмәкдашымдыр, о бири гардашлар исә јығынчагларын елчиләри* вә Мәсиһин ифтихарыдырлар. **24** Белә исә мәһәббәтинизин сафлығыны вә сизинлә наһагдан фәхр етмәдијимизи јығынчаглар гаршысында онлара көстәрин.

9 О ки галды мүгәддәсләрә хидмәт мәсәләсинә, мәнчә, бу һагда сизә јазмаға еһтијач јохдур. **2** Үнки һазыр олдуғунузу билирәм вә артыг бир илдир ки, Ахајјанын көмәјә һазыр олдуғуну дејиб македонијалыларын гаршысында өјүнүрәм. Сизин гејрәтиниз онларын әксәријјәтини һәвәсләндириб. **3** Сизин һазыр олачағынызы дәфәләрлә сөјләмишәм. Буна көрә дә сизинлә өјүнмәјимиз әбәс јерә олмасын дејә, һазыр олун, үнки гардашлары јаныныза көндәрирәм. **4** Ишдир, македонијалылар мәнимлә кәлиб сизин һазыр олмадығынызы көрсәләр, онда биз дә, биз дә бу архајынлығымыза көрә хәчаләтли оларыг. **5** Она көрә дә гардашлары тәшвиг етдим ки, габагчадан јаныныза кәлиб даһа әввәл вәд етдијиниз сәхавәтли бәхшишлә әлагәдар һазырлыг көрсүнләр. Онда һазырладығыныз бу бәхшиш мәчбури јох, әлиачыглыгла верилмиш бәхшиш олачаг.

6 Буну да дејим ки, симичликлә әкән аз бичәр, сәхавәтлә әкән исә бол бичәр. **7** Гој һәр кәс көнүлсүз вә ја мәчбури дејил, үрәјиндә гәт етдији кими версин, ахы Аллаһ севинчлә верәни севир.

8 Сиз һәр заман зәрури еһтијачларынызла тәмин олунуб, нәјиниз варса онунла гәнаәтләнәрәк һәр јахшы иш үчүн зәнкин оласыныз дејә, Аллаһ Өз лүтфүнү сизә болбол вермәјә гадирдир. **9** (Ахы јазылыб: «Сәхавәтлә пајлады, јохсуллара верди. Онун салеһлији әбәдидир». **10** Әкәнә тохуму, јејәнә чөрәји боллуча верән Аллаһ сизә дә әкмәјә боллуча тохум верәчәк вә сиздә салеһлик бәһрәсини чохалдачаг.) **11** Һәр саһәдә әлиачыг олмағыныз үчүн сизә һәр шејдә боллуча бәрәкәт верилир. Бу сәхавәтиниз бизим васитәмизлә Аллаһа шүкран кәтирир, **12** чүнки бу хидмәтиниз мүгәддәсләрин еһтијачларыны там өдәмәклә јанашы, Аллаһа едилән шүкүрләрлә

2Кр 8:23* Һәрфән «һәвариләри»

долуб-дашыр. **13** Бу хидмәтин вердији шәһадәти көрәнләр Аллаһы мәдһ едирләр. Чүнки сиз Мәсиһ һаггындакы хош хәбәрә табе олдуғунузу тәблиғ едир, онлара вә һәр кәсә сәхавәтлә бәхшиш верирсиниз. **14** Онлар Аллаһын сизә һәдсиз лүтф көстәрдијини билир вә сиздән өтрү кечәкүндүз дуа едир, һәсрәтинизи чәкирләр.

15 Бу фүсункар әнам үчүн Аллаһа шүкүрләр олсун!

10 Дејиләнләрә көрә, аранызда оларкән көзә чарпмајан, узагда икән сизинлә чәсарәтли олан мән Павел, Мәсиһин һәлимлији вә хејирхаһлығы илә сизә јалварырам. **2** Ричa едирәм, елә давранын ки, јаныныза кәләндә сизинлә сәрт олмајым, инсан принсипләринә көрә һәрәкәт етдијимизи һесаб едән бәзиләринә гаршы сәрт өлчү көтүрмәјим. **3** Биз бу дүнјада јашасаг да, инсан принсипләринә әсасланараг дөјүшмүрүк. **4** Биз инсан силаһлары илә јох, Аллаһын сајәсиндә күчлү истеһкамлары јыхмаға гадир олан силаһларла дөјүшүрүк. **5** Биз Аллаһ һаггындакы билијә гаршы чыхан һәр чүр јанлыш фикри вә манеәни арадан галдырырыг, һәр чүр фикри әсир алыб Мәсиһә табе етдиририк. **6** Биз һазыр дурмушуг ки, сиз итаәтинизи там көстәрән кими, һәр чүр итаәтсизлији чәзаландыраг.

7 Сиз заһирә бахырсыныз. Әкәр кимсә Мәсиһә мәхсус олдуғуна әминдирсә, гој билсин ки, онун кими, биз дә Мәсиһә мәхсусуг. **8** Ағамыз бизә сизи јыхмаг јох, мөһкәмләндирмәк ихтијары вериб. Бу ихтијарла бир аз чох өјүнмүшәмсә, јенә дә утанмырам. **9** Елә билмәјин ки, мәктубларымла сизи горхутмаг фикриндәјәм. **10** Мисал үчүн, бәзиләри белә дејирләр: «Онун мәктубларында зәһм вә гүввә вар, ди кәл көркәми фағыр, нитги сөнүкдүр». **11** Бу чүр фикирләшән гој билсин ки, көндәрдијимиз мәктубларда нечәјиксә, сизинлә оларкән әмәлдә дә елә олачағыг. **12** Биз өзүнү өјән бәзиләри илә ејни сәвијјәдә олмаға, јахуд өзүмүзү онларла мүгајисә етмәјә чүрәт етмирик. Әлбәттә, өзләринә өз өлчүләри илә гијмәт верән вә өзләрини бир-бири илә мүгајисә едән бу адамлар дүшүнчәсиздирләр.

13 Биз исә өјүнәркән һәдди ашмајачағыг вә Аллаһын бизим үчүн ајырдығы вә сизә гәдәр узанан фәалијјәт саһәсинин чәрчивәсиндән кәнара чыхмајачағыг. **14** Биз бу чәрчивәдән кәнара чыхмырыг, ахы сизә чатмышыг, бәли, Мәсиһ һаггындакы хош хәбәри тәблиғ едә-едә сизә биринчи биз чатмышыг. **15** Бизә ајрылмыш чәрчивәдән кәнара чыхыб, башгасынын зәһмәти илә өјүнмүрүк. Әксинә, үмид едирик ки, иманыныз күчләндикчә, бизә ајрылмыш фәалијјәт саһәсиндә көрдүјүмүз ишин сајәсиндә нөрмәтимиз көзүнүздә бирә-беш галхачаг. О заман биз даһа да учалачағыг вә **16** хош хәбәри сиздән о тәрәфдәки дијарлара да тәблиғ едәчәјик ки, артыг башгасынын бечәрдији саһәдә өјүнмәјәк. **17** «Өјүнән гој Јеһова илә өјүнсүн». **18** Чүнки өз-өзүнү тәгдим едән адам бәјәнилмир, Јеһованын тәгдим етдији адам бәјәнилир.

11 Үмидварам ки, бир аз ағылсызлыг етсәм, буна дөзәрсиниз. Онсуз да мәнә дөзүрсүнүз. **2** Никаһ бағлајачағыныз кишијә сизи мән нишанламышам. Буна көрә дә сизи тәртәмиз бакирә гыз кими, Мәсиһә тәгдим етмәк үчүн сиздән өтрү Аллаһын гејрәтинә бәнзәр гејрәт чәкирәм. **3** Анчаг горхурам ки, илан һијләкәрлији илә Һәвваны нечә товладыса, сизин дә зеһниниз корланыб Мәсиһә лајиг сәмимијјәтдән вә

сафлыгдан узаглашсын. **4** Чүнки кимсә кәлиб сизә бизим тәблиг етдијимиздән фәргләнән Исаны тәблиг едәндә, јахуд овгатыныздан* фәрглә-нән бир овгат сизә тәсир көстәрәндә вә ја сизә гәбул етдијиниз хош хәбәр-дән фәргләнән бир хош хәбәр кәтирәндә, белә адамлара дөзүрсүнүз. **5** Елә дүшүнүрәм ки, сизин о көркәмли һәвариләриниздән һеч нәјим әскик дејил. **6** Әкәр натиг кими мәһарәтли дејиләмсә, биликдә ки әскиклијим јохдур; биз буну һәр саһәдә сизә мүхтәлиф јоллар-ла көстәрмишик.

7 Јохса сизи учалтмаг үчүн өзүмү алчалтмагла күнаһ иш тутмушам? Ахы мән Аллаһын хош хәбәрини бөјүк мәмнунијјәтлә, тәмәннасыз сизә тәблиг етмишәм. **8** Сизә хидмәт етмәк үчүн башга јығынчагларын бо-ғазындан кәсиб мадди јардым алмышам. **9** Анчаг сизин јанынызда оларкән еһтијач дүјанда һеч биринизә јүк олмадым, чүнки Македонија-дан кәлмиш гардашлар еһтијачымы боллуча тәмин етдиләр. Бәли, мән һеч вахт сизә јүк олмамышам вә олмајачағам да. **10** Нә гәдәр ки, мәндә Мәсиһин һәгигәти вар, мән Ахај-ја бөлкәсиндә бунунла даима өјүнәчәјәм. **11** Сорушурсунуз нијә? Јохса елә билирсиниз сизи севмирәм? Бир Аллаһ билир, сизи нечә севирәм.

12 Буну, өјүнәрәк бизимлә ејни мөвгејә лајиг көрүлмәјә чалышанларын әлинә фүрсәт вермәмәк үчүн едирәм вә едәчәјәм. **13** Бунлар Мәсиһин һәвариси чилдинә кирмиш гондарма һәвариләр, фырылдагчылардыр. **14** Бурада тәәччүблү һеч нә јохдур, чүнки Шејтан да нур мәләји чилдинә кирир. **15** Онун хидмәтчиләри дә салеһлик хидмәтчиси чилдинә кирирләрсә, бурада гејри-ади бир шеј јохдур. Лакин онларын агибәти әмәлләринә көрә олачаг.

16 Бир дә дејирәм, гој һеч кәс елә дүшүнмәсин ки, мән ағылсызлыг едирәм. Анчаг әкәр елә дүшүнүрсүнүзсә, онда мәни, һеч олмаса, ағылсыз кими гәбул един ки, мән дә бир аз өјүнә билим. **17** Бу сөзләри Ағамызын гојдуғу нүмунәјә әсасланыб демирәм, өјүнәнләрә хас ловғалыгла, ағылсызлыгла дејирәм. **18** Мадам ки, бир чохлары чисмани шеј-ләрлә өјүнүрләр, мән дә өјүнәчәјәм. **19** Сиз ағыллы ола-ола, ағылсызлара хошлугла дөзүрсүнүз. **20** Әслиндә, ким сизи көлә едир, вар-јохунузу чапыб-талајыр, сизи сајмыр, сизи силләләјир она дөзүрсүнүз.

21 Буну демәјә үзүм кәлмир, амма дејәсән, бәзиләринин фикринчә биз о гәдәр ачыз идик ки, өз саһаһијјәтимиздән дә истифадә едә билмирдик.

Анчаг башгасы һәр һансы бир мәсәләдә өзүнә күвәнирсә (ағылсыз кими данышырам), гој бир мән дә күвәним. **22** Онлар ибранидирләр? Мән дә ибранијәм. Исраиллидирләр? Мән дә исраиллијәм. Ибраһимин нәслиндәндирләр? Мән дә. **23** Мәсиһин хидмәтчисидирләр? Бир ағылсыз кими чаваб верирәм: мән онлардан даһа үстүн бир хидмәтчијәм. Мән даһа чох зәһмәт чәкмишәм, дәфәләрлә һәбсханаја дүшмүшәм, о гәдәр дөјүлмүшәм ки! Нечә дәфә өлүмлә үз-үзә дурмушам. **24** Јәһудиләрдән дүз беш дәфә отуз доггуз көтәк јемишәм, **25** үч дәфә чубугла дөјүлмүшәм, бир дәфә даша басылмышам, үч дәфә кәмидә гәзаја уграмышам, бир күн бир кечә дәнизин ағушунда галмышам. **26** Тез-тез сәфәрләрә чыхмышам, нә гәдәр тәһлүкә илә үзләшмишәм: чајларда тәһлүкә, гулдурларын әлиндән тәһлүкә, сојдашларым тәрәфиндән тәһлүкә, башга милләтләрин әлиндән тәһлүкә, шәһәрдә тәһ-

---

2Кр 11:4* Һәрфән «руһунуздан». 6–чы Әлавәјә бах

лүкә, чөллүкдә тәһлүкә, дәниздә тәһлүкә, сахта гардашларын арасында тәһлүкә. **27** Нә гәдәр зәһмәт чәкмишәм, әзаб-әзијјәтә гатлашмышам, јухусуз кечәләр кечирмишәм, ач-сусуз галмышам, дәфәләрлә јемәјә чөрәк тапмамышам, сојугда чылпаг галмышам.

28 Бу заһири чәтинликләр бир јана галсын, күнбәкүн бүтүн јығынчагларын фикрини чәкирәм. **29** Ким зәифдирсә, мән дә онунла бирликдә зәифәм. Кимисә иман јолунда бүдрәдирләрсә, мән һирсимдән алышыб јанырам.

30 Өјүнмәк лазымдырса, зәифликләримлә өјүнәчәјәм. **31** Ағамыз Исанын Атасы Аллаһ билир ки, јалан данышмырам. Она әбәдилик ешг олсун! **32** Дәмәшгдә Арета падшаһын валиси мәни тутмаг үчүн дәмәшглиләрин шәһәриндә пусгу гурмушду. **33** Анчаг мәни бир сәбәтдә дивардакы пәнчәрәдән ашағы салладылар вә мән чанымы онун әлиндән гуртардым.

12 Өјүнмәјә мәчбурам. Һәрчәнд бунун һеч бир фајдасы јохдур, амма јенә дә, фөвгәлтәбии хәјаллара вә Ағамыздан кәлән вәһијләрә кечим. **2** Мәсиһин јолунда олан бир адам таныјырам. Он дөрд ил бундан әввәл о, көјләрә* апарылмышды (дүзү билмирәм, чисмән, јохса руһән#, буну бир Аллаһ билир). **3** Бәли, белә адамы таныјырам (чисмән, јохса руһән апарылмышды, дејә билмәрәм, буну бир Аллаһ билир). **4** О, чәннәтә апарылмышды вә ифадә едилмәз, данышылмасы јасаг олунан сөзләр ешитмишди. **5** Бах белә адамла өјүнәчәјәм, өзүмлә исә јох, өјүнсәм дә анчаг зәифликләримлә өјүнәчәјәм. **6** Нә вахтса өјүнмәк истәсәм, ағылсызлыг етмәјәчәјәм, чүнки һәгигәти сөјләјәчәјәм. Анчаг өјүнмүрәм ки, һеч кәс мәним ишләримә көрүб, ја да сөзләримә ешидиб мәним һагғымда һәддиндән артыг јүксәк фикирдә олмасын, **7** нә вар-нә вар мәнә чохлу вәһј верилиб.

Бу сәбәбдән ловғаланмајым дејә, мәни гамчыламаг үчүн бәдәними тикан кими дешән Шејтанын мәләји верилиб ки, гүрәләнмәјим. **8** Бу мәсәләјә көрә Рәббә дүз үч дәфә јалвардым ки, чанымы бу бәладан гуртарсын, **9** анчаг О, мәнә деди: «Лүтфүм сәнә јетәр. Чүнки сән зәиф оланда Мәним күчүмдән бүтөв пај алырсан». Буна көрә дә мән бөјүк мәмнунијјәтлә өз зәифликләримлә өјүнәрәм ки, Мәсиһин күчү чадыр кими үзәримдә галсын. **10** Буна көрә дә Мәсиһ угрунда зәиф олмагдан, тәнгирләрә, јохлуға, тәгибләрә вә чәтинликләрә гатлашмагдан һәзз алырам. Чүнки мән мәһз зәиф оланда күчлүјәм.

11 Мән ағылсыз һәрәкәт етдим вә мәни буна сиз мәчбур етдиниз. Мәни кәрәк сиз тәрифләјәјдиниз. Ахы сизин көзүнүздә һеч нә олсам да, о көркәмли һәвариләриниздән һеч нәјим әскик дејил. **12** Доғрудан да, һәварилијими тәсдиг едән дәлилләр сизә әламәт, мөчүзә, гүдрәтли ишләр вә там дөзүмлә нүмајиш етдирилиб. **13** Дикәр јығынчаглардан нәјиниз әскикдир? Сизә јүк олмамағым? Бу гәбаһәтими дә әфв един.

14 Артыг үчүнчү дәфәдир јаныныза кәлмәк истәјирәм. Бу дәфә дә сизә јүк олмајачағам. Ахы малынызда көзүм јохдур, мәнә сиз лазымсыныз. Чүнки ушаглар валидејнләри үчүн јох, валидејнләр ушаглары үчүн јығмалыдырлар. **15** Мән нәјим варса һәр шејими, һәтта өз чанымы белә, сизин јолунузда фәда етмәјә һазырам. Бир белә севкимин мүгабилиндә мәкәр аз севилмәлијәм? **16** Һәр һалда мән сизә јүк

2Кр 12:2* Һәрфән «үчүнчү көјә» **2#** Һәрфән «бәдәндән ајры»

олмамышам. Сиз исә мәни «һијләкәр» адландырыр вә дејирсиниз ки, мән сизи «алдадыб» тәләјә салмышам. **17** Мәкәр јаныныза көндәрдијим адамлар васитәсилә сиздән өз хејрим үчүн истифадә етмишәм? **18** Мән Титусу дилә тутдум вә бир гардашла бирликдә јаныныза көндәрдим. Олмаја, Титус сиздән өз хејри үчүн истифадә едиб? Мәкәр биз ејни нијјәтлә һәрәкәт етмәмишик? Ејни јолда јеримәмишик?

19 Догруданмы, индијәдәк өзүмүзү мүдафиә етдијимизи дүшүнүрсүнүз? Биз Аллаһын гаршысында Мәсиһин давамчылары кими данышырыг. Әзизләрим, јадыныздан чыхармајын ки, бүтүн бунлары иманынызын мөһкәмләнмәсиндән өтрү јазырам. **20** Горхурам ки, мән кәләндә сизи истәдијим вәзијјәтдә көрмәјим, сиз дә мәни истәдијиниз һалда көрмәјәсиниз. Горхурам, аранызда чәкишмә, пахыллыг, һиддәт, дидишмә, шәр-бөһтан, деди-году, ловғалыг, гатма-гарышыглыг олсун. **21** Нарахатам ки, бу дәфә јаныныза кәләндә күнаһ ишләмиш вә натәмиз ишләриндән, чинси әхлагсызлыгдан вә позғун давранышларындан әл чәкиб төвбә етмәјәнләрә көрә јас тутмалы олдум. Бәлкә, Аллаһым бу биабырчылығы мәнә көстәрди.

13 Артыг үчүнчү дәфәдир јаныныза кәлмәјә һазырлашырам. «Һәр мәсәлә ики вә ја үч шаһидин дили илә тәсдиг олунмалыдыр». **2** Инди сиздән узагда олсам да, сөзләримә гәбул един, елә билин ки, јаныныза икинчи кәлишимдир. Әввәлләр дә дедијим кими, күнаһ ишләмиш адамлары вә башгаларыны хәбәрдар едирәм: әкәр јенә кәлсәм, рәһм етмәјәчәјәм. **3** Чүнки сиз Мәсиһин мәним васитәмлә данышыб-данышмадығына аид сүбут ахтарырсыныз. Мәсиһ сизә мүнасибәтдә зәиф дејил, әксинә, гүдрәтлидир. **4** Дүздүр, о, зәиф икән дирәјә мыхланды, лакин Аллаһын күчү сајәсиндә инди сағдыр. Мәсиһ о вахт зәиф олдуғу кими, биз дә зәифик, лакин Аллаһын сизә гаршы фәалијјәтдә олан күчү сајәсиндә онунла бирликдә јашајачағыг.

5 Иман јолунда олуб-олмадығынызы даима јохлајын, өзүнүзү сынајын. Јохса Иса Мәсиһин сизинлә вәһдәтдә олдуғуну дәрк етмирсиниз? Мәсиһ сизинлә вәһдәтдәдир, бу шәртлә ки, Аллаһын рәғбәтини итирмәјәсиниз. **6** Үмидварам ки, Аллаһын рәғбәтини итирмәдијимизи биләчәксиниз.

7 Аллаһдан диләјирик ки, сиз һеч бир сәһвә јол вермәјәсиниз. Мәним үчүн әсас о дејил ки, бизи јахшы ад газанмыш адам һесаб етсинләр, биз Аллаһын көзүндән дүшән адам кими көрүнсәк белә, тәки сиз дүзкүн давранасыныз. **8** Биз һәгигәтин әлејһинә һеч нә едә билмәрик, нә етсәк, һәгигәтин хејринә едә биләрик. **9** Биз зәиф, сиз исә күчлү оланда һәмишә севинирик вә дуа едирик ки, ehтијач дујулан саһәләри дүзәлдәсиниз. **10** Бунлары сиздән узагда оларкән јазырам ки, јаныныза кәләндә Ағамызын мәнә вердији ихтијара әсасланыб сизинлә сәрт давранмајым. Ахы о, мәнә иманы јыхмаг јох, мөһкәмләндирмәк сәлаһијјәти вериб.

11 Беләликлә, гардашлар, даима севинин, дүшүнчәнизи дүзәлдин, бир-биринизә тәсәлли верин, һәмфикир олун, аранызда мөһрибанлыг олсун; онда мәһәббәт вә сүлһ Аллаһы да сизинлә олачаг. **12** Бир-биринизи саф өпүшлә саламлајын. **13** Бүтүн мүгәддәс гардашлар сизә саламларыны көндәрирләр.

14 Ағамыз Иса Мәсиһин лүтфү, Аллаһын мәһәббәти вә мүгәддәс руһдан алдығыныз пај һамыныза јар олсун.

ГАЛАТИЈАЛЫЛАРА

МӘКТУБ

1 Инсанлар тәрәфиндән, јаҳуд һәр
һансы бир адам васитәчилији
илә дејил, Иса Мәсиһ вә ону ди-
рилтмиш Атамыз Аллаһ тәрәфиндән
тәјин едилмиш мән, һәвари Павел-
дән **2** вә мәнимлә олан бүтүн гар-
дашлардан Галатија јығынчаглары-
на мәктуб.

3 Гој Атамыз Аллаһдан вә Аға-
мыз Иса Мәсиһдән кәлән лүтф
вә сүлһ сизә јар олсун. **4** Ата-
мыз Аллаһын ирадәсинә көрә Мәсиһ
өзүнү күнаһларымыз угрунда фәда
етди ки, бизи бу пис дөврдән хилас
етсин. **5** Аллаһымыза әбәдијјән
ешг олсун. Амин.

6 Доғрусу, сизи Мәсиһин лүт-
фү илә чағырмыш Аллаһы белә тез-
ликлә гојуб башга бир хош хәбә-
рә дөнмәјинизә мәәттәл галмышам.
7 Әслиндә, о, һеч хош хәбәр дә дејил.
Садәчә бәзи адамлар сизин үчүн
чәтинлик јарадыр вә Мәсиһ һаг-
гындакы хош хәбәри тәһриф етмәк
истәјирләр. **8** Анчаг әкәр кимсә —
истәр биз, истәр көјдән бир мәләк
бизим тәблиғ етдијимиздән фәрглә-
нән бир шеји сизә хош хәбәр кими
тәблиғ едәрсә, о кәсәләнәт олсун.
9 Дедијимизи јенидән тәкрар еди-
рәм: кимсә гәбул етдијиниз хош
хәбәрдән фәргләнән бир шеји сизә
хош хәбәр кими тәблиғ едирсә, гој
оналәнәт олсун.

10 Әслиндә мән кими инандыр-
маға чалышырам: инсанлары, јох-
са Аллаһы? Јохса инсанлары разы
салмаг истәјирәм? Әкәр мән һәлә дә
инсанлары разы салмаг истәсәјдим,
Мәсиһин гулу олмаздым. **11** Ғар-
дашлар, буну билин ки, мәним
тәблиғ етдијим хош хәбәрин мәнбә-
ји инсан дејил. **12** Чүнки ону мәнә
инсан вермәјиб вә инсан өјрәт-
мәјиб, мән ону Иса Мәсиһдән вәһј
васитәсилә алмышам.

13 Сиз, әлбәттә ки, мәним әв-
вәлләр јәһуди дининдә нечә һәрә-
кәт етдијими ешитмисиниз. Мән
Аллаһын јығынчағына олмазын
зүлм едир, ону виран гојурдум.
14 Мән өз сојдашларым арасында
әчдадларымызын адәтләринин гыз-
ғын тәәссүбкеши олараг, јәһуди-
ликдә бир чох һәмјашыдымдан
хејли габаға кетмишдим. **15** Ан-
чаг дүнјаја кәлмәјимә ичазә верән вә
мәни Өз лүтфү илә чағыран Аллаһ
16 Оғлу һаггындакы хош хәбәри
милләтләрә чатдырмаг үчүн ону
мәним васитәмлә танытдырмағы
мүнасиб биләндә мән нә дәрһал ке-
диб инсанларла* мәсләһәтләшдим,
17 нә дә Јерусәлимә, мәндән әввәл
һәвари оланларын јанына кетдим.
Бирбаша Әрәбистана јолландым вә
орадан јенә Дәмәшғ ғајытдым.

18 Үч илдән сонра Кифаны көр-
мәк үчүн Јерусәлимә кетдим вә
он беш күн онун јанында галдым.
19 Амма дикәр һәвариләри көрмә-
дим, тәкчә Ағамызын гардашы
Јагубу көрдүм. **20** Аллаһ шаһид-
дир ки, јаздығым бу сөзләрдә јалан
јохдур.

21 Бундан сонра Сурија вә Кили-
кија бөлкәләринә кетдим. **22** Ан-
чаг Мәсиһлә вәһдәтдә олан Јәһу-
дејa јығынчагларында һеч кәс мәни
үздән танымырды; **23** онлар јал-
ныз ешитмишдиләр ки, вахтилә
онлара зүлм едән адам јох ет-
мәк истәдији етигад һаггында инди
хош хәбәри тәблиғ едир. **24** Онлар
мәнә көрә Аллаһы мәдһ етмәјә
башладылар.

Гал 1:16* Һәрфән «әт вә ганла»

2 Бундан он дөрд ил сонра мән Титусу да өзүмлә көтүрүб, Барнаба илә бирликдә јенидән Јерусәлимә кетдим. **2** Мән вәһј алдығыма көрә ора кетмишдим. Бүтүн зәһмәтим әбәс олмасын дејә*, дикәр милләтләр арасында тәблиг етдијим хош хәбәри тәкликдә көркәмли гардашлара данышдым. **3** Лакин јанымда олан Титус јунан олса да, онлар ону сүннәт олунмаға мәчбур етмәдиләр. **4** Бүтүн бунлар бизи тамамилә көләлијә салмаг үчүн хәлвәтчә арамыза кирмиш, Мәсиһ Иса сајәсиндә саһиб олдуғумуз азадлыға хәләл јетирмәк үчүн часус кими јығынчаға сохулмуш о сахтакар гардашларын учбатындандыр. **5** Сиз хош хәбәрин көстәрдији һәгигәт јолундан ајрылмајасыныз дејә, биз онлара тәслим олмадыг, бир ан белә бојун әјмәдик.

6 Көркәмли адам һесаб едиләнләрә кәлдикдә исә (онларын кечмишдә нечә адам олмасы мәни марагландырмыр, чүнки Аллаһ инсанын заһиринә бахмыр) онлар мәнә тәзә бир шеј сөјләмәдиләр. **7** Әксинә, онлар Петерә сүннәт едилмишләрә тәблиг етмәк иши тапшырылдығы кими, мәнә дә сүннәт едилмәмишләрә хош хәбәри чатдырмаг ишинин һәвалә едилдијини көрәндә **8** (ахы Петерә сүннәт едилмишләрә һәварилик етмәк үчүн лазыми гүввәни верән Шәхс, мәнә дә дикәр милләтләрә һәварилик етмәк сәлаһијјәтини вермишдир), **9** бәли, јығынчағын сүтунлары һесаб олунан Јагуб, Кифа вә Јәһја мәнә лүтф көстәрилдијини биләндә, мәнимлә Барнабанын әлини сыхдылар* ки, биз дикәр милләтләрин, онлар исә сүннәт едилмишләрин јанына кетсинләр. **10** Садәчә бизә дедиләр ки, касыб гардашлары унутмајаг. Мән бу иши дә чанла-башла јеринә јетирмәјә чалышмышам.

11 Амма Кифа Антакијаја кәләндә мән онун тәгсирини үзүнә дедим. **12** Чүнки Јагубун көндәрдији адамлар кәлмәздән әввәл Кифа гејри-јәһудиләрлә чөрәк јејирди, лакин онлар кәләндә о, сүннәт тәрәфдарларындан горхараг гејри-јәһудиләрдән узаг кәзмәјә башлады. **13** О бири јәһудиләр дә бу чүр ријакарлыг етдиләр, һәтта Барнаба да бу ријакарлыға гошулду. **14** Мән онларын хош хәбәр һәгигәтинә үјғун һәрәкәт етмәдијини көрәндә һамынын гаршысында Кифаја дедим: «Нечә олур ки, сән јәһуди ола-ола јәһуди кими јох, башга милләтләр кими јашајырсан, дикәр милләтләрин адамларыны исә јәһуди адәтләри үзрә јашамаға вадар едирсән?»

15 Биз анаданкәлмә јәһудијик, гејри-јәһудиләрдән олан күнаһ саһибләри дејилик. **16** Биз билирик ки, инсан Ганунун тәләбләрини ичра етмәклә јох, јалныз Мәсиһ Исаја олан инам сајәсиндә салеһ елан едилир. Бу сәбәбдән биз Ганунун ичрасына көрә јох, Мәсиһә олан имана көрә салеһ елан олунмаг үчүн Мәсиһ Исаја иман етдик. Чүнки һеч бир инсан Ганунун тәләбләрини ичра етмәклә салеһ елан едилмәјәчәк. **17** Әкәр Мәсиһ васитәсилә салеһ елан едилмәјә чан атаркән бизим дә күнаһлы олдуғумуз ашкар едилирсә, белә чыхыр ки, Мәсиһ күнаһын хидмәтчисидир? Әсла! **18** Чүнки әкәр мән вахтилә дағытдығымы јенидән тикирәмсә, белә чыхыр ки, мән чинајәткарам. **19** Лакин мән Ганунун васитәсилә Ганун үчүн өлдүм ки, Аллаһ үчүн јашаја билим. **20** Мән Мәсиһлә бир јердә дирәјә мыхланмышам. Артыг јашајан мән дејиләм, мәндә јашајан Мәсиһдир. Доғрудан да, инди мән мәни севән вә чаныны уғрумда фәда едән Аллаһын Оғлуна

Гал 2:2* Јахуд «елә олмасын ки, әбәс јерә гачмышам» **9*** Јахуд «әмәкдашлыг әламәти олараг, саг әлләрини бизә узатдылар»

инамла јашајырам. **21** Мән Аллаһын лүтфүнү инкар етмирәм, чүнки әкәр салеһлијә Ганун васитәсилә јетишмәк олурса, демәли, Мәсиһ әбәс јерә өлүб.

3 Ej дүшүнчәсиз галатијалылар! Ким сизи јолдан чыхартды? Ахы сиз дирәјә мыхланмыш Иса Мәсиһи санки өз көзләринизлә көрмүшдүнүз! **2** Бирчә шеји билмәк истәјирәм: сиз мүгәддәс руһу Ганунун тәләбләрини ичра етмәклә, јохса ешитдикләринизә иман етмәклә алдыныз? **3** Јәни сиз бу дәрәчәдә дүшүнчәсизсиниз?! Руһун рәһбәрлији илә башладығынызы чисмани тәрздә битирирсиниз? **4** Мәкәр бу гәдәр әзијјәти бош јерә чәкмисиниз? Ола билмәз! **5** Мүгәддәс руһу алмағыныза имкан јарадан вә аранызда гүдрәтли ишләр көрән бунлары Ганунун тәләбләрини ичра етмәклә, јохса ешитдикләринә иман кәтирмәклә едир? **6** Нечә ки, Ибраһим «Јеһоваја иман етди вә Аллаһ ону салеһ сајды».

7 Сиз јахшы билирсиниз ки, иман јолунда јеријәнләр Ибраһимин оғулларыдыр. **8** Мүгәддәс Јазылар башга милләтләрдән оланларын иман едиб Аллаһ тәрәфиндән салеһ сајылачағыны габагчадан көстәрәрәк Ибраһимә бу хош хәбәри бәјан етмишди: «Бүтүн халглар сәнин васитәнлә хејир-дуа алачаг». **9** Буна көрә иман јолунда јеријәнләр дә садиг Ибраһим кими хејир-дуа алырлар.

10 Ганунун тәләбләрини ичра етдикләринә күвәнәнләрин һамысыләнәтләнәчәк, чүнки јазылыб: «Ганун китабында јазылан бүтүн сөзләрә даима риајәт етмәјәнәләнәт олсун». **11** Бундан әлавә, Аллаһын көзүндә һеч кәсин Ганун васитәсилә салеһ елан едилмәјәчәји тамамилә ајдындыр, чүнки «салеһ адам иманы сајәсиндә јашајачаг». **12** Ганун имандан асылы дејил, анчаг «әмрләрә әмәл едән онларын сајәсиндә јашајачаг». **13** Мәсиһ бизи сатын алыб Ганунунләнәтиндән азад етди. О өзү бизим әвәзимизәләнәтләнди, чүнки јазылыб: «Дирәкдән асылан адамаләнәт олсун». **14** Бүтүн бунлар бир мәгсәдә хидмәт едир: Ибраһимә верилән хејир-дуа Иса Мәсиһ васитәсилә милләтләрә чатсын вә биз вәд едилмиш руһу иманымыз васитәсилә ала биләк.

15 Гардашлар, сизә бир мисал чәким: һәтта инсан тәрәфиндән бағланан мүгавилә гүввәјә минәндән сонра ону һеч кәс позмур вә ја она әлавәләр едилмир. **16** Вәдләр Ибраһимә вә онун нәслиндән олан өвлада* верилди. Мүгәддәс Јазыларда чох адамдан сөһбәт кедирмиш кими «нәслиндән олан өвладлара» дејилмир. Хејр, Мүгәддәс Јазылар бир адамы нәзәрдә тутараг, «нәслиндән олан өвлада» дејир. Бу өвлад да Мәсиһдир. **17** Буну да дејим ки, Аллаһын габагчадан тәсдигләдији әһди дөрд јүз отуз ил сонра верилмиш Ганун гүввәдән салмыр, вәдиләғв етмир. **18** Чүнки мирас Гануна көрә верилирсә, бу артыг вәдә көрә дејил, һалбуки Аллаһ мирасы Ибраһимә вәдә көрә бәхш етмишди.

19 Бәс онда Ганун нә үчүндүр? Ганун вәди алмыш өвлад кәләнә кими күнаһлары ашкар етмәк үчүн әлавә едилди. О, мәләкләр васитәсилә, васитәчинин әли илә назил едилди. **20** Амма бир тәрәф олан јердә васитәчијә еһтијач галмыр, Аллаһ исә тәкдир. **21** Белә чыхыр ки, Ганун Аллаһын вәдләринә зиддир? Әсла јох! Чүнки һәјат бәхш етмәјә гадир олан бир ганун верилсәјди, онда салеһлијә Ганун васитәсилә јетишмәк оларды. **22** Анчаг

Гал 3:16* Һәрфән «тохумуна». Јунан мәтниндәки сөз тәк һалда ишләнсә дә, топлу исим кими дә ишләнә биләр. Јарадылыш 3:15 бах

Мүгәддәс Јазылар һамыны күнаһын дустағы едиб ки, Иса Мәсиһә иман едәнләр бу имандан доған вәди ала билсинләр.

23 Лакин иман кәлмәздән әввәл биз Ганунун кешији алтында идик, күнаһын дустағы идик вә зүһур едәчәк иманын интизарыны чәкирдик. **24** Беләликлә, биз иман сајәсиндә салеһ елан едиләк дејә, Ганун бизи Мәсиһә апаран тәрбијәчи олду. **25** Анчаг инди, иман кәләндән сонра биз даһа тәрбијәчијә табе олмуруг.

26 Сиз һамыныз Мәсиһ Исаја иман етдијиниз үчүн Аллаһын оғулларысыныз. **27** Мәсиһлә вәһдәтдә олмаг үчүн вәфтиз едилән сизләр Мәсиһин кејфијјәтләринә бүрүнмүсүнүз. **28** Артыг һамыныз Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә бир шәхс олдуғунуз үчүн араныза нә јәһуди, нә јунан, нә гул, нә азад, нә киши, нә дә гадын вар. **29** Мадам ки, Мәсиһә мәхсуссунуз, онда, һәгигәтән, Ибраһимин өвладларысыныз вә вәдә көрә вариссиниз.

4 Варис һәр шејин ағасы олса да, нә гәдәр ки, ушагдыр, нөкәрлә онун арасында һеч бир фәрг јохдур. **2** О, атасынын габағчадан тәјин етдији күнәдәк гәјјумларын вә нөкәрбашыларын нәзарәти алтында галыр. **3** Ејнилә биз дә ушаг оланда бу дүнјанын принсипләринин әсарәтиндә идик. **4** Анчаг вахт тамам оланда Аллаһ Оғлуну көндәрди. О, гадындан доғулду вә Ганунун табелијинә дүшдү ки, **5** Ганунун табелијиндә оланлары сатын алыб азад етсин вә беләчә, биз оғуллуға көтүрүләк.

6 Мадам ки, сиз Аллаһын оғулларысыныз, Аллаһ Өз Оғлунун: «Атачан*, Ата!», — дејән руһуну бизим үрәјимизә көндәриб. **7** Демәли, сән артыг нөкәр јох, оғулсан; әкәр оғулсанса, онда Аллаһын сајәсиндә һәм дә вариссән.

8 Бунунла белә, сиз Аллаһы танымајанда сахта аллаһлара гуллуг едирдиниз. **9** Инди Аллаһы таныдығыныз, даһа доғрусу, Аллаһын сизи таныдығы бир вахтда, нечә олур ки, ачиз вә пуч принсипләрә гајдыб јенидән онларын гулу олмаг истәјирсиниз? **10** Сиз күнләри, ајлары, мөвсүмләри вә илләри дәгигликлә гејд едирсиниз. **11** Горхурам ки, сизин үстүнүздә чәкдијим зәһмәт һәдәр кетсин.

12 Гардашлар, сизә јалварырам, мәним кими олун, ахы мән дә бир вахтлар сизин кими идим. Сизин мәнә һеч бир пислијиниз дәјмәјиб. **13** Анчаг сиз билирсиниз ки, мән илк дәфә хош хәбәри сизә хәстәлијим сајәсиндә чатдырмышам. **14** Хәстәлијим сизин үчүн бир сынаг олса да, сиз мәнә гаршы икраһ дујмадыныз, ијрәниб мәнә түпүрмәдиниз. Сиз мәни Аллаһын бир мәләјини вә ја Мәсиһ Исаны гәбул едән кими гәбул етдиниз. **15** О хошбәхтлијиниз инди һарададыр? Мән әминәм, әкәр мүмкүн олсајды, сиз үрәјинизи* дә мәнә верәрдиниз. **16** Бәс инди нә олду? Һәгигәти сөјләдијим үчүн сизә дүшмән олдум? **17** Онлар пис нијјәтлә чанфәшанлыг едирләр ки, сизи өз тәрәфләринә чәксинләр, әслиндә онларын мәгсәди сизи мәндән ајырмагдыр. Онлар истәјирләр ки, сиз онлардан јапышасыныз. **18** Кимисә сизә тәмиз нијјәтлә чан јандырмасы, әлбәттә, јахшыдыр. Анчаг каш, бу јалныз мән јанынызда оланда јох, һәмишә олајды. **19** Мәним балаларым, Мәсиһ гәлбиниздә формалашана гәдәр мән сизә көрә јенидән доғуш санчылары чәкәчәјәм. **20** Каш ки, инди јаны-

---

Гал 4:6* Һәрфән *«Абба»*. Арами дилиндә атаја гаршы ишләдилән нәвазишли, ејни заманда һөрмәтчил мүрачиәт формасы

Гал 4:15* Һәрфән «көзүнүзү гопарыб»

нызда олајдым вә башга чүр данышајдым, чүнки сизә нә олдуғуну анламырам.

21 Ај Ганунун табелијиндә олмаг истәјәнләр, мәкәр Ганунун нә дедијини ешитмирсиниз? **22** Ахы јазылыб ки, Ибраһимин ики оғлу олду: бири гуллугчудан, о бириси азад гадындан. **23** Гуллугчунун оғлу ади шәкилдә доғулду, азад гадынын оғлу исә вәдә көрә дүнјаја кәлди. **24** Бүтүн бунлар рәмзи мәна дашыјыр, чүнки бу гадынлар ики әһди тәмсил едир: бири Сина дағында бағланмыш әһддир, онун ушаглары көләлик үчүн доғулурлар. Бу гадын Һәчәрдир. **25** Һәчәр Әрәбистанда јерләшән бир дағы, Сина дағыны билдирир вә букүнкү Јерусәлимә мүвафигдир, чүнки о, өз ушаглары илә көләликдәдир. **26** Сәмави Јерусәлим исә азаддыр вә о, бизим анамыздыр.

27 Мүгәддәс Јазыларда белә дејилир: «Ај дүнјаја өвлад кәтирмәмиш сонсуз гадын, севин. Ај доғуш ағрысы чәкмәмиш гадын, севинчиндән гышғыр, һарај сал! Чүнки атылмыш гадынын өвладлары әрли гадынын өвладларындан чохдур». **28** Гардашлар, Ичаг кими биз дә вәдә көрә доғулан өвладларыг. **29** Анчаг нечә ки, о вахт ади шәкилдә доғулмуш оғул руһун рәһбәрлији илә доғулмуш оғулу тәгиб едирди, инди дә беләдир. **30** Бәс Мүгәддәс Јазылар нә дејир? «Бу гуллугчуну вә онун оғлуну гов, чүнки гуллугчунун оғлу азад гадынын оғлу илә бирликдә әсла варис ола билмәз». **31** Буна көрә дә гардашлар, биз гуллугчунун јох, азад гадынын өвладларыјыг.

5 Мәсиһ бизи бу чүр азадлыг наминә азад етди. Буна көрә дә мөһкәм дурун, јенидән көләлијин бојундуруғу алтына кирмәјин.

2 Бахын, буну сизә мән, Павел дејирәм: әкәр сүннәт едилсәниз, Мәсиһин сизә һеч бир фајдасы дәјмәјәчәк. **3** Бундан әлавә, һәр биринизә јенидән хатырладырам: әкәр сүннәт едилирсинизсә, онда бүтүн Гануна риајәт етмәјә борчлусунуз. **4** Ганун васитәсилә салеһ елан едилмәјә чалышан һәр кәсә дејирәм: сиз Мәсиһдән ајрылдыныз, онун лутфүндән узаглашдыныз. **5** Биз исә мүгәддәс руһун сајәсиндә имандан доған салеһлијә јетишмәји сәбирсизликлә көзләјирик. **6** Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә оланлар үчүн сүннәт вә ја сүннәтсизлик һеч бир әһәмијјәт кәсб етмир. Ән әсасы, мәһәббәт васитәсилә фәалијјәт көстәрән имандыр.

7 Сиз јахшы гачырдыныз. Бәс һәгигәтә итаәт етмәјинизә ким мане олду? **8** Бу чүр фикирләр сизи чағыран Аллаһдан дејил. **9** Азачыг маја бүтүн хәмири ачыдыр. **10** Әминәм ки, Ағамызла вәһдәтдә олан сизләр мәнимлә разылашачагсыныз. Амма сизин үчүн чәтинлик јарадан һәр кимдирсә, өз чәзасыны чәкәчәк. **11** Мәнә кәлинчә, гардашлар, әкәр мән һәлә дә сүннәти тәблиг етсәјдим, һеч мәни тәгиб едәрдиләр? Онда ишкәнчә дираји дә һеч кәс үчүн манеә олмазды. **12** Сизи јолдан чыхармаға чалышанлар исә истәјирләрсә, лап ахталана да биләрләр!

13 Гардашлар, сиз азадлыға чағырылмысыныз. Бирчә бу азадлығы бәдәнин истәкләринә гурбан вермәјин. Мәһәббәтлә бир-биринизин нөкәри олун. **14** Чүнки бүтүн Ганун бир кәлмә илә ифадә едилиб: «Јахынына өзүнү севдијин кими сев». **15** Еһтијатлы олун, әкәр бир-биринизлә дидиширсинизсә, бу, сизи мәһв едә биләр.

16 Сизә дејирәм, руһун рәһбәрлији алтында јашајын, онда әсла бәдәнинизин истәкләринин далынча дүшмәјәчәксиниз. **17** Чүнки бәдән өз истәкләри илә руһа гаршыдыр,

руһ да бәдәнә гаршыдыр. Бу гаршыдурма үзүндән сиз етмәк истәдијинизи етмирсиниз. **18** Амма руһун рәһбәрлији алтында јашајырсынызса, демәли, Ганунун табелијиндә дејилсиниз.

19 Күнаһлы бәдәнин әмәлләри бәллидир. Бунлар: чинси әхлагсызлыг, натәмизлик, позғун давраныш, **20** бүтпәрәстлик, спиритизм*, әдавәт, ихтилаф, һиддәт, гәзәб, дидишмә, нифаг, тәригәтчилик, **21** пахыллыг, сәрхошлуг, кеф мәчлисләри вә саирәдир. Әввәлки кими, сизи јенә дә хәбәрдар едирәм: белә ишләрлә мәшғул оланлар Аллаһын падшаһлығына кирмәјәчәкләр.

22 Руһун бәһрәси исә будур: мәһәббәт, севинч, сүлһ, сәбир, јахшылыг, хејирхаһлыг, иман, **23** һәлимлик, тәмкин. Бунлара гаршы ганун јохдур. **24** Бундан әлавә, Мәсиһ Исаја мәхсус оланлар бәдәни онун ehтирас вә истәкләри илә бирликдә дирәјә мыхладылар.

25 Әкәр биз руһун рәһбәрлији алтында јашајырыгса, кәлин руһа мүвафиг һәрәкәт едәк. **26** Шөһрәтпәрәст олмајаг, бир-биримизи рәгабәтә тәһрик етмәјәк, бир-биримизин пахыллығыны чәкмәјәк.

6 Гардашлар, әкәр кимсә билмәдән сәһв бир иш көрәрсә, сиз јеткин мәсиһчиләр, ону мүлајимчәсинә дүзәлтмәјә чалышын. Ејни заманда, өзүнүздән муғајат олун ки, јолдан чыхмајасыныз. **2** Бир-биринизин јүкүнү дашыјын вә бу јолла Мәсиһин ганунуну ичра един. **3** Өзү бир шеј олмаја-олмаја, өзү һаггында јүксәк фикирдә олан инсан өзүнү алдадыр. **4** Амма гој һәр кәс өз ишини сынагдан кечирсин, онда өзүнү башгалары илә мүгајисә етмәдән өзүнә бахыб севинәчәк. **5** Чүнки һәр кәс өз мәсулијјәт јүкүнү дашыјачаг.

6 Гој Аллаһын сөзүнү өјрәнән адам һәр бир јахшы шеји ону өјрәдәнлә бөлүшсүн.

7 Алданмајын, Аллаһа ришхәнд едилмәз; инсан нә әкәрсә, ону да бичәчәк. **8** Күнаһлы бәдәни үчүн әкән бәдәниндән мәһв бичәчәк, анчаг руһ үчүн әкән руһдан әбәди һәјат бичәчәк. **9** Беләликлә, кәлин јахшылыг етмәкдән јорулмајаг, чүнки тагәтдән дүшмәсәк, вахтында бичәчәјик. **10** Доғрудан да, нә гәдәр ки, әлимиздә фүрсәт вар, һамыја, әләлхүсус иман гардашларымыза јахшылыг едәк.

11 Көрүрсүнүз, өз әлимлә сизә нечә бејүк һәрфләрлә јазмышам!

12 Сизи сүннәт олунмаға мәчбур едәнләр, әслиндә чисмани шејләрлә инсанларын рәғбәтини газанмаг истәјирләр. Онларын јеканә мәгсәди Мәсиһ Исанын ишкәнчә дирәјинә көрә тәгибдән јајынмагдыр. **13** Һәтта сүннәт олунанларын өзләри Гануна риајәт етмирләр; онлар сизи она көрә сүннәт етмәк истәјирләр ки, сизин бәдәнинизлә өјүнсүнләр. **14** Мән исә Ағамыз Иса Мәсиһин ишкәнчә дирәјиндән башға бир шејлә өмрүмдә өјүнмәрәм. Чүнки онун васитәсилә дүнја мәним көзүмдә, мән дә дүнјанын көзүндә дирәјә мыхландыг. **15** Чүнки нә сүннәт олунмағын, нә дә олунмамағын әһәмијјәти јохдур, әһәмијјәти олан шеј јени хилгәтдир. **16** Бу гајдаја әсасән јашајанларын һамысына — Аллаһын Исраилинә сүлһ вә мәрһәмәт јар олсун.

17 Бундан сонра гој һеч ким мәним үчүн чәтинлик төрәтмәсин, чүнки мән бәдәнимдә Исанын гулу дамғасыны дашыјырам.

18 Гој Ағамыз Иса Мәсиһ өз лүтфу илә овгатыныза хејир-дуа версин. Амин.

Гал 5:20* Јахуд «өлүләрин руһлары илә әлагә»

ЕФЕСЛИЛӘРӘ

МӘКТУБ

1 Аллаһын ирадәси илә Мәсиһ Исанын һәвариси тәјин едилмиш Павелдән Ефесдәки мүгәддәсләрә вә Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә олан садигләрә мәктуб.

2 Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун.

3 Ағамыз Исанын Аллаһы вә Атасына шүкүрләр олсун. Чүнки О, Мәсиһлә вәһдәтдә олан бизләрә сәмави аләмдә һәр чүр руһани хејир-дуа бәхш етмиш, **4** бәшәр нәсли дүнјаја кәлмәздән әввәл* онунла бирликдә бизи дә сечмишдир ки, мәһәббәт көстәрәрәк Онун гаршысында мүгәддәс вә ејибсиз олаг. **5** О, Өз истәји вә ирадәсинә әсасән бизи Иса Мәсиһ васитәсилә оғуллуға көтүрмәји габагчадан гәрарлашдырыб ки, **6** Өз севимли Оғлу васитәсилә бизә бәхш етдији шанлы лүтфә көрә мәдһ едилсин. **7** Биз онун ганы илә өдәнмиш фидјә васитәсилә азадлыға, бәли, бу лүтфүн боллуғуна әсасән күнаһларымызын әфвинә јетиширик.

8 О, Өз лүтфүнү һәр чүр һикмәт вә дәррәкә илә бәрабәр бизә сәхавәтлә верәрәк **9** Өз ирадәсинин мүгәддәс сиррини бизә ачыглады. Бу сирр Онун истәјинә ујғундур, **10** чүнки О, Өз нијјәтинә әсасән, тәјин едилмиш вахтын сонунда ишләрин идарәсини тәшкил етмәји, јәни көјдә вә јердә оланлары јенидән Мәсиһдә бирләшдирмәји гәрарлашдырды. Бәли, **11** биз дә Мәсиһлә бирликдә варис тәјин едилдик; бу, һәр шејдә Өз ирадәсинә әсасән һәрәкәт едәнин нијјәтинә көрә габагчадан мүәјјән едилмишди ки, **12** Мәсиһә биринчи үмид баглајан бизләр Онун шөһрәтинин мәдһинә хидмәт едәк. **13** Анчаг сиз дә һәгигәт сөзүнү, хиласыныз барәсиндәки хош хәбәри ешидәндән сонра она үмид етдиниз вә она иман едәндән сонра вәд едилмиш мүгәддәс руһла мөһүрләндиниз. **14** Бу руһ мирасымызын заминидир; о, Аллаһын шанлы мәдһи үчүн Она мәхсус оланларын фидјә васитәсилә азадлыг газанмасына хидмәт едир.

15 Буна көрә мән дә Ағамыз Исаја бәсләдијиниз иман вә бүтүн мүгәддәсләрә бу имандан доған мүнасибәтиниз барәсиндә ешидәндән бәри **16** дурмадан сизә көрә Аллаһа шүкүр едир вә дуаларымда сизи јад едирәм. **17** Диләјим будур ки, Ағамыз Иса Мәсиһин Аллаһы, шәрәфли Атамыз Онун һаггында дәгиг билијә јијәләндијиниз заман сизә һикмәт вә вәһј руһу версин, **18** гәлбинизин көзүнү нурландырсын ки, сиз дәвәт олундуғунуз үмиди, Онун мүгәддәсләр үчүн мирас кими горујуб сахладығы шәрәфли вар-дөвләти вә **19** биз иманлыларда фәалијјәт көстәрән гүдрәтиндәки мисилсиз бөјүклүјү дәрк едәсиниз. Бу гүдрәтин бөјүклүјү өзүнү Онун өзәмәтли күчүнүн фәалијјәтиндә бүрузә верир. **20** Аллаһ бу күчү илә Мәсиһи дирилтди вә ону көјләрдә, Өзүнүн сағында отуртду; **21** һәмчинин ону јалныз бу дөврдә дејил, кәләчәк дөврдә дә һәр чүр һөкумәт, һакимијјәт, гүдрәт, игтидар вә адын үзәриндә гојду. **22** Аллаһ һәм дә

Еф 1:4* Һәрфән «тохум ахыдыландан бәри». Адәмлә Һәвванын дүнјаја ушаг кәтирмәси нәзәрдә тутулур

һәр шеји онун ајаглары алтына атараг она табе етди вә ону јығынчағын хејринә һәр шејин башы тәјин етди. **23** Бу јығынчаг Мәсиһин бәдәнидир, Мәсиһлә бир бүтөвдүр вә Мәсиһлә тамамланыр.

2 Сиз тәгсир вә күнаһ учбатындан өлү идиниз, Аллаһ исә сизи һәјата гајтарды. **2** Бир заманлар тәгсир вә күнаһларыныз ичиндә бу дөврә ујғунлашыб јашајырдыныз, һавадакы һакимијјәтин һөкмдарына, һал-һазырда итаәтсиз адамларда фәалијјәт көстәрән руһа үјмушдунуз. **3** Бәли, бир вахтлар һамымыз онларын арасында күнаһлы бәдәнимизин истәкләринә ујғун јашамыш, бәдәнимизин вә зеһнимизин арзуларынын далынча дүшәрәк башгалары кими Аллаһын гәзәбинә анаданкәлмә дүчар* едилмишдик. **4** Анчаг мәрһәмәти бол олан Аллаһ бизә дујдуғу бөјүк мәһәббәт наминә, **5** биз һәлә тәгсирләримиздә өлү икән, бизи Мәсиһлә бирликдә һәјата гајтарды (бәли, сиз лүтф сајәсиндә хилас олдунуз), **6** бизи Мәсиһ Иса илә бирликдә дирилтди, онунла биркә көјләрдә отуртду ки, **7** Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә олан бизләрә чөмәрдликлә көстәрдији лүтфүн мисилсиз боллуғуну кәләчәк дөврләрдә нүмајиш етдирсин.

8 Доғрудан да, сиз бу лүтф сајәсиндә иман васитәсилә хилас олдунуз, амма буна өзүнүз наил олмадыныз, бу, Аллаһын әнамыдыр. **9** Бәли, һеч кәсин өјүнмәјә сәбәби олмасын дејә, хилас әмәлләрдән асылы дејил. **10** Биз Аллаһын зәһмәтинин мәһсулујуг вә Онун бизим үчүн габагчадан һазырладығы хејирхаһ ишләри көрмәкдән өтрү Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә јарадылмышыг.

11 Буна көрә дә унутмајын ки, сиз әввәлләр чисмән дикәр халглардан идиниз вә инсан әли илә «сүннәт едилмишләр» сизи «сүннәтсиз» адландырырды. **12** О вахт сиз Мәсиһсиз идиниз, Исраил чәмијјәтиндән кәнарда галыб вәд әсасында бағланмыш әһдләрә јад идиниз. Бу дүнјада үмидсиз вә Аллаһсыз јашајырдыныз. **13** Бир вахтлар Аллаһдан узаг олан сизләр инди Мәсиһ Иса илә вәһдәтдәсиниз, онун ганы сајәсиндә Аллаһа јахынлашмысыныз. **14** Үнки Мәсиһ бизә сүлһ кәтирди, о ики групдан бир бүтөв тәшкил едәрәк онлары ајыран дивары дағытды. **15** О, һәр ики халгдан өзү илә вәһдәтдә олан бир јени инсан јаратмаг вә сүлһ бәргәрар етмәк үчүн өз бәдәни илә дүшмәнчилији арадан галдырды, јәни һөкмләрдән вә әмрләрдән ибарәт Ганонуләғв етди. **16** О өз өлүмү илә дүшмәнчилији арадан галдырдығы үчүн ишкәнчә дирәји васитәсилә ики халгдан бир бәдән тәшкил едиб ону Аллаһла там барышдырды. **17** О кәлиб сүлһ һаггындакы хош хәбәри һәм узагда олан сизләрә, һәм јахында оланлара бәјан етди, **18** үнки онун сајәсиндә бизим, јәни һәр ики групун бир руһ васитәсилә Аллаһа јахынлашмаг имканы вар.

19 Буна көрә дә сиз артыг јад вә гәриб дејилсиниз, сиз мүгәддәсләрин сојдашы вә Аллаһын аиләсинин үзвләрисиниз. **20** Сиз һәвариләрдән вә пејғәмбәрләрдән ибарәт тәмәлин үзәриндә тикилмисиниз, бу тәмәлин кушәдашы исә Мәсиһ Исадыр. **21** Бүтүн тикили онунла вәһдәтдә һәмаһәнк шәкилдә бирләшәрәк учалыб Јеһова үчүн мүгәддәс мәбәд олур. **22** Беләликлә, онунла вәһдәтдә олан сизләрдән Аллаһын Өз руһу илә мәскән салачағы бир мәкан учалдылыр.

Еф 2:3* Һәрфән «гәзәбин өвладлары олмушдуг»

3 Бу сәбәбдән мән Павел сизә көрә, јәни дикәр милләтләрә көрә Мәсиһ Иса уғрунда мәһбусам. **2** Сиз, шүбһәсиз, ешитмисиниз ки, Аллаһ сизин хејириниз үчүн Өз лүтфүнүн идарәсини мәнә тапшырыб. **3** Сизә бир аз әввәл гысача јаздығым кими, бу мүгәддәс сирр мәнә вәһј васитәсилә ачылыб. **4** Беләликлә, сиз бу сөзләри охујаркән мәним Мәсиһ һаггындакы мүгәддәс сирри анладығымы көрәчәксиниз. **5** Бу сирр кечмиш нәсилләрдә инсан оғулларына ачылмамышды, јалныз инди руһ васитәсилә онун мүгәддәс һәвариләринә вә пејғәмбәрләринә билдирилиб. **6** Бу о демәкдир ки, дикәр милләтләрдән олан адамлар хош хәбәр сајәсиндә Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә олараг һәмварис, бир бәдәнин үзвләри вә бизимлә бир јердә вәдин иштиракчылары олачаглар. **7** Мән Аллаһын лүтфүнүн әнамы васитәсилә бу хош хәбәрин хидмәтчиси олдум вә бу, Онун күчүнүн бир ифадәсидир.

8 Бу лүтф мәнә, мүгәддәсләрин һамысындан ән кичијинә верилмишдир ки, мән Мәсиһин агласығмаз сәрвәти барәсиндәки хош хәбәри милләтләрә бәјан едим, **9** һәр шеји јарадан Аллаһын гәдим заманлардан бәри кизли сахладығы мүгәддәс сирринә нечә идарә олундуғуну инсанлара көстәрим. **10** Бу она көрә едилди ки, Аллаһын зәнкин* һикмәти јығынчаг васитәсилә сәмави аләмдәки һөкумәт вә һакимијјәтләрә ачылсын. **11** Бу, Онун әбәди нијјәтинә, Ағамыз Мәсиһ Иса илә әлагәдар гәрарлашдырдығы нијјәтә мүвафигдир. **12** Онун сајәсиндә биз белә алныачығлыгла данышыр, она олан иман васитәсилә Аллаһа әминликлә јахынлашырыг. **13** Буна көрә дә хаһиш едирәм: гој сизин уғрунузда чәкдијим әзијјәтләр сизи руһдан салмасын, чүнки бунлар сизин шәрәфиниздир.

14 Бу сәбәбдән мән Атамызын гаршысында диз чөкүрәм, **15** кимә ки, көјдә вә јердә олан һәр аилә өз ады илә борчлудур. **16** Диләјим будур ки, О Өз чалалынын зәнкинлијинә көрә Өз руһу вә күчү илә сизин дахили варлығынызы мөһкәмләндирсин. **17** Гој Мәсиһ сизин иманыныз сајәсиндә мәһәббәтлә бәрабәр гәлбиниздә мәскән салсын, сиз мөһкәм тәмәл үзәриндә көк салыб мәтин дурасыныз, **18** бүтүн мүгәддәсләрлә бирликдә һәгигәтин кенишлијини, узунлуғуну, һүндүрлүјүнү вә дәринлијини гавраја биләсиниз **19** вә Мәсиһин биликдән үстүн олан мәһәббәтини дәрк едиб, Аллаһын вердији долғунлуға саһиб оласыныз.

20 Бәли, биздә фәалијјәт көстәрән күчү васитәсилә саһиш етдијимиз, һәтта дүшүндүјүмүз һәр бир шејдән гат-гат артығыны етмәјә гадир олан Аллаһа **21** нәсилдән-нәслә әбәдијјәт боју јығынчаг вә Мәсиһ Иса васитәсилә ешг олсун. Амин!

4 Ағамыз уғрунда мәһбус олан бир адам кими сизә јалварырам: алдығыныз дәвәтә лајиг јашајын. **2** Там тәвазөкарлыг, һәлимлик, сәбир вә мәһәббәтлә бир-бириниза гаршы дөзүмлү олун, **3** сүлһүн бирләшдиричи телләри ичиндә руһун бирлијини горумаға үрәкдән чалышын. **4** Дәвәт олундуғунуз үмид бир олдуғу кими, бир бәдән, бир руһ, **5** бир Ага, бир иман, бир вәфтиз вардыр. **6** Һамынын үзәриндә, һамы васитәсилә вә һамынын дахилиндә олан бүтүн инсанларын Атасы Аллаһ да бирдир.

7 Һәр биримиз Мәсиһин мүәјјән етдији өлчүдә лүтф әнамыны

Еф 3:10* Јаxуд «чохчәһәтли»

алмышыг. **8** Буна көрә дә јазылыб: «О көјә галханда әсирләри өзү илә апарды, инсанлар тимсалында һәдиҹәләр верди». **9** Демәли, о, ашағылара, јәни јер үзүнә енмишди ки, «галхды» дејилиб. **10** Һәр шеји тамамламаг үчүн, һәм енмиш, һәм дә ән уча көјләрин зирвәсинә галхмыш шәхс ејни адамдыр.

11 О, кимини һәвари, кимини пејғәмбәр, кимини мүждәчи, кимини дә чобан вә мүәллим тәјин едиб ки, **12** онлар хидмәт иши үчүн мүгәддәсләри мүкәммәлләшдирсинләр*, Мәсиһин бәдәнини мөһкәмләндирсинләр. **13** Нәтичәдә биз һамымыз иманда бирлијә вә Аллаһын Оғлу һаггындакы дәгиг биликдә вәһдәтә, јеткин инсан сәвиҹәсинә, Мәсиһә мәхсус долғунлуғун инкишаф дәрәчәсинә јетишәк. **14** Белә ки, даһа инсанларын фырылдағы, кәләји, усталыгла ујдурдуғу јаланындан доған һәр чүр тәлим күләјинин ора-бура апардығы, дәниз далғаларынын атыб-тутдуғу ушаг кими олмајаг. **15** Анчаг бир-биримизә һәгигәти сөјләјәрәк јығынчағын башы олан Мәсиһә доғру һәр шејдә мәһәббәтлә инкишаф едәк. **16** Онун сајәсиндә бүтүн бәдән зәрури ојнаглар васитәсилә һәмаһәнк сурәтдә бирләшир, бәдәнин һәр бир үзвү гаршылыглы әмәкдашлыг шәраитиндә өз ишини көрәрәк бүтүн бәдәнин инкишафына вә мәһәббәтдә мөһкәмләнмәсинә хидмәт едир.

17 Буна көрә дә Ағамызын гаршысында сизә дејирәм: артыг башга милләтләр кими пуч дүшүнчәләрә гапылыб јашамајын. **18** Онларын зеһни гаранлыгдадыр, чаһилликләринә вә дашүрәкли олдугларына көрә Аллаһын вердији һәјата гаршы јадлашыблар. **19** Онлар абырһәјаны бүсбүтүн итирәрәк ачкөзлүклә һәр чүр натәмиз иш көрмәк үчүн өзләрини позғунлуг кирдабына гәрг едибләр.

20 Лакин сиз Мәсиһи белә танымамысыныз, **21** әлбәттә, әкәр сиз, доғрудан да, ону динләјиб ондан өјрәнмисинизсә — чүнки һәгигәт Исададыр — **22** билирсиниз ки, әввәлки давраныш тәрзинизә хас олан вә алдадычы арзулары илә позғунлашан көһнә шәхсиҹәти әјниниздән чыхармалы, **23** әглинизи һәрәкәтә кәтирән гүввә илә јениләшмәли, **24** Аллаһын ирадәси илә һәгиги салеһлик вә сәдагәт ичиндә јарадылмыш јени шәхсиҹәтә бүрүнмәлисиниз.

25 Буна көрә дә артыг јаланы кәнара гојдуғунуз үчүн гој һәр кәс јахынына һәгигәти сөјләсин, чүнки биз һамымыз бир бәдәнин үзвләриҹик вә бир-биримизә мәхсусуг. **26** Гәзәбләнсәниз дә күнаһ ишләмәјин; гој һирсиниз күн батмамыш сојусун, **27** Иблисә фүрсәт вермәјин. **28** Оғурлуг едән даһа оғурлуг етмәсин, гој фајдалы ишлә мәшғул олараг әлинин зәһмәти илә долансын, белә чә, корлуг чәкәнә дә әл тута билсин. **29** Гој дилиниздән һеч бир пис* сөз чыхмасын, анчаг зәрурәтә көрә иманы мөһкәмләндирән сөз сөјләјин ки, сизи динләјәнләрә фајда кәтирсин. **30** Һәмчинин Аллаһын мүгәддәс руһуну кәдәрләндирмәјин, чүнки сиз фидјә васитәсилә азадлыға чыхачағыныз күн үчүн бу руһла мөһүрләнмисиниз.

31 Гој кин, һирс, гәзәб, гышгырыг, тәһгирамиз данышыг, үмумијәтлә һәр чүр пислик сиздән узаг олсун. **32** Бир-биринизә гаршы хејирхаһ, шәфгәтли олун, Аллаһ

Еф 4:12* Јахуд «дүзәлтмәк», «дүз јола кәтирмәк»

Еф 4:29* Һәрфән «чүрүк»

Мәсиһ васитәсилә сизи үрәкдән бағышладығы кими, сиз дә бир-биринизи үрәкдән бағышлајын.

5 Беләликлә, Аллаһын севимли өвладлары олдуғунуз үчүн Она бәнзәмәјә чалышын **2** вә мәһәббәт јолунда јеријин, нечә ки, Мәсиһ сизи севди вә өз чанына сизин јолунузда Аллаһа хош әтирли бәхшиш вә гурбан кими фәда етди.

3 Чинси әхлагсызлығы, һәр чүр натәмизлији вә ја ачкөзлүјү дилинизә белә кәтирмәјин, ахы бунлар мүгәддәсләрә јарашмыр, **4** һәмчинин аранызда абырсыз һәрәкәтләрә, ахмаг сөһбәтләрә вә налајиг зарафатлара, үмумијјәтлә, әдәбсиз шејләрә јер вермәјин, әксинә, Аллаһа шүкүр един. **5** Ахы сиз јахшы билирсиниз ки, нә әхлагсызын, нә натәмиз адамын, нә дә ачкөзүн, башга сөзлә бүтпәрәстин Мәсиһин вә Аллаһын падшаһлығында пајы јохдур.

6 Гој һеч кәс сизи пуч сөзләрлә алдатмасын, чүнки итаәтсиз адамлар садаладығым бу шејләрә көрә Аллаһын гәзәбинә дучар олачаглар. **7** Буна көрә дә онларла отуруб-дурмајын; **8** чүнки сиз бир вахтлар зүлмәт идиниз, амма инди Ағамыза мәхсус олдуғунуз үчүн нурсунуз, нур өвладлары кими дә јашајын. **9** Нурун бәһрәси исә һәр чүр хејирхаһлыг, салеһлик вә һәгигәтдир. **10** Рәббә нәјин мәгбул олдуғуна даима әмин олун **11** вә онларла зүлмәтин јарарсыз ишләриндә әлбир олмајын, әксинә, онлары ифша един, **12** чүнки онларын хәлвәтдә көрдүјү ишләри адам дилә кәтирмәјә белә утаныр. **13** Ифша едиләси һәр бир әмәли нур үзә чыхарыр, чүнки ашкара чыхарылан һәр бир шеј нурдур. **14** Буна көрә дә јазылыб: «Ејј јатан! Галх, дирил ки, Мәсиһ сәнин үзәринә нур сачсын».

15 Диггәтли олун, дүшүнчәсизләр кими јох, мүдрикләр кими һәрәкәт един вә **16** пис зәманәдә јашадығымызы нәзәрә алараг, вахтыныздан гәдрини билин*. **17** Бундан сонра ағылсыз давранмајын, Јеһованын ирадәсини даима гаврајын. **18** Һабелә шәрабдан сәрхош оланачан ичмәјин, чүнки бу әјјашлыға кәтириб чыхарыр, әксинә, мүгәддәс руһла долун, **19** бир-биринизә мәзмур, Аллаһа исә мәдһијјә сөјләјин, руһани маһнылар ифа един, мусиги мүшајиәти илә үрәјиниздә Јеһоваја нәғмә охујун, **20** Ағамыз Иса Мәсиһин ады илә һәмишә, һәр шеј үчүн Атамыз Аллаһа шүкүр един.

21 Мәсиһә бәсләдијиниз еһтирамла бир-биринизә табе олун. **22** Гој арвадлар Ағаја табе олур кими, әрләринә табе олсунлар, **23** чүнки Мәсиһ бу бәдәнин, јәни јығынчағын хиласкары вә башы олдуғу кими, әр дә арвадынын башыдыр. **24** Бәли, јығынчаг Мәсиһә табе олдуғу кими, гој арвадлар да һәр шејдә әрләринә табе олсунлар. **25** Әрләр, арвадларынызы һәмишә севин, чүнки Мәсиһ дә јығынчағы севди вә өзүнү онун јолунда фәда етди ки, **26** ону Аллаһын сөзү васитәсилә јујуб тәмизләсин вә пак етсин, **27** белә чә, јығынчаг бүтүн көзәллији илә, ләкәсиз, гырышсыз вә саирәсиз, мүгәддәс шәкилдә вә исмәтлә онун гаршысына чыхсын.

28 Еләчә дә әр арвадыны өз бәдәнини севдији кими севмәлидир. Арвадыны севән өзүнү севир, **29** ахы елә бир адам јохдур ки, өз бәдәнинә нифрәт етсин, әксинә, инсан өз бәдәнинин гејдинә галыр, ону әзизләјир; Мәсиһ дә јығынчаға белә гајғы көстәрир, **30** чүнки биз онун бәдәнинин үзвләријик.

Еф 5:16* Һәрфән «әлверишли вахты сатын алын»

31 «Буна көрә дә киши өз ата-анасындан ајрылыб арвадына багланачаг вә икиси бир бәдән олачаг». **32** Бу мүгәддәс сирр бөјүкдүр. Мән бурада Мәсиһи вә јығынчағы нәзәрдә тутурам. **33** Бунунла белә, гој һәр бириниз арвадыны өзүнү севдији кими севсин; арвад да әринә дәрин һөрмәт бәсләсин.

6 Ушаглар, Рәббин ирадәсинә ујғун олараг, валидејнләринизин сөзүнә гулаг асын, чүнки бу, Аллаһын көзүндә дүзкүндүр. **2** «Атана вә анана һөрмәт ет». Бу, ичиндә вәд олан илк әмрдир. **3** «Беләчә күзәранын хош, јер үзүндә өмрүн узун олачаг». **4** Сиз дә аталар, ушагларынызы әсәбиләшдирмәјин, онлары Јеһованын вердији тәрбијә вә өјүднәсиһәтлә бөјүдүн.

5 Ај нөкәрләр, јердәки ағаларыныза Мәсиһә итаәт едир кими, дәрин еһтирам вә сәмимијјәтлә итаәт един **6** вә буну инсанларын рәғбәтини газанмаг истәјәнләр кими көздән пәрдә асмаг үчүн јох, Аллаһын ирадәсини сидги-үрәкдән јеринә јетирән Мәсиһин гуллары кими един. **7** Нөкәрләр, чанла-башла хидмәт един, санки инсанлара јох, Јеһоваја хидмәт едирсиниз. **8** Сиз билирсиниз ки, истәр гул, истәр азад инсан етдији јахшылыға көрә Јеһовадан мүкафатыны алачаг. **9** Сиз дә ағалар, нөкәрләринизлә бу чүр давранын, һәрбә-зорбаны гырага гојун, ахы сиз билирсиниз ки, онларын да, сизин дә Саһибиниз көјләрдәдир вә О, ајры-сечкилији севмир.

10 Хүласә, Рәббә күвәниб Онун күчүнүн әзәмәти илә мөһкәмләнин. **11** Иблисин һијләләринә синә кәрмәк үчүн Аллаһын вердији бүтүн јараглары әјнинизә кејин. **12** Чүнки биз әтә вә гана гаршы јох, сәмави аләмдәки шәр руһи гүввәләрә — һөкумәтләрә, һакимијјәтләрә вә бу зүлмәти идарә едән дүнја һөкмдарларына гаршы мүбаризә апарырыг. **13** Буна көрә дә, дар күндә мүгавимәт көстәрмәк, һәр шеји дәгигликлә јеринә јетирмәк вә мөһкәм дурмаг үчүн Аллаһын вердији бүтүн јараглары көтүрүн.

14 Беләликлә, һәгигәт гуршағыны белинизә баглајыб, салеһлик зирехини дөшүнүзә тахыб, **15** сүлһ мүждәсини тәблиғ етмәк һазырлығыны ајағыныза кејиб дәјанәтлә дајанын. **16** Ән үмдәси исә иманын бөјүк галханыны көтүрүн, онунла сиз Шәририн* бүтүн аловлу охларыны сөндүрәчәксиниз. **17** Һәмчинин хилас дәбилгәсини вә руһун гылынчыны, јәни Аллаһын сөзүнү көтүрүн. **18** Һәр вахт руһун рәһбәрлији алтында һәр чүр диләк вә јалварышла дуа един. Буна көрә дә даима ајыг-сајыг олун вә мүгәддәсләр үчүн јалварын, **19** һәмчинин мәндән өтрү дуа един ки, хош хәбәрин мүгәддәс сиррини бәјан етмәк үчүн мәнә чәсарәтлә данышмаг габилијјәти верилсин. **20** Мән дустаг олсам да бу хош хәбәрин сәфири кими хидмәт едирәм. Буна көрә дә диләјин ки, онун һаггында чәсарәтлә даныша билим. Бу, мәним борчумдур.

21 Әһвалымы вә вәзијјәтими билмәјиниз үчүн Ағамыза сәдагәтлә хидмәт едән севимли гардашым Тихик һәр шеји сизә чатдырачаг. **22** Ону бу мәгсәдлә јаныныза көндәрирәм ки, сизә бизим ишләрдән хәбәр чатдырсын вә тәсәлли версин.

23 Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән гардашлара сүлһ, мәһәббәт вә иман диләјирәм. **24** Ағамыз Иса Мәсиһи түкәнмәз мәһәббәтлә севән һәр кәсә лүтф јар олсун!

Еф 6:16* Јәни «Шејтанын»

ФИЛИПИЛИЛӘРӘ

МӘКТУБ

1 Мәсиһ Исанын гуллары Павел
вә Тимотејдән Мәсиһ Иса илә
вәһдәтдә олан Филипидәки бүтүн
мүгәддәсләрә, нәзарәтчиләрә вә хид-
мәти көмәкчиләрә мәктуб.
2 Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз
Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ
сизә јар олсун.
3 Һәр дәфә сизи хатырлајанда Ал-
лаһыма шүкүр едирәм **4** вә һамы-
ныз үчүн јалварыб севинчлә дуа еди-
рәм. **5** Ахы сиз илк күндән башла-
јараг хош хәбәри дәстәкләјирсиниз.
6 Мән әминәм ки, араныздa јахшы
ишин тәмәлини гојан Аллаһ ону Иса
Мәсиһин күнүнәдәк баша чатдыра-
чаг. **7** Бу чүр фикирләшмәјә там
һаггым вар, чүнки һәм һәбсдә ол-
дуғум мүддәтдә, һәм дә хош хәбә-
рин мүдафиәсиндә вә гануни та-
нынмасында сиз һамыныз мәнимлә
биркә Аллаһын лүтфүнә шәрик ол-
муш вә һәмишә үрәјимдә олмусу-
нуз.
8 Сизләрдән өтрү нечә дарыхды-
ғыма Аллаһ шаһиддир вә нечә ки,
Мәсиһ Иса сизи севир, мән дә сизи
елә севирәм. **9** Мән һәмчинин да-
има дуа едирәм ки, дәгиг билик вә
там дәррәкә илә јанашы мәһәббәти-
низ дә кет-кедә бөјүсүн вә **10** сиз
даһа вачиб шејләри ајырд етмә-
ји бачарасыныз. Беләчә Мәсиһин кү-
нүнәдәк гусурсуз олуб иман јолунда
һеч кәси бүдрәтмәјәсиниз, **11** Ал-
лаһын шәрәфи вә шөһрәти үчүн Иса
Мәсиһ васитәсилә боллуча салеһ ишләр
көрәсиниз.
12 Гардашлар, истәјирәм ки, бу-
ну да биләсиниз: башыма кәләнләр
хош хәбәрин јајылмасына хидмәт
етмишдир. Бәли, мәһз јајылмасына,
әксинә јох. **13** Белә ки, Мәсиһ уг-
рунда һәбс олундуғум һамыја, о чүм-
ләдән император гвардијасына да
мәлум олуб. **14** Һәмчинин мәним
гандалларым Ағамызын хидмәтин-
дә дуран гардашларын чохуну үрәк-
ләндириб вә онлары чәсарәтлә, горх-
мадан Аллаһын сөзүнү тәблиг етмәјә
сөвг едиб.
15 Дүздүр, бәзиләри Мәсиһи
үрәкләриндә пахыллыг вә рәга-
бәт, дикәрләри исә саф нијјәтлә тәб-
лиг едирләр. **16** Нијјәти саф олан-
лар мәһәббәтдән доған истәклә Мә-
сиһи мүждәләјир вә билирләр ки,
мән бура хош хәбәрин мүдафиәси
үчүн тәјин едилмишәм. **17** О би-
риләрин нијјәти исә тәмиз дејил, он-
лар Мәсиһи һөчәтлә тәблиг еди-
ләр вә бунунла гандалларымын үстү-
нә зүлм әлавә етмәк истәјирләр.
18 Нејнәк? Һеч нә. Истәр ријакар-
лыгла, истәрсә дә сәмимијјәтлә ол-
сун, елә дә, белә дә Мәсиһ һаггында
тәблиг едилир вә бу, мәни севинди-
рир. Мән бундан сонра да севинәчә-
јәм. **19** Билирәм ки, бу, сизин јал-
варышларыныз вә Иса Мәсиһин
көндәрдији мүгәддәс руһун көмә-
ји илә мәни хиласа* чатдырачаг.
20 Мән буну сәбирсизликлә көзләји-
рәм вә үмидварам ки, һеч нәјә көрә
хәчаләт чәкмәјәчәјәм. Әксинә, ал-
ныачыглыгла данышачағам ки, һә-
мишә олдуғу кими инди дә — ис-
тәр сағлығымда, истәр мән өләндән
сонра Мәсиһ мәним васитәмлә учал-
сын.
21 Мән Мәсиһ үчүн јашајырам,
өлсәм дә һеч нә итирмирәм, әк-
синә, газанырам. **22** Әкәр бир аз
да јашамалы олсам, бу, мәним үчүн

Флп 1:19* Јахуд «азадлыға бурахылмағым-
ла нәтичәләнәчәк»

сәмәрәли фәалијјәт демәк олачаг. Һәрчәнд нәјә үстүнлүк вердијими ачыгламајачағам. **23** Бу ики шеј арасында галмышам. Гуртулуб Мәсиһлә бир јердә олмаг, әлбәттә ки, даһа јахшыдыр. Мән дә елә буну арзулајырам. **24** Анчаг сизә көрә јашамағым даһа вачибдир. **25** Буна әмин олдуғумдан билирәм ки, кетмәјәчәјәм; ирәлиләјишиниз үчүн вә имандан доған севинчи дадмағыныз үчүн сизинлә галачағам ки, **26** мән тәкрарән јаныныза кәләндә Мәсиһ Иса илә бағлы севинчиниз даһа да артсын.

27 Мәсиһ һаггындакы хош хәбәрә лајиг јашајын ки, мән сизи көрмәк үчүн кәлә билсәм дә, билмәсәм дә сизин һаггынызда анчаг тәрифәлајиг сөзләр — бир фикирдә, јекдиллик ичиндә мәтанәтлә дурараг хош хәбәрә кәтирдијиниз иман уғрунда чијин-чијинә мүбаризә апардығынызы, **28** дүшмәнләрдән әсла горхмадығынызы ешидим. Бу, онларын мәһвә уғрајачағына, сизин исә хилас олачағыныза сүбутдур. Бу да ки Аллаһдандыр. **29** Чүнки Мәсиһә иман кәтирмәклә јанашы, сизә онун уғрунда әзијјәт чәкмәк шәрәфи дә нәсиб олуб. **30** Сиз мәним апардығым мүбаризәни көрмүсүнүз вә инди дә онун һаггында ешидирсиниз. Өзүнүз дә һал-һазырда белә мүбаризә апарырсыныз.

2 Беләликлә, Мәсиһин давамчысы олараг бир-биринизи руһландырыр, мәһәббәтлә тәсәлли верир вә меһрибанчасына, шәфгәтлә бир-биринизин гајғысына галырсынызса, **2** севинчим бүтөв олсун дејә, бундан сонра да һәмфикир олун, аранызда гаршылыглы мәһәббәт олсун, чан бир гәлбдә, јекдил олун. **3** Һөчәтлә вә ја шөһрәтпәрәстликлә һеч нә етмәјин. Әксинә, тәвазөкар* олуб башгаларыны өзүнүздән үстүн сајын. **4** Јалныз өз хејринизи күдмәјин, башгаларынын да хејрини дүшүнүн.

5 Мәсиһ Иса кими дүшүнүн. **6** О, Аллаһын симасында олса да, Онун мөвгејинә көз дикмәји, јәни Аллаһа бәрабәр олмағы фикринә белә кәтирмәди. **7** Әксинә, о өзүнү һәр шејдән мәһрум етди вә гул сурәтини гәбул едиб инсан олду. **8** О, инсан кими мөвчуд оланда өзүнү алчалтды вә өлүмәдәк — ишкәнчә дирәји үзәриндә өләнәдәк итаәткар галды. **9** Буна көрә дә Аллаһ ону даһа јүксәк мөвгејә учалтды вә она бүтүн адлардан үстүн бир ад бәхш етди ки, **10** көјдә, јердә вә јерин алтында оланларын һамысы Исанын ады гаршысында диз чөксүн, **11** һәр ағыз Иса Мәсиһи Аға кими танысын вә Атамыз Аллаһа тәриф учалтсын.

12 Мәним әзизләрим, сизин јаныныздa оланда һәмишә итаәткарлығынызын шаһиди олмушам. Инди исә мән јаныныздa олмадығым бир һалда даһа да чанла-башла итаәт көстәриб горху вә еһтирамла, вар күчүнүзлә хиласа јетишмәјә чалышын. **13** Ахы Аллаһ Өзү сизин арзу вә һәрәкәтләринизи истәдији сәмтә јөнәлдәрәк сиздә фәалијјәт көстәрир. **14** Һәр шеји шикајәтсиз вә мүбаһисәсиз един ки, **15** нур кими пар-пар парладығыныз бу дүнјада, бу позғун вә әхлагсыз нәслин ичиндә ләкәсиз вә мәсум галыб, Аллаһын гүсурсуз өвладлары оласыныз. **16** Һәјат сөзүндән икиәлли јапышын. О заман бу јолда әбәс јерә гачмадығым вә һәдәр јерә әлләшмәдијим бәлли олачаг, Мәсиһин күнүндә севинчим ашыб-дашачаг. **17** Иманла тәгдим етдијиниз гурбанын вә хидмәтин үзәринә шәраб тәг-

---

Флп 2:3* Јахуд «ағлыныз тәвазөкар олсун»

дими кими төкүлмәјимә бахмајараг, мән чох шадам вә сизинлә бирликдә севинирәм. **18** Сиз дә мәнимлә баһәм севиниб шадланын.

19 Әкәр Аҝамыз Иса мәгбул сајарса, үмид едирәм ки, тезликлә Тимотеји јаныныза көндәрәчәјәм. Беләчә, сиздән хәбәр тутуб үрәкдән севинәчәјәм. **20** Ахы сизин рифаһыныз үчүн белә чан јандыран башга һеч кимим јохдур. **21** Башгалары Мәсиһ Исаја мәгбул олан шеји́ләри јох, јалныз өз хејирләрини дүшүнүрләр. **22** Амма сиз Тимотејин нечә ад газандығыны јахшы билирсиниз: о, атасына көмәк едән ушаг кими, хош хәбәрин тәблиғиндә мәнимлә бирликдә чанла-башла хидмәт едиб. **23** Буна көрә дә агибәтим мәлум олан кими, мәһз ону көндәрмәјә үмид едирәм. **24** Һәмчинин инанырам ки, Аҝамызын көмәји илә өзүм дә тезликлә јаныныза кәләчәјәм.

25 Бундан әлавә, мәнә хидмәт етмәк үчүн көндәрдијиниз гардашым, әмәкдашым вә мәсләкдашым Епафродити сизә кери көндәрмәји лазым билирәм. **26** Чүнки онун хәстә олдуҝуну ешитдијиниз үчүн о, бәрк мәјус олуб вә сизи јаман көрмәк истәјир. **27** О, доҝрудан да, хәстәләнмишди, лап өлүм ајағында иди. Лакин Аллаһын она рәһми кәлди, өзү дә тәк она јох, мәнә дә, јохса дәрдим икигат артачагды. **28** Буна көрә дә ону дәрһал јаныныза көндәрмәк истәјирәм ки, ону јенидән көрүб севинәсиниз, мәним дә дәрдим азалсын. **29** Беләликлә, ону Аҝамызын хидмәтчиләрини гаршыладығыныз кими, күләрүзлә гаршылајын вә белә адамларын гәдрини билин. **30** Чүнки о, Аҝамызын иши уҝрунда өзүнү тәһлүкәјә атараг өлүмлә үзүзә дурду вә јанымда олмадығынызданәвәзиниздә мәнә хидмәт етди.

3 Нәһајәт, гардашларым, Рәббә хидмәтдән һәмишә севинч дујун. Сизә ејни шејләри тәкрарән јазмаг мәнә чәтин дејил, анчаг бунлар сизи горујар.

2 Өзүнүзү мурдар*, зијанкар вә бәдәни шикәст едән адамлардан горујун. **3** Һәгиги сүннәт биздәдир, чүнки биз Аллаһын руһу илә мүгәддәс хидмәти ичра едир вә чисмани шејләрә күвәнмирик, Мәсиһ Иса илә өјүнүрүк. **4** Һәрчәнд чисмани шејләрә күвәнмәјә мәним даһа чох әсасым вар.

Әкәр кимсә чисмани шејләрә күвәнмәјә әсасы олдуҝуну фикирләширсә, мәним әсасым даһа чохдур. **5** Анадан оландан сонра сәккизинчи күндә сүннәт едилмишәм, өзүм Исраил сојундан, Бинјамин гәбиләсиндән, ибрани валидејнләрдән дүнјаја кәлмиш бир ибранијәм. Ганына кәлдикдә фәрисеј идим, **6** чанфәшанлыг десәниз, јығынчаҝы тәҝиб едирдим, Ганун гаршысында салеһлик десәниз, мән бурада да гүсурсуз идим. **7** Лакин мәним үчүн газанч олан шејләри Мәсиһ уҝрунда зәрәр сајдым. **8** Бәли, мән, доҝрудан да, һәр шеји Аҝам Мәсиһ Иса һаггындакы мисилсиз биликлә мүҝајисәдә һеч сајырам. Аҝама көрә бунларын һамысындан кечдим вә һәр шеји зибил һесаб едирәм. Бәли, буну Мәсиһи газанмаг, **9** онунла вәһдәтдә олмаг үчүн етдим. Беләчә, истәјирәм ки, ганына әсасланан салеһлијимлә јох, Мәсиһә кәтирдијим имандан доҝан вә бу имана әсасланыб Аллаһдан кәлән салеһлик васитәсилә **10** ону таныјым, дирилмәсинин күчүнү дәрк едим, чәкдији изтираблара шәрик олум, онун өлүмүнә бәнзәр өлүмә табе олум вә **11** мүмкүнсә, илк дирилмәјә јетишим.

12 Мән демирәм ки, артыг

Флп 3:2* Һәрфән «итләрдән»

мүкафаты алмышам, јахуд артыг камиләм. Хејр, вар күчүмлә чалышырам ки, көрүм Мәсиһ Иса мәни сечәндә мәним үчүн назырладығыны ала билирәм, ја јох. **13** Гардашлар, мән һәлә бу мүкафаты алдығымы дүшүнмүрәм. Јалныз буну дејә биләрәм ки, архада галан шејләри унудуб, ирәлидәки шејләрә чан атырам вә **14** һәдәфә доғру, Аллаһын Мәсиһ Иса васитәсилә вердији көјләр дәвәти мүкафатыны алмаг үчүн гачырам. **15** Беләликлә, бизләрдән ким јеткиндирсә, гој бу чүр фикирләшсин. Әкәр башга чүр дүшүнүрсүнүзсә, Аллаһ сизә дүзкүн дүшүнчә тәрзини ачачаг. **16** Һансы сәвијјәјә чатмышыгса, кәлин бундан сонра да бу низам-интизама ујғун һәрәкәт едәк.

17 Гардашлар, һамыныз мәндән нүмунә көтүрүн вә вердијимиз нүмунәјә әсасән јашајанлары диггәтлә изләјин. **18** Чүнки бир чохлары Мәсиһин ишкәнчә дирәјинин дүшмәни кими һәрәкәт едир. Мән онлар барәсиндә дәфәләрлә бәһс етмишәм, инди исә көз јашы илә данышырам. **19** Онларын агибәти мәһв, аллаһы бәдән истәкләридир; биабырчы шејләрлә гүрләнирләр, онларын фикри-зикри чисмани шејләрдәдир. **20** Бизим вәтәнимиз* исә көјләрдир. Биз орадан хиласкарымыз вә Агамыз Иса Мәсиһин кәлишини сәбирсизликлә көзләјирик. **21** О, бизим рәзил бәдәнимизи дәјишиб бизә өз шанлы бәдәнинә бәнзәр бәдән верәчәк. О, буну өз күчү илә, һәр шеји өзүнә табе етдирмәјә гадир олан күчүнүн тәсири илә едәчәк.

4 Һәсрәтини чәкдијим, истәкли гардашларым, мәним фәрәһим вә башымын тачы. Мәним әзизләрим, Рәббимизин јолунда мәтанәтлә јеријин.

2 Еводи вә Синтихијә төвсијә едирәм ки, Рәббин хатиринә һәмфикир олсунлар. **3** Бәли, ај мәнимлә сидги-үрәкдән бир бојундуруғу чәкән јолдашым, сәндән дә хаһиш едирәм ки, хош хәбәр уғрунда мәнимлә, Клементлә вә адлары һәјат китабына јазылмыш дикәр јолдашларымла чијин-чијинә мүбаризә апармыш бу гадынлара көмәклик көстәрәсән.

4 Рәббин јолунда һәмишә севинин. Бәли, севинин! **5** Һәмишә агил* олун. Гој бу хасијјәтиниз һамыја бәлли олсун. Рәбб сизә јахындыр. **6** Һеч нәјә көрә нарахат олмајын. Һәр дилә јинизи дуа, јалварыш вә шүкранла Аллаһа билдирин. **7** Аллаһын вердији гәлб раһатлығы бүтүн инсан фикирләрини үстәләјир; о, үрәјинизи вә зеһнинизи Мәсиһ Иса васитәсилә горујачаг.

8 Нәһајәт, гардашларым, доғру, шәрәфли*, сәлеһ, пак, севилмәли, тәгдирәлајиг,ләјагәтли, тәрифәлајиг нә варса, бунлар һаггында даима дүшүнүн. **9** Мәндән өјрәниб гәбул етдијиниз, мәндән ешитдијиниз вә көрдүјүнүз шејләрә әмәл един. Онда сүлһ Аллаһы сизинлә олачаг.

10 Рәббин бир хидмәтчиси кими чох севинирәм ки, нәһајәт, мәним һаггымда јенидән дүшүнмәјә башламысыныз. Әлбәттә, әввәләр дә дүшүнүрдүнүз, амма буну көстәрмәјә имканыныз олмамышды. **11** Елә билмәјин ки, буну корлуг чәкдијим үчүн дејирәм, ахы мән һәр бир шәраитдә нәјим варса, она гане олмағы өјрәнмишәм. **12** Мән корлуг чәкмәјин дә, фираван јашамағын да нә олдуғуну билирәм. Мән һәр шејдә вә һәр шәраитдә тох вә ач олмағын, боллуг ичиндә јашамағын вә корлуг чәкмәјин сиррини өјрәнмишәм. **13** Чүнки мәнә гүввәт верәнин сајәсиндә һәр шејә күчүм чатыр.

Флп 3:20* Јахуд «вәтәндашлығымыз»

Флп 4:5* Һәрфән «күзәштә кедән» **8*** Јахуд «чидди диггәтә лајиг»

14 Бунунла белә, әзабларымда мәнә дајаг олдуғунуз үчүн сизә тәшәккүр едирәм. **15** Ахы ај филипилиләр, сиз өзүнүз дә билирсиниз ки, хош хәбәрин тәблиғи тәзәтәзә башлајанда, мән Македонијадан чыхдығым вахт, сиздән башга һеч бир јығынчаг мәнимлә бирликдә мадди вә руһани немәтләрин пајланмасында иштирак етмәди. **16** Мән Салоникидә оланда сиз еһтијачларым үчүн дүз ики дәфә мәнә јардым көндәрмишдиниз. **17** Елә билмәјин ки, мән бәхшиш умурам, хејр, мән сиздән сизин үчүн газанч галачаг бәһрәләр көзләјирәм. **18** Мәним һәр шејим вар, лап артыгламасы илә. Бәли, һеч нәдән корлуг чәкмирәм, әләлхүсус да инди, Епафродитлә көндәрдијиниз бәхшишләри аландан сонра. Бунлар хош әтир, Аллаһа хош кедән, Она мәгбул олан гурбанлардыр. **19** Мәним Аллаһым исә Өз чалалынын зәнкинлији илә вә Мәсиһ Иса васитәсилә бүтүн еһтијачларынызы там тәмин едәчәк. **20** Атамыз Аллаһа әбәдијјәт боју ешг олсун! Амин.

21 Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә олан һәр бир мүгәддәсә мәним саламларымы чатдырын. Јанымдакы гардашлар да сизә салам көндәрирләр. **22** Бүтүн мүгәддәс гардашлар, хүсусән дә императорун* ев әһли сизә салам дејир.

23 Гој Агамыз Иса Мәсиһ өз лүтфү илә овгатыныза хејир-дуа версин.

Флп 4:22* Јәни «сезарын»

КОЛОСЛУЛАРА

МӘКТУБ

1 Аллаһын ирадәсилә Мәсиһ Исанын һәвариси олан Павелдән вә гардашымыз Тимотејдән **2** Мәсиһлә вәһдәтдә олан Колосдакы мүгәддәс вә вәфалы гардашлара мәктуб.

Атамыз Аллаһдан кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун.

3 Сизин үчүн һәр дәфә дуа едәндә Аллаһа, Агамыз Иса Мәсиһин Атасына шүкүр едирик, **4** чүнки Мәсиһ Исаја олан иманыныз вә бүтүн мүгәддәсләрә бәсләдијиниз мәһәббәт һаггында хәбәримиз вар. **5** Бунлар сизин үчүн көјләрдә горунуб сахланылан үмиддән доғур. Сиз бу үмид һаггында хош хәбәр һәгигәти тәблиг едиләндә ешитмисиниз. **6** Сизә чатмыш бу хәбәр Аллаһын лүтфү һаггында ешидиб һәгигәти дәгиг-ликлә өјрәндијиниз күндән бәри сиздә јајылыб бар кәтирдији кими, бүтүн дүнјада да јајылыб бар кәтирир. **7** Сиз буну бизим кими бир гул олан әзизимиз Епафрасдан өјрәндиниз. Епафрас Мәсиһин садиг хидмәтчиси кими бизим јеримизә чалышыр. **8** Мүгәддәс руһун көмәји илә јетишдирдијиниз мәһәббәт һаггында да бизә о данышыб.

9 Буна көрә дә биз бунлары ешитдијимиз күндән бәри сиздән өтрү дурмадан дуа едир вә диләјирик ки, сиз там һикмәтә вә руһун вердији дәррәкәјә саһиб оласыныз, Аллаһын ирадәси һаггындакы дәгиг биликлә ашыб-дашасыныз. **10** Беләчә, Јеһованын адына лајиг јашајараг, Ону һәр шејдә мәмнун етмәк үчүн бундан сонра да һәр бир јахшы

ишдә тәрәгги едәсиниз, Аллаһ һаг-
гында дәгиг билијинизи артырасы-
ныз, **11** ахыра гәдәр дөзмәк вә се-
винчлә сәбир етмәк үчүн Онун
шанлы гүдрәти сајәсиндә даима күч-
ләнәсиниз **12** вә нурда јашајан мү-
гәддәсләрә чатачаг мирасдан пај ал-
маг үчүн сизи јарарлы едән Ата-ја
шүкүр едәсиниз.

13 О, бизи зүлмәтин һакимијјә-
тиндән гуртарды вә севимли Оғ-
лунун падшаһлығына көчүртдү,
14 онун фидјәси васитәсилә бизә
гуртулуш верди, күнаһларымызын
бағышланмасыны тәмин етди.
15 О, көзәкөрүнмәз Аллаһын ини-
касы*, бүтүн хилгәтин илкидир.
16 Чүнки көјдәки вә јердәки, көрү-
нән вә көрүнмәз һәр шеј: тахт-таҹ,
һакимијјәт, һөкмдарлыг онун васи-
тәсилә јаранды. Дикәр шејләр дә
онун васитәсилә вә онун үчүн ја-
раныб. **17** О, һәр шејин әзәли-
дир вә галан шејләр онун васитәси-
лә мөвчуд олуб. **18** Оғул бәдәнин,
јәни јығынчағын башыдыр. О, баш-
ланғыҹдыр, илк дирилән одур. Беләҹә, о, һәр шејин илкидир. **19** Чүн-
ки Аллаһ долғунлуғун бүтүнлүклә
онда топланмасыны, **20** онун иш-
кәнҹә дирәји үзәриндә ахыдылмыш
ганы васитәсилә сүлһ бағлајыб јер-
дәки вә көјдәки шејләрин һамысы-
ны Өзү илә барышдырмағы мәгбул
билди.

21 Бәли, бир вахтлар аглыныз
пис ишләрә мејилли олдуғундан сиз
Аллаһа гаршы јадлашмыш вә дүш-
мән олмушдунуз. **22** Инди исә О,
Оғлунун бәдәни, јәни өлүмү васи-
тәсилә сизи Өзү илә барышдырды
ки, сиз Онун гаршысында мүгәддәс,
пак вә гүсурсуз оласыныз. **23** Әл-
бәттә, бунун үчүн кәрәк сиз иманы-
нызы горујасыныз, иман тәмәли үзә-
риндә мөһкәм дајаныб ешитдијиниз
хош хәбәр үмидиндән узаглашмаја-
сыныз. Бу хош хәбәр сәма алтында
јашајан бүтүн инсанлара тәблиғ еди-
либ. Мән Павел дә бу хош хәбәрин
хидмәтчиси олдум.

24 Инди мән сизин уғрунузда
әзаб чәкдијимә севинирәм, чүнки
елә дүшүнүрәм ки, Мәсиһин бәдә-
ни олан јығынчаг уғрунда онун чәк-
дији изтирабларын һеч јарысы-
ны да чәкмәмишәм. **25** Сизин
хејриниз үчүн Аллаһын мәнә һәва-
лә етдији нөкәрбашы вәзифәси-
нә әсасән, мән бу јығынчағын хид-
мәтчиси олдум ки, Аллаһын сөзүнү,
26 јәни гәдим дөврләрдә кечмиш
нәсилләрдән кизләдилмиш мүгәддәс
сирри там тәблиғ едим. Бу сирр
инди Онун мүгәддәсләринә ачылыб.
27 Аллаһ бу мүгәддәс сиррин мөһтә-
шәм зәнкинлијинин дикәр милләт-
ләрә дә аид олдуғуну онлара билдир-
мәк истәди. Бу сирр сизинлә вәһдәт-
дә олан Мәсиһдир, онун шөһрәти-
нә шәрик олмаг үмидидир. **28** Биз
онун һаггында тәблиғ едирик, ин-
санлары там һикмәтлә өјрәдиб нәси-
һәт веририк ки, һәр кәси Мәси-
һин долғунлуғуна јетишмиш бир
хидмәтчи кими Аллаһа тәгдим едәк.
29 Мән бу мәгсәдә доғру гәтијјәтлә
ирәлиләјирәм вә Аллаһын мәндә
фәалијјәт көстәрән күчүнә күвәнә-
рәк чанла-башла чалышырам.

2 Сизләрин, Лаодикијадакыла-
рын вә мәни шәхсән танымаја-
ларын һамысынын уғрунда нечә бө-
јүк мүбаризә апардығымы билмәји-
низи истәјирәм. **2** Гој һамынызын
гәлби тәсәлли тапсын, сиз гаршы-
лыглы мәһәббәт телләри илә бир-
ләшәсиниз вә бөјүк сәрвәтә —
һәгигәтин ајдын вә гәти анлајышы-
на вә Аллаһын мүгәддәс сирри
олан Мәсиһ һаггында дәгиг били-
јә јијәләнәсиниз. **3** Бүтүн һикмәт

Кол 1:15* Јахуд «Аллаһын шәхсијјәтини бүсбүтүн әкс етдирән»

вә билик хәзинәләри онда кизләдилиб. **4** Буну она көрә дејирәм ки, һеч кәс сизи инандырычы дәлилләрлә алдатмасын. **5** Өзүм јаныныздa олмасам да, мәнән јаныныздајам, белә ки, Мәсиһә олан мөһкәм иманынызы вә араныздакы низам-интизамы көрүб үрәкдән севинирәм.

6 Беләликлә, Мәсиһ Исаны Ага кими гәбул едән сизләр, бундан сонра да онун јолу илә јеријин. **7** Нечә ки, өјрәнмисиниз, еләчә дә Исада көк атыб бөјүјүн, иманда сарсылмаз олун, Аллаһа шүкүр едәркән иманла долуб-дашын.

8 Диггәтли олун ки, һеч кәс сизи бу дүнјанын принсипләринә, инсан ehкамларына әсасланан фәлсәфә илә, пуч вә јанлыш фикирләр васитәсилә овламасын. Бунлар Мәсиһдән дејил. **9** Чүнки Мәсиһдә илаһи тәбиәт там долғунлуғу илә чисмән јашајыр. **10** Бүтүн һакимијјәтин вә игтидарын башы олан Мәсиһин сајәсиндә сиз дә долғунлуға јетишмисиниз. **11** Мәсиһлә гурдуғунуз мүнасибәт сајәсиндә сиз инсан әли илә јох, Мәсиһин давамчыларына јарашан сүннәтлә, бәдәнин пис әмәлләрини кәсиб атмагла сүннәт едилдиниз. **12** Чүнки сизи дә онунла биркә онун вәфтизиндә дәфн едилдиниз, онунла гурдуғунуз мүнасибәт вә ону дирилтмиш Аллаһын фәалијјәтинә кәтирдијиниз иман сајәсиндә Аллаһ сизи һәјата гајтарды.

13 Бундан әлавә, күнаһларыныза вә сүннәтсиз олдуғунуза көрә өлү олан сизләри Аллаһ онунла бәрабәр һәјата гајтарды. О, лүтфкарлыгла бүтүн күнаһларымызы бағышлады. **14** Бизә гаршы олан вә ганунлары илә әлејһимизә шәһадәт едән јазылы сәнәди ләғв етди, ону ишкәнчә дирәјинә мыхлајыб арадан көтүрдү. **15** О, ишкәнчә дирәји васитәсилә һөкумәтләри вә игтидары лүтүрјан етди, онларын үзәриндә мәһтәшәм зәфәр чалыб онлары әсир көтүрдү вә аләмдә русвај етди.

16 Бу сәбәбдән, гој һеч кәс сизи јемәјә, ичмәјә көрә, јахуд бир бајрам, тәзә ај мәрасими вә ја шәнбә илә әлагәдар мүһакимә етмәсин, **17** чүнки бүтүн бунлар кәләчәјин көлкәсидир, керчәклик исә Мәсиһдәдир. **18** Гој сүни тәвазөкарлыгдан, мәләкләрә ситајишдән һәзз алан һеч бир адам сизи мүкафатдан мәһрум етмәсин. Беләләри көрдүкләри хәјаллара «дирәнир»*, чисмани дүшүнчәләри илә бош јерә ловғаланыр, **19** баша садиг галмырлар. Башын сајәсиндә бүтүн бәдән ојнаг вә әзәлә бағлары васитәсилә һәмаһәнк сурәтдә бирләшиб гүввәтләнәрәк Аллаһын сајәсиндә инкишаф едир вә бөјүјүр.

20 Әкәр сиз Мәсиһлә бирликдә бу дүнјанын принсипләри үчүн өлмүсүнүзсә, онда нијә санки бу дүнјада јашајараг **21** «Әл вурма! Јемә! Тохунма!» ганунларына табе олурсунуз? **22** Ахы бүтүн бунлар инсан тәлимләринә вә әмрләринә әсасланараг, истифадә едилдикчә түкәнән шејләрә аиддир. **23** Доғрудан да, бунлар заһирән мүдрик көрүнүр, амма әслиндә гондарма ибадәт, сүни тәвазөкарлыг вә бәдәни үзән мәнасыз ајинләрдән башга бир шеј дејил вә нәфслә мүбаризәдә тамамилә әбәсдир.

3 Әкәр сиз Мәсиһлә бирликдә дирилмисинизсә, онда көјләрә аид шејләрә чан атын, чүнки Мәсиһ көјдә, Аллаһын сағында әјләшиб. **2** Бәли, һәмишә көјә аид шејләр һаггында дүшүнүн, јерә аид шејләр һаггында јох. **3** Чүнки сиз артыг өлмүсүнүз; инди сизин һәјатыныз

Кол 2:18* Һәрфән «үстүндә дурур», јахуд «ајаг басыр». Бүтпәрәстләрин һәср олунма ајинләриндә ишләдилән бир термин

Аллаһла вәһдәтдә олан Мәсиһдәдир.
4 Бизи јашадан Мәсиһ зүһур едәндә
сиз дә онун шөһрәтинә шәрик олуб
онунла бирликдә зүһур едәчәксиниз.
5 Буна көрә дә торпагдан јара-
дылмыш бәдәнинизин үзвләриндә-
ки мејилләри — чинси әхлагсызлы-
ға, натәмизлијә, шәһвәтә, ehтираса
вә бүтпәрәстлик олан тамаһкарлыға
мејилләри өлдүрүн. **6** Бүтүн бун-
лардан өтрү Аллаһын гәзәби тез-
ликлә кәләчәк. **7** Вахтилә сиз өзү-
нүз дә бу чүр јашајыр вә белә иш-
ләр көрүрдүнүз. **8** Анчаг инди бү-
түн бунлары — гәзәби, һирси,
пислији, тәһгирамиз данышығы кә-
нара гојун вә дилинизә налајиг сөз-
ләр кәтирмәјин. **9** Бир-биринизә
јалан данышмајын. Көһнә шәхсијјә-
ти вә онун әмәлләрини әјниниздән
чыхарын, **10** дәгиг билик сајәсин-
дә јениләшән вә Јараданынын шәх-
сијјәтини әкс етдирән јени шәхсијјә-
ти кејинин. **11** Бурада јунан вә ја
јәһуди, сүннәтли вә ја сүннәтсиз,
әчнәби, скиф, гул, азад јохдур. Јалныз
Мәсиһ вар. О, һәр шејдир вә һамы-
сындадыр.
12 Беләликлә, ејАллаһын сечил-
мишләри, мүгәддәс вә севимли бән-
дәләри, дахилдән кәлән шәфгәти,
һәмчинин хејирхаһлығы, тәвазөкар-
лығы, һәлимлији вә сәбири кејинин.
13 Бир-биринизә гаршы һәмишә сә-
бирли олун, биринизин дикәрин-
дән шикајәти оларса, бир-бирини-
зи үрәкдән бағышлајын. Јеһова сизи
үрәкдән бағышладығы кими, сиз дә
бир-биринизи үрәкдән бағышлајын.
14 Бүтүн бунлардан зијадә, мәһәб-
бәтә бүрүнүн, чүнки јалныз мәһәб-
бәт инсанлар арасында камил бир-
лик јаратмаға гадирдир.
15 Гој Мәсиһин вердији гәлб ра-
һатлығы үрәјинизә һаким олсун,
чүнки сиз бу гәлб раһатлығына бир
бәдән олмаг үчүн чағырылмысыныз.
Беләликлә, миннәтдар олдуғунузу
көстәрин. **16** Гој Мәсиһин сөзү бү-
түн һикмәти вә зәнкинлији илә үрә-
ииниздә мәскән салсын. Бир-бирини-
зә мәзмурлар, мәдһијјәләр вә көзәл
руһани маһныларла өјүд-нәсиһәт ве-
рин, Јеһованы үрәјиниздә тәрәннүм
един. **17** Һәр нә данышырсынызса
вә һәр нә едирсинизсә, Ағамыз Иса-
нын ады илә един вә онун васитәси-
лә Атамыз Аллаһа һәмд един.
18 Ејарвадлар, әрләринизә Ағa-
нын давамчыларына јарашан тәрздә
табе олун. **19** Ејәрләр, арвадлары-
нызы һәмишә севин вә онларла ко-
буд давранмајын. **20** Ејушаглар,
валидејнләринизин сөзүнә гулаг
асын, чүнки бу, Ағаја хош кедир.
21 Ејаталар, ушагларынызы әсәби-
ләшдирмәјин, јохса онлар руһдан дү-
шәрләр. **22** Ејгуллар, јердәки ағa-
ларыныза һәр бир мәсәләдә итаәт
един вә буну инсанларын рәғбәтини
газанмаг истәјәнләр кими, көздән
пәрдә асмаг үчүн јох, сидги-үрәкдән,
Јеһовадан горхараг един. **23** Һәр
нә едирсинизсә, чанла-башла един,
санки инсанлар үчүн дејил, Јеһова
үчүн едирсиниз. **24** Ахы билирси-
низ ки, Јеһова сизә мүкафат олараг
мирас верәчәк. Ағамыз Мәсиһә хид-
мәт един. **25** Күнаһ ишләјәнә исә
әвәзи вериләчәк, чүнки Аллаһ ајры-
сечкилији севмир.

4 Ејағалар, гулларынызла салеһ-
лик вә әдаләтлә давранын вә ја-
дыныздан чыхармајын ки, көјдә си-
зин дә Ағаныз вар.
2 Даима дуа един, ојаг галыб
шүкүр един. **3** Һәмчинин биздән
өтрү дә дуа един ки, Аллаһ Өз сө-
зүнүн тәблиғи үчүн бизә гапы ачсын
вә биз Мәсиһ һаггындакы мүгәддәс
сирри бәјан едә биләк. Мән бу сирр
уғрунда һәбсдәјәм. **4** Бәли, дуа
един ки, ону лајигинчә ачыглаја би-
лим.

5 Кәнар адамлара гаршы мүдрик давранын вә вахтынызын* гәдрини билин. **6** Гој сөзләриниз һәмишә дузлу, үрәкачан олсун ки, кимә нечә чаваб вермәји биләсиниз.

7 Мәним барәмдә һәр шеји сизә әзиз гардашым, Агамызын садиг хидмәтчиси вә гулу олан достум Тихик данышачаг. **8** Ону јаныныза көндәрирәм ки, сизә ишләримиз һаггында данышсын вә тәсәлли версин. **9** Сизләрдән олан вәфалы вә әзиз гардашым Онисими дә она гошуб јаныныза көндәрирәм. Онлар бурада баш верәнләри сизә данышачаглар.

10 Мәнимлә биркә һәбсханада олан јолдашым Аристарх сизә салам сөјләјир. Барнабанын гоһуму* Марк (сизә дејилмишди ки, о, јаныныза кәлсә, ону меһрибанлыгла гаршылајасыныз), **11** һәмчинин Јустләгәбли Јешуа да сизә салам көндәрир. Бунлар сүннәт едилмишләрдәндир. Бу гардашлар Аллаһын падшаһлығы уғрунда мәнимлә бирликдә чалышмыш вә мәнә дајаг олмуш јеканә әмәкдашларымдыр. **12** Мәсиһ Исанын гулу вә сизләрдән олан Епафрас да сизә салам дејир. О, сиздән өтрү даима чидд-чәһдлә дуа едир ки, сиз Аллаһын һәр бир истәјинә там әмин олуб сонадәк јеткин галасыныз. **13** Онун сиздән, һәмчинин Лаодикијада вә Һиераполда оланлардан өтрү нечә чан јандырдығына өзүм шаһидәм.

14 Севимли һәким гардашымыз Лука вә Димас да сизә салам дејирләр. **15** Лаодикијадакы гардашлара, һәмчинин Нимфаја вә бу бачынын евиндәки јығынчаға саламларымы чатдырын. **16** Бу мәктуб сиздә охунандан сонра бир тәдбир көрүн ки, о, лаодикијалыларын јығынчағында да охунсун. Лаодикијадан кәлән мәктубу да сиз охујун. **17** Һәмчинин Архипә бу сөзләри чатдырын: «Агамызын сәнә һәвалә етдији хидмәти вичданла ичра ет».

18 Мән Павел өз әлимлә сизә салам јазырам. Мәним буховларымы һәмишә јадыныздa сахлајын. Аллаһын лүтфү сизә јар олсун.

Кол 4:5* һәрфән «әлверишли вахты сатын алын» **10*** Валидејнләриндән биринин бачысы вә ја гардашы оғлу

САЛОНИКИЛИЛӘРӘ

БИРИНЧИ МӘКТУБ

1 Павел, Силуан вә Тимотејдән Атамыз Аллаһла вә Агамыз Иса Мәсиһлә вәһдәтдә олан салоникилиләрин јығынчағына мәктуб.

Аллаһдан кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун!

2 Дуаларымызда сизин һамыныз јад едәркән даима Аллаһа шүкүр едирик. **3** Буна Атамыз Аллаһ да шаһиддир ки, имандан доған ишиниз, мәһәббәтлә чәкдијиниз зәһмәт вә Агамыз Иса Мәсиһә олан үмидлә көстәрдијиниз дөзүм һәмишә јадымыздадыр. **4** Аллаһын севимлиләри, әзиз гардашлар! Биз билирик ки, сизи Аллаһ сечиб, **5** ахы биз сизә хош хәбәри јалныз сөзлә јох, гүдрәтлә, мүгәддәс руһла вә гәтијјәтлә тәблиғ етмишик. Сиздән өтрү нечә јашадығымызы да өзүнүз јахшы билирсиниз. **6** Сиз бир чох әзијјәтә гатлашсаныз да, Аллаһын сөзүнү мүгәддәс руһун һасил етдији севинчлә гәбул едиб бизи вә Агамызы өрнәк

тутдунуз **7** вә беләчә, Македонија
вә Ахајјадакы бүтүн иманлылара нүмунә олдунуз.
8 Јеһованын сөзү сизин васитәнизлә тәк Македонијаја вә Ахајјаја чатмајыб, Аллаһа олан иманыныз бүтүн аләмә јајылыб, белә ки, бизим нә исә демәјимизә еһтијач јохдур.
9 Илк дәфә сизин јаныныза кәлмәјимизи вә бүтләрдән Аллаһа нечә дөнмәјинизи онларын өзләри данышырлар. Сиз буну вар олан һәгиги Аллаһа гуллуг етмәк үчүн **10** вә дирилтдији Оғлу Исанын көјдән кәлишини көзләдијиниз үчүн етдиниз. Иса бизи гаршыдан кәлән гәзәбдән гуртарачаг.

2 Гардашлар, сиз јахшы билирсиниз ки, јаныныза кәлмәјимиз әбәс олмајыб. **2** Сизә мәлумдур ки, биз Филипидә чох әзијјәт чәкдик вә тәһгир олундуг. Лакин Аллаһымыз бизи чәсарәтләндирди ки, күчлү мүгавимәтә бахмајараг, Онун хош хәбәрини сизә чатдыраг. **3** Сизә вердијимиз төвсијә јанлыш бир фикирдән, јахуд чиркин нијјәтдән вә ја јаландан доғмур. **4** Аллаһ бизи сынагдан кечириб хош хәбәри бизә һәвалә етмәјә лајиг билди. Буна көрә дә биз инсанлары јох, үрәјимизи сынајан Аллаһы мәмнун етмәк үчүн данышырыг.
5 Сиз билирсиниз ки, биз кәлиб сизә јалтагланмамышыг, јахуд ич үзүнү кизләдән тамаһкарлар кими олмамышыг. Буна Аллаһ да шаһиддир! **6** Биз һеч бир инсандан: нә сиздән, нә дә башгаларындан шаншөһрәт уммамышыг, һалбуки Мәсиһин һәвариләри олараг, сизи бөјүк хәрчә сала биләрдик. **7** Әксинә, биз сизинлә көрпәсини әмиздириб әзизләјән бир ана кими нәвазишлә давранмышыг. **8** Сизи үрәкдән севдијимиз үчүн сизә нәинки Аллаһын хош хәбәрини чатдырмаға шад идик, һәтта өз чанымызы да вермәјә һазыр идик, ахы сиз бизә чох әзизсиниз.
9 Гардашлар, сөзсүз ки, чәкдијимиз ағыр зәһмәти хатырлајырсыныз. Биз сизә һәм Аллаһын хош хәбәрини тәблиғ едирдик, һәм дә арамыздан һеч кими хәрчә салмамаг үчүн кечә-күндүз ишләјирдик. **10** Аллаһ да, сиз дә шаһидсиниз ки, бизләр сиз иманлыларын јанында нечә сәдагәтли, салеһ вә гусурсуз һәјат сүрмүшүк. **11** Буну да јахшы билирсиниз ки, ата өз өвладлары илә даврандығы кими, биз дә сизинлә ејни чүр давранырдыг: сизә мәсләһәт вә тәсәлли верир, лазым кәләндә мәзәммәт дә едирдик. **12** Тәки сиз һәмишә, сизи Өз падшаһлығына вә чалалына дәвәт едән Аллаһа лајиг һәјат сүрәсиниз.
13 Буна көрә дә биз даима Аллаһа шүкүр едирик, чүнки биздән ешитдијиниз Аллаһын сөзүнү инсан сөзү кими дејил, әслиндә нечә ки вар, Аллаһын сөзү кими гәбул етдиниз. Бу сөз сиз иманлыларда фәалијјәт көстәрир. **14** Гардашлар, сиз Мәсиһ Иса илә бәһдәтдә олан Аллаһын Јәһудејадакы јығынчагларына бәнзәјирсиниз. Чүнки онлар јәһудиләрдән зүлм көрдүкләри кими, сиз дә өз сојдашларыныздан зүлм көрүрсүнүз. **15** Јәһудиләр Ағамыз Исаны вә пејғәмбәрләри өлдүрмүш, бизи дә тәгиб етмишләр. Онлар нә Аллаһы разы салыр, нә дә инсанларын рифаһыны дүшүнүрләр. **16** Онлар башга милләтләрдән олан адамларла данышмағымыза әнкәл төрәтмәјә чалышыр, гојмурлар ки, онлар да хилас олсунлар. Беләчә күнаһларынын үстүнә күнаһ әлавә едирләр. Лакин онлар ахыр ки, Аллаһын гәзәбинә туш кәлдиләр.
17 Гардашлар, биз бир мүддәт сиздән ајры дүшдүк. Һәрчәнд сиздән узагда олсаг да, сиз һәмишә гәл-

бимиздә идиниз вә чылғын бир истәклә үзүнүзү көрмәјә чан атырдыг. **18** Буна көрә дә биз, даһа доғрусу, мән Павел, ики дәфә јаныныза кәлмәк истәјирдик, амма Шејтан һәр дәфә јолумузу кәсирди. **19** Ағамыз Исанын иштиракы заманы, онун гаршысында бизим үмидимиз, севинчимиз, фәхр тачымыз сиз дејилсинизми? **20** Бәли, бизим шөһрәтимиз дә, севинчимиз дә сизсиниз.

3 Бу сәбәбдән даһа буна таб кәтирә билмәдијимиз үчүн фикирләшдик ки, Афинада тәк галсаг, јахшы олар. **2** Буна көрә дә иманынызы мөһкәмләндирмәк вә сизә тәсәлли вермәк үчүн Мәсиһ һаггындакы хош хәбәрин тәблиғи ишиндә Аллаһын хидмәтчиси олан гардашымыз Тимотеји јаныныза көндәрдик ки, **3** бу әзијјәтләр һеч кәсин иманыны зәифләтмәсин. Ахы сиз билирсиниз ки, бүтүн бунлар бизимлә баш вермәлидир. **4** Үстәлик, јаныныза оланда да бүтүн бу әзијјәтләрин мүтләг баш верәчәјиндән сизи хәбәрдар едирдик. Билдијиниз ким, белә дә олду. **5** Буна көрә дә мән даһа дөзә билмәјиб сизин садиг галыб-галмадығынызы өјрәнмәк гәрарына кәлдим, горхурдум ки, бирдән Иблис сизи јолдан чыхарар вә зәһмәтимиз һәдәр кедәр.

6 Тәзәликчә јаныныздан гајыдан Тимотеј сизин сәдагәтиниз вә мәһәббәтиниз һаггында данышыб бизи севиндирди. О, һәмчинин бизи һәмишә хош сөзлә јад етдијинизи вә бизимлә көрүшмәк һәсрәтиндә олдуғунузу сөјләди. Елә биз өзүмүз дә сизин һәсрәтинизи чәкирик. **7** Гардашлар, еһтијач вә әзаб-әзијјәт ичиндә олдуғумуз бир вахтда, сизин сәдагәтиниз бизә тәсәлли кәтирди. **8** Чүнки Ағамызын јолунда мәтанәтлә јеридијинизи билмәк бизи јашадыр. **9** Аллаһымызын гаршысында бизә бәхш етдијиниз бүтүн севинч мүгабилиндә Она нә гәдәр шүкүр етсәк, јенә дә аздыр. **10** Үзүнүзү көрмәк вә иманыныздакы чатышмазлыглары дүзәлтмәк үчүн кечә-күндүз Аллаһа һәрарәтлә јалварырыг.

11 Гој Атамыз Аллаһ вә Ағамыз Иса јаныныза кәлмәк үчүн јолумузу ачыг етсинләр. **12** Гој Ағамыз сиздә бир-биринизә вә бүтүн инсанлара гаршы, бизим сизә дујдуғумуз чошғун мәһәббәт кими мәһәббәт јетишдирсин вә ону бол етсин. **13** Тәки Ағамыз Исанын бүтүн мүгәддәсләри илә бирликдә иштиракы заманы Атамыз Аллаһын гаршысында үрәјиниз әзмли, өзүнүз дә гүсурсуз вә мүгәддәс оласыныз.

4 Гардашлар, Аллаһы разы салмаг үчүн нечә јашамағы биздән өјрәнмисиниз вә сиз белә дә јашајырсыныз. Инди исә Ағамыз Исанын ады наминә сиздән хаһиш едир вә сизә төвсијә едирик ки, бу мәсәләдә тәкмилләшмәјә давам едәсиниз. **2** Ағамыз Исанын ады илә сизә вердијимиз әмрләри дә ки јахшы билирсиниз.

3 Аллаһ истәјир ки, сиз мүгәддәс оласыныз вә чинси әхлагсызлыгдан узаг дурасыныз. **4** Гој һәр кәс өз бәдәнини паклыгла вә ләјагәтлә идарә етмәји бачарсын. **5** Аллаһ истәмир ки, арамыздан кимсә Ону танымајан милләтләрә хас олан ачкөз шәһвәтин әсири олсун, **6** әхлаги тәмизлик мәсәләсиндә гардашына зәрәр вуруб онун һаггыны тапдаласын. Чүнки Јеһова бүтүн бу әмәлләрлә мәшғул оланлары чәзаландырыр. Биз бу һагда сизә әтрафлы данышмыш вә сизи хәбәрдар етмишик. **7** Ахы Аллаһ бизи натәмизлијә көз јуммаға дејил, пак олмаға чағырыб. **8** Буна көрә дә бу мәсәләјә сајмазјана јанашан адам, әслиндә инсана јох, сизә Өз мүгәддәс

руһундан верән Аллаһа һөрмәтсизлик көстәрир.
9 Гардашлыг мәһәббәтинә кәлинчә бу һагда сизә нә исә јазмаға
лүзум јохдур, чүнки сиз бир-биринизи севмәји Аллаһдан өјрәнмисиниз
10 вә доғрудан да, Македонијадакы бүтүн гардашлара мәһәббәт көстәрирсиниз. Бунунла белә, гардашлар, сизә төвсијә едирик ки, бу саһәдә даһа да инкишаф едәсиниз.
11 Нечә ки, сизә тапшырмышыг, еләчә дә башынызы ашағы салыб динч јашајын, башгасынын ишинә гарышмајын, әлинизин зәһмәти илә доланын. **12** Бу јолла, инсанларын гаршысында намуслу һәјат сүрәчәк вә һеч нәјә мөһтаҹ олмајачағсыныз.

13 Гардашлар, үмиди олмајан дикәр инсанлар кими кәдәрләнмәјәсиниз дејә, өлүм јухусу илә јатанлар барәсиндә сизи бихәбәр гојмаг истәмирик. **14** Әкәр биз Исанын өлдүјүнә вә сонра дирилдијинә инанырыгса, онда буна да инанмалыјыг ки, Исанын уғрунда өлүм јухусуна кедәнләри Аллаһ дирилдиб онун јанына топлајачаг. **15** Јеһованын сөзүнә әсасланараг дејирик: Ағамызын иштиракы заманы арамыздан саг оланлар өлүм јухусу илә јатанлары һеч бир вәчһлә габагламајачаглар. **16** Чүнки Ағамыз амиранә бир сәслә, баш мәләк сәси илә вә Аллаһын шејпуру илә көјдән енәчәк вә Мәсиһ јолунда өләнләр илк нөвбәдә дириләчәкләр. **17** Сонра саг галыб јашајан бизләр онларла бирликдә булудда апарылачаг, һавада Ағамызла көрүшәчәјик вә даһа һеч вахт Ағамыздан ајрылмајачағыг. **18** Белә́ликлә, бу сөзләрлә даима бир-биринизә тәсәлли верин.

5 Гардашлар, белә дүшүнүрүк ки, заманлар вә мүддәтләр барәсиндә сизә нә исә јазмаға лүзум јохдур. **2** Сиз јахшы билирсиниз ки, Јеһованын күнү кечә кәлән оғру кими кәләчәк. **3** Инсанлар «сүлһ вә тәһлүкәсизлик» дејәркән, намилә гадыны доғуш санчылары гәфләтән тутдуғу кими, онлар да гәфил мәһвә уғрајачаглар вә һеч чүрә хилас ола билмәјәчәкләр. **4** Гардашлар, сиз исә зүлмәтдә дејилсиниз ки, күн ишығы оғруну јахаладығы кими, һәмин о күн дә сизи гәфил јахаласын. **5** Ахы сиз һамыныз нурун вә күндүзүн оғулларысыныз. Биз нә кечәјә, нә дә зүлмәтә мәхсусуг.

6 Буна көрә дә кәлин башгалары кими јатмајаг, ојаг галыб ајыг олаг. **7** Јатан адам адәтән кечә јатыр, сәрхошлуг едән дә кечә ичиб сәрхош олур. **8** Биз исә күндүзә мәхсус олдуғумуз үчүн ајыг галмалы, инам вә мәһәббәт зиреһини кејмәли, хилас үмидини дәбилгә кими башымыза гојмалыјыг. **9** Чүнки Аллаһ бизи гәзәбә дүчар олмаг үчүн јох, Ағамыз Иса Мәсиһ васитәсилә хилас олмаг үчүн сечиб. **10** Иса бизим уғрумузда өлдү ки, истәр ојаг олаг, истәрсә дә јатмыш олаг, әввәл-ахыр онунла бирликдә јашајаг. **11** Буна көрә дә нечә ки инди едирсиниз, бундан сонра да бир-биринизә тәсәлли верин вә бир-биринизи мөһкәмләндирин.

12 Гардашлар, сиздән рича едирик ки, Ағамызын ишиндә зәһмәт чәкән, сизә рәһбәрлик едән вә нәсиһәт верәнләрә һөрмәт көстәрәсиниз, **13** чәкдикләри зәһмәтә көрә онлара бөјүк еһтирам вә мәһәббәт бәсләјәсиниз. Бир-биринизлә меһрибан* олун. **14** Һәм дә гардашлар, сиздән рича едирик, низам-интизамы позанлара хәбәрдарлыг един, гәмкинләрә тәскинлик верин, зәифләрә дајаг олун вә һамыја гаршы сәбир көстәрин. **15** Диггәт јетирин ки, һеч ким пислијә писликлә чаваб вермәсин, һәмишә бир-биринизә вә

1Слк 5:13* Јахуд «арамызда сүлһ олсун»

дикәрләринә јахшылыг етмәјә чан атын.

16 Һәмишә севинин. **17** Даима дуа един. **18** Һәр шејә көрә тәшәккүр един. Чүнки Аллаһ сизи, Мәсиһ Исанын давамчыларыны бу чүр көрмәк истәјир. **19** Мүгәддәс руһун аловуну сөндүрмәјин. **20** Пејгәмбәрлик сөзләринә етинасыз јанашмајын. **21** Һәр шејин доғру олуб-олмадығыны арашдырын, јахшы ишдән икиәлли јапышын. **22** Һәр чүр писликдән узаг дурун.

23 Гој сүлһ мәнбәји Аллаһ сизи бүсбүтүн мүгәддәс етсин. Гардашлар, гој Ағамыз Иса Мәсиһин иштиракы заманы сизин руһунуз, чаныныз вә бәдәниниз һәр чәһәтдән саглам вә гүсурсуз олсун. **24** Сизи чағыран сәдагәтлидир вә буну мүтләг едәчәк.

25 Гардашлар, бизим үчүн һәмишә дуа един.

26 Бүтүн гардашлары саф өпүшлә саламлајын.

27 Сизи Ағаја анд верирәм, бу мәктубу бүтүн гардашлара охујун.

28 Ағамыз Иса Мәсиһин лүтфү сизә јар олсун.

САЛОНИКИЛИЛӘРӘ

ИКИНЧИ МӘКТУБ

1 Павел, Силуан вә Тимотејдән Атамыз Аллаһла вә Ағамыз Иса Мәсиһлә вәһдәтдә олан салоникилиләрин јығынчағына мәктуб.

2 Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун.

3 Гардашлар, сиздән өтрү һәр заман Аллаһа шүкүр етмәји өзүмүзә борч билирик вә бу, дүзкүн ишдир, чүнки сизин иманыныз мөһкәмләнир вә һәр бириниздә бир-биринизә дујдуғунуз мәһәббәт күнү-күндән артыр. **4** Буна көрә дә Аллаһын јығынчагларында сизинлә фәхр едирик, чүнки бүтүн тәгибләрә вә чәкдијиниз әзијјәтләрә бахмајараг, сиз дөзүм вә инам көстәрирсиниз. **5** Бу, Аллаһын әдаләтли һаким олдуғунун сүбутудур вә беләчә, сиз, уғрунда әзијјәт чәкдијиниз Аллаһын падшаһлығына лајиг көрүләчәксиниз.

6 Бәли, сизә зүлм едәнләрә әвәзини вермәк, **7** әзијјәт чәкән сизләрә исә бизимлә бирликдә раһатлыг вермәк Аллаһын көзүндә әдаләтлидир. Бунлар Ағамыз Исанын өз гүдрәтли мәләкләри илә бирликдә көјдән зүһур едәчәји вахт баш верәчәк. **8** О, од-аловла кәлиб Аллаһы танымајанлардан вә Ағамыз Иса һаггындакы хош хәбәрә итаәт етмәјәнләрдән гисас алачаг. **9** Онлар Ағанын өнүндән рәдд едиләрәк әбәди мәһв чәзасы чәкәчәкләр вә даһа һеч вахт онун шанлы гүдрәтини көрмәјәчәкләр. **10** Бүтүн бунлар Ағамызын өз мүгәддәсләри илә бирликдә шөһрәтләнмәк вә она иман едәнләрдә һејрәт доғурмаг үчүн кәләчәји күндә олачаг. Бәли, сиз вердијимиз шаһадәтә иман кәтирдиниз.

11 Буна көрә дә даима сизин үчүн дуа едирик ки, Аллаһымыз сизи алдығыныз дәвәтә лајиг билсин, арзу етдији бүтүн јахшылығы ичра етмәк вә иманла көрдүјүнүз ишләри тамамламаг үчүн гүдрәти илә сизә дајар олсун. **12** Беләликлә, Аллаһымызын вә Ағамыз Иса Мәсиһин лүтфү

сајәсиндә Ағамыз Исанын ады сизин
васитәнизлә шөһрәтләнсин, сиз дә
онунла бәһәм шөһрәтә јетишәсиниз.
2 Гардашлар, Ағамыз Иса Мәси-
һин иштиракына вә бизим онун
јанына топланмағымыза кәлинчә
исә сиздән бир хаһишимиз вар.
2 Хаһиш едирик ки, куја Јеһованын
күнүнүн артыг кәлдијини иддиа едән
һәр һансы бир вәһјә, хәбәрә вә куја
биздән кәлмиш мәктуба көрә тәш-
вишә дүшмәјәсиниз вә гојмајасыныз
ки, бу шајиәләр аглынызы белә асан-
лыгла чашдырсын.
3 Гој һеч кәс сизи алдатмасын,
чүнки о күн кәлмәздән әввәл, һәгигә-
тә гаршы үсјан галхмалы*, ганунсуз-
луг адамы, јәни һәлака мәһкум едил-
миш шәхс зүһур етмәлидир. **4** Бу
дүшмән «аллаһ» дејилән һәр кәсә вә
пәрәстиш едилән һәр бир шејә гар-
шы чыхыб өзүнү јуксәлдәчәк, Алла-
һын мәбәдиндә отуруб өзүнү аллаһ
кими гәләмә верәчәк. **5** Мәкәр ја-
дынызда дејил ки, сизинлә оланда
бунлары сизә данышмышдым?
6 Өз вахты кәләндә зүһур едә-
чәк бу адамын габағыны инди нә
алдығыны сиз билирсиниз. **7** Һәр-
чәнд бу ганунсузлуг артыг фәалиј-
јәтдәдир, анчаг инди онун гаршысы-
ны алан кечиб кедәнә гәдәр о, сирр
олараг галачаг. **8** О вахт ганунсуз-
луг адамы үзә чыхачаг, анчаг Ағамыз
Иса өз иштиракыны нүмајиш етди-
рәрәк ағзынын һөкмү илә ону өлдү-
рүб јох едәчәк. **9** Ганунсузлуг ада-
мынын иштиракы Шејтанын фәа-
лијјәти илә, һәр чүр гүдрәтли иш-
ләр, сахта әламәтләр вә мөчүзәләр-
лә, **10** һәр чүр јалан вә күнаһла
мүшајиәт едиләчәк вә һәлака мәһ-
кум олунмушлара тәсир көстәрәчәк.
Беләчә, хилас кәтирән һәгигәти сев-
мәдикләринә көрә о адамлар лајиг-
ли һагларыны алачаглар. **11** Буна
көрә дә Аллаһ јол верир ки, јан-
лыш фикир онлара тәсир етсин вә
онлар јалана инансынлар. **12** Он-
лар һәгигәтә инанмајыб күнаһ ишлә-
мәкдән һәзз алдыглары үчүн һамысы
мәһкум едиләчәкләр.
13 Јеһованын севимлиләри, әзиз
гардашлар, биз сиздән өтрү Алла-
һа даима шүкүр етмәји өзүмүзә
борч билирик, ахы Аллаһ сизи әзәл-
дән сечди ки, мүгәддәс руһла пакла-
мағыныз вә һәгигәтә олан инамыныз
сајәсиндә сиз хиласа јетишәсиниз.
14 Ағамыз Иса Мәсиһин чалалына
шәрик олмаг үчүн, О, тәблиғ етдији-
миз бу хош хәбәр васитәсилә сизә
ничат јолуну ачды. **15** Буна көрә
дә гардашлар, мәтин олун, истәр ши-
фаһи тәрздә, истәрсә дә биздән алды-
ғыныз мәктуб васитәсилә өјрәндик-
ләринизә садиг галын. **16** Бундан
әлавә, гој Ағамыз Иса Мәсиһ вә бизи
севиб лүтфү сајәсиндә бизә сонсуз
тәскинлик илә мисилсиз бир үмид
бәхш етмиш Атамыз Аллаһ **17** үрә-
јинизә тәсәлли версин, һәр чүр хејир-
хаһ сөздә вә әмәлдә дилинизә тәпәр,
голунуза гүввәт версин.
3 Нәһајәт, гардашлар, бизим үчүн
даима дуа един ки, Јеһова-
нын сөзү сиздә олдуғу кими, һәр јер-
дә дә һөрмәтлә гаршыланыб сүрәтлә
јајылсын. **2** Һәмчинин диләјин ки,
О, бизи пис вә јарамаз адамлардан
горусун, ахы һамы иман саһиби
дејил. **3** Ағамыз сәдагәтлидир; о,
сизи мөһкәмләндирәчәк вә Шәрир-
дән горујачаг. **4** Биз, Ағанын да-
вамчылары исә әминик ки, сиз тап-
шырылмыш һәр шејә әмәл едир-
синиз вә кәләчәкдә дә белә едәчәк-
синиз. **5** Гој Ағамыз Мәсиһ бундан
сонра да үрәјинизә Аллаһа олан мә-
һәббәти бөјүтсүн, јолуну давам ет-
дирмәк үчүн сизә дөзүм версин.
6 Гардашлар, сизә Ағамыз Иса
Мәсиһин ады илә әмр едирик ки,

2Слк 2:3* Јахуд «дөнүклүк баш галдыр-
малы»

вердијимиз тәлимләрә әсасән давранмајыб низам-интизамы позан гардашдан узаг кәзәсиниз. **7** Сиз биздән нечә нүмунә көтүрмәји вә бунун чох вачиб олдуғуну јахшы билирсиниз, чүнки биз сизинлә оларкән низам-интизама риајәт етмишик. **8** Һавајы јерә һеч кәсин чөрәјини јемәмишик. Әксинә, кечә-күндүз тәр төкүб зәһмәт чәкмишик ки, һеч биринизин бојнунда ағыр јүк олмајаг. **9** Елә билмәјин ки, буна һаггымыз јохдур, хејр, сизә өрнәк олмаг үчүн белә етдик. **10** Сизин јанынызда оланда белә көстәриш вермишдик: «Ишләмәк истәмәјән јемәк дә јемәсин». **11** Бизә хәбәр чатыб ки, аранызда бәзиләри низам-интизамы позур, әлини ағдан-гараја вурмур, башгаларынын ишинә гарышыр. **12** Беләләринә Ағамыз Иса Мәсиһин ады илә әмр едиб төвсијә едирик ки, башларыны ашағы салыб өз ишләри илә мәшғул олсунлар вә алын тәри илә газандыгларыны јесинләр.

13 Гардашлар, сиз исә дүзкүн иш көрмәкдән јорулмајын. **14** Лакин кимсә бу мәктубда дедикләримизә итаәт етмирсә, ону көздән гојмајын* вә онунла јолдашлыг етмәјин. Гој о, һәрәкәтинә көрә хәчаләт чәксин. **15** Бунунла белә ону дүшмән һесаб етмәјин, лакин гардашыныз олдуғу үчүн она өјүд-нәсиһәт верин.

16 Гој сүлһүн мәнбәји олан Ағамыз даима сизә һәр саһәдә әмин-аманлыг версин. Гој Ағамыз сизинлә олсун.

17 Мән Павел, һәр мәктубда олдуғу кими, саламларымы өз әлимлә јазыб сизә чатдырырам. Бу, мәним нишанымдыр.

18 Ағамыз Иса Мәсиһин лүтфү һамыныза јар олсун!

2Слк 3:14* Јахуд «она нәзарәт един»

ТИМОТЕЈӘ

БИРИНЧИ МӘКТУБ

1 Хиласкарымыз Аллаһын вә үмидимиз Мәсиһ Исанын әмри илә Мәсиһ Исанын һәвариси олан Павелдән **2** иман јолунда өз доғма балам кими севдијим Тимотејә мәктуб.

Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Мәсиһ Исадан кәлән лүтф, мәрһәмәт вә сүлһ сәнә јар олсун.

3 Мән Македонијаја кетмәјә һазырлашаркән сәни Ефесдә галмаға тәшвиг етдијим кими, инди дә төвсијә едирәм ки, бәзи адамлара јад тәлимләри өјрәтмәји гадаған едәсән. **4** Гој онлар үјдурма рәвајәтләрә вә нәсил шәчәрәләрини арашдырмаға ујмасынлар. Бунлардан инсана һеч бир фајда кәлмәз; бунлар Аллаһын иманла бағлы көрдүјү тәдбирләринин јајылмасы әвәзинә, бош јерә вахт апаран суаллар доғурур. **5** Бу көстәришин мәгсәди одур ки, һамыызда сидги-үрәкдән кәлән, тәмиз вичдандан вә ријасыз имандан доған мәһәббәт олсун. **6** Бәзиләри бунлардан узаглашыб бошбош сөһбәтләрә баш гошмушлар. **7** Онларын көнлүндән ганун мүәллими олмаг кечир, анчаг нә өз дедикләриндән, нә дә чидд-чәһдлә иддиа етдикләри шејләрдән башлары чыхмыр.

8 Биз билирик ки, Ганун мүкәммәлдир, бир шәртлә ки, дүзкүн

тәтбиг едилсин. **9** Ахы Ганун сал-
еһ адамлар үчүн јох, ганун-
суз, итаәтсиз, Аллаһдан горхмајан,
күнаһлы, сәдагәтсиз*, мүгәддәс шеј-
ләри һеч јеринә гојан адамлар
үчүн, гатилләр, о чүмләдән ата-ана
гатилләри, **10** әхлагсыз, кишибаз,
инсан оғрулары, јаланчы, анды по-
зан вә сағлам тәлимә зидд ишләрлә
мәшғул олан адамлар үчүн верилиб.
11 Бу тәлим хошбәхт Аллаһ тәрә-
финдән мәнә әманәт едилән шанлы
хош хәбәрә мүвафигдир.

12 Мәнә күч верән Ағамыз Мәсиһ
Исаја миннәтдарам, чүнки о, мәни
садиг биләрәк мәнә белә бир хидмәт
һәвалә едиб. **13** Һәрчәнд әввәлләр
мән күфр данышыр, Аллаһын хал-
ғыны тәгиб едирдим вә чох һәјасыз
адам идим. Бүтүн бунлара бахма-
јараг, Аллаһ мәнә мәрһәмәт көстәр-
ди, чүнки мән чаһил идим вә иман-
сыз олдуғум үчүн белә һәрәкәт едир-
дим. **14** Анчаг мән иман вә Мәсиһ
Иса јолундакы мәһәббәтлә јанашы,
Рәббин лүтфүнү дә бол-бол дад-
дым. **15** Мәсиһ Иса бу дүнјаја күн-
аһлы адамлары хилас етмәк үчүн
кәлди. Бу сөзләр доғру вә там етима-
да лајигдир. О күнаһ саһибләриндән
дә ән бетәри мәнәм. **16** Буна бах-
мајараг, мәнә мәрһәмәт көстәрилди
ки, Мәсиһ Иса мәним үзәримдә бү-
түн сәбрини нүмајиш етдирсин вә
мән әбәди һәјат үмидилә она иман
кәтирәнләр үчүн бир нүмунә олум.

17 Гој әбәдијјәт Падшаһы, көзә-
көрүнмәз вә өлмәз јеканә Аллаһ сон-
сузадәк еһтирам вә шөһрәт саһиби
олсун! Амин.

18 Оғлум, Тимотеј, сәнә ишa-
рә едән пејғәмбәрликләрә әсасән бу
көстәриши верирәм ки, онларын са-
јәсиндә мәрдликлә мүбаризә апара-
сан, **19** иманыны вә тәмиз вичда-
ныны горујасан. Бәзиләри өз вичда-
ныны тапдамыш вә онларын иманы
кәми кими гәзаја уғрамышдыр.
20 Һименеј вә Александр да белә-
риндәндир. Онлары Шејтана тәслим
етдим ки, бу чәзадан ибрәт көтүрүб
күфр данышмағы тәркитсинләр.

2 Илк нөвбәдә төвсијә едирәм ки,
һәр чүр инсандан өтрү јалва-
рыш, дуа, саһиш вә шүкүрләр едил-
син. **2** Һәмчинин падшаһлар вә
мәмурлар үчүн дә дуа един ки, биз
бундан сонра да башымызы ашағы
салыб сакит һәјат сүрәк, там сәдагәт
вә чиддијјәтлә Аллаһа хидмәт едәк.
3 Бу, Хиласкарымыз Аллаһын кө-
зүндә јахшы вә мәгбулдур, **4** ахы
О истәјир ки, һәр чүр инсан хилас
олуб һәгигәт барәсиндә дәгиг билијә
јијәләнсин. **5** Аллаһ тәкдир вә Ал-
лаһла инсанлар арасында јалныз
бир васитәчи вар. Бу, јер үзүндә ја-
шамыш инсан Мәсиһ Исадыр.
6 О, мүвафиг бир фидјә кими, һа-
мыдан өтрү чаныны верди. Вахт кә-
ләндә бу һагда шәһадәт вериләчәк.
7 Мән дә бу мәгсәдә мүждәчи вә
һәвари, башга халглара иман вә һә-
гигәти өјрәдән мүәллим тәјин едил-
мишәм. Доғру сөјләјирәм, сөзләрим-
дә јалан јохдур.

8 Истәјирәм ки, јығышдығыныз
һәр јердә кишиләр сәдагәтлә әлләри-
ни көјә галдырыб дуа етсинләр, гә-
зәб вә мүбаһисәләрдән узаг олсун-
лар. **9** Ејнилә гадынлар да өзләри-
ни чүрбәчүр сач дүзүмү, гызыл, мир-
вари, јахуд баһалы либасларла јох,
ләјагәтли кејимлә, һәја вә әдәб-әр-
канла*, **10** мөмин олдугларыны
иддиа едән гадынлара јарашан јах-
шы ишләрлә бәзәсинләр.

11 Гој гадын сусараг там табе-
ликлә тәлим алсын. **12** Гадынын
тәлим вермәсинә, јахуд киши үзә-

1Тм 1:9* Јахуд «садиг мәһәббәтдән мәһ-
рум»

1Тм 2:9* Јахуд «сағлам дүшүнчә илә»

риндә башчылыг етмәсинә изин вермирәм. О, сусуб гулаг асмалыдыр. **13** Чүнки әввәл Адәм јарадылды, сонра Һәвва. **14** Бундан башга алданан да Адәм дејилди, гадын тамамилә алданараг Аллаһын әмрини позду. **15** Анчаг о, ушаг доғмагла өзүнү мүдафиә едәчәк, бир шәртлә ки, сағлам дүшүнчәли олуб иманыны, мәһәббәтини вә паклығыны горусун.

3 Доғру дејирләр ки, нәзарәтчи вәзифәсинә чан атан адам јахшы иш көрүр.

2 Елә исә нәзарәтчи гүсурсуз, тәк бир гадынла евли, һәр шејдә һәддини билән, сағлам дүшүнчәли, низам-интизамы севән, гонагпәрвәр, тәлим вермәкдә сәриштәли, **3** ағыллы-камаллы олмалыдыр. О, сәрхошлуг етмәмәли, башгаларына әл галдырмамалы, давакар вә пулпәрәст олмамалыдыр. **4** Аиләсини јахшы идарә етмәли, ушаглары итаәткар вә тәрбијәли олмалыдыр **5** (ахы инсан өз аиләсини идарә едә билмирсә, Аллаһын јығынчағынын гајғысына нечә галачаг?). **6** О, һәмчинин имана тәзә кәләнләрдән олмамалыдыр ки, гүррәләниб Иблисә чыхарылмыш һөкмә дүчар олмасын. **7** Бундан әлавә, кәнар адамлар да онун һаггында јахшы фикирдә олмалыдырлар ки, о, бәднам олуб Иблисин тәләсинә дүшмәсин.

8 Хидмәти көмәкчиләр дә ејнән чидди олмалыдырлар. Онлар икиүзлү, шәраб дүшкүнү, һагсыз газанч һәриси олмамалы, **9** тәмиз вичданла иманын мүгәддәс сиррини горумалыдырлар.

10 Гој әввәлчә онларын јарарлы олуб-олмадығы сынанылсын. Әкәр гүсурсуздурларса, гој хидмәт етсинләр.

11 Гадынлар да һәмчинин бөһтанчы олмамалы, әксинә, чидди олмалы, һәр шејдә һәдд билмәли, һәр саһәдә сәдагәтли олмалыдырлар.

12 Хидмәти көмәкчи тәк бир гадынла евли олмалыдыр. О, ушаглары вә ев әһлини јахшы идарә етмәлидир. **13** Чүнки ләјагәтлә хидмәт едәнләр јахшы ад газаныр вә Мәсиһ Исаја кәтирдикләри иман сајәсиндә бөјүк чәсарәтлә данышырлар.

14 Үмидварам ки, тезликлә јанына кәләчәјәм. Амма јенә дә бунлары сәнә јазырам ки, **15** ишдир јубансам, Аллаһын евиндә нечә давранмағы биләсән. Бу ев вар олан Аллаһын јығынчағы, һәгигәтин сүтуну вә дајағыдыр. **16** Аллаһа сәдагәтин мүгәддәс сирри, доғрудан да, бөјүкдүр: Иса чисмән зүһур етди, руһани варлыг кими салеһ елан едилди, мәләкләр гаршысында дурду, милләтләр арасында тәблиг олунду, дүнјада она иман едилди, шөһрәтлә көјә апарылды.

4 Мүгәддәс руһ васитәсилә ајдын дејилир ки, кәләчәкдә бәзиләри пис руһларын илһамландырдығы кәлмәләрә вә чинләрин тәлимләринә ујуб имандан дөнәчәк, **2** вичданларына санки даг басылмыш јаланчыларын ријакарлығынын тәсири алтына düшüб јолдан чыхачаглар. **3** Бу икиүзлүләр евләнмәји гадаған едир вә Аллаһын јаратдығы немәтләри јемәји јасаг едирләр. Һәрчәнд Аллаһ бу немәтләри јарадыб ки, иманы вә һәгигәт һаггында дәгиг билији олан адамлар онлары шүкранла јесинләр. **4** Аллаһын јаратдығы һәр шеј көзәлдир вә шүкранла јејилирсә, рәдд едилмәмәлидир, **5** чүнки дуа илә вә Аллаһын сөзү илә пакланыр.

6 Гардашлара бу мәсләһәтләри вермәклә сән Мәсиһ Исанын нүмунәви бир хидмәтчиси олдуғуну, иманын вә риајәт етдијин мүкәммәл

тәлимин сөзләри илә бәсләндијини көстәрәчәксән. **7** Мүгәддәс шејләри мурдарлајан мәнасыз*, ујдурма рәвајәтләри исә рәдд ет вә Аллаһа сәдагәтли галмаг үчүн вар күчүнлә чалыш#. **8** Ахы физики мәшгин фајдасы бир о гәдәр дә чох дејил, Аллаһа сәдагәт исә һәр шеј үчүн фајдалыдыр, чүнки һәм индики, һәм дә кәләчәк һәјатымыз ондан асылыдыр. **9** Бу сөзләр доғрудур вә там етимада лајигдир. **10** Биз бундан өтрү зәһмәт чәкир вә вар күчүмүзлә чалышырыг, чүнки үмидимизи һәр чүр инсанын, әләлхүсус да садиг адамларын Хиласкары — вар олан Аллаһа бағламышыг.

11 Бунлары даима тәләб ет вә өјрәт. **12** Гој кәнч олдуғуна көрә һеч кәс сәнә сајмазјана јанашмасын. Данышыгда, рәфтарда, мәһәббәтдә, иманда вә паклыгда садигләрә нүмунә ол. **13** Мән кәләнәдәк өзүнү Мүгәддәс Јазылары чамаат гаршысында охумаг, өјүд-нәсиһәт вә тәлим вермәк ишинә һәср ет. **14** Ағсаггаллар шурасы сәнин үзәринә әлләрини гојанда пејғәмбәрлик васитәсилә алдығын әнама лагејд јанашма. **15** Бүтүн бунлар барәсиндә дәриндән дүшүн вә өзүнү бунлара тамамилә һәср ет ки, һамы сәндәки инкишафы ајдын көрсүн. **16** Өзүнә вә вердијин тәлимә һәмишә диггәт јетир. Бунлардан бәрк-бәрк јапыш, чүнки бу јолла һәм өзүнү, һәм дә сәнә гулаг асанлары хилас едәчәксән.

5 Јашлы кишиләри сәртликлә мәзәммәт етмә, онлара атана јалвардығын кими јалвар, чаванларла гардашын кими, **2** ағбирчәкләрлә анан кими, кәнч гадынларла бачын кими тәмиз нијјәтлә давран.

3 Көмәјә еһтијачы олан дул гадынлара һөрмәт бәслә. **4** Әкәр һәр һансы бир дул гадынын ушаглары, јахуд нәвәләри варса, гој онлар әввәлчә евдә Аллаһа сәдагәт көстәрмәји өјрәнсинләр, валидејнләринә вә нәнә-бабаларына гаршы өвладлыг борчуну јеринә јетирсинләр, чүнки бу, Аллаһа хошдур. **5** Һәгигәтән дә дул галмыш јохсул гадын үмидини Аллаһа бағлајыр вә дуа едиб кечә-күндүз Она јалварыр. **6** Анчаг чисмани истәкләринин далынча дүшән дул гадын саг олса да, әслиндә өлүдүр. **7** Буна көрә дә онлардан тәләб ет ки, гүсурсуз олсунлар. **8** Әкәр кимсә өз јахынларынын, әләлхүсус да аиләсинин гејдинә галмырса, о, иманы инкар едиб вә имансыздан да бетәрдир.

9 Сијаһија јашы алтмышы һагламыш, әринә садиг олмуш*, **10** хејирхаһ ишләри илә танынан дул гадынлар алынсын. Ушагларына јахшы тәрбијә вермиш, гонагпәрвәр олмуш, мүгәддәсләрин ајағыны јумуш, чәтинлик чәкәнләрә көмәк әлини узатмыш, һәр чүр јахшы ишлә мәшғул олмуш дул гадынлары сијаһија ал.

11 Чаван дул гадынлары исә сијаһија алма, чүнки чинси истәкләри Мәсиһлә онларын арасында дурандa онлар әрә кетмәк истәјир **12** вә иманла вердикләри илк вәди поздугларына көрә мәһкум едилирләр. **13** Үстәлик, онлар гапы-гапы кәзиб тәнбәллијә алышырлар. Тәнбәл олмалары бир јана, һәлә бир деди-году илә мәшғул олур вә артыгәскик данышараг чамаатын ишинә гарышырлар. **14** Буна көрә дә чаван дул гадынларын әрә кетмәјини, ушаг доғмасыны, ев ишләри илә мәшғул олмасыны истәјирәм. Белә олдугда әлејһдарлар бизи писләмәјә

1Тм 4:7* Һәрфән «гоча гарыларын данышдығы нағыллары» **7#** Һәрфән «мәшг ет»

1Тм 5:9* Һәрфән «бир кишинин арвады олмуш»

бәһанә тапмазлар. **15** Онсуз да бәзиләри јолуну азыб Шејтанын далынча кедибләр. **16** Әкәр иманлы бир гадынын аилә үзвләри арасында дул гадынлар варса, гој онлара көмәк етсин ки, јығынчағын үзәринә јүк дүшмәсин. Онда јығынчаг һәгигәтән дә кимсәсиз дул гадынлара көмәк едә биләр.

17 Јығынчағы јахшы идарә едән ағсаггаллар, хүсусән дә, Аллаһын сөзүнү чанла-башла данышан вә өјрәдән ағсаггаллар икигат һөрмәтә лајиг көрүлмәлидирләр. **18** Ахы Мүгәддәс Јазыларда дејилир: «Хырманда дән дөјән өкүзүн ағзыны баглама», һәмчинин белә јазылыб: «Зәһмәткеш һаггыны алмаға лајигдир». **19** Ағсаггала гаршы иттиһамы ики вә ја үч шаһидин шәһадәти олмаса, гәбул етмә. **20** Күнаһ ишләјәнләри һамынын гаршысында тәнбеһ ет ки, дикәрләринин дә көзү горхсун. **21** Аллаһын, Мәсиһ Исанын вә сечилмиш мәләкләрин гаршысында сәнә тапшырырам: бу көстәришләрә чидд-чәһдлә әмәл ет, гәрар вермәздән әввәл һәр шеји диггәтлә јохла вә һеч вахт гәрәзлә иш көрмә.

22 Һеч кәсин үзәринә тәләм-тәләсик әл гојма, башгаларынын күнаһларына әлбир олма, паклығыны гору.

23 Мәдәндәки ағрылара вә тез-тез нахошладығына көрә даһа су ичмә, арабир шәраб ич.

24 Бәзи адамларын күнаһлары көз габағындадыр вә онлары бирбаша һөкмә дүчар едир, дикәрләринин күнаһлары исә сонрадан үзә чыхачаг. **25** Ејнилә јахшы ишләр дә көз габағындадыр, көрүнмәјәнләр исә чох кизли галмајачаг.

6 Гој бојундуруг алтында олан бүтүн гуллар саһибләрини бөјүк һөрмәтә лајиг билсинләр ки, Аллаһын ады вә тәлими бәднам едилмәсин. **2** Ағасы иманда олан гуллар исә о, гардашдыр дејә, она етинасыз јанашмасынлар. Әксинә, гој онлар даһа да чанла-башла хидмәт етсинләр, ахы онларын јахшы хидмәтиндән јарарлананлар елә өз әзиз һәмиманлыларыдыр.

Бундан сонра да дедикләрими өјрәт вә өјүд-нәсиһәт вер. **3** Әкәр кимсә башга бир тәлими јајырса вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән саглам сөзләрә вә Аллаһа сәдагәтә әсасланан тәлимлә разылашмырса, **4** демәли, о гүрләәниб, һеч нәји дәрк етмир, мүбаһисә етмәк вә сөзкүләшдирмәк хәстәлијинә тутулуб. Бүтүн бунларын ахыры пахыллыг, мүнагишә, тәһгирамиз данышыг, бәдкүманлыгдыр. **5** Бунлар позғун зеһинли вә һәгигәтдән мәһрум адамларын бош шеј үстүндә шиддәтли мүбаһисәләринә кәтириб чыхарыр. Онлар Аллаһа сәдагәти газанч мәнбәји һесаб едирләр. **6** Сөзсүз, нәји варса, онунла гане олмағы бачаран инсан үчүн Аллаһа сәдагәт, доғрудан да, бөјүк газанч мәнбәјидир. **7** Ахы биз бу дүнјаја һеч нә кәтирмәмишик, өзүмүзлә дә һеч нә апармајачағыг. **8** Буна көрә дә јемәјимиз, палтарымыз вә галмаға јеримиз варса, бунларла гане олачағыг.

9 Анчаг варланмаг истәјәнләр ширникләниб тәләјә дүшүрләр, инсаны фәлакәтә вә мәһвә апаран бир чох мәнасыз вә зәрәрли хәјаллара гапылырлар. **10** Чүнки һәр чүр пислијин көкү пулпәрәстликдир. Бәзиләри бу севдаја дүшәрәк иман јолундан чыхмыш, өзләрини санки гылынчла јаралајараг чохлу әзаб чәкмишләр.

11 Сән исә, ејј Аллаһ бәндәси, белә шејләрдән гач. Салеһлијә, Аллаһа сәдагәтә, имана, мәһәббәтә,

мәтинлијә вә һәлимлијә чан ат.
12 Иман угрунда апардығымыз
шанлы мүбаризәдә шүчаәтлә дөјүш
вә әбәди һәјатдан бәрк јапыш. Сән
әбәди һәјата дәвәт алдын вә она
инандығыны көзәл бир шәкилдә бир
чохларынын гаршысында бәјан ет-
дин.

13 Понти Пилатын гаршысында
көзәл шәһадәт вермиш Мәсиһ Иса-
нын вә һәр шејә һәјат верән Алла-
һын өнүндә сәнә әмр едирәм:
14 Ағамыз Иса Мәсиһин зүһурунадәк
бу әмрә риајәт едиб гүсурсуз вә
ләкәсиз јаша. **15** Мүбарәк вә ва-
һид Һөкмдарымыз тәјин олунмуш
вахтда зүһур едәчәк. О, падшаһлар
Падшаһы вә ағалар Ағасыдыр,
16 өлмәзлијә јеканә малик олан, әл-
чатмаз нурда јашајан, инсанлардан
һеч кәсин көрмәдији вә көрә билмә-
дији шәхсдир. Гој о, әбәдијјән шөһ-
рәт вә әзәмәт саһиби олсун! Амин.

17 Бу зәманәдә варлы оланлара
әмр ет ки, өзләриндән разы олма-
сынлар вә үмидләрини кәлди-кедәр
вар-дөвләтә јох, һәјатдан һәзз алма-
ғымыз үчүн бизи һәр шејлә бол-
бол тәмин едән Аллаһа бағласын-
лар. **18** Јахшылыг етсинләр, хе-
јирли ишләрлә зәнкин олсунлар,
сәхавәтли вә әл тутмаға һазыр
олсунлар, **19** өзләри үчүн саламат
галачаг хәзинә јығсынлар, јәни әсил
һәјатдан бәрк-бәрк јапышмагдан
өтрү кәләчәк үчүн мөһкәм тәмәл гој-
сунлар.

20 Ејј Тимотеј, сәнә верилмиш
әманәти гору, мүгәддәс шејләри
мурдарлајан бош сөһбәтләрдән
вә һәгигәтә зидд фикирләр доғуран
јаланчы биликдән узаг дур. **21** Бә-
зиләри бу «билији» нүмајиш етдирә-
рәк имандан дөндүләр.

Гој Аллаһын лүтфү сизә јар ол-
сун.

ТИМОТЕЈӘ

ИКИНЧИ МӘКТУБ

1 Мәсиһ Иса јолундакы һәјат вә-
динә ујғун олараг, Аллаһын
ирадәсилә Мәсиһ Исанын һәвариси
олан Павелдән **2** әзиз балам Ти-
мотејә мәктуб.

Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Мә-
сиһ Исадан кәлән лүтф, мәрһәмәт вә
сүлһ сәнә јар олсун.

3 Дәдә-бабаларым кими, тәмиз
вичданла ибадәт етдијим Алла-
һа шүкүрләр олсун. Сәни дур-
мадан, кечә-күндүз дуаларымда јад
едирәм, **4** көз јашларыны јадыма
салдығча сәни көрүб севинәчәјим
вахты лап сәбирсизликлә көзләји-
рәм. **5** Чүнки сәндәки ријасыз
иманы хатырлајырам. Әввәлчәдән
нәнән Лоидада вә анан Евникидә ја-
шајан бу иман, әминәм ки, сәндә дә
јашајыр.

6 Буна көрә дә әлләрими сәнин
үзәринә гојдуғум заман Аллаһдан
алдығын әнамы аловландырмағы
унутма. **7** Ахы Аллаһ бизә горхаг-
лыг руһу јох, күч, мәһәббәт вә сағ-
лам дүшүнчә руһу вериб. **8** Буна
көрә дә Ағамыз һагтында шаһид-
лик етмәкдән утанма вә онун уғ-
рунда мәһбус олан мәнә көрә хә-
чаләт чәкмә. Аллаһын вердији күч-
үн сајәсиндә хош хәбәрдән өтрү
пајына дүшән әзијјәтләрә синә кәр.
9 О, бизи хилас етди вә әмәлләри-
мизә көрә јох, Өз нијјәтинә вә

лүтфүнә көрә бизи мүгәддәс олмаға чағырды. Бу лүтф бизә әзәлдән бәри Мәсиһ Иса васитәсилә көстәрилмишдир, **10** анчаг инди Хиласкарымыз Мәсиһ Исанын зүһуру илә ачылмышдыр. О, өлүмү арадан галдырды, хош хәбәр васитәсилә һәјата вә чүрүмәзлијә нур сачды. **11** Мән дә бу хош хәбәрин мүждәчиси, һәвариси вә мүәллими тәјин едилмишәм.

12 Мәһз буна көрә дә мән бүтүн әзијјәтләрә гатлашырам вә бундан утанмырам. Чүнки инандығым Шәхси таныјырам вә әминәм ки, О, Һөкм күнүнә кими әманәтими горумаға гадирдир. **13** Сән исә Мәсиһ Иса јолунда иман вә мәһәббәт көстәрәркән мәндән ешитдијин сағлам сөзләр нүмунәсиндән ајрылма. **14** Дахилимиздә јашајан мүгәддәс руһун көмәји илә бу көзәл әманәти горујуб сахла.

15 Билдијин кими, Асија вилајәтиндә һамы, о чүмләдән Фикел вә Һермокен дә мәндән үз дөндәриб. **16** Гој Рәбб Онисифорун аиләсинә мәрһәмәт көстәрсин, чүнки о, һәбсдә олдуғумдан утанмајыб тез-тез мәни руһландырырды. **17** О, Ромада оланда мәни ахтарыб тапмышды. **18** Гој Рәбб Јеһова Һөкм күнүндә она рәһм етсин. Онун Ефесдә нечә хидмәт етдијини исә мәндән дә јахшы билирсән.

2 Оғлум, Мәсиһ Иса јолунда сәнә көстәрилмиш лүтфдән даима күч ал, **2** мәндән ешитдијин вә бир чохларынын шәһадәт етдији шејләри садиг адамлара әманәт ет ки, онлар да тәлим вермәк үчүн јарарлы олсунлар. **3** Мәсиһ Исанын чәсур әскәри кими, пајына дүшән әзијјәтләрә синә кәр. **4** Ахы һеч бир әскәр газанч далынча дүшмүр, әксинә, ону һәрби хидмәтә чағырмыш адамын рәғбәтини газанмаға чалышыр. **5** Јарыш иштиракчыларындан да кимсә гајдалары позурса, мүкафат* алмыр. **6** Мәһсулун илк пајыны зәһмәткеш әкинчи көтүрүр. **7** Дедикләрим үзәриндә даима дүшүн. Рәбб сәнә һәр саһәдә дәрракә верәчәк.

8 Унутма ки, Иса Мәсиһ дирилиб. О, Давудун нәслиндән иди. Тәбліғ етдијим хош хәбәр дә бу һагдадыр. **9** Мән бу хош хәбәрә көрә әзаб-әзијјәтә гатлашырам, һәтта чинајәткар кими гандалланмышам. Анчаг Аллаһын сөзүнү һеч ким гандаллаја билмәз. **10** Буна көрә дә сечилмишләрдән өтрү һәр шејә дөзүрәм ки, онлар да Мәсиһ Иса јолунда хиласа вә әбәди шөһрәтә јетишә билсинләр. **11** Доғру дејилиб ки, әкәр онунла бирликдә өлмүшүксә, бирликдә дә јашајачағыг, **12** һәр шејә дөзүрүксә, бирликдә дә падшаһлыг едәчәјик. Әкәр ону дансаг, о да бизи даначаг. **13** Биз вәфасыз чыхсаг да о, һәмишә вәфалыдыр, чүнки өзүнү дана билмәз.

14 Бүтүн бунлары даима онлара хатырлат, Аллаһын гаршысында бир шаһид кими, онлары һәр сөзә көрә мүбаһисә етмәкдән чәкиндир. Бу мүбаһисәләрин һеч бир хејри јохдур, онлары динләјәнләрин исә иманы сарсылыр. **15** Вар гүввәнлә чалыш ки, Аллаһын һүзуруна Онун бәјәндији бир адам, һәгигәт сөзүнү дүзкүн өјрәдән, алныачыг бир ишчи кими чыхасан. **16** Мүгәддәс шејләри мурдарлајан бош сөһбәтләрдән исә узаг ол, чүнки бу чүр сөһбәтләри едәнләр Аллаһа гаршы кет-кедә даһа чох һөрмәтсизлик едәчәкләр **17** вә онларын сөзү гангрена кими јајылачаг. Һименај вә Филит бу гәбилдәндирләр. **18** Бу адамлар дирилмәнин артыг баш вердијини дејәрәк һәгигәтдән

2Тм 2:5* Һәрфән «чәләнк», јахуд «тач»

узаглашыблар вә бәзиләринин иманыны јыхырлар. **19** Бунунла белә, Аллаһын гојдуғу мөһкәм бүнөврә дурур вә онун үзәриндә бу мөһүр гојулуб: «Јеһова Она мәхсус оланлары таныјыр» вә «Гој Јеһованын адыны чағыран һәр кәс һагсызлыгдан әл чәксин».

20 Бөјүк бир евдә гызылдан вә күмүшдән дүзәлдилмиш габлар олдуғу кими, ағачдан вә килдән дүзәлдилмиш габлар да олур. Онлардан бәзисини шәрәфли, дикәрләрини исә шәрәфсиз мәгсәд үчүн истифадә едирләр. **21** Әкәр кимсә шәрәфсиз мәгсәд үчүн истифадә олунан габлардан узаг дурурса, шәрәфли мәгсәд үчүн истифадә едилән, пакланмыш, саһиби үчүн јарарлы, һәр чүр јахшы ишә һазыр бир габ олачаг. **22** Буна көрә дә кәнчлијә хас истәкләрдән гач, әвәзиндә Рәбби сидги-үрәкдән чағыранларла бирликдә салеһлијә, имана, мәһәббәтә вә сүлһә чан ат.

23 Бундан әлавә, ахмаг, мәнасыз мүбаһисәләрин даваја кәтириб чыхартдығыны билдијин үчүн онлары рәдд ет. **24** Рәббин гулу чәкишмәләрдән узаг дурмалы, һамыјла мүлајим* давранмалы, тәлим вермәјә јарарлы олмалы, һагсызлыгла гаршылашанда өзүнү әлә алмалы, **25** бәдхаһлара һәлимликлә нәсиһәт вермәлидир. Бәлкә, Аллаһ онлара төвбә үчүн јол ачар вә онлар һәгигәт барәсиндә дәгиг билијә јијәләнәр, **26** Иблисин истәкләрини јеринә јетирмәк үчүн онун торуна дири-дири дүшдүкләрини көрәр вә ағылларыны башларына јығыб онун әлиндән азад ола биләрләр.

3 Буну бил ки, ахыр күнләрдә сон дәрәчә ағыр бир зәманә кәләчәк. **2** Чүнки инсанлар худбин, пулпәрәст, өзүнү өјән, өзүндән разы, күфр данышан*, валидејнләринә итаәт етмәјән, нанкор, вәфасыз, **3** доғмаларыны севмәјән, тәрс, бөһтанчы, тәмкинсиз, залым, јахшылығын дүшмәни, **4** хаин, өз билдијини едән, ловға олачаглар, Аллаһдан чох ејш-ишрәти севәчәкләр. **5** Онлар үздән өзләрини Аллаһ адамы кими көстәрәчәк, әслиндә исә Аллаһын јолу илә кетмәјәчәкләр. Беләләриндән узаг кәз. **6** Белә адамларын арасындан һијлә илә евләрә кириб күнаһ ишләмәјә мејилли, нәфсинин гулу олан, **7** даима өјрәнән, амма һеч чүр һәгигәт барәсиндә дәгиг билијә јијәләнә билмәјән зәиф иradәли гадынлары јолдан сапдыран адамлар чыхырлар.

8 Јаннис вә Јамбрис Мусаја гаршы чыхдыглары кими, бу адамлар да һәгигәтә гаршы чыхырлар. Онларын зеһни тамамилә позғунлашыб вә артыг иман јолунда јеримәјә јарарлы дејилләр. **9** Онлар бундан артыг ирәлиләјә билмәјәчәкләр, чүнки о ики нәфәрин ағылсызлығы әввәл-ахыр үзә чыхдығы кими, бунларын да ағылсызлығы һамыја бәлли олачаг. **10** Сән исә мәним тәлимими, һәјат јолуму, амалымы, иманымы, сәбримі, мәһәббәтими, дөзүмүмү изләдин. **11** Антакијада, Конјада вә Листрада нечә тәгибләрлә гаршылашдығымы, әзаб чәкдијими дә билирсән. Анчаг Ағамыз бүтүн бунлардан мәни гуртарды. **12** Әслиндә, Мәсиһ Иса јолунда јеријәрәк Аллаһа сәдагәтлә јашамаг истәјәнләрин һамысы тәгиб олуначаг. **13** Пис адамлар вә фырылдагчылар исә алдадыб алданараг даһа да пис ишләр көрәчәкләр.

14 Сән исә өјрәндијин вә доғрулуғуна әмин олдуғун шејләрә са-

---

2Тм 2:24* Јаһуд «нәзакәтли»

2Тм 3:2* Јаһуд «сөјүшкән»

диг гал, ахы сән бунлары кимләрдән өјрәндијини јахшы билирсән. **15** Бундан башга Мәсиһ Исаја кәтирдијин иман васитәсилә хиласа јетишмәјин үчүн сәни һикмәтли етмәјә гадир олан Мүгәддәс Јазылары көрпәликдән билирсән. **16** Мүгәддәс Јазылардакы һәр кәлмә Аллаһ тәрәфиндән илһамланмышдыр вә тәлим, тәнбеһ, ислаһ вә салеһлик јолунда тәрбијә үчүн фајдалыдыр. **17** Бунун сајәсиндә Аллаһ бәндәси там сәриштәли, һәр чүр јахшы ишә тамамилә һазыр ола биләр.

4 Зүһур едиб падшаһ кими кәләндә дириләри вә өлүләри мүһакимә едәчәк Мәсиһ Исанын вә Аллаһын гаршысында сәнә чидди шәкилдә тапшырырам: **2** Аллаһын сөзүнү тәблиғ ет, бу иши јубанмадан, һәм сабит, һәм дә кәркин вахтда көр, бүтүн сәбрини вә тәлим вермәк габилијјәтини топлајараг тәнбеһ ет, мәзәммәт ет, үрәкләндир. **3** Чүнки елә бир зәманә кәләчәк ки, инсанлар саглам тәлимдән имтина едәчәк, гулагларына хош кәләни ешитмәк үчүн өз истәкләринә ујғун мүәллим сечәчәкләр. **4** Онлар һәгигәтә гулаг асмајачаг, ујдурма рәвајәтләрә мејил салачаглар. **5** Сән исә һәр саһәдә ајыг ол, әзијјәтләрә гатлаш, хош хәбәри тәблиғ ет, хидмәтини там јеринә јетир.

6 Мән артыг шәраб тәгдими кими гурбанкаһын үзәринә төкүлүрәм вә гуртулушумун вахты јахындыр. **7** Мән чәсарәтлә вурушдум, гаршымдакы мәсафәни ахырадәк гачдым вә иман јолундан кәнара чыхмадым. **8** Бу вахтдан етибарән мәним үчүн салеһлик тачы горунуб сахланылыр. Салеһ һаким олан Ағамыз Һөкм күнүндә бу тачы мәнә мүкафат кими верәчәк вә тәкчә мәнә јох, онун зүһуруну һәсрәтлә көзләјәнләрин һамысына мүкафат верәчәк.

9 Чалыш тезликлә јаныма кәләсән. **10** Чүнки Димас бу дөврү севдији үчүн мәни тәрк едиб Салоникијә кетди, Крескес Галатијаја, Титус исә Далматијаја јолланды. **11** Тәкчә Лука јанымдадыр. Кәләндә Маркы да өзүнлә көтүрәрсән, чүнки онун мәнә бөјүк көмәји дәјир. **12** Тихики Ефесә көндәрдим. **13** Троасда Карпкилдә гојдуғум күркү вә тумарлары, хүсусән дә пергамент тумарларыны кәләндә өзүнлә кәтирәрсән.

14 Мискәр Александр мәнә чох пислик едиб; Јеһова она етдији пислијин әвәзини верәчәк. **15** Сән дә өзүнү ондан көзлә, чүнки сөзләримизә јаман мүгавимәт көстәрирди.

16 Мүдафиәм үчүн илк дәфә чыхыш едәндә һеч кәс тәрәфими сахламады, һамы мәни тәрк етди. Гој Аллаһ буну онларын ајағына јазмасын. **17** Анчаг Ағамыз јанымда дуруб мәнә күч верирди ки, тәблиғ иши мәним васитәмлә там јеринә јетирилсин вә бүтүн милләтләр бу хош хәбәри ешитсин. Беләчә, мән ширләрин ағзындан гуртулдум. **18** Ағамыз мәни һәр бир писликдән гуртарачаг вә өз сәмави падшаһлығы үчүн горујуб сахлајачаг. Она әбәдијјәт боју ешг олсун! Амин.

19 Прискаја вә Акилаја, һәмчинин Онисифорун аиләсинә салам де.

20 Ераст Коринфдә галды, Трофими хәстә һалда Милетдә гојдум. **21** Чалыш гыша гәдәр кәләсән.

Евбул, һәмчинин Пуденс, Лин, Клаудиа вә бүтүн гардашлар сәнә салам көндәрирләр.

22 Гој Ағамыз сәнин овгатына хејир-дуа версин. Онун лүтфү сизә јар олсун.

ТИТУСА

МӘКТУБ

1 Аллаһын сечилмишләринин иманына вә һәгигәт барәсиндәки дәгиг билијә әсасән Аллаһын гулу вә Иса Мәсиһин һәвариси олан Павелдән Титуса мәктуб. Һәгигәт Аллаһа сәдагәтлә бағлыдыр, **2** сәдагәт исә һеч вахт јалан данышмајан Аллаһын өзәлдән бәри вәд етдији әбәди һәјат үмидинә әсасланыр. **3** О, мүнасиб билдији вахтда Өз сөзүнү тәблиг хидмәти васитәсилә ашкар етди. Бу хидмәт Хиласкарымыз Аллаһын әмри илә мәнә һәвалә едилди. **4** Шәрикли иманымыза көрә өз доғма балам кими севдијим Титус,

Атамыз Аллаһдан вә Хиласкарымыз Мәсиһ Исадан кәлән лүтф вә сүлһ сәнә јар олсун!

5 Мән сәни Критдә она көрә гојдум ки, јарымчыг ишләри гајдаја саласан вә көстәриш вердијим кими, шәһәрләрдә ағсаггаллар тәјин едәсән. **6** Ағсаггал гүсурсуз вә тәк бир гадынла евли олмалыдыр. Онун ушаглары позғунлуг вә итаәтсизликдә иттиһам олунмамалы, иманлы олмалыдырлар. **7** Бәли, нәзарәтчи Аллаһын нөкәрбашысы кими, гүсурсуз олмалыдыр. О, өзүндән башга һеч кими бәјәнмәјән, тез өзүндән чыхан, сәрхошлуг едән олмамалы, башгаларына әл галдырмамалы, һагсыз газанч һәриси олмамалыдыр. **8** Әксинә, хејирхаһлыг етмәји севмәли, гонагпәрвәр, саглам дүшүнчәли, әдаләтли, сәдагәтли вә тәмкинли олмалыдыр. **9** О, тәлим верәркән Аллаһын етимада лајиг сөзүнә бағлы галмалыдыр ки, саглам тәлимин сајәсиндә һәм гардашлары үрәкләндирсин, һәм дә бу тәлимә зидд кедәнләри тәнбеһ едә билсин.

10 Чүнки итаәтсиз, бошбоғаз вә јаланчы адамлар чохдур, онларын арасында сүннәт тәрәфдарларындан да аз дејил. **11** Беләләринин ағзыны јуммаг лазымдыр, чүнки онлар һагсыз газанч хатиринә артыг-әскик фикирләр јајараг нечә-нечә аиләнин иманыны сарсытмышлар. **12** Елә онларын өз пејғәмбәри белә дејиб: «Критлиләр һәмишә јалан данышарлар, онлар вәһши һејван кими тәһлүкәлидирләр, авара вә гарынгулудурлар».

13 Бу, доғрудан да, беләдир. Буна көрә дә иманлары мөһкәм олсун дејә, онлары даима чидди тәнбеһ ет. **14** Гој онлар јәһудиләрин нағылларына, һәгигәтдән үз дөндәрән адамларын әмрләринә фикир вермәсинләр. **15** Тәмиз адам үчүн һәр шеј тәмиздир. Анчаг мурдар вә имансыз адам үчүн тәмиз һеч нә јохдур, чүнки онларын зеһни дә, вичданы да позулуб. **16** Онлар һамынын гаршысында Аллаһы таныдыгларыны сөјләјирләр, анчаг әмәлләри илә Ону инкар едирләр, чүнки онлар ијрәнчдирләр, итаәтсиздирләр вә һеч бир јахшы ишә јарамырлар.

2 Сән исә һәмишә саглам тәлимә јарашан сөзләр даныш. **2** Гој јашлы кишиләр һәр шејдә һәдд билсинләр, чидди, саглам дүшүнчәли олуб иманда, мәһәббәтдә вә дөзүмдә мөһкәм олсунлар. **3** Ејнилә дә ағбирчәкләр мөминләрә јарашан тәрздә һөрмәтчил олмалыдырлар. Онлар бөһтанчы вә шәраб дүшкүнү олмамалы, јахшы шејләр өјрәтмәлидирләр. **4** Гој онлар чаван кәлинләрә әрләрини вә ушагларыны севмәји, **5** саглам дүшүнчәли, исмәтли, ишли-күчлү, хејирхаһ олмағы, һәмчинин әрләринә табе

олмағы ашыласынлар ки, Аллаһын
сөзү бәднам едилмәсин.
6 Ејнилә дә чаванлары сағлам
дүшүнчәли олмаға тәшвиг ет,
7 өзүн һәр саһәдә јахшы ишләр көр-
әрәк онлара нүмунә ол. Тәлимдә
доғручул вә чидди ол, **8** данышы-
ғын тәмиз, гүсурсуз олсун ки, әлеј-
дарлар бизим һаггымызда демәјә
бир сөз тапмајыб утансынлар.
9 Гој гуллар һәр саһәдә ағала-
рына табе олсунлар вә онлары мәм-
нун етсинләр, сөз гајтармасынлар,
10 оғурлуг етмәсинләр, әксинә, аға-
ларына там садиг олуб һәр саһәдә
Хиласкарымыз Аллаһын тәлимини
бәзәсинләр.
11 Чүнки Аллаһын һәр чүр инса-
на хилас кәтирән лутфү ашкар едил-
ди. **12** Бу лутф бизә пислији вә бу
дүнјаја хас истәкләри рәдд едиб бу
зәманәдә сағлам дүшүнчә, салеһлик
вә Аллаһа сәдагәтлә һәјат сүрмәји
өјрәдир. **13** Бөјүк Аллаһын вә Хи-
ласкарымыз Мәсиһ Исанын шанлы
зүһуруну вә сәадәт долу үмидими-
зин һәјата кечәчәјини көзләјәркән
белә јашамалыјыг. **14** Мәсиһ өзү-
нү уғрумузда фәда етди ки, бизи
һәр чүр ганунсузлугдан гуртарыб тә-
мизләјәрәк өзү үчүн бир әмлак ки-
ми, јахшы ишләрә чан јандыран бир
халг тәшкил етсин.
15 Бундан сонра да әлиндә олан
там ихтијарла даныш, үрәкләндир
вә тәнбеһ ет. Гој һеч кәс сәнә јухары-
дан ашағыја бахмасын.

3 Һакимијјәтә вә һөкумәтләрә
табе олмағы вә итаәт етмәји
даима онлара хатырлат. Гој онлар
һәр чүр јахшы ишә һазыр олсунлар,
2 һеч кәс барәсиндә пис данышма-
сынлар, давакар олмасынлар,
ағыллы-камаллы олуб, һамы илә мү-
лајим даврансынлар. **3** Ахы биз дә
вахтилә дүшүнчәсиз, итаәтсиз ол-
муш, јолуну азмыш, өз нәфсинин вә
ејш-ишрәтин гулу олмуш, пислик вә
пахыллыг ичиндә јашамыш, мәнфур
олмуш, бир-биримизә нифрәт етми-
шик.
4 Анчаг Хиласкарымыз Аллаһын
хејирхаһлығы вә инсанпәрвәрлији
ашкар едиләндә **5** О, салеһ ишлә-
римизә көрә дејил, мәрһәмәти сајә-
синдә күнаһларымызы јујуб бизи
хилас етди вә һәјата гајтарды, мүгәд-
дәс руһу васитәсилә бизи јениләш-
дирди. **6** О, Хиласкарымыз Иса
Мәсиһ васитәсилә бу руһдан бизә
бол-бол верди ки, **7** Онун лутфү
сајәсиндә салеһ елан едилдикдән
сонра биз үмидимизә әсасән әбәди
һәјата варис олаг.
8 Бу сөзләр етимада лајигдир.
Сәндән саһиш едирәм, бунлары
дөнә-дөнә вурғула ки, Аллаһа иман
едәнләр фикирләрини јахшы ишлә-
рә чәмләшдирсинләр. Бунлар көзәл
вә һамы үчүн фајдалы сөзләрдир.
9 Ахмаг мүбаһисәләрдән, нәсил
шәчәрәләрини арашдырмагдан, Га-
нундан өтрү чәкишмәләрдән вә да-
валардан узаг ол, чүнки бунлар бош
вә мәнасыз шејләрдир. **10** Тәри-
гәтчи фикирләр јајан адама кәл-
дикдә исә ики хәбәрдарлыгдан сон-
ра онунла әлагәни кәс, **11** чүнки
белә адам јолдан сапыб вә күнаһ иш-
ләјәрәк өзү-өзүнү мәһкум едир.
12 Артемас ја да Тихик јанына
кәләндән сонра чалыш тезлик-
лә Никопола, јаныма кәләсән, чү-
нки гышы орада галачағам. **13** Га-
нуну јахшы билән Зенас, һәмчинин
Аполлос үчүн јол тәдарүкү көр ки,
онлар корлуг чәкмәсинләр. **14** Гој
бизимкиләр дә өз зәрури еһтијачла-
рыны тәмин етмәк үчүн јахшы иш-
ләрлә мәшғул олмағы өјрәнсинләр
вә хидмәтдә бәһрәсиз галмасынлар.
15 Јанымда оланларын һамысы
сәнә салам дејир. Бизи севән һәми-
манлылара саламларымы чатдыр.
Гој Аллаһын лутфү сизә јар олсун.

ФИЛИМОНА

МӘКТУБ

1 Мәсиһ Иса уғрунда мәһбус олан Павелдән вә гардашымыз Тимотејдән сәнә — әзиз гардашымыз вә әмәкдашымыз Филимона, **2** һәмчинин бачымыз Апфијаја, силаһдашымыз Архипә вә сәнин евиндәки јығынчаға мәктуб.

3 Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун.

4 Дуаларымда нә вахт сәнин адыны чәксәм, һәмишә Аллаһыма шүкүр едирәм, **5** чүнки Ағамыз Исаја вә бүтүн мүгәддәсләрә олан мәһәббәтин вә инамын барәдә даима ешидирәм. **6** Буна көрә дуаларымда диләјирәм ки, Мәсиһин сајәсиндә һәр бир јахшы шејә саһиб олдуғуну дәрк едәрәк, бизимлә ејни имана шәрик олдуғуну әмәлләринлә көстәрәсән. **7** Гардашым, сәнин мәһәббәтин мәнә бөјүк севинч вә тәсәлли кәтирди, чүнки сәнин сајәндә мүгәддәсләрин көнлү шад олду*.

8 Мәһз бу сәбәбдән Мәсиһин бир һәвариси кими, дүзкүн бир иши көрмәјин үчүн сәнә әмр етмәјә ихтијарым олса да, **9** мән Павел, јашлы бир адам, һәлә үстәлик Мәсиһ Иса уғрунда мәһбус, мәһәббәтинә күвәниб сәндән рича едирәм. **10** Һәбсдә икән руһани атасы олдуғум өвладымла, Онисимлә әлагәдар сәндән бир саһишим вар. **11** Һәрчәнд бир вахт онун сәнә бир фајдасы јох иди, инди исә һәм сәнә, һәм дә мәнә фајдасы вар. **12** Бах ону, үрәјимин парасыны сәнә кери көндәрирәм.

13 Ачығы, ону јанымда сахламаг истәрдим ки, хош хәбәр уғрунда әлигандаллы олдуғум мүддәтдә сәнин әвәзинә мәнә хидмәт етсин. **14** Амма сәнин разылығын олмадан һеч бир шеј етмәк истәмирәм, әксинә, истәјирәм ки, бу јахшылығы мәчбури јох, өз хошунла едәсән. **15** Бәлкә дә, о, сәндән гыса мүддәтә елә бунун үчүн ајрылмышды ки, сән ону һәмишәлик кери ала биләсән, **16** артыг бир гул кими јох, гулдан гат-гат үстүн әзиз бир гардаш кими. Әкәр о, мәним үчүн бу гәдәр әзиздирсә, көр шәхсән сәнә вә Ағамыза хидмәтдә нә гәдәр гијмәтли олачаг! **17** Буна көрә дә мәни өзүнә јолдаш һесаб едирсәнсә, ону меһрибанлыгла гаршыла, санки мәни гаршылајырсан. **18** Лакин әкәр о, сәнә гаршы пис бир иш көрмүш вә ја сәнә борчлудурса, онлары мәндән чыхарсан. **19** Мән, Павел, өз әлимлә јазырам: әвәзини өдәјәчәјәм. Һәлә демирәм ки, һәјатын үчүн дә мәнә борчлусан. **20** Бәли, гардашым, изин вер Ағамыз јолунда сәндән хејир көрүм: Мәсиһ хатиринә көнлүмү шад елә.

21 Мәнә гулаг асачағына күвәниб бунлары сәнә јазырам вә әминәм ки, дедикләримдән дә артығыны едәчәксән. **22** Бир саһишим дә вар, галмаг үчүн мәнә бир јер һазырла; үмид едирәм ки, дуаларыныз сајәсиндә сизин үчүн азадлыға чыхачағам.

23 Мәсиһ Иса уғрунда мәһбус јолдашым Епафрас сәнә салам көндәрир. **24** Һәмчинин әмәкдашларым Марк, Аристарх, Димас вә Луканын да сәнә саламы вар.

25 Гој Ағамыз Иса Мәсиһ өз лүтфү илә овгатыныза хејир-дуа версин.

Флм 1:7* Јаһуд «руһу тәзәләнди». Һәрфән «бағырсаглары», ән дәрин һиссләрә аиддир

ИБРАНИЛӘРӘ

МӘКТУБ

1 Аллаһ кечмишдә дәфәләрлә вә мүхтәлиф јолларла улу аталарымыза пејғәмбәрләр васитәсилә мүрачиәт етмишдир, **2** бу күнләрин сонунда исә бизә Оғлу васитәсилә мүрачиәт едиб. Онун васитәсилә Аллаһ дөврләри јарадыб вә ону һәр шејин вариси тәјин едиб. **3** Оғул Аллаһын әзәмәтинин иникасыдыр вә өз симасында Аллаһын шәхсијјәтини дәгигликлә әкс етдирир, һәмчинин һәр шеји Онун үдрәтли сөзү илә сахлајыр. О, бизи күнаһдан тәмизләјәндән сонра јүксәкләрдә, әзәмәт саһиби олан Аллаһын сағында әјләшди. **4** Буна көрә дә мәләкләрдән даһа үстүн ад газандығы үчүн онларын мөвгејиндән дә уча мөвге тутду.

5 Аллаһ мәләкләрдән һансына: «Сән Мәним оғлумсан. Бу күн сәнә Ата олдум», — дејиб? Һәмчинин: «Мән она Ата, о да Мәнә оғул олачаг», — дејиб? **6** Аллаһ илкин Оғлуну јенидән јер үзүнә көндәрәндә белә дејир: «Гој Аллаһын бүтүн мәләкләри она тәзим етсинләр».

7 Һәмчинин мәләкләр барәсиндә белә дејилир: «О, мәләкләрини күләк кими күчлү едир*, инсанларын рифаһына чалышан бу хидмәтчиләрини од-алов едир». **8** Оғул барәсиндә исә јазылыб: «Аллаһ әбәдијјәт боју тахтын олачаг, сәнин шаһлыг әсан доғрулуг әсасыдыр. **9** Сән салеһлији севдин, пислијә нифрәт етдин. Буна көрә дә Аллаһ, сәнин Аллаһын сәни јолдашларындан даһа чох шадлыг јағы илә мәсһ етди». **10** Һәмчинин дејилир: «Ејі Ағамыз, јерин бүнөврәсини әзәлдән сән гурмусан, көјләр дә әлинин ишидир. **11** Онлар јох олуб кедәчәк, сән исә һәмишә вар олачагсан. Онлар палтар кими көһнәләчәк вә **12** сән онлары бүрүнчәји, јахуд палтары бүкән кими бүкәчәксән. Онлар дәјишәчәк, сән исә дәјишмәз галачагсан, илләрин түкәнмәјәчәк».

13 О, мәләкләрдән һансына: «Дүшмәнләрини кәтил кими ајагларынын алтына гојанадәк сағымда отур», — дејиб? **14** Мәкәр онларын һамысы хиласы мирас алачаг адамлара хидмәт етмәк үчүн көндәрилән хидмәтчи руһани варлыглар дејилләр?

2 Буна көрә дә ешитдикләримизә хүсусилә диггәтли олмалыјыг ки, ахын бизи башга сәмтә апармасын. **2** Ахы мәләкләр васитәсилә верилмиш сөз данылмаз идисә, һәр чүр чинајәт вә итаәтсизлик әдаләтлә чәзаландырылырдыса, **3** белә бир мөһтәшәм хиласа лагејд јанашсаг, чәзадан нечә гача биләчәјик? Бу хилас һаггында илк дәфә Ағамыз данышыб вә ону ешидәнләр буну бизә тәсдиг етмишләр. **4** Аллаһ да мүгәддәс руһу Өз ирадәсинә көрә пајлајараг, мөчүзәләр, әламәтләр вә мүхтәлиф үдрәтли ишләр васитәсилә буна шаһадәт етмишдир.

5 Ахы һаггында данышдығымыз кәләчәк јер үзүнү Аллаһ мәләкләрә табе етмәјиб. **6** Лакин бир нәфәр нә вахтса белә шаһадәт етмишди: «Инсан кимдир ки, онун һаггында дүшүнүрсән вә бәшәр оғлу нәдир ки, онун гајғысыны чәкирсән? **7** Сән ону мәләкләрдән бир аз ашағы ендирдин, сонра башына шәрәф вә изәт тачы гојдун, ону әлләринин иши үзәринә тәјин етдин. **8** Һәр шеји

Ибр 1:7* Һәрфән «руһани варлыг едир», јунанча *пнеума*, 6–чы Әлавәјә бах

она табе едиб ајаглары алтына гојдун». Аллаһ һәр шеји она табе едәрәк табе едилмәмиш бир шеј гојмады. Һәрчәнд һәр шејин она табе олдуғуну һәлә көрмәсәк дә, **9** мәләкләрдән бир аз ашағы ендирилмиш, әзаб чәкиб өлмүш вә буна көрә башына шәрәф вә иззәт тачы гојулмуш Исаны көрүрүк. О, Аллаһын лүтфү илә һәр кәсин әвәзинә өлүмү дадды.

10 Һәр шеј Аллаһ үчүндүр вә һәр шеј Онун васитәсилә мөвчуддур. Аллаһын көзүндә мәгбул көрүндү ки, бир чох оғулу шөһрәтә чатдырмаг үчүн онларын хиласынын Өндәрини әзаблар васитәсилә камиллијә јетишдирсин. **11** Чүнки мүгәддәс едән дә, мүгәддәс едиләнләр дә бир Атадандыр. Буна көрә дә о, онлара «гардашларым» демәјә утанмыр, **12** ахы белә дејир: «Адыны гардашларыма бәјан едәчәјәм, јығынчағын ичиндә Сәни нәғмәләрдә тәрәннүм едәчәјәм». **13** Һәмчинин јазылыб: «Она күвәнәчәјәм». Бундан әлавә дејир: «Будур, мән вә Јеһованын мәнә вердији өвладлар».

14 «Өвладлар» бәни-инсан* олдуглары үчүн, о да инсан олду ки, өз өлүмү илә Иблиси, өлүм силаһларынын саһибини мәһв етсин **15** вә өмүрләри боју өлүм горхусу илә јашајараг көләлик әсарәтиндә оланларын һамысыны азад етсин. **16** Чүнки о, мәләкләрә јох, Ибраһимин нәслинә көмәк етмәк үчүн кәлмишди. **17** Буна көрә дә инсанларын күнаһыны өртән барышыг гурбаны тәгдим етмәк вә Аллаһа хидмәтдә мәрһәмәтли вә садиг баш каһин олмаг үчүн о, һәр шејдә «гардашларына» охшамалы иди. **18** О, сынаг вахты әзаб чәкдији үчүн сынагларла үзләшәнләрин дә имдадына јетишмәјә гадирдир.

3 Көјләр дәвәтинә лајиг көрүлмүш мүгәддәс гардашлар, баш каһин вә елчи кими гәбул етдијимиз Иса һаггында дүшүнүн. **2** Аллаһын бүтүн евиндә* садиг олмуш Муса кими, Иса да ону бу мөвгејә јүксәлтмиш Аллаһа садиг иди. **3** О, Мусадан да бөјүк шөһрәтә лајиг көрүлдү, нечә ки, мемар тикдији евдән даһа бөјүк шөһрәтә лајиг көрүлүр. **4** Әлбәттә, һәр бир ев кимсә тәрәфиндән тикилир, һәр шеји тикән исә Аллаһдыр. **5** Муса бир хидмәтчи кими Аллаһын евиндә садиг иди вә онун хидмәти кәләчәкдә ашкар едиләчәк шејләри тәмсил едирди. **6** Мәсиһ дә бир Оғул кими Аллаһын еви үзәриндә рәһбәрлик едәркән садиг иди. Биз Аллаһын евијик, бу шәртлә ки, ахырадәк чәсарәтлә данышыб өјүндүјүмүз үмидә бәрк-бәрк сарылаг.

7 Буна көрә дә мүгәддәс руһ васитәсилә дејилдији кими: «Бу күн Онун сәсини ешидирсинизсә, **8** үрәјинизи инадкар етмәјин, нечә ки, әчдадларыныз сәһрада сынаг вахты Ону гәзәбләндирмишдиләр. **9** Онлар сәһрада Мәни сынајыр, имтаһана чәкирдиләр, һалбуки гырх ил әрзиндә көрдүјүм ишләрин шаһиди олмушдулар. **10** Бу сәбәбдән үрәјим о нәсилдән икраһ етди вә дедим: “Онларын үрәји һәмишә јолумдан дөнүр, онлар Мәним јолларымы танымырлар”. **11** Мән гәзәбләниб анд ичдим: “Онлар динчлик күнүмә јетишмәјәчәкләр”».

12 Гардашлар, еһтијатлы олун ки, һеч биринизин үрәји вар олан Аллаһдан узаглашараг корланыб имансыз олмасын. **13** Нә гәдәр ки «бу күн» дејилән вахт давам едир, һәр күн бир-биринизә нәсиһәт верин ки, һеч кәсин үрәји күнаһын күчү илә товланыб сәртләшмәсин.

Ибр 2:14* Һәрфән «әтдән вә гандан»

Ибр 3:2* Јәни Аллаһын јығынчағында

14 Башланғычда биздә олан гәтиј-
јәти сонадәк горујуб сахладығы-
мыз тәгдирдә, Мәсиһлә ортаг олача-
ғыг. **15** Чүнки: «Бу күн Онун сәси-
ни ешидирсинизсә, үрәјинизи инад-
кар етмәјин, нечә ки, әҹдадларыныз
Ону гәзәбләндирмишдиләр».
16 Сәсини ешидә-ешидә Ону ким
гәзәбләндирирди? Мәкәр Мусанын
рәһбәрлији алтында Мисирдән чы-
ханларын һамысы буну етмирди?
17 Бундан әлавә, Аллаһ гырх ил әр-
зиндә кимә гаршы икраһ дујурду?
Мәкәр Онун икраһ дујдуғу адам-
лар күнаһ ишләјиб сәһрада өлән-
ләр дејилди? **18** Аллаһ итаәтсиз-
лик едәнләрдән башга кимә анд
ичиб демишди ки, Онун динчлик кү-
нүнә јетишмәјәчәкләр? **19** Көрдү-
јүмүз кими, онлар инамсызлыг уч-
батындан о күнә јетишә билмәди-
ләр.

4 Беләликлә, Аллаһын динчлик
күнүнә јетишмәк вәди һәлә гүв-
вәдә икән, диггәтли олаг ки, нала-
јиг давраныб бу имканы әлдән бу-
рахмајаг. **2** Хош хәбәр онлара тәб-
лиг олундуғу кими, бизә дә тәблиг
олунуб. Лакин онлар ешитдикләри
сөздән бәһрәләнмәдиләр, чүнки он-
ларын иманы итаәт едәнләрин има-
ны кими күчлү дејилди. **3** Иман
едән бизләр динчлик күнүнә јетишә-
чәјик, ахы О дејиб: «Мән гәзәбләниб
анд ичдим: “Онлар динчлик күнүмә
јетишмәјәчәкләр”», һәрчәнд О, иш-
ләрини бәшәр нәсли дүнјаја кәл-
мәздән* әввәл битириб. **4** Бир јер-
дә једдинчи күн һаггында белә деји-
лир: «Аллаһ бүтүн ишләрини бити-
риб једдинчи күндә динчәлди»
5 вә јенә тәкрар едир: «Онлар дин-
члик күнүмә јетишмәјәчәкләр».
6 Беләликлә, хош хәбәри илк
ешидәнләр итаәтсизлик учбатындан
динчлик күнүнә јетишмәдиләр. Ан-
чаг бәзиләри һәлә динчлик күнүнә
јетишмәлидирләр дејә, **7** О, хејли
вахтдан сонра Давудун дили илә
мәзмурда «бу күн» дејәрәк јенидән
тәјин етдији бир күнә ишарә едир.
Нечә ки, јухарыда дејилиб: «Бу күн
Онун сәсини ешидирсинизсә, үрә-
јинизи инадкар етмәјин». **8** Јешуа
онлары динчлик јеринә кәтирсәјди,
Аллаһ артыг башга бир күн һаггын-
да данышмазды. **9** Демәли, Алла-
һын халгыны һәлә шәнбә истираһә-
ти көзләјир. **10** Аллаһ бүтүн иш-
ләриндән динчәлдији кими, Алла-
һын динчлик күнүнә јетишмиш
адам да бүтүн ишләриндән динчә-
лир.
11 Буна көрә дә кәлин бу дин-
члик күнүнә јетишмәк үчүн вар күч-
үмүзлә чалышаг вә диггәтли олаг
ки, һеч кәс күнаһ ишләјиб онлар
кими, итаәтсизлик јолуна дүшмә-
син. **12** Чүнки Аллаһын сөзү чан-
лы вә күдрәтлидир; о, һәр чүр ики-
ағызлы гылынчдан итидир вә о гә-
дәр дәринә ишләјиб ки, бәдәнлә
руһу, ојнагларла илији бир-бирин-
дән ајырыр, үрәјин дүшүнчә вә ни-
јјәтләрини үзә чыхарыр. **13** Онун
көзүндән кәнарда галан мәхлуг јох-
дур, һәр шеј апачыг Онун көзү өнүн-
дәдир. Биз Она чаваб верәчәјик.
14 Беләликлә, көјләрә дахил ол-
муш Аллаһын Оғлу Исанын шәхсин-
дә али баш каһинимиз вар дејә,
кәлин дурмадан она кәтирдијимиз
иманы бәјан едәк. **15** Чүнки о, елә
бир баш каһин дејил ки, зәифлик-
римизи анлаја билмәсин, бизә чаны
јанмасын, ахы о да бизим кими, һәр
чәһәтдән сынаныб, лакин күнаһ ет-
мәјиб. **16** Буна көрә дә кәлин чә-
сарәтлә данышараг лүтф тахтына ја-
хынлашаг ки, Аллаһдан мәрһәмәт
көрүб вахтында көмәк алмаг үчүн
лүтф тапаг.

Ибр 4:3* Һәрфән «тохум ахыдыландан бәри». Адәмлә Һәвванын дүнјаја ушаг кәтирмәси нәзәрдә тутулур

5 Инсанлар арасындан сечилән һәр бир баш каһин бәхшиш вә күнаһлара көрә гурбан тәгдим етмәк үчүн инсанларын рифаһындан өтрү Аллаһын гаршысында хидмәтә тәјин едилир. **2** Онун өзүнүн дә зәифликләри олдуғу үчүн о, билмәдән күнаһ иш тутан адамларла мүлајимчәсинә давранмағы бачарыр. **3** Буна көрә дә о һәм өзүнүн, һәм дә халғын күнаһларындан өтрү гурбан тәгдим етмәли олур.

4 Инсан бу шәрәфә өзү-өзүндән јох, Һарун кими, Аллаһ тәрәфиндән дәвәт аланда лајиг көрүлүр. **5** Ејнилә, Мәсиһ дә шәрәфли баш каһин вәзифәсинә өзү-өзүнү тәјин етмәди, она хитабән: «Сән Мәним оғлумсан. Бу күн сәнә Ата олдум», — дејән ону бу шәрәфә лајиг көрдү. **6** Башга бир јердә исә белә дејир: «Сән Мелхиседегә бәнзәр әбәди каһинсән».

7 Мәсиһ јер үзүндә јашадығы күнләрдә ону өлүмдән гуртармаға гадир олан Аллаһа фәрјад етмиш, көз јашлары илә јалвармыш, диләмишди вә Аллаһдан горхдуғуна көрә дуалары ешидилмишди. **8** О, Аллаһын Оғлу олса да, чәкдији әзаблар сајәсиндә итаәтли олмағы өјрәнди **9** вә камиллијә јетишәндән сонра она итаәт едән инсанларын әбәди хиласына замин дурду, **10** үчүнки Аллаһ ону Мелхиседегә бәнзәр баш каһин адландырды.

11 Онун барәсиндә һәлә чох шеј демәк олар, амма зеһниниз күтләшдији үчүн буну изаһ етмәк мүшкүл мәсәләдир. **12** Иманда олдуғунуз мүддәти нәзәрә алсаг, сиз кәрәк чохдан мүәллим олајдыныз, анчаг сиз елә бир вәзијјәтдәсиниз ки, кимсә сизә лап башдан Аллаһын мүгәддәс сөзләри илә бағлы ибтидаи тәлимләри јенидән өјрәтмәлидир. Инди сизә бәрк гида јох, сүд лазымдыр. **13** Сүдлә гидаланан адам салеһлик һаггындакы сөзлә таныш дејил, чүнки һәлә көрпәдир. **14** Бәрк гида исә јеткин адам үчүндүр. Белә адам гаврајышыны даима ишләтмәклә ону јахшыны писдән ајырмаға өјрәшдириб.

6 Буна көрә дә кәлин Мәсиһ һаггындакы ибтидаи тәлимләри архада гојуб, јеткинлијә доғру ирәлиләјәк вә өлүмә апаран ишләрдән төвбә, Аллаһа иман, **2** суја батырма ајини, әл гојма ајини, өлүләрин дирилмәси вә әбәди һөкм һаггындакы тәлимләрлә јенидән бүнөврә гојмајаг. **3** Мән әминәм ки, Аллаһын изнијлә јеткинлијә јетишәчәјик.

4 Чүнки бир дәфә һәгигәтлә нурланмыш, сәмави әнамы дадмыш, мүгәддәс руһу гәбул етмиш, **5** Аллаһын мисилсиз сөзүнү вә кәләчәк дөврләрин гүдрәтини дадмыш, **6** лакин сонра имандан дөнмүш адамлары јенидән төвбәјә кәтирмәк гејри-мүмкүндүр. Чүнки онлар Аллаһын Оғлуну јенидән дирәкдә едам едиб аләмдә рүсвајчылыға дүчар етмиш олурлар. **7** Мисал үчүн, торпаг боллуча јаған јағышы чанына һөпдурур, сонра әкинчи үчүн гидаја јарарлы битки јетишдирир вә әвәзиндә Аллаһдан бәрәкәт алыр. **8** Јох әкәр тикан вә гангал јетишдирирсә, тәрк едилир, ону ләнәт көзләјир, ахырда исә јандырылыр.

9 Әзизләрим, бу чүр данышсаг да, әминик ки, хиласа чатмаг үчүн сиз даһа јахшы вәзијјәтдәсиниз. **10** Ахы Аллаһ әдаләтсиз дејил ки, кечмишдә вә инди мүгәддәсләрә хидмәт едәрәк Онун адына бәсләдијиниз мәһәббәти вә чәкдијиниз зәһмәти унутсун. **11** Арзумуз будур ки, һәр бириниз әввәлки шөвглә хидмәт едәрәк үмидинизин һәјата кечәчәјинә олан там әминлији ахырадәк горујуб сахлајасыныз. **12** Белә чә, тәнбәлләшмәјиб, вәдләри иман вә сәбирлә ми-

рас аланлардан нүмунә көтүрәчәксиниз.

13 Аллаһ Ибраһимә вәд верәндә Өзүндән бөјүк бир кимсә мөвчуд олмадығы үчүн Өз варлығына анд ичәрәк **14** деди: «Мән мүтләг сәнә хејир-дуа верәчәјәм, мүтләг нәслини чохалдачағам». **15** Ибраһим бу вәди сәбир көстәрәндән сонра алды. **16** Инсанлар өзләриндән бөјүк варлыға анд ичирләр, онларын анды мүбаһисәләрә сон гојур, белә ки, онлара һүгуги зәманәт верир. **17** Ејнилә дә, Аллаһ вәд варисләринә Өз ниј̇ј̇әтинин дәјишмәзлијини даһа тутарлы сүбутла нүмајиш етдирмәк гәрарына кәләрәк анд ичди. **18** Беләчә, Аллаһын јалан данышмасы мүмкүн олмајан бу ики дәјишмәз шеј сајәсиндә Онун сығынаҹағына гачмыш бизләр, үрәкләниб гаршымыздакы үмиддән бәркбәрк јапыша биләрик. **19** Биз һәјатымызы бу үмидә бағламышыг. Бу үмид бизим үчүн етибарлы вә мөһкәм кәми лөвбәри кимидир вә пәрдәнин о бири тәрәфинә кечир. **20** Ораја бизим угрумузда кирән сәләфимиз Иса, Мелхиседегә бәнзәр әбәдилик баш каһин олду.

7 Сәлим падшаһы олан Мелхиседег Аллаһ-Тааланын каһини иди. О, падшаһлар үзәриндә зәфәр чалмыш Ибраһимин гаршысына чыхды вә она хејир-дуа верди. **2** Ибраһим дә она һәр шејин онда бирини верди. О, адынын мәнасына көрә илк нөвбәдә «салеһлик Падшаһы», ејни заманда Сәлим падшаһы, јәни «сүлһ Падшаһыдыр». **3** Онун ата-анасынын ады мәлум дејил, әсли-нәчабәти билинмир. Һәјатынын нә башланғычы, нә сону бәллидир. Аллаһын Оғлуна бәнзәдилдији үчүн о, әбәдилик каһин олараг галыр.

4 Көрүн о нечә бөјүк адам иди ки, гәбилә башчысы Ибраһим гәнимәтин ән јахшы һиссәсинин онда бирини она вермишди! **5** Бәли, Леви оғулларындан каһинлик вәзифәсинә тәјин олунанлар Ганунун әмринә риајәт едиб халгдан, јәни Ибраһимин нәсли олан өз гардашларындан ондабир веркисини јығырлар. **6** Анчаг онларла ејни сојдан олмајан адам вәдләрә малик олан Ибраһимдән ондабир веркиси алды вә она хејир-дуа верди. **7** Бурадан ачыг-ајдын көрүрүк ки, бөјүк кичијә хејир-дуа верир. **8** Биринчи һалда фани адамлар ондабир веркисини алырдылар, дикәр һалда исә ондабир веркисини алан адам һаггында шәһадәт едилир ки, о сағдыр. **9** Һәтта дејә биләрәм ки, халгдан ондабир веркисини јыған Леви дә Ибраһим васитәсилә Мелхиседегә ондабир веркисини вермишди, **10** чүнки Мелхиседег Ибраһимин гаршысына чыханда Леви һәлә улу атасы Ибраһимин белиндән кәлмәмишди.

11 Әкәр Аллаһын Өз халгына вердији Ганунун сәчијјәви әламәти олан Леви каһинлији васитәсилә камиллијә јетишмәк мүмкүн олсајды, онда Һаруна бәнзәр јох, Мелхиседегә бәнзәр башга бир каһинин мејдана кәлмәсинә һеч еһтијаҹ галардымы? **12** Анчаг каһинлијин дәјишилмәси ганунун да дәјишилмәси зәрурәтини јарадыр. **13** Сөзүкедән адам башга гәбиләдәндир вә о гәбиләдән һеч кәс гурбанкаһда хидмәт етмәмишдир. **14** Ағамызын Јәһуда гәбиләсиндән кәлдији һамыја мәлумдур. Анчаг Муса каһинләрдән данышаркән бу гәбилә барәсиндә һеч бир шеј демәмишди.

15 Бүтүн бунлардан даһа ајдын көрүнүр ки, Мелхиседегә бәнзәр башга бир каһин мејдана чыхыр. **16** О, инсан үчүн верилмиш әмр сајәсиндә јох, мәһволунмаз һәјат гүввәси сајәсиндә каһин олду.

17 Чүнки Мүгәддәс Јазыларда онун һаггында дејилир: «Сән Мелхиседегә бәнзәр әбәди каһинсән».

18 Демәли, зәифлији вә әлверишсизлији учбатындан әввәлки әмр ләғв олунур. **19** Чүнки Ганун һеч нәји камил етмәди. Камиллик даһа јахшы үмидин верилмәси илә мүмкүн олду. Бу үмидин сајәсиндә биз Аллаһа јахынлашырыг. **20** Аллаһ бу каһинлији андла вердији үчүн **21** (чүнки каһинлик вәзифәсини аланлар чохдур, анчаг Аллаһ онлардан өтрү анд ичмәмишди. О, тәк бир шәхс һаггында анд ичмишди: «Јеһова анд ичиб вә пешман олмајачаг. “Сән әбәдилик каһинсән”, — дејиб»), **22** Иса даһа јахшы әһдә замин олду. **23** Бундан әлавә, каһинләр өлүм учбатындан бир-бирини әвәз етмәли олурдулар, **24** анчаг о, әбәди јашадығы үчүн, онун каһинлик вәзифәсиндә хәләфи олмајачаг. **25** Бу о демәкдир ки, Иса онун васитәсилә Аллаһа јахынлашанларын там хиласына тәмин едә биләр, чүнки о, әбәди јашајан һавадардыр.

26 Биз мәһз бу чүр: сәдагәтли, мәсум, пак, күнаһлаләкәләнмәмиш, көјләрдән дә уча бир баш каһинә мөһтачыг. **27** Онун дикәр баш каһинләр кими, һәр күн һәм өзүнүн, һәм дә халғын күнаһларына көрә гурбан тәгдим етмәсинә еһтијач јохдур (чүнки о өз чанына гурбан вермәклә бу еһтијачы бирдәфәлик арадан галдырды), **28** чүнки Ганун зәифлијә мәруз инсанлары баш каһин тәјин едир, анчаг Ганундан сонра кәлмиш анд сөзү әбәдилик камилләшмиш Оғулу баш каһин тәјин етмишдир.

8 Бүтүн бу дејиләнләрин мәғзи будур: бизим баш каһинимиз көјләрдә, әзәмәт саһибинин тахтынын сағында әјләшиб. **2** О, инсан әли илә дејил, Јеһованын гурдуғу һәгиги чадырдакы Ән Мүгәддәс јердә инсанларын рифаһы үчүн хидмәт едир. **3** Һәр бир баш каһин Аллаһа бәхшишләр вә гурбанлар тәгдим етмәк үчүн тәјин едилир, буна көрә онун да тәгдим етмәјә нәји исә олмалы иди. **4** О, јер үзүндә олсајды, каһин олмазды, чүнки орада Гануна әсасән башга каһинләр бәхшиш тәгдим едирләр. **5** Онларын ичра етдији мүгәддәс хидмәт сәмави шејләрин символик тимсалы вә көлкәсидир. Бу, Муса чадыры гурмаға һазырлашаркән Аллаһын она вердији әмрдән көрүнүр: «Бах, һәр шеји дағда сәнә көстәрилән нүмунәјә әсасән ет». **6** Инди инсанларын рифаһына хидмәт етмәк үчүн Иса даһа мөһтәшәм бир тапшырыг алыб. О һәмчинин даһа јахшы вәдләр үзәриндә һүгуги чәһәтдән тәсдиг едилмиш гат-гат үстүн бир әһдин васитәчисидир.

7 Әкәр биринчи әһд гусурсуз олсајды, икинчисинә еһтијач галмазды. **8** Амма О, халғына гаршы наразылығыны бу сөзләрлә билдирир: «Јеһова бәјан едир: “Будур, Исраил еви вә Јәһуда еви илә јени әһд баглајачағым күнләр јахынлашыр. **9** Бу әһд әҹдадларыны Мисир дијарындан чыхартмаг үчүн әлләриндән тутдуғум күн онларла бағладығым әһд кими олмајачаг. Чүнки онлар Мәним әһдимә садиг галмадылар, буна көрә дә Мән онлардан үз чевирдим”, — Јеһова белә дејир».

10 «Јеһова белә дејир: “О күнләрдән сонра Исраил еви илә бағлајачағым әһд будур: ганунларымы онларын зеһнинә гојачағам, үрәкләриндә јазачағам. Мән онларын Аллаһы, онлар да Мәним халғым олачаг.

11 Артыг һеч кәс өз сојдашыны вә гардашыны: «Јеһованы таны!», — дејә өјрәтмәјәчәк, чүнки кичикдән тутмуш бөјүјәдәк һамы Мәни таныјачаг. **12** Онларын пис әмәлләри-

ни бағышлајачағам вә күнаһларыны һеч вахт хатырламајачағам”».

13 Аллаһ «јени әһд» демәклә әввәлки әһдин көһнәлдијини көстәрир. Дөврүнү баша вурмуш вә көһнәлмиш шеј исә јох олмаг үзрәдир.

9 Әввәлки әһдин мүгәддәс хидмәтлә әлагәдар һөкмләри вә јер үзүндә олан мүгәддәс чадыры вар иди. **2** Бу чадыр ики отагдан ибарәт иди. «Мүгәддәс јер» адланан биринчи отагда чыраг, маса вә тәгдим чөрәкләри вар иди. **3** Икинчи пәрдәнин архасында чадырын «Ән Мүгәддәс јер» адланан отағы јерләширди. **4** Орада гызыл бухурдан вә һәр тәрәфдән гызылла өртүлмүш әһд сандығы гојулмушду. Сандыгда ичи манна илә долу гызыл габ, Һарунун чичәкләнмиш әсасы вә әһд китабәләри вар иди. **5** Сандығын үстүндә шанлы керувлар варды вә онларын көлкәси кәффарә гапағыны өртүрдү. Анчаг инди бунлар һаггында әтрафлы данышмаг вахты дејил.

6 Һәр шеј бу чүр гуруландан сонра каһинләр мүгәддәс хидмәти ичә етмәк үчүн һәр дәфә чадырын биринчи отағына кирәрдиләр. **7** Икинчи отаға исә илдә бир дәфә јалныз баш каһин, өзү дә мүтләг ганла кирәр вә ону өз күнаһларындан вә халғын билмәдән төрәтдији күнаһлардан өтрү Аллаһа тәгдим едәрди. **8** Беләчә, мүгәддәс руһ көстәрир ки, биринчи чадыр вар икән Ән Мүгәддәс јерә кириш һәлә ачыг дејилди. **9** Бу чадыр тәјин едилмиш вахта гәдәр бир нүмунә кими дурмалы иди вә бу вахт артыг јетишиб. Бу нүмунәјә әсасән, бу күнә кими Аллаһа бәхшишләр вә гурбанлар тәгдим едилир. Анчаг онлар мүгәддәс хидмәти ичә едәнин вичданыны гүсурсуз едә билмәз, **10** чүнки јалныз гида, ички вә мухтәлиф чүр суја батырма ајинләри илә бағлыдырлар. Бунлар мадди шејләрә аид олан һүгуги тәләбләр иди вә һәр шеји јолуна гојмаг үчүн тәјин олунан вахт јетишәнәчән гүввәдә галмалы идиләр.

11 Анчаг индики хејир-дуалары кәтирмиш Мәсиһ баш каһин кими кәлди вә инсан әли илә гурулмамыш вә бу аләмдән олмајан даһа бөјүк вә мүкәммәл чадырдан кечәрәк **12** кечиләрин вә чөнкәләрин ганы илә јох, өз ганы илә Ән Мүгәддәс јерә бирдәфәлик кириб бизим үчүн әбәди хилас әлдә етди. **13** Әкәр кечи вә өкүзләрин ганы, һәмчинин дүјәнин күлү мурдар вәзијјәтдә олан адамларын үзәринә чиләниб бәдәни тәмизләјир вә пак едирсә, **14** көр әбәди руһ васитәсилә өзүнү Аллаһа гүсурсуз бир гурбанлыг кими тәгдим етмиш Мәсиһин ганы вичданымызы өлү әмәлләрдән нечә тәмизләјәчәк?! Бунун сајәсиндә биз вар олан Аллаһа ибадәт едә биләрик.

15 Буна көрә о, јени әһдин васитәчиси олду. Мәсиһ өлдү ки, дәвәт алмыш адамлар әввәлки әһдин һөкмү алтында јашајарканд төрәтдикләри күнаһлардан фидјә васитәсилә азад едилиб әбәди мирас вәдини алсынлар. **16** Чүнки әһд бағланыланда әһди бағлајан инсанын өлмәси кәрәк олур. **17** Әһди бағлајан инсан саг икән әһдин һәгиги гүввәси јохдур, чүнки әһд өлүмдән сонра гүввәјә минир. **18** Буна көрә әввәлки әһд дә ган васитәсилә гүввәјә минмишди. **19** Муса Ганундакы бүтүн әмрләри халга чатдырандан сонра чөнкәләрин вә кечиләрин ганыны, һәмчинин су, ал гырмызы јун вә һиссоп* будағыны көтүрүб китабын вә бүтүн халғын үзәринә чиләди вә **20** деди: «Бу, Аллаһын сизинлә бағладығы әһдин ганыдыр. Сиз она табе олмалысыныз». **21** О, һәмин

Ибр 9:19* Бу биткинин дәгиг ады мәлум дејил. Еһтимал ки, мәрзә

ганы чадырын вә хидмәт үчүн ишләдилән бүтүн габларын үзәринә дә чиләди. **22** Гануна көрә, демәк олар ки, һәр шеј ганла тәмизләнир; ган төкүлмәсә, әфв мүмкүн дејил.

23 Буна көрә дә сәмави шејләрин символик тимсалы бу чүр тәмизләнмәли иди, сәмави шејләр үчүнсә даһа јахшы гурбанлар лазым иди. **24** Ахы Мәсиһ керчәклијин сүрәти олан әллә дүзәлдилмиш Ән Мүгәддәс јерә јох, дүз көјә дахил олду ки, биздән өтрү Аллаһын өнүндә дурсун. **25** О, һәр ил Ән Мүгәддәс јерә башгасынын ганы илә кирән баш каһин кими, дәфәләрлә өзүнү гурбан кәтирмәк үчүн көјә дахил олмады. **26** Белә олсајды, о, бәшәр нәсли дүнјаја кәләндән бәри дөнә-дөнә әзаб чәкмәли оларды. Анчаг инди о, күнаһлары јумаг үчүн өзүнү гурбан верәрәк дөврләрин јекунунда бирдәфәлик зүһүр етди. **27** Нечә ки, инсанлар бир дәфә өлүб сонра һөкмә дүчар олачаглар, **28** еләчә дә Мәсиһ бир чох адамын күнаһыны бојнуна көтүрмәк үчүн чәми бир дәфә Аллаһа тәгдим олунду. Икинчи дәфә зүһүр етмәсинин күнаһла һеч бир әлагәси олмајачаг. Ону хилас олмаг үчүн сәбирсизликлә көзләјәнләр көрәчәкләр.

10 Ганунда кәләчәк хејир-дуаларын әсли јох, көлкәси олдуғундан инсанлар һәр ил кәтирдикләри ејни гурбанларла Аллаһа ибадәт едәнләри камиллијә чатдыра билмәзләр. **2** Белә олсајды, мәкәр гурбан кәтирмәјә сон гојулмазды? Ахы мүгәддәс хидмәти ичра едәнләр һәмишәлик тәмизләнсәјдиләр, артыг күнаһлы олдугларына дәрк етмәздиләр*. **3** Әксинә, бу гурбанлар күнаһын һөкм сүрдүјүнү һәр ил инсанлара хатырладыр, **4** чүнки өкүзләрин вә кечиләрин ганы күнаһлары һеч чүр јуја билмәз.

5 Буна көрә дә Мәсиһ дүнјаја дахил оланда Аллаһа белә демишди: «Сән гурбан вә тәгдим истәмәдин, лакин мәнә бәдән һазырладын. **6** Јандырма вә күнаһ гурбанлары Сәнә мәгбул дејилди. **7** Онда мән дедим: “Ај Аллаһым, будур, Мүгәддәс Јазыларда һаггымда јазылдығы кими, Сәнин ирадәни јеринә јетирмәјә кәлмишәм”». **8** О, әввәлчә: «Сән гурбан вә тәгдим, һәмчинин јандырма вә күнаһ гурбанлары истәмәдин, Гануна көрә тәгдим едилән бу гурбанлар Сәнә мәгбул олмады», — деди вә **9** сонра әлавә етди: «Будур, Сәнин ирадәни јеринә јетирмәјә кәлмишәм». Беләликлә, о, биринчини ләғв едиб икинчини тәсис едир. **10** Бу «ирадәјә» әсасән, биз Иса Мәсиһин бәдәнинин тәгдим едилмәси сајәсиндә бирдәфәлик мүгәддәс едилдик.

11 Бундан башга, каһинләр дөнәдөнә ејни гурбанлары кәтирәрәк күнбәкүн инсанлардан өтрү хидмәт едирләр, чүнки бу гурбанлар һеч вахт күнаһлары тамамилә јуја билмәјәчәк. **12** Бу адам исә күнаһлары јумаг үчүн әбәди дәјәри олан бир гурбан кәтирәрәк Аллаһын сағында әјләшди вә **13** о вахтдан бәри дүшмәнләринин кәтил кими ајаглары алтына гојулмасыны көзләјир. **14** О, чәми бир гурбанла мүгәддәс етдији адамлары әбәдилик камиллијә јетишдирди. **15** Мүгәддәс руһ да бизә зәманәт верир: **16** «Јеһова бәјан едир: “О күнләрдән сонра онларла бағлајачағым әһд будур: ганунларымы үрәкләринә гојачағам, зеһинләриндә јазачағам”» **17** вә сонра әлавә едир: «Онларын күнаһларыны вә һагсыз әмәлләрини бир даһа јадыма салмајачағам». **18** Күнаһ бағышланыбса, артыг кү-

---

Ибр 10:2* Јахуд «төрәтдикләри күнаһлара көрә вичдан әзабы чәкмәздиләр»

наһ үчүн гурбан кәтирмәјә еһтијач галмыр.

19 Буна көрә дә гардашлар, Исанын ганы сајәсиндә биз Ән Мүгәддәс јерә чәсарәтлә кирә биләрик. **20** Чүнки о, пәрдәдән кечәрәк, јәни бәдәни васитәсилә бизим үчүн јени вә чанлы бир јол ачды. **21** Аллаһын еви үзәриндә бу чүр бөјүк каһин дурдуғу үчүн, **22** кәлин сидги-үрәкдән вә имандан доған там гәтијјәтлә Аллаһа јахынлашараг бәдәнимизи саф су илә јујуб, үрәјимизи натәмиз вичдандан тәмизләјәк*. **23** Һәмчинин тәрәддүд етмәдән вә дурмадан үмидимизи аләмдә бәјан едәк, чүнки вәд едән сөзүнә садигдир. **24** Кәлин бир-биримизә гаршы диггәтчил олуб бир-биримизи мәһәббәтә вә хејирхаһ ишләрә тәшвиг едәк, **25** бәзиләринин вәрдиш етдији кими, јығынчаглары-мыздан галмајаг, әксинә, о күнүн јахынлашдығыны көрдүкчә бир-биримизи даһа чох руһландыраг.

26 Унутмајаг ки, әкәр биз һәгигәт барәсиндә дәгиг билијә јиј әләнәндән сонра билә-билә күнаһ ишләјириксә, артыг күнаһ үчүн гурбан галмыр, **27** лакин һөкмүн дәһшәтли интизары вә әлејһдарлары јандырыб-јахачаг одлу-аловлу гәзәб галыр. **28** Мусанын ганунуну рәдд етмиш адама рәһм едилмир, она ики вә ја үч шаһидин шәһадәти илә өлүм чәзасы кәсилир. **29** Елә исә көрүн Аллаһын Оғлуну тапдаг алтына салан, мүгәддәс едилдији әһдин ганыны бир һеч сајан, лүтф руһуну тәһгир едиб гәзәбләндирән адам нечә ағыр чәзаја лајиг көрүләчәк! **30** Ахы биз: «Ги-сас Мәнимдир, әвәзини Мән верәчәјәм», һәмчинин: «Јеһова халғына һөкм кәсәчәк», — дејәни таныјырыг. **31** Бәли, вар олан Аллаһын әлинә дүшмәк, доғрудан да, дәһшәтлидир!

32 Һәгигәт сизи нурландырандан сонра әзијјәтләрә гатлашараг бөјүк мүбаризәдә дөзүм көстәрдијиниз әввәлки вахтлары хатырлајын. **33** Сиз чамаат гаршысында* тәһгирләрә, зүлмләрә мәруз галмыш, јахуд бу чүр чәфа чәкәнләрин дәрдинә шәрик олмушдунуз. **34** Сиз һәбсханада оланларын һалына ачымышдыныз, һәмчинин вар-јохунуз талананда буна севинчлә јанашмышдыныз, чүнки даһа јахшы вә әбәди әмлака саһиб олдуғунузу билирдиниз.

35 Буна көрә дә сонадәк чәсарәтлә данышын, бунун бөјүк мүкафаты вар. **36** Аллаһын ирадәсини јеринә јетириб, Онун вәдинин ичрасыны көрмәк үчүн сиз кәрәк дөзүмлү оласыныз. **37** Чүнки «лап аз» галыб вә «кәлишини көзләдијимиз шәхс кәләчәк, ләнкимәјәчәк». **38** «Мәним салеһ хидмәтчим иманы сајәсиндә јашајачаг» вә «әкәр кери чәкиләрсә, гәлбим ондан разы галмајачаг». **39** Биз исә кери чәкиләнләрдән дејилик, чүнки белә ләринин агибәти мәһвдир. Биздә һәјатымызы горумаг үчүн иман вар.

11 Иман үмид едилән шејләрин мүтләг јеринә јетәчәјинә олан әминлик, көзлә көрүнмәјән шејләрин әслиндә мөвчуд олдуғунун сүбутудур. **2** Онун сајәсиндә гәдимдә јашамыш адамлар өзләри һаггында мүсбәт шәһадәт алмышлар.

3 Иманымыз сајәсиндә дәрк едирик ки, дөврләр Аллаһын сөзү илә гурулуб. Беләчә, көзлә көрүнән шејләр көрүнмәјән шејләрдән әмәлә кәлиб.

4 Һабил, иманы сајәсиндә, Аллаһа Габилин гурбанындан даһа гијмәтли гурбан кәтирди. О, иманы

Ибр 10:22* Һәрфән «[Исанын ганыны] чиләјәк»

Ибр 10:33* Һәрфән «санки театрдајмыш кими»

сајәсиндә салеһ олдуғу барәдә шәһадәт алды, чүнки Аллаһ онун бәхшишләринин мәгбул олдуғу илә бағлы шаһидлик етди. Һабил өлсә дә, иманы сајәсиндә индијәдәк данышыр.

5 Ханок, иманы сајәсиндә, көчүрүлдү ки, әзаблы өлүмлә өлмәсин. Аллаһ Ханоку көчүртдүјү үчүн ону һеч јердә тапмаг мүмкүн олмады. О, көчүрүлмәздән әввәл Аллаһын рәғбәтини газандығы барәдә шәһадәт алды. **6** Иман етмәдән Аллаһын рәғбәтини газанмаг мүмкүн дејил, чүнки Аллаһа јахынлашан адам Онун варлығына вә Ону чиддчәһдлә ахтаранлара мүкафат вердијинә инанмалыдыр.

7 Нуһ, иманы сајәсиндә, һәлә көрүнмәјән шејләрлә бағлы Аллаһ тәрәфиндән хәбәрдар едиләндән сонра үрәјиндә Аллаһ горхусу илә аиләсинин хиласы үчүн кәми тикди. О, иманы илә дүнјаны мәһкум етди вә имандан доған салеһлијин вариси олду.

8 Ибраһим, иманы сајәсиндә, Аллаһ тәрәфиндән чағырыланда итаәт едиб мирас алачағы торпаға јолланды. О, һара кетдијини билмәсә дә, јола дүшдү. **9** О, иманы сајәсиндә вәд дијарында санки гүрбәтдә имиш кими, гәриб тәк өмүр сүрдү. Өзү илә ејни вәдә варис олан Ичһар вә Јагубла бирликдә чадырларда јашады. **10** Чүнки о, мемары вә иншаатчысы Аллаһ олан, мөһкәм бүнөврә үзәриндә тикилмиш шәһәри көзләјирди.

11 Сара да, иманы сајәсиндә, јашынын өтмәсинә бахмајараг, ушаға галмаг үчүн күч алды, чүнки вәд едәнин етибарлы олдуғуна инанырды. **12** Белә чә, нәсил артырмаға артыг јарарлы олмајан бир кишидән көјдәки улдузлар вә дәниз саһилиндәки гум дәнәчикләри гәдәр сајсыз-һесабсыз өвлад дүнјаја кәлди.

13 Бу адамларын һамысы һәјаты иманла баша вурдулар. Онлар вәд едилән шејләри алмасалар да, онлары узагдан көрдүләр вә алғышладылар, һәмчинин о торпагда гәриб вә мүвәггәти сакин олдугларыны бәјан етдиләр. **14** Белә дејәнләр өзләри үчүн бир јурд ахтардыгларына нүмајиш етдирирләр. **15** Әкәр онлар чыхдыглары јери даима хатырласајдылар, фүрсәт дүшән кими, ора гајыдардылар. **16** Анчаг онлар даһа јахшы бир јерә, көјә аид бир јерә чан атырлар. Буна көрә дә онлар Аллаһы чағыранда Аллаһ онлара көрә утанмыр. Аллаһ онлар үчүн шәһәр һазырлајыб.

17 Ибраһим, иманы сајәсиндә, сынанаркән Ичһагы демәк олар ки, гурбан кәтирди. Бәли, вәдләри севинчлә алмыш адам өз јеканә оғлуну гурбан кәтирмәјә һазыр иди, **18** һалбуки она дејилмишди: «Сәнә вәд едилмиш өвлад Ичһагдан доғулачаг». **19** О, белә гәнаәтә кәлди ки, оғлу өлсә дә, Аллаһ ону дирилтмәјә гадирдир вә доғрудан да, ону өлүмүн пәнчәсиндән кери алды. Бу, бир рәмзи мәна дашыјырды.

20 Ичһар да, иманы сајәсиндә, Јагуба вә Есава кәләчәклә бағлы хејир-дуа верди.

21 Јагуб, иманы сајәсиндә, өлүм ајағында оларкән, Јусифин һәр ики оғлуна хејир-дуа верди вә әсасына сөјкәниб Аллаһа сәчдә гылды.

22 Јусиф, иманы сајәсиндә, өлүм јатағында оларкән, Исраил оғулларынын Мисирдән чыхачағыны сөјләјиб өз сүмүкләри илә бағлы онлара көстәриш верди.

23 Мусанын валидејнләри, иман сајәсиндә, падшаһын фәрманындан горхмајыб көрпәни дүз үч ај кизлиндә сахладылар, чүнки о, чох гәшәнк ушаг иди. **24** Муса да бөјүјәндән сонра, иманы сајәсиндә, фирон гызынын оғлу адланмагдан имтина

етди. **25** О, күнаһдан мүвәггәти
һәзз алмагданса, Аллаһын халгы илә
бирликдә әзијјәтә гатлашмағы үстүн
тутду, **26** чүнки о, бир мәсч олун-
муш кими, дөздүјү тәһгирләри Ми-
сирин бүтүн хәзинәләриндән даһа
гијмәтли бир сәрвәт һесаб етди, чүн-
ки көзүнү алачағы мүкафатдан чәк-
мирди. **27** Муса иманы сајәсиндә
Мисирдән чыхды. О, падшаһын гә-
зәбиндән горхмурду, чүнки Көзәкө-
рүнмәз Аллаһы көрүрмүш кими мә-
тин иди. **28** О, иманы сајәсиндә
Пасханы гејд етди вә гапы дирәклә-
ринә ган чиләди ки, Аллаһын мәләји
онларын илкин өвладларыны мәһв
етмәсин.

29 Онлар, иман сајәсиндә, Гыр-
мызы дәнизи санки гурудан кечән
кими кечдиләр. Мисирлиләр дә кеч-
мәк истәјәндә суја гәрг олдулар.

30 Онлар, иман сајәсиндә, Јери-
хонун әтрафыны једди күн долашан-
дан сонра шәһәрин диварлары да-
ғылды. **31** Иманы сајәсиндә фаһи-
шә Раһаб итаәтсизлик едәнләрлә
бирликдә мәһв олмады, чүнки ча-
суслары меһрибанлыгла гәбул ет-
мишди.

32 Даһа кими дејим? Кидеон, Ба-
рак, Шимшон, Јефтаһ, Давуд, һәм-
чинин Шамуел вә дикәр пејғәмбәр-
ләр барәсиндә данышмаға вахт чат-
маз. **33** Онлар иманла падшаһ-
лыглары сүгута јетирир, салеһлији
бәргәрар едир, вәдләр алыр, ширлә-
рин агзыны бағлајыр, **34** шиддәт-
ли аловдан хәсарәтсиз чыхыр, гы-
лынч агзындан гуртулур, зәифдән
күчлүјә чеврилир, мүһарибәдә шү-
чаәт көстәрир, јағыларын ордусу-
ну дармадағын едирдиләр. **35** Га-
дынлар өлмүш әзизләринә дири-
лмә васитәсилә говушур, дикәр-
ләри даһа јахшы дирилмәјә чатмаг
үчүн һәр һансы бир фидјә васитә-
силә азад едилмәкдән имтина едә-
рәк ишкәнчә чәкирдиләр. **36** Ки-
миси лаға гојулур, кимиси гамчыла-
ныр, һәтта гандалланыб һәбсханаја
атылырды. **37** Онлар дашланыр,
сынаныр, мишарла доғранылыр, гы-
лынчдан кечирилир, гојун вә кечи
дәрисиндә сәркәрдан кәзир, корлуг
вә зүлм чәкир, пис рәфтар көрүр,
38 сәһраларда, дағларда, дәрәләр-
дә вә мағараларда долашырды-
лар. Бүтүн дүнја онлара лајиг дејил-
ди.

39 Бу инсанлар, иман сајәсиндә,
Аллаһын рәғбәтини газандыглары-
на шәһадәт алсалар да, вәдләрин ич-
расыны көрмәдиләр, **40** чүнки он-
лар бизсиз камиллијә јетишмәсин-
ләр дејә, Аллаһ бизим үчүн даһа јах-
шы бир тәдбир көрүб.

12 Бу чүр бөјүк шаһидләр бу-
луду илә әһатә олундуғумуз
үчүн кәлин бизә ағырлыг едән һәр
шеји вә ајагларымыза долашан күн-
аһы әјнимиздән чыхараг вә дөзүм-
лә гачараг гаршымыздакы мәсафә-
ни гәт едәк. **2** Ејни заманда көзү-
мүзү иманымызын Өндәри вә ка-
милләшдирәни Исадан ајырмајаг.
О, гаршыда ону көзләјән севинчә
көрә рүсвајчылыға мәһәл гојмајыб
ишкәнчә дирәјиндә чәкдији әзабла-
ра дөздү вә Аллаһын тахтынын са-
ғында әјләшди. **3** Бәли, өз зәрәри-
нә данышан күнаһлыларын әдавәт-
ли сөзләринә дөзән Иса һаггында
чидди дүшүнүн ки, јорулуб руһдан
дүшмәјәсиниз.

4 Сиз бу күнаһла мүбаризәдә
һәлә ганыныз ахана гәдәр дөјүш-
мәмисиниз. **5** Анчаг сизә «оғлум»
дејә мүрачиәт едиләрәк верилмиш
нәсиһәти тамамилә јаддан чыхар-
мысыныз: «Оғлум, Јеһованын вер-
дији өјүд-нәсиһәти гулагардына вур-
ма, О, сәни тәнбеһ едәндә руһдан
дүшмә. **6** Чүнки Јеһова кими се-
вирсә, ону тәрбијә едир, лазым кәл-
сә, оғул кими гәбул етдији һәр кәси
гамчы илә дөјүр».

7 Көстәрдијиниз дөзүм тәрбијә алмағыныза хидмәт едир. Аллаһ сизинлә өз оғуллары кими давраныр. Мәкәр елә оғул вар ки, атасы ону чәзаландырмасын? **8** Анчаг әкәр сиз, һамы кими, чәза алмырсынызса, онда оғул јох, гејри-гануни доғулмуш өвладсыныз. **9** Бизим чисмани аталарымыз да бизә чәза вермишләр вә биз онлара һөрмәт гојмушуг. Елә исә, мәкәр бизә руһани һәјат верән Атамыза даһа бөјүк истәклә итаәт едиб јашамамалыјыг? **10** Аталарымыз гыса мүддәт әрзиндә вә дүзкүн сајдыгары шәкилдә бизә чәза вермишләр, Аллаһ исә буну бизим хејримиз үчүн едир ки, Онун мүгәддәслијинә говушаг. **11** Дүздүр, чәза о анда инсана севинч јох, гәм кәтирир. Амма сонрадан ондан ибрәт көтүрәнләрдә сүлһүн бәһрәси олан салеһлик јетишдирир.

12 Буна көрә дә јана дүшмүш голлары вә зәиф дизләри күчләндирин, **13** дүз јолдан ајрылмајын ки, ахсағын ајағы бурхулмасын, әксинә, сағалсын. **14** Һамыјла сүлһдә олмаға чалышын вә мүгәддәслијә чан атын, чүнки бунсуз һеч кәс Рәбби көрә билмәз. **15** Диггәтли олун ки, һеч кәс Аллаһын лүтфүндән мәһрум олмасын, аранызда зәһәрли көк бој атыб сизин үчүн чәтинлик јаратмасын вә бир чохларыны мурдарламасын. **16** Гојмајын ки, ичиниздә әхлагсыз, јахуд Есав кими, мүгәддәс шејләри гијмәтләндирмәјән адам олсун. О, бир гарын јемәкдән өтрү илк оғуллуг һаггындан кечди. **17** Сиз билирсиниз ки, о, сонрадан хејирдуаны мирас алмаг истәјәндә рәдд едилмишди. О, көз јашы төкүб атасынын гәрарыны дәјишдирмәјә чалышса да бу, артыг мүмкүн дејилди.

18 Сиз әллә тохунулуб дујулан, аловланан даға, гара булуда, гаты зүлмәтә, јахуд туфана, **19** шејпур сәсинә вә данышан сәсә јахынлашмамысыныз. Халг о сәси ешидәндә јалвармышды ки, сәс онлара бир сөз демәсин. **20** Чүнки «даға тохунан һејван дашгалаг едилмәлидир» әмри онлары ваһимәјә салмышды. **21** Бу мәнзәрә елә горхулу иди ки, Муса: «Мән горхудан әсирәм», — демишди. **22** Анчаг сиз Сион дағына, вар олан Аллаһын шәһәри сәмави Јерусәлимә вә он минләрлә мәләкдән ибарәт **23** издиһама, адлары көјдә јазылмыш илкинләрин јығынчағына, һәр кәсин Һакими олан Аллаһа, камиллијә чатдырылмыш салеһләрин руһани һәјатына, **24** јени әһдин васитәчиси Исаја вә Һабилин ганындан даһа јахшы данышан чиләмә ганына јахынлашдыныз.

25 Диггәтли олун ки, данышанын сәсинә итаәтсизлик көстәрмәјәсиниз. Әкәр Аллаһдан кәлән хәбәрдарлыглары јер үзүндә бәјан едәнә итаәтсизлик көстәрәнләр хилас олмадыларса, көрүн көјдән данышандан үз дөндәрсәк, башымыза нәләр кәләр?! **26** О вахт Аллаһын сәси јер үзүнү ләрзәјә кәтирмишди, инди исә О, белә вәд едир: «Бир дә ләрзәјә кәтирәчәјәм, өзү дә тәк јери јох, көјү дә ләрзәјә кәтирәчәјәм». **27** «Бир дә» ифадәси Аллаһ тәрәфиндән јарадылмамыш шејләрин сарсылыб јох едиләчәјини билдирир. Беләчә, сарсылмамыш шејләр галачаг. **28** Демәли, сарсылмаз бир падшаһлыг алачағымызы биләрәк, кәлин бундан сонра да Аллаһын лүтфүнә лајиг јашајаг, ахы биз бу лүтф сајәсиндә, һәмчинин горху вә дәрин еһтирамла Аллаһа Онун бәјәндији тәрздә ибадәт едә биләрик. **29** Чүнки Аллаһымыз, ејни заманда, јандырыб күлә чевирән аловдур.

13 Аранызда даим гардашлыг мәһәббәти олсун. **2** Гонагпәрвәрлији јаддан чыхармајын, чүн-

ки бәзиләри бунун сајәсиндә һеч өзләри дә билмәдән мәләкләри гонаг етмишдиләр. **3** Һәбсханада оланлары јаддан чыхармајын, елә билин ки, сиз дә онларла биркә гандалдасыныз, һәмчинин пис рәфтара мәруз галанлары да унутмајын, чүнки сиз өзүнүз дә һәлә јердә јашајырсыныз. **4** Гој һәр кәс никаһа һөрмәт етсин вә никаһ јатағы ләкәләнмәсин, чүнки Аллаһ әхлагсызлары вә зинакарлары мүһакимә едәчәк. **5** Һәјатынызда пулпәрәстлијә јер гојмајын, әлиниздә олан шејләрлә гане олун, чүнки Аллаһ дејиб: «Сәни һеч бир вәчһлә атмарам вә һеч вахт тәрк етмәрәм». **6** Буна көрә дә биз чәсарәтлә дејирик: «Јеһова мәнә дајагдыр, әсла горхмарам. Инсан мәнә нә едә биләр?!»

7 Сизә рәһбәрлик едәнләри унутмајын. Онлар сизә Аллаһын сөзүнү данышыблар. Бу гардашларын һәјат јолунун һансы бәһрәләр кәтирдијини диггәтлә мүшаһидә едәрәк онларын иманыны тәглид един.

8 Иса Мәсиһ дүнән дә, бу күн дә вә әбәдијјән ејнидир.

9 Мүхтәлиф јад тәлимләрә ујуб јолунуздан азмајын, чүнки үрәк гида илә јох, Аллаһын лүтфү илә гүввәтләнсә јахшыдыр. Јемәјә алудә олан адам ондан бир хејир тапмајыб.

10 Бизим елә бир гурбанкаһымыз вар ки, чадырда мүгәддәс хидмәти ичра едәнләрин ондан гидаланмага һаггы јохдур. **11** Күнаһдан өтрү ганы баш каһин тәрәфиндән Ән Мүгәддәс јерә кәтирилән һејванларын леши дүшәркәдән кәнарда јандырылыр. **12** Бунун кими, Иса да халғы өз ганы илә мүгәддәс етмәк үчүн шәһәр гапысындан бајырда әзаб чәкди. **13** Кәлин онун рүсвајчылығыны үзәримизә көтүрәк вә дүшәркәдән чыхыб она тәрәф кедәк. **14** Чүнки јер үзүндә бизим даими шәһәримиз јохдур, биз сәбирсизликлә кәләчәк шәһәри көзләјирик. **15** Белә исә кәлин Исанын васитәсилә һәр заман Аллаһа Онун адыны учалдан мәдһ гурбаны, јәни дилимизин бәһрәсини тәгдим едәк. **16** Һәмчинин јахшылыг етмәји вә башгалары илә бөлүшмәји јаддан чыхартмајын, чүнки бу чүр гурбанлар Аллаһа хошдур.

17 Сизә рәһбәрлик едәнләрә итаәт един вә табе олун, ахы онлар һесабат верәчәк адамлар кими кечә-күндүз сизин рифаһынызы дүшүнүрләр. Гојун онлар буну аһ-зарла јох, севинчлә етсинләр ки, сизә зәрәр дәјмәсин.

18 Биздән өтрү һәмишә дуа един, чүнки вичданымызын тәмиз олдуғуна әминик, ахы һәр саһәдә дүрүст олмаг истәјирик. **19** Тезликлә јаныныза гајыда билмәјим үчүн мәнә көрә дуа етмәјинизи хүсусилә хаһиш едирәм.

20 Арзумуз будур ки, гојунларын бөјүк чобаны олан Ағамыз Исаны әбәди әһдин ганы васитәсилә дирилтмиш сүлһ Аллаһы, **21** Онун ирадәсини ичра етмәк үчүн сизи һәр чүр јахшы шејләә тәчһиз етсин вә Она мәгбул нә варса, Иса Мәсиһ васитәсилә биздә јетишдирсин. Она әбәдијјән ешг олсун! Амин.

22 Гардашлар, сиздән рича едирәм, бу руһландырычы сөзләрими сәмими гәлбдән гәбул един, чүнки јаздыгларым бир о гәдәр дә чох дејил. **23** Ону да дејим ки, гардашымыз Тимотеј һәбсдән бурахылыб. Әкәр о, бу јахынларда кәлсә, мән дә онунла бирликдә сизи көрмәјә кәләчәјәм.

24 Сизә рәһбәрлик едән гардашларын һамысына вә бүтүн мүгәддәсләрә саламларымы чатдырын. Италијадакы бачы-гардашларын да сизә саламы вар.

25 Аллаһын лүтфү һамыныза јар олсун!

ЈАГУБУН

МӘКТУБУ

1 Аллаһын вә Ағамыз Иса Мәсиһин гулу Јагубдан јер үзүнә сәпәләнмиш он ики гәбиләјә салам!

2 Гардашлар, үзләшдијиниз мүхтәлиф сынаглары севинчлә гаршылајын. **3** Билин ки, сынанмыш иманыныз сиздә дөзүм һасил едир. **4** Гој дөзүм там тәзаһүр олунсун ки, сиз гүсурсуз вә һәр чәһәтдән саглам оласыныз, һеч нәдә әскиклијиниз олмасын.

5 Әкәр сизләрдән кимисә һикмәти чатышмырса, гој һәр кәсә сәхавәтлә вә гынамадан верән Аллаһдан даима диләсин вә она вериләҹәк. **6** Гој о, иманла диләсин, зәррә гәдәр дә шүбһә етмәсин. Чүнки шүбһә едән адам күләјин галдырыб ора-бура чырпдығы дәниз далғасына бәнзәр. **7** Гој белә адам Јеһовадан һеч нә уммасын, **8** чүнки о, бүтүн ишләриндә гәтијјәтсиз вә сәбатсыз адамдыр.

9 Гој фағыр гардаш учалдылмасы илә, **10** варлы исә алчалдылмасы илә фәхр етсин, чүнки варлы адам чөл чичәји кими солуб кедәҹәк. **11** Ахы күнәш доғанда онун јандырыб-јахан истиси биткиләри гурудур, чичәкләр төкүлүр вә онларын көзәллији итиб кедир. Ејнилә варлы адам да һәјат јолларында солуб кедәҹәк.

12 Сынаглара таб кәтирән адам нә хошбәхтдир! Чүнки о, Аллаһын һүсн-рәғбәтини газаныб һәјат тачыны алачаг. Бу тачы Јеһова Ону севәнләрә вәд едиб. **13** Сынагларла үзләшәндә гој һеч кәс: «Аллаһ мәни сынаға чәкир», — демәсин, чүнки Аллаһ һеч кәси писликлә сынамыр вә Онун Өзүнү дә писликлә сынамаг мүмкүн дејил. **14** Лакин һәр кәс өз нәфсинин торуна дүшәрәк јолдан чыхыб сынаныр. **15** Сонра нәфс бојлу галыб күнаһ доғур, төрәдилмиш күнаһ исә өз нөвбәсиндә өлүмә апарыр.

16 Әзиз гардашларым, алданмајын! **17** Һәр бир көзәл бәхшиш вә һәр бир камил һәдијјә јухарыдан, сәмави нурларын Атасындан назил олур. О, көлкә кими дәјишкән дејил. **18** Онун јаратдығы варлыглар арасында нүбар олмағымыз үчүн О Өз ирадәсинә мүвафиг олараг, бизи һәгигәт сөзү васитәсилә дүнјаја кәтирди.

19 Әзиз гардашларым, бунлары унутмајын. Гој һәр бир инсан ешитмәјә һазыр олсун, данышмаға вә гәзәбләнмәјә тәләсмәсин. **20** Чүнки инсанын гәзәби ону Аллаһын тәләб етдији салеһлијә апармыр. **21** Буна көрә дә өзүнүзү һәр чүр чиркабдан вә писликдән тәмизләјин вә сизи хилас етмәјә гадир олан сөзүн гәлбиниздә әкилмәсинә һәлимликлә јол верин.

22 Беләликлә, јанлыш фикирләрә гапылыб өзүнүзү алдатмајын, Аллаһын сөзүнү ешитмәклә кифајәтләнмәјин, она һәм дә әмәл един. **23** Ким Аллаһын сөзүнү ешидир, амма јеринә јетирмирсә, о, күзкүдә өз сифәтинә бахан адама бәнзәјир. **24** О, өзүнә бахыр вә чыхыб кедир вә дәрһал көрүнүшүнү унудур. **25** Анчаг азадлығын камил ганунуна диггәтлә бахан вә она бағлы галан адам унутган динләјичи олмајыб ешитдикләрини јеринә јетирдији үчүн өз ишиндә хошбәхт олачаг.

26 Әкәр кимсә Аллаһа дүзкүн ибадәт етдијини дүшүнүр, амма дилини чиловламырса, о өз-өзүнү алдадыр вә онун ибадәти бошдур. **27** Атамыз Аллаһын көзүндә тәмиз вә пак ибадәт — еһтијач ичиндә јашајан јетимләрә вә дул гадынлара гајғы көстәрмәкдән вә өзүнү бу дүнјада ләкәсиз сахламагдан ибарәтдир.

2 Гардашлар, әкәр сиз ајрысечкилик едирсинизсә, демәк олармы ки, шанымыз-шөһрәтимиз олан Ағамыз Иса Мәсиһин гојдуғу иман јолу илә кедирсиниз? **2** Ахы јығынчағыныза бармагларына гызыл үзүкләр тахмыш, көзәл либас кејинмиш бир адам, ејни заманда әјниндә чиркли палтар олан јохсул бир адам кирәндә **3** сиз көзәл либаслыны хош үзлә гаршылајыб, она: «Бујур, кеч јухары баша», јохсула исә: «Сән ајаг үстә дур», јахуд: «Кеч, кәтилимин јанында, јердә отур», — дејирсинизсә, **4** мәкәр бир-биринизи тәбәғәләрә ајырыб, пис һөкмләр чыхаран һаким олмурсунуз?

5 Әзиз гардашларым, бир гулаг асын. Мәкәр Аллаһ бу дүнјада јохсул оланлары иманда зәнкин олуб, Ону севәнләрә вәд етдији падшаһлығын вариси олмаг үчүн сечмәјиб? **6** Сиз исә јохсулу алчалдырсыныз. Мәкәр сизә зүлм едән варлылар дејил? Сизи дартыб мәһкәмәләрә апаран онлар дејил? **7** Мәкәр дашыдығыныз о шәрәфли ады тәһгир едәнләр варлылар дејил? **8** Әкәр сиз Мүгәддәс Јазыларда гануларын шаһы олан «Јахыныны өзүнү севдијин кими сев» гануну ичра едирсинизсә, чох јахшы иш көрүрсүнүз. **9** Јох әкәр ајры-сечкилик едирсинизсә, күнаһ ишләјирсиниз вә Ганун сизи бир чинајәткар кими ифша едир.

10 Әкәр кимсә бүтүн Гануна риајәт едиб, тәкчә бир тәләби позурса, белә адам бүтүн ганулары позмуш олур. **11** Чүнки «Зина етмә» дејән Аллаһ һәмчинин «Гәтл етмә» дејиб. Буна көрә дә әкәр сән зина етмир, лакин гәтл төрәдирсәнсә, демәли, Гануну позурсан. **12** Азад халғын гануну илә мүһакимә едиләчәк адамлар кими данышын вә һәрәкәт един. **13** Мәрһәмәт көстәрмәјәнә рәһмсиз һөкм чыхарылачаг. Мәрһәмәт һөкм үзәриндә зәфәр чалыр.

14 Гардашлар, әкәр кимсә дејир ки, иманы вар, анчаг онун јахшы әмәлләри јохдурса, бунун нә фајдасы? Мәкәр белә иман ону хилас едә биләр? **15** Әкәр бир гардашын, јахуд бачынын кејмәјә палтары вә күндәлик јемәји јохдурса **16** вә сизләрдән бири онлара: «Саг-саламат кедин, исинин вә гарнынызы дојдурун», — дејир, амма мөһтач олдуглары зәрури шејләри вермирсә, бунун нә фајдасы? **17** Еј нилә, иман да әмәлсиз өлүдүр.

18 Анчаг кимсә дејә биләр: «Сәнин иманын вар, мәним дә әмәлим. Сән мәнә өз иманыны әмәлсиз көстәр, мән исә сәнә иманымы әмәлдә көстәрим». **19** Аллаһын тәк олдуғуна инанырсан? Әчәб едирсән! Чинләр дә инаныр вә горхуларындан тир-тир әсирләр. **20** Еј дүшүнчәсиз инсан, мәкәр билмирсән ки, әмәлсиз иман бәһрәсиздир? **21** Мәкәр улу атамыз Ибраһим, оғлу Исһагы гурбанкаһын үзәриндә тәгдим едәндән сонра әмәлләри сајәсиндә салеһ елан едилмәди? **22** Көрүрсән, онун иманы әмәлләрлә мүшајиәт едилирди вә әмәлләрлә дә камилләшди. **23** Беләчә, Мүгәддәс Јазылардакы: «Ибраһим Јеһоваја иман кәтирди вә буна көрә

салеһ сајылды» сөзләри јеринә јетди вә она «Јеһованын досту» дејилди.

24 Көрүндүјү кими, инсан јалныз иман сајәсиндә дејил, һәм дә әмәл сајәсиндә салеһ елан едилир. **25** Мәкәр фаһишә Рагаб да елчиләри гонагпәрвәрликлә гаршылајыб, башга јолла өтүрәндән сонра әмәлләри сајәсиндә салеһ елан едилмәди? **26** Бәли, руһсуз* бәдән өлү олдуғу кими, әмәлсиз иман да өлүдүр.

3 Гардашларым, һамыныз мүәллим олмаға тәләсмәјин. Билдијиниз кими, биз мүәллимләр даһа сәрт мүһакимә едиләчәјик. **2** Чүнки һәр биримиз дәфәләрлә сәһв едирик. Сөзүндә сәһвә јол вермәјән камил инсандыр. Белә инсан бүтүн бәдәнини јүјәнләмәјә гадирдир. **3** Атын ағзына јүјән кечириб, ону рам едирик вә беләчә, бүтүн бәдәнини идарә едирик. **4** Һәмчинин күчлү күләкләрин чөвлан етдији суларда үзән нәһәнк кәмиләрә бахын. Сүканчы онлары балача сүканла истәдији сәмтә јөнәлдир.

5 Дил дә бәдәнин кичичик бир үзвүдүр, амма јаман ловғаланыр. Бөјүк бир мешәни јандырмаг үчүн бир гығылчым кифајәт едир. **6** Бәли, дил бир аловдур. Бәдәнимизин үзвләри арасында дил һагсызлыгла долу бир дүнјадыр, чүнки бүтүн бәдәни ләкәләјир вә инсанын һәјатыны пуч едир, өзү исә Һинном дәрәсиндән* аловланыр. **7** Һәр чүр вәһши һејваны, гушлары, сүрүнәнләри вә дәниз мәхлугларыны әһлиләшдирмәк мүмкүндүр вә инсан онлары әһлиләшдирмишдир. **8** Дили исә һеч кәс әһлиләшдирә билмир. Өлдүрүчү зәһәрлә долу олан дил гаршысыалынмаз бир бәладыр. **9** Биз дилимизлә Атамыз Јеһоваја тәрифләр учалдыр, ејни заманда «Аллаһын бәнзәриндә» јарадылмыш адамлара ләнәт охујуруг. **10** Ејни ағыздан тәриф дә чыхыр, ләнәт дә.

Гардашлар, белә давам едә билмәз. **11** Мәкәр бир чешмәдән һәм ширин, һәм ачы су ахыр? **12** Гардашлар, мәкәр әнчир ағачы зејтун вә ја үзүм мејнәси әнчир верә биләр? Беләчә, шор су да ширин ола билмәз.

13 Араныздa һикмәтли вә дәрракәли кимдир? Гој буну јахшы давраныш вә һикмәтә хас һәлимликлә әмәлдә көстәрсин. **14** Анчаг үрәјиниздә күчлү пахыллыг вә һөчәт варса, ловғаланмајын вә һәгигәти јаланла ләкәләмәјин. **15** Бу, јухарыдан назил олан һикмәт дејил. Хејр, бу, дүнјаја хас, чисмани вә шејтани һикмәтдир. **16** Пахыллыг вә һөчәт олан јердә гармагарышыглыг вә һәр чүр пислик һөкм сүрүр.

17 Лакин јухарыдан назил олан һикмәт илк нөвбәдә сафдыр, сонра сүлһпәрвәр, агил, итаәткардыр, мәрһәмәтли вә фајдалы бәһрәләрлә долудур. О, ајры-сечкилик етмәз, онда ријакарлыг јохдур. **18** Салеһлик бәһрәсинин тохуму исә сүлһпәрвәрләр үчүн әмин-аманлыг шәраитиндә әкилир.

4 Араныздакы дава-далаш, чәкишмәләр һарадандыр? Бәдәниниздә чарпышан күчлү истәкләрдән дејилми? **2** Сиз арзулајырсыныз, амма истәдијинизи алмырсыныз. Өлдүрүрсүнүз, башгасынын малына көз дикирсиниз,

---

Јаг 2:26* Јахуд «нәфәссиз» **3:6*** Јахуд *кеһенна.* Тулланты јандырмаг үчүн Јерусәлимдән кәнарда јерләшән зибиллик. Һинном дәрәси әбәди мәһвин символудур. 8–чи Әлавәјә бах

амма јенә дә истәдијинизи ала билмирсиниз. Дава-далашдан вә чәкишмәләрдән башыныз ачылмыр. Арзуладығыныз сиздә јохдур, чүнки диләмирсиниз. **3** Диләјәндә дә ала билмирсиниз, чүнки јахшы мәгсәдлә јох, нәфсинизи дојдурмаг үчүн диләјирсиниз.

4 Ej вәфасызлар*, мәкәр билмирсиниз ки, дүнја илә достлуг Аллаһла дүшмәнчилик демәкдир? Буна көрә дә дүнјанын досту олмаг истәјән Аллаһын дүшмәни олур. **5** Јохса елә дүшүнүрсүнүз ки, Мүгәддәс Јазылар әбәс јерә: «Дахилимиздә јашајан пахыллыг руһу даима нә исә арзулајыр», — дејир? **6** Анчаг Онун бизә көстәрдији лүтф даһа бөјүкдүр. Буна көрә дә дејилир: «Аллаһ мәғрурлара гаршы чыхыр, тәвазөкарлара исә лүтф көстәрир».

7 Буна көрә дә Аллаһа табе олун, Иблисә мүгавимәт көстәрин вә о, сиздән гачачаг. **8** Аллаһа јахынлашын, О да сизә јахынлашачаг. Ej күнаһкарлар, әлләринизи паклајын! Ej гәтијјәтсизләр, үрәјинизи тәмизләјин! **9** Кәдәрләнин, јас тутун, аглајын. Гој күлүшүнүз јаса, севинчиниз гәмә дөнсүн. **10** Јеһованын гаршысында тәвазөкар олун вә О, сизи учалдачаг.

11 Гардашлар, бәсдирин бирбиринизин әлејһинә данышдыныз. Гардашынын әлејһинә данышан, јахуд ону мүһакимә едән гануна гаршы данышыр вә гануну мүһакимә едир. Әкәр сән гануну мүһакимә едирсәнсә, демәли, ганунун ичрачысы јох, һакими олурсан. **12** Ахы һәм хилас етмәјә, һәм дә мәһв етмәјә гадир олан бир Ганунверән вә Һаким вардыр. Бәс сән кимсән ки, јахыныны мүһакимә едирсән?!

13 Инди исә: «Бу күн ја сабаһ филан шәһәрә кедәчәјик, орада бир ил галачағыг, тичарәт едиб пул газаначағыг», — дејәнләр, бир гулаг асын. **14** Ахы сиз пејда олуб тезликлә јох олан думана бәнзәјирсиниз, билмирсиниз сабаһ башыныза нә кәләчәк. **15** Сиз кәрәк белә дејәјдиниз: «Әкәр Јеһова мәсләһәт билсә, саглыг олсун, филан-филан шеји едәрик». **16** Сиз дикбашларса мәғрурлуғунузла гүрурланырсыныз. Бу чүр гүрур чох писдир. **17** Буна көрә дә әкәр кимсә дүзкүн иши нечә көрмәји билир, амма көрмүрсә, о, күнаһ едир.

5 Ej варлылар, башыныза кәләчәк бәлалардан өтрү аглајыб фәған един. **2** Вар-дөвләтиниз чүрүјүб, пал-палтарынызы күвә јејиб. **3** Гызылыныз, күмүшүнүз пас атыб вә бу пас сизин әлејһинизә шаһидлик едәчәк вә әтинизи јејәчәк. Сиз ахыр күнләр үчүн башыныза санки алов јығырсыныз. **4** Бахын, тарлаларынызы бичәнләрә вермәдијиниз зәһмәт һаггы фәрјад едир, бичинчиләрин имдад һарајы көјдәки ордуларын Башчысы Јеһованын гулағына чатыб. **5** Сиз дүнјада тәмтәрагла јашајыб кеф чәкмисиниз. Сиз үрәјинизи гәтл күнү үчүн бәсләјиб көкәлтмисиниз. **6** Сиз салеһи мәһкум едиб өлдүрдүнүз. Билин, о, сизә гаршыдыр!

7 Буна көрә дә гардашлар, Ағамызын иштиракына гәдәр сәбирли олун. Әкинчи илк вә сон јағышлар јағыб гуртараначан торпагдан алачағы гијмәтли мәһсулу сәбирлә көзләјир. **8** Siз дә сәбирли олун. Гој үрәјиниз әзмли олсун, ахы Ағамызын иштиракы јахындыр.

Јаг 4:4* Һәрфән «зинакарлар», јәни Аллаһа гаршы руһани хәјанәт едәнләр

9 Гардашлар, бир-бириниздән килејләнмәјин, јохса мәһкум олар-
сыныз. Будур, Һаким гапыда ду-
руб. **10** Гардашлар, пислијә гат-
лашмагда вә сәбирли олмагда
Јеһованын адындан данышмыш
пејғәмбәрләрдән нүмунә көтүрүн.
11 Будур, биз ахырадәк дөзәнләри
хошбәхт адландырырыг. Сиз Әјју-
бун дөзүмү һаггында ешитмисиниз
вә Јеһованын вердији хејир-дуаны
көрмүсүнүз. Јеһова чох нәвазишли
вә мәрһәмәтлидир.
12 Гардашлар, илк нөвбәдә анд
ичмәји тәркидин. Нә көјә, нә јерә,
нә дә башга бир шејә анд ичмәјин.
Гој «бәлиниз» бәли, «хејр» сөзүнүз
хејр олсун ки, мәһкум едилмәјәси-
низ.
13 Араныздa кимсә чәтинлик-
ләрлә үзләширми? Гој дурмадан
дуа етсин. Кефи көкдүрмү? Гој
мәдһ нәғмәләри охусун. **14** Ара-
нызда хәстә* олан вармы? Гој јы-
ғынчағын ағсаггалларыны чағыр-
сын. Онлар Јеһованын ады илә
онун башына јаг сүртүб онун үчүн
дуа едәрләр. **15** Иманла едилән
дуа хәстәни сағалдачаг вә Јеһова
ону ајаға галдырачаг. Әкәр күнаһ
ишләјибсә, тәгсири бағышлана-
чаг.
16 Буна көрә дә бир-бириниз
гаршысында күнаһларынызы ачыг
етираф един вә сағалмаг үчүн бир-
бириниздән өтрү дуа един. Сале-
һин һәрарәтли дуасынын бөјүк
гүввәси вар вә јахшы нәтичәләр
олур. **17** Илјас да бизим кими
ади бир инсан иди. Анчаг о, дуада
хаһиш етди ки, јағыш јағмасын вә
һәмин әразидә үч ил алты ај јағыш
јағмады. **18** Сонра јенә дуа етди
вә көјдән јағыш јағды, торпаг бар
верди.
19 Гардашларым, сизләрдән
кимсә һәгигәт јолуну азарса вә ди-
кәри ону кери гајтарарса, **20** би-
лин ки, күнаһкары сәһв јолдан гај-
таран ону өлүмдән гуртармыш
олур вә бир чох күнаһлары өр-
түр.

Јаг 5:14* Чох күман бурада руһани хәстәлик нәзәрдә тутулур

ПЕТЕРИН

БИРИНЧИ МӘКТУБУ

1 Иса Мәсиһин һәвариси Петер-
дән Понт, Галатија, Каппадо-
кија, Асија вә Битинијада сәпәлән-
миш гәрибләрә, **2** Атамыз Алла-
һын бәсирәтилә итаәтли олмаг вә
үзәриләринә Иса Мәсиһин ганы-
ны чиләмәк үчүн руһла мүгәддәсләш-
дирилән сечилмишләрә мәктуб.

Гој сизә бағышланмыш лүтф вә
сүлһ даһа да артсын.

3 Ағамыз Иса Мәсиһин Атасы вә
Аллаһына шүкүрләр олсун! О, бөј-
үк мәрһәмәтинә көрә Иса Мәси-
һи дирилтмәклә бизә јени һәјат ве-
риб бизи чанлы үмидә говушдурду.
4 О, бизә әбәди, ләкәсиз вә солмаз
мирас верди. Бу мирас сизин үчүн
көјдә горунуб сахланылыр. **5** Сиз
өзүнүз дә ахыр заманларда ашкар
олачаг хиласа кәтирдијиниз иман

сајәсиндә Аллаһын күчү илә горунурсунуз. **6** Инди сиз буна чох севинирсиниз, һәрчәнд мүхтәлиф сынаглар учбатындан бир мүддәт кәдәрләнмәли олурсунуз. **7** Белә-чә, сизин сынагдан кечмиш иманыныз одла тәмизләнән, амма јенә дә мәһв олан гызылдан гат-гат гијмәтли олараг Иса Мәсиһин зүһурунда тәрифә, шәрәфә вә һөрмәтә лајиг көрүләчәк. **8** Сиз ону һеч вахт көрмәмисиниз, буна бахмајараг ону севирсиниз. Ону инди дә көрмүрсүнүз, лакин она инанырсыныз вә сөзлә тәсвир едилмәз бөјүк бир фәрәһ, севинч дујурсунуз, **9** чүнки иманынызын нәтичәсинә, чанынызын хиласына јетиширсиниз.

10 Сизи көзләјән лүтф һаггында габагчадан хәбәр вермиш пејгәмбәрләр, бу хилас һаггында чидди ахтарыш вә әтрафлы тәдгигат апармышлар. **11** Онлар өз дахилләриндәки руһун Мәсиһлә бағлы һансы дөврә вә зәманәјә ишарә етдијини дурмадан тәдгиг едирдиләр, чүнки бу руһ онун әзаб чәкиб сонра шөһрәтә јетишәчәји һаггында габагчадан хәбәр верирди. **12** Онлара ачылмышды ки, өзләринә јох, сизә хидмәт едирләр, чүнки онларын бәјан етдији сөзләр көјдән көндәрилмиш мүгәддәс руһун көмәји илә бу күн сизә хош хәбәри тәблиг едәнләр васитәсилә чатдырылмышдыр. Мәләкләр дә бу шејләри дәрк етмәк арзусундадырлар.

13 Буна көрә дә ағлынызы чәмләшдириб фәалијјәтә һазыр олун*, һәр вахт ајыг олун, үмидинизи Иса Мәсиһин зүһуру вахты сизә көстәриләчәк лүтфә бағлајын. **14** Итаәткар ушаглар кими олун, вахтилә чаһиллик ичиндә јашајаркән дахилиниздә һөкм сүрмүш истәкләринизә ујмајын. **15** Сизи чағырмыш Мүгәддәс Аллаһдан нүмунә алараг һәр бир ишиниздә мүгәддәс олун, **16** чүнки јазылыб: «Мән мүгәддәс олдуғум үчүн сиз дә мүгәддәс олун».

17 Бундан әлавә, сиз һәр кәси әмәлләринә көрә, тәрәфкешлик етмәдән мүһакимә едән Аллаһы «Ата» дејә чағырдығыныз үчүн бу гүрбәтдә јашајаркән Аллаһ горхусу илә һәрәкәт един. **18** Ахы билирсиниз ки, сиз дәдә-бабаларыныздан галма пуч һәјат тәрзиндән гызыл вә күмүш кими фани шејләр васитәсилә јох, **19** Мәсиһин гүсурсуз вә ләкәсиз гузунун ганына бәнзәр гијмәтли ганы илә гуртулмусунуз. **20** Бәли, о, бәшәр нәсли дүнјаја кәлмәздән* әввәл сечилмишди, анчаг сон дөврләрдә сиздән өтрү зүһур етди ки, **21** сиз ону дирилтмиш вә шөһрәтә миндирмиш Аллаһа онун васитәсилә иман кәтирәсиниз. Буна көрә дә Аллаһа иман един, үмидинизи Она бағлајын.

22 Сиз һәгигәтә итаәт едиб тәмизләндикдән сонра ријасыз гардашлыг мәһәббәтинә саһиб олмусунуз. Буна көрә дә бир-бириниз сәмими гәлбдән, һәрарәтлә севин. **23** Ахы сиз јенидән, вар олан әбәди Аллаһын сөзү васитәсилә чүрүмәјән тохумдан доғулмусунуз. **24** Чүнки «бүтүн бәшәр ота бәнзәјир, чалалы чөл чичәји кимидир. От гурујур, чичәк солуб төкүлүр, **25** Јеһованын сөзү исә әбәди галыр». Бу «сөз» сизә хош хәбәр кими бәјан едилмишдир.

2 Беләликлә, һәр чүр пислији, һијләни, ријакарлығы, пахыллығы вә шәр-бөһтаны кәнара гојун.

1Пт 1:13* Һәрфән «ағлынызын белини гуршајын»

1Пт 1:20* Һәрфән «тохум ахыдыландан бәри». Адәмлә Һәвванын дүнјаја ушаг кәтирмәси нәзәрдә тутулур

2 Анадан тәзәчә доғулмуш чағa
кими Аллаһын сөзүндәки саф сүдә
гаршы иштаһа ојадын ки, онун ва-
ситәсилә бөјүјүб хиласа јетишәси-
низ. **3** Ахы сиз Ағамызын хејир-
хаһлығыны дадмысыныз.

4 Сиз она, инсанларын рәдд ет-
дији, амма Аллаһын сечдији вә гиј-
мәтләндирдији чанлы даша јахын-
лашанда, **5** чанлы даш олан сиз-
ләрдән Иса Мәсиһин васитәсилә
Аллаһа мәгбул руһани гурбанлар
тәгдим етмәк вә мүгәддәс каһинләр
тајфасы олмаг үчүн руһани ев уча-
лыр. **6** Чүнки Мүгәддәс Јазы-
ларда јазылыб: «Бахын! Мән Сион-
да кушәдашы, сечилмиш, гијмәтли
бир тәмәл дашы гојурам. Она иман
едән һеч вахт пешман олмајачаг».

7 Беләликлә, сиз иман едәнләр
онун гәдрини билирсиниз, иман ет-
мәјәнләр үчүнсә «бәнналарын рәдд
етдији һәмин о даш кушәдашы»,
8 «бүдрәдән даш вә јыхылма гаја-
сы» олду. Беләләри сөзә итаәт ет-
мәдикләри үчүн бүдрәјирләр. Онла-
рын агибәти будур. **9** Анчаг сиз
«сечилмиш сој, падшаһ вә каһин
тајфасы, мүгәддәс милләт, Алла-
һын мәхсуси халгысыныз», сизи га-
ранлыгдан Өз һејрәтамиз нуруна
чағыранын «әзәмәтли кејфијјәтлә-
рини бәјан етмәк» үчүн сечилмиси-
низ. **10** Бир вахтлар сиз халг де-
јилдиниз, инди исә Аллаһын хал-
гысыныз. Сизә мәрһәмәт көстәрил-
мәмишди, инди исә мәрһәмәт
көрдүнүз.

11 Әзизләрим, гәриб вә мүвәггә-
ти сакин олан сизләрдән рича еди-
рәм: чанынызла савашан чисмани
истәкләрдән узаг дурун. **12** Баш-
га милләтләрин арасында бундан
сонра да нүмунәви давранын ки,
сизә гара јаханлар јахшы ишләри-
низи мүшаһидә едиб јохлама күн-
үндә Аллаһы мәдһ етсинләр.

13 Ағамызын хатиринә инсан
һакимијјәтләринә табе олун. Ән
јүксәк вәзифә тутдуғуна көрә пад-
шаһа, **14** јахуд пис иш көрәнләри
чәзаландырмаг, јахшы иш көрән-
ләри исә мүкафатландырмаг үчүн
падшаһ тәрәфиндән көндәрилмиш
һакимләрә табе олун. **15** Чүнки
Аллаһ истәјир ки, сиз јахшы ишлә-
ринизлә наданлыгла данышан ча-
һилләри сусдурасыныз. **16** Азад
адамлар кими јашајын, Аллаһын
гуллары олдуғунуз үчүн азадлығы-
ныздан пис әмәлләр үчүн пәрдә
кими истифадә етмәјин. **17** Һәр
чүр инсана һөрмәт един, бүтүн гар-
дашлығы севин, Аллаһдан горхун
вә падшаһа һөрмәт бәсләјин.

18 Гој нөкәрләр ағаларына табе
олсунлар, өзү дә тәкчә хејирхаһ вә
мүлајим оланлара јох, һәмишә на-
разы оланлара да лајигинчә һөрмәт
бәсләсинләр. **19** Әкәр кимсә Ал-
лаһ гаршысында вичданыны тәмиз
сахламагдан өтрү әзаблара гатла-
шыр вә һагсызлыға мәруз галырса,
бу, тәгдирә лајигдир. **20** Әкәр сиз
күнаһ иш көрдүјүнүз үчүн дөјүлүр
вә буна гатлашырсынызса, бунун
нә фајдасы? Анчаг јахшы иш көр-
дүјүнүз үчүн әзаб чәкирсинизсә вә
буна дөзүрсүнүзсә, бу, Аллаһа мәг-
булдур.

21 Сиз мәһз бунун үчүн чағы-
рылмысыныз. Ахы Мәсиһ дә сизин
уғрунузда әзаб чәкди вә сизә нүму-
нә гојду ки, онун изи илә кедәси-
низ. **22** О, һеч бир күнаһ ишлә-
мәмишди, онун ағзындан јалан
сөз чыхмамышды. **23** О, тәһгирә
тәһгирлә чаваб вермирди. Әзаб чә-
кәндә кимсәјә һәдә-горху кәлмир-
ди, лакин өзүнү адил Һакимә тап-
шырырды. **24** О, күнаһларымы-
зы өз бәдәниндә дашыјыб дирәјин
үзәринә апарды ки, биз күнаһдан
јаха гуртарыб салеһлик үчүн јаша-

јаг. «Сиз онун јаралары илә шәфа тапдыныз». **25** Сиз јолуну азмыш гојунлар кими идиниз, анчаг инди чанынызы горујан чобанын вә нәзарәтчинин јанына гајытдыныз.

3 Сиз дә ејгадынлар, әрләринизә табе олун ки, Аллаһын сөзүнә итаәт етмәјән әрләриниз **2** сизин исмәтли јашајышынызы вә дәрин һөрмәтинизи көрүб, давранышынызла сөзсүз фәтһ едилсинләр. **3** Өзүнүзү јалныз заһири шејләрлә: мүхтәлиф сач дүзүмләри, гызыл зинәт әшјалары вә ја дәбдәбәли либасларла бәзәмәјин. **4** Гој бәзәјиниз Аллаһын көзүндә чох гијмәтли олан сакит вә һәлим овгатын* чүрүмәјән либасыны кејмиш дахили аләмиз олсун. **5** Гәдимдә Аллаһа үмид едән мүгәддәс гадынлар да әрләринә табе олараг өзләрини мәһз бу чүр бәзәмишләр. **6** Мәсәлән, Сара Ибраһимә «ағам» дејәрәк она итаәт едирди. Әкәр сиз дә јахшылыг едир вә һеч нәјин сизи горхутмасына јол вермирсинизсә, онун өвладларысыныз.

7 Ејәрләр, һәр бириниз һәјат јолдашынызла билијә әсасән давранын. Гадын даһа зәиф олуб зәриф бир габа бәнзәдији үчүн ону гијмәтләндирин ки, дуаларынызын гаршысыны һеч нә кәсмәсин. Ахы сиз дә онларла бирликдә Аллаһын лүтфү илә верилән һәјат әнамынын варисисиниз.

8 Нәһајәт, һамыныз һәмфикир, бир-биринизин дәрдинә шәрик, гардаш севән, шәфгәтли вә тәвазөкар олун. **9** Пислијә писликлә ја да тәһгирә тәһгирлә чаваб вермәјин, әксинә, һамыјла меһрибанчасына данышын. Чүнки сиз хејир-дуа вермәк үчүн чағырылмысыныз.

10 «Һәјаты севән вә хош күн көрмәк истәјән гој дилини шәрдән сахласын вә дилинә јалан сөз кәтирмәсин. **11** Гој о, шәрдән чәкилиб јахшылыг етсин вә даима сүлһә чан атсын. **12** Чүнки Јеһованын көзү салеһләрин үстүндәдир вә гулағы онларын јалварышларыны ешидир. Анчаг пис иш көрәнләрдән Јеһова үз дөндәрир».

13 Доғрудан да, әкәр јахшылыға чан атырсынызса, ким сизә пислик едә биләр? **14** Салеһлик уғрунда әзаб чәксәниз дә сиз хошбәхтсиниз. Онлары горхуја салан шејләрә көрә горхмајын вә нараһат олмајын. **15** Мәсиһи бир Аға кими үрәјиниздә мүгәддәс тутун, сиздән изаһат тәләб едән һәр кәсин гаршысында үмидинизи мүдафиә етмәјә һәмишә һазыр олун, анчаг буну һәлимликлә вә дәрин һөрмәтлә един.

16 Вичданынызы тәмиз сахлајын ки, нүмунәви мәсиһчи давранышынызын әлејһинә данышанлар утаныб хәчаләт чәксинләр. **17** Әкәр Аллаһын ирадәсинә ујғундурса, јахшылыг едәрәк әзаб чәкмәк пислик едиб әзаб чәкмәкдән јахшыдыр. **18** Ахы салеһ инсан олан Мәсиһ дә гејри-салеһләрин уғрунда күнаһлардан өтрү бир дәфә өлдү ки, сизи Аллаһа јахынлашдыра билсин. О, чисмән өлдү, руһани варлыг кими дирилди. **19** Сонра кедиб зинданда олан руһани варлыглара тәблиғ* етди. **20** Бунлар гәдимдә, Нуһун күнләриндә кәми тикилиб гуртараначан Аллаһын сәбирлә көзләдији вахт итаәтсизлик етмиш руһани варлыглардыр. Һәмин кәмидә бир нечә адам, јәни сәккиз нәфәр судан сағ-саламат чыхмышды.

1Пт 3:4* Һәрфән «руһун»

1Пт 3:19* Јахуд «һөкм хәбәрини чатдырды»

21 Инди дә буна охшар бир шеј, вәфтиз мөвчуддур. Вәфтиз (бәдәнин кирдән тәмизләнмәси јох, тәмиз вичдандан өтрү Аллаһа диләк) сизи Иса Мәсиһин дирилмәси васитәсилә хилас едир. **22** О, көјә галхандан сонра Аллаһын сағында әјләшди; мәләкләр, һакимијјәтләр вә гүввәләр она табе едилди.

4 Беләликлә, Мәсиһ чисмән әзаб чәкдији үчүн сиз дә ејни дүшүнчә тәрзи илә саваша һазырлашын. Чүнки чисмән әзаб чәкән инсан даһа күнаһ етмир. **2** Белә инсан галан өмрүнү инсанларын истәјини јох, Аллаһын ирадәсини јеринә јетирмәк үчүн јашајыр. **3** Јетәр ки, сиз кечмишдә милләтләрин истәјини јеринә јетирир, еһтираслара, әјјашлыға, кеф мәчлисләринә, сәрхошлуға вә ганунсуз бүтпәрәстлијә гуршанараг позғун һәјат сүрүрдүнүз. **4** Онлар мәәттәл галырлар, ахы сиз артыг онларла бирликдә һәмин позғунлуг кирдабына гачмырсыныз. Буна көрә һаггынызда тәһгирамиз сөзләр дејирләр. **5** Онлар дириләри вә өлүләри мүһакимә етмәјә һазыр оланын гаршысында чаваб верәчәкләр. **6** Мәһз елә буна көрә дә хош хәбәр өлүләрә бәјан едилмишди ки, онлар инсанларын көзүндә чисмән мүһакимә едилсинләр, анчаг Аллаһын көзүндә руһән јашаја билсинләр.

7 Һәр шејин сону јахындыр. Буна көрә дә саглам дүшүнчәли вә дуаларда ајыг олун. **8** Анчаг һәр шејдән әввәл бир-биринизи һәрарәтлә севин, чүнки мәһәббәт бир чох күнаһын үстүнү өртүр. **9** Бир-биринизә дејинмәдән гонагпәрвәрлик көстәрин. **10** Һәр кәс алдығы әнама әсасән, Аллаһын мүхтәлиф јолларла ифадә олунан лүтфүнүн нүмунәви нөкәрбашысы кими бир-биринә хидмәт етсин. **11** Данышан гој Аллаһын мүгәддәс сөзләрини данышсын; хидмәт едән гој Аллаһын вердији күчә архаланараг хидмәт етсин. Беләчә, Аллаһ һәр шејдә Иса Мәсиһ васитәсилә учалачаг. Гој гүдрәт вә шөһрәт әбәдијјән Онун олсун! Амин.

12 Әзизләрим, гәрибә бир шеј баш верирмиш кими, аранызда јанан ода тәәччүбләнмәјин. Бу, сизи сынамагдан өтрүдүр. **13** Әксинә, Мәсиһин әзабларына шәрик олдуғунуз үчүн севинин. Онда Мәсиһ шөһрәтлә зүһур едәндә дә севиниб шадланачагсыныз. **14** Әкәр сизи Мәсиһин адына көрә тәһгир едирләрсә, сиз хошбәхтсиниз, чүнки шөһрәт руһу, јәни Аллаһын руһу үзәриниздәдир.

15 Гој сизләрдән һеч ким гатил, оғру, чани вә ја башгаларынын ишинә гарышан адам кими зәрәр чәкмәсин. **16** Әкәр инсан мәсиһчи кими әзаб чәкирсә, гој утанмасын, әксинә, бу ады дашыдығы үчүн Аллаһы мәдһ етсин. **17** Һөкм Аллаһын евиндән башлајачаг вә бунун үчүн тәјин едилмиш вахт артыг јетишди. Әкәр һөкм биздән башлајачагса, көр Аллаһын хош хәбәринә итаәт етмәјәнләрин ахыры нечә олачаг? **18** «Әкәр салеһ күч-бәла илә хилас олурса, көр Аллаһдан горхмајан күнаһлылары нә көзләјир?!» **19** Буна көрә дә гој Аллаһын ирадәсинә ујғун олараг әзаб чәкәнләр јахшы ишләр көрәрәк өзләрини садиг Јарадана тапшырсынлар.

5 Мән бир ағсаггал кими, Мәсиһин әзабларынын шаһиди вә бәлли олачаг шөһрәтә шәрик олараг, араныздакы ағсаггаллардан рича едирәм: **2** Аллаһын сизә әманәт етдији сүрүнү отарын вә буну зорла јох, көнүл хошлуғу илә,

һагсыз газанча севкидән јох, чанлабашла един. **3** Аллаһын әманәти үзәриндә агалыг етмәјин, әксинә, сүрүјә нүмунә олун. **4** Баш чобан зүһур едәндә сизә солмаз шөһрәт чәләнки вериләчәк.

5 Ејчаванлар! Агсаггаллара табе олун. Һамыныз бир-биринизлә мүнасибәтдә тәвазөкар* олун, чүнки Аллаһ мәғрурлара гаршы чыхыр, тәвазөкарлара исә лүтф көстәрир.

6 Беләликлә, тәвазөкар олуб гүдрәтли Аллаһа бојун әјин*. Вахты кәләндә О, сизи учалдачаг. **7** Бүтүн гајғыларынызы Онун үзәринә гојун, чүнки О, сизин гејдинизә галыр. **8** Ајыг-сајыг олун, ојаг дурун. Дүшмәниниз Иблис нәрилдәјән шир кими кәзиб удмаға адам ахтарыр. **9** Күчлү иманла она мүгавимәт көстәрин вә билин ки, дүнјадакы бүтүн гардашларыныз да ејни әзаблара гатлашырлар. **10** Сизи Мәсиһлә вәһдәтдә әбәди шөһрәтинә чағыран, лүтфдән доған бүтүн әнамларын мәнбәји Аллаһ, сиз гыса мүддәт әзаб чәкдикдән сонра, тәлиминизи баша чатдырачаг, сизи гәтијјәтли едәчәк вә гүввәтләндирәчәк. **11** Гүдрәт әбәдијјәт бојуОнун олсун! Амин.

12 Бу бир нечә кәлмәни сизи руһландырмаг вә Аллаһын һәгиги лүтфү барәсиндә чанла-башла шәһадәт вермәк үчүн сәдагәтинә әмин олдуғум гардашымыз Силуанын васитәсилә јаздым. Бу лүтфү һеч вахт итирмәјин. **13** Сизин кими, сечилмишләрдән олан Бабилдәки ханым* вә оғлум Марк сизә салам көндәрирләр. **14** Бир-биринизи гардашлыг мәһәббәти илә өпүб саламлајын.

Ејмәсиһлә вәһдәтдә оланлар, һамыныза сүлһ јар олсун!

1Пт 5:5* Һәрфән «тәвазөкарлыгла гуршанын» **6*** Һәрфән «гүдрәтли әлинин алтына кечин»

1Пт 5:13* Јунан мәтниндә ишләнмиш шәхс әвәзлији гадын чинсиндәдир вә чох күман Бабилдәки јығынчағы тәмсил едир

ПЕТЕРИН

ИКИНЧИ МӘКТУБУ

1 Иса Мәсиһин гулу вә һәвариси Шимон Петердән Аллаһымызын вә Хиласкарымыз Иса Мәсиһин салеһлији сајәсиндә бизимлә ејни шәрәфә лајиг көрүләрәк һәгигәтә иман кәтирмиш гардашлара мәктуб.

2 Гој сизә бағышланмыш лүтф вә сүлһ Аллаһымыз һаггында вә Ағамыз Иса барәсиндәки дәгиг билик сајәсиндә даһа да артсын, **3** чүнки бизи Өз әзәмәти вә хејирхаһлығы илә чағыран Аллаһ һаггындакы дәгиг билик васитәсилә Онун гаршысында сәдагәтлә јашамағымыз үчүн Онун илаһи күдрәти сајәсиндә бизә һәр шеј бәхш едилиб. **4** О, әзәмәти вә хејирхаһлығы васитәсилә бизә гијмәтли вә мөһтәшәм вәдләр вериб ки, сиз онларын сајәсиндә шәһвәтин баш алыб кетдији позғун дүнјадан гуртулуб илаһи тәбиәтә говуша биләсиниз.

5 Бәли, буна көрә сиз дә өз нөвбәниздә вар күчүнүзлә чалышараг,

иманынызы хејирхаһлыгла, хејирхаһлығы биликлә, **6** билији тәмкинлә, тәмкини дөзүмлә, дөзүмү Аллаһа сәдагәтлә, **7** Аллаһа сәдагәти гардашлыг севкиси илә, гардашлыг севкисини мәһәббәтлә тамамлајын. **8** Әкәр бүтүн бунлар сиздә варса вә даһа да артырса, сиз Ағамыз Иса Мәсиһ һаггындакы дәгиг биликдә фәалијјәтсиз вә бәһрәсиз галмајачағсыныз.

9 Әкәр кимдәсә бунлар јохдурса, о кордур, көзүнү нура бағлајыб вә кечмиш күнаһларындан тәмизләндијини унудуб. **10** Гардашлар, буна көрә дә алдығыныз дәвәтә вә Аллаһ тәрәфиндән сечилдијинизә лајиг јашамаг үчүн вар гүввәнизлә чалышын. Буну етсәниз, һеч вахт јыхылмајачағсыныз. **11** Онда Ағамыз вә Хиласкарымыз Иса Мәсиһин әбәди падшаһлығынын гапысы үзүнүзә кениш ачылачаг.

12 Бу сәбәбдән мән бунлары сизә даима хатырлатмаг нијјәтиндәјәм. Һәрчәнд сиз бунлары јахшы билирсиниз вә сиздә олан һәгигәтдә мөһкәм дурмусунуз. **13** Јенә дә, нә гәдәр ки бу бәдәндәјәм*, белә һесаб едирәм ки, бунлары сизә дөнә-дөнә хатырлатмаг доғру оларды. **14** Ахы Ағамыз Иса Мәсиһин мәнә билдирдији кими, артыг бу бәдәндә јашамағыма чох аз галыб. **15** Буна көрә дә инди әлимдән кәләни едирәм ки, мән кедәндән сонра сиз бунлары һәмишә өзүнүзә хатырладасыныз.

16 Биз сизә Ағамыз Иса Мәсиһин күдрәти вә иштиракы һаггында данышаркән мәһарәтлә үјдурулмуш рәвајәтләрә әсасланмырдыг. Биз онун әзәмәтинин шәхсән шаһиди олмушуг. **17** Мөһтәшәм чалал она: «Бу, Мәним севимли Оғлумдур. Мән ондан чох разијам», — сөзләрини чатдырандан сонра о, Атасы Аллаһдан шәрәф вә шөһрәт алды. **18** Бәли, биз дә онунла бирликдә мүгәддәс дағда оларкән көјдән назил олан бу сөзләри ешитмишдик.

19 Беләликлә, биз пејғәмбәрлик сөзүнүн доғрулуғуна даһа да әмин олмушуг вә сиз дүз едирсиниз ки, сәһәр ачылыб дан улдузу чыханадәк гаранлыгда, јәни үрәјиниздә чыраг кими ишыг сачан бу сөзә диггәтлә бахырсыныз. **20** Ахы сиз јахшы билирсиниз ки, Мүгәддәс Јазылардакы һеч бир пејғәмбәрлик кимисә шәхси фикирләриндән доғмајыб. **21** Чүнки пејғәмбәрликләр һеч вахт инсан истәји илә мејдана кәлмәјиб, инсанлар мүгәддәс руһдан илһам алараг Аллаһдан кәлән сөзләри данышыблар.

2 Исраил халгынын арасында сахта пејғәмбәрләр олдуғу кими, сизин аранызда да сахта мүәллимләр пејда олачаг. Онлар хәлвәтчә иман јыхан тәригәтләр јарадачаг, онлары сатын алмыш Саһибдән үз дөндәрәчәк вә беләчә, мәһвләрини сүрәтләндирәчәкләр. **2** Бундан башга, бир чохлары онлардан нүмунә көтүрүб позғун ишләрлә мәшғул олачаг вә беләләринә көрә һәгигәт јолу тәһгирләрә мәруз галачаг. **3** Онлар сизи сахта сөзләрлә алдадыб тамаһкарлыгла өз мәгсәдләри үчүн истифадә едәчәкләр. Онлар үчүн һөкм чохдан кәсилиб вә бу һөкм артыг көзләмир, онларын мәһв олачағы күн мүтләг кәләчәк.

4 Аллаһ күнаһа батмыш мәләкләрә рәһм етмәјиб онлары Тарта-

2Пт 1:13* Һәрфән «бу чадырдајам»

ра* атараг Һөкм күнүнә гәдәр зүлмәт гаранлығын дибиндә сахлајыр;
5 аллаһсызларла долу гәдим дүнјаја рәһм етмәјиб ону дашғында мәһв едәркән салеһлик тәблиғчиси олан Нуһу вә онунла бәрабәр једди нәфәри хилас етди; **6** Содом вә Һоморра шәһәрләринә һөкм кәсиб онлары күлә чевирәрәк аллаһсызлара башларына кәләчәк шејләри әјани шәкилдә көстәрди, **7** ганун танымајан адамларын азғынлыгла төрәтдикләри позғунлуға көрә әзаб чәкән салеһ Луту исә гуртарды, **8** ахы бу салеһ адам онларын арасында күнбәкүн јашајаркән төрәтдикләри ганунсуз әмәлләри көрүб-ешидир, онун салеһ үрәји ағрыјырды. **9** Бәли, Јеһова Она садиг инсанлары сынаглардан нечә гуртармағы, гејри-салеһләри исә мәһв олачаглары Һөкм күнүнә гәдәр нечә сахламағы јахшы билир. **10** Онларын сырасына башгаларыны ләкәләмәк үчүн онларла чинси әлагәјә кирәнләр, һәмчинин үзәриләриндә башчылыг едәнләрә һәгарәтлә баханлар дахилдир.

Онлар мәғрурдурлар, өзләриндән башга һеч кәси бәјәнмирләр, Аллаһын шөһрәтә јүксәлтдији адамлар һаггында горхмадан тәһгирамиз сөзләр данышырлар, **11** һалбуки гүввәтдә вә гүдрәтдә гат-гат үстүн олан мәләкләр Јеһоваја һөрмәт бәсләдикләринә көрә онлар барәдә пис данышыб иттиһам ирәли сүрмүрләр. **12** Бу адамлар кәсилмәк үчүн доғулмуш шүурсуз һејванлара бәнзәјирләр. Онлар дәрк етмәдикләри шејләр барәсиндә тәһгирамиз шәкилдә данышырлар. Буна көрә дә мәһвә апаран јолдача мәһв олуб **13** етдикләри писликләрин һаггыны алачаглар.

Онлар күндүз вахты өз нәфсләрини дојуздурмагдан һәзз алырлар. Онлар сизи үзүгара едән ләкәләрдир, чүнки сизин зијафәтләрдә отураркән сонсуз һәззлә өз јалан тәлимләрини јајырлар. **14** Онларын көзү даима зина ахтарыр вә күнаһдан дојмур. Онлар зәифләри јолдан чыхарырлар. Онларын үрәји башгасынын малына тамаһ салмагда мәһарәтлидир. Онлар ләнәтләнмишләрдир. **15** Бу адамлар дүз јолу гојуб әјри јола гәдәм басдылар; газанч уғрунда шәр ишләрә әл атан Беор оғлу Биламын јолуну тутдулар. **16** О, чинајәтинә көрә ифша олунду. Дилсиз-ағызсыз јүк һејваны инсан сәси илә данышыб ону тутдуғу ағылсыз фикирдән дашындырды.

17 Бунлар гурумуш чешмә, шиддәтли күләклә говулан думандырлар. Онлары зүлмәт гаранлыг көзләјир. **18** Онлар бош вә ловға сөзләр данышырлар, јанлыш һәјат сүрәнләрин әлиндән тәзәликчә гуртуланлары бәдән истәкләри вә позғун әмәлләрлә тәләләринә салырлар. **19** Өзләри чүрүклүјүн гулу ола-ола онлара азадлыг вәд едирләр. Ахы мәғлуб олан галибин гулу олур. **20** Әкәр Ағамыз вә Хиласкарымыз Иса Мәсиһ һаггындакы дәгиг билик васитәсилә бу дүнјанын чиркиндән азад оландан сонра онлар јенидән чиркаба гајыдыб мәғлуб олурларса, онда ахырлары әввәлләриндән даһа бетәр олур. **21** Салеһлик јолуну дәгигликлә өјрәнәндән сонра онлара әманәт едилмиш мүгәддәс әмрдән үз дөндәрмәкдәнсә, ону һеч өјрәнмәсәјдиләр онлар үчүн даһа јахшы оларды. **22** Беләләри һаггында «ит

2Пт 2:4* Нуһун күнләриндә итаәтсизлик етмиш мәләкләрин атылдығы һәбсханаја бәнзәр алчалдылмыш вәзијјәт

гусдуғунун үстүнә, чимиздирилмиш донуз да палчыгда ағнамаға гајыдыр» мәсәли јеріндә дејилиб.

3 Әзиз гардашларым, бу, сизә јаздығым икинчи мәктубдур. Биринчи мәктубда олдуғу кими, сизә мүәјјән шејләри хатырлатмаг мәгсәдилә зеһнинизи ојатмаға чалышырам. **2** Мүгәддәс пејғәмбәрләрин габағчадан сөјләдикләрини, һәмчинин Ағамызын вә Хиласкарымызын һәвариләриниз васитәсилә вердији әмрләри һеч вахт унутмајын. **3** Сиз јахшы билирсиниз ки, ахыр күнләрдә кинајә илә данышан ришхәндчиләр пејда олачаг. Онлар өз истәдикләри кими һәрәкәт едиб **4** дејәчәкләр: «Бәс һаны онун вәд едилмиш иштиракы? Ахы дәдә-бабаларымыз өлүм јухусуна кедәндән сонра да һәр шеј јарадылышдан бәри олдуғу кими дурур».

5 Онлар бу һәгигәтә билә-билә көз бағлајырлар ки, гәдим заманларда көј вә сујун ортасында олуб Аллаһын сөзү илә судан бәрк күтлә шәклиндә чыхмыш јер вар иди. **6** Бунларын васитәсилә о вахт мөвчуд олан бәшәр дә дашгын сулары алтында галыб мәһв олмушду. **7** Индики көјләр вә јер дә һәмин сөз васитәсилә аллаһсызларын мәһв едиләчәји Һөкм күнүнүн алову үчүн сахланылыр.

8 Әзизләрим, сиз исә нәзәрдән гачырмајын ки, Јehованын көзүндә бир күн мин илә, мин ил дә бир күнә бәрабәрдир. **9** Јehова бәзиләринин дүшүндүјү кими, Өз вәдини јеринә јетирмәјә кечикмир. Хејр! О, сизә сәбир едир, чүнки һеч кәсин мәһв олмасыны истәмир, әксинә, һамынын төвбәјә кәлмәсини арзулајыр. **10** Јehованын күнү оғру кими кәләчәк. О күн көјләр сүрәтлә, курулту илә кечиб кедәчәк, көјүн вә јерин көзәрмиш тәркиб һиссәләри әријиб төкүләчәк, јер вә онун үзәриндә көрүлән ишләр ифша олуначаг.

11 Бүтүн бунлар белә мәһв олачагса, көрүн сиз мүгәддәс давранышда вә Аллаһа сәдагәтдә нечә инсан олмалысыныз, **12** Јehованын күнүнү* бәрк-бәрк јадда сахлајыб көзләмәлисиниз. О күн од тутуб јанан көјләр дағылачаг вә һәмин о көзәрмиш тәркиб һиссәләри әријиб төкүләчәк! **13** Биз исә Онун вәдинә көрә јени бир көј вә јени јер көзләјирик; орада салеһлик һөкм сүрәчәк.

14 Буна көрә дә әзизләрим, бүтүн бунлары көзләјәркән вар күчүнүзлә чалышын ки, Аллаһ сизи ахырда ләкәсиз, гүсурсуз вә әминаманлыг ичиндә јашајан тапсын. **15** Бундан әлавә, Рәббин сәбрини хилас үчүн бир фүрсәт һесаб един. Әзиз гардашымыз Павел дә она верилмиш һикмәтлә сизә бу барәдә, **16** бүтүн мәктубларында олдуғу кими, әтрафлы јазмышдыр. Дүздүр, онун мәктубларында бәзи гәлиз фикирләр вардыр. Чаһил вә сәбатсыз адамлар Мүгәддәс Јазыларын дикәр һиссәләрини тәһриф етдикләри кими, бунлары да тәһриф едиб өзләрини мәһвә дучар едирләр.

17 Сиз исә әзизләрим, бүтүн бунлары габағчадан билдијиниз үчүн өзүнүзү көзләјин ки, ганун танымајан адамларын һијләсинә ујуб мәтанәтинизи итирмәјәсиниз. **18** Ағамыз вә Хиласкарымыз олан Иса Мәсиһин лүтфү вә онун һаггындакы билик сајәсиндә даима бөјүјүн. Она инди вә әбәдијјәт бојуна ешг олсун!

2Пт 3:12* Һәрфән «күнүнүн иштиракы». 4–чү Әлавәјә бах

ЈӘҺЈАНЫН

БИРИНЧИ МӘКТУБУ

1 О әзәлдән вар иди, биз ону ешитмишик, көзләримизлә көрмүшүк, она диггәтлә бахмышыг вә әлләримизлә тохунмушуг. О, һәјат кәламыдыр. **2** Бәли, һәјат ачыг-ашкар зүһур етди, биз Атанын јанында олан вә бизә ачыг-ашкар көстәрилән әбәди һәјаты көрдүк. Биз онун һаггында шәһадәт едир вә сизә ондан данышырыг. **3** Көрүб-ешитдијимиз шејләри сизә чатдырырыг ки, сиз дә бизимлә вәһдәтдә оласыныз. Биз өзүмүз дә Ата вә Онун Оғлу Иса Мәсиһлә вәһдәтдәјик. **4** Бүтүн бунлары севинчимиз там олсун дејә јазырыг.

5 Ондан ешидиб сизә билдирдијимиз хәбәр будур: Аллаһ нурдур вә Онда зәррә гәдәр дә гаранлыг јохдур. **6** Әкәр биз: «Онунла вәһдәтдәјик», — дејиб гаранлыгда јеријириксә, онда јалан данышыр вә һәгигәт јолунда јеримирик. **7** О, нурда олдуғу кими, биз дә нурда јеријириксә, демәли, бир-биримизлә вәһдәтдәјик вә Онун Оғлу Исанын ганы бизи бүтүн күнаһлардан тәмизләјир.

8 Әкәр: «Биздә күнаһ јохдур», — дејириксә, онда биз өзүмүзү алдадырыг вә гәлбимиздә һәгигәт јохдур. **9** Әкәр күнаһларымызы етираф едириксә, О, сәдагәтли вә сәлеһ олдуғундан күнаһларымызы бағышлајачаг вә бизи һәр чүр әјриликдән тәмизләјәчәк. **10** Әкәр: «Күнаһсызыг», — дејириксә, Ону јаланчы едирик вә Онун сөзү гәлбимиздә јохдур.

2 Әзиз балаларым! Бунлары сизә јазырам ки, һеч бир күнаһ иш тутмајасыныз. Әкәр кимсә бир күнаһ иш тутса, унутмајын ки, Атанын јанында сәлеһ Иса Мәсиһ кими јардымчымыз* вар. **2** О, тәкчә бизим күнаһларымызы дејил, бүтүн дүнјанын күнаһларыны өртән бағышыг гурбаныдыр. **3** Әкәр онун әмрләринә риајәт едириксә, демәли, ону таныјырыг. **4** «Мән ону таныјырам» дејиб, онун әмрләринә риајәт етмәјән адам јаланчыдыр вә белә адамын үрәјиндә һәгигәт јохдур. **5** Амма онун сөзүнә әмәл едән адамда Аллаһа гаршы мәһәббәт, доғрудан да, камиллијә чатмышдыр. Бунун сајәсиндә онунла вәһдәтдә олдуғумузу билирик. **6** «Онунла вәһдәтдәјәм» дејән онунла ејни јолда јеримәјә борчлудур.

7 Әзиз гардашларым, мән сизә јени јох, лап әввәлдән билдијиниз көһнә әмри јазырам. Бу көһнә әмр ешитдијиниз сөздүр. **8** Бунунла белә сизә јени әмр — һәм онун риајәт етдији, һәм дә сизин риајәт етдијиниз әмри јазырам, чүнки гаранлыг кечиб кедир, һәгиги нур исә артыг шәфәг сачыр.

9 Нурда олдуғуну сөјләјиб гардашына нифрәт едән адам һәлә дә гаранлыгдадыр. **10** Гардашыны севән нурда галыр вә иман јолунда ону һеч нә бүдрәтмир. **11** Амма гардашына нифрәт едән гаранлыгдадыр вә гаранлыгда јеријир. Гаранлыг көзләрини кор етдији үчүн о һара кетдијини билмир.

12 Сизә јазырам, әзиз балалар, чүнки онун ады наминә күнаһларыныз бағышланыб. **13** Сизә

1Јәһ 2:1* Јахуд «мүдафиәчимиз», «вәкилимиз»

јазырам, аталар, чүнки әзәлдән вар оланы танымысыныз. Сизә јазырам, чаванлар, чүнки сиз Шәрирә галиб кәлмисиниз. Сизә јазырам, ушаглар, чүнки сиз Атаны танымысыныз. **14** Сизә јазырам, аталар, чүнки сиз әзәлдән вар оланы танымысыныз. Сизә јазырам, чаванлар, чүнки сиз күчлүсүнүз, Аллаһын сөзү гәлбиниздәдир вә сиз Шәрирә галиб кәлмисиниз.

15 Дүнјаны вә дүнјадакы шејләри севмәјин. Дүнјаны севән адамын гәлбиндә Атамыза məһəббət јохдур, **16** чүнки дүнјадакы һəр шеј — бədənин истəји, көзләрин истəји вə инсанын өз вары илə ловғаланмасы Атадан дејил, дүнјадандыр. **17** Дүнја өз истəкləри илə бəрабəр кечиб кедир, Аллаһын ирадəсини јеринə јетирən исə əбəди јашајыр.

18 Балалар, бу сон саатдыр, ешитдијиниз кими Мəсиһин əлејһдары кəлир вə артыг Мəсиһин бир чох əлејһдары пејда олуб. Бундан билирик ки, сон саатдыр. **19** Онлар арамыздан чыхыблар, лакин бизим кими дејилдиләр; əкəр бизим кими олсајдылар, бизимлə галардылар. Онлар арамыздан она көрə чыхдылар ки, һамынын бизим кими олмадығы мəлум олсун. **20** Сиз мүгəддəс Аллаһ тəрəфиндən мəсһ олунмусунуз; һамыныз һəгигəти билирсиниз. **21** Сизə һəгигəти билмədијиниз үчүн јох, əксинə, билдијиниз үчүн јазырам. Һəм дə она көрə ки, һəгигəтдə јалан јохдур.

22 Исанын Мəсиһ олдуғуну инкар едən јаланчы дејилсə, бəс нədир? Атаны вə Оғулу инкар едən Мəсиһин əлејһдарыдыр. **23** Оғулу инкар едən Ата илə вəһдəтдə дејил. Оғула инандығыны ачыг-ашкар көстərən исə Ата илə вəһдəтдədир. **24** Сизə кəлинчə, гој лап əввəлдən ешитдикləриниз гəлбиниздə јашасын. Лап əввəлдən ешитдикləриниз гəлбиниздə јашајарса, сиз һəм Оғул, һəм дə Ата илə вəһдəтдə галачагсыныз. **25** Үстəлик, О, бизə əбəди һəјаты вəд етмишдир.

26 Бүтүн бу јаздыгларым сизи аздырмаға чəһд көстərənləр барəсиндədир. **27** Сизə кəлдикдə исə, Аллаһ сизи руһу илə мəсһ етди вə бу руһ ичиниздədир. Бу руһ сизə һəр шеји, јаланы јох, доғруну өјрətдији үчүн башгасынын сизи өјрətмəсинə еһтијач јохдур. Буна көрə дə руһдан өјрəндијиниз кими, сизи мəсһ едənlə вəһдəтдə галын. **28** Беләликлə, əзиз балалар, онунла вəһдəтдə галын ки, о, зүһур едəндə алныачыглыгла даныша биләк вə онун иштиракы заманы ондан рүсвајчылыгла кəнар едилмəјək. **29** Онун салеһ олдуғуну билирсинизсə, салеһ ишләр көрəнин дə Аллаһын өвлады олдуғуну дəрк едəчəксиниз.

3 Көрүн Атамыз бизə нечə дə бөјүк мəһəббət бəсләјир! О, бизи Өз өвладлары адландырды вə биз, доғрудан да, Онун өвладларыјыг. Буна көрə дə дүнја бизи танымыр, чүнки Аллаһы танымамышдыр. **2** Əзизləрим, инди биз Аллаһын өвладларыјыг, амма кələчəкдə нечə олачағымыз һəлə бəлли дејил. Бирчə ону билирик ки, О Өзүнү бизə көстərəндə, биз Онун кими олачағыг, чүнки Ону олдуғу кими көрəчəјик. **3** Үмидини Она бағлајан һəр кəс тəмизləниб Онун кими пак олур.

4 Күнаһ ишләјən адам ганунсузлуг едир, она көрə ки, күнаһ ганунсузлугдур. **5** Сиз һəм дə билирсиниз ки, о, күнаһларымызы јумаг үчүн кəлмишди; онда күнаһ дејилən шеј јохдур. **6** Онунла вəһдəтдə олан адам күнаһ ишləмир. Күнаһ ишләјən адам ону нə көрмүш, нə дə танымышдыр. **7** Əзиз бала-

лар, гој һеч ким сизи јолдан чыхартмасын; Мәсиһ салеһ олдуғу кими, салеһ өмүр сүрән дә салеһ адамдыр. **8** Күнаһ ишләјән адам исә Иблисдәндир, чүнки Иблис башланғычдан күнаһ ишләјир. Аллаһын Оғлу мәһз Иблисин ишләрини дағытмаг үчүн кәлмишди.

9 Аллаһын өвлады олан адам күнаһ ишләмир, чүнки онда Аллаһын вердији тохум вардыр. Аллаһын өвлады олдуғу үчүн белә адам күнаһ ишләмәји бачармыр. **10** Аллаһын өвладларыны вә Иблисин өвладларыны белә танымаг олар: салеһ өмүр сүрмәјән вә гардашыны севмәјән Аллаһдан дејил. **11** Әввәлдән ешитдијиниз сөзү јаддан чыхармајын: биз бир-биримизи севмәлијик, **12** Шәрирдән олан вә гардашыны өлдүрән Габил кими олмамалыјыг. О, гардашыны нәјә көрә өлдүрдү? Чүнки өз әмәлләри пис, гардашынынкы исә салеһ иди.

13 Гардашлар, дүнјанын сизә нифрәт етдијинә тәәччүбләнмәјин. **14** Биз гардашларымызы севдијимиз үчүн өлүмдән һәјата кечдијимизи билирик. Гардашыны севмәјән өлү вәзијјәтдә галыр. **15** Гардашына нифрәт едән гатилдир вә сиз билирсиниз ки, һеч бир гатилин әбәди һәјаты јохдур. **16** Биз мәһәббәтин нә олдуғуну онун өз чаныны бизим уғрумузда фәда етмәсиндән өјрәндик; биз дә гардашларымыз уғрунда чанымызы фәда етмәјә борчлујуг. **17** Амма фираван јашајан адам гардашынын корлуг чәкдијини көрүб ондан шәфгәтини әсиркәјирсә, белә адамда Аллаһа гаршы мәһәббәт нечә ола биләр? **18** Әзиз балалар, кәлин бир-биримизи сөздә вә ја дилдә јох, әмәлдә севәк вә буну сәмимијјәтлә едәк.

19 Бундан һәгигәт јолунда олдуғумузу биләчәјик вә үрәјимиз бизи бир шеј үстә гынаса да, ону Аллаһын мәһәббәтинә инандырачағыг, **20** чүнки Аллаһ үрәјимиздән бөјүкдүр вә һәр шеји билир. **21** Әзизләрим, әкәр үрәјимиз бизи гынамырса, онда Аллаһа чәсарәтлә мүрачиәт едә биләрик **22** вә Онун әмрләринә риајәт едиб, көзүндә хош оланы етдијимиз үчүн диләдијимиз һәр шеји алырыг. **23** Онун әмри будур ки, Оғлу Иса Мәсиһин адына инанаг вә бизә вердији әмрә әмәл едиб бир-биримизи севәк. **24** Онун әмрләринә әмәл едән Онунла вәһдәтдәдир вә О Өзү дә белә адамла вәһдәтдәдир; Онун бизимлә вәһдәтдә олдуғуну исә бизә вердији руһун сајәсиндә билирик.

4 Әзизләрим, ешитдијиниз һәр илһамланмыш кәлмәјә* инанмајын, лакин онларын Аллаһдан олуб-олмадығыны јохлајын, чүнки дүнјада бир чох сахта пејғәмбәр пејда олуб.

2 Аллаһдан илһам алмыш кәлмәләри белә танымаг олар: Иса Мәсиһин инсан кими кәлдијини тәсдиг едән кәлмәләр Аллаһдандыр, **3** амма Исаны гәбул етмәјән илһам алмыш кәлмәләр Аллаһдан дејил. Бунлар Мәсиһин әлејһдарынын илһамландырдығы кәлмәләрдир, сиз бу кәлмәләрин дүнјаја кәләчәјини ешитмисиниз вә онлар артыг дүнјададыр.

4 Әзиз балалар, сиз Аллаһдансыныз вә белә адамлара галиб кәлмисиниз, чүнки сизинлә вәһдәтдә олан бу дүнја илә вәһдәтдә оландан бөјүкдүр. **5** Онлар дүнјадандырлар; буна көрә дә дүнјанын дилиндә данышырлар вә дүнја онлара гулаг асыр. **6** Биз исә Аллаһданыг. Аллаһ һаггында өјрәнән бизә

1Јәһ 4:1* Һәрфән «руһа»

гулаг асыр, Аллаһдан олмајан исә бизә гулаг асмыр. Һәгигәтин илһамландырдығы кәлмәләри вә јаланын илһамландырдығы кәлмәләри белә-чә ајырд едирик.

7 Әзизләрим, бир-биримизи даима севәк, чүнки мәһәббәт Аллаһандыр, севән адам Аллаһын өвладыдыр вә Аллаһ һаггында өјрәнир. **8** Севмәјән Аллаһы танымамышдыр, чүнки Аллаһ мәһәббәтдир. **9** Аллаһ илкин Оғлуну дүнјаја көндәрди ки, онун васитәсилә һәјата говушаг вә беләчә, Өз мәһәббәтини бизә көстәрди. **10** Әсил мәһәббәт одур ки, биз Аллаһы јох, О, бизи севди вә Оғлуну күнаһларымызы өртән барышыг гурбаны кими дүнјаја көндәрди.

11 Әзизләрим, Аллаһ бизи белә севдисә, биз дә бир-биримизи севмәјә борчлујуг. **12** Аллаһы һеч вахт көрән олмајыб; әкәр бир-биримизи севириксә, Аллаһ бизимләдир вә Онун мәһәббәти биздә камиллијә јетишир. **13** Бизим Онунла вә Онун бизимлә вәһдәтдә олдуғуну бизә Өз руһундан пај вердијиндән билирик. **14** Биз буну шәхсән көрмүшүк вә шәһадәт едирик ки, Ата Оғлуну дүнјанын Хиласкары кими көндәриб. **15** Ким Иса Мәсиһи Аллаһын Оғлу кими гәбул едирсә, Аллаһ онунла, о да Аллаһла вәһдәтдәдир. **16** Биз дә Аллаһын бизи севдијини билмишик вә бу мәһәббәтә инанмышыг.

Аллаһ мәһәббәтдир вә мәһәббәт јолундан дөнмәјән Аллаһла вәһдәтдәдир, Аллаһ да онунла вәһдәтдәдир. **17** Беләчә мәһәббәт үрәјимиздә камиллијә јетишир ки, Һөкм күнүндә чәсарәтлә даныша биләк, ахы биз дә бу дүнјада Мәсиһин јашадығы кими јашајырыг. **18** Мәһәббәтдә горху јохдур. Камил мәһәббәт горхуну говур. Горху инсаны ифлич едир, буна көрә дә горхан адамын мәһәббәти камиллијә чатмамышдыр. **19** Бизә кәлинчә, биз севирик, чүнки әввәлчә Аллаһ бизи севди.

20 Кимсә дилдә: «Аллаһы севирәм», — дејиб, гардашына нифрәт едирсә, о, јаланчыдыр, чүнки көрдүјү гардашыны севмәјән адам һеч вахт көрмәдији Аллаһы севә билмәз. **21** Ондан алдығымыз әмр будур: Аллаһы севән гардашыны да севмәлидир.

5 Исанын Мәсиһ олдуғуна инанан Аллаһын өвладыдыр вә Аллаһы севән Онун өвладларыны да севир. **2** Әкәр Аллаһы севир вә әмрләринә риајәт едириксә, демәли, Онун өвладларыны да севирик. **3** Чүнки Аллаһы севмәк Онун әмрләринә риајәт етмәк демәкдир, Онун әмрләри исә ағыр дејил. **4** Аллаһын өвлады олан һәр бир адам дүнјаја галиб кәлир. Бәли, биз иманымызла дүнјаја галиб кәлмишик.

5 Исанын Аллаһын Оғлу олдуғуна инанан дүнјаја галиб кәлмирсә, бәс ким кәлир? **6** Иса Мәсиһ су вә ган васитәсилә кәлди. О, тәкчә су илә јох, су вә ганла кәлмишдир. Руһ да буна шәһадәт едир вә руһун шәһадәти доғрудур. **7** Беләликлә, үч шаһид вар: **8** руһ, су вә ган. Бунларын үчү дә бир-бирилә һәмаһәнкдир.

9 Әкәр инсанларын шәһадәтини гәбул едириксә, мәкәр Өз Оғлу һаггында шаһидлик едән Аллаһын шәһадәти даһа үстүн дејил? **10** Аллаһын Оғлуна инанан инсан шәхсән өзү үчүн шәһадәт алмышдыр. Аллаһа инанмајан инсан исә Ону јаланчы едир, чүнки Аллаһын Өз Оғлу һаггында вердији шәһадәтә инанмыр. **11** Һәмин шәһадәт будур: Аллаһ бизә әбәди һәјат вериб вә бу һәјат Онун Оғлундадыр. **12** Оғул-

ла вәһдәтдә оланын әбәди һәјаты вар, лакин Аллаһын Оғлуну гәбул етмәјән әбәди һәјатдан мәһрум олур.

13 Аллаһын Оғлунун адына инанан сизләрә јазырам ки, әбәди һәјата саһиб олдуғунузу биләсиниз. **14** Биз Аллаһа мүрачиәт едәндә әминик ки, О, ирадәсинә мүвафиг олан һәр бир диләјимизи ешидир. **15** Онун һәр бир диләјимизи ешитдијини билириксә, диләдијимиз шејләри алачағымызы да билирик, чүнки Ондан истәмишик.

16 Әкәр кимсә гардашынын өлүмә апармајан бир күнаһ иш тутдуғуну көрүрсә, ондан өтрү Аллаһа дуа етсин вә Аллаһ, өлүмә апармајан күнаһ иш тутмуш о адама һәјат верәчәк. Өлүмә апаран күнаһ да вар. Белә күнаһ һаггында дуа етмәји демирәм. **17** Салеһлијә зидд һәр чүр һәрәкәт күнаһдыр, бунунла белә өлүмә апармајан күнаһ вар.

18 Биз билирик ки, Аллаһын өвлады олан адам күнаһ ишләмир, Аллаһын Оғлунун көзү онун үстүндәдир вә Шәрир ону әлә кечирә билмәз. **19** Биз Аллаһдан олдуғумузу билирик, бүтүн дүнја исә Шәририн* әлиндәдир. **20** Биз билирик ки, Аллаһын Оғлу кәлиб вә һәгиги Аллаһ һаггында өјрәнмәк үчүн бизә дәррәкә вериб. Биз һәгиги Аллаһла Онун Оғлу Иса Мәсиһин сајәсиндә вәһдәтдәјик. О, һәгиги Аллаһ вә әбәди һәјатдыр. **21** Әзиз балалар, өзүнүзү бүтләрдән горујун.

1Јәһ 5:19* Јәни Шејтанын

ЈӘҺЈАНЫН

ИКИНЧИ МӘКТУБУ

1 Мән ағсаггалдан, үрәкдән севдијим вә тәкчә мәним јох, һәгигәти биләнләрин һамысынын севдији сечилмиш ханыма вә онун ушагларына мәктуб. **2** Бу мәһәббәт һамымызын гәлбиндә јашајан вә әбәдијјән орада галачаг һәгигәтдән доғур. **3** Һәгигәт вә мәһәббәтлә јанашы, Атамыз Аллаһдан вә Онун Оғлу Иса Мәсиһдән кәлән лүтф, мәрһәмәт вә сүлһ дә бизимлә олачаг.

4 Сәнин ушагларындан бәзиләринин Атамыздан алдығымыз әмрә ујғун олараг һәгигәт јолунда јеридикләрини билмәк мәни чох севиндирир. **5** Инди исә ханым, сәнә јазыб саһиш едирәм ки, бир-биримизи севмәк әмринә табе олаг. Бу әмр јени дејил, башланғычдан алдығымыз әмрдир. **6** Мәһәббәт Онун әмрләринә ујғун јашамаг демәкдир. Бу, сизин башланғычдан ешитдијиниз һәмин о әмрдир. Мәһәббәтә әсасән јашамаға давам един. **7** Чүнки дүнјада Иса Мәсиһин чисмани бәдәндә кәлдијини гәбул етмәјән чохлу фырылдагчы пејда олуб. Бу чүр фикирләшән фырылдагчыдыр, Мәсиһин әлејһдарыдыр.

8 Диггәтли олун ки, чәкдијимиз зәһмәтин бәһрәсини итирмәјиб мүкафатынызы бүтөв аласыныз. **9** Мәсиһин тәлимләриндән кәнара чыхыб онлара риајәт етмәјән адам Аллаһла вәһдәтдә дејил. Лакин бу тәлимләрә риајәт едән һәм Ата, һәм дә Оғулла вәһдәтдәдир. **10** Әкәр кимсә сизә бу тәлимлә

кәлмирсә, ону евинизә бурахмајын
вә саламламајын. **11** Чүнки ону
саламлајан онун пис әмәлләринә
шәрик олур.

12 Сизә дејиләси һәлә чох сөзүм
вар, лакин бунлары сизә кағыз вә
мүрәккәблә чатдырмаг истәмирәм.
Севинчиниз долғун олсун дејә, ја-
ныныза кәлиб сизинлә үз-үзә даны-
шачағыма үмид едирәм.

13 Сечилмиш бачынын ушаглары сәнә салам көндәрир.

ЈӘҺЈАНЫН

ҮЧҮНЧҮ МӘКТУБУ

1 Мән ағсаггалдан, үрәкдән сев-
дијим әзиз гардашым Гаја мәк-
туб.

2 Әзиз гардашым, сәнә Аллаһ-
дан чан сағлығы диләјирәм, һәм дә
дуа едирәм ки, ишләрин һәмишә-
ки кими һәр чәһәтдән аванд олсун.
3 Бура кәлән гардашлар сәнин һә-
гигәтә садиг галдығыны данышан-
да мән чох севиндим. Шадам ки,
сән даима һәгигәт јолунда је-
ријирсән. **4** Мәним үчүн ушагла-
рымын һәгигәт јолунда јеридикләр-
рини билмәкдән бөјүк хошбәхтлик
ола билмәз.

5 Әзиз гардашым, һәтта таны-
мадығын гардашлар үчүн һәр бир
иши сәдагәтлә көрүрсән. **6** Он-
лар јығынчаг гаршысында сәнин
мәһәббәтиндән данышдылар. Ха-
һиш едирәм онлары Аллаһын хид-
мәтчиләринә јарашан тәрздә јола
саласан. **7** Чүнки онлар Аллаһын
ады наминә јола чыхыб башга мил-
ләтләрдән олан адамлардан һеч
бир шеј көтүрмәдиләр. **8** Белә
гардашлары гонагпәрвәрликлә гә-
бул етмәк бизим борчумуздур. Бу
һалда һәгигәт јолунда онларла
әмәкдаш ола биләрик.

9 Јығынчаға бәзи шејләр јаз-
мышдым, амма араларында рәһ-
бәрлик етмәји севән Диотреф һөр-
мәтсизлик көстәрәрәк биздән һеч
нәји гәбул етмир. **10** Буна көрә
дә, әкәр кәлсәм, онун ишләринин
үстүнү ачачағам. О, бизи даима
писләјир, бу азмыш кими, һәм өзү
һөрмәтсизлик көстәриб гардашла-
ры гәбул етмир, һәм дә онлары гә-
бул етмәк истәјәнләрә әнкәл төрә-
диб онлары јығынчагдан говмаға
чалышыр.

11 Әзиз гардашым, писләрдән
јох, јахшы инсанлардан нүмунә көт-
үр. Јахшылыг едән Аллаһ адамы-
дыр. Пислик едән исә Аллаһы
көрмәмишдир. **12** Деметри һаг-
гында исә һамы јахшы данышыр вә
онун һәгигәт јолунда јеримәси
буну тәсдиг едир. Биз дә бу дејил-
ләри тәсдигләјирик вә сән сө-
зүмүзүн доғру олдуғуну билир-
сән.

13 Сәнә дејиләси һәлә чох сө-
зүм вар, лакин бунлары мүрәк-
кәб вә гәләмлә јазмаг истәмирәм.
14 Үмид едирәм ки, тезликлә сәни
көрәчәјәм, онда үз-үзә данышарыг.

Саламат гал!

Бурадакы достлар сәнә салам
көндәрирләр. Мәним саламымы
бир-бир орадакы достлара чат-
дыр.

ЈӘҺУДАНЫН

МӘКТУБУ

1 Иса Мәсиһин гулу, Јагубун гардашы Јәһудадан, Атамыз Аллаһ-ла вәһдәтдә олуб Онун мәһәббәти-ни дадан вә Иса Мәсиһ үчүн горунуб сахланылан чағырылмышлара мәктуб.

2 Гој сизә бағышланмыш мәрһә-мәт, сүлһ вә мәһәббәт даһа да арт-сын.

3 Әзизләрим, чох истәјирдим ки, сизә үмуми хиласымыз ба-рәсиндә јазым, амма бу мәкту-бумда сизи мүгәддәсләрә һәмишә-лик верилмиш иман уғрунда чидди мүбаризә апармаға тәшвиг етмәји лазым билдим. **4** Чүнки арамыза Мүгәддәс Јазылар тәрәфиндән һөк-мү чохдан кәсилмиш бәзи адамлар кирибләр. Бунлар позғун даврын-маг үчүн Аллаһымызын лүтфүнү бәһанәјә чевирән, һәмчинин јека-нә Саһибимиз вә Ағамыз Иса Мә-сиһә гаршы хәјанәт едән аллаһсыз адамлардыр.

5 Бүтүн бунлары билдијинизә бахмајараг, сизә хатырлатмаг истә-јирәм ки, Јеһова халғыны Ми-сирдән гуртарса да, сонрадан иман кәтирмәјәнләри мәһв етди. **6** Һәмчинин әзәл мөвгеләрини го-румајыб, онлара мүнасиб мәканы тәрк едән мәләкләри бөјүк күнүн мәһкәмәси үчүн гаты зүлмәт ичин-дә әбәди буховларда сахлајыр. **7** Содом, Һоморра вә әтраф шәһәр-ләр дә ачкөзлүклә чинси әхлагсыз-лыг едиб бәдәнин гејри-тәбии ис-тәкләринин далынча дүшүрдүләр. Онлар сөнмәз атәш чәзасы чәкмәк-лә бизә бир ибрәт нүмунәси ол-мушлар.

8 Ејнилә, бу адамлар да хүл-јалара ујараг, бәдәни мурдарлајыр, һакимијјәти* сајмыр вә Алла-һын шәрәфли инсанлары барә-синдә тәһгирамиз сөзләр дејирләр. **9** Һәтта баш мәләк Микајыл Муса-нын чәсәди барәсиндә Иблислә мү-баһисә едәндә ону тәһгирамиз сөзләрлә иттиһам етмәјә чүрәт ет-мәди, садәчә деди: «Гој Јеһова сәни мәһкум етсин». **10** Амма бу адамлар баша дүшмәдикләри шеј-ләр һаггында тәһгирамиз шәкилдә данышыр, јеканә билдикләри исә дүшүнчәсиз һејванлар кими тәбиә-тән дујдуглары шејләрдир ки, бун-ларла да өзләрини позғунлашды-рырлар.

11 Вај онларын һалына! Он-лар Габилин јолу илә кетдиләр, га-занч уғрунда Биламын јанлыш јолуну тутдулар, Гораһ кими, үс-јанкар нитгләриндә мәһв олду-лар. **12** Онлар достлуг мәчлисләр-иниздә сизинлә јејиб-ичәркән суалты гајалар кимидирләр. Онлар горху билмәдән гарын отаран чобанлар; күләјин ора-бура апар-дығы бош булудлар; барсыз, гуп-гуру гурумуш*, көкүндән гопа-рылмыш пајыз ағачларыдырлар; **13** өз абырсыз ишләри илә көпүк-ләнән чошгун дәниз далғаларына, сәркәрдан улдузлара бәнзәјирләр. Онлар әбәдилик гаты зүлмәтә аты-лачаглар.

14 Адәмдән сонра једдинчи нә-силдә доғулмуш Ханок онлар

Јһд 1:8* Аллаһа вә Аллаһын сәлаһијјәт вер-дији адамлара аиддир **12*** Һәрфән «ики дәфә өлмүш»

һаггында пејғәмбәрлик етмишди: «Будур, Јеһова он минләрлә мүгәддәс мәләји илә кәлди ки, **15** һамы үзәриндә һөкмүнү ичра етсин вә бүтүн аллаһсызлары горхуб-чәкинмәдән көрдүкләри пис ишләринә көрә, Аллаһ горхусу олмајан күнаһ саһибләрини Она гаршы дедикләри бүтүн биабырчы сөзләрә көрә иттиһам етсин».

16 Бунлар дејинкән, даима тәләләриндән наразы, өз истәкләрилә јашајан адамлардыр. Онларын дилиндән ловғалыг төкүлүр, мәнфәәт хатиринә башгаларына јалтагланырлар.

17 Сиз исә, әзизләрим, Ағамыз Иса Мәсиһин һәвариләринин әввәлчәдән дедикләри сөзләри јадынызa салын. **18** Онлар сизә дејирдиләр: «Ахыр заманларда өз пис истәкләрилә јашајан ришхәндчиләр пејда олачаг». **19** Бунлар арада нифаг салан, шәһвәтпәрәст, Аллаһын руһундан мәһрум адамлардыр. **20** Сиз исә, әзиз гардашлар, өзүнүзү сон дәрәчә мүгәддәс иманынызын тәмәли үзәриндә мөһкәмләндирмәклә вә мүгәддәс руһла дуа етмәклә, **21** Ағамыз Иса Мәсиһин әбәди һәјата апаран мәрһәмәтини көзләјә-көзләјә, Аллаһын мәһәббәтиндән ајрылмајын. **22** Бундан әлавә, шүбһәси оланлара гаршы мәрһәмәт көстәрин; **23** онлары аловдан гапыб чыхарараг хилас един. Дикәрләри илә мәрһәмәтлә давранын, амма буну, бәдәнин мурдарладығы алт палтара нифрәт едәрәк, горхујла един.

24 Сизи јыхылмагдан горуја билән вә Өз шәрәфли һүзуруна бөјүк севинчлә, ләкәсиз кәтирә билән Хиласкарымыз јеканә Аллаһа ешг олсун! **25** Шәһрәт, әзәмәт, гүдрәт вә һакимијјәт Ағамыз Иса Мәсиһ васитәсилә әзәлдән әбәдијјәтә гәдәр Онун олсун. Амин.

ЈӘҺЈАЈА ВЕРИЈЛИМИШ

ВӘҺЈ

1 Иса Мәсиһдән кәлән вәһј. Аллаһ бу вәһји Исаја верди ки, о, тезликлә баш верәчәк һадисәләри өз гулларына көстәрсин. Иса өз мәләјини көндәриб онун васитәсилә бу вәһји рәмзләрлә гулу Јәһјаја верди. **2** Јәһја да бүтүн көрдүкләри һаггында — Аллаһын сөзү вә Иса Мәсиһин шәһадәти һаггында шаһидлик етди. **3** Бу пејғәмбәрлик сөзләрини учадан охујан, онлары ешидән вә орада јазыланлара әмәл едән адам хошбәхтдир, чүнки тәјин едилмиш вахт јахындыр.

4 Јәһја, Асија* вилајәтиндәки једди јығынчаға:

«Әбәдијјән вар Оландан#», Онун тахты гаршысындакы једди руһдан вә **5** «Садиг Шаһид», «илк дирилән», «дүнја падшаһларынын Һөкмдары» олан Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ сизинлә олсун.

Вәһј 1:4* Јунан Мүгәддәс Јазыларында «Асија вилајәти» ифадәси алтында Асија гитәси јох, Рома империјасынын бир әјаләти нәзәрдә тутулур. Һәмин әразидә һал–һазырда Түркијә јерләшир **4#** Јаһуд «кечмишдә, инди вә кәләчәкдә вар Оландан»

Бизи севәнә, өз ганы баһасына күнаһларымыздан азад едәнә, **6** бизи өз Аллаһы вә Атасынын хидмәтиндә дурмаг үчүн падшаһ вә каһин тәјин едәнә әбәдијјәт бојуәзәмәт вә ешг олсун. Амин.

7 О, булудларла кәләчәк. Ону һамы, о чүмләдән онун бәдәнини дешәнләр өз көзү илә көрәчәк. Дүнјанын бүтүн тајфалары кәдәрләнәчәк вә ондан өтрү башларына дөјәчәкләр. Бәли, бу, белә дә олачаг. Амин.

8 Јеһова Аллаһ белә дејир: «Мән Алфа вә Омегајам*, әбәдијјән вар Олан, Гадир Аллаһ Мәнәм».

9 Исанын јолунда сизинлә падшаһлыға шәрик олан вә һәр чүр әзијјәтә дөзмәјә һазыр олан мән, гардашыныз Јәһја, Аллаһ наггында данышдығыма вә Иса наггында шәһадәт етдијимә көрә Патмос дејилән бир адаја дүшдүм. **10** Мән мүгәддәс руһун тәсири илә Аганын күнүнә апарылдым вә архамда шејпур сәсинә бәнзәр күчлү бир сәс ешитдим. **11** О сәс дејирди: «Көрдүкләрини тумара јаз вә Ефес, Смирна, Пергам, Тиатира, Сардис, Филаделфија вә Лаодикијадакы једди јығынчаға көндәр».

12 Мән ешитдијим сәсин кимә мәхсус олдуғуну көрмәк үчүн архаја дөнәндә једди гызыл чыраг көрдүм. **13** Чырагларын ортасында инсан оғлу бәнзәриндә бир нәфәр дурмушду. Онун әјниндә узун либас вә синәсиндә гызыл гуршаг вар иди. **14** Сачы-саггалы аг јуна бәнзәјирди, гар кими аг аппаг иди, көзләри алов сачырды. **15** Ајаглары дәмирчи күрәсиндә көзәрмиш халис мисә бәнзәјирди. Сәси кур суларын сәси кими иди. **16** Онун саг әлиндә једди улдуз вар иди вә ағзындан узун, икиағызлы ити бир гылынч чыхырды; сифәти күнәш кими пар-пар јанырды. **17** Ону көрәндә өлү кими ајагларына сәрилдим.

О, саг әли илә мәнә тохунуб деди: «Горхма. Мән Биринчи вә Ахырынчыјам, **18** өлмүшдүм, амма инди саг вә әбәдијјән јашајачағам. Өлүм илә Мәзарын* ачарлары мәндәдир. **19** Буна көрә дә көрдүкләрини, инди баш верән вә бундан сонра олачаг һадисәләри гәләмә ал. **20** Једди гызыл чырағын вә саг әлимдә көрдүјүн једди улдузун мүгәддәс сирринин ачмасы исә будур: једди чыраг једди јығынчағы, једди улдуз исә једди јығынчағын мәләкләрини тәмсил едир.

2 Ефесдәки јығынчағын мәләјинә јаз: “Саг әлиндә једди улдуз тутан, једди гызыл чырағын арасында кәзән белә дејир: **2** «Сәнин ишләрин, зәһмәтин вә дөзүмүндән хәбәрдарам. Билирәм ки, сән пис адамлара дөзмүрсән вә һәвари олмадыглары һалда өзләрини һәвари адландыранлары сынагдан кечириб онларын јаланчы олдугларыны үзә чыхармысан. **3** Сән дөзүмлүсән, мәним адым наминә чох чәфа чәксән дә тагәтдән дүшмәмисән. **4** Анчаг сәнә бир ирадым вар: әввәлки мәһәббәтин сојујуб.

5 Буна көрә дә, бу һала дүшмәздән әввәлки вәзијјәтини јадына салыб төвбә ет вә әввәлки ишләрини көр. Әкәр төвбә етмәсән, онда кәлиб чырағыны јеріндән көтүрәчәјәм. **6** Анчаг бир ишин

Bəhj 1:8* Јунан әлифбасынын биринчи вә ахырынчы һәрфләри

Bəhj 1:18* Һәрфән «һадесин». Јәни бәшәријјәтин үмуми мәзары. 7–чи Әлавәјә бах

јахшыдыр ки, сән дә мәним ки-
ми, Никола тәригәтинин әмәлләр-
инә нифрәт едирсән. **7** Гулағы
олан гој мүгәддәс руһун јығынчаг-
лара нә дедијини ешитсин: мән зә-
фәр чалана Аллаһын чәннәтиндә
битән һәјат ағачынын мејвәләрин-
дән јемәјә ичазә верәчәјәм»”.

8 Смирнадакы јығынчағын мә-
ләјинә јаз: “Өлмүш вә сонра һәјата
гајытмыш «Биринчи вә Ахырын-
чы» белә дејир: **9** «Мән сәнин
нечә зүлм чәкдијини вә јохсуллуг
ичиндә олдуғуну билирәм (һәр-
чәнд сән варлысан), һәмчинин өз-
ләрини јәһуди адландырыб, әслин-
дә Шејтанын синагогу оланларын
данышдығы күфрдән дә хәбәрда-
рам. **10** Гаршыдан кәлән бәла-
лардан горхма. Иблис сизләрдән
бәзиләрини һәбсханаја атачаг, сиз
там сынаначаг вә он күн әрзиндә
бәлалара дучар олачагсыныз. Һәт-
та өлмәк лазым кәлсә дә, садиг гал
вә мән сәнә һәјат тачыны верә-
чәјәм. **11** Гулағы олан гој мүгәд-
дәс руһун јығынчаглара нә дедијі-
ни ешитсин: зәфәр чалана икинчи
өлүм хәләл јетирмәјәчәк»”.

12 Пергамдакы јығынчағын мә-
ләјинә јаз: “Узун, ити икиағыз-
лы гылынчын саһиби белә дејир:
13 «Мән билирәм ки, сән Шејта-
нын тахты олан јердә јашајырсан.
Буна бахмајарак, сән мәним адыма
чох садигсән. Һәтта шәһәриниздә,
Шејтанын јашадығы јердә өлдүрүл-
муш садиг шаһидим Антипанын
күнләриндә белә мәнә инандығы-
ны данмадын.

14 Бунунла белә сәнә бир ира-
дым вар: сәндә Биламын тәлимлә-
ринә риајәт едән адамлар вар. Би-
лам Исраил оғулларыны күнаһа
сүрүкләмәк үчүн Балакы өјрәдиб,
онлары бүтләрә кәтирилмиш гур-
банлары јемәјә вә чинси әхлагсыз-
лыға сөвг етдирмишди. **15** Сән-
дә һәмчинин Никола тәригәтинин
тәлимләринә риајәт едәнләр дә
вар. **16** Буна көрә дә төвбә ет.
Әкс тәгдирдә, мән тезликлә јаны-
на кәлиб онларла ағзымдан чыхан
узун гылынчла вурушачағам.

17 Гулағы олан гој мүгәддәс ру-
һун јығынчаглара нә дедијини
ешитсин: зәфәр чалана кизлиндә
олан манна вә аг даш верәчәјәм.
Бу дашын үзәриндә јени бир ад
олачаг. Бу ады ону аландан башга
һеч кәс билмир»”.

18 Тиатирадакы јығынчағын
мәләјинә јаз: “Көзләри аловтәк ја-
нан вә ајаглары халис мисә бәнзә-
јән Аллаһын Оғлу белә дејир:
19 «Мән сәнин ишләриндән, мә-
һәббәтиндән, инамындан, хидмә-
тиндән вә дөзүмүндән хәбәрда-
рам. Билирәм ки, сәнин ахырынчы
ишләрин әввәлкиләрдән даһа чох-
дур.

20 Бунунла белә сәнә бир ира-
дым вар: сән өзүнү пејғәмбәр ад-
ландыран Изебелин, о гадынын
ишләринә көз јумурсан. О, мәним
гулларымы өјрәдиб јолдан чыха-
рыр, онлары чинси әхлагсызлыға
вә бүтләрә кәтирилмиш гурбанла-
ры јемәјә тәһрик едир. **21** Мән
төвбә етмәси үчүн она вахт вер-
дим, амма о, төвбә едиб әхлаг-
сызлығындан әл чәкмәк истә-
мир. **22** Буна көрә дә она азар
вериб ону јорған-дөшәјә салача-
ғам. Онунла зина едәнләр онун
әмәлләриндән әл чәкиб төвбә ет-
мәсәләр, онларын да башына
дәрд-бәла кәтирәчәјәм. **23** Онун
өвладларына азар вериб өлдүрәчә-
јәм. Беләчә бүтүн јығынчаглар би-
ләчәкләр ки, мән инсанын бөјрәк-
ләрини вә үрәјини тәдгиг едирәм.
Мән һәр биринизә әмәлләринизә
көрә верәчәјәм.

24 Тиатирада бу тәлимә риаҹәт етмәјән дикәрләринизә, “Шејтанын дәрјасына” баш вурмајанлара исә дејирәм: мән сизин бојнунуза әлавә јүк гојмурам. **25** Мән кәләнәчән тутдуғунуз доғру јолдан дөнмәјин. **26** Атам мәнә һакимијјәт вердији кими, мән дә зәфәр чалана вә јолуму ахыра гәдәр давам етдирәнә милләтләр үзәриндә һакимијјәт верәчәјәм. **27** О, милләтләри дәмир чомагла отарачаг вә онлар сахсы габ кими сыныб чилик-чилик олачаглар. **28** Һәм дә она дан улдузуну верәчәјәм. **29** Гулағы олан гој мүгәддәс руһун јығынчаглара нә дедијини ешитсин».

3 Сардисдәки јығынчағын мәләјинә јаз: “Аллаһын једди руһуна вә једди улдуза саһиб олан белә дејир: «Сәнин ишләриндән хәбәрдарам. Адын вар ки, сағсан, әслиндә исә өлүсән. **2** Ојан вә јахасыны күч-бәла илә өлүмдән гуртаранлары гүввәтләндир. Чүнки сәнин ишләрин Аллаһымын гаршысында һәлә тамамланмајыб. **3** Буна көрә дә алдығын вә ешитдијин шејләри јадына сал, онлары гору вә төвбә ет. Әкәр ојанмасан, мән оғру кими кәләчәјәм вә сән нә вахт кәләчәјими билмәјәчәксән.

4 Бунунла белә, Сардисдә палтарыны ләкәләмәмиш бир нечә адам вар. Онлар мәнимлә бирликдә аг либасда кәзәчәкләр, чүнки буна лајигдирләр. **5** Бәли, зәфәр чалана аг либас кејиндириләчәк вә мән онун адыны һәјат китабындан әсла силмәјәчәјәм, әксинә, ону Атамын һүзурунда вә Онун мәләкләринин гаршысында аначағам. **6** Гулағы олан гој мүгәддәс руһун јығынчаглара нә дедијини ешитсин».

7 Филаделфијадакы јығынчағын мәләјинә јаз: “Мүгәддәс вә һәгиги шәхс, Давудун ачарына малик олан, ачдығы бағланмајан вә бағладығы ачылмајан белә дејир: **8** «Сәнин ишләриндән хәбәрдарам (сәнин үчүн гапы ачмышам, бу гапыны һеч ким бағлаја билмәз), билирәм ки, күчүн аз олса да, сән мәним сөзүмә әмәл етдин вә адымы данмадын. **9** Шејтанын синагогундан олуб өзләрини јаландан јәһуди адландыранлары кәтирәчәјәм вә ајагларына јыхыб сәнә тәзим етдирәчәјәм. О вахт онлар сәни севдијими биләчәкләр. **10** Мәним дөзүмүм һаггындакы сөзә әмәл етдијин үчүн, мән сынаг вахты сәни горујачағам. О заман бүтүн дүнја — јер үзүндә јашајанларын һамысы сынаначаг. **11** Мән тезликлә кәләчәјәм. Јеридијин доғру јолда әзмлә аддымла ки, һеч кәс тачыны әлиндән алмасын.

12 Зәфәр чаланы Аллаһымын мәбәдиндә сүтун едәчәјәм вә о, әбәдијјән орада галачаг. Мән онун үзәринә Аллаһымын адыны вә Аллаһымын шәһәринин — көјләрдән, Аллаһымын јанындан енән јени Јерусәлимин адыны вә өзүмүн јени адымы јазачағам. **13** Гулағы олан гој мүгәддәс руһун јығынчаглара нә дедијини ешитсин».

14 Лаодикијадакы јығынчағын мәләјинә јаз: “Аллаһын хилгәтинин илки, садиг вә һәгиги шаһиди Амин белә дејир: **15** «Сәнин ишләриндән хәбәрдарам. Сән нә сојугсан, нә дә исти. Каш ки ја сојуг, ја да исти олајдын. **16** Мадам ки, нә исти, нә дә сојуг, садәчә илыгсан, сәни јерә түпүрәчәјәм. **17** Чүнки сән: “Мән варлыјам, вардөвләтим башымдан ашыр, һеч

нәјә ehтијачым јохдур”, — дејирсән, амма билмирсән ки, бәдбәхтсән, ачыначаглы күндәсән, јохсул, кор вә чылпагсан. **18** Сәнә мәсләһәт көрүрәм ки, варланмаг үчүн мәндән одда тәмизләнмиш гызыл аласан; аг либас алыб кејәсән ки, биабырчы чылпаглығын өртүлсүн вә көзләрин ачылсын дејә мәлһәм алыб көзләринә сүртәсән.

19 Мәнә әзиз олан адамлары мән мәзәммәт вә тәрбијә едирәм. Она көрә дә гејрәтли ол вә төвбә ет. **20** Мән кандарда дуруб гапыны дөјүрәм. Ким сәсими ешидиб гапыны үзүмә ачса, мән о евә кириб онунла биркә шам едәчәјәм. **21** Мән зәфәр чалана мәнимлә бир тахтда отурмаға ичазә верәчәјәм, нечә ки, мән дә галиб кәлиб Атамла бирликдә Онун тахтында отурдум. **22** Гулағы олан гој мүгәддәс руһун јығынчаглара нә дедијини ешитсин»”».

4 Бундан сонра мән көјдә бир ачыг гапы көрдүм вә әввәл ешитдијим, шејпур сәсинә бәнзәјән сәс мәнә деди: «Бура галх, мән сәнә баш верәчәк һадисәләри көстәрәчәјәм». **2** Бундан дәрһал сонра мән мүгәддәс руһун һакимијјәти алтына дүшүб бунлары көрдүм: көјдә бир тахт варды вә о тахтда бир нәфәр отурмушду. **3** Онун көркәми јәшәм дашына вә гијмәтли гырмызы даша бәнзәјирди. Тахты зүмрүдә бәнзәр көј гуршағы һәлгәјә алмышды.

4 Һәмин тахтын әтрафында ијирми дөрд тахт варды. Бу тахтларда ијирми дөрд ағсаггал отурмушду. Онлар аг либас кејмиш вә башларына гызыл тач гојмушдулар. **5** Тахтдан илдырымлар вә шимшәкләр чахыр, сәсләр кәлирди. Онун гаршысында једди јанар мәшәл варды. Бу мәшәлләр Аллаһын једди руһуну тәмсил едир. **6** Тахтын өнүндә бүллура бәнзәр, санки шүшәдән бир дәниз көрдүм.

Тахтын һәр дөрд тәрәфиндә дөрд чанлы мәхлуг дурмушду. Онларын габагдан вә архадан чохлу көзү варды. **7** Биринчи чанлы мәхлуг ширә, икинчиси чөнкәјә, үчүнчүсү сифәтдән инсана, дөрдүнчүсү дә учан гартала бәнзәјирди. **8** Бу дөрд чанлы мәхлугун һәр биринин алты ганады варды. Ганадларын ичиндә вә чөлүндә чохлу көз варды. Мәхлуглар кечә-күндүз јорулмадан: «Өбәдијјән вар олан, Гадир Аллаһ Јеһова мүгәддәс, мүгәддәс, мүгәддәсдир!», — дејирдиләр.

9 Чанлы мәхлуглар һәр дәфә тахтда отураны, әбәди јашајаны шөһрәт, һөрмәт вә миннәтдарлыгла мәдһ едәндә **10** ијирми дөрд ағсаггал тахтда отуранын гаршысында диз чөкүб әбәди јашајана сәчдә гылырлар, башларындакы тачлары тахтын гаршысына атыб дејирләр: **11** «Аллаһымыз Јеһова, Сән шөһрәтә, һөрмәтә вә гүдрәтә лајигсән! Чүнки һәр шејин јараданы Сәнсән вә һәр шеј Сәнин ирадәнлә мөвчуддур вә јарадылыб».

5 Мән тахтда отуранын саг әлиндә бир тумар көрдүм. Тумар о үз-бу үз јазылы иди вә једди мөһүрлә бәрк-бәрк мөһүрләнмишди. **2** Сонра мән күчлү бир мәләк көрдүм. О, кур сәслә сорушду: «Тумары вә онун мөһүрләрини ачмаға ким лајигдир?» **3** Лакин нә көјдә, нә јердә, нә дә јерин алтында тумары ачыб она бахмаға гадир олан бир кимсә тапылмады. **4** Мән чох аглады, чүнки тумары ачыб она бахмаға лајиг бир кимсә јох иди. **5** Онда ағсаггаллардан бири мәнә деди: «Бәсдир, даһа аглама. Јәһуда гәбиләсиндән олан

Шир, Давудун көкү галиб кәлди.
О, једди мөһүрү сындырыб тумары
ачмаға лајигдир».
6 Мән тахтын, дөрд чанлы мәх-
лугун вә аҒсаггалларын ортасында
дурмуш бир гузу көрдүм. Гузу san-
ки өлдүрүлмүшдү. Онун једди буј-
нузу вә једди көзү вар иди.
Бу көзләр Аллаһын дүнјаја көндә-
рилмиш једди руһуну тәмсил едир.
7 Гузу чәлд кедиб тахтда отура-
нын саҒ әлиндән тумары алды.
8 О, тумары көтүрәндә дөрд чан-
лы мәхлуг вә ијирми дөрд аҒсаг-
гал Гузунун гаршысында диз чөк-
дүләр. Онларын һәр бири әлиндә
лира вә бухурла долу гызыл чам
тутмушду. Бухур мүгәддәсләрин
дуаларыны тәмсил едир. **9** Он-
лар јени маһны охујурдулар: «Сән
тумары көтүрүб онун мөһүрләри-
ни ачмаға лајигсән, чүнки сән өл-
дүрүлдүн вә һәр тајфадан, һәр дил-
дән, халгдан вә милләтдән олан
инсанлары өз ганынла Аллаһ үчүн
сатын алдын, **10** онлары Алла-
һымызын хидмәтиндә дурмаг үчүн
падшаһ вә каһин тәјин етдин. Он-
лар јер үзәриндә һөкмранлыг едә-
чәкләр».
11 Мән тахтын, чанлы мәхлуг-
ларын вә аҒсаггалларын әтра-
фында дурмуш чохлу мәләји көр-
дүм вә онларын сәсини ешитдим.
Онларын сајы минләрлә минләр,
он минләрлә он минләр иди.
12 Онлар кур сәслә дејирдиләр:
«Өлдүрүлмүш Гузу гүдрәт, сәрвәт,
һикмәт, күч, еһтирам, шөһрәт вә
хејир-дуа алмаға лајигдир».
13 Мән ешитдим ки, бүтүн хил-
гәт — көјдә, јердә, јерин алтында
вә дәниздә оланларын һамысы де-
јир: «Тахтда отуран вә Гузу әбәдиј-
јәт боју мәдһ, иззәт, шөһрәт вә әзә-
мәт саһиби олсунлар». **14** Дөрд
чанлы мәхлуг «Амин» деди вә аҒ-
саггаллар диз чөкүб Аллаһа сәчдә
етдиләр.

6 Мән Гузунун једди мөһүр-
дән бирини ачдығыны көр-
дүм вә дөрд чанлы мәхлугдан би-
ринин илдырым сәсинә бәнзәр
кур сәслә: «Кәл!» дедијини ешит-
дим. **2** Сонра бир аҒ ат көрдүм.
Атын белиндә отуранын әлиндә
бир јај варды. Она тач верилди вә
о, бир галиб кими јекун гәләбәси-
нә доґру ирәлиләди.
3 Гузу икинчи мөһүрү ачан-
да мән икинчи чанлы мәхлу-
гун: «Кәл!» дедијини ешитдим.
4 Сонра мејдана бир күрән ат
чыхды. Онун белиндә отурана ин-
санларын бир-бирини өлдүрмәси
үчүн јер үзүндән әмин-аманлыґы
көтүрмәк изни верилмишди. Ат-
лыја бөјүк бир ґылынч верилди.
5 Гузу үчүнчү мөһүрү ачан-
да мән үчүнчү чанлы мәхлугун:
«Кәл!» дедијини ешитдим. Онда
мән бахыб көрдүм ки, мејдана
бир ґара ат чыхды. Онун белин-
дә отуранын әлиндә тәрәзи варды.
6 Бу вахт санки дөрд чанлы мәхлу-
гун арасындан бир сәс кәлди: «Бир
кило* буґда бир динара#, үч кило
арпа бир динара; зејтун јаґыны вә
шәрабы зај етмә».
7 Гузу дөрдүнчү мөһүрү ачан-
да мән дөрдүнчү чанлы мәхлугун:
«Кәл!» дедијини ешитдим. **8** Ба-
хыб көрдүм ки, мејдана рәнки солґун бир ат чыхды. Онун белиндә отуранын ады Өлүм иди вә Мә-зар аддымбааддым онун далынча кәлирди. Онлара јер үзүнүн дөрд-дә бир һиссәси үзәриндә һакимиј-јәт верилди. Онлар әһалини узун

Вәһј 6:6* Һәрфән «бир хиникс». Хиникс — чәкиси тәґрибән 700 ґр олан ґәдим чәки ваһиди **6#** Бир күнлүк әмәк һаґтына бәра-бәр 3,85 ґр аґырлыґында олан Рома күмүш пулу

гылынҹ, әрзаг гытлығы, өлүмҹүл
хәстәликләр вә вәһши һејванлар
васитәсилә өлдүрмәли идиләр.
9 Гузу бешинҹи мөһүрү ачанда
мән гурбанкаһын алтында Алла-
һын сөзүнә вә шәһадәт ишинә көрә
өлдүрүлмүшләрин ганыны көр-
дүм. **10** Онлар уҹадан гышгыр-
дылар: «Еј Пәрвәрдикара, еј мүгәд-
дәс вә һәгиги Аллаһ, нә вахта гәдәр
бизим ганымыз јердә галаҹаг? Нә
вахта гәдәр јер үзүндә јашајан-
лардан гисасымызы алмајаҹагсан,
онлары мәһкум етмәјәҹәксән?»
11 Онларын һәр биринә ағ либас
верилди вә дејилди ки, өзләри
кими гәтлә јетириләҹәк нөкәр јол-
дашларынын вә гардашларынын
сајы тамамланана гәдәр бир мүд-
дәт истираһәт етсинләр.
12 Мән Гузунун алтынҹы мөһү-
рү ачдығыны көрдүм вә бу вахт
күҹлү зәлзәлә олду. Күнәш чул
кими гапгара гаралды, ај да сан-
ки ал гана бојанды. **13** Күҹлү
күләк кал әнҹири јерә төкдүјү ки-
ми, улдузлар да көјдән јерә төкүл-
дүләр. **14** Сәма тумар кими бүр-
мәләниб јоха чыхды, бүтүн дағлар
вә адалар јериндән галдырылды.
15 Јер үзүнүн падшаһлары, мә-
мурлары, сәркәрдәләри, варлыла-
ры вә күҹлүләри, һәр бир гул вә
азад инсан мағараларда, дағларда,
гајалыгларда кизләнди. **16** Он-
лар дағлара вә гајалара јалварыр-
дылар: «Үстүмүзә јыхылыб бизи
тахтда отурандан вә Гузунун гәзә-
биндән кизләдин, **17** чүнки он-
ларын бөјүк гәзәб күнү кәлди. Он-
ларын гаршысында ким дура
биләр?»

7 Бундан сонра јерин дөрд уҹун-
да дурмуш дөрд мәләк көрдүм.
Онлар јерин дөрд күләјини тутуб
сахламышдылар ки, јерин, дәни-
зин вә ағаҹларын үзәринә һеч
бир күләк әсмәсин. **2** Сонра күн-
доғандан галхан башга бир мәләк
көрдүм. Бу мәләкдә вар олан Алла-
һын мөһүрү варды. О, јерә вә дә-
низә зәрәр вурмаг тапшырығы ал-
мыш дөрд мәләјә уҹадан деди:
3 «Биз Аллаһымызын гулларынын
алнына мөһүр басмајынҹа јерә, дә-
низә вә ағаҹлара зәрәр вурма-
јын».
4 Исраил оғулларынын һәр гә-
биләсиндән мөһүрләнмишләрин
сајыны ешитдим. Онларын үмуми
сајы јүз гырх дөрд мин нәфәр иди.
5 Јәһуда гәбиләсиндән он ики
мин нәфәр;
Рубен гәбиләсиндән он ики мин
нәфәр;
Гад гәбиләсиндән он ики мин
нәфәр;
6 Ашер гәбиләсиндән он ики
мин нәфәр;
Нифталы гәбиләсиндән он ики
мин нәфәр;
Менаше гәбиләсиндән он ики
мин нәфәр;
7 Шимеон гәбиләсиндән он ики
мин нәфәр;
Леви гәбиләсиндән он ики мин
нәфәр;
Иссахар гәбиләсиндән он ики
мин нәфәр;
8 Зебулун гәбиләсиндән он ики
мин нәфәр;
Јусиф гәбиләсиндән он ики мин
нәфәр;
Бинјамин гәбиләсиндән он ики
мин нәфәр мөһүрләнмишди.
9 Бундан сонра һеч кәсин сајма-
ға гадир олмадығы бөјүк бир изди-
һам көрдүм. Бу издиһамын ичиндә
һәр милләтдән, һәр гәбиләдән, һәр
халгдан вә һәр дилдән адамлар вар
иди. Онлар әјинләриндә ағ либас,
әлләриндә палма будаглары тах-
тын вә Гузунун гаршысында дур-

мушдулар. **10** Бу адамлар учадан дејирдиләр: «Хиласымыза көрә тахтда отуран Аллаһымыза вә Гузуја борчлујуг».

11 Бүтүн мәләкләр тахты, ағсаггаллары вә дөрд чанлы мәхлугу дөврәјә алмышдылар. Онлар тахтын гаршысында үзүстә гапаныб Аллаһа сәчдә етдиләр вә **12** дедиләр: «Амин! Мәдһ, шөһрәт, никмәт, шүкүр, иззәт, әзәмәт вә күч әбәдијјәт боју Аллаһымызын олсун. Амин!»

13 О заман ағсаггаллардан бири мәндән сорушду: «Бу ағ либаслы адамлар кимдир, һарадан кәлибләр?» **14** Мән дәрһал дедим: «Аға, сән биләрсән». О деди: «Бунлар бөјүк мүсибәтдән чыханлардыр. Онлар либасларыны Гузунун ганында јујуб ағардыблар. **15** Буна көрә дә онлар Аллаһын тахты гаршысындадырлар вә кечәкүндүз Онун мәбәдиндә Она ибадәт едирләр. Тахтда отуран чадырыны онларын үзәринә чәкәчәк. **16** Онлар даһа ачмајачаг, һеч вахт сусамајачаглар. Онлары гызмар күнәш јандырмајачаг вә бүркү боғмајачаг. **17** Чүнки тахтын јанында дуран Гузу онлары отарачаг вә һәјат сују булагларына апарачаг. Аллаһ онларын көзләриндән бүтүн јашлары силәчәк».

8 Гузу једдинчи мөһүрү ачанда көјә тәхминән јарым саатлыг сүкут чөкдү. **2** Мән Аллаһын гаршысында дуран једди мәләји көрдүм. Онлара једди шејпур верилди.

3 Сонра башга бир мәләк кәлиб гурбанкаһын јанында дурду. Онун әлиндә гызыл бухурдан варды. Она чохлу бухур верилди вә о, бу бухуру бүтүн мүгәддәсләрин дуалары илә бирликдә тахтын гаршысындакы гызыл гурбанкаһда тәгдим етмәли иди. **4** Мәләјин әлиндәки бухурун түстүсү мүгәддәсләрин дуалары илә бирликдә Аллаһын һүзурына јүксәлди. **5** Бундан дәрһал сонра мәләк бухурданы гурбанкаһдакы одла долдуруб јер үзүнә атды. Бирдән көј курулдады, шимшәкләр чахды, сәсләр кәлди вә зәлзәлә олду. **6** Једди мәләк шејпурлары чалмаға һазырлашды.

7 Биринчи мәләк шејпуруну чалды. Бу заман көјдән јер үзүнә ган гарышыг долу вә алов јағды. Јерин үчдә бири, ағачларын үчдә бири вә бүтүн јашыл биткиләр јанды.

8 Сонра икинчи мәләк шејпуруну чалды. Бирдән нәһәнк даға охшар бир шеј алов ичиндә дәнизә атылды. Дәнизин үчдә бири гана дөндү, **9** дәниздә јашајан чанлыларын үчдә бири өлдү, кәмиләрин үчдә бири гәзаја уграды.

10 Сонра үчүнчү мәләк шејпуруну чалды. Көјдән чыраг тәк јанан бөјүк бир улдуз чајларын вә су һөвзәләринин үчдә биринә дүшдү. **11** О улдузун ады Јовшандыр. Суларын үчдә бири јовшан кими ачылашды вә буна көрә хејли адам өлдү.

12 Сонра дөрдүнчү мәләк шејпуруну чалды. Күнәшин, ајын вә улдузларын үчдә биринә зәрбә вурулду ки, онларын үчдә бири гаралсын, күндүзүн дә, кечәнин дә үчдә бири гаранлыгда галсын.

13 Сонра мән көј үзүндә учан бир гартал көрдүм вә онун учадан дедији бу сөзләри ешитдим: «Галан үч мәләјин чалачағы шејпурларын сәсинә көрә јердә јашајанларын вај һалына, вај һалына, вај һалына! Чүнки онлар шејпурларыны чалмаға һазырлашырлар».

9 Сонра бешинчи мәләк шејпуруну чалды. Мән көјдән јерә дүшмүш бир улдуз көрдүм. Она дибсиз үмманын ачары верилди. **2** Улдуз үмманы ачды. Үммандан бөјүк дәмирчи күрәсиндән чыхан түстүјә бәнзәр түстү чыхды. Һәмин түстүдән күнәш вә һава гаралды. **3** Түстүнүн ичиндән чәјирткәләр чыхыб јер үзүнү бүрүдү. Онлара јердәки әгрәбләрин һакимијјәти кими һакимијјәт верилди. **4** Чәјирткәләрә дејилмишди ки, јер үзүндәки һеч бир биткијә, јашыллыға вә ағача дәјмәсинләр, јалныз алынларында Аллаһын мөһүрү олмајан адамлара зәрәр вурсунлар.

5 Чәјирткәләрә тапшырылмышды ки, инсанлара беш ај әрзиндә әзаб версинләр, лакин өлдүрмәсинләр. Онларын чәкдији әзаб әгрәб санчыркән дујулан ағрыја бәнзәјир. **6** О вахт инсанлар өлүм ахтарачаг, лакин тапмајачаглар. Онлар өлүм арзулајачаглар, лакин өлүм онлардан гачачаг.

7 Чәјирткәләр көркәмчә дөјүшә һазыр атлара бәнзәјирдиләр. Онларын башында санки гызыл тач варды, үздән инсана охшајырдылар. **8** Сачлары гадын сачы кими, дишләри шир диши кими иди. **9** Синәләриндә санки дәмир зиреһ варды. Ганадларындан чыхан сәс дөјүшә атылан чәнк арабаларынын вә чохлу атын сәсинә бәнзәјирди. **10** Бундан әлавә, онларын гујруглары вә нештәрләри дә әгрәб гујруғуна вә нештәринә охшајырды. Гујругларында инсанлары беш ај әрзиндә инчитмәк һакимијјәти варды. **11** Дибсиз үмманын мәләји онлара падшаһлыг едир. Ибраничә онун ады Абаддон, јунанча исә Аполлиондур*.

12 Бир бәла кечди. Ирәлидән ики бәла да кәлир.

13 Сонра алтынчы мәләк шејпуруну чалды. Мән Аллаһын гаршысындакы гызыл гурбанкаһын бујнузларындан чыхан бир сәс ешитдим. **14** О сәс шејпур чалан алтынчы мәләјә деди: «Бөјүк Фәрат чајында буховланмыш дөрд мәләји азад ет». **15** Инсанларын үчдә бирини өлдүрмәк мәгсәдилә һәмин ан, күн, ај вә ил үчүн һазырланмыш дөрд мәләк азад едилди.

16 Мән сүвари ордунун сајыны ешитдим. Сүвариләрин сајы ики јүз милјон* иди. **17** Хәјалда көрдүјүм атларын вә атлыларын көркәми белә иди: онларын әјниндә ал гырмызы, түнд мави вә јашымтыл-сары рәнкли зиреһ варды. Атларын башы шир башына охшајырды, ағызларындан алов, түстү вә күкүрд пүскүрүрдү. **18** Бу үч бәладан, јәни онларын ағзындан пүскүрән алов, түстү вә күкүрддән инсанларын үчдә бири өлдү. **19** Атларын күчү ағызларында вә гујругларындадыр. Онларын гујруглары илана бәнзәјир вә башлары да вар. Атлар инсанлара бунларла зәрәр вururлар.

20 Бу бәлаларда саг галан инсанлар өз әмәлләринә көрә төвбә етмәдиләр, гызылдан, күмүшдән, мисдән, дашдан вә ағачдан дүзәлдилмиш, һеч нә көрмәјән, ешитмәјән вә ајаг тутуб јеримәјән бүтләрә, һәм дә чинләрә ситајиш етмәкдән әл чәкмәдиләр. **21** Онлар төрәтдикләри гәтлләрдән, һәмчинин

Bəhj 9:11* «Абаддон» вә «Аполлион» сөзләринин мәнасы мәһв едән демәкдир **16*** Јахуд «ијирми мин дәфә он мин»

спиритизмдән*, чинси әхлагсызлыгдан вә оғурлугдан әл чәкиб төвбә етмәдиләр.

10 Мән көјдән енән дикәр бир күчлү мәләк көрдүм. О, булуда бүрүнмүшдү, башы үзәриндә көј гуршағы варды. Үзү санки күнәш, ајаглары исә санки алов сүтуну иди. **2** Әлиндә балача, ачыг бир тумар вар иди. О, сағ ајағыны дәнизә, сол ајағыны исә гуруја гојду вә **3** шир нәрәсинә бәнзәр кур сәслә бағырды. О, бағыранда једди көј курултусунун сәси ешидилди.

4 Једди көј курултусу данышаркән мән јазмаға һазырлашдым, лакин көјдән бир сәс мәнә деди: «Једди көј курултусунун сөзләринә мөһүр вур, онлары гәләмә алма». **5** Дәнизлә гуруда дурмуш мәләк сағ әлини көјә галдырды, **6** әбәдијјән јашајана, көјү вә орадакылары, јери вә онун үзәриндәкиләри, дәнизи вә онун ичиндәки мәхлуглары јарадана анд ичди: «Артыг мөһләт верилмәјәчәк! **7** Чүнки једдинчи мәләк шејпуруну чалмаға һазырлашдығы вахт, онун сәси кәлән күн, Аллаһын мүгәддәс сирри баша чатачаг. Бу сирр Онун гуллары олан пејғәмбәрләрә вердији хош хәбәрдир».

8 Көјдән ешитдијим һәмин сәс јенидән мәнә деди: «Кет, дәнизлә гуруда дурмуш мәләјин әлиндәки ачыг тумары көтүр». **9** Мән мәләјин јанына кетдим вә ондан балача тумары истәдим. О, мәнә деди: «Көтүр, је. Ону јејәндә ағзын бал кими ширин олачаг, мәдәндә исә ачылыг һисс едәчәксән». **10** Мән мәләјин әлиндәки балача тумары алдым вә једим. Ағзым бал кими ширин олду, амма јејиб гуртарандан сонра мәдәмдә ачылыг һисс етдим. **11** Онда мәнә дедиләр: «Сән јенидән халглар, милләтләр, дилләр вә бир чох падшаһлар һаггында пејғәмбәрлик етмәлисән».

11 Мәнә чомаға бәнзәр бир гамыш чубуг верилди вә бир сәс деди: «Дур, мүгәддәс отаглар, гурбанкаһ вә орада ибадәт едәнләр дә дахил олмагла, Аллаһын мәбәдини өлч. **2** Лакин мәбәдин мүгәддәс отагларынын харичиндәки һәјәти өлчмә, гој галсын, чүнки о, дикәр милләтләрә верилиб. Мүгәддәс шәһәр гырх ики ај әрзиндә онларын тапдағы алтында галачаг. **3** Мән ики шаһидими көндәрәчәјәм вә онлар әјинләринә чул кејиб мин ики јүз алтмыш күн пејғәмбәрлик едәчәкләр». **4** Онлар ики зејтун ағачы вә ики чырагла тәмсил олунур вә јер үзүнүн Рәбби өнүндә дурурлар.

5 Бу ики шаһидә зәрәр вурмаг истәјән дүшмәни, онларын ағзындан чыхан алов тәләф едәчәк. Онлара зәрәр вурмаг истәјән белә чә өлдүрүләчәк. **6** Пејғәмбәрлик етдикләри мүддәтдә јағыш јағмасын дејә онларын көјү гапамаг ихтијары, бундан әлавә, сују гана чевирмәк, јер үзүнү истәдикләри вахт һәр чүр бәлаја дучар етмәк сәлаһијјәти вар.

7 Онлар шәһадәт едиб гуртарандан сонра, үммандан чыхан вәһши һејван онларла вурушачаг вә онлары мәғлуб едиб өлдүрәчәк. **8** Онларын чәсәди рәмзи мәнада Содом вә Мисир адланан бөјүк шәһәрин баш күчәсиндә галачаг. Онларын Ағасы да орада дирәк үзәриндә едам едилмишди. **9** Бүтүн халглардан, тајфалардан, дилләрдән вә милләтләрдән олан адамлар

Вәһј 9:21* Јахуд «өлүләрин руһлары илә әлагә»

үч күн јарым онларын ҹәсәдинә
бахаҹаг вә дәфн етмәјә изин вер-
мәјәҹәкләр. **10** Јер үзүнүн са-
кинләри онларын өлүмүнә севи-
ниб шадланаҹаг вә бир-бирләринә
һәдијјәләр көндәрәҹәкләр, чүнки
бу ики пејғәмбәр јер үзүндә јаша-
јанлара әзаб верирди.

11 Үч күн јарым кечәндән сон-
ра Аллаһдан кәлән һәјат руһу он-
ларын ичинә кирди вә онлар ајаға
дурдулар. Буну көрәнләр дәһшәтә
кәлдиләр. **12** Бу ики пејғәмбәр
көјдән кур сәс ешитди. Сәс онлара
деди: «Бура галхын». Онлар дүш-
мәнләрин көзү габағында булудун
ичиндә көјә галхдылар. **13** Бу
дәм күҹлү бир зәлзәлә олду вә шә-
һәрин онда бир һиссәси дағылды.
Зәлзәләдә једди мин адам һәлак
олду, галанлары исә горхуб көјлә-
рин Аллаһыны мәдһ етди.

14 Икинҹи бәла кечди. Үчүнҹү
бәла сүрәтлә јахынлашыр.

15 Једдинҹи мәләк шејпуруну
чалды. Бу заман көјдә кур сәсләр
ешидилди: «Дүнја үзәриндә пад-
шаһлыг инди Рәббимизә вә Онун
Мәсиһинә мәхсусдур. Рәббимиз
әбәдијјәт боју падшаһлыг едә-
ҹәк!»

16 Аллаһын һүзурунда тахтлар-
да отуран ијирми дөрд ағсаггал
үзүстә гапаныб Аллаһа сәҹдә етди
вә **17** деди: «Әбәдијјән вар олан
Гадир Аллаһ Јеһова! Сәнә шүкүр-
ләр олсун! Чүнки Сән һакимијјәти
Өз әлинә көтүрүб падшаһлыг етмә-
јә башладын. **18** Лакин милләт-
ләр гәзәбләндиләр вә Сәнин Өз гә-
зәбини онларын үстүнә төкмәк,
һабелә өлүләри мүһакимә етмәк,
гулларын олан пејғәмбәрләри, мү-
гәддәсләри, адындан горханлары,
кичикләри вә бөјүкләри мүкафат-
ландырмаг, јери тәләф едәнләри
тәләф етмәк вахты кәлди».

19 Көјдә Аллаһын мәбәдинин
мүгәддәс отаглары ачылды вә
Онун әһд сандығы орада көрүндү.
Бу дәм илдырымлар чахды, көј ку-
рулдады, сәсләр ешидилди, зәлзәлә
олду вә күҹлү долу јағды.

12 Көјдә бөјүк бир әламәт, кү-
нәшә бүрүнмүш бир гадын
көрүндү. Ај онун ајагларынын ал-
тында иди, башында он ики улдуз-
лу таҹ варды. **2** Гадын һамилә
иди вә ағрыдан, доғуш санҹыла-
рындан гышгырырды.

3 Сонра көјдә башга бир әла-
мәт — једди башлы, он бујнузлу, ал
гырмызы рәнкдә бөјүк бир әждаһа
көрүндү. Онун башларында једди
таҹ варды. **4** О, гујруғу илә көј-
дәки улдузларын үчдә бирини сү-
пүрүб јерә атды. Әждаһа доғмаг
үзрә олан гадынын габағында дајa-
ныб көзләјирди ки, о, азад олан ки-
ми, көрпәсини удсун.

5 Гадын бир оғлан ушағы доғду.
Бу оғул бүтүн милләтләри дәмир
чомагла отараҹаг. Гадынын өвла-
ды о андаҹа Аллаһын јанына, Онун
тахтына апарылды. **6** Гадын исә
чөллүјә гачды. Аллаһ онун үчүн
орада јер һазырламышды. Орада
гадыны мин ики јүз алтмыш күн
әрзиндә бәсләјәҹәкдиләр.

7 Сонра көјдә мүһарибә олду.
Микајыл өз мәләкләри илә әжда-
һаја гаршы вә әждаһа да өз мәләк-
ләри илә онлара гаршы вурушду.
8 Әждаһа мәғлуб олду. Артыг он-
лар үчүн көјдә јер јох иди. **9** Бе-
ләликлә, Иблис вә Шејтан адланан
бөјүк әждаһа, бүтүн дүнјаны алда-
дан гәдим илан мәләкләри илә
бирликдә јерә атылды. **10** Сонра
көјдә бир кур сәс ешитдим:

«Инди Аллаһымызын тәјин ет-
дији хилас* вахты, гүдрәти,

Вәһј 12:10* Јахуд «гәләбә»

падшаһлығы вә Мәсиһинин һакимијјәти јетишди, чүнки гардашларымызы кечә-күндүз Аллаһымызын гаршысында иттиһам едән јерә атылды! **11** Онлар Иттиһамчыны Гузунун ганы илә вә вердикләри шәһадәт илә мәғлуб етдиләр. Онлар өлүмүн көзүнә дик бахыб бу јолда чанларындан кечдиләр. **12** Буна көрә дә ај көјләр вә көјләрин сакинләри, севинин! Јерә вә дәнизә исә вај олсун! Чүнки Иблис, вахтынын аз олдуғуну биләрәк, бөјүк гәзәблә јаныныза енди».

13 Әждаһа јерә атылдығыны көрәндә оғлан ушағы доғмуш гадыны тәгиб етмәјә башлады. **14** Анчаг гадына чөллүкдәки јеринә учмаг үчүн ики бөјүк гартал ганады верилди. Орада, иланын көзүндән узаг јердә, гадыны тәјин едилмиш мүддәт, мүддәтләр вә јарым мүддәт әрзиндә бәсләјәчәкләр.

15 Илан гадыны суда боғмаг үчүн онун ардынча ағзындан сел бурахды. **16** Лакин јер гадынын имдадына чатды. Јер ағзыны ачыб әждаһанын ағзындан чыхан сели удду. **17** Әждаһа гадына бәрк гәзәбләнди вә онун галан өвладларына — Аллаһын әмрләрини јеринә јетирән вә Иса һаггында шәһадәт едән өвладларына гаршы вурушмаға кетди.

13 О, дәнизин гуму үзәриндә дурду.

Бу вахт көрдүм ки, дәниздән он бујнузлу вә једди башлы бир вәһши һејван чыхыр. Онун бујнузлары үзәриндә он тач варды, башларында исә күфрлү адлар јазылмышды. **2** Көрдүјүм вәһши һејван бәбирә бәнзәјирди. Амма пәнчәләри ајы пәнчәси, ағзы исә шир ағзы кими иди. Әждаһа бу вәһши һејвана күч, тахт вә бөјүк һакимијјәт верди.

3 Мән онун башларындан биринин ағыр јара алдығыны көрдүм, лакин сонра бу өлүмчүл јара сағалды вә бүтүн бәшәр һејрәтлә вәһши һејванын ардынча кетди. **4** Инсанлар әждаһаја сәчдә етдиләр, чүнки о, вәһши һејвана һакимијјәт вермишди. Онлар вәһши һејвана да сәчдә гылыб дејирдиләр: «Бу вәһши һејванын тајы-бәрабәри вармы? Ким онунла вуруша биләр?» **5** Она тәкәббүрлә данышан, күфр сөјләјән ағыз вә гырх ики ај әрзиндә һакимијјәт сүрмәк ихтијары верилди. **6** О, ағзыны ачыб Аллаһа, Онун адына, Онун мәканына вә көјләрдә јашајанлара күфр сөјләди. **7** Она һәмчинин ичазә верилди ки, мүгәддәсләрлә вурушсун вә онлары мәғлуб етсин. Үстәлик, она һәр бир гәбилә, халг, дил вә милләт үзәриндә һакимијјәт верилди. **8** Јер үзүндә јашајанларын һамысы она сәчдә едәчәкләр. Бәшәр нәсли дүнјаја кәлмәздән бәри* онларын ады өлдүрүлмүш Гузунун һәјат китабына јазылмыр.

9 Гулағы олан ешитсин. **10** Ким әсир дүшмәлидирсә, о әсир дүшәчәк, ким гылынчла өлдүрәрсә, о өзү дә гылынчдан өлмәлидир. Бурада мүгәддәсләрдән дөзүм вә инам тәләб олунур.

11 Сонра мән јерин тәркиндән галхан башга бир вәһши һејван көрдүм. Онун гузу бујнузуна бәнзәр ики бујнузу вар иди, лакин о, әждаһа кими данышды. **12** О, биринчи вәһши һејванын өнүндә онун бүтүн сәлаһијјәтиндән

Вәһј 13:8* Һәрфән «тохум ахыдыландан бәри». Адәмлә Һәвванын дүнјаја ушаг кәтирмәси нәзәрдә тутулур

истифадә едәрәк јери вә јер
үзүндә јашајанлары өлүмчүл јарасы сағалмыш биринчи вәһши һејвана сәҹдә гылмаға мәчбур едир.
13 О, бөјүк әламәтләр көстәрир, инсанларын көзү гаршысында һәтта көјдән алов јағдырырды.

14 Она вәһши һејванын гаршысында көстәрмәк үчүн әламәтләр верилмишди. О, бу әламәтләрлә јер үзүнүн сакинләрини алдадыр вә онлара дејирди ки, гылынч јарасы алыб сонрадан сағалмыш вәһши һејванын сурәтини дүзәлтсинләр. **15** Она бу вәһши һејванын сурәтини чанландырмаг изни верилди. Беләликлә, вәһши һејванын сурәти һәм даныша биләҹәк, һәм дә она һеч бир вәҹһлә сәҹдә етмәјәнләри өлдүртдүрәҹәк.

16 О, бүтүн инсанлары — кичикләри вә бөјүкләри, варлылары вә касыблары, азадлары вә гуллары сағ әлләринә вә ја алынларына нишан гојдурмаға мәчбур едир.
17 Беләликлә, үзәриндә бу вәһши һејванын нишаны, јәни вәһши һејванын ады вә ја адынын рәгәми олмајан адам алгы-сатты едә билмәјәҹәк. **18** Бурада һикмәт тәләб олунур. Гој дәрракәли адам вәһши һејванын рәгәмини һесабласын, чүнки бу рәгәм инсан рәгәмидир. Онун рәгәми алты јүз алтмыш алтыдыр.

14 Сонра бахыб көрдүм ки, Гузу вә онун јанында јүз гырх дөрд мин нәфәр Сион дағында дурублар. Онларын алынларында Гузунун вә онун Атасынын ады јазылмышды. **2** Көјдән бир сәс ешитдим. Бу сәс кур суларын вә күчлү көј курултусунун сәсинә охшајырды. Ешитдијим сәс һәм дә лираларыны чалан лирачы ханәндәләрин сәсини хатырладырды. **3** Онлар тахтын, дөрд чанлы мәхлугун вә ағсаггалларын гаршысында санки јени бир маһны охујурлар. Бу маһныны јердән сатын алынмыш јүз гырх дөрд мин нәфәрдән башга һеч кәс өјрәнә билмирди. **4** Бунлар бакир галмыш, өзләрини гадынларла ләкәләмәмиш шәхсләрдир. Гузу һара кетсә, онлар да онун ардынча кедирләр. Онлар Аллаһ вә Гузу үчүн инсанларын арасындан нүбар кими алынмышлар. **5** Онларын ағзындан јалан сөз чыхмајыб. Онлар гүсурсуздурлар.

6 Сонра көјүн үзү илә учан башга бир мәләк көрдүм. Бу мәләкдә әбәди хош хәбәр варды. О, бу хәбәри јер үзүнүн сакинләринә — һәр милләтә, гәбиләјә, дилә вә халга мүждәләјир, **7** учадан дејирди: «Аллаһдан горхун, Ону учалдын, чүнки Онун һөкм вахты јетишди. Буна көрә дә көјү, јери, дәнизи вә су һөвзәләрини јарадана тәзим един».

8 Онун ардынча икинчи мәләк учараг дејирди: «Јыхылды! Бүтүн милләтләрә өз азғын әхлагсызлығынын шәрабыны ичирдән Бөјүк Бабил јыхылды!»

9 Онларын ардынча үчүнчү мәләк уча-уча учадан дејирди: «Әкәр кимсә вәһши һејвана вә онун сурәтинә сәҹдә едир, алнына вә ја әлинә нишан гојдурурса, **10** о, Аллаһын гәзәб касасына сүзүлмүш шәрабы, Онун һиддәтинин халис шәрабыны ичәҹәк, мүгәддәс мәләкләрин вә Гузунун көзү гаршысында алов вә күкүрд ичиндә әзаб чәкәҹәк. **11** Онларын чәкдији әзабын түстүсү әбәдијјәт боју галхаҹаг. Вәһши һејвана вә онун сурәтинә сәҹдә едиб онун адынын нишаныны гәбул едәнләр нә кечә, нә дә күндүз раһатлыг билмирләр.
12 Бурада Аллаһын әмрләринә

әмәл едән вә Исаја инанан мүгәддәсләрдән дөзүм тәләб олунур».

13 Көјдән бир сәс ешитдим. О дејирди: «Јаз! Индән белә Аға-мызын јолунда өләнләр нә хошбәхтдирләр! Мүгәддәс руһ онлара дејир ки, гој ишләрини сахлајыб динчәлсинләр, чүнки әмәлләри онларла бирликдә кедир».

14 Сонра мән бир аг булуд көрдүм. Булудун үстүндә санки инсан оғлу отурмушду. Онун башында гызыл тач вә әлиндә ити ораг вар иди.

15 Мәбәдин мүгәддәс отагларындан даһа бир мәләк чыхды. О, булудун үзәриндә отурана учадан деди: «Орағыны ишә сал вә бич. Артыг бичин вахтыдыр вә јерин мәһсулу там јетишиб». **16** Булудун үзәриндә отуран орағыны јерә тушлады вә јер үзү бичилди.

17 Сонра көјдәки мәбәдин мүгәддәс отагларындан ајры бир мәләк чыхды. Онун да әлиндә ити ораг варды.

18 Даһа сонра гурбанкаһдан башга бир мәләк чыхды. Она од үзәриндә һакимијјәт верилмишди. О, ити орағы олана учадан деди: «Әлиндәки ити орағы ишә сал вә јер үзүндә битән үзүм мејнәсинин салхымларыны јыг, чүнки үзүм дәјиб». **19** Онда мәләк орағыны јерә тушлады вә јердә битән үзүм мејнәсини кәсиб Аллаһын гәзәбинин бөјүк үзүмсыханына атды. **20** Үзүм шәһәрдән кәнарда олан үзүмсыханда тапдаланды. Үзүмсыхандан ахан ган тәхминән мин алты јүз стади* мәсафәјә јајылыб атларын јүјәнинә гәдәр галхды.

15 Мән көјдә мөһтәшәм вә һејрәт доғуран башга бир әламәт — једди бәла кәтирән једди мәләк көрдүм. Бунлар ахырынчы бәлалар иди, чүнки Аллаһын гәзәби бунларла тамамланырды.

2 Сонра мән санки алова бүрүнмүш шүшә дәниз көрдүм. Дәнизин гырағында вәһши һејванын, онун сурәтинин вә адынын рәгәми үзәриндә гәләбә чаланлар дурмушдулар. Онларын әлиндә Аллаһын лиралары варды. **3** Онлар Аллаһын гулу Мусанын вә Гузунун маһнысыны охујурдулар:

«Ејі Гадир Аллаһ Јеһова! Ишләрин мөһтәшәм вә һејрәтамиздир. Ејі әбәдијјәт Падшаһы, јолларын доғру вә салеһдир. **4** Јеһова, ким Сәндән горхмаз вә адыны учалтмаз, ахы тәкчә Сән сәдагәтлисән?! Бүтүн милләтләр кәлиб гаршында баш әјәчәк, чүнки гәрарларынын адиллији һамыја әјан олду».

5 Бундан сонра мән көјләрдә шәһадәт чадырынын мүгәддәс отагларынын ачылдығыны көрдүм. **6** Мүгәддәс отаглардан једди бәла кәтирән једди мәләк чыхды. Онлар әјинләринә тәмиз, парлаг кәтандан либас кејмиш, синәләрини гызыл кәмәрлә гуршамышдылар. **7** Дөрд чанлы мәхлугдан бири једди мәләјә әбәди вар олан Аллаһын гәзәби илә долу једди гызыл чам верди. **8** Мүгәддәс отаглар Аллаһын шөһрәтиндән вә әзәмәтиндән түстү илә долду. Једди мәләјин кәтирдији једди бәла баша чатмајынча, һеч кәс мүгәддәс отаглара кирә билмәди.

16 Мүгәддәс отаглардан кур бир сәс једди мәләјә мүрачиәт етди: «Кедин, Аллаһын гәзәби илә долу једди чамы Јерә бошалдын».

2 Биринчи мәләк кедиб чамыны јерә бошалтды. Үзәрләриндә вәһши һејванын нишаны

Вәһј 14:20* Тәхминән 296 км

оланларын вә онун сурәтинә ситаjиш едәнләрин бәдәнләриндә бәдхассәли вә бәрк агрыjан jаралар әмәлә кәлди.

3 Сонра икинчи мәләк чамыны дәнизә бошалтды. Дәниз гана чеврилди. Су өлү ганы кими олду вә дәниздә јашајан бүтүн чанлылар тәләф олду.

4 Бундан сонра үчүнчү мәләк чамыны чајлара вә су һөвзәләринә бошалтды. Бу сулар да гана чеврилди. **5** Мән суларын үзәриндә һакимијјәти олан мәләјин бу сөзләрини ешитдим: «Ејј әбәдијјән вар Олан сәдагәтли Аллаһ! Сән адилсән, чүнки бу чүр һөкмләр чыхартдын. **6** Онлар муғәддәсләрин вә пејғәмбәрләрин ганыны ахытмышдылар, Сән дә онлара ган уддурдун. Чүнки онлар буна лајигдирләр». **7** Сонра мән гурбанкаһдан бир сәс ешитдим: «Бәли, Гадир Аллаһ Јеһова! Сәнин мәһкәмә һөкмләрин доғру вә әдаләтлидир».

8 Дөрдүнчү мәләк чамыны күнәшин үзәринә бошалтды вә күнәшә изин верилди ки, инсанлары аловла јандырсын. **9** Инсанлар гызмар истидән говрулсалар да, бу бәлаларын үзәриндә һакимијјәти олан Аллаһын адына күфр етдиләр, өз әмәлләриндән дөнүб төвбә етмәдиләр вә Ону мәдһ етмәдиләр.

10 Сонра бешинчи мәләк өз чамыны вәһши һејванын тахтына бошалтды. Онун падшаһлығы зүлмәтә гәрг олду. Инсанлар ағрыдан ағызларында дилләрини чејнәмәјә башладылар, **11** амма јенә дә әмәлләриндән төвбә етмәдиләр, чәкдикләри ағрылара вә дүчар олдуглары јаралара көрә көјләрин Аллаһына күфр етдиләр.

12 Алтынчы мәләк өз чамыны бөјүк Фәрат чајына бошалтды. Күндоғандан галхан падшаһларын јолу һазырлансын дејә, чајын сулары гуруду.

13 Мән әждаһанын, вәһши һејванын вә сахта пејғәмбәрин ағзындан чыхан, гурбағаја охшар үч илһамланмыш мурдар кәлмә* көрдүм. **14** Бу кәлмәләр чинләр тәрәфиндән илһамландырылыб вә әламәтләр көстәрирләр. Бу кәлмәләр јер үзүнүн падшаһларынын јанына кедиб онлары Гадир Аллаһын бөјүк күнүндә баш верәчәк мүһарибәјә топлајырлар.

15 «Мән оғру кими кәләчәјәм. Ојаг галыб палтарыны горујан хошбәхтдир. Чүнки о, чылпаг галмајачаг вә инсанларын гаршысында биабыр олмајачаг».

16 Онлар падшаһлары ибраничә Һар-Македон* адланан јерә топладылар.

17 Нәһајәт, једдинчи мәләк өз чамыны һаваја бошалтды. Бу вахт мүгәддәс отаглардакы тахтдан кур бир сәс кәлди: «Тамам олду!» **18** Көј курулдады, шимшәк чахды, сәсләр кәлди вә елә күчлү, елә мөһтәшәм бир зәлзәлә олду ки, беләси инсан јер үзүндә мәскунлашандан бу јана һәлә олмамышды. **19** Бөјүк шәһәр үч јерә парчаланды. Милләтләрин шәһәрләри дә дағылды. Аллаһ Өз гәзәб вә һиддәтинин шәрабы илә долу чамы Бөјүк Бабилә вермәк үчүн ону јадына салды. **20** Бүтүн адалар вә даглар гејб олду. **21** Инсанларын үзәринә көјдән һәр дәнәси бир талант* ағырлығында олан ири долу јағды. Инсанлар бу бәлаја, бу долуја

Вәһј 16:13* Һәрфән «руһ» **16*** Мәнасы «Мекиддо дағы» **21*** Тәхминән 20,4 кг бәрабәр чәки ваһиди

көрә Аллаһа күфр етдиләр, чүнки бу, мисли көрүнмәмиш бөјүк бәла иди.

17 Једди чамы олан једди мәләкдән бири мәнә јахынлашыб деди: «Кәл, сәнә бол сулар үстүндә отуран бөјүк фаһишәјә чыхарылачаг һөкмү көстәрим. **2** Дүнјанын падшаһлары онунла чинси әхлагсызлыг етмиш, јердә јашајанлар онун әхлагсызлығынын шәрабындан ичиб сәрхош олмушлар».

3 Мәләк мүгәддәс руһун гүввәси илә мәни чөллүјә апарды. Мән једди башлы, он бујнузлу, ал гырмызы рәнкли вәһши һејван көрдүм. О, күфрлү адларла долу иди вә белиндә бир гадын отурмушду. **4** Гадын бәнөвшәји вә ал гырмызы либаса бүрүнмүш, гызыл, дашгаш вә мирвари илә бәзәнмишди. Онун әлиндә ијрәнч шејләрлә вә чинси әхлагсызлығынын чиркабы илә допдолу гызыл чам вар иди. **5** Гадынын алнына сирли бир ад јазылмышды: «Фаһишәләрин вә јердәки мурдарлығын анасы Бөјүк Бабил». **6** Гадын мүгәддәсләрин вә Исанын шаһидләринин ганындан сәрхош иди.

Гадыны көрәндә тәәччүбдән матым-гутум гуруду. **7** Онда мәләк деди: «Нијә тәәччүбләнирсән? Мән сәнә гадынын вә ону белиндә кәздирән једди башлы, он бујнузлу вәһши һејванын сиррини ачачағам. **8** Көрдүјүн вәһши һејван әввәлләр олмушду, инди јохдур, амма үммандан чыхмаг үзрәдир вә мәһв едиләчәк. Јерин сакинләри көрәндә ки, вәһши һејван әввәлләр олуб, инди јохдур, амма јенә олачаг, һејрәтә кәләчәкләр. Онларын ады бәшәр нәсли дүнјаја кәләндән бәри һәјат китабына јазылмыр.

9 Бурада ағыл вә һикмәт лазымдыр. Једди баш једди дағы билдирир. Гадын бу дағларын үстүндә отуруб. **10** Онлар һәмчинин једди падшаһы тәмсил едир: онлардан беши јыхылды, бири инди вар, о бириси һәлә кәлмәјиб, амма кәләндә чох галмајачаг. **11** Әввәлләр олуб, амма инди олмајан вәһши һејван сәккизинчи падшаһдыр. О, једди падшаһдан төрәјәчәк вә мәһв едиләчәк.

12 Көрдүјүн он бујнуз һәлә падшаһлыг алмамыш он падшаһы тәмсил едир. Онлар вәһши һејванла бирликдә падшаһлыг һакимијјәти алачаглар, лакин бу һакимијјәт чәми бир саат сүрәчәк. **13** Онларын нијјәти бирдир, буна көрә дә гүввәләрини вә сәлаһијјәтләрини вәһши һејвана верирләр. **14** Онлар Гузу илә вурушачаглар, лакин Гузу ағалар Ағасы вә падшаһлар Падшаһы олдуғу үчүн, онлара галиб кәләчәк. Чағырылмышлар, сечилмишләр вә сәдагәтлиләр дә Гузу илә бирликдә гәләбә газаначаглар».

15 О, мәнә деди: «Сән фаһишәнин сулар үзәриндә отурдуғуну көрмүшдүн. Һәмин сулар халглары, күтләләри, милләтләри вә дилләри тәмсил едир. **16** Көрдүјүн он бујнуз вә вәһши һејван фаһишәјә нифрәт едәчәк, ону сојундурачаг, виран едәчәк, этини јејәчәк вә сонра ону јандырыб күлә чевирәчәк. **17** Бу фикри онларын үрәјинә Аллаһ гојуб. Аллаһын сөзләри јеринә јетәнәдәк, онлар өз падшаһлыг һакимијјәтини вәһши һејвана вермәклә Аллаһын фикрини, ејни заманда өз үрәкләриндән кечән фикри ичра едәчәкләр. **18** Көрдүјүн гадын исә јерин падшаһлары үзәриндә һөкмранлыг едән бөјүк шәһәрин тимсалыдыр».

18 Бундан сонра мән әлиндә
бөјүк сәлаһијјәт олан
башга бир мәләјин көјдән
ендијини көрдүм. Онун чалалын-
дан бүтүн јер үзү ишыгланды.
2 О, кур сәслә бәјан етди: «Јыхыл-
лды! Бөјүк Бабил јыхылды! О, чин-
ләрин мәскәнинә, һәр чүр мур-
дар нәфәсин, һәр чүр мурдар вә
мәнфур гушун јувасына чеврилди.
3 Чүнки бүтүн милләтләр онун
әхлагсызлығындан доған гәзәб шә-
рабынын гурбаны олду. ДүнјА-
нын падшаһлары онунла әхлагсыз-
лыг етдиләр, јер үзүнүн тачирләри
онун абырсызлыгла сүрдүјү дәбдә-
бәли јашајышы сајәсиндә варлан-
дылар».

4 Мән көјдән кәлән башга бир
сәс ешитдим: «Ејі халгым, ондан
чыхын ки, онун күнаһларына шә-
рик олмајасыныз вә онун башына
кәләчәк бәлалар сизин башынызa
кәлмәсин. **5** Чүнки онун күнаһ-
лары о гәдәр чохдур ки, һәтта көјә
чатыб. Аллаһ онун һагсызлыгла-
рынын јадына салды. **6** Гој баш-
галарына нә едибсә, әвәзини
икигат алсын, бәли, әмәлләри
икигат башына гајытсын. Гој шә-
рабы гарышдырыб төкдүјү чам-
да онун үчүн икигат гарышды-
рылмыш шәраб төкүлсүн. **7** Она
өзүнү учалтдығы гәдәр, абыр-
сыз, дәбдәбәли јашајышы бојда
әзаб, дәрд верин. Чүнки о, үрә-
јиндә дејир: "Мән тахтда отурмуш
бир мәликәјәм*, дул галмамы-
шам, һеч вахт да јас тутмајачағам".
8 Буна көрә дә бүтүн бәлалар,
өлүм, јас вә гытлыг бир күн ичин-
дә онун башына кәләчәк вә о, одда
јаныб күл олачаг, чүнки она һөкм
кәсмиш Јеһова Аллаһ күдрәтли-
дир.

9 Онунла әхлагсызлыг етмиш
вә абырсыз дәбдәбә ичиндә јаша-
мыш дүнја падшаһлары, о јанар-
кән чыхан түстүјә бахыб онун
үчүн аглајачаг вә кәдәрдән баш-
ларына дөјәчәкләр. **10** Онлар онун
чәкдији әзабдан горхараг ғыраг-
да дајаныб дејәчәкләр: "Һејф, һејф
сәндән, ej бөјүк шәһәр, ej ғүдрәт-
ли Бабил! Чүнки һөкм сәнин үзә-
риндә бир ан ичиндә ичра олун-
ду".

11 Һәмчинин дүнјанын тачир-
ләри дә аглашыр, онун үчүн јас
тутурлар, чүнки артыг малларыны
алан јохдур. **12** Онларда олан
гызылы, күмүшү, даш-гашы, мир-
вариләри, зәриф кәтаны, ипәји, бә-
нөвшәји вә ал ғырмызы гумашы,
әтирли ағачдан, фил сүмүјүндән,
һәр чүр гијмәтли ағачдан, мис-
дән, дәмирдән, мәрмәрдән дүзәл-
дилмиш маллары, **13** дарчыны,
һили, бухуру, әтирли јағы, ағ буху-
ру, шәрабы, зејтун јағыны, әла уну,
буғданы, мал-гараны, гојун-гузу-
ну, атлары, арабалары, гуллары вә
инсанлары алан јохдур. **14** Бәли,
үрәјинин арзуладығы дадлы мејвә-
ләр әлиндән чыхды, ләзиз вә дәб-
дәбәли шејләр јоха чыхды вә даһа
һеч вахт тапылмајачаг.

15 Бу маллары алыб-сатан вә
Бөјүк Бабилин сајәсиндә варланан
тачирләр онун чәкдији әзабдан
горхараг ғыраг да дурачаг, јас ту-
туб аглашачаглар **16** вә белә де-
јәчәкләр: "Һејф, һејф сәндән, зә-
риф кәтана, бәнөвшәји вә ал
ғырмызы гумаша бүрүнмүш, тәм-
тәраг ичиндә гызыл, даш-гаш вә
мирвариләрлә бәзәнмиш бөјүк шә-
һәр! **17** Чүнки бу вар-дөвләт бир
ан ичиндә мәһв едилди!"

Бүтүн кәми капитанлары, дәниз
сәјаһәтчиләри, дәнизчиләр, доланышығы дәниздән чыхан бүтүн

Bəhj 18:7* Јәни гадын падшаһ

адамлар гырагда дуруб **18** о јанаркән галхан түстүјә бахыб гышгырырдылар: “Бу бөјүк шәһәрин тајы-бәрабәри вармы?” **19** Онлар башларына тоз-торпаг төкүр, аглашыб шивән гопарараг дејирдиләр: “Һејф, һејф сәндән, ej бөјүк шәһәр! Бир ан ичиндә мәһв олдун! Ахы сәнин тәмтәраглы јашајышын сајәсиндә дәниздә кәмиси олан һәр кәс варланды”.

20 Ej көјләр, мүгәддәсләр, һәвариләр вә пејгәмбәрләр шадланын! Чүнки Аллаһ сиздән өтрү ону чәзаландырды».

21 Онда бир күчлү мәләк бөјүк дәјирман дашына охшар бир дашы галдырыб дәнизә атды вә деди: «Бөјүк шәһәр Бабил дә бу чүр сүрәтлә јыхылачаг вә даһа һеч вахт тапылмајачаг. **22** Сәндә даһа лирачы-ханәндәләрин, неј, шејпур чаланларын вә дикәр мусигичиләрин сәси ешидилмәјәчәк. Артыг сәндә сәнәткар тапылмајачаг вә дәјирман дашынын сәси кәлмәјәчәк. **23** Сәндә бир даһа чыраг јандырылмајачаг, бәј-кәлин сәси ешидилмәјәчәк. Ахы сәнин тачирләрин јер үзүнүн нүфузлу адамлары иди вә сән өз спиритизминлә бүтүн милләтләри јолдан чыхармышдын. **24** Бәли, бу шәһәрдә пејғәмбәрләрин, мүгәддәсләрин вә јер үзүндә гәтлә јетирилмишләрин һамысынын ганы тапылыб».

19 Бундан сонра мән көјдә бөјүк бир издиһамын сәсинә охшар бир кур сәс ешитдим. Бу сәс белә дејирди: «Јаһы мәдһ един! Гуртулуш, әзәмәт вә күдрәт Аллаһымыза мәхсусдур! **2** Чүнки Онун һөкмләри доғру вә әдаләтлидир. Ахы О, бүтүн дүнјаны өз әхлагсызлығы илә позмуш бөјүк фаһишәјә һөкм кәсди вә бу фаһишәнин әли илә өлдүрүлмүш гулларынын гисасыны алды». **3** Бу сәс тәкрар етди: «Јаһы мәдһ един! О шәһәрин түстүсү әбәдијјәт боју көјә галхачаг».

4 Ијирми дөрд агсаггал вә дөрд чанлы мәхлуг тахтда отурмуш Аллаһын гаршысында диз чөкүб сәчдә етдиләр вә дедиләр: «Амин! Јаһы мәдһ един!»

5 Тахтдан бир сәс кәлди: «Ej Аллаһымызын бүтүн гуллары, Ондан горхан кичикләр вә бөјүкләр, Ону мәдһ един!»

6 Сонра бөјүк бир издиһамын, кур суларын, күчлү көј курултусунун сәсинә охшар бир сәс ешитдим. Сәс дејирди: «Јаһы мәдһ един! Чүнки Гадир Аллаһымыз Јеһова падшаһлыг етмәјә башлады! **7** Бир јердә севинәк, шадланаг вә Ону шөһрәтләндирәк, чүнки Гузунун тој күнүдүр вә кәлин һазырдыр. **8** Кәлинә зәриф кәтандан бичилмиш тәмиз, парлаг либас кејинмәјә ичазә верилди. Зәриф кәтан мүгәддәсләрин салеһ ишләрини билдирир».

9 Мәләк мәнә деди: «Јаз! Гузунун тој зијафәтинә дәвәт аланлар хошбәхтдирләр». Сонра о әлавә етди: «Буну Аллаһ дејир вә бу сөзләр там етибарлыдыр». **10** Онда мән она сәчдә етмәк үчүн ајагларына јыхылдым. Лакин о, мәнә деди: «Дајан! Буну етмә! Мән садәчә сәнин кими вә Иса һаггында шәһадәт верән гардашларын кими бир гулам. Аллаһа сәчдә гыл, чүнки Иса һаггында шәһадәт пејгәмбәрликләрин мәгзидир».

11 Сонра мән ачылмыш көјү вә бир аг ат көрдүм. Атын белиндә отуран Садиг вә Һәгиги адланыр. О, әдаләтлә һөкм едир вә дөјүшүр. **12** Онун көзләри алов сачыр, башында чохлу тач вар.

Онун үзәриндә өзүндән башга һеч
кимә мәлум олмајан бир ад јазы-
лыб. **13** О, үстүнә ган чиләнмиш
либас кејиниб, она «Аллаһын сөзү»
ады верилиб. **14** Сәмави гошун-
лар аг атларын белиндә онун арха-
сынча кәлирләр. Онларын әјнин-
дә аг, зәриф кәтандан тәмиз либас
вар. **15** Онун агзындан милләт-
ләри вурмаг үчүн узун, ити бир гы-
лынч чыхыр вә о, милләтләри дә-
мир чомагла отарачаг. О, Гадир
Аллаһын гәзәбинин вә һиддәти-
нин үзүмсыханында үзүм тапдала-
јыр. **16** Онун либасынын үстүн-
дә, буду өртән јердә «падшаһлар
Падшаһы вә агалар Агасы» ады ја-
зылмышды.

17 Сонра мән күнәшин орта-
сында дурмуш бир мәләк көрдүм.
О, көј үзү илә учан бүтүн гушлара
кур сәслә деди: «Бураја учун, Алла-
һын бөјүк зијафәтинә топлашын!
18 Падшаһларын, сәркәрдәләрин,
голузорлуларын, атларын вә ат-
лыларын әтини — истәр азад,
истәр гул, истәр кичик, истәр бө-
јүк олсун — һамысынын әтини је-
јин».

19 Мән вәһши һејванын вә дүн-
ја падшаһлары илә гошунлары-
нын, атын белиндә отуранла вә
онун гошунлары илә вурушмаг
үчүн бир јерә топлашдығыны көр-
дүм. **20** Вәһши һејван јахаланд-
ы. Онун габағында әламәтләр
көстәриб, үзәриндә вәһши һејва-
нын нишаны оланлары вә онун су-
рәтинә ситајиш едәнләри јолдан
чыхаран сахта пејгәмбәр дә онун-
ла бирликдә тутулду. Онларын
икиси дә күкүрдлә јанан аловлу
көлә дири-дири атылды. **21** Га-
ланларыны исә атын белиндә оту-
ран өз агзындан чыхан узун гы-
лынчла өлдүрдү. Бүтүн гушлар
онларын әтини јејиб дојдулар.

20 Сонра мән көјдән енән бир
мәләк көрдүм. Онун әлин-
дә дибсиз үмманын ачары вә бөјүк
бир зәнчир варды. **2** О, гәдим
иланы, Иблис вә Шејтан адланан
әждаһаны тутуб мин иллијә буховл-
ады вә **3** үммана атды. О, үм-
манын агзыны гапајыб мөһүрләди
ки, әждаһа, мин ил баша чатана
кими, милләтләри аздырмасын.
Сонра әждаһа гыса мүддәтә азад-
лыга бурахылмалыдыр.

4 Мән тахтлар көрдүм, онлар-
да отуранлара һөкм чыхармаг сә-
лаһијјәти верилмишди. Мән һәм-
чинин Иса һаггында шаһидлик
етдикләринә көрә вә Аллаһдан
данышдыгларына көрә бојунла-
ры вурулмушлары* көрдүм. Онлар
вәһши һејвана вә онун сурәтинә
ситајиш етмәмиш, алнына вә әли-
нә онун нишаныны вурдурмамыш-
лар. Онлар дирилдиләр вә Мәсиһ-
лә бирликдә мин ил һөкмранлыг
етдиләр. **5** (Галан өлүләр мин ил
баша чатмајынча дирилмәдиләр.)
Бу, биринчи дирилмәдир. **6** Би-
ринчи дирилмәдә пајы олан мүгәд-
дәс вә хошбәхтдир. Онларын үзә-
риндә икинчи өлүмүн һакимијјәти
јохдур. Онлар Аллаһын вә Мәси-
һин гаршысында каһин кими хид-
мәт едәчәк вә мин ил әрзиндә
Мәсиһлә бирликдә һакимијјәт сү-
рәчәкләр.

7 Мин ил тамам олдугда Шејтан
зиндандан бурахылачаг. **8** О,
кедиб јерин дөрд учундан милләт-
ләри, Гогу вә Магогу јолдан чыха-
рачаг, онлары мүһарибәјә топлаја-
чаг. Онларын сајы дәниз гуму
гәдәрдир. **9** Онлар дүнјанын һәр
јеринә јајылдылар, мүгәддәсләрин
дүшәркәсини вә севимли шәһәри

Вәһј 20:4* һәрфән «балтајла едам едил-
мишләри»

мүһасирәјә алдылар. Лакин көјдән алов јағыб онлары удду. **10** Онлары јолдан чыхаран Иблис вәһши һејванын вә сахта пејғәмбәрин атылдығы одлу-күкүрдлү көлә атылды. Онлар әбәдијјәт боју, кечә-күндүз әзаб чәкәчәкләр.

11 Сонра мән бөјүк бир аг тахт вә бу тахтда отураны көрдүм. Јер вә көј Онун габағындан гачды вә онлар артыг тапылмадылар. **12** Мән һәмчинин тахтын өнүндә дурмуш өлүләри — бөјүкләри вә кичикләри көрдүм. Тумарлар ачылмышды вә башга бир тумар да ачыг иди, бу тумар һәјат китабыдыр. Өлүләрә тумарларда јазылмыш әмәлләринә мүвафиг һөкм кәсилирди. **13** Дәниз онда олан өлүләри гајтарды, өлүм вә Мәзар да онларда олан өлүләри гајтардылар вә һәр биринә өз әмәлләринә көрә һөкм кәсилди. **14** Сонра өлүм вә Мәзар да одлу көлә атылды. Одлу көл икинчи өлүмү билдирир. **15** Ады һәјат китабында тапылмајан һәр кәс одлу көлә атылды.

21 Сонра мән јени көј вә јени јер көрдүм. Чүнки көһнә көјлә көһнә јер јох олмушду, дәниз дә артыг јох иди. **2** Мән һәмчинин мүгәддәс шәһәри — Јени Јерусәлими көрдүм. О, көјдән, Аллаһын јанындан енирди вә санки нишанлысы үчүн бәзәниб-дүзәнмишди. **3** Бу вахт тахтдан кәлән кур бир сәс ешитдим. Сәс дејирди: «Аллаһын чадыры инсанларладыр вә О, инсанларла јашајачаг, онлар да Аллаһын халғы олачаглар. Аллаһ Өзү онларла олачаг. **4** Аллаһ инсанларын көзләриндән бүтүн јашлары силәчәк. Артыг нә өлүм, нә дәрд, нә фәрјад, нә дә агры олачаг, чүнки әввәлки шејләр кечиб кетди».

5 Тахтда отуран деди: «Будур, Мән јени шејләр јарадырам» вә сонра әлавә етди: «Јаз, чүнки бу сөзләр доғру вә етибарлыдыр». **6** Сонра О, мәнә деди: «Онлар јеринә јетди! Мән Алфа вә Омегајам, биринчи вә ахырынчы Мәнәм. Сусајана һәјат чешмәсиндән сују һавајы верәчәјәм. **7** Галиб кәлән бунлары мирас алачаг. Мән онун Аллаһы олачағам, о да Мәним оғлум олачаг. **8** Анчаг горхагларын, имансызларын, икраһ доғуран натәмиз әмәлләрә булашанларын, гатилләрин, әхлагсызларын, спиритизмлә мәшғул оланларын, бүтпәрәстләрин вә бүтүн јаланчыларын агибәти од вә күкүрдлә јанан көл олачаг. Бу, икинчи өлүмү билдирир».

9 Ахырынчы једди бәла илә долу једди чамы олан једди мәләкдән бири мәнә јахынлашыб деди: «Кедәк сәнә кәлини, Гузунун арвадыны көстәрим». **10** О, мүгәддәс руһун гүввәси илә мәни бөјүк вә уча бир дағын башына апарды вә мәнә көјдән, Аллаһын јанындан енән мүгәддәс Јерусәлим шәһәрини көстәрди. **11** Шәһәр Аллаһын чалалы илә пар-пар парылдајыр, чох гијмәтли даш кими, бүллур тәк бәрг вуран јәшәм дашы кими ишылдајырды. **12** Шәһәрин бөјүк вә һүндүр диварлары вә он ики дарвазасы вар иди. Дарвазаларда он ики мәләк дурмушду вә Исраил оғулларынын он ики гәбиләсинин ады дарвазаларын үстүндә јазылмышды. **13** Шәһәрин үч дарвазасы шәргә, үчү шимала, үчү чәнуба, үчү дә гәрбә ачылырды. **14** Шәһәр диварынын бүнөврәси он ики дашдан иди. Дашларын үстүндә Гузунун он ики һәварисинин ады јазылмышды.

15 Мәнимлә данышанын әлиндә шәһәри, дарвазалары вә диварлары өлчмәк үчүн бир гызыл гамыш чубуг варды. **16** Шәһәр квадрат формасында иди, узунлуғу вә ени бир иди. О, шәһәри гамыш чубугла өлчдү, он ики мин стади* чыхды. Шәһәрин узунлуғу, ени вә һүндүрлүјү бирдир. **17** О, һәмчинин шәһәр диварларыны да өлчдү. Һәм инсан өлчүсүнә, һәм мәләк өлчүсүнә көрә диварларын һүндүрлүјү јүз гырх дөрд гулач* иди. **18** Дивар јәшәм дашындан, шәһәрин өзү исә халис гызылдан иди, шәффаф шүшәјә бәнзәјирди. **19** Шәһәр диварларынын бүнөврәси мүхтәлиф гијмәтли дашлардан иди: биринчи бүнөврә дашы јәшәм дашындан, икинчиси көј јагутдан, үчүнчүсү халседон дашындан, дөрдүнчүсү зүмрүддән, **20** бешинчиси сардониксдән, алтынчысы сард дашындан, једдинчиси хризолитдән, сәккизинчиси берил дашындан, доггузунчусу топаздан, онунчусу хризопраздан, он биринчиси киасинтдән вә он икинчиси аметистдән иди. **21** Он ики дарваза исә он ики мирвари иди. Һәр дарваза бир мирваридән иди. Шәһәрин баш күчәси халис гызыл иди, шәффаф шүшәјә бәнзәјирди.

22 Мән орада мәбәд көрмәдим, чүнки бу шәһәрин мәбәди Гадир Аллаһ Јеһова вә Гузудур. **23** Шәһәрин күнәш вә ај ишығына еһтијачы јохдур, чүнки ону Аллаһын чалалы ишыгландырыр вә Гузу шәһәрин чырағыдыр. **24** Милләтләр онун нурунда јеријәчәкләр вә дүнјанын падшаһлары өз чалалыны ораја кәтирәчәкләр. **25** Шәһәрин дарвазалары күн әрзиндә бағланмајачаг вә орада кечә олмајачаг. **26** Милләтләрин чалалыны вә еһтирамыны ораја кәтирәчәкләр. **27** Анчаг мүгәддәс олмајан шејләр, ијрәнч әмәл саһибләри вә јаланчылар о шәһәрә әсла кирмәјәчәк, ораја јалныз адлары Гузунун һәјат китабына јазыланлар кирәчәк.

22 О, мәнә һәјат сују ахан, бүллур кими шәффаф бир чај көстәрди. Чај Аллаһын вә Гузунун тахтындан чыхыб **2** шәһәрин баш күчәси илә ахырды. Чајын һәр ики саһилиндә һәјат ағачлары битирди. Бу ағачлар илдә он ики дәфә бар кәтирир, һәр ај мејвә веридиләр. Милләтләр онларын јарпагларындан шәфа тапырдылар.

3 Артыгләнәт олмајачаг. Аллаһын вә Гузунун тахты шәһәрдә олачаг вә Аллаһын гуллары Она ибадәт едәчәкләр. **4** Онлар Аллаһын үзүнү көрәчәкләр, алынларында Онун ады јазылачаг. **5** Артыг кечә олмајачаг. Онларын нә чыраг ишығына, нә күн ишығына еһтијачлары олмајачаг, чүнки онларын Аллаһы Јеһова үзәрләринә ишыг сачачаг вә онлар әбәдијјәт боју һакимијјәт сүрәчәкләр.

6 Мәләк мәнә деди: «Бу сөзләр доғру вә етибарлыдыр. Бәли, пејғәмбәрләри илһамландыран Јеһова Аллаһ јахын кәләчәкдә баш верәчәк һадисәләри гулларына көстәрмәк үчүн мәләјини көндәрди. **7** Мән тез кәләчәјәм. Бу тумардакы пејғәмбәрлик сөзләринә әмәл едән нә бәхтијардыр!»

8 Мән, Јәһја, бунлары көрдүм вә ешитдим. Мән бунлары көрүб ешидәндә, бунлары мәнә көстәрән

Bəhj 21:16* Тәгрибән 2200 км **17*** Тәгрибән 64 м

мәләјин ајагларына јыхылыб она сәчдә етмәк истәдим. **9** Лакин о, мәнә деди: «Дајан! Буну етмә! Мән садәчә сәнин кими, пејғәмбәр олан гардашларын кими вә бу тумардакы сөзләрә әмәл едәнләр кими бир гулам. Аллаһа сәчдә гыл».

10 О, сонра деди: «Бу тумардакы пејғәмбәрлик сөзләрини мөһүрләмә, чүнки тәјин едилмиш вахт јахындыр. **11** Күнаһлы адам пис ишиндән галмыр, галмасын; мурдар адам ијрәнч әмәлләриндән әл чәкмир, чәкмәсин. Анчаг гој салеһ салеһлијиндән дөнмәсин вә мүгәддәс адам мүгәддәслијини горусун.

12 “Бах, мән тез кәләчәјәм. Мүкафат да Өзүмләдир. Һәр кәсә әмәлинә көрә мүкафат верәчәјәм. **13** Мән Алфа вә Омегајам, биринчи вә ахырынчы, башлангыч вә сон Мәнәм. **14** Һәјат ағачларынын мејвәсиндән јемәк вә шәһәрә дарвазадан кирмәк ихтијарыны алмаг үчүн либасларыны јујанлар нә бәхтијардырлар! **15** Мурдар адамлар*, спиритизмлә мәшғул оланлар, әхлагсызлар, гатилләр, бүтпәрәстләр, јаланы севән вә һәлләм-гәлләм адамлар исә чөлдә галачаглар”.

16 “Мән, Иса, мәләјими көндәрдим ки, јығынчагларын хејри үчүн бүтүн бунлар һаггында сизә шәһадәт версин. Мән Давудун көкү вә өвладыјам. Парлаг дан улдузу мәнәм”».

17 Мүгәддәс руһ вә кәлин дејирләр: «Кәл!» Буну ешидән һәр кәс гој: «Кәл!», — десин. Гој сусајан һәр кәс кәлсин. Истәјән гој һәјат сујуну һавајы көтүрсүн.

18 «Бу тумардакы пејғәмбәрлик сөзләрини ешидән һәр кәси хәбәрдар едирәм: ким бунлара бир шеј әлавә етсә, Аллаһ бу тумарда јазылмыш бәлалары онун башына кәтирәчәк. **19** Ким бу тумардакы пејғәмбәрлик сөзләриндән нә исә әскилтсә, Аллаһ онун пајыны бу тумарда јазылмыш шејләрдән кәсәчәк: она һәјат ағачларынын мејвәсиндән јемәјә вә мүгәддәс шәһәрә кирмәјә ичазә вермәјәчәк.

20 Бунлара шәһадәт едән дејир: “Бәли, мән тез кәләчәјәм”».

«Амин! Кәл, Ағамыз Иса».

21 Гој Ағамыз Иса Мәсиһин лүтфү мүгәддәсләрә јар олсун.

Бәһј 22:15* Һәрфән «итләр»

Инчилдәки китабларын сијаһысы
Бизим ерада јазылмыш китаблар

[Бәзи тарихләр вә китабларын јазылдығы јерләр там мәлум дејил.
Ихтисарлар: «тәх.» тәхминән.]

Китабын ады	Јазан	Јазылдығы јер	Јазылмасы баша чатыб
Матта	Матта	Фәләстин	тәх. 41-чи ил
Марк	Марк	Рома	тәх. 60—65-чи илләр
Лука	Лука	Гејсәријә	тәх. 56—58-чи илләр
Јәһја	Һәвари Јәһја	Ефес вә ја әтрафы	тәх. 98-чи ил
Һәвариләрин ишләри	Лука	Рома	тәх. 61-чи ил
Ромалылара	Павел	Коринф	тәх. 56-чы ил
1 Коринфлиләрә	Павел	Ефес	тәх. 55-чи ил
2 Коринфлиләрә	Павел	Македонија	тәх. 55-чи ил
Галатијалылара	Павел	Коринф вә ја Сурија Антакијасы	тәх. 50—52-чи илләр
Ефеслиләрә	Павел	Рома	тәх. 60—61-чи илләр
Филипилиләрә	Павел	Рома	тәх. 60—61-чи илләр
Колослулара	Павел	Рома	тәх. 60—61-чи илләр
1 Салоникилиләрә	Павел	Коринф	тәх. 50-чи ил
2 Салоникилиләрә	Павел	Коринф	тәх. 51-чи ил
1 Тимотејә	Павел	Македонија	тәх. 61—64-чү илләр
2 Тимотејә	Павел	Рома	тәх. 65-чи ил
Титуса	Павел	Македонија (?)	тәх. 61—64-чү илләр
Филимона	Павел	Рома	тәх. 60—61-чи илләр
Ибраниләрә	Павел	Рома	тәх. 61-чи ил
Јагуб	Исанын гардашы Јагуб	Јерусәлим	62-чи илә дәк
1 Петер	Петер	Бабил	тәх. 62—64-чү илләр
2 Петер	Петер	Бабил (?)	тәх. 64-чү ил
1 Јәһја	Һәвари Јәһја	Ефес вә ја әтрафы	тәх. 98-чи ил
2 Јәһја	Һәвари Јәһја	Ефес вә ја әтрафы	тәх. 98-чи ил
3 Јәһја	Һәвари Јәһја	Ефес вә ја әтрафы	тәх. 98-чи ил
Јәһуда	Исанын гардашы Јәһуда	Фәләстин (?)	тәх. 65-чи ил
Вәһј	Һәвари Јәһја	Патмос	тәх. 96-чы ил

МҮГӘДДӘС КИТАБ СӨЗЛӘРИНИН ИНДЕКСИ

Мүгәддәс Јазылардакы китабларын гысалтмалары 8-чи сәһифәдә јерләшир. Индексдәки сөзләрин әксәријјәти тәк һалда верилиб, фелләр исә мәсдәр формасындадыр.

А

АББАДОН, Bəhj 9:11 Ибраничә онун ады **А.**

АБИЈА, Лк 1:5.

АБЫРСЫЗ, Еф 5:4 араныздa **а.** һәрәкәтләрә

АБЫР-ҺӘЈА, Еф 4:19.

АВАЗ, Ром 10:18.

АВАРА, Тит 1:12 **а.** вә гарынгулудурлар

АГАБ, Һәв 11:28; 21:10.

АГИБӘТ, Мт 24:51 икиүзлүләрлә ејни **а.** дучар

АГИЛ, Флп 4:5 Һәмишә **а.** олун
Јar 3:17 һикмәт сүлһәрвәр, **а.**, итаәткардыр

АҒ, Мт 5:36; Bəhj 2:17; 7:9; 20:11.

АҒА, Мт 6:24 Һеч ким ики **а.** гуллуг едә билмәз
Мт 7:22 **А.**, **А.**, адынла пејгәмбәрлик етмирдик
Мт 22:43 Давуд ону **А.** адландырыр
Мт 25:21 Кәл, **а.** севинчинә шәрик ол
Лк 12:45 **А.** кәлмәјинә һәлә вар
Јəh 20:18 Мәчдәлли Мәрјәм деди: **А.** көрдүм!
Јəh 20:28 Томас она чаваб верди: **А.**, аллаһым
Ром 14:4 **А.** өзү биләр, нөкәри дурсун вә ја
1Кр 7:39 әрә кәлә биләр, о адам **А.** хидмәтчиси
1Кр 8:5 чохсајлы «аллаһлар» вә «**а.**» мөвчуддур
Еф 4:5 бир **А.**, бир иман, бир вәфтиз вардыр
Кол 4:1 көјдә сизин дә **А.** вар
1Тм 6:15 О, ағалар **А.**
Јar 2:1 **А.** Иса Мәсиһин гојдуғу иман јолу
1Пт 3:6 Сара Ибраһимә «**а.**» дејәрәк
Мт 11:25; Һәв 17:24; Еф 6:9; Кол 3:22; Тит 2:9.

АҒАЛЫҒ, Мт 20:25 һөкмдарлары үзәриндә **а.**
Ром 5:14 өлүм **а.** едирди
Ром 5:21 күнаһла өлүм бәшәријәт үзәриндә **а.**
Ром 6:9 өлүм артыг онун үзәриндә **а.** етмир
Ром 6:14 Күнаһ сизин үзәринизә **а.** етмәмәлидир

АҒАРДЫЛМЫШ, Мт 23:27.

АҒАРТМАҒ, Bəhj 7:14 Онлар либасларыны јујуб **а.**

АҒАЧ, Мт 3:10 јарарсыз мејвә кәтирән **а.** кәсилиб
Мт 7:18 Јахшы **а.** јарарсыз мејвә кәтирә билмәз
Мт 24:32 Нүмунә үчүн әнчир **а.** көтүрәк
Bəhj 11:4 ики зејтун **а.** вә ики чырагла тәмсил
Лк 6:43; Bəhj 7:3; 22:2.

АҒБИРЧӘК, Тит 2:3.

АҒЫЗ, Лк 6:45 **а.** үрәкдәки боллуғундан данышар
Флп 2:11 һәр **а.** Иса Мәсиһи Ағa кими танысын
1Пт 2:22 онун **а.** јалан сөз чыхмамышды
Bəhj 14:5 Онларын **а.** јалан сөз чыхмајыб
1Кр 9:9; 1Тм 5:18.

АҒЫЛ, Мт 22:37 Аллаһын Јеһованы бүтүн **а.** сев
Лк 16:8 оғуллары даһа **а.** давранырлар
Лк 16:8 нөкәрбашынын **а.** тәрпәндијини
Јəh 10:16 Бу **а.** олмајан башга гојунларым
Ром 12:2 **а.** јениләшдирәрәк бүсбүтүн дәјишин
1Пт 1:13 **а.** чәмләшдириб фәалијјәтә һазыр олун
Ром 7:25; Bəhj 17:9.

АҒЫЛЛЫ, Мт 7:24 евини даш үзәриндә тикмиш **а.**
Мт 11:25 **а.** адамлардан кизләлиб көрпәләрә ачдын
Мт 24:45 садиг вә **а.** нөкәр көрәсән, кимдир?
Мт 25:2 Онлардан бешси ағылсыз, бешси исә **а.** иди
1Кр 4:10.

АҒЫЛЛЫ, Ром 11:25.

АҒЫЛЛЫ-КАМАЛЛЫ, 1Тм 3:3 **а.** олмалыдыр
Тит 3:2 **а.** олуб, һамы илә мүлајим

АҒЫЛСЫЗ, Мт 25:2 Онлардан бешси **а.**, бешси исә
Лк 12:20 **а.**, елә бу кечә сәнин чаныны алачаглар
1Кр 1:25 Аллаһдан кәлән бир шеј **а.** көрүнсә дә
1Кр 3:18 ағыллы олмаг үчүн көрәк **а.** олсун
1Кр 4:10 Мәсиһ јолунда бизи **а.** сајырлар
2Кр 11:23 **а.** кими чаваб верирәм
2Пт 2:16 **а.** фикирдән дашындырды
Лк 11:40; 24:25; 1Кр 1:27; 15:36; 2Кр 11:16.

АҒЫЛСЫЗЛЫҒ, 1Кр 3:19 дүнјанын мүдриклији **а.**
2Тм 3:9 бунларын да **а.** һамыја бәлли олачаг
1Кр 2:14.

АҒЫЛСЫЗЛЫҒ, 2Кр 11:1 бир аз **а.** етсәм

АҒЫР, 2Тм 3:1 сон дәрәчә **а.** бир зәманә кәләчәк
1Јəh 5:3 Онун әмрләри исә **а.** дејил

АҒЫРЛАШМАҒ, Ром 7:13 күнаһ әмр васитәсилә **а.**

АҒЫРЛЫҒ, Ибр 12:1 бизә **а.** едән һәр шеји чыхараг

АҒЛАЈАН, Лк 6:21.

АҒЛАМАҒ, Ром 12:15 ағлајанларла **а.**
Јar 5:1 бәлалардан өтрү **а.** фәган един
Bəhj 18:9 дүнја падшаһлары онун үчүн **а.**
Мт 8:12; 13:50; Лк 23:28.

АҒЛАСЫҒМАЗ, Ром 11:33 Онун һөкмләри **а.**
Еф 3:8 Мәсиһин **а.** сәрвәти

АҒЛАШМАҒ, Bəhj 18:15.

АД, Мт 6:9 гој **а.** мүгәддәс тутулсун
Мт 12:21 Милләтләр онун **а.** үмид бағлајачаг
Мт 24:9 Мәним **а.** көрә бүтүн халглар сизә нифрәт
Лк 21:12 **а.** көрә падшаһларын өнүнә
Јəh 17:26 Мән Сәнин **а.** онлара ачдым
Һәв 4:12 **а.** јохдур ки, онун сајәсиндә хилас
Һәв 15:14 дикәр милләтләрдән Өз **а.** бир халг
Ром 10:13 Јеһованын **а.** чағыран һәр кәс хилас
1Кр 4:10 сиз јахшы **а.** газанмысынызы
Еф 3:15 һәр аилә өз **а.** илә борчлудур
Флп 2:9 бүтүн **а.** үстүн бир **а.** бәхш етди ки

Флп 2:22 Тимотејин нечә **а.** газандығыны
Мт 24:5; Мр 9:39; Һәв 4:17; 5:28; 1Јоһ 2:12.

АДА, Вәһј 6:14; 16:20.

АДАМ, Ром 5:12 күнаһ бир **а.** васитәсилә дүнјаја
Һәв 17:5; 2Тм 2:2.

АД ГАЗАНМАГ, Ром 16:10; 2Кр 13:7.

АДДЫМ, Лк 1:79.

АДӘМ, 1Кр 15:22 Нечә ки, **А.** көрә һамы өлүр
1Кр 15:45 Илк инсан **А.** чанлы варлыг оллу
Лк 3:38; Ром 5:14; 1Тм 2:14.

АДӘТ, Һәв 16:21 өз **а.** тәблиғ едирләр
Гал 1:14 әчдадларымызын **а.** ғызғын тәәссүбкеши
Гал 2:14 јәһуди **а.** үзрә јашамаға вадар
Һәв 15:1; 26:3; 1Кр 11:16.

АДӘТ-ӘНӘНӘ, Һәв 6:14.

АДИЛ, 1Пт 2:23 өзүнү **а.** һакимә тапшырырды

АДИ ШӘКИЛДӘ, Гал 4:23 Гуллугчунун оғлу **а.**

АДЫ НАМИНӘ, Јоһ 14:14 Мәним **а.** нә диләсәниз
Јоһ 16:26 О күн мәним **а.** Атаја мүрачиәт
Һәв 2:38 гој һәр кәс Иса Мәсиһин **а.** вәфтиз
1Кр 1:15 һеч бириниз мәним **а.** вәфтиз
Вәһј 2:3 мәним **а.** чох чәфа чәксән

АД ҚҮНҮ, Мт 14:6; Мр 6:21.

АДЛАНДЫРМАГ, 1Јоһ 3:1 О, бизи Өз өвладлары **а.**

АДЛЫ-САНЛЫ, Һәв 25:23.

АДСЫЗ-САНСЫЗ, 1Кр 1:28 Аллаһ дүнјанын **а.**

АЗ, Вәһј 12:12 вахтынын **а.** оллуғуну биләрәк

АЗАД, Лк 24:21 о, Исраили **а.** едәчәк
Јоһ 8:32 һәгигәт сизи **а.** едәчәк
Ром 6:7 өлмүш адам күнаһдан **а.**
Ром 7:2 әринин ганунундан **а.** едилир
1Кр 7:22 гул икән онун тәрәфиндән **а.** едилир
Гал 3:28 нә гул, нә **а.**, нә киши, нә дә гадын вар
Гал 4:26 Сәмави Јерусәлим **а.** вә о, анамыздыр
Ибр 2:15 көләлик әсарәтиндә оланлары **а.** етсин
2Пт 2:20 дүнјанын чиркиндән **а.** оландан сонра
Вәһј 1:5 ганы баһасына күнаһларымыздан **а.**
Мт 27:21; Һәв 3:13; Ром 8:2; Еф 6:8; Кол 3:11.

АЗАДЛЫГ, Лк 4:18 әсирләрә **а.** тәблиғ етмәк
Ром 8:21 өвладларынын шанлы **а.** говушачагдыр
1Кр 10:29 башгасынын вичданы **а.** мүһакимә
2Кр 3:17 Јеһованын руһу һарададырса, **а.** вар
Гал 2:4 саһиб оллуғумуз **а.** хәләл јетирмәк үчүн
Гал 5:1 Мәсиһ бизи бу чүр **а.** наминә азад етди
Гал 5:13 Гардашлар, сиз **а.** чағырылмысынызы
Јаг 1:25 **а.** камил гануну диггәтлә бахан
1Пт 2:16 **а.** пис әмәлләр үчүн пәрдә кими истифадә
2Пт 2:19 чүрүклүјүн гулу ола-ола **а.** вәд едирләр

АЗАЛМА, Ром 11:12 **а.** инсанлар үчүн зәнкинлик

АЗАЛМАГ, 1Кр 7:29 артыг вахт **а.**

АЗАЧЫГ, 1Кр 5:6.

АЗҒЫНЛЫГ, 2Пт 2:7 **а.** төрәтдикләри поэзгунлуға

АЗДЫРМАГ, Вәһј 20:3 милләтләри **а.**

АЗМАГ, Мт 18:12 онлардан бири **а.**

АИЛӘ, Еф 3:15 көјдә вә јердә олан һәр **а.** өз ады илә
Һәв 3:25; Еф 2:19.

АЈ, Лк 21:25 **а.**, улдузларда әламәтләр олачаг
Һәв 2:20 **а.** гана булашачаг
Гал 4:10 Сиз күнләри, **а.** дәгигликлә гејд едирсиниз
Вәһј 12:1 **А.** онун ајагларынын алтында иди
Вәһј 22:2 һәр **а.** мејвә верирдиләр
Кол 2:16; Вәһј 21:23.

АЈАГ, Јоһ 19:33 онун **а.** сындырмадылар
Ром 16:20 Аллаһ Шејтаны **а.** алтында әәзчәк
1Кр 15:25 бүтүн дүшмәнләри **а.** алтына атанадәк
Еф 6:15 тәблиғ етмәк назырлығыны **а.** кәјиб
Лк 10:11; Ром 10:15; Ибр 2:8.

АЈАГ ҮСТӘ, Ром 14:4 Јеһова ону **а.**

АЈДЫН, Ром 9:19 **а.** ифадә едилмиш ирадәсинин
1Кр 14:8 шејпур **а.** сәс чыхармаса, ким
Гал 3:11 тамамилә **а.**, чүнки салеһ
1Кр 13:12.

АЈӘ, Лк 4:21 бу **а.** бу күн јеринә јетди

АЈӘ ГУТУЧУГЛАРЫ, Мт 23:5.

АЈЫБ, 1Кр 14:35 јығынчагда данышмаг **а.**

АЈЫГ, 1Слк 5:6 ојаг галыб **а.** олаг
1Слк 5:8 **а.** галмалы, инам вә мәһәббәт зиреһини
2Тм 4:5 һәр саһәдә **а.** ол, әәзијәтләрә гатлаш
1Пт 1:13 һәр вахт **а.** олун, үмидинизи
1Пт 4:7

АЈЫГ-САЈЫГ, 1Пт 5:8 **А.** олун, ојаг дурун
Еф 6:18.

АЈЫЛМАГ, 1Кр 15:34 **А.**, һагг иш көрүн

АЈЫРД, Флп 1:10 даһа вачиб шејләри **а.** етмәји

АЈЫРМАГ, Һәв 19:9 шакирдләри дә онлардан **а.**
Ром 8:35 мәһәббәтиндән бизи нә **а.** едләр?
Ром 8:39 Аллаһын мәһәббәтиндән **а.** билмәә
Ром 13:1 һөкумәтләр Аллаһын онлара **а.** јери
2Кр 10:13 Аллаһын бизим үчүн **а.** саһәсинин
Ибр 5:14 јахшыны писдән **а.** өјрәнмириб
Мт 10:35; 19:6; Мр 10:9.

АЈРЫ-АЈРЫЛЫГДА, Ром 12:5 **а.** исә бир-биримизә

АЈРЫ ДҮШМӘК, 1Слк 2:17.

АЈРЫЛЫГДА, 1Кр 12:27 **а.** һәр бириниз

АЈРЫЛМА, Лк 9:31 Исанын дүнјадан **а.** сөһбәт

АЈРЫЛМАГ, 1Кр 7:10 арвад әриндән **а.**масын
1Кр 7:27 Евлисән? **А.** үчүн бәһанә ахтарма
2Кр 6:17 **а.** вә бир дә мурдар шејләрә
1Кр 7:15; Јһд 21.

АЈРЫ-СЕЧКИЛИК, Һәв 10:34 **а.** етмәјән Аллаһдыр
Ром 2:11 Аллаһ **а.** севмир
Ром 10:12 Јәһуди илә јунан арасында **а.** едилмир
Јаг 2:1 Гардашлар, әкәр сиз **а.** едирсинизсә
Јаг 2:9 Јох әкәр **а.** едирсинизсә
Јаг 3:17 О, **а.** етмәз, ријакарлыг јохлур
Ром 3:22; Еф 6:9; Кол 3:25.

АКИЛА, Һәв 18:2, 26; Ром 16:3; 2Тм 4:19.

АҚАҺ, Мт 16:28, 28; Јоһ 5:19.

АЛАГ, Мт 13:25 буғданын арасына **а.** тохуму

АЛВЕР, Мт 22:5.

АЛВЕРЧИ, 2Кр 2:17 Аллаһын сөзүнүн **а.** дејилик

АЛ ГЫРМЫЗЫ, Вәһј 17:3 **а.** рәнкли вәһши һејван
Мт 27:28; Вәһј 12:3.

АЛГЫ-САТГЫ, Bəhj 13:17 **а.** едə билмəјəчəк

АЛДАДАН, Bəhj 12:9 **а.** гəдим илан

АЛДАДЫЧЫ, Мт 13:22 вар-дəвлəтин **а.** гүвəси
Еф 4:22 **а.** арəзулары илə пəзгунлашан

АЛДАНМАГ, 1Кр 15:33 **А.**мајын! Пис достлар
Гал 6:7 **А.**мајын, Аллаһа ришхəнд елилмəз
2Тм 3:13.

АЛДАТМАГ, Мт 2:16 Һирод мүнəччимлəрин ону **а.**
Мт 24:4 Диггətли олун ки, һеч кəс сизи **а.**
Мр 10:19 Гəтл етмə, зина етмə, оғурлуг етмə, **а.**
Лк 21:8 Диггətли олун ки, сизи **а.**
1Кр 3:18 һеч кəс өзүнү **а.**:
1Кр 6:7 **а.** да, нəјə көрə буна дөзмəјəсиниз
1Кр 6:9 Өзүнүзү **а.**мајын. Нə əхлагсызлар
2Кр 12:16 сизи **а.** тələјə
Еф 5:6 һеч кəс сизи пуч сөзлəрлə **а.**масын
Кол 2:4 һеч кəс сизи инандырычы дəлилləрлə **а.**
1Јəh 1:8 биз өзүмүзү **а.**
2Слк 2:3.

АЛЕКСАНДР, Һəв 19:33; 1Тм 1:20; 2Тм 4:14.

АЛƏМ, Һəв 17:6 Бүтүн **а.** бир-биринə вурмуш
Јəh 8:23.

АЛƏТ, Һəв 9:15 бу адам сечдијим **а.**

АЛИМАНƏ, 1Кр 2:1 **а.** сөзləримлə вələһ етмəк

АЛИЧƏНАБ, Һəв 17:11 нисбətən даһа **а.** илиләр

АЛЫН, Bəhj 14:1 Онларын **а.** Гузунун ады
Bəhj 14:9 **а.** вə ја əлинə нишан гојлурурса
Bəhj 7:3; 9:4; 17:5; 20:4; 22:4.

АЛЫНМАГ, 1Кр 7:23 Сиз баһа гијмətə **а.**

АЛЫШМАГ, 1Тм 5:13 онлар кəзиб тənбəллијə **а.**

АЛЛАҺ, Лк 20:25 **А.** мəхсус шеләри **А.** верин
Ром 2:11 **А.** ајры-сечкилији севмир
Ром 13:6 чалышан **А.** хидмətчиләрилир
1Кр 8:5 көјдə вə ја јердə «**а.**» дејилənləр вар
1Кр 14:33 **А.** сүлһ **А.** О, низамсызлығы севмир
2Кр 1:3 Ағамызə Иса Мəсиһин Атасы **А.** шүкүрләр
2Кр 4:4 Бу дөврүн **а.** бу имансызларын зеһнини
Ибр 12:29 **А.**, јени заманда аловлур
1Јəh 4:8 Севмəјən **А.** танымамышдыр
Кол 3:12; Тит 1:7.

АЛЛАҺ АДАМЫ, 2Тм 3:5 **А.** кими көстərəчəк

АЛЛАҺ БƏНДƏСИ, 1Тм 6:11; 2Тм 3:17.

АЛЛАҺЫН ПАДШАҺЫҒЫ, Мт 21:43 **А.** сиздən
Мр 4:11 **А.** мүгəддəс сиррини баша дүшмəк
Лк 9:62 архадакы шеләрə бахан **А.** ләјиг дејил
Лк 17:20 **А.** ачыг-ашкар тəрəдə көлмəјəчəк
Һəв 14:22 əзаб-əзијətдən кечиб **А.** кирмəлијик
Лк 6:20; 13:29; Ром 14:17; 1Кр 4:20.

АЛЛАҺЫН СƏЗҮ, Мр 7:13 **А.** һечə ендирирсиниз
2Кр 4:2 **А.** һеч нə гатмырыг
Еф 6:17 руһун ғылынчыны, јəни **А.** көтүрүн
Ибр 4:12 **А.** чанлы вə үдрətлилир
1Пт 3:1 табе олун ки, **А.** итаət етмəјən әрләр
Bəhj 19:13 она «**А.**» ады верилиб
Һəв 6:7; 1Слк 2:13; 2Тм 2:9; Ибр 11:3; 2Пт 3:5.

АЛЛАҺЛАР, Һəв 17:18 Дејəсən, јад **а.** тəблиғ елир
Һəв 25:19 **а.** ибадətлə вə һансыса Иса илə əлагədар

АЛЛАҺСЫЗ, 2Пт 2:6; 3:7; Јһд 15.

АЛЛАҺ-ТААЛА, Һəв 7:48 **А.** евләрдə јашамыр
Лк 1:32, 76; 6:35; Һəв 16:17.

АЛМАГ, Мт 10:8 **а.**, тəмənнасыз да верин
Мт 13:44 һəр шејини сатды вə ораны **а.**
Мт 13:46 һəр шејини сатды вə о мирварини **а.**
Һəв 7:53 мələкләр васитəсилə верилмиш Гануну **а.**
Һəв 20:28 Аллаһын Өз Оғлунун ганы баһасына **а.**
1Кр 9:24 Сиз də елə гачын ки, мүкафаты **а.**
2Кр 6:1 Аллаһын лүтфүнү **а.**
Флп 3:12 Мəсиһ мənим үчүн һазырладығыны **а.**
Јаг 4:3 Дилəјəндə də **а.** билмирсиниз
Лк 14:18; Bəhj 3:18; 18:11.

АЛНЫАЧЫГ, 2Тм 2:15.

АЛНЫАЧЫГЛЫГЛА, Еф 3:12 биз белə **а.** данышыр
Флп 1:20 **а.** данышачағам ки

АЛОВ, Һəв 2:3 **а.** дилləринə бənзəр бир шеј
Ибр 12:29 Аллаһымыз јандырыб күлə чевирən **а.**
2Пт 3:7 Һөкм күнүнүн **а.** үчүн сахланылыр
Мт 3:11; 1Кр 3:13.

АЛОВЛАНДЫРМАГ, 2Тм 1:6 ənамы **а.** унутма

АЛТЫ ЈҮЗ АЛТМЫШ АЛТЫ, Bəhj 13:18.

АЛФА, Bəhj 1:8; 21:6; 22:13.

АЛФЕЈ, Мт 10:3; Мр 3:18; Һəв 1:13.

АЛЧАЛДЫЛМА, Јаг 1:10 варлы исə **а.** илə фəхр етсин

АЛЧАЛДЫЛМАГ, Лк 14:11.

АЛЧАЛТМАГ, Мт 23:12 **а.** јүксəлдиләчəк
Флп 2:8 өзүнү **а.** вə өлүмədək

АМИН, 1Кр 14:16 етдијин шүкрə нечə **а.** десин
Bəhj 3:14 садиг вə һəгиги шаһидин **А.** белə дејир
2Кр 1:20.

АМИРАНƏ, 1Слк 4:16 Ағамыз **а.** бир сəслə

АН, 1Кр 15:52 бир **а.** ичиндə, бир көз ғырпымында
Bəhj 18:10.

АНА, Лк 8:21 Мənим **а.** вə гардашларым
Јəh 2:4 **А.**, бу бизим ишимиз дејил
Јəh 19:26 **А.**, индən белə бу, сənин оғлундур
Гал 4:26 Сəмави Јерусəлим бизим **а.**
Лк 12:53; 14:26.

АНАДАНКƏЛМƏ, Еф 2:3 гəзəбинə **а.** дүчар

АҒНАМАГ, 2Пт 2:22 донуз да палчыгда **а.** гајдылыр

АНБАР, Мт 3:12; 6:26.

АНД, 1Слк 5:27 Сизи Ағаја **а.** верирəм
Ибр 7:20, 28.

АНД ИЧМƏК, Мт 5:34 үмумијətлə **а.** ичмəјин
Һəв 2:30 Аллаһ **а.**
Ибр 6:13 Өз варлығына **а.**
Ибр 6:17 Аллаһ **а.**
Мр 6:26.

АНДРЕАС, Мт 4:18; Јəh 12:22; Һəв 1:13.

АНЛАЈЫШ, Кол 2:2 һəгигətин ајдын вə гəти **а.**

АНЛАМАГ, Гал 4:20 нə олдуғуну **а.**мырам
Еф 3:4 мүгəддəс сирри **а.** көрəчəксиниз
Ибр 4:15 зəифликләримизи **а.** билмəсин
Мр 8:21.

АНЛАШЫГЛЫ, 1Кр 14:9 сөзləринизə **а.** дејилсə

АННА, Лк 2:36 пејғəмбəр **А.**

АНТИПА, Bəhj 2:13 садиг шаһидим **А.**

АПАРЫЛМАГ, Bəhj 1:10 Ағанын күнүнә **а.**

АПАРМАГ, 1Јəh 5:16 өлүмә **а.**мајан күнаһ
Мт 4:1; Лк 22:54; Bəhj 7:17.

АПАЧЫГ, Ибр 4:13 **а.** Онун көзү өнүндәдир

АПОЛЛИОН, Bəhj 9:11 јунанча исә **А.**

АРАБИР, 1Тм 5:23.

АРАДАН, 2Тм 1:10 О, өлүмү **а.** галдырды

АРАШДЫРМАГ, Лк 1:3 лап башдан дәгигликлә **а.**
Јəh 5:39 Мүгәддәс Јазылары **а.**, чүнки
Һəв 17:11 Мүгәддәс Јазылары һəр күн диггәтлә **а.**
1Слк 5:21 Һəр шејин доғру олуб-олмадығыны **а.**
1Тм 1:4 нәсил шәчәрәләрини **а.** ујмасынлар

АРВАД, 1Кр 7:2 һəр кишинин өз **а.**
1Кр 7:4 **А.** бәдәни әринин ихтијарындадыр
1Кр 7:39 Әр сағ икән **а.** она бағлыдыр
Еф 5:22 Гој **а.** әрләринә табе олсунлар
Bəhj 21:9 Кедәк сәнә кәлини, Гузунун **а.**
1Кр 9:5; Еф 5:23, 28.

АРДЫНЧА, Мт 10:38 мәним **а.** кәлмәјән
Мт 19:28 мәним **а.** кәлән сизләр
Јəh 8:12 Мәним **а.** кәлән һәјат нуруна саһиб
Мт 4:20; 16:24; Јəh 10:27.

АРДЫЧЫЛЛЫГЛА, 1Кр 12:28 һəр үзвү **а.** тәјин

АРЕОПАГ, Һəв 17:19, 22, 34

АРЗУ, Јəh 8:44 атанызын **а.** һәјата кечирмәк

АРЗУЛАМАГ, Јаг 4:5 пахыллыг руһу даима **а.**
Ром 1:11; Флп 1:23.

АРИМАТЕЈА, Лк 23:51.

АРИМАТЕЈАЛЫ, Мт 27:57; Мр 15:43; Јəh 19:38.

АРИФ, 1Кр 1:19 **а.** зәкасыны рәдд едәчәјәм

АҒРЫ, 1Тм 5:23 Мәдәндәки **а.** көрә арабир шәраб ич
Bəhj 21:4 Артыг нә өлүм, нә дә **а.** олачаг
Гал 4:27; Bəhj 16:10.

АҒРЫ-АЧЫ, Ром 2:9.

АРТЕМИДА, Һəв 19:27, 34, 35.

АРТЫГ, Еф 3:20 гат-гат **а.** етмәјә гадир олан
Лк 21:4.

АРТЫГ-ӘСКИК, 1Тм 5:13 **а.** данышараг
Тит 1:11 **а.** фикирләр јајараг

АРТЫРМАГ, Кол 1:10 дәгиг билијинизи **а.**

АРТМАГ, Һəв 6:7 шакирдләрин сајы кет-кедә **а.**

АРХА, Флп 3:13 **а.** галан шејләри унудуб
Bəhj 19:14 Сәмави гошунлар онун **а.** кәлирләр

АРХАЈЫНЛЫГ, 2Кр 9:4.

АРХАЛАНМАГ, 1Пт 4:11 Аллаһын вердији күчә **а.**

АҒСАГГАЛ, Һəв 4:5 **а.** вә мирзәләри јығышды
1Тм 5:17 **а.** икигат һөрмәтә лајиг
1Пт 5:1 **а.** рича едирәм
Мт 16:21; 21:23; Bəhj 4:4; 7:11; 14:3; 19:4.

АСИЈА, Һəв 19:10; 1Кр 16:19; Bəhj 1:4.

АСЫЛЫ, Ром 9:11 Чағырандан **а.** олсун дејә

АСЫЛЫЛЫГ, 1Кр 9:19 һеч кәсдән **а.** јохдур

АСЫЛМАГ, Лк 23:39.

АСМАГ, Һəв 5:30 Дирәкдән **а.** Исаны
Һəв 10:39 Исаны дирәкдән **а.** өлдүрдүләр
Мт 27:5.

АТ, Bəhj 19:11 бир ағ **а.** көрдүм

АТА, Мт 6:9 Сәмави **А.**, гој адын мүгәддәс
Мт 23:9 јер үзүндә һеч кәси **а.** чағырмајын
Јəh 8:44 Сизин **а.** Иблисдир
Јəh 14:28 **А.** мәндән бөјүкдүр
1Кр 4:15 хош хәбәр васитәсилә сизин **а.** олдум
Еф 6:4 **а.**, ушагларынызы әсәбиләшдирмәјин
Јаг 1:17 сәмави нурларын **А.** назил олур
Мт 10:37; 26:29; Јəh 10:30; 14:6, 24; Еф 4:6; Bəhj 14:1.

АТАЧАН, Ром 8:15 **А.**, Ата! — дејә чағырырыг
Гал 4:6 **А.**, Ата!», — дејән руһуну

АТЫЛМАГ, Ром 11:22 тәгдирдә, сән кәсилиб **а.**
Мт 3:10.

АТЫЛМЫШ, Гал 4:27 **а.** гадынын өвладлары

АТМАГ, 1Кр 5:7 көһнә мајаны **а.**
Мт 7:19.

АФӘРИН, Мт 25:21.

АФИНАЛЫЛАР, Һəв 17:22 Ej **а.**! даһа садигсиниз

АХЫН, Ибр 2:1 **а.** бизи башга сәмтә апармасын

АХЫР, Мт 10:22 **а.** кими дөзән хилас олачаг
2Пт 2:20 **а.** әввәлләриндән даһа бетәр олур
Bəhj 2:26.

АХЫРАДӘК, 2Тм 4:7 мәсафәни **а.** гачдым

АХЫРЫНЧЫ, Мт 19:30 биринчиләрдән бир чоху **а.**
Bəhj 22:13 Мән биринчи вә **а.**
Мт 20:16; Мр 9:35; Bəhj 1:17.

АХЫРЫНЧЫ ЖҮН, Јəh 6:54 ону **а.** дирилдәчәјәм
Јəh 11:24; 12:48.

АХЫР ЖҮНЛӘР, 2Тм 3:1 **а.** сон дәрәчә ағыр
Јаг 5:3 **а.** үчүн башыныза санки алов јығырсыныз
2Пт 3:3 **а.** ришхәндчиләр пејда олачаг

АХМАГ, Мт 5:22 гардашына "**А.** инсан!" дејәрсә
2Тм 2:23 **а.**, мүбаһисәләри рәдд ет
Јаг 3:11 бир чешмәдән һәм ширин, һәм ачы су **а.**
Еф 5:4; Тит 3:9.

АХМАГЛЫГ, 1Кр 1:20 дүнјанын һикмәтинин **а.**

АХСАГ, Ибр 12:13.

АХТАЛАНМАГ, Гал 5:12 лап **а.** да биләрләр

АХТАРМАГ, Мт 7:7 **а.** вә тапачагсыныз
Мт 10:11 лајигли адамлары **а.**
Лк 2:48 Атанла мән сәни чох **а.**
Ибр 11:6 Ону чидд-чәһдлә **а.** мүкафат
Ибр 11:14 бир јурд **а.** нүмајиш етдирирләр
Јəh 8:50; Һəв 15:17; 1Кр 1:22; 1Пт 5:8; Bəhj 9:6.

АХУР, Лк 2:7, 12, 16.

АҺ, Ром 8:26 руһ ифадә едә билмәдијимиз **а.**

АҺ-ЗАРЛА, Ибр 13:17.

АЧАР, Мт 16:19 сәмави падшаһлығын **а.** верәчәјәм
Лк 11:52 билик гапысыны ачан **а.** көтүрмүсүнүз
Bəhj 1:18 Өлүм илә Мәзарын **а.** мәндәдир
Bəhj 20:1 **а.** вә бөјүк бир зәнчир варды
Bəhj 3:7; 9:1.

АЧЫГ, 2Кр 3:18 һамымыз **а.** үзлә чалалыны әкс
1Слк 3:11 кәлмәк үчүн јолумузу **а.** етсинләр
Јəh 7:13.

АЧЫГ-АШКАР, Лк 17:20 **а.** тәрәздә кәлмәјәчәк
Ром 14:11 һәр дил Аллаһ олдуғуму **а.** сөјләјәчәк
1Јәһ 1:2 һәјат **а.** зүһүр етди
Јәһ 18:20.

АЧЫЛМАГ, Кол 1:26 Онун мүгәддәсләринә **а.**

АЧМАГ, Мт 11:25 кизләдиб көрпәләрә **а.**
Јәһ 17:6 адамлара Сәнин адыны **а.**
Ром 1:19 Аллаһ Өзү буну онлара **а.**
1Кр 2:10; Флп 3:15.

АҒЧАГАНАД, Мт 23:24 **А.** сүзкәчдән кечирән

АЧИЗ, Ром 8:3 Ганун **а.** или

АЧЫ, Јаг 3:11 чешмәдән һәм ширин, һәм **а.** су ахыр?
Мт 27:34.

АЧЫ-АЧЫ, Мт 26:75 Петер чөлә чыхыб **а.** аглады

АЧЫҒЫ ТУТМАГ, Мр 14:4.

АЧЫМАГ, Мт 13:33 бүтүн хәмир **а.**

АЧӀӨЗ, 1Кр 5:11 **а.** илә һәтта бир сүфрәјә

АЧӀӨЗЛҮК, Еф 5:3 **а.** дилинизә белә кәтирмәјин

АЧЛЫҒ, Ром 8:35 тәгибләр, **а.**, чылпаглыг, тәһлүкә

АЧМАГ, Јәһ 6:35 һеч вахт **а.**мајачаг
Бәһ 7:16 Онлар даһа **а.**мајачаг

АЧ-СУСУЗ, 2Кр 11:27.

АШАҒЫ, Еф 4:9 **а.**, јәни јер үзүнә енмишди

АШЫБ-ДАШМАГ, Кол 1:9.

АШКАР, Мт 10:26 сирр јохлур ки, **а.** олмасын
Лк 8:17 сирр јохлур ки, бир күн **а.** олунмасын
1Кр 3:13 алов ишин кејфијәтини **а.** едәчәк
Тит 2:11 лүтфү **а.** елилди
1Кр 4:5.

Б

БААЛ, Ром 11:4 **Б.** гаршысында диз чөкмәмиш

БАБИЛ, Бәһ 17:5 Фаһишәләрин анасы Бәјүк **Б.**
Бәһ 18:2.

БАҒ, Мт 21:33.

БАҒБАН, Јәһ 15:1 Атам исә **б.**
Мт 21:33, 34; Лк 20:9.

БАҒЫШЛАМАГ, Мт 6:12 күнаһларымызы **б.**
Мр 1:4 күнаһларын **б.** үчүн вәфтизи тәблиғ едирди
Лк 6:37 Инсанлары **б.**, онда сизи дә **б.**
Јәһ 20:23 Кимин күнаһларыны **б.**, бағышланачаг
1Јәһ 1:9 О, саләһ олдуғундан күнаһларымызы **б.**
Мт 9:6; Мр 2:7; 11:25; Лк 1:77; 24:47; 2Кр 2:10; Ибр 8:12.

БАҒЫШЛАНМАГ, Мт 12:31 руһа гаршы күнаһ **б.**
Һәв 2:38 Төвбә един вә күнаһларынызын **б.** үчүн
Кол 1:14 онун фидјәси күнаһларымызын **б.** тәмин
Јаг 5:15 Әкәр күнаһ ишләјибсә, тәгсири **б.**
Һәв 10:43; Ибр 10:18.

БАҒЛАМАГ, Мт 16:19 Јердә **б.** һәр шеј көјдә
Мт 23:13 сәмави падшаһлығын гапыларыны **б.**
Лк 13:25 Ев јијәси гапыны **б.** бајырда галачагсыныз
2Тт 3:5 һәгигәтә билә-билә көз **б.** ки
Бәһ 3:8 бу гапыны һеч ким **б.** билмәз

БАҒЛАНМАГ, Мт 25:10 кирдиләр вә гапы **б.**

БАҒЛАНМАМАГ, Бәһ 21:25 күн әрзиндә **б.**

БАҒЛЫ, 1Кр 7:39 Әр саг икән арвад она **б.**
Јәһ 20:26; Һәв 5:23; Ром 7:2.

БАЗАР, Јәһ 2:16 Атамын евини **б.** чевирмисиниз!
Һәв 17:17 **б.** меданында гаршысына сөһбәт
1Кр 10:25 Әт **б.** сатылан
Мт 11:16; Һәв 16:19.

БАИС ОЛМАГ, 2Кр 4:10 Исанын өлүмүнә **б.** рәфтара

БАЈРАМ, Лк 22:1 Мајасыз Чөрәк **б.**
Јәһ 2:23; 5:1; 6:4; 7:8, 10, 37; 11:56; 1Кр 5:8.

БАКИРӘ, 2Кр 11:2 сизи тәрәмиз **б.** гыз кими

БАЛ, Бәһ 10:10.

БАЛА, 1Јәһ 5:21 **б.**, өзүнүзү бүтләрдән

БАЛАК, Бәһ 2:14.

БАЛАЧА, Мт 2:6 Бетлеһем, һеч дә **б.** шәһәр

БАЛАЧАБОЈ, Лк 19:3 өзү исә **б.** или

БАЛЫҒ, Мт 4:19 **б.** јох, инсан тутачагсыныз
Мт 12:40 Јунус нәһәнк **б.** гарнында үч күн
Мт 14:19 беш чөрәји вә ики **б.** көтүрдү
Лк 5:6 о гәдәр **б.** тутдулар

БАЛТА, Лк 3:9.

БАНЛАМАГ, Мт 26:34; Мр 14:30.

БАР, Лк 13:9 Кәлән ил **б.** верәр, лап јахшы
Мт 13:22; Јәһ 15:8.

БАРАББА, Јәһ 18:40 **Б.** исә гулдур или

БАРАК, Ибр 11:32.

БАРБАРЛАР, Ром 1:14 јуналарын, һәм **б.**

БАРЫШДЫРАН, Ром 5:11 бизи **б.** Агамыз

БАРЫШДЫРМАГ, Ром 3:25 бизи Өзү илә **б.**
Еф 2:16 ону Аллаһла там **б.**
Кол 1:20 шејләрин һамысыны Өзү илә **б.**
2Кр 5:18, 19.

БАРЫШЫГ, 1Јәһ 2:2 О, **б.** гурбанылыр
Ром 11:15; Ибр 2:17; 1Јәһ 4:10.

БАРЫШМАГ, Мт 5:24 Әввәлчә кет гардашынла **б.**
Ром 5:10 Оғулун өлүмү васитәсилә Аллаһла **б.**
2Кр 5:20 Мәсиһин адындан јалварырыг: Аллаһла **б.**

БАР КӘТИРМӘК, Јәһ 15:2 **б.** кәтирмәјән будаглары
Ром 7:4 биз бирликдә Аллаһа **б.**
Јәһ 15:16; Кол 1:6.

БАРМАГ, Мт 23:4; Јәһ 20:25.

БАРНАБА, Һәв 15:2; 1Кр 9:6; Гал 2:1.

БАРСАБА, Һәв 1:23; 15:22.

БАРТОЛОМЕЈ, Мт 10:3; Һәв 1:13.

БАТМАГ, Һәв 8:20.

БАХМАГ, Лк 9:62 архадакы шејләрә **б.** адам
1Јәһ 1:1 биз она диггәтлә **б.**
Јаг 1:23; Бәһ 18:9.

БАҺАЛЫ, 1Тм 2:9 **б.** либасларла јох

БАҺАР ЧАҒЫ, 1Кр 7:36 кәнчлијинин **б.**

БАЧ, Ром 13:7 өз һаггыны верин: **б.— б.**

БАЧАРЫГ, Мт 25:15.

БАЧЫ, 1Тм 5:2 кәнч гадынларла **б.** кими тәмиз

БАШ, Мт 8:20 Оғлунун **б.** гојмаға јери јохлур
Лк 21:28 **б.** дикәлдин, гуртулушунуз јахындыр
Јәһ 10:20 Онда чин вар, онун **б.** һава кәлиб!
Ром 12:20 онун **б.** көз јығачагсан
1Кр 11:10 гадынын **б.** табелик рәмзи олмалыдыр
1Кр 14:23 Демәләр ки, **б.** һава кәлиб?

Кол 1:18 Оғул бәдәнин, јәни јығынчағын **б.**
Кол 2:19 **б.** садиг галмырлар
1Кр 11:3; Еф 1:22; 2Слк 3:12; Bәhј 12:1; 13:3.

БАША ВУРМАГ, Ибр 11:13 һәјаты иманла **б.**

БАША ДҮШМӘН, Мт 13:14 бир шеј **б.**мәјчәксиниз
1Кр 2:15 онун өзүнү исә һеч кәс **б.**
1Кр 14:9 дедикләринизи ким **б.**?

БАШ АЛМАГ, Мт 24:12 Һәрч-мәрчлик **б.**

БАША ЧАТДЫРМАГ, Јәh 17:4 иши **б.**
Һәв 20:24 әтрафлы шәһадәт вериб јолуму **б.**
Флп 1:6 Иса Мәсиһин күнүндәк **б.**

БАШ ВЕРМӘК, 1Пт 4:12 гәрибә бир шеј **б.** кими

БАШГА ГОЈУНЛАР, Јәh 10:16 **б.** да вар

БАШГА ЧҮР, Гал 4:20 **б.** данышајдым

БАШЫ ХАРАБ, Һәв 26:24 Оса һаггында дүшүнүн
Ибр 6:20 Иса әбәдилик **б.** олду

БАШЛАМАГ, 2Кр 8:10 бу ишә бәјүк һәвәслә **б.**

БАШЛАНҒЫЧ, Кол 1:18 О, **б.**, илк дирилән олур
Мт 24:8; Мр 10:6.

БАШ МӘЛӘК, 1Слк 4:16 Ағамыз **б.** сәси илә
Јһл 9 **б.** Микајыл Мусанын чәсәди барәсиндә

БАШ ӨРТҮЈҮ, 1Кр 11:15 сач **б.** кими верилиб

БАШСАҒЛЫҒ, Јәh 11:19 Мәрјәмә **б.** вермәјә

БАШ ЧӘКМӘК, Һәв 15:36 орадакы гардашлара **б.**

БАШЧЫЛЫҒ, 1Тм 2:12 Гадынын киши үзәриндә **б.**
2Пт 2:10 **б.** едәнләрә һәгарәтлә баханлар
Мт 20:25.

БАШ ЧОБАН, 1Пт 5:4 **Б.** зүһүр едәндә

БЕЕЛЗЕБУБ, Мт 10:25; 12:24; Мр 3:22.

БЕЛ, Еф 6:14 һәгигәт гуршағыны **б.** бағлајыб
Лк 12:35.

БЕЛ БАҒЛАМАГ, 2Кр 1:9 дириллән Аллаһа **б.**

БЕЛИАЛ, 2Кр 6:15 Мәсиһлә **Б.** арасында ујғунлуг

БЕТАНИЈА, Мт 21:17; 26:6; Јәh 1:28; 11:1.

БЕТӘР, 1Тм 1:15 күнаһ саһибләриндән ән **б.**

БЕТЛЕНҺЕМ, Мт 2:1 Иса **Б.** шәһәриндә анадан
Мт 2:5; Лк 2:4.

БЕТСАЈДА, Мт 11:21; Лк 9:10; Јәh 1:44.

БЕТФАЖИЈА, Мт 21:1 Зејтун дағында **Б.**

БЕЧӘРМӘК, 1Кр 3:7 чүнки **б.** Аллаһдыр

БӘБИР, Bәhј 13:2.

БӘДБӘХТ, 1Кр 15:19 онда биз бәдбәхтләрин **б.**

БӘДБӘХТЛИК, Ром 3:16 виранәлијә вә **б.** апарыр

БӘД ӘМӘЛ, Һәв 8:22 **б.** тәвбә ет

БӘДӘН, Мт 10:28 **Б.** өлдүрүб, һәјатыныза хәтәр
Мт 19:6 Беләликлә, онлар артыг ики јох, бир **б.**
Ром 12:1 **б.** дири, мүгәддәс вә мәгбул гурбан
1Кр 6:15 һәр биринизин **б.** Мәсиһин **б.** үзвүдүр
1Кр 6:20 **б.** Аллаһы шәрәфләндирин
1Кр 10:17 биз дә чох олсаг да, бир **б.**
1Кр 12:18 **б.** үзвләрини истәдији кими јерләшдириб
1Кр 15:39 Бүтүн чанлыларын **б.** ејни дејил
Еф 4:12 Мәсиһин **б.** мөһкәмләндирсинләр
Еф 4:16 Онун сајәсиндә бүтүн **б.** әәрури јығнаглар
Кол 1:18 Оғул **б.**, јәни јығынчағын башыдыр
Ибр 10:5 мәнә **б.** һазырладын
2Пт 1:13 нә гәдәр ки бу **б.**
Мр 10:8; Лк 11:34; Јәh 2:21; Ром 8:11; 1Кр 6:16; Гал 5:19; Еф 5:31; Јар 4:1.

БӘДӘН ИСТӘКЛӘРИ, Гал 5:16 әсла **б.** далынча
Еф 2:3 күнаһлы **б.** үјғун јашамыш
Флп 3:19 агибәти мәнһ, аллаһы **б.**
Јар 4:1; 2Пт 2:18.

БӘДҺҮМАНЛЫҒ, 1Тм 6:4 Бүтүн бунларын **б.**

БӘДНАМ, 1Тм 6:1 Аллаһын ады вә тәлими **б.**
Тит 2:5 Аллаһын сөзү **б.** едилмәсин

БӘЗӘМӘК, Тит 2:10 Аллаһын тәлимини **б.**
1Пт 3:3 Өзүнүзү јалныз заһири шеләрлә **б.**мәјин
1Пт 3:5 мүгәддәс гадынлар мәнә бу чүр **б.**

БӘЗӘНИБ-ДҮЗӘНМӘК, Bәhј 21:2 үчүн **б.**

БӘЈ, Мт 25:1 **б.** гаршыламаға чыхан он гыза
Мт 25:5, 6, 10; Јәh 3:29.

БӘЈАН, Лк 4:18 хәбәри **б.** етмәк үчүн мәсһ
Һәв 8:4 кетдикләри јерләрдә хош хәбәри **б.**
1Кр 11:26 онун өлүмүнү **б.** етмиш олурсунуз
1Пт 2:9 әәмәтли кејфијјәтләрини **б.** етмәк
Ибр 2:12.

БӘЈӘНИЛМӘК, 2Кр 10:18.

БӘЈӘНМӘК, Јәh 8:29 Онун **б.** ишләри көрүрәм
2Тм 2:15 Аллаһын һүзурунда Онун **б.** бир адам

БӘЛА, Мт 24:8 Бүтүн бунлар **б.** башланғычлыдыр
Bәhј 2:10 он күн әрзиндә **б.** дүчар олачагсыныз
Bәhј 15:1 јелди **б.** кәтирән јелди мәләк
Bәhј 18:4 кәләчәк **б.** сизин башыныза кәлмәсин
Bәhј 22:18 Аллаһ **б.** онун башына кәтирәчәк
Һәв 7:10; Bәhј 9:20; 11:6; 21:9.

БӘЛӘДЧИ, Мт 15:14 Онлар кор **б.**
Мт 23:16 Baј сизин һалыныза, кор **б.**!
Ром 2:19.

БӘЛИ, Мт 5:37 Гој **б. б.** олсун
2Кр 1:20 онун сајәсиндә «**б.**» олду

БӘЛЛИ, 1Кр 3:13 тикән һәр кәсин иши **б.** олачаг
1Јәh 3:2 нечә олачағымыз һәлә **б.** дејил
Ром 3:21; Гал 5:19.

БӘНЗӘМӘК, Еф 5:1 Она **б.** чалышын
Ром 5:14; 1Слк 2:14.

БӘНЗӘР, Ром 6:5 өлүмүнә **б.** бир өлүмдә
Флп 3:21 өз шанлы бәдәнинә **б.** бәдән верәчәк
Ром 8:3.

БӘННА, 1Пт 2:7 **б.** рәдд етдији даш
Мт 21:42; Һәв 4:11.

БӘНӨВШӘЈИ, Һәв 16:14.

БӘРАБӘР, Флп 2:6 Аллаһа **б.** олмағы фикринә

БӘРАБӘРЛИК, 2Кр 8:14 белә чә, **б.** олачаг

БӘРАӨТ, Јәh 15:22.

БӘРБАД, Мт 12:25 падшаһлыг **б.** олачаг

БӘРӘКӘТ, Мт 14:19 кәјә бахыб **б.** дилә ди

БӘРК, Ибр 5:12 сизә **б.** гида јох, сүд лазымлыр
Ибр 5:14 **Б.** гида исә јеткин адам үчүндүр

БӘРК-БӘРК JАПЫШМАГ, 1Тм 4:16 **б.** јапыш

БӘРПА, Мт 17:11 Илјас кәлиб һәр шеји **б.** едәчәк Һәв 1:6 Исраилдә падшаһлығы инди **б.** едәчәксән? Һәв 3:21 һәр шејин **б.** едилә чәји вахта гәдәр

БӘСДИР, Мт 6:34 Һәр күнүн дәрди өзүнә **б.**

БӘСИРӘТ, 1Пт 1:2 Атамыз Аллаһын **б.**

БӘСИРӘТЛИ, 1Кр 10:15 сизинлә **б.** адамлар кими

БӘСЛӘМӘК, Јәһ 21:17 Гузуларымы **б.**
1Кр 3:2 сизи көрәкли јох, сүдлә **б.**
1Слк 5:13 зәһмәтә көрә онлара мәһәббәт **б.**
Вәһј 12:6 мин ики јүз алтмыш күн әрзиндә **б.**
Вәһј 12:14 тәјин едилмиш мүддәт әрзиндә **б.**

БӘСЛӘНМӘК, 1Тм 4:6 тәлимин сөзләри илә **б.**

БӘТН, Јәһ 3:4.

БӘХШИШ, Ибр 11:4 **б.** илә бағлы шаһидлик етди Јаг 1:17 Һәр бир көзәл **б.** нурларын Атасындан Мт 5:24; Ром 15:26; 2Кр 9:13; Еф 5:2.

БӘҺАНӘ, 1Тм 5:14 писләмәјә **б.** тапмазлар Јһд 4 Аллаһымызын лүтфүнү **б.** чевирән, хәјанәт Лк 14:18.

БӘҺРӘ, Мт 7:20 онлары **б.** танијачагсынız Мт 21:43 падшаһлыг онун **б.** кәтирән халга 2Кр 9:10 Аллаһ сизләә салеһлик **б.** чоҳалдачаг Гал 5:22 Руһун **б.** исә будур: мәһәббәт, севинч Ибр 13:15 мәдһ гурбаны, јәни дилимизин **б.** Лк 8:14.

БӘҺРӘЛӘНМӘК, 1Кр 7:31 бу дүнјалар **б.**

БӘҺРӘСИЗ, Тит 3:14 хидмәтдә **б.** галмасынлар Јаг 2:20 әмәлсиз иман **б.**
2Пт 1:8 фәалијәтсиз вә **б.** галмајачагсынız

БӘҺС ЕТМӘК, Флп 3:18 барәсиндә дәфәләрлә **б.**

БӘШӘР, 2Пт 3:6 о вахт мөвчуд олан **б.** дашгын

БИАБЫР, Вәһј 16:15 гаршысында **б.** олмајачаг

БИАБЫРЧЫ, Флп 3:19 **б.** шејләрлә гүрәәнирләр Јһд 15 Она гаршы дедикләри бүтүн **б.** сөзләрә

БИКАР, Мт 20:3 базар мејданында **б.** дурмуш 1Кр 14:14.

БИЛАМ, Јһд 11 **Б.** јанлыш јолуну тутдулар Вәһј 2:14.

БИЛДИРИЛМӘК, Еф 3:5 сирр пејгәмбәрләринә **б.**

БИЛДИРМӘК, Гал 4:25 Һәчәр Сина дағыны **б.** Ибр 12:27 шејләрин сарсылыб јох едилә чәјини **б.**

БИЛӘ-БИЛӘ, Ибр 10:26 **б.** күнаһ ишләјириксә

БИЛИК. Һәмчинин бахын: «ДӘГИГ БИЛИК» Лк 11:52 **б.** гапысыны ачан ачары
1Тм 6:20 јаланчы **б.** узаг лур
Ром 11:33; 1Кр 8:1; 2Пт 3:18.

БИЛМӘДӘН, Ибр 5:2 о, **б.** күнаһ иш тутан Ибр 9:7 халғын **б.** төрәтдији күнаһлардан өтрү Ибр 13:2 өзләри **б.** мәләкләри гонаг етмишдиләр

БИЛМӘК, Ром 8:28 јахшы **б.**: Аллаһ бүтүн ишләрини Јәһ 5:39; 1Јәһ 3:2.

БИНА, 1Кр 3:9 Сиз Аллаһын инша етдији **б.** 2Кр 5:1.

БИНЈАМИН, Вәһј 7:8.

БИР, Вәһј 21:16.

БИР АЗ, Ибр 2:9 мәләкләрдән **б.** ашағы ендирилмиш

БИР-БИРИНИ, Ром 1:12 **б.** руһландыраг

БИРИНЧИ, Мт 6:33 падшаһлығы һәмишә **б.** јерә Мт 19:30 **б.** ахырынчы, ахырынчылар исә **б.** олачаг Мр 9:35; Ибр 10:9.

БИРЛӘШДИРИЧИ, Еф 4:3 сүлһүн **б.** телләри

БИРЛӘШДИРМӘК, Мт 19:6 Аллаһын **б.** гој һеч Еф 1:10 көјдә вә јердә оланлары Мәсиһдә **б.**

БИРЛӘШМӘК, Һәв 4:26 Јеһоваја гаршы **б.** Ром 6:5 бир дирилмәдә онунла **б.**
1Кр 6:17 Агамызла **б.** исә онунла вәһдәт тәшкил Кол 2:2 гаршылыглы мәһәббәт телләри илә **б.**

БИРЛИК, 1Кр 1:10 арадысында фикир **б.** әкс Еф 4:13 һамымыз иманда **б.**
Кол 3:14 мәһәббәт камил **б.** јаратмаға гадирдир

БИРЛИКДӘ, Һәв 2:46.

БИР ЧОХ, Јаг 5:20 **б.** күнаһлары өртүр 1Пт 4:8 мәһәббәт **б.** күнаһын үстүнү

БИТИРМӘК, Лк 13:32 үчүнчү күн ишими **б.** Гал 3:3 чисмани тәрәдә **б.**?

БИТКИ, Мт 15:13 Атамын әкмәдији һәр бир **б.** Ибр 6:7 әкинчи үчүн гидаја јарарлы **б.** јетишдирир Вәһј 9:4 јер үзүндәки һеч бир **б.** дәјмәсинләр

БИТМӘК, Лк 17:6.

БИХӘБӘР, 2Кр 2:11 фәнләриндән **б.** дејилик 1Слк 4:13 сизи **б.** гојмаг истәмирик

БИЧӘН, Јаг 5:4 **б.** вермәдијиниз һаггы

БИЧИН, Мт 13:39 **Б.** дөврүн јекуну

БИЧИНЧИ, Мт 13:39 **б.** исә мәләкләрдир Јәһ 4:36 **Б.** артыг әмәк һаггына алыр

БИЧМӘК, 2Кр 9:6 симичликлә әкән аз **б.** Гал 6:7 нә әкәрсә, ону да **б.**
Гал 6:9 тагәтдән дүшмәсәк, вахтында **б.**
Вәһј 14:15 Орағыны ишә сал вә **б.**
Мт 6:26; Лк 12:24; Јәһ 4:38; 1Кр 9:11.

БИЧЛИК, Јәһ 1:47 зәррә гәдәр дә **б.** олмајан

БОАЗ, Мт 1:5.

БОАНЕРҐЕС, Мр 3:17 Иса онлара **Б.** ләгәбини

БОҐАЗ, 2Кр 11:8 јығынчагларын **б.** кәсиб мадди

БОҐМАГ, Вәһј 12:15 Илан гадыны суда **б.** Мт 13:22; Лк 8:7, 14; 1Кр 7:9.

БОЈ АТМАГ, Мр 4:8 чүчәриб **б.** вә бар кәтирди

БОЈЛУ ГАЛМАГ, Јаг 1:15 нәфс **б.** күнаһ

БОЈНУНА АЛМАГ, Һәв 24:14 буну **б.** ки

БОЈНУНА ҚӨТҮРМӘК, Ибр 9:28.

БОЈУН, Һәв 18:6 Гој ганыныз өз **б.** галсын Мт 14:10; Мр 6:16; Лк 15:20; 17:2; Һәв 20:37.

БОЈУНДУРУГ, Мт 11:30 **б.** пахат Һәв 15:10 дашыја билмәдијимиз **б.**
Флп 4:3 мәнимлә бир **б.** чәкән јолдашым Мт 11:29; Гал 5:1.

БОЈУН ӘЈМӘК, Лк 10:20 руһларын сизә **б.** көрә 1Пт 5:6 тәвазәкар олуб гүдрәтли Аллаһа **б.**

БОЛ, Ром 11:33 Аллаһын хејир-дуасы нечә дә **б.**

БОЛ-БОЛ, 2Кр 9:8 лүтфүнү сизә **б.** вермәјә

БОЛЛУГ, Ром 9:23 зәәмәтинин **б.** көстәрмәк Мт 12:34; 2Кр 8:14.

БОЛЛУЧА, 2Кр 9:10 јејәнә чөрәји **б.** верән Аллаһ

БОРҸ, Лк 6:35 саламсиз **б.** верин
Ром 13:8 һеч кәсә һеч бир **б.** олмасын
1Кр 9:16 тәблиғ мәним **б.**
2Слк 1:3 Аллаһа шүкүр етмәји **б.** билирик
1Тм 5:4 өвладлыг **б.** јеринә јетирсинләр
Мт 5:42; 18:27; Ром 1:14.

БОРҸЛУ, Ром 8:12 бојун әјмәјә **б.** дејилик
Еф 3:15 һәр аилә өз ады илә **б.**
Флм 18 сәнә **б.**, онлары мәндән чыхарсан
Лк 7:41; Ром 15:27; 1Кр 7:15; Гал 5:3; 1Јәһ 2:6.

БОШ, Мт 12:36 **б.** сөзә көрә Һөкм күнүндә
Тит 3:9 мүбаһисәләр **б.** вә мәнасыз шејләрдир
1Тм 6:20; 2Тм 2:16.

БОШАЛМАГ, Бәһ 16:1.

БОШАМАГ, Мт 1:19 Јусиф ону кизличә **б.**
Мт 5:31 Арвадынны **б.** гој она бошанма кағызы
Мт 19:9 **б.** өзәкәсинә евләнирсә, зина едир
Мр 10:11; Лк 16:18.

БОШАНМАГ, Мт 19:7 Муса һәјә көрә **б.** үчүн

БОШАНМА КАҒЫЗЫ, Мт 19:7.

БОША ЧЫХМАГ, 1Кр 9:26 зәрбәм **б.** чыхмасын

БОШ-БОШ, 1Тм 1:6 узаглашыб **б.** сөһбәтләрә

БОШ-БОШУНА, 1Кр 14:9.

БОШ ШЕЈ, Лк 24:11 **б.** сајыб инанмадылар
1Тм 6:5 **б.** үстүндә шиддәтли мүбаһисәләринә

БӨЈҮК, Јәһ 14:28 ахы Ата мәндән **б.**
Ибр 7:7 **б.** кичијә хејир-дуа верир

БӨЈҮКЛҮК, Еф 1:19 мисилсиз **б.** дәрк едәсиниз

БӨЈҮК МӘШӘГГӘТ. Бахын: «БӨЈҮК МҮСИБӘТ».

БӨЈҮК МҮСИБӘТ, Мт 24:21 елә бир **б.** олачаг ки
Бәһ 7:14 Бунлар **б.** чыханлардыр

БӨЈҮМӘК, Лк 2:52 Иса **б.**, һикмәтлә долур
Јәһ 3:30 О **б.**, мән исә кичилмәлијәм
Кол 2:7 Исада көк атыб **б.**, иманда сарсылмаз олун

БӨЈҮТМӘК, 2Слк 3:5 үрәјиниздә мәһәббәти **б.**

БӨЛМӘК, 1Кр 10:16.

БӨЛҮНМӘК, 1Кр 1:13.

БӨЛҮШМӘК, Ром 12:8 **б.** сәхавәтлә **б.**
Гал 6:6 һәр бир јахшы шеји ону өјрәдәнлә **б.**

БӨҺТАНЧЫ, Ром 1:30 **б.**, Аллаһа нифрәт едән
1Тм 3:11 Гадынлар **б.** олмамалы
Тит 2:3 **б.** вә шәраб дүшкүнү олмамалы

БУҒДА, Мт 3:12; 13:25; Лк 22:31; Јәһ 12:24.

БУДАГ, Мт 21:8 ағач **б.** кәсиб јола дүзүрдү
Јәһ 15:2 мәндәки бар кәтирмәјән **б.** кәсиб атыр
Ром 11:21 әкәр Аллаһ ағачын доғма **б.** гыјдыса
Мт 24:32; Лк 13:19; Јәһ 15:4, 6; Ром 11:16.

БУЈНУЗ, Бәһ 17:12 он **б.** он падшаһы

БУЈУРМАГ, Јәһ 10:18; 15:17.

БУ ҮҮН, Мт 6:11 Бу күнлүк рузимизи бизә **б.**
Лк 4:21 Ешитдијиниз бу ајәләр **б.** јеринә јетди

БУЛАГ, Бәһ 7:17 һәјат сују **б.** апарачаг

БУЛАНЫГ, 1Кр 13:12 сүрәтләри **б.** көрүрүк

БУЛУД, Мр 13:26 Оғлунун **б.** үзәриндә кәлдији
Лк 21:27 **б.** кәлдијини көрәчәкләр
Һәв 1:9 **б.** ону өртүб көрүнмәз етди
1Слк 4:17 **б.** апарылачаг, Ағамызла көрүшәчәјик
Ибр 12:1 Бу чүр бөјүк шаһидләр **б.**
Бәһ 1:7 О, **б.** кәләчәк
Мт 24:30; 1Кр 10:2.

БУРХУЛМАГ, Ибр 12:13 ахсағын ајағы **б.**масын

БУХОВЛАМАГ, Бәһ 20:2 әждаһаны **б.**

БУХУР, Ибр 9:4 гызыл **б.** вә әһд сандығы
Бәһ 8:4 **б.** түстүсү мүгәддәсләрин дуалары

БҮДРӘМӘК, Ром 14:20.

БҮДРӘТМӘК, Ром 9:33 Мән Сионда **б.** даш
Ром 14:13 һеч бир гардашы **б.** јыхмајасыныз
Ром 16:17 башгаларыны **б.** көз-улаг олун
Флп 1:10 иман јолунда һеч кәси **б.**мәјәсиниз
1Кр 8:13.

БҮКМӘК, Ибр 1:12 палтары бүкән кими **б.**

БҮНӨВРӘ, 1Кр 3:11 гојулмуш **б.** савајы
Ибр 11:10 мөһкәм **б.** үзәриндә тикилмиш шәһәри
Ром 15:20.

БҮРМӘЛӘНМӘК, Бәһ 6:14 тумар кими **б.**

БҮРУЗӘ, 1Кр 12:7.

БҮРҮНМӘК, 2Кр 5:4 башгасына **б.** истәјирик ки
Бәһ 17:4.

БҮТ, 1Кр 8:4 **б.** һеч нәдир
2Кр 6:16 Аллаһын мәбәдинин **б.** ортаг нәји ола
1Јәһ 5:21 Әзиз балалар, өзүнүзү **б.** горујун
Һәв 7:41.

БҮТӨВ, 2Кр 12:9.

БҮТӨВЛҮК, 1Кр 13:10.

БҮТПӘРӘСТ, 1Кр 5:11 **б.** отуруб-дурмајасыныз
1Кр 5:10; 6:9; 10:7; Еф 5:5.

БҮТПӘРӘСТЛИК, Һәв 15:20 **б.** мурдарланмыш
1Кр 10:14 Әзизләрим, **б.** гачын
Кол 3:5 **б.** олан тамаһкарлыға мејилләри

В

ВАДАР, Гал 2:14 адәтләри үзрә јашамаға **в.**

ВАЈ, 1Кр 9:16 тәблиғ етмирәмсә, **в.** һалыма
Бәһ 12:12 Јерә вә дәнизә исә **в.** олсун

ВАЛЕҺ, Лк 2:47 зәкасына вә чавабларына **в.**

ВАЛИ, Һәв 13:7; 18:12; 19:38.

ВАЛИДЕЈН, Мт 10:21 Ушаглар **в.** гаршы галхачаг
Лк 18:29 падшаһлығы уғрунда **в.** гојубса
Лк 21:16 **в.** сизи әлә верәчәк
2Кр 12:14 ушаглар **в.** үчүн јох
Еф 6:1 **в.** сөзүнә гулаг асын
2Тм 3:2 инсанлар **в.** итаәт етмәјән
Мр 13:12; Лк 2:43; Ром 1:30; Кол 3:20.

ВАЛИДЕЈНЛӘР, Лк 2:51.

ВАР, Јәһ 7:28 Мәни көндәрән **в.**

ВАР ҮВВӘ, 2Тм 2:15 **В.** чалыш ки, Аллаһын
2Пт 1:10 сечилдијинизә лајиг јашамаг үчүн **в.**

ВАР-ДӨВЛӘТ, Мт 6:24 һәм дә **в.** гулу
Мт 12:29 нечә кириб **в.** талаја биләр?
Лк 12:15 инсанын **в.** башындан ашыб-дашса
1Тм 6:17 үмидләрини **в.** јох, Аллаһа бағласынлар
Јаг 5:2 **В.** чүрүјүб, пал-палтарыныз күвә
Мр 4:19; Бәһ 18:17.

ВАРИС, Мт 21:38 Бу **в.**, кәлин ону өлдүрәк
Ром 8:17 Әкәр биз өвладыгса, демәли, **в.**
Гал 3:29 вәдә көрә **в.**
Еф 1:11 Мәсиһлә бирликдә **в.** тәјин едилдик
Ибр 1:2 Аллаһ ону һәр шејин **в.** тәјин едиб
Ром 4:13; Гал 4:7; Ибр 6:17; 11:9.

ВАР ҮҮЧ, Флп 2:12 **в.** хиласа јетишмәјә чалышын
Ибр 4:11 динчлик күнүнә јетишмәк үчүн **в.**
2Пт 3:14 **в.** чалышын ки, ләкәсиз

ВАРЛАНДЫРМАГ, 2Кр 6:10 амма чохларыны **в.**

ВАРЛАНМАГ, 1Тм 6:9 **в.** истәјәнләр тәләјә

ВАРЛЫ, 2Кр 8:9 О, **в.** олдуғу һалда јохсул олду
Јаг 5:1 Ејј **в.**, аглајыб фәған един
Вәһј 3:17 Чүнки сән: Мән **в.** — дејирсән
Лк 16:19.

ВАРЛЫГ, Ром 7:22 Дахили **в.** һәссз алырам
1Кр 15:44 Чисмани **в.** кими әкилир
Еф 3:16 сизин дахили **в.** мәһкәмләндирсин
Јаг 1:18 јаратдығы **в.** арасында нүбар
1Кр 15:40.

ВАР ОЛАН, 1Тм 3:15 Бу ев **в.** Аллаһын
Ибр 10:31 **в.** Аллаһын әлинә дүшмәк
Вәһј 15:7 әбәди **в.** Аллаһын гәзәби илә долу

ВАСИТӘЧИ, 1Тм 2:5 јалныз бир **в.** вар
Ибр 12:24 јени әһдин **в.** Исаја
Гал 3:19, 20; Ибр 8:6; 9:15.

ВАХТ, Лк 21:24 Милләтләр үчүн тәјин олунмуш **в.**
Јәһ 17:1 Ата, **в.** јетишди. Оғлуну шөһрәтләндир
Һәв 3:21 һәр шејин бәрпа едиләнәји **в.** гәдәр
1Кр 7:29 артыг вахт әзалыб
Еф 1:10 тәјин едилмиш **в.** сонунда ишләрин
Еф 5:16 **в.** гәдрини билин
2Слк 2:6 Өз **в.** кәләндә зүһүр едәчәк бу адамын
1Тм 2:6 **В.** кәләндә бу һагда шәһадәт верилә чәк
2Тм 4:2 һәм сабит, һәм дә көркин **в.**
Ибр 9:10 тәјин олунан **в.** јетишәнәчән
1Пт 5:6 **В.** кәләндә О, сизи учалдачаг
Вәһј 3:10 мән сынаг **в.** сәни горујачағам
Вәһј 12:12 Иблис, **в.** аз олдуғуну биләрәк
Еф 5:16; Кол 4:5; Вәһј 11:18; 14:7, 15.

ВАХТЫНДА, Гал 6:9 **в.** бичәчәјик
Гал 6:9 тағәтдән дүшмәсәк, **в.** бичәчәјик

ВАХТЛЫ-ВАХТЫНДА, Мт 24:45 **в.** јемәк

ВАЧИБ, Мт 23:23 Ганундакы даһа **в.** мәсәләләрә
Ром 14:5 Кимсә бир күнү о бирисиндән **в.**сајыр
Флп 1:10 даһа **в.** шејләри ајырд етмәји
Флп 1:24 Анчаг сизә көрә јашамағым даһа **в.**

ВЕРИЛМӘК, Лк 12:48 Кимә чох **в.**, ондан чох

ВЕРҮҮ, Мт 17:24 Мүәлліминиз мәбәд **в.** өдәмир?
Мт 17:25 падшаһлар чан **в.** кимдән јығырлар
Мр 12:14 падшаһа чан **в.** өдәмәк дүзкүндүр?
Лк 23:2 сезара **в.** өдәмәји гадаған едир
Ром 13:7 һәр кәсә өз һаггыны верин: **в.— в.**

ВЕРҮИЈЫҒАН, Мт 11:19 **в.** досту
Мт 21:32 **в.** вә фаһишәләр она инанды
Мр 2:15 бир чох **в.** онларла сүфрә архасына әјләшди
Мр 2:16 О, **в.** вә күнаһлыларла јемәк јејир?
Лк 3:12 Һәтта **в.** да вәфтиз олунмаға кәлир
Лк 18:10 Онлардан бири фәрисеј, дикәри **в.** или
Лк 18:11 Шүкүр Сәнә! Мән бу **в.** кими дејиләм
Лк 19:2 Заккај варлы бир адам, **в.** рәиси или
Мт 5:46; 18:17; 21:31; Лк 7:29; 15:1.

ВЕРМӘК, Мт 10:8 тәмәннасыз **в.**
Мт 22:21 падшаһа мәхсус шејләри падшаһа **в.**
Һәв 20:35 **В.** алмагдан даһа чох хошбәхтлик
Мт 11:27; Лк 6:30.

ВЕЧ, Мт 22:5 Лакин онлар дәвәти **в.** алмадылар
Јәһ 12:48.

ВӘД, Ром 4:13 **в.** Ибраһимә едилмишди
Ром 4:21 Ибраһим әмин иди ки, Аллаһ вердији **в.**
Ром 9:4 мүтәддәс хидмәт вә **в.**
2Кр 7:1 бизә верилмиш **в.** мүгабилиндә кәлин
Гал 3:29 **в.** көрә вариссиниз
1Тм 5:12 иманла вердикләри илк **в.** поздугларына
Тит 1:2 Аллаһын әзәлдән бәри **в.** етдији һәјат
Ибр 6:12 **в.** иман вә сәбирлә мирас аланлардан
Ибр 8:6 даһа јахшы **в.** үзәриндә әһдин
Ибр 10:23 чүнки **в.** едән сөзүнә садиглир
Ибр 11:39 **в.** ичрасыны көрмәдиләр
Јаг 1:12 Бу тачы Јеһова Ону севәнләрә **в.** едиб
Јаг 2:5 Ону севәнләрә **в.** етлији
2Пт 3:13 Биз Онун **в.** көрә јени бир көј
Һәв 2:33, 39; 7:5; Ром 1:2; 4:14; Гал 3:16; Ибр 11:13.

ВӘЗ, Лк 12:3.

ВӘЗИФӘ, Һәв 1:20 Нәзарәтчи **в.** башгасы тутсун
1Тм 3:1 нәзарәтчи **в.** чан атан адам јахшы иш
Мт 22:16.

ВӘРДИШ, 1Кр 15:33 Пис достлар јахшы **в.** корлајыр
Ибр 10:25 **в.** етдији кими, јығынчагларымызлан

ВӘСАИТ, Лк 14:29 гуртармаға **в.** чатмајачаг

ВӘТӘН, Флп 3:20 Бизим **в.** исә көјләрдир
Лк 4:23.

ВӘТӘНДАШ, Лк 19:14; Һәв 21:39.

ВӘТӘНДАШЛЫГ, Һәв 22:28 бу **в.** бир әтәк пула
Һәв 22:28.

ВӘФАЛЫ, Һәв 2:27; 13:35.

ВӘФАСЫЗ, 2Тм 2:13 Биз **в.** чыхсаг да о, һәмишә
2Тм 3:2 нанкор, **в.**
Јаг 4:4 Ејј **в.**, дүнја илә достлуг

ВӘФТИЗ, Мт 3:11 руһла вә аловла **в.** едәчәк
Лк 12:50 Мән башга бир **в.** дә **в.** олунмалыјам
Ром 6:3 өлүмүнә шәрик олмаг үчүн **в.** едилмишик
Ром 6:4 онун **в.** васитәсилә онунла бирликдә дәфн
1Кр 10:2 Мусанын давамчылары кими **в.** олундулар
1Кр 12:13 һамымыз бир бәдән олмаг үчүн **в.**
Еф 4:5 бир Ага, бир иман, бир **в.** вардыр
Мт 3:7, 13; 28:19; Мр 1:8; 10:38; Лк 3:3, 16; Јәһ 1:26, 33; Һәв 2:41; 10:47; 19:4; 1Кр 1:17; 15:29; Кол 2:12; 1Пт 3:21.

ВӘФТИЗЧИ, Мт 3:1; 11:11; 14:2; Лк 7:33.

ВӘҺДӘТ, 1Кр 1:9 Мәсиһлә **в.** олмаға чағыран
1Кр 1:30 Сиз Мәсиһ Иса илә **в.**
1Кр 10:16 Мәсиһин ганына **ш.** олдуғумузу
2Кр 5:17 кимсә Мәсиһлә **в.**, о, јени мәхлуглур
Кол 3:3 һәјатынызы Аллаһла **в.** олан Мәсиһдәдир
1Јәһ 1:3, 6, 7.

ВӘҺЈ, Ром 16:26 мүтәддәс сиррин **в.** әсасән
Еф 1:17; Вәһј 1:1.

ВӘҺШИ, Мт 8:28.

ВИДАЛАШМАГ, Һәв 18:18; 2Кр 2:13.

ВИРАН, Лк 11:17 парчаланмыш падшаһлыг **в.**
Bəhj 17:16.

ВИРАНӘЛИК, Мт 24:15 **в.** кәтирән ијрәнч шеј

ВИҸДАН, Мт 27:3 Јәһуда **в.** әзабы чәкди
Ром 9:1 чүнки **в.** шаһиддир ки
1Кр 4:4 **В.** һәр чәһәтдән раһатдыр
1Кр 10:29 башгасынын **в.** азадлығымы мүһакимә
1Тм 1:19 иманыны вә тәмиз **в.** горујасан
1Тм 4:2 **в.** санки дағ басылмыш
Ибр 9:14 **в.** өлү әмәлләрдән нечә тәмизләјәчәк
Һәв 23:1; 1Кр 8:12; 2Кр 1:12; 1Пт 3:16, 21.

ВУРҒУЛАМАГ, Тит 3:8 бунлары дөнә-дөнә **в.**

ВУРМАГ, Мт 26:31; Һәв 23:3.

ВУРНУХМАГ, Һәв 4:25 Нә үчүн милләтләр **в.**

ВУРУЛМАГ, Bəhj 20:4 бојунлары **в.**

ВУРУШМАГ, 2Тм 4:7 **в.**, мәсафәни ахырадәк
Bəhj 12:17 Әждаһа **в.** кетди
2Тм 4:7; Bəhj 19:19.

ВҮСӘТ, Һәв 6:7 Аллаһын сөзү **в.** алыр

Г

ГАБ, Ром 9:21 истифадә үчүн мүхтәлиф **г.**
Ром 9:23 мәһв олунасы гәзәб **г.**
2Кр 4:7 бу хәзинәмиз сахсы **г.** сахланылыр
Ибр 9:4 ичи манна илә долу гызыл **г.**
Bəhj 2:27 онлар сахсы **г.** кими сыныб

ГАБАҒА, Гал 1:14.

ГАБАГЛАМАГ, 1Слк 4:15 јатанлары **г.**мајачаг

ГАБАГҸАДАН, Лк 21:14 нә дејәчәјинизи **г.**
Һәв 2:23 Аллаһ онун һәбс едиләчәјини **г.** билиб
Ром 1:2 Аллаһын **г.** пејғәмбәрләри васитәсилә
Еф 2:10 Аллаһын бизим үчүн **г.** һазырладығы
Ром 9:23.

ГАБАГ ҸӘРҜӘ, Мт 23:6; Лк 20:46.

ГАБИЛ, Ибр 11:4; 1Јәһ 3:12.

ГАБИЛИЈЈӘТ, Мт 19:11 **г.** олан адам бачарар
1Кр 1:5 Аллаһын сөзүнү бәјан етмәк **г.**

ГАВРАМАГ, Еф 3:18 һәгигәтин дәринлијини **г.**
Еф 5:17 Јеһованын ирадәсини даима **г.**

ГАДАҒАН, Лк 4:41.

ГАДИР, Bəhj 16:14 **Г.** Аллаһын бөјүк күнүндә
Лк 12:5; Bəhj 1:8; 11:17.

ГАДЫН, Ром 1:26 онларын **г.** тәбии јахынлығы
1Кр 11:3 **г.** башы киши
1Кр 11:10 **г.** башында табелик рәмзи олмалыдыр
1Кр 11:12 **г.** кишидән олдуғу кими
1Кр 14:34 **г.** јығынчагда дејиләнләри сакитчә
1Тм 2:11 Гој **г.** сусараг табеликлә тәлим алсын
1Тм 2:12 **Г.** тәлим вермәсинә изин вермирәм
1Пт 3:7 **Г.** зәиф олуб зәриф бир габа бәнзәдији үчүн
Bəhj 12:1 күнәшә бүрүнмүш бир **г.** көрүндү
Bəhj 12:17 Әждаһа **г.** бәрк гәзәбләнди
Bəhj 14:4 өзләрини **г.** ләкәләмәмиш шәхсләрдир
Bəhj 17:3 вәһши һејван, белиндә **г.** отурмушду
Мт 24:41; 1Тм 3:2.

ГАЗАНМАГ, 1Кр 8:8 јејириксә һеч нә **г.**мырыг
1Тм 3:13.

ГАЗАНҸ, Флп 4:17 **г.** галачаг бәһрәләр
1Тм 6:6 сәдагәт бөјүк **г.** мәнбәјидир
2Тм 2:4 һеч бир әскәр **г.** далынча дүшмүр

ГАЈА, Мт 16:18 јығынчағымы бу **г.** үзәриндә
Ром 9:33 Сионда јыхылма **г.** гојурам
1Кр 10:4 руһани **г.** ичирдиләр
1Пт 2:8 бүдрәдән даш вә јыхылма **г.**

ГАЈДА, 1Кр 4:6 «јазыдан кәнара чыхма» **г.**
Гал 6:16 **г.** әсасән јашајанлара сүлһ јар олсун

ГАЈДА-ГАНУН, Ром 13:2 Аллаһын **г.** гаршы

ГАЈДАЈА САЛМАГ, Тит 1:5 јарымчыг ишләри **г.**

ГАЈҒЫ, Мт 13:22.

ГАЈҒЫ, Мт 6:25 бәдәниниздән өтрү **г.** чәкмәк
Мр 4:19 бу дөврүн **г.**
Мт 6:34; Лк 8:14; 12:25; 21:34; 1Пт 5:7.

ГАЈЫГ, Мт 4:22; Мр 6:45.

ГАЈЫНАНА, Мт 8:14; 10:35; Мр 1:30.

ГАЈЫТМАГ, Мр 13:16 көтүрмәк үчүн **г.**
Лк 19:23 **г.** ону фаизлә кери алым
Ром 10:21 үзүмә **г.** итаәтсиз халга
Гал 4:9 ачиз вә пуч принсипләрә **г.**
Һәв 15:16.

ГАЈТАРМАГ, Јаг 5:20 сәһв јолдан **г.**

ГАЛАН, Bəhj 12:17 **г.** өвладларына вурушмаға

ГАЛИБ, Мт 16:18 Мәзар она **г.** кәлә билмәјәчәк
Јәһ 16:33 Мән дүнјаја **г.** кәлдим
Ром 8:37 биз һәр шејә **г.** кәлирик
Ром 12:21 пислијә јахшылыгла **г.** кәл
1Јәһ 5:4 Аллаһын өвлады дүнјаја **г.** кәлир
1Јәһ 5:4 иманымызла дүнјаја **г.** кәлмишик
Bəhj 17:14 Гузу ағалар онлара **г.** кәләчәк
Bəhj 21:7 **Г.** кәлән бунлары мирас алачаг
1Јәһ 2:13; 4:4; 5:4, 5; Bəhj 5:5.

ГАЛИЛЕЈА, Мт 4:23; Јәһ 2:11; 7:41, 52.

ГАЛИЛЕЈАЛЫ, Мр 14:70; Лк 13:1; Јәһ 4:45.

ГАЛМАГ, Флп 1:25 сизинлә **г.** ки
1Пт 1:25 Јеһованын сөзү исә әбәди **г.**
Јәһ 15:4; 1Кр 7:20; 13:13.

ГАЛХАН, Еф 6:16 иманын бөјүк **г.** көтүрүн
Bəhj 13:11 јерин тәркиндән **г.** бир вәһши һејван

ГАЛХМАГ, Јәһ 20:17 Атамын јанына **г.**мырам
Мт 10:21; Һәв 1:10; Ром 10:6; Еф 4:8, 9, 10; 5:14.

ГАМАЛИЕЛ, Һәв 5:34; 22:3.

ГАМЫШ, Мт 11:7; 27:29.

ГАМЧЫ, Јәһ 2:15 Иса кәндирдән бир **г.** дүзәлдиб
Ибр 12:6 оғул кими гәбул етдији һәр кәси **г.**

ГАМЧЫЛАМАГ, Мт 10:17 синагогларында **г.**
Мт 23:34 синагогларынызда **г.**
Һәв 5:40 Һәвариләри чағырыб **г.**

ГАМЧЫЛАНМАГ, Ибр 11:36 кимиси **г.**

ГАН, Мт 26:28 әһд **г.** тәмсил едир
Јәһ 6:54 бәдәнимдән јејиб **г.** ичәнин
Һәв 15:20 **г.** чәкинсинләр
Һәв 15:29 **г.**, әхлагсызлыгдан чәкинин
Ибр 9:22 һәр шеј **г.** тәмизләнир

1Јәһ 1:7 Исанын **г.** бизи тәмизләјир
Бәһ ј 18:24 бу шәһәрдә пејгәмбәрләрин **г.** тапылыб
Мт 23:35; 27:25; Һәв 20:28; Ибр 9:20; Бәһ ј 7:14; 14:20.

ГАНАД, Бәһ ј 12:14 ики бөјүк гартал **г.** верилди

ГАНГРЕНА, 2Тм 2:17 онларын сөзү **г.** кими

ГАНДАЛ, Һәв 20:23; 26:31; Ибр 11:36.

ГАНЕ, Флп 4:11 **г.** олмағы өјрәнмишәм
1Тм 6:6 нәји варса, онунла **г.** олмағы бачаран
1Тм 6:8 бунларла **г.** олачағыг

ГАНУН, Лк 1:6 бүтүн әмр вә **г.** риајәт едиб
Лк 14:3 **г.** көрә шәнбә күнү адам сағалтмаг
Лк 16:16 **Г.** вә Пејгәмбәрләр Јәһјаја гәдәр или
Лк 24:44 Мусанын **г.** һаггында јазыланлар
Јәһ 10:34 Мәкәр сизин **Г.** јазылмајыб?
Ром 1:32 јахшы билирләр ки, Аллаһын салеһ **г.**
Ром 2:14 **Г.** тәләбләринә сөвги-тәбии әмәл
Ром 4:15 **г.** олмајан јердә чинајәт дә јохлур
Ром 7:2 әри өлсә, о, ејинин **г.** азад едилир
Ром 7:12 **Г.** муғәддәсдир, салеһ вә фајдалыдыр
Ром 7:22 Аллаһын **Г.** һәзз алырам
Ром 7:23 ағлымын **г.** илә дөјүшән башга бир **г.**
Ром 8:2 сәни күнаһ вә өлүм **г.** азад едиб
Гал 3:24 **Г.** бизи Мәсиһә апаран тәрбијәчи оллу
Гал 6:2 Мәсиһин **г.** ичра един
Еф 2:15 әмрләрдән ибарәт **Г.** ләғв етди
Кол 2:14 **г.** илә әлејһимизә ишһадәт едән јазылы
Ибр 10:1 **Г.** кәләчәк хејир-дуаларын көлкәси
Јаг 2:8 Муғәддәс Јазыларда **г.** шаһы олан
2Пт 2:7; 3:17 **г.** танымајан адамларын һиләсинә
Мт 5:17; Мр 2:26; Ром 6:14; 7:9; 10:4; 13:8; Гал 3:19.

ГАНУНВЕРӘН, Јаг 4:12 бир **Г.** вә һаким вардыр

ГАНУНИ, Флп 1:7 хош хәбәрин **г.** танынмасында
Һәв 22:25.

ГАНУНЛАР ТОПЛУСУ, 2Кр 3:6 **г.** өлүмә мәһкум
2Кр 3:7 мәһкумијјәтә гуллуг едән **г.**
2Кр 3:9 мәһкумијјәтә гуллуг едән **г.**

ГАНУНСУЗ, Мт 13:41 Мәләкләр **г.** ишләр көрән
1Пт 4:3 **г.** бүтпәрәстлијә гуршанараг
Ром 6:19; 1Тм 1:9; 2Пт 2:8.

ГАНУНСУЗЛУГ, 2Кр 6:14 **г.** арасында нә әлагә
2Слк 2:7 Һәрчәнд бу **г.** артыг фәалијјәтдәлир
2Слк 2:8 О вахт **г.** адамы үзә чыхачаг
1Јәһ 3:4 Күнаһ ишләјән адам **г.** едир, күнаһ **г.**
Мт 7:23; 23:28; 2Слк 2:3.

ГАНУНСУЗЛУГ АДАМЫ, 2Слк 2:3.

ГАНУН ТОПЛУСУ, Ром 2:27, 29; 7:6.

ГАПАМАГ, Бәһ ј 11:6; 20:3.

ГАПЫ, Мт 7:14 һәјата апаран **г.** дар
Лк 13:24 Дар **г.** кирмәк үчүн вар күчүнүзләә
Һәв 12:13 Петер **г.** дөјүлү, Рода
Һәв 12:14 Петерин **г.** ағзында дурдуғуну
Һәв 14:27 милләтләрә иман **г.** ачлығыны
Бәһ ј 3:20 канларда дуруб **г.** дөјүрәм
Мт 7:7; 24:33; 25:10; Лк 11:7; 16:20; 1Кр 16:9; 2Пт 1:11; Бәһ ј 3:20.

ГАПЫ-ГАПЫ, 1Тм 5:13 **г.** кәзиб тәнбәллијә

ГАР, Бәһ ј 1:14.

ГАРАБАСМА, Мт 14:26; Мр 6:49.

ГАРАБАШ, Лк 22:56.

ГАРА ЈАХМАГ, 1Пт 2:12 сизә **г.** ишләринизи

ГАРАНЛЫГ, Јәһ 3:19 нуру јох, **г.** севдиләр
1Пт 2:9 сизи **г.** Өз һејрәтамиз нуруна чағыранын
2Пт 2:17 Онлары зүлмәт **г.** көзләјир
1Јәһ 1:5 Онда зәррә гәдәр дә **г.** јохлур
Еф 4:18; 2Пт 1:19.

ГАРДАШ, Мт 23:8 сиз исә бир-биринизә **г.**
Мр 13:12 **г. г.** өлүмә верәчәк
1Пт 5:9 дүнјадакы **г.** ејни әзаблара гатлашырлар
Бәһ ј 12:10 **г.** кечә-күндүз иттиһам едән јерә
Мт 5:22; 12:49; 18:15; 20:13; 22:25; 25:40; Һәв 15:36; Ибр 2:11.

ГАРДАШЛЫГ, 1Пт 2:17 бүтүн **г.** севин

ГАРДАШЛЫГ МӘҺӘББӘТИ, Ром 12:10.

ГАРЫН, Мт 12:40; 1Кр 6:13; Јһд 12.

ГАРЫНГУЛУ, Тит 1:12 авара вә **г.**
Мт 11:19.

ГАРЫШ, Мт 6:27 бир **г.** да олса узада биләр?

ГАРЫШДЫРЫЛМЫШ, Бәһ ј 18:6 икигат **г.** шәраб

ГАРЫШМАГ, 2Слк 3:11 башгаларынын ишинә **г.**

ГАРМАГАРЫШЫГЛЫГ, Јаг 3:16.

ГАРТАЛ, Мт 24:28; Бәһ ј 12:14.

ГАРШЫ, Јаг 5:6 Билин, о, сизә **г.**!
Еф 6:12; Кол 2:14.

ГАРШЫЛАМАГ, Флп 2:29 күләрүзлә **г.** кими

ГАРШЫЛЫГЛЫ, Еф 4:16; Кол 2:2.

ГАРШЫСЫНЫ АЛАН, 2Слк 2:7 **г.** кечиб кедәнә

ГАРШЫ ЧЫХМАГ, Һәв 17:7 фәрманларына **г.**
Ром 8:31 Аллаһ бизимләдирсә, ким бизә **г.** биләр?
2Тм 3:8 Јамбрис Мусаја **г.**
Јаг 4:6 Аллаһ мәғрурлара **г.**
2Слк 2:4.

ГАТ-ГАТ, Еф 3:20 **г.** артығыны етмәјә гадир

ГАТИЛ, Јәһ 8:44 О, әәәлдән **г.**
1Јәһ 3:15 Гардашына нифрәт едән **г.**
1Пт 4:15.

ГАТМА-ГАРЫШЫГЛЫГ, 2Кр 12:20.

ГАЧМАГ, Мт 24:16 даглара **г.**
Мр 16:8 Гадынлар сәрдабәдән чыхыб **г.**
1Кр 9:24 гачыпчыларын һамысы **г.**, анчаг
Ибр 12:1 дөјүмлә **г.** гаршымыздакы мәсафәни
Јаг 4:7 Иблисә мүгавимәт көстәрин вә о, **г.**
1Пт 4:4 позғунлуг кирдабына **г.**мырсынызә
Ром 2:3; 1Кр 10:14; Флп 2:16; Ибр 2:3.

ГВАРДИЈА, Флп 1:13 император **г.** да мәлум

ГЕЈД, Гал 4:10 илләри дәгигликлә **г.** едирсинизә
Ибр 11:28 иманы сајәсиндә Пасханы **г.** етди

ГЕЈДИНӘ ГАЛМАГ, 1Кр 7:32 шејләрин **г.**
1Кр 12:25 һамысы бир-биринин **г.**
1Тм 5:8 кимсә өз јахынларынын **г.** галмырса

ГЕЈРӘТ, Ром 10:2 **г.** дәгиг билијә әсасланараг
Ром 10:19 сизин **г.** башга халг васитәсилә
2Кр 11:2 Аллаһын **г.** бәнзәр **г.** чәкирәм
Јәһ 2:17.

ГЕЈРӘТЛИ, Һәв 1:13; Бәһ ј 3:19.

ГЕЈРИ-АДИ, Һәв 19:11 Павелин әли илә **г.** ишләр
1Кр 10:13 сынагларда **г.** бир шеј јохлур
Лк 1:22; 24:23; Һәв 4:16.

ГЕЈРИ-ГАНУНИ, Ром 13:13 **г.** чинси давраныша
Ибр 12:8.

ГЕЈРИ-МҮМКҮН, Мт 17:20.

ГЕЈРИ-САЛЕҺ, Һәв 24:15 һәм **г.**
1Пт 3:18 салеһ инсан олан Мәсиһ **г.** уғрунда

ГЕЈРИ-ТӘБИИ, 1Кр 6:9 **г.** чинси әлагә үчүн
Јһл 7 бәдәнин **г.** истәкләринин далынча
Ром 1:26.

ГЕЈСӘРИЈЈӘ, Мт 16:13; Һәв 10:1; 23:23.

ГӘБИЛӘ, Мт 19:28 он ики **г.** үзәриндә һакимлик
Мт 24:30 бүтүн **г.** аглашыб башларына дөјәчәк
Јаг 1:1 јер үзүнә сәпәләнмиш он ики **г.** салам!
Вәһј 7:9 һәр милләтдән, һәр **г.,** һәр халгдан
Һәв 26:7; Ибр 7:13; Вәһј 21:12.

ГӘБИР, Мт 23:27 агарылмыш **г.** хатырладырсыныз
Јәһ 5:28 **г.** оланларын һамысы онун сәсини

ГӘБУЛ, Мт 13:57 ону **г.** етмәдиләр
Мр 9:37 мәним хатиримә **г.** елән мәни **г.** елир
Лк 19:6 Заккај ону севинчлә **г.** етди
Јәһ 1:11 онлар ону **г.** етмәдиләр
Ром 14:3 чүнки Аллаһ ону **г.** елиб
Флп 4:9 Мәндән өјрәниб **г.** етдијиниз
Мр 10:15; Ром 16:2; 2Кр 1:13; 1Слк 2:13; Ибр 6:4.

ГӘДИМ, Ибр 11:2 **г.** јашамыш адамлар
2Пт 2:5 **г.** дүнјаја рәһм етмәјиб

ГӘДРИНИ БИЛМӘК, 1Кр 16:18 белә адамларын **г.**
Кол 4:5 вахтынызын **г.**
Флп 2:29.

ГӘЗА, 1Тм 1:19 иманы кәми кими **г.**
2Кр 11:25.

ГӘЗӘБ, Јәһ 3:36 Аллаһын **г.** үчүн олачаг
Јаг 1:20 инсанын **г.** ону Аллаһын тәләб етдији
Вәһј 11:18 милләтләр гәәзәбләндиләр вә Сәнин **г.**
Ром 1:18; 9:22; 12:19; 13:4; Кол 3:8; 1Слк 5:9;
Вәһј 14:10; 15:1; 19:15.

ГӘЗӘБЛӘНДИРМӘК, 1Кр 10:22 **г.** истәјирик?
Ибр 3:16 Сәсини ешидә-ешидә Ону ким **г.**?
Ибр 3:15 әчдадларынызы Ону **г.**

ГӘЗӘБЛӘНМӘК, Мр 10:14 буну көрәндә **г.**
Еф 4:26 **Г.** дә күнаһ ишләмәјин
Вәһј 12:17 Әждаһа гадына бәрк **г.**
Лк 6:11.

ГӘЗЗА, Һәв 8:26.

ГӘЛБ, Еф 1:18 **г.** көзүнү нурландырсын ки

ГӘЛБ РАҺАТЛЫҒЫ, Јәһ 14:27 Сизә **г.** верирәм
Флп 4:7 Аллаһын вердији **г.** инсан фикирләрини
Јәһ 16:33.

ГӘЛӘБӘ, 1Кр 15:55 Еј өлүм, һаны **г.**?
1Кр 15:57 О, Агамыз васитәсилә бизә **г.**
Вәһј 6:2 галиб кими јүкүн **г.** доғру ирәлиләди
Вәһј 15:2 вәһши һејванын үзәриндә **г.** чаланлар

ГӘЛӘМ, 3Јәһ 13 **г.** јазмаг истәмирәм

ГӘЛИЗ, 2Пт 3:16 онун мәктубларында **г.** фикирләр

ГӘМ, Ибр 12:11 чәза о анда севинч јох, **г.**
Јаг 4:9 севинчинизә **г.** дөнсүн

ГӘМҚИН, 2Кр 2:1 јаныныза **г.** һалда кәлмәјим
1Слк 5:14.

ГӘНАӘТЛӘНМӘК, 2Кр 9:8 варса онунла **г.**

ГӘПИК, Мт 10:29 сәрчәни бир гара **г.** сатмырлар?

ГӘРАР, Һәв 27:42 дустаглары өлдүрмәк **г.**
1Тм 5:21 **г.** вермәздән әввәл диггәтлә јохла
Һәв 16:4; 1Кр 2:2.

ГӘРАРЛАШДЫРМАГ, Еф 1:5 габагчадан **г.**

ГӘРӘЗ, 1Тм 5:21 һеч вахт **г.** иш көрмә

ГӘРИБ, Еф 2:19 сиз артыг јад вә **г.** дејилсиниз
Ибр 11:13 о торпагда **г.** олдуғларыны
Мт 25:35; Лк 24:18; Ибр 11:9.

ГӘТ, 1Кр 7:37 үрәјиндә бакирлијини горумағы **г.**
2Кр 9:7 үрәјиндә **г.** етдији кими вәрсин

ГӘТИ, Ром 9:28 **г.** сүрәтдә вә тезликлә едәчәк

ГӘТИЈЈӘТ, Ибр 3:14 Башлангычда биздә олан **г.**

ГӘТИЈЈӘТЛӘ, Һәв 2:29 Давид һаггында **г.**
1Слк 1:5 руһла вә **г.** тәблиғ етмишик
Ибр 10:22.

ГӘТИЈЈӘТСИЗ, Јаг 1:8; 4:8.

ГӘТЛ, Вәһј 18:24 **г.** јетирилмишләрин ганы
Мт 5:21; 15:19; Һәв 8:1; Јаг 2:11.

ГӘФИЛ, 1Слк 5:3 онлар **г.** мәһвә уғрајачаглар
1Слк 5:4 һәмин о күн дә сизи **г.** јахаласын

ГӘФЛӘТӘН, 1Слк 5:3 доғуш санчылары **г.** тутлуғу

ГӘШӘНӘК, Ибр 11:23 Муса чох **г.** ушаг или

ГИДА, Јәһ 6:27 Фани **г.** үчүн әлләшмәјин
Јәһ 6:55 мәним бәдәним һәгиги **г.**
Ибр 5:14 Бәрк **г.** јеткин адам үчүндүр
Мт 6:25; Һәв 14:17.

ГИЈАМ, Лк 23:19 **г.** галлыдрығына көрә һәбс
Һәв 21:38 әввәл **г.** галлырыб мисирли
Һәв 24:5 бүтүн јәһудиләри **г.** галлырыр

ГИЈМӘТ, Һәв 19:19 јандырды. Онларын **г.**
1Кр 6:20 баһа **г.** алынмысынызы
1Кр 7:23.

ГИЈМӘТЛӘНДИРМӘК, 1Пт 2:4 Аллаһын **г.** дашы

ГИЈМӘТЛИ, Мт 13:46 О, чох **г.** бир мирвари
1Пт 1:7 иманынызы гызылдан гат-гат **г.**
1Пт 1:19 Мәсиһин **г.** ганы илә гуртулмусунуз
1Пт 3:4 Аллаһын көзүндә чох **г.** олан сакит вә
1Пт 2:6; 2Пт 1:4.

ГИСАС, 2Слк 1:8 Иса итаәт етмәјәнләрдән **г.** алачаг
Вәһј 19:2 гулларынын **г.** алды
Ром 12:19; Вәһј 6:10.

ГИСАСЧЫ, Ром 13:4 гәәзбини јағдыран **г.**

ГИСИМ, Ром 11:5 сечилмиш бир **г.** исраилли ортаја

ГЫЗ, Мт 25:1 бәји гаршыламаға чыхан он **г.**
Лк 23:28 Еј Јерусәлим **г.,** агламајын
Мт 21:5; Лк 1:38; 8:54; Һәв 2:17; 12:13; 2Кр 6:18.

ГЫЗҒЫН, Гал 1:14 адәтләринин **г.** тәәссүбкеши

ГЫЗДЫРМА, Мт 8:15; Јәһ 4:52; Һәв 28:8.

ГЫЗЫЛ, Јаг 5:3 **Г.,** күмүшүнүз пас атыб
Вәһј 21:18, 21.

ГЫЗЫШДЫРМАГ, Ром 1:27 шәһвәтлә **г.**
Һәв 13:50; 17:8.

ГЫЗМАР, Bəhj 7:16.

ГЫЈМАГ, Ром 11:21.

ГЫЛЫНЧ, Мт 26:52 **г.** көтүрән һәр кәс **г.** өләчәк
Еф 6:17 руһун **г.**, јәни Аллаһын сөзүнү
Ибр 4:12 о, һәр чүр икиағызлы **г.** итидир
Bəhj 19:15 вурмаг үчүн узун, ити бир **г.** чыхыр
Мт 10:34; Лк 21:24; 22:38.

ГЫНАМАГ, 1Јәһ 3:19.

ГЫРЫНТЫЛАР, Мт 15:27 күчүкләр **г.** јејирләр

ГЫРЫШСЫЗ, Еф 5:27.

ГЫРМЫЗЫ ДӘНИЗ, Ибр 11:29 **Г.** санки гурудан
Һәв 7:36.

ГЫРПЫМ, 1Кр 15:52 көз **г.**, ахырынчы шејпур

ГЫРХ, Мр 1:13 **г.** күн Шејтан ону имтаһана
Мт 4:2; Һәв 1:3.

ГЫСАЛДЫЛМАГ, Мт 24:22 сечилмишләрә көрә **г.**

ГЫСАЛТМАГ, Мр 13:20.

ГЫСАМҮДДӘТЛИ, 2Кр 4:17 **г.** вә јүнкүл

ГЫТЛЫГ, Мт 24:7 **г.** вә зәлзәләләр олачаг
Мр 13:8; Лк 21:11; Bəhj 6:8.

ГЫЧ, Мр 9:26 оғланы бәрк **г.** едиб ондан чыхды

ГЫЧАМАГ, Лк 13:28 дишләринизи **г.**
Мт 8:12; 13:42; 22:13; 24:51; 25:30.

ГЫШ, Мт 24:20 Дуа един, гачмағыныз **г.** тәсадүф
Тит 3:12.

ГЫШГЫРМАГ, Лк 19:40 дашлар дилә кәлиб **г.**
Лк 23:21 Дирәјә мыхла!, — **г.**
Bəhj 12:2 доғуш санчыларындан **г.**
Һәв 21:34.

ГОВМАГ, Мт 10:1 шакирдләр чинләри **г.**
Мт 23:34 бир шәһәрдән о бири шәһәрә **г.**
Јәһ 9:22 гәбул едәнләри синагогдан **г.**
Јәһ 16:2 Сизи синагоглардан **г.**

ГОВРУЛМАГ, 1Кр 7:9 еһтирас ичиндә **г.**

ГОВУЛМАГ, Јәһ 12:42 **г.** истәмирдиләр

ГОВУШМАГ, Јәһ 10:10 әбәди һәјата **г.**
2Пт 1:4 илаһи тәбиәтә **г.** биләсиниз
Мт 19:17.

ГОГ, Bəhj 20:8.

ГОДУГ, Мт 21:5; Лк 19:30.

ГОЈМАГ, Мт 19:29 анасыны, ушагларыны **г.**
Һәв 19:30 анчаг шакирдләр **г.**мадылар

ГОЈНУНДА, Јәһ 1:18.

ГОЈУН, Мт 9:36 чобансыз **г.** кими
Мт 10:6 Исраил евинин итмиш **г.** јанына кедин
Мт 18:12 киминсә јүз **г.** олса
Мт 25:32 чобан **г.** кечиләрдән ајырдығы кими
Јәһ 10:16 башга **г.** да вар
Јәһ 21:16 **Г.** отар
Мт 26:31; Ром 8:36; 1Пт 2:25.

ГОЛ, Јәһ 12:38 **г.** күчүнү кимә көстәрди?

ГОЛГОТА, Мт 27:33; Јәһ 19:17.

ГОНАГЛЫГ, Лк 14:12 **Г.** верәндә

ГОНАГПӘРВӘР, Ром 12:13 **Г.** олун
1Тм 5:10 **г.** олмуш

ГОНАГПӘРВӘРЛИК, Мт 25:35 **г.** көстәрдиниз
1Пт 4:9 дејинмәдән **г.** көстәрин

ГОНАГПӘРВӘРЛИКЛӘ, Јаг 2:25 **г.** гаршылајыб

ГОНДАРМА, 2Кр 11:13 Бунлар **г.** һәвариләр
Кол 2:23 **г.** ибадәт

ГОПАРЫЛМАГ, Мт 15:13; Јһд 12.

ГОПМАГ, Лк 5:36 белә етсә, тәзә јамаг **г.**
Лк 17:6.

ГОРАҺ, Јһд 11.

ГОРУМАГ, Лк 17:33 һәјатыны итирән, ону **г.**
1Кр 10:11 бизләри **г.** мәгсәдилә јазылыб
Флп 3:1 анчаг бунлар сизи **г.**
Флп 4:7 үрәјинизи вә зеһнинизи Иса васитәсилә **г.**
1Тм 6:20 Тимотеј, сәнә верилмиш әманәти **г.**
1Јәһ 5:21 Әзиз балалар, өзүнүзү бүтләрдән **г.**
Bəhj 16:15 Ојаг галыб палтарыны **г.** хошбәхтдир
2Тм 1:12; Јһд 24.

ГОРУНУБ САХЛАНМАГ, 1Кр 5:5 овгаты **г.**
Кол 1:5 көјләрдә **г.** үмиддән доғур
1Пт 1:4 мирас сизин үчүн көјдә **г.**

ГОРХАГ, Bəhj 21:8 **г.**, имансызларын агибәти

ГОРХАГЛЫГ, 2Тм 1:7 Аллаһ бизә **г.** руһу јох

ГОРХАН, Һәв 10:35 Ондан **г.** адамы хошлајыр

ГОРХМАГ, Лк 12:4 бәдәни өлдүрәнләрдән **г.**
Флп 1:28 дүшмәнләрдән әсла **г.**мадығынызы
1Пт 4:18; Bəhj 2:10.

ГОРХМАДАН, 2Пт 2:10 **г.** тәһгирамиз сөзләр

ГОРХУ, Ром 13:7 горхудурса — **г.**
Флп 2:12 **г.** вә еһтирамла хиласа јетишмәјә чалышын
1Пт 3:14 Онлары **г.** салан шејләрә көрә **г.**
1Јәһ 4:18 Мәһәббәтдә **г.** јохдур
Ибр 12:28.

ГОҺУМ, Кол 4:10 Барнабанын **г.** Марк
Лк 14:12.

ГОҺУМ-ӘГРӘБА, Һәв 10:24.

ГОЧА, Лк 1:18.

ГОШУЛМАГ, Һәв 17:4 Павеллә Силаја **г.**
1Кр 16:16 бу ишә **г.** вә зәһмәткешләрә табе олун
Һәв 2:41.

ГОШУН, Bəhj 19:14 Сәмави **г.** ағ атларын

ГРУПЛАШМА, 1Кр 11:19 аранызда **г.** олмалыдыр ки

ГУЗУ, Мт 10:16 чанаварлар арасына **г.** кими
Лк 10:3 чанаварлар арасына **г.** кими көндәрирәм
Јәһ 1:29 Аллаһын **Г.** будур
Јәһ 21:15 Иса деди: **Г.** бәслә
Һәв 8:32 сәси чыхмајан **г.** кими, ағзыны ачмыр
Bəhj 5:6; 7:10.

ГУЈРУГ, Bəhj 9:10; 12:4.

ГУЈУ, Мт 15:14 икиси дә **г.** дүшәр

ГУЛ, Мт 12:18 үрәјимчә олан әзиз **г.**
Һәв 4:30 мүгәддәс **г.** Исанын ады илә әламәтләр
Ром 6:6 артыг күнаһын **г.** олмајаг
Ром 6:16 табе едирсинизсә, онун **г.** олурсунуз
Ром 7:6 јени мәнада Аллаһын **г.** олмушуг
1Кр 7:23 даһа инсанларын **г.** олмајын
Гал 1:10 Мәсиһин **г.** олмаздым
Гал 3:28 нә **г.**, нә азад, нә киши, нә дә гадын

2Пт 2:19 Өзәри чүрүклүјүн **г.** ола-ола
Bəhj 19:2 өлдүрүлмүш **г.** гисасыны аллы
Ром 6:17, 18, 19, 20; Гал 4:9; 2Тм 2:24; 3:6; 1Пт 2:16.

ГУЛАГ, Јəh 18:10 нөкәринин саг **г.** кәсди
1Кр 12:16 Гулаг: Мән көз олмадығым үчүн
Јаг 5:4 имдад һарајы Јеһованын **г.** чатыб
Мт 11:15; 13:16; Bəhj 2:7.

ГУЛАГ АСМАГ, Мт 17:5 Оғлумдур. Она **г.**
Лк 10:16 Сизə **г.** мәнə дə **г.**
Јəh 8:47 Аллаһын бәндәси Аллаһын сөзүнə **г.**
Јəh 18:37 Һəгигət тəрəфиндə олан səсимə **г.**
Һəв 3:23 Пејғәмбəрə **г.** асмајан адам мəһв
Еф 6:1 Ушаглар, валидејнләринизин сөзүнə **г.**
2Тм 4:4 Онлар һəгигəтə **г.** асмајачаг
Флп 21 Мənə **г.** күвəниб
Һəв 4:19.

ГУЛАЧ, Bəhj 21:17.

ГУЛДУР, Мт 21:13 Сиз исə ону **г.** јувасына
Мр 15:27 дирəјə ики **г.** мыхлаблар
Јəh 10:8 кәләнләр оғру вə **г.** олублар
Лк 10:30.

ГУЛЛУГ, Мт 6:24 Һеч ким ики ағаја **г.** елə билмəз
Мр 10:43 бөјүклүк етмək истəјən **г.** дурмалыдыр
Мт 4:11; 25:44; Мр 1:13.

ГУЛЛУГЧУ, Гал 4:30 **г.** вə онун оғлуну гов
Гал 4:31 биз **г.** јох, азад гадынын өвлادларыјыг

ГУМ, Мт 7:26 евини **г.** үзəриндə тикмиш
Ром 9:27 Исраил оғулларынын сајы дəниз **г.** гəдəр
Bəhj 20:8.

ГУРБАҒА, Bəhj 16:13 **г.** охшар кəлмə

ГУРБАН, Мт 9:13 **г.** јох, мəрһəмət истəјирəм
Мр 7:11 Сəни сахламаг үчүн нəјим варса, **г.**
Ром 12:1 бəдənинизи дири, мүгəддəс **г.** кими
1Кр 10:20 миллətлəр **г.** Аллаһа јох, чинлəрə
Гал 5:13 бəдənин истəкләринə **г.** вермəјин
Ибр 10:1 һəр ил кətирдикләри ејни **г.** Аллаһа
Ибр 10:14 бир **г.** мүгəддəс етлији адамлары
Ибр 10:26 билə-билə күнаһ ишләјириксə, **г.** галмыр
Ибр 11:17 Исһагы демək олар ки, **г.** кətирди
Ибр 13:15 Аллаһа Онун адыны чаллаһан мəдһ **г.**
1Пт 2:5 Аллаһа мəгбул руһанı **г.**
Еф 5:2.

ГУРБАНКАН, Ибр 13:10 Бизим елə бир **г.** вар ки
Bəhj 6:9 мən **г.** алтында өлдүрүлмүшләрин ганыны
Мт 23:18; Ибр 7:13.

ГУРД, Мр 9:48 Орада **г.** өлмүр вə алов

ГУРТАРМАГ, Мт 10:39 Чаныны өлүмдən **г.**
Мт 23:33 мəһкумијətдən чанынызы нечə **г.**?
2Кр 1:10 бундан сонра да **г.**
1Слк 1:10 Иса бизи гаршылан кəлən гəзəбдən **г.**
Јаг 5:20 гајтаран ону өлүмдən **г.** олур
2Пт 2:9 Јеһова инсанлары нечə **г.**, јахшы билир
Һəв 12:11.

ГУРТУЛМАГ, Лк 21:36 һадисəләрдən **г.**
Ром 6:18 күнаһын əсарətиндən **г.** салеһлијин
Ром 8:21 хилгət чүрүклүк əсарətиндən **г.**
Флп 1:23 **Г.** Мəсиһлə бир јердə олмаг
2Пт 1:4 позғун дүнјадан **г.**
Ибр 11:34.

ГУРТУЛУШ, Лк 21:28 чүнки **г.** јахындыр
2Тм 4:6 төкүлүрəм вə **г.** вахты јахындыр

ГУРУЛАМАГ, Јəh 12:3 сачы илə аја гларыны **г.**

ГУРУМАГ, Јаг 1:11 күнəш биткиләри **г.**
Мт 21:19.

ГУРУМУШ, Мр 3:3.

ГУРШАГ, Мт 3:4; Һəв 21:11.

ГУСМАГ, 2Пт 2:22 ит **г.** үстүнə

ГУШ, Мт 8:20 Түлкүләрин , көј **г.** да јувасы вар
Bəhj 18:2 мəнфур **г.** јувасына чəврилли
Һəв 10:12.

ГҮВВƏ, Ром 8:38 нə кəләчəк, нə һеч бир **г.**
1Кр 4:20 падшаһлығынын өзүлүндə сөз јох, **г.**
Гал 3:15 мүгавилə **г.** минəндən сонра
Ибр 9:17 əһд өлүмдən сонра **г.** минир
Јаг 5:16 Салеһин һəрарətли дуасынын бөјүк **г.**
1Пт 3:22 һакимијətлəр вə **г.** она табе елилли
Јаг 5:16.

ГҮВƏҸƏ МИНМƏК, Ибр 9:18 ган васитəсилə **г.**

ГҮВƏТ, Һəв 1:8 руһ үзəринизə кəләндə **г.**
Флп 4:13 **г.** верəнин сајасиндə һəр шејə күчүм
Һəв 4:29.

ГҮВƏТЛƏНДИРМƏК, 1Пт 5:10 Аллаһ сизи **г.**

ГҮВƏТЛƏНМƏ, Ром 15:2 хејри вə **г.** үчүн

ГҮДРƏТ, Мт 24:29 көјләрин **г.** сарсылачаг
Ром 1:20 əбəди **г.** вə илаһилији
Ром 9:22 Аллаһ гəзəбини вə **г.**
1Кр 15:43 Зəифə һалда əкилир, **г.** дириллилир
2Кр 4:7 инсан күчүндən үстүн олан **г.**
Ибр 6:5; Bəhj 12:10.

ГҮДРƏТЛИ, 2Слк 1:7 Исанын өз **г.** мələкləри илə
Ибр 4:12 Аллаһын сөзү чанлы вə **г.**

ГҮДРƏТЛИ ИШ, Мр 9:39; 1Кр 12:10, 29; Гал 3:5.

ГҮЛЛƏ, Мт 21:33 үзүм сыхмаг үчүн бир **г.**
Лк 14:28 сиздən кимсə бир **г.** тикмək фикринə дүшсə
Лк 13:4.

ГҮРРƏЛƏНДИРМƏК, 1Кр 8:1 Билик инсаны **г.**

ГҮРРƏЛƏНМƏК, 1Тм 3:6 **г.** Иблисə чыхарылмыш

ГҮРУРЛАНМАГ, Јаг 4:16 мəғрурлуғунузла **г.**

ГҮСУР, 2Кр 6:3 Хидмətимиздə **г.** тапылмасын

ГҮСУРСУЗ, Флп 2:15 Аллаһын **г.** өвлادлары
1Слк 2:10 салеһ вə **г.** һəјат сүрмүшүк
1Слк 3:13 өзүнүз дə **г.** вə мүгəддəс оласыныз
1Слк 5:23 Мəсиһин иштиракы заманы **г.** олсун
1Тм 3:2 Елə исə нəзарətчи **г.**
1Тм 3:10 Əкəр **г.**, гој хидмət етсинлəр
1Тм 5:7 онлардан тəлəб ет ки, **г.** олсунлар
1Тм 6:14 əмрə риајət елиб **г.** вə лəкəсиз јаша
Тит 1:7 нəзарətчи **г.** олмалыдыр
Ибр 8:7 Əкəр биринчи əһд **г.** олсајды
Кол 1:22; Тит 2:8; 1Пт 1:19; Bəhj 14:5.

Д

ДАВА-ДАЛАШ, Јаг 4:2 **Д.** вə чəкишмələрдən
Јаг 4:1.

ДАВАКАР, 1Тм 3:3; Тит 3:2.

ДАВАМ, Јаг 3:10 белə **д.** елə билмəз

ДАВАМЧЫ, Һəв 26:10 Исанын **д.** бир чохларыны

ДАВРАНЫШ, Јаг 3:13 буну јахшы **д.** хас әмәлдә
1Пт 3:16 нүмунәви мәсиһчи **д.** әлејһинә
Еф 4:22; 1Пт 3:2.

ДАВРАНМАГ, 2Кр 1:12 дүнјада сәмимиликлә **д.**
1Пт 2:12 милләтләрин арасында нүмунәви **д.**

ДАВУД, Лк 20:41 Нечә олур ки, Мәсиһи **Д.** оғлу
Һәв 2:34 **Д.** исә көјә галхмајыб
Һәв 2:29.

ДАВУД ОҒЛУ, Мт 21:9 Јалварырыг, **Д.** хилас ет!

ДАҒ, Мт 4:8 Иблис уча **д.** башына кәтирди
Мт 17:20 бу **д.**: Бурадан о тәрәфә чәкил
Мр 13:14 Јәһудејада оланлар **д.** гачсын
Лк 3:5 **д.** вә тәпәләр алчалдылмалы
Вәһј 6:16 Онлар **д.** вә гајалара јалварырдылар
Лк 21:21.

ДАҒ БАСМАГ, 1Тм 4:2 вичданларына санки **д.**

ДАҒЫЛЫБ СӘПӘЛӘНӘН, Һәв 8:4 **Д.** шакирдләр

ДАҒЫЛМАГ, 2Кр 5:1 бу чадыр **д.** Аллаһ бизә
Һәв 27:41.

ДАҒЫТМАГ, Мт 12:30 бир јердә јығмајан **д.**
Ром 14:20 Јемәкдән өтрү Аллаһын ишини **д.**!

ДАДМАГ, 1Тм 1:14 лүтфүнү дә бол-бол **д.**
Ибр 6:4 сәмави әнамы **д.**
1Пт 2:3 сиз Ағамызын хејирхаһлығыны **д.**
Ибр 2:9.

ДАЗ, 1Кр 11:5 бу **д.** олмаг кими бир шејдир

ДАИМА, Ром 12:12 **Д.** дуа един
Еф 6:18 **д.** ајыг-сајыг олун
Кол 4:2 **Д.** дуа един
Јаг 4:5 пахыллыг руһу **д.** нә исә арзулајыр

ДАИМИ, Јәһ 6:27 һәјат кәтирән **д.** гидадан өтрү

ДАЈАНМАГ, 1Кр 10:12 мөһкәм **д.** дүшүнән

ДАЛҒА, Јһд 13.

ДАЛЫНЧА, Јәһ 10:5.

ДАМ, Мт 10:27 евләрин **д.** вәз един
Мт 24:17; Мр 2:4; Лк 12:3; 17:31; Һәв 10:9.

ДАМҒА, Гал 6:17 Исанын гулу **д.** дашыјырам

ДАНИЕЛ, Мт 24:15.

ДАНЫЛМАЗ, Һәв 1:3 бир чох **д.** сүбутларла

ДАНЫШЫГ, Тит 2:8 **д.** тәмиз олсун ки

ДАНЫШЫГ СӘСЛӘРИ, 1Кр 14:10 чохлу **д.** вар

ДАНЫШМАГ, Мр 5:20 сакинләринә **д.** башлады
Мр 8:32 Иса бу һагда ачыг **д.**
Јәһ 6:60 Бу нә **д.**?
Ром 1:8 бүтүн дүнја сизин иманыныз барәдә **д.**
1Слк 1:9 нечә дөнмәјинизи онларын өзләри **д.**
2Пт 2:11 пис **д.** иттиһам ирәли сүрмүрләр
Һәв 28:31.

ДАНЛАМАГ, Лк 18:15.

ДАНМАГ, Лк 12:9 Ким мәни **д.**, мән дә ону
Мт 10:33; Мр 14:30; Јәһ 13:38; 2Тм 2:12.

ДАН УЛДУЗУ, 2Пт 1:19 **д.** чыханадәк
Вәһј 2:28 она **д.** верәчәјәм
Вәһј 22:16 Парлаг **д.** мәнәм

ДАР, Мт 7:14 Амма һәјата апаран гапы **д.**
2Кр 4:9 тәгиб едирләр, амма **д.** галмамышыг

ДАРЫСГАЛ, 2Кр 6:12 гәлбиниздә јеримиз **д.**

ДАРЫХМАГ, Флп 1:8 Сизләрдән өтрү нечә **д.**

ДАРТМАГ, Јәһ 10:28 әлимдән **д.** ала билмәз

ДАХИЛ, Лк 11:39 **д.** писликлә долудур
Ром 7:18.

ДАХИЛӘН, 2Кр 4:16 **д.** күнбәкүн јениләширик

ДАХИЛИ, Ром 7:22 **Д.** варлығымла Ганунундан
Ром 14:1 **д.** шүбһәләриндән өтрү ону мүһакимә
Еф 3:16 сизин **д.** варлығынызы мөһкәмләндирсин
1Пт 3:4 гијмәтли олан **д.** аләминиз олсун

ДАХИЛ ОЛМАГ, Ибр 9:24.

ДАШ, Мт 21:42 Бәнналарын рәдд етдикләри **д.**
Лк 19:40 онлар сусса, **д.** дилә кәлиб гышгырачаг
Ром 9:32 Онларын ајағы «**д.**» илишиб бүдрәди
1Пт 2:6 Мән Сионда тәмәл **д.** гојурам
Вәһј 2:17 **д.** үзәриндә јени бир ад олачаг

ДАШ-ГАШ, Вәһј 17:4.

ДАШГЫН, Мт 24:38 **д.** әввәл чамаат јејир, ичир
2Пт 2:5 гәдим дүнјаја рәһм етмәјиб ону **д.**
2Пт 3:6 **д.** сулары алтында галыб мәһв олмушду

ДАШЫМАГ, Ром 15:1 зәифликләрини **д.**
Гал 6:5 һәр кәс өз мәсулијјәт јүкүнү **д.**

ДАШЫНДЫРМАГ, Һәв 21:14 гәрарындан **д.**

ДАШЛЫГ, Лк 8:6 Башгалары **д.** дүшүб
Мт 13:5, 20; Мр 4:5, 16.

ДАШҮРӘКЛИ, Мр 3:5 **д.** олдуғуну көрүб бәрк
Еф 4:18 чаһилликләринә вә **д.** олдугларына
Мт 19:8; Мр 10:5.

ДЕВРИЛМӘК, Јәһ 12:31 дүнјанын һөкмдары **д.**

ДЕДИ-ГОДУ, Ром 1:29 **д.** илә долуб-дашырлар
2Кр 12:20 шәр-бөһтан, **д.**, ловғалыг
1Тм 5:13 **д.** илә мәшғул олур вә артыг-әскик

ДЕЈИНҖӘН, Јһд 16 **д.**, даима талеләриндән
1Кр 10:10.

ДЕЈИНМӘК, 1Пт 4:9 **д.**мәдән гонагпәрвәрлик

ДЕКАПОЛ, Мт 4:25; Мр 5:20; 7:31.

ДЕМӘК, Јәһ 8:43 **д.** баша дүшмүрсүнүз

ДЕШМӘК, Јәһ 19:34 низә илә онун бөјрүнү **д.**
Јәһ 19:34 низә илә онун бөјрүнү **д.**
Јәһ 19:37 Онлар бәдәнини **д.** адама бахачаглар
Вәһј 1:7 онун бәдәнини **д.** өз көзү илә көрәчәк

ДӘБДӘБӘЛИ, Лк 7:25; Вәһј 18:7.

ДӘБИЛГӘ, Еф 6:17 хилас **д.** вә руһун гылынчыны
1Слк 5:8.

ДӘВӘ, Лк 18:25 **Д.** ијнә дешијиндән кечмәси
Мт 19:24; 23:24.

ДӘВӘ ЈУНУ, Мр 1:6 Јәһја **д.** палтар кејир

ДӘВӘТ, Мт 22:14 **д.** едиләнләр чох, сечиләнләр
Ром 11:29 етдији **д.** көрә пешманчылыг
1Кр 1:26 **д.** олунанлар арасында әсил-нәчабәтли
Еф 4:1 алдығыныз **д.** лајиг јашајын
Еф 4:4 **Д.** олундуғунуз үмид
Флп 3:14 көјләр **д.** мүкафатыны алмаг үчүн
Ибр 3:1 Көјләр **д.** лајиг көрүлмүш
2Пт 1:10 алдығыныз **д.** лајиг
Јәһ 2:2; 2Слк 1:11; Вәһј 19:9.

ДӘГИГ БИЛИК, Ром 10:2 буну **д.** әсасланараг
Еф 4:13 Оғлу һаггындакы **д.** вәһдәтә

Флп 1:9 **д.** вә мәһәббәтиниз бөјүсүн
Кол 1:9 **д.** ашыб-дашасыныз
1Тм 2:4 һәгигәт барәсиндә **д.** јијәләнсин
2Тм 3:7 амма **д.** јијәләнә билмәјән
Ибр 10:26 **д.** јијәләнәндән сонра билә-билә күнаһ
Ром 1:28, 28; 3:20; Кол 3:10; 2Тм 2:25; 2Пт 2:20.

ДӘГИГЛӘШДИРМӘК, 2Кр 2:9 **д.** билим

ДӘГИГЛИК, 1Кр 13:12 һәр шеји **д.** биләчәјәм

ДӘГИГЛИКЛӘ, Гал 4:10 илләри **д.** гејд
Ибр 1:3 Аллаһын шәхсијјәтини **д.** әкс етдирир

ДӘДӘ-БАБАЛАР, Һәв 22:3 **д.** Ганунуна
1Пт 1:18 сиз **д.** галма фани шејләр васитәсилә јох
Мт 15:2; 23:32; 2Тм 1:3.

ДӘЈӘНӘК, 1Кр 4:21 **д.**, јохса мәһәббәт вә
Мт 26:47, 55; Лк 22:52.

ДӘЈИРМАН ДАШЫ, Лк 17:2 **д.** асыб ону дәнизә
Bəhj 18:21.

ДӘЈИШКӘН, Јаг 1:17 О, көлкә кими **д.** дејил

ДӘЈИШМӘЗ, Ибр 1:12 дәјишәчәк, сән исә **д.**
Ибр 6:18 бу ики **д.** шеј сајәсиндә

ДӘЈИШМӘЗЛИК, Ибр 6:17 Өз нијјәтинин **д.**

ДӘЈИШМӘК, Ром 12:2 бүсбүтүн **д.**
1Кр 7:31 бу дүнјанын сәһнәси **д.**
2Кр 3:18 чалал үстүндән чалал газанараг **д.**
Флп 3:21 рәзил бәдәнимизи **д.**
Һәв 6:14; Ибр 7:12.

ДӘЛИЛ, 2Кр 5:11 инсанлары инандырычы **д.**
Кол 2:4 һеч кәс сизи инандырычы **д.** алдатмасын

ДӘМӘШГ, Һәв 9:2.

ДӘМИР, Bəhj 2:27; 12:5.

ДӘН, Мр 4:28; 1Кр 9:9.

ДӘНИЗ, Лк 21:25 **д.** нәрилтисиндән
Һәв 27:5 ачыг **д.** чыхыб үзә-үзә
1Кр 10:2 булудун алтында **д.** кечәрәк
Јһд 13 көпүкләнән чошгун **д.** далғаларына
Bəhj 20:13 **Д.** онда олан өлүләри
Bəhj 21:1 **д.** дә артыг јох иди
Һәв 28:4; Bəhj 7:3.

ДӘНИЗЧИ, Һәв 27:27.

ДӘРД, Мт 5:4 **Д.** чәкәнләр нә хошбәхтдирләр
2Кр 1:4 һәр **д.** бизә тәсәлли верир
Bəhj 21:4 нә өлүм, нә **д.**, нә фәрјад олачаг

ДӘРДИ-СӘР, 1Кр 7:32 сизин **д.** олсун

ДӘРӘ, Лк 3:5 **д.** долдурулмалы

ДӘРЗ, Мт 13:30 алаг отларыны јығыб **д.** бағлајын

ДӘРИН, Мт 13:5; Лк 5:4.

ДӘРИНЛИК, 1Кр 2:10 Аллаһын һикмәтинин **д.**
Ром 8:39; Еф 3:18.

ДӘРК, Јәһ 8:32 һәгигәти **д.** едәчәксиниз
Јәһ 20:9 дејиләнләри **д.** етмәмишдиләр
Ром 1:20 јарадылмыш шејләр васитәсилә **д.** едилир
1Кр 2:16 Ким Јеһованын әглини **д.** едиб ки
1Кр 11:29 бәдәнини тәмсил етдијини **д.** етмирсә
Ибр 10:2 күнаһлы олдугларыны **д.** етмәздиләр
1Пт 1:12 Мәләкләр бу шејләри **д.** етмәк
2Пт 2:12 Онлар **д.** етмәдикләри шејләр барәсиндә
Мр 7:14.

ДӘРРАКӘ, Ром 3:11 **Д.** олан, Аллаһы ахтаран
Еф 1:8 **д.** илә бәрабәр бизә сәхавәтлә верәрәк
2Тм 2:7 Рәбб сәнә һәр саһәдә **д.** верәчәк
1Јәһ 5:20 өјрәнмәк үчүн бизә **д.** вериб
Еф 1:8.

ДӘРРАКӘЛИ, Јаг 3:13; Bəhj 13:18.

ДӘСМАЛ, Јәһ 11:44; 13:4.

ДӘСТӘ, Һәв 27:1 императорун һәрби **д.**

ДӘСТӘКЛӘМӘК, Лк 11:48 онларын етдикләрини **д.**
Лк 23:51 Бу адам онларын әмәлләрини **д.**мирди
Һәв 26:10 онларын едамыны **д.**

ДӘФН, Лк 9:60 өлүләр өз өлүләрини **д.** етсинләр
Һәв 2:29 Давуд өлүб вә **д.** едилиб
Ром 6:4 вәфтиз васитәсилә онунла **д.** едилдик
1Кр 15:4.

ДӘҺШӘТЛИ, Ибр 10:27 һөкмүн **д.** интизары
Ибр 10:31 вар олан Аллаһын әлинә дүшмәк, **д.**!

ДИВАР, 2Кр 4:8 амма **д.** дирәмәјибләр
Еф 2:14 онлары ајыран **д.** дағытды
Ибр 11:30 Јерихонун **д.** дағылды

ДИГГӘТ, 1Тм 4:16 тәлимә һәмишә **д.**
2Пт 1:19 дүз едирсиниз ки, сөзә **д.** бахырсыныз
1Јәһ 1:1 она **д.** бахмышыг. О, һәјат кәламыдыр

ДИГГӘТЛИ, Ибр 2:1 ешитдикләримизә хүсусилә **д.**
Ибр 12:15 **Д.** олун ки, һеч кәс Аллаһын лүтфүндән

ДИДИШМӘ, Гал 5:20 **д.**, нифаг, тәригәтчилик

ДИДИШМӘК, Гал 5:15 бир-биринизлә **д.**, сизи мәһв

ДИЗ, Ром 11:4 Баалын гаршысында **д.** чөкмәмиш
Флп 2:10 Исанын ады гаршысында **д.** чөксүн
Ром 14:11; Ибр 12:12.

ДИЗ ЧӨКМӘК, Еф 3:14 Атамызын гаршысында **д.**
Флп 2:10 Исанын ады гаршысында **д.**

ДИКБАШ, Јаг 4:16.

ДИЛ, Мт 15:8 Бу халг Мәнә **д.** һөрмәт едир
Мр 7:35 О адамын гулаглары вә **д.** дүјүнү ачылды
Лк 19:22 Сән өз **д.** өзүнү мәһкум етдин
Һәв 2:6 шакирдләр онларын доғма **д.** данышырды
Ром 3:19 һәр **д.** сусдурулур
Ром 10:10 иманыны **д.** илә бәјан едәндә
1Кр 13:1 инсанларын вә мәләкләрин **д.**
1Кр 13:8 әчнәби **д.** данышмаг әнамы гуртарачаг
1Кр 14:5 әчнәби **д.** данышан
1Кр 14:22 әчнәби **д.** әнамы имансызлар үчүн
Ибр 13:15 мәдһ гурбаны, јәни **д.** бәһрәсини
Јаг 1:26 **д.** чиловламырса, о өз-өзүнү алдадыр
Јаг 3:6 Бәли, **д.** бир аловдур
1Пт 3:10 гој **д.** јалан сөз кәтирмәсин
1Кр 12:10; 14:6, 13, 19; Јаг 3:8; Bəhj 7:9.

ДИЛДӘН ГАЧЫРТМАМАГ, Һәв 23:22 **д.** һа

ДИЛӘК, Флп 4:6 Һәр **д.** дуа, шүкранла Аллаһа

ДИЛӘМӘК, Мт 7:7 **д.** вә сизә вериләчәк
Јаг 1:6 иманла **д.**, зәррә гәдәр дә шүбһә етмәсин
Јаг 4:3 **Д.** дә ала билмирсиниз
Ром 1:10.

ДИЛӘНЧИ, Лк 16:20 Лазар адлы бир **д.** варды

ДИЛӘ ТУТМАГ, 2Кр 12:18.

ДИЛСИЗ-АҒЫЗСЫЗ, 1Кр 12:2 **д.** бүтләрә пәрәстишә
2Пт 2:16.

ДИН, Һәв 26:5 **д.** ән тәләбкар мәзһәбинә

ДИНАР, Мт 20:2 бир **д.** данышыб
Мт 20:9 ишләјәнләр һәрәси бир **д.** алды
Мр 12:15 Бир **д.** кәтирин көрүм
Мт 20:10, 13; 22:19; Лк 20:24.

ДИНДАР, Һәв 2:5.

ДИНДИРМӘК, Лк 23:14.

ДИНЛӘЈӘН, Ром 2:13.

ДИНЛӘМӘК, Мр 12:37 мәмнунијјәтлә **д.**
Јәһ 9:31 Аллаһ күнаһлы адамлары **д.**ләмир
Һәв 18:14.

ДИНҸ, 1Сләк 4:11 башынызы ашағы салыб **д.** јашајын

ДИНҸӘЛМӘК, Лк 12:19 Чаным, **д.**, јe, ич, каф

ДИНҸЛИК ҚҮНҮ, Ибр 4:3 Иман елән бизләр **д.**
Ибр 3:11; 4:1.

ДИРӘЈӘ МЫХЛАМАГ, Мт 20:19 гамчылајыб **д.**
Мр 15:25 Ону сәһәр саат доггузда **д.**
Лк 23:21 Ону **д.**! **Д.**!, — дејәрәк гышгырырдылар
Јәһ 19:6 Апарын өзүнүз **д.**, мән онда күнаһ
Мт 23:34; Мр 15:14; Јәһ 19:10, 15.

ДИРӘЈӘ МЫХЛАНМАГ, Лк 24:7 **д.**, үчүнчү күн
Ром 6:6; 1Кр 1:13; Гал 2:20; 6:14.

ДИРӘК, Һәв 5:30 **Д.** асыб өлдүрдүјүнүз Исаны
Гал 3:13 **Д.** асылан адамаләнәт олсун
Ибр 6:6 Аллаһын Оғлуну јенидән **д.** елам елиб
1Пт 2:24 күнаһларымызы **д.** үзәринә апарды ки
Вәһ 11:8 Онларын Агасы орада **д.** үзәриндә
Мт 26:2; Јәһ 19:31.

ДИРӘМӘК, 2Кр 4:8 амма дивара **д.**мәјибләр

ДИРИ, Мт 22:32 О, өлүләрин јох, **д.** Аллаһындыр
Һәв 10:42 **д.** вә өлүләрин һакими тәјин етлијинә

ДИРИ-ДИРИ, Вәһ 19:20.

ДИРИЛДИЛМӘК, 1Кр 15:44 руһани варлыг кими **д.**

ДИРИЛМӘ, Мт 22:30 **Д.** заманы кишиләр
Лк 20:37 О ки галлы **д.**, буну Муса данышаркән
Јәһ 11:25 **Д.** вә һәјат мәнәм
Ром 6:5 мүтләг онун **д.** бәнзәр бир **д.**
1Кр 15:42 Елә чә дә **д.**
Флп 3:11 мүмкүнсә, илк **д.** јетишим
2Тм 2:18 **д.** артыг баш вердијини дејәрәк
Ибр 11:35 әзизләринә **д.** васитәсилә говушур
Вәһ 20:6 Биринчи **д.** пајы олан
1Кр 15:13, 21; Флп 3:10; Ибр 6:2.

ДИРИЛМӘК, Мт 28:7 шакирдләрә онун **д.** сөјләјин
Јәһ 5:29 һөкмә дучар олмаг үчүн **д.**
1Кр 15:17 Мәсиһ **д.**мәјибсә, демәли
Кол 3:1 Мәсиһлә бирликдә **д.**, көјләрә аид
1Сләк 4:16 Мәсиһ јолунда өләнләр илк нөвбәдә **д.**
Јәһ 6:39; 1Кр 15:12; 1Пт 3:18.

ДИРИЛТМӘК, Һәв 2:24 пәнчәсиндән хилас елиб **д.**
Һәв 24:15 салеһләри, һәм дә гејри-салеһләри **д.**
Ром 4:17 өлүләри **д.**, Аллаһын
2Кр 4:14 Исаны **д.** Аллаһ ону **д.** кими, бизи дә
Јәһ 6:40, 44, 54; Еф 1:20; 2:6; Кол 2:12.

ДИШ, Лк 13:28 **д.** гычајачаг аглајачағсыныз
Мт 8:12.

ДОҒМА, Јәһ 1:11 **д.** јурдуна кәлди
1Тм 1:2 иман јолунда өз **д.** балам
Ром 1:31; 11:24; 2Тм 3:3.

ДОҒМАГ, 1Тм 2:15 **д.** өзүнү мүдафиә едәчәк
Јаг 1:15 Сонра нәфс бојлу галыб күнаһ **д.**

ДОҒРАНЫЛМАГ, Ибр 11:37 мишарла **д.**

ДОҒРУ, Ром 14:5; Флп 4:8; 1Сләк 5:21.

ДОҒРУЛУГ, Лк 1:1 **д.** әмин олдуғумуз
2Пт 1:19.

ДОҒРУҸУЛ, Ром 3:4 Аллаһ **д.**
Тит 2:7 Тәлимдә **д.** вә чилди ол

ДОЈМАГ, 2Пт 2:14 көзү күнаһдан **д.**мур

ДОЈУЗДУРМАГ, Ром 13:14 **д.** дүшүнмәјин

ДОЛАШМАГ, Ибр 11:30 Јерихонун әтрафыны **д.**
Ибр 12:1 **д.** күнаһы әјнимиздән чыхараг

ДОЛМАГ, Еф 5:18 мүтәддәс руһла **д.**
Һәв 4:31.

ДОЛУ, Вәһ 8:7.

ДОЛҒУНЛУГ, Кол 1:28 **д.** јетишмиш бир
Кол 2:10 Мәсиһин сајәсиндә **д.** јетишмисиниз
Еф 4:13.

ДОНУЗ, Мт 7:6 мирвариләринизи **д.** габағына
Лк 15:15 оғланы **д.** отармаға көндәрди
2Пт 2:22 чимиздирилмиш **д.** да палчыгда
Мт 8:30; Мр 5:11; Лк 8:33.

ДОСТ, Лк 16:9 дүнја малы илә **д.** газанын
Јәһ 15:13 **Д.** уғрунда чанына фәда едән инсанын
1Кр 15:33 Пис **д.** јахшы вәрдишләри корлајыр
Јаг 2:23 она «Јеһованын **д.**» дејилди
Јаг 4:4 дүнјанын **д.** Аллаһын дүшмәни олур
Мт 11:19; Јәһ 15:14; 19:12.

ДОСТЛУГ, Јаг 4:4 дүнја илә **д.** Аллаһла

ДОҒУЛМАГ, Мт 1:16 Мәсиһ алланан Иса **д.**
Лк 2:11 Хиласкарыныз, Агамыз Мәсиһ **д.**
Јәһ 3:3 Буну бил ки, инсан јенидән **д.**
Мт 2:1; Јәһ 18:37.

ДОҒУЛМУШ, 1Кр 15:8.

ДОҒУРМАГ, 1Тм 1:4 вахт апаран суаллар **д.**

ДОҒУШ, Јәһ 16:21.

ДОҒУШ САНҸЫЛАРЫ, Гал 4:19 **д.** чәкәчәјәм
1Сләк 5:3 һамилә гадыны **д.** санчылары гәфләтән
Вәһ 12:2 **д.** гышгырырды

ДӨВР, Мт 13:39 Бичин **д.** јекуну
Мт 16:3 **д.** әламәтләрини јоза билмирсиниз
Мт 24:3 **д.** јекунунун әламәти нә олачаг?
2Кр 4:4 Бу **д.** аллаһы имансызларын зәһнини кор
Гал 1:4 бизи бу пис **д.** хилас етсин
Ибр 1:2 Онун васитәсилә Аллаһ **д.** јарадыб
1Пт 1:11 руһун Мәсиһлә бағлы һансы **д.**
Мт 28:20; Мр 10:30; Лк 18:30; Еф 2:2; 1Пт 1:20; 4:17.

ДӨЗМӘК, Мт 10:22 ахыра кими **д.** хилас олачаг
Мт 24:13 ахыра кими **д.** хилас олачаг
Ром 9:23 гәзәб габларына бәјүк сәбирлә **д.**
1Кр 4:12 бизи тәгиб едирләр, **д.**
1Кр 10:13 сынаг вахты **д.** биләсиниз дејә, чыхыш јолу
1Пт 2:20 буна **д.**, бу, Аллаһа мәгбуллуг

ДӨЗҮМ, Лк 21:19 **Д.** һәзатынызы хилас
Ром 5:3, 4 әәиҗәтләр **Д.** олмағы өҗәдир, **Д.** рәгбәт
Ром 15:4 **Д.** сәҗәсиндә үмилимиз олсун
Ибр 12:1 **Д.** гачарағ гаршымыздакы мәсафәни
Ибр 12:7 Көстәрлијиниз **Д.** тәрбијә алмағынызә
Јаг 5:11 Әјјубун **Д.** һаггында ешитмисиниз
Лк 8:15; 1Слк 1:3; 2Пт 1:6; Вәһ 13:10.

ДӨЗҮМЛҮ, Еф 4:2 бир-биринизә гаршы **Д.** олун

ДӨЈМӘК, Мр 13:9 сизи синагогларда **Д.**
Мт 21:35.

ДӨЈҮЛМӘК, 2Кр 6:5; 11:25.

ДӨЈҮШ, 1Кр 14:8 ким **Д.** һазырлашачаг?

ДӨЈҮШМӘК, 2Кр 10:3 әсасланараг **Д.**мүрүк
Вәһ 19:11.

ДӨНДӘРМӘК, Мт 23:15 адамы дининизә **Д.**
Һәв 26:11 әгидәләриндән **Д.** чалышырдым

ДӨНӘ-ДӨНӘ, Ром 7:19 пис шеји **Д.** елирәм

ДӨНМӘК, Һәв 14:15 дири Аллаһа тәрәф **Д.**
1Тм 6:21 Бәзиләри имандан **Д.**

ДӨРД, Мт 24:31 дүнјанын **Д.** тәрәфиндән

ДӨШӘК, Јоһ 5:8.

ДӨШӘМӘ, Јоһ 19:13.

ДУА, Мт 5:44 тәгиб едәнләр үчүн һәмишә **Д.**
Мт 6:9 бу чүр **Д.** елин
Мт 21:13 Мәним евим **Д.** еви адланачаг
Мт 24:20 **Д.** елин ки, гачмағынызы шәнбә күнүнә
Мт 26:41 **Д.** елин ки, сынаглара таб кәтирәсиниз
Мр 11:24 **Д.** едиб хаһиш етдијиниз һәр шеји
Мр 12:40 мәмин көстәрмәк үчүн **Д.** елирләр
Һәв 10:4 Сәнин **Д.** Аллаһын дәрқаһына јетишиб
Ром 12:12 Даима **Д.** елин
Флп 4:6 диләјинизи **Д.** вә шүкранла биллирин
Кол 4:2 Даима **Д.** елин, ојаг галыб шүкүр елин
1Слк 5:17 Даима **Д.** елин
Јаг 5:16 бир-бириниздән өтрү **Д.** елин
1Пт 4:7 **Д.** ајыг олун
Мт 6:5; Һәв 10:9; Ром 8:26; 1Кр 14:15; Еф 6:18; 1Тм 2:1; 1Пт 3:7; Вәһ 8:4.

ДУЗ, Мт 5:13 Сиз дүнјанын **Д.**
Мр 9:50.

ДУЗЛУ, Кол 4:6 сөзләринизә һәмишә **Д.**

ДУЈМАГ, Һәв 17:27 Аллаһы ахтарсынлар, Ону **Д.**

ДУЛ, Лк 20:47 **Д.** гадынларын евләрини талајыр
Лк 21:2 кәсыб бир **Д.** гадын габа ики хырда пул
1Тм 5:3 еһтијачы олан **Д.** гадынлара һөрмәт
1Тм 5:5 Һәгигәтән дә **Д.** галмыш јохсул гадын
Јаг 1:27 **Д.** гадынлара гајғы көстәрмәк
Вәһ 18:7 Мән мәликәјәм, **Д.** галмамышам
Мр 12:43; Лк 18:3; 1Кр 7:8; 1Тм 5:10.

ДУЛУСЧУ, Мт 27:7 **Д.** тарласны аллылар
Ром 9:21 Мәкәр **Д.** кил үзәриндә ихтијары јохлур

ДУМАН, Јаг 4:14 јох олан **Д.** бәнзәјирсиниз

ДУСТАГ, Һәв 2:24 о, өлүмүн **Д.** оларағ галсын
Гал 3:22 Јазылар һамыны күнаһын **Д.** елиб
Еф 6:20 **Д.** олсам да бу хош хәбәрин сәфири
Мт 25:36; Һәв 16:25.

ДҮЗҚҮН, Лк 20:22 верки вермәк **Д.**, ја јох?
2Тм 2:15 һәгигәт сөзүнү **Д.** өҗрәдән
Јаг 4:17 **Д.** иши нечә көрмәји билир, амма

ДҮЛҚӘР, Мр 6:3 бу Мәрјәмин оғлу **Д.** дејил?

ДҮНЈА, Мт 16:26 **Д.** малыны јығыб, һәзатына
Мт 24:21 беләси **Д.** јаранандан бәри олмамышдыр
Лк 4:5 **Д.** бүтүн падшаһлыгларыны она көстәрди
Јоһ 3:16 Аллаһ **Д.** о гәдәр севир ки
Јоһ 14:19 Бир аздан **Д.** артыг мәни көрмәјәчәк
Јоһ 14:30 бу **Д.** һөкмдары кәлир
Јоһ 15:19 бу **Д.** мәхсус олсајдыныз, **Д.** севәрди
Јоһ 17:16 мәним кими **Д.** мәхсус дејилләр
Јоһ 18:36 Мәним падшаһлығым бу **Д.** дејил
Ром 1:20 јаранандан бәри ајдын көрүнүр
Ром 4:13 **Д.** вариси олмаг вәди Ибраһимә
1Кр 4:9 биз **Д.** үчүн бир тамашаја чevрилмишик
Јаг 4:4 **Д.** илә достлуг Аллаһла дүшмәнчилик
1Пт 1:20 бәшәр нәсли **Д.** кәлмәздән әввәл
1Јоһ 5:19 бүтүн **Д.** исә Шәририн әлиндәдир
Вәһ 3:10 **Д.**, јер үзүнә јашајанлар сыналаначаг
Вәһ 13:8 Бәшәр нәсли **Д.** кәлмәздән бәри
Јоһ 17:5, 6, 24; Ром 10:18; Еф 1:4; Ибр 4:3; Јаг 1:27; 3:15; 1Јоһ 2:15, 16; Вәһ 12:9; 17:8; 20:9.

ДҮНЈАЈА ҚӘЛМӘК, Гал 1:15 **Д.** ичәзә верән

ДҮНЈАНЫН, 1Јоһ 2:2 **Д.** күнаһларыны өртән

ДҮРҮСТ, 2Кр 6:8 биз **Д.** адамлары
2Кр 8:21 һәр чәһәтдән **Д.** олмаға чалышырыг

ДҮЧАР, Јоһ 3:36 Аллаһын гәзәбинә **Д.** олачаг
Ром 11:32 итаәтсизлијә **Д.** етди
Ибр 6:6 Аллаһын Оғлуну рүсвајчылыға **Д.** етмиш

ДҮШӘРҚӘ, Лк 21:20 Јерусәлими һәрби **Д.**
Ибр 13:11 леши **Д.** кәнарда јандырылыр
Вәһ 20:9.

ДҮШМӘК, Мт 13:20 Дашлыға **Д.** тохум
1Тм 6:9 варланмаг истәјәнләр тәләјә **Д.**
Ром 10:7.

ДҮШМӘН, Мт 10:36 инсанын **Д.** өз евиндәкиләри
Мт 13:39 Алаг отуну әкән **Д.** Иблислир
Лк 21:15 **Д.** һеч биринин гаршынызда дајанмаг
Ром 12:20 **Д.** ачдырса, ону једизлир
1Кр 15:25 Аллаһ бүтүн **Д.** онун ајаглары алтына
1Кр 15:26 Сонунчу **Д.** өлүмдүр, мәһв едиләчәк
Флп 1:28 **Д.** әсла горхмалығынызы ешидим
Јаг 4:4 дүнјанын досту Аллаһын **Д.** олур
1Пт 5:8 **Д.** Иблис нәриллдәјән шир кими кәзиб
Мт 22:44; Ром 11:28.

ДҮШМӘНЧИЛИК, Ром 8:7 Аллаһла **Д.** кәтирир
Јаг 4:4 дүнја илә достлуг Аллаһла **Д.** демәклир

ДҮШҮНМӘК, Һәв 4:25 халглар бош шејләр **Д.**
Ром 8:6 бәдәнин истәкләри һаггында **Д.** өлүм
Ром 12:16 өзүнүз барәдә **Д.** ким **Д.**
1Кр 8:2 Ким **Д.** ки, нә исә билир
1Кр 10:12 мәһкәм дајандығыны **Д.** адам
1Кр 10:33 башгаларынын јахшылығыны **Д.**
Флп 2:5 Мәсиһ Иса ким **Д.**
Флп 3:15 Әкәр башга чүр **Д.**
Флп 4:8 бунлар һаггында даима **Д.**
Флп 4:10 мәним һаггымда јенидән **Д.**
Кол 3:2 көјә аид шејләр һаггында **Д.**
Ибр 2:6 Инсан кимдир ки, онун һаггында **Д.**
Ибр 3:1 каһин вә елчи Иса һаггында **Д.**
Һәв 5:35; Флп 3:4.

ДҮШҮНЧӘ, Ром 1:21 онлар бош **д.** гапылдылар
1Кр 9:8 билмәјин ки, дедикләрим инсан **д.**
Кол 2:18 чисмани **д.** илә бош јерә ловғаланыр
Ибр 4:12 үрәјин **д.** вә нијәтләрини үзә чыхарыр
Лк 2:35; 1Кр 3:20.

ДҮШҮНЧӘСИЗ, Тит 3:3.

ДҮШҮНЧӘ ТӘРЗИ, Ром 15:5 Исанын **д.** бәхш
Флп 3:15 Аллаһ сизә дүзкүн **д.** ачачаг
1Пт 4:1 сиз дә ејни **д.** илә

Е

ЕБЕР, Лк 3:35.

ЕВ, Мт 21:13 Мәним **е.** дуа **е.** адланачаг
Мт 23:38 бу **Е.** тәрк едилиб сизә бош галачаг
Мр 3:25 Дахилдән парчаланан **е.**
Лк 2:49 билмирдиниз ки, мән Атамын **е.**
Һәв 7:48 Аллаһ-Таала **е.** јашамыр
Ром 16:5 Онларын **е.** топлашан јығынчағы
1Пт 2:5 руһанı **е.** учалыр
Мт 7:27; Мр 10:30; Ибр 3:3, 6.

ЕВДӘКИЛӘР, Мт 10:36 дүшмәнләри өз **е.** олачаг

ЕВДӘН-ЕВӘ, Һәв 20:20 **е.** өјрәтмәкдән

ЕВЛӘНМӘК, Мт 19:12 көрә **е.** имтина едирләр
Мт 22:30 Дирилмә заманы кишиләр **е.**
Мт 24:38 дашғындан әввәл чамаат јејир, ичир, **е.**
Лк 14:20 Тәзәчә **е.**, кәлә билмәрәм
Лк 20:35 нә **е.**, нә дә әрә кедәчәкләр
1Тм 4:3 икиүзлүләр евләнмәји гадаған едир
Лк 17:27; 1Кр 7:9, 28, 36, 38.

ЕВЛИ, 1Кр 7:33 **Е.** адам исә дүнјаја мәхсус
1Тм 3:2.

ЕВНИКИ, 2Тм 1:5 анан **Е.** јашајан бу иман

ЕВ САҺИБИ, Мт 10:25 **е.** Беелзебуб
Мт 13:27; 24:43.

ЕВСИЗ-ЕШИКСИЗ, 1Кр 4:11 дөјүлүрүк, **е.**

ЕЈВАН, Јәһ 10:23; Һәв 3:11; 5:12.

ЕЈИБСИЗ, Еф 1:4.

ЕЈНИ ТӘРЗДӘ, Һәв 1:11 **е.** көри кәләчәк

ЕЈШ-ИШРӘТ, Лк 8:14 **е.** онларын башыны гатыб
2Тм 3:4 Аллаһдан чох **е.** севәчәкләр
Тит 3:3.

ЕЛАН, Ром 5:18 нәтичәсиндә инсан салеһ **е.**
Ром 8:33 Аллаһ Өзү онлары салеһ **е.** едир

ЕЛИ, Мт 27:46.

ЕЛИМА, Һәв 13:8 чадукәр **Е.**

ЕЛ-ОБА, Мр 5:17 онларын **е.** чыхыб кетсин
Јәһ 4:44 һәрмәт көрмәдији јер варса, өз **е.**

ЕЛЧИ, Мт 11:10 габағынча Өз **е.** көндәрирәм
Ибр 3:1 баш каһин вә **е.** Иса наггында дүшүнүн

ЕММАУС, Лк 24:13 **Е.** кәндинә кедирди

ЕН, Вәһј 21:16.

ЕНМӘК, Еф 4:9 јәни јер үзүнә **е.**
Вәһј 21:2 Јени Јерусәлими көрдүм, көјдән **е.**
1Слк 4:16.

ЕПИДЕМИЈА, Лк 21:11 **е.** вә гытлыглар олачаг

ЕПИЛЕПТИК, Мт 4:24.

ЕСАВ, Ибр 12:16.

ЕТИБАР, Лк 16:11 ким һәгиги сәрвәти **е.** едәр?

ЕТИБАРЛЫ, Ибр 6:19.

ЕТИМАДЛА, 2Кр 1:15.

ЕТИРАЗ, Лк 21:15 сизә **е.** етмәјә чүрәти чатмајачаг

ЕТИРАФ, Јаг 5:16 күнаһларынызы ачыг **е.** един
1Јәһ 1:9.

ЕТМӘК, Ром 7:15.

ЕФЕС, 1Кр 15:32; Вәһј 2:1.

ЕҺТИЈАТЛЫ, Мт 10:16 илан кими **е.**, көјәрчин
Мт 10:17 Инсанларла **е.** олун

ЕҺТИЈАЧ, Мт 6:32 **е.** дујдуғунузу билир
1Кр 7:3 арвад да әринин **е.** өдәсин
Јаг 1:27 **е.** ичиндә јашајан јетимләрә
Ром 16:2; 1Кр 7:37; 2Кр 9:1; Ибр 7:27.

ЕҺТИРАМ, Һәв 17:23 сәдагәтлә **е.** бәсләдијиниз
Флп 2:12 **е.** хиласа јетишмәјә чалышын
Ибр 12:28 горху вә дәрин **е.** Аллаһа ибадәт
1Тм 1:17.

ЕҺТИРАС, Ром 7:5 Ганунун ојатдығы күнаһлы **е.**
Гал 5:24 онун **е.** илә бирликдә дирәјә мыхладылар
Кол 3:5 **е.** вә бүтпәрәстлик олан тамаһкарлыға

ЕШГ ОЛСУН, Лк 2:14 Көјләрдәки Аллаһымыза **е.**!
Вәһј 1:6 әбәдијјәт боју әзәмәт вә **е.** Амин

ЕШИТМӘК, Мт 7:24 сөзләримі **е.** онлара әмәл
Мт 13:13 **е.** бир гулагдан кириб о бирисиндән чыхыр
Јәһ 5:28 гәбирләрдә һамысы онун сәсини **е.**
Ром 10:14 Барәсиндә һеч вахт **е.**мәдикләри ШӘхсә
Вәһј 22:17 **е.** һәр кәс гој: «Кәл!», — десин
Мт 13:23; Лк 8:10; Јәһ 5:24; Һәв 9:7; 1Кр 2:9; Јаг 1:22;
1Јәһ 5:14; Вәһј 3:20.

ЕШШӘК, Мт 21:5.

Ә

ӘБА, Мт 5:40 **ә.** да она вер
Мт 27:35 пүшк атыб **ә.** араларында бөлдүләр
Мт 21:8; 23:5; 24:18.

ӘБӘДИ, Јәһ 17:3 **Ә.** һәјата говушмаг үчүн
Ром 1:20 **ә.** гүдрәти вә илаһилији
Ром 5:21 Мәсих сајәсиндә **ә.** һәјат үчүн
Ром 6:23 Аллаһ бизә әнам — **ә.** һәјат бәхш едир
2Кр 4:18 көзләә көрүнмәјән шејләр исә **ә.**
1Пт 1:4 О, бизә **ә.** вә солмаз мирас верди
1Пт 1:23 вар олан **ә.** Аллаһын сөзү васитәсилә
1Пт 5:10 **ә.** шөһрәтинә чағыран Аллаһ
Јһд 6 зүлмәт ичиндә **ә.** буховларда сахлајыр
Лк 16:9; Еф 3:11; Ибр 10:12; 1Јәһ 5:11.

ӘБӘДИЈЈӘТ, 1Тм 1:17 Гој **ә.** Падшаһы
Јһд 25 гүдрәт вә һакимијјәт әзәлдән **ә.** гәдәр
Вәһј 15:3 Ејі **ә.** Падшаһы, јолларын салеһдир

ӘБӘДИЛИК, Ибр 7:3 о, **ә.** каһин олараг галыр
Мт 25:46; Ибр 10:14.

ӘБӘДИ ҺӘЈАТ, Мт 19:29 **ә.** говушачаг

ӘБӘС, Мт 15:9 Мәнә **ә.** јерә ибадәт едирләр
Гал 2:2 Бүтүн зәһмәтим **ә.** олмасын дејә
Флп 2:16 бу јолда **ә.** јерә гачмадығым

ӘВВӘЛ, Һәв 17:30 **ә.** чаһиллијә көз јумурду
1Кр 4:5.

ӘВВӘЛДӘН, 1Јәһ 2:7 **ә.** билдијиниз көһнә әмри

ӘВВӘЛКИ, Ибр 8:13 јени әһд демәклә **ә.** әһдин
Еф 4:22.

ӘВВӘЛЧӘДӘН, Ром 8:29 **ә.** мүәјјәнләшдирди
Ром 15:4 **Ә.** јазыланларын һамысы бизә нәсиһәт
Һәв 1:16.

ӘВӘЗ, Ром 12:17 пислик **ә.** пислик етмәјин
Ром 12:19 Гисас Мәнимдир, **ә.** Өзүм верәчәјәм
2Слк 1:6 сизә зүлм едәнләрә **ә.** вермәк
2Тм 4:14 етдији пислијин **ә.** верәчәк
Ибр 10:30 Гисас Мәнимдир, **ә.** Мән верәчәјәм
Мт 5:39; Ибр 7:23.

ӘВӘЗ-ӘВӘЗ, Лк 14:12 онда **ә.** оларсыныз

ӘГЛ, Ром 11:34 ким Јеһованын **ә.** дәрк едиб
1Кр 2:16 Ким Јеһованын **ә.** дәрк едиб ки
1Кр 14:20 Гардашлар, **ә.** ушаг олмајын

ӘГРӘБ, Лк 11:12; Bәhj 9:10.

ӘДАЛӘТ, Лк 18:7 Аллаһ **ә.** бәрпа етмәјәчәк?
Һәв 28:4 **ә.** гача билмәди

ӘДАЛӘТЛӘ, Һәв 17:31 јер үзүнү **ә.**
Ибр 2:2 итаәтсизлик **ә.** чәзаландырылырдыса
Bәhj 19:11 О, **ә.** һөкм едир вә дөјүшүр

ӘДАЛӘТСИЗ, Ибр 6:10 Аллаһ **ә.** дејил ки, унутсун

ӘДАЛӘТСИЗЛИК, Ром 9:14 Мәкәр Аллаһ **ә.** едәр?
1Кр 6:7 нијә дә **ә.** гатлашмајасыныз?
Ром 3:5.

ӘДӘБ-ӘРКАНЛА, 1Кр 14:40 **ә.** вә низамла олсун
1Тм 2:9 һәја вә **ә.**

ӘЖДАҺА, Bәhj 12:17 **Ә.** бәрк гәзәбләнди
Bәhj 12:3, 7, 9; 13:2; 16:13; 20:2.

ӘЗАБ, Мт 8:29 бизә **ә.** вермәјә кәлмисән?
Лк 16:23 Мәзарда **ә.** чәкән вахт Ибраһими көрдү
Лк 16:25 Лазар тәсәлли тапыр, сән исә **ә.** чәкирсән
Лк 21:25 милләтләр **ә.** чәкәчәк
Лк 24:26 Мәсиһ **ә.** гатлашмалы
Ром 8:17 шөһрәтә јетмәк үчүн биз дә **ә.**
Кол 1:24 уғрунузда **ә.** чәкдијимә севинирәм
1Тм 6:10 бу севдаја дүшәрәк **ә.** чәкмишләр
Ибр 2:9 **ә.** чәкиб өлмүш
Ибр 5:8 чәкдији **ә.** сајәсиндә итаәтли олмағы
1Пт 2:19 **ә.** гатлашыр вә һагсызлыға мәруз
1Пт 2:21 Мәсиһ дә сизин уғрунузда **ә.** чәкди
1Пт 3:17 јахшылыг едәрәк **ә.** чәкмәк
1Пт 4:1 Мәсиһ чисмән **ә.** чәкдији үчүн
1Пт 5:9 билин ки, гардашларыныз ејни **ә.**
2Пт 2:7 **ә.** чәкән салеһ Луту исә гуртарды
Bәhj 14:11 чәкдији **ә.** түстүсү әбәдијјәт боју
Мт 16:21; Лк 8:28; Ибр 2:10, 18; 1Пт 1:11; 3:14; 4:13; 5:10; Bәhj 9:5; 11:10; 18:7, 10; 20:10.

ӘЗАБ-ӘЗИЈЈӘТ, Һәв 14:22; 2Кр 6:4.

ӘЗӘЛДӘН, Ром 11:2 Аллаһ **ә.** нәзәр салдығы
1Јәһ 1:1 О **ә.** вар иди, биз ону ешитмишик
Мт 25:34.

ӘЗӘЛӘ, Кол 2:19 бәдән ојнаг вә **ә.** бағлары

ӘЗӘМӘТ, Һәв 2:11 Аллаһын **ә.** ишләри
Һәв 19:27 **ә.** сон гојулачаг
Ром 9:23 мәрһәмәт габлары үзәриндә **ә.**
Еф 6:10 күчүнүн **ә.** илә мөһкәмләнин
Ибр 1:3 **ә.** саһиби олан Аллаһын
Ибр 8:1 **ә.** саһибинин тахтынын
2Пт 1:16 онун **ә.** шәхсән шаһиди олмушуг
Јһд 25 Шөһрәт, **ә.**, гүдрәт вә һакимијјәт
Ром 1:23.

ӘЗӘМӘТЛИ, 1Пт 2:9 **ә.** кејфијјәтләрини бәјан

ӘЗИЗ, Bәhj 3:19 **ә.** олан адамлары мәзәммәт
Јәһ 11:3; 1Кр 10:14; 2Кр 7:1; 1Пт 4:12.

ӘЗИЗЛӘМӘК, Еф 5:29; 1Слк 2:7.

ӘЗИЈЈӘТ, Мт 24:9 Инсанлар сизә **ә.** верәчәк
Јәһ 16:33 Дүнјада чох **ә.** үзләшәчәксиниз
Ром 8:18 чәкдијимиз **ә.** бизә нәсиб олачаг
1Кр 12:26 бүтүн үзвләр дә **ә.** чәкирләр
2Кр 1:7 бизимлә **ә.** шәрик олдуғунуз
2Кр 4:17 чәкдијимиз гысамүддәтли вә јүнкүл **ә.**
Флп 1:29 иман кәтирмәклә јанашы, **ә.** чәкмәк
1Слк 1:6 чох **ә.** гатлашсаныз да, Аллаһын сөзүнү
2Тм 1:12 мән бүтүн **ә.** гатлашырам
2Тм 2:3 пајына дүшән **ә.** синә кәр
2Тм 4:5 ајыг ол, **ә.** гатлаш
Ибр 10:32 **ә.** гатлашараг мүбаризәдә дөзүм
Ибр 11:25 халгы илә бирликдә **ә.** гатлашмағы үстүн
Һәв 10:38; 26:23; Ром 2:9; 5:3; 1Слк 3:3; 2Тм 1:8; 4:5.

ӘЗМ, Һәв 18:28 **ә.** вә дәлилләрә әсасланараг

ӘЗМӘК, Ром 16:20 ајагларынызын алтында **ә.**

ӘЗМЛИ, 1Слк 3:13 гаршысында үрәјиниз **ә.**

ӘЈАЛӘТ, Һәв 25:1.

ӘЈАН, Bәhj 15:4.

ӘЈАНИ, 2Пт 2:6 шејләри **ә.** шәкилдә көстәрди

ӘЈЈАШ, Мт 24:49 нөкәрләри дөјәр вә **ә.** јејиб-ичәрсә

ӘЈЈАШЛЫГ, 1Пт 4:3 **ә.**, кеф мәчлисләринә
Еф 5:18.

ӘЈЈУБ, Јаг 5:11 **Ә.** дөзүмү һаггында

ӘЈЛӘШМӘК, Мт 8:11 Ибраһимлә бир сүфрәјә **ә.**
1Кр 8:10 сүфрә архасында **ә.** көрәрсә
Мт 26:20.

ӘЈМӘК, Һәв 13:10 Јеһованын јолларыны **ә.**

ӘКӘН, Мт 13:37 **ә.** инсан Оғлудур
Јәһ 4:36 **ә.** дә, бичән дә гоша севинсинләр

ӘКИЗ, Јәһ 11:16; 20:24.

ӘКИЛМӘК, 1Кр 15:44 Чисмани варлыг кими **ә.**
Јаг 1:21 сөзүн гәлбиниздә **ә.** јол верин
Јаг 3:18.

ӘКИНЧИ, Лк 8:5 Бир **ә.** тохум сәпмәјә чыхды
Јаг 5:7 **Ә.** мәһсулу сәбирлә көзләјир

ӘКМӘК, 1Кр 3:6 Мән **ә.**, Аполлос сулады
2Кр 9:6 симичликлә **ә.** аз бичәр
Гал 6:7 инсан нә **ә.**, ону да бичәчәк
Мт 6:26; Лк 19:22.

ӘКС, Ром 3:23 шөһрәтини **ә.** етдирә билмәди
2Кр 3:18 чалалыны күзкү кими **ә.** етдирмәклә
Ибр 1:3 Аллаһын шәхсијјәтини дәгигликлә **ә.**
Ром 8:29.

ӘКСӘРИЈЈӘТ, 2Кр 2:6 **Ә.** мәзәммәти кифајәт

ӘЛ, Лк 9:62 **Ә.** хышын үстүнә гојуб архадакы
1Тм 4:14 Ағсаггаллар сәнин үзәринә **ә.** гојанда
Ибр 10:31 вар олан Аллаһын **ә.** дүшмәк
2Кр 5:1; Ибр 9:11.

ӘЛАВӘ, Гал 3:15 гүввәјә минәндән сонра она **ә.**
1Слк 2:16 күнаһларынын үстүнә күнаһ **ә.** едирләр
Bəhj 22:18 ким бунлара бир шеј **ә.** етсә

ӘЛАГӘ, 2Кр 6:14 нурла зүлмәт арасында нә **ә.**

ӘЛАМӘТ, Мт 12:39 нәсил һәмишә **ә.** ахтарыр
Мт 16:3 дөврләрин **ә.** јоза билмирсиниз
Мт 24:3 дөврүн јекунунун **ә.** нә олачаг?
Лк 11:29 Јунусун **ә.** башга **ә.** верилмәјәчәк
Лк 21:7 нансы **ә.** билмәк олар?
Лк 21:25 күнәшдә, ајда **ә.** олачаг
Һәв 2:19 **ә.** көстәрәчәјәм: ган, од вә түстү
Һәв 2:22 Аллаһ Исанын әли илә гаршынызда **ә.**
Ибр 2:4 **ә.** васитәсилә буна шаһадәт етмишдир
Bəhj 12:1 Көјдә бөјүк бир **ә.**
Bəhj 15:1 башга бир **ә.**— једди бәла кәтирән
Bəhj 16:14 илһамландырылыб вә **ә.** көстәрирләр
Һәв 8:13; 1Кр 1:22.

ӘЛАҺӘЗРӘТ, Һәв 25:21 **ә.** гәрарынадәк һәбсдә

ӘЛБИР, Ибр 10:33 чәфа чәкәнләрин дәрдинә **ш.**
1Пт 4:13 Мәсиһин әзабларына **ш.** оллуғунуз
1Пт 5:1 шаһрәтә **ш.** олараг
Мт 23:30; 1Тм 5:22.

ӘЛВЕРИШСИЗЛИК, Ибр 7:18 **ә.** үчбатындан

ӘЛ ГАЛДЫРМАГ, 1Тм 3:3; Тит 1:7.

ӘЛ-ГОЛ, 1Кр 7:35 дүшүнмәјин ки, **ә.** бағламаг

ӘЛЕЈҺДАР, 1Тм 5:14 **ә.** бизи писләмәјә
Тит 2:8 **ә.** бизим һаггымызда демәјә бир сөз
Ибр 10:27 **ә.** јандырыб-јахачаг гәзәб
1Јәһ 2:18 Мәсиһин бир чох **ә.** пејда олуб

ӘЛЕЈҺИНӘ, Мт 12:30 олмајан мәним **ә.**
Мр 14:56 Исанын **ә.** јаландан шаһадәт верирдиләр

ӘЛӘ САЛМАГ, Мт 27:29.

ӘЛИАЧЫГЛЫГЛА, 2Кр 8:20 **ә.** верилмиш

ӘЛ ЈУМАГ, Мт 15:2.

ӘЛЛӘШМӘК, Јәһ 6:27 Фани гида үчүн **ә.**мәјин
Флп 2:16 һәдәф јерә **ә.**мәдијим бәлли олачаг

ӘЛЛИНЧИ ҮҮН, Һәв 2:1 **Ә.** бајрамында һамысы
Һәв 20:16; 1Кр 16:8.

ӘЛ ТУТМАГ, 1Тм 6:18 **ә.** һазыр олсунлар

ӘЛЧАТМАЗ, 1Тм 6:16 **ә.** нурда

ӘЛ ЧӘКМӘК, 2Тм 2:19 чағыран һагсызлығдан **ә.**
Һәв 5:38.

ӘМАНӘТ, 2Тм 1:14 бу көзәл **ә.** горујуб сахла
2Тм 2:2 шејләри садиг адамлара **ә.** ет
1Пт 5:3 Аллаһын **ә.** үзәриндә ағалыг етмәјин
Ром 3:2.

ӘМӘКДАШ, 1Кр 3:9 Биз Аллаһын **ә.**
Флп 2:25 **ә.** вә мәсләкдашым Епафродити
Кол 4:11 мәнимлә бирликдә чалышмыш **ә.**
3Јәһ 8 һәгигәт јолунда **ә.** ола биләрик

ӘМӘКДАШЛЫГ, Еф 4:16.

ӘМӘК ҺАГГЫ, Лк 10:7 зәһмәткеш **ә.** лајиглир

ӘМӘЛ, Мт 16:27 һәр кәсә **ә.** көрә верәчәк
Мт 23:3 дедикләри һәр шеј**ә ә.** един, лакин
Лк 23:51 онларын фикир вә **ә.** дәстәкләмирди
Ром 8:13 бәдәнин **ә.** өлдүрәниз
Гал 5:19 Күнаһлы бәдәнин **ә.** бәллидир
Bəhj 14:13 чүнки **ә.** онларла бирликдә кедир
Bəhj 20:12 тумарларда јазылмыш **ә.**
Мр 10:20.

ӘМӘЛ ЕДӘН, Ром 2:13.

ӘМӘЛ ЕТМӘК, Јәһ 14:15 әмрләримә дә **ә.**
Јәһ 14:21 әмрләрими гәбул едиб онлара **ә.**
Јаг 1:22 она һәм дә **ә.**
Bəhj 22:7.

ӘМӘЛСИЗ, Јаг 2:26 **ә.** иман да өлүдүр

ӘМИН, Һәв 26:26 Мән **ә.**, һеч бири нәәәриндән
Ром 8:38 **ә.** ки, нә өлүм, нә һәјат
Ром 12:2 хош вә камил олдуғуна **ә.** ола биләсиниз
Ром 14:14 Ағамыз хидмәтчиси кими, **ә.** ки
2Слк 3:4 **ә.** ки, сиз тапшырылмыш һәр шеј**ә** әмәл

ӘМИН-АМАНЛЫГ, Bəhj 6:4 **ә.** көтүрмәк изни

ӘМИНЛИК, Ибр 6:11 там **ә.** ахырадәк горујуб
Ибр 11:1 Иман шејләрин јеринә јетәчәјинә **ә.**

ӘМЛАК, Мт 25:14 чағырыб **ә.** идарәсини онлара
Лк 15:12 Ата, **ә.** мәнә дүшән пајы вер
Ибр 10:34 әбәди **ә.**саһиб олдуғунузу билирдиниз
Лк 14:33.

ӘМР, Мт 4:6 О, мәләкләринә **ә.** едәчәк
Мт 15:3 ниј**ә** Аллаһын **ә.** позурсунуз?
Мт 15:9 онларын өјрәтдикләри ади инсан **ә.**
Мт 22:40 Бүтүн Ганун бу ики **ә.** үзәриндә дурур
Мр 12:28 **ә.** арасында ән биринчиси һансыдыр?
Јәһ 12:50 Онун **ә.** әбәди һәјата апарыр
Јәһ 14:21 Мәни севән адам мәним **ә.** гәбул едиб
Ром 13:9 **ә.** мәзи будур:
Кол 2:22 инсан тәлимләринә вә **ә.** әсасланараг
1Слк 4:2 вердијимиз **ә.** дә ки јахшы билирсиниз
1Јәһ 2:7 билдијиниз көһнә **ә.** јазырам
1Јәһ 5:3 Онун **ә.** исә ағыр дејил
Мр 12:31; Һәв 1:4; 1Јәһ 3:23; Bəhj 12:17.

ӘНАМ, Һәв 8:20 Аллаһын **ә.** пулла алмаг фикри
Ром 5:16 **ә.** нәтичәсиндә исә инсанлар салеһ елан
Ром 5:17 салеһлик **ә.** аланлар
Ром 6:23 Аллаһ бизә **ә.** — әбәди һәјат бәхш едир
1Кр 7:7 Аллаһ һәр кәсә бир чүр **ә.** вериб
1Кр 12:4 **Ә.** мүхтәлифдир, руһ һәмин руһдур
1Кр 12:28 көмәк етмә, рәһбәрлик етмә **ә.**
1Кр 14:12 руһун **ә.** алмаға чан атырсыныз
1Тм 4:14 алдығын **ә.** лагејд јанашма
Ибр 6:4 сәмави **ә.** дадмыш
Ром 3:24; 1Кр 12:11; 2Кр 9:15; Еф 2:8.

ӘНӘНӘ, Мт 15:3 ниј**ә ә.** көрә Аллаһын әмрини
Мр 7:13 **ә.** Аллаһын сөзүнү һечә ендирирсиниз
Мр 7:3.

ӘНКӘЛ, 1Слк 2:16 данышмағымыза **ә.** төрәтмәјә

ӘНЧИР, Лк 13:7.

ӘНЧИР АҒАЧЫ, Мт 24:32 Нүмунә үчүн **ә.**
Мт 21:19, 20, 21; Лк 13:6.

ӘР, Ром 7:2 **ә.** саг икән әрли гадын она бағлыдыр
1Кр 7:2 һәр гадынын да өз **ә.** олсун
1Кр 7:14 **ә.** арвады васитәсилә пак олурирләр
Еф 5:25 **Ә.**, арвадларынызы һәмишә севин
Кол 3:19 **ә.**, арвадларынызы һәмишә севин
1Пт 3:1 гадынлар, **ә.** табе олун
1Кр 7:34; 14:35; Кол 3:18.

ӘРӘБ, Һәв 2:11.
ӘРӘБИСТАН, Гал 1:17; 4:25.
ӘРӘ ҺЕТМӘ, 1Тм 5:14.
ӘРӘ ҺЕТМӘК, 1Кр 7:11 онда **ә.** кетмәсин
1Кр 7:39 **ә.** биләр, АҒамызын хидмәтчиси
ӘРИМӘК, 2Пт 3:10 тәркиб һиссәләри **ә.**
2Пт 3:12 көәрмиш тәркиб һиссәләри **ә.** төкүләчәк!
ӘРЛИ ГАДЫН, Ром 7:2 әр саҒ икән **ә.**
ӘРСИЗ, 1Кр 7:34 **Ә.** гадын вә субај гыз
ӘСА, Ибр 1:8 сәнин шаһлыҒ **ә.** доҒрулуҒ **ә.**
Ибр 9:4 Һарунун чичәкләнмиш **ә.** вә әһд
ӘСАРӘТ, Ром 8:21 хилгәт чүрүклүк **ә.** гуртулуб
Гал 4:3 ушаг оланда дүнјанын принсипләринин **ә.**
Ибр 2:15 көләлик **ә.** оланларын азад етсин
ӘСАС, Ром 2:20 һәгигәтин **ә.** јијәләндијинә
1Кр 11:25 Бу чам ганым **ә.** баҒланан јени әһди
2Кр 5:9 **ә.** олур ки, АҒамыза мәҒбул һәјат сүрәк
ӘСАСЛАНМАҒ, Флп 3:9 бу имана **ә.** Аллаһдан
ӘСӘБИЛӘШДИРМӘК, Еф 6:4 ушагларынызы **ә.**
Кол 3:21 Ејаталар, ушагларынызы **ә.**мәјин
ӘСӘБИЛӘШМӘК, 1Кр 13:5 хејрини күдмүр, **ә.**мир
ӘСИЛ, 1Тм 6:19 јәни **ә.** һәјатдан бәрк-бәрк
Ибр 10:1 Ганунда хејир-дуаларын **ә.** јох
ӘСИЛ-НӘЧАБӘТ, Ибр 7:3 **ә.** билинмир
ӘСИЛ-НӘЧАБӘТЛИ, 1Кр 1:26 **ә.** адам чох дејил
ӘСИР, Лк 21:24 бүтүн өлкәләрә **ә.** апарылачаҒ
Ром 7:23 күнаһ ганунунун **ә.** едир
2Кр 10:5 һәр чүр фикри **ә.** алыб Мәсиһә табе
Кол 2:15 мәһтәшәм зәфәр чалыб **ә.** көтүрдү
Лк 4:18; Еф 4:8.
ӘСКИКЛИК, 2Кр 8:14 сиздәки боллуг онлардакы **ә.**
Јаг 1:4.
ӘСКӘР, 2Тм 2:3 Мәсиһ Исанын чәсур **ә.** кими
Лк 3:14; Јәһ 19:23; Һәв 10:7; 1Кр 9:7; 2Тм 2:4.
ӘСМӘК, Јаг 2:19 Чинләр тир-тир **ә.**
ӘТ, Еф 6:12 биз **ә.** вә гана гаршы јох
ӘТИР, 2Кр 2:15 Мәсиһин хош **ә.**
Еф 5:2 Аллаһа хош **ә.** бәхшиш вә гурбан
2Кр 2:16.
ӘТИРЛИ, Мт 26:7; Лк 7:46; Јәһ 11:2.
ӘФВ, Мт 26:28 **ә.** етмәк үчүн ахыдылачаҒ
Ибр 9:22 ган төкүлмәсә, **ә.** мүмкүн дејил
ӘФИ ИЛАН, Мт 3:7; 12:34.
ӘХЛАГСЫЗ, 1Кр 5:9 **ә.** отуруб-лурмајасынызы
Еф 5:5 **ә.**, ачкөзүн, падшаһлыҒында пајы јохлур
Флп 2:15 позғун вә **ә.** нәслин ичиндә ләкәсиз
1Кр 6:9; 1Тм 1:10; Ибр 12:16; 13:4.
ӘХЛАГСЫЗЛЫҒ, Вәһ 18:3 падшаһлары онунла **ә.**
Ром 1:27.
ӘҺВАЛ, Ром 14:15 гардашынын **ә.** позулурса
ӘҺД, Мт 26:28 **ә.** ганыны тәмсил едир
Лк 22:29 Атам мәнимлә **ә.** баҒладыҒы кими
1Кр 11:25 Бу чам јени **ә.** тәмсил едир
2Кр 3:6 јени **ә.** хидмәтчиләри олмаҒа јарарлы
2Кр 3:14 көһнә **ә.** охунанда
Гал 4:24 гадынлар ики **ә.** тәмсил едир
Ибр 8:6 гат-гат үстүн бир **ә.** васитәчисидир
Ибр 9:17 **ә.** өлүмдән сонра гүввәјә минир
Ибр 12:24 јени **ә.** васитәчиси Исаја
Лк 22:20; Һәв 7:8; Ром 9:4; Ибр 7:22; 9:16.
ӘҺӘМИЈЈӘТ, 1Кр 4:3 һеч бир **ә.** јохлур
ӘҺЛИЛӘШДИРМӘК, Јаг 3:7 нсан онлары **ә.**
Јаг 3:8 Дили исә һеч кәс **ә.** билмир
ӘЧДАД, Гал 1:14.
ӘЧНӘБИ, Һәв 17:21 вә бу шәһәрдә јашајан **ә.**
1Кр 14:11 бир-биримиз үчүн **ә.** олуруг

З

ЗАККАЈ, Лк 19:2, 5, 8.
ЗАЛЫМ, 2Тм 3:3.
ЗАМАН, Һәв 1:7 **З.** вә ја мүддәтләри билмәк
1Слк 5:1 **з.** нә исә јазмаҒа лүзум јохлур
ЗАМИН, Еф 1:14 Бу руһ мирасымызын **з.**
Ибр 5:9 инсанларын әбәди хиласына **з.** лурду
ЗАРАФАТ, Еф 5:4 налајыг **з.**
ЗАҺИР, 2Кр 10:7 Сиз **з.** бахырсыныз
Гал 2:6 Аллаһ инсанын **з.** бахмыр
ЗАҺИРӘН, 2Кр 4:16 **з.** солсаг да, дахилән
ЗАҺИРИ, Јәһ 7:24 **з.** шејләрә көрә мүһакимә
2Кр 5:12 **з.** көрүнүшлә өјүнәнләрә чаваб верә
2Кр 11:28 **з.** чәтинликләр бир јана галсын
ЗЕБЕДЕЈ, Мт 4:21; Лк 5:10; Јәһ 21:2.
ЗЕБУЛУН, Вәһ 7:8.
ЗЕЈТУН, Ром 11:17 чыр **з.** будаҒы ола-ола
ЗЕЈТУН АҒАЧЫ, Вәһ 11:4 ики **з.** вә ики чыраГла
Ром 11:24.
ЗЕЈТУН ДАҒЫ, Лк 22:39; Һәв 1:12.
ЗЕҺИН, 2Кр 3:14 онларын **з.** күтләшмишди
2Кр 4:4 Бу дөврүн аллаһы имансызларын **з.** кор едиб
Флп 4:7 Аллаһын вердији гәлб раһатлыҒы **з.**
Ибр 8:10 ганунларымы онларын **з.** гојачаҒам
2Пт 3:1 **з.** ојатмаҒа чалышырам
ЗӘИФ, Мт 26:41 Руһ күчлү, бәдән исә **з.**
1Кр 1:25 Аллаһдан көлән бир шеј **з.** көрүнсә дә
1Кр 1:27 Аллаһ дүнјанын **з.** саҒлыҒы адамлары
1Кр 12:22 бәдәнин даһа **з.** һесаб едилән үзвләри
1Кр 15:43 **З.** һалда әкилир, ГүдрәтлаГ дириллилир
2Кр 12:9 сән **з.** оланда күчүмдән бүтөв пај
1Слк 5:14 **з.** јаГар олун вә сәбир көстәрин
ЗӘИФЛӘМӘК, Јәһ 16:1.
ЗӘИФЛӘТМӘК, 1Слк 3:3 кәсин иманыны **з.**мәсин
ЗӘИФЛИК, Ром 8:26 руһ **з.** бизә көмәкчи олур
Ром 15:1 күчлүләр, күчсүзләрин **з.** дашымалыјыҒ
Ибр 4:15 **з.** анлаја билмәсин
ЗӘКА, Лк 2:47 онун **з.** вә чавабларына валеһ
1Кр 1:19.
ЗӘКӘРИЈЈӘ 1., Лк 11:51 **З.** ганына көрә
ЗӘКӘРИЈЈӘ 2., Лк 1:5, 18, 40, 67.
ЗӘЛЗӘЛӘ, Мт 24:7 гытлыҒ вә **з.** олачаҒ
Мт 27:54; Лк 21:11; Вәһ 6:12.
ЗӘМАНӘ, 2Тм 3:1 аҒыр бир **з.**
1Тм 6:17.
ЗӘМАНӘТ, Һәв 17:31 дирилтмәклә һамыја **з.**
2Кр 1:22 мүкафатын **з.**, јәни мүтәддәс руһу верди

2Кр 5:5 кәләчәјә **з.** кими бизә Өз руһуну верән
2Кр 1:21; Ибр 6:16.

ЗӘМИ, 1Кр 3:9 Сиз исә Аллаһын **з.**
1Кр 3:9 Аллаһын **з.**, Аллаһын инша етдији бинасынызы

ЗӘНБИЛ, Мт 14:20.

ЗӘНҺКИН, 2Кр 4:15 Аллаһын **з.** лүтфү
1Тм 6:18 хејирли ишләрлә **з.** олсунлар
Јаг 2:5 дүнјада јохсул оланлары иманда **з.**

ЗӘНЧИР, Һәв 12:7 **з.** ачылыб јерә дүшүү

ЗӘРБӘ, 1Кр 9:26 **з.** бошса чыхмасын

ЗӘРӘР, Јк 10:19 Сизә һеч бир шеј **з.** вура
1Кр 3:15 **з.** чәкәчәк, һәрчәнд өзү хилас олачаг
Флп 3:7 Мәсиһ уғрунда **з.** сајдым
Ибр 12:3 өз **з.** данышан күнаһлыларын
Ибр 13:17 севинчлә етсинләр ки, сизә **з.** јејмәсин
Вәһј 7:2; 9:4.

ЗӘРӘРЛИ, 1Кр 10:6 **з.** шејләри арәзламајаг

ЗӘРУРӘТ, Ибр 7:12.

ЗӘРУРИ, Тит 3:14 өз **з.** еһтијачларыны тәмин

ЗӘФӘР, Мт 12:20 һагг-әдаләти **з.**
Һәв 19:20 Јеһованын сөзү **з.** чалырды
Кол 2:15 **з.** чалыб рүсвај етди
Јаг 2:13 Мәрһәмәт һөкм үзәриндә **з.** чалыр
Вәһј 2:7 **з.** чалана Аллаһын чәннәтиндә
Вәһј 3:21 **з.** чалана мәнимлә бир тахтда
Вәһј 2:11, 17, 26; 3:5, 12.

ЗӘҺӘР, Јаг 3:8 Өлдүрүчү **з.** долу олан дил
Һәв 8:23; Ром 3:13.

ЗӘҺМӘТ, 1Кр 15:58 чәкдијинизә **з.** һәдәр кетмир
2Кр 11:23 Мән даһа чох **з.** чәкмишәм
2Кр 11:27 Нә гәдәр **з.** чәкмишәм
Гал 4:11 чәкдијим **з.** һәдәр кетсин
1Слк 5:12 Ағамызын ишиндә **з.** чәкән
1Слк 5:13 чәкдикләри **з.** көрә бөјүк еһтирам
1Тм 4:10 **з.** чәкир вә вар күчүмүзлә чалышырыг
Ибр 6:10 чәкдијинизә **з.** унутсун
Јәһ 4:38; 1Кр 3:8; 15:10; 1Слк 2:9; 3:5; 4:11; 2Слк 3:8.

ЗӘҺМӘТКЕШ, Лк 10:7 **з.** әмәк һаггына лајиглир
1Кр 16:16 бу ишә гошуланлара вә **з.** табе олун
2Тм 2:6.

ЗӘҺМЛИ, Ром 11:22 Аллаһ јыхыланлара гаршы **з.**

ЗИБИЛ, Флп 3:8 һәр шеји **з.** несаб едирәм

ЗИДД, Ром 16:17 тәлимә **з.** кедәрәк
1Тм 6:20 һәгигәтә **з.** фикирләр
Һәв 18:13; Ром 11:24; 1Тм 1:10.

ЗИДД КЕДӘН, Тит 1:9 тәлимә **з.** тәнбеһ едә

ЗИЈАНКАР, Флп 3:2 **з.** адамлардан горујун

ЗИЈАФӘТ, Мр 6:21 Һирод **з.** верәркән
Јк 5:29 Леви бөјүк **з.** гурду
Вәһј 19:17 Аллаһын бөјүк **з.** топлашын
Јк 14:16.

ЗИНА, Вәһј 2:22 Онунла **з.** едәнләр
Мт 5:28; 15:19; Јаг 2:11.

ЗИНАКАР, Ром 7:3 әрә кедәндә артыг **з.** олмур
1Кр 6:9 Нә әхлагсызлар, нә бүтпәрәстләр, нә **з.**
Ибр 13:4.

ЗИНАКАРЛЫГ, Мр 7:22.

ЗИНДАН, 1Пт 3:19 **з.** руһани варлыглара тәблиғ
Вәһј 20:7 Шејтан **з.** бурахылачаг
Јк 22:33; Һәв 5:19, 21.

ЗИРЕҺ, Бахын: «ЈАРАГ»

ЗИРЕҺ, Еф 6:14 салеһлик **з.** дөшүнүзә тахыб
1Слк 5:8 инам вә мәһәббәт **з.** кејмәли

ЗИР-ЗИБИЛ, 1Кр 4:13 дүнјанын көзүндә **з.**

ЗОРЛА, 1Пт 5:2 **з.** јох, көнүл хошлуғу илә един

ЗҮЛМ, Һәв 7:52 аталарынызы она **з.** етмәсин
Һәв 8:3 Шаул исә јығынчаға **з.** едирди
Гал 1:13 Аллаһын јығынчағына олмазын **з.** едир
Флп 1:17 гандалларымын үстүнә **з.** әлавә етмәк
2Слк 1:6 Бәли, сизә **з.** едәнләрә әвәзини вермәк
Ибр 10:33 тәһгирләрә, **з.** мәруз галмыш
Ибр 11:37 корлуг вә **з.** чәкир, пис рәфтар көрүр
Гал 1:23.

ЗҮЛМӘТ, Мт 25:30 јарамаз нөкәри бајыра, **з.**
Ром 1:21 надан үрәкләри **з.** гәрг олду
1Слк 5:4 Гарданлар, сиз исә **з.** дејилсиниз ки
Јһд 13 Онлар әбәдилик гаты **з.** атылачаглар
Мт 6:23; Лк 11:36; Јәһ 6:17; 2Кр 6:14.

ЗҮҺҮР, Лк 17:30 **з.** күнүндә белә олачаг
1Кр 1:7 Мәсиһин **з.** сәбирсизликлә көзләјәркән
Кол 3:4 Бизи јашадан Мәсиһ **з.** едәндә сиз дә
1Тм 6:14 Ағамыз Иса Мәсиһин **з.-**надәк
2Тм 4:1 **З.** едиб падшаһ кими кәләндә
Ибр 9:26 дөврләрин јекунунда бирдәфәлик **з.**
1Пт 4:13 Мәсиһ шөһрәтлә **з.** едәндә дә севиниб
2Слк 1:7; 1Тм 3:16; 2Тм 1:10; 4:8; Тит 2:13; 1Пт 1:7, 13; 5:4.

И

ИАНӘ, Лк 21:1.

ИБАДӘТ, Мт 4:10 јалныз Аллаһын Јеһоваја **и.** ет
Лк 4:8 Јеһоваја сәчдә гыл, јалныз Она **и.** ет
Јәһ 4:20 Јерусәлимдә **и.** етмәк лазымдыр
Јәһ 4:24 руһла вә һәгигәтлә **и.** етмәлидирләр
Јәһ 12:20 **И.** үчүн кәндинәр арасында јунанлар
Һәв 8:27 һәбәшистанлы Јерусәлимә **и.** кәлмишди
Һәв 17:17 Аллаһа **и.** едән адамларла сөһбәт
Һәв 18:13 инсанлары башга **и.** јолуна јөнәлдир
Һәв 25:19 мүбаһисә өз аллаһларына **и.**
Һәв 27:23 **и.** етдијим Аллаһымын мәләји
Ром 1:25 Јараданы гојуб јаратдығы шејләрә **и.**
Ибр 12:28 Аллаһа Онун бәәндији тәрздә **и.**
Јаг 1:26 онун **и.** бошдур
Јаг 1:27 Аллаһын көзүндә тәмиз вә пак **и.**
Вәһј 7:15 кечә-күндүз Она **и.** едирләр
Вәһј 11:1 гурбанкаһ вә орада **и.** едәнләр
Кол 2:23.

ИБАДӘТЧИ, Јәһ 4:23 һәгиги **и.** Атаја руһла

ИБАРӘТ, Еф 2:15 әмрләрдән **и.** Гануну ләғв етди

ИБЛИС, Јәһ 8:44 Сизин атанызы **И.**
Еф 4:27 **И.** фүрсәт вермәјин
Еф 6:11 **И.** һиләләриндә синә көрмәк
Ибр 2:14 **И.**, өлүм силаһларынын саһибини мәһв
Јаг 4:7 **И.** мүгавимәт көстәрин, о, сиздән гачачаг
1Пт 5:8 **И.** нәрилдәјән шир кими удмаға адам
1Јәһ 3:8 **И.** башлангычдан күнаһ ишләјир

Bəhj 12:12 **И.** бөјүк гәзәблә јаныныза енди
Bəhj 20:2 **И.** вә Шејтан алланан әжлаһаны тутуб
Мт 4:1, 8; 25:41; Јəh 13:2; Јһд 9.

ИБРАНИ, Флп 3:5.

ИБРАНИЧӨ, Bəhj 16:16 **и.** Һар-Македон

ИБРАҺИМ, Мт 8:11 падшаһлыгда **И.** сүфрәјә
Гал 3:29 **И.** өвладларысыныз
Ибр 11:8 **И.**, иманы сајәсиндә, јола дүшдү
Јаг 2:21 **И.** салеһ елан елилмәди?
Мт 22:32; Лк 16:22; Јəh 8:39; Ром 4:3; Ибр 6:13.

ИБРӘТ, 1Кр 10:11 Бүтүн бунлар **и.** кими
Ибр 12:11 **и.** көтүрәнләрдә сүлһүн бәһрәси

ИБТИДАИ, Ибр 5:12 **и.** тәлимләр
Ибр 6:1 Мәсиһ һаггындакы **и.** тәлимләри

ИГТИДАР, Еф 1:21; Кол 2:15.

ИҒТИШАШ, 2Кр 6:5.

ИДАРӘ, Еф 1:10 вахтын сонунда ишләрин **и.** тәшкил
Еф 3:9 мүгәддәс сиррин нечә **и.**
Еф 6:12 **и.** елән дүнја һөкмдарларына
1Слк 4:4 бәдәниниләјагәтлә **и.** етмәји бачарсын
1Тм 3:5 инсан өз аиләсини **и.** едә билмирсә
Еф 3:2; 1Тм 5:17.

ИДДИА, 1Тм 1:7.

ИЗ, Јəh 20:25 онун әлләриндә мых **и.** көрмәсәм
1Пт 2:21 нүмунә гојду ки, **и.** илә кедәсиниз

ИЗАҺ, Һəв 8:31 **И.** елән олмаса

ИЗАҺАТ, 1Пт 3:15 сиздән **и.** тәләб едән

ИЗДИҺАМ, Мр 12:37 **И.** ону бөјүк мәмнунијәтлә
Bəhj 7:9 бөјүк бир **и.** көрдүм
Bəhj 19:6 бөјүк бир **и.** сәсинә өхшар бир сәс
Мр 6:34.

ИЗИН, Мт 19:8 Муса бошамағы **и.** вермишди
1Кр 6:12 Истәнилән шеји етмәјә **и.** вар, анчаг
1Кр 7:6 әмр етмирәм, бир **и.** кими јазырам
1Кр 10:23 **и.** вар, анчаг һәр шеј мөһкәмләндирмир
Ибр 6:3 Аллаһын **и.** јеткинлијә јетишәчәјик
1Кр 10:23.

ИЗТИРАБ, Флп 3:10.

ИЈНӘ ДЕШИЈИ, Лк 18:25 Дәвәнин **и.** кечмәси
Мт 19:24; Мр 10:25.

ИЈРӘНМӘК, Гал 4:14 **и.** мәнә түпүрмәдиниз

ИЈРӘНЧ, Лк 16:15 уча шеј Аллаһын көзүндә **и.**
Ром 1:26; Тит 1:16; Bəhj 22:11.

ИЈРӘНЧ ШЕЈ, Мт 24:15 виранәлик кәтирән **и.**
Bəhj 17:4 **и.**, әхлагсызлығынын чиркабы илә долу чам

ИКИАҒЫЗЛЫ, Ибр 4:12 **и.** гылынчдан итилир

ИКИГАТ, Bəhj 18:6.

ИКИНЧИ ӨЛҮМ, Bəhj 2:11 **и.** хәләл јетирмәјәчәк
Bəhj 20:6 үзәриндә **и.** һакимијәти јохдур
Bəhj 20:14 Одлу көл **и.** билдирир
Bəhj 21:8 Бу, **и.** биллирир

ИКИҮЗЛҮ, Мт 7:5 **и.** инсан! Әввәл көзүндәки тири
Мт 15:7 Ај **и.**, Јешаја сизин һаггынызда
Мт 23:13 Вај сизин һалınыза, **и.** мирәзләр
Мт 24:51 чәза верәчәк вә ону **и.** ејни агибәтә
1Тм 3:8 Хидмәти көмәкчиләр **и.**, шәраб дүшкүнү
Һəв 23:3.

ИКИҮЗЛҮЛҮК, Лк 12:1 Өзүнүзү **и.** көзләјин

ИКРАҺ, Ром 12:9 Писликдән **и.** елин
Гал 4:14 мәнә гаршы **и.** дүјмадыныз
Ибр 3:10 үрәјим о нәсилдән **и.** етди
Ибр 3:17 Аллаһ гырх ил кимә гаршы **и.** дүјүрдү?

ИЛ, Гал 3:17 дөрд јүз отуз **и.** сонра Ганун
2Пт 3:8 бир күн мин **и.**, мин **и.** дә бир күнә
Bəhj 20:4, 6 мин **и.** әрзиндә Мәсиһлә һакимијәт

ИЛАН, Мт 10:16 **и.** кими еһтијатлы
Мт 23:33 Ај әфи **и.**, күрзә балалары!
Јəh 3:14 Муса сәһрада **и.** јухары галлырдығы
Bəhj 12:9 гәдим **и.**
Bəhj 20:2 гәдим **и.**, әжлаһаны тутуб
2Кр 11:3.

ИЛАҺӘ, Һəв 19:27, 37.

ИЛАҺИ, Кол 2:9 Мәсиһдә **и.** тәбиәт там
2Пт 1:4 **и.** тәбиәтә говуша биләсиниз
2Пт 1:3.

ИЛАҺИ ВАРЛЫГ, Һəв 17:29 **И.** Варлығын бир шеј

ИЛАҺИЛИК, Ром 1:20 әбәди гүдрәти вә **и.**

ИЛДЫРЫМ, Мр 3:17 Боанеркес, јәни «**И.** оғуллары»
Лк 10:18 Шејтанын көјдән **и.** кими дүшүлүјүнү
Bəhj 6:1 **и.** сәсинә бәнзәр күр сәслә: Кәл!
Bəhj 11:19 **и.** чахлы, сәсләр ешидилли
Bəhj 4:5.

ИЛИК, Ибр 4:12 ојнагларла **и.** бир-бириндән ајырыр

ИЛЫГ, Bəhj 3:16 нә исти, нә дә сојуг, садәчә **и.**

ИЛЈАС, Мт 17:11, 12.

ИЛК, Һəв 15:7 Аллаһ **и.** күнләрдән араныздан
Һəв 26:23 дирилән **и.** адам олараг
Флп 3:11 мүмкүнсә, **и.** дириләмәјә јетишим
Кол 1:15 бүтүн хилгәтин **и.**
Кол 1:18 **и.** дирилән одур, һәр шејин **и.**
1Кр 16:15; Bəhj 3:14.

ИЛКИН, Јəh 1:18 **и.** иланы варлыг Ону бизә таныгды
Ибр 1:6 Аллаһ **и.** Оғлуну јенидән јер үзүнә
Ибр 12:23 **и.** јығынчағына
1Јəh 4:9 Аллаһ **и.** Оғлуну дүнјаја көндәрди
Ром 8:29; 1Јəh 4:9.

ИЛТИФАТ, 2Кр 6:2 **И.** вахты сәни ешитдим
Лк 4:19.

ИЛТИҺАБ, Һəв 28:6 дүшүнүрдүләр ки, Павел **и.**

ИЛҺАМ, 1Кр 12:10.

ИЛҺАМЛАНДЫРМАГ, 1Тм 4:1 пис руһларын **и.**

ИЛҺАМЛАНМАГ, 2Тм 3:16 Јазылардакы кәлмә **и.**

ИЛҺАМЛАНМЫШ, 1Јəh 4:1 һәр **и.** кәлмәјә
Bəhj 16:13 **и.** мурдар кәлмә

ИМАН, Лк 18:8 јер үзүндә белә **и.** тапачагмы?
Јəh 3:16 она **и.** едәнләрин һеч бири мәһв олмасын
Јəh 5:24 мәни көндәрәнә **и.** елән әбәди һәјата
Јəh 9:35 Инсан Оғлуна **и.** едирсән?
Јəh 12:42 рәһбәрләрин ичиндән чохлары она **и.** етди
Јəh 12:44 Мәнә **и.** елән мәни көндәрәнә дә **и.**
Һəв 5:14 Агамыза **и.** кәтириб онлара гошулурду
Һəв 10:43 **и.** кәтирән һәр кәсин бағышланачағыны
Ром 4:13 **и.** доған салеһлик
Ром 10:4 **и.** едән һәр кәс салеһлијә јетишә биләр
Ром 10:9 Аллаһын ону дирилтдијинә үрәкдән **и.**

Ром 10:10 инсан үрәкдән **и.** едәндә
Ром 10:14 **и.** етмәдикләри Шәхсин адыны нечә
Ром 11:20 Онлар **и.** олмадығына көрә гопарылды
Ром 12:3 Аллаһын вердији **и.** чәрчивәси дахилиндә
Ром 14:23 **И.** көрүлмәјән һәр бир иш исә күнаһдыр
1Кр 7:12 гардашын арвады **и.** дејилсә, лакин
1Кр 7:14 **и.** олмајан әр арвады васитәсилә пак
2Кр 4:13 биз дә **и.** едиб данышырыг
Гал 3:5 ешитдикләринә **и.** кәтирмәклә едир
Гал 3:8 башга милләтләр **и.** едиб салеһ сајылачағыны
Гал 3:11 салеһ адам **и.** сајәсиндә јашајачаг
Гал 3:22 **и.** едәнләр вәди ала билсинләр
Гал 6:10 әләлхүсус **и.** гардашларымыза јахшылыг
Еф 4:5 бир Аға, бир **и.**, бир вәфтиз вардыр
Флп 1:29 **и.** кәтирмәклә јанашы әзијјәт чәкмәк
2Слк 3:2 һамы **и.** саһиби дејил
1Тм 3:6 **и.** тәзә кәләнләрдән олмамалыдыр
1Тм 6:12 **И.** уғрунда апардығымыз мүбаризәдә
2Тм 4:7 **и.** јолундан кәнара чыхмадым
Ибр 11:1 **И.** үмид едилән шејләрин јеринә јетәчәјинә
Ибр 11:6 **И.** етмәдән Аллаһын рәғбәтини газанмаг
Ибр 12:2 **и.** Өндәри вә камилләшдирәни
Јаг 2:26 әмәлсиз **и.** өлүдүр
1Пт 1:7 сынагдан кечмиш **и.** одла тәмизләнән
1Пт 2:7 **и.** едәнләр онун гәдрини билирсиниз
1Пт 5:9 Күчлү **и.** она мүгавимәт көстәрин
1Јәһ 5:4 биз **и.** дүнјаја галиб кәлмишик
Лк 17:6; Јәһ 2:11; 9:36; Һәв 4:32; 16:31; Ром 4:3; 11:20; 2Кр 5:7; Еф 6:16; 1Тм 3:16; 4:1; Јһд 3.

ИМАНСЫЗ, 1Кр 6:6 гардашы **и.** габағына кәтириб
1Кр 14:22 әчнәби дилләр **и.** үчүн бир рәмз
2Кр 4:4 дөврүн аллаһы **и.** зеһнини кор едиб
2Кр 6:14 **И.** ејни бојундуруға кирмәјин
2Кр 6:15 иманлы илә **и.** шәрикли нәји олабиләр?
1Тм 1:13.

ИМАНСЫЗЛЫГ, Ром 4:20 **и.** гапылмады
Ром 4:20 О, тәрәддүд етмәди вә **и.** гапылмады
Ром 11:23 Онлар да **и.** әл чәксәләр
Ром 3:3; Ибр 3:19.

ИМДАД, Ибр 2:18 сынагларла үзләшәнләрин **и.**
Лк 18:7.

ИМКАН, 2Кр 5:12 сизә бизимлә фәхр етмәк **и.**
Ром 12:18; Еф 2:18.

ИММАНУЕЛ, Мт 1:23.

ИМПЕРАТОР, Флп 1:13 **и.** гвардијасына

ИМТАҺАН, Лк 4:13 Иблис **и.** гуртарыб
1Кр 7:5 Шејтан сизи **и.** чәкмәсин

ИНАД, Ром 9:18 **и.** галмаға изин верир

ИНАДКАР, Ибр 3:8, 15 үрәјинизи **и.** етмәјин
Ибр 4:7 үрәјинизи **и.** етмәјин

ИНАДКАРЛЫГ, Һәв 19:9.

ИНАМ, Јәһ 11:26 мәнә **и.** јашајан өлмәјәчәк

ИНАМСЫЗЛЫГ, Мр 6:6 онларын **и.** тәәччүбләнди
Ибр 3:19 **и.** учбатындан о күнә јетишә
Мт 13:58.

ИНАНДЫРЫЧЫ, 1Кр 2:4 һикмәтли, **и.** сөзләрлә јох

ИНАНДЫРМАГ, Лк 16:31 дирилмәси дә онлары **и.**
1Јәһ 3:19 ону Аллаһын мәһәббәтинә **и.**

ИНАНЫЛМАЗ, Һәв 26:8 бәзиләринизә **и.** көрүнүр?

ИНАНМАГ, Јәһ 11:48 һамы она **и.** ромалылар
Ибр 11:6 Ону ахтаранлара мүкафат вердијинә **и.**
Јаг 2:19 Аллаһын тәк олдуғуна **и.**? Әчәб едирсән
1Јәһ 5:1 Исанын Мәсиһ олдуғуна **и.**
Јәһ 4:39; 7:48; 9:38.

ИНАНМАМАГ, 2Слк 2:12; 1Јәһ 4:1.

ИНДИ, Ром 8:18 **и.** чәкдијимиз әзијјәтләр

ИНИКАС, Кол 1:15.

ИНИЛДӘМӘК, Ром 8:22 хилгәт **и.** әзаб чәкир
2Кр 5:2.

ИНКАР, Мр 8:34 өзүнү **и.** етсин
Мр 14:68 Петер **и.** етди
1Тм 5:8 гејдинә галмырса, иманы **и.** едиб
Мт 26:70; Лк 9:23; Јәһ 18:25; Тит 1:16.

ИНКИШАФ, Кол 2:19 Аллаһын сајәсиндә **и.** едир
Еф 4:15; 1Тм 4:15.

ИНСАН, Мт 4:4 **И.** јалныз чөрәклә јашамамалыдыр
Мт 4:19 балыг јох, **и.** тутачагсыныз
Мт 15:9 өјрәтдикләри ади **и.** әмрләридир
Лк 16:15 **И.** көзүндә уча сајылан шеј ијрәнчдир
Јәһ 1:14 Сөз **и.** олуб арамызда јашады
Һәв 5:29 Аллаһа итаәт етмәлијик, **и.** јох
Һәв 14:15 Биз дә сизин кими ади **и.**
1Кр 9:8 билмәјин ки, дедикләрим **и.** дүшүнчәсинә
1Кр 15:47 Илк **и.** јердәндир
2Кр 1:12 сизә гаршы **и.** мүдриклији илә дејил
2Кр 10:3 **и.** принсипләринә әсасланараг дөјүшмүрүк
Гал 1:10 Јохса **и.** разы салмаг истәјирәм?
Гал 1:11 хош хәбәрин мәнбәји **и.** дејил
Еф 4:13 јеткин **и.** сәвијјәсинә
2Пт 3:11 Аллаһа сәдагәтдә нечә **и.** олмалысыныз
Һәв 2:17; Ром 7:14; 1Кр 1:25, 29; Флп 2:8; Кол 1:23; 2Тм 3:2; Ибр 2:17; 13:6.

ИНСАН ОҒЛУ, Мт 10:23 **и.** кәләчәк
Мт 12:40 **и.** да јерин бағрында үч күн-үч кечә
Мт 24:30 **и.** булудларын үзәриндә кәлдијини
Мр 13:26 **и.** булудларын үзәриндә кәлдијини
Лк 17:26 **и.** күнләриндә дә елә олачаг
Јәһ 6:62 **и.** әввәлләр олдуғу јерә гајытдығыны
Вәһј 14:14 Булудун үстүндә санки **и.** отурмушду
Мт 8:20; 16:28; 17:22; Лк 18:8; Јәһ 3:13.

ИНСАН ОҒРУСУ, 1Тм 1:10 кишибаз, **и.**, јаланчы

ИНСАНПӘРВӘРЛИК, Һәв 28:2.

ИНТИЗАР, Гал 3:23 зүһур едәчәк иманын **и.** чәкирдик
Лк 3:15; Јәһ 10:24; Ибр 10:27.

ИНЧИМӘК, Мт 15:12.

ИНЧИТМӘК, Вәһј 9:10 **и.** һакимијјәти варды
Мр 5:7.

ИОРДАН, Мр 1:9.

ИРАДӘ, Мт 6:10 Гој Сәнин **и.** јердә дә
Ром 9:19 ким Онун **и.** әксинә кедә биләр?
Ром 12:2 Аллаһын **и.** хош вә камил олдуғуна
Еф 1:9 Өз **и.** мүгәддәс сиррини бизә ачыглады
Еф 5:17 Јеһованын **и.** даима гаврајын
Кол 1:9 Аллаһын **и.** һаггындакы дәгиг биликлә
Ибр 10:10 Бу **и.** әсасән, мүгәддәс едилдик
Јаг 1:18 Өз **и.** мүвафиг олараг, бизи дүнјаја
1Јәһ 2:17 Аллаһын **и.** јеринә јетирән әбәди јашајыр
Вәһј 4:11 һәр шеј Сәнин **и.** мөвчуддур
Јәһ 6:39; Еф 1:5.

ИРӘЛИЛӘЈИШ, Флп 1:25.

ИРӘЛИЛӘМӘК, 2Тм 3:9.

ИСА, Мт 1:21 адыны **И.** гојарсан
Мт 27:37 Бу, јәһудиләрин падшаһы **И.**
Һәв 4:13 онлар **И.** илә бир јердә олан
Һәв 9:5 Мән сәнин тәгиб етдијин **И.**
Флп 2:10 һамысы **И.** ады гаршысында диз чөксүн
Bәhj 20:4 **И.** һаггында шаһидлик етдикләринә көрә
Мт 3:16; 27:17; Лк 2:43; Јәh 1:45; 17:3; Һәв 2:36; Ром 6:23; Ибр 2:9; 3:1; Bәhj 1:5.

ИСКАРИОТ, Мт 10:4; 26:14; Јәh 6:71.

ИСЛАҺ, 2Тм 3:16.

ИСЛАҺАТ, Һәв 24:2 халгымыз арасында **и.**

ИСМӘТЛӘ, Еф 5:27 јығынчаг **и.** онун гаршысына

ИСМӘТЛИ, Тит 2:5; 1Пт 3:2.

ИСПАНИЈА, Ром 15:24 **И.** кедәркән јолүстү

ИСРАИЛ, Ром 9:6 һамысы әсил **И.** мәнсуб дејил
Еф 2:12 **И.** чәмијјәтиндән кәнарда галыб
Һәв 13:23; Ибр 8:10.

ИСРАИЛЛИ, Јәh 1:47 Будур, әсил **и.**
Ром 11:1 Мән дә **и.**, Ибраһимин нәслиндән
2Кр 11:22.

ИССАХАР, Bәhj 7:7.

ИСТЕҺКАМ, 2Кр 10:4 күчлү **и.** јыхмаға
Лк 19:43.

ИСТӘК, Лк 22:42 мәним јох, Сәнин **и.** олсун
Јәh 5:30 мән өз **и.** јох, мәни көндәрәнин
1Кр 7:36 чинси **и.** чиловлаја билмирсә евләнсин
1Тм 5:11 сијаһыја алма, чүнки чинси **и.**
Тит 2:12 дүнјаја хас **и.** рәдд едиб
Јаг 4:1 Бәдәниниздә чарпышан күчлү **и.** дејилми?
1Пт 1:14 вахтилә һөкм сүрмүш **и.** ујмајын
2Пт 1:21 пејғәмбәрликләр һеч вахт инсан **и.** илә
1Јәh 2:16 бәдәнин **и.**, көзләрин **и.**
1Јәh 2:17 Дүнја өз **и.** илә бәрабәр кечиб кедир
Гал 5:24; 2Тм 2:22.

ИСТӘМӘК, Јәh 14:13 мәним адым наминә нә **и.**
Јәh 21:17 Шимон, мәни чох **и.**?
Ром 7:21 дүзкүн иш көрмәк **и.** пислик
Ром 9:18 Аллаһ кимә **и.** рәһм көстәрир
1Кр 12:18 бәдән үзвләрини **и.** кими јерләшдириб
Флп 2:13 Аллаһ һәрәкәтләринизи **и.** сәмтә
Bәhj 22:17 **И.** гој һәјат сујуну һавајы көтүрсүн
Мт 6:8; Јәh 11:5; 1Кр 1:22; Кол 1:27.

ИСТИ, Лк 12:55 дејирсиниз: Бәрк **и.** олачаг
Мт 20:12.

ИСТИГАМӘТ, Ром 8:14 руһунун көстәрдији **и.**

ИСТИНАД, Һәв 18:28 Мүгәддәс Јазылара **и.**

ИСТИФАДӘ, 2Пт 2:3 өз мәгсәдләри үчүн **и.**

ИСҺАГ, Ром 9:7 вәд едилмиш өвлад **И.**
Мт 8:11; Ибр 11:17, 20.

ИСҺАЛ, Һәв 28:8 ганлы **и.** хәстәлијинә

ИТ, 2Пт 2:22 **и.** гусдуғунун үстүнә гајыдыр

ИТАӘТ, Ибр 11:8 **и.** едиб мирас алачағы торпаға

ИТАӘТ, Һәв 5:29 лк нөвбәдә Аллаһа **и.** етмәлијик
Ром 5:19 бир шәхсин **и.** чохлу инсаны салеһ
Еф 6:5 Ej нөкәрләр, ағаларыныза **и.** един
2Слк 1:8 хош хәбәрә **и.** етмәјәнләрдән гисас
Тит 3:1 һөкумәтләрә **и.** етмәји даима хатырлат
Ибр 5:9 **и.** едән инсанларын әбәди хиласына
Ибр 11:8 **и.** едиб мирас алачағы торпаға јолланды
Ибр 13:17 рәһбәрлик едәнләрә **и.** един
Мт 8:27; Һәв 5:32; Ром 2:8; 6:17; 16:26; 1Кр 14:34; 2Кр 7:15; 10:6; Ибр 12:9; 1Пт 1:22; 3:1, 6; 4:17.

ИТАӘТКАР, Флп 2:8 өләнәдәк **и.** галды
2Кр 2:9; 1Тм 3:4; 1Пт 1:14.

ИТАӘТКАРЛЫГ, Ром 6:16 **и.** гулу олурсунуз

ИТАӘТЛИ, Ибр 5:8 **и.** олмағы өјрәнди
1Пт 1:2.

ИТАӘТСИЗ, Ром 10:21 үзүмә гајыдан **и.** халга
Еф 2:2 **и.** адамларда фәалијјәт көстәрән руһа
Еф 5:6; 1Тм 1:9; Тит 1:10.

ИТАӘТСИЗЛИК, Ром 5:19 бир нәфәрин **и.** чохлу
Ибр 2:2 **и.** әдаләтлә чәзаландырылырдыса
Ибр 3:18 Аллаһ **и.** едәнләрдән
2Кр 10:6; Тит 1:6; Ибр 4:11; 12:25.

ИТАЛИЈА, Ибр 13:24 **И.** бачы-гардашларын саламы

ИТИРМӘК, Лк 9:24 һәјатыны мәним уғрумда **и.**
2Кр 3:10 ганунлар топлусу шан-шөһрәтини **и.**
Мт 10:39; Јәh 18:9.

ИТМӘК, Лк 15:24 мәним оғлум **и.** тапылды

ИТМИШ, Мт 15:24.

ИТТИҺАМ, Мт 27:37 башы үзәриндә **и.**
Ром 5:13 һеч кәс күнаһына көрә **и.** олунмур
Ром 8:33 Аллаһын сечдији адамлары ким **и.**
1Тм 5:19 Ағсаггала гаршы **и.** ики вә ја үч шаһидин
Bәhj 12:10 гардашларымызы **и.** едән јерә атылды
Јәh 18:29.

ИТТИҺАМЧЫ, Һәв 25:16 **и.** илә үз-үзә
Һәв 25:18.

ИФА, Еф 5:19 руһани маһнылар **и.** един

ИФАДӘ, 2Кр 12:4 **и.** едилмәз сөзләр ешитмишди

ИФЛИЧ, 1Јәh 4:18 Горху инсаны **и.** едир
Мт 4:24; 9:2; Лк 5:24.

ИФША, Лк 3:19 Һироду пис ишләринә көрә **и.** едир
Јәh 3:20 әмәлләри **и.** олунмасын дејә нура
Еф 5:13 **И.** едиләси һәр бир әмәли нур үзә
2Пт 3:10 јер вә ишләр **и.** олуначаг

ИХТИЈАР, Јәh 19:11 үзәримдә **и.** олмазды
Һәв 1:7 бу **и.** Атама мәхсусдур
1Кр 7:4 Арвадын бәдәни өзүнүн јох, әринин **и.**
Һәв 26:12.

ИХТИЛАФ, Лк 12:51 Мән сүлһ јох, **и.** кәтирмишәм
1Кр 1:10 араныздa **и.** олмасын
1Кр 11:18; Гал 5:20.

ИЧИН-ИЧИН, Ром 8:23 көзләјәркән **и.** инилдәјирик

ИЧИРТМӘК, Bәhj 14:8.

ИЧКИ ДҮШКҮНҮ, 1Кр 5:11 **и.** әјләшмәјәсиниз
1Кр 6:10 нә **и.**, падшаһлыға кирмәјәчәкләр

ИЧМӘК, Мт 26:29 падшаһлыгда тәзә шәраб **и.**
1Кр 10:4.

ИЧ ҮЗҮ, 1Слк 2:5 **и.** кизләдән тамаһкарлар

ИЧАЗӘ, Һәв 21:39.

ИЧЛАС, Һәв 19:39.

ИЧРА, 2Слк 1:11 бүтүн јахшылығы **и.** етмәк
Јһл 15 һамы үәәриндә һөкмүнү **и.** етсин
Гал 6:2.

ИШ, Мт 24:46 агасы көләндә ону **и.** башында
Лк 22:23 көрәсән, бу **и.** ким едәчәк
Јәһ 9:4 мәни көндәрәнин **и.** көрмәлијик
Јәһ 14:12 бунлардан да бөјүк **и.** едәчәк
Јәһ 17:4 тапшырдығын **и.** баша чатдырдым
Һәв 26:20 төвбәни көстәрән **и.** көрмәклә
Ром 2:1 өзүн ејни **и.** көрүрсән
Ром 8:28 Аллаһ бүтүн **и.** елә көрүр ки
Ром 12:4 үзвләр ејни **и.** ичра етмирләр
Ром 12:11 **И.**ләнк олмајын
Флп 1:11 боллуча салеһ **и.** көрәсиниз
Тит 2:14 јахшы **и.** чан јандыран бир халг
Ибр 10:24 мәһәббәтә вә хејирхаһ **и.** тәшвир едәк
1Пт 4:15 башгаларынын **и.** гарышан адам кими
Һәв 6:3; 19:25; Ром 8:28; 1Кр 3:13; 12:11; 2Тм 3:17.

ИШАРӘ, 1Тм 1:18 Тимотеј, сәнә **и.** едән
Лк 1:22; Һәв 12:17; 19:33; 21:40.

ИШЫГ, Мт 5:16 нурунуз инсанларын гаршысында **и.**
Һәв 9:21 **и.** вермәјән адам дејил?
Һәв 26:13 күнәш нурундан да парлаг бир **и.** көлди
Вәһј 22:5.

ИШЫГЛАНДЫРМАГ, Вәһј 21:23, 23.

ИШЫГЛАНМАГ, Вәһј 18:1 бүтүн јер үзү **и.**

ИШКӘНЧӘ, Ибр 11:35 **и.** чәкирдләр

ИШКӘНЧӘ ДИРӘЈИ, Мт 27:40 оғлусанса, **и.** дүш
Мр 15:32 Гој Мәсиһ **и.** дүшсүн
Лк 9:23 **и.** көтүрүб күнбәкүн дашысын
Лк 23:26 **и.** онун белинә јүкләдиләр
Еф 2:16 **и.** васитәсилә ики халғдан бир бәдән тәшкил
Флп 2:8 **и.** үәәриндә өләнәдәк итаәткар галды
Флп 3:18 Мәсиһин **и.** дүшмәни кими һәрәкәт елир
Кол 2:14 **и.** мыхлајыб арадан көтүрдү
Ибр 12:2 **и.** чәклиј әзаблара дөзүү
Мт 10:38; 1Кр 1:17; Гал 6:14.

ИШЛӘМӘК, Мт 20:1 үәхмлүјүндә **и.** үчүн адам
Јәһ 5:17 Атам индијәдәк **и.**, мән дә **и.**
2Слк 3:10 **И.** истәмәјән јемәк дә јемәсин

ИШТАҺА, 1Пт 2:2.

ИШТИРАК, Мт 24:3 **и.** әламәти
Мт 24:37 инсан Оғлунун **и.** заманы елә олачаг
1Кр 15:23 **и.** заманы она мәхсус оланлар
2Пт 1:16 Агамыз Иса Мәсиһин үдрәти вә **и.**
2Пт 3:4 Бәс һаны онун вәд едилмиш **и.**?
1Јәһ 2:28 онун **и.** заманы ондан көнар
Мт 24:27; 1Слк 4:15; Јаг 5:7, 8.

ИШТИРАКЧЫ, Еф 3:6.

ИШЧИ, Мт 9:37 мәһсул бол, **и.** исә аздыр
Ром 4:4 **И.** верилән мааш лүтф јох
2Тм 2:15 алнычыг бир **и.** кими чыхасан

J

ЈАГУБ, Ром 9:13 **J.** севдим, Есава исә нифрәт
Ибр 11:9 Исһаг вә **J.** бирликдә чадырларда
Мт 22:32.

ЈАГУБ 1., Мт 4:21; Мр 10:35; Лк 6:14.

ЈАГУБ 2., Мт 10:3; Мр 15:40; Лк 24:10.

ЈАГУБ 3., Мт 13:55; 1Кр 15:7; Јаг 1:1.

ЈАҒ, Мт 25:4 гызлар **j.** габларыны да долдуруб
Мт 26:12; Лк 7:46; Ибр 1:9.

ЈАҒ ГАБЫ, Мт 25:4 гызлар **j.** доллуруб

ЈАД, Јәһ 10:5; Еф 2:12.

ЈАДА САЛМАГ, Лк 23:42.

ЈАДДАН ЧЫХАРТМАГ, Ибр 13:16.

ЈАД ЕТМӘК, Лк 22:19 Хатирәми **j.** үчүн
Һәв 10:31 Аллаһ хејирхаһ ишләрини **j.**
1Кр 11:25.

ЈАҒДЫРМАГ, Ром 3:5 гәәзбини **j.** әдаләтсизлик

ЈАДЛАШМАГ, Еф 4:18.

ЈАДЛАШМЫШ, Кол 1:21 Аллаһа гаршы **j.**

ЈАЗЫГ, Мт 15:32 Чамаата **j.** көлир
Мт 20:34 Исанын бу адамлара **j.** көлди
Ром 7:24 Нечә дә **j.** адамам!

ЈАЗЫҒЫ КӘЛМӘК, 2Кр 1:23.

ЈАЗЫЛАН, Лк 21:22 бүтүн **j.** јеринә јетәчәк
Ром 15:4 Әввәлчәдән **j.** һамысы исә бизә нәсиһәт
Вәһј 21:27 һәјат китабына **j.** кирәчәк
Вәһј 1:3.

ЈАЗЫЛАР, 2Тм 3:15 **J.** көрпәликдән билирсән

ЈАЗЫЛЫ, Кол 2:14 **j.** сәнәди ләғв етди

ЈАЗЫЛЫБ, 1Кр 10:11 горумаг мәгсәдилә **j.**
Мт 4:4.

ЈАЗЫЛМАГ, Вәһј 14:1 алынларында ады **j.**
Вәһј 17:5.

ЈАЗМАГ, Јәһ 5:46 о, мәним һаггымда **j.**
Јәһ 8:6 Иса әјилиб бармағы илә јердә нә исә **j.**
Јәһ 19:21 "Мән јәһудиләрин падшаһыјам" **j.**
Һәв 1:1, 2 Исанын көрдүјү ишләри һаггында **j.**
Јәһ 19:19; 21:24; Вәһј 1:11; 3:12; 21:5.

ЈАИР, Мр 5:22; Лк 8:41.

ЈАҒЫШ, Мт 5:45 **j.** салеһләрин, гејри-салеһләрин
Јаг 5:7 Әкинчи илк вә сон **j.** јағыб
Јаг 5:17; Вәһј 11:6.

ЈАЈ, Мт 24:32 билирсиниз **j.** јахындыр
Вәһј 6:2.

ЈАЈАН, 1Кр 9:14 хош хәбәри **j.** сајәсиндә

ЈАЈЫЛМАГ, Кол 1:6 дүнјада да **j.** бар кәтирир
2Слк 3:1 Јеһованын сөзү һәр јердә сүрәтлә **j.**
Флп 1:12.

ЈАЈЫНМАДАН, 1Кр 7:35 Агамыза **j.** хидмәт

ЈАЈЛЫГ, Јәһ 20:7; Һәв 19:12.

ЈАЈМАГ, 2Кр 2:14 билији бизим васитәмизлә **j.**

ЈАЛАН, Мт 27:64 Бу **j.** әввәлкиндән дә бәтәр
Јәһ 8:44 о, јаланчылыр вә **j.** атасылыр
Һәв 13:10 ичин һәр чүр **j.** вә писиклә долудур
Ром 1:25 Онлар Аллаһын һәгиғәтини **j.** дәјишдиләр
Еф 4:25 **j.** кәнара гојдуғунуз үчүн
Кол 3:9 Бир-биринизә **j.** данышмајын
2Слк 2:11 Аллаһ јол верир ки, онлар **j.** инансынлар
Ибр 6:18 **j.** данышмасы мүмкүн олмајан
1Пт 2:22 онун агзындан **j.** сөз чыхмамышды
Еф 4:14; 2Слк 2:10; 1Јәһ 4:6; Вәһј 14:5; 22:15.

ЈАЛАН ТӘЛИМЛӘР, 2Пт 2:13 өз **j.** јајырлар

ЈАЛАНЧЫ, Јәһ 8:44 о, **j.** вә јаланын атасыдыр
Ром 3:4 инсан **j.** чыхса да, Аллаһ доғручуллур

1Тм 6:20 **ј.** биликдән узаг лур
1Јәһ 1:10 Құнаһсызыг дејириксә, Ону **ј.** едирик
1Јәһ 5:10 Аллаһа инанмајан инсан Ону **ј.** едир
Мт 26:59; 1Тм 4:2; Тит 1:10; 1Јәһ 2:4, 22; 4:20; Вәһј 21:8, 27.

ЈАЛВАРЫШ, Ибр 5:7 Мәсиһ көз јашлары илә **ј.**
Ибр 5:7 Мәсиһ көз јашлары илә **ј.**
1Пт 3:12 Јеһованын гулағы онларын **ј.** ешидир

ЈАЛВАР-ЈАХАР, Лк 7:4 Исанын јанына кәлиб **ј.**

ЈАЛВАРМАГ, Јәһ 17:20, 21 **ј.** ки, араларында бирлик
Ром 8:27 мүгәддәсләрдән өтрү Она **ј.**
Еф 6:18 мүгәддәсләр үчүн **ј.**
1Тм 5:1 Јашлы кишиләри, атана **ј.** кими **ј.**
Ибр 12:19 Халг ешидәндә **ј.** ки, бир сөз дәмәсин
Ром 12:1; 2Кр 5:20; 6:1; Гал 4:12.

ЈАЛНЫЗ, Мт 4:4.

ЈАЛТАГЛАНМАГ, 1Слк 2:5 сизә **ј.**мамышыг
Јһл 16.

ЈАМАГ, Мт 9:16; Мр 2:21; Лк 5:36.

ЈАМАН, 2Тм 4:15 **ј.** мүгавимәт көстәрирди
2Тм 4:15.

ЈАНАГ, Мт 5:39 сағ **ј.** силлә вурарса, о бири **ј.**
Лк 6:29.

ЈАНДЫРЫБ-ЈАХМАГ, Ибр 10:27.

ЈАНДЫРМАГ, Ибр 12:29 Аллаһымыз **ј.** күлә
Вәһј 17:16 ону **ј.** күлә
Мт 13:30.

ЈАНЫНДА, Јәһ 13:23.

ЈАНЫНДА ОЛМАГ, Флп 2:12 **ј.** итаәткарлығынызын
Кол 2:5 Өзүм **ј.**, мәнән јаныныздајам
1Кр 5:3, 3.

ЈАНЛЫШ, 2Кр 10:5 һәр чүр **ј.** фикри табе етдиририк
Кол 2:8 фәлсәфә илә, пуч вә **ј.** фикирләр
2Слк 2:11 Аллаһ јол верир ки, **ј.** фикир онлара тәсир
2Пт 2:18 **ј.** һәјат сүрәнләрин әлиндән
1Слк 2:3.

ЈАНЛЫШ АДДЫМ, Ром 11:11, 12.

ЈАНМАГ, 1Кр 3:15 кимин иши **ј.**, зәрәр чәкәчәк
Вәһј 18:8 о, одда **ј.** күл олачаг
Лк 12:35; 1Пт 4:12; Вәһј 18:9.

ЈАРА, Һәв 16:33 апарыб **ј.** јуду
1Пт 2:24 Сиз онун **ј.** илә шәфа тапдыныз
Лк 16:21; Вәһј 16:2, 11.

ЈАРАГ, Ром 13:12 нурун **ј.** көјинәк
2Кр 6:7 сол әлдә салеһлик **с.** тутмагла
Еф 6:11 Аллаһын вердији бүтүн **ј.** әјнинизә көјин
Еф 6:13 Аллаһын вердији бүтүн **ј.** көтүрүн

ЈАРАДАН, Ром 1:25 **Ј.** гојуб
Кол 3:10 **Ј.** шәхсијәтини әкс етдирән
1Пт 4:19.

ЈАРАДЫЛМАГ, Јаг 3:9 Аллаһын бәнәәриндә **ј.**
Вәһј 4:11 Сәнин ираләнлә мөвчуддур вә **ј.**
Еф 2:10.

ЈАРАЛАМАГ, 1Тм 6:10 санки гылынчла **ј.** чохлу

ЈАРАЛЫ, Һәв 19:16.

ЈАРАМАЗ, Мт 24:48 әкәр **ј.** нөкәр үрәјиндә
Мт 25:30.

ЈАРАМАЈАН, Лк 17:10 һеч нәјә **ј.** нөкәрләрик

ЈАРАНАНДАН БӘРИ, Ром 1:20 дүнја **ј.** ајдын

ЈАРАНМАГ, Кол 1:16 онун васитәсилә **ј.**

ЈАРАРЛЫ, 2Кр 2:16 Бу хидмәтә ким **ј.**
2Кр 3:5 өз-өзүмүздән **ј.**, хәјр
Кол 1:12 сизи **ј.** едән Атаја шүкүр едәсиниз
1Тм 3:10 әввәлчә онларын **ј.** олуб-олмадығы
2Тм 2:2 тәлим вермәк үчүн **ј.** олсунлар
2Тм 2:24 Рәббин гулу тәлим вермәјә **ј.** олмалы
2Тм 3:8.

ЈАРАРСЫЗ, Еф 5:11.

ЈАРАШЫГЛЫ, Мт 23:27 заһирән **ј.** көрүнүр
1Кр 12:23.

ЈАРАШМАГ, 1Кр 11:13; Тит 2:1.

ЈАРЫШ, 1Кр 9:24 **ј.** иштирак едән гачышчыларын
1Кр 9:25 **Ј.** иштиракчысы нәфсинә һаким олур
2Тм 2:5 **Ј.** кимсә гајдалары позурса

ЈАРПАГ, Вәһј 22:2 Милләтләр онларын **ј.** шәфа

ЈАСАГ, 1Тм 4:3 јемәји **ј.** едирләр
2Кр 12:4.

ЈАҒ САТАН, Мт 25:9.

ЈАС ТУТМАГ, Вәһј 18:11 тачирләри дә **ј.**
Лк 6:25; Јаг 4:9.

ЈАТАГ, Ибр 13:4 никаһ **ј.**ләкәләнмәсин
Мр 6:55.

ЈАТМАГ, Мт 13:25 Адамлар **ј.** онун дүшмәни кәлди
1Слк 5:6 башгалары кими **ј.**мајаг

ЈАФФА, Һәв 9:42.

ЈАХЫН, Лк 10:27 **Ј.** өзүнү севдијин кими сев
Лк 10:36 ким адамын **ј.** кими давранды?
Ром 13:10; Еф 4:25.

ЈАХЫНЛАШАН, Ибр 7:25 Аллаһа **ј.** хиласына

ЈАХЫНЛАШМАГ, Јаг 4:8 Аллаһа **ј.** О да сизә **ј.**
Еф 3:12.

ЈАХЫНЛЫГ, 1Кр 6:16 фаһишә илә **ј.** едән

ЈАХШЫ, Мр 10:18 Аллаһдан башга **Ј.** шәхсијәт
Лк 18:19 Мәни нијә **Ј.** аллардырсан?
Ром 7:19 Үрәјим истәјән **ј.** шејн етмирәм
Ром 10:15 **Ј.** шејләр һаггында хош хәбәри
Гал 5:7 Сиз **ј.** гачырдыныз
1Тм 3:12 ушагларыны вә ев әһлини **ј.** идарә
Јаг 3:13.

ЈАХШЫ ИШ, 1Слк 5:21 **ј.** икиәлли јапышын
Јәһ 5:29; Ром 13:3; 1Пт 2:15; 4:19.

ЈАХШЫЛЫГ, Лк 6:27 нифрәт едәнләрә **ј.** един
Ром 3:12 Бир нәфәр дә олсун **ј.**едән јохлур
Ром 12:14 ләнәт јох, **ј.** диләјин
Ром 12:21 пислијә **ј.** галиб кәл
Гал 5:22 Руһун бәһрәси исә будур: сәбир, **ј.**
Гал 6:10 әләлхүсус иман гардашларымыза **ј.**
2Тм 3:3 залым, **ј.** дүшмәни
1Пт 3:17 **ј.** едәрәк әзаб чәкмәк
Һәв 10:38; 1Кр 10:33; 2Слк 1:11.

ЈАҺ, Вәһј 19:1 дејирди: **Ј.** мәдһ един!
Вәһј 19:1, 3, 4, 6.

ЈАШ, Ибр 11:11.

JАШАЈАН, Ром 7:20 дахилимдә **j.** күнаһ едир
Ибр 7:25.

JАШАЈЫШ, Һәв 17:26.

JАШАМАГ, Мт 4:4 Инсан јалныз чөрәклә **j.**
Јаһ 3:16 һеч бири мәһв олмасын, әбәди **j.**
Јаһ 6:51 Бу чөрәкдән јејән әбәди **j.**
Һәв 7:45 Јешуа дикәр милләтләрин **j.** торпаға
Һәв 9:31 јығынчар Аллаһын горхусу илә **j.**
Һәв 26:4 Чаванлығымдан бәри нечә **j.**
Ром 1:17 Салеһ иманы сајәсиндә **j.**
Ром 6:10 инди һәјатыны Аллаһ үчүн **j.**
Ром 6:11 Аллаһ үчүн **j.**
Ром 10:5 инсан Гануна там риајәт етмәклә **j.**
Ром 14:7 һеч биримиз јалныз өзүмүз үчүн **j.**
1Кр 3:16 билмирсинизә ки, Аллаһын руһу сиздә **j.**?
Гал 6:16 Бу гајдаја әсасән **j.**
Ефс 2:2 Бир заманлар бу дөврә ујғунлашыб **j.**
Ефс 4:1 алдығынызы дәвәтә лајиг **j.**
1Јаһ 2:17 ирадәсини јеринә јетирән әбәди **j.**
Вәһј 1:18 инди сағам вә әбәдијјән **j.**
Ром 8:13; 1Слк 4:17.

JАШЛЫ, Флм 9.

JЕДДИ, Ром 11:4 **j.** мин адам сахламышам
Вәһј 1:4 Асија вилајәтиндәки **j.** јығынчага:
Вәһј 1:20 **J.** чырағын вә саг әлимдә **j.** уллузун
Вәһј 13:1 **j.** башлы бир вәһши һејван чыхыр
Вәһј 15:6 **j.** бәла кәтирән **j.** мәләк
Вәһј 17:10 **j.** падшаһы тәмсил едир:
Һәв 6:3; Вәһј 17:1.

JЕДДИ ДӘФӘ, Мт 18:22 **J.** јох, јетмиш **j.**

JЕДИЗДИРМӘК, Мт 25:37 нә вахт ач көрүб **j.**

JЕКДИЛ, Флп 2:2 чан бир гәлбдә, **j.** олун
1Кр 1:10.

JЕКДИЛЛИК, Флп 1:27 бир фикирдә, **j.** ичиндә
Ром 15:6.

JЕКУН, Мт 24:3 дөврүн **j.** әламәти нә олачаг
Мт 28:20 дөврүн **j.** кими һәмишә сизинләјәм
Ибр 9:26 дөврләрин **j.** бирдәфәлик зүһур етди

JЕЖАНӘ ОҒУЛ, Јаһ 1:14 **j.** оғлуна верлији
Јаһ 3:16 Аллаһ **j.** Оғлуну гурбан верди
Јаһ 3:16 дүнјаны о гәдәр севир ки, **j.** Оғлуну
Јаһ 3:16 о гәдәр севир ки, **j.** онун уғрунда
Ибр 11:17 Ибраһим өз **j.** оғлуну гурбан
Јаһ 3:18; Ибр 11:17.

JЕМӘК, Мт 24:38 **j.**, ичир, евләнир, әрә кәдирди
Мт 24:45 вахтлы-вахтында **j.** пајларыны вермәк
Мт 26:26 **j.** јејәркән Иса чөрәк кәтүрүб
Лк 10:7 немәтләри **j.** вә ичин, үнки зәһмәткеш
Јаһ 4:34 Мәним **j.** мәни көндәрәнин ирадәсини
Ром 14:6 **j.** Јеһовадан өтрү **j.**
Ром 14:15 **j.** көрә гардашынын әһвалы позулурса
Ром 14:17 Аллаһын падшаһлығы **j.**-ичмәк јох
1Кр 10:21 һәм чиныјрин сүфрәсиндән **j.** билмәз
Кол 2:16 гој һеч кәс сизи **j.**, ичмәјә көрә
2Слк 3:10 Ишләмәк истәмәјән **j.** дә јемәсин
Ибр 12:16 Есав бир гарын **j.** өтрү
Вәһј 2:7 һәјат ағачынын мејвәләриндән **j.** ичәзә
Јаһ 6:53; Һәв 2:46; 1Кр 8:13.

JЕНИ, Јаһ 13:34 Сизә **j.** бир әмр верирәм
Ром 6:4 биз дә **j.** һәјата башлајаг
2Кр 5:17 **j.** шејләр пејда олду
2Кр 5:17 Мәсиһлә вәһдәтләлирсә, **j.** мәхлугдур
Кол 3:10 **j.** шәхсијјәти кејнинин
2Пт 3:13 **j.** бир көј вә **j.** јер көзләјирик
Вәһј 14:3 санки **j.** бир маһны охујурлар
Вәһј 21:5 Будур, Мән **j.** шејләр јаралырам
Гал 6:15; Ибр 10:20; Вәһј 3:12.

JЕНИДӘН, Ибр 6:6 Оғлуну **j.** дирәкдә едам
1Пт 1:23 Ахы сиз **j.** доғулмусунуз

JЕНИ ДӨВР, Мт 19:28 **j.** кәләндә һакимлик

JЕНИЛӘШМӘК, 2Кр 4:16 дахилән күнбәкүн **j.**
Ефс 4:23 әглинизи һәрәкәтә кәтирән гүввә илә **j.**

JЕР, Мт 5:5 Һәлимләр хошбәхтдирләр, **J.** онларын
Лк 2:14 **J.** инсанлара сүлһ нәсиб олсун
Јаһ 14:2 сизин үчүн **j.** һазырламаға кедирәм
Ром 13:1 һөкумәтләр онлара ајырдығы **j.** тутурлар
Ром 15:23 тәблиғ едилмәмиш **j.** галмајыб
2Пт 3:5 судан бәрк күтлә шәкилиндә чыхмыш **j.**
Вәһј 12:12 **J.** вә дәнизә исә вај олсун!
2Пт 3:13; Вәһј 12:6, 8; 21:1.

JЕРДӘКИ, Кол 3:22 гуллар, **j.** ағаларыныза итаәт

JЕРИМӘК, Јаһ 6:19 көлүн үәәри илә **j.** Исаны
1Кр 16:13 иман јолунда мәтанәтлә **j.**
1Јаһ 2:6 онунла ејни јолла **j.** борчлулур
Һәв 3:8.

JЕРИНӘ ЈЕТИРИЛМӘК, 2Тм 4:17 там **j.**

JЕРИНӘ ЈЕТИРМӘК, Мт 5:17 **j.** кәлмишәм
Ефс 6:6 Аллаһын ирадәсини силги-үрәкдән **j.**
2Тм 4:5 хидмәтини там **j.**
1Пт 4:3 милләтләрин истәјини **j.**
Јаг 1:23, 25.

JЕРИНӘ ЈЕТМӘК, Лк 18:31 бүтүн јаздыглары **j.**
Мт 2:15; 12:17; Лк 21:22.

JЕРИХО, Ибр 11:30 **J.** диварлары дағылды

JЕРУСӘЛИМ, Мт 23:37 Eh, **J.**,!
Лк 21:24 **J.** милләтләрин тапдағы алтында галачаг

JЕРУСӘЛЫМ, Гал 4:26 Сәмави **J.** азадлыр
Ибр 12:22 вар олан Аллаһын шәһәри сәмави **J.**
Вәһј 21:2 Јени **J.** көјдән енирди
Вәһј 3:12.

JЕР ҮЗҮ, Мт 24:14 хош хәбәр бүтүн **j.** тәблиғ
Ефс 6:3 **j.** өмрүн узун олачаг
Ибр 2:5 **j.** Аллаһ мәләкләрә табе етмәјиб
Вәһј 16:14 **j.** падшаһларынын јанына кедиб
Һәв 17:31; Ибр 1:6.

JЕТӨР, 2Кр 12:9 Лүтфүм сәнә **j.**
1Пт 4:3 **J.** ки, сиз кечмишдә

JЕТИМ, Јаг 1:27 **j.** ә дул гадынлара гајғы

JЕТИШДИРМӘК, Ибр 6:7 гиләја јарарлы битки **j.**

JЕТИШМӘК, Һәв 10:4 **j.** вә Аллаһ онлары јад
2Кр 7:1 там мүтәддәслијә **j.**
Ефс 4:13 иманда бирлијә **j.**
Ибр 4:3 Иман едән бизләр динчлик күнүнә **j.**
Флп 3:11; Ибр 4:6, 10; 1Пт 2:2.

JЕТКИН, 1Кр 2:6 **j.** адамларын арасында
1Кр 14:20 әглән ушаг олмајын, **j.** олун
Гал 6:1 **j.** мәсиһчиләр, ону дүзәлтмәјә чалышын
Ефс 4:13 **j.** инсан сәвијәсинә јетишәк

Флп 3:15 ким **j.**, гој бу чӯр фикирләшсин
Ибр 5:14 Бәрк гила исә **j.** адам үчүнлүр
Гал 6:1.

ЈЕТКИНЛИК, Ибр 6:1 **j.** доғру иәралиләјә

ЈЕТМИШ, Лк 10:1 **j.** шакирд тәјин едиб көндәрди

ЈЕФТАҺ, Ибр 11:32.

ЈЕҺОВА, Мт 4:10 **J.** сәҹдә гыл вә ибадәт ет
Мр 12:29 **J.** јеканә Аллаһдыр
Лк 1:46 Мәрјәм деди: Гәлбим **J.** учалдыр
Һәв 2:34 **J.** Ағама деди
Һәв 9:31 **J.** Аллаһын горхусу
Һәв 21:14 **J.** билән мәсләһәтдир
Ром 14:8 **J.** үчүн јашајырыг, **J.** үчүн өлүрүк
Ром 15:11 һамыныз **J.** мәдһ един, бүтүн халглар
1Кр 10:21 һәм **J.** сүфрәсиндән, һәм дә чинләрин
1Кр 10:26 јерин үстүндәкиләр **J.** мәхсуслур
2Кр 3:17 **J.** Руһдур
Еф 2:21 учалыб **J.** үчүн мүгәддәс мәбәд олур
Кол 3:23 инсанлар үчүн дејил, **J.** үчүн елирсиниз
2Слк 2:2 куја **J.** күнүнүн артыг кәлдијини
2Тм 2:19 **J.** Она мәхсус оланлары танујыр
Ибр 12:6 **J.** кими севирсә, ону тәрбијә едир
Ибр 13:6 **J.** мәнә дајағдыр, әсла горхмарам
Јаг 4:15 Әкәр **J.** мәсләһәт билсә, сағлыг олсун
Јаг 5:15 **J.** ону ајаға галдырачаг
1Пт 1:25 **J.** сөзү исә әбәди галыр
2Пт 3:9 **J.** Өз вәдини јеринә јетирмәјә кечикмир
Јһл 9 Микајыл деди: Гој **J.** сәни мәһкум етсин
Вәһ 4:8 **J.** мүгәддәс, мүгәддәс, мүгәддәсдир!
Вәһ 19:6 Гадир Аллаһымыз **J.** падшаһлыг етмәјә
Јәһ 1:23; 1Кр 1:31; Гал 3:6; Кол 3:13; Ибр 8:11; Јаг 5:11; 1Пт 3:12.

ЈЕҺОВАНИН СӘСИ, Һәв 7:31 Мусаја **J.**

ЈЕҺОВАНЫН, Мт 1:20 **J.** мәләји она көрүндү
Лк 1:38 Мәрјәм деди: Мән **J.** кәнизијәм
Лк 2:9 **J.** чалалы онларын әтрафына нур әләди
Јәһ 12:13 **J.** ады илә кәлән
1Слк 4:15 **J.** сөзүнә әсасланараг дејирик
1Слк 5:2 **J.** күнү кечә кәлән оғру кими кәләчәк
2Пт 3:10 **J.** күнү оғру кими кәләчәк

ЈЕҺОВАНЫН ҮҮНҮ, 2Слк 2:2; 2Пт 3:12.

ЈЕШАЈ, Ром 15:12.

ЈЕШАЈА, Мт 13:14 **J.** пејғәмбәрин бу сөзләри
Мт 15:7; Ром 15:12.

ЈЕШУА, Ибр 4:8.

ЈӘҺЈА 1., Мт 3:1 Вәфтизчи **J.** тәблиғ етмәјә башлады
Мт 11:11 Вәфтизчи **J.** бөјүјү олмајыб
Мт 14:10; 21:25; Мр 1:9; Лк 1:13.

ЈӘҺЈА 2., Вәһ 22:8 Мән, **J.**, бунлары көрдүм
Мт 4:21; Һәв 3:1; Гал 2:9; Вәһ 1:4.

ЈӘҺУДА (гәбилә), Ибр 8:8.

ЈӘҺУДА (Искариот), Мт 26:25; Лк 22:48.

ЈӘҺУДА (јер), Мт 2:6.

ЈӘҺУДА 1., Јһл 1 Иса Мәсиһин гулу **J.**

ЈӘҺУДА 2., Лк 6:16.

ЈӘҺУДЕЈА, Мт 24:16; Лк 21:21.

ЈӘҺУДИ, Ром 2:29 Дахилән **j.** олан әсил **j.**
Ром 3:29 Мәкәр Аллаһ јалныз **j.** Аллаһыдыр?
1Кр 1:23 Мәсиһ **j.** үчүн бир манеә
1Кр 9:20 **J.** бу јола кәтирмәк үчүн **j. j.** оллум
Гал 3:28 арануызда нә **j.**, нә јунан
Вәһ 3:9 јаланлан **j.** адландыранлары
Мт 2:2; 27:11; Кол 3:11.

ЈӘҺУДИ ДИНИ, Гал 1:13 әввәллар **j.** нечә

ЈИЈӘЛӘНМӘК, Һәв 7:22; 2Тм 2:25; Ибр 10:26.

ЈЫҒЫНЧАҒ, Һәв 16:5 **j.** бөјүјүрдү
Һәв 20:28 ганы баһасына алдығы **j.** отарасыныз
1Кр 14:34 гадынлар **j.** сакитчә динләсинләр
Еф 5:24 **j.** Мәсиһә табе олдуғу кими
Кол 1:18 Оғул бәдәнин, јәни **j.** башыдыр
Ибр 10:25 **j.** галмајаг
Ибр 12:23 аллары көјдә јазылмыш илкинләрин **j.**
1Кр 14:19; Гал 1:13; Еф 1:22.

ЈЫҒЫШМАГ, Мт 25:32 мүәлләтләр онун өнүндә **j.**
Лк 11:29 Исанын әтрафына чох адам **j.**
Һәв 2:46; 1Кр 5:4.

ЈЫҒМАГ, Мт 12:30 бир јердә **j.**мајан дағылыр
Мт 13:41 Мәләкләр падшаһлығындан **j.**
Мт 24:31 инсан Оғлунун сечдикләрини **j.**
Мр 13:27 сечдикләрини **j.**
Мр 13:27 сечдикләрини **j.**
Јәһ 4:36 әбәди һәјат үчүн мәһсул **j.**
Мт 3:12; Јәһ 11:52; Һәв 17:5; 28:3; 1Кр 16:2.

ЈЫРТЫЛМАГ, Мт 9:17.

ЈЫРТМАГ, Лк 5:37.

ЈЫХЫЛМАГ, Мт 21:44 дашын үстүнә **j.** әзилиб
Ром 11:11 јәни онлар бүдрәјиб тамам **j.**?
Ром 14:4 Ағасы өзү биләр, нөкәри дурсун вә ја **j.**
1Кр 10:12 еһтијатлы олсун ки, **j.**
2Пт 1:10 Буну етсәниз, һеч вахт **j.**
Лк 23:30.

ЈЫХЫЛМА ГАЈАСЫ, Ром 9:33.

ЈЫХМАГ, 2Кр 10:4 күчлу истеһкамлары **j.** галир
2Тм 2:18 Бу адамлар бәзиләринин иманыны **j.**

ЈОВШАН, Вәһ 8:11 О уллуузун ады **J.**

ЈОЗМАГ, Мт 16:3 нечә **j.** бачарырсыныз

ЈОЛ, Мт 3:3 Онун **j.** һамарлајын
Мт 7:13 мәһбә апаран **j.** енли вә кенишдир
Мт 7:14 һәјата апаран гапы дар, **j.** енсиздир
Мт 22:9 Буна көрә әә шәһәрдән чыхан **j.**
Јәһ 14:6 **J.**, һәгигәт вә һәјат мәнәм
Јәһ 16:13 Һәгигәт руһу сизә **j.** көстәрәчәк
Һәв 9:2 Шаул бу **J.** мәнсуб олан һәр кәси
Һәв 19:9 **J.** тәһгир едәндә
Һәв 22:4 Мән бу **J.** јолчуларыны тәгиб едир
Һәв 24:14 онларын "әгидәт" адландырдыглары **j.**
Ром 11:33 Онун **j.** тәдгиголунмазлыр!
1Кр 10:13 сынаг вахты чыхыш **j.** көстәрәчәк
1Кр 15:58 Онун **j.** чәкдијиниз зәһмәт һәдәр
Ибр 10:20 јени вә чанлы бир **j.** ачды
Ибр 12:13 дүз **j.** дан ајрылмајын
2Пт 2:15 Бу адамлар дүз **j.** гојуб
1Јәһ 1:6 онда һәгигәт **j.** јеримирик
Вәһ 15:3 **j.** доғру вә сәләһдир
Мт 10:5; 13:4; Мр 11:8; Ром 4:12; 5:2; 2Кр 12:18; 2Пт 2:2.

ЈОЛА ГОЈМАГ, Ибр 9:10 һәр шеји **j.** үчүн

ЈОЛДАН ДӨНМӘК, Ибр 3:10 үрәји һәмишә **ј.**
ЈОЛДАН ЧЫХАРМАГ, Лк 23:2 халғымызы **ј.**
Ром 16:18 ширин дилдә әә јалтаглыгла **ј.**
1Слк 3:5 бирдән Иблис сизи **ј.**
2Пт 2:14 Онлар зәифләри **ј.**
Бәһј 18:23 өз спиритизминдә бүтүн милләтләри **ј.**
ЈОЛДАН ЧЫХАРТМАГ, Мт 24:24 сечилмишләри **ј.**
Гал 3:1 Ej дүшүнчәсиз галатијалылар! Ким сизи **ј.**
1Јәһ 3:7 Әзиз балалар, гој һеч ким сизи **ј.**
ЈОЛДАН ЧЫХМАГ, Гал 6:1 мугајат олун ки, **ј.**
ЈОЛДАШ, Лк 5:7; Ибр 1:9.
ЈОЛДАШЛЫГ, 2Слк 3:14 онунла **ј.** етмәјин
ЈОЛЛАНМАГ, Мт 21:33.
ЈОЛУ АЗМАГ, Ром 3:12 Һамы **ј.**, һеч бири ишә
ЈОЛУНА ГОЈМАГ, 1Кр 11:34 кәләндә **ј.**
ЈОЛУНУ АЗМЫШ, 1Пт 2:25 јолуну **а.** гојунлар
ЈОРҒАН-ДӨШӘК, Һәв 5:15.
ЈОРУЛМАГ, Гал 6:9 **ј.**мајар, чүнки бичәчәјик
ЈОХ ЕДИЛМӘК, Ибр 12:27 сарсылыб **ј.** биллирир
ЈОХЛАМА, 1Пт 2:12 **ј.** күнүндә Аллаһы мәдһ
ЈОХЛАМАГ, Лк 19:44 сән **ј.** вахтыны сезмәдин
2Кр 13:5 Иман јолунда олуб-олмадығынызы **ј.**
1Кр 14:24; 1Јәһ 4:1.
ЈОХСУЛ, Лк 4:18 **ј.** хош хәбәри бәјан етмәк
2Кр 6:10 санки **ј.**, амма чохларыны варландырырыг
2Кр 8:9 сизин уғрунузда **ј.** олду ки
1Тм 5:5 **ј.** гадын үмидини Аллаһа бағлајыр
Јг 2:5 Аллаһ бу дүнјада **ј.** оланлары
Мт 11:5; 2Кр 8:2.
ЈОХСУЛЛУГ, 2Кр 8:9 **ј.** сајәсиндә варланасынызы
Бәһј 2:9 сәнин **ј.** ичиндә олдуғуну билирәм
ЈУБАНМАДАН, 2Тм 4:2 бу ишә **ј.** көр
ЈУВА, Мт 21:13 ону гуллур **ј.** дөндәрирсиниз
Бәһј 18:2.
ЈУЈУЛМАГ, Һәв 3:19; 1Кр 6:11.
ЈУМАГ, Ибр 10:4 ганы күнаһлары **ј.** билмәз
Бәһј 7:14 либасларыны Гузунун ганында **ј.**
Јәһ 9:11; 13:5.
ЈУМРУГ, 1Кр 9:26 **ј.** елә атырам ки
ЈУНАН, 1Кр 1:22 **ј.** һикмәт ахтарырлар
Гал 3:28 нә јәһуди, нә **ј.**, нә гул, нә азад
Ром 1:16; 1Кр 10:32; 12:13.
ЈУНАНЧА, Јәһ 19:20.
ЈУНУС, Мт 12:39 **Ј.** пејғәмбәрин әламәтиндән
Лк 11:30.
ЈУРД, Мт 13:57 һөрмәт көрмәдији өз **ј.**
ЈУСИФ 1., Һәв 7:9; Ибр 11:22.
ЈУСИФ 2., Мт 1:19; Лк 3:23; Јәһ 6:42.
ЈУХАРЫ, Јәһ 8:28.
ЈУХАРЫ БАШ, Мт 23:6; Лк 11:43; 14:7.
ЈУХАРЫДАН, Тит 2:15 сәнә **ј.** ашағыја бахмасын
ЈУХУ, Мт 25:5 гызлар мүрәкүләјиб **ј.** кетдиләр
Јәһ 11:11 Лазар **ј.** кәлиб
Јәһ 11:13 елә бildиләр ки, Иса ади **ј.** данышыр
Ром 11:8 Аллаһ онлара дәрин **ј.**, көрмәјә
Ром 13:11 **ј.** ојанмағын вахты кәлдијини
1Кр 15:20 Мәсиһ өлүм **ј.** дириләнләрдән илк
1Кр 15:51 һамымыз өлүм **ј.** кетмәјәчәјик
1Слк 4:13 өлүм **ј.** илә јатанлар барәсиндә
Мт 27:52; Һәв 7:60; 13:36; 1Кр 15:6; 1Слк 4:14;
2Пт 3:4.
ЈУЗ, Мт 18:12 кимнсә **ј.** гојуну олса
ЈУЗБАШЫ, Лк 7:2, 6.
ЈУЗГАТ, Мт 13:8 Бири **ј.**, дикәри алтмышгат
Мр 10:30 бу дөврдә **ј.** алачаг
ЈУЗ ГЫРХ ДӨРД МИН, Бәһј 7:4; 14:1, 3.
ЈУЈӨН, Јг 3:3 Атын агзына **ј.** кечириб, рам
ЈУҚ, Мт 11:28 **ј.** агыр оланлар, јаныма кәлин
Мт 11:30 бојундуруғум раһат, **ј.** јүнкүлүр
Мт 23:4 агыр **ј.** бағлајыб инсанларын чијнинә
Лк 11:46 чамаатын бојнуна агыр **ј.** гојурсунуз
Гал 6:2 Бир-биринизин **ј.** дашыјын
Гал 6:5 һәр кәс өз мәсулијјәт **ј.** дашыјачаг
2Слк 3:8.
ЈУҚЛӨМӘК, Лк 21:34 һәјатын гајғылары илә **ј.**
ЈУҚСӘК, Ром 12:3 артыг **ј.** фикирдә олмајын
Флп 2:9 Аллаһ ону даһа **ј.** мөвгејә учалтды
1Пт 2:13 Ән **ј.** вәзифә тутдуғуна көрә падшаһа
ЈУҚСӘЛМӘК, Һәв 5:31 Аллаһ ону Өндәр кими **ј.**
Мт 11:23.
ЈУҚСӘЛТМӘК, Мт 23:12 Өзүнү **ј.** алчалдылачаг
ЈУРУШ, 2Кр 2:14.

К

КАЈАФА, Јәһ 11:49; 18:13, 28; Һәв 4:6.
КАМИЛ, Мт 5:48 Атаныз **к.** олдуғу кими, сиз дә
Јәһ 17:23 онлар **к.** бирлијә јетишсинләр
Ром 12:2 Аллаһын ирадәсинин **к.** олдуғуна әмин
Ибр 7:19 Ганун һеч нәји **к.** етмәди
1Јәһ 4:18 **К.** мәһәббәт горхуну говур
Флп 3:12; Јг 1:17.
КАМИЛЛӘШДИРӘН, Ибр 12:2 иманымызын **к.**
КАМИЛЛӘШМИШ, Ибр 7:28 әбәдилик **к.** Оғулу
КАМИЛЛИК, Ибр 2:10 әзаблар васитәсилә **к.**
Ибр 10:14 адамлары әбәдилик **к.** јетишдирди
Ибр 11:40 онлар биәсиз **к.** јетишмәсинләр дејә
Ибр 5:9; 7:11.
КАНА, Јәһ 2:1; 4:46.
КАПЕРНАҺУМ, Мт 11:23 **К.**, Бирбаша Мәзара
Мт 4:13; Јәһ 2:12; 6:59.
КАР, Мр 7:37.
КАСЫБ, Јәһ 12:8 **К.** һәмишә јаныныздадыр
Мт 19:21; Мр 12:43.
КАТИБ, Һәв 19:35 шәһәр **к.** күтләни сакитләшдириб
КАҺИН, Ибр 3:1 баш **к.** вә елчи кими гәбул
Ибр 7:15 Мелхиседегә бәнзәр бир **к.** мејдана чыхыр
1Пт 2:5 руһани гурбанлар тәгдим етмәк **к.**
1Пт 2:9 **к.** тајфасы, мүгәддәс милләт
Бәһј 20:6 Аллаһын гаршысында **к.** кими мин ил
Јәһ 19:15; Ибр 5:5; 9:25.
КАҺИНЛИК, Ибр 7:24 **к.** вәзифәсиндә хәләфи
Ибр 7:11.
КЕЈФИЈЈӨТ, Ром 1:20 Онун көзәкөрүнмәз **к.**
КЕРУВ, Ибр 9:5 Сандығын үстүндә шанлы **к.** варды

КЕФ, Лк 16:19 дәбдәбә ичиндә вә **к.** кечирирди
Jar 5:5 дүнјада јашајыб **к.** чәкмисиниз
КЕФЛӘНМӘК, Јәh 2:10 **к.** сонра исә али шәрабы
КЕФ МӘЧЛИСИ, 1Пт 4:3 **к.,** сәрхошлуға
Ром 13:13; Гал 5:21.
КЕЧИ, Мт 25:32 гојунлары **к.** ајырдығы кими
Ибр 9:12 **к.** вә чәнкәләрин ганы илә јох, өз
Ибр 10:4.
КЕЧМӘК, Ибр 11:29 Мисирлиләр дә **к.** истәјәндә
КЕШИК, Гал 3:23 Ганунун **к.** алтында идик
КЕШИКЧИ, Һәв 16:35 мүлки мәмурлар **к.** көндәриб
Мт 27:66.
КӘДӘР, Јәh 16:20 **к.** севинчә дөнәчәк
2Кр 7:9 **к.** Аллаһа мәгбулдур
2Кр 7:10 Аллаһа мәгбул **к.** әввәлчә төвбәјә
КӘДӘРЛӘНДИРМӘК, Еф 4:30 руһуну **к.**мәјин
КӘДӘРЛӘНМӘК, 1Слк 4:13 кими **к.**мәјин
Jar 4:9 **К.**, јас тутун, аглајын
КӘЛӘК, Лк 20:23.
КӘЛЛӘ, Мт 27:33; Мр 15:22; Лк 23:33.
КӘНАР, 1Кр 5:13 пис адамы араныздан **к.** елин
1Тм 3:7 **к.** адамлар онун һаггында јахшы
Ибр 13:11 лешн дүшәркәдән **к.** јандырылыр
КӘНАРА ЧЫХМАГ, 2Јәh 9 тәлимләриндән **к.**
КӘНД, Мт 9:35; 10:11; Мр 6:6.
КӘНДИР, Јәh 2:15 Иса **к.** бир гамчы дүзәллиб
КӘНИЗ, Лк 1:38.
КӘС, 2Кр 5:16 һеч **к.** чисмани бахымдан
КӘСМӘК, Һәв 10:13 Петер, дур, **к.** вә јe
КӘТАН, Bəhj 19:8 **к.** салеһ ишләрини биллдирир
Bəhj 19:14.
КӘТИЛ, Һәв 2:35; Ибр 10:13; Jar 2:3.
КӘФӘН, Лк 24:12; Јәh 20:5, 7.
КӘФӘНЛӘМӘК, Јәh 19:40.
КӘФФАРӘ, Ибр 9:5 көлкәси **к.** гапағыны
КИДРОН, Јәh 18:1.
КИЛИТЛӘМӘК, Јәh 20:19.
КИН, Еф 4:31.
КИР, 1Пт 3:21 Вәфтиз бәдәнин **к.** тәмизләнмәси
КИСӘ, Лк 12:33; 22:36.
КИТАБ, Ибр 9:19 **к.** вә халғын үзәринә чиләди
Мр 12:26; Һәв 19:19; Гал 3:10.
КИТАБӘЛӘР, 2Кр 3:3 даш **к.** јох, әтдән олан **к.**
Ибр 9:4.
КИФА, 1Кр 9:5; 15:5; Гал 2:14.
КИФАЈӘТ, 2Кр 2:6.
КИЧИК, Мт 11:11 падшаһлыгда ән **к.** ондан
Мт 25:40 гардашларымдан ән **к.** үчүн етдиниз
Ибр 7:7 бөјүк **к.** хејир-дуа верир
Ибр 8:11 **к.** тутмуш бөјүјәдәк Мәни таныјачаг
1Кр 15:9.
КИЧИК СҮРҮ, Лк 12:32 Горхма **к.**
КИЧИЛТМӘК, Мт 18:4.
КИЧИЧИК, Лк 12:26; Jar 3:5.
КИШ, Һәв 13:21.
КИШИ, Ром 1:27 **к. к.** әхлагсызлыг етдиләр
2Кр 11:2 **к.** сизи мән нишанламышам
КИШИБАЗ, 1Кр 6:9.
КОБУД, Кол 3:19 Ејн әрләр **к.** давранмајын
КОР, Мт 15:14 Әкәр **к. к.** бәләдчилик едәрсә
2Кр 4:4 имансызларын әһнини **к.** едиб
Мт 11:5; 20:34; 23:24; Лк 7:22; Јәh 12:40; 1Јәh 2:11.
КОРЛАМАГ, 1Кр 15:33 јахшы вәрдишләри **к.**
КОРЛАНМАГ, 2Кр 11:3.
КОРЛУГ, Еф 4:28.
КОРНИЛИ, Һәв 10:1, 3, 22, 24, 30, 31.
КӨЗ, Ром 12:20 онун башына **к.** јығачагсан
КӨЗӘРМЫШ, 2Пт 3:10 јерин **к.** тәркиб һиссәләри
Bəhj 3:15 нә сојугсан, нә дә **и.**
КӨК, Ром 11:16 **к.** мүгәддәсдирсә, будаглар
1Тм 6:10 пислијин **к.** пулпәрәстликдир
Ибр 12:15 араныздa зәһәрли **к.** бој атыб
Мт 13:21; Ром 11:18.
КӨК АТМАГ, Кол 2:7 Исада **к.** бөјүјүн
КӨКӘЛТМӘК, Jar 5:5 үрәјинизи бәсләјиб **к.**
КӨК САЛМАГ, Еф 3:17 тәмәл үзәриндә **к.**
КӨЛӘ, Јәh 8:34 күнаһ ишләјән адам күнаһын **к.**
Ром 8:15 инсаны **к.** едиб јенидән горхуја
Һәв 7:7.
КӨЛӘЛИК, Гал 2:4 бизи тамамилә **к.** салмаг
Гал 5:1 **к.** бојундуруғу алтына кирмәјин
Ибр 2:15 **к.** әсарәтиндә оланларын һамысыны
Гал 4:24.
КӨЛӢӘ, Кол 2:17 кәләчәјин **к.,** керчәклик исә
Ибр 8:5 символик тимсалы вә **к.**
Ибр 10:1 әсли јох, **к.** олдуғундан инсанлар
Jar 1:17 О, **к.** кими дәјишкән дејил
Лк 1:35.
КӨМӘК
1Кр 12:28 шәфа вермә, **к.** етмә, рәһбәрлик етмә
Ибр 2:16 мәләкләрә јох, Ибраһимин нәслинә **к.**
Һәв 16:9; Ибр 4:16.
КӨМӘКЛИК, Флп 4:3 бу гадынлара **к.** көстәрәсән
КӨМӘКЧИ, Јәh 14:16 сизә башга бир **к.** верәчәк
Јәh 14:26 **К.**, јәни мүтәддәс руһ
Јәh 15:26 **к.** мәним һаггымда шаһадәт верәчәк
Јәh 16:7 чыхыб кетмәсәм, **к.** кәлмәјәчәк
Ром 8:26 руһ зәифликләримиздә бизә **к.** олур
Ибр 13:6.
КӨНҮЛ, 1Пт 5:2 сүрүнү отарын, **к.** хошлуғу илә
КӨРПӘ, Мт 11:25 кизләдиб **к.** ачдын
1Кр 14:20 Пислијә гаршы исә **к.** олун
Мт 21:16; Һәв 7:19; 1Кр 3:1; 1Слк 2:7.
КӨРПӘЛИК, 2Тм 3:15 Јазылары **к.** билирсән
КӨТӘК, Лк 12:47 нөкәр чохлу **к.** јејәчәк
Лк 12:48; 2Кр 11:24.
КӨҺНӘ, Ром 6:6 **к.** шәхсијјәтимиз
КӨҺНӘЛМӘК, Ибр 8:13 әввәлки әһдин **к.**
КӨЧҮРТМӘК, Кол 1:13 Оғлунун падшаһлығына **к.**
Ибр 11:5 Ханок, иманы сајәсиндә, **к.**

КҮБАР, Лк 19:12 **К.** аиләдән олан бир адам

КҮКҮРД, Bəhj 21:8 агибәти од вә **к.** јанан көл
Bəhj 19:20.

КҮЛӘК, Мр 4:39 **К.** јатды, әтрафа сүкут чөкдү
Һәв 2:2 шиддәтли **к.** сәсинә охшар бир сәс
Еф 4:14 һәр чүр тәлим **к.** ора-бура апардығы
Bəhj 7:1 Онлар јерин дөрд **к.** тутуб
Мт 7:25; Јəh 3:8.

КҮЛӘШ, 1Кр 3:12 Бу бүнөврәнин үстүндә **к.**

КҮНЧ, Һәв 4:11 бу даш **к.** әсас дашы олду

КҮРӘ, Мт 13:42.

КҮРӘК, Мт 3:12; Лк 3:17.

КҮРӘН, Bəhj 6:4.

КҮРСҮ, Ром 14:10 Аллаһын мәһкәмә **к.**
Јəh 19:13; Һәв 18:12; 25:10; 2Кр 5:10.

КҮТ, Ром 11:25 **к.** вәзијәтдә галачаг

КҮТЛӘ, 2Пр 3:5 бәрк **к.** шәкилиндә чыхмыш јер
Һәв 19:40.

КҮТЛӘШМӘК, Ром 11:7 үрәји **к.**
Ром 11:7 Галанларынын исә үрәји **к.**
Ибр 5:11 зеһнинә **к.** үчүн

КҮФР, Мт 12:31 руһа гаршы сөјләнилмиш **к.**
Мр 3:29 мүтәддәс руһа гаршы **к.** данышан
Һәв 13:45 **к.** даныша-даныша Павелин дедикләринә
Bəhj 16:21 бу долуја көрә Аллаһа **к.** етдиләр
Мр 14:64; Јəh 10:33; Һәв 6:11; 1Тм 1:13, 20; 2Тм 3:2;
Bəhj 2:9; 13:6.

КҮФРЛҮ, Bəhj 17:3.

КҮЧӘ, Мт 12:19; Һәв 5:15.

КҮЧҮК, Мт 15:26.

К

КЕЈИМ, 1Тм 2:9 ләјагәтли **к.**, һәја
Мт 6:28.

КЕЈИНМӘК, Кол 3:12 шәфгәти, сәбири **к.**
Мт 6:29; Лк 12:27; Bəhj 19:8.

КЕЈМӘК, Мт 6:25 нә **к.** дејә гајғы чәкмәк
Bəhj 3:18; 4:4; 11:3.

КЕНИШ, Мт 7:13 мәнвә апаран јол енли вә **к.**

КЕНИШЛИК, Еф 3:18.

КЕННЕСАРЕТ, Мт 14:34; Лк 5:1.

КЕРИ, Ром 11:35 инди О **к.** гајтармалыдыр?

КЕРИ ГАЈЫТМАГ, Лк 19:12.

КЕРИ ЧӘКИЛМӘК, Ибр 10:38 **к.**, гәлбим разы

КЕРЧӘКЛИК, Кол 2:17 **к.** исә Мәсиһдәдир
Ибр 9:24 Мәсиһ **к.** сүрәти олан

КЕТМӘК, 1Пт 2:21 онун изи илә **к.**

КЕТСЕМАНИ, Мт 26:36; Мр 14:32.

КЕЧӘ, Јəh 9:4 **К.** јахынлашыр
Ром 13:12 **К.** кечир, күн јахынлашыр
1Слк 5:2 Јеһованын күнү **к.** кәлән оғру кими
Bəhj 22:5 Артыг **к.** олмајачаг
1Слк 5:5.

КЕЧӘ-КҮНДҮЗ, Лк 18:7; Bəhj 7:15; 12:10.

КЕЧИКМӘК, 2Пт 3:9 Јеһова **к.**мир. Хејр!

КӘЗДИРМӘК, Ром 13:4.

КӘЛ, Bəhj 22:17 һәр кәс гој: «**К.**!», — десин

КӘЛӘЧӘК, Ром 8:38 нә өлүм, нә һәјат, нә **к.**
Һәв 16:16; Ибр 10:1; 13:14.

КӘЛӘЧӘКДӘ, 1Тм 4:1 **к.** бәзиләри

КӘЛИН, Тит 2:4 чаван **к.** әрләрини севмәји
Јəh 3:29; Bəhj 18:23.

КӘЛИР, Һәв 19:25.

КӘЛМӘК, Мт 24:44 көзләмәдијиниз саатда **к.**
1Кр 11:26 Ағамыз **к.** онун өлүмүнү бәјан етмиш

КӘМИ, Јаг 3:4; 1Пт 3:20; Bəhj 18:19.

КӘНЧ, 1Тм 4:12 **к.** олдуғуна көрә һеч кәс
Һәв 2:17; 1Тм 5:2.

КӘНЧЛИК, 2Тм 2:22 **к.** хас истәкләрдән гач

КӘТИРМӘК, 1Кр 9:20 Јəhудиләри бу јола **к.**
1Кр 9:19.

КИДЕОН, Ибр 11:32 **К.**, Барак, Шимшон

КИЗЛӘДИЛМИШ, Кол 1:26 **к.** мүтәддәс сирри

КИЗЛӘТМӘК, Мт 11:25 ағыллы адамлардан **к.**
Лк 9:45 онлардан **к.** ки, мәнасыны анламасынлар
Bəhj 6:16.

КИЗЛИ, Мт 5:14 шәһәр **к.** гала билмәз
Мт 10:26 **к.** шеј јохлар ки, үстү ачылмасын
1Кр 2:7 Аллаһын **к.** сахладығы һикмәтдән бәһс
Еф 3:9 Аллаһын **к.** сахладығы мүтәддәс сиррин
Мт 6:4; Ром 2:16; 1Тм 5:25.

КИЗЛИНДӘ, Bəhj 2:17 **к.** олан манна

КИЛ, Ром 9:21.

КИЛЕЈЛӘНМӘК, Јаг 5:9 бир-бириниздән **к.**мәјин

КИРМӘК, Һәв 14:22 Аллаһын падшаһлығына **к.**
2Кр 6:14 ејни бојундуруға **к.**мәјин
Ром 5:12; Ибр 9:12.

КИРОВ, Һәв 17:9.

КӨЗ, Мт 5:29 сағ **к.** сәни күнаһа сүрүкләјирсә
Ром 12:17 һамынын **к.** јахшы сајылан ишләри көрүн
1Кр 2:9 **к.** көрүб, нә гулаг ешидиб
1Кр 15:52 бир **к.** гыпрымында
2Кр 8:21 инсанларын **к.** дүрүст олмаға чалышырыг
Еф 1:18 гәлбинизин **к.** нурландырсын
Ибр 12:2 **к.** Исадан әјырмајар
1Пт 3:12 Јеһованын **к.** салеһләрин үстүндәдир
1Јəh 2:16 бәдәнин истәји, **к.** истәји
Bəhj 1:7 Ону һамы өз **к.** илә көрәчәк
Bəhj 21:4 Аллаһ инсанларын **к.** бүтүн јашлары
Мт 13:16; Мр 8:18; Лк 11:34; Һәв 9:12; 2Кр 4:18.

КӨЗ БАҒЛАМАГ, 2Пт 3:5 билә-билә **к.**

КӨЗ-ГУЛАГ, Ром 16:17 бүдрәдәнләрдән **к.**

КӨЗДӘН ГОЈМАГ, 2Слк 3:14 **к.** гојмајын

КӨЗДӘН ДҮШМӘК, 1Кр 9:27 өзүм Аллаһын **к.**
2Кр 13:7.

КӨЗДӘН ПӘРДӘ АСМАГ, Еф 6:6; Кол 3:22.

КӨЗ ДИКМӘК, Һәв 20:33 нә дә палтарына **к.**
Флп 2:6 Онун мөвгејинә **к.**
Јаг 4:2 Өлдуруршүнүз, башгасынын малына **к.**

КӨЗ ӘВӘЗИНӘ КӨЗ, Мт 5:38.

КӨЗӘКӨРҮНМӘЗ, Мт 6:6 **к.** Атана дуа ет
Ром 1:20 Онун **к.** кејфијәтләри
Кол 1:15 О, **к.** Аллаһын иникасы

1Тм 1:17 әбәдијјәт Падшаһы, ж. Аллаһ
Ибр 11:27 Ж. Аллаһы көрүрмүш кими мәтин иди

ЖӨЗӘЛ, Ром 10:15 бәјан едәнләрин ајаглары ж.
2Тм 1:14 руһун көмәји илә ж. әманәти горујуб

ЖӨЗӘ ЧАРПМАГ, 2Кр 10:1.

ЖӨЗ ЈАШЫ, Bәhј 21:4 инсанларын ж. силәчәк
Лк 7:38; Ибр 5:7; Bәhј 7:17.

ЖӨЗ ЈУММАГ, 1Слк 4:7 натәмизлијә ж. дејил

ЖӨЗЛӘМӘК, Һәв 3:21 вахта гәдәр көјдә ж.
Ром 8:19 Бүтүн хилгәт вахты ж.
1Кр 1:7 Мәсиһин зүһуруну сәбирсизликлә ж.
Ибр 13:14 сәбирсизликлә кәләчәк шәһәри ж.
1Пт 4:18 горхмајан күнаһлылары нә ж.?!
Лк 21:26; Ром 8:25; Гал 5:5; Флп 3:20; 1Слк 1:10.

ЖӨЈ, Мт 18:18 јердә бағладығыныз һәр шеј ж.
Јәh 3:13 Һеч бир инсан ж. чыхмајыб
Һәв 2:34 Давуд исә ж. галхмајыб
1Кр 15:49 ж. јарадылмышын да симасында олачағыг
Еф 2:6 бизи Иса илә биркә ж. отуртду
2Пт 3:5 гәдим заманларда ж. вә сујун
2Пт 3:10 О күн ж. сүрәтлә, курулту илә кечиб
2Пт 3:13 вәдинә көрә јени бир ж. вә јени јер
Bәhј 12:7 Сонра ж. мүһарибә олду
Bәhј 19:11 ачылмыш ж. вә бир ағ ат көрдүм
Мт 24:35; Лк 17:24;
Еф 1:20; Ибр 12:29.

ЖӨЈ ГУРШАҒЫ, Bәhј 4:3; 10:1.

ЖӨЈӘМ КОЛУ, Мр 12:26; Һәв 7:30, 35.

ЖӨЈӘРЧИН, Мт 3:16 Аллаһын руһу ж. кими
Мт 10:16 илан кими еһтијатлы, ж. кими мәсум
Мт 21:12.

ЖӨЈЛӘР, 2Кр 12:2 о, ж. апарылмышды
Флп 3:14 ж. дәвәти мүкафатыны алмаг үчүн
Ибр 3:1 Ж. дәвәтинә лајиг көрүлмүш

ЖӨЛ, Bәhј 19:20 күкүрдлә јанан аловлу ж.
Bәhј 21:8 од вә күкүрдлә јанан ж. олачаг

ЖӨНДӘРӘН, Ром 10:15 ж. олмаса ким тәблиғ

ЖӨНДӘРМӘК, Мт 10:16 гузу кими ж.
Мт 11:10 габағынча Өз елчими ж.
Јәh 20:21 Атам мәни дүнјаја ж. кими, мән дә
Гал 4:4 вахт тамам оланда Аллаһ Оғлуну ж.
Мт 13:41; Лк 10:1; Јәh 8:42; 14:26;
Һәв 3:20; 8:14; 9:17; 1Кр 1:17; 1Јәh 4:9.

ЖӨРКӘМ, Мт 17:2 Исанын ж. дәјишди
2Кр 10:10 ж. фағыр, нитги сөнүкдүр
Мт 28:3.

ЖӨРКӘМЛИ, 2Кр 11:5 ж. һәвариләриниздән

ЖӨРМӘК, Мт 5:8 Үрәји тәмизләр Аллаһы ж.
Мт 13:14 Бахмағына бахачагсыныз, бир шеј ж.
Мт 27:53 бир чохлары онлары ж.
Јәh 1:18 һеч ким һеч вахт Аллаһы ж.мәмишдир
Јәh 8:56 Ибраһим мәним күнүмү ж. үмиди илә
Јәh 14:9 Мәни ж. Атаны да ж.
Јәh 20:29 Мәни ж. үчүн инандын?
Һәв 10:34 ж. Аллаһымыз ајры-сечкилик етмәјән
Һәв 17:22 Афиналылар! Ж. ки, аллаһлара садигсиниз
Ибр 11:13 вәд едилән шејләри узагдан ж.
1Јәh 4:20 чүнки ж. гардашыны севмәјән

ЖӨРҮНӘН, 2Кр 5:7 ж. шејләрә јох, имана
Кол 1:16 ж. вә көрүнмәз һәр шеј

ЖӨРҮНМӘЈӘН, 2Кр 4:18 көзлә ж. шејләрә
Ибр 11:1 Иман көзлә ж. шејләрин әслиндә мөвчуд

ЖӨРҮНМӘК, Јәh 21:1 Иса шакирдләринә ж.
Һәв 26:16 Мән сәнә она көрә ж. ки
Ром 1:20 дүнја јаранандан бәри ајдын ж.
Ром 8:24 бир шеј көзлә ж., о артыг үмид дејил
1Кр 15:8; 2Кр 13:7; 1Тм 6:16; Bәhј 11:19.

ЖӨСТӘРИШ, 1Тм 1:5 Бу ж. мәгсәди одур ки
1Тм 1:18 Тимотеј бу көстәриши верирәм ки
Тит 1:5 ж. вердијим кими, ағсаггаллар
Һәв 10:22; 20:22; 1Тм 5:21.

ЖӨСТӘРМӘК, Лк 16:15 өзүнүзү салеһ ж.
Јәh 12:38 Јеһова голунун күчүнү кимә ж.?
Bәhј 22:6.

ЖӨТҮРМӘК, 1Кр 9:5; Еф 6:17.

ЖУРУЛТУ, 2Пт 3:10 көјләр ж. илә кечиб кедәчәк

ЖУШӘДАШЫ, Мт 21:42 рәдд етдикләри даш әсас ж.
Еф 2:20 тәмәлин ж. исә Мәсиһ Исадыр
1Пт 2:7 бәнналарын рәдд етдији һәмин о даш ж.
Мр 12:10; 1Пт 2:6.

ЖҮВӘНМӘК, 2Кр 1:18 Нечә ки, Аллаһа ж.
Флп 3:3 чисмани шејләрә ж.мәјин

ЖҮДМӘК, Флп 2:4 Јалныз өз хејринизи ж.мәјин

ЖҮЗӘРАН, Еф 6:3 ж. хош, өмрүн узун

ЖҮЗЖҮ, 1Кр 13:12; Јаг 1:23.

ЖҮЛӘН, Лк 6:25 Инди ж., вај һалыныза

ЖҮЛМӘК, Һәв 17:32 бәзиләрини ж. тутду

ЖҮЛҮШ, Јаг 4:9 Гој ж. јаса дөнсүн

ЖҮМҮШ, Мт 26:15 Јәһудаја отуз ж. пул
Јаг 5:3 Гызылыныз, ж. пас атыб
Мт 28:12; Һәв 3:6.

ЖҮН, Мт 24:22 о ж. гысалдылачаг
Мр 13:20 сечдији адамлара көрә ж. гысалдачаг
Мр 13:32 О ж. вә ја сааты һеч кәс билмир
Һәв 17:31 О, бир ж. тәјин едиб
Ром 14:5 Кимсә бир ж. о бирисиндән вачиб сајыр
Ром 14:6 Һәр һансы бир ж. үстүнлүк верән
2Кр 6:2 Мәһз инди илтифат вахтыдыр! Хилас ж.!
Ибр 10:25 о ж. јахынлашдығыны көрдүкчә
2Пт 3:8 Јеһованын көзүндә бир ж. мин илә
Лк 24:21; Ром 13:12.

ЖҮНАҺ, Мт 12:31 мүгәддәс руһа гаршы ж.
Мт 13:41 Мәләкләр ж. сүрүкләјән һәр шеји
Мт 18:15 онунла тәкликдә даныш, ж. үзүнә де
Мт 26:28 бир чохларынын ж. әфв етмәк үчүн
Мр 3:29 руһа гаршы күфр әбәдијјән ж.
Лк 23:4 Мән бу адамда бир ж. көрмүрәм
Јәh 1:29 Бәшәријјәтин ж. јујан Аллаһын Гузусу
Һәв 3:19 ж. јујулмасы үчүн төвбә един
Ром 3:23 һамы ж. ишләди
Ром 4:8 Ж. алынмајан инсан нә хошбәхтдир!
Ром 4:25 бизим ж. өтрү өлүмә тәслим етди
Ром 5:12 өлүм дә ж. васитәсилә дүнјаја кирдији
Ром 5:15 бир нәфәрин ж. учбатындан чохлу адам
Ром 5:21 ж. өлүм бәшәријјәт үзәриндә ағалыг
Ром 6:23 ж. өдәдији һагг өлүмдүр
Ром 7:7 мән ж. нә олдуғуну билмәздим

Ром 8:2 сәни **и.** вә өлүм ганунундан азад
Ром 14:23 Иманла көрүлмәјән һәр бир иш исә **и.**
1Кр 6:18 бәдәнинә гаршы **и.** ишләјир
2Кр 5:21 бизләнә өтрү **и.** гурбаны етди ки
Гал 3:19 **и.** ашкар етмәк үчүн әлавә едилди
Еф 4:26 Гәзәбләнсәниз дә **и.** ишләмәјин
Кол 2:13 О, лүтфкарлыгла бүтүн **и.** бағышлады
Ибр 7:26 пак, **и.**ләкәләнмәмиш бир баш каһинә
Ибр 10:12 **и.** јумар үчүн әбәди дәјәри олан
Ибр 10:17 Онларын **и.** вә һагсыз әмәлләрини
Ибр 10:26 биләә-биләә **и.** ишләјириксә
Ибр 12:1 **и.** әјнимиздән чыхарағ
Јаг 1:15 нәфс бојлу галыб **и.** доғур
Јаг 4:17 билир, амма көрмүрсә, о, **и.** едир
Јаг 5:15 **и.** ишләјибсә, тәсири бағышланачаг
1Пт 4:1 әзаб чәкән инсан даһа **и.** етмир
1Јәһ 3:6 Онунла вәһдәтдә олан **и.** ишләмир
1Јәһ 3:8 **И.** ишләјән адам исә Иблисдәндир
Вәһј 18:4 онун **и.** шәрик олмајасыныз
Мт 6:12; Һәв 10:43; 24:16; 2Кр 5:19; 1Тм 5:20, 24; Ибр 9:15; 11:25; 1Јәһ 1:8, 9; 2:1; 5:16.

КҮНАҺКАР, Лк 15:7 көјдә бир **и.** өтрү
Лк 18:13 Ја Аллаһ, мән **и.** рәһмин кәлсин
Јаг 5:20 **и.** сәһв јолдан гајтаран

КҮНАҺЛЫ, Мт 11:19 вә **и.** досту
Лк 15:2 Бу адам **и.** отуруб-дурур
Јәһ 9:31 Аллаһ **и.** адамлары динләмир
Ром 5:6 **и.** адамлар уғрунда өлдү
Ром 5:8 биз һәлә **и.** икән Мәсиһ уғрумузда
Ром 5:19 чохлу инсаны **и.** етди
Ром 6:6 **и.** бәдәнимиз үзәримиздә ағалыг
1Тм 1:9 Ганун **и.,** сәдәгәтсиз адамлар үчүн
1Тм 1:15 **и.** адамлары хилас етмәк үчүн кәлди
1Пт 4:18 Аллаһдан горхмајан **и.** нә көзләјир
Вәһј 22:11 **И.** адам пис ишиндән галмыр
Лк 13:4.

КҮНДОҒАН, Вәһј 16:12 **К.** галхан

КҮНӘШ, Мт 13:43 Салеһләр **и.** кими
Һәв 2:20 **и.** әүлмәтә гәрг олачаг
Лк 21:25; Вәһј 7:16.

КҮРЗӘ, Мт 23:33 Ејәфи иланлар, **к.** балалары!

КҮЧ, Лк 11:20 чинләри Аллаһын **к.** илә говурамса
Ром 7:8 күнаһ әмрдән **к.** алыб
2Кр 12:9 Мәсиһин **к.** чалыр кими үзәримдә галсын
Флп 4:13 верәнин сајәсиндә һәр шејә **к.** чатыр
Кол 1:29 мәндә фәалијјәт көстәрән **к.**
1Тм 1:12 Мәнә **к.** верән Ағамыз Мәсиһ
2Тм 1:7 Аллаһ бизә горхаглыг рүһу јох, **к.**
2Тм 4:17 Ағамыз мәнә **к.** верирди ки
Ром 1:16; 4:20; 2Тм 2:1; 1Пт 1:5.

КҮЧ-БӘЛА, 1Пт 4:18 салеһ **к.** илә хилас олурса

КҮЧЛӘНДИРМӘК, Һәв 20:32.

КҮЧЛҮ, 1Кр 1:26 мүдрик, **к.** адам чох дејил
1Кр 1:27 **к.** угандырмаг үчүн зәиф сајдыгы
2Кр 10:4 Аллаһын сајәсиндә **к.** истеһкамлары
2Кр 12:10 мән мәһз зәиф оланда **к.**
1Пт 5:9 **К.** иманла она мүгавимәт көстәрин
Ибр 11:34.

КҮЧСҮЗ, Ром 15:1 күчлүләр, **к.** зәифликләрини
1Кр 2:3 Мән јаныныза кәләндә **к.** идим

Л

ЛАГЕЈД, 1Тм 4:14 знама **л.** јанашма
Ибр 2:3 мәһтәшәм хиласа **л.** јанашсаг

ЛАҒА ГОЈМАГ, Лк 23:11 мүһафизәчиләр ону **л.**
Ибр 11:36 **л.,** кимиси гамчыланыр
Лк 18:32; 22:63.

ЛАЗАР, Лк 16:20; Јәһ 11:1, 2; 12:1.

ЛАЗЫМ, 1Кр 12:21 Көз әлә: мәнә **л.** дејилсән

ЛАЈИГ, Мт 10:10 әәнмәткеш рузијә **л.**
Лк 20:35 јашамаға **л.** көрүләнләр
Һәв 5:41 Һәвариләр Исанын ады наминә тәһгирә **л.**
Һәв 13:46 әбәди һәјата **л.** һесаб етмирсиниз
Һәв 26:31 Бу адам өлүмә **л.** бир иш көрмүр
Еф 4:1 алдығыныз дәвәтә **л.** јашајын
Флп 1:27 хош хәбәрә **л.** јашајын ки
Кол 1:10 Јеһованын адына **л.** јашајараг
1Слк 2:12 Аллаһа **л.** һәјат сүрәсиниз
2Слк 1:5 падшаһлығына **л.** көрүләчәксиниз
2Слк 1:11 Аллаһ сизи алдығыныз дәвәтә **л.** билсин
1Тм 5:17 агсагаллар икигат һөрмәтә **л.**
1Тм 5:18 Зәнмәткеш наггыны алмаға **л.**
Ибр 3:1 Көјләр дәвәтинә **л.** көрүлмүш
Ибр 11:38 Бүтүн дүнја онлара **л.** дејилди
Вәһј 4:11 Јеһова, Сән шөһрәтә, һөрмәтә **л.**
Лк 23:15; Һәв 23:29; Ром 1:32; 1Тм 1:15.

ЛАЈИГЛИ, Ром 1:27 тамамилә **л.** чәза алдылар
2Слк 2:10 о адамлар **л.** нагларыны алачаглар

ЛАЛ, Мт 9:32; 15:30.

ЛАМЕХ, Лк 3:36.

ЛАОДИКИЈА, Кол 2:1; 4:16; Вәһј 1:11; 3:14.

ЛЕВИ, Вәһј 7:7.

ЛӘГӘБ, Лк 6:15.

ЛӘҒВ, Гал 3:17 вәди **л.** етмир
Кол 2:14.

ЛӘЈАГӘТЛИ, Флп 4:8 **л.** нә варса, дүшүнүн
1Тм 2:9 **л.** кејимлә, һәја вә әдәб-әрканла

ЛӘКӘ, 2Пт 2:13.

ЛӘКӘЛӘМӘК, Јаг 3:6 дил бүтүн бәдәни **л.**

ЛӘКӘЛӘНМӘК, Ибр 7:26 пак, күнаһла **л.**мәмиш
Ибр 13:4 никаһ јатағы **л.**мәсин

ЛӘКӘСИЗ, Флп 2:15 **л.** вә түсурсуз өвладлары
Јаг 1:27 дүнјада **л.** сахламаглан ибарәтдир
1Пт 1:4 бизә әбәди, **л.** вә солмаз мирас верди
Јһд 24 јыхылмаглан горуја билән вә **л.** кәтирә
Еф 5:27; 1Тм 6:14; 1Пт 1:19; 2Пт 3:14.

ЛӘНӘТ, Јәһ 7:49 **л.** кәлмиш чамаатын Ганундан
Ром 12:14 **л.** јох, јахшылыг диләјин
Гал 3:13 Диреклән асылан адама **л.** олсун
Гал 3:13 Ганунун **л.** азад етди
Јаг 3:10 Ејниағыздан тәриф дә чыхыр, **л.** дә
1Кр 12:3; 16:22; Гал 1:8; Вәһј 22:3.

ЛӘНӘК, Ром 12:11 Ишиниздә **л.** олмајын

ЛӘНӘКИМӘК, Ибр 10:37 пәхс кәләчәк, **л.**мәјәчәк

ЛӘРЗӘ, Ибр 12:26 Аллаһын сәси јер үзүнү **л.**

ЛӘҺЧӘ, Мт 26:73 Бу, **л.** дә билинир

ЛИБАС, Мр 15:17 Исанын әјнинә бәнөвшәји **л.**
Лк 7:25 зәриф **л.** кејмиш адамы көрмәјә

Лк 16:19 варлы адам кәтан **л.** кәјинир
1Пт 3:4 сакит вә һәлим овғатын чүрүмәјән **л.**
Вәһј 7:14 **л.** Гузунун ганында јујуб
1Пт 3:3; Вәһј 3:18; 6:11; 7:9, 13.

ЛИВИЈА, Һәв 2:10 **Л.** Киренаја јахын

ЛИРА, Вәһј 15:2 Онларын әлиндә Аллаһын **л.** варды
Вәһј 14:2.

ЛОВҒА, Ром 12:16 **л.** хүлјалара дүшмәјин
Ром 12:16 **л.** хүлјалара дүшмәјин
2Пт 2:18 Онлар бош вә **л.** сөзләр данышырлар
Ром 1:30; 11:20.

ЛОВҒАЛАНМА, 1Јһ 2:16 **л.** Атадан дејил

ЛОВҒАЛАНМАГ, 1Кр 13:4 Мәһәббәт **л.**мыр
Јаг 3:5 Дил јаман **л.**
1Кр 4:6.

ЛОВҒАЛЫГ, 2Кр 11:17 өјүнәнләрә хас **л.**
Мр 7:22.

ЛОИДА, 2Тм 1:5 нәнән **Л.** вә анан Евникидә

ЛӨВБӘР, Ибр 6:19 үмид кәми **л.** кимидир

ЛӨВҺӘЧИК, Јһ 19:19 Пилат бир **л.** үзәринә

ЛУКА, Кол 4:14; 2Тм 4:11.

ЛУТ, Лк 17:28 **Л.** күнләриндә дә белә или
2Пт 2:7 әзаб чәкән салеһ **Л.** исә гуртарды

ЛУТУН АРВАДЫ, Лк 17:32 **Л.** јадыныздан

ЛУТ-ҮРЈАН, Кол 2:15 һөкумәтләри **л.** етди

ЛУТФ, Ром 5:15 Аллаһын **л.** вә әнамы сајәсиндә
Ром 5:21 **л.** Агамыз сајәсиндә һөкм сүрсүн
Ром 6:1 **Л.** чохалсын дејә күнаһ ишләмәјә
Ром 11:6 **л.** сајәсиндә дирсә, әмәлләрә көрә дејил
2Кр 12:9 **Л.** сәнә јетәр
Еф 2:8 сиз бу **л.** сајәсиндә хилас олдунуз
Ибр 2:9 Аллаһын **л.** илә һәр кәсин әвәзинә өлүмү
Ибр 4:16 кәлин **л.** тахтына јахынлашаг ки
Јаг 4:6 Аллаһ тәвазөкарлара исә **л.** көстәрир
Јəһ 1:17; Һәв 6:8; Ром 5:15; 2Кр 6:1; Еф 2:7;
Ибр 10:29; 12:28.

М

МААШ, Ром 4:4 **м.** лүтф јох, әәһмәт һаггыдыр

МАГОГ, Вәһј 20:8 Гогу вә **М.** јоллан

МАДДИ ЈАРДЫМ, 1Кр 16:1.

МАЈА, Мт 16:6 фәрисејләрин **м.** көзләјин
Лк 13:21 Бир гадын **м.** көтүрүб уна гатды
1Кр 5:7 көһнә **м.** атын
Гал 5:9 Азачыг **м.** бүтүн хәмири ачыдыр
Мт 13:33; 16:12; Мр 8:15; Лк 12:1.

МАЈАСЫЗ, Мт 26:17 **М.** Чөрәк бајрамынын илк
1Кр 5:7 сиз **м.** олмалысынызы
1Кр 5:8 **м.** сәмимијјәт чөрәкләри илә

МАКЕДОНИЈА, Һәв 16:9 **М.** кәл
Һәв 20:1; 1Кр 16:5; 2Кр 8:1; 1Слк 1:7; 4:10.

МАЛ, Лк 15:13 бүтүн **м.** пуч етди
Лк 16:9 дүнја **м.** илә дост газанын
1Кр 7:30 **м.** алан **м.** олмајан кими
Лк 15:12; 16:11.

МАЛ-ГАРА, 1Кр 15:39.

МАНЕ, Мр 9:38 Биз она **м.** олмаға чалышдыг
Һәв 11:17 мән кимәм ки, Аллаһа **м.** олум
Гал 5:7 итаәт етмәјинизә ким **м.** олду

МАНЕӨ, Мт 18:7 **м.** көрә вај дүнјанын һалына

МАННА, Јəһ 6:49 әчдадларынызы сәһрада **м.**
Ибр 9:4 **м.** илә долу гызыл габ, Һарунун әсасы
Вәһј 2:17 кизлиндә олан **м.** вә ағ даш верәчәјәм

МАРТА, Лк 10:41; Јəһ 11:39; 12:2.

МАТ-МӘӘТТӘЛ, Лк 2:18; Һәв 7:31.

МАТТА, Мт 9:9; 10:3; Лк 6:15; Һәв 1:13.

МАҺНЫ, Һәв 16:25 Павел вә Сила дуа елиб **м.**
Еф 5:19 руһани **м.** ифа елин
Кол 3:16 руһани **м.** өјүд-нәсиһәт верин
Вәһј 15:3 Гузунун **м.** охујурдулар

МЕЈВӨ, Мт 7:19 Јахшы **м.** кәтирмәјән ағачы
Лк 6:43 Јахшы ағач чүрүк **м.** вермәз

МЕЈИЛЛИ, 2Тм 3:6 күнаһ ишләмәјә **м.**

МЕЈНӨ, Јəһ 15:1 Мән һәгиги үзүм **м.**
Вәһј 14:18 үзүм **м.** салхыларыны јығ

МЕЛХИСЕДЕГ, Ибр 5:6 **М.** бәнзәр каһинсән
Ибр 6:20; 7:1, 15.

МЕМАР, Ибр 3:3 **м.** тиклији евдән даһа бөјүк
Ибр 11:10 **м.** вә иншаатчысы Аллаһ

МЕСОПОТАМИЈА, Һәв 2:9.

МЕТУШЕЛАҺ, Лк 3:37.

МЕҺРИБАНЛЫГ, Ром 15:7 бир-бириниз **м.**
2Кр 13:11 аранызда **м.** олсун
Ром 14:1.

МӘБӘД, Мт 27:51 **м.** пәрдәси чырылыб
Лк 21:5 **м.** көзәл дашларла
Јəһ 2:15 онларын һамысыны **м.** говду
Јəһ 2:19 Бу **м.** дағылын, мән ону үч күнә бәрпа
Һәв 17:24 Ө, инсан әли илә тикилмиш **м.** јашамыр
1Кр 3:16 сиз Аллаһын **м.**
2Кр 6:16 Аллаһын **м.** бүтүнләрлә ортаг нәји ола биләр?
Еф 2:21 Јеһова үчүн мүгәддәс **м.** олур
2Слк 2:4 Аллаһын **м.** отуруб
Вәһј 3:12 Аллаһымын **м.** сүтун едәчәјәм
Вәһј 7:15 кечә-күндүз Онун **м.** Она ибадәт
Вәһј 11:19 Көјдә Аллаһын **м.** мүгәддәс отаглары
Мт 4:5; Лк 4:9.

МӘБЛӘҒ, Мт 27:9.

МӘҒБӘРӘ, Мт 23:29 салеһләрин **м.** бәзәјир

МӘҒБУЛ, 2Кр 7:10 Аллаһа **м.** кәдәр төвбәјә
Еф 5:10 Рәббә нәјин **м.** олдуғуна әмин олун
Ибр 10:6 Јандырма гурбанлары Сәнә **м.** дејилди
Ибр 13:21 Она **м.** нә варса
1Пт 2:5 Аллаһа **м.** руһани гурбанлар тәгдим
Ром 12:1; 1Тм 2:3; Ибр 2:10.

МӘГСӘД, Ром 14:13 **м.** гојун, јыхмајасынызы
1Тм 1:5 көстәришин **м.** одур ки
Мт 11:12.

МӘҒЗ, Ибр 8:1 дејиләнләрин **м.** будур:
Вәһј 19:10 пејғәмбәрликләрин **м.**

МӘҒЛУБ, 2Пт 2:20 јенидән чиркаба гајыдыб **м.**
Вәһј 11:7 вәһши һејван онлары **м.** елиб өлдүрәчәк
Вәһј 12:8 Әждаһа **м.** олду
Вәһј 12:11.

МӘҒРУР, Јаг 4:6 Аллаһ **м.** гаршы чыхыр

МӘҒРУРЛУГ, Јаг 4:16.

МӘДӘ, 1Тм 5:23 **М.** ағрылара көрә арабир

МӘДҺ, Мт 5:16 ишләринизи көрүб Атанызы **м.**
Ибр 13:15 **м.** гурбаны тәгдим едәк
Лк 2:13; Һәв 2:47; Ром 15:6; Јаг 5:13; 1Пт 2:12.

МӘДҺИЈЈӘ, Мт 26:30 **м.** охујуб Зејтун
Кол 3:16 **м.** вә көзәл руһани маһныларла

МӘӘТТӘЛ, Һәв 2:6 Онлар бу ишә **м.** галмышдылар
1Пт 4:4 Онлар **м.** галырлар, ахы сиз артыг онларла

МӘЗАР, Мт 16:18 **М.** она галиб кәлә
Лк 10:15 Бирбаша **М.** уғрајачагсан!
Һәв 2:27 Сән мәни **М.** гојмајачагсан
Һәв 2:31 Мәсиһин дириләчәјини, **М.** галмајачағыны
Вәһј 1:18 Өлүм илә **М.** ачарлары мәндәдир
Вәһј 20:14 өлүм вә **М.** да одлу көлә атылды
Мт 11:23; Лк 16:23; Вәһј 6:8; 20:13.

МӘЗӘММӘТ, 2Кр 2:6 **м.** белә адама кифајәт
1Слк 2:11 тәсәлли верир, лазым кәләндә **м.**
1Тм 5:1 Јашлы кишиләри сәртликлә **м.** етмә
Вәһј 3:19 әзиз олан адамлары мән **м.** едирәм
2Тм 4:2.

МӘЗЛУМ, Лк 4:18.

МӘЗМУР, Кол 3:16 **м.**, руһани маһныларла
Лк 20:42; Еф 5:19.

МӘЗҺӘБ, Һәв 26:5 тәләбкар **м.** мүвафиг олараг

МӘЈУС, Флп 2:26.

МӘКАН, Еф 2:22 мәскән салачағы бир **м.**
Јһд 6.

МӘКТӘБ, Јәһ 7:15 дини **м.** тәһсил алмајыб?
Һәв 19:9 Тираннын **м.** мәрузәләрлә чыхыш

МӘКТУБ, Һәв 23:25; 2Кр 10:11.

МӘЛӘК, 1Кр 4:9 **м.** үчүн бир тамашаја
1Кр 6:3 билмирсиниз ки, **м.** мүһакимә едәчәјик?
2Кр 11:14 Шејтан да нур **м.** чилдинә кирир
2Кр 12:7 тикан кими дешән Шејтанын **м.** верилиб
1Пт 1:12 **М.** дә бу шејләри дәрк етмәк
Вәһј 22:6 гулларына көстәрмәк үчүн **м.** көндәрди
Мт 22:30; 28:2; Лк 2:13; Һәв 5:19; Гал 1:8; Ибр 13:2;
2Пт 2:4, 11.

МӘЛИКӘ, Мт 12:42 чәнуб **м.** дирилиб мәһкум
Вәһј 18:7 Мән тахтда отурмуш бир **м.**

МӘЛҺӘМ, Вәһј 3:18 **м.** алыб көзләринә

МӘМНУН, 1Кр 7:33 Евли адам арвадыны **м.**
1Слк 2:4 инсанлары јох, Аллаһы **м.** етмәк

МӘМУЛАТ, Ром 9:20 Мәкәр **м.** дүзәлдәнә

МӘМУР, 1Тм 2:2 **м.** үчүн дә дуа един
Һәв 16:20, 22, 38.

МӘНА, Лк 2:19 Мәрјәм онларын **м.** үзәриндә
Ром 7:6 јени **м.** Аллаһын гулу олмушуг
Лк 8:10.

МӘНАСЫЗ, Кол 2:23 бәдәни үзән **м.** ајинләрдән
1Тм 6:9; Тит 3:9.

МӘНБӘ, Гал 1:11 хош хәбәрин **м.** инсан дејил

МӘНТИГЛИ, Һәв 9:22 Мәсиһ олдуғуну **м.**

МӘНФӘӘТ, 2Кр 7:2 өз **м.** үчүн истифадә
Јһд 16 **м.** хатиринә башгаларына јалтагланырлар

МӘРД, 1Кр 16:13 **м.** олун, мөһкәмләнин

МӘРЈӘМ 1., Мт 1:16 **М.** дә Мәсиһ Иса доғулду
Мт 13:55; Мр 6:3; Лк 1:27; 2:19, 34.

МӘРЈӘМ 2., Мт 27:56 Мәчдәлли **М.**
Мр 16:1; Лк 8:2; 24:10; Јәһ 20:1.

МӘРЈӘМ 3., Мт 27:56 Јосејин анасы **М.**
Мр 15:47; 16:1; Лк 24:10; Јәһ 19:25.

МӘРЈӘМ 4., Лк 10:42 **М.** өзүнә јахшы пај сечиб
Лк 10:39; Јәһ 11:1; 12:3.

МӘРЈӘМ 5., Һәв 12:12 Јәһјанын анасы **М.**

МӘРЈӘМ 6., Ром 16:6 зәһмәт чәкмиш **М.**

МӘРУЗ, Ибр 10:33 гаршысында зүлмләрә **м.**

МӘРҺӘМӘТ, Мт 9:13 гурбан јох, **м.**
1Тм 1:13 Аллаһ мәнә **м.** көстәрди
Јаг 2:13 **М.** һөкм үзәриндә зәфәр чалыр
1Пт 2:10 инди исә **м.** көрдүнүз

МӘРҺӘМӘТЛИ, Лк 6:36 Атаныз **м.** олдуғу кими
2Кр 1:3 О, **м.** Ата вә һәр чүр тәсәлли Аллаһы олуб
Ибр 2:17 **м.** вә садиг баш каһин
Јаг 3:17 **м.** вә фајдалы бәһрәләрлә
Јаг 5:11 Јеһова чох нәвазишли вә **м.**

МӘСАФӘ, 2Тм 4:7 **м.** ахырадәк гачдым
Ибр 12:1 гаршымыздакы **м.** гәт едәк
Һәв 1:12.

МӘСӘЛ, Мт 13:10 Нијә һәр шеји **м.** данышырсан?
Мт 13:34 данышанда һәмишә **м.** чәкирди
Мт 13:35 Ағзымы **м.** ачачағам
Лк 8:10 башгаларына исә бунлар **м.** сөјләнилир
Јәһ 16:25 даһа сизә **м.** чәкмәјәчәјәм
2Пт 2:22 палчыгда ағнамаға гајыдыр **м.** јериндә
Мт 15:15; Мр 4:10, 11; 12:12; Лк 4:23.

МӘСӘЛӘ, Мт 23:23 Ганундакы даһа вачиб **м.**

МӘСИҺ, Мт 16:16 **М.**, вар олан Аллаһын Оғлусан
Лк 2:26 Јеһованын **М.** көрмәјинчә өлмәјәчәк
Јәһ 1:41 Биз **М.** тапмышыг
Јәһ 4:25 Мән билирәм ки, **М.** кәләчәк
Ром 8:17 **М.** һәмварисик, биз дә әзаб чәкмәлијик
1Кр 12:12 Бәдән бир олдуғу һалда, **М.** бәдәни дә
1Кр 15:23 нөвбәсиндә дириләчәк: илк нүбар **М.**
Флп 2:11 һәр ағыз Иса **М.** Аға кими танысын
Кол 1:24 **М.** чәкдији изтирабларын
1Пт 4:13 **М.** әзабларына шәрик олдуғунуз үчүн
Вәһј 20:4 **М.** бирликдә мин ил һөкмранлыг етдиләр
Јәһ 17:3; 1Кр 1:13; 3:23; 7:22; 2Кр 12:10; Гал 3:29; Еф
5:23; Кол 1:27; 1Пт 2:21.

МӘСИҺИН ӘЛЕЈҺДАРЫ, 1Јәһ 2:18 **М.** кәлир
1Јәһ 2:22; 4:3; 2Јәһ 7.

МӘСИҺЧИ, Һәв 11:26 **м.** адланмаға башладылар
Һәв 26:28 Белә кетсә, мәни дә **м.** едәчәксән
1Пт 4:16 **м.** кими әзаб чәкирсә, гој утанмасын

МӘСКӘН, 2Кр 5:2 бу **м.** инилдәјирик
2Кр 5:1; Еф 2:22.

МӘСЛӘКДАШ, Флп 2:25 **м.** Епафродити

МӘСЛӘҺӘТ, 1Кр 4:19 Јеһова **м.** билсә
Јаг 4:15 Әкәр Јеһова **м.** билсә, сағлыг олсун

МӘСЛӘҺӘТЛӘШМӘК, Гал 1:16 инсанларла **м.**

МӘСЛӘҺӘТЧИ, Ром 11:34 ким Она **м.** олуб?

МӘСУМ, Мт 10:16 көҙәрчин кими **м.** олун
Ром 16:19 пислиҙә гаршы **м.** оласыныз
Флп 2:15 ләкәсиз вә **м.** галыб
Ибр 7:26.

МӘСҺ ЕТМӘК, 2Кр 1:21 бизи **м.** Шәхс Аллаһдыр
Ибр 1:9 Аллаһын сәни шаллыг аҙы илә **м.**

МӘСҺ ОЛУНМАҒ, 1Јһ 2:20 тәрәфиндән **м.**

МӘТАНӘТ, Ром 2:7 **М.** јахшы иш көрүб
2Пт 3:17 һиләсинә ујуб **м.** итирмәјәсиниз

МӘТАНӘТЛӘ, 1Кр 16:13 иман јолунда **м.**
Флп 1:27 јекдиллик ичиндә **м.** дурарағ
Флп 4:1 Рәббимизин јолунда **м.** јеријин
Һәв 11:23, 23.

МӘТИН, 1Кр 15:58 **м.** галын, сарсылмаз олун
2Слк 2:15 **м.** олун, өјрәндикләринизә садиг галын

МӘХЛУГ, 2Кр 5:17 јени **м.**
Ибр 4:13; Вәһј 4:6; 5:6.

МӘХСУС, Јәһ 15:19 дүнјаја **м.** олсајдыныз
1Кр 6:19 Сиз өзүнүзә **м.** дејилсиниз
Еф 1:14 Она **м.** оланларын фидә васитәсилә

МӘХСУСИ, 1Пт 2:9 Аллаһын **м.** халғысыныз

МӘҺАРӘТЛӘ, 2Пт 1:16 **м.**ујдурулмуш

МӘҺАРӘТЛИ, 2Кр 11:6 натиг кими **м.** дејиләмсә
2Пт 2:14 башғасынын малына тамаһ салмағда **М.**

МӘҺБУС, Еф 3:1 мән Павел Мәсиһ уғрунда **м.**
2Тм 1:8 онун уғрунда **м.** олан мәнә көрә
Мт 27:15.

МӘҺВ, Мт 7:13 **м.** апаран јол енли вә кенишдир
Мт 10:28 Һинном дәрәсиндә **м.** етмәјә гадир
Мт 18:14 кичикләрдән бирчәсинин белә **м.**
Мт 25:46 Бунлар әбәдилик **м.** едиләчәкләр
Јәһ 3:16 иман едәнләрин һеч һеч бири **м.** олмасын
Ром 9:23 **м.** олунасы гәзәб габларына
1Кр 1:18 **м.** оланлар үчүн чәфәнкијатдыр
1Кр 1:28 нүфуз саһибләрини **м.** етсин
1Кр 10:10 ахырда мәләк онлары **м.** етди
Гал 6:8 бәдәни үчүн әкән бәдәниндән **м.**
1Слк 5:3 сүлһ вә тәһлүкәсизлик дејәркән, гәфил **м.**
2Слк 1:9 Онлар әбәди **м.** чәзасы чәкәчәкләр
1Тм 6:9 инсаны фәлакәтә вә **м.** апаран
Ибр 11:28 мәләји илкин өвладларыны **м.** етмәсин
Ибр 11:31 Раһаб итаәтсизлик едәнләрлә **м.** олмады
Јаг 4:12 хилас етмәә, һәм дә **М.** етмәјә гадир
2Пт 2:1 **М.** сүрәтләндирәчәкләр
2Пт 2:3 онларын **м.** олачағы күн мүтләг кәләчәк
2Пт 2:9 гејри-салеһләри исә **м.** олачаглары
2Пт 2:12 Буна көрә дә **м.** апаран јоллача **м.** олуб
2Пт 3:9 Јеһова һеч кәсин **м.** олмасыны истәмир
Јһ 5 Јеһова иман кәтирмәјәнләри **м.** етди
Вәһј 17:8 вәһши һејван **м.** едиләчәк
2Кр 4:9; Гал 5:15; Ибр 10:39; 2Пт 3:7, 16; Јһ 11; Вәһј 18:19.

МӘҺВОЛУНМАЗ, Ибр 7:16 **м.** һәјат гүввәси

МӘҺӘББӘТ, Мт 24:12 **м.** сојујачаг
Јәһ 15:13 инсанын **М.** бәјүк **м.** јохдур
Һәв 13:34 Мән Давуда вәд етдијим садиг **м.**
Ром 8:39 Аллаһын **м.** ајыра билмәз
Ром 13:10 **м.** ганунун ичрасы демәклир
1Кр 13:4 **М.** пахыл дејил, ловғаланмыр
1Кр 13:13 **м.** бунларын һамысындан үстүндүр
1Кр 16:14 Гој һәр бир ишиниз **м.** олсун
Кол 1:8 **м.** һаггында да бизә о данышыб
Кол 3:14 **м.** камил бирлик јаратмаға гадирдир
1Пт 4:8 **м.** бир чох күнаһын үстүнү өртүр
1Јәһ 4:8 Аллаһ **м.**
1Јәһ 4:18 **М.** горху јохдур
1Кр 13:1, 2, 3, 8; 2Кр 7:15; Флп 1:9; Кол 2:2; 1Слк 3:12; 1Тм 1:5; Вәһј 2:4.

МӘҺӘЛ, Мт 23:23 мәсәләләрә **м.** гојмурсунуз

МӘҺКӘМӘ, Мт 5:22 **м.** гаршысында чаваб
1Кр 4:3 истәр һәр һансы бир **м.**
1Кр 6:1 **м.**— имансызларын јанына кедир?
1Кр 6:6 гардашы **м.** верир!
Јаг 2:6 Сизи дартыб **м.** апаран онлар дејил?
Мт 5:40; 10:17; Мр 13:9; Лк 12:58; Һәв 17:34; Јһ 6.

МӘҺКУМ, Лк 6:37 сизи **м.** етмәјәчәкләр
Јәһ 3:18 иман етмәјән исә артыг **м.** олунуб
Һәв 22:25 **м.** едилмәмиш гамчылмаг ганунидир?
Ром 5:18 бир күнаһын учбатындан инсан **м.**
Ром 8:3 Оғлуну көндәриб бәдәндәки күнаһы **м.**
1Кр 11:29 өзүнү **м.** едир
2Кр 3:6 ганунлар топлусу өлүмә **м.** едир
2Слк 2:10 һәлака **м.** олунмушлара
Тит 3:11 өзү-өзүнү **м.** едир
Јаг 5:6 салеһи **м.** едиб өлдүрдүнүз
Мт 12:7, 37, 41, 42; 20:18; Ром 8:1, 34; 1Кр 11:32; Ибр 11:7.

МӘҺКУМ ЕДИЛМИШ, Јәһ 17:12.

МӘҺКУМИЈЈӘТ, Мт 23:33 дәрәсинә **м.** чанынызы
2Кр 3:9.

МӘҺРУМ, 1Кр 7:5 әр-арвадлыг борчундан **м.**
Флп 2:7 өзүнү һәр шејдән **м.** етди
Кол 2:18 һеч бир адам мүкафатдан **м.** етмәсин
1Тм 6:5.

МӘҺСУЛ, Мт 9:37 **м.** бол, ишчи исә аздыр
Јәһ 4:35 **м.** јетишиб вә бичинә назырдыр
Јаг 5:7 Әкинчи гијмәтли **м.** сәбирлә көзләјир
Вәһј 14:15 јерин **м.** там јетишиб
Јәһ 4:36.

МӘЧБУР, Һәв 28:19; Гал 2:3.

МӘЧБУРИ, 2Кр 9:7; Флп 14.

МӘЧЛИС, Мт 23:6 Онлар **м.** јухары башда
Јһ 12 достлуг **м.** суалты гајалар кимидирләр
Мт 22:10; Лк 14:8.

МӘШВӘРӘТ, Мт 27:1 Исаны өлдүрмәк үчүн **м.**

МӘШГ, 1Тм 4:8 физики **м.** фајдасы о гәдәр чох

МӘШҒУЛ, Ром 1:32 **м.** оланлары алғышлајырлар
Ром 2:2.

МӘШӘГГӘТ. Бахын: «БӨЈҮК МҮСИБӘТ»

МӘШӘЛ, Вәһј 4:5.

МИДИАН, Һәв 7:29.

МИКАЈЫЛ, Вәһј 12:7 **М.** өз мәләкләри илә
Јһ 9.

МИЛЛӘТ, Мт 24:7 **М. м.** гаршы, дөвләт дөвләтә
Вәһј 7:9.

МИЛЛӘТЛӘР, Мт 12:21 **М.** адына үмид бағлајачаг
Мт 24:14 хош хәбәр **м.** һамысына шәһадәт

Мт 25:32 Бүтүн **м.** онун өнүндә јығышачаг
Лк 21:24 Јерусәлим **м.** тапдағы алтында галачаг
Лк 21:25 чыхыш јолу тапмајан **м.** әзаб чәкәчәк
Һәв 15:3 дикәр **м.** адамларын имана нечә
Һәв 15:14 дикәр **м.** Өз адына бир халг
Еф 4:17 башга **м.** кими пуч дүшүнчәләрә
1Пт 2:12 Башга **м.** арасында нүмунәви давранын
Bəhj 11:18 Лакин **м.** гәзәбләндиләр
Ром 3:29.

МИН, Bəhj 14:1 јүз гырх дөрд **м.** нәфәр

МИНА, Лк 19:16 вердијин **м.** он **м.** кәтирди
Лк 19:13, 24, 25.

МИН ИЛ, 2Пт 3:8 Јеһованын көзүндә бир күн **м.**
Bəhj 20:2 Шејтан адланан әждаһаны **м.** буховлады
Bəhj 20:4 Мәсиһлә бирликдә **м.** һөкмранлыг етдиләр

МИННӘТДАР, Лк 17:9 ағасы нөкәрә **м.** олачаг?
1Тм 1:12 Ағамыз Мәсиһ Исаја **м.**

МИРАС, Мт 25:34 һазырланмыш падшаһлығы **м.**
Һәв 7:5 бир гарыш торпаг белә **м.** вермәди
1Кр 15:50 чүрүјән чүрүмәзлији **м.** ала билмәз
Еф 1:14 Бу руһ **м.** заминидир
Кол 1:12 мүгәддәсләрә чатачаг **м.** пај алмаг
Ибр 6:12 вәдләри иман вә сәбирлә **м.** аланлардан
1Пт 1:4 бизә әбәди вә солмаз **м.** верди
Ибр 9:15; Bəhj 21:7.

МИРВАРИ, Мт 7:6 **м.** донузларын габағына
Мт 13:45, 46; Bəhj 17:4; 18:12; 21:21.

МИРЗӘ, Мт 5:20 **м.** салеһлијиндән үстүн
Мт 7:29 **м.** кими јох, һакимијјәт саһиби кими
Мт 9:3; 17:10; Лк 5:21, 30.

МИС, 1Кр 13:1 чинкилдәјән **м.** фәргләнмирәм

МИСАЛ, Гал 3:15 Гардашлар, сизә бир **м.** чәким

МИСИЛСИЗ, Һәв 7:20 Муса **м.** дәрәчәдә көзәл
Флп 3:8 **м.** биликлә мүгајисәдә

МИСИР, Bəhj 11:8 Содом вә **М.** адланан
Мт 2:15.

МИШАР, Ибр 11:37 сынаныр, **м.** доғранылыр

МӨВГЕ, 2Кр 11:12 бизимлә ејни **м.** лајиг
Јһд 6.

МӨВСҮМ, Һәв 3:19 Јеһовадан тәравәт **м.**
Гал 4:10 **м.** вә илләри дәгигликлә гејд едирсиниз

МӨВҸУД, Һәв 5:17 **м.** олан садукеј
Һәв 17:28 Биз Онун сајәсиндә јашајырыг, **м.**
Ром 13:1 һеч бир һөкумәт **м.** ола билмәз
Кол 1:17 галан шејләр онун васитәсилә **м.** олуб
Bəhj 4:11 Сәнин ирадәнлә **м.** вә јарадылыб
Јәһ 1:3; Ибр 11:1.

МӨМИН, Һәв 10:2 Корнили **м.** бир адам иди
Һәв 10:7 арасындан **м.** бир әскәри чағырды
Һәв 17:4 **м.** јунанлардан хејли адам имана
Лк 2:25; Һәв 8:2.
Лк 20:47 өзләрини **м.** көстәрмәк үчүн

МӨМИНЛИК, Һәв 3:12.

МӨТӘБӘР, Һәв 17:12.

МӨҺКӘМ, Гал 5:1 **м.** дурун, јенидән көләлијин
Еф 6:13 **м.** үчүн Аллаһын вердији јараглары
Кол 1:23 иман тәмәли үзәриндә **м.** дајаныб
Кол 2:5 Мәсиһә олан **м.** иманынызы
2Тм 2:19 Аллаһын гојдуғу **м.** бүнөврә
Ибр 6:19 Бу үмид етибарлы вә **м.** кәми лөвбәри
2Пт 1:12 һәгигәтдә **м.** дурмусунуз

МӨҺКӘМЛӘНДИРМӘК, 1Кр 8:1 мәһәббәт **м.**
1Кр 14:3 Пејғәмбәрлик едән башгаларыны **м.**
1Кр 14:4 пејғәмбәрлик едән јығынчағы **м.**
1Кр 14:26 һәр шеј јығынчағын руһән **м.**
Еф 4:29 иманы **м.** сөз сөјләјин ки, сизи динләјәнләрә
1Кр 14:12; Јһд 20.

МӨҺКӘМЛӘНМӘК, 1Кр 16:13 мәрд олун, **м.**
2Кр 12:19.

МӨҺТАҸ, Јаг 2:16 **м.** олдуглары зәрури шејләри
Ибр 7:26.

МӨҺТӘРӘМ, Лк 1:1 **М.** Теофил!

МӨҺТӘШӘМ, 2Кр 3:8 чалал даһа **м.**
Кол 2:15 О, онларын үзәриндә **м.** зәфәр чалыб

МӨҺҮР, Јәһ 6:27 Оғулу бәјәниб үзәринә **м.**
2Тм 2:19 үзәриндә бу **м.** гојулуб: Јеһова
Ром 4:11; Bəhj 5:1, 1; 7:2.

МӨҺҮРЛӘМӘК, 2Кр 1:22 бизи **м.** вә мүкафатын
Bəhj 22:10 сөзләрини **м.**ләмә, чүнки тәјин

МӨҺҮРЛӘНМӘК, Еф 4:30 бу руһла **м.**
Еф 1:13.

МӨҺҮРЛӘНМИШ, Bəhj 7:4 **м.** сајыны ешитдим

МӨҸҮЗӘ, Лк 23:8 үмид едирди ки, Иса она **м.**
Јәһ 7:31 көстәрдији **м.** артығыны көстәрәчәк?
Јәһ 11:47; 20:30.

МУҒАЈАТ, Гал 6:1 **м.** олун ки, јолдан
Гал 6:1.

МУЗД, Лк 15:19 **м.** ишләјән адамларына

МУРДАР, Мт 15:18 ағыздан чыхан адамы **м.**
Ром 14:14 өз-өзлүјүндә **м.** һеч нә јохдур
2Кр 6:17 бир дә **м.** шејләрә тохунмајын
Тит 1:15 **м.** адам үчүн тәмиз һеч нә јохдур
Bəhj 16:13 үч илһамланмыш **м.** кәлмә көрдүм
Bəhj 18:2; 22:15.

МУРДАРЛАМАГ, 1Тм 4:7; 6:20 Мүгәддәс шејләри **м.**
2Тм 2:16 Мүгәддәс шејләри **м.** сөһбәтләрдән
Јһд 23 бәдәнин **м.** алт палтара нифрәт едәрәк

МУРДАРЛЫГ, Bəhj 17:5.

МУСА, Мт 17:3 **М.** вә Илјас пејда олуб
1Кр 10:2 **М.** давамчылары кими вәфтиз олундулар
2Кр 3:7 **М.** чөһрәсиндән јаған нура
Ибр 11:24 **М.** да бөјүјәндән сонра иманы
Bəhj 15:3 **М.** маһнысыны охујурдулар
Һәв 3:22; 7:22; Ибр 3:2.

МУСИГИ, Лк 15:25 оғул **м.** вә рәгс сәдалары
1Кр 14:7 онлар **м.** тонларыны ајдын чалмаса

МҮАЛИҸӘ, Мр 5:26.

МҮБАРӘК, 1Тм 6:15 **М.** Һөкмдарымыз

МҮБАРИЗӘ, Јәһ 18:36 тәбәәләрим **м.** апарыб
Флп 1:30 Өзүнүз дә белә **м.** апарырсыныз
Кол 2:1 уғрунда нечә бөјүк **м.** апардығымы
Кол 2:23 нәфслә **м.**
1Тм 1:18 Тимотеј, мәрдликлә **м.**апарасан
1Тм 6:12 Иман уғрунда апардығымыз шанлы **м.**
Јһд 3 иман уғрунда чидди **м.** апармаға
Ибр 12:4.

МҮБАҺИСӘ, Мт 12:19 О **м.** етмәәчәк, сәсини
Мр 8:16 Шакирдләр өз араларында **м.** етмәјә
Һәв 17:18 философларындан бәзиләри онунла **м.**
1Кр 1:20 Һаны бу дөврүн **м.** севәнләри?
1Тм 6:5 бош шеј үстүндә шилдәтли **м.** кәтириб
2Тм 2:23 мәнасыз **м.** рәдд ет
Тит 3:9 Ахмаг **м.**, нәсил шәчәрәләрини
Јһд 9 Мусанын чәсәди барәсиндә **м.**
Һәв 23:7; 25:19, 20; 1Тм 2:8; 6:4; 2Тм 2:14.

МҮБАҺИСӘСИЗ, Флп 2:14 шикајәтсиз вә **м.** един

МҮВӘГГӘТИ, 2Кр 4:18 көрүнән шеләр **м.**

МҮВӘГГӘТИ САКИН, Ибр 11:13 гәриб вә **м.**
1Пт 2:11.

МҮГАБИЛИНДӘ, 2Кр 6:13 **м.** сиз дә үрәјинизи

МҮГАВИЛӘ, Гал 3:15.

МҮГАВИМӘТ, Һәв 7:51 руһа **м.** көстәрирсиниз
Ефс 6:13 **м.** көстәрмәк үчүн бүтүн јараглары
1Сәк 2:2 күчлү **м.** бахмајараг
Јаг 4:7 Иблисә **м.** көстәрин, сиздән гачачаг
1Пт 5:9 Күчлү иманла она **м.** көстәрин
2Тм 4:15.

МҮГАЈИСӘ, 2Кр 10:12 өзүмүзү онларла **м.**
Гал 6:4 өзүнү башгалары илә **м.** етмәдән

МҮГӘДДӘС, Јһ 17:17 һәгигәт васитәсилә **м.**
Јһ 17:19 һәгигәт сајәсиндә **м.** олсунлар
Ром 6:19 **м.** олмаг үчүн бәдәнинизин үзвләрини
Ром 7:12 Ганун **м.**, әмр дә **м.**, сәлеһ
1Кр 3:17 Аллаһын мәбәди **м.** Бу мәбәд сизсиниз
Ефс 1:4 Онун гаршысында **м.** вә ејибсиз олаг
1Сәк 3:13 Аллаһын гаршысында **м.** оласыныз
1Сәк 4:3 Аллаһ истәјир ки, сиз **м.** оласыныз
2Тм 3:15 **М.** Јазылары көрпәликдән билирсән
Ибр 2:11 **м.** едән дә, **м.** едиләнләр дә бир
Ибр 10:10 сајәсиндә бирдәфәлик **м.** едилдик
Ибр 13:12 халгы өз ганы илә **м.** етмәк үчүн
1Пт 3:15 Мәсиһи бир Ага кими **м.** тутун
Бәһ 4:8 Аллаһ Јеһова **м.**, **м.**, **м.**!
Мт 24:15; 1Пт 1:15.

МҮГӘДДӘС АДАМ, Мт 27:52.

МҮГӘДДӘС ЈАЗЫЛАР, Мт 21:42 Мәкәр **М.**
Мт 22:29 **М.**, нә Аллаһын гүдрәтиндән хәбәриниз
Лк 24:27 **М.** өзүнә аид олан шеләри изаһ етди
Лк 24:32 **М.** бизә изаһ едәндә
Лк 24:45 **М.** мәнасыны анламаг үчүн
Јһ 5:39 **М.** арашдырырсыныз, чүнки елә билирсиниз
Јһ 10:35 һәрчәнд **М.** позула билмәз
Јһ 13:18 **М.** сөзләри белә чә јеринә јетмәлидир
Һәв 17:2 **М.** әсасланараг сөһбәт апарды
Һәв 17:11 **М.** һәр күн диггәтлә арашдырырдылар
Һәв 18:24 көәзл натиг иди вә **М.** ахшы билирди
Ром 15:4 дөзүм вә **М.** алдығымыз тәсәлли
2Тм 3:16 **М.** һәр кәлмә
Ибр 10:7 будур, **М.** һагтымда јазылдығы кими
2Пт 1:20 **М.** һеч бир пејгәмбәрлик
2Пт 3:16 **М.** дикәр һиссәләрини тәһриф
Јһд 4 **М.** тәрәфиндән һөкмү чохдан кәсилмиш
Јһ 20:9; Һәв 8:32; 1Кр 15:3, 4; Јаг 4:5.

МҮГӘДДӘС ЈЕР, Мт 24:15 **м.** дурдуғуну

МҮГӘДДӘСЛӘР, Ром 12:13 **М.** корлуг
1Кр 6:2 дүнјаны **м.** мүһакимә едәчәкләр
Ефс 3:8 **М.** һамысындан ән кичијинә верилмишдир
Ефс 4:12 **М.** мүкәммәлләшдирсинләр
Бәһ 11:18 **М.** мүкафатландырмаг, јери тәләф
Бәһ 17:6 Гадын **М.** ганындан сәрхош иди
Бәһ 13:7; 18:24.

МҮГӘДДӘСЛӘШДИРИЛМӘК, 1Пт 1:2 руһла **м.**

МҮГӘДДӘСЛИК, 2Кр 7:1 там **м.** јетишәк
Ибр 12:14 **м.** чан атын
Ибр 12:10.

МҮГӘДДӘС ОТАГ, Бәһ 15:8; 16:17.

МҮГӘДДӘС РУҺ, Мт 1:18 Мәрјәм **м.**
Мт 12:32 **м.** гаршы пис бир сөз дејән
Лк 3:22 **М.** чисмани шәкилдә, көләрчин кими
Јһ 14:26 **М.** һәр шеји сизә өјрәдәчәк
Һәв 2:4 һамысы **М.** доллу вә мүхтәлиф дилләрдә
Һәв 11:16 сиз исә **М.** вәфтиз едилә чәксиниз
1Кр 6:19 бәдәнинизә **М.** үчүн бир мәбәддир
Ефс 4:30 **М.** кәдәрләндирмәјин
Ибр 6:4 сәмави әнамы дадмыш, **М.** гәбул етмиш
2Пт 1:21 **М.** илһам аларак сөзләри данышыблар
Мт 3:11; Мр 13:11; Һәв 20:28.

МҮГӘДДӘС СИРР, Ром 16:26 **М.** вәһјинә әсасән
1Кр 4:1 Аллаһын **М.** нөкәрбашылары
1Кр 13:2 бүтүн **М.** вә биликләрә јијәләнмишәмсә
1Кр 14:2 мүгәддәс руһ васитәсилә **М.** бәјан
1Кр 15:51 Сизә бир **М.** ачым
Ефс 1:9 Өз иradәсинин **М.** бизә ачыглады
Кол 1:26 кизләдилмиш **М.** там тәблиғ едим
1Тм 3:16 Аллаһа сәдаәтин **М.**
Бәһ 10:7 Аллаһын **М.** баша чатачаг
Мт 13:11; Мр 4:11; Ром 11:25; Ефс 3:3, 4; Кол 4:3; Бәһ 1:20.

МҮГӘДДӘС СӨЗ, Ром 3:2 **м.** әманәт едилмишди
Ибр 5:12 Аллаһын **М.** илә бағлы ибтидаи тәлимләри
1Пт 4:11 Данышан гој Аллаһын **М.** данышсын
Һәв 7:38.

МҮГӘДДӘС ТУТУЛМАГ, Лк 11:2 адын **м.**

МҮГӘДДӘС ХИДМӘТ, Ром 9:4 Ганун, **м.**
Ром 12:1 әеһнинизи **м.** ичрасына сәрф един

МҮГӘДДӘС ШЕЈ, 1Тм 1:9.

МҮДАФИӘ, Лк 12:11 өзүнүзү **м.** етмәк үчүн
Һәв 7:24 Муса ону **М.** етди
Һәв 25:16 иттиһамларын гаршысында **м.** һүгугу
Флп 1:7 хош хәбәрин **М.** вә гануни танынмасында
Флп 1:16 хош хәбәрин **М.** үчүн тәјин едилмишәм
2Тм 4:16 **М.** үчүн илк дәфә чыхыш едәндә
1Пт 3:15 үмидинизи **м.** етмәјә һәмишә һазыр олун
Һәв 19:33; 2Кр 12:19.

МҮДДӘТ, Һәв 1:7 Заман вә ја **м.** билмәк
1Сәк 5:1 заманлар вә **м.** барәсиндә јазмаға
Бәһ 12:14 тәјин едилмиш **м.**, **м.** вә јарым **м.**

МҮДРИК, 1Кр 1:25 мүдриклијиндән гат-гат **м.**
Ефс 5:15.

МҮДРИКЛИК, 1Кр 2:5 иманыныз инсан **м.** јох
1Кр 3:19 бу дүнјанын **М.** агылсызлығлыр

МҮӘЈЈӘН, Һәв 4:28 **м.** етдијин шеләри
1Кр 2:7 **м.** етдији һикмәтдән бәһс едирик

Еф 1:11 нијәтинә көрә габагчадан **м.** едилмишди
Һәв 17:26.

МҮӘЛЛИМ, Мт 23:8 өзүнүзү **М.** алландырмаға
Мт 23:34 арифләри вә **М.** көндәрирәм
Јәh 3:10 Сән Исраилин **М.**
Јәh 13:13 Сиз мәнә **М.**, Ага дејирсиниз
1Тм 2:7 башга халглара **М.** тәјин
2Тм 4:3 өз истәкләринә ујғун **м.** сечәчәкләр
Ибр 5:12 сиз көрәк чохдан **м.** олајдыныз
Мт 10:24; Јәh 3:2; Еф 4:11; Јг 3:1; 2Пт 2:1.

МҮЖДӘЛӘМӘК, Флп 1:16.

МҮЖДӘЧИ, Һәв 21:8 **м.** Филипин евинә кетдик
Еф 4:11 кимини һәвари, кимини **М.**, кимини чобан
1Тм 2:7 **М.** вә һәвари тәјин едилмишәм
2Тм 1:11 бу хош хәбәрин **М.** тәјин едилмишәм

МҮЗАКИРӘ, Мр 9:10 дирилмәсинин мәнасыны **м.**

МҮКАФАТ, Мт 5:12 көјдә сизи бәјүк **м.**
1Кр 9:24 јалныз бири **м.** лајиг көрүлүр
Флп 3:14 һәдәфә доғру, **м.** алмаг үчүн
Кол 2:18 Гој һеч бир адам сизи **м.** мәһрум
Кол 3:24 Јеһова сизә **м.** олараг мирас верәчәк
Ибр 11:6 **м.** вердијинә инанмалыдыр
Ибр 11:26 көзүнү алачағы **м.** чәкмирди
Мт 6:1, 2; 10:41; 1Кр 3:8; Ибр 10:35.

МҮКӘММӘЛ, 1Кр 12:31 ән **м.** јолу көстәрирәм
Ибр 9:11.

МҮЛАЈИМ, 2Тм 2:24 һамыјла **м.** давранмалы
Тит 3:2.

МҮЛАЈИМЧӘСИНӘ, Гал 6:1 **м.** дүзәлтмәјә
Ибр 5:2 **м.** давранмағы бачарыр

МҮЛКӘДАР, Мт 20:1; 21:33.

МҮМКҮН, Мт 19:26 Аллаһ үчүн һәр шеј **м.**
Ибр 6:18 Аллаһын јалан данышмасы **м.** олмајан
Мр 10:27; Һәв 2:24; 1Кр 11:20; Ибр 11:6.

МҮМКҮНСӘ, Мт 24:24 **м.**, сечилмишләри дә
Мт 26:39 Ата, әгәр **м.**, бу чамы мәндән кәнар

МҮНАСИБ, Лк 12:32 падшаһлығы сизә вермәји **м.**
1Кр 15:38.

МҮНАСИБӘТ, 1Кр 7:5 **м.** јалныз икинизин
1Кр 7:24 Аллаһла **м.** корланмасын
Кол 2:12.

МҮНӘҸҸИМЛӘР, Мт 2:1 Јерусәлимә **м.**
Мт 2:7, 16.

МҮРАҸИӘТ, 1Јәh 5:14 Аллаһа **м.** едәндә

МҮРӘББИ, 1Кр 4:15 минләрлә **м.**

МҮРӘККӘБ, 2Кр 3:3 Сиз **м.** дејил, руһу илә
2Јәh 12; 3Јәh 13.

МҮРР, Мт 2:11; Јәh 19:39.

МҮСТӘМЛӘКӘ, Һәв 16:12 **м.** олан Филипијә

МҮТЛӘГ, Ибр 11:1 Иман үмид едилән шејләрин **м.**
2Пт 2:3 мәһв олачағы күн **м.** кәләчәк

МҮХТӘЛИФ, 1Кр 12:4 Әнамлар **м.**

МҮҺАКИМӘ, Лк 6:37 сизи **м.** етмәјәчәкләр
Јәh 5:22 Ата һеч кәси **м.**етмир
Јәh 12:48 сөз ахырынчы күндә ону **м.** едәчәк
Һәв 17:31 бүтүн јер үзүнү әдаләтлә **м.** едәчәк
Ром 2:1 бир тәрәфдән **м.** едирсән
Ром 14:1 шүбһәләриндән өтрү ону **м.** етмәјин
Ром 14:4 Сән кимсән ки, башгасынын нөкәрини **м.**
1Кр 4:3 һеч мән дә өзүмү **м.** етмирәм
1Кр 4:4 Јеһова мәни **м.** едир
1Кр 5:13 кәнар адамлары исә Аллаһ **м.**едир
1Кр 6:2 билмирсиниз ки, дүнјаны мүгәддәсләр **м.**
Кол 2:16 гој һеч кәс сизи јемәјә көрә **м.** етмәсин
2Тм 4:1 дириләри вә өлүләри **м.** едәчәк Мәсиһ
Ибр 13:4 Аллаһ әхлагсызлары вә зинакарлары **м.**
1Пт 1:17 тәрәфкешлик етмәдән **м.** едән Аллаһы
Вәһј 11:18 өлүләри **м.** етмәк вахты кәлди

МҮҺАРИБӘ, Мт 24:6 **м.** ешидәчәксиниз
Вәһј 12:7 көјдә **М.** оллу. Микајыл өз мәләкләри
Вәһј 16:14 Аллаһын бөјүк күнүндә **м.**
Лк 21:9.

МҮҺАСИРӘ, Лк 19:43 дүшмәнләрин сәни **м.** алыб

МҮШАҺИДӘ, Ибр 13:7 **м.** әдәрәк иманыны тәглид

Н

НААМАН, Лк 4:27.

НАБӘЛӘД, 1Кр 14:24 **н.** адам кәлсә

НАҒЫЛ, Тит 1:14 јәһудиләрин **н.** фикир вермәсинләр

НАДАН, Ром 1:21 **н.** үрәкләри зүлмәтә гәрг

НАДАНЛЫГ, 1Пт 2:15 **н.** данышан чаһилләри
Һәв 3:17.

НАЗАРЕТ, Јәh 1:46 **Н.** дә фәрли бир шеј чыхар?
Һәв 24:5 **Н.** јаранмыш тәригәтин башчысыдыр
Мт 2:23; 4:13; 21:11.

НАЗАРЕТЛИ, Јәh 19:19; Һәв 2:22.

НАЗИЛ, Гал 3:19 васитәчинин әли илә **н.**

НАЛАЈИГ, 1Кр 5:11 **н.** сөз данышан
1Кр 6:10 **н.** сөз данышанлар, падшаһлыға
1Кр 11:27 Ағамызын чамындан **н.** тәрәздә
1Кр 13:5 **н.** давранмыр
Еф 5:4.

НАМӘЛУМ, Һәв 17:23 **Н.** Аллаһа
2Кр 6:9.

НАМУСЛУ, 1Слк 4:12 **н.** һәјат сүрәчәк

НАРАЗЫ, Јһд 16 даима талеләриндән **н.**

НАРАЗЫЛЫГ, Ибр 8:8.

НАРАҺАТ, Мт 10:19 данышачағынызы барәсиндә **н.**
Лк 10:41 Марта, сән чох шеј үчүн **н.** олуб
Лк 12:29 **н.** олмағы гуртарын
1Пт 3:14 горхмајын вә **н.**
Мт 6:34; Флп 4:6.

НАТАМАМ, 1Кр 13:9 пејғәмбәрлик **н.**

НАТАМАМЛЫГ, 1Кр 13:10 **н.** арадан галхачаг

НАТАНАЕЛ, Јәh 1:45, 46, 47, 48, 49; 21:2.

НАТӘМИЗ, Һәв 10:14.

НАТӘМИЗЛИК, Мт 23:27 сүмүкләри вә **н.**
Ром 1:24 Аллаһ онлары **н.** тәслим етди
1Слк 4:7 Аллаһ бизи **н.** көз јуммаға дејил
Ром 6:19; Еф 5:3.

НАТИГ, Һәв 18:24 Аполлос чох көзәл **н.** иди

НЕЈ, 1Кр 14:7 **н.**, јахуд лира сәс чыхарырлар

НЕМӘТ, Мт 7:11.

НЕШТӘР, 1Кр 15:55 Ејә өлүм, һаны **н.**?

НӘВАЗИШЛӘ, 1Слк 2:7 ана кими **н.** давранмышыг

НӘЗАРӘТ, Һәв 20:28 **н.** етмәк үчүн тәјин едиб

НӘЗАРӘТЧИ, Һәв 1:20 **Н.** вәзифәсини башгасы
1Тм 3:1 **н.** вәзифәсинә чан атан адам
1Тм 3:2 Елә исә **н.** гүсурсуз
1Пт 2:25 чанынызы горујан чобанын вә **н.**
Тит 1:7.

НӘЗӘР СӘЛМАГ, Ром 11:2 **н.** халгындан

НӘНӘ, 2Тм 1:5 Әввәлчәдән **н.** Лоидада

НӘНӘ-БАБА, 1Тм 5:4 **н.** гаршы өвладлыг

НӘРИЛДӘМӘК, 1Пт 5:8 Иблис **н.** шир кими кәзиб

НӘРИЛТИ, Лк 21:25 дәнизин **н.**

НӘСИЛ, Мт 24:34 **н.** јох олмамыш баш верәчәк
Лк 11:51 ганына көрә бу **н.** чавабдеһдир
Лк 21:32 бунлар бу **н.** јох олмамыш баш верәчәк
Ром 9:29 Јеһова **н.** давам етдирән адам
Еф 3:5 сирр кечмиш **н.** ачылмамышды
Флп 2:15 позғун вә әхлагсыз **н.** ичиндә
Кол 1:26 кечмиш **н.** кизләдилмиш мүгәддәс сирри
Мт 12:39; 23:36.

НӘСИҺӘТ, Ром 15:4 бизә **н.** олараг јазылыб ки
1Слк 5:12 **н.** верәнләрә һөрмәт көстәрәсиниз
Ибр 3:13 һәр күн бир-биринизә **н.** верин
Ром 12:8; Кол 1:28.

НӘФӘС, Һәв 17:25; Вәһј 18:2.

НӘФС, Ром 16:18 өз **н.** гулудурлар
1Кр 7:5 **н.** һаким ола билмәдијиниздән Шејтан
1Кр 9:25 һәр шејдә **н.** һаким олур
Јаг 1:14 һәр кәс өз **н.** торуна дүшәрәк
2Пт 2:13 өз **н.** дојуздурмагдан һәзз алырлар

НИЗАМ, 1Кр 14:40 һәр шеј әдәб-әрканла вә **н.**

НИЗАМ-ИНТИЗАМ, Флп 3:16 бу **н.** ујғун
Кол 2:5 араныздакы **н.** көрүб севинирәм
1Тм 3:2 нәзарәтчи сағлам дүшүнчәли, **н.** севән
1Слк 5:14; 2Слк 3:6, 7, 11.

НИЗАМСЫЗ, Һәв 19:40 **н.** күтләјә көрә чаваб

НИЗАМСЫЗЛЫГ, 1Кр 14:33 О, **н.** севмир

НИЈЈӘТ, Һәв 5:38 **н.** архасында инсан дурубса
Һәв 13:36 Давуд өз күнләриндә Аллаһын **н.**
Һәв 20:27 Аллаһын **н.** сизә чатдырмагдан бојун
Ром 8:28 Онун **н.** әсасән чағырылмышлара фајда
1Кр 4:5 үрәкләрдәки **н.** ашкар едәчәк
2Кр 1:17 бу **н.** гејри-чидди бир шеј вар иди
Гал 4:18 Киминсә сизә тәмиз **н.** чан јандырмасы
Еф 3:11 Онун әбәди **н.**
Флп 1:17 **н.** исә тәмиз дејил
Ибр 4:12 үрәјин дүшүнчә вә **н.** үзә чыхарыр
Мт 22:18; Ром 9:11; Еф 1:11;
2Тм 1:9; Ибр 6:17.

НИКАҺ, 2Кр 11:2 **Н.** бағлајачағыныз кишијә

НИКОДИМ, Јәһ 3:1, 4, 9; 7:50; 19:39.

НИНЕВАЛЫ, Лк 11:30 **н.** үчүн бир әламәт олдуғу

НИНЕВАЛЫЛАР, Мт 12:41 **н.** дирилиб онлары

НИФАГ, Ром 16:17 **н.** саланлардан узаг кәзин

НИФРӘТ, Мт 5:43 сев, дүшмәнинә исә **н.** ет
Мт 6:24 биринә **н.** едиб дикәрини севәчәк
Мт 24:9 адыма көрә халглар сизә **н.** едәчәк
Лк 6:22 адамлар сизә **н.** едәндә хошбәхтсиниз
Јәһ 7:7 Дүнја мәнә **н.** едир, чүнки шәһадәт
Јәһ 12:25 чанына **н.** едән исә ону горујачаг
Јәһ 15:19 Буна көрә дә дүнја сизә **н.** едир
Јәһ 17:14 лакин дүнја онлара **н.** едир
Ром 7:15 амма **н.** етдијим шејләри едирәм
Ром 9:13 Јагубу севдим, Есава исә **н.** етдим
Ибр 1:9 Сән салеһлији севдин, пислијә **н.** етдин
1Јәһ 3:15 Гардашына **н.** едән гатилдир
1Јәһ 4:20 гардашына **н.** едирсә, о, јаланчыдыр
Мт 10:22; Јәһ 15:18, 25; Тит 3:3; Јһд 23; Вәһј 17:16.

НИФТАЛЫ, Мт 4:13.

НИШАН, Вәһј 13:17 вәһши һејванын **н.** олмајан
Вәһј 14:9, 11 алнына вә ја әлинә **н.**
Вәһј 20:4 алнына вә әлинә онун **н.**

НИШАНЛЫ, Вәһј 21:2 санки **н.** үчүн

НОРМА, 1Кр 6:9 Аллаһын **н.** мүвафиг

НӨВБӘ, 1Кр 15:23 һәр кәс өз **н.** дириләчәк

НӨГСАН, Ром 9:19.

НӨКӘР, Мт 24:45 садиг вә ағыллы **н.** кимдир?
Мт 24:48 Јох әкәр јарамаз **н.** үрәјиндә
Мт 25:30 јарамаз **н.** исә бајыра атын
Лк 12:37 Аға кәләндә ојаг тапдығы **н.**
Лк 16:13 Һеч бир **н.** ики ағаја гуллуг едә билмәз
Лк 17:10 Биз һеч нәјә јарамајан **н.**
Јәһ 13:16 **н.** ағасындан артыг дејил
Һәв 2:18 **н.** вә гуллугчуларымын да үзәринә
Ром 14:4 кимсән ки, башгасынын **н.** мүһакимә
Гал 5:13 бир-биринизин **н.** олун
Јәһ 8:35; Гал 4:7.

НӨКӘРБАШЫ, Лк 12:42 садиг вә ағыллы **н.**
Лк 16:8 Надүрүст **н.** ағылла тәрпәндијини көрән
1Кр 4:1 Аллаһын мүгәддәс сирринин **н.** кими
1Кр 9:17 мәнә һәвалә едилмиш **н.** вәзифәсини
Тит 1:7 нәзарәтчи Аллаһын **н.** кими, гүсурсуз
Лк 16:2; Кол 1:25.

НӨКӘРЧИЛИК, Мт 20:27.

НУР, Лк 1:78 шәфәг үзәримизә **н.** сачачаг
Јәһ 3:19 инсанлар исә **н.** јох, гаранлығы севдиләр
Јәһ 8:12 Мән дүнјанын **н.**
2Кр 11:14 Шејтан да **н.** мәләји чилдинә кирир
Еф 5:14 Мәсиһ сәнин үзәринә **н.** сачсын
1Тм 6:16 әлчатмаз **н.** јашајан
Јаг 1:17 сәмави **н.** Атасындан назил олур
1Пт 2:9 гаранлыгдан һејрәтамиз **н.** чағыранын
Јәһ 3:21; Һәв 9:3; 2Кр 4:4; 1Јәһ 1:5, 7.

НУРЛАНДЫРМАГ, 2Кр 4:6 шанлы биликлә **н.**
Еф 1:18 гәлбинизин көзүнү **н.** ки
Ибр 10:32 Һәгигәт сизи **н.** сонра дөзүм

НУРЛАНМАГ, Ибр 6:4 бир дәфә һәгигәтлә **н.**

НУҺ, Лк 17:26 **Н.** күнләриндә олдуғу кими
Ибр 11:7 **Н.**, иманы сајәсиндә кәми тикди
Мт 24:37.

НҮБАР, 1Кр 15:20 Мәсиһ дириләнләрдән илк **н.**
Јаг 1:18 јаратдығы варлыглар арасында **н.**
Ром 8:23; 11:16; Вәһј 14:4.

НҮМАЈӘНДӘ, Јәһ 7:29 мән Онун **н.**

НҮМАЈИШ, Ибр 11:14 јурд ахтардыгларыны **н.**
Ром 9:22; Еф 2:7; 1Тм 1:16.

НҮМУНӘ, Мт 24:32 **Н.** үчүн әнчир ағачыны
1Кр 11:1 сиз дә мәндән **н.** көтүрүн

Флп 3:17 вердијимиз **н.** әсасән јашајанлары
1Слк 1:7 бүтүн иманлылара **н.** оллунуз.
2Слк 3:7 Сиз биздән нечә **н.** көтүрмәји
1Тм 1:16 иман кәтирәнләр үчүн бир **н.** олум
1Тм 4:12 садигләрә **н.** ол
2Тм 1:13 саглам сөзләр **н.** ајрылма
Тит 2:7 јахшы ишләр көрәрәк онлара **н.** ол
Ибр 6:12 тәнбәлләшмәјиб, **н.** көтүрәчәксиниз
Ибр 9:9 Бу чадыр бир **н.** кими дурмалы иди
Јаг 5:10 пејгәмбәрләрдән **н.** көтүрүн
1Пт 2:21 Мәсиһ сизә **н.** гојду
1Пт 5:3 сүрүјә **н.** олун
Мр 13:28; Јәһ 13:15; 1Кр 4:16; 1Тм 4:6; Ибр 8:5; 2Пт 2:2; Јһд 7.

НҮМУНӘВИ, 1Пт 4:10.

НҮФУЗЛУ, Һәв 17:4 **н.** гадынлар да аз дејилди
Һәв 13:50, 50; 25:2.

О

ОБА, Мр 6:36, 56.

ОБЕД, Лк 3:32.

ОВГАТ, 1Пт 3:4 сакит вә һәлим **о.**

ОВЛАМАГ, Кол 2:8 неч кәс сизи **о.**масын

ОҒЛАН, Мт 17:18; 21:15.

ОҒЛАН УШАҒЫ, Мт 1:21 Мәрјәм **о.** доғачаг
Бәһ 12:13 **о.** доғмуш гадыны
Мт 2:16.

ОҒРУ, Мт 6:20 нә дә **о.** кириб оғурлајыр
1Кр 6:10 нә **о.** Аллаһын падшаһлығына
1Слк 5:2 Јеһованын күнү кечә кәлән **о.** кими
1Слк 5:4 күн ишығы **о.** јахаладығы кими
1Пт 4:15 Гој сизләрдән һеч ким гатил, **о.**
Бәһ 16:15 Мән **о.** кими кәләчәјәм

ОҒУЛ, Мт 3:17 севимли **О.**, Мән ондан чох
Јәһ 17:1 **О.** шөһрәтләндир ки, оғлун да
Ром 8:14 кедәнләрин һамысы Аллаһын **о.**
Ром 9:26 онлара "вар олан Аллаһын **о.**" дејәчәкләр
2Кр 6:18 Мәним **о.** вә гызларым олачагсынныз
1Слк 5:5 сиз һамынныз нурун вә күндүзүн **о.**
Ибр 12:7 Аллаһ сизинлә өз **о.** кими давраныр
Јәһ 4:51; Ибр 11:24.

ОҒУЛЛУГ, Ром 8:15 **о.** көтүрән руһ алмысыныз
Ром 8:23; 9:4; Гал 4:5; Еф 1:5.

ОҒУРЛАМАГ, Мт 6:20 нә дә оғрулар кириб **о.**

ОҒУРЛУГ, Еф 4:28 **О.** едән даһа **о.** етмәсин

ОД, Мт 3:12.

ОД-АЛОВ, 2Слк 1:8 О, **о.** кәлиб
Ибр 1:7.

ОДЛУ ҚӨЛ, Бәһ 20:14, 15.

ОЈАГ, Лк 12:37 кәләндә **о.** тапдығы нөкәрләр
1Слк 5:6 **о.** гальб ајыг олаг
1Пт 5:8 **о.** дурун. ДүшмәнинизИблис
Бәһ 16:15 **О.** гаљб палтарыны горујан хошбәхтдир
Лк 21:36; 1Кр 16:13; Кол 4:2.

ОЈАНМАГ, Ром 13:11 јухудан **о.** вахты кәлдијини

ОЈАТМАГ, Јәһ 11:11 мән исә ону **о.** кедирәм
Ром 7:5 Ганунун **о.** күнаһлы еһтираслар
Ром 10:19 гејрәтинизи башга халг васитәсилә **о.**

ОЈНАГ, Еф 4:16; Кол 2:19; Ибр 4:12.

ОМЕГА, Бәһ 1:8; 21:6; 22:13.

ОН, Бәһ 2:10 **о.** күн әрзиндә бәлалара
Мт 25:1; Бәһ 13:1.

ОНДАБИР, Ибр 7:5 **о.** веркисини јығырлар
Ибр 7:9 **о.** веркисини јыған Леви

ОНДА БИРИ, Мт 23:23 чиәнин **о.** верирсиниз
Лк 18:12 аллығым һәр шејин **о.** верирәм
Ибр 7:2 Ибраһим һәр шејин **о.** верди

ОН ИКИ, Мт 10:2 **О.** һәвари бунлардыр
Јаг 1:1 јер үзүнә сәпәләнмиш **о.** гәбиләјә

ОН МИН, Јһд 14 **о.** мүгәддәс мәләји илә кәлди
Ибр 12:22; Бәһ 5:11.

ОРДУ, Јаг 5:4 **о.** Башчысы Јеһованын гулағына чатыб
Мт 22:7; Ибр 11:34; Бәһ 9:16.

ОРДУ БАШЧЫСЫ, Ром 9:29 **о.** Јеһова

ОРТАГ, 2Кр 6:16 бүтләрлә **о.** нәји ола биләр?
1Кр 10:18; Ибр 3:14.

ОРУЧ, Мт 6:16 **О.** тутанда өзүнүзү пәришан
Мр 2:18 нәјә көрә шакирдләрин **о.** тутмур?
Лк 5:33 Јәһјанын шакирдләри **о.** тутур
Лк 5:34 Тәәбәјин достларыны **о.** тутмаға
Һәв 27:9.

ОТ, Лк 23:56; 24:1.

ОТАГ, Ибр 9:6 чадырын биринчи **о.** кирәрдиләр
Мт 6:6.

ОТАРМАГ, 1Пт 5:2 әманәт етдији сүрүнү **о.**
Бәһ 12:5 дәмир чомагла **о.**

ОТЛАГ, Јәһ 10:9 чөлә чыхачаг вә **о.** тапачаг

ОТУЗ ҚҮМҮШ, Мт 26:15 Јәһудаја **о.** пул

ОТУРМАГ, Еф 2:6 онунла биркә көјләрдә **о.**
Бәһ 7:10 тахтда **о.** Аллаһымыза вә Гузујa
Бәһ 17:15.

ОТУРУБ-ДУРМАГ, Лк 15:2 күнаһлыларда **о.**
1Кр 5:9 јазмышдым ки, әхлагсызларла **о.**
1Кр 5:11 **о.**мајасыныз, сүфрәјә дә әјләшмәјәсиниз

ОХ, Еф 6:16 аловлу **о.** сөндүрәчәксиниз

ОХУМАГ, Һәв 26:24 Павел, **о.** башын хараб
1Кр 14:15 өз аглымла мәдһијә **о.**
2Кр 3:2 таныдығы вә **о.** мәктубумузсунуз
1Тм 4:13 Јазылары чамаат гаршысында **о.**
Бәһ 1:3 учадан **о.**, адам хошбәхтдир
Һәв 13:15; Бәһ 14:3.

ОХУНМАГ, Һәв 13:27.

Ө

ӨВЛАД, Гал 3:16 Ибраһимә вә нәслиндән олан **ө.**
Гал 3:29 Ибраһимин **ө.** вә вәдә көрә варисси
Бәһ 12:5 Гадынын **ө.** Аллаһын јанына апарылды
Бәһ 12:17 Әждаһа гадына гәзәбләнди вә онун **ө.**
Һәв 17:28; Ром 8:16; 9:7; Гал 3:19; Еф 5:8.

ӨДӘМӘК, Ром 13:6 Веркиләри бу сәбәбдән **ө.**

ӨЗ, Мт 20:15; Јәһ 8:44.

ӨЗБАШЫНА, Јәһ 5:30; 7:28; 11:48.

ӨЗҮМ, 1Кр 4:3 мән дә **ө.** мүһакимә етмирәм

ӨЗҮМДӘН, Јәһ 14:10; 18:34.

ӨЗҮМҮЗ, Ром 14:7 јалныз **ө.** үчүн јашамырыг
2Кр 10:12 **ө.** онларла мүгајисә етмәјә чүрәт
2Кр 4:5; 7:1; 1Јәһ 1:8.

ӨЗҮНҮ ӨЈӘН, 2Тм 3:2 **ө.**, өзүндән разы

ӨЈРӘДӘН, Мт 5:19 башгаларына да буну **ө.**

ӨЈРӘНМӘК, Јәһ 17:3 даима **ө.** лазымдыр
1Кр 14:19 дејәрәм ки, инсанлар бир шеј **ө.**
1Кр 14:35 Бир шеј **ө.** истәсәләр, гој әрләриндән
Гал 6:6 Гој Аллаһын сөзүнү **ө.** адам
Флп 4:9 Мәндән **ө.** гәбул етдијиниз
2Тм 3:7 даима **ө.**, амма һеч чүр һәгигәт
Ибр 5:8 әзаблар сајәсиндә итаәтли олмағы **ө.**
1Кр 14:31; Флп 4:11, 12; 1Слк 4:1; 2Слк 2:15; 2Тм 3:14; Вәһј 14:3.

ӨЈРӘТМӘК, Мт 7:29 һакимијјәт саһиби кими **ө.**
Мт 13:52 һәгигәти өјрәниб буну башгаларына **ө.**
Мт 28:20 һәр шејә риајәт етмәји онлара **ө.**
Мр 6:6 Аллаһын сөзүнү **ө.** әтраф кәндләри кәзиб
Јәһ 8:28 Ата мәни нечә **ө.**
Јәһ 14:26 мүгәддәс руһ һәр шеји сизә **ө.**
Һәв 4:2 һәвариләр халга Аллаһын сөзүнү **ө.**
Һәв 5:42 хош хәбәри инсанлара **ө.**
Һәв 18:25 Иса һаггында дәгигликлә данышыб **ө.**
Һәв 20:20 евдән-евә **ө.** бојун гачырмадым
Мт 11:1; Лк 12:12; Јәһ 6:45; Һәв 5:25; 11:26; Ром 2:21; 1Кр 11:2; Гал 6:6; Тит 2:12.

ӨЈРӘТМӘК ТӘРЗИ, Лк 4:32.

ӨЈРӘШДИРМӘК, Ибр 5:14 писдән ајырмаға **ө.**

ӨЈРӘШМӘК, 1Кр 8:7

ӨЈҮД-НӘСИҺӘТ, 2Слк 3:15 она **ө.** верин
1Тм 6:2 Бундан сонра да **ө.** вер
Ибр 12:5 Јеһованын **ө.** гулагардына вурма
Һәв 20:31; 1Кр 4:14; Кол 3:16.

ӨЈҮНМӘК, Ром 11:18 әкәр **ө.**, јадында сахла
1Кр 1:29 гаршысында **ө.**мәсин
1Кр 1:31 **Ө.** гој Јеһова илә **ө.**
Ром 3:27; 1Кр 5:2; 2Кр 9:3; Еф 2:9.

ӨКҮЗ, 1Кр 9:9 дән дөјән **ө.** ағзыны бағлама
Ибр 10:4.

ӨЛДҮРМӘК, Мт 10:28 Бәдәни **ө.** горхмајын
Мт 24:9 Инсанлар сизә әзијјәт верәчәк вә **ө.**
Јәһ 16:2 сизи **ө.** һәр кәс Аллаһа хидмәт
Ром 11:3 Сәнин пејғәмбәрләрини **ө.**
Кол 3:5 бәдәнинизин үзвләриндәки мејилләри **ө.**
Јаг 5:6 Сиз салеһи мәһкум едиб **ө.**
Лк 12:5; 21:16; Јәһ 8:40; Һәв 3:15; 7:52.

ӨЛДҮРТДҮРМӘК, Вәһј 13:15.

ӨЛДҮРҮЛМӘК, Вәһј 2:13.

ӨЛДҮРҮЛМҮШ, Вәһј 5:12 **Ө.** Гузу гүдрәт
Вәһј 6:9 гурбанкаһын алтында **ө.** ганыны

ӨЛДҮРҮҸҮ, Јаг 3:8 **Ө.** зәһәрлә долу олан дил

ӨЛӘН, 1Слк 4:16 Мәсиһ јолунда **ө.** илк нөвбәдә
1Кр 15:18; Вәһј 14:13.

ӨЛКӘ, Лк 15:13.

ӨЛМӘЗ, Ром 1:23 **ө.** Аллаһын әзәмәтини фани
1Тм 1:17 әбәдијјәт Падшаһы, **ө.** јеканә Аллаһ

ӨЛМӘЗЛИК, 1Кр 15:53 бәдән **ө.** бүрүнмәлидир
1Тм 6:16 **ө.** јеканә малик олан

ӨЛМӘК, Лк 23:46 Иса буну дејиб **ө.**
Јәһ 11:26 мәнә инамла јашајан **ө.**мәјәчәк
Ром 5:7 Салеһ инсан уғрунда чәтин ки, кимсә **ө.**
Ром 5:8 биз һәлә күнаһлы икән Мәсиһ **ө.**
Ром 6:9 Мәсиһ бир даһа **ө.**мәјәчәк
Ром 14:8 **ө.**, Јеһова үчүн **ө.**
Вәһј 2:10 Һәтта **ө.** лазым кәлсә дә, садиг гал
Мт 22:25; Лк 16:22; 20:36; Һәв 2:29; Ром 7:9; 14:9; 2Кр 5:15; Кол 2:20; Ибр 9:27; Вәһј 9:18.

ӨЛМҮШ, Ром 6:11 күнаһ үчүн **ө.** сајын

ӨЛҮ, Мт 8:22 Гој **ө.** өз **ө.** дәфн етсинләр
Јәһ 5:25 **ө.** Аллаһын Оғлунун сәсини ешидәчәк
Еф 2:1 **ө.** идиниз, Аллаһ исә сизи һәјата гајтарды
Мт 22:32; Вәһј 20:13.

ӨЛҮМ, Ром 5:12 **ө.** бүтүн адамлара кечди
Ром 5:17 **ө.** һамы үзәриндә ағалыг едир
Ром 6:10 өз **ө.** илә күнаһы бирдәфәлик көтүрдү
Ром 6:23 Чүнки күнаһын өдәдији һагг **ө.**
1Кр 15:21 **ө.** инсан васитәсилә кәлдији кими
1Кр 15:26 Сонунчу дүшмән исә **ө.** мәһв едиләчәк
1Кр 15:53 **ө.** мәруз бәдән өлмәзлијә
Ибр 2:9 һәр кәсин әвәзинә **ө.** дадды
Ибр 2:14 өз **ө.** илә Иблиси мәһв етсин
Вәһј 20:14 **ө.** вә Мәзар да одлу көлә атылды
Вәһј 21:4 Артыг нә **ө.**, нә дәрд, нә дә ағры олачаг
Јәһ 8:51.

ӨЛЧҮ, Мт 7:2 Һансы **ө.** илә өлчүрсүнүзсә, һәмин
Лк 6:38 допдолу бир **ө.** төкәчәкләр
2Кр 10:2 бәзиләринә гаршы сәрт **ө.** көтүрмәјим

ӨМҮР СҮРМӘК, Ибр 11:9 гәриб тәк **ө.**

ӨНДӘР, Һәв 3:15 һәјатын **Ө.** исә өлдүрдүнүз
Һәв 5:31 Аллаһ ону **Ө.** вә Хиласкар кими
Ибр 2:10 хиласынын **Ө.** камиллијә јетишдирсин
Ибр 12:2 иманымызын **Ө.** вә камилләшдирәни
Һәв 3:15; 5:31; Ибр 2:10.

ӨНҮНДӘ, Ибр 9:24.

ӨПМӘК, Лк 7:38; 15:20; Һәв 20:37.

ӨПҮШ, Лк 22:48 инсан Оғлуну **ө.** сатырсан?
Ром 16:16 Бир-биринизи саф **ө.** саламлајын

ӨРНӘК, 2Слк 3:9 сизә **ө.** олмаг үчүн белә етдик
1Слк 1:6; 2Слк 3:9.

ӨРТМӘК, 2Кр 3:14 онларын зеһнини **ө.**
Ибр 9:5 онларын көлкәси кәффарә гапағыны **ө.**
2Кр 3:13.

ӨРТҮК, 2Кр 3:14, 16.

ӨРТҮЛҮ, 2Кр 4:3 мәһв јолунда оланлар үчүн **ө.**
2Кр 3:15.

ӨТҮРМӘК, Ром 15:24 мәни ора **ө.**

П

ПАВЕЛ, Һәв 21:32 әл сахлајыб **П.** даһа вурмады
Һәв 26:24 **П.**, дејәсән ағлыны итирмисән!
Гал 1:1 Аллаһ тәрәфиндән тәјин едилмиш мән, **П.**
Флм 1 Иса уғрунда мәһбус олан **П.**
Флм 9 мән **П.**, јашлы бир адам
Һәв 13:9; 1Кр 1:12; Тит 1:1; 2Пт 3:15.

ПАДШАҺ, Мт 21:5 Бах! Сәнин **П.** кәлир
Мт 27:37 Бу, јәһудиләрин **п.** Исадыр
Мр 12:17 **П.** мәхсус шејләри **п.** верин

Лк 21:12 адыма көрә **п.** өнүнә кәтирәчәкләр
Јәһ 1:49 Аллаһын Оғлусан, сән Исраилин **П.**
Јәһ 18:37 Пилат деди: Демәли, сән **п.**?
Јәһ 19:15 Бизим сезардан башға **п.** јохдур
1Тм 1:17 Гој әбәдијјәт **П.**, көзәкөрүнмәз
Вәһј 1:6 **п.** вә каһин тәјин едәнә
Вәһј 11:15 Дүнја үзәриндә **п.** инди Рәббимизә
Вәһј 16:14 кәлмәләр јер үзүнүн **п.** јанына кедиб
Вәһј 19:16 падшаһлар **П.** вә ағалар Ағасы
Мт 22:17; Лк 20:25; 1Тм 6:15; 2Тм 4:1; Вәһј 5:10.

ПАДШАҺЛЫГ, Мт 6:10 Гој **п.** кәлсин
Мт 6:33 **п.** һәмишә биринчи јерә гојун
Мт 24:14 **П.** һаггындакы бу хош хәбәр
Мт 25:34 сизин үчүн һазырланмыш **п.** мирас алын
Лк 4:5 Иблис Исаја дүнјанын бүтүн **п.** көстәрди
Лк 12:32 Атаныз **П.** сизә вермәји мүнасиб билди
Лк 22:29 мән сизинлә **п.** аид әһд бағлајырам
Јәһ 18:36 Мәним **п.** бу дүнјадан дејил
1Кр 15:24 **п.** өз Атасы Аллаһа тәнвил верәчәк
1Кр 15:25 атаналәк о, **п.** етмәлидир
Кол 1:13 Оғлунун **п.** көчүртдү
2Тм 2:12 дөзүрүксә, бирликдә дә **п.** едәчәјик
Ибр 11:33 Онлар иманла **п.** сүгута јетирир
Вәһј 11:15 Рәббимиз әбәдијјәт боју **п.** едәчәк
Вәһј 11:17 Өз әлинә көтүрүб **п.** етмәјә башладын
Мт 4:8; Јг 2:5; Вәһј 19:6.

ПАЈ, Лк 12:42 вахтлы-вахтында јемәк **п.**
1Кр 7:17 Јеһова һәр кәсә **п.** мүәјјән едиб
Кол 1:12 мирасдан **п.** алмаг үчүн сизи јарарлы
Вәһј 20:6 Биринчи дирилмәдә **п.** олан
Мт 21:41; Еф 5:5.

ПАЈЛАНМАГ, Һәв 4:35; 6:1.

ПАК, 1Кр 6:11 тәмизләндиниз, **п.** едилдиниз
1Кр 7:14 әр арвады васитәсилә **п.** олур
1Кр 7:14 Әкс тәгдирдә, ушагларыныз **п.** олмазды
1Слк 4:7 Аллаһ бизи **п.** олмаға чағырыб
Јг 1:27 Аллаһын көзүндә тәмиз вә **п.** ибадәт
1Кр 1:2; Еф 5:26; Флп 4:8; 1Јәһ 3:3.

ПАКЛАНМА, Јәһ 2:6; 3:25.

ПАКЛАНМАГ, 2Слк 2:13 руһла **п.** вә хиласа
1Тм 4:5.

ПАКЛАНМЫШ, 2Тм 2:21 **п.**, саһиби үчүн јарарлы

ПАКЛЫГ, 1Кр 1:30 **п.** вә фидә васитәсилә
2Кр 6:6 **п.**, биликлә, сәбирлә
1Слк 4:4 өз бәдәнини **п.** вәләјагәтлә идарә
1Тм 2:15 иманыны, мәһәббәтини вә **п.** горусун
1Тм 4:12 иманда вә **п.** салигләрә нүмунә ол

ПАЛМА, Јәһ 12:13 әлләриндә **п.** булаглары
Вәһј 7:9 әлләриндә **п.** будаглары

ПАЛ-ПАЛТАР, Јг 5:2.

ПАЛТАР, Мт 9:16 **п.** тәзә парчадан јамаг
1Тм 6:8 јемәјимиз, **п.** варса, гане олачағыг
Јг 2:15 **п.** вә күндәлик јемәји јохдурса
Јһд 23 алт **п.** нифрәт едәрәк, горхујла един
Вәһј 16:15 Ојаг галыб **п.** горујан хошбәхтдир
Мт 17:2; Ибр 1:12; Вәһј 16:15.

ПАЛЧЫГ, 2Пт 2:22 **п.** ағнамаға гајыдыр
Јәһ 9:6.

ПАРЫЛДАМАГ, Мр 9:3 палтары **п.** дүмаг оллу

ПАРЛАМАГ, Мт 13:43 Салеһләр күнәш кими **п.**
Лк 17:24 шимшәк чаханда нечә **п.**
Флп 2:15 нур кими пар-пар **п.** бу дүнјада

ПАРЧ, Мт 10:42 кичикләрдән биринә бир **п.** сәрин су

ПАРЧА, Ром 9:21 еји кил **п.** һәм шәрәфли, һәм

ПАРЧАЛАНМАГ, Мр 3:24 дахиллән **п.**
Лк 11:17 дахилдән **п.** ев учачаг
Мт 12:25.

ПАС, Мт 6:19 күвә јејир вә **п.** хараб елир
Јг 5:3.

ПАСХА, Јәһ 2:13 **П.** бајрамы јахынлашырды
Јәһ 6:4 јәһудилләрин **П.** бајрамы јахынлашан
Јәһ 13:1 Иса **П.** бајрамындан әввәл билирди
1Кр 5:7 **П.** гузумуз Мәсиһ гурбан кәсилиб
Мр 14:1; Лк 2:41; Ибр 11:28.

ПАХЫЛ, 1Кр 13:4 Мәһәббәт **п.** дејил

ПАХЫЛЛЫГ, Гал 5:26 бир-биримизин **п.** чәкмәјәк
Флп 1:15 Мәсиһи үрәкләриндә **п.** вә рәгабәт
1Тм 6:4 Бүтүн бунларын ахыры **п.** мүнагишә
Јг 4:5 Дахилимиздә јашајан **п.** руһу
1Пт 2:1 һәр чүр пислији, **п.** кәнара гојун
Ром 1:29; 1Кр 3:3; Тит 3:3.

ПЕЈГӘМБӘР, Мт 5:12 **п.** дә белә чә тәгиб
Мт 7:15 сахта **п.** гојун чилдиндә кәлирләр
Мт 13:57 **П.** һөрмәт көрмәдији јер варса
Мр 13:22 сахта **п.** пејда олачаг
Лк 2:36, 37 **п.** Анна, онун әәксән дөрд јашы варды
Һәв 3:21 Аллаһ **п.** васитәсилә сөјләмишдир
Һәв 3:22 сизә мәним кими **п.** верәчәк
Һәв 3:23 **П.** гулаг асмајан адам
Һәв 13:27 **П.** дедикләрини, учадан охунан сөзләри
Јг 5:10 **п.** нүмунә көтүрүн
Вәһј 11:18 **п.** мукафатландырмаг
Вәһј 16:13 ахта **п.** ағзындан чыхан
Мт 11:9; Јәһ 7:40; Вәһј 2:20; 18:24; 19:20.

ПЕЈГӘМБӘРЛИК, Һәв 2:17 гызларыныз **п.** едәчәк
1Кр 13:9 Инди етдијимиз **п.** натамамдыр
1Кр 14:1 **п.** етсәниз, даһа јахшы олар
1Кр 14:3 **П.** едән руһән мөһкәмләндирир
1Кр 14:39 **п.** етмәјә чан атын
2Пт 1:21 **п.** һеч вахт инсан истәји илә мејдана
Вәһј 19:10 Иса һаггында шәһадәт **п.** мәгзидир
Јәһ 11:51; Ром 12:6; 1Кр 13:2; 1Тм 4:14; Вәһј 1:3; 10:11; 11:3.

ПЕЈДА, 2Кр 5:17 јени шејләр **п.** оллу
Мт 24:30.

ПЕЈДА ОЛМАГ, Лк 9:31.

ПЕЈИН, Лк 13:8.

ПЕРГАМЕНТ, 2Тм 4:13 **п.** тумарларыны

ПЕТЕР, Мт 16:16 **П.** чаваб верди: Сән Мәсиһсән
Јәһ 21:15 Иса Шимон **П.** сорушду
Һәв 10:26 **П.** исә ону галдырыб деди: Ајаға галх
Мт 26:75; Јәһ 18:10; Һәв 8:20; 10:13.

ПЕШӘ, Һәв 18:3.

ПЕШМАН, Ром 9:33 онун үзәриндә гуран **п.**
Ром 10:11 Иманыны үзәриндә гуран **п.** олмајачаг
1Пт 2:6 Она иман едән һеч вахт **п.** олмајачаг
Ибр 7:21.

ПЕШМАНЧЫЛЫГ, Ром 5:5 Үмид исә **п.** кәтирмәз
Ром 11:29.

ПӘНҸӘРӘ, Һәв 20:9 Ефтик **п.** отурмушду
2Кр 11:33.

ПӘРВӘРДИҖАР, Лк 2:29 **П.**, гулун мәзара
Һәв 4:24 **П.**! Көјү, јери, дәнизи
Вәһј 6:10 **П.**, нә вахта гәдәр бизим ганымыз

ПӘРДӘ, Мт 27:51 **п.** јухарыдан ашағыја чырылыб
Ибр 10:20 **п.** кечәрәк, јәни бәдәни васитәсилә
1Пт 2:16 пис әмәлләр үчүн **п.** кими истифадә
Ибр 6:19; 9:3.

ПӘРӘН-ПӘРӘН, Јәһ 10:12.

ПӘРӘСТИШ, 2Слк 2:4.

ПИЛАТ, Мт 27:2 апарыб вали **П.** тәһвил вердиләр
Мт 27:22 **П.** сорушду: Иса илә нә едим
Мр 15:15 **П.** Бараббаны азад етди
Лк 23:12 Һиродла **П.** дост олдулар
Јәһ 19:6 Пилат деди: мән онда һеч бир күнаһ
Лк 13:1; Јәһ 18:37; 19:12, 22; 1Тм 6:13.

ПИС, Ром 11:26 Јагубу **п.** әмәлләрдән
1Кр 15:33 **П.** достлар јахшы вәрдишләри корлајыр
Еф 4:29 дилиниздән һеч бир **п.** сөз чыхмасын
Еф 5:16 **п.** зәманәдә јашадығымызы
2Слк 3:2 **п.** вә јарамаз адамлардан горусун
Мт 12:35; Јәһ 3:20; 2Кр 5:10.

ПИС ИШ, Јәһ 5:29 **п.** көрәнләрсә һөкмә дүчар
Ром 9:11 һәлә нә јахшы, нә дә **п.** көрмәздән

ПИСЛӘМӘК, 3Јәһ 10 О, бизи даима **п.**
1Кр 4:12; 1Тм 5:14.

ПИСЛИК, Һәв 13:10 ичин јалан вә **п.** долудур
Ром 12:17 Һеч кимә **п.** әвәзинә **п.** етмәјин
Ром 13:10 Севән адам јахынына **п.** етмәз
Ром 16:19 **п.** гаршы мәсум оласыныз
1Кр 5:8 **п.** вә мурдарлыг мајасы илә јох
1Кр 14:20 **П.** гаршы исә көрпә олун
2Кр 7:2 Бизим һеч кәсә **п.** дәјмәјиб
1Слк 5:22 Һәр чүр **п.** узаг дурун
1Тм 6:10 һәр чүр **п.** көкү пулпәрәстликдир
Тит 2:12 Бу лүтф бизә **п.** рәдд едиб
Ибр 1:9 Сән салеһлији севдин, **п.** нифрәт етдин
Јаг 1:13 Аллаһ һеч кәси **п.** сынамыр
Јаг 5:10 Гардашлар, **п.** гатлашмагда
1Пт 3:9 **П. п.** ја да тәһгирә тәһгирлә чаваб
1Пт 3:13 ким сизә **п.** едә биләр?
Һәв 25:10; 26:14; Ром 12:9; Јаг 1:21; 3:16.

ПИС ШЕЈ, Ром 7:19 **п.** дөнә-дөнә едирәм

ПЫЧЫЛТЫ, Мт 10:27 **п.** илә дејилән сөзләри вәз

ПОЗҒУН, Мт 17:17 Еј имансыз вә **п.** нәсил!
Ром 1:28 Аллаһ онлары **п.** әглә тәслим етди
Флп 2:15 **п.** вә әхлагсыз нәслин ичиндә ләкәсиз
Јһд 4 Бунлар **п.** давранмаг үчүн
1Тм 6:5; 2Пт 1:4.

ПОЗҒУН ДАВРАНЫШ, Гал 5:19.

ПОЗҒУНЛАШМАГ, 2Тм 3:8 зеһни тамамилә **п.**

ПОЗҒУНЛУГ, 1Пт 4:4 **п.** кирдабына гачмырсыныз
Тит 1:6.

ПОЗҒУН ҺӘЈАТ, 1Пт 4:3 **п.** сүрүрдүнүз

ПОЗМАГ, Мт 5:19 әмрләрин кичијиндән бирини **п.**
Мт 15:3 нијә Аллаһын әмрини **п.**?
Јаг 2:10 бир тәләби **п.**, бүтүн ганунлары позмуш
Ром 2:25; 2Слк 3:11; 1Тм 5:12; Јаг 2:11; Вәһј 19:2.

ПОЗУЛМАГ, Јәһ 10:35 Јазылар **п.** билмәз

ПРИНСИП, Гал 4:3; Кол 2:8, 20.

ПРИСКИЛЛА, Һәв 18:2, 18, 26.

ПУЛ, Мт 25:27 **п.** дөвријјәјә бурахмадын
Мр 6:8 нә һејбә көтүрсүнләр, нә дә **п.**
Лк 15:8 күмүш **п.** итирәрсә
Һәв 2:45 **п.** араларында, еһтијачына көрә
Јаг 4:13 тичарәт едиб **п.** газаначағыг
Мт 25:18; Мр 14:11; Лк 22:35; Һәв 5:3.

ПУЛ ГУТУСУ, Јәһ 13:29 **П.** Јәһудада

ПУЛҖИР, Лк 16:14 **п.** фәрисејләр

ПУЛПӘРӘСТ, 1Тм 3:3.

ПУЛПӘРӘСТЛИК, 1Тм 6:10 пислијин көкү **п.**
Ибр 13:5.

ПУЧ, Лк 15:13 гуршаныб бүтүн малыны **п.** етди
Гал 4:9 ачиз вә **п.** принсипләрә гајыдыб
Еф 4:17 **п.** дүшүнчәләрә гапылыб јашамајын
Јаг 3:6 дил инсанын һәјатыны **п.** едир
1Кр 3:20; Гал 4:9; Еф 5:6.

ПУЧЛУГ, Ром 8:20 хилгәт **п.** өз хошу илә табе

ПҮШК, Јәһ 19:24 кејимим үчүн **п.** атдылар
Һәв 13:19 сонра торпағы **п.** араларында
Һәв 1:26.

Р

РАББИ, Јәһ 1:38.

РАЗЫ, Мт 3:17 Оғлумдур, Мән ондан чох **р.**
Ром 8:8 Аллаһы **р.** сала билмәзләр
1Кр 7:12, 13 онунла јашамаға **р.**
1Слк 4:1 Аллаһы **р.** салмаг үчүн өјрәнмисиниз
Ибр 10:38 гәлбим ондан **р.** галмајачаг
1Слк 2:15.

РАЗЫЛЫГ, 1Кр 7:5 јалныз икинизин дә **р.** илә
Мт 18:19.

РАЗЫ САЛМАГ, Гал 1:10 инсанлары **р.** истәјирәм?

РАМА, Мт 2:18.

РАҺАБ, Ибр 11:31 Иманы сајәсиндә **Р.**
Јаг 2:25 **Р.** салеһ елан едилмәди?

РАҺАТЛЫГ, 2Слк 1:7 бизимлә бирликдә **р.** вермәк
Вәһј 14:11.

РӘББ, 2Тм 2:24.

РӘВАЈӘТ, 2Тм 4:4 ујдурма **р.** мејил
2Пт 1:16 мәһарәтлә ујдурулмуш **р.**
1Тм 1:4; 4:7; 2Пт 1:16.

РӘГАБӘТ, Гал 5:26 бир-биримизи **р.** тәһрик
Флп 1:15 **р.**, дикәрләри исә саф нијјәтлә тәблиғ

РӘГӘМ, Вәһј 13:18 һејванын **р.** һесабласын
Вәһј 13:17.

РӘГИБ, Мт 5:25 **Р.** сәни һакимә верәр

РӘГС, Лк 15:25.

РӘҒБӘТ, Ром 5:4 дөзүм **р.** газандырыр
Ибр 11:6 Иман етмәдән **р.** мүмкүн дејил
Һәв 7:10; Ром 14:18; 2Кр 13:5, 6; Еф 6:6; Кол 3:22.

РӘДД, Мт 21:42 Бәнналарын **р.** етдикләри даш
Лк 10:16 Сизи **р.** едән мәни дә **р.** едир
2Кр 4:2 кизлиндә көрүлән абырсыз ишләри **р.** едир

2Слк 1:9 Онлар Ағанын өнүндән **р.** едиләрәк
1Тм 4:4 шүкранла јејилирсә, **р.** едилмәмәлидир
Тит 2:12 дүнјаја хас истәкләри **р.** едиб
Ибр 10:28 ганунуну **р.** етмиш адама өлүм чәзасы
1Пт 2:4 инсанларын **р.** етдији, амма Аллаһын
Мр 8:31; Лк 7:30; Һәв 3:14; 7:35, 39; Ибр 12:17.

РӘЗИЛ, Флп 3:21 **р.** бәдәнимизи дәјишиб бизә

РӘИС, Мр 5:22; Лк 8:49; 13:14; 22:4; Һәв 4:1; 5:24, 26; 13:15; 18:8.

РӘМЗ, 1Кр 11:10 табелик **р.** олмалыдыр
Гал 4:24 Бүтүн бунлар **р.** мәна дашыјыр

РӘМЗИ, Ибр 11:19 Бу, бир **р.** мәна дашыјырды
Вәһј 11:8 **р.** мәнада Содом вә Мисир адланан

РӘФТАР, 2Кр 4:10 өлүмүнә баис олмуш **р.**
1Тм 4:12 Данышыгда, **р.**, мәһәббәтдә нүмунә ол
Ибр 11:37 Онлар зүлм чәкир, пис **р.** көрүр
Ибр 13:3 пис **р.** мәруз галанлары унутмајын

РӘҺБӘР, Мт 23:10 Өзүнүзү **р.** адландырмаға
Јәһ 7:48 һеч **р.** кимсә она инаныр?
Јәһ 12:42 **р.** ичиндән чохлары она иман етди
Еф 2:2 һавадакы һакимијјәтин **һ.**
Һәв 3:17; 17:6; 1Кр 2:8.

РӘҺБӘРЛИК, Ром 8:9 руһун **р.** әсасән
1Кр 12:28 көмәк етмә, **р.** етмә
1Слк 5:12 **р.** едән вә нәсиһәт верәнләрә һөрмәт
Ибр 13:7, 17 Сизә **р.** едәнләри унутмајын
Ром 12:8; Гал 5:18; 3Јәһ 9.

РӘҺИЛӘ, Мт 2:18 **Р.** ушаглары үчүн ағлајыр

РӘҺМ, Лк 18:13 мән күнаһкара **р.** кәлсин
Ром 9:15 Кимә мәсләһәт билсәм, она **р.** едәрәм

РӘҺМДИЛ, Мт 5:7 **Р.** нә хошбәхтдирләр

РИАЈӘТ, Мт 28:20 һәр шејә **р.** етмәји онлара
Ром 9:31 Исраил исә бу гануна там **р.** етмәди
2Слк 3:7; 2Јәһ 9.

РИЈАКАРЛЫГ, Мт 23:28 дахилдән **р.** долусунуз
Гал 2:13 јәһудиләр дә бу чүр **р.** етдиләр
Флп 1:18 Истәр **р.**, истәрсә дә сәмимијјәтлә
1Тм 4:2 јаланчыларын **р.** тәсири алтына
Јаг 3:17 ајры-сечкилик етмәз, онда **р.** јохдур

РИЈАСЫЗ, Ром 12:9 мәһәббәтиниз **р.** олсун
2Кр 6:6 мүгәддәс руһла, **р.** мәһәббәтлә
1Пт 1:22 **р.** гардашлыг мәһәббәтинә саһиб
1Тм 1:5; 2Тм 1:5.

РИФАҺ, Ром 13:6 инсанларын **р.** үчүн чалышан
Флп 2:20 сизин **р.** үчүн белә чан јандыран
Ибр 8:2 Ән Мүгәддәс јердә инсанларын **р.**
Ибр 8:6 инсанларын **р.** хидмәт етмәк үчүн Иса
1Слк 2:15.

РИЧА, 2Кр 5:20 Аллаһ бизим васитәмизлә **р.** едир
1Кр 16:15; 2Кр 2:8; 10:2; 1Слк 5:14, 14.

РИШХӘНД, Гал 6:7 Аллаһа **р.** едилмәз

РЫШХӘНДЧИ, 2Пт 3:3 **р.** пејда олачаг

РОМА ВӘТАНДАШЫ, Һәв 16:37 Бизи, **Р.**
Һәв 23:27
Һәв 25:16.

РОМАЛЫ, Јәһ 11:48 **р.** кәлиб халгымызын ахырына
Һәв 28:17.

РУБЕН, Вәһј 7:5.

РУЗИ, Мт 6:11.

РУТ, Мт 1:5.

РУҺ, Мт 3:16 Аллаһын **р.** көјәрчин кими
Мт 26:41 **Р.** күчлү, бәдән исә зәифдир
Лк 24:39 **р.** әти вә сүмүјү олмур
Јәһ 4:24 Аллаһ **Р.** вә Она ибадәт едәнләр
Јәһ 16:13 Һәгигәт **р.** кәләндә
Һәв 2:17 һәр чүр инсанын үзәринә **р.** төкәчәјәм
Һәв 7:51 мүгәддәс **р.** мүгавимәт
Ром 8:9 Аллаһын **р.** дахилиниздәдирсә
Ром 8:11 Исаны дирилтмиш Шәхсин **р.** дахилиниздә
Ром 8:15 **р.** алмысыныз вә бу **р.** биз Атачан, Ата!
Ром 8:16 Бу **р.**, бизим әһвали-руһијјәмизлә
1Кр 2:10 Онун **р.** һәр шеји тәдгиг едир
1Кр 2:11 мүгәддәс **р.** башга һеч ким бәләд
1Кр 2:14 **р.** көмәји илә тәдгиг етмәк кәрәкдир
1Кр 3:16 мүгәддәс **р.** сиздә јашајыр?
2Кр 3:6 **р.** исә һәјат верир
2Кр 3:17 Јеһованын **р.** һарададырса
Еф 2:22 Өз **р.** илә мәскән салачағы бир мәкан
Еф 4:30 мүгәддәс **р.** кәдәрләндирмәјин
2Тм 1:7 горхаглыг **р.** јох, күч
Јаг 4:5 Дахилимиздә јашајан пахыллыг **р.**
Гал 5:22.

РУҺАНИ, Мт 5:3 **Р.** немәтләрә сусајанлар
Ром 8:6 **р.** шејләр барәсиндә дүшүнмәк һәјат
1Кр 2:13 **р.** мәсәләләри **р.** сөзләрлә изаһ едирик
1Пт 2:5 тајфасы олмаг үчүн **р.** ев учалыр
Ром 1:11; 1Кр 10:3, 4, 4.

РУҺАНИ ВАРЛЫГ, 1Кр 15:44 **р.** кими дирилдилир
1Пт 3:19 **р.** тәблиғ етди
Вәһј 22:17 **р.** вә кәлин дејирләр: Кәл!
1Кр 15:45; 1Пт 3:18.

РУҺАНИ ҺӘЈАТ, Ибр 12:23 салеһләрин **р.**

РУҺДАН ДҮШМӘК, Кол 3:21 јохса онлар **р.**
Ибр 12:5 О, сәни тәнбеһ едәндә **р.** дүшмә

РУҺИ ГҮВВӘ, Еф 6:12 сәмави аләмдәки шәр **р.**

РУҺЛАНДЫРЫЧЫ, Ибр 13:22.

РУҺЛАНДЫРМАГ, Ром 1:12 бир-биримизи **р.**
Флп 2:1 бир-биринизи **р.**, мәһәббәтлә тәсәлли верир
Ибр 10:25 бир-биримизи даһа чох **р.**
Ром 14:19; 1Пт 5:12.

РУҺЛАНМАГ, 1Кр 14:31 һамы **р.** вә өјрәнә

РҮСВАЈ, Кол 2:15 һөкумәтләри вә игтидары **р.**

РҮСВАЈЧЫЛЫГ, Ибр 12:2 севинчә көрә **р.** мәһәл
1Кр 11:6; Ибр 6:6.

С

СААТ, Мт 24:36 О күнү вә **с.** һеч кәс билмир
Мр 13:32 О күнү вә ја **с.** һеч кәс билмир
Лк 22:53 инди сизин **с.**, инди зүлмәтин
1Јәһ 2:18 Балалар, бу сон **с.**
Вәһј 17:12 бу һакимијјәт чәми бир **с.** сүрәчәк
Мт 24:44, 50; 26:45.

САВАДСЫЗ, Һәв 4:13 Петер вә Јәһјанын **с.**

САВАШАН, Һәв 5:39 Аллаһла **с.** һалына дүшәсиниз

САВАШМАГ, 1Пт 2:11 чанынызла **с.** истәкләрдән

САҒ, Мт 20:23 **с.**, кимин солумда отурачағыны
Мт 25:33 О, гојунлары **с.** тәрәфинә

Һәв 7:55 Онун **с.** дуран Исаны көрүб
Ром 7:9 ганун олмајанда, **с.** илим
1Слк 4:15 Ағамызын иштиракы заманы **с.**
1Слк 4:17 **с.** галыб јашајан бизләр булудла
Ибр 10:12 Аллаһын **с.** әјләшди
2Кр 13:4; Ибр 1:3.

САҒАЛМАГ, Мт 8:13 Нөкәр һәмин анлача **с.**
Һәв 5:16 Онларын һамысы **с.**
Ибр 12:13 ахсағын ајағы бурхулмасын, әксинә, **с.**
Вәһј 13:3 өлүмчүл јара **с.**

САҒАЛМЫШ, Вәһј 13:12.

САҒАЛТМАГ, Мт 9:35 хәстәлији вә нахәшлуғу **с.**
Лк 4:23 Тәбиб, әввәлчә өзүнү **с.**
Лк 13:14 шәнбә күнүндә **с.**
Јг 5:15 Иманла едилән дуа хәстәни **с.**
Мт 8:7; 12:15; 19:2; 21:14; Мр 3:2; Лк 6:7; 9:11; 10:9; Һәв 10:38.

САҒЛАМ ДҮШҮНЧӘЛИ, 1Пт 4:7 **с.** вә ајыг

САҒЛАМ СӘЗЛӘР, 1Тм 6:3 **с.** вә тәлимлә
2Тм 1:13 ешитдијин **с.** нүмунәсиндән ајрылма

САҒЛАМ ТӘЛИМ, 2Тм 4:3 инсанлар **с.** имтина
Тит 1:9 **с.** сајәсиндә гардашлары үрәкләндирсин
Тит 2:1 **с.** јарашан сөзләр даныш

САҒЛЫГЛА, Һәв 15:29 **С.** галын!

САҒ ОЛ, Јәһ 11:41 Ата, чох **с.** ки, мәни ешитдин

САҒОЛЛАШМАГ, Лк 9:61.

САҒ-САЛАМАТ, Һәв 28:1, 4.

САДӘ, Һәв 4:13 Петер вә Јәһјанын савадсыз, **с.**
Ром 6:19 сизинлә **с.** дилдә данышырам

САДӘЛӨВҺ, Ром 16:18.

САДИГ, Мт 24:45 **с.** вә ағыллы нөкәр кимдир?
Лк 12:42 **с.** вә ағыллы нөкәрбашы кимдир?
Лк 16:10 Хырда ишдә **с.** олан бөјүк ишдә дә **с.**
2Тм 2:2 **с.** адамлара әманәт ет
Тит 2:10 ағаларына там **с.** олуб
1Пт 4:19 өләләрини **с.** Јарадана тапшырсынлар
2Пт 2:9 **с.** инсанлары нечә гуртармағы билир
Вәһј 2:10 өлмәк лазым кәлсә дә, **с.** гал
Вәһј 3:14 **с.** вә һәгиги шаһиди Амин
Һәв 22:12; Вәһј 19:11.

САДУКЕЈ, Мт 3:7; 22:23; Һәв 23:6, 7, 8.

САЈ, Ром 9:27 хилас оланларын **с.** аз олачаг
Ром 11:12 онларын бүтөв **с.** нә демәк олачаг
Вәһј 7:4 мөһүрләнмишләрин **с.** ешитдим
Ром 9:27; Вәһј 5:11; 20:8.

САЈӘСИНДӘ, Флп 4:13 мәнә гүввәт верәнин **с.**

САЈЫГ, Мт 26:41 **С.** олун вә даима дуа един

САЈЫЛМАГ, Ром 4:5 иманына көрә сајеһ **с.**
Ром 4:24 сајеһ **с.** бизләрдән өтрү јазылыб
Ром 9:8 вәдә көрә доғуланлар өвлад **с.**
Јг 2:23 иман кәтирди вә буна көрә сајеһ **с.**

САЈМАГ, Ром 6:11 күнаһ үчүн өлмүш **с.**
Флп 2:3 башгаларына өзүнүздән үстүн **с.**
Флп 3:7 газанч олан шејләри зәрәр **с.**
Вәһј 7:9 **с.** галир олмадығы бөјүк бир издиһам
1Кр 14:37; Ибр 10:29.

САЈМАЗЈАНА, 1Слк 4:8 мәсәләјә **с.** јанашан

САЈСЫЗ-ҺЕСАБСЫЗ, Ибр 11:12.

САКИН, Лк 15:15.

САКИТ, 1Тм 2:2 башымызы ашағы салыб **с.** һәјат
1Пт 3:4 **с.** вә һәлим овгатын чүрүмәјән

САКИТЛӘШМӘК, Һәв 11:18 сөзләри ешидәндә **с.**

САКИТЧӘ, 1Кр 14:34.

САЛАМ, 1Кр 16:21 өз әлимлә сизә **с.** јазырам
Мт 27:29; Лк 1:28; Јәһ 19:3.

САЛАМАТ, 1Кр 3:14 иши сынаггдан **с.** чыхса

САЛАМЛАМАГ, 2Јәһ 10 ону **с.**мајын

САЛЕҺ, Мт 13:43 **С.** исә о вахт Аталарынын
Һәв 10:35 горхан вә **с.** һәјат сүрән адамы
Һәв 24:15 һәм **с.,** һәм дә гејри-сајеһләри
Ром 2:13 она әмәл едәнләр **с.** елан едиләчәкләр
Ром 3:10 Бир нәфәр дә олсун **с.** адам јохлур
Ром 3:24 Онун лүтфү сајәсиндә **с.** елан едилирләр
Ром 3:26 адамы **с.** елан еләркән Өзүнүн **с.**
Ром 5:1 имана көрә **с.** елан олундуғумуз үчүн
Ром 5:18 бир **с.** әмәлин нәтичәсиндә
1Тм 3:16 руһани варлыг кими **с.** елан едилди
Ибр 10:38 **с.** хидмәтчим иманы сајәсиндә
Јг 2:24 һәм дә әмәл сајәсиндә **с.** елан едилир
Јг 5:16 **С.** һәрәәтли дуасынын бөјүк гүввәси
1Пт 3:12 Јеһованын көзү **с.** үстүндәдир
Мт 5:45; 23:28; Ром 2:13; 3:20; 5:9, 19; 8:30; Гал 2:16; 2Тм 4:8; Ибр 12:23; Јг 2:21, 25.

САЛЕҺЛИК, Мт 5:10 **С.** јолунда тәгиб олунанлар
Јәһ 16:8 **с.** вә һөкм һаггында дәлилләр
Ром 1:17 Аллаһын Өз **с.** нечә ачдығыны көрүрләр
Ром 10:3 Аллаһын **с.** јолларына табе олмадылар
Флп 3:9 Аллаһдан кәлән **с.** васитәсилә
2Тм 3:16 **с.** јолунда тәрбијә үчүн фајдалыдыр
1Пт 3:14 **С.** угрунда әзаб чәкәнләр дә
2Пт 3:13 орада **с.** һөкм сүрәчәк
1Јәһ 5:17 **С.** зидд һәр чүр һәрәкәт күнаһдыр
Мт 5:6.

САЛОМЕ, Мр 15:40; 16:1.

САМ, Лк 3:36.

САМАН, 1Кр 3:12 Бу бүнөврәнин үстүндә **с.**
Мт 3:12.

САМАРИЈА, Һәв 8:25.

САМАРИЈАЛЫ, Лк 10:33 о јол илә кедән бир **с.**
Јәһ 4:9 **С.** галын Исаја деди
Мт 10:5; Лк 17:16.

САНДЫГ, Вәһј 11:19.

САПФИРА, Һәв 5:1 Һананја, арвады **С.**

САРА, Ибр 11:11 **С.** да, иманы сајәсиндә
1Пт 3:6 **С.** Ибраһимә «ағам» дејәрәк
Ром 9:9.

САРАЈ, Мт 27:27; Лк 7:25; Јәһ 18:28.

САРЫЛМАГ, Ибр 3:6 үмидә бәрк-бәрк **с.**

САРСЫЛМАГ, Мт 24:29 көјләрин гүдрәти **с.**

САРСЫЛМАЗ, Кол 2:7 иманда **с.** олун
Ибр 12:28 **с.** бир падшаһлыг

САРСЫТМАГ, Тит 1:11 аиләнин иманыны **с.**

САТАН, Лк 22:22 вај ону **с.** һалына!

САТГЫН, Лк 6:16.

САТЫН, Гал 3:13 Мәсиһ бизи **с.** алыб

САТЫН АЛМАГ, 2Пт 2:1 онлары **с.** Саһибдән Бәһә 5:9 инсанлары өз ганына Аллаһ үчүн **с.** Гал 4:5.

САТМАГ, Мт 19:21 һамысыны **с.** вә касыблара Мт 26:21 сизләрдән бири мәни **с.** Мт 27:3 Исаны **с.** Јәһуда вичдан әзабы чәкди Лк 12:33; Јә 6:64; 13:2.

САФ, Јаг 3:17 јухарыдан назил олан һикмәт **с.** 1Пт 2:2 Аллаһын сөзүндәки **с.** сүдә

САФЛЫГ, 2Кр 11:3 Мәсиһә лаҹыг **с.** узаглашсын

САФ НИЈЈӘТ, Флп 1:15 Мәсиһи **с.** тәблиғ едирләр

САФ-ЧҮРҮК, Мт 25:32 инсанлары **с.** едәчәк

САХЛАМАГ, Јә 8:31 сөзләримә гәлбинизә **с.** Ром 9:29 адам **с.**масаіды, Содом кими олардыг Ибр 1:3 һәр шеји Онун үдрәтли сөзү илә **с.** 1Пт 3:10 дилини пәрдән **с.**

САХСЫ, 2Кр 4:7 хәзинәмиз **с.** габларда сахланылыр

САХСЫ СӨҺӘНК, Лк 22:10.

САХТА, 2Слк 2:9 **с.** әламәтләр вә мөчүзәләрлә 2Пт 2:3 **с.** сөзләрлә алдадыб истифадә едәчәкләр

САХТАКАР, Гал 2:4.

САХТА МӘСИҺЛӘР, Мр 13:22 **с.** пејла олачаг Мт 24:24.

САХТА ПЕЈҒӘМБӘР, Мт 7:15 **с.** гојун чилдиндә 1Јә 4:1 дүнјада бир чох **с.** пејла олуб Мт 24:11; 2Пт 2:1; Бәһә 16:13.

САҺӘ, 2Кр 10:15 бизә ајрылмыш фаалијјәт **с.**

САҺИБ, Мт 21:40 бағын **с.** кәләндә 2Кр 6:10 амма һәр шеји **с.** 2Слк 3:2 һамы иман **с.** дејил Ибр 2:14 Иблиси, өлүм силаһларынын **с.** мәһв етсин 2Пт 2:1 онлары сатын алмыш **С.** үз дөндәрәчәк Јһд 4 **С.** гаршы хәјанәт едән аллаһсыз Мт 9:38; 1Тм 6:1.

САҺИЛ, Мт 13:2; Мр 5:21; 8:13; Һәв 21:5; 27:39.

САЧ, 1Кр 11:14 киши үчүн узун **с.** шәрәфсизликдир 1Тм 2:9 чүрбәчүр **с.** дүзүмү 1Пт 3:3, 3; Бәһә 9:8.

САЧАГ, Мт 23:5 әбаларынын **с.** узалырлар Мт 9:20; Мр 6:56.

СЕВИЛМӘЛИ, Флп 4:8 гарлашларым, доғру, **с.**

СЕВИМЛИ, Бәһә 20:9 **с.** шәһәри мүһасирәјә Мт 3:17; Јә 13:23.

СЕВИНДИРМӘК, 2Кр 2:2 башга ким мәни **с.**

СЕВИНӘ-СЕВИНӘ, Һәв 5:41 Синедриондан **с.**

СЕВИНМӘК, Мт 5:12 **С.** вә шадланын Лк 6:23 **с.** вә шадланын, көјдә мүкафат көзләјир Јә 8:56 көрмәк үмиди илә әшаҹарар **с.** Ром 5:3 әзијјәтләрлә үзләшәндә **с.** Ром 12:15 Севинәнләрлә **с.**, ағлајанларла ағлајын Ром 15:17 Исанын бир давамчысы кими, **с.** әсасым Гал 4:27 Ејі сонсуз гадын, **с.** Гал 6:4 мүгајисә етмәдән өзүнә бахыб **с.** Флп 2:19 сиздән хәбәр тутуб үрәкдән **с.** Флп 4:4 Рәббин јолунда һәмишә **с.** Кол 1:24 угрунузда әзаб чәкдијимә **с.** Бәһә 12:12 ејі көјләр вә көјләрин сакинләри, **с.**! Ром 15:10; 2Кр 6:10; Флп 4:10; 1Пт 1:8.

СЕВИНЧ, Лк 10:21 руһла доллу вә **с.** чуша кәлиб Флп 2:16 Мәсиһин күнүндә **с.** ашыб-дашачаг Ибр 12:11 чәза о анда инсана **с.** јох Мр 5:42.

СЕВИНЧЛӘ, 2Кр 9:7 Аллаһ **с.** верәни севир

СЕВМӘЈӘН, 2Тм 3:3 доғмаларына **с.** 1Кр 16:22.

СЕВМӘК, Мт 22:37 Јеһованы бүтүн үрәјинлә **с.** Мр 12:30 Аллаһын Јеһованы вар күчүнлә **с.** Лк 6:32 сизи **с. с.**, мәкәр бөјүк иш көрүрсүнүз? Лк 10:27 Јахшыны өзүнү **с.** кими **с.** Јә 3:16 Аллаһ дүнјаны о гәдәр **с.** ки Јә 5:20 Ата Оғулу **с.** Јә 12:25 Өз чанына **с.** ону мәһв едәчәк Јә 15:19 дүнјаја мәхсус олсајдыныз, дүнја **с.** Ром 8:37 бизи **с.** сајәсиндә һәр шеји галиб Ром 9:13 Мән Јагубу **с.**, Есава исә нифрәт етдим Ром 11:28 вердији вәлин хатириндә сечмиш вә **с.** 1Кр 14:1 Бир-бириниз чан-дилдән **с.** 2Кр 9:7 ахы Аллаһ севинчлә верәни **с.** Кол 3:19 Ејі әрләр, арвадларынызы һәмишә **с.** 2Тм 3:4 Аллаһдан чох ејш-ишрәти **с.** Тит 2:4 кәлинләрә әрләрини вә ушагларына **с.** Ибр 1:9 Сән салеһлији **с.**, пислијә нифрәт етдин 1Јә 2:15 Дүнјаны **с.**мәјин 1Јә 5:3 Аллаһы **с.** Онун әмрләринә риајәт етмәк Јә 12:43; 13:34; Тит 3:15; 1Јә 4:10.

СЕЗАР, Лк 23:2 **с.** верки өдәмәји гадаған едир Јә 19:15 **с.** башга падшаһымыз јохлур Лк 2:1; 3:1; Јә 19:12; Һәв 25:11; 28:19.

СЕЛ, Лк 6:48 **с.** евин үзәринә кәлди

СЕЧИЛӘН, Мт 22:14 **с.** исә әздыр

СЕЧИЛМӘК, 2Пт 1:10 Аллаһ тәрәфиндән **с.** лаҹыг

СЕЧИЛМИШ, Мт 24:24 **с.** дә јоллан чыхартсынлар Лк 18:7 **с.** үчүн әдаләти бәрпа етмәјәчәк? Ром 11:5 **с.** бир гисим исраилли ортаја чыхыб 1Пт 2:9 **с.** сој, падшаһ вә каһин тајфасы Бәһә 17:14 Чағырылмышлар, **с.** вә сәдагәтлиләр Мт 24:22; Кол 3:12; 2Тм 2:10.

СЕЧИМ, Ром 9:11.

СЕЧМӘК, Јә 15:16 сизи **с.** ки, бар кәтирәсиниз Һәв 26:16 Мән сәни өзүмә хидмәтчи **с.** 1Кр 1:27 дүнјанын әәиф сајдығы адамлары **с.** 1Слк 5:9 Аллаһ бизи хилас олмаг үчүн **с.** 2Слк 2:13 Аллаһ сизи әәәлдән **с.** ки 1Пт 2:4 инсанларын рәдд етдији, Аллаһын **с.** Ром 8:33; 11:28; 1Слк 1:4.

СӘБАТСЫЗ, Јаг 1:8 гәтијјәтсиз вә **с.** адамлыр

СӘБӘТ, 2Кр 11:33 мәни бир **с.** ашағы салладылар Мт 15:37.

СӘБИР, Ром 9:23 бөјүк **с.** дөзлүсә 1Слк 5:14 һамыја гаршы **с.** көстәрин 2Тм 4:2 бүтүн **с.** топлајарар тәнбеһ ет Ибр 6:12 вәдләри иман вә **с.** мирас аланлардан Јаг 5:7 гардашлар, **с.** олун 2Пт 3:15 Рәббин **с.** хилас үчүн бир фүрсәт Мт 18:26, 29; Ром 2:4; Гал 5:22; Еф 4:2; Кол 3:12; Ибр 6:15; 1Пт 3:20; 2Пт 3:9.

СӘБИРЛИ, 1Кр 13:4 Мәһәббәт **с.** вә хејирхаһдыр Јаг 5:10.

СӘБИРСИЗЛИКЛӘ, 2Тм 1:4.

СӘДАГӘТ, Лк 1:75 **с.** вә салеһлик ичиндә ибадәт
Еф 4:24 Аллаһын ирадәси илә **с.** ичиндә
1Слк 3:7 сизин **с.** бизә тәсәлли кәтирди
1Тм 4:8 **с.** исә һәр шеј үчүн файдалыдыр
1Тм 6:6 Аллаһа **с.**, доғрудан да, бөјүк газанч
Ром 3:3; 1Кр 4:2; 1Тм 2:2; 3:16; 4:7; 6:5; Тит 1:1; 2Пт 1:3; 3:11.

СӘДАГӘТЛӘ, 2Тм 3:12 Аллаһа **с.** јашамаг

СӘДАГӘТЛИ, Вәһј 17:14 сечилмишләр вә **с.**
1Слк 2:10; Ибр 7:26; Вәһј 15:4.

СӘДАГӘТСИЗ, Лк 12:46 агибәти **с.** адамларла
1Тм 1:9 Ганун күнаһлы, **с.** адамлар үчүн

СӘЈАҺӘТЧИ, Вәһј 18:17 капитанлары, дениз **с.**

СӘККИЗ, 1Пт 3:20 **с.** нәфәр судан саг-саламат

СӘЛАҺИЈЈӘТ, Јәһ 5:27 Оғула һөкм кәсмәк **с.**

СӘЛИМ, Ибр 7:2 **С.** падшаһы, јәни сүлһ

СӘЛИС, Мр 7:35 вә о, **с.** данышмаға башлады

СӘМАВИ, Ибр 8:5 **с.** шејләрин символик тимсалы
Ибр 12:22 Аллаһын шәһәри **с.** Јерусәлимә
Јәһ 3:12, 12; 2Тм 4:18; Ибр 9:23.

СӘМАВИ НУР, Јаг 1:17 **с.** Атасындан назил олур

СӘМАВИ ПАДШАҺЫГ, Мт 10:7 **С.** јахынлашыб
Мт 23:13 **с.** гапыларыны баглајырсынызы
Мт 3:2; 11:11.

СӘМИМИЈЈӘТ, 1Кр 5:8 **с.** вә һәгигәт чөрәкләри

СӘМИМИЈЈӘТЛӘ, Еф 6:5 еһтирам вә **с.** итаәт един

СӘМИМИЛИКЛӘ, 2Кр 1:12 **с.** даврранмышыг

СӘМТӘ, Јаг 3:4.

СӘНДӘЛ, Јәһ 1:27 **с.** бағыны белә ачмаға лајиг
Мр 6:9.

СӘНӘД, Кол 2:14 јазылы **с.** ләғв етди

СӘНӘТКАР, Һәв 19:38; Вәһј 18:22.

СӘПӘЛӘНМИШ, Јаг 1:1 **с.** он ики гәбиләјә салам!
1Пт 1:1 Битинијада **с.** гәрибләрә

СӘРБӘСТЛИК, Һәв 24:23 она бир аз **с.** вәрсин

СӘРВӘТ, Ибр 11:26 тәһгирләри **с.** һесаб етди
Еф 3:8.

СӘРДАБӘ, Мт 27:61 Мәрјәм **с.** гаршысында
Мр 5:3 о, **с.** арасында јашајырды
Мт 27:52, 60; Мр 6:29; 16:5; Јәһ 11:17.

СӘРИН, Мт 10:42.

СӘРИШТӘЛИ, 1Тм 3:2 тәлим вермәкдә **с.**

СӘРКӘРДӘ, Һәв 21:32.

СӘРРАФ, Јәһ 2:15 **С.** масаларыны чевириб

СӘРТ, 2Кр 10:2 **с.** өлчү көтүрмәјим

СӘРХОШ, Һәв 2:15
Еф 5:18 шәрабдан **с.** оланачан ичмәјин
1Слк 5:7 сәрхошлуг едән дә кечә ичиб **с.** олур
Вәһј 17:6 шаһидләринин ганындан **с.** ичиб

СӘРХОШЛУГ, Ром 13:13 **с.** гапылмајаг
Гал 5:21 пахыллыг, **с.**
Тит 1:7 нәзарәтчи **с.** едән олмамалы
1Тм 3:3.

СӘРҺӘД, Һәв 17:26 јашајыш **с.** гојду ки

СӘС, Јәһ 5:28 гәбирләрдә оланларын һамысы **с.**
Јәһ 10:27 Мәним гојунларым **с.** гулаг асырлар
1Кр 14:7 **с.** чыхарырлар

СӘСЛӘНДИРМӘК, Мт 21:16 дили илә һәмд **с.**

СӘФЕҺЛИК, 1Кр 1:23 дикәр милләтләр үчүн **с.**

СӘФИР, 2Кр 5:20 адындан хидмәт едән **с.**
Еф 6:20 хош хәбәрин **с.** кими хидмәт едирәм

СӘХАВӘТ, 2Кр 8:2 севинч вә бөјүк **с.** нүмајиш
2Кр 9:11 Бу **с.** бизим васитәмизлә Аллаһа шүкран

СӘХАВӘТЛӘ, Ром 12:8 бөлүшән **с.** бөлүшсүн
2Кр 9:6 **с.** әкән исә бол бичәр
Јаг 1:5 **с.** вә гынамадан верән Аллаһдан

СӘХАВӘТЛИ, 2Кр 8:7 бәхшиш ишиндә дә **с.** олун

СӘҺВ, Јаг 3:2 һәр биримиз дәфәләрлә **с.** едирик
Јаг 5:20 күнаһкары **с.** јолдан гајтаран
Гал 6:1.

СӘҺӘНӈ, Мр 14:13.

СӘҺӘР, Мр 1:35; Һәв 28:23.

СӘҺНӘ, 1Кр 4:9 Аллаһ биз һәвариләри **с.** чыхарыб
1Кр 7:31 бу дүнјанын **с.** дәјишир

СӘҺРА, Мт 3:3 Динләјин! **С.** кимсә гышгырыр
Ибр 11:38 **с.**, дағларда, мағараларда долашырдылар

СӘҸДӘ, Лк 4:8 Јеһоваја **с.** гыл, Она ибадәт ет
Һәв 19:27 Артемиданын гаршысында **с.** гыллығы
Ром 1:25 Јараданы гојуб јаратдығы шејләрә **с.**
Ибр 11:21 Јусиф Аллаһа **с.** гылды
Вәһј 7:11 мәләкләр үзүстә гапаныб Аллаһа **с.**
Вәһј 11:16 ијирми дөрд ағсаггал Аллаһа **с.** етди
Вәһј 13:4 Инсанлар әжлаһаја **с.** етдиләр
Вәһј 14:9 Әкәр кимсә вәһши һејвана **с.** едир
Вәһј 19:4 Ијирми дөрд ағсаггал **с.** етдиләр
Мт 4:10; Вәһј 13:15.

СӘҸИЈЈӘВИ ӘЛАМӘТ, Ибр 7:11 Ганунун **с.**

СИДГИ-УРӘҚДӘН, Ром 10:1 хиласыны **с.** арзу
Еф 6:6 Аллаһын ирадәсини **с.** јеринә јетирән
Кол 3:22 көзләрдә әсмаг үчүн јох, **с.**
2Тм 2:22.

СИДОН, Мт 11:21; Мр 3:8; Һәв 12:20; 27:3.

СИЈАҺЫ, Лк 2:1 әһалинин **с.** алынмасы үчүн
1Тм 5:9 **С.**, әринә садиг олмуш

СИЛА, Һәв 15:22; 16:19; 17:4; 18:5.

СИЛАН, Ром 6:13 үзвләрини салеһлик **с.** кими
2Кр 10:4 инсан **с.** илә јох, галир олан **с.** дөјүшүрүк
Ибр 2:14 өлүм **с.** саһибини мәһв етсин

СИЛЛӘ, Јәһ 18:22 **с.** чәкиб дели: Бөјүк каһинә
Мт 5:39; Јәһ 19:3.

СИЛМӘК, Вәһј 21:4 Аллаһ бүтүн јашлары **с.**

СИЛОАМ, Лк 13:4; Јәһ 9:7, 11.

СИМА, 1Кр 15:49 јаралымышын **с.** олачағыг
Флп 2:6 Аллаһын **с.** олса да, Онун мөвгејинә

СИНА, Һәв 7:30, 38.

СИНАГОГ, Лк 8:49 **с.** рәисинин адамларындан
Јәһ 18:20 Мән **с.** тәлим вермишәм
Вәһј 2:9 Шејтанын **с.** оланларын данышдығы
Вәһј 3:9 Шејтанын **с.** олуб өзләрини јаландан
Мт 23:6; Лк 4:16; Һәв 17:17; 18:26.

СИНА ДАҒЫ, Һәв 7:30.

СИНЕДРИОН, Мт 26:59; Лк 22:66; Һәв 5:21.

СИНӘ, Лк 18:13 пешманчылыгдан **с.** вуруб Лк 23:48.

СИНӘ КӘРМӘК, Ром 12:12 Чәтинликләрә **с.** Еф 6:11 Иблисин һиләләринә **с.** үчүн

СИНИ, Мт 14:8; Мр 6:25.

СИНЧ, 1Кр 13:1 **с.** һеч нә илә фәргләнмирәм

СИОН, Мт 21:5 **С.** гызы, Бах! Сәнин Падшаһын Ром 11:26 Хиласкар **С.** кәләчәк Ибр 12:22 сиз **С.** дағына Ром 9:33; 1Пт 2:6.

СИОН ДАҒЫ, Ибр 12:22 **С.**, Аллаһын шәһәри Вәһј 14:1 Гузу вә јүз пырх дөрд мин **С.** дурублар

СИРР, Лк 8:17 **с.** јохлур ки, ашкар олунмасын 1Кр 14:25 бүтүн **с.** өзүнә бәлли олачаг 2Сәк 2:7 **с.** олараг галачаг Вәһј 17:5 Гадынын алнына **с.** бир ад јазылмышды: Вәһј 17:7 он бујнузлу вәһши һејванын **с.**

СИТАЈИШ, Кол 2:18 мәләкләрә **с.** һәзз алан Вәһј 9:20 чинләрә **с.** етмәкдән әл чәкмәдиләр Вәһј 20:4 вәһши һејвана вә сүрәтинә **с.** етмәмиш Вәһј 16:2.

СЫНАГ, Мт 6:13 Гојма **с.** гаршысында јыхылаг Мт 26:41 дуа един ки, **с.** таб кәтирәсинизә Лк 8:13 **с.** дүшән кими имандан дөнүрләр 1Кр 10:13 Үзәәшдијинизә **с.** гејри-ади бир шеј јохлур 2Кр 8:2 агыр **с.** үзәәшәркән Гал 6:4 гој һәр кәс өз ишини **с.** кечирсин Јаг 1:12 **С.** таб кәтирән адам нә хошбәхтдир! Јаг 1:13 **С.** үзәәшәндә гој һеч кәс 1Пт 4:12 сизи **с.** өтрүдүр 2Пт 2:9 садиг инсанлары **с.** нечә гуртармағы Вәһј 3:10 мән **с.** вахты сәни горујачағам Лк 22:28; Гал 4:14; Ибр 2:18; Јг 1:2.

СЫНАМАГ, Мт 4:3 Иблис кәлди вә ону **с.** Мт 4:7 Аллаһын Јеһованы **с.** 1Кр 10:9 Јеһованы **с.**мајар. 1Сәк 2:4 үрәјимизи **с.** Аллаһы мәмнун етмәк Јаг 1:13 Аллаһ һеч кәси писиклә **с.** Вәһј 2:10 сиз там **с.** Һәв 5:9.

СЫНАНМАГ, Ибр 4:15 һәр чәһәтдән **с.** Ибр 11:37 Онлар дашланыр, **с.**

СЫНАНМЫШ, Јаг 1:3 **с.** иманынызы сиздә дөзүм 1Пт 1:7 сизин **с.** иманынызы

СЫНМАГ, Јәһ 19:36 бир сүмүјү **с.**мајачаг

СЫХЫШДЫРМАГ, 2Кр 4:8.

СОДОМ, Мт 10:15 **С.** вә Һоморра үчүн Һөкм Вәһј 11:8 рәмзи мәнада **С.** вә Мисир адланан 2Пт 2:6; Јһд 7.

СОЈ, 1Пт 2:9 сечилмиш **с.**, падшаһ вә каһин

СОЈДАШ, Еф 2:19 сиз мүгәддәсләрин **с.**

СОЈУГ, Вәһј 3:15 Сән нә **с.** нә дә исти Вәһј 3:16.

СОЈУМАГ, Мт 24:12 мәһәббәт **с.**

СОЈУНДУРМАГ, Вәһј 17:16 һејван ону **с.**

СОЈҒУНЧУ, 1Кр 6:10 **с.** Аллаһын падшаһлығына

СОЛҒУН, Вәһј 6:8 рәнки **с.** бир ат чыхды

СОЛМАГ, 2Кр 4:16 заһирән **с.** да, дахилән Јаг 1:11 варлы адам да һәјат јолларында **с.** Мт 13:6; 1Кр 9:25; 1Пт 1:24.

СОЛМАЗ, 1Кр 9:25 биз исә **с.** чәләнкдән өтрү 1Пт 1:4 Ө әбәди,ләкәсиз вә **с.** мирас верди 1Пт 5:4 сизә **с.** шеһрәт чәләнки верилә чәк

СОН, Мт 24:14 тәблиғ едилә чәк вә **с.** о вахт 1Кр 2:6 дөврүн вә рәһбәрләринин **с.** јахындыр 1Кр 10:11 дөврләрин **с.** јашајан бизләри 1Пт 4:7 һәр шејин **с.** јахындыр 1Јәһ 2:18.

СОН ДӘРӘЧӘ, 2Кр 1:8 **с.** тәһлүкәли вәзијјәтдә

СОНСУЗ, Лк 23:29 **С.** гадынлар нә хошбәхтдир Гал 4:27.

СОНУНЧУ, 1Кр 15:26 **С.** дүшмән өлүмдүр 1Кр 15:45 **С.** Адәм исә һәјат верән руһани варлыг Мт 20:8.

СОРҒУ-СУАЛ, Һәв 4:9; 22:29.

СОРУШМАГ, Һәв 23:34 әјаләтдән олдуғуну **с.** Һәв 21:33.

СОХУЛМАГ, Һәв 17:5 Јасонун евинә **с.**

СӨВГИ-ТӘБИИ, Ром 2:14.

СӨЗ, Мт 4:4 Јеһованын ағзындан чыхан һәр **с.** Мт 12:37 **с.** көрә мәнкум олуначагсан Мт 24:35 мәним **с.** исә галачаг Лк 1:37 Аллаһын дедији һәр **с.** јеринә јетир Јәһ 1:1 Башланғычда **С.** вар иди, **С.** Аллаһа иди Јәһ 1:14 **С.** инсан олуб арамызда јашады Јәһ 6:63 дедијим **с.** руһландыр, һәјат верир Јәһ 12:47 Мән **с.** ешидиб онлара әмәл Јәһ 17:17 Сәнин **с.** һәгигәтдир Һәв 15:32 гардашлары бир чох **с.** руһландырыб Ром 10:8 Тәблиғ етдијимиз иман «**с.**» елә будур Флп 2:16 Һәјат **с.** икијлли јапышын Кол 4:6 Гој **с.** һәмишә дузлу 1Тм 4:9 Бу **с.** доғрудур вә там етимада 2Тм 1:13 сағлам **с.** нүмунәсиндән ајрылма 2Тм 2:15 һәгигәт **с.** дүзкүн өјрәдән 2Тм 4:2 Аллаһын **с.** тәблиғ ет, јубанмадан Јаг 1:22 Аллаһын **с.** ешитмәклә кифајәтләнмәјин 2Пт 1:19 пејгәмбәрлик **с.** доғрулуғуна Лк 8:11; Јәһ 5:47; 8:37; 1Јәһ 3:11.

СӨЗЈҮЛӘШДИРМӘК, 1Тм 6:4 **с.** хәстәлијинә

СӨЗЛӘШМӘК, Һәв 5:9.

СӨЗҮНҮН АҒАСЫ, Ром 1:31 **с.** олмајан

СӨНДҮРМӘК, Мт 12:20 пилтәни **с.**мәјәчәк Еф 6:16 Шәририн бүтүн аловлу охларыны **с.** 1Сәк 5:19 Мүгәддәс руһун аловуну **с.**мәјин

СӨНМӘК, Мр 9:48 вә алов һеч вахт **с.**

СӨНҮК, 2Кр 10:10 көркәми фағыр, нитги **с.**

СӨҺБӘТ, 1Тм 1:6.

СПИРИТИЗМ, Гал 5:20 бүтпәрәстлик, **с.**, әдавәт Вәһј 22:15 адамлар, **с.** мәшгул оланлар

СТЕФАН, Һәв 6:5; 7:59; 8:2; 22:20.

СУ, Мт 10:42 бир парч сәрин **с.** Јәһ 4:14 ерәчәјим **с.** ичән адам сусамајачаг Јәһ 7:38 ичиндән һәјат **с.** ахачаг Вәһј 7:17 һәјат **с.** булагларына апарачаг

Bəhj 22:17 гој һәјат **с.** һавајы көтүрсүн
Јəh 5:7; Bəhj 17:1, 15; 22:1.

СУАЛ, 1Тм 1:4 бош јерə вахт апаран **с.** доғурур
Мт 22:46.

СУАЛТЫ, Һəв 27:29.

СУБАЈ, 1Кр 7:8 **С.** кишиләрə вə дул гадынлара
1Кр 7:25 **С.** әлагәдар һеч бир көстәриш
1Кр 7:32 **С.** оғлан Ағаја мəхсус шејләрин

СУИ-ГƏСД, Һəв 23:13.

СУИ-ИСТИФАДƏ, 1Кр 9:18 һагдан **с.** етмəјим

СУЛАЈАН, 1Кр 3:7 əкəн дə, **с.** да һеч нəдир

СУРƏТ, Мт 22:20 кимин **с.** һəкк олунуб?
Флп 2:7 гул **с.** гəбул едиб инсан олду
Ибр 9:24 Мəсиһ керчəклијин **с.** олан
Bəhj 14:9 кимсə вəһши һејвана вə **с.** сəчдə едир
Bəhj 20:4 вəһши һејвана вə онун **с.** ситајиш

СУСАЈАН, Мт 5:3 Руһани немəтләрə **с.**
Јəh 7:37 **С.** јаныма кəлиб ичсин
Bəhj 21:6 **С.** һəјат чешмəсиндəн сујy һавајы
Bəhj 22:17 Гој **с.** һəр кəс кəлсин

СУСАМАГ, Мт 5:6 Салеһлик үчүн **с.**
Bəhj 7:16 даһа ачмајачаг, һеч вахт **с.**

СУСАРАГ, 1Тм 2:11 гадын **с.** там табеликлə тəлим

СУСДУРМАГ, 1Пт 2:15 данышан чаһилләри **с.**
Мт 22:34.

СУСУЗ, Мт 25:44 биз сəни нə вахт ач, **с.**, гəриб

СҮБУТ, Һəв 25:7 иттиһамлары **с.** едə билмəдиләр
Флп 1:28 сизин исə хилас олачағыныза **с.**
2Слк 1:5 Аллаһын əдаләтли һаким олдуғунун **с.**
Ибр 11:1 шејләрин мөвчуд олдуғунун **с.**
Һəв 1:3.

СҮД, 1Кр 3:2 сизи хөрəклə јох, **с.** бəсләјирдим
Ибр 5:12 сизə бəрк гида јох, **с.** лазымдыр
1Пт 2:2 саф **с.** гаршы иштаһа ојадын

СҮДƏМИЗДИРƏН, Лк 21:23.

СҮКАН, Јаг 3:4 балача **с.** истəдији сəмтə

СҮКАНЧЫ, Јаг 3:4 **С.** онлары балача сүканла

СҮКУТ, Мт 8:26; Bəhj 8:1.

СҮЛЕЈМАН, Мт 6:29 **С.** да бүтүн чаһ-чалалында
Мт 12:42 **С.** даһа һикмəтлиси дуруб
Һəв 7:47.

СҮЛҺ, Мт 10:34 **с.** јох, гылынч кəтирмишəм
Лк 2:14 Онун бəјəндији инсанлара **с.** нəсиб
Лк 12:51 елə билирсиниз јерə **с.** кəтирмəјə
Ром 12:18 һамы илə **с.** олмаға чалышын
Ром 14:19 кəлин **с.** апаран шејләрə чан атаг
Ром 16:20 **С.** мəнбəји олан Аллаһ тезликлə Шејтаны
Еф 6:15 **с.** мүждəсини тəблиғ етмəк һазырлығыны
Кол 1:20 ахыдылмыш ганы васитəсилə **с.** бағлајыб
1Слк 5:3 «**с.** вə тəһлүкəсизлик» дејəркəн
Ибр 12:11 **с.** бəһрəси олан салеһлик јетишдирир
1Пт 3:11 даима **с.** чан атсын

СҮЛҺПƏРВƏР, Мт 5:9 **С.** нə хошбəхтдирләр
Јаг 3:17 јухарыдан назил олан һикмəт **с.**
Јаг 3:18.

СҮМҮК, Мт 23:27 өлүләрин **с.** вə натəмизликлə
Јəh 19:36 Онун бир **с.** белə сынмајачаг

СҮНИ ТƏВАЗӨКАРЛЫГ, Кол 2:18 **с.** һəзз алан

СҮНЖƏР, Мт 27:48; Мр 15:36; Јəh 19:29.

СҮННƏТ, Һəв 7:51 үрəји вə гулаглары **с.**
Һəв 21:21 ушагларыны **с.** етмəсинләр
Ром 2:25 **с.** о вахт фајдасы олур ки, Гануна əмəл
Ром 2:29 мүгəддəс руһла гəлбдə едилмиш **с.**
Лк 2:21; Ром 4:11; 1Кр 7:18, 19; Флп 3:3; Кол 2:11.

СҮННƏТЛИ, Ром 3:30 **с.** имана əсасəн салеһ

СҮННƏТСИЗ, 1Кр 7:19 Нə сүннəт, нə дə **с.**
Ром 2:26, 27; Кол 3:11.

СҮННƏТСИЗЛИК, Гал 5:6 сүннəт вə ја **с.** һеч бир

СҮПҮРМƏК, Лк 15:8 тапана гəдəр евини **с.**

СҮРƏТЛƏНДИРМƏК, 2Пт 2:1 мəһвләрини **с.**

СҮРЖҮН, Мт 1:11 Бабилə **с.**

СҮРҮ, Лк 12:32 Горхма кичик **с.**
1Пт 5:3 əксинə, **с.** нүмунə олун
Мт 8:30; Мр 5:11; Лк 8:32; 1Пт 5:2.

СҮРҮКЛƏМƏК, Мт 5:29 көзүн сəни күнаһа **с.**
Мт 18:6 кичикләрдəн бирини күнаһа **с.** вај һалына!

СҮРҮНƏН, Һəв 10:12 **с.** вə көј гушлары вар иди

СҮТУН, 1Тм 3:15 һəгигəтин **с.** вə дајағыдыр
Bəhj 3:12 Аллаһымын мəбəдиндə **с.** едəчəјəм
Гал 2:9.

СҮФРƏ, Лк 22:30 падшаһлығымда **с.** јејəсиниз
1Кр 10:21 һəм Јеһованын **с.**
Мт 8:11; Лк 22:27.

Т

ТАБЕ, Ром 6:16 өзүнүзү кимə **т.** едирсинизсə
Ром 8:20 пучлуға өз хошу илə **т.** олмамышдыр
Ром 10:3 Онлар Аллаһын јолларына **т.** олмадылар
Ром 13:1 Гој һəр кəс һөкумəтə **т.** олсун
Ром 13:5 вичданыныза көрə **т.** олмалысыныз
1Кр 15:27 һəр шеји ајаглары алтына атыб **т.** етди
2Кр 9:13 хош хəбəрə **т.** олдуғунузу тəблиғ едир
2Кр 10:5 фикри əсир алыб Мəсиһə **т.** етдиририк
Еф 5:22 Гој арвадлар əрләринə **т.** олсунлар
Еф 5:24 јығынчаг Мəсиһə **т.** олдуғу кими
Флп 3:21 О, һəр шеји өзүнə **т.** етдирмəјə гадир
Кол 3:18 Ej арвадлар, əрләринизə **т.** олун
Тит 2:5 əрләринə **т.** олмағы ашыласынлар ки
Ибр 2:8 Аллаһ һəр шеји она **т.** едəрəк
Ибр 13:17 Сизə рəһбəрлик едəнләрə **т.** олун
1Пт 2:13 инсан һакимијјəтләринə **т.** олун
1Пт 3:1 ej гадынлар, əрләринизə **т.** олун ки
1Пт 3:22 мəлəкләр, һакимијјəтләр она **т.** едилди
1Пт 5:5 Ej чаванлар! Ағсаггаллара **т.** олун
Кол 2:21; Тит 3:1.

ТАБ ЖƏТИРМƏК, 2Кр 1:8 чəтинлијə өз күчүмүзлə **т.**

ТАГƏТ, Ром 4:19 бəдəнинин **т.** дүшдүјүнү

ТАДАЈ, Мт 10:3; Мр 3:18.

ТАЈ, Лк 22:37 "Чинајəткарлара **т.** тутулду" сөзләри
Јəh 5:18 өзүнү Аллаһа **т.** тутурду
Мт 20:12.

ТАЈФА, Bəhj 1:7 Дүнјанын бүтүн **т.**
1Пт 2:9.

ТАЛАМАГ, Һəв 19:37.

ТАЛАНМАГ, Ибр 10:34.

ТАЛАНТ, Мт 18:24; 25:15; Bəhj 16:21.

ТАМАМ, Лк 12:50 **т.** олмасыны көзләәркән Гал 4:4.

ТАМАМЛАМАГ, Јəh 4:34 көндәрәнин ишини **т.**

ТАМАМЛАНМАГ, Еф 1:23.

ТАМАР, Мт 1:3.

ТАМАҺ, Мт 23:25 ичи гарәт вә **т.** долудур Ром 7:7; 13:9 Башгасынын малына **т.** салма 2Пт 2:14.

ТАМАҺКАР, 1Слк 2:5 ичү үзүнү киәләдән **т.**

ТАМАҺКАРЛЫГ, Мр 7:22 зинакарлыг, **т.** Лк 12:15 өзүнүзү һәр чүр **т.** горујун Ром 1:29; Кол 3:5; 2Пт 2:3.

ТАМАША, 1Кр 4:9 бир **т.** чеврилмишик 1Кр 4:9 мәләкләр вә инсанлар үчүн бир **т.**

ТАНЫМАГ, Мт 7:20 бәһәләриндән **т.** Јəh 10:14 гојунларымы **т.**, гојунларым да мәни **т.** 1Кр 4:1 Гој бизи Мәсиһин хидмәтчиләри кими **т.** 1Кр 13:12 Аллаһ мәни там **т.** кими, мән дә 2Кр 5:16 чисмани бахымдан **т.**мајачағыг Һəв 26:5; Гал 1:22.

ТАНЫНМАГ, 2Кр 6:9 намәлумуг, амма **т.**

ТАНЫШ, Ибр 5:13 сөзлә **т.** дејил, чүнки көрпәдир Һəв 18:25; 19:15.

ТАПДАГ, Лк 21:24 Јерусәлим милләтләрин **т.** Ибр 10:29 Аллаһын Оғлуну **т.** алтына салан Bəhj 11:2 гырх ики ај әрзиндә онларын **т.** алтында

ТАПДАЛАМАГ, 1Слк 4:6 һаггыны **т.** Һəв 2:23.

ТАПДАЛАНМАГ, Bəhj 14:20.

ТАПМАГ, Мт 7:7 дурмадан ахтарын вә **т.** Мт 7:14 бу јолу аз адам **т.** Лк 12:37 Ага кәләндә ојаг **т.** нөкәрләр 2Тм 1:17 О, Ромада оланда мәни ахтарыб **т.** Һəв 17:27.

ТАПШЫРЫГ, Лк 17:9 **Т.** јеринә јетирдијинә көрә

ТАПШЫРМАГ, 1Пт 4:19 салыг Јаралана **т.** Мт 10:5; Һəв 16:4.

ТАРЛА, Мт 13:38 **Т.** дүнјалыр Јəh 4:35 башынызы галлырын вә **т.** бахын Мт 24:18, 40.

ТАРТАР, 2Пт 2:4 онлары **Т.** атараг

ТАХТ, Мт 19:28 сизләр дә он ики **т.** да отуруб Лк 22:30 **т.** отуруб Исраили мүһакимә едәсиниз Ибр 4:16 лүтф **т.** јахынлашаг Ибр 12:2 Аллаһын **т.** сағында әјләшди Bəhj 3:21 мәнимлә бир **т.** отурмаға ичазә Bəhj 7:9 әлләриндә палма будаглары **т.** Bəhj 20:4 **т.** көрдүм, онларда отуранлара Мт 25:31; Bəhj 4:2; 5:13.

ТАХТ-ТАЧ, Кол 1:16, 16.

ТАЧ, 1Слк 2:19 фәхр **т.** сиз дејилсинизми? 2Тм 4:8 бу **т.** мәнә мүкафат кими верәчәк Bəhj 2:10 мән сәнә һәјат **т.** верәчәјәм Bəhj 19:12 башында чохлу **т.** вар Јаг 1:12; Bəhj 12:3.

ТАЧИР, Bəhj 18:3 јер үзүнүн **т.** варландылар Мт 13:45; Bəhj 18:11.

ТЕАТР, Һəв 19:29.

ТЕЗЛИКЛӘ, Ром 9:28 гәти сүрәтдә вә **т.** едәчәк

ТЕЗ-ТЕЗ, Лк 5:33; Һəв 24:26.

ТЕЛ, Еф 4:3 сүлһүн бирләшдиричи **т.** ичиндә

ТЕРАҺ, Лк 3:34.

ТӘБӘГӘ, Јаг 2:4 бир-биринизи **т.** ајырыб

ТӘБӘӘ, Јəh 18:36 **т.** гојмаздылар ки

ТӘБИБ, Лк 4:23 **Т.**, әввәлчә өзүнү сағалт

ТӘБИӘТ, Кол 2:9 Мәсиһдә илаһи **т.** там 2Пт 1:4 илаһи **т.** говуша биләсиниз Ром 11:24; 1Кр 11:14.

ТӘБИИ, Ром 1:27 галынларла **т.** јахынлығы гојуб

ТӘБЛИҒ, Мт 4:17 Иса **т.** етмәјә башлады Мт 10:7 дејәрәк **т.** елин Мт 24:14 хош хәбәр бүтүн јер үзүндә **т.** едиләчәк Мр 6:7 Иса шакирдләрини **т.** ики-ики көндәрмәјә Лк 4:19 Јеһованын илтифат илини **т.** етмәк Лк 8:1 Иса шәһәрбәшәһәр хош хәбәри **т.** елирди Һəв 10:42 Иса әмр етди ки, биз халга **т.** елиб Ром 10:14 **Т.** елән олмаса онлар Ром 10:15 көндәрән олмаса ким **т.** едәр? Ром 15:23 **т.** едилмәмиш јер галмајыб 1Кр 1:21 **т.** едилән хәбәрин агылсызлығываситәсилә 1Кр 1:23 дирәјә мыхланмыш Мәсиһи **т.** елирик 1Кр 2:4 Аллаһын руһунун тәзаһүрү илә **т.** етдим 1Кр 9:16 хош хәбәри **т.** етмирәмсә, вај һалыма! 1Кр 15:14 Мәсиһ дириллмәјибсә, онда т. пучдур Флп 1:18 Мәсиһ наггында **т.** едилир 2Тм 4:2 Аллаһын сөзүнү **т.** ет, јубанмадан 2Тм 4:5 хош хәбәри **т.** ет Мт 3:1; 4:23; 9:35; Һəв 15:36; Ром 15:19; 1Кр 9:27; Гал 2:2; Кол 1:28; 1Пт 3:19.

ТӘБЛИҒЧИ, 2Пт 2:5 салеһлик **т.** олан Нуһу

ТӘВАЗӘКАР, Мт 11:29 мән һәлим вә гәлбән **т.** Лк 9:48 Аранызда ән **т.** кимдирсә, бөјүк одур Флп 2:3 **т.** олуб башгаларыны өзүнүздән үстүн Јаг 4:6 **т.** исә лүтф көстәрир Јаг 4:10 Јеһованын гаршысында **т.** олун 1Пт 5:6 **т.** олуб үдрәтли Аллаһа бојун әјин

ТӘВАЗӘКАРЛЫГ, Ром 12:16 **т.** әлдә рәһбәр Кол 2:18, 23 Гој сүни **т.**, мәләкләрә ситајишдән Һəв 20:19; Еф 4:2; Кол 3:12.

ТӘГДИМ, Ром 6:13 өзүнүзү Аллаһа **т.** елин Ром 12:1 бәдәнинизи Аллаһа **т.** елин 2Кр 11:2 тәртәмиз бакирә гыз кими, Мәсиһә **т.** 2Тм 4:6 шәраб **т.** кими төкүлүрәм Ибр 9:14 гурбанлыг кими **т.** етмиш Мәсиһин Мт 12:4; Ром 16:1; 2Кр 3:1; Ибр 9:28.

ТӘГДИМ ЧӨРӘКЛӘРИ, Мт 12:4; Лк 6:4.

ТӘГИБ, Мт 5:11 сизи тәһгир вә **т.** едәндә Мт 5:12 пејғәмбәрләри дә белә**т.** етмишләр Мт 5:44 сизи **т.** едәнләр үчүн һәмишә дуа елин Мт 10:23 бир шәһәрдә **т.** едәндә, о бири шәһәрә Мт 13:21 сөзә көрә чәтинлик, **т.** баш**л**аја**н**да Лк 21:12 сизи тутачаг вә **т.** едәчәкләр Јəh 15:20 Мәни **т.** едибләрсә, сизи дә **т.** едәчәкләр Һəв 9:1 Шаул һәлә дә Агамызын шакирдләрини **т.** Ром 8:35 Зүлм, **т.**, ачлыг, чылпаглыг, тәһлүкә

Ром 12:14 Сизи **т.** едәнләр үчүн јахшылыг диләјин
1Кр 4:12 бизи **т.** едирләр, дөзүрүк
2Кр 4:9 **т.** едирләр, амма дарда галмамышыг
2Кр 12:10 Мәсиһ уғрунда **т.** гатлашмагдан
1Тм 1:13 Аллаһын халгыны **т.** едирдим
2Тм 3:12 Аллаһа сәдагәтлә јашамаг истәјән **т.**
Мт 5:10; Мр 10:30; Һәв 20:23; Ром 8:35; 2Слк 1:4; 2Тм 3:11.

ТӘГЛИД, Ибр 13:7 онларын иманыны **т.** един

ТӘГСИР, Мт 6:14 инсанларын **т.** бағышлајырсынызса
Јәһ 18:38 Мән бу адамда бир **т.** көрмүрәм
Мр 11:25; Ром 4:7; Еф 2:1.

ТӘГСИРКАР, Ром 3:19 дүнја **т.** чыхыр

ТӘДБИР, 1Тм 1:4 иманла бағлы көрдүјү **т.**
Ибр 11:40 Аллаһ бизим үчүн даһа јахшы бир **т.**

ТӘДГИГ, Ром 8:27 үрәкләри **т.** едән Аллаһ
1Кр 2:10 дәринликләрини белә **т.** едир
1Кр 2:14 бунлары руһун көмәји илә **т.** етмәк
1Кр 2:15 руһани дүшүнчәли инсан һәр шеји **т.** едир
1Кр 11:28 әввәлчә һәр кәс өзүнү **т.** етсин
1Пт 1:11 зәманәјә ишарә етдијини **т.** едирдиләр
Вәһј 2:23 бөјрәкләрини вә үрәјини **т.** едирәм

ТӘДГИГАТ, 1Пт 1:10 хилас һаггында әтрафлы **т.**

ТӘДГИГОЛУНМАЗ, Ром 11:33.

ТӘӘҸҸҮБ, Һәв 2:7 **т.** ичиндә бир-биринә дејирдиләр
Вәһј 17:6 Гадыны көрәндә **т.**

ТӘӘҸҸҮБЛӘНМӘК, 1Пт 4:12 ода **т.**мәјин

ТӘЗАҺҮР, 1Кр 2:4.

ТӘЗӘ, Мт 26:29 падшаһлығында сизинлә **т.** шәраб
Гал 2:6 онлар мәнә **т.** бир шеј сөјләмәдиләр
1Тм 3:6 имана **т.** кәләнләрдән олмамалыдыр

ТӘЗӘБӘЈ, Мт 9:15.

ТӘЗӘЛӘМӘК, 1Кр 16:18 руһунузу **т.**

ТӘЗИМ, Лк 24:52 Шакирдләр она **т.** едиб
Ибр 1:6 Аллаһын бүтүн мәләкләри она **т.** етсинләр
Мт 2:11; Јәһ 9:38; Һәв 10:25, 25; Вәһј 3:9.

ТӘЈИН, Лк 10:1 јетмиш шакирд **т.** едиб
Һәв 10:42 дириләрин вә өлүләрин һакими **т.** етдијинә
Һәв 14:23 јығынчагда ағсаггаллар **т.** етдиләр
Һәв 17:31 О, бир күн **т.** едиб вә мүһакимә
1Тм 2:7 Мән мүждәчи вә һәвари **т.** едилмишәм
Тит 1:5 шәһәрләрдә ағсаггаллар **т.** едәсән
Ибр 1:2 Аллаһ ону һәр шејин вариси **т.** едиб
Һәв 6:3; 2Тм 1:11; Ибр 5:1; 8:3; 1Пт 4:17.

ТӘЈИН ОЛУНМУШ, Лк 21:24 **т.** вахт гуртарана
Ром 5:6 Мәсиһ **т.** вахтда адамлар уғрунда өлдү
1Тм 6:15.

ТӘК, 1Кр 8:4 Аллаһ **т.** вә Ондан башгасы јохдур
Јәһ 16:32.

ТӘКӘББҮРЛҮ, Лк 1:51 **т.** нијјәт тутанлары

ТӘКЛИК, Мт 14:13 Иса **т.** галмаг үчүн гајыға
Гал 2:2 хәбәри **т.** данышдым

ТӘКЛИФ, Һәв 8:18.

ТӘЛӘ, Ром 11:9 **т.**, тор, әнкәл вә чәза олсун
1Кр 3:19 О, ағыллылары елә өз **т.** илә тутур
1Тм 6:9 варланмаг истәјәнләр **т.** дүшүрләр
Ром 11:9; 1Тм 6:9.

ТӘЛӘБ, Лк 11:50 пејғәмбәрләрин ганы **т.**
Лк 12:48 чох верилибсә, ондан чох **т.** олуначаг
Ром 8:4 Ганундакы әдаләтли **т.** ичра едә биләк

ТӘЛӘБКАР, Һәв 26:5 ән **т.** мәзһәбинә мүвафиг

ТӘЛӘМ-ТӘЛӘСИК, 1Тм 5:22 **т.** әл гојма

ТӘЛӘСМӘК, Ром 3:15 Ајаглары ган төкмәјә **т.**
Јаг 1:19.

ТӘЛӘФ, Лк 17:27.

ТӘЛИМ, Мт 16:12 фәрисејләрин **т.** чәкинмәк
Јәһ 7:16 Вердијим **т.** мәним дејил
Ром 6:17 алдығыныз **т.** үрәкдән итаәт етдиниз
Ром 12:7 Гој **т.** верән **т.** вермәклә
Ром 16:17 алдығыныз **т.** зидд кедәрәк
1Кр 4:17 **т.** үсулларыны јадыныза салачаг
Еф 4:14 һәр чүр **т.** күләјинин ора-бура апардығы
Кол 2:22 бунлар инсан **т.** вә әмрләринә
1Тм 1:3 јад **т.** өјрәтмәји гадаған едәсән
1Тм 4:1 чинләрин **т.** ујуб имандан дөнәчәк
1Тм 4:16 Өзүнә вә вердијин **т.** диггәт јетир
1Тм 6:3 кимсә башга бир **т.** јајырса
2Тм 2:2 **т.** вермәк үчүн јарарлы олсунлар
2Тм 2:24 **т.** вермәјә јарарлы олмалы
2Тм 3:16 **т.**, тәнбеһ, ислаһ вә тәрбијә үчүн
2Тм 4:3 инсанлар сағлам **т.** имтина едәчәк
Ибр 6:1 ибтидаи **т.** архада гојуб
Ибр 13:9 јад **т.** ујуб јолунуздан азмајын
1Пт 5:10 **т.** баша чатдырачаг, сизи гәтијјәтли едәчәк
Мт 7:28; Ром 2:18; 2Слк 3:6; 1Тм 2:11, 12; 4:6; 6:1; 2Тм 4:2; Тит 1:9, 9.

ТӘМӘЛ, Мт 13:35 бәшәрин **т.** гојуландан бәри
Еф 2:20 Сиз һәвариләрдән ибарәт **т.** үзәриндә
Флп 1:6 аранызда јахшы ишин **т.** гојан Аллаһ
Лк 6:48.

ТӘМӘННАСЫЗ, Мт 10:8 **Т.** алмысыныз, **т.** верин
1Кр 9:18 Хош хәбәри **т.** тәблиғ едирәм

ТӘМИЗ, Мт 5:8 Үрәји **т.** нә хошбәхтдирләр
Мт 27:24 Мән бу адамын ганындан **т.**
Јәһ 15:3 данышдығым сөзләрин сајәсиндә сиз **т.**
Һәв 20:26 һәр кәсин ганындан **т.** олдуғума
Тит 1:15 **Т.** адам үчүн һәр шеј тәмиздир
Ибр 13:18 вичданымызын **т.** олдуғуна әминик
Ром 14:20; 1Тм 1:5; Јаг 1:27.

ТӘМИЗЛӘМӘК, Һәв 10:15 **т.** шејләрә мурдар демә
2Кр 7:1 мурдарлајан һәр шејдән өзүмүзү **т.**
Еф 5:26 Аллаһын сөзү васитәсилә јујуб **т.**
Тит 2:14 **т.** өзү үчүн бир халг тәшкил етсин
Јаг 4:8 Еј гәтијјәтсизләр, үрәјинизи **т.**
1Јәһ 1:7 Исанын ганы бизи бүтүн күнаһлардан **т.**
1Јәһ 1:9 бизи һәр чүр әјриликдән **т.**
Мт 23:25; Һәв 11:9; Ибр 1:3; 9:14; 10:22; Јаг 4:8.

ТӘМИЗЛӘНМӘК, Ибр 9:22 һәр шеј ганла **т.**
1Пт 1:22 Сиз һәгигәтә итаәт едиб **т.** сонра
Ибр 10:2.

ТӘМИЗ НИЈЈӘТ, 2Кр 2:17 **т.** данышырыг

ТӘМИЗ ҮРӘКЛӘ, Һәв 2:46 **т.** бир-биринин евиндә

ТӘМКИН, Ром 2:4 Онун **т.** һәгарәтлә бахырсан?
Гал 5:23; 2Пт 1:6.

ТӘМКИНЛИ, Тит 1:8 сәдагәтли вә **т.** олмалыдыр

ТӘМКИНЛИК, Һәв 24:25 Павел салеһлик, **т.**

ТӘМКИНСИЗ, 2Тм 3:3.

ТӘМСИЛ, Ибр 3:5.

ТӘМТӘРАГ, Јаг 5:5.

ТӘНБЕҺ, 1Тм 5:20 һамынын гаршысында **т.** ет ки
2Тм 3:16 Мүгәлдәс **т.** үчүн фајдалыдыр
2Тм 4:2 бүтүн сәбрини топлајараг **т.** ет
Тит 1:13 онлары даима чилли **т.** ет
Ибр 12:5 О, сәни **т.** едәндә руһдан дүшмә

ТӘНБӘЛ, Мт 25:26 Ејә јарамаз вә **т.** нөкәр!
1Тм 5:13 **Т.** олмалары бир јана, һәлә деди-голу

ТӘНБӘЛЛӘШМӘК, Ибр 6:12.

ТӘНГИД, 2Кр 6:8 **т.** вә тәрифлә

ТӘНТӘНӘЛИ, 2Кр 2:14 Мәсиһлә **т.** јүрүшдә

ТӘПӘ, Лк 3:5 **т.** алчалдылмалы
Лк 23:30.

ТӘРАВӘТ, Мт 11:28 мән сизә **т.** верәчәјәм
Һәв 3:19 Јеһовадан **т.** мөвсүмү кәлсин

ТӘРАВӘТЛӘНМӘК, Мт 11:29 Онда чанынызы **т.**

ТӘРБИЈӘ, 2Тм 3:16 салеһлик јолунда **т.** үчүн
Ибр 12:6 Јеһова кими севирсә, ону **т.** елир
Еф 6:4.

ТӘРБИЈӘЧИ, Ром 2:20 агылсызлара **т.**
Гал 3:24 Ганун бизи Мәсиһә апаран **т.** олду

ТӘРБИЈӘЛИ, 1Тм 3:4 ушаглары итаәткар вә **т.**

ТӘРӘВӘЗ, Ром 14:2 иманы зәиф олан анчаг **т.**

ТӘРӘГГИ, Кол 1:10 һәр бир јахшы ишдә **т.**

ТӘРӘДДҮД, Ибр 10:23 **т.** етмәдән бәјан едәк

ТӘРӘЗИ, Вәһј 6:5.

ТӘРӘННҮМ, Ибр 2:12 нәғмәләрдә **т.** едәчәјәм

ТӘРӘФКЕШЛИК, 1Пт 1:17 **т.** етмәдән мүһакимә

ТӘРИГӘТ, Һәв 24:5 Назаретдә јаранмыш **т.**
Һәв 24:14 **т.** алландырдыглары јола әсасән
2Пт 2:1 Онлар хәлвәтчә иман јыхан **т.** јарадачаг
2Пт 2:1 хәлвәтчә иман јыхан **т.** јарадачаг
Һәв 5:17; 15:5; 28:22.

ТӘРИГӘТЧИ, Тит 3:10 **Т.** фикирләр јајан адама

ТӘРИГӘТЧИЛИК, Гал 5:20.

ТӘРИФ, 1Кр 4:5 онда һәр кәс Аллаһдан **т.** алачаг
Ром 2:29.

ТӘРИФӘЛАЈИГ, Флп 4:8 **т.** нә варса, дүшүнүн

ТӘРИФЛӘМӘК, 1Кр 11:2 садиг галдыгыныз үчүн **т.**
Лк 6:26.

ТӘРК, Мт 27:46 Аллаһым, нијә мәни **т.** етдин?
Ибр 13:5 Аллаһ дејиб: Сәни һеч вахт **т.** етмәрәм

ТӘРКИБ ҺИССӘ, 2Пт 3:10 көәрмиш **т.** әријиб

ТӘРПӘТМӘК, 1Кр 13:2 дағлары јеріндән **т.**

ТӘРТӘМИЗ, 2Кр 11:2 **т.** бакирә гызы кими, Мәсиһә

ТӘРҸҮМӘ, 1Кр 12:10 дилләрдән **т.** етмәк әнамы
1Кр 12:30 Һамы **т.** елир?
1Кр 14:13 деликләрини **т.** едә билсин
1Кр 14:26 бириниз дә **т.** елдирсиниз. Елә един ки
1Кр 14:27 кимсә дејиләнләри **т.** етсин

ТӘРҸҮМӘЧИ, 1Кр 14:28 Әкәр **т.** јохлурса

ТӘСВИР, Һәв 7:43 бу **т.** дашыјырдыныз

ТӘСДИГ, Ром 3:31 биз Гануну **т.** елирик
Ибр 2:3 ону ешидәнләр буну **т.** етмишләр
Мт 18:16.

ТӘСДИГЛӘМӘК, Јәһ 3:33 һагг оллуғуну **т.**
Гал 3:17 Аллаһын габағчадан **т.** әһли

ТӘСӘЛЛИ, Лк 2:25 Исраилин **т.** тапачағы күнләр
Ром 15:4 Мүгәдәс Јазылардан алдығымыз **т.**
1Кр 14:3 Ејәгәмбәрлик едән **т.** кәтирир
2Кр 1:4 һәр дәрдимиздә бизә **т.** верир
2Кр 1:5 онун васитәсилә бол **т.** тапырыг
1Слк 2:11 сизә мәсләһәт вә **т.** верир
Мт 5:4; 2Кр 1:3, 4; Флп 2:1; Кол 2:2.

ТӘСИС, Ром 10:3.

ТӘСЛИМ, Ром 1:28 онлары позғун әглә **т.** етди
Ром 4:25 күнаһларымыздан өтрү өлүмә **т.** етди

ТӘҺГИР, Мт 5:11 **т.** едәндә, хошбәхтсиниз
Һәв 5:41 Исанын ады наминә **т.** лајиг
1Слк 2:2 әзијјәт чәкдик вә **т.** өлндүг
Ибр 10:29 лүтф руһуну **т.** елиб
Ибр 10:33 чамаат гаршысында **т.,** зүлмләрә мәруз
Ибр 11:26 дөзүјү **т.** Мисирин хәзинәләриндән
1Пт 4:14 сизи Мәсиһин адына көрә **т.** елирләрсә
Мт 22:6; Лк 6:22; 18:32; Һәв 14:5; 18:6; Ром 15:3; Јаг 2:7; 1Пт 2:23.

ТӘҺГИРАМИЗ, 1Пт 4:4 һаггныызда **т.** сөзләр
2Пт 2:10 адамлар һаггында **т.** сөзләр
Еф 4:31; Кол 3:8; 1Тм 6:4.

ТӘҺЛҮКӘ, Ром 16:4 чанларыны **т.** гаршысына
1Кр 15:30 Нәјә көрә биз анбаан **т.** үзләширик?
2Кр 11:26 гуллурларын әлиндән **т.**
Лк 8:23; Һәв 19:27, 40; Ром 8:35.

ТӘҺЛҮКӘЛИ, 2Кр 1:8.

ТӘҺЛҮКӘСИЗЛИК, 1Слк 5:3 сүлһ вә **т.**

ТӘҺРИФ, Һәв 20:30 һәгигәти **т.** едәчәкләр
Гал 1:7 Мәсиһ һаггындакы хош хәбәри **т.** етмәк
2Пт 3:16 Јазыларын һиссәләринин **т.** етдикләри

ТӘҺСИЛ, Јәһ 7:15 дини мәктәбләрдә **т.** алмајыб?
Һәв 13:1 Һиродла бир јердә **т.** алмыш

ТӘҸҺИЗ, Ибр 13:21 ичра етмәк үчүн шејлә **т.**

ТӘШВИГ, Һәв 14:22 иманда галмаға **т.** едәрәк
2Кр 8:6 Титусу **т.** етдик ки, иши баша чатдырсын
2Кр 8:17 О, доғрудан да, **т.** Һаја верди
Ибр 10:24 мәһәббәтә вә хејирхаһ ишләрә **т.** едәк
Јһд 3 чилдин мүбариәзә апармаға **т.** етмәји
2Кр 9:5.

ТӘШВИШ, 2Слк 2:2.

ТӘШӘББҮС, Ром 12:10 һөрмәтдә һәмишә **т.**

ТӘШКИЛАТЧЫ, Һәв 19:31 Ојун вә бајрам **т.**

ТИАТИРА, Һәв 16:14; Вәһј 1:11; 2:18, 24.

ТИКАН, Мт 7:16 **т.** колундан үзүм јығылар?
2Кр 12:7 бәдәними **т.** кими дешән

ТИКАНЛЫГ, Мт 13:22 **Т.** дүшмүш тохум

ТИКӘ, Мт 14:20; 15:37.

ТИКӘН, Ибр 3:4 һәр шеји **т.**исә Аллаһдыр
1Кр 3:14.

ТИКИЛИ, Еф 2:21 Бүтүн **т.** онунла вәһдәтдә

ТИКИЛМӘК, Јәһ 2:20 Бу мәбәд гырх алты илә **т.**
Еф 2:20 һәвариләрдән ибарәт тәмәлин үзәриндә **т.**

ТИКМӘК, Мт 7:24 евини даш үәриндә **т.** ағыллы
Мт 16:18 јығынчағымы бу гајанын үәриндә **т.**
Лк 17:28 инсанлар әкир, ев **т.**
1Кр 3:10 гој һәр кәс нечә **т.** фикир версин
Һәв 7:49.

ТИМОТЕЈ, Һәв 16:1; 1Кр 4:17; 1Тм 1:2.

ТИМСАЛ, Ибр 8:5.

ТИР, Лк 6:42 өз көзүндәки **т.** чыхарт

ТИТУС, 2Кр 2:13; 12:18; Гал 2:1; Тит 1:4.

ТИЧАРӘТ, Јаг 4:13 **т.** едиб пул газаначағыг

ТОВЛАМАГ, Ром 7:11 күнаһ күч алыб мәни **т.**
2Кр 11:3 илан Һәвваны нечә **т.,** сизин дә

ТОВЛАНМАГ, Ибр 3:13 үрәји **т.** сәртләшмәсин

ТОЗ, Мт 10:14 ајағынызын **т.** да чырпын

ТОЈ, Мт 22:2 падшаһлыг **т.** едән бир падшаһа
Јаһ 2:1 Кана шәһәриндә **т.** варды
Вәһј 19:9 Гузунун **т.** дәвәт аланлар
Вәһј 19:9 Гузунун **т.** зијафәтинә дәвәт аланлар

ТОЈХАНА, Мт 22:10 **Т.** гонагларла долду

ТОМАС, Мт 10:3; Јаһ 20:24; Һәв 1:13.

ТОПАЛ, Мт 15:30.

ТОПЛАМАГ, Вәһј 16:16 алланан јерә **т.**
Вәһј 16:14.

ТОР, Мт 13:47 Сәмави падшаһлыг **т.** бәнзәјир
Лк 5:4 бир дәрин јерә сүрүб **т.** суја атын
Лк 21:35 **т.** кими бир ан ичиндә кәлмәсин
Јаһ 21:11 Петер балыгла долу **т.** саһилә чыхартды
Јаг 1:14 һәр кәс өз нәфсинин **т.** дүшәрәк
Јаһ 21:6, 8; 2Тм 2:26.

ТОРПАГ, Лк 8:15 Мүнбит **т.** дүшәнләр исә
1Кр 15:47 Илк инсан јердәндир вә **т.** јаралылыб
Мт 19:29.

ТОР САЛМАГ, Ром 11:10 гој көзләри **т.**

ТОХУМ, Мт 13:19 Шәрир әкилмиш **т.** апарыр
Мт 13:38 јахшы **т.** падшаһлығын оғуллары
Лк 8:11 **т.** Аллаһын сөзүдүр
1Кр 15:37 **т.** чүчәрәчәк биткинин өзү дејил
1Кр 15:38.

ТОХУНМАГ, 2Кр 6:17 мурдар шејләрә **т.**мајын
Кол 2:21 Әл вурма! Јемә! **Т.**!
1Јаһ 1:1 она диггәтлә бахмышыг вә әлләримизлә **т.**
Мт 8:3; 14:36; 20:34; Мр 5:30.

ТӨВБӘ, Мт 3:2 **Т.** елин, падшаһлыг јахынлашыр
Мт 3:8 **т.** јарашан бәһрәләр кәтирин
Мт 12:41 Јунусун сөзләрини ешидиб **т.** етдиләр
Лк 3:8 **Т.** јарашан иш көрүн
Лк 15:7 көјдә **т.** едән күнаһкардан өтрү
Лк 15:7 **т.** ehтијачы олмајан дохсан доггуз
Һәв 3:19 **т.** елин вә пис јолунуздан дөнүн
Һәв 26:20 **т.** көстәрән ишләр көрмәклә
Ром 2:4 Аллаһын хејирхаһлығы сәни **т.** апарыр
2Кр 7:10 Аллаһа мәгбул кәдәр әввәлчә **т.**
2Тм 2:25 Аллаһ онлара **т.** үчүн јол ачар
Ибр 6:6 **т.** кәтирмәк гејри-мүмкүндүр
Вәһј 16:9 әмәлләриндән дөнүб **т.** етмәдиләр
Мт 3:11; 11:21; Лк 13:3; 16:30; 17:4; 24:47; Һәв 11:18;
2Кр 12:21; 2Пт 3:9; Вәһј 2:5, 21; 3:19.

ТӨВБӘ РӘМЗИ, Лк 3:3 **т.** олан вәфтизи тәблиг
Мр 1:4; Һәв 19:4.

ТӨВСИЈӘ, Флп 4:2; 1Слк 4:1.

ТӨКМӘК, Һәв 2:17 руһумдан **т.**
Һәв 2:33 ешитдијинизә кими, руһу үәәримизә **т.**

ТӨКҮЛМӘК, 2Тм 4:6 гурбанкаһын үәәринә **т.**

ТУЛЛАНТЫ, 1Кр 4:13 зир-зибил вә **т.** кимијик

ТУЛУГ, Лк 5:37 тәзә шәрабы көһнә **т.** төкмүр
Мт 9:17; Мр 2:22.

ТУМАР, Лк 4:17 Јешаја пејгәмбәрин **т.**
2Тм 4:13 пергамент **т.** өзүнлә кәтирәрсән
Вәһј 5:5 **т.** ачмаға лајигдир
Вәһј 20:12 башга бир **т.** да ачыг или, бу **т.** һәјат

ТУТМА, Мт 17:15.

ТУТМАГ, Јаһ 20:17 Иса она деди: **Т.**ма мәни
1Кр 3:19 О, ағыллылары елә өз тәләләри илә **т.**
Мт 26:48; Лк 22:54; Јаһ 7:30; 8:20; Һәв 1:16; 3:7; 4:3;
5:18.

ТУТУЛМАГ, Вәһј 19:20.

ТҮК, Лк 21:18 башыныздан бир **т.** белә әскик

ТҮКӘНӘН, Кол 2:22.

ТҮКӘНМӘЗ, Еф 6:24 Мәсиһи **т.** мәһәббәтлә

ТҮКӘНМӘЈӘН, Лк 12:33 неч вахт **т.** хәзинә

ТҮКӘНМӘК, 1Кр 13:8 Мәһәббәт неч вахт **т.**мир

ТҮЛКҮ, Мт 8:20 **Т.** дә, көј гушларынын да

ТҮПҮРМӘК, Гал 4:14 ијрәниб мәнә **т.**мәдинизә
Вәһј 3:16 илыгсан, сәни јерә **т.**
Мт 26:67; 27:30.

ТҮРБӘ, Мт 23:29 пејгәмбәрләр үчүн **т.** учалдыр

ТҮСТҮ, Вәһј 14:11 әәбын **т.** әбәдијәт боју

ТҮТӘК, Мт 11:17; Лк 7:32.

У

УҒРУНДА, Мт 10:39 чанына мәним **у.** итирән
Ром 5:8 биз һәлә күнаһлы икән Мәсиһ **у.** өлдү
2Кр 8:9 сизин **у.** јохсул олду

УҒУРЛУ, Һәв 15:29 һәр ишдә **у.** олачағсынызы

УДМАГ, Јаһ 12:35 јохса зүлмәт сизи **у.**
1Пт 5:8 шир кими кәзиб **у.** адам ахтарыр
Вәһј 12:4 Әждаһа көзләјирди ки, көрпәни **у.**
Вәһј 20:9 көјдән алов јағыб онлары **у.**

УЗАГ, 2Тм 2:16 бош сөһбәтләрдән исә **у.** ол
2Тм 3:5 Бәләләриндән **у.** кәз
Тит 3:9 чәкишмәләрдән вә давалардан **у.** ол
2Кр 5:9; 10:1; 1Слк 5:22.

УЗАГ ДУРМАГ, 1Слк 4:3 әхлагсызлыгдан **у.**
2Тм 2:21 габлардан **у.,** шәрәфли мәгсәд
1Пт 2:11 чисмани истәкләрдән **у.**

УЗАГЛАШДЫРМАГ, Ром 11:26 әмәлләрдән **у.**

УЗАГЛАШМАГ, Кол 1:23 үмидиндән **у.**мајасыныз
1Тм 1:6 **у.** бош-бош сөһбәтләрә баш гошмушлар
2Тм 2:18 һәгигәтдән **у.** вә бәзиләринин иманыны
Ибр 3:12 үрәји вар олан Аллаһдан **у.**

УЗАТМАГ, Мт 23:5 әбаларынын сачагларыны **у.**
Лк 12:25 гајғы чәкмәклә һәјатыны **у.** биләр?
Мт 6:27.

УЗЗИЈА, Мт 1:8.

УЈДУРМА, 1Тм 1:4; 4:7 **ү.** рәвајәтләрә

УЈМАГ, 1Пт 1:14 истәкләринизә **ү.**мајын
Һәв 5:3; 1Тм 1:4; 4:1.

УЈҒУНЛАШМАГ, Ром 12:2 зәманәјә **ү.**мајын

УЈҒУНЛУГ, 2Кр 6:15 Белиал арасында нә **ү.**

УЛДУЗ, 1Кр 15:41 **У.** да **ү.** чаланы илә фәргләнир
Бәһј 2:28 она дан **ү.** верәчәјәм

УЛДУЗЛУ, Бәһј 12:1 башында он ики **ү.** тач

УММАГ, Јаг 1:7 белә адам һеч нә **ү.**масын

УНУТМАГ, Флп 3:13 ахрада галан шејләри **ү.**
Ибр 13:7 рәһбәрлик едәнләри **ү.**мајын
2Пт 1:9 күнаһларындан тәмизләндијини **ү.**
2Пт 3:2.

УСТА, 1Кр 3:10 мән маһир бир **ү.** кими
Һәв 19:24.

УТАНДЫРМАГ, 1Кр 1:27 мүдрикләри **ү.** үчүн

УТАНМАГ, Мр 8:38 Ким мәндән **ү.**
Ром 1:16 хош хәбәри бәјан етмәкдән **ү.**мырам
Тит 2:8 әлејһдарлар демәјә сөз тапмајыб **ү.**
Ибр 11:16 Аллаһ онлара көрә **ү.**мыр
1Пт 4:16 мәсиһчи кими әзаб чәкирсә, **ү.**масын
Лк 9:26; 2Тм 1:8.

УЧМАГ, Бәһј 12:14 галына **ү.** үчүн

УЧУРУМ, Лк 16:26 арамызда дәрин **ү.** гојулуб
Мт 8:32; Мр 5:13; Лк 8:33.

УЧА, Лк 16:15 **ү.** шеј Аллаһын көзүндә

УЧАЛДЫЛМА, Јаг 1:9 Гој фағыр гарданш **ү.** илә

УЧАЛМАГ, Флп 1:20 Мәсиһ мәним васитәмлә **ү.**
Һәв 19:17.

УЧАЛТМАГ, Лк 1:46 Гәлбим Јеһованы **ү.**
Флп 2:9 Аллаһ ону даһа јүксәк мөвгејә **ү.**
Ибр 13:15 Аллаһа Онуны адыны **ү.** мәдһ гурбаны
1Пт 5:6 Вахты кәләндә О, сизи **ү.**
Бәһј 18:7 Она өзүнү **ү.** гәдәр
Һәв 2:33.

УШАҒА ГАЛМАГ, Ибр 11:11 **ү.** үчүн күч алды

УШАГ, Мт 18:3 дәјишиб **ү.** кими олмасаныз
Мт 19:14 Гојун **ү.** јаныма кәлсин, мане олмајын
Лк 9:47 балача бир **ү.** көтүрүб јанына гојду
1Кр 7:14 Әкс тәгдирдә, сизин **ү.** пак олмазды
1Кр 13:11 Мән **ү.** оланда **ү.** кими данышыр
Еф 6:1 **У.**, валидејнләринизин сөзүнә гулаг
Еф 6:4 Сиз дә аталар, **ү.** әсәбиләшдирмәјин
2Кр 12:14.

Ү

ҮЗ, Мт 26:39 **ү.** үстә јерә јыхылды
Јәһ 5:37 нә дә **ү.** көрмүсүнүз
Һәв 6:15 көрдүләр ки, онун **ү.** мәләк **ү.** бәнзәјир
2Кр 4:6 Мәсиһин **ү.** илә нурландырды
Гал 2:11 Кифа кәләндә онун тәгсирини **ү.** дедим
2Тм 3:5 Онлар **ү.** өзләрини Аллаһ адамы кими
Һәв 20:25; 2Кр 3:7; 11:21.

ҮЗВ, Ром 6:13 бәдәнинизин **ү.** Аллаһа тәгдим
Ром 7:23 **ү.** јашајан күнаһ ганунунун
Ром 12:4 бәдәнимиздә чох **ү.** вар, амма ејни иши
1Кр 6:15 Мәсиһин бәдәнинин **ү.**
1Кр 12:18 Аллаһ бәдән **ү.** истәдији кими јерләшдириб
1Кр 12:27 Сиз Мәсиһин бәдәнисиниз, бәдән **ү.**
Еф 3:6 бир бәдәнин **ү.**
Еф 4:16 бәдәнин һәр бир **ү.** гаршылыглы
Кол 3:5; Јаг 3:6.

ҮЗ ДӨНДӨРМӘК, Мт 26:31 Бу кечә мәндән **ү.**

ҮЗӘ ВУРМАГ, 2Кр 5:19 күнаһларыны **ү.** вурмадан

ҮЗӘРИНДӘ, Ром 9:5 һәр шејин **ү.** исә Аллаһдыр

ҮЗӘРИНӘ КӨТҮРМӘК, Ибр 13:13.

ҮЗӘ ЧЫХМАГ, 2Слк 2:8 ганунсүзлүг адамы **ү.**
1Тм 5:24 дикәрләринин күнаһлары исә сонрадан **ү.**

ҮЗМӘК, Кол 2:23 бәдәни **ү.** әјинләрдән
Мр 4:35.

ҮЗРСҮЗ, Ром 2:1 мүһакимә едән, сән **ү.**

ҮЗҮ АҒ, 1Кр 1:8.

ҮЗ-ҮЗӘ, Һәв 25:16.

ҮЗҮМ, Мт 7:16; Бәһј 14:18.

ҮЗҮМ БАҒЫ, Лк 20:9 Бир адам **ү.** салды

ҮЗҮМЛҮК, Мт 20:1 **ү.** ишләмәк үчүн адам
Мт 21:28.

ҮЗҮМСЫХАН, Бәһј 19:15 Аллаһын гәзәбинин **ү.**

ҮЗҮНӘ, Гал 2:11.

ҮЗҮРЛҮ, Лк 14:18, 19.

ҮМИД, Мт 12:21 Милләтләр адына **ү.** бағлајачаг
Һәв 24:15 Онларын өзләри дына **ү.** едирләр
Һәв 26:7 бу **ү.** көрә иттиһам едирләр
Ром 5:5 **Ү.** исә пешманчылыг кәтирмәз
Ром 8:20 ону табе едән буну **ү.** етмишдир
Ром 8:24 Биз бу **ү.** хилас олдуг
Ром 15:4 тәсәлли сајәсиндә **ү.** олсун
2Кр 1:7 сизинлә бағлы **ү.** бөшә чыхмајачаг
1Слк 4:13 **ү.** олмајан дикәр инсанлар
Ибр 6:19 Биз һәјатымызы бу **ү.** бағламышыг
Ибр 10:23 дурмадан **ү.** аләмдә бәјан едәк
Ибр 11:1 Иман **ү.** едилән шејләрин
1Пт 3:15 **ү.** мүлафиә етмәјә һәмишә һазыр олун
1Кр 9:10; Еф 4:4.

ҮМИДСИЗ, Еф 2:12 дүнјада **ү.** јашајырдыныз

ҮММАН, Бәһј 9:1
Бәһј 20:3 **ү.** атды
Лк 8:31; Ром 10:7; Бәһј 9:11; 11:7; 17:8.

ҮМУМИ, Һәв 4:32 һәр шејләри **ү.** олдуғундан
Һәв 2:44; Јһд 3.

ҮРӘК, Мт 5:8 **Ү.** тәмизләр нә хошбәхтдирләр
Мт 15:8 **ү.** Мәндән чох узаглыр
Мт 22:37 Аллаһын Јеһованы бүтүн **ү.** сев
Мр 6:52; 8:17 **ү.** дәрк етмәјә һазыр дејилди
Лк 1:51 **ү.** тәкәббүрлү нијјәт тутанлар
Лк 6:45 Јахшы адам **ү.** јахшы шејләр чыхарыр
Һәв 8:1 Стефанын гәтли Шаулун **ү.** или
Ром 1:15 хәбәри бәјан етмәји **ү.** арзулајырам
Ром 10:10 инсан **ү.** иман едәндә салеһлијә
Гал 4:15 сиз **ү.** дә мәнә вәрәрдиниз
Ибр 3:8 **ү.** инадкар етмәјин
Лк 12:34; Ром 11:25; 2Кр 3:3; Јаг 4:8; 5:8; 1Пт 3:15;
Бәһј 17:17.

ҮРӘК АҒРЫСЫ, 2Кр 2:4 сизә **ү.** вә көз јашлары

ҮРӘКДӘН, 2Кр 8:12.

ҮРӘКҚЕТМӘ, Мт 17:15.

ҮРӘКЛӘНДИРМӘК, 1Кр 14:3 **ү.** вә онлара тәсәлли
2Тм 4:2 бүтүн сәбрини топлајараг **ү.**
Тит 2:15 Бундан сонра да **ү.** вә тәнбеһ ет
Тит 1:9.

ҮРӘКЛӘНМӘК, Ибр 6:18 **ү.** үмиддән бәрк-бәрк
Һәв 28:15.

ҮСЈАН, 2Слк 2:3 һәгигәтә гаршы **ү.** галхмалы

ҮСЈАНКАР, Мр 15:7 **ү.** сахланылырды

ҮСТӘЛӘМӘК, Флп 4:7 бүтүн инсан фикирләрини **ү.**

ҮСТ МӘРТӘБӘ, Һәв 1:13; 9:37; 20:8.

ҮСТҮН, Һәв 19:16 һамысына **ү.** кәлди
2Кр 3:10 ондан гат-гат **ү.** шөһрәтә көрә
2Кр 4:7 инсан күчүндән **ү.** олан гүдрәтин
Флп 2:3 башгаларыны өзүнүздән **ү.** сајын
Ибр 8:6 гат-гат **ү.** бир әһдин васитәчисидир
Ром 2:18; Ибр 1:4; 8:6.

ҮСТҮНЛҮК, Ром 3:1 јәһуди олмағын һансы **ү.**

ҮСТҮНҮ АЧМАГ, 3Јәһ 10.

ҮСТ-ҮСТӘ, Һәв 15:15.

ҮСУЛ, 1Кр 4:17 тәлим **ү.** јадыныза салачаг

ҮФҮРМӘК, Јәһ 20:22 Иса онларын үзәринә **ү.**

ҮЧ ҚҮН, Лк 24:21.

ҮЧҮНҸҮ ҚҮН, Лк 9:22 **ү.** дирилмәлидир
Һәв 10:40 Аллаһ ону **ү.** дирилтди
Лк 13:32; 1Кр 15:4.

Ф

ФАИЗ, Мт 25:27 кәләндә пулуму **ф.** көтүрүм

ФАЈДА, Ром 8:28 чағырылмышлара **ф.**
Јаг 2:16 зәрури шејләри вермирсә, бунун нә **ф.**?
1Пт 2:20 бунун нә **ф.**?
Мт 16:26.

ФАЈДАЛЫ, Һәв 20:20 бүтүн **ф.** шејләр һаггында
1Кр 6:12 анчаг һәр истәнилән шеј **ф.** дејил
1Тм 4:8 Аллаһа сәдагәт исә һәр шеј үчүн **ф.**
2Тм 3:16 салеһлик јолунда тәрбијә үчүн **ф.**
Тит 3:8.

ФАНИ, Ром 6:12 күнаһ **ф.** бәдәниниздә
Ром 1:23; 8:11; 2Кр 4:11; 1Пт 1:18.

ФАНИЛИК, 2Кр 5:4 һәјат бу **ф.** јох етсин

ФАҺИШӘ, Мт 21:31 **ф.** падшаһлыға сиздән габаг
1Кр 6:15 **ф.** бәдән үзвү етмәк
Јаг 2:25 **ф.** Раһаб да салеһ елан едилмәди?
Вәһј 17:5 **Ф.** вә јердәки мурдарлығын анасы
Вәһј 17:16 вәһши һејван **ф.** нифрәт едәчәк
Лк 15:30; Ибр 11:31; Вәһј 17:1, 15; 19:2.

ФЕЛИКС, Һәв 23:24; 24:25, 27.

ФЕСТ, Һәв 24:27; 26:24.

ФӘАЛИЈЈӘТ, 1Кр 12:6 **Ф.** дә мүхтәлифдир
2Кр 10:13 сизә гәдәр узанан **ф.** саһәсинин
Кол 2:12; 2Слк 2:9.

ФӘАЛИЈЈӘТСИЗ, 2Пт 1:8 биликдә **ф.** вә бәһрәсиз

ФӘҒАН, Јаг 5:1 Еј варлылар, ағлајыб **ф.** един

ФӘДА, 2Кр 12:15 чанымы јолунузда **ф.** етмәјә
1Јәһ 3:16 уғрумузда **ф.** етмәсиндән өјрәндик

ФӘЛСӘФӘ, Кол 2:8 **ф.**, јанлыш фикирләр васитәсилә

ФӘНД, 2Кр 2:11 Шејтанын **ф.** бихәбәр дејилик
Һәв 20:19.

ФӘРАТ, Вәһј 9:14.

ФӘРГ, Һәв 15:9.

ФӘРГЛӘНӘН, Гал 1:9 хош хәбәрдән **ф.** бир

ФӘРИСЕЈ, Мт 5:20 **ф.** салеһлијиндән үстүн
Мт 23:26 **ф.**, әввәлчә чамын ичини тәмизлә
Лк 18:11 **Ф.** дуруб белә дуа етди
Јәһ 12:42 **ф.** горхусундан буну бүрузә
Һәв 5:34 Ганун мүәллими Гамалиел адлы бир **ф.**
Мт 12:14; 23:15, 23, 27; Лк 5:21.

ФӘРЈАД, Јәһ 16:20 сиз ағлајыб **ф.** едәчәксиниз
Ибр 5:7 Аллаһа **ф.** етмиш, көз јашлары илә

ФӘРМАН, Лк 2:1.

ФӘХР, 2Слк 1:4 сизинлә **ф.** едирик

ФИДЈӘ, Мт 20:28 чаныны **ф.** вермәк үчүн кәлиб
1Кр 1:30 **ф.** васитәсилә гуртулушу Мәсиһдә тапдыг
Еф 1:7 ганы илә өдәнмиш **ф.** васитәсилә азадлыға
Кол 1:14 онун **ф.** васитәсилә бизә гуртулуш
1Тм 2:6 О, мүвафиг бир **ф.** кими
Ибр 9:15 **ф.** васитәсилә азад едилиб
Ибр 11:35 һәр һансы бир **ф.** васитәсилә азад
Ром 3:24; 8:23.

ФИЗИКИ, 1Тм 4:8.

ФИКИР, Мт 16:23 Аллаһын јох, инсанын **ф.**
Ром 12:3 һәддиндән артыг јүксәк **ф.** олмајын
2Кр 10:5 јанлыш **ф.** арадан галдырырыг
Гал 5:8 Бу чүр **ф.** сизи чағыран Аллаһдан дејил
Гал 6:3 өзү һаггында јүксәк **ф.** олан инсан
Флп 2:6 Аллаһа бәрабәр олмағы **ф.** кәтирмәди
Кол 2:8 пуч вә јанлыш **ф.** васитәсилә овламасын
Вәһј 17:17 Бу **ф.** онларын үрәјинә Аллаһ гојуб
Мт 15:19; 1Кр 7:25; Флп 4:7; 2Пт 1:20.

ФИКИР АЈРЫЛЫҒЫ, 1Кр 1:11 араныздa **ф.** вар
Јәһ 9:16; Һәв 15:2.

ФИКИР БИРЛИЈИ, 1Кр 1:10 нитгиниз
араныздакы **ф.**

ФИКИР ВЕРМӘК, Лк 21:34; Һәв 20:28.

ФИКИРЛӘШМӘК, Флп 3:15 јеткиндирсә, бу чүр **ф.**

ФИКРИ-ЗИКРИ, Ром 8:5 **ф.** чисмани шејләрдәдир
Флп 3:19 онларын **ф.** чисмани шејләрдәдир

ФИЛАДЕЛФИЈА, Вәһј 1:11; 3:7.

ФИЛИП 1., Мт 10:3; Јәһ 1:43; 6:5; 12:21.

ФИЛИП 2., Һәв 6:5; 8:5, 26; 21:8.

ФИЛИТ, 2Тм 2:17 **Ф.** бу гәбилдәндирләр

ФИЛОСОФ, Һәв 17:18 епикүрчү вә стоик **ф.**

ФИРАВАН, Лк 16:25.

ФИРОН, Ром 9:17 **ф.** белә дејир: галмағына изин
Һәв 7:10.

ФЫРЫЛДАГ, Еф 4:14 инсанларын **ф.**, кәләји

ФЫРЫЛДАГЧЫ, 2Кр 11:13 гондарма һәвариләр, **ф.**
Мт 27:63; 2Кр 6:8; 2Тм 3:13; 2Јәһ 7.

ФЫРТЫНА, Мт 14:30.

ФӨВГӘЛТӘБИИ, 2Кр 12:1.

ФҮРСӘТ, 1Кр 7:21 азад ола биләрсәнсә, **ф.** әлдән
2Кр 11:12 чалышанларын әлинә **ф.** вермәмәк үчүн
Гал 6:10 нә гәдәр ки, **ф.** вар, һамыја јахшылыг едәк

Ибр 11:15 **ф.** дүшән кими, ора гајыдардылар
Лк 11:54.

ФҮСУНКАР, 2Кр 9:15 Бу **ф.** әнам үчүн Аллаһа

Х

ХАИН, Јәһ 18:2 **Х.** Јәһуда о јери јахшы таныјырды
2Тм 3:4 **х.**, өз билдијини едән, ловға олачаглар

ХАЛГ, Мт 21:43 падшаһлыг бәһрәсини кәтирән **х.**
Лк 23:2 Бу адам **х.** јолдан чыхарыр
Һәв 4:25 Нә үчүн **х.** бош шејләр дүшүндү
Һәв 15:14 Өз адына бир **х.** тәшкил етмәк үчүн
Ром 9:25 **Х.** олмајана "**х.**" дејәчәјәм
Тит 2:14 бир **х.** тәшкил етсин
Ибр 8:10 онлар да Мәним **х.** олачаг
Ибр 11:25 Аллаһын **х.** илә әзијјәтә гатлашмағы
1Пт 2:9 мүгәддәс милләт, Аллаһын мәхсуси **х.**
Вәһј 7:9 һәр милләтдән, һәр гәбиләдән, һәр **х.**
Вәһј 17:15 сулар **х.** вә дилләри тәмсил едир
Вәһј 18:4 Ej **х.**, ондан чыхын ки
Һәв 3:23; 10:35; Ром 15:11; 2Кр 6:16; Ибр 10:30.

ХАЛДЕЈЛИЛӘР, Һәв 7:4.

ХАНОК, Лк 3:37; Ибр 11:5; Јһд 14.

ХАРАБАЛЫГ, Һәв 15:16 **х.** бәрпа едиб, тәзәдән

ХАРДАЛ, Мт 17:20; Лк 13:19.

ХАС, 2Тм 2:22 кәнчлијә **х.** истәкләрдән гач

ХАТЫРЛАМАГ, 2Тм 1:5 ријасыз иманы **х.**
Ибр 10:32 әввәлки вахтлары **х.**

ХАТЫРЛАТМАГ, 2Пт 1:12 бунлары сизә даима **х.**
2Пт 1:13 дөнә-дөнә **х.** доғру оларды
2Пт 1:15 мән кедәндән сонра бунлары өзүнүзә **х.**
2Пт 3:1 мүәјјән шејләри **х.** мәгсәдилә

ХАҺИШ, Мр 7:32 Чамаат **х.** етди ки, Иса әлини
Јәһ 17:9 Онлардан өтрү Сәндән **х.** едирәм
Еф 3:20 **х.** етдијимиз шејдән гат-гат артығыны
1Тм 2:1 јалварыш, дуа, **х.** вә шүкүрләр едилсин
2Кр 8:4; Ибр 13:19.

ХЕЈИР, Ром 11:28 дүшмән олмалары сизин **х.**
Ром 15:1 Биз күчлүләр өз **х.** дүшүнмәмәлијик
Ром 15:3 Мәсиһ өз **х.** дүшүнмүрдү
1Кр 13:5 өз **х.** күдмүр, әсәбиләшмир
Флп 2:4 өз **х.** күдмәјин, башгаларынын **х.**
Флп 2:21 Исаја мәгбул олан шејләри јох, өз **х.**
Ибр 12:10 Аллаһ буну бизим **х.** үчүн едир ки
Јәһ 16:7; 1Кр 7:35; 10:24; 2Кр 12:17.

ХЕЈИР-ДУА, Ибр 7:7 бөјүк кичијә **х.** верир
Лк 6:28; 1Пт 3:9.

ХЕЈИРЛИ, 1Кр 12:7.

ХЕЈИРХАҺ, 1Кр 13:4 Мәһәббәт сәбирли вә **х.**
Ибр 10:24.

ХЕЈИРХАҺЛЫГ, Ром 2:4 Аллаһын **х.** сәни төвбәјә
Ром 11:22 Аллаһын **х.** вә зәһминә бир фикир вер
2Кр 10:1 Мәсиһин **х.** илә сизә јалварырам
Гал 5:22 Руһун бәһрәси исә будур: **х.**, иман
2Пт 1:3 бизи Өз әзәмәти вә **х.** илә чағыран
2Пт 1:5 иманынызы **х.**, **х.** биликлә
2Кр 6:6; Кол 3:12; Тит 3:4.

ХӘБӘР, Ром 15:21 **х.** олмајанларын көзләри
1Пт 1:11 руһ габагчадан **х.** верирди
Мт 2:4; Һәв 3:24; 1Јәһ 1:5.

ХӘБӘРДАР, Мт 24:25 Мән сизи **х.** етдим
Гал 5:21 сизи јенә дә **х.** едирәм
1Слк 3:4 сизи **х.** едирдик
Мр 13:23.

ХӘБӘРДАРЛЫГ, Тит 3:10 ики **х.** сонра әлагәни
Ибр 12:25 Аллаһдан кәлән **х.** јер үзүндә

ХӘЗИНӘ, Мт 6:19 јердә **х.** топламаға
Мт 6:21 **х.** һарададырса, үрәјин дә орада олачаг
Мт 12:35 јахшылыг **х.** јахшы шејләр чыхарыр
Мт 13:44 падшаһлыг чөлдә кизләдилмиш **х.** бәнзәјир
2Кр 4:7 **х.** она көрә сахсы габларда сахланылыр
Кол 2:3 Бүтүн һикмәт вә билик **х.**
Мт 19:21; Мр 12:41; Јәһ 8:20; Ибр 11:26.

ХӘЗИНӘДАР, Һәв 8:27.

ХӘЈАЛ, 1Тм 6:9 зәрәрли **х.** гапылырлар
Һәв 2:17; 10:10; 11:5; 16:9; 22:17.

ХӘЈАНӘТ, Јәһ 13:18.

ХӘЛВӘТ, Јәһ 18:20 сөзү **х.** демәмишәм
Еф 5:12.

ХӘЛВӘТЧӘ, Гал 2:4 **х.** арамыза кирмиш

ХӘЛӘЛ, Һәв 18:10.

ХӘЛӘТ, Лк 15:22 Тез олун! Ән көзәл **х.** кәтирин
Лк 20:46 мирзәләр узун **х.** кәзмәји севирләр
Мр 16:5; Јәһ 19:2.

ХӘЛӘФ, Ибр 7:24 каһинлик вәзифәсиндә **х.**

ХӘМИР, 1Кр 5:7 Јени **х.** олмаг үчүн көһнә
Гал 5:9 Азачыг маја бүтүн **х.** ачыдыр

ХӘРӘК, Мр 2:4.

ХӘРЧ, Һәв 21:24; 1Слк 2:6, 9.

ХӘСАРӘТСЫЗ, Ибр 11:34 шиддәтли аловдан **х.**

ХӘСТӘ, Јәһ 5:5 **х.** олан бир адам да вар иди
1Кр 11:30 аранызда бир чохлары зәиф вә **х.**
Јаг 5:14 Аранызда **х.** олан вармы?
Јаг 5:15 Иманла едилән дуа **х.** сағалдачаг
Мт 25:39; Јәһ 11:2.

ХӘСТӘЛИК, Мт 8:17 бизим **х.** үзәринә көтүрдү
Гал 4:13 хәбәри сизә **х.** сајәсиндә чатдырмышам
1Тм 6:4.

ХӘТИРИНӘ, Тит 1:11.

ХӘЧАЛӘТ, 2Слк 3:14.

ХӘЧАЛӘТЛИ, 1Кр 4:14.

ХИДМӘТ, Мт 20:28 инсан Оғлу **х.** етмәк үчүн
Јәһ 16:2 Аллаһа **х.** етдијини дүшүнәчәк
Һәв 17:25 О, инсан әлләринин **х.** еһтијач дујмур
Һәв 20:24 **х.** јеринә јетирим
Ром 11:13 **х.** учалдырам
Ром 16:1 **х.** едән бачымыз Фибини сизә тәгдим
1Кр 7:35 Ағамыза јајынмадан **х.** етмәјә тәшвиг
1Кр 12:5 **Х.** нөвләри дә мүхтәлифдир
2Кр 4:1 мәрһәмәт сајәсиндә нечә **х.** вар
2Кр 5:18 бизә барышыг **х.** һәвалә етди
2Кр 6:3 **Х.** гүсур тапылмасын
1Тм 1:12 Мәсиһ мәнә белә бир **х.** һәвалә едиб
1Тм 3:10 гүсурсуздурларса, гој **х.** етсинләр
1Тм 3:13 ләјагәтлә **х.** едәнләр јахшы ад газаныр
2Тм 2:4 ону һәрби **х.** чағырмыш адамын
2Тм 4:5 **х.** там јеринә јетир
Ибр 2:17 Аллаһа **х.** мәрһәмәтли баш каһин

Ибр 6:10 мүгәддәсләрә **х.** еләрәк
Ибр 7:13 гурбанкаһда **х.** етмәмишдир
Ибр 10:11 каһинләр инсанлардан өтрү **х.** едирләр
1Пт 1:12 өәләринә јох, сизә **х.** едирләр
Һәв 13:25; 20:24; 21:19; Ром 12:7; 2Кр 8:4; 9:1; Флп 2:30; Кол 4:17; 1Пт 4:10.

ХИДМӘТИ КӨМӘКЧИ, Флп 1:1.

ХИДМӘТ ИШИ, Еф 4:12 **х.** үчүн

ХИДМӘТЧИ, Ром 13:4 Аллаһын **х.** кими сәнин
Ром 13:6 инсанларын рифаһы үчүн Аллаһын **х.**
Ром 15:8 Мәсиһ сүннәтлиләр үчүн **х.** олду ки
Ром 15:16 башга милләтләр үчүн Исанын **х.**
1Кр 4:1 Гој бизи Мәсиһин **х.** кими танысынлар
2Кр 3:6 јени әһдин **х.** олмаға јарарлы
2Кр 11:15 Онун **х.** дә салеһлик хидмәтчиси чиллинә
1Тм 4:6 Мәсиһ Исанын нүмунәви бир **х.**
Ибр 1:14 көндәрилән **х.** руһану варлыглар
2Кр 3:3; 6:4; Гал 2:17; Кол 1:23.

ХИЛАС, Мт 10:22 ахыра кими дөзән **х.** олачаг
Мт 16:25 Һәјатыны **х.** етмәк истәјән
Мт 19:25 Онда ким **х.** ола биләр?
Мт 21:9 Јалварырыг, Давуд Оғлуну **х.** ет!
Мт 24:22 О күнләр гысалдылмасајды, һеч кәс **х.**
Лк 1:77 күнаһларын бағышланмасы васитәсилә **х.**
Лк 3:6 инсанлар Аллаһын **х.** јолуну көрәчәк
Лк 19:10 јолундан азанлары **х.** етмәјә кәлиб
Лк 21:19 Дөзүмлә һәјатынызы **х.** едәчәксиниз
Јһ 3:17 һөкм етмәк үчүн јох, **х.** етмәк
Јһ 4:22 **х.** јаһудиләрдәндир
Һәв 4:12 башга бир ад јохдур ки, сајәсиндә **х.**
Һәв 23:27 ону **х.** етдим
Ром 7:24 бу бәдәндән мәни ким **х.** едәчәк?
Ром 10:9 иман едирсәнсә, **х.** олачагсан
Ром 10:10 бәјан едәндә исә **х.** јетишир
Ром 10:13 Јеһованын адыны чағыран **х.** олачаг
Ром 13:11 Һал-назырда **х.**, имана кәлдијимиз
1Кр 1:18 **х.** олан бизләр үчүнсә Аллаһын
1Кр 10:33 чох адамын **х.** олмасы үчүн өзүмүн
2Кр 2:15 истәр **х.**, истәр мәһв јолунда
2Кр 6:2 Инди **х.** күнүдүр!
2Кр 7:10 Аллаһа мәгбул кәләр **х.** апарыр
Гал 1:4 бизи бу пис дөврдән **х.** етсин
Еф 2:8 иман васитәсилә **х.** олдунуз
Еф 6:17 **х.** дәбилгәсини көтүрүн
Флп 2:12 күчүнүзлә **х.** јетишмәјә чалышын
1Слк 5:3 һеч чүрә **х.** ола биләмәјәчәкләр
1Тм 1:15 күнаһлы адамлары **х.** етмәк үчүн
1Тм 2:4 һәр чүр инсан **х.** олуб һәгигәт
2Тм 3:15 иман васитәсилә **х.** јетишмәјин
Ибр 2:3 мөһтәшәм **х.** лагејд јанашсаг
Ибр 2:10 онларын **х.** Өндәрини
Ибр 5:9 әбәди **х.** замин дурду
Ибр 6:9 **х.** чатмаг үчүн даһа јахшы
Ибр 7:25 там **х.** тәмин едә биләр
Ибр 9:12 бизим үчүн әбәди **х.** әлдә етди
Јг 2:14 Мәкәр белә иман ону **х.** едә биләр?
Јг 4:12 **х.** етмәјә, һәм мәһв етмәјә гадир
1Пт 3:21 Мәсиһин дирилмәси васитәсилә **х.** елир
1Пт 4:18 салеһ күчү-бәла илә **х.** олурса
Јһд 3 сизә үмуми **х.** барәсиндә јазым
Вәһј 7:10 **Х.** көрә Гузәја борчлујуг
Вәһј 12:10 **х.** вахты јетишди
Лк 8:12; Һәв 27:34; Ром 1:16; 1Тм 4:16; Тит 3:5; Ибр 9:28; Јһд 23.

ХИЛАСКАР, Лк 1:69 бизә күчлү бир **х.** верди
Лк 2:11 Бу күн **Х.** доғулуб
Һәв 4:12 башга **х.** јохдур
Һәв 5:31 Өндәр вә **Х.** кими јүксәлдиб
Ром 11:26 **Х.** Сиондан кәләчәк
1Тм 4:10 садиг адамларын **Х.**— вар олан Аллаһа
1Јһ 4:14 Оғлуну дүнјанын **Х.** кими көндәриб
Һәв 7:35; 13:23; 2Тм 1:10.

ХИЛГӘТ, Ром 8:20 **х.** пучлуға өз хошу илә табе
Ром 8:22 бүтүн **х.** индијә кими инилдәјиб
Гал 6:15 әһәмијәти олан шеј јени **х.**
Вәһј 3:14 Аллаһын **х.** илки, Амин белә дејир
Кол 1:15.

ХЫРДА, Лк 16:10 **Х.** ишдә садиг олан
1Кр 6:2 **х.** ишләрин габағында ачизсиниз

ХЫШ, Лк 9:62 Әлини **х.** үстүнә гојуб архадакы

ХОРУЗ, Мт 26:34, 74, 75; Мр 14:30.

ХОШ, Ром 8:20 хилгәт пучлуға өз **х.** илә табе
1Кр 9:17 Мән буну өз **х.** едирәмсә
Кол 3:20 Аға**ја х.** кәлир
Ибр 13:16.

ХОШБӘХТ, Мт 5:3 немәтләрә сусајанлар нә **х.**
Мт 24:46 О нөкәр **х.** ки, ағасы кәләндә
Јһ 13:17 әмәл един, онда **х.** олачагсыныз
1Тм 1:11 Бу тәлим **х.** Аллаһ тәрәфиндән мәнә
1Пт 3:14 Салеһлик уғрунда әзаб чәксәниз дә **х.**
1Пт 4:14 тәһгир едирләрсә, сиз **х.**
Лк 12:37; Ром 4:6; Јг 1:12.

ХОШБӘХТЛИК, Һәв 20:35; Гал 4:15.

ХОШЛУГ, 1Пт 5:2 сүрүнү отарын, көнүл **х.** илә

ХОШ ХӘБӘР, Мт 9:35 **х.** тәблиғ едирди
Мт 24:14 бу **х.** милләтләрин һамысына шәһадәт
Мр 13:10 милләтләрин арасында **х.** тәблиғ
Лк 2:10 шад еләчәк **х.** чатдырмаға кәлмишәм
Ром 1:16 **х.** бәјан етмәкдән утанмырам
1Кр 9:16 **Х.** тәблиғ едирмәсә, өјүнмәјә әсасым
1Слк 2:4 **х.** бизә һәвалә етмәјә лајиг билди
2Тм 1:10 **х.** васитәсилә һәјата нур сачды
Лк 1:19; Һәв 20:24; Ром 10:15, 16; 2Кр 4:3, 4; 11:4; Гал 1:8; Флп 1:12, 16.

ХУДБИН, 2Тм 3:2 Чүнки инсанлар **х.**

Һ

ҺАБИЛ, Мт 23:35 салеһ **Һ.** ганындан тутмуш
Ибр 11:4 **Һ.**, иманы сајәсиндә Аллаһа
Лк 11:51; Ибр 12:24.

ҺАВА, Еф 2:2 **Һ.** һакимијәтин һөкмдарына
1Слк 4:17 **Һ.** Ағамызла көрүшәчәјик
Вәһј 9:2.

ҺАВАДАР, Ибр 7:25 о, әбәди јашајан **Һ.**

ҺАВАДАРЛЫГ, Ром 8:34 Иса бизә өтрү **Һ.**

ҺАВАЈЫ, Вәһј 22:17 һәјат сујуну **Һ.**
Вәһј 21:6.

ҺАГГ, Јһ 3:33 Аллаһын **Һ.** олдуғуну
Јһ 10:18 вермәјә вә сонра кери алмаға **Һ.** вар
Ром 6:23 күнаһын өдәдији **Һ.** өлүмдүр
Ром 13:7 һәр кәсә өз **Һ.** верин
2Кр 5:10 пис, јахшы әмәлләринин **Һ.** алачаг

1Слк 4:6 гардашына зәрәр вуруб ** һ.** тапдаласын
Јаг 5:4 бичәнләрә вермәдијиниз зәһмәт **һ.**

ҺАГГ ГАЗАНДЫРМАГ, Ром 1:20 ** һ.** олмур
Ром 2:15.

ҺАГГ-ӘДАЛӘТ, Мт 12:20 ** Һ.** ләфәрә

ҺАГГ ИШ, 1Кр 15:34 Ајылын, **һ.** көрүн

ҺАГСЫЗ, Тит 1:11 **һ.** газанч хатириндә
1Пт 5:2 **һ.** газанча севкијдән јох
1Тм 3:8; Тит 1:7; Ибр 10:17.

ҺАГСЫЗЛЫГ, 1Пт 2:19 әзаблара гатлашыр вә **һ.**
Мт 20:13; Бәһ 18:5.

ҺАДИСӘ, Лк 21:26; 24:18.

ҺАЗЫР, 2Тм 2:21 јахшы ишә **һ.** бир габ олачаг
2Тм 3:17 Аллаһ бәндәси тамамилә **һ.** ола биләр
Јаг 1:19 Гој һәр бир инсан ешитмәјә **һ.** олсун
2Кр 9:2; 2Тм 3:17.

ҺАЗЫРЛАМАГ, Лк 1:17 халгы Јеһоваја **һ.**
Јәһ 14:2 сизин үчүн јер **һ.** едирәм
Ром 9:23 шәрәф үчүн **һ.** мәрһәмәт габлары
1Кр 2:9 Аллаһын Ону севән бәндәләри үчүн **һ.**
2Кр 5:5 Бизи бунун үчүн **һ.** исә Аллаһдыр
Ибр 10:5 лакин мәнә бәдән **һ.**
Ибр 11:16 Аллаһ онлар үчүн шәһәр **һ.**
Мт 11:10; 20:23.

ҺАЗЫРЛАНМЫШ, Мт 25:34 **һ.** падшаһлығы мирас
Мт 25:41.

ҺАЗЫРЛАШМАГ, 1Кр 14:8 ким дөјүшә **һ.**?
1Пт 4:1 сиз дә ејни дүшүнчә тәрзи илә саваша **һ.**
Јәһ 19:42.

ҺАЗЫРЛЫГ, Еф 6:15 мүждәсини тәблиғ етмәк **һ.**
Мт 27:62; Јәһ 19:14, 31.

ҺАЈ-КҮЈ, Һәв 21:34 Сәркәрдә **һ.** әлиндән

ҺАКЕЛДАМА, Һәв 1:19 **Һ.,** јәниГан Тарласы

ҺАКИМ, Мт 2:6 сән Јәһуда **һ.** көзүндә
Мт 5:25 Јохса о сәни **һ.** верәр
Лк 12:11 **һ.** гаршысында мүдафиә
Һәв 10:42 дириләрин вә өлүләрин **һ.**
Һәв 13:20 Аллаһ онлара **һ.** верди
Кол 3:15 гәлб рәһатлығы үрәјинизә **һ.** олсун
2Слк 1:5 Аллаһын әдаләтли **һ.** олдуғунун
Мт 10:18; Лк 18:2; Јәһ 8:50; Јаг 2:4; 1Пт 2:14.

ҺАКИМИЈЈӘТ, Мт 28:18 **һ.** мәнә верилиб
Ром 8:38 нә мәләкләр, нә **һ.,** нә индики заман
1Кр 4:8 бизсиз **һ.** сүрмәјә башламысынызы
1Кр 15:24 һөкумәтләри, **һ.** вә игтидары јох едәчәк
Еф 1:21 һәр чүр һөкумәт, **һ.** үәриндә гојду
Еф 2:2 һавадакы **һ.** һөкмдарына
Кол 1:13 зүлмәтин **һ.** гуртарды
1Пт 3:22 **һ.** вә гүввәләр она табе едилди
Вәһ 11:17 Сән **һ.** Өз әлинә көтүрүб падшаһлыг
Мт 7:29; Лк 4:6; Кол 1:16; 2:10; Јһл 8; Вәһ 17:12.

ҺАКИМЛИК, Мт 19:28 үәриндә **һ.** едәчәксиниз

ҺАМАР, Лк 3:5 кәлә-көтүр јерләр **һ.** олмалыдыр
Јәһ 1:23 Јеһованын јолуну **һ.**

ҺАМИ, Лк 22:25 **Һ.** ким көјләрә учалдырлар

ҺАМИЛӘ, Лк 1:31 **Һ.** галыб оғул доғачагсан
Ром 9:10 Ребека әкизләрә **һ.** галанда
Лк 1:24.

ҺАНАНЈА, Һәв 5:1, 5; 9:10; 22:12; 23:2.

ҺАННА, Лк 3:2; Јәһ 18:13, 24; Һәв 4:6.

ҺАРАН, Һәв 7:2.

ҺАР-МАЖЕДОН, Вәһ 16:16 ибраничә **Һ.**

ҺАРУН, Ибр 5:4 **Һ.** кими, Аллаһ тәрәфиндән дәвәт

ҺЕЈБӘ, Мт 10:10; Лк 10:4; 22:35, 36.

ҺЕЈВАН, 2Пт 2:12 шүурсуз **һ.** бәнәјирләр
Вәһ 19:20 үәриндә вәһши **һ.** нишаны оланлары
Јһл 10; Вәһ 13:17; 17:3.

ҺЕЈРАН, Мт 7:28 тәлим вердијинә **һ.** галды
Лк 4:22 хош сөзләрә **һ.** галды
Мт 21:42.

ҺЕЈРӘТ, Һәв 2:12 **һ.** вә чашғынлыг ичиндә
2Слк 1:10 она иман едәнләрдә **һ.** доғурмаг
Вәһ 13:3 бәшәр **һ.** вәһши һејванын ардынча кетди
Мт 15:31; Һәв 3:10.

ҺЕЈРӘТАМИЗ, 1Пт 2:9 Өз **һ.** нуруна

ҺЕСАБ, Ром 4:19 сонсуз олдуғуну **һ.** етсә дә
Ром 7:3 арвады олсајды, зинакар **һ.** едиләрди
1Кр 13:5 она едилән пислијин **һ.** тутмур
2Кр 10:2 **һ.** едән бәзиләринә гаршы сәрт өлчү
Ибр 11:26 даһа гијмәтли бир сәрвәт **һ.** етди
Һәв 19:19; 1Кр 3:18; 9:7.

ҺЕСАБА АЛЫНМАГ, Ром 4:8 Күнаһы **һ.** алынмајан

ҺЕСАБЛАМАГ, Вәһ 13:18 һејванын рәгәмини **һ.**
Лк 14:28.

ҺЕЧ НӘ, 1Кр 8:4 билирик ки, бүт **һ.**
Һәв 27:21.

ҺЕЧ САЈМАГ, Флп 3:8 биликләр мүгајисәдә **һ.**
Ибр 10:29 әһдин ганыны бир **һ.**

ҺӘБӘШИСТАНЛЫ, Һәв 8:27.

ҺӘБС, Флп 1:13 Мәсиһ уғрунда **һ.** олундуғум
Мт 4:12; Кол 4:3.

ҺӘБСХАНА, Лк 21:12 **һ.** атачаглар
Вәһ 2:10 Иблис сизләрдән бәзиләрини **һ.** атачаг
Мт 5:25; 11:2; Һәв 16:26.

ҺӘВАЛӘ, 2Кр 5:19 барышыг сөзүнү бизә **һ.** етди
1Слк 2:4 хош хәбәри бизә **һ.** етмәјә лајиг билди
1Тм 1:12 мәнә бәлә бир хидмәт **һ.** едиб
1Кр 9:17; Гал 2:7; Тит 1:3.

ҺӘВАРИ, Мт 10:2 Он ики **һ.** бунлардыр
1Кр 4:9 биз **һ.** бир тамашаја чеврилмишик
2Кр 11:13 Мәсиһин **Һ.** чилдинә кирмиш гондарма
Гал 1:1 тәјин едилмиш мән, **Һ.** Павелдән
Мр 3:14; 1Кр 12:28; 15:9; Вәһ 21:14.

ҺӘВАРИЛИК, 2Кр 12:12 **һ.** тәсдиг едән дәлилләр
1Кр 9:2; Гал 2:8.

ҺӘВВА, 2Кр 11:3; 1Тм 2:13.

ҺӘВӘС, Ром 7:18 Јахшы ишн көрмәк **һ.** вар
Һәв 2:42; 2Кр 8:11.

ҺӘВӘСЛӘ, Һәв 17:11 Аллаһын сөзүнү бөјүк **һ.**

ҺӘГАРӘТЛӘ, 2Пт 2:10 башчылыг едәнләрә **һ.**

ҺӘГИГӘТ, Јәһ 4:24 руһла вә **һ.** ибадәт
Јәһ 8:32 **һ.** дәрк едәчәксиниз, **һ.** сизи азад едәчәк
Јәһ 14:6 Јол, **һ.** вә һәјат мәнәм
Јәһ 17:17 **һ.** васитәсилә мүгәддәс ет

Јәh 18:37 Мән **h.** шәһадәт етмәк үчүн
1Кр 5:8 мајасыз сәмимијјәт вә **h.** чөрәкләри
2Кр 13:8 **h.** әлејһинә һеч нә едә билмәрик
Еф 6:14 **h.** гуршағына белинизә бағлајыб
2Слк 2:10 хилас кәтирән **h.** севмәдикләринә көрә
1Тм 2:7 башга халглара иман вә **h.** өјрәдән
1Тм 3:15 **h.** сүтуну вә дајағыдыр
2Тм 2:15 **h.** сөзүнү дүзкүн өјрәдән
Ибр 10:26 **h.** барәсиндә дәгиг билијә
2Пт 1:12 сиздә олан **h.** мөһкәм дурмусунуз
Јәh 8:44; Ром 1:25; 2Тм 3:7.

ҺӘГИГӘТ РУҺУ, Јәh 16:13 **h.** кәләндә

ҺӘГИГӘТ СӨЗҮ, 2Тм 2:15 **h.** дүзкүн өјрәдән

ҺӘГИГИ, Јәh 4:23 **h.** ибадәтчиләр Атаја руһла
Вәһј 3:14 садиг вә **h.** шаһиди
Јәh 1:9; 15:1; 17:3; 1Јәh 5:20; Вәһј 19:11.

ҺӘДД БИЛМӘК, 1Тм 3:2 һәр шејдә **h.**
1Тм 3:11 Гадынлар да һәр шејдә **h.**
Тит 2:2 Гој јашлы кишиләр һәр шејдә **h.**

ҺӘДДИНДӘН АРТЫГ, 2Кр 12:6 **h.** јүксәк

ҺӘДДИНИ БИЛМӘК, 1Тм 3:2 һәр шејдә **h.**

ҺӘДӘ-ГОРХУ, Һәв 4:29 онларын **h.** ешит
1Пт 2:23 Әзаб чәкәндә кимсәјә **h.** кәлмирди

ҺӘДӘР, 1Кр 15:58 зәһмәт **h.** кәтмир
Флп 2:16 бу јолда **h.** јерә әлләшмәдијим

ҺӘДӘФ, Флп 3:14 **h.** доғру, мүкафатына алмаг

ҺӘДИЈЈӘ, Вәһј 11:10 **h.** көндәрәчәкләр

ҺӘДСИЗ, 2Кр 8:2.

ҺӘЗЗ, 2Кр 12:10 зәиф олмағдан **h.** алырам
Ибр 11:25 күнаһдан мүвәггәти **h.** алмағданса
Ром 7:22; 2Слк 2:12.

ҺӘЈАСЫЗ, Ром 1:30.

ҺӘЈАТ, Мт 16:26 малыны јығыб, **h.** итирәрсә
Лк 9:25 инсан дүнја малыны јығыб, **h.** итирәр
Лк 14:26 бачы-гардашыны, **h.** мәндән чох севән
Јәh 3:20 Пис иш көрән нура **н.** елир
Јәh 4:10 о да сәнә **h.** сују верәрди
Јәh 11:25 өлсә дә, **h.** гајыдачаг
Јәh 11:25 Дирилмә вә **h.** мәнәм
Јәh 14:6 Јол, һәгигәт вә **h.** мәнәм
Јәh 17:3 Әбәди **h.** говушмаг үчүн
Ром 6:23 Аллаһ әбәди **h.** бәхш елир
1Кр 15:45 Сонунчу Адәм исә **h.** верән
1Пт 1:3 бизә јени **h.** вериб
1Јәh 1:2 **h.** ачыг-ашкар зүһүр етди
Вәһј 2:10 мән сәнә **h.** тачыны верәчәјәм
Вәһј 20:15 Ады **h.** китабында тапылмајан
Вәһј 22:14 **h.** ағачларынын мејвәсиндән јемәк
Вәһј 22:17 гој **h.** ујуну һавајы көтүрсүн
Мт 6:27; Јәh 5:24; Јг 1:12; 1Пт 3:10; Вәһј 7:17.

ҺӘЈАТ АҒАЧЫ, Вәһј 2:7 **h.** мејвәләриндән
Вәһј 22:19 **h.** јемәјә ичазә вермәјәчәк

ҺӘЈАТА ГОВУШМАГ, 1Кр 15:22 һамы **h.**

ҺӘЈАТ ЈОЛУ, Ибр 13:7.

ҺӘЈАТ КИТАБЫ, Вәһј 3:5 адыны **h.** әсла
Вәһј 21:27 Гузунун **h.** јазыланлар
Вәһј 17:8.

ҺӘЈАТ ТӘРЗИ, 1Пт 1:18.

ҺӘЈӘЧАНЛАНМАГ, Мр 14:33.

ҺӘКИМ, Лк 5:31 **h.** еһтијачы олмур
Кол 4:14 Севимли **h.** гардашымыз Лука

ҺӘКК, Мт 22:20 кимин титулу **h.** олунуб?
2Кр 3:2 Сиз өзүнүз үрәјимиздә **h.** едилмиш
2Кр 3:7 даш үзәриндә **h.** едилмиш ганунлар

ҺӘЛАК, Јәh 17:12 **h.** мәһкум едилмиш адам
2Слк 2:3 **h.** мәһкум едилмиш шәхс зүһүр етмәлидир

ҺӘЛИМ, Мт 5:5 **Һ.** нә хошбәхтдирләр
Мт 11:29 мән **h.** вә гәлбән тәвазөкарам
Мт 21:5 Падшаһын кәлир, о, **h.**
1Пт 3:4 сакит вә **h.** овғатын чүрүмәјән либасыны

ҺӘЛИМЛИК, 1Кр 4:21 мәһәббәт вә **h.** кәлим?
2Кр 10:1 Мәсиһин **h.** вә хејирхаһлығы илә
2Тм 2:25 бәдхаһлара **h.** нәсиһәт вермәлидир
1Пт 3:15 **h.** вә дәрин һөрмәтлә един
Гал 5:23; 1Тм 6:11.

ҺӘМАҺӘНК, Еф 2:21 **h.** шәкилдә бирләшәрәк
Еф 4:16; Кол 2:19.

ҺӘМВАРИС, Ром 8:17 Мәсиһә **h.**
Еф 3:6 дикәр милләтләрдән олан адамлар **h.**

ҺӘМД, Мт 21:16 чағаларын дили илә **h.**
Һәв 10:46 Аллаһа **h.** етдијини

ҺӘМИМАНЛЫ, 1Тм 6:2 өз әзиз **h.**

ҺӘМИШӘ, 1Слк 1:3 дөзүм **h.** јадымызадыр

ҺӘМФИКИР, 1Кр 1:10 јекдил вә **h.** олмасынız
Флп 4:2 Рәббин хатириндә **h.** олсунлар

ҺӘНКАМӘ, Һәв 19:29.

ҺӘРАРӘТЛӘ, Ром 15:30 Аллаһа **h.** дуа един
1Пт 1:22 бир-биринизи **h.** севин
1Пт 4:8 бир-биринизи **h.** севин
1Слк 3:10.

ҺӘРАРӘТЛИ, 2Кр 1:11 **h.** дуаларынызла көмәк

ҺӘРБӘ-ЗОРБА, Еф 6:9 **h.** гыраға гојун

ҺӘРӘКӘТ, Гал 1:13 јәһуди дининдә нечә **h.**
Гал 5:25 руһа мүвафиг **h.** едәк
Еф 5:15 мүдрикләр кими **h.** един
Флп 3:16 бу низам-интизама ујғун **h.** едәк

ҺӘРИС, 1Тм 3:8 көмәкчиләр һагсыз газанч **h.**

ҺӘР КҮН, Лк 19:47 Иса **h.** мәбәддә өјрәдирди
Һәв 17:11 Мүгәддәс Јазылары **h.** арашдырырдылар
1Кр 15:31; Ибр 7:27.

ҺӘРЧ-МӘРЧЛИК, Мт 24:12 **Һ.** баш алыб

ҺӘР ЧҮР, 2Кр 1:3.

ҺӘСР, Мр 7:11 Аллаһа **h.** едилмиш бәхшишдир
Лк 21:5 мәбәдин **h.** әшјаларда бәзәдилдији
Һәв 6:4 өзүмүзү дуаја **h.** едәк
1Тм 4:13 охумаг вә тәлим вермәк ишинә **h.** ет
1Тм 4:15 бунлара тамамилә **h.** ет ки
Јәh 10:22; 1Тм 4:15.

ҺӘСРӘТЛӘ, 2Тм 4:8.

ҺӘЧӘР, Гал 4:24.

ҺИДДӘТЛӘ, Лк 23:10 Исаны **h.** иттиһам

ҺИЈЛӘ, Мт 26:4 Исаны тутуб өлдүрмәк үчүн **h.**
Мр 14:1 Исаны **h.** илә тутуб өлдүрмәк үчүн
Һәв 7:19 бизим милләтә гаршы **h.** гурду

Еф 6:11 Иблисин ** һ.**
2Тм 3:6 ** һ.** илә евләрә кириб күнаһ ишләмәјә
1Пт 2:1 һәр чүр пислији, ** һ.** кәнара гојун
2Пт 3:17.

ҺИЈЛӘКӘР, 2Кр 12:16 мәни «** һ.**» алландырыр

ҺИЈЛӘКӘРЛИК, 2Кр 4:2; 11:3.

ҺИКМӘТ, Мт 11:19 ** һ.** доғрулуғу әмәлләриндән
Лк 1:17 салеһләрин ** һ.** јәнәлтмәк
Һәв 6:3 руһ вә ** һ.** долу јелди киши сечин
Јаг 1:5 сизләрдән киминсә ** һ.** чатышмырса
Јаг 3:17 јухарыдан назил олан ** һ.** илк нөвбәдә
Ром 11:33; Еф 3:10.

ҺИКМӘТЛИ, Мт 11:25 ** һ.** вәағыллы адамлардан
2Тм 3:15 сәни ** һ.** етмәјә гадир олан Јазылар

ҺИМЕНЕЈ, 1Тм 1:20 **Һ.** Шејтана тәслим етдим
2Тм 2:17 **Һ.** вә Филит бу гәбилдәндирләр

ҺИННОМ ДӘРӘСИ, Мт 10:28 **Һ.** мәһв етмәјә
Мт 23:15 **Һ.** дучар едирсинив
Мт 23:33 **Һ.** мәнкумијјәтдән чанынызы нечә
Мр 9:43 Ики аллә **Һ.** дәрәсинә дүшмәкдәнсә
Лк 12:5 ону **Һ.** атмаға гадир оландан горхун
Јаг 3:6 дил бир аловдур. **Һ.** аловланыр
Мт 5:22, 29, 30; 18:9; Мр 9:45, 47.

ҺИРОД, Мт 2:1 падшаһ **Һ.** дөврүндә
Лк 9:7; 23:12; Һәв 4:27; 12:1.

ҺИРС, Еф 4:26 гој ** һ.** күн батмамыш сојусун
2Кр 11:29.

ҺИРСЛӘНМӘК, Мт 21:15.

ҺИСС, 2Кр 1:9 Елә **һ.** јарамышды ки

ҺИССӘ, Ром 11:25; 1Кр 12:23.

ҺИССИЈЈАТСЫЗ, Лк 24:25.

ҺИССОП, Јәһ 19:29; Ибр 9:19.

ҺОМОРРА, Мт 10:15 **Һ.** үчүн даһа асан
Ром 9:29; Јһд 7.

ҺӨВЗӘ, Бәһ 16:4.

ҺӨКМ, Лк 23:24 Пилат тәләб етдикләри **һ.** чыхарды
Јәһ 5:29 пис иш көрәнләрсә **һ.** дучар олмаг үчүн
Ром 11:33 Онун **һ.** ағласығмаз
2Кр 1:9 санки бизә өлүм **һ.** кәсилиб
Ибр 9:1 Әввәлки әһдин **һ.**
Ибр 9:27 инсанлар бир дәфә өлүб сонра **һ.** дучар
Ибр 10:27 **һ.** дәһшәтли интизары
Јаг 2:13 Мәрһәмәт көстәрмәјәнә рәһмсиз **һ.**
1Пт 4:17 **Һ.** Аллаһын евиндән башлајачаг
2Пт 2:3 **һ.** чохдан кәсилиб вә бу **һ.** артыг көзләмир
Бәһ 19:2 Онун **һ.** доғру вә әдаләтлидир
Јәһ 3:17; Һәв 24:25; 25:9; Јаг 2:4; Бәһ 16:7.

ҺӨКМДАР, Мт 9:34 чинләрин **һ.** әли илә чин говур
Мт 20:25 халғларын **һ.** онларын үзәриндә ағалыг
Јәһ 14:30 бу дүнјанын **һ.** кәлир
Јәһ 16:11 дүнјанын **һ.** артыг мәһкум едилиб
1Тм 6:15 Мүбарәк вә ваһид **Һ.**
Јәһ 12:31; Һәв 4:26.

ҺӨКМ ҮҮНҮ, Мт 10:15 Һоморра үчүн **Һ.**
Мт 12:41 **Һ.** нинәвалылар дирилиб
2Пт 3:7 аллаһсызларын мәһв едилә чәји **Һ.** алову
1Јәһ 4:17 **Һ.** чәсарәтлә даныша биләк

ҺӨКМРАНЛЫГ, Ром 6:12 күнаһ бәдәнинизә **һ.**
Бәһ 20:4 Мәсиһлә бирликдә мин илә **һ.** етдиләр
1Кр 4:8.

ҺӨКУМӘТ, Ром 13:1 һәр кәс **һ.** табе олсун
Ром 13:2 **һ.** гаршы чыхан Аллаһын тәјин етдији
1Кр 15:24 бүтүн **һ.,** һакимијјәтләри јох едәчәк
Еф 1:21 һәр чүр **һ.,** вә адын үзәриндә гојлу
Еф 6:12 шәр руһи гүввәләрә, **һ.** гаршы мүбаризә
Кол 2:15 О, **һ.** вә игтидары лут-үрјан етди
Тит 3:1 **һ.** табе олмағы вә итаәт етмәј
Еф 3:10; Тит 3:1.

ҺӨРМӘК, Мт 27:29; Јәһ 19:2.

ҺӨРМӘТ, Лк 18:20 атана вә анана **һ.** ет
Јәһ 4:44 **Һ.** көрмәдији јер варса, о да өз
Ром 12:10 **Һ.** һәмишә тәшәббүс көстәрин
Ром 13:7 горхудурса — горхуну, **Һ.— Һ.**
1Кр 12:23 шәрәфсиз сандығымыз һиссләрә бөјүк **Һ.**
Еф 5:33 арвад да әринә дәрин **Һ.** бәсләсин
Еф 6:2 Атана вә анана **Һ.** ет. Бу илк әмрдир
Ибр 12:9 чәза вермишләр вә биз онлара **Һ.**
1Пт 3:2 исмәтли јашајышынызы вә дәрин **Һ.** көрүб
1Пт 3:15 буну һәлимликлә вә дәрин **Һ.** елин
Мр 12:6; 2Пт 2:11; Бәһ 4:11.

ҺӨРМӘТСИЗЛИК, Ром 1:18 Аллаһа гаршы **Һ.**
2Тм 2:16 Аллаһа гаршы даһа чох **Һ.** әдәчәкләр
2Кр 6:8.

ҺӨҸӘТ, Флп 1:17 Мәсиһи **Һ.** тәблиғ едирләр
Флп 2:3 **Һ.** һеч нә етмәјин
Јаг 3:16 Пахыллыг вә **Һ.** олан јердә пислик һөкм

ҺӨҸӘТКАР, Ром 2:8 **Һ.,** гәзәб нәсиб олачаг

ҺҮГУГИ, Ибр 8:6.

ҺҮГУГИ ТӘЛӘБЛӘР, Ибр 9:10 аид олан **Һ.**

ҺҮНДУРЛУҚ, Ром 8:39 нә **Һ.,** нә дәринлик

ҺҮСН-РӘҒБӘТ, Лк 2:52 Иса Аллаһын **Һ.**

Ч

ЧАҒА, Мт 21:16; 1Пт 2:2.

ЧАҒЫРЫЛМАГ, 1Кр 7:24 **ч.** ким нечә идисә

ЧАҒЫРЫЛМЫШ, Бәһ 17:14 **Ч.,** сечилмишләр вә

ЧАҒЫРМАГ, Һәв 2:21 Јеһованын адыны **ч.** хилас
Ром 8:30 кими мүәјјән етмишдисә, онлары да **ч.**
1Кр 1:9 Мәсиһлә вәһдәтдә олмаға **ч.** Аллаһ
2Тм 1:9 бизи мүгәддәс олмаға **ч.**
1Пт 2:9 сизи гаранлыгдан Өз нуруна **ч.**
Һәв 22:16; Ром 10:13; 1Сләк 4:7; 1Пт 2:21.

ЧАДЫР, Ибр 9:11 инсан әли илә гурулмамыш **ч.**
Бәһ 21:3 Аллаһын **ч.** инсанларладыр
2Кр 5:1; Ибр 8:2.

ЧАЈ, Бәһ 16:12 Фәрат **ч.** бошалтды
Бәһ 22:1 һәјат сују ахан бир **ч.** көстәрди

ЧАЛЫНМАГ, 1Кр 15:52 Шејпур **ч.,** өлүләр

ЧАЛЫШГАНЛЫГ, 2Кр 8:22.

ЧАЛЫШМАГ, Лк 13:24 вар күчүнүзлә **ч.**
Һәв 24:16 мән даима **ч.**
Еф 4:3 руһун бирлијини горумаға **ч.**
Флп 3:12 Хејр, вар күчүмлә **ч.** ки
1Тм 4:7 сәдагәтли галмаг үчүн вар күчүнлә **ч.**
2Тм 2:15 Вар гүввәнлә **ч.** ки

2Пт 1:10 сечилдијинизә лајиг јашамаг үчүн **ч.**
Гал 2:10; 1Тм 4:10; 2Пт 1:5.

ЧАПЫБ-ТАЛАМАГ, Ром 2:22.

ЧАРМЫХ. Бахын: «ИШКӘНЧӘ ДИРӘЈИ»

ЧАРПАЈЫ, Лк 8:16.

ЧАТДЫРМАГ, 1Кр 9:23 башгаларына **ч.** билим

ЧАТЫШМАГ, Јаг 1:5 һикмәти **ч.**мырса

ЧАТМАГ, Флп 3:16 Һансы сәвијјәјә **ч.**, кәлин

ЧАХНАШМА, Лк 21:9.

ЧАШ-БАШ, Һәв 5:24 сөзләри ешидәндә **ч.** галдылар
Һәв 9:21 ешидәнләрин һамысы **ч.** галыб
Һәв 10:17.

ЧАШГЫНЛЫГ, 2Кр 4:8 **ч.** ичиндәјик, амма
Мр 9:15; Һәв 2:12.

ЧАШМАГ, Һәв 4:13 көрәндә әввәл **ч.** галдылар

ЧЕШМӘ, Јәһ 4:14 әбәди һәјат верән бир **ч.**
2Пт 2:17 Бунлар гурумуш **ч.**
Јаг 3:11.

ЧӘЈИРТКӘ, Мт 3:4; Вәһј 9:3.

ЧӘКИЛМӘК, Мт 16:23 Петерә деди: **Ч.** мәндән
Мт 17:20 бу даға: Бурадан о тәрәфә **ч.**
Мт 14:13.

ЧӘКИНДИРМӘК, 2Тм 2:14 мүбаһисә етмәкдән **ч.**

ЧӘКИШМӘ, 1Кр 3:3 араныздa пахыллыг вә **ч.** варса
1Кр 6:1 биринин дикәри илә **ч.** оланда
1Кр 6:7 бир-биринизлә **ч.**
2Тм 2:24 Рәббин гулу **ч.** узаг дурмалы
Јаг 4:1 Араныздакы дава-далаш, **ч.** һарадандыр?
Тит 3:9.

ЧӘЛӘНҖ, Мт 27:29; Мр 15:17; 1Пт 5:4.

ЧӘРЧИВӘ, Ром 12:6 бизә верилмиш иман **ч.**
Ром 12:3.

ЧӘТИН, Флп 3:1 тәкрарән јазмаг мәнә **ч.** дејил

ЧӘТИНЛИК, Мр 4:17 **ч.**, тәгиб башлајан кими
Ром 12:12 **Ч.** синә кәрин
1Кр 7:28 һәјатда јени **ч.** үзләшәчәкләр
Јаг 5:13 Араныздa кимсә **ч.** үзләширми?
Һәв 15:19.

ЧИЈИН, Мт 23:4 јүкләр бағлајыб инсанларын **ч.**

ЧИЛӘМӘ ГАНЫ, Ибр 12:24.

ЧИЛӘМӘК, 1Пт 1:2 Иса Мәсиһин ганыны **ч.** үчүн
Мр 7:4; Ибр 9:19, 21.

ЧИЛӘНМӘК, Ибр 9:13.

ЧИМИЗДИРИЛМИШ, 2Пт 2:22 **ч.** донуз палчыгда

ЧИРКАБ, Јаг 1:21 өзүнүзү **ч.** тәмизләјин

ЧИРКЛИ, Јаг 2:2.

ЧИЧӘКЛӘНМӘК, Ибр 9:4 Һарунун **ч.** әсасы

ЧЫЛПАГ, 2Кр 5:3 она бүрүнүб **ч.** галмајаг
Вәһј 3:17 јохсул, кор вә **ч.**
Вәһј 16:15 Чүнки о, **ч.** галмајачаг
Мт 25:36.

ЧЫРАГ, Мт 5:15 **Ч.** јандыранда сәбәт алтына
Мт 6:22 Бәдәнин **ч.** көздүр
Мт 25:1 **ч.** көтүрүб бәји гаршыламаға чыхан
Лк 12:35 Гој **ч.** һәмишә јансын
Вәһј 22:5 Онларын **ч.** ишығына еһтијачлары
Јәһ 5:35; Ибр 9:2; Вәһј 1:12, 13, 20; 2:1.

ЧЫРПМАГ, Мт 10:14 ајағынызын тозуну да **ч.**
Һәв 13:51 ајагларынын тозуну **ч.** Конјаја
Јаг 1:6 күләјин ора-бура **ч.** дәниз далғасына

ЧЫХАНАДӘК, 2Пт 1:19 дан улдузу **ч.**

ЧЫХАРМАГ, Јһд 23 аловдан гапыб **ч.** хилас един

ЧЫХЫЛМАЗ, 2Кр 4:8 вәзијјәтимиз **ч.** дејил

ЧЫХМАГ, 2Кр 6:17 онларын арасындан **ч.**, ајрылын
2Тм 2:15 Онун бәјәндији бир ишчи кими **ч.**
Ибр 11:22 Исраил оғулларынын Мисирдән **ч.**
Вәһј 18:4 Ej халгым, ондан **ч.**
Һәв 18:2.

ЧОБАН, Мт 26:31 **Ч.** вурачағам
Лк 2:8 **ч.** чөлдә јашајыб
Јәһ 10:11 Мән хејирхаһ **ч.**
Јәһ 10:16 бирләшәчәкләр вә онларын бир **ч.** олачаг
Еф 4:11 кимини дә **ч.** вә мүәллим тәјин едиб ки
Ибр 13:20 бөјүк **ч.** олан Ағамыз Исаны
1Пт 5:4 Баш **ч.** зүһур едәндә
Вәһј 7:17 Гузу онлары **о.** вә һәјат сују
Мт 8:33; 9:36; 25:32; Мр 5:14; Лк 8:34.

ЧОМАГ, Һәв 26:14 **Ч.** гаршы тәпик атмагла
Вәһј 12:5 милләтләри дәмир **ч.** отарачаг
Вәһј 2:27.

ЧОХ, Мт 22:14 дәвәт едиләнләр **ч.**, сечиләнләр исә
1Кр 15:58 Рәббин ишиндә даима **ч.** чалышын

ЧОХАЛТМАГ, 2Кр 9:10.

ЧОХЛУ, Јәһ 21:6 тора **ч.** балыг дүшдү
2Кр 12:7 нә вар-нә вар мәнә **ч.** вәһј верилиб

ЧӨЛ, Мт 6:30; 13:44.

ЧӨЛЛҮК, Лк 5:16 **ч.** галыр вә дуа едирди
Лк 9:12 Бура **ч.**, чамааты бурах
Вәһј 12:6 Гадын исә **ч.** гачды
Лк 1:80.

ЧӨП, Мт 7:3, 4, 5; Лк 6:41, 42.

ЧӨРӘК, Мт 4:4 Инсан јалныз **ч.** јашамамалыдыр
Мт 26:26 Иса **ч.** көтүрүб Аллаһа шүкүр етди
Лк 9:13 Беш **ч.** вә ики балыгдан савајы
Јәһ 6:35 Һәјат **ч.** мәнәм
1Кр 10:17 **ч.** бирдир, биз дә чох олсаг да
1Кр 11:26 һәр дәфә бу **ч.** јејәндә вә чамдан
Јәһ 6:5; 13:26, 27, 30.

ЧУЛ, Вәһј 11:3.

ЧҮРҮК, Мт 7:18 **ч.** ағач јахшы мејвә
Мт 12:33 ағачыныз **ч.**, мејвәси дә **ч.** олачаг

ЧҮРҮКЛҮК, Ром 8:21 хилгәт **ч.** әсарәтиндән
2Пт 2:19 **ч.** гулу ола-ола онлара азадлыг вәд

ЧҮРҮМӘ, 1Кр 15:53 **Ч.** мәруз бәдән
Һәв 2:27; 1Кр 15:54.

ЧҮРҮМӘЗ, 1Кр 15:52 **ч.** һалда дирилдиләчәкләр

ЧҮРҮМӘЗЛИК, Ром 2:7 **ч.** чан атанлара әбәди
1Кр 15:50 чүрүјән **ч.** мирас ала билмәз
2Тм 1:10 һәјата вә **ч.** нур сачды

ЧҮРҮМӘЈӘН, 1Пт 1:23 **ч.** тохумдан
1Пт 3:4 һәлим овгатын **ч.** либасыны кејмиш

ЧҮРҮМӘК, Һәв 2:31 бәдәнинин **ч.**мәјәчәјини
1Кр 15:42 Бәдән бир тохум кими әкилиб **ч.**
Јаг 5:2 Вар-дөвләтиниз **ч.**
Һәв 13:36.

Ч

ЧАВАБ, Мт 5:21, 22 мәнкәмә гаршысында **ч.**
Ром 14:12 һәр кәс Аллаһын гаршысында **ч.** верәчәк
Ибр 4:13 Биз Она **ч.** верәчәјик
Кол 4:6; 1Пт 4:5.

ЧАВАБДЕҺЛИК, Ром 9:28 јери **ч.** чағырачаг

ЧАВАН, Мт 19:22; 1Тм 5:1, 14; 1Јоһ 2:14.

ЧАВАНЛЫГ, Һәв 26:4.

ЧАДУҚӘРЛИК, Һәв 13:6.

ЧАЗАЛАНДЫРЫЛМАГ, Ибр 2:2 итаәтсизлик **ч.**

ЧАЛАГ, Ром 11:17, 19, 23, 24 булағы **ч.** елилиб

ЧАЛАЛ, Мт 25:31 Оғлу **ч.** кәлиб шанлы тахтына
Лк 2:9 Јеһованын **ч.** онларын әтрафына нур әләди
Вәһј 21:23 Аллаһын **ч.** ишығландырыр

ЧАМ, Лк 22:20 Бу **ч.** јени әһди тәмсил елир
Лк 22:42 итәјирсәнсә, бу **ч.** мәндән узаглашдыр
1Кр 10:21 Јеһованын **ч.**, һәм дә чинләрин **ч.** ичә
1Кр 11:27 Ағамызын **ч.** налајиг тәрәздә
Мт 20:22; 1Кр 10:16; Вәһј 16:1; 17:1.

ЧАМААТ, Мт 13:34; Мр 3:9; Һәв 19:29; 24:12.

ЧАН, Мт 22:37 Јеһованы бүтүн **ч.** сев
Јоһ 12:25.

ЧАНАВАР, Мт 7:15 сахта пејғәмбәрләр **ч.**
Мт 10:16 сизи **ч.** арасына гузу кими
Јоһ 10:12 **Ч.** онларын үстүнә атылыб пәрән-пәрән
Һәв 20:29 арануза амансыз **ч.** кирәчәк

ЧАН АТМАГ, Мт 5:6 сусајыб она **ч.**
Ром 9:30 Салеһлијә **ч.** атмајан
Ром 14:19 руһландыран шејләрә **ч.**
Флп 3:13 ирәлидәки шејләрә **ч.**
Кол 3:1 көјләрә аид шејләрә **ч.**
1Пт 3:11 даима сүлһә **ч.**
Ром 2:7; 1Кр 12:31; 14:1; 1Слк 2:17; 1Пт 3:13.

ЧАНДАН КЕЧМӘК, Вәһј 12:11 диг бахыб **ч.**

ЧАНИ, 1Пт 4:15 Гој сизләрдән һеч ким **ч.**

ЧАН ЈАНДЫРМАГ, Флп 2:20 белә **ч.** башга һеч
Тит 2:14 јахшы ишләрә **ч.** бир халг
2Кр 8:17.

ЧАНЛА-БАШЛА, Еф 6:7 Нөкәрләр, **ч.** хидмәт елин
Кол 3:23 Һәр нә елирсинизә, **ч.** елин
1Тм 5:17 Аллаһын сөзүнү **ч.** данышан
1Пт 5:2 сүрүнү зорла јох, **ч.** отарын елин

ЧАНЛАНМА, Мт 21:10.

ЧАНЛЫ, Ибр 4:12 Аллаһын сөзү **ч.** вә күдрәтлидир
1Пт 1:3 Һәјат вериб бизи **ч.** үмидә говушдурду
1Пт 2:5 **ч.** даш олан сизләрдән руһаны ев учалыр
Вәһј 8:9.

ЧАНЛЫ ВАРЛЫГ, 1Кр 15:45.

ЧАНСЫЗ, 1Кр 14:7.

ЧАНФӘШАНЛЫГ, Флп 3:6 **ч.** десәниз, јығынчағы
Гал 4:17.

ЧАР ЧӘКМӘК, Мт 6:2 сәдәгә верәндә аләмә **ч.**

ЧАСУС, Гал 2:4 хәләл јетирмәк үчүн **ч.** кими
Ибр 11:31 **ч.** мөһрибанлыгла гәбул етмишди

ЧАҺИЛ, 1Тм 1:13 чүнки мән **ч.** илим
2Пт 3:16 **Ч.** адамлар бунлары тәһриф елиб
1Пт 2:15.

ЧАҺИЛЛИК, Һәв 17:30 **ч.** көз јумурду
Еф 4:18; 1Пт 1:14.

ЧӘБРАЈЫЛ, Лк 1:19, 26.

ЧӘЗА, Лк 23:41 әмәлләримизә көрә **ч.** вериблә
Ром 11:9 тор, әнкәл вә **ч.** олсун
2Слк 1:9 әбәди мәһв **ч.** чәзәкәләр
Ибр 10:29 нечәағыр **ч.** лајиг көрүләчәк
Ибр 12:11 **ч.** о анда инсана севинч јох, гәм
Јһд 7 сөнмәз атәш **ч.** чәкмәклә
Ибр 12:8.

ЧӘЗАЛАНДЫРМАГ, Һәв 4:21 **ч.** бир бәһанә
Һәв 22:5 **ч.** үчүн Јерусәлимә кәтирим
Һәв 26:11 Мән дөнә-дөнә онлары **ч.**
1Кр 11:32 Јеһова бизи **ч.** ки, мәһкум едилмәјәк
2Кр 10:6 һәр чүр итаәтсизлији **ч.**
1Слк 4:6 Чүнки Јеһова **ч.**

ЧӘЛБ, Јоһ 6:44 Атам **ч.** етмәсә

ЧӘМИЈЈӘТ, Еф 2:12.

ЧӘМЛӘШДИРМӘК, Тит 3:8 фикирләрини јахшы ишләрә **ч.**

ЧӘННӘТ, Лк 23:43 сән мәнимлә **Ч.** олачагсан
2Кр 12:4 О, **ч.** апарылмышды
Вәһј 2:7.

ЧӘСАРӘТЛӘ, Һәв 4:13 Јәһјанын **ч.** данышдығыны
Һәв 9:27 Исанын ады һаггында **ч.** тәблиғ етдијини
2Кр 3:12 биз бөјүк **ч.** данышырыг
Еф 6:20 онун һаггында **ч.** даныша билим
Флп 1:14 онлары **ч.**, горхмадан тәблиғ етмәјә
Ибр 3:6 ахырадәк **ч.** данышыб өјүндүјүмүз үмидә
Һәв 4:31; 14:3; 1Тм 3:13; Ибр 10:19; 13:6.

ЧӘСАРӘТЛӘНДИРМӘК, 1Слк 2:2 Аллаһ бизи **ч.** ки

ЧӘСАРӘТЛИ, 2Кр 5:6 биз һәмишә **ч.**

ЧӘСӘД, Мт 24:28 **Ч.** һараладырса, гарталлар да
Мт 14:12; 27:52.

ЧӘФА, Ибр 10:33.

ЧӘФӘҺКИЈАТ, 1Кр 1:18 хәбәр **ч.**

ЧӘҺӘННӘМ. Бахын: «ҺИННОМ ДӘРӘСИ»

ЧИДДИ, 1Тм 3:8 көмәкчиләр **ч.** олмалыдырлар
Тит 1:13 онлары даима **ч.** тәнбеһ ет
1Тм 3:11; Тит 2:2.

ЧИДД-ЧӘҺДЛӘ, Кол 4:12.

ЧИЛД, 2Кр 11:14 Шејтан нур мәләји **ч.** кирир

ЧИЛОВЛАМАГ, 1Кр 7:36 чинси истәкләрини **ч.**
Јаг 1:26 Әкәр кимсә дилини **ч.**

ЧИН, 1Кр 10:21 **ч.** сүфрәсиндән јеј билмәзсиниз
1Тм 4:1 **ч.** тәлимләринә үјуб имандан дөнәчәк
Јаг 2:19 **Ч.** дә иманыр вә горхуларындан тир-тир
Вәһј 16:14 **ч.** тәрәфиндән илһамландырылыб
Мт 12:24; 15:22; 1Кр 10:20; Вәһј 18:2.

ЧИНАЈӘТ, Ром 4:15 ганун олмајан јердә **ч.**
Ибр 2:2.

ЧИНАЈӘТКАР, Лк 22:37 **Ч.** тај тутулду

ЧИНӘ ТУТУЛМУШ, Мр 1:32; Јоһ 10:21.

ЧИНЛӘРИ ГОВМАГ, Мт 7:22 адынла **ч.**?

ЧИНСИ ӘХЛАГСЫЗЛЫГ, 1Кр 5:1 **ч.** јол верилир
1Кр 6:13 бәдән **ч.** үчүн јох, Ағамыз үчүндүр

1Кр 6:18 **Ч.** гачын. Ишләнән дикәр күнаһлар
1Кр 7:2 **Ч.** баш альҗ кетлији үчүн
1Кр 10:8 бәзиләри кими, **Ч.** мәшгул олмајар
Гал 5:19 бәдәнин әмәлләри: **Ч.**
Еф 5:3 **Ч.**, дилинизә белә кәтирмәјин
Кол 3:5 бәдәнинизин мејилләри — **Ч.** өлдүрүн
1Слк 4:3 Аллаһ истәјир ки, **Ч.** узаг дурасыныз
Вәһј 17:2 Дүнјанын падшаһлары онунла **Ч.** етмиш

ЧИНСИ ИСТӘКЛӘР, 1Тм 5:11 **Ч.** Мәсиһлә онларын

ЧИСМАНИ, Ром 8:5 фикри-зикри **Ч.** шејләрдәдир
Ром 8:7 **Ч.** дүшүнчә тәрәи Аллаһла дүшмәнчилијә
1Кр 2:14 **Ч.** дүшүнчәли инсан Аллаһын руһуна
1Кр 15:44 **Ч.** варлыг кими әкилир, руһани варлыг
1Кр 15:50 **Ч.** бәдән падшаһлыға кирә билмәз
2Кр 5:16 һеч кәси **Ч.** бахымдан танымајачағыг
1Тм 5:6 **Ч.** истәкләринин далынча дүшән
1Пт 2:11 **Ч.** истәкләрдән узаг дурун
Лк 3:22; 1Кр 3:3; Кол 2:18; Јаг 3:15.

ЧИСМӘН, 1Пт 4:6.

ЧЫР, Ром 11:24 **Ч.** зејтун агачындан кәсилиб

ЧОШМАГ, Ром 12:11.

ЧӨНҺӘ, Ибр 9:12 кечиләрин вә **Ч.** ганы илә јох

ЧҮЗАМ, Лк 5:12.

ЧҮЗАМЛЫ, Мт 11:5; 26:6; Лк 4:27.

ЧҮРӘТ, Ром 15:18 башга бир шеј данышмаға **Ч.**
Мт 8:28.

ЧҮЧӨ, Мт 23:37 Јерусәлим! Тојуг **Ч.** ганадынын

Ш

ШАД, Флм 7 мүгәддәсләрин көнлү **Ш.** олду
Лк 2:10.

ШАДЈАНАЛЫГ, Јәһ 16:20.

ШАДЛАНМАГ, Вәһј 18:20 мүгәддәсләр, **Ш.**!
Лк 13:17; Һәв 7:41; Вәһј 11:10.

ШАДЛЫГ, Һәв 14:17 үрәјинизи **Ш.** дөјдурурду

ШАҐИРД, Мт 28:19 бүтүн милләтләрин ичиндә **Ш.**
Лк 6:40 **Ш.** мүәллиминдән үстүн дејил
Јәһ 8:31 сөзләримә сахласаныз, мәним **Ш.**
Мт 10:24, 42; 26:26, 56.

ШАМ ЈЕМӘЈИ, 1Кр 11:20 Агамызын **Ш.** лајигинчә
Лк 22:20; 1Кр 11:21, 25.

ШАМУЕЛ, Ибр 11:32.

ШАНЛЫ, Һәв 2:20 Јеһованын бөјүк вә **Ш.** күнү
2Кр 4:4 Мәсиһ һагтындакы **Ш.** хош хәбәрин

ШАНЛЫ МӨВГЕ, Јәһ 7:39.

ШАУЛ (ТАРСЛЫ), Һәв 7:58 әбаларыны **Ш.** аллы бир
Һәв 9:4 **Ш.** јерә јыхылды вә бир сәс ешитди
Һәв 13:9 Павел адланан **Ш.** мүгәддәс руһла
Һәв 9:1; 11:25; 12:25; 13:1; 22:7; 26:14.

ШАУЛ, Һәв 8:1 Стефанын гәтли **Ш.** үрәјиндән или
Һәв 13:21.

ШАҺИД, Һәв 1:8 јерин учгарларынадәк мәним **Ш.**
Һәв 10:39 Биз онун ишләрин **Ш.**
Һәв 22:15 онун **Ш.** олачагсан
Ибр 12:1 Бу чүрә бөјүк **Ш.** булуду
1Јәһ 5:7 Беләликлә, үч **Ш.** вар
Вәһј 1:5 Садиг **Ш.**, илк дирилән
Вәһј 11:3 ики **Ш.** пејгәмбәрлик едәчәк
Вәһј 17:6 Исанын **Ш.** ганындан сәрхош или
Мт 18:16.

ШАҺИДЛИК, Һәв 13:31 онун һагтында **Ш.** едирләр
Ром 8:16 руһ әһвали-руһијјәмизлә бирликдә **Ш.**
1Кр 15:15 Аллаһ һагтында јаландан **Ш.**
2Тм 1:8 Агамыз һагтында **Ш.** етмәклән
Јәһ 5:37.

ШЕАЛТИЕЛ, Мт 1:12.

ШЕЈПУР, Мт 24:31 **Ш.** сәси илә өз мәләкләрини
1Кр 14:8 **Ш.** ајдын сәс чыхармаса
1Кр 15:52 бир көз гырпымында, ахырынчы **Ш.**
1Слк 4:16 Агамыз Аллаһын **Ш.** илә көјдән енәчәк
Ибр 12:19; Вәһј 8:2.

ШЕЈТАН, Мт 12:26 **Ш. Ш.** говурса, о, дахилдән
Мт 16:23 Петерә деди: Чәкил мәндән, **Ш.**!
Мр 1:13 гырх күн **Ш.** ону имтаһана чәкирди
Лк 10:18 **Ш.** көјдән иллырым кими дүшлүјүнү
Лк 22:3 **Ш.** Јәһуда Искариотун үрәјинә кирди
Ром 16:20 тезликлә **Ш.** ајаларынызын алтында
1Кр 5:5 һәмин адамы **Ш.** тәслим елин ки
2Кр 2:11 **Ш.** торуна дүшмәјәк
2Кр 11:14 **Ш.** да нур мәләји чилдинә кирир
2Кр 12:7 тикан кими дешән **Ш.** мәләји
1Слк 2:18 амма **Ш.** һәр дәфә јолумузу кәсирди
Вәһј 2:9 **Ш.** синагогу
Вәһј 12:9 Иблис вә **Ш.** адланан бөјүк әждаһа
Вәһј 20:2 Иблис вә **Ш.** адланан әждаһаны тутуб
Вәһј 20:7 Мин ил тамам оллугда **Ш.** зиндандан
Мт 4:10; Мр 4:15; Һәв 26:18; 2Слк 2:9.

ШЕЈТАНИ, Јаг 3:15 чисмани вә **Ш.** һикмәтдир

ШЕТ, Лк 3:38.

ШӘНБӘ, Мт 12:8 **Ш.** күнүнүн Агасыдыр
Мт 24:20 Дуа елин ки, гачмагынызы **Ш.** күнүнә
Мр 2:27 **Ш.** инсан үчүн тәјин едилиб
Кол 2:16 **Ш.** илә әлагәдар мүһакимә етмәсин
Ибр 4:9 халгыны һәлә **Ш.** истираһәти көзләјир
Лк 13:16; 14:5.

ШӘР, Лк 3:14 һеч кәсә **Ш.** атмајын
1Кр 4:13 **Ш.** јаханларла мөһрибанлыгла данышырыг
Еф 6:12.

ШӘРАБ, Мт 26:29 тәзә **Ш.** ичәчәјим күнә гәдәр
Јәһ 2:9 О, **Ш.** чеврилмиш сујун
1Тм 3:8 көмәкчиләр **Ш.** дүшкүнү олмамалы
1Тм 5:23 даһа су ичмә, арабир **Ш.** ич
Вәһј 18:3 әхлагсызлығындан доған гәзәб **Ш.**
Мт 9:17; Еф 5:18.

ШӘРАБ ТӘГДИМИ, 2Тм 4:6 Мән артыг **Ш.** кими
Флп 2:17.

ШӘРАИТ, 1Кр 7:26 **Ш.** нәзәрә алараг

ШӘР-БӨҺТАН, 2Кр 12:20 **Ш.**, дели-голу

ШӘРГ, Мт 2:1 **Ш.** мүнәччимләр кәлдиләр
Мт 24:27.

ШӘРӘФ, 1Кр 12:24 **Ш.** ehтијач јујулан һиссәни
Флп 1:29 сизә **Ш.** дә нәсиб олуб
Ибр 5:4 Инсан бу **Ш.** өзү-өзүнлән јох
2Пт 1:1 бизимлә ејни **Ш.** лајиг көрүләрәк
Ибр 2:9.

ШӘРӘФЛӘНДИРМӘК, Ром 1:21 Ону **Ш.**мәдиләр
1Кр 6:20 бәдәнинизә Аллаһы **Ш.**

ШӘРӘФЛИ, Ром 9:21 **ш.**, һәм дә шәрәфсиз
2Тм 2:20 бәзисини **ш.**, дикәрләрини исә шәрәфсиз
Ибр 5:5 Мәсиһ дә **ш.** баш каһин вәзифәсинә

ШӘРӘФСИЗ, Ром 9:21 **ш.** истифадә үчүн габлар
1Кр 15:43 **ш.** һалда әкилир, чалал ичиндә

ШӘРӘФСИЗЛИК, 1Кр 11:14.

ШӘРИК, Мт 25:21 Кәл, ағанын севинчинә **ш.** ол
2Кр 1:7 бизимлә әзијјәтләрә **ш.** олдуғунуз
Флп 3:10 изтираблара **ш.** олум
Вәһј 18:4 күнаһларына **ш.** олмајасыныз
Флп 1:7; 2Слк 2:14.

ШӘРИКЛИ, 2Кр 6:15 иманлы илә имансызын **ш.**
Тит 1:4.

ШӘРИР, Мт 6:13 бизи **Ш.** хилас ет
Еф 6:16 **Ш.** бүтүн охларыны сөндүрәчәксиниз
1Јәһ 5:19 бүтүн дүнја исә **Ш.** әлиндәдир

ШӘФА, 1Пт 2:24 Сиз онун јаралары илә **ш.** тапдыныз
Вәһј 22:2 јарпагларындан **ш.** тапырдылар

ШӘФГӘТ, Ром 9:15 кимә мәсләһәт билсәм, **ш.**
Ром 12:1 Аллаһын **ш.** хатиринә сизә јалварырам
Флп 2:1 **ш.** бир-биринизин гајғысына галырсынызса
Кол 3:12 **ш.**, хејирхаһлығы, тәвазөкарлығы

ШӘФӘГ, Мт 17:2 онун үзү күнәш кими **ш.** сачды

ШӘХСИ, 2Пт 1:20 пејғәмбәрлик киминсә **ш.**

ШӘХСИЈЈӘТ, Ром 6:6 көһнә **ш.** онунла бирликдә
Еф 4:22 көһнә **ш.** әјниниздән чыхармалы
Еф 4:24 јени **ш.** бүрүнмәлисиниз
Кол 3:9 Көһнә **ш.** әјниниздән чыхарын
Ибр 1:3 Оғул Аллаһын **ш.** дәгигликлә әкс етдирир

ШӘҺАДӘТ, Мт 10:18 һакимләрә **ш.** верәчәксиниз
Мт 24:14 **ш.** олсун дејә, бүтүн јер үзүндә тәблиғ
Јәһ 8:17 Ики нәфәрин **ш.** доғрудур
Јәһ 18:37 Мән һәгигәтә **ш.** етмәк үчүн
Һәв 20:26 ганындан тәмиз олдуғума сиз **ш.**
1Тм 2:6 Вахт кәләндә бу һагда **ш.** вериләчәк
1Тм 6:13 Пилатын гаршысында **ш.** вермиш Мәсиһ
Ибр 7:8 адам һаггында **ш.** едилир ки, о сағдыр
Вәһј 6:9 **ш.** ишинә көрә өлдүрүлмүшләрин
Вәһј 12:17 Иса һаггында **ш.** едән
Вәһј 20:4 Иса һаггында **ш.** етдикләринә көрә
Јәһ 8:18.

ШӘҺАДӘТ ВЕРМӘК, Һәв 18:5; Вәһј 19:10.

ШӘҺВӘТ, Мт 5:28 гадына гаршы **ш.** аловланан
Кол 3:5 натәмизлијә, **ш.**, еһтираса
1Слк 4:5 милләтләрә хас олан ачкөз **ш.** әсири
2Пт 1:4 **ш.** баш алыб кетдији позғун дүнјадан
Ром 1:26.

ШӘҺВӘТПӘРӘСТ, Јһд 19 араја нифаг салан, **ш.**

ШӘҺӘР, Мт 5:14 Дағын башындакы **ш.** кизли гала
Лк 8:39 Исанын етдијини **ш.** әһлинә данышды
Ибр 11:10 мөһкәм бүнөврә үзәриндә тикилмиш **ш.**
Ибр 11:16 Аллаһ онлар үчүн **ш.** һазырлајыб
Вәһј 21:2 мүгәддәс **ш.**— Јени Јерусәлими
Мт 10:23; Лк 4:43; 19:17; Вәһј 16:19.

ШӘҺӘРБӘШӘҺӘР, Лк 8:1 Иса **ш.** кәзиб

ШӘЧӘРӘ, 1Тм 1:4 **ш.** арашдырмаға ујмасынлар
Мт 1:1.

ШИВӘН, Мт 2:18 Рамада бөјүк **ш.** сәси

ШИКАЈӘТ, Ром 11:2 Илјас Исраилдән нечә **ш.**
Флп 2:14 Һәр шеји **ш.** вә мүбаһисәсиз един
Кол 3:13 дикәриндән **ш.** оларса, бағышлајын

ШИКАЈӘТЧИ, Һәв 23:30, 35.

ШИКӘСТ, Һәв 14:8 ајагларындан **ш.** бир адам
Флп 3:2 бәдәни **ш.** едән адамлардан горујун
Мт 18:8.

ШИМАЛ, Лк 13:29.

ШИМОН, Мт 4:18; 10:2; Мр 3:16.

ШИМШӘК, Мт 24:27 Нечә ки, **ш.** шәргдә чахыб
Вәһј 8:5.

ШИР, Ибр 11:33 **ш.** ағзыны бағлајыр
1Пт 5:8 Иблис нәрилдәјән **ш.** кими кәзиб
Вәһј 5:5 Јәһуда гәбиләсиндән олан **Ш.**

ШИРИН, Ром 16:18 **ш.** диллә вә јалтаглыгла јолдан
Јаг 3:11 бир чешмәдән һәм **ш.**, һәм ачы су ахыр

ШИРНИКЛӘНМӘК, 1Тм 6:9 **ш.** тәләјә дүшүрләр

ШИФАҺИ, Һәв 18:25.

ШЫМШОН, Ибр 11:32 Даһа кими дејим? Барак, **Ш.**

ШӨВГ, 2Кр 8:8 Башгаларынын **ш.** көрүб
Һәв 18:25.

ШӨВГЛӘ, Ибр 6:11 әввәлки **ш.** хидмәт едәрәк

ШӨҺРӘТ, Јәһ 17:5 әввәл саһиб олдуғум **ш.**
Ром 8:17 Мәсиһлә бирликдә **ш.** јетмәк үчүн
Лк 4:6; Јәһ 1:14; Ром 3:7, 23; 2Кр 4:17; Кол 1:27;
1Тм 6:16.

ШӨҺРӘТЛӘНДИРМӘК, Јәһ 17:1 Оғлуну **ш.**
Јәһ 17:5 мәни **ш.**, мәни јанына көтүр
Јәһ 12:28; 17:4.

ШӨҺРӘТЛӘНМӘК, Јәһ 15:8 верәндә Атам **ш.**
Јәһ 17:10.

ШӨҺРӘТПӘРӘСТ, Гал 5:26 **Ш.** олмајаг

ШӨҺРӘТПӘРӘСТЛИК, Флп 2:3 Һөчәтлә вә ја **ш.**

ШУМЛАМАГ, 1Кр 9:10 јери **ш.** үмидлә **ш.**

ШҮБҺӘ, Ром 14:1 дахили **ш.** өтрү ону мүһакимә
Ром 14:23 үрәјиндә **ш.** варса
Јаг 1:6 **ш.** едән адам күләјин
Мт 21:21; Мр 11:23; Јһд 22.

ШҮКРАНЛА, 1Тм 4:4 **ш.** јејилирсә
Флп 4:6.

ШҮКҮР, Мт 26:27 чам көтүрүб Аллаһа **ш.** етди
Һәв 28:15 Павел онлары көрәндә Аллаһа **ш.** етди
Ром 14:6 Јеһовадан өтрү јејир, чүнки Она **ш.**
1Кр 1:4 сизә көрә һәмишә Аллаһа **ш.** едирәм
1Кр 10:16 **ш.** едәрәк ичдијимиз шүкран чамы
1Кр 10:30 Әкәр **ш.** едиб јејирәмсә
1Кр 14:17 Аллаһа јахшы **ш.** етдин, ди кәл
2Кр 9:12 Аллаһа едилән **ш.** долуб-дашыр
2Кр 9:15 Бу фүсункар әнам үчүн Аллаһа **ш.**
Еф 5:20 Ағамыз Иса Мәсиһин ады илә **ш.** един
2Тм 1:3 ибадәт етдијим Аллаһа **ш.** олсун
Вәһј 11:17 Гадир Аллаһ Јеһова! Сәнә **ш.** олсун!
Һәв 3:8; 2Кр 4:15; 1Пт 1:3; Вәһј 7:12.

ШҮУРСУЗ, 2Пт 2:12 **ш.** һејванлара бәнзәјирләр

ШҮЧАӘТ, Ибр 11:34 мүһарибәдә **ш.** көстәрир

ӘЛАВӘ

1 Ибрани вә Јунан Мүгәддәс Јазыларында Аллаһын ады 407

2 Иса — Аллаһын Оғлу 408

3 «Чинси әхлагсызлыг» — һәр чүр гејри-гануни чинси әлагә 409

4 Мәсиһин иштиракы (*Парусија*) 410

5 «Ишкәнчә дирәји» 411

6 «Руһ» — нәфәс, һәјат гүввәси; дикәр мәналары 413

7 «Һадес», «Шеол» — бәшәријјәтин үмуми мәзары 414

8 «Ҝеһенна» — там мәһвин символу 415

9 Мүгәддәс Китаб нәдир? 416

10 Пул, маје вә узунлуг ваһидләри 417

11 Исанын јердәки һәјатынын башлыча һадисәләри 418

12 Шаул, Давуд вә Сүлејманын дөврүндә бирләшмиш падшаһлыг 426

13 Исанын хидмәти дөврүндә Фәләстин 427

14 Лүғәт 428

1

Ибрани вә Јунан Мүгәддәс Јазыларында Аллаһын ады — «Јеһова». Ибраничә יהוה (*ЈһВһ*)

Аллаһын шәхси ады олан «Јеһова» (ибр. יהוה, *ЈһВһ*) илк дәфә Јарадылыш 2:4 ајәсиндә ишләнир. Аллаһын ады ибраничә הוה (*habah,* олмаг) фелинин ичбар нөвүндән әмәлә кәлир вә битмәмиш бир һәрәкәти билдирир. Белә-ликлә, Аллаһын ады «олмасына сәбәб олан» мәнасыны дашыјыр. Бу ад Јеһованын Өз ирадәсини мәрһәлә-мәрһәлә һәјата кечирәрәк Өзүнү вердији вәдләрини ичра едән вә нијјәтини һәмишә һәјата кечирән бир Шәхс едән олдуғуну көстәрир.

Мүасир тәрчүмәчиләр Аллаһын шәхси адыны мәтндән чыхарараг, јахуд да кизләдәрәк Мүгәддәс Јазыларын мүәллифинә гаршы бөјүк һөрмәтсизлик көстәрирләр. Әслиндә Аллаһын ады Ибрани мәтниндә дөрд самит һәрфлә יהוה (*ЈһВһ*) формасында 6828 дәфә ишләнир. Тетраграмматон адланан бу форма дөрд һәрф мәнасыны дашыјыр. «Јени Дүнја тәрчүмәси»ндә «Јеһова» адыны ишләтмәклә ориҗинал мәтнә садиг галмыш вә бу адын тетраграмматон формасы «Рәбб», «Адонај», «Аллаһ» титуллары илә әвәз едилмәмишдир.

Ибрани Мүгәддәс Јазыларынын «Јени Дүнја тәрчүмәси»ндә (түрк.) «Јеһова» адына 6973 дәфә раст кәлинир. Әслиндә тетраграмматон Ибрани мәтниндә 6828 дәфә ишләнир, бунлардан үчү мүрәккәб тәркибли адларын ичиндәдир (Јар 22:14; Чых 17:15; Һак 6:24), алты дәфә исә Мәзмурларын башлығында јазылыр (7, 18 [үч дәфә], 36, 102-чи Мәзмурлар). Тетраграмматон ишләндији бүтүн 6828 јердә Һакимләр 19:18 ајәсини чыхмаг шәртилә «Јеһова» кими тәрчүмә едилиб, бу ајәдә исә «евимә» сөзүнүн тәркибиндә Аллаһын ады јеринә биринчи һал шәхс әвәзлији ишләниб. Бундан әлавә, *Септуагинта* тәрчүмәсинә әсасланараг Ганунун тәкрары 30:16; 2 Шамуел 15:20; 2 Салнамәләр 3:1 ајәләриндә дә тетраграммато-тон өз јеринә гојулмушдур. Һәмчинин Јешаја 34:16 вә Зәкәријјә 6:8 ајәләриндә дә биринчи һал шәхс әвәзлији јеринә «Јеһова» адынын олмасы лазым кәлдији үчүн бу ад һәмин јерләрдә гојулуб. Бүтүн бунлардан савајы, Аллаһын ады даһа 141 јердә бәрпа едилиб. Бу јерләрдә әлјазмаларын үзүнү көчүрәнләр (Соферимләр) Аллаһын адыны *Адонај* вә ја *Елоним* сөзләри илә әвәз етмишдиләр.

Инчилдә (Јунан Мүгәддәс Јазылары) Аллаһын адыны бәрпа едәркән биз сон дәрәчә диггәтли олмуш вә Ибрани Мүгәддәс Јазылары илә дөнә-дөнә јохламышыг ки, тәрчүмә чәрчивәсиндән чыхыб, өз билдијимиз кими јозмајар. Аллаһын адыны јаздығымыз јерләрин доғрулуғуна әмин олмаг үчүн биз Инчилин ибрани дилиндәки мүхтәлиф әлјазмаларында ујғунлуг ахтарыб тапмышыг.

Һәм Ибрани мәтниндә, һәм дә јунан *Септуагинтасында* тетраграмматон ибрани әлифбасынын һәрфләри илә (יהוה) јазылмышдыр. Белә-ликлә, Иса Мәсиһ вә онун шакирдләри Мүгәддәс Јазылары охујанда, истәр ибрани, истәрсә јунанча олсун, мүтләг Аллаһын ады илә растлашырдылар. Иса Мәсиһ Назарет шәһәриндәки синагогда Јешаја пејғәмбәрин китабындан 61:1, 2 ајәләриндә тетраграмматон јазылмыш јерләри охујаркән, Аллаһын адыны сөјләди. Иса Јеһованын адыны гәтијјәтлә ачыб бәјан едирди. Бу онун өз Атасына етдији дуадан јахшы көрүнүр: «Дүнјадан мәнә вердијин адамлара Сәнин адыны ачдым... Мән Сәнин адыны онлара ачдым вә јенә ачачағам» (Јәһ 17:6, 26).

Инчили (Јунан Мүгәддәс Јазылары) тәрчүмә едәркән әсас мәтндә Аллаһын адыны 237 јердә вермишик. Аллаһын адыны бәрпа етдијимиз 237 јерин һәр бири үчүн Инчилин Ибрани дилиндәки бир нечә мәтниндә ујғунлуг тапмышыг.

2 Иса — Аллаһын Оғлу

«Аллаһын Оғлу» ифадәси илк өнчә Мәсиһ Исаја аид ишләнилир. Һәмчинин Мүгәддәс Китабда Аллаһын јаратдығы шүурлу руһани варлыглар, күнаһ ишләмәздән әввәл Адәм вә Аллаһын әһд бағладығы инсанлар «Аллаһын оғуллары» адланыр. Исраил халғы Аллаһын сечилмиш халғы, Она мәхсус халг олдуғу үчүн Аллаһ ону Өз «өвлады», јаһуд «оғлу» адландырырды.

Аллаһын бир гадынла јахынлыг едиб вә ја евләниб оғул, өвлад төрәмәси ағласығмаздыр. Аллаһ мислибәрабәри олмајан шәхсијјәтдир. Инсанларын төрәјиб-чохалма просеси Аллаһа аид дејил. Мүгәддәс Јазылар мәһз буну өјрәдир вә хүсуси вурғулајыр. Бәс нәјә көрә Мүгәддәс Јазыларда дәфәләрлә «Аллаһын оғлу» ифадәси ишләнир? Мәсәлән, Адәм «Аллаһын оғлу» адланыр (Лк 3:38). Ахы, бу нечә ола биләр? Төврат изаһ едир: «Рәбб Аллаһ јерин торпағындан инсаны [Адәми] дүзәлтди вә онун бурнуна һәјат нәфәси үфүрдү. Беләчә, инсан чанлы бир варлыг олду» (Јар 2:7). Беләликлә, Адәм һәјатыны инсан валидејнләрдән дејил, Аллаһдан алдығы үчүн, Аллаһын оғлу адланды. Иса Мәсиһ дә өз һәјатыны Аллаһдан алдығы үчүн Аллаһын оғлу адланыб.

«Оғул» сөзү мәчази мәнада да ишләнә биләр. Мәсәлән, әрәб дилиндә һәр һансы бир кәндин сакининә «кәндин оғлу», өз дилиндә данышана исә «дилин оғлу» дејирләр. Әлбәттә ки, бу ифадәләр, кәндин вә ја данышыг дилин һәрфи мәнада евләниб, ушаг төрәдикләрини билдирмир!

3

«Чинси әхлагсызлыг» — һәр чүр гејри-гануни чинси әлагә Матта 5:32 — јунанча πορνεία (*порнеја*); Латынча *fornicatio*

Јунан сөзү *порнеја* мәнача чох кенишдир. Бир лүғәтдә *порнеја* сөзү белә изаһ едилир: «фаһишәлик, позғунлуг, чинси әхлагсызлыг, һәр чүр гејри-гануни чинси әлагәләр» («A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature», сәһ. 693).

Исанын Матта 5:32 вә 19:9 ајәләриндәки сөзләринә «Әнҹи-Чәдидин илаһијјат лүғәти»нин 592-чи сәһифәсиндә белә изаһат верилир: «πορνεία [*порнеја*] сөзү никаһдан кәнар чинси әлагәләрә аиддир». Бундан ајдын олур ки, Мүгәддәс Јазыларда *порнеја* сөзү никаһда олан адамлара аид едилир. Һәмин лүғәтин 594-чү сәһифәсиндә Ефеслиләрә 5:3, 5 ајәләри илә бағлы шәрһдә дејилир ки, Павел «нәфсинә һаким олмаг әнамынын һәр кәсдә олмадығыны баша дүшүр, 1 Кр 7:7. Белә әнамы [нәфсинә һаким олмаг әнамы] олмајан [субај] киши өзүнү чинси әхлагсызлыг кими күнаһдан горумаг үчүн Аллаһын ганунунда көстәрилдији кими гануни никаһ бағламалыдыр, 1 Кр 7:2». Белә-ликлә *порнеја* сөзү Мүгәддәс Јазыларда һәмчинин никаһда олмајан адамлар арасындакы гејри-гануни чинси әлагәјә вә чинси әхлагсызлыг характерли әмәлләрә дә шамил едилир (1 Кр 6:9).

«Мүгәддәс Павелин Ефеслиләрә мәктубунда» адлы әсәрдә Ефеслиләрә 5:3 ајәсинин һашијәсиндә мүәллиф *порнеја* сөзүнүн Мүгәддәс Јазыларда мүхтәлиф мәналарда ишләндијинә аид бунлары јазмышдыр: «Бу үмуми анлајыш һәр чүрә гејри-гануни чинси әлагәјә аиддир: 1) зина: Һушә 2:2, 4 (*LXX*); Матта 5:32; 19:9; 2) гејри-гануни никаһ, 1 Коринфлиләрә 5:1; 3) субај адамлар арасындакы чинси әлагә, Ефеслиләрә 5:3».

Бу һәрфи мәналардан әлавә, *порнеја* сөзү Јунан Мүгәддәс Јазыларынын бәзи јерләриндә рәмзи мәнада ишләнир. Бу рәмзи мәна илә бағлы бир әсәрдә *порнеја* мәгаләсиндә белә дејилир: «Һәгиги имана гаршы бүтүнлүклә вә ја гисмән дөнүклүк, јад аллаһларын хејринә Јаһве Аллаһа гаршы хәјанәтдир [4 Падшаһлар 9:22; Јеремја 3:2, 9; Һушә 6:10 вә с.]; чүнки Аллаһын Өз халгы илә иттифагы бир нөв руһани никаһ сајылырды: Вәһј 14:8; 17:2, 4; 18:3; 19:2» («Lexicon Graecum Novi Testamenti»).

Јунан мәтниндә *порнеја* сөзүнә ашағыдакы 25 јердә раст кәлинир: Матта 5:32; 15:19; 19:9; Марк 7:21; Јәһ-ја 8:41; Һәвариләрин ишләри 15:20, 29; 21:25; 1 Коринфлиләрә 5:1, 1; 6:13, 18; 7:2; 2 Коринфлиләрә 12:21; Галатијалылара 5:19; Ефеслиләрә 5:3; Колослулара 3:5; 1 Салоникилиләрә 4:3; Вәһј 2:21; 9:21; 14:8; 17:2, 4; 18:3; 19:2.

Инчилин «Јени Дүнја тәрчүмәси»ндә «чинси әхлагсызлыгла мәшғул олмаг», јаху «чинси әхлагсызлыг етмәк» кими тәрчүмә едилмиш, ејни көкдән олан *порнеуо* фелинә 8 дәфә раст кәлинир: 1 Коринфлиләрә 6:18; 10:8, 8; Вәһј 2:14, 20; 17:2; 18:3, 9.

«Јени Дүнја тәрчүмәси»ндә «ачкөзлүклә чинси әхлагсызлыг етмәк» кими тәрчүмә едилмиш ејни көкдән олан *екпорнеуо* фелинә бир дәфә Јәһуда 7 ајәсиндә раст кәлинир.

«Јени Дүнја тәрчүмәси»ндә «фаһишә» кими тәрчүмә едилмиш, ејни көкдән олан *порне* исминә ашағыдакы 12 јердә раст кәлинир: Матта 21:31, 32; Лука 15:30; 1 Коринфлиләрә 6:15, 16; Ибраниләрә 11:31; Јагуб 2:25; Вәһј 17:1, 5, 15, 16; 19:2.

«Јени Дүнја тәрчүмәси»ндә «әхлагсыз» кими тәрчүмә едилмиш, ејни көкдән олан *порнос* исминә ашағыдакы 10 јердә раст кәлинир: 1 Коринфлиләрә

5:9, 10, 11; 6:9; Ефеслиләрә 5:5; 1 Тимотејә 1:10; Ибраниләрә 12:16; 13:4; Вәhј 21:8; 22:15. «Јунан-инкилис лексикону» лүғәтиндә бу сөз «јеткин јашлы киши илә чинси әлагә үчүн сахланылан оғлан ушағы, hомосексуалист, әхлагсыз, бүтпәрәст» кими изаh едилир. («A Greek-English Lexicon», сәh. 1450).

4

Мәсиhин иштиракы (*Парусија*) Матта 24:3 — јунанча τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας (*то семеион тес сес пароусиас*)

Јунан сөзү *парусија* hәрфи мәнада «јанында олма» деләкдир. Јунан Мүгәддәс Јазыларында *парусија* сөзүнә 24 дәфә раст кәлинир. Бу сөз чох вахт Сәмави Падшаhлыгда Мәсиhин иштиракы илә әлагәдар ишләнир (Мт 24:3).

Бир чох тәрчүмәләрдә бу сөз мүхтәлиф чүр верилир. Һәрчәнд бәзи мәтнләрдә *парусија* сөзү «иштирак» кими тәрчүмә едилсә дә, чох вахт «кәлиш» сөзү илә тәрчүмә едилир. Бу ифадә Иса Мәсиhин «икинчи кәлиши» ифадәси үчүн зәмин јаратды. *Парусија* «кәлиш» кими тәрчүмә едиләндә кәлмәјин өзү вурғуланыр, иштирак исә пәрдә архасында галыр. *Парусијаны* hәм «кәлиш», hәм «иштирак» кими тәрчүмә етмәк мүмкүн олса да, лексикографлар адәтән белә нәтичәјә кәлирләр ки, бу сөз әсас етибарилә hансыса шәхсин мүәјјән бир јердә иштиракыны билдирир.

Јунан дилиндәки мүхтәлиф јазылар бу јунан сөзүнүн мәнасыны баша дүшмәјә көмәк едир, лакин Мүгәддәс Китабы охујаркән буну даhа ајдын дәрк етмәк олур. Мисал үчүн, hәвари Павел Филипидә јашајан мәсиhчиләрә: «Нәинки мән јанынызда оланда [*парусијај*], hәтта даhа чох инди мән олмајанда [*апоусијај*]», — итаәтли олмағы төвсијә етмишди (Флп 2:12). Бурадан «иштирак» вә «олмама» илә «кәлиш» вә «кәлмәмә» арасындакы зиддијјәти көрмәк олур.

Иса Мәсиhлә әлагәдар көтүрдүкдә *парусија* кәлиб-гајытмағы јох, Матта 24:37—39 вә Лука 17:26—30 ајәләриндән көрүндүјү кими hансыса бир мүддәт әрзиндәки иштиракы билдирир. Бу ајәләрдә «инсан Оғлунун иштиракы» «Hyhун күнләри» илә мүгајисә едилир, Лука исә Исанын hәмин сөзләрини «инсан Оғлунун күнләри» шәклиндә јазыр. Иса өз иштиракыны Hyhун күнләринин јекуну олан Дашгына бәнзәдиб даралтмады, hәрчәнд онун «иштиракы»нын, јаҳуд «күнләри»нин дә бу чүр мөhтәшәм јекуну олачаг. Hyhун күнләринин бөјүк бир мүддәти әhатә етмәси факты Исанын габагчадан хәбәр вердији «иштиракы»нын, јаҳуд «күнләри»нин дә хејли мүддәт давам етмәсинә зәмин јарадыр. Бу иштирак, хилас олмаг үчүн верилмиш имкандан истифадә етмәјәнләрин мәhви илә сона јетәчәк.

Демәли, Исанын иштиракы (*парусија*) онун кәлишини јох, онун Падшаh кими иштиракыны билдирир.

5

«Ишкәнчә дирәји»
Јунанча σταυρός (*стаурос*); Латынча *crux* (*крукс*)

«Ишкәнчә дирәји» ифадәси Матта 27:40 ајәсиндә Исанын Голгота, јахуд Кәллә адланан јердә едамы илә әлагәдар ишләнир. Јунан сөзү олан *старосла* бүтпәрәстләрин Мәсиһдән бир нечә әср әввәл ибадәтдә ишләтдикләри хач арасында әлагә олдуғуна һеч бир сүбут јохдур.

Классик јунан дилиндә *стаурос* шагули дирәји, пајаны вә ја евләрин тәмәлиндә гојулан сүтуну билдирир. *Стауроо* фели пајаларла чәпәр чәкмәји билдирир. Јунан Мүгәддәс Јазыларыны јазанлар үмумишләк јунан дилиндә (*којне*) јазмышлар вә *стаурос* сөзүнү бир-биринә чарпаз бәркидилмәмиш дирәкләр јох, классик јунан дилиндә олдуғу кими, ади дирәк вә ја сүтун мәнасында ишләтмишләр. Бунун әксини көстәрән сүбутлар јохдур. Һәвари Петер вә Павел Исанын мыхландығы ишкәнчә аләтини тәсвир едәркән *ксилон* сөзүнү дә ишләтмишләр. *Ксилон* бу контекстдә шагули вәзијјәтдә олан дирәји билдирир, бир-биринә чарпаз бәркидилмиш дирәји билдирмир (Һәв 5:30; 10:39; 13:29; Гал 3:13; 1 Пт 2:24). Септуакинтада *ксилон* сөзүнә Езра 6:11 ајәсиндә раст кәлинир (2 Есдрас 6:11). Бу сөз орада Һәвариләрин ишләри 5:30; 10:39 ајәләриндә олдуғу кими, чинајәткарын едам олунмасы үчүн ишләнән ағач дирәк мәнасында истифадә едилир.

Бир лүғәтдә *стаурос* сөзүнүн мәнасына белә изаһат верилир: «*СТАУРОС* (σταυρός) әсасән, дик дирәји вә ја сүтуну билдирир. Онун үзәриндә чинајәткарлары едам едирдиләр. Нә *стаурос* исми, нә дә дирәјә вә ја сүтуна бәркитмәк мәнасыны верән *стауроо* фели, килсә рәмзи олан ики чарпаз дирәјин әмәлә кәтирдији хачы ифадә етмир. Хач өз мәншәјини гәдим Халдејадан көтүрүр. Хач һәм бу өлкәдә, һәм дә әтраф өлкәләрдә, мисал үчүн, Мисирдә Таммуз аллаһын рәмзи кими истифадә едилирди (Таммуз адынын биринчи һәрфи олан мистик Тау һәрфи формасында). Артыг ерамызын үчүнчү әсринин орталарына јахын килсәләр мәсиһчи иманынын бир чох тәлиминдән ја тамамилә ајрылмыш, ја да онлары тәһриф етмишдиләр. Дөнүк килсә системи өз нүфузуну күчләндирмәк үчүн бүтпәрәстләри иманларыны сынамадан килсәјә гәбул едир, онлара өз бүтпәрәст рәмзләрини вә нишанларыны сахламаға изин верирди. Белә́ликлә, “Тау” вә ја “Т” һәрфинин кениш јајылмыш формасы, јәни үст үфүғи хәттин ашағы салынмыш шәкли Мәсиһин хачыны билдирмәк үчүн мәнимсәнилди» (У. Е. Вајн, «An Expository Dictionary of New Testament Words», I чилд, сәһ. 256).

Дикәр бир лүғәтдә *крукс* сөзүнүн әсас мәнасы белә верилир: «Чинајәткарлары мыхламаг вә ја асмаг үчүн истифадә едилән ағач, дар ағачы вә ја ағачдан дүзәлдилмиш дикәр едам аләти» (Јлјуис вә Шортун латынча лүғәти). Сонрадан *крукс* сөзүнү «хач» мәнасында ишләтмәјә башладылар. Латын дилиндә чинајәткарын мыхланылдығы тәк дирәк *crux simplex (крукс симплекс)* адланырды. Белә бир ишкәнчә аләтинин тәсвирини Јустус Липсиус (1547—1606) «De cruce libri tres» адлы әсәриндә вермишдир (Антверпен, сәһ. 19). Һәмин тәсвир бурада верилиб.

Бир әсәрдә белә дејилир: «Едам үчүн сечилән бүтүн јерләрдә ағач тапмаг һәмишә мүмкүн олмурду. Буна көрә дә јерә бир дирәк басдырылырды. Чинајәткарлары әлләри башы үзәриндә бу дирәјә бағлајыр вә ја мыхлајырдылар, бәзи һалларда ајагларына да белә́чә бағлајыр вә ја мыхлајырдылар». Бир нечә дәлил кәтирдикдән сонра мүәллиф белә нәтичәјә

кәлир: «Иса ади едам дирәји үзәриндә өлмүшдү. Буна ән азы үч сүбут вар: 1) о вахт Шәргдә кениш јајылмыш бу едам аләтиндән истифадә етмә, 2) Исанын чәкдији әзабларын јазылы тәсвири вә 3) еркән килсә аталарынын ифадәләри» (Һерман Фулда, «Das Kreuz und die Kreuzigung», сәһ. 109, 219, 220).

Базел (Исвечрә) Университетинин профессору Паул Уилһелм Шмидт јунан сөзү *стауос* һаггында кениш тәдгигат апармыш вә белә бир гәнаәтә кәлмишдир: «σταυρός [*стауос*] сөзү истәнилән дик јајанмыш дирәји вә ја ағач көвдәсини билдирир». («Исанын тарихи», II чилд, сәһ. 386). Профессор Шмидт Исанын едамы илә әлагәдар һәмин әсәринин 387—389-чу сәһифәләриндә ашағыдакылары јазмышдыр: «Исаны чәзаландырмаг үчүн гамчыламагдан башга дикәр үсул, Инчилдә нәгл едилдији кими Ромада истифадә едилән садә чәза нөвү, јәни, чылпаг тәрздә ону дирәјин үзәринә мыхламаг иди. Үстәлик бу биабырчы чәзаны даһа да шиддәтләндирмәк үчүн дирәји едам јеринә Иса өзү апармалы иди... Бу едам формасы адәтән күтләви характер дашыдығындан садәчә дирәкдән асмагла ичра едилирди вә бураја башга һеч нә дахил дејилди. Мисал үчүн, Варус бир дәфәјә 2 000 адам едам етдирмишди (Жос. Ант. XVII 10. 10). Квадрат («Јәһуди мүһарибәси», II, 12. 6), Вали Феликс («Јәһуди мүһарибәси» II, 15. 2 [13. 2]), Тит дә («Јәһуди мүһарибәси» VII. 1 [V 11. 1]) күтләви едам етмишдиләр».

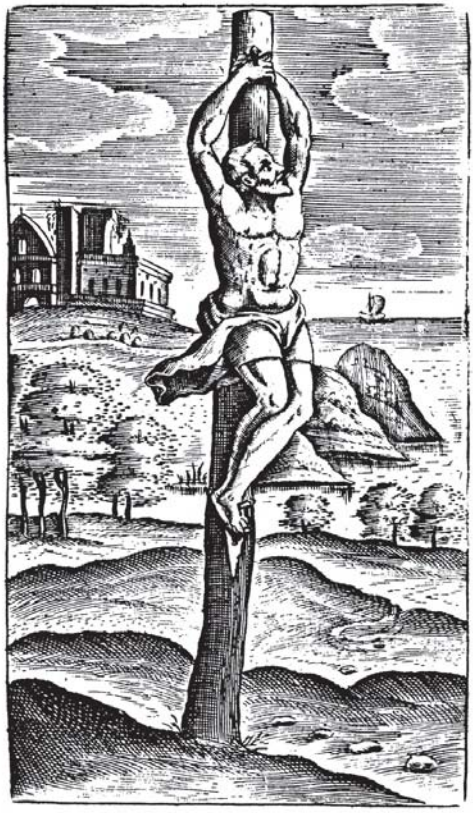

Crux simplex

Бурадан белә гәнаәтә кәлирик ки, Иса дүз бучаг алтында јерләшән ики чарпаз дирәјин үстүндә мыхланмајыб. Биз Аллаһын јазылы Кәламына һеч бир шеј әлавә етмәк истәмәдијимиз үчүн, Аллаһын илһамландырдығы Јазыларда бүтпәрәст анлајышы олан хач мәфһу-

муну јох, *стаурос* вә ја *ксилон* сөзләринин әсас мәнасыны ишләдирик. Иса *стаурос* сөзүнү онун давамчыларынын үзләшәчәји әзаб, рүсвајчылыг вә ја ишкәнчәләрин рәмзи кими ишләтдијиндән, биз *стаурос* сөзүнү «ишкәнчә дирәји» кими тәрчүмә етмиш вә бу јолла ону «дирәк» кими тәрчүмә едилән *ксилон* сөзүндән фәргләндирмишик (Матта 16:24).

6

«Руһ» — нәфәс, һәјат гүввәси; дикәр мәналары
Јунанча πνεῦμα (*пнеума*)
Латынча *рпеита*;
Ибраничә רוּחַ (*руah*)

Инчилин (Јунан Мүгәддәс Јазылары) орижинал мәтниндә *пнеума* сөзү 334 дәфә ишләнир вә бу сөзә илк дәфә Матта 1:18 ајәсиндә раст кәлинир. Бу сөз орада «Аллаһын фәал гүввәси» мәнасында ишләдилир. *Пнеума* әсас етибарилә «нәфәс» демәкдир, анчаг онун бир чох башга мәналары да вардыр. Бу мәналары белә үмумиләшдирмәк олар: көзәкөрүнмәз бир шеј, фәалијәтдә олан гүввәнин тәзаһүрү. Бу чүр көзәкөрүнмәз гүввә реал ишләр көрмәјә гадирдир. Бу сөз контекстдән асылы олараг ишләндији мәнаја көрә тәрчүмә олунуб. Пнеума сөзүнүн нечә истифадә едилдијини баша дүшмәк үчүн бу сөзүн ишләндији бәзи ајәләри ајры-ајры сәрлөвһәләр алтында груплашдырыб ашағыда вермишик.

Пнеума — күләк мәнасында

Јәһ 3:8

Пнеума — Аллаһын фәал гүввәси мәнасында

Мт 1:18; 28:19; Мр 1:8;
Лк 1:67; 2:27;
Јәһ 14:26;
Һәв 1:8; 2:33;
Ром 5:5; 8:15, 16;
2Кр 13:14;
Еф 3:16; 4:4;
1Слк 5:19;
Тит 3:5;
Јһд 20

Пнеума — һәјат гүввәси мәнасында

Лк 8:55 (һашијәјә бах); 23:46;
Һәв 7:59

Пнеума — Аллаһын руһани Шәхсијјәт олмасы мәнасында

Јәһ 4:24;
2Кр 3:17, 18

Пнеума — сәмави варлыг мәнасында

1Кр 15:44, 46

Пнеума — руһани варлыглар мәнасында

Мт 8:16; 10:1;
Мр 3:11;
1Кр 15:45;
1Пт 3:18

Пнеума — шөвг, әһвали-руһијјә, овгат мәнасында

Лк 1:17;
1Кр 16:18;
2Кр 11:4;
1Слк 5:23;
1Пт 3:4

7

«Һадес», «Шеол» — бәшәриҗҗәтин үмуми мәзары
Јунанча ᾅδης *(һаидес);* Латынча *infernus;*
Ибраничә שאול (*шеол*);
Сурија дилиндә *шиул*
«Чәһәннәм» кими тәрчүмә етмәк дүзкүн деҗил

Һадес сөзүнә он дәфә раст кәлинир

Еһтимал ки, «көрүнмәз јер» мәнасыны верән јунан сөзү *һадес* Инчилдә (Јунан Мүгәддәс Јазылары) он дәфә ишләнир. Бу сөзә нөвбәти ајәләрдә раст кәлинир: Матта 11:23; 16:18; Лука 10:15; 16:23; Һәвариләрин ишләри 2:27, 31; Вәһј 1:18; 6:8; 20:13, 14.

Һадес мәнача Ибрани Мүгәддәс Јазыларынында ишләнән *шеол* сөзүнә мүвафигдир. *Шеол* сөзү «Јени Дүнја тәрчүмәси»ндә (түрк.) 66 дәфә раст кәлинир. Һәвариләрин ишләри 2:27 ајәсиндә һәвари Петерин Мәзмур 16:10 ајәсиндән ситат кәтирдији сөзләр јазылыб. Бурадан көрүнүр ки, *һадес шеола* мүвафигдир вә бәшәриҗҗәтин үмуми мәзарыны билдирир (сөһбәт тәк гәбирдән кедәндә, јунанча *тафос* сөзү ишләдилир). *Һадес* сөзүнә латынча *инфернус,* бәзән дә *инферус* сөзләри мүвафигдир. «Ашағыда јерләшән», «ашағы јер» мәналарыны верән бу сөз мәзар сөзүнә мүвафигдир, јунан вә ибрани терминләринә мәнача јахындыр.

Мүгәддәс Јазыларда *һадес* вә *шеол* сөзләри һәјат вә јашајан адамларла јох, өлүм вә өлүләрлә бағлыдыр (Вәһј 20:13). Бу сөзләрин мәнасында нәинки зөвг вә ја әзаб фикри, һәтта бунлара ишарә белә јохдур.

Ибрани Мүгәддәс Јазыларында *Шеол* сөзү

Ибрани *шеол* сөзүнүн көкү һаггында мүхтәлиф рәјләр ирәли сүрүлсә дә, чох күман ки, бу сөз «диләмәк», «ричә етмәк» мәналарыны верән שאל (*шаал*) ибрани сөзүндән әмәлә кәлиб. Бу исә о демәкдир ки, *шеол* фәрг гојмадан бүтүн инсанлары тәләб едән символик бир јердир (һал, вәзиҗҗәт јох) вә бүтүн бәшәриҗҗәтин өлүләрини ичинә алыр. *Шеол* јердә јерләшир (дәниздә јох) вә һәмишә өлүләр илә әлагәлидир, бүтүн бәшәриҗҗәтин үмуми мәзарыны ја да мәзарлығы билдирир. Бундан фәргли олараг ибрани *гевер* сөзү тәк гәбир мәнасыны дашыјыр (Јар 23:4, 6, 9, 20).

8

«Кеһенна» — там мәһвин символу
Јунанча γέεννα (*кеенна*); латынча *gehenna;*
Ибраничә גי הנם (*кеһ һинном,* Һинном дәрәси)

«Һинном дәрәси» мәнасыны билдирән ибрани сөзү «кеһ һинном», јунанча *кеһенна* кими ишләнир. Јешуа 18:16 ајәсиндәки «Һинном дәрәси» ифадәси Септуагинта тәрчүмәсиндә *кеһенна* кими верилир. Јунан Мүгәддәс Јазыларында бу сөзә 12 дәфә раст кәлинир вә илк дәфә Матта 5:22 ајәсиндә ишләнир. Бизим тәрчүмәдә һәмин ифадә нөвбәти ајәләрдә «Һинном дәрәси» кими верилир: Матта 5:22, 29, 30; 10:28; 18:9; 23:15, 33; Марк 9:43, 45, 47; Лука 12:5; Јагуб 3:6.

Һинном дәрәси гәдим Јерусәлимин чәнуб-гәрб тәрәфиндә јерләширди (Јешу 15:8; 18:16; Јер 19:2, 6). Ахырынчы јәһуди падшаһлары дөврүндә бура бүтпәрәстләрин Молох аллаһына ситајиш јери олмушду. Бу бүтә инсан гурбаны тәгдим едәрәк одда јандырырдылар (2Слм 28:3; 33:6; Јер 7:31, 32; 32:35). Сәдагәтли падшаһ Јошија бу чүр дини ајинләрин гаршысыны алмаг үчүн һәмин дәрәни, хүсусилә Тофет адланан јери зибилхана етмишди (2Пд 23:10).

XII-чи әсрдә јашамыш тарихчи Давид Кимһи Мәзмур 27:13 ајәсинә вердији шәрһдә «Кеһинном»ла әлагәдар ашағыдакы тарихи мәлуматы кәтирмишдир: «Бу мурдар јер Јерусәлимин шәһәр дивары архасында иди, ора мурдар шејләри вә чәсәдләри атырдылар. Һәмчинин орада даима од јанырды вә ора атылан мурдар шејләр вә чәсәдләрин сүмүкләри јанырды. Буна көрә дә писләрә кәсилән һөкм, рәмзи олараг Кеһинном адланыр».

Беләчә, Һинном дәрәси зибилхана олду вә орада Јерусәлимдән бүтүн зибили кәтириб орада јандырырдылар. Һејван лешләрини јох етмәк үчүн бура атыб јандырырдылар вә алову шиддәтләндирмәк үчүн ода күкүрд гатылырды. Һәмчинин дәфн едилмәјә лајиг көрүлмәјән едам едилмиш чинајәткарларын чәсәдини ора атырдылар. Ода дүшән леш вә чәсәдләр дәрһал јаныб күл олурду. Оддан гыраға, јәни дәрәнин кәнарындакы гајалыға дүшән чәсәдләрә исә сохулчан вә ја сүрфәләр дарашыб әтини јејир, тәкчә сүмүкләр галырды. Бу һәшәратларын өзләри әти јејиб гуртараначан өлмүрдүләр. Беләликлә, киминсә чәсәдинин *кеһеннаја* атылмасы ән ағыр чәза сајылырды. *Кеһеннанын* һәм һәрфи мәнасы, һәм дә онун дашыдығы рәмзи мәна «од вә күкүрдлә јанан көл» ифадәсинин әсасыны тәшкил едир (Вәһј 19:20; 20:10, 14, 15; 21:8).

Һеч бир һејваны вә ја инсаны дири-дири јаныб әзаб чәкмәси үчүн кеһеннаја атмырдылар. Демәли, бу јер инсанларын руһунун әбәдијјәт бојој одда јаныб әзаб чәкдији вә ја һәшәратлара јем олдуғу көзәкөрүнмәз бир јер ола билмәз. Чәсәдләри ораја атылан чинајәткарлар дирилмә үмидинин рәмзи олан мәзарда дәфн едилмәјә лајиг көрүлмүрдүләр. Буна көрә дә Иса вә онун шакирдләри *кеһенна* сөзүнү «икинчи өлүм», јәни «әбәди мәһв», «һәјатдан мәһрум етмә» мәнасында истифадә едирдиләр.

Бүтүн бунлар Јеһованын әдаләт вә мәһәббәт кејфијјәтләри илә үст-үстә дүшүр (Чых 34:6, 7; 1Јәһ 4:8 ајәләри илә мүгајисә един).

9 Мүгәддәс Китаб нәдир?

Шәргдә Мүгәддәс Китаб үч китабдан, јәни Төврат, Зәбур вә Инчилдән ибарәт бир китаб кими таныныр. Бу китаблары диггәтлә нәзәрдән кечирәндә көрүрүк ки, онларын һәр биринә бир нечә китабча дахилдир. Мүгәддәс Китаб һәмчинин Библија ады илә таныныр. *Библија* јунан сөзү олуб, мәнасы «китабчалар» демәкдир. Мүгәддәс Китаб алтмыш алты балача китабдан ибарәтдир. Азәрбајчанлыларын «Төврат» ады илә таныдыглары китаб Мүгәддәс Јазыларын бир һиссәсидир. Бу һиссә отуз доггуз «китабчадан» ибарәт олуб Зәбур китабыны да өзүнә дахил едир. Мүгәддәс Китабын бу һиссәси һәмчинин «Ибрани Јазылары» адланыр. Инчил ијирми једди «китабчадан» ибарәтдир.

Јунан Мүгәддәс Јазылары (Инчил) беш тарихи китабдан, Исанын давамчыларынын јаздығы мәктублардан вә әсасән пејғәмбәрликләрдән ибарәт даһа бир китабдан тәртиб олунмушдур. Бу һиссә «Инчил» вә ја «Мүждә» адланыр, чүнки илк дөрд китаб мүждәләрдән ибарәтдир. «Мүждә» хош хәбәр демәкдир. Бу мүждәләри Иса Мәсиһин шакирдләри Матта, Марк, Лука вә Јәһја јазмышлар. Бу хош хәбәрләрин һәр бири Иса Мәсиһин һәјаты вә өлүмүндән бәһс едир.

Мүгәддәс Китабын јазылмасында тәхминән гырх адам иштирак етмишдир. Онлар мүхтәлиф ичтимаи тәбәгәләрдән олмушлар. Араларында чобанлар, балыгчылар, һејвандарлар, бир һәким, бир веркијыған, ән азы ики падшаһ, каһинләр, пејғәмбәрләр вә мирзәләр вар иди. Онларын һамысы «мүгәддәс руһдан илһам алараг Аллаһдан кәлән сөзләри данышыблар» (2Пт 1:19—21). Бу адамларын һәр бири доғручул олмуш вә һәтта өз нөгсанларыны да гәләмә алмышлар.

Мүгәддәс Јазыларын биринчи китабынын јазылмасы илә сонунчунун јазылмасы арасындакы мүддәт тәхминән мин алты јүз ил олмушдур. Буна бахмајараг Мүгәддәс Китаб бүтөв бир китабдыр. Онун бир әсас мөвзусу вар. Бу китабда һеч бир зиддијјәт јохдур. Шүбһәсиз, бу ону сүбут едир ки, алтмыш алты «китабчаны» јазан гырх адамын архасында бир Мүәллиф дајанмышдыр!

Бәс Јунан Мүгәддәс Јазылары адландырдығымыз «Инчил» һаггында нә демәк олар? Бу һиссәни ајры бир китаб һесаб етмәк олармы? Кәлин Мүгәддәс Китабын бу һиссәсинин илк сөзләрини охујаг: «Ибраһим оғлу, Давуд оғлу Иса Мәсиһин нәсил шәҹәрәси: Ибраһим Исһагын атасы иди» (Мт 1:1, 2). Јунан Мүгәддәс Јазылары ајры бир китаб олсајды, онда охучуја Ибраһимин, Исһагын вә Давудун ким олдуғуну, о чүмләдән Исанын нәјә көрә онларын нәслиндән доғулдуғунун вачиблијини баша салмаг лазым кәләрди. Јалныз «Төврат», јәни Ибрани Мүгәддәс Јазылары бу мәсәләләри ајдынлашдырыр. Демәли, Јунан Мүгәддәс Јазылары Ибрани Мүгәддәс Јазыларынын давамыдыр.

Јунан Мүгәддәс Јазыларынын сонунда дејилир: «Бу тумардакы пејғәмбәрлик сөзләрини ешидән һәр кәси хәбәрдар едирәм: ким бунлара бир шеј әлавә етсә, Аллаһ бу тумарда јазылмыш бәлалары онун башына кәтирәчәк. Ким бу тумардакы пејғәмбәрлик сөзләриндән нә исә әскилтсә, Аллаһ онун пајыны бу тумарда јазылмыш шејләрдән кәсәчәк: она һәјат ағачларынын мејвәсиндән јемәјә вә мүгәддәс шәһәрә кирмәјә ичазә вермәјәчәк. Бунлара шаһидәт едән дејир: “Бәли, мән тез кәләчәјәм”. “Амин! Кәл, Ағамыз Иса”. Гој Ағамыз Иса Мәсиһин лүтфү мүгәддәсләрә јар олсун» (Вәһј 22:18—21).

Шүбһәсиз, бу парча китабын јекун сөзләри кими сәсләнир. Фикир вердинизсә, Иса Мәсиһин икинчи кәлиши һаггындакы үмидверичи хәбәрлә јанашы, хәбәрдарлыг едилир ки, јазылара һеч бир шеј әлавә етмәк вә ја орадан нә исә чыхартмаг олмаз. Аллаһын Кәламы мәһз бу чүр битмәлидир.

10 Пул, маје вә узунлуг ваһидләри

Бурада Мүгәддәс Китаб дәлилләринә вә археоложи тапынтылара әсасән орта өлчүләр верилмишдир. Истифадә едилән бүтүн мүасир өлчүләр тәхмини олараг көтүрүлмүшдүр.

Гызыл вә күмүшүн букүнкү гијмәтини һесабламаг үчүн, әввәлчә бир грамын һал-һазыркы гијмәтини мүәјјән едиб ону грамларын сајына вурун.

«Мил». Јунанча *милион* (Мт 5:41, һашијәјә бах). Еһтимал ки, бурада Рома милиндән (1479,5 м) сәһбәт кедир. Јунан мәтнинин Лука 24:13; Јәһја 6:19; 11:18 ајәләриндә мәсафә стади өлчүсү илә верилиб. «Јени Дүнја тәрчүмәси»ндә бу узунлуг өлчүсү метрик системдә верилиб. (Бир Рома стадиси Рома милинин 1/8-ә бәрабәрдир. [Бир Рома стадијасы = 1/8 Рома мили вә ја 185м.]). Мисал үчүн Лука 24:13 ајәсиндә «алтмыш стади» өлчүсү «тәгрибән он бир километр» кими верилиб (Рома мили 7,5).

ЈУНАН ЈАЗЫЛАРЫНДА ЈУНАН ВӘ РОМА ПУЛ ВАҺИДЛӘРИНИН ЧӘКИ ЕКВИВАЛЕНТЛӘРИ

			Мүасир дәјәри
1 лептон (Јәһуди пулу, мис, јахуд тунч)	= 1/2 кодрант		
1 кодрант (Рома пулу, мис, јахуд тунч)	= 2 лепта		
1 ассари (Рома вә әјаләт пулу, мис, јахуд тунч)	= 4 кодрант		
1 динар (Рома пулу, күмүш)	= 16 ассари	=	3,85 гр
1 драхма (Јунан пулу, күмүш)		=	3,40 гр
1 дидрахма (Јунан пулу, күмүш)	= 2 драхма	=	6,80 гр
1 тетрадрахма (күмүш статир)	= 4 драхма	=	13,6 гр
1 мина	= 100 драхма	=	340 гр
1 талант (гызыл, јахуд күмүш)	= 60 мина	=	20,4 кг

МАЈЕ ВАҺИДЛӘРИ

1 бат		=	22 л
1 кор*	= 10 бат	=	220 л

*Һәмчинин тахыл өлчмәк үчүн дә истифадә едилир.

УЗУНЛУГ ВАҺИДЛӘРИ

1 гарыш	=	22,2 см
1 гулач	=	44,5 см
1 сажын	=	1,8 м

11 ИСАНЫН ЈЕРДӘКИ ҺӘЈАТЫНЫН БАШЛЫЧА ҺАДИСӘЛӘРИ

Хроноложи сыра илә дөрд «Хош хәбәр»дән

Заман	Мәкан	Һадисә	Матта	Марк	Лука	Јәһја
		Исанын хидмәтә башламасындан әввәлки һадисәләр				
Б. е. ә. 3-чү ил	Јерусәлим, мәбәд	Зәкәриҹҹәјә Вәфтизчи Јәһјанын доғулачағы билдирилир			1:5—25	
Б. е. ә. 2-чи ил	Назарет; Јәһудеја	Мәрјәмә Исанын доғулачағы билдирилир; Мәрјәм Елизабеткилә гонаг кедир			1:26—56	
Б. е. ә. 2-чи ил	Јәһудејанын дағлыг бөлкәси	Вәфтизчи Јәһја анадан олур; сонра чөллүкдә јашадығы мүддәт			1:57—80	
Б. е. ә. 2-чи ил, тәх. 1 октјабр	Бетлеһем	Иса (Сөз, һәр шејин мөвчуд олмасында ролу олан шәхс) Ибраһимин вә Давудун нәслиндән доғулур	1:1—25		2:1—7	1:1—5, 9—14
	Бетлеһем јахынлығында	Мәләк хош хәбәри бәјан едир; чобанлар көрпәни көрмәјә кәлирләр			2:8—20	
	Бетлеһем; Јерусәлим	Иса (8 күнлүк оларкән) сүннәт едилир, мәбәддә (40 күнлүк оларкән) Јеһоваја тәгдим едилир			2:21—38	
Б. е. ә. 1-чи ил, јаһуд б. е. 1-чи или	Јерусәлим; Бетлеһем; Назарет	Мүнәччимләр; Мисирә гачыш; көрпәләр гәтл едилир; Иса Мисирдән гајыдыр	2:1—23		2:39, 40	
Б. е. 12-чи ил	Јерусәлим	Он ики јашлы Иса Пасха бајрамында; евә гајыдыш			2:41—52	
29-чу ил, баһар	Чөллүк, Иордан	Вәфтизчи Јәһјанын хидмәти	3:1—12	1:1—8	3:1—18	1:6—8, 15—28
		Исанын хидмәти башланыр				
29-чу ил, пајыз	Иордан чајы	Иса вәфтиз вә мәсһ едилир. О, Давудун нәслиндән бир инсан кими доғулдуғу һалда, Аллаһ ону Өз Оғлу елан едир	3:13—17	1:9—11	3:21—38	1:32—34

	Јәһудеја чөллүјү	Иса оруч тутур вә сынаныр	4:1—11	1:12, 13	4:1—13	
	Бетанија, Иордан чајынын о тајы	Вәфтизчи Јәһја Иса һаггында шәһадәт верир				1:15, 29—34
	Иордан вадисинин јухары һиссәси	Исанын илк шакирдләри				1:35—51
	Галилејанын Кана шәһәри; Капернаһум	Исанын көстәрдији илк мөчүзә; о, Капернаһума кәлир				2:1—12
30-чу ил, Пасха	Јерусәлим	Пасха бајрамы гејд едилир; алверчиләри мәбәддән говур				2:13—25
	Јерусәлим	Иса Никодимлә сөһбәт едир				3:1—21
	Јәһудеја; Ајнон	Исанын шакирдләри вәфтиз едирләр; Јәһја кичилмәлидир				3:22—36
	Тибериада	Јәһја һәбсханададыр; Иса Галилејаја кедир	4:12; 14:3—5	1:14; 6:17—20	3:19, 20; 4:14	4:1—3
	Самарија, Сихар шәһәри	Галилејаја кедәркән Иса самаријалылара һәгигәти өјрәдир				4:4—43
	Исанын Галилејадакы кениш хидмәти					
	Галилеја	«Сәмави падшаһлыг јахынлашыр»— дејә тәблиг етмәјә башлајыр	4:17	1:14, 15	4:14, 15	4:44, 45
	Назарет; Кана; Капернаһум	Оғлан ушағына шәфа верир; она һәвалә едилмиш иш барәдә охујур; рәдд едилир; Капернаһума кедир	4:13—16		4:16—31	4:46—54
	Галилеја көлү, Капернаһумун јахынлығында	Шимонла Андреасы вә Јагубла Јәһјаны чағырыр	4:18—22	1:16—20	5:1—11	
	Капернаһум	Чинә тутулмуш адамы, Петерин гајынанасыны вә дикәрләри сағалдыр	8:14—17	1:21—34	4:31—41	
	Галилеја	Чағырдығы дөрд нәфәрлә бирликдә Галилејаја биринчи сәфәри	4:23—25	1:35—39	4:42, 43	
	Галилеја	Чүзамлыја шәфа верир; Исанын јанына чохлу инсан ахышыб кәлир	8:1—4	1:40—45	5:12—16	
	Капернаһум	Ифлич инсана шәфа верир	9:1—8	2:1—12	5:17—26	
	Капернаһум	Маттаны чағырыр; веркијыганларла гонаглыгда	9:9—17	2:13—22	5:27—39	
	Јәһудеја	Јәһудеја синагогларында тәблиг едир			4:44	

Заман	Мәкан	Һадисә	Матта	Марк	Лука	Јәһја
31-чи ил, Пасха	Јерусәлим	Бајрамда иштирак едир; бир адама шәфа верир; фәрисејләри иттиһам едир				5:1—47
	Јерусәлимдән гајыдаркән(?)	Шакирдләри шәнбә күнү сүнбүл дәрирләр	12:1—8	2:23—28	6:1—5	
	Галилеја; Галилеја көлү	Шәнбә күнү бир адамын әлини сағалдыр; көлүн саһилинә кедир; хәстәләрә шәфа верир	12:9—21	3:1—12	6:6—11	
	Капернаһум	12 шакирд һәвари сечилир		3:13—19	6:12—16	
	Капернаһум јахынлығында	Дағүстү тәблиғ	5:1—7:29		6:17—49	
	Капернаһум	Јүзбашынын нөкәринә шәфа верир	8:5—13		7:1—10	
	Наин	Дул гадынын оғлуну дирилдир			7:11—17	
	Галилеја	Һәбсдә олан Јәһја өз шакирдләрини Исанын јанына көндәрир	11:2—19		7:18—35	
	Галилеја	Бәзи шәһәрләри мәәммәт едир; һәгигәт руһани көрпәләрә ачылыр; пашат бојундуруг	11:20—30			
	Галилеја	Күнаһлы гадын онун ајагларына јаг төкүр; борчлулар һаггында мәсәл			7:36—50	
	Галилеја	12 һәвари илә бирликдә Галилејаја икинчи тәблиғ сәфәри			8:1—3	
	Галилеја	Чинә тутулмуш адамы сағалдыр; Беелзебубла әлбир олмагда күнаһландырылыр	12:22—37	3:19—30		
	Галилеја	Мирзәләр вә фәрисејләр әламәт тәләб едирләр	12:38—45			
	Галилеја	Мәсиһин шакирдләри онун јахын гоһумларыдыр	12:46—50	3:31—35	8:19—21	
	Галилеја көлү	Әкинчи, алаг отлары һагда мәсәлләр, башга мәсәлләр; онларын изаһы	13:1—53	4:1—34	8:4—18	
	Галилеја көлү	Көлүн о бири тајына үзәркән фыртынаны сакитләшдирир	8:18, 23—27	4:35—41	8:22—25	
	Гадара, Галилеја көлүнүн чәнуб-шәрг тәрәфи	Чинә тутулмуш ики адамы сағалдыр; чинләр донузлара кирирләр	8:28—34	5:1—20	8:26—39	
	Чох күман Капернаһум	Јаирин гызыны дирилдир; бир гадына шәфа верир	9:18—26	5:21—43	8:40—56	
	Капернаһум(?)	Ики кор адамы вә чинә тутулмуш бир лал адамы сағалдыр	9:27—34			

	Назарет	Бөјүдүү шәһәрә јенидән кәлир, јенә дә гәбул едилмир	13:54—58	6:1—6		
	Галилеја	Галилејаја үчүнчү сәфәри, шакирдләрини тәблиғә көндәрмәклә фәалијјәтини кенишләндирир	9:35—11:1	6:6—13	9:1—6	
	Тибериада	Вәфтизчи Јәһјанын бојну вурулур; Һирод күнаһыны дәрк едиб горхуја дүшүр	14:1—12	6:14—29	9:7—9	
32-чи ил, Пасхаја бир нечә күн галмыш (Јәһ 6:4)	Капернаһум (?); Галилеја көлүнүн шимал-шәрг тәрәфи	Һәвариләр тәблиғ хидмәтиндән гајыдырлар; 5 000 адамы једиздириб дојурур	14:13—21	6:30—44	9:10—17	6:1—13
	Галилеја көлүнүн шимал-шәрг тәрәфи; Кеннесарет	Исаны падшаһ етмәк чәһди; о, көлүн үзәри илә кедир; хәстәләрә шәфа верир	14:22—36	6:45—56		6:14—21
	Капернаһум	«Һәјат чөрәји» олдуғуну билдирир; шакирдләрин чоху ону тәрк едир				6:22—71
32-чи ил, Пасхадан сонра	Чох күман Капернаһум	Аллаһын Кәламыны позан адәтләр	15:1—20	7:1—23		7:1
	Финикија; Декапол	Сур вә Сидон јахынлығында; сонра Декапол; 4 000 адамы једиздириб дојурур	15:21—38	7:24—8:9		
	Магадан	Садукејләр вә фәрисејләр јенә әламәт тәләб едирләр	15:39—16:4	8:10—12		
	Галилеја көлүнүн шимал-шәрг тәрәфи; Бетсајда	Фәрисејләрин мајасындан хәбәрдар едир; кор адамы сағалдыр	16:5—12	8:13—26		
	Филиппи Гејсәријјәси	Иса Мәсиһдир; өз өлүмүнү вә дириләчәјини пејгәмбәрлик едир	16:13—28	8:27—9:1	9:18—27	
	Чох күман Хермон дағы	Петер, Јәһја вә Јагубун гаршысында көрүнүшү дәјишир	17:1—13	9:2—13	9:28—36	
	Филиппи Гејсәријјәси	Шакирдләринин сағалда билмәдији чинә тутулмуш адамы сағалдыр	17:14—20	9:14—29	9:37—43	
	Галилеја	Өз өлүмүнү вә дириләчәјини тәкрарән пејгәмбәрлик едир	17:22, 23	9:30—32	9:43—45	
	Капернаһум	Верки өдәмәк үчүн мөчүзәви јолла пул тәмин едир	17:24—27			
	Капернаһум	Падшаһлыгда ән бөјүк шәхс; башгаларынын тәгсиринә нечә јанашмалы; мәрһәмәт	18:1—35	9:33—50	9:46—50	
	Галилеја; Самарија	Чардаглар бајрамына кетмәк үчүн Галилејадан чыхыр; мүгәддәс хидмәти ичра етмәк үчүн һәр шеји бир кәнара гојмаг	8:19—22		9:51—62	7:2—10

Заман	Мәкан	Һадисә	Матта	Марк	Лука	Јәһја
		Исанын Јәһудејада сонракы хидмәти				
32-чи ил, Чардаглар бајрамы	Јерусәлим	Иса Чардаглар бајрамында халга тәлим верир				7:11—52
	Јерусәлим	Бајрамдан сонра тәлим верир; кор адамы сағалдыр				8:12—9:41
	Чох күман Јәһудеја	70 шакирдини тәблигә көндәрир; онлар гајыдыб баш верәнләри данышырлар			10:1—24	
	Јәһудеја; Бетанија	Хејирхаһ самаријалы һаггында һекајәти данышыр; Марта илә Мәрјәмин евиндә			10:25—42	
	Чох күман Јәһудеја	Нүмунәви дуаны тәкрар едир; дүрмадан диләмәк			11:1—13	
	Чох күман Јәһудеја	Сахта иттиһамлары рәдд едир; о нәслин мәһкум олундуғуну көстәрир			11:14—36	
	Чох күман Јәһудеја	Фәрисејләрлә сүфрә архасында, икиүзлүлүјү ифша едир			11:37—54	
	Чох күман Јәһудеја	Аллаһын гајғымызы чәкмәси һаггында тәблиғ; садиг нөкәрбашы			12:1—59	
	Чох күман Јәһудеја	Бели бүкүлү бир гадыны шәнбә күнү сағалдыр; үч мәсәл			13:1—21	
32-чи ил, Һәср етмә бајрамы	Јерусәлим	Иса Һәср етмә бајрамында; хејирхаһ чобан				10:1—39
		Иорданын шәрги; Исанын сонракы хидмәти				
	Иордан чајынын о бири тајы	Бир чохлары Исаја иман кәтирирләр				10:40—42
	Переја (Иордан чајынын о бири тајы)	Јерусәлимә кедәркән шәһәрләрдә, кәндләрдә тәлим верир			13:22	
	Переја	Падшаһлыға нечә кирмәк олар; Һирод гејзләниб; ев тәрк едилир			13:23—35	
	Чох күман Переја	Тәвазөкарлыг; бөјүк зијафәт ахшамы һаггында мәсәл			14:1—24	

	Чох күман Переја	Исанын шакирди олмағын гијмәти			14:25—35	
	Чох күман Переја	Итмиш гојун, итмиш пул сиккәси, итмиш оғул һаггында мәсәлләр			15:1—32	
	Чох күман Переја	Пис нөкәрбашы, варлы илә Лазар һаггында мәсәлләр			16:1—31	
	Чох күман Переја	Әфв вә иман; јарамаз нөкәрләр			17:1—10	
	Бетанија	Иса Лазары дирилдир				11:1—46
	Јерусәлим; Ефраим	Кајафа Исанын әлејһинә мәшвәрәт едир; Иса орадан кедир				11:47—54
	Самарија; Галилеја	Самарија вә Галилејдан кечә-кечә тәлим верир вә хәстәләри сағалдыр			17:11—37	
	Самарија, јахуд Галилеја	Исрар едән дул гадын, фәрисеј вә веркијыған һаггындакы мәсәлләр			18:1—14	
	Переја	Переја бөлкәләрини кәзиб-долашыр; бошанма һаггында тәлим	19:1—12	10:1—12		
	Переја	Ушаглары гәбул едир вә онлара хејир-дуа верир	19:13—15	10:13—16	18:15—17	
	Переја	Варлы чаван; үзүмлүк вә бағбанлар һаггында мәсәл	19:16—20:16	10:17—31	18:18—30	
	Чох күман Переја	Иса үчүнчү дәфә өз өлүмүнү вә дириләчәјини пејғәмбәрлик едир	20:17—19	10:32—34	18:31—34	
	Чох күман Переја	Јагубла Јәһјаја Падшаһлыгда хүсуси јер вермәк хаһиш едилир	20:20—28	10:35—45		
	Јерихо	Јериходан кечәркән ики кор адамы сағалдыр; Заккаја гонаг олур; он мина һаггында мәсәл	20:29—34	10:46—52	18:35—19:28	
		Исанын Јерусәлимдә сон хидмәти				
8 нисан, 33-чү ил	Бетанија	Пасхаја алты күн галмыш Бетанијаја кәлир				11:55—12:1
9 нисан	Бетанија	Чүзамлы Шимонун евиндә гонаглыг; Мәрјәм Исанын башына јаг төкүр; јәһудиләр Иса илә Лазара бахмаға кәлирләр	26:6—13	14:3—9		12:2—11

Заман	Мәкан	Һадисә	Матта	Марк	Лука	Јәһја
9 нисан (*давамы*)	Бетанија—Јерусәлим	Мәсиһ тәнтәнә илә Јерусәлимә дахил олур	21:1—11, 14—17	11:1—11	19:29—44	12:12—19
10 нисан	Бетанија—Јерусәлим	Барсыз әнчир ағачыны ләнәтләјир; мәбәди икинчи дәфә тәмизләјир	21:18, 19, 12, 13	11:12—17	19:45, 46	
	Јерусәлим	Бөјүк каһинләр вә мирзәләр Исаны өлдүрмәк үчүн һијлә гурурлар		11:18, 19	19:47, 48	
	Јерусәлим	Јунанларла сөһбәт; јәһудиләрин имансызлығы				12:20—50
11 нисан	Бетанија—Јерусәлим	Барсыз әнчир ағачы гурујуб	21:19—22	11:20—25		
	Јерусәлим, мәбәд	Мәсиһин һакимијјәти һаггында суал; ики оғул һаггында мәсәл	21:23—32	11:27—33	20:1—8	
	Јерусәлим, мәбәд	Пис бағбанлар, тој зијафәти һаггында мәсәлләр	21:33—22:14	12:1—12	20:9—19	
	Јерусәлим, мәбәд	Верки, дирилмә, әмрләр һаггында мәкрли суаллар	22:15—40	12:13—34	20:20—40	
	Јерусәлим, мәбәд	Мәсиһин һарадан олдуғуну сорушур, суалы чавабсыз галыр	22:41—46	12:35—37	20:41—44	
	Јерусәлим, мәбәд	Мирзәләри вә фәрисејләри тәнгид атәшинә тутур	23:1—39	12:38—40	20:45—47	
	Јерусәлим, мәбәд	Дул гадынын атдығы пул		12:41—44	21:1—4	
	Зејтун дағы	Јерусәлимин дағылачағы һагда пејғәмбәрлик; Исанын иштиракы; дөврүн сону	24:1—51	13:1—37	21:5—38	
	Зејтун дағы	Он гыз, талантлар, гојун вә кечи һаггында мәсәлләр	25:1—46			
12 нисан	Јерусәлим	Дин рәһбәрләри Исаны өлдүрмәк үчүн фитнә гурурлар	26:1—5	14:1, 2	22:1, 2	
	Јерусәлим	Јәһуда Исаны сатмаг үчүн каһинләрлә сөзләшир	26:14—16	14:10, 11	22:3—6	
13 нисан (чүмә ахшамы, күнортадан сонра)	Јерусәлимдә вә јахынлығында	Пасхаја һазырлыг	26:17—19	14:12—16	22:7—13	

14 нисан	Јерусәлим	12 һәвари илә пасха јемәјини јејир	26:20, 21	14:17, 18	22:14—18	
	Јерусәлим	Иса һәвариләринин ајагларыны јујур				13:1—20
	Јерусәлим	Јәһуданын хаин олдуғуну ачыглајыр вә јола салыр	26:21—25	14:18—21	22:21—23	13:21—30
	Јерусәлим	11 нәфәрлә Хатирә Кечәсини тәсис едир	26:26—29	14:22—25	22:19, 20, 24—30	[1Кр 11:23—25]
	Јерусәлим	Петерин ону инкар едәчәјини вә һәвариләрин дағылачағыны пејғәмбәрлик едир	26:31—35	14:27—31	22:31—38	13:31—38
	Јерусәлим	Көмәкчи; гаршылыглы мәһәббәт; чәтинликләр; Исанын дуасы				14:1—17:26
	Гетсемани	Иса бағда күчлү изтираб чәкир; Иса әлә верилир вә тутулур	26:30, 36—56	14:26, 32—52	22:39—53	18:1—12
	Јерусәлим	Һанна, Кајафа, Синедрион гаршысында мәһкәмәдә; Петер инкар едир	26:57—27:1	14:53—15:1	22:54—71	18:13—27
	Јерусәлим	Хаин Јәһуда өзүнү асыр	27:3—10		[Һәв 1:18, 19]	
	Јерусәлим	Пилатын, сонра Һиродун вә јенидән Пилатын гаршысында	27:2, 11—14	15:1—5	23:1—12	18:28—38
	Јерусәлим	Пилат ону бурахмаға чәһд етдикдән сонра өлүмә мәһкум едилир	27:15—30	15:6—19	23:13—25	18:39—19:16
(чүмә күнү, күнортадан сонра саат 15:00 радәләри)	Голгота, Јерусәлим	Исанын ишкәнчә дирәји үзәриндә өлүмү вә бунунла бағлы һадисәләр	27:31—56	15:20—41	23:26—49	19:16—30
	Јерусәлим	Исанын чәсәди ишкәнчә дирәјиндән чыхарылыб дәфн едилир	27:57—61	15:42—47	23:50—56	19:31—42
15 нисан	Јерусәлим	Каһинләр вә фәрисејләр сәрдабәјә гаровулчу гојурлар	27:62—66			
16 нисан	Јерусәлим вә әтрафы	Исанын дирилмәси вә о күн баш верәнләр	28:1—15	16:1—8	24:1—49	20:1—25
	Јерусәлим; Галилеја	Иса шакирдләринә дәфәләрлә көрүнүр	28:16—20	[1Кр 15:5—7]	[Һәв 1:3—8]	20:26—21:25
25 иҗјар	Зејтун дағы, Бетанија јахынлығында	Дирилмәсиндән 40 күн сонра көјә галхыр	[Һәв 1:9—12]		24:50—53	

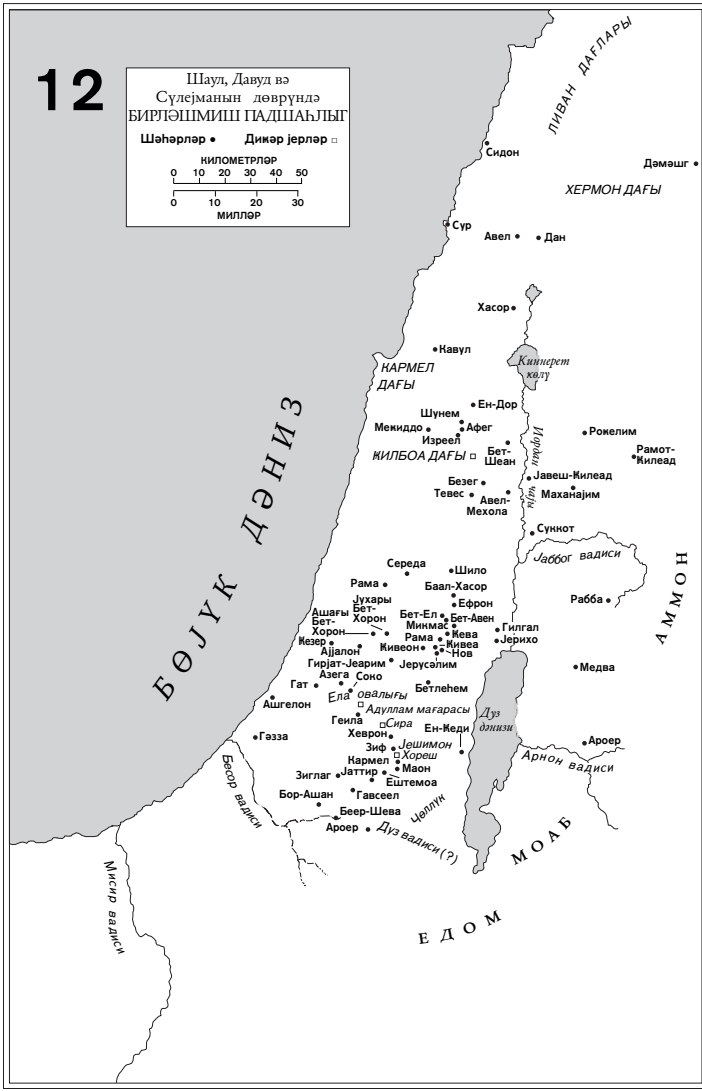
12
Шаул, Давуд вә
Сүлејманын дөврүндә
БИРЛӘШМИШ ПАДШАҺЛЫГ
Шәһәрләр
Дикәр јерләр
КИЛОМЕТРЛӘР
0 10 20 30 40 50
0 10 20 30
МИЛЛӘР
ЛИВАН ДАҒЛАРЫ
Сидон
Дәмәшг
ХЕРМОН ДАҒЫ
Сур
Авел
Дан
Хасор
Кавул
КАРМЕЛ ДАҒЫ
Киннерет көлү
Ен-Дор
Шунем
Мекиддо
Афег
Изреел
Рокелим
Рамот-Килеад
КИЛБОА ДАҒЫ
Бет-Шеан
Иордан јолу
Јавеш-Килеад
Безег
Тевес
Авел-Мехола
Маханајим
Сүнкот
Јаббог вадиси
БӨЈҮК ДӘНИЗ
Середа
Шило
Рама
Баал-Хасор
Ефрон
Рабба
АММОН
Јухары Бет-Хорон
Ашағы Бет-Хорон
Бет-Ел
Бет-Авен
Минмас
Гилгал
Кезер
Рама
Кева
Јерихо
Кивеон
Кивеа
Нов
Аијалон
Гирјат-Јеарим
Јерусәлим
Медва
Азега
Соко
Гат
Бетлеһем
Ела овалығы
Адуллам мағарасы
Ашгелон
Геила
Сира
Дуз дәнизи
Ен-Кеди
Хеврон
Гәзза
Ароер
Зиф
Јешимон
Хореш
Кармел
Маон
Арнон вадиси
Бәсор вадиси
Зиглаг
Јаттир
Ештемоа
Бор-Ашан
Гавсеел
Чөллүн
Беер-Шева
Ароер
Дуз вадиси (?)
МОАБ
Мисир вадиси
ЕДОМ

13
ИСАНЫН ХИДМӘТИ
дөврүндә Фәләстин
Шәһәрләр
Дикәр јерләр
КИЛОМЕТРЛӘР
0 10 20 30 40 50
0 10 20 30
МИЛЛӘР
АБИЛЕНИЈА
Сидон
Дәмәшг
ХЕРМОН ДАҒЫ
Филиппи
Гејсәријјәси
ФИНИКИЈА
Сур
ИТУРЕЈА
ТРАХОНИТ
Птолемаида
ГАЛИЛЕЈА
Хоразин
Капернаһум
Бетсајда
Кана
Галилеја көлү
Тибериада
Назарет
ТАБОР ДАҒЫ
КАРМЕЛ ДАҒЫ
Наин
Гадара
Иорданбоју
Бетанија (?)
Гејсәријјә
Пелла
ДЕКАПОЛ
Салим (?)
Ајнон (?)
Самарија
Сихар (?)
Кераса
КЕРИЗИМ ДАҒЫ
САМАРИЈА
ПЕРЕЈА
Иордан чајы
Јаффа
Ариматеја
Ефраим
Еммаус (?)
Јерихо
Ашдод
Јерусәлим
Бетанија
Бетлеһем
ЈӘҺУДЕЈА
Дуз дәнизи
(Өлү дәниз)
Гәзза
Хеврон
ИДУМЕЈА
ЈӘҺУДЕЈА ЧӨЛЛҮЈҮ
Беер-Шева
БӨЈҮК ДӘНИЗ
ӘРӘБИСТАН
Мисир вадиси

АГИЛЛИК. Агиллик кими тәрчүмә олунан јунан сөзү *епиеикес* һәрфән «күзәштә кедән», һәмчинин «лајигли, мүнасиб, инсафлы, әдаләтли, мүлајим, тәмкинли, үзјола» мәналарыны дашыјыр.

АҒА. Гәдимдә һөрмәтчил вә нәзакәтли мүрачиәт формасы. Иса Мәсиһи Аға кими гәбул етмәк онун мөвгејини танымағы вә итаәткарлыгла онун ардынча кетмәји билдирир.

АҒАНЫН ШАМ ЈЕМӘЈИ. Ағамыз Иса Мәсиһин өлүмү јад едилән јејилән јемәк, јахуд онун өлүмүнү анма мәрасими.

АҒСАГГАЛ. Бу сөз Мүгәддәс Јазыларда әсасән һәр һансы бир ичманын јахуд халғын ән һөрмәтли, мәсул шәхсинә аид едилир. Һәмчинин Бәһј китабында сәмави варлыгларла әлагәдар ишләнир.

АЛЛАҺЫН ОҒЛУ. «Аллаһын Оғлу» ифадәси илк өнчә Мәсиһ Исаја аид ишләнилир. Һәмчинин Аллаһын јаратдығы шүурлу руһани варлыглар, Адәм күнаһ ишләјәнә гәдәр вә Аллаһын әһд бағладығы инсанлар Мүгәддәс Китабда «Аллаһын оғуллары» адланыр. Исраил халғы Аллаһын сечилмиш халғы, Она мәхсус халг олдуғу үчүн Аллаһ ону Өз «өвлады», јахуд оғлу адландырырды.

АМИН. Ибрани дилиндән «доғрудур», «гој белә олсун» мәнасыны верир. Бәһј китабында Иса Мәсиһә верилән бир титул кими «садиг», «етимада лајиг» мәнасында ишләдилир. Һәмчинин луанын јахуд данышығын сонунда тәсдиг кими ишләнир.

БААЛЗЕБУБ. Чинләрин һакими, јахуд һөкмдары олан Шејтанын титулу.

БАШ КАҺИН. Халғы Аллаһын гаршысында тәмсил едән әсас каһин. Баш каһин бүтүн дикәр каһинләрә рәһбәрлик едирди. Јалныз баш каһинин иллә бир күн Ибадәт чадырынын вә сонралар мәбәдин Ән Мүгәддәс јеринә кириб, халғын күнаһларынын бағышланмасы үчүн кәсилмиш гурбанын ганыны кәтирмәјә ихтијары вар иди.

БАШ МӘЛӘК. Һәрфи мәнасы «мәләкләрин башчысы». Адындан көрүндүјү кими, бу титулу јалныз бир шәхс дашыја биләр. Бу баш мәләјин ады Микајыллдыр.

БӨЈҮК КАҺИНЛӘР. Гәдим Исраилдә бөјүк каһинләр чохсајлы бир груп тәшкил едир вә бөјүк нүфуз саһиби идиләр. Бу група баш каһинин өзү, мүәјјән сәбәбләрә көрә вәзифәләриндән азад едилмиш сабиг баш каһинләр, онларын роһумлары, һәмчинин 24 каһин дәстәсинин башчылары дахил иди.

БҮТПӘРӘСТЛИК. Пәрәстиш едилән һәр һансы бир шеј бүтүдүр. Бүт мадди јахуд хәјали бир објектин тәсвири ја да рәмзи ола биләр. Бүтпәрәстләр пәрәстиш етдикләри објектә ситајиш едир, тапынырлар.

ВӘФТИЗ. Һәрфи мәнасы «суја батырмаг, салмаг». Мәсиһчинин суда вәфтизи, јахуд суја батырылыб чыхарылмасы онун Иса Мәсиһ васитәсилә Јеһова Аллаһын ирадәсини јеринә јетирмәк үчүн өзүнү гејри-шәртсиз, бүтөвлүклә һәср етмәсинин рәмзидир. Мүгәддәс Јазыларда һәмчинин Јәһјанын етдији вәфтизин, мүгәддәс руһла едилән вәфтизин, одла едилән вәфтизин вә дикәр вәфтизләрин ады чәкилир.

ВӘҺДӘТ. Бирлик, бүтөвлүк. Мәсиһлә вәһдәтдә олмаг онунла бирлик ичиндә олмаг, ејни амала хидмәт етмәк мәнасыны дашыјыр.

ГОЈУНЛАР. Мүгәддәс Јазыларда Јеһованын халғы адәтән мәсум (күнаһсыз), өзүнү мүлафиә едә билмәјән гојунларла мүгајисә едилир. Иса Мәсиһ дә өз ардычылларыны итаәткар, јумшаг хасијјәтли гојунлара бәнзәдирди.

ГУРБАНҚАҺ. Һәгиги Аллаһа, јахуд јалан аллаһлара ибадәтдә гурбан кәсмәк вә ја бухур јандырмаг үчүн истифадә едилән тикили.

ДАН УЛДУЗУ. Күнәш доғмаздан өнчә шәрг тәрәфдән үфүглә көрүнән сонунчу улдуз. Јени күнүн башланмасыны хәбәр верир.

ЕПИКҮРЧҮЛӘР. Гәдим јунан философу Епикүрүн (б. е. ә. 341—270) ардычыллары. Онлар инанырдылар ки, һәјатын мәнасы һәзз вә фираванлыг ичиндә јашамагдан ибарәтдир. Епикүрчүләр өзләринин «кәлин јејәк вә ичәк, чүнки сабаһ өләчәјик» фәлсәфәси илә мәсиһчиләрин јајдығы дирилмә тәлимини инкар едирдиләр.

ӘЛЛИНЧИ ҚҮН. Бичин бајрамынын (Чых 23:16), јахуд Һәфтәләр бајрамынын (Чых 34:22) Јунан Јазыларындакы еквиваленти. Бу бајрам Нисанын 16-дан әлли күн сонра гејд олунмалы иди. Јәһуди тәгвиминә көрә Сиван ајынын 6-на дүшүр.

ӘН МҮГӘДДӘС ЈЕР. Чадырын, сонралар исә мәбәдин дахили отағы. Һәмчинин «Мүгәддәс-

ләр Мүгәддәси» адланыр. Әһд сандығы бу отагда гојулмушду.

ӘҺД САНДЫҒЫ. Чадырын вә сонрадан Сүлејманын тикдији мәбәдин «Ән Мүгәддәс јер» адланан отағында гојулмуш мүгәддәс сандыг. Јеһованын көстәриши вә лајиһәси үзрә дүзәлдилмишди. Ичиндә, әсасән, «Он Әмр» јазылмыш ики даш китабә вар иди.

ИБЛИС. Јунан Јазыларында Шејтаны тәсвир етмәк үчүн она верилмиш титул. Мәнасы «бөһтанчы» демәкдир. Јеһоваја, Онун Кәламына вә мүгәддәс адына шәр атыб, Ону јаландан иттиһам едән баш бөһтанчы оллуғу үчүн Шејтана Иблис ады верилиб.

ИНИКАС. Һәр һансы бир инсанын јаһуд әшјанын там бәнзәри, сурәтин суда, јаһуд күзкүдәки әкси. Аллаһын илкин Оғлу олан Иса Атасынын шәхсијјәтини там әкс етдирдији үчүн Онун иникасыдыр.

ИНСАН ОҒЛУ. Иса Мәсиһә аид ишләнән бу ифадәјә Инчилдә тәхминән 80 дәфә раст кәлинир. Бу титул көстәрир ки, Иса Даниел 7:13, 14 ајәләриндәки пејгәмбәрлији јеринә јетирәчәк. Ибрани Јазыларында бу ифадә Јәзекелә вә Даниелә аид ишләниб, пејгәмбәрликләрин мәнбәји Аллаһ-Таала илә мүгајисәдә онларын ади инсан олдуғуну вурғулајыр. Иса бу титулу өзүнә аид етмәклә јер үзүндә јашајаркән Аллаһын Оғлунун инсан чилдинә кирмиш мәләк јох, сөзүн әсил мәнасында инсан олдуғуну көстәрирди.

ЈАНДЫРМА ГУРБАНЫ. Инсанын көнүллү сурәтдә Аллаһа бүтөвлүклә тәслим етдији гурбан. Јандырма гурбаны кими, адәтән өкүз, гоч, тәкә (еркәк кечи), гумру гушу, јаһуд көјәрчин баласы кәтирилиб бүтөвлүкдә одда јандырылырды.

КАҺИН. Каһинләр Леви гәбиләсиндән, Һарун нәслиндән олуб әввәл чадырда, сонралар исә мәбәддә гурбан мәрасимләрини ичрә елир, халг гаршысында Аллаһы тәмсил едир, онлара Аллаһ һагтында билик верир вә Онун ганунларыны өјрәдирдиләр. Онлар ејни заманда Аллаһ гаршысында халғы тәмсил едир, халғдан өтрү Аллаһа дуалар едирдиләр.

КЕРУВ. Јүксәк мөвгe тутан, мүәјјән тапшырыглары јеринә јетирән вә серафлардан мөвгечә фәргләнән сәмави варлыг, мәләк.

КӘФФАРӘ. Һәрфи мәнасы «өртмәк» јаһуд «әвәзини вермәк».

КӘФФАРӘ ГАПАҒЫ. Әһд сандығынын гапағы. Кәффарә күнүндә баш каһин күнаһларын бағышланмасындан өтрү кәтирилмиш гурбанын ганыны әһд сандығынын габағында чиләјирди.

ЛҮТФ. Лүтф тәмәннасыз һәдијјәдир, инсанын газанмадығы, лајиг олмадығы һалда Аллаһын она көстәрдији мәрһәмәт, илтифатдыр.

МАННА. Исраиллиләрин сәһрада долашдыглары 40 ил мүддәтиндә једикләри әсас јемәк. Јеһова халғыны мөчүзәви сурәтдә бу гида илә тәмин елдири. Манна сәһәрләр јердә пејда олурду. Ону јығыб үјүдүр јаһуд һәвәнкдәстәдә дөјүрдүләр. Маннаны гајнадыб сыјыг бишириб, ја да көкә дүзәлдирдиләр. Бу күн мөвчуд олан гида нөвләриндән һеч бири Мүгәддәс Китабда верилән тәсвирә үјғун кәлмир.

МӘБӘД. Исраиллиләрин ибадәт ајинләринин вә мәрасимләринин ичрә олундуғу мүгәддәс бина. Мәбәд Јерусәлимдә јерләширди. Илк мәбәд Сүлејман падшаһ тәрәфиндән тикилмишди. Сонунчу мәбәд ерамызын 70-чи илиндә ромалылар тәрәфиндән дағыдылмышдыр.

МӘЗМУР. Аллаһы мәдһ етмәк үчүн охунан нәғмә. Мәзмурлар үчүн мусиги бәстәләнирди. Јеһоваја ибадәт едәнләр, һәмчинин Јерусәлимдәки мәбәдә ибадәт үчүн кәләнләр мәзмур охујурдулар.

МӘСИҺ. Ибрани сөзү *машиаһ* «мәсһ едилмиш» демәкдир. Јунан гаршылығы Христос.

МӘСИҺИН ӘЛЕЈҺДАРЫ. Јунанчадан һәрфи мәнасы «Мәсиһә гаршы чыхан, әкс едән». Мүгәддәс Јазыларда бу ифадә Исанын Мәсиһ олдуғуну инкар едәнләрә, јаһуд Исанын Аллаһын Оғлу олмадығына вә «чисмани бәдәндә» кәлмәдијини иддиа едәнләрә бағлы ишләдилир (2Јәһ 7). Үмумијјәтлә, Мәсиһин әлејһдары дедиклә Мәсиһә гаршы чыхан, јаландан өзүнү Мәсиһ, јаһуд онун нүмајәндәси адландыран, һәмчинин Аллаһын Кәламында Мәсиһ һагда дејилән сөзләри инкар едән бүтүн адамлар нәәрдә тутулур.

МӘСИҺЧИ. Иса Мәсиһин давамчысы, онун гојдуғу тәлимләрә риајәт едән адам.

МӘСҺ ЕТМӘК. Һәрфи мәнасы «һәр һансы бир әшјанын, јаһуд инсанын үстүнә јаг төкмәк вә ја јаг сүртмәк». Гәдимдә ибраниләр падшаһларын вә каһинләрин башына јаг төкмәклә онларын рәсмән вәзифәјә кечдијини тәсдиг едирдиләр. Аллаһ тәрәфиндән мүәјјән вәзифәјә тәјин едилмиш адамлара вә Аллаһын руһани оғуллары олмаг үчүн мүгәддәс руһла мәсһ олунанларла әлагәдар «мәсһ олунмуш» ифадәси ишләнилир.

МИРЗӘ. Ибрани Јазыларыны үздән көчүрән адам, көчүрүчү. Исанын күнләриндә «мирзә» сөзү Гануна јахшы бәләд олан зијалылар синфинин үзвләринә дејилирди.

МҮГӘДДӘС ЈЕР. Чадырын, сонрадан мәбәдин ичиндәки ики отагдан ән бөјүјү. «Мүгәддәс јер»-дә гызыл чыраг, бухур јандырмаг үчүн гызыл гурбанкаһ, үстүнә тәгдим чөрәкләри гојулмуш маса вә гызыл габ-гачаг вар иди.

МҮГӘДДӘСЛӘР. Јунан Јазыларында «мүгәддәсләр» сөзү јени әһд васитәсилә пакланмыш, Иса Мәсиһин ахыдылмыш ганы, јәни «әһд ганы» сајәсиндә Аллаһа хүсуси хидмәт үчүн ајырылмыш вә Онунла јахын мүнасибәтдә олан инсанлара аиддир. Мүгәддәсләр дејиләндә Мәсиһлә һәмварис олачаг адамлар нәзәрдә тутулур. Мәсиһин руһани гардашлары Јунан Јазыларында «мүгәддәсләр» адланыр.

МҮГӘДДӘС РУҺ. Өз ирадәсини јеринә јетирмәк үчүн Аллаһын истифадә етдији көзәкөрүнмәз фәал гүввә. Аллаһ Өз мүгәддәс руһу сајәсиндә физики сәманы, Јери вә бүтүн чанлылары јарадыб.

МҮГӘДДӘС ХИДМӘТ. Аллаһа ибадәтлә бирбаша әлагәдар олан иш, јахуд хидмәт.

НӘЗАРӘТЧИ. Нәзарәтчи дејәндә, үмумијјәтлә, инсанлара вә ја мүәјјән мәсәләләрә нәзарәт едән, јохлајан, инсанлара баш чәкән, тәјинат верән адам нәзәрдә тутулур. Мәсиһчи јығынчағында ағсаггаллар нәзарәтчи ролуну ичра едирләр, онларын әсас вәзифәси јығынчаг үзвләринә нәзарәт етмәкдән, онлары Аллаһын сүрүсү дахилиндә горумагдан ибарәтдир.

ӨНДӘР. Јахуд «башчы», «рәһбәр». Иса Мәсиһә верилмиш бу титул әбәди һәјата говушмаг үчүн онун јеканә васитәчи олдуғуна ишарә едир.

ПАСХА. Пасха бајрамы исраиллиләр Мисирдән чыхан күнүн ахшамы тәсис едилмишди. Бу бајрамда исраиллиләрин Мисирдән гуртулушу вә Јеһованын мәләји мисирлиләрин илкин өвладларыны мәһв едәркән онларын өвладларыны өлдүрмәдији јад едилир. Пасха бајрамы биринчи дәфә ерамыздан әввәл 1513-чү илдә Абиб ајынын (сонрадан бу ај Нисан ајы адланмаға башлады) он дөрдү, ај бәдрләнәндә гејд едилмишди. Сонрадан бу бајрам һәр ил гејд олунурду.

ПЕЈҒӘМБӘРЛИК. Аллаһын илһамландырдығы хәбәр. Аллаһын ирадәсинин вә нијјәтинин ачыгланмасы. Пејғәмбәрликләр Аллаһдан илһам алараг сөјләнилән ибрәт дәрсләри, Аллаһын әмринин вә ја һөкмүнүн ифадәси, јахуд кәләчәкдә олачаг һадисәләрин бәјан едилмәси формасында олур.

ПОЗҒУН ДАВРАНЫШ. Һакимијјәтә, ганунлара вә чәмијјәтдә бәргәрар олан нормалара гаршы һәјасыз, һөрмәтсиз, сајмазјана мүнасибәт бәсләјәрәк Аллаһын ганунларынын кобудчасына позулмасы. Бурада сөһбәт садәчә пис давранышдан кетмир.

САДУКЕЈЛӘР. Јәһудиләрин көркәмли дини тәригәти. Садукејләр Синедрионун үзвү олмагла јанашы, һәмчинин каһинлик дә едирдиләр.

СӘРДАБӘ. Өлүләри дәфн етмәк үчүн гајада ојулмуш вә ја дашдан тикилмиш отаг.

СИНАГОГ. Сөзүн мәнасы «јығышмаг» олуб, әксәр ајәләрдә јәһудиләрин дуа етмәк вә Мүгәддәс Јазылары охумаг үчүн јығышдыглары јери билдирир.

СИНЕДРИОН. Јәһудиләрин Јерусәлимдә јерләшән али мәһкәмәси. Исанын күнләриндә бу али мәһкәмә баш каһин, сабиг баш каһинләр, баш каһинин аилә үзвләри, ағсаггаллар вә мирзәләр дә дахил олмагла јетмиш бир үзвдән ибарәт иди. Синедрионун мүлки, инзибати вә дини мәсәләләри һәлл етмәк ихтијары вар иди.

СПИРИТИЗМ. Спиритизм кими тәрчүмә олунмуш јунан сөзү *фармакиа* һәрфән «наркотик маддәләрә алудәчилик» демәкдир. Кечмишдә чадукәрликлә мәшғул оланлар вә чинләрдән хүсуси күч диләјәнләр наркотик маддәләрдән истифадә етдикләри үчүн фармакиа сөзү спиритизмлә бағлы ишләнмәјә башлады. Спиритизмлә мәшғул оланлар инсан өләндән сонра онун бәдәниндән көзәкөрүнмәз бир варлығын, руһун чыхмасына вә бу руһун дириләрлә медиум (васитәчи) васитәсилә үнсијјәт етдијинә инанырлар.

СТОИКЛӘР. Ерамыздан әввәл тәхминән 300-чү илләрдә јашамыш јунан философу Китионлу Зенонун тәсис етдији фәлсәфи мәктәбин ардычыллары. Стоикләр дәрд–гәмә вә севинчә гаршы ифрат емосијалардан узаг олараг тәбиәтлә һәмаһәнк јашамағы тәблиғ едирдиләр. Аллаһын шәхсијјәт олдуғуну гәбул етмир, һәр шејин, о чүмләдән инсан руһунун да шәхссиз бир илаһи гүввәдән кәлдијини иддиа едирдиләр. Епикүрчүләр кими, стоикләр дә мәсиһчиләрин тәблиғ етдији дирилмәјә инанмырдылар.

ТӘГДИМ ЧӨРӘКЛӘРИ. Чадырын вә ја мәбәдин «Мүгәддәс јер» адланан отағында масанын

үстүнә гојулан он ики чөрәк. Һәр шәнбә чөрәкләри дәјишиб тәзәләјирдиләр.

ТӘРИГӘТ. Һаким диндән ајрылмыш дини ичма, өз тәлим вә еһкамларына јарадыб онлара әмәл едән инсан групу.

ТӨВБӘ. «Төвбә етмәк» фели «кечмишдә едилмиш һәр һансы бир һәрәкәтә көрә пешман олуб дүшүнчәни дәјишмә» мәнасыны дашыјыр. Мүгәддәс Китабда «төвбә етмәк» дејиләндә инсанын кечмиш һәјат тәрзинә, јанлыш һәрәкәтләринә вә етмәдији јахшы ишләрә көрә үрәкдән тәәссүфләниб пешман олмасы вә дүшүнчә тәрзини дәјишмәси нәзәрдә тутулур.

ФӘРИСЕЈЛӘР. Ерамызын биринчи әсриндә фаалијјәт көстәрән көркәмли јәһуди тәриғәти. Фәрисејләр Синедрионун үзвү олуб Мусанын ганунуна әлавә едилмиш јәһуди әнәнәләринә чидди риајәт едирдиләр.

ФИДЈӘ. Киров көтүрүлмүш, јахуд әсир алынмыш адамы азад етмәк үчүн өдәнилән пул, мәбләғ. Бу сөз өзүнә «ујғунлуг, бәрабәрлик, там әвәз» мәнасыны дахил едир.

ХӘДИМ. Һәрфи мәнасы «ахталанмыш киши». Хәдимләр әлдәтән сарај һәрәмханаларында падшаһ арвадларына вә дикәр гадынлара нәзарәт вә хидмәт едирдиләр. Бу сөз падшаһ сарајында хидмәт едән ахталанмамыш мәмурлара да аид ишләнилирди.

ХИДМӘТИ КӨМӘКЧИ. «Хидмәтчи» мәнасыны дашыјан јунан сөзү *диаконос* хүсуси мәна кәсб едиб јығынчаг илә әлагәдар ишләнилир. Хидмәти көмәкчиләр јығынчаг әгсагталларына көмәк едир, јығынчагда мәсул вәзифәләри ичра едирдиләр.

ХОШ ХӘБӘР. Аллаһын Падшаһлығы вә Иса Мәсиһә иман сајәсиндә хиласа чатмаг һаггындакы хәбәр.

ҺАР-МАКЕДОН. Мәнасы «Мекидло дағы». Һар-Македон мүһарибәси кәләчәкдә бүтүн јер үзүндә баш верәчәк мүһарибәни, Јеһованын тәјин етдији Падшаһ Иса Мәсиһин Аллаһын дүшмәнләрини мәһв едәчәји мүһарибәни биллдирир.

ҺӘВАРИ. Һәрфи мәнасы «көндәрилмиш». Әсас етибарилә, Исанын шәхсән сечиб өз нүмајәндәси вәзифәсинә тәјин етдији 12 нәфәрә аид едилир.

ҺИРОДУН АРДЫЧЫЛЛАРЫ. Ромалыларын идарәчилији алтында Јәһудејада һөкмдарлыг едән Һиродлар сүлаләсинин тәрәфдарлары олан јәһуди фиргәси, партија. Иса Мәсиһ јер үзүндә хидмәт етдији вахт бу сүлаләјә Һирод Антипа башчылыг едирди.

ҺӨКМ КҮНҮ. Мүәјјән груп инсанлары, милләтләри вә ја үмумиликдә бәшәријјәти чавабдеһлијә чағырмаг үчүн Аллаһын тәјин етдији хүсуси «күн» вә ја вахт кәсији. Һөкм күнүндә артыг өлүмә мәһкум едилмиш адамлар үзәриндә һөкм ичра олуначаг, дикәрләринә гуртулуш вә әбәди һәјат вериләчәк.

ЧАДЫР. Мәбәд тикилмәздән әввәл Исраил каһинләри сәјјар чадырда ибадәт едирдиләр.

ЧОБАН. Мүгәддәс Јазыларда Јеһова гојунларынын, јәни халғынын гајғысына галан чобанла мүгајисә олунур. Иса чәкдији бир мәсәлдә өзүнү «хејирхаһ чобан» адландырмышды. Мүгәддәс Китабда «чобан» сөзү бәзән исраиллиләрин садиг вә ја вәфасыз һакимләринә вә рәһбәрләринә аид ишләдилир.

ЧУЛ. Кечи гылындан тохунма түнд рәнкли парча. Чулу адәтән матәм вахты кејинирдиләр.

ЧИНЛӘР. Фөвгәлтәбии күчә малик олан, көзә көрүнмәз шәр руһани варлыглар. Бу варлыглар Нуһун күнләриндә итаәтсизлик едиб Шејтанын Јеһоваја гаршы галдырдығы үсјана гошуллдулар.

ШЕЈТАН. Ибрани дилиндә шејтан «әлејһдар, дүшмән» мәналарыны дашыјыр. Бу сөз Мүгәддәс Китабда Аллаһын әсас дүшмәнинә аид ишләдилир.

ШӘНБӘ. Шәнбә сөзү ибрани дилиндән «истираһәт етмәк, гуртармаг, дајандырмаг» фелиндән дүзәлмә исимдир. Мусаја верилмиш гануна әсасән шәнбә системинә һәфтәлик шәнбә, ил әрзиндә хүсуси күнләр, једдинчи вә әллинчи ил шәнбәләри дахил иди. Јәһудиләрдә һәфтә базар күнүндән башлајырды, буна көрә дә онларын тәгвиминә әсасән шәнбә күнү һәфтәнин једдинчи күнүнә дүшүрдү. Јәһуди шәнбәси мүасир тәгвимлә көтүрәндә бешинчи күн күнбатандан башлајыб алтынчы күн күнбатанадәк давам едирди. Шәнбә күнүндә Аллаһын көстәришинә әсасән јәһудиләр күндәлик ишләриндән истираһәт едирдиләр. Шәнбә Јеһова илә Исраил оғуллары арасында бир рәмз иди. Ерамызын биринчи әсриндә шәнбә һаггындакы гануна бир чох кәрәксиз гајдалар вә көстәришләр әлавә едилмишди.

ШӘРАБ ТӘГДИМИ. Бу тәгдими дикәр тәгдимләрлә бирликдә кәтирир вә гурбанкаһын үзәринә төкүрдүләр. Павел бу тәгдимдән тәшбеһ кими истифадә едәрәк иман гардашлары уғрунда күчүнү әсиркәмәдән хидмәт етмәјә һазыр олдуғуну көстәрир.

МҮГӘДДӘС КИТАБДАН СӨҺБӘТ МӨВЗУЛАРЫ

(Ибрани Мүгәддәс Јазыларындан ситат кәтирилән аҹәләр азәрбајчанча «Мүгәддәс Китаб»дан көтүрүлмүшлүр.
Дигәр мәнбәләр: КМ — түркчә «Китабы Мукаддес». Ибрани Мүгәддәс Јазыларындакы китабларын гысалтмалары 447-чи сәһифәдә јерләшир.)

1. Алын јазысы, тале

А. Инсанын һәјаты габагчадан мүәјјән едилмир

Аллаһын нијјәти һөкмән һәјата кечәчәк. ..... Јеш 55:11; Јар 1:28
Инсанын сечим азадлығы вар. ..... Јез 18:21, 23; Гал 6:7
Вахт вә тәсадүф. ..... Ваиз 9:11
Аллаһ инсаны ибадәт мәсәләсиндә
сечим етмәјә дәвәт едир. ..... Ган 30:19, 20; Флп 2:12

2. Ахыр күнләр

А. «Дүнјанын сону» нә демәкдир

Бу дөврүн сону. ..... Мт 24:3; 2Пт 3:5—7; Мр 13:4
Јер күрәсинин јох, пис дөврүн сону. 1Јәһ 2:17
Мәһв едилмәдән әввәл «сонун вахты» башлајыр. ..... Мт 24:14
Салеһләр гуртулур; сонра јени дүнја башланыр. ..... 2Пт 2:9; Бәһ 7:14—17

Б. Ахыр күнләрин әламәтләринә гаршы мүнасибәтдә ојаг олмаг лазымдыр

Аллаһ әламәтләри бизә бәләдчи кими вериб. ..... 2Тм 3:1—5; 1Слк 5:1—4
Дүнја әламәтләрин чиддилијини анламыр. ..... 2Пт 3:3, 4, 7; Мт 24:39
Аллаһ кечикмир, хәбәрдарлыг верир. 2Пт 3:9
Ојаг дурмаг, чидди мүнасибәт мүкафатландырылыр. ..... Лк 21:34—36

3. Бајрамлар, ад күнләри

А. Илк мәсиһчиләр ад күнләрини, Милад бајрамыны гејд етмирдиләр

Һәгиги Аллаһа ибадәт етмәјәнләр гејд едирдиләр. ..... Јар 40:20; Мт 14:6
Исанын өлүм күнүнү јад етмәк лазымдыр. ..... Лк 22:19, 20; 1Кр 11:25, 26
Мәсиһчиләрә кеф мәчлисләриндә
иштирак етмәк јарашмаз. ..... Ром 13:13; Гал 5:21; 1Пт 4:3

4. Вәфтиз

А. Мәсиһчи олмаг үчүн тәләбдир

Иса нүмунә гојду. ..... Мт 3:13—15; Ибр 10:7
Өзүнү инкар етмәнин, јахуд
һәср олунманын символудур. ..... Мт 16:24; 1Пт 3:21
Инсан кифајәт гәдәр јеткин,
өјрәнмәк габилијјәтиндә олмалыдыр. ..... Мт 28:19, 20; Һәв 2:41
Вәфтиз бүтүнлүклә суја батырылмагла едилир. ..... Һәв 8:38, 39; Јәһ 3:23

Б. Күнаһлары јумур

Иса күнаһларындан
тәмизләнмәк үчүн вәфтиз олунмады. 1Пт 2:22; 3:18
Исанын ганы күнаһлары јујур. 1Јәһ 1:7

5. Ган

А. Ган көчүрмә, ганын мүгәддәслијини ләкәләјир

Нуһа дејилмишди: ган мүгәддәсдир, ган һәјатдыр. ..... Јар 9:4, 16
Ганун әһдинә әсасән ганы гидада
истифадә етмәк гадаған олунурду. ..... Лев 17:14; 7:26, 27
Бу гадаға тәкрарән мәсиһчиләрә дә верилди. ..... Һәв 15:28, 29; 21:25

Б. Һәјаты хилас етмәк арзусу Аллаһын ганунунун позулмасына бәраәт газандырмыр

Итаәткарлыг гурбандан јахшыдыр. ..... 1Шм 15:22; Мр 12:33
Өз һәјатыны Аллаһын ганунундан
үстүн тутмаг мәһведичидир. ..... Мр 8:35, 36

6. Гуртулуш

А. Гуртулушу Аллаһ Исанын фидјә гурбанлығы васитәсилә верир

Һәјат Аллаһын Өз оғлу
васитәсилә вердији бәхшишдир. ..... 1Јәһ 4:9, 14; Ром 6:23
Јалныз Исанын гурбанлығы сајәсиндә гуртулмаг мүмкүндүр. ..... Һәв 4:12
«Өлүм ајағындакы пешманчылыг» әмәлләрлә көстәрилмир. ..... Јаг 2:14, 26
Хилас олмаг үчүн вар-гүввә илә чалышмаг лазымдыр. ... Лк 13:23, 24; 1Тм 4:10

Б. «Бир дәфә гуртулан, һәмишәлик гуртулур» идејасы Мүгәддәс Китаба зиддир

Мүгәддәс руһу алмыш
адам да иман јолундан дөнә биләр. ..... Ибр 6:4, 6; 1Кр 9:27
Хејли исраилли Мисирдән азад едиләндән сонра мәһв олду. ..... Јһд 5
Гуртулуш бир көз гырпымында һасил олмур. ..... Флп 2:12; 3:12—14; Мт 10:22
Керијә дөнәнин вәзијјәти әввәлкиндән дә бетәр олур. 2Пт 2:20, 21

В. «Күтләви гуртулуш» идејасы Мүгәддәс Јазылара зиддир

Бәзиләринин төвбәјә кәлмәси гејри-мүмкүндүр. ..... Ибр 6:4—6
Аллаһ писләрин өлүмүндән хошһалланмыр. ..... Јез 33:11; 18:32
Лакин мәһәббәт һагсызлыға көз јуммаз. ..... Ибр 1:9
Писләр мәһв едиләчәк. ..... Ибр 10:26—29; Вәһј 20:7—15

7. Дикәр динләрлә әлагә

А. Дикәр динләрә гошулмаг Аллаһа мәгбул дејил

Јалныз бир јол вар, бу јол енсиздир
вә ону аз адам тапыр. ..... Еф 4:4—6; Мт 7:13, 14
Јалан тәлимләр инсаны ләкәләјир. ..... Мт 16:6, 12; Гал 5:9
Ајры дурмаг әмр едилир. ..... 2Тм 3:5; 2Кр 6:14—17; Вәһј 18:4

Б. «Бүтүн динләрдә јахшы нә исә вар» бахышы сәһвдир

Бәзиләри чан јандырырлар, амма онларын
сәји Аллаһа мәгбул дејил. ..... Ром 10:2, 3
Пис, јахшыны да корлајыр. ..... 1Кр 5:6; Мт 7:15—17
Јаланчы мүәллимләр мәһвә апарырлар. ..... 2Пт 2:1; Мт 12:30; 15:14
Тәмиз ибадәт мүстәсна сәдагәт тәләб едир. ..... Ган 6:5, 14, 15

8. Дин

А. Јалныз бир һәгиги дин вар

Бир үмид, бир иман, бир вәфтиз. ..... Еф 4:5, 13
Шакирд һазырламаг тапшырығы верилиб. ..... Мт 28:19; Һәв 8:12; 14:21
Бәһрәләриндән танныр. ..... Мт 7:19, 20; Лк 6:43, 44; Јәһ 15:8
Һәмиманлылар арасында мәһәббәт,
јеқдиллик вар. ..... Јәһ 13:35; 1Кр 1:10; 1Јәһ 4:20

Б. Јалан тәлимләри ифша етмәк дүзкүндүр

Иса јалан тәлимләри мүһакимә едирди. ..... Мт 23:15, 23, 24; 15:4—9
Зеһинләри кор оланлары горумаг үчүн бөлә едирди. ..... Мт 15:14
Исанын шакирди олмаг үчүн һәгигәт онлары азад етди. ..... Јәһ 8:31, 32

В. Динин доғру олмадығы сүбут едилирсә, мүтләг ону дәјишмәк лазымдыр

Һәгигәт азад едир; чохларынын јанылдығыны сүбут едир. ..... Јәһ 8:31, 32
Исраиллиләр вә башгалары көһнә
ибадәтләриндән әл чәкдиләр. ..... Јешу 24:15; 2Пд 5:17
Илк мәсиһчиләр бахышларыны дәјишиздиләр. ..... Гал 1:13, 14; Һәв 3:17, 19
Һәвари Павел динини дәјишмишди. ..... Һәв 26:4—6
Бүтүн дүнја алдадылмышдыр;
ағылы јениләшдирмәк лазымдыр. ..... Вәһј 12:9; Ром 12:2

Г. Бүтүн динләрдә јахшы шејләрин олмасы Аллаһын рәғбәтини газандырмыр

Ибадәт нормаларыны Аллаһ тәјин едир. ..... Јәһ 4:23, 24; Јаг 1:27
Аллаһын ирадәсинә мүвафиг кәлмирсә,
јахшы адландырмаг олмаз. ..... Ром 10:2, 3
«Јахшы ишләр» рәдд едилә биләр. ..... Мт 7:21—23
Бәһрәләриндән танныр. ..... Мт 7:20

9. Дирилмә

А. Өләнләр үчүн үмид

Гәбирләрдә оланлар дириләчәкләр. ..... Јәһ 5:28, 29
Исанын дирилмәси буна зәманәт верир. ..... 1Кр 15:20—22; Һәв 17:31
Мүгәддәс руһа гаршы күнаһ ишләјәнләр дирилмәјәчәкләр. ..... Мт 12:31, 32
Иман кәтирәнләрә дирилмә һаггында зәманәт верилиб. ..... Јәһ 11:25

Б. Дирилмә: көјләр һәјаты вә ја јердә јашамаг үчүн

Адәмә көрә һамы өлүр,
Исанын сајәсиндә һәјат алыр. ..... 1Кр 15:20—22; Ром 5:19

Дириләнләр тәбиәтчә фәргли олачаглар. 1Кр 15:40, 42, 44
Иса илә оланлар она бәнзәјәчәкләр. ..... 1Кр 15:49; Флп 3:20, 21
Һөкмранлыг етмәјәнләр јердә јашајачаглар. ..... Вәһј 20:4б, 5, 13; 21:3, 4

10. Дуа

А. Аллаһ һансы дуалары гәбул едир

Аллаһ инсанларын дуаларыны динләјир. ..... Мз 145:18; 1Пт 3:12
Гејри-салеһләр һәјатларында
дәјишиклик етмәсәләр дуалары ешидилмәјәчәк. ..... Јеш 1:15—17
Исанын ады наминә дуа етмәк лазымдыр. ..... Јәһ 14:13, 14; 2Кр 1:20
Дуалар Аллаһын ирадәсинә мүвафиг олмалыдыр. 1Јәһ 5:14, 15
Иман мүтләг лазымдыр. ..... Јаг 1:6—8

Б. Нечә дуа етмәли

Конкрет вахт, дуруш һагда тәләб
гојулмајыб. ..... Ром 12:12; Неһ 2:4; 8:6; 1Слм 17:16; Мр 11:25
Ејни сөзләри тәкрар-тәкрар демәк, рәсмијјәтчилик
мәнасыздыр. ..... Мт 6:7
Үрәкдән вә өз сөзләри илә дуа етмәк лазымдыр. ..... Мз 62:8; 119:145

11. Әлејһдарлыг, тәгиб

А. Нә үчүн мәсиһчиләрә әлејһдарлыг көстәрилир

Исаја нифрәт бәсләјирдиләр; о, билдирмишди ки,
онун давамчыларынын әлејһдарлары олачаг. ..... Јәһ 15:18—20; Мт 10:22
Салеһлик принсипләринә сәдагәтлә
риајәт етмәк дүнјаны мүһакимә едир. 1Пт 4:1, 4, 12, 13
Бу дөврүн аллаһы олан Шејтан Падшаһлығын
әлејһинә чыхыр. 2Кр 4:4; 1Пт 5:8
Мәсиһчи горхмур, Аллаһ она дајаг верир. ..... Ром 8:38, 39; Јаг 4:8

Б. Гадын јол вермәмәлидир ки, әри ону Аллаһдан узаглашдырсын

Тәгибләрлә үзләшәчәји һагда мәлуматы вар;
бәлкә кимсә әрә сәһв мәлумат чатдырыб. ..... Мт 10:34—38; Һәв 28:22
Гадын Аллаһа вә Мәсиһә пәнаһ апармалыдыр. ..... Јәһ 6:68; 17:3
Сәдагәти сајәсиндә әрини дә хилас едә биләр. ..... 1Кр 7:16; 1Пт 3:1—6
Әр гадынын башыдыр, лакин ибадәтинә
гарыша билмәз. ..... 1Кр 11:3; Һәв 5:29

В. Әр јол вермәмәлидир ки, арвады онун Аллаһа хидмәтинә мане олсун

Әр арвадыны вә аиләсини севмәли, онларын јашамағыны
истәмәлидир. 1Кр 7:16
Гәрар гәбул етмәк вә аиләсини тәмин
етмәк мәсулијјәти онун үзәриндәдир. 1Кр 11:3; 1Тм 5:8
Аллаһ һәгигәт јолунда гәтијјәтли олан инсаны севир. ..... Јаг 1:12; 5:10, 11
Сүлһ наминә принсипләри позмаг
Аллаһын лүтфүнү итирмәк демәкдир. ..... Ибр 10:38
Аиләни сәадәт долу јени дүнјаја апармалы. ..... Вәһј 21:3, 4

12. Иблис, чинләр, спиритизм

А. Иблис руһани шәхсиҗәтдир
Инсанын дахилиндәки пислик јох, руһани шәхсиҗәтдир. 2Тм 2:26
Мәләкләр кими Иблис дә шәхсиҗәтдир. ..... Мт 4:1, 11; Әјј 1:6
О, натәмиз истәкләри учбатындан Иблис олду. ..... Јаг 1:13—15

Б. Иблис дүнјанын көзәкөрүнмәз һөкмдарыдыр
Дүнјада аллаһлыг едир. ..... 2Кр 4:4; 1Јәһ 5:19; Бәһј 12:9
Мүбаһисәли мәсәлә һәллини тапана
гәдәр дөвран сүрмәсинә ичазә верилир. ..... Чых 9:16; Јәһ 12:31
Әввәл үммана атылачаг, сонра мәһв едиләчәк. ..... Бәһј 20:2, 3, 10

В. Чинләр үсјанкар мәләкләрдир
Дашгындан габаг Шејтана гошулдулар. ..... Јар 6:1, 2; 1Пт 3:19, 20
Тутдуглары мөвгедән салынмыш, нурдан кәсилмишләр. ..... 2Пт 2:4; Јһд 6
Аллаһа гаршы чыхыр,
инсанлара зүлм едирләр. ..... Лк 8:27—29; Бәһј 16:13, 14
Шејтанла бир јердә
мәһв едиләчәкләр. ..... Мт 25:41; Лк 8:31; Бәһј 20:2, 3, 10

Г. Спиритизм чин-шејтан әмәлидир, ондан узаг дурмаг лазымдыр
Аллаһын Кәламында гадаған едилир. ..... Јеш 8:19, 20; Лев 19:31; 20:6, 27
Фалчылыгын архасында чинләр дурур;
мүһакимә едилир. ..... Һәв 16:16—18
Мәһвә апарыр. ..... Гал 5:19—21; Бәһј 21:8; 22:15
Астролокија гадаған едилир. ..... Ган 18:10—12; Јер 10:2

13. Иса

А. Иса Аллаһын Оғлу вә тәјин олунмуш Падшаһдыр
Аллаһын илк Оғлудур, галан һәр шеј
онун васитәсилә јарадылмышдыр. ..... Бәһј 3:14; Кол 1:15—17
Бир инсан кими гадындан доғулду,
мәләкләрдән ашағы гојулду. ..... Гал 4:4; Ибр 2:9
Аллаһын руһу илә мәсһ олунду, көјә гајытмалы иди. ..... Мт 3:16, 17
Инсан олмаздан әввәлки
мөвгејиндән дә үстүн мөвгејә учалды. ..... Флп 2:9, 10

Б. Иса һансы мәнада Аллаһын Оғлудур
Аллаһын гадына евләниб оғул
төрәмәси фикри ағласығмаздыр. ..... Мз 104:30; Јар 2:7
Һәјаты билаваситә Аллаһдан алдығы
үчүн Адәм кими Аллаһын оғлу адланырды. ..... Лк 3:38; 1:35
Аллаһын шәрики ола билмәз. ..... Мз 40:5; 89:6

В. Хилас олмаг үчүн Иса Мәсиһә иман кәтирмәк вачибдир
Мәсиһ Ибраһимә вәд едилмиш өвладдыр. ..... Јар 22:18; Гал 3:16
Иса ваһид Баш Каһин вә фидјәдир. ..... 1Јәһ 2:1, 2; Ибр 7:25, 26; Мт 20:28
Аллаһ вә Мәсиһ һаггындакы
билик һәјата апарыр; итаәткарлыг. ..... Јәһ 17:3; Һәв 4:12

Г. Исаја јалныз иман кәтирмәк аздыр
Иман әмәлләрлә мүшајиәт едилмәлидир. ..... Јаг 2:17—26; 1:22—25
Әмрләринә итаәт етмәк,
көрдүјү ишлә мәшғул олмаг. ..... Јәh 14:12, 15; 1Јәh 2:3
Аганы чағыран һәр бир адам Падшаһлыға кирмәјәчәк. ..... Мт 7:21—23

14. Јарадылыш

А. Елми фактларла үст-үстә дүшүр; тәкамүл нәзәријјәсини рәдд едир
Елм јарадылышдакы ардычыллығы тәсдиг едир. ..... Јар 1:11, 12, 21, 24, 25
Аллаһын «нөвләр» һаггындакы
гануну данылмаз һәгигәтдир. ..... Јар 1:11, 12; Јаг 3:12

Б. Јарадылыш күнләри 24 саатлыг күнләр дејилдир
«Күн» һәмчинин заман кәсији ола биләр. ..... Јар 2:4
Аллаһ үчүн бир күн
узун мүддәт давам едә биләр. ..... Мз 90:4; 2Пт 3:8

15. Јеһова, Аллаһ

А. Аллаһын ады
«Аллаһ» сөзү гејри-мүәјјән терминдир;
Рәббимизин шәхси ады вар. 1Кр 8:5, 6
Адынын мүгәддәс тутулмасы барәдә дуа едирик. ..... Мт 6:9, 10
Аллаһын ады
Јеһовадыр. ..... Мз 8:1, *КМ*; Чых 6:2, 3, *КМ*; 3:15, *КМ*; Јеш 42:8, *КМ*.
Азәрбајчанча Мүгәддәс Китабда,
бир нечә ајәнин һашијәсиндә Аллаһын
адына Јаһве формасында раст кәлинир. ..... Јар 22:14; Чых 3:15
Иса бу ады инсанлара ачды. ..... Јәh 17:6, 26; 5:43; 12:12, 13, 28

Б. Аллаһын мөвчудлуғу
Аллаһы көрүб сағ галмаг мүмкүн дејил. ..... Чых 33:20; Јәh 1:18; 1Јәh 4:12
Аллаһа иман кәтирмәк
үчүн Ону көрмәк вачиб дејил. ..... Ибр 11:1; Ром 8:24, 25; 10:17
Аллаһын көрүнән ишләриндән
Онун һаггында өјрәнмәк олар. ..... Ром 1:20; Мз 19:1, 2
Пејғәмбәрликләрин јеринә јетмәси
сүбут едир ки, Аллаһ мөвчуддур. ..... Јеш 46:8—11

В. Аллаһын кејфијјәтләри
Аллаһ мәһәббәтдир. ..... 1Јәh 4:8, 16; Чых 34:6; 2Кр 13:11; Мик 7:18
Һикмәти илә сечилир. ..... Әјј 12:13; Ром 11:33; 1Кр 2:7
Адилдир, әдаләтлә һәрәкәт едир. ..... Ган 32:4; Мз 37:28
Һәр шејә гадирдир, мисилсиз күдрәт Саһибидир. ..... Әјј 37:23; Вәһ 7:12; 4:11

Г. Һамы ејни бир Аллаһа хидмәт етмир
Доғру көрүнән јол һәмишә доғру олмур. ..... Мәс 16:25; Мт 7:21
Ики јол вар, јалныз бири һәјата апарыр. ..... Мт 7:13, 14; Ган 30:19
Танрылар чохдур, амма јалныз бир һәгиги Аллаһ вар. ..... 1Кр 8:5, 6; Мз 82:1
Јашамаг истәјән адам һәгиги Аллаһы танымалыдыр. ..... Јәh 17:3; 1Јәh 5:20

16. Јеһованын Шаһидләри

А. Јеһованын Шаһидләринин башланғычы

Јеһова шаһидләрини Өзү сечир. ..... Јеш 43:10—12; Јер 15:16
Сәдагәтли шаһидләрин сијаһысы Һабилдән башлајыр. ..... Ибр 11:4, 39; 12:1
Иса садиг вә һәгиги шаһиддир. ..... Јәһ 18:37; Вәһј 1:5; 3:14

17. Јер күрәси

А. Аллаһын Јер күрәси үчүн нијјәти

Камил инсанлар үчүн јердә Чәннәт јарадылмышды. ..... Јар 1:28; 2:8—15
Аллаһын нијјәти етибарлыдыр. ..... Јеш 55:11; 46:10, 11
Јер үзү сүлһсевәр,
камил инсанларын мәканы олачаг. ..... Мз 72:7; Јеш 45:18; 9:6, 7
Чәннәт Падшаһлыг сајәсиндә бәрпа олуначаг. ..... Мт 6:9, 10; Вәһј 21:3—5

Б. Һеч заман мәһв олмајачаг вә сакинсиз галмајачаг

Јер күрәси әбәди мөвчуд олачаг. ..... Ваиз 1:4; Мз 104:5
Нуһун дөврүндә Јер күрәси јох,
бәшәр нәсли мәһв едилмишди. ..... 2Пт 3:5—7; Јар 7:23
Нуһун нүмунәси бизим
дөврүмүздә саг галмаға үмид верир. ..... Мт 24:37—39
Писләр мәһв олачаг; «бөјүк издиһам» саг галачаг. ..... 2Слк 1:6—9; Вәһј 7:9, 14

18. Јығынчаг

А. Јығынчаг руһани бир тәшкилат кими Мәсиһин үзәриндә гурулуб

Аллаһ инсан әли илә тикилмиш мәбәдләрдә јашамыр. ..... Һәв 17:24, 25; 7:48
Һәгиги јығынчаг «чанлы даш»лардан тикилмиш руһани мәбәддир. ... 1Пт 2:5, 6
Мәсиһ күшәдашыдыр; һәвариләр икинчи дәрәчәли тәмәлдирләр. ..... Еф 2:20
Аллаһа руһла вә һәгигәтлә ибадәт едилмәлидир. ..... Јәһ 4:24

Б. Јығынчаг Петерин үзәриндә гурулмајыб

Иса јығынчағын Петерин үзәриндә гурулачағыны демәјиб. ..... Мт 16:18
Иса «гаја» адланыр. 1Кр 10:4
Петер Исаны тәмәл кими тәсвир едир. ..... 1Пт 2:4, 6—8; Һәв 4:8—12

19. Көј

А. Јалныз 144 000 көјә кедәчәк

Сај мәһдуддур; Мәсиһлә бирликдә падшаһ олачаглар. ..... Вәһј 5:9, 10; 20:4
Иса илкиндир; сонра дикәрләри сечилдиләр. ..... Кол 1:18; 1Пт 2:21
Бир чохлары исә јердә јашајачаг. ..... Мз 72:8; Вәһј 21:3, 4
144 000 нәфәрин мөвгеји мүстәснадыр. ..... Вәһј 14:1, 3; 7:4, 9

20. Күнаһ

А. Күнаһ нәдир

Аллаһын ганунуну, Онун камил нормаларыны позмаг. 1Јәһ 3:4; 5:17
Инсаны Аллаһ јаратдығы үчүн о,
Аллаһын гаршысында чавабдеһдир. ..... Ром 14:12; 2:12—15

Ганун күнаһын нә олдуғуну көстәрирди ки,
инсан ону дәрк едә билсин. ..... Гал 3:19; Ром 3:20
Һамы күнаһлыдыр, Аллаһын
камил нормаларына чата билмирләр. ..... Ром 3:23; Мз 51:5

Б. Нә үчүн һамы Адәмин күнаһынын јүкүнү чәкир

Адәм һамыја гејри-камиллик, өлүм верди. ..... Ром 5:12, 18
Аллаһ инсанлара мәрһәмәтлә сәбир көстәрир. ..... Мз 103:8, 10, 14, 17
Исанын гурбаны күнаһлары јујур. 1Јәһ 2:2
Күнаһ, һәмчинин Иблисин бүтүн башга
әмәлләри јох едиләҹәк. 1Јәһ 3:8

В. Гадаған едилмиш мејвә ҹинси әлагәни јох, итаәтсизлији билдирирди

Ағаҹла бағлы гадаға Һәвва
јарадылмаздан әввәл верилмишди. ..... Јар 2:17, 18
Адәмлә Һәвваја ушаг төрәмәк тапшырығы верилмишди. ..... Јар 1:28
Ушаглар күнаһын нәтиҹәси јох, Аллаһын хејир-дуасыдыр. ..... Мз 127:3—5
Һәвва әри јанында олмајанда күнаһ ишләди;
ондан габаға кечди. ..... Јар 3:6; 1Тм 2:11—14
Адәм бир аилә башчысы кими,
Аллаһын ганунунун әлејһинә галхды. ..... Ром 5:12, 19

Г. Мүгәддәс руһа гаршы күнаһ нәдир (Мт 12:32; Мр 3:28, 29)

Мирас алынмыш күнаһ буна аид дејил. ..... Ром 5:8, 12, 18; 1Јәһ 5:17
Руһу кәдәрләндирәнин төвбә етмәк имканы вар. ..... Еф 4:30; Јаг 5:19, 20
Билә-билә күнаһда *јашамаг* өлүмә апарыр. ..... 1Јәһ 3:6—9
Аллаһ белә адамлары мүһакимә едир вә Өз руһуну кери алыр. ..... Ибр 6:4—8
Төвбә етмәјән бу ҹүр адамлар үчүн дуа етмәмәлијик. 1Јәһ 5:16, 17

21. Мәсиһин гајыдышы

А. Инсанлар Мәсиһин гајыдышыны көрмәјәҹәкләр

Шакирдләринә деди ки, дүнја бир даһа ону көрмәјәҹәк. ..... Јәһ 14:19
Онун көјә галхмасыны јалныз
шакирдләри көрүбләр; гајыдышы да о ҹүр олаҹаг. ..... Һәв 1:6, 10, 11
О, көјдәдир, көзлә көрүнмәјән руһани варлыгдыр. ..... 1Тм 6:14—16; Ибр 1:3
Сәмави Падшаһлығын гүдрәтли падшаһы кими гајыдыр. ..... Дан 7:13, 14

Б. Баш верән һадисәләрдән көрүнүр

Шакирдләри ондан иштиракынын әламәтини сорушдулар. ..... Мт 24:3
Мәсиһчиләр онун иштиракыны дәрракә
васитәсилә «көрүрләр». ..... Еф 1:18
Иштиракын әламәти бир сыра һадисәдән ибарәтдир. ..... Лк 21:10, 11
Дүшмәнләр онларын мәһв вахты кәләндә «көрәҹәкләр». ..... Вәһј 1:7

22. Мүгәддәс Китаб

А. Мүгәддәс Китаб Аллаһ тәрәфиндән илһамланыб

Аллаһын руһу јазанлары тәшвиг етмишдир. 2Пт 1:20, 21
Ичиндә пејғәмбәрликләр
вар: ..... Дан 8:5, 6, 20—22; Лк 21:5, 6, 20—22; Јеш 45:1—4

Мүгәддәс Китаб бүтөвлүкдә
Аллаһдан илһам алыб вә фајдалыдыр. ..... 2Тм 3:16, 17; Ром 15:4

Б. Зәманәмиз үчүн практики бәләдчидир
Мүгәддәс Китабын принсипләрини
инкар етмәк мәһвә апарыр. ..... Ром 1:28—32
Инсан һикмәти ону әвәз едә билмәз. 1Кр 1:21, 25; 1Тм 6:20
Бизи ән гүввәтли дүшмән гаршысында мүдафиә едир. ..... Еф 6:11, 12, 17
Инсаны дөгру јолла апарыр. ..... Мз 119:105; 2Пт 1:19; Мәс 3:5, 6

В. Бүтүн милләтләр вә ирглә́рин нүмајәндәләри үчүн јазылыб
Мүгәддәс Китабы
Шәргдә јазмаға башламышлар. ..... Чых 17:14; 24:12, 16; 34:27
Аллаһ ону јалныз авропалылар үчүн вермәјиб. ..... Ром 10:11—13; Гал 3:28
Аллаһ һәр чүр инсаны гәбул едир. ..... Һәв 10:34, 35; Ром 5:18; Вәһј 7:9, 10

Г. Тәһриф олунмајыб
Аллаһын сөзү тәһриф олуна билмәз. ..... Јеш 40:8; 1Пт 1:24, 25
Јәһудиләр тәһриф едибләрсә, нә үчүн
онларын әлејһинә мәлумат вар? ..... Ган 31:16; Јеш 1:2—4; Дан 9:11
Христианлар тәһриф едибләрсә,
нә үчүн инанчлары дәстәкләнмир? 1Кр 11:3; 1Јәһ 5:21

23. Никаһ

А. Никаһ иттифагынын шәрәфини горумалы
Мәсиһә вә кәлинә бәнзәдилир. ..... Еф 5:22, 23
Никаһ јатағы ләкәсиз олмалыдыр. ..... Ибр 13:4
Әрлә арвадын ајры јашамалары мүнасиб дејил. ..... 1Кр 7:10—16
Мүгәддәс Китаб јалныз зина
олан тәгдирдә бошанмаға изин верир. ..... Мт 19:9

Б. Мәсиһчиләр башчылыг принсипинә һөрмәтлә јанашмалыдырлар
Әр, бир башчы кими, аиләсини севмәли,
онун гајғысына галмалыдыр. ..... Еф 5:23—31
Арвад әринә табедир, ону севир вә она гулаг асыр. ..... 1Пт 3:1—7; Еф 5:22
Ушаглар итаәт көстәрмәлидирләр. ..... Еф 6:1—3; Кол 3:20

В. Мәсиһчи валидејнләрин ушагларла әлагәдар вәзифәләри
Валидејнләр ушагларыны севмәли,
онлара вахт ајырмалы вә гајғы көстәрмәлидирләр. ..... Тит 2:4
Ушаглары әсәбиләшдирмәмәли. ..... Кол 3:21
Онлары һәр чәһәтдән, о чүмләдән
руһани чәһәтдән тәмин етмәли. 2Кр 12:14; 1Тм 5:8
Онлары сәрбәст һәјата һазырламалы. ..... Еф 6:4; Мәс 22:6, 15; 23:13, 14

Г. Мәсиһчиләр јалныз мәсиһчиләрлә аилә гурмалыдырлар
Јалныз «Агамызын хидмәтчиси»
олан шәхслә аилә гурмалы. ..... 1Кр 7:39; Ган 7:3, 4; Неһ 13:26

Д. Чохарвадлылыг Мүгәддәс Јазылара мүвафиг дејил
Башланғычда кишинин бир арвады олмалы иди. ..... Јар 2:18, 22—25

Иса бу норманы мәсиһчиләр үчүн бәрпа етди. ..... Мт 19:3—9
Илк мәсиһчиләрдә чохарвадлылыг јох иди. ..... 1Кр 7:2, 12—16; Еф 5:28—31

24. Өлүм

А. Өлүмүн сәбәби

Илк инсан камил иди, әбәди јашаја биләрди. ..... Јар 1:28, 31
Итаәтсизлијә көрә өлүм һөкмү кәсилди. ..... Јар 2:16, 17; 3:17, 19
Күнаһ вә өлүм Адәмин бүтүн өвладларына кечди. ..... Ром 5:12

Б. Өлүләрин вәзијјәти

Өләнләр шүурсуз вәзијјәтдәдирләр,
 һеч нә дәрк етмирләр. ..... Ваиз 9:5, 10; Мз 146:3, 4
Өлүләр јатырлар, дирилмәјәдәк
 шүурсуз вәзијјәтдә галачаглар. ..... Јәһ 11:11—14, 23—26; Һәв 7:60

В. Өлүләрлә данышмаг гејри-мүмкүндүр

Өлүләр руһ кими Аллаһын јанында јашамырлар. ..... Мз 115:17; Јеш 38:18
Өлүләрлә данышмаға чәһд
 көстәрәнләрә хәбәрдарлыг едилир. ..... Јеш 8:19; Лев 19:31
Өлүчағыранлар,
 фалчылар мәһкум олунурлар. ..... Ган 18:10—12; Гал 5:19—21

25. Падшаһлыг

А. Аллаһын Падшаһлығы бәшәријјәт үчүн нәләр едәчәк

Аллаһын ирадәсини һәјата кечирәчәк. ..... Мт 6:9, 10; Мз 45:6; Бәһј 4:11
Падшаһы вә ганунлары олан һөкумәтдир. ..... Јеш 9:6, 7; 2:3; Мз 72:1, 8
Пислији арадан галдырачаг вә
 бүтүн јер үзүнү идарә едәчәк. ..... Дан 2:44; Мз 72:8
1 000 иллик һакимијјәт чәннәти вә
 инсанларда камиллији бәрпа едәчәк. ..... Бәһј 21:2—4; 20:6

Б. Мәсиһин дүшмәнләри фәалијјәтдә икән Падшаһлыг һакимијјәтә башлајачаг

Мәсиһ дирилдикдән сонра
 хејли вахт көзләмәли олду. ..... Мз 110:1; Ибр 10:12, 13
Һакимијјәтә башлајыр,
 Шејтана гаршы дөјүшүр. ..... Мз 110:2; Бәһј 12:7—9; Лк 10:18
Падшаһлыг бәргәрар
 олдугдан сонра јерә вај кәлир. ..... Бәһј 12:10, 12
Мүасир бәлалар көстәрир ки,
 Падшаһлығын тәрәфини тутмаг вахтыдыр. ..... Бәһј 11:15—18

В. Падшаһлыг «инсанын үрәјиндә» дејил; инсанын сәји сајәсиндә јаранмыр

Падшаһлыг јердә јох, көјдәдир. ..... 2Тм 4:18; 1Кр 15:50; Мз 11:4
«Инсанын үрәјиндә» дејил; Иса фәрисејләрә мүрачиәт едирди. ..... Лк 17:20, 21
Бу дүнјадан дејил. ..... Јәһ 18:36; Лк 4:5—8; Дан 2:44
Һакимијјәтләр, дүнјадакы гајдалар дәјишдириләчәк. ..... Дан 2:44

26. Пислик, дүнјадакы дәрд-бәла

А. Дүнјадакы бәлалара чавабдеһ кимдир

Бүкүнкү чәтинликләрин
сәбәбкары писләрин һакимијјәтидир. ..... Мәс 29:2; 28:28
Дүнјанын һөкмдары
Аллаһын дүшмәнидир. ..... 2Кр 4:4; 1Јәһ 5:19; Јәһ 12:31
Иблис бәлалар төрәдир, вахтына аз галыб. ..... Бәһ 12:9, 12
Иблис буховланачаг, сүлһ,
әмин-аманлыг бәргәрар олачаг. ..... Бәһ 20:1—3; 21:3, 4

Б. Пислијә нә үчүн јол верилир

Иблис хилгәтин Аллаһа садиг галачағына шүбһә јаратды. ..... Әјј 1:11, 12
Садиг инсанлара өз сәдагәтләрини
сүбут етмәк имканы верилир. ..... Ром 9:17; Мәс 27:11
Иблисин јаланчы олдуғу сүбут едилмишдир;
мүбаһисәли мәсәлә һәлл олунур. ..... Јәһ 12:31
Садиг галанлара әбәди һәјат мүкафаты верилир. ..... Ром 2:6, 7; Бәһ 21:3—5

В. Сонун вахтынын узанмасы Аллаһын мәрһәмәтиндән ирәли кәлир

Нуһун дөврүндә олдуғу кими, инди дә
хәбәрдарлығы чатдырмаг үчүн вахт лазымдыр. ..... Мт 24:14, 37—39
Аллаһ јубанмыр, мәрһәмәт көстәрир. ..... 2Пт 3:9; Јеш 30:18
Мүгәддәс Китаб бизи гәфил јахаланмагдан горујур. ..... Лк 21:36; 1Слк 5:4
Инди Аллаһын тәдбирләриндән истифадә
едиб горунун. ..... Јеш 2:2—4; Сеф 2:3

Г. Дүнјадакы проблемләрин һәлли инсан иши дејил

Инсанлар тәлаш кечирир, чаш-баш галмышлар. ..... Лк 21:10, 11; 2Тм 3:1—5
Инсанлар јох, Аллаһын Падшаһлығы
мәгсәдә наил олачаг. ..... Дан 2:44; Мт 6:10
Јашамаг үчүн индидән Падшаһла сүлһдә олмаг лазымдыр. ..... Мз 2:9, 11, 12

27. Руһ

А. Мүгәддәс руһ нәдир

Шәхсијјәт дејил, Аллаһын фәал гүввәсидир. ..... Һәв 2:2, 3, 33; Јәһ 14:17
Јарадылышда, Мүгәддәс Китабын
јазылмасында вә саирәдә истифадә едилмишдир. ..... Јар 1:2; Јез 11:5
Мәсиһин «бәдәнинин үзвләрини»
мејдана кәтирир, мәсһ едир. ..... Јәһ 3:5—8; 2Кр 1:21, 22
Бу күн Аллаһын халгына истигамәт вә күч верир. ..... Гал 5:16, 18

Б. Инсанларын вә һејванларын дахилиндәки руһ

Руһ бәдәни чанландыран һәјат гүввәсидир. ..... Јаг 2:26; Бәһ 11:11
Инсанда вә һејванда руһ, јәни һәјат гүввәси вардыр. ..... Ваиз 3:19—21
Һәјат гүввәси Аллаһын сәлаһијјәти алтындадыр. ..... Зәк 12:1
Инсан өләндә руһ, дирилмә үмиди илә
Аллаһа тапшырылыр. ..... Лк 23:46; Лк 8:55

28. Сахта пејғәмбәрләр

А. Сахта пејғәмбәрләрин пејда олачағы габағчадан дејилмишди, һәвариләрин күнләриндә вар иди

Сахта пејғәмбәрләри нечә танымаг олар. ..... Ган 18:20—22; Лк 6:26
Хәбәрдарлыг едилмишди; бәһрәләриндән
таныныр. ..... Мт 24:23—26; 7:15—23

29. Ситајиш

А. Кимәсә, јахуд нәјәсә ситајиш

Аллаһ Јарадандыр, јалныз Она ситајиш едилмәлидир. ..... Бәһ 4:11; Мт 4:10
«Мүгәддәсләр»ә ситајиш
етмәк дүзкүн дејил. ..... Ган 6:13; Јеш 42:8; Һәв 10:25, 26
Өлмүш «мүгәддәсләр» шүурсуз вәзијјәтдәдирләр,
бизә нә көмәк, нә дә пислик едә билмәзләр. ..... Ваиз 9:5, 10
«Мүгәддәсләр»дән вә ја онларын хатиринә Аллаһдан
нә исә диләмәк дүзкүн дејил. ..... Јеш 42:8; Мз 25:1, 2; 109:21, 26; 116:1, 2
Әшјалар чансыздыр вә онлара ситајиш етмәк олмаз. ..... Мз 115:4—8; 1Јәһ 5:21
Аллаһдан гејри кимәсә вә
ја нәјәсә ситајиш бүтпәрәстликдир. ..... Чых 20:3; Лев 26:1; Ром 1:25

30. Сүрәтләр

А. Ибадәтдә сүрәтләрдән вә бүтләрдән истифадә етмәк Аллаһа гаршы һөрмәтсизликдир

Аллаһын сүрәтини
дүзәлтмәк мүмкүн дејил. ..... 1Јәһ 4:12; Јеш 40:18; 46:5; Һәв 17:29
Мәсиһчиләрә сүрәтләрлә әлагәдар хәбәрдарлыг едилир. ... 1Кр 10:14; 1Јәһ 5:21
Аллаһа руһла вә һәгигәтлә ибадәт едилмәлидир. ..... Јәһ 4:24

Б. Сүрәтләрә ибадәт Исраил халгы үчүн фәлакәтлә нәтичәләнди

Сүрәтләрә ибадәт етмәк јәһуди халгына гадаған едилмишди. ..... Чых 20:4, 5
Сүрәтләр ешитмир, данышмырлар;
бүтләри дүзәлдәнләр онлар кими олачаглар. ..... Мз 115:4—8
Бүтләр тәлә олдулар, мәһвә сәбәб олдулар. ..... Мз 106:36, 40—42; Јер 22:8, 9

В. Аллаһа шәрик гошмаг јолверилмәздир

Аллаһ шәрикли ибадәти рәдд етди. ..... Јеш 42:8
Дуаны јалныз Аллаһ ешидир. ..... Мз 65:1, 2

31. Тәблиғ етмәк

А. Бүтүн мәсиһчиләр хош хәбәри данышыб шаһидлик етмәлидирләр.

Аллаһын рәғбәтини газанмаг үчүн,
Мәсиһлә вәһдәтдә олдуғуну бәјан етмәли. ..... Мт 10:32
Аллаһын сөзүнү јеринә јетирмәли,
иманыны тәзаһүр етдирмәли. ..... Јаг 1:22—24; 2:24
Тәзәләр дә мүәллим олмалыдырлар. ..... Мт 28:19, 20
Иманыны ачыг-ашкар бәјан етмәк гуртулуш кәтирир. ..... Ром 10:10

Б. Тәкрар-тәкрар кәлмәли, дурмадан шәһадәт вермәли

Сонун јахынлашдығы хәбәрини инсанлара чатдырмалы. ..... Мт 24:14
Јеремја Јерусәлимин сону
    һагда нечә илләр хәбәрдарлыг едирди. ..... Јер 25:3
Илк мәсиһчиләр кими,
    биз дә данышмаја билмәрик. ..... Һәв 4:18—20; 5:28, 29

В. Тәблиғ ишинә јарарлы

Аллаһын руһу вә Кәламыны билмәк. ..... 2Тм 2:15; Јеш 61:1—3
Тәблиғдә Исадан нүмунә көтүрмәк. 1Пт 2:21; 2Тм 4:2, 5
Аллаһ руһу вә тәшкилаты васитәсилә һазырлајыр. ..... Јәһ 14:26; 2Кр 3:1—3

Г. Гандан тәмиз олмаг үчүн тәблиғ етмәли

Сонун јахынлашмасы барәдә хәбәрдарлыг етмәли. ..... Јез 33:7; Мт 24:14
Јохса башгаларынын ганында күнаһкар ола биләрик. ..... Јез 33:8, 9; 3:18, 19
Павел гандан тәмиз иди;
    һәгигәти там сөјләјирди. ..... Һәв 20:26, 27; 1Кр 9:16
Тәблиғ едән дә, гулаг асан хилас олур. 1Тм 4:16; 1Кр 9:22

32. Фидјә

А. Исанын инсан һәјаты «бир чохлары уғрунда фидјә» верилмишдир

Иса өз һәјатыны фидјә кими вермишди. ..... Мт 20:28
Төкүлмүш ган күнаһлары бағышламаг үчүн әсасдыр. ..... Ибр 9:14, 22
Бир гурбан һәмишәлик бәс едир. ..... Ром 6:10; Ибр 9:26
Фајда өз-өзүндән олмур, фидјәни гәбул етмәк лазымдыр. ..... Јәһ 3:16

Б. Мүвафиг дәјәр

Адәм камил јарадылмышды. ..... Ган 32:4; Ваиз 7:29; Јар 1:31
Күнаһ ишләјиб өзүнү дә,
    ушагларыны да камилликдән мәһрум етди. ..... Ром 5:12, 18
Ушаглар һеч нә едә билмәздиләр;
    Адәмин бәрабәри лазым иди. ..... Мз 49:7; Ган 19:21
Исанын камил инсан һәјаты фидјәдир. 1Тм 2:5, 6; 1Пт 1:18, 19

33. Һар-Македон

А. Пислији јох етмәк үчүн Аллаһын мүһарибәси

Халглар Һар-Македона топланырлар. ..... Бәһ 16:14, 16
Аллаһын тәрәфиндән Оғул вә
    мәләкләр дөјүшүр. ..... 2Слк 1:6—9; Бәһ 19:11—16
Нечә саг галмаг олар. ..... Сеф 2:2, 3; Бәһ 7:14

Б. Аллаһын мәһәббәтинә зидд дејил

Дүнја бүсбүтүн корланыб. ..... 2Тм 3:1—5
Аллаһ сәбирлидир, лакин әдаләт
    һәрәкәт тәләб едир. ..... 2Пт 3:9, 15; Лк 18:7, 8
Писләр мәһв едилмәлидир ки,
    салеһләр хошбәхт ола билсинләр. ..... Мәс 21:18; Бәһ 11:18

34. Хатирә кечәси

А. Аганын шам јемәјинин јад едилмәси

Илдә бир дәфә, Пасха күнүндә гејд едилир. ..... Лк 22:1, 17—20; Чых 12:14
Мәсиһин гурбанлыг өлүмүнү јад етмә. ..... 1Кр 11:26; Мт 26:28
Сәмави үмиди оланлар
символлардан гәбул едирләр. ..... Лк 22:29, 30; 12:32, 37
Инсан белә үмиди олдуғуну нечә билир. ..... Ром 8:15—17

35. Хач

А. Исаны рүсвајчылыг мәгсәдилә дирәкдән асдылар

Исаны дирәкдән, јахуд ағачдан асмышдылар. ..... Һәв 5:30; 10:39; Гал 3:13
Мәсиһчиләр дирәји —
рүсвајчылыг рәмзини дашымалыдырлар. ..... Мт 10:38; Лк 9:23

Б. Хача ситајиш едилмәмәлидир

Исанын дирәјини нүмајиш
етдирмәк биабырчы һәрәкәтдир. ..... Ибр 6:6; Мт 27:41, 42
Ибадәтдә хачдан истифадә
етмәк бүтпәрәстликдир. ..... Чых 20:4, 5; Јер 10:3—5
Иса артыг дирәјин үзәриндә дејил, о руһани варлыгдыр. 1Тм 3:16; 1Пт 3:18

36. Хронолокија

А. Ерамызын 1914-чү илиндә милләтләрин вахты баша чатды

Ерамыздан әввәл 607-чи илдә падшаһлыг хәтти гырылды. ..... Јез 21:25—27
Һөкмранлыг «једди вахт» кечәндән сонра бәрпа олур. ..... Дан 4:32, 16, 17 (*КМ*)
Једди = 2 дәфә 3,5 вахт, јәни 2 дәфә 1 260 күн. ..... Бәһј 12:6, 14; 11:2, 3
Бир күн — бир ил [чәми 2 520 ил]. ..... Јез 4:6; Сај 14:34
Падшаһлыг бәрпа олунана гәдәр давам едир. ..... Лк 21:24; Дан 7:13, 14

37. Һәјат

А. Итаәткар инсанлара әбәди јашамаг зәманәти верилиб

Јалан данышмајан Аллаһ һәјат вәд едир. ..... Тит 1:2; Јәһ 10:27, 28
Иман кәтирәнләрә әбәди һәјат барәдә зәманәт верилир. ..... Јәһ 11:25, 26
Өлүм јох едиләчәк. ..... 1Кр 15:26; Бәһј 21:4; 20:14; Јеш 25:8

Б. Көјләр һәјаты Мәсиһин бәдәнинин үзвләри илә мәһдудлашыр

Аллаһ бу үзвләри ирадәсинә мүвафиг сечир. ..... Мт 20:23; 1Кр 12:18
Јердән чәми 144 000 нәфәр алыныр. ..... Бәһј 14:1, 4; 7:2—4; 5:9, 10
Һәтта Вәфтизчи Јәһја сәмави падшаһлыгда дејил. ..... Мт 11:11

В. Гејри-мәһдуд сајда инсана, «башга гојунлар»а јердә һәјат вәд едилмишдир

Иса илә көјдә мәһдуд сајда инсан олачаг. ..... Бәһј 14:1, 4; 7:2—4
«Башга гојунлар» Мәсиһин гардашлары дејилләр. ..... Јәһ 10:16; Мт 25:32, 40
Һал-һазырда јердә јашамаг үчүн чохлу инсан топланыр. ..... Бәһј 7:9, 15—17
Бир башгалары јердә јашамаг үчүн дириләчәкләр. ..... Бәһј 20:12; 21:4

38. Чәһәннәм, мәзар, өлүләр дијары

А. Чәһәннәм нәдир? (Јун. кеһенна, јәни Һинном дәрәси)

Гәдимдә Һинном дәрәсиндә инсанлары ода гурбан
кәтириридиләр, сонрадан Јошија падшаһ һәмин јери
мурдарлады. ..... 2Слм 33:6; Јер 7:31, 32; 2Пад 23:10 (8–чи Әлавәјә бах.)
Ишкәнчә јери дејил. ..... Мр 9:47, 48; Јеш 66:23, 24
Чәһәннәмә, «Һинном дәрәси»нә атылмаг
әбәди мәһви билдирир. ..... Мт 5:29; Мт 25:41, 46
Төвбә етмәјәнләр одда јаныб күл
олурмуш кими, әбәди мәһв едиләчәкләр. ..... Ибр 10:26, 27; Вәһј 20:14, 15

Б. Мәзар, өлүләр дијары (өлүләр аләми)

Фәалијјәт олмајан јердир. ..... Мз 6:5; Ваиз 9:10; Јеш 38:18, 19
Әјјуб әзаб чәкәркән өлүләр дијарына дүшмәји арзулајырды. ..... Әјј 14:13
Иса мәзардан дирилдилмишди. ..... Һәв 2:27, 31, 32
Мәзарда, јахуд өлүләр дијарында оланлар дириләчәкләр. ..... Һуш 13:14
Мәзар јох едиләчәк. ..... Вәһј 20:13, 14

В. «Варлы адам вә Лазар» рәвајәти әбәди әзаба сүбут дејил

Ибраһимин гојну да, од да рәмзи мәна дашыјыр. ..... Лк 16:22—24
Ибраһимин илтифаты һәмчинин зүлмәтә әксдир. ..... Мт 8:11, 12
Бабилин мәһви од әзабы адланыр. ..... Вәһј 18:8—10, 21

39. Шәнбә

А. Шәнбә гануну мәсиһчиләрә аид дејил

Мусанын Гануну Исанын өлүмү илә баша чатды. ..... Еф 2:15
Мәсиһчиләрдән Шәнбә ганунуна
риајәт етмәк тәләб олунмур. ..... Кол 2:16, 17; Ром 14:5, 10
Шәнбә вә дикәр адәтләрин ичрасы сәһвдир. ..... Гал 4:9—11; Ром 10:2—4
Аллаһын истираһәтинә иман
вә итаәткарлыгла кирмәк мүмкүндүр. ..... Ибр 4:9—11

Б. Шәнбә јалныз гәдим Исраил халгы үчүн иди

Илк «Шәнбә» Мисирдән чыхдыгдан сонра олмушду. ..... Чых 16:26, 27, 29, 30
Јалныз Исраил халгына әламәт үчүн верилмишди. ... Чых 31:16, 17; Мз 147:19, 20
Ганунда шәнбә илләри дә вар иди. ..... Чых 23:10, 11; Лев 25:3, 4
Шәнбә мәсиһчиләр үчүн дејил. ..... Ром 14:5, 10; Гал 4:9—11

В. Аллаһын шәнбә истираһәти (јарадылыш «һәфтәсинин» 7-чи күнү)

Јердәки јарадычылыгын сонунда башлады. ..... Јар 2:2,3; Ибр 4:3—5
Иса јер үзүндә
јашадыгдан сонра да давам едирди. ..... Ибр 4:6—8; Мз 95:7—9, 11
Мәсиһчиләр пис әмәлләрдән узаг дурмагла динчәлирләр. ..... Ибр 4:9, 10
Сәмави Падшаһлыг јерлә
бағлы ишләрини гуртаранда баша чатачаг. 1Кр 15:24, 28

40. Шәфа вермә, әчнәби дилләрдә данышма

А. Руһани шәфа даими фајда кәтирир

Руһани хәстәлик мәһведичидир. ..... Јеш 1:4—6; 6:10; Һуш 4:6

Биринчи дәрәчәли тапшырыг руһани шәфа вермәкдир. ..... Јәһ 6:63; Лк 4:18
Күнаһдан тәмизләјир,
севинч кәтирир, һәјат верир. ..... Јаг 5:19, 20; Бәһј 7:14—17

Б. Аллаһын Падшаһлығы әбәди физики сағламлыг кәтирәчәк

Иса хәстәләри сағалдырды, Падшаһлығын
кәтирәчәји хејир-дуалардан данышырды. ..... Мт 4:23
Вәд едилиб ки, Падшаһлыг там шәфа кәтирәчәк. ..... Мт 6:10; Јеш 9:7
Һәтта өлүм олмајачаг. ..... 1Кр 15:25, 26; Бәһј 21:4; 20:14

В. Букүнкү мөчүзәви шәфа тапмаларын Аллаһдан олдуғуну иддиа етмәјә әсас јохдур

Исанын шакирдләри өзләрини
мөчүзә илә сағалтмырдылар. ..... 2Кр 12:7—9; 1Тм 5:23
Фөвгәлтәбии әнамлар һәвариләрин
дөврүндән сонра гуртарды. ..... 1Кр 13:8—11
Шәфа тапма һаллары Аллаһын
мүдахилә етдијини сүбут етмир. ..... Мт 7:22, 23; 2Слк 2:9—11

Г. Әчнәби дилләрдә данышмаг мүвәггәти тәдбир иди

Бир әламәт иди; даһа бөјүк әнамлара чан атмалы. 1Кр 14:22; 12:30, 31
Мүгәддәс руһун вердији
әнамларын гуртарачағы әввәлчәдән дејилмишди. ..... 1Кр 13:8—10
Харигүладә әмәлләр һеч дә
Аллаһын рәғбәтинин әламәти дејил. ..... Мт 7:22, 23; 24:24

ИБРАНИ МҮГӘДДӘС ЈАЗЫЛАРЫНДАКЫ КИТАБЛАРЫН АДЫ ВӘ ГЫСАЛТМАЛАРЫ

Јарадылыш	Јар
Чыхыш	Чых
Левилиләр	Лев
Сајлар	Сај
Ганунун тәкрары	Ган
Јешуа	Јешу
Һакимләр	Һак
Рут	Рут
1 Шамуел	1Шм
2 Шамуел	2Шм
1 Падшаһлар	1Пд
2 Падшаһлар	2Пд
1 Салнамәләр	1Слм
2 Салнамәләр	2Слм
Езра	Ез
Неһемја	Неһ
Естер	Ест
Әјјуб	Әјј
Зәбур	Мз
Сүлејманын мәсәлләри	Мәс
Ваиз	Ваиз
Нәғмәләр нәғмәси	Нәғ
Јешаја	Јеш
Јеремја	Јер
Мәрсијәләр	Мәр
Језекел	Јез
Даниел	Дан
Һошә	Һош
Јоел	Јоел
Амос	Ам
Авдија	Авд
Јунус	Јун
Микеја	Мик
Наһум	Наһ
Һабаггуг	Һаб
Сефанја	Соф
Һаггај	Һаг
Зәкәријә	Зәк
Малаки	Мал

Әлавә мәлумат алмаг истәјирсиниз?

www.jw.org сајты васитәсилә Јеһованын Шаһидләри илә әлагә гура биләрсиниз.

Рома
ИТАЛИЈА
Путеоли
Рекиум
СИЧИЛИЈА
Сиракуз
МАЛТА
МАКЕДОНИЈА
Неапол
Филипи
Амфипол
Салоники
Верија
ЈУНАНЫСТАН
Афина
Коринф
АХАЈЈА
КРИТ
КАВДА
Аралыг
ПАВЕЛИН СӘЈАҺӘТЛӘРИ
Биринчи Миссионер Сәјаһәти (Һәв 13:1—14:28)
Икинчи Миссионер Сәјаһәти (Һәв 15:36—18:22)
Үчүнчү Миссионер Сәјаһәти (Һәв 18:22—21:19)
Рома Сәјаһәти (Һәв 23:11—28:31)
Әсас јоллар
Ш
0 мил
150
0 км
150

Гара дәниз
БИТИНИЈА
ПОНТ
САМОТРАКИЈА
МИСИЈА
Троас
Асса
Пергам
Тиатира
Митилен
ХИОС
АСИЈА
ФРИКИЈА
КАЛАТИЈА
КАППАДОКИЈА
Сардис
Смирна
Филаделфија
Антакија (Писидија)
Ефес
САМОС
Лаодикија
Листра
Конја
ЛИКАОНИЈА
Колос
Милет
ПИСИДИЈА
Дербија
КИЛИКИЈА
ПАТМОС
Кос
Атталија
Перкија
Книд
ЛИКИЈА
ПАМФИЛИЈА
Тарс
Мира
РОДОС
Патара
Селевкија
Антакија (Сурија)
СУРИЈА
Саламис
КИПР
Пафос
дәнизи
Сидон
Сур
Дәмәшг
Птолемаида
Гејсәријә
Пелла
Јаффа
Лилда
Јерусәлим
Гәзза
Искәндәријә
МИСИР
bi7-AJ